Hâfız Hızır İlyas Ağa

OSMANLI SARAYINDA GÜNDELİK HAYAT

Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye

Hazırlayan
ALİ ŞÜKRÜ ÇORUK

KİTABEVİ

KİTABEVİ • 455

Osmanlı Sarayında Gündelik Hayat
Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye
Hâfiz Hızır İlyas Ağa

Hazırlayan
Ali Şükrü Çoruk

Kapak Resmi
Peter Von Hess, *Bayıldım Köşkü ve Cirit Oyunu*
(Erol Makzume Koleksiyonu. Görsel, M. Burak Çetintaş'ın *Dolmabahçe'den Nişantaşı'na* adlı eserinden alınmıştır.)

Kapak
Minyatür / Onur Sönmez

Dizgi/İç Düzen
Ali Çiftçi

Baskı
Çalış Ofset
Davutpaşa Caddesi No:8
Topkapı - İstanbul
Sertifika No: 12107

Cilt
Yıldız Mücellit

2. Baskı, 600 Adet
İstanbul, 2016

ISBN 978-605-5397-00-5

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 16450

Online Satış
www.kitabevi.com.tr

KİTABEVİ
Çatalçeşme Sokak No: 49/A Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel: (0212) 512 43 28 - 511 21 43 • Faks: (0212) 513 77 26

Hâfız Hızır İlyas Ağa

Osmanlı Sarayında Gündelik Hayat

Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye

Hazırlayan
Ali Şükrü Çoruk

KİTABEVİ

Prof. Dr. Ali Şükrü ÇORUK

1969 yılında Giresun'un Tirebolu ilçesinde doğdu. İlk ve orta okulu aynı ilçede, liseyi Gümüşhane Öğretmen Lisesi'nde okudu. 1986 yılında İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girdi. Lisans öğrenimini 1990 yılında tamamladı. Aynı yıl öğretmenliğe başladı ve 1990-1994 yılları arasında Beykoz Denizcilik ve Su Ürünleri Meslek Lisesinde Edebiyat öğretmenliği yaptı. Bu arada 1990 yılında başladığı yüksek lisans programını Prof. Dr. Kâzım Yetiş'in danışmanlığında hazırladığı "Cumhuriyet Devri Türk Romanında Beyoğlu" adlı teziyle tamamladı. 1994 yılında Millî Eğitim'deki görevinden ayrılarak İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalına araştırma görevlisi olarak naklen tayin oldu. Aynı yıl başladığı doktora programını Prof. Dr. Kâzım Yetiş'in danışmanlığında hazırladığı "Fazıl Ahmet Aykaç-Hayatı ve Eserleri" adlı teziyle 1999'da tamamladı. 2001 yılında yardımcı doçent, 2009 yılında doçent, 2014 yılında profesör oldu.

Türk Dil Kurumu tarafından neşre başlanan "Yeni Türk Edebiyatı Kaynak Metinleri Dizisi"nde Ahmet Midhat Efendi'nin romanlarından bir kısmını Lâtin alfabesine çevirdi. *Cumhuriyet Devri Türk Romanında Beyoğlu* (1995), *Eski Zamanlarda İstanbul Hayatı* (Balıkhane Nazırı Ali Rıza Bey'in İstanbul Yazıları, 2001), *Eski İstanbul Hatıraları* (Sadri Sema, 2002), *Boğaziçi Konuşuyor* (A. Cabir Vada, 2004), *Mizah Şairi Fazıl Ahmet Aykaç* (2008), *Mizah Penceresinden Millî Mücadele* (2008), *İstanbul'un 100 Romanı* (2010), *Abdülhamit Döneminde Kitap ve Dergi Sansürü* (2014) telif ettiği ve yayına hazırladığı eserlerden bazılarıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Günümüzde Osmanlı tarihi söz konusu olduğunda merak edilen ve bu merak neticesinde daha çok popüler zeminde tartışılan konuların başında saray hayatı, padişahın özel yaşantısı (harem) gelmektedir. Osmanlı sarayında "harem" kavramı geçmişte daha geniş manada kullanılmasına karşılık, günümüzde eksik bir şekilde sadece padişahın yatak odası ve sarayın kadınlara ayrılan kısmı olarak düşünülmektedir. Geniş manasıyla "harem", tarihteki karşılığıyla padişahın "evi"dir. Kadınlara ayrılan bölüm ise bu özel alanın sadece bir kısmını içerir. Gün içinde ne yapacağı hemen hemen belli olan padişahın, Topkapı Sarayı'nda vaktinin büyük bölümünü geçirdiği Enderûn ağaları ile olan dışarıya kapalı yaşantısı da hareme dahildir.

Popüler ve dar anlamıyla düşünülen harem kavramı etrafında, geniş kitleler üzerinde oluşan merak duygusu, günümüzde tüketime dayalı, hayal ve kurmaca temelli ürünler vasıtasıyla giderilmeye gayret edilmektedir. Bir başka deyişle geçmişin "mahrem" sayıp merak etmediği, hepsinden önemlisi bir problem olarak görmediği; dar bir çerçevede yazılmış mevcut kaynakların ise tabiî olarak ayrıntıya girmediği bir alanda yaşanan boşluk, varsayımlarla, hayal gücü ve fantezilerle doldurulmaya çalışılmaktadır. Durum böyle olunca da toplumda sonu gelmeyen ve bir neticeye ulaşmayan tartışmalar söz konusudur.

Yukarıda sözünü ettiğimiz varsayım ve fantezilerin geçmişte batıda üretilmiş, hâlen de yürürlükte olan Osmanlı imajının bir uzantısı olduğunu eklemek durumundayız. Oryantalist söylemde padişah yahut sultan, kimi zaman dinî ve siyasî gerekçelerle günahkârlığın ve despotizmin, kimi zaman ise Binbir Gece Masalları'ndan hareketle egzotik zevklerin bir temsilcisidir. İşin ilginç tarafı batıda harem kavramı etrafında oluşturulan bu imajın günümüzde Türkiye'de büyük ölçüde kabul görmesi ve onaylanmasıdır. Ancak bu imajın

oluşmasında yerli kaynakların payını da unutmamak lâzımdır. Meselâ Osmanlı Devleti'nin ilk resmî tarihçisi sayılan Naîmâ'nın çizdiği "Deli İbrahim" portresi bu imajın yerli ayağını oluşturması bakımından önemlidir.

* * *

Klasik dönemde Osmanlı padişahının gündelik hayatı ile ilgili yazılmış eserlerin başında sırkâtiplerinin tuttukları notlardan oluşan ruznameler gelmektedir. Padişahın en yakınındaki saray görevlilerinden olan sırkâtibinin günü gününe tuttuğu notlar ayrıntıya ve kişisel yoruma yer vermemekle beraber oldukça önemli bilgiler içerir. Kimi zaman bir günün bir cümleyle anlatıldığı ruznamelerde padişahın İstanbul içinde yaptığı geziler, seyrettiği eğlenceler, azil ve tayinler, önemli vefatlar ve doğumlar, kısaca padişahı ve devlet işlerini ilgilendiren hususlar yer alır.

Ruznamelerden farklı olarak padişah ve Topkapı Sarayı merkez olmakla beraber bütünüyle Osmanlı sarayında yaşanan gündelik hayatı anlatan eserlerin başında Hâfız Hızır İlyas Ağa'nın yazdığı *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* gelmektedir. Bir Enderûn mensubu olan Hızır İlyas Ağa (öl. 1864), II. Mahmûd döneminde 1812 yılında saraya girmiş ve 15 Şubat 1831'e kadar sarayda kalmıştır.[1] II. Mahmûd'un hekimbaşılığını yapmış olan meşhur Abdülhak Molla'nın kardeşi olan Hızır İlyas Ağa'nın saraydan ayrıldığı tarih aynı zamanda Enderûn'un Osmanlı tarihinde işlevini yitirdiği döneme rast gelmektedir. Bilindiği üzere 1826 yılında Yeniçeri Ocağı kaldırıldıktan sonra batılılaşma hareketlerine hız veren II. Mahmûd, devlet yapısıyla birlikte saray teşkilâtında da değişikliklere gitmiş, bunun bir sonucu olarak Topkapı Sarayı yerine başta Rami Kışlası ve Beşiktaş Sarayı'nda ikamet etmeyi tercih etmiştir. Bu süreçten Enderûn teşkilâtı da nasibini almış, bu köklü müessese yaşanan dönüşüme paralel olarak yavaş yavaş işlevini yitirmiştir. Bu yönüyle Hızır İlyas Ağa'nın eseri Enderûn'un son dönemine ışık tutması bakımından da önemli bir kaynak durumundadır.

Tayyârzâde Mehmed Atâ Bey'in yazdığı beş ciltlik *Târih-i Enderûn*[2] ile birlikte değerlendirilmesi gereken *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*, Osmanlı sarayı-

---

1. Hızır İlyas Ağa saraydan ayrıldıktan sonra ilmiye mesleğine girmiştir. Sofya kadılığı, Mekke kadılığı payesi, Tanzimat'tan sonra teşkil edilen Encümen-i Dâniş üyeliği, Hâssa Ordusu müftülüğü bulunduğu görevler ve aldığı pâyelerden bazılarıdır. (Hayatı hakkında geniş bilgi için bkz. Feridun Emecen, "Hızır İlyas Ağa, *DİA*, C. XVII, s. 417)
2. Bu önemli eser Prof. Dr. Mehmet Arslan tarafından bugünkü harflere aktarılmış ve 2010 yılında, yine beş cilt hâlinde *Osmanlı Saray Tarihi* üst başlığıyla Kitabevi Yayınları arasında yayınlanmıştır.

nın son dönem gündelik hayatını anlatmakla beraber, eseri sadece bu dönem çerçevesinde düşünmemek gerekir. Bir başka deyişle II. Mahmûd öncesinde yaşanan saray hayatı ile bu dönem arasında belirgin bir farkın olmadığı hesaba katıldığında, eserin, geleneklere sıkı sıkıya bağlı olan klasik dönem Osmanlı saray hayatını büyük ölçüde yansıtma ve anlatma kabiliyetine sahip olduğunu görürüz.

Eser zaman bakımından yazarın sarayda bulunduğu süreyi içermektedir. 20 yılı aşkın bir süre sarayda kalan Hızır İlyas Ağa'nın saraya girdikten hemen sonra eserini yazmaya başlaması ise dikkat çekicidir. 1831 yılında "çerağ" edilen yani bir görevle saraydan ayrılan Hızır İlyas Ağa, vaktiyle sarayda tuttuğu notlarını daha sonraki yıllarda dost meclislerinde arkadaşlarına göstermiş ve onların teşvikiyle bu notları kitap hâline getirmeye karar vermiştir. Eser önce dönemin meşhur hattatlarından Arabzâde Sadullah Efendi'nin öğrencilerinden Halil Niyazi Efendi tarafından 27 satır üzerine 245 varak olarak nesta'lîk hattıyla temize çekilmiş, daha sonra Ramazan 1275 (Nisan/Mayıs 1859) tarihli bu yazma nüsha esas alınarak yaklaşık beş ay sonra Hicrî 1276 yılının Safer ayının sonunda (Eylül 1859), Sultan Abdülmecid döneminde Matbaa-i Âmire'de kitap hâlinde basılmıştır.

Hatırat-vekâyinâme türünün bir örneği olan eserde başlıklar ve ara başlıklar Farsça verilmiştir. Yazar eserinde bizzat gördüğü, yaşadığı, kimi yerde ise başkalarından işittiği olayları ele almaktadır. Anlattığı ve ele aldığı olaylar hakkında ayrıntıya gitmesi, yer yer kişisel değerlendirmelerde bulunması yönüyle eser, modern manada yazılan hatıratların bir habercisi hükmündedir. Bir başka deyişle Hızır İlyas Ağa'da, 19. yüzyılla birlikte değişmeye başlayan Osmanlı aydınının izlerini görmek mümkündür.

Eserin edebiyat tarihimiz açısından önemi ise Divan edebiyatının son dönemine ışık tutacak bilgiler içermesidir. Enderûnlu Vâsıf Osman ve Keçecizâde İzzet Mollâ başta olmak üzere, devrin önde gelen Divan şairlerinin hayatı ile ilgili bilgiler veren, şiirlerinden örnekler sunan eser, bu yönüyle şiirin II. Mahmûd dönemi saray hayatındaki yerini vermesi bakımından ayrıca önemlidir.

Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye'de ele alınan ve anlatılan olayların büyük kısmı dönemin padişahı II. Mahmûd ile ilgilidir. Bununla beraber başta Hızır İlyas Ağa olmak üzere padişahın yakın çevresinde bulunan saray görevlileri bir figür olmaktan çok ete kemiğe bürünmüş bir insan şeklinde eserde yerini alır. Saray halkının kullandığı dil, mesleklerinde yükselme kaygısı, birbirlerine olan davranışları, şaka ve mizah anlayışları, kıskançlıklar, hayal kırıklıkları, üzüntüler, sevinçler, başkalarının yerine geçmek için yapılan ayak oyunları,

az da olsa ağaların birbirlerine karşı duydukları alâka, padişaha kendisini beğendirme gayreti, iyi niyeti suistimal vb. gibi insanî durumların saray boyutu canlı bir şekilde eserde verilir. Ayrıca Ramazan hayatı, bayram törenleri, şehzade ve sultan doğumlarında düzenlenen eğlenceler, başta cirit, tomak ve pehlivan güreşleri olmak üzere padişahın huzurunda düzenlenen spor müsabakaları, sarayda musiki ve edebiyat hayatı, İstanbul'da yaşanan karışıklıklar, padişahın İstanbul içinde, Boğaz'ın Anadolu ve Rumeli yakasında gerçekleştirdiği geziler, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması, Osmanlı-Rus Savaşı, II. Mahmûd'un yeni ordu kurma çabaları, batılılaşma ile saray hayatında başlayan değişim sıklıkla vurguladığımız gibi eserde ayrıntılı bir şekilde ele alınır.

* * *

Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye, dönemle ve Topkapı Sarayı ile ilgili çalışmalarda sık kullanılmakla beraber bu zamana kadar yeni harflere aktarılmamıştır. Cahit Kayra'nın, eserin Matbaa-i Âmire baskısından hareketle 1987 yılında *Tarih-i Enderun Letâif-i Enderun* başlığıyla neşrettiği çalışma ise metni okuyucuya tanıtan ve yer yer atlamalara sahne olan bir sadeleştirme örneğidir. Dolayısıyla sözü edilen çalışma bilimsel araştırmalarda kullanılacak bir vasfa sahip değildir. Elinizdeki çalışma böyle bir boşluğu ortadan kaldırmak amacıyla ortaya konulmuş, bu yapılırken aşağıdaki yol izlenmiştir.

1. Eser yayına hazırlanırken yazma nüshası kullanılmıştır. Eserin bilinen tek yazma nüshası İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi Hâlis Efendi Kitapları arasında TY 2429 numarada kayıtlıdır. Bununla beraber eserin 245 varaklık yazma nüshası ile aynı yıl basılan 503 sayfalık matbu nüshası arasında bir fark yoktur. Yukarıda dile getirdiğimiz gibi her iki nüsha da 1859 tarihini taşımaktadır.
2. Eser, 19. yüzyıl yazı dilinin bir örneği olarak kaleme alınmıştır. Yayına hazırlanırken diline müdahale edilmemiş, varak numaraları metin içinde gösterilerek aynen yeni harflere aktarılmıştır.
3. Bununla beraber okuyucuya kolaylık olsun diye metin içinde cümle boyutunda yer alan Arapça ve Farsça unsurların Türkçe tercümesi dipnot kısmında verilmiştir.
4. Metinde yazarın koyduğu Farsça başlıkların üst tarafına, tarafımızdan, ilgili bölümlerde ne anlatıldığını ifade eden başlıklar konmuştur. Bizim koyduğumuz başlıklar kimi yerde bold, kimi yerde ise büyük harflerle, yazarın orijinal başlıkları ise italik şeklinde verilmiştir.
5. Okuyucunun esere daha iyi nüfuz etmesi açısından metin aralarına dönemle ilgili görseller konulmuştur. Bu görseller seçilirken büyük

ölçüde II. Mahmûd dönemi tercih edilmiştir. Bununla beraber yakın dönem olması ve aynı özellikleri göstermesi itibariyle I. Abdülhamid ve III. Selim dönemine ait görseller de kullanılmıştır.

6. Yazarın koyduğu *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* başlığı muhafaza edilmekle beraber, eserin mahiyetini daha iyi ortaya koymak adına *Osmanlı Sarayında Gündelik Hayat* başlığı tarafımızdan ilâve edilmiştir
7. Metnin sonuna özel adları içeren bir indeks eklenmiştir. Hemen hemen her sayfada geçen İstanbul, II. Mahmûd, Topkapı Sarayı kelimeleri ise indekse dahil edilmemiştir.

Teşekkür

Bu çalışma tek başına ortaya konulmadı. Metni yayına hazırlarken pek çok kişinin yardımını gördüm. Uzun ve sabırlı bir süreç sonunda metni bilgisayara aktaran meslektaşım, çalışma arkadaşım Dr. Mehmet Samsakçı'ya, Farsça ibareleri okuyan ve tercüme eden Prof. Dr. Mustafa Çiçekler ve Doç. Dr. Rahman Moshtagh Mehr'e, Arapça ibareleri okuyan ve tercüme eden Prof. Dr. Hüseyin Yazıcı ve Prof. Dr. Mehmet Yavuz'a, fikirlerinden istifade ettiğim Prof. Dr. Mehmet Arslan'a, indeksi hazırlayan, olumlu çabalarıyla gelecek vaad eden öğrencim Halil Solak'a, son olarak kitabın basımını gerçekleştiren Kitabevi Yayınları sahibi Mehmet Varış'a teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ali Şükrü Çoruk
Çamlıca, 2011

GİRİŞ

Bir saray mensubunun kaleminden çıkmış bir metin olması dolayısıyla *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'nin merkezinde büyük ölçüde dönemin padişahı II. Mahmûd vardır. Osmanlı Devleti'nde geleneksel dönemin son, yaptığı reformlarla modern dönemin ilk hükümdarı olan II. Mahmûd, gündelik hayatı, zevkleri, başta Osmanlı-Rus Savaşı ve Vehhâbilik meselesi olmak üzere imparatorluğu tehdit eden önemli iç ve dış olaylar karşısındaki tutumu ile eserde ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Bir başka deyişle eserden hareketle bir II. Mahmûd portresi ortaya çıkarmak mümkündür. Bu portre aynı zamanda seleflerine ve haleflerine de ışık tutacak niteliktedir.

Geleneksel dönemin son padişahı olarak II. Mahmûd

Alemdar Mustafa Paşa'nın III. Selim'i tekrar tahta çıkarmak amacıyla gerçekleştirdiği saray darbesi sırasında Sultan IV. Mustafa taraftarlarının elinden kıl payı kurtulan ve 1808 yılında ummadığı bir anda padişah olan Sultan II. Mahmûd'un saltanatının ilk yılları, otorite boşluğundan ve Alemdar-Yeniçeri çekişmesinden doğan karışıklıklar içinde geçmiştir. Padişahın yetkilerini kısıtlayan Sened-i İttifak'ın imzalanması, Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa'nın yeniçeriler tarafından öldürülmesi, isyancıların Alemdar taraftarlarını yakalamak için Topkapı Sarayı'na saldırmaları, hemen ardından çıkan Osmanlı-Rus Savaşı ve 1812 yılında yapılan Bükreş Antlaşması'yla savaşa son verilmesi gibi olaylar II. Mahmûd'un ilk yıllarını anlamak için yeterlidir. Böyle bir ortamda II. Mahmûd'un, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından önceki dönemde mevcut durumu, yani statükoyu devam ettirme düşüncesinde olduğunu görüyoruz. Zaten dönem şartları içinde yapacağı başka bir şey de yoktur.

Karakter itibariyle dışa dönük, saray haricindeki hayata önem veren bir yapıya sahip olduğunu bildiğimiz II. Mahmûd'un bu özelliği, Hızır İlyas Ağa'nın eserinde belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Spora düşkünlük, gezmeyi sevme, sık sık İstanbul içinde dolaşma, devrin önemli müzisyenlerini ve şairlerini çevresinde toplayarak musiki fasılları düzenleme, şakadan hoşlanma, II. Mahmûd kimliğinin gündelik hayata yansıyan bazı yansımalarıdır. Nitekim bu sosyal yönü nedeniyledir ki hakkında türetilen ve "Vermeyince mabud, neylesin Sultan Mahmûd" örneğinde olduğu gibi bir kısmı bugün de anlatılan pek çok lâtife ve fıkra söz konusudur.

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından önceki gündelik hayatına baktığımızda, seleflerini takip eden II. Mahmûd'un, her yönüyle geleneksel bir padişah yaşantısı sürdürdüğünü görüyoruz. İktidar meşruiyetini kudsiyete dayandıran, devletin büyüklüğünü ve yüceliğini mükemmeliyetçilikte arayan, bütün bunların sonucu olarak incelik ve teferruata önem veren geleneksel saray hayatı dikkate alındığında karşımıza çıkan resim ise kurallar ve kaideler manzumesidir. Dolayısıyla padişahın gündelik hayatının sınırlarını, değiştirilmesi düşünülmeyen, olgunlaşma adına ancak tadil edilen bu kurallar ve kaideler manzumesi içinde değerlendirmek gerekir. Bu yaşantıda, sadrazam ve şeyhülislâmla yapılan görüşmeler, elçi kabulleri, yeniçerilere ulûfe dağıtımı, Ramazan'da sarayda verilen huzur dersleri, Hırka-i Şerif ziyaretleri, bayram törenleri, kandil kutlamaları, Cuma selâmlığı, İstanbul içi geziler, binişler, tebdil-i kıyafet yapılan çarşı pazar teftişleri gibi büyük bir kısmı devletin işleyişiyle ilgili resmî aktiviteler öne çıkmaktadır. Topkapı Sarayı içinde bile padişahın bir yerden bir yere gitmesi söz konusu olduğunda yukarıda işaret ettiğimiz mükemmeliyetçi anlayış çerçevesinde yapılan ve bugün garibimize giden uzun ve külfetli hazırlıklar göz önüne alındığında saray hayatı ile ilgili pek çok soru kendiliğinden cevap bulmuş olacaktır.

İstanbul içinde dolaşan padişahlar arasında II. Mahmûd ön sıralarda gelmektedir. Cuma selâmlıklarını kışın daha çok Yeni Cami, Sultanahmet ve Ayasofya'da, yazları ise Beşiktaş Sarayı'na yakın olması sebebiyle Kılıç Ali Paşa, Yahya Efendi, Fındıklı, Tekerlek ve Ortaköy Camilerinde gerçekleştirir. Padişah bazen, çarşı pazar ağırlıklı yaptığı tebdillerde izin almadan Saray'dan ayrılan, üstüne üstlük kendisini tanımayıp "serbest" hareket eden Enderun mensuplarına rastlar. Böyle durumlarda öfkelenir ve çevresi tarafından zor teskin edilir.

Bir padişahın gündelik hayatında önemli bir yere sahip olan binişler, yani İstanbul içine ve civarına yapılan geziler pazartesi ve perşembe günlerine mahsustur. Barış zamanlarında İstanbul'un hemen hemen her tarafına biniş düzenleyen II. Mahmûd'un en çok rağbet ettiği yerler Bahariye, Kâğıthane,

Davutpaşa, Ayazağa, Göksu, Beylerbeyi, Rumelihisarı, Kalender, Beykoz, Sarıyer, Büyükdere, Tarabya, Arnavutköy ve Bebek'tir. Bir anlamda saray dışına çıkma ve değişiklik anlamı taşıyan binişler başta Hızır İlyas Ağa olmak üzere bütün Enderûn ağalarının iple çektiği gezilerdir. Enderûn mensupları için bu binişler padişahı görme ve yakınında bulunma anlamına gelmektedir. Bu "saadet"i yaşamak isteyen ağalar biniş haberini sevinçle karşılarlar. Herhangi bir sebeple bu saadetten mahrum kalmak yani binişe gidememek ise onlar için son derece hüzünlüdür. Aynı durum padişahın yaz mevsimini geçirdiği Beşiktaş Sarayı'na gitmesi sırasında da yaşanır. "Göç-i hümâyûn" da bulunamayan yani yaz mevsimi boyunca Topkapı Sarayı'nda kalan ağaların bir kısmı havaların soğuyup kışın gelmesini iple çekerler.

Görkemli gösterilere sahne olan yaz binişlerinde güzergâhta toplar atılarak padişah selâmlanır. Biniş yerine varıldığında padişahın yaptığı ilk iş hünkâr imamının arkasında cemaatle öğle namazını kılmaktır. Bir miktar dinlendikten sonra spor karşılaşmaları başlar, padişah bu karşılaşmaları yakından izlerdi. Cirit, ok ve tüfek atmak, tomak, mızrak ve top oyunları, lobut fırlatmak, pehlivan güreşi, musiki âlemleri, musahiplerin karşılıklı atışmaları, taklitler, Frenk cambazının hüner gösterileri, bazen çengi seyri binişlerin başlıca eğlenceleridir. Bu oyunlar ve gösteriler bayramlar, şehzade ve sultan doğumları ile Yeniçeri ulufelerinin dağıtılmasından sonra düzenlenen eğlenceler için de söz konusudur. Özellikle çetin mücadelelere sahne olan ve kökü Çelebi Mehmed'in saltanatına kadar uzanan Bamya ve Lahana adlı süvari alaylarının cirit karşılaşmaları heyecanla izlenirdi. Bu karşılaşmalarda ve hüner gösterilerinde başarılı olanlara "çantacı" ağa tarafından bol bol bahşiş dağıtılır, bazen de ödül olarak iyi cins at hediye edilirdi. Bazı binişlerde ise bizzat padişahın ağalarla ve askerlerle birlikte top, tüfek ve ok talimine bizzat katıldığı olurdu. Özellikle hanedanın tek erkek üyesi olduğu dönemlerde, tehlikesine işaretle ateşli silâhlar kullanmaması konusunda çevresi tarafından uyarıldığını bildiğimiz padişah iyi bir nişancıdır. Nitekim Çubuklu'ya düzenlenen bir binişte tüfekle atış yapan II. Mahmûd üçüncü atışta testiyi kırmış ve çavuşlar tarafından "ala hey!" tezahüratıyla alkışlanmıştır. Mahir bir okçu olan ve Okmeydanı şeyhinden "kabza" alan padişah Ayazağa binişinde "Ya Hak!" diyerek yedi kere ok atmış ve hedefi bulmuştur.

At, araba ve çoğunlukla kayıkla gerçekleştirilen binişlerde padişahın en fazla zevk aldığı aktivite ise musiki fasıllarıdır. Musiki takımı, beste yapacak, tanbur ve ney çalacak kadar klasik musikiye aşina olan II. Mahmûd'un vazgeçemediği bir biniş unsurudur. Başta İsmail Dede Efendi olmak üzere Kemanî Mustafa Ağa, Hanende Rif'at Bey, Aziz Bey, Keçi Arif Ağa, Tanburî Necib Ağa, Neyzen Mustafa Efendi, Suyolcuzade Salih Efendi, Kömürcüzade Hafız Efen-

di, Tanburî Numan Ağa, Abdi Bey ve Kemanî Ali Ağa gibi devrin önemli musiki adamları yaptıkları fasıllarla özellikle yaz günlerinde padişahın hoş vakit geçirmesini sağlamaktadırlar.

Önceden nereye gerçekleştirileceği bilinen binişlerde civar yalılarda hazırlanan yemekler padişaha sunulur, yabancıların ve azınlıkların yaşadığı Büyükdere'ye yapılan binişlerde ise elçiliklerin gönderdiği hediyeler ve yiyecekler kabul edilirdi. Bununla birlikte II. Mahmûd'un kimseye haber vermeden tabiri caizse "baskın" binişler gerçekleştirmesi de söz konusudur.

Çoğu kere eğlenceli geçen binişler bazen istenmeyen ve herkesi üzen acı olaylara sahne olurdu. 1814 yılında Kâğıthane'ye düzenlenen binişte Dilsiz Hüseyin'in havuzda boğulması hadisesi bunlardan birisidir. Binişlerde ağaların havuz eğlencelerini seyretmekten hoşlanan padişah, Musahip Abdi Bey'le Dilsiz Hüseyin'in havuza girip güreşmesini istemiş, güreş sırasında ayağı havuzun dibindeki ızgaraya takılan Dilsiz Hüseyin tüm çabalara rağmen kurtarılamayarak can vermiştir. Havuzdan çıkarılan Dilsiz'in cesedi "Belki sağdır" denilerek bir ağaca baş aşağı şekilde asılmıştır. Dilsiz Hüseyin'in boğularak ölmesi üzerine "Dilsiz, beni eğlensin deyü telef oldu" diyerek üzüntülerini bildiren II. Mahmûd olaya müdahale edemeyen ağalara kızmıştır. Bu tatsız olay üzerine padişah binişi tatil etmiş ve mağdur olmaması için Dilsiz Hüseyin'in annesine maaş bağlatmıştır.

Kar yağdığı günlerde ağaları Topkapı Sarayı'nın bahçesine çıkartıp kartopu oynamalarını seyretmek tıpkı III. Selim ve IV. Mustafa gibi II. Mahmûd'un başta gelen kış eğlencesidir. Kıdemli ağaların odalarından alınarak gecelik kıyafetleriyle kara yatırılmaları ve üzerlerine kartopu atılmaları, bütün bunlar olurken "soğuktan titreyen bîçare" ağaların feryatları padişahın çok hoşuna gitmekteydi.

Sultan Mahmûd'un dinî yaşantısına baktığımızda seleflerinin bu konuda gösterdiği titizliği devam ettirdiğini görüyoruz. Bilhassa Ramazan ayında, kandillerde, bayramlarda ve Surre alayı uğurlamalarında bu titizlik doruğa ulaşmaktadır. Özellikle Mevlid Kandili'nde İstanbul'da bulunan tarikat şeyhlerini saraya davetle mevlid okutması ve ayinlerini izlemesi, ertesi gün Sultanahmed Camii'nde düzenlenen mevlid törenine katılması söz konusudur. Binişlerde ve Cuma selâmlıklarında gittiği camilerin, ziyaret ettiği tekkelerin meseleleriyle yakından ilgilidir. Hatta bunlardan birinde Rumelihisarı'nda bulunan Bektaşi Tekkesi'ni ziyaret etmesi ise padişahlığının ilk döneminde Bektaşilik karşısındaki tutumunu göstermesi bakımından enteresan bir anekdottur.

Aynı zamanda musikişinas olan imam ve müezzinlerin Ramazan aylarında makamla teravih namazı kıldırmaları, teravihten sonra mehtaplı geceler-

de ilahî okumaları padişahın dinî yaşantısına ışık tutan ayrıntılardır. Bundan başka fakir fukaraya yardım, mektep çocuklarını sevindirmeler, aşure günlerinde saray bahçesine kurulan kazanlardan halka aşure dağıtılması üzerinde özenle durduğu hususlardır.

Gizli ilimler, okunmuş nesnelerin tedavide kullanımı, büyü ve muska konusunda olumsuz görüşlere sahip olan II. Mahmûd "efsun okuyan şüyûh-ı şeyâtinin yazdıklarını üzerinde gezdir"en Berberbaşı Hüseyin Ağa'yı saraydan uzaklaştırmak konusunda tereddüt etmez.

Hanedanın tek erkek üyesi olarak tahta çıkan II. Mahmûd, soyunu devam ettirecek şehzadelerin doğum haberlerini hem bir baba hem de bir padişah olarak sevinçle karşılamıştır. Özellikle doğuma yakın dönemlerde kadın efendilerin rahatsız olmaması için İstanbul'da mutad olan top atışlarını yasaklayan padişah, savaş ve karışık dönemler hariç şehzadelerin doğumlarını büyük şenliklerle kutlamıştır. Hanım sultanlara da aynı sevgi ve ilgiyle yaklaşan padişah bir geleneği değiştirerek tıpkı şehzade doğumlarında olduğu gibi hanım sultan doğumlarında da Enderun ağalarına Topkapı Sarayı'nda kendi eliyle altın paralar dağıtmıştır. Aslında bu durum ilerde daha geniş boyutlu reformlar yapacak olan padişahın yenilikçi tarafını göstermesi bakımından önemlidir. Evlâtlarının küçük yaşta vefatları karşısında ise üzüntüsünü gizleyemeyen padişah kaderine razı bir şekilde, her şeyin Allah'tan geldiğinin bilinciyle hareket eder.

Egzotik hayvanlar bulundurmak gerek doğu gerekse batı saraylarının ortak özelliklerindendir. Saraya dışarıdan gönderilen hediyeler arasında bu hayvanların ayrı bir yeri vardır. Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa tarafından II. Mahmûd'a gönderilen hediyeler arasında yer alan bir zürafa ise muhtemelen Osmanlı sarayında daha önce hiç görülmemiş bir hayvan olduğundan günlerce saray çevresini meşgul etmiştir. Zürafanın uzun uzun seyredilmesi, herkesin bir şeye benzetmesi, musahip ağaların zürafaya bindirilerek padişahın eğlenmesi söz konusudur. Ancak İstanbul'un havasına alışamayan hayvan kısa bir süre sonra ölmüştür. Hızır İlyas Ağa cesedin tahnit edilip içinin pamukla doldurularak hazineye kaldırıldığını yazmaktadır.

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra II. Mahmûd

İmparatorluk hayatında önemli bir yer sahip olan Yeniçeri Ocağı'nı kaldıran ve getirdiği uygulamalarla devlete eskisinden farklı yeni bir şekil vermeyi amaçlayan II. Mahmûd bu özelliğiyle devrinde "müceddid" olarak anılmıştır. Bu yönüyle bir anlamda Tanzimat'ın hazırlayıcısı olan II. Mahmûd, giyi-

nişiyle, davranışlarıyla, kısaca yaşayışıyla toplumda ve devlet dairelerinde görmek istediği insan tipinin bir numunesi olarak hareket eder. Kısacası yeni dönemin ilk hükümdarı olarak karşımızda eskisinden farklı bir II. Mahmûd vardır.

Ordu, II. Mahmûd'un getirmeye çalıştığı yeni düzenin en önemli ve merkezî unsuru olarak göze çarpmaktadır. "Ta'limden maksat din ve devlete kuvvet (vermek)" diyen ve Avrupaî manada talimli bir ordu kurmayı amaçlayan II. Mahmûd, fes, ceket ve pantolondan oluşan yeni kıyafetiyle aynı zamanda bu ordunun ilk askeridir. Enderûn ve Saray çevresinden seçtiği kişilerden ve III. Selim döneminden kalma Nizam-ı Cedit subaylarından oluşturduğu ilk birliklerle bizzat talime katılarak çevresini teşvik eden, bu konuda ısrarlı olacağının işaretlerini veren II. Mahmûd, Vak'a-i Hayriyye sonrasında vaktinin büyük kısmını ordu ve devletin yeniden yapılanması ile ilgili çalışmalara ayırır. Başka bir deyişle o Topkapı Sarayı'nın yerine artık Râmi Kışlası'nda, Davutpaşa'da ve Büyükdere'dedir.

Önce binbaşı daha sonra albay rütbesiyle yeni ordunun kuruluş çalışmalarına bizzat katılan, sık sık askerî birlikleri denetleyen II. Mahmûd talim konusunda kusurlu gördüklerine karşı sert tavırlarıyla dikkat çeker. Padişahın sertliğinden yakın çevresindeki din görevlileri de nasibini alır. Bir keresinde öğle namazına geç kalan nöbetçi müezzinin yüzünden bütün müezzinler falakaya yatırılır. Müezzinlerden birisinin dayak esnasında korkudan çenesinin kilitlendiği kendisine haber verilince aynı müezzini bu defa müezzinbaşılığa getirir.

Askerî manevraları yakından izleyen padişah bunlardan birisinde ölümle burun buruna gelir. Gülhane meydanındaki talimlerden birinde, tüfek çubuğunu namlunun içinde unutan Enderûnlu Hattat Süleyman Ağa, boş bulunup tetiğe dokununca tüfek ateş almış ve çubuk bir ağaca dayanarak talimi izleyen padişahın başının "iki karış üzerinden" ağaca saplanmıştır. Bu olay karşısında telâş eseri göstermeyen padişah, bundan sonra daha dikkatli olmaları konusunda uyarıdan öte bir davranışta bulunmamıştır.

1828 yılında başlayan ve iki seneye yakın süre devam eden Osmanlı-Rus Savaşı'nı yeni yapılan Râmi Kışlası'nda takip eden II. Mahmûd kılık kıyafet de dahil olmak üzere saray ve toplum yaşantısıyla alâkalı bazı değişikliklere burada imza atmıştır. Bunu yaparken de ulema ve tarikat çevreleriyle iyi ilişkiler içinde olmuştur. Batı tarzındaki müzik takımının da katıldığı bayramlaşmaları Râmi Kışlası'nda gerçekleştiren, imamların başındaki sarığı fese tahvil eden, Cuma ve bayram namazlarını Eyüp Camii'nde kılan, Fatih Sultan Mehmed'in camide bulunan seccadesini kullanan, ordunun zafere ulaşması

için toplu olarak düzenlenen tevhid-i şerif okumalarına katılan padişah, alaylarda kendi yanına yakın olan safları subaylara tahsis etmiş, Enderun mensupları daha gerilerde yer almıştır. Kuşkusuz bu son değişiklik padişahın yeni bir elit ve seçkinler zümresi oluşturma çabasının bir göstergesidir. Nitekim Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra geleneksel yaşantıyla bağlarını gevşeten, Enderun mensuplarının yeni ordudaki talimlerinden memnun olmayan padişah yavaş yavaş bu kurumdan dolayısıyla Topkapı Sarayı'ndan yüz çevirmeye başlamıştır. Artık padişahın bu yeni dönemde gözde mekânları yabancı elçiliklerin bulunduğu Büyükdere ve Tarabya'dır. Öyle ki alışılmışın dışında olarak 1829 yılı Kurban Bayramı kutlamalarını Büyükdere çayırında gerçekleştiren padişah, 1830 yılında İngiliz elçisinin düzenlediği baloya üst düzey devlet görevlilerini, bu arada kendisini temsilen silâhdarağayı gönderir. Batılılaşma yolunda Osmanlı eliti için bir pratik teşkil eden bu balolar sayesinde Avrupa sofra kültürü saraya taşınır. Nitekim II. Mahmûd döneminde üst tabakada başlayan ve sahası genişleyen Avrupaî değişim yavaş yavaş halka inecektir. Bununla beraber ev içi yaşamda eskinin büyük ölçüde muhafaza edildiğini görüyoruz. Bu ikiliği yaşayanlardan birisi de bizzat padişahın kendisidir. Eskisine oranla daha sade yaşayan, Karagöz seyrinden ve musahip sohbetlerinden hoşlanan, özel hayatında klasik musiki zevkini devam ettiren padişah, bazı alanlarda geleneksel hayatı devam ettirmeye kararlıdır. Bu dönemde dinlenme ve av amaçlı olarak İngiltere'den alınan vapurla Büyükçekmece'ye giden II. Mahmûd, 1830 yılında gerçekleştirdiği Tekirdağ gezisiyle memleket gezisine çıkan ilk padişah olma vasfını kazanır. Nitekim bu geziler daha sonraki yıllarda da devam edecektir.

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و ثنای بیحد بدرگاه جناب جهان آفرین و شبچراغ عالمفروز تحیات
لا یعد بآستان فلک داستان حضرت فخر المرسلین و صد تعظیم و تکریم
همه بر آل و اصحاب گزین رضوان الله علیهم اجمعین حضرالله اتحاف
و اهدا قلنددن صکره ضمیر حاور نظیر ارباب اولوا الالبابه پوشیده و نهان دکلدر که
هر کس بر شی ایله مشغول و بر فن ایله مقبول اوله کلدیکندن فقیر و حقیر
و ناتوان دخی زمان جنتمکان سلطان محمود خان ثانیده داخل سرای دلارا
ویکرمی یدی سنه سندن قرق آلتی سنه سی رمضان شریفنه قدر خزینهٔ همایون
خدمت مستوجب المغفرتیله کامرا اوله رق سایهٔ قدر توانهٔ شاهانه ده
نائل اولدیغم نعم فراوانی و سائره دائره قوعبولان احسان بی پایانی
بر وقتده فراموش ایتمامک املی امانیسیله قلمه المغه غیرت و بو وسیله ایله
سرایجه اجرا اولنه کلان بعض توجیهات و تشریفاتی دخی بو صره ده درج ایتمکه
نیت ایلدیکمدن اون طقوز سنه لک لطائف وقایع اندرونیه ثبت صحیفهٔ
املا و نقش اورنک انشا قلنمشیدی انجق مسودات مذکوره نک
مفهوم منه بعض فواتک علمی لاحق اولمغله بو مقوله سبیلر تبرکاتدن معدود
و خصوصیله ایچنده فقرات ناشنیده موجوددر و بو تبییضنه نشو تعلری ارزانه
شوق اوله جق درجه لرده ایسه ده اصولی اوزره یازمغه قدرتیاب اولهمیه جغمدن
اندرون همایوندن چراغ بیوریلدیلی طاقچهٔ نسیانده منسی و متروک ایکن
حالا با عون عنایت الهی اریکه پیرای شوکت شاهی و سریر آرای تخت

Yazma nüshanın ilk sayfası

[1b] MUKADDİME

Hamd ü senâ-yı bî-hadd be-dergâh-ı Cenâb-ı cihân-âferîn. Ve şeb-çerâğ-ı âlem-firûz-ı tahiyyât-ı lâ-yu'add be-âsitân-ı felek-dâsitân-ı hazret-i fahrü'l-mürselîn. Ve sad ta'zîm ü tekrîm heme ber-âl ü ashâb-ı güzîn rıdvanullahi aleyhim ecmain hazerâtına ithâf ü ihdâ kılındıktan sonra. Zamîr-i hâver-nazîr-i erbâb-ı ulü'l-elbâba pûşîde ve nihan değildir ki herkes bir şey ile meşgûl ve bir fen ile makbûl olageldiğinden, fakîr ü hakîr ü nâ-tüvân dahi zamân-ı cennet-mekân-ı Sultan Mahmûd Hân-ı Sâni'de dâhil-i sarây-ı dil-ârâ ve yirmi yedi senesinden kırk altı senesi Ramazân-ı şerîfine kadar, hazine-i hümâyûn hidmet-i müstevcibü'l-mefharetiyle kâm-râ olarak, sâye-i kudret-vâye-i şâhânede nâil olduğum ni'am-ı firâvânı ve sâire dâir vukû' bulan ihsân-ı bî-pâyânı, bir vakitte ferâmuş etmemek emel ü emânîsiyle kaleme almaya gayret ve bu vesîle ile sarayca icrâ olunagelen bazı tevcîhât ve teşrîfâtı dahi bu sırada derc etmeye niyet eylediğimden, on dokuz senelik *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* sebt-i sahîfe-i imlâ ve nakş-ı evreng-i inşâ kılınmıştı. Ancak müsevvedât-ı mezkûrenin mefhûmuna bazı zâtın ilmi lâhık olmakla "Bu makûle şeyler teberrükâttan ma'dûd ve husûsiyle içinde fıkarât-ı nâ-şinîde mevcûddur" diyü tebyîzine teşvîkleri tâzıyâne-i şevk olacak derecelerde ise de usûlü üzere yazmaya kudret-yâb olamayacağımdan, Enderûn-ı hümâyûndan çerâğ buyrulalı, tâkçe-i nisyânda mensî ve metrûk iken, hâlâ bâ-avn-i inâyet-i ilâhî, erîke-pîrâ-yı şevket-i şâhî ve serîr-ârâ-yı taht-ı [2a] pâdişâhî, kişver-i şâh-ı hüsn ü ân ve mihver-i mâh u mihr-i tâbân, seyyid-i sülâle-i Âl-i Osman, nâşir-i menâşir-i adl ü ihsân, es-sultân ibnü's-sultân ibnü's-sultân es-sultânü'l-gazi, Hazret-i Abdülmecid Hân -lâ-zâle unvânu devletihi ilâ âhiri'z-zamani ve nihâyeti'd-devrân-[1] efendimiz hazretleri, saâdet ile cülûs-ı hümâyûn buyurdukları sâl-i meymenet-iştimâlde, asâyiş-i umûmiyeye teşebbüs oluna-

---

1. "Saltanatı sonsuza kadar devam etsin."

rak, ferd-i âferîdenin mahzûn kalmadığını musaddık, işbu abd-i ahkâr-ı nâs yani Hâfız Hızır İlyas kulları gibi eser-i liyâkat u kabiliyetten bî-behre dahi zaman-ı ma'delet-unvânlarında nice ni'am-ı nâ-mütenâhî ve nice rüteb-i merâtib-i pâdişâhîleri ile mübâhî olduğunun, ömrü oldukça teşekkürü, hayyiz-i imkânda olmadığından, bâ-acz ü kusûr ve itirâf-ı cürm-i küsûr, işbu *Letâif-i Enderûniyye* âlâyiş-i ıstılâhdan âzâde ve zîbâyiş-i fesahatten sâde olarak, müddet-i mezkûreden beri pes-mânde olan tesvîdâtın tebyîzine teşmîr-i sâid-i ihtimâm ve âcizâne itmâmına ikdâm olundu. Hemân Cenâb-ı Hudâ Habîb-i Müctebâ hürmetine, velî-nimet-i âlem ve sebeb-i nizâm-ı nev'-i benî Âdem olan şevketlü, mehâbetlü efendimiz hazretlerini dünyalar durdukça taht-ı hümâyûnlarında muammer ve devr-i bî-cevrlerinde nice nice umûr-ı hayriyet-mevfûrun husûle geldiğini görmek müyesser eylesin. Bundan sonra eğer işbu dest-âviz-i nâçiz dahi bi'l-münâsebe nazar-ı feyz-eser-i hazret-i zıllullâhîlerine erişmek mukadder olursa;

Her ayb ki sultân be-pesended hüner est[2]

meâline mazhar oluna. Âmin.

2. "Sultanın hoşuna giden her ayıp hünerdir."

1227 (1812) YILI OLAYLARI

Derviş İsmail Dede Efendi ile Hanende Arif Ağa'nın musâhib olmaları

Ol Vekâyi'-i Letâif-i Enderûniyye der- sâl-i seb'a ve 'işrîn ve mi'eteyn ve elf ve ihsân-ı unvân-ı musâhibî Derviş İsmail Efendi ve Hânende Ârif-i pür-maârif

Ziyâdesiyle makama âşina ve bu cihetle dîdeleri rûşenâ olan Derviş İsmail Efendi ile erbâb-ı hevâ-yı bî-nevâdan Hânende Ârif Ağa'nın mûsikide mahâretleri zâhir ve sadâlarının nazîrinâdir olduğundan, bu aralık mûsikinin râyih-i revâyih-i evc-i itibâr-ı müsteârı izdiyâd bulunduğuna bazı makâm karînesiyle intikal ve pesen-dîde-i tab'-ı hümâyûn buyrulması ihtimâl olan beste ve semâi ve nakş ve kâr ve rübâi ile iştihârları der-kâr ve husûsiyle şarkı ve hisâr ve arazbâra her bâr itibârları, rast gelenlerin medhinden ma'lûm-ı şehriyâr-ı kâm-kâr olmakla, fi'l-hâl ol iki Farâbî-i zamânın [2b] musâhiblik unvânı ile mâye-i şevk-âver-i sürûr-i nühüfteleri âşikâr ve âgâze-i beste-i bercesteleri sâz-kâr olmasına irâde-i seniyye taalluk ve nây-ı dil-i nâlânları muhayyir-i ukûl, usûl üzre huzûr-ı hazret-i sadrâzâmîde ferve-i sincâb iksâsıyla akrânlarına tefevvuk ettirildi.

Eski Emin Ağa ile Câvid Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Eski Emin Ağa ve Câvid Ağa ez-hazîne-i hümâyûn

İki yüz üç târihinde hazîneye çerâğ ve o zamandan beri meş'âl-i firûz-ı âteş-i dâğ olan Eski Emin Ağa, hâric-i tavk-ı beşer, güç ile dâhil-i zümre-i isnâ-aşer yani on iki bıçaklı eskiler raddesiyle mübeşşer olmuş ise de zâten alîl-mizâc ve nasıl ise muhtâc-ı ilâc-ı padişâh-ı merâhim-imtizâc olacağını

hazîne kethüdâsının taallukâtından Câvid Ahmed Ağa istihrâc edicek, ol zât-ı bî-sebat da kendisinin çerâğlığına revâc vermek için kurenâ-yı sâireyi iz'âc ederek der-dest olan mahlûlların nemalıcasına Eski Emin Ağa mevsûl ve dûncasıyla Câvid Ağa hayât-ı câvidânîye nâil olduğu dirâyetine mahmûl oldu.

Büyükdere'ye saltanat binişi düzenlenmesi ve Enderun ağalarının Padişah'ın huzurunda cirit oynamaları

Vukû'-ı cirid-bâzî-i cündîyân-ı Enderûn der-biniş-i saltanât-ı Büyükdere

Padişâh-ı a'zam ve şehinşâh-ı muazzam efendimiz hazretleri, lutfen ve keremen, zât-ı şevket-simât-ı şâhânelerine mahsûs olan alay-ı vâlâ ile ekseri Pazartesi günleri ve bi'l-iltizâm Perşembe günleri küşâyiş-i hevâ ve nümâyiş-i deryâ rû-nüma oldukça, berren ve bahren saltanat binişlerine rağbet ve Enderûn-ı hümâyûnlarında perverde-i nân u nimetleri olan ağayân-ı letâfet-unvan ve gerek musâhibân-ı nâdire-gûyân ile âzim-i seyr ü seyrân olarak, her bir mesîregâha kirâren ve mirâren sâye-endâz-ı satvet ü mehâbet olageldikleri, cümleye mûcib-i meserret olduğundan, işbu defa dahi Büyükdere ismiyle mevsûm cây-ı mersûma saltanat binişi tarzına teşrîf-i şevket-redifleri musammem ve ol mahall-i bî-bedel her yerden muntazam olduğu müsellem olmağın, sene-i mezbûre yani yirmi yedi senesi Cemâziyelâhir'inin üçüncü gününe tesâdüf eden rûz-ı firûz-ı Perşembe'de, Sarây-ı Beşiktaş'tan süvâr-ı zevrâkçe-i sandal-ı bâhirü'l-iclâl ve nezd-i kerem-vefd-i mülûkânelerinde Silâhdâr-ı Şehriyârîleri Devletlü Ali Beyefendi ve çuhadârağalık rütbe-i refi'asını hâiz Hâfız Ali Ağa ve Rikâbdar Hüseyin Bey, mekîn-i merkez-i ikbâl ve rehîn-i mefharet-cây-ı istiklâl olarak semt-i maksûd-ı deverân ve zahr-ı pür-fahr-ı şâhânelerinden [3a] kibâr-ı Enderûn ve kurenâ-yı gûnâgun-ı şevket-nümûndan Devletlü Dârüssaâde Ağası Kasım Ağa ve Hazînedar-ı şehriyârî Lala Amber Ağa ve destâr-ı hümâyûnu hâmil hâsodalı ağalar ve sâir ağayân-ı kadr-dan, bi-esrihim kendilerine mahsûs kanca başlı sandallar ve yağlı ve üçer ve beşer ve yedişer çifte kayıklarla velînimet-i âlem efendimizi müteâkiben gittikleri deryâya bir ziynet ve büyük sandalların şa'şaası yemîn ü yesâra sebeb-i sür'at olarak, öğle üzeri ol mahalle vusûl ve sâhil-i bî-hâile pâ-nihâde-i yümn-i kufûl buyurduklarında, oralarda bulunan süfün-i donanma-yı hümâyûndan, kudûm-i meymenet-lüzûm-ı şâhâneye teşekküren atılan top-ı şad-mânî, zemîn ü zamânı lerzanî ettiği hâlde, iskele başında müheyyâ olan rahş-ı dil-keş-hırâma süvâr ve rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânelerinde puyân olan çuhadârân ve solak ve peykân ve hasekiyân ve sâir bendegân,

sâye-bân-ı şevkete şerefbahş-ı mesâr-ı bî-şümâr olduklarının akibinde, âdât-ı hasene ve sünnet-i müstahseneleri üzere salât-ı zuhrun edâsına kıyâm ve imâm-ı sânileri Abdülkerim Efendi'ye iktidâ ile salât-ı mefrûza resîde-i hitâm olduğu anda, ağayân-ı Enderûn huzûr-ı hümâyûnlarında durmak şerefine me'zûn oldukları hengâmda, cündîyânın cirid-bâzî-i esb-i istiğnâ ve rezm-âverî-i resm-i Rüstem-i vega olmalarına irâde-i şâhâne şeref-pîrâ olmuş olduğu, cündîyân-ı ma'reke-cûyânın ma'lûmları olduğundan, seksen adet cündî-i bî-menend meydâna zuhûr ve ikişer ikişer Mısır oyununa şitâbları manzûr-ı şâh-ı gayûr olup, lobud-ı satvet-nümûdları bir iki minâre boyu semâya suûd ve her biri bu vechile isbât-ı vücûd ettikten sonra, esb-i tehevvürden nüzûl ve pîşrev ve peyrevleri olan çavuş ağalardan At Kafalı Mehmed Ağa'nın arkasından huzûr-ı hümâyûna vusûl ve cümlesi ihsân-ı şâh-ı cihân ile nâil-i metâlib-i husûl olduklarında hidmet-i zemîn-bûsı edâ ve be-tekrar süvâr-i esb ü eşheb-i bî-bahâ olup, kendi alayları cânibine çehre-nümâ oldular ise de cündîlere tertîb-i saff-ı masâf ve tezyîf-i lâf u güzâf olacak alayların birinin ismi Bamya ve birinin Lahana olup, bu şekilde hayret-fezâ-yı ukûl olan ismin müsemmâda medhali olmadığı ma'lûm olan cündîyânın nısfı Bamyacı ve nısfı Lahanacı olmakla, her cündî mensup olduğu alaya gidip, müterakkıb-ı emr ü fermân-ı hâkân-ı zamân olıcak, ciritler atılmasına [3b] işâret ve mehterhâneler çalınmaya mübâşeret olunduğu an, şücân-ı cündîyân alaybaşlarından takım takım nümâyân olup, birkaç kere kuru dönek tarzına birbirinin önünden güzâr ve şöyle cirit atmayarak izhâr ettikleri etvar, Sâm-ı Neriman'da değil Rüstem-i Dâstân'da dahi tefekkür olunur efkârdan olmayıp, ne hâl ise böyle bir acîb gurûr ve la'b-ı vakûr ile aşağı ve yukarı hayli cevelân gösterdiklerinden sonra, nazarda olan Bamya alayından ciritler süzülmeye ve korkakçalarının dizlerinin bağları çözülmeye başladığı gibi mazhar-ı nazâr-ı pâdişahî, yani Bamya alayının eşbehi hazîne-i hümâyûnda eski meşhûr cündîlerden Lezgi Mehmed Ağa ve Câmi Ahmed Ağa ve Kilerlili Haydar Ağa ve Sağır Nâşid Ağa ve Seferlili Tatar Hanzade Ahmed Bey ve Kitapçı Hüseyin Efendi ve haremağalarından diğer Beşir Ağa ve Uzun Muhterem Ağa ve Solak Cevher Ağa ve Solak Mercan Ağa ve eski saraylı İlyas Ağa gibi nam-âver cündîler, fenn-i cirid-bâzîde hünerler göstererek Lahana alayına ber-hücûm ve attıkları cirit hasmı mum gibi dirittiği meşhûd-ı karîb ü bâid ise de Lahanacılar da canını ağzına alıp üzerlerine gelen ciritleri çevgân ile çarpmakta mahâretlerin izhâr ve hasmı takibde gûyâ bir Tatar-ı çâbük-ılgar göründüklerinden başka, içlerinde cümle cündîlerin âb-rûyu ve meydan-ı imtihânın bir arslan-ı nîk-hûyu meşâhirden Lala Şuayib Ağa ve emsâlinden Kazmacı Server Ağa'dan sonra bizim ağalardan Lahana'ya kuvvet ve Bamya'ya lezzet veren Yeniçeri Şâkir Ağa ve Kato Hasan Ağa ve abd-i memlûk-ı mülûk-ı mehâsin-sülûkdan Aşkar

II. Mahmud

Ali Ağa ve Köle Abdullah Ağa ve Topçu Şâkir Ağa ve Arslan Salih Efendi gibi sâhib-i dizgin keskin cündîler de Bamyacılara bir ateş püskürdüler ki teskîni muhâl ve belki kıyâmete kadar hasbihâl oldu. Ve bundan fazla Lala Şuayib, vâhid-i kâlif kabîlinden bir cündî-i bî-ayb olmakla, sâir ciritlerde Bamyacılara iğmaz-ı ayn eder ise de bu sefer iddia ziyâde olduğundan, kimseye göz açtırmayıp Bamyacıları Lahana'ya hasret ettiğinden, bamyada lezzet kalmayıp cesurları at değiştirerek tekrar-be-tekrar ılgar ve meydan-ı rindânı numûnenümâ-yı ceng-i Peşeng'e nümûdâr etmekte olduklarından, koca Büyükdere bir küçük yere döndü. Nihâyetü'l-hâsıl ve'l-ma'nî, böyle da'vâ ile oynanan cirîd-i şedîd, hasmı hayattan na-ümîd ettiği manzûr-ı şehinşâh-ı ferîd olmakla, tamâmına irâde-i seniyye sudûr ve zûr ile cündîyân-ı [4a] bî-şuûr meydân-ı ma'rekeden dûr olunca, mahall-i mezkûr Tarabya civârı olduğu meşhûr olup, ol cihetle oralarda yaz günleri ârâm-sâz-ı iştihâr olan düvel-i mütehabbe süferâsı taraflarından mevsime münâsib meyve ve şekerleme tanzîm ve hâkpây-i Baykara-nedîme takdîm ettiklerinden sonra, tercümanları vesâtetleriyle şevketli padişâh-ı âlî-câh hazretlerinin bu taraflara teşrîflerinden aşırı teşerrüf ettiklerinin beyânıyla, sarây-ı hümâyûnlarının cündîleri gibi cesûr cirit oynar cündî bir diyârda görülmediğini dahi hikâye eyledikleri ilâve-i mahzûziyet-i hâkân-ı âsumân-ı keyvân olmağın, hedâyâ-yı dostâneleri karîn-i kabûl buyrulduğu ima eder muâmele-i nâzikeye ibtidâr ve hâzır elçilerin yerleri oralara nâzır ve kendileri iltifât-ı mülûkâneye muntazır gibiler iken akşam taamının dahi bu mevkide ihzârına emr ü fermânları ısdâr ve tenâvül-i taam esnası saz çalınması izbâr buyrulup, hemen zümre-i sâzendegânın bâlâsı ve hânendegânın â'lâsı beste ve semâî ve kâr, nakş, rubâî ile nağme-rîz, evc ve İsfahan ve andelîb-i feryâd u figân ve âh u aman olmalarına mukaddime olmak üzere ser-levha-i sâzende-i sâz u keman ve peşrev-i dâire-i devr ü devrân olan Hazineli Kemanî Ali Ağa, pesendîde-i dîde-i enâm olan makâm-ı hüzzâmdan bir taksîm-i safâ-maksime âğâz ve pîş ü pesden perdeler göstererek nevâ-yı âha dem-sâz olıcak, meşhûr hânendelerden yine hazîne-i hümâyûnda perverde Çavuş Şâkir Ağa, ol dahi zâtına dâd-ı Hudâ olan sadâ-yı Dâvudî-edâ ile kemân-ı bî-amâna âhenk ve güfte-i âşıkâneden;

Gözüm ki kana boyandı şarâbı neyleyeyim
Ciğer ki âteşe yandı kebâbı neyleyeyim
Ne yâre yaradı cismim ne bana bilmem hiç
İlâhî ben bu bir avuç türâbı neyleyeyim

kıt'asını cümlesine denk ettikte, sâmiînin sîneleri sûz-nâk ve musiki-şinâsların makâmları ferah-nâk oldu. Ba'dehu resm-i taksîm bu zemîn-i nâzenin üzre

tersîm olunduğu gibi yirmi kadar sadâsı tîz ve edası temiz hânendeler fiske dâireler ile makâm-ı hüzzâmda nizâm bulmuş bestelerin pek rengîn-i dilnişîninden;

Âşıka ta'n etmek olmaz mübtelâdır neylesin
Âdeme mihr ü muhabbet bir belâdır neylesin

Zülfüne kalsa perişân eylemezdi dilleri
Anı da tahrîk eden bâd-ı sabâdır neylesin

beste-i güldestesine girdikleri an, sâzendegân-ı bâlâ-pervâz, her sâz-ı velvele-endâz ile nağme-pervâz olıcak, hânendegân-ı hoş-âvâz dahi sadâ-yı [4b] mümtaz ile bâb-ı niyâzı bâz ederek ortalığa ahenk ve meclis-i mülûka renk verdikleri hakka ki ashâb-ı kulûbu veleh ü hayrân ve erbâb-ı zünûbu sermest-i meygede-i isyân etmeğin, bây u gedâ meşgûl-i medh ü senâ oldular ve vâkıa işbu fasıl nasılsa bî-asl olmayıp, sâir vakitte yaptıkları fasla fasl-ı bahar gibi rüçhânı zâhir ve fusûl-ı erba'ada dahi nazîri nâdir olduğundan, tab'a gına gelmeyeceği âşikâr ve akşam takarrüb etmesiyle bitmesine intizâr olunup tamâm olduğu anda, şevketlü efendimiz hareket buyurup, şeref-i bagal-gîrî ile dârüssaade ağası ve silâhdâr bey mazhar-ı mefharet olarak sandala râkiben avdet ve râh-ı rastda olan tabyalardan top endahtıyla ilân-ı şân u şevket buyrulup, hemen beyne'l-'işâeyn Beşiktaş'a cümleten vusûl ve Enderûn halkı duâ-yı devâm-ı devlet ve dârât-ı dâver-i devrâna meşgûl oldular.

Sâmânîzâde Ömer Hulûsî Efendi'nin şeyhülislâmlıktan azledilmesi ve yerine Dürrîzâde Abdullah Molla'nın getirilmesi

İnfisâl-i Samânîzâde ez-câh-ı fetvâ ve nasb-ı Dürrîzâde Efendi be-makâm-ı ulyâ

Devr-i Selim Hânî'den beri defâatle mesned-i meşîhat zâtına mukadder ve ol makâm-ı bülend-ihtirâm ile mükerreren muvakkar olmak kendüye müyesser olan Samânîzâde Hulûsî Ömer Efendi Hazretleri'nin bu defadaki meşîhatleri pek şeyhûhete tesâdüf ve o cihetle matlûb olan sıhhat-ı vücûd maddesi mefhûm-ı muhalif olmağın, bi't-tav' ve'r-rızâ ihtiyâren inzivâ ile irzâ olunup, onun yerine yine selef-i zî-şerefleri Devletlü Dürrîzâde Abdullah Molla Hazretleri'nin davetine tarâf-ı saltanattan Müezzinbaşı Fâzıl Efendi izâm ve işbu Cemaziyelâhir'in gurresi olan Çarşamba günü müjde-i meşîhat ile be-tekrâr be-kâm oldukları resîde-i sem'-ihtirâmları olıcak (Beyt);

Bedîn müjde ger cân feşânem revâ'st
Ki în müjde asâyiş-i cân-ı mâ'st[3]

müfâdını lisân-ı hâl ile tezkâr ve hemen yalı kayığına binip Beşiktaş sarâyına teşrîfleri manzûr-ı erbâb-ı intizâr oldukta, istikbâline resmen memûr olan hünkâr çuhadârları önde yürüyerek Çinili Köşkü'ne is'âd ve akdemce celb olunmuş olan Kaymakam Devletlü Şâkir Paşa Hazretleri'nin yanında ik'âd ettirilip, ba'dehu huzûr-ı mehâbet-mevfûra silâhdâr beyefendi vâsıtasıyla ikisi de birden dâhil ve envâ'-ı nev'-i nüvâziş-i nâzikeye nâil olduklarından sonra Hâsodabaşı Mustafa Ağa yediyle ferve-i fetvâ-i beyzâ iksâ ve Kaymakam Paşa Hazretleri'ne dahi teşrîfât-ı [5a] mülûkâne îfâ olunup, ba'demâ mahall-i mahsûsalarına sevk ve isrâ ve kâffe-i rüsûmât-ı Devlet-i Aliyye icrâ buyrulduğu, icmâlen sebt-i sahîfe-i Vekâyi'-i imlâ oldu.

Bazı ağaların veba salgını yüzünden vefatı

Vefeyât-ı ba'z-ı ağavât-ı hâne-i hâssa der-müddet-i çend rûz

Bu sene-i mübârekede, illet-i müşkile ve mühlikenin şiddeti sekene-i Sitanbul'un sebeb-i dehşeti olmakta ise de böyle şeylere keder münafî-i meâl-i "men âmene bi'l-kaderi"[4] olduğuna itimâd eden ağavât-ı pâk-itikâddan Hâsodalı Abdullah Beyefendi, Hırka-i Saâdet hidmetine nöbeti geldiği gün hâli diğer-gûn olıcak, fi'l-hâl hâsoda hastahanesine irsâl ve ol mahall-i memerrde muntazır-ı mağfiret-i Rabbü'l-müteâl olmuştu. Tamâm on gün Hastalar'da mekîn ve gûşe-i gamda mübtelâ-yı âh u enîn olup, âkıbet lisân-ı hâl u rikkat-meâli (Mısra);

Bîmârım ey ecel bu gece bekle cânım al

meâlini gûyan olarak, işbu Receb-i şerîfin on birinci sebt günü ol vücûd-i nâdirü'l-mevcûd, müteveccih-i dâru'l-hulûd olduğu haber-i ciger-sûzu, ahbâbı derûnunu pür-ateş ü dûd eyledi ve bunu müteâkib yine hâsoda ağalarından sâbık şerbetçi Karakulakzâde Ahmed Ağa ve devr-i Mustafa Hanî'de seferliden bir münâsebet aldırarak hâsodaya giden Gürcü Mehmed Ağa, bu dâ'-i bî-devâdan rehâ olamayıp terk-i dağdağa-i hayât-ı bî-sebat eylediklerini mâni-i mezâk-ı ashâb-ı merâk olduğuna cihân âciz ve def'ine tazarrû'

3. "Bu müjde üzerine canımı versem revadır. Çünkü bu müjde canımızın rahat ve huzuruna sebeptir."
4. "Kim kadere inanırsa"

ve niyâzdan başkası câiz olmadığı cihetle, uhdelerinden münhâl olan hâsoda gediklerine mülâzim-i hâsodalılardan Ser-destârî Kâni Bey ile Tüfengîbaşı Giritli İbrahim Ağa dâhil-i aded-i erba'in ve nâil-i "şerefü'l-mekân bi'l-mekîn"[5] oldular.

Göksu'ya saltanat binişi düzenlenmesi ve bazı ağaların çerâğ edilmeleri

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-sû-yı Göksu ve çerâğ-ı ba'z-ı emekdârân-ı nîk-hû der-ân rûz-ı firûz

Receb-i şerîfin on üçüncü Pazartesi günü, kasr-ı Göksu'ya saltanat vukû ve mahallin kâbiliyetine göre esbâb-ı inbisâta şürû olunup, vakt-ı zuhrdan gurûba değin envâ'-i zevkıyyât ve mudhikâtı mûcib şeyler icrâ ve bir aralık köşkün içinde olan salıncağa mukallid-mîzac kimseler binmek ricâ ettiklerinde müsaâde rû-nümâ olıcak, erbâb-ı hevâ ferden ferdâ kolan urmağa ibtidâ ve yalan gerçek her taraftan kahkaha ile gülmeleri bir seyr-i dıraht-ı müntehâ olduktan sonra, biraz da tüfenk-endazlığa iddia olunup, tüfengî yamağı olan ağalar nişanı şikest ve [5b] elinden gelen ve gelmeyen dest-be-dest olup, akşama karîb şehriyâr-ı dânâ-firîb bir miktar et'ime-i mütenevvianın ihzârına emir buyurmalarıyla, fi'l-hâl civâr yalılardan arz olunan sebze ve turfandayı biniş yerinde it'âm ve bakiyesini kurenâ ile hâsodalılar itmâm etmekte iken, bazı mertebe çerâğlığa elyak ve defter-i muteber ahkâmınca kayrılmak kendilere hak olan Sultan Hamîdli ağalardan, hâllerine çesbân zuhûr eden mahlûller ile çerâğ olmaları için arz-ı hâl takdîmini istizân ettikleri istihsân buyrulduktan sonra, o anda tevcîh ve ihsân buyrulduğu üç kimesne hakkında ilân olunmakla, ol gürûhdan, evvela ikinci çuhadâr bulunan kilerci Fıstık Saîd Ağa ile seferliden ikinci çavuş, meşhûr Atkafalı dedikleri mehterbaşı Mehmed Ağa ve baş ağa çakırsalanı Seyyid Ömer Ağa mahlûllere mevsûl ve nemâlı nân-pâreler ile nâil-i me'mûl olduklarından mâadâ, taşraca bir emelleri var ise ol dahi ilâve-i ihsân buyrulacağı resîde-i sem'i- iz'ânları kılındıkta, üçü de mâ-fevki'l-gâye sade çerâğlık ile karîn-i sürûr-ı lâ-yuhsâ olduklarını kalben ve kalıben ima ve ancak Çakırsalan Ömer Ağa'nın nân-pâresi otluk emaneti olduğundan, mûmaileyh kapıcıbaşılık unvânını ricâ ve Atkafalı ile Fıstık Saîd Ağa'nın Fındıklı'da kestaneli kavurma yemekten başka bir emelleri olmadığını arz-ı hâllerinde imzâ etmiş olduklarından, bu cevapları boylu boyuna zevkıyyât ve bu cihetle mâmâileyhüm bu yüzden de mazhar-ı iltifât olunca, uhdelerinden

---

5. "Mekânın şerefi oturan iledir."

münhal olan gediklerden ikinci çuhadârlık ile seferlide üçüncü çuhadâr bulunan Arab Saîd, ıyd ber-bâlâ-yı ıyd edip, baş ağa çakırsalanlığına yine seferli odasında hatırlı çuhadârlardan Ustazâde Ahmed Ağa şâyân ve baş ağanın teveccühü ile fâik-i akrân olduğu misillü, mehterbaşılık umûr-ı mevfûru dahi ebyât ve eşârın mecbûru ve şuârâ-yı Enderûn'un meşhûru olan çavuş ağalardan Râsih Efendi'nin uhdesine ihâle ve davul zurna ile şiir söylemesi sütüne havâle olunca, ikinci çavuşluğa dâima hazînede eza eden Kemanî Ali şâyeste ve bundan böyle başçavuş olması lûtf-ı hümâyûna vâbeste denildiği sıralarda kalkış haberleri teâkub ve binişi çabuk giyip sandala yetişenlere eskiler tarafından tesâhüb ve yetişemeyenler akşam üzeri Sarây-ı Beşiktaş'a [6a] varıldığı teâtub gibi oldu.

Şehzâde Murad ve Şehzâde Bayezid Efendilerin vefatı

Azm-i şehzâdegân be-sû-yı cinân

Sulb-i pâk-i tâb-nâkden, sâl-i sâbıkta sâha-i vücûda vürûd ve yedi sekiz ay kadar der-ağuş-ı terbiye-i dâye-i süd olan Sultan Murâd Efendi ile Şehzâde Bâyezid Efendi hazerâtının bâğ-ı zindegîde, nihâl-i Tûba-misâlleri, perverîş-yafte-i ebr-i bahar ü nisan olamayıp, ömr ü âfiyetleri hazan-zede-i nahl-i bî-berg olmak mukadderât-ı ilâhiyyeden olmakla, şehr-i Recebü'l-ferdin on altıncı günü bâb-ı murâd mesdûd ve üç günden sonra ümmîd-i sıhhat-ı Bâyezid dahi mefkûd olduğuna halk-ı âlem lâbis-i libâs-ı ye's-i mâtem oldu.

Sadrazam ve şeyhülislâmın padişaha ta'ziye ziyareti

Vukû'-ı rikâb-ı ta'ziye der-sarây-ı Sâhil-sarây-ı Çırağan

Cenâb-ı Rabbü'l-ibâd, hâfız-ı muhafız-ı mülk-i bilâd olan şevketlü efendimizin ömr-i şerîfini müzdâd ve kıvâm-ı devâm-ı devletini ber-ziyad buyursun. Bugünlerde ber-mukteză-yı takdîr-i Rabb-i kadîr, iki şehzâde-i âzâdenin üç günün içinde ömr-i serîü's-seyri pây-dar olamadığı şehriyâr-ı şefkat-şiâr hazretlerine tesir eylediğinden, işbu Receb-i bü'l-acebin yirminci Pazartesi günü, Çırağan Yalısı'na rikâb ısmarlanıp vezîr-i âsaf-elkâb ile cenâb-ı fetvâ-meâb ü takvâ-intisâb birlikte rikâb-ı kamer-tâba şitâb ve ikisi de kadem-i meymenet-tev'em-i mülûkâneyi takbîl ile şeref-yâb olduklarından sonra, bir zemîn ü zamân ile sahn-ı tesliyete âgâz ve gubâr-ı inkisârı izâleye tûl u dırâz sözler buldukları mu'cib-i mahzûziyet-i padişâh-ı bende-nüvâz oldu.

Bazı ağaların çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i ağavât-ı adîde ve müteaddide ez-hazîne-i hâssa

Zamân-ı cennet-mekân Hazret-i Abdülhamîd Hânî'de hazîneye ağa ve sadâsı â'lâ olmakla gürûh-ı pür-şükûh-ı serhengâna sülûku sebeb-i neşv ü nemâ olan Mevâlî Mustafa Ağa, evâhir-i devr-i Selimî'de başçavuşluk mesnedine irtikâ ve bir iki sene kadar atıp tutması vesîle-i irtifâ olup, cülûs-ı şevket-me'nûsda hâsodaya nakli için irâde-i seniyye taallûk ve orada akrân ve emsâline tefevvuk etmiş ise de müsinnce olduğu husûl-i mütâlâaya mâni' ve husûsiyle müteehhil olduğu şâyi olduğundan çerâğlığa arzusu ziyâde ve hafî vü celî hâlini ifâde ederek bugünlerde mahlûl olan bir nân-pâre ile çerâğlığı mir'ât-ı kaderde cilve-ger ve sâye-i saltanatta [6b] sürûru mükerrer olup, çend gün mürûrunda yine mahlûl olan iki kıt'a nân-pâreler başka başka ifrâz ve birisi devr-i Mustafa Hânî'de bi'l-münâsebe hâsodaya alınmış Helvacıbaşızâde Seyyid Ali ile seferlinin câme-şûybaşılığından gitme Paşa Mustafa Ağa'ya verilmesi niyâz olunmağın, ol iki zât Mevâlî'ye zeyl olarak çerâğlığını sermâye-i mübâhat edip mesrûren hânelerine gittiklerinden sonra, uhdelerinden münhal olan hâsoda gediklerine kanun-ı Enderûn üzere mülâzim-i hâsodalılar eski eskiye nâil ve sırasıyla herkes nevbetine kâil olmağın, en baştan hazinenin giyimbaşılığından gitme Esad Efendi ve alt yanından Seyyid Mehmed Ağa ve daha alt tarafı olan Cündî Reşîd Ağa gediğe dâhil ve bunun ile şimdilik sedd-i mehâric ü medâhil eyledikleri re's-i mesâil oldu.

Yahya Efendi Camii'nde selâmlık merasimi ve ardından Yıldız Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı selâmlık be-Câmi-i Yahya Efendi ve biniş-i saltanat be-Kasr-ı Yıldız

Mâh-ı hâlin yirmidördüncü Cuma günü, Yahya Efendi Câmi-i şerîfine selâmlık ve Yıldız Köşkü denilen mahall-i mürtefi'e biniş olup, yevm-i mezkûre-i mübârekede salât-ı Cuma câmi-i muallâda edâ ve ba'dehu alay-ı vâlâ ile kasr-ı ma'hûda suûd olunduğu meşhûd-ı dîde-i dünyâ olunca, ağavât-ı Enderûn huzûr-ı hümâyûnda durmaya me'zûn ve resmli dizildikleri bir beyt-i mevzûn gibi olunca, pehlivânân-ı zûr-âverânın huzûr-ı hümâyûnda güreş etmelerine irâde-i seniyye zuhûr ve seyr ü temâşâsıyla tab'-ı bülend-i âlî-pesend-i mülûkâne kesb-i sürûr edip, ancak herifler birbirini zîr ü zeber etmeye zafer bulamadıkları şâyân-ı tezyîf ve ne şekil ise taraf-ı şahâneden ziyâdesiyle ihsân irsâl buyrulduğu vesîle-i taltîf olduktan sonra, tüfengî yamağı olan ağalar tüfenk-endâzlığa memûr ve içlerinde teferrüd edenlerden

hazinede Hanefi İbrahim Ağa ile Yeniçeri Şâkir Ağa meşhûr olduğundan, mûmâileyhümâ nişanı urmağa mecbûr iseler de mezbûr Hanefi li-emr-i hafî ibtidâki atışta kırdığı nişanı bu defa beşinci atışta kırması zâhiren riâyet, velîkin Yeniçeri Şâkir ilk atışta kırdığı katı nâdir iken bu sefer kırdırması adem-i hürmet olduğu ma'lûm-ı velî-nimet-i bî-minnet denilmiş ise de mürüvvet-i mülûkâne muktezâsı me'mûllerine nâil ve sâir bendegân dahi bir münâsebet ile mazhar-ı en'âm-ı padişâh-ı âdil olduklarından sonra salât-ı asrın vakti hulûl ve [7a] cemaat ile namaz kılındığı gibi paydos olup, sarây-ı Beşiktaş'a vusûlleri muvâfık-ı usûl-ı mehâsin-şümûl oldu.

Hazineli Hâmid ve Kâmil Ağaların cezalı olarak Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na gönderilmeleri

Nefy şüdend-i Hâmid Ağa ve Kâmil Ağa ez-Sarây-ı Beşiktaş be-Sarây-ı Sitanbul

Hazineli ağalardan Cündî Hâmid Ağa ile Kâmil Ağa'nın bâzı mertebe uygunsuz hâlleri zâbitân-ı Enderûn'u dil-gîr ve bunların terbiyesi için âlem-i bâlâya takrîr etmeleriyle, mâh-ı hâlin yirmialtıncı Pazar günü Sarây-ı Beşiktaş'tan İslambol Sarayı'na nefy ü iclâ ile tenkîl ve bu muâmele ile emsâllerine nev'-ummâ taklîl kılındı.

Hünkar İskelesi'ne saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat-ı Hünkâr İskelesi fi-gurre-i Şabân

Öteden beri Beykoz civârında iştihâr ve kenar-ı deryâda zâiden ani'l-vasf itibâr bulan Hünkâr İskelesi nam mesîre-gâha, işbu Şabân-ı şerîfin gurresi olan rûz-ı Perşembe'de saltanat binişi olup, vakt-i muâyenede padişâh-ı felek-bâr-gâh hazretleri koçulu kayıklar ile mahall-i mezbûre vusûl ve nasb olunan otak-ı Süreyyâ-nitâka teşerrüf-i nüzûl buyrulduktan sonra salât-ı zuhrun edâsına kıyam ve imâm-ı hümâm hazretlerinin imâmeti ile salât-ı mefrûza resîde-i hitâm olıcak, huzûrları mutâd olan pehlivan güreşi birkaç saat imtidâd ve seyri ile mütelezziz olmayanlar lisân-ı hâl ile feryâd etmekte iken bâzı çâpük-dest olanları bir sânî'a-i acîbe ile hasmı perişân ve nasılsa birazı şân aldığı hâlde mukannen olan bahşişleri Çantacı Bekir Efendi yediyle yedlerine vâsıl ve onlara da sürûr-ı derûn hâsıl olduktan sonra, tüfengî yamağı olan ağalara tüfenk atmaları fermân ve her biri bir yüzden derdine derman bulup, ancak içlerinde Kilerli Selim Bey ile hazinedeki Hanefi İbra-

him Ağa, ilk atışlarında testiyi kırdıkları karîn-i tahsîn ü âferîn olunca, şâh-ı İskender-câh her fende ferîd ve her hünerde vahîd oldukları ecilden, bizzat zât-ı maârif-simât-ı şâhânelerinin dil-i bî-gılleri tüfenk-endâzlığa meyyâl ve bi-hamdihi Teâlâ, tâli'-i hümâyûnları mukârin-i kevkeb-i ikbâl olmakla, dört defa birbiri ardınca binbeş yüz hatve mesâfede bulunan nişân-ı âteş-feşânı pâ-mâl ve kurşun değer değmez;

Küllü mâ-fi'l-kevn vehmün ev hayâlün
Ev ukûsün fi'l-merâyâ ev zılâlün[6]

eyledikleri hâsbihâl-ı ehl-i hâl olması cümle bendegâna hayât-ı tâze ve meserrât-ı bî-endâze [7b] olduğundan, bunun üzerine biraz da sâz-ı hoş-âvâza rağbet izhâr ve bu vesîle ile cümlesinin çehresine kan geleceği âşikâr olmağın, hemen çeng ü çağana ve nâle-i nây ve tanbûr u kemâne, mizâc-ı zamâne gibi feryâd u figâna başladıkları ile serhâne-i sâzende-i sâz-ı senâ ve mülâzıme-i meşk-hâne-i ehl-i heva olan Tanbûrî Zeki Ağa ve ricâl-i hânendeden Gürcüzâde Musâhib Hâfız Efendi makam-âşinâ olmakla, hicâz-ı bî-mecâzdan taksîme cevâz gösterdiği yerde şehnâz-ı bî-nâza istiğnâ ve kâffe-i makamâtı dolaştığı el-hâsılı ve'l-ma'nî gibi olmakla, hânendelerin ittifak ve iştiyâkı ile hicâz-ı zemzeme-tırâzda tarab-sâz olan fasıllardan (Kıt'a);

Bülbül gibi feryâd u figânım seherîdir

bestesine girdiklerinde sadâ-yı bülend-edâları âsumâna suûd ve nağme-nihân-ı isfahânîleri dûd-ı anber ü ûd olarak okunduğu hakkâ ki sâmiîne sebeb-i terk-i bûd u nabûd olmakla, fasl-ı mezbûr teferruâtı ile manzûr-ı şâh-ı mansûr olunca taksîm edenler ihsâna şâyân ve alan ve almayan siyyan göründüğü hâlde şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri avdeti yâd u tezkâr ve vakti ile gidilmesi cümleten medâr-ı evrâd u ezkâr oldu.

Bazı ağaların çerâğ edilmeleri

Çerâğ-ı ba'z-ı emekdarân-ı Enderûn ez-sarây-ı hümâyûn

Birkaç seneden beri kilerin peşkirbaşılığı ile müftehir ve ancak zabtu rabtlarına muktedir olmamakla müştehir olan Nahif Ahmed Ağa, hafif bir ağa olduğu hâlde bâr-ı girâna dûçâr ve Kilerli'nin kahrını çekerek ihtiyâr şekline gir-

---

6. "Kâinattaki her şey vehim ya da hayaldir. Aynalarda bir akis ya da bir gölgedir."

diği hâsodaya sedd-i divâr-ı üstüvâr olup, nihâyet bazı hayır-hahlar bî-çâreye muîn olmakla çerâğlığı mir'at-ı kaderde cilve-ger ve bu sefer mesrûriyeti mukadder olunca, ol pîr-i neş'e-civan sevinerek yayan gidip hânesine yan geldiği ile alt yanında peşkirbaşılığa Musâhib Sâdık Ağazâde Cündî Sâlim Ağa şâyân ve nân-ı nimet-i şâh-ı cihân ile dil-sîr-i na'mâ-yı na'îmâ-yı ser-hân-ı ihsân olduğu günlerde seferlide baş dilsiz olan Sultan Hamîdli Hâmid Dilsiz dedikleri zarîf ve kilerde baş cüce bulunan Emin Cüce dedikleri herif, kendilerini hâk-i pây-ı hümâyûna tarîf ettirdiklerinden, mûmâileyhümâya dahi çerâğlık ihsân ve musâhib-i şehriyârîlik elkâbı ilâve-i unvân olduğu hakkâ ki bakiyye-i bî-zebân ve fazla-i kûtâh-kaddâna sebeb-i sürûr-i bî-pâyân [8a] olup, uhdelerinden münhâl olan gediklerden, ibtidâ baş dilsizliğe yine Sultan Hamîdli dilsizlerden kilerli Mustafa Dilsiz nâil ve baş cüceliğe kilerde ömrünü kûtâh eden Derviş Mustafa Cüce kâil oldu.

Sultâniye'ye saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-semt-i sâhil-i Sultâniye

İşbu Şabân-ı şerîfin beşinci Pazartesi günü, Sultâniye'ye saltanat binişi olmakla, öyleye yakın padişâh-ı rû-yı zemîn, sandal-ı saltanâtına süvâr olup semt-i mezbûra vusûllerinde Enderûn halkı da istikbâllerine isticâl ve iskele başından otâğ-ı hümâyûna kadar iki sıra ağalar dizildikleri bir şevk-i bî-emsâl olunca, zât-ı şâhâne, hırâm-ı pâdişâhâne ile orta yerden güzâr ve iki tarafta ebrû-yı iltifât-ı mülûkânelerine intizâr üzere olanları nîm-nigâh-ı mekârim-iktinâhlarıyla karîn-i mesâr-ı bî-şümâr ettiklerinden sonra, hemen salât-ı zuhrun edâsına ibtidâr ve imâm-ı evvele iktidâ ile cümlesi nâil-i şeref-i iftihâr olup, namazın hitâmında ağayân ve serhengân ve musâhibânı iltifâta sezâvâr ve o saatte bazı mudhik musâhibleri birbirine takıştıracak muâmele izhâr buyurmaları ekserîsine sebeb-i iştihâr olunca, çarçabuk sade nârâ ile zurna çalınarak pehlivanlar güreşmesi fermân ve onlar da çifter çifter meydâna ityân olunup, yekdiğere galebe için her biri gayrette tecvîz-i kusûr etmedikleri hâlde âdeta yenmek mutasavver olmadığı nümâyân ve nihâyet berâbere kalmaları istihsân olunmasıyla berâber, avâid-i mukanneneleri bilâ-noksan ihsân buyrulduğu Çantacı Bekir Efendi hakkına bir gûne şân olmağın, ba'dehu tüfenk-endâzlığa tab'-ı şâhâneleri meyyâl ve o cihetle mecmû'-ı tüfengî yamakları emr-i âliye imtisâl edip, bazısı şikest-i testiye mecâl ve bazısı kıramadığına türlü kîl u kâl edicek, ince saz ısmarlanması her taraftan istirhâm ve şâh-ı âli-câh tarafından dahi müsâade olunacağı istişmâm olunca, ashâb-ı mûsiki sıkı fıkı sazları birbirine denk ve cümlesi seyr-i âhenk olıcak;

Bir devlet için çarha temennâdan usandık
Bir vuslat için ağyâra müdârâdan usandık

bestesini perdesi perdesine okumaları şâyeste-i senâ olduğundan mâadâ, içlerinde meşhûr Kemânî Ali Ağa ile Musâhib İsmail Ağa'nın çaldığı keman kimseye aman ve zaman verir keman [8b] olmadığı müstağnî-i ta'rîf ü beyân ve buna mümâsil tanbur çalan Çavuş Numan ve Şirin Arif Ağa ve Musâhib Zeki Ağa dahi faik-terîn-i akrân olup, alt yanlarında bulunan â'lâ neyzen-i bî-zenden Musâhib Yek-çeşm "Var ise göster bir isim!" diyerek çaldığı nây u nâlân âlemi engüşt-ber dehân hayrân ettiği gibi Dûrbînîzâde Musâhib Mustafa Efendi'nin miskâli dahi incinin miskâlinden kıymetli idüğü erbâbına nümâyân olmakla, şâh-ı kadr-dân, sâzende ve hânendesine yegân yegân ihsânlar verip mesrûr ü handân buyurduktan sonra, fasıl tamâm olduğu anda avdet vakti geçtiğini lûtfen beyâna âgâz ve hemen namaz kılınıp sarây-ı Beşiktaş'a sâye-endâz oldukları cümle kullarına sebeb-i i'zâz oldu.

Dolmabahçe'ye düzenlenen saltanat binişi sırasında Enderûn ağalarına hakaret eden Arabacı İbrahim'in katledilmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat-ı Dolmabahçe ve zuhûr-ı katl-i Arabacı-yı şekâvet-pîşe der-yevm-i mezbûr

Evvel ve âhir, haddini bilmez ma'kulesinden Beşiktaşlı Arabacı İbrahim dedikleri fâsık ve fâcir, bu defa şehr-i Şabân-ı şerîfin on ikinci gününe tesâdüf eden Pazartesi günü, Dolmabahçe'ye vukû' bulan saltanat binişini işittiği ile Beşiktaş'tan arabasına birkaç müşteri alıp biniş yerine gelmiş ve nezâretli yer her neresi ise arabasını oraya çekmek için halk ile çekişerek hazineli ağalardan Topçu Mehmet Efendi nam bir ağa-yı âteş-endâma sebb ü düş-nâm ile "Şu tarafa savuş kahpe puşt" demesi sabr olunur kelâm ve hazm olunur taâm olmadığından, ağa-yı merkûm böyle zehir zakkum sözü saray ağası kıyâfeti ile biniş yerinde arabacı ma'kulesinden işittiğini oralarda bulunan ağalara tazallüm-i hâl ederek ifâde edicek, ağaların esmâsı yanıp hemen Arabacıya "Bre herif! Sen kimseden havf u hayâ etmez misin? Şu ağanın hünkâr hidmetkârı olduğunu kıyâfet-i mahsûsasından da fark etmedin mi? Sen Beşiktaşlı değil misin, hünkârı ve gerek hidmetkârı bilmez misin, fenâ sözler söylemişsin, ne cesâretle söyledin?" diyü isticvâp ettiklerinde herif, terbiyesiz, bî-edeb ve gayr-i müeddeb olmakla "Ben hünkâr ağası bilmem, işte kolumda yirmi beş nişanı, hemen cümleniz işinize gidin, şimdi bıçağı çeker, birkaç tanenizin çanına ot tıkarım" diyü belindeki bıçağı çektiğiyle ağalar "Vay bre

filân" diyerek arabacıya çarçabuk kavuşup [9a] sade sille ve tokat ile başına gözüne giriştiklerini gören seyirciler sür'atle o tarafa akın akın koştuklarını kasr-ı Hümâyûn'dan halîfe-yi rûy-i zemîn -halledallâhu mülkehû ilâ yevmi'd-dîn-[7] dûr-bîn-i hurde-bîn ile göricek, bu hâli suâl ve giden peşkirağası dahi vâkıf-ı hâl olup hâk-i pây-i Hümâyûn'a bi-tıbkıhi bast u beyân ettiklerinde, padişâh-ı gayûr, ednâ bir mûrun hakkında tecvîz-i kusûr etmezken, ocağa mağrûren bir kelb-i akûr, böyle cesûr suretinde görünmesine derecesiz kalb-i hümâyûnları müteessir ve levn-i mübârekleri mütegayyir olup, hemân şu anda katlini fermân ve affını ricâ edenlerden rû-gerdân oldukları ile hasekiler herifi getirip o saatte ser-i nühûset-eserini bedeninden cüdâ ve cezâsını istifâ ettirdikleri âsâr-ı icâbet-i bedduâ oldu. Zîrâ maktûl-i mezbûr, eşrârdan olduğu meşhûd olduğundan başka, külle yevm anasını dövmek âdeti ve sarhoş sarhoş sövüp sayarak eve gelmek eski kabahati olmakla, bu cihetle şâh-ı âdil seyf-i kât'ıların arş-ı âlâya astıkları cümlesine muâdil oldu ise de bu keyfiyet biniş yerinde değil bir yerde lezzet bırakmadığından efendimiz saraya avdet buyurmasına bâis ve türlü türlü havâdis oldu. Lâkin çare yok, herif çifteli olmakla boş boşuna kendi demi heder olduğu gibi biniş yerine gelen bunca seyircilerin de zevkleri heder olmasına sebep oldu. Rabbim beterinden hıfz eyleyüp cümleyi şeytan şerrinden emin eyleye. Âmin, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn.[8]

İzzet Mehmed Paşa Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-kasr-ı İzzet Mehmed Paşa

İşbu şehr-i Şabân-ı şerîfin onaltıncı Perşembe günü, Arnavut karyesi kurbünde vâki İzzet Mehmed Paşa Köşkü'nde saltanat binişi olmakla, vakt-i mahsûsasında, şehriyâr-ı bahtiyâr hazretlerinin teşrîfleri âleme ilâve-yi sürûr ve husûsiyle Enderûn ağalarına sermâye-i hâb u huzûr olup, öğle namazı edâ olunduğu ile evvelâ pehlivan güreşi matlûb ve o cihetle çift çift çekişmeleri hesaba mahsûb olmak üzere, baştan ikiz pehlivan ile Haliloğlu ve Balyalı ile Dobrucalı ve Suhteoğlu ile Hocaoğlu ve Hâfız Pehlivan ile Hamza Pehlivan siyyân göründükleri gayret-keşlerini mahcûb etti ise de yek-diğerine galebe ma'zûr ve akşama kadar güreşseler sırtları yere gelmek müteassir olduğundan, berâber kalmaları [9b] muvâfık-ı irâde olduğu kendilere ifâde ve böylece bahşişleri verilerek yerlerine iâde olunduklarından sonra tüfenk-endâzlığa işâret ve o saatte tüfengî yamakları tüfenkleri doldurmağa mübâşeret edip,

7. "Allâhu Teâlâ mülkünü kıyamete kadar devam ettirsin."
8. "Peygamberlerin efendisininhürmetine duamızı kabul eyle"

herkes attığını vurmağa sa'y u ikdâm ve kimi urup ve kimi uramadığı netîce-i kelâm olunca, şâh-ı gayûr, rüzgârın şiddetine azv-ı kusûr etmeyerek üçüncü atışta testiyi kırdıkları riyâsız bir hüner ve andan sonra birkaç dahi kırdıkları "Ne desek değer" gibi oldukta, mâbeynci ağalardan Hazîne Kethüdâsı Saâdetlü Seyyid Mehmed Ağa, Başçuhadâr Seyyid Ömer Ağa ve Berberbaşı Giritli Ali Ağa ve Kilerli Selim Bey ve Seferlili Tatar Hanzade Ahmed Bey ve muahharen Yeniçeri Şâkir Ağa, her birisi bir desîse ile bu fenne zafer ve ma-bâkisi muzaffer olamadığına âdeta keder edicek, şâh-ı âdil bu kadarcık ile bugünlük iktifâ ve başka vakitte yine bundan ziyâde cümleye müsâbakat buyuracaklarını lutfen sermâye-yi sürûr-ı safâ edip, ba'dehû mekânı tahvîlle deryâ tarafına nâzır bir gayri köşke teşrîfleri bir nev'i tebcîl demek olduğundan, taâma orada rağbet ve saltanat ile yemekte başka lezzet me'mûlü ile hemen saz da ısmarlandığı halka bâis-i şetâret olmağın, fi'l-hâl hânendelerden musâhib-i şehriyârî Şehlâ Abdi taksîme ibtidâr ve makâm-ı arazbâra bâr olmağı ihtiyâr edip meşhûr gazellerden (Gazel);

Ey kemân-ebrû helâk-ı hançer-i müjgânınım
Bulmuşum feyz-i nazar senden senin kurbânınım

Câna meylin var ise emreyle teslîm eyleyim
Pâdişâhım ben senin bir bende-i fermânınım

gazelinden bir iki beyti intihâb ve küsûrunu peyrev-i taksîm olan Çavuş Numan Ağa'nın tanburu istiâb edip, bu zemîn ü zamân ile padişâh-ı âli-cenâb neşe-yâb ve teferruatı ile arazbâr faslı dinlediği vesîle-yi huttâb-ı müstetâb olduktan sonra, avdet-i Hümâyûn vakti tefevvüh ve safâ-yı hâtır ile sarây-ı Beşiktaş'a dönüldüğü cümleye sebeb-i tenezzüh oldu.

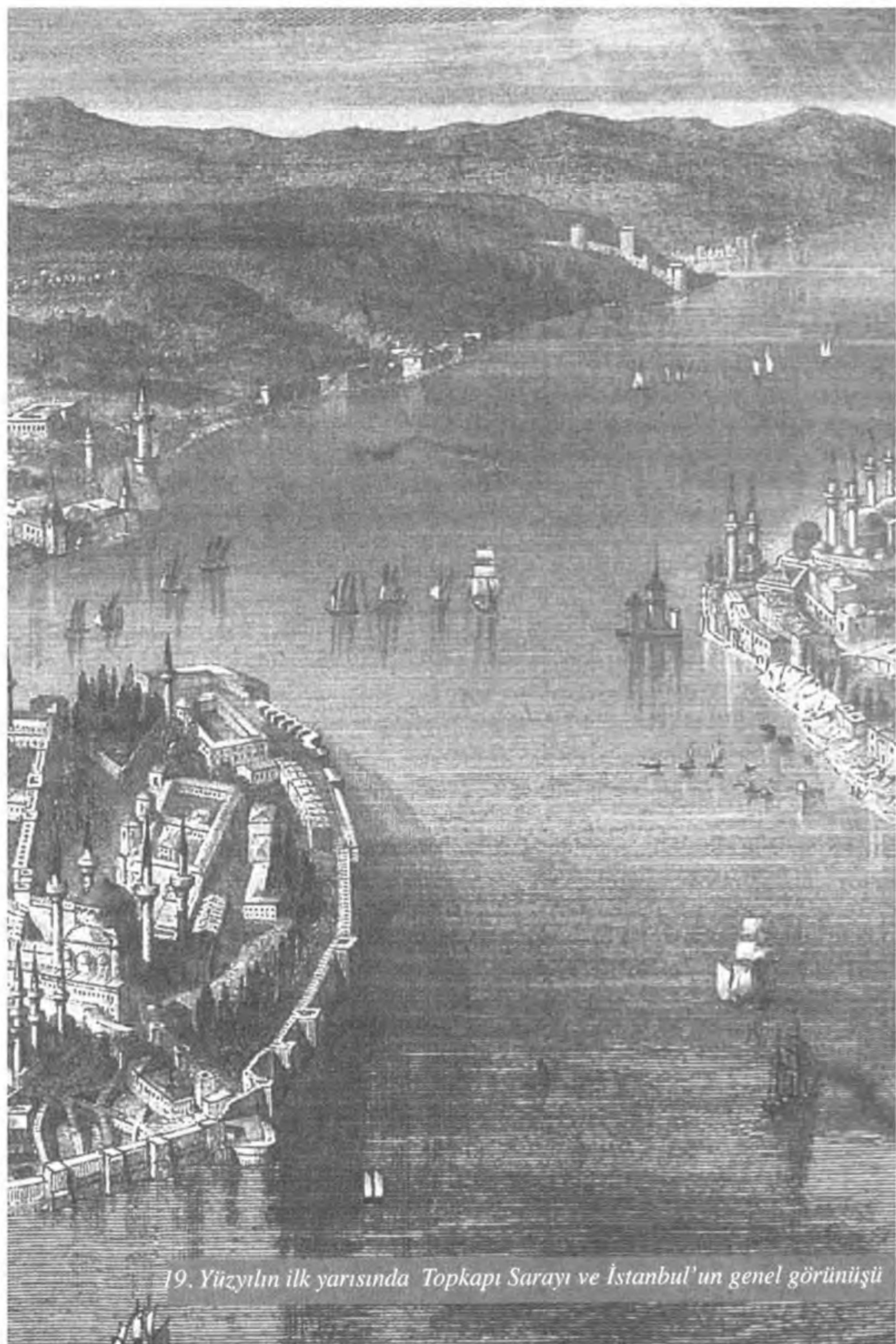
Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib der-sarây-ı Sitanbul ve Mâbeynci şüden-i Saîd Ağa fî-yevm-i mezbûr

Beher sene, Ramazân-ı şerîfe birkaç gün kalarak verilegelen iki kıst mevâcib, bu sene sâbıkları vech üzere verilmesi münâsib görülmekle, işbu şehr-i Şabân-ı şerîfin yirmibirinci Salı günü, şehriyâr-ı âli-tebar, seher vakti sarây-ı Beşiktaş'tan [10a] İslambol Sarayı'na güzâr ve sofa civârındaki Mustafa Paşa Köşkü'ne nazar-ı itibârları âşikâr olup, orada birkaç saat imrâr-ı vakti ihtiyâr ve re'y-i rezîn-i şehriyârîleri bu vechile karâr bulduğundan,

Silâhdâr Ali Bey Efendi, ulûfe maddesi nihâyet bulunca değin eğlenmeleri için İslâmbol Sarayı'nda kalmış tâli'i dûn ve yıldızı düşkün kudemâ-yı lâ-yüflihûnu bir bahâne ile taltîf buyurmalarını zarîfâne teklîf ve "İçlerinde zevki çıkarılacak kimseler vardır" diyü iltizâmane ta'rîf etmeğin, padişâh-ı kerîmü'l-hısâl, merâm-ı silâhdârîye intikâl ve çarçabuk celbolunmaları için çavuşlar irsâl buyurup, cümlesi huzûr-ı pertev-nüşûra gelince, cümleden ev-vel kilerde kâin Sarsak Emin evvelâ meflûç gibi ma'lûl ve sâniyen menzûl gibi olduğu me'mûl iken, lisânında olan lükneti bilmeyerek halkın taklîdini kesmeye mecbûr olduğu cümle beyninde pek meşhûr olduğundan "Bir mek-tup oku!" denildiği ile hemen koynundan yarım tabak kâğıt çıkarıp bî-pervâ okurken etrâfa nigâh ve ara yerde "Arebe işçilerinin mektûblarını yağnış oku-mak günah" dediğine padişâh-ı âlem-penah hazzettikleri Sarsak'a sebeb-i iştâh olunca "Efendim, meâl-i mektûb-ı herze-üslûb, Anadolu'dan saraya arebe koşmak için İstanbul'a giden Türklere vilâyetlerinden elfâz-ı galîza ve elkâb-ı mugâlaza ile yazılmış tebrîknâmelerin tesvîdi ve mektûb okunurken dinleyenlerin taklîdidir" demesi taklîde şâyân bir zevk-i bî-pâyân olmakla, velînimet-i âlem, Sarsak-ı bî-sâka bir çıkın altın irsâl ve altını getiren çavuş ile berâber yer öpmesi muhal iken çalışması manzûr-ı pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl olduktan sonra, daha renkli zevklerden Erdekli Mehmed Ağa, ak ağa-lar içinde Arapgirli Mehmed Ağa gibi kirli bir âdem ve husûsiyle muâmeleye verdiği paralara aklı ermediği kendüye elem vermekle, her gün hesâbına kitâbına ağalar vâkıf olunca gâyet canı sıkılıp, kemâl-i ihtiyârlığından hırs-ı pîrî kendüyi çoban köpeğine döndürüp herkese sövüp saymasına halk mecbûr ve ne kadar sebb etse yine ma'zûr tuttuklarını efendimiz seyretsin için getirdiklerinde, merkûmun zıddı olan ağalardan Seferli'de Cin Ahmed'e işâret olunca hafîce [10b] yanına varup "Eksik olma Erdekli, hani senin gibi kavî Müselman, hep paranı hayra sarf edersin. Hak Teâlâ ömrünü artırsın ve tîz günde yere yatırsın dünyâda her hayrı işledin, bir hayır var onu işle-medin" deyince "O ne şekil hayır? Ben hayırdan kaçmam, söyle bakayım" deyicek "Bilirsin ki ben seni sever duânı eder takımdanım. Hazır bir ayağın çukurda iken şu muâmelede olan paralarla peşîn bir Hac vasiyet eylesen, sonra arkasından sen de gitsen olmaz mı?" dedikte "Nereye gitsem?" de-yince "Muâmeleciler nereye giderse oraya gitsen" demesine pek gücenip "Bre boncuklu katır! Ben muâmele bilir miyim? Benim muâmeleye verecek akçem var mı? İki gözü her gün kör olacak kahpe!" diyü ağzına geleni söy-ledikçe Cin temkîn ile "Gücenme benim eski püskü kıyâfetli babacığım" demesine bî-çare Erdekli "Parça parça olup beni lisâna getirmişsin" diyü inkisârlar etmesine herkes gizli gizli güldükçe, o bî-çârenin âşikâre ağlaması-na şevket-meâb-ı şefkat-nisâb efendimiz acıyup "Duânı isteriz" diyerek altın

19. Yüzyılın ilk yarısında Topkapı Sarayı ve İstanbul'un genel görünüşü

gönderince Erdekli fi'l-hâl "Elhamdülillah alâ külli hâlin"[9] demesine canlar dayanınayıp taraf-ı şâhâneden taltîf ile yerine iâde olıcak, bundan ziyâde iç ağalarından Hazinedar Tiryâki Sofu Mehmed Ağa ile seferlide Saltanat Mustafa Ağa dedikleri iki tane pek ihtiyâr yâdigârdan başka, yine seferlide Kambur Hâfız denilen ber-güzâr kilerde Veli Baba dedikleri emekdâra yâr olarak tomak uruşmalarına irâde zuhûr ve işbu dört nefer derbeder kimseler, çabük-dest cündîler gibi tomak vuruşmak değil yerlerinden kımıldanacak hâlleri yok iken bi'z-zarur oynamaya me'mûr ve her ne kadar tahkîkini yapamazlar ise taklîdini olsun yapmaya mecbûr olduklarından, çavuşların verdiği tomakları ellerine alıp ibtidâ Sofu, Saltanat'a refîk ve Kambur Hâfız dahi Veli Baba'ya rehber-i tarîk oldukta, Kambur eline aldığı tomağı şöyle kaldırıp Sofu'nun arkasına vurayım derken suratına vurunca Sofu şaşırıp "Bre sakar kör, kambur, gözümü mü çıkaracaksın? Alelacele suratıma vurmakta mânâ ne? A nâkıs kambur, bizi yiğit diye başımıza çelenk takıp sefere [11a] göndermezler. Ne akla hizmet edip bu fezahâti ettin? Tîz söyle, şimdi kamburunu da kibrini de kırarım" dedikte dünya güldüğünden, şah-ı cihân Sofu'ya ihsân gönderdiğinden mâadâ, çerâğlık vaadiyle de tene'üm ve Sofu bu müjdeler ile terennüm ettiği sıralarda ulûfe maddesi karîn-i hitâm ve taksîm-i sîm Kubbealtı'nda tamâm olduğu resîde-i sem'i- ihtirâm olıcak, zât-ı şâhâneleri Mustafa Paşa Köşkü'nden kıyâm ve hareket ve hemen arz odasına sâye-endâz-ı şevket ü mehâbet olup, orada kapaniçe tabir olunan göğsü elmas ile müzeyyen ferve-i murassa ve hümâ tüylü sorguc-ı muşa'şa'ı takınıp Babüssade'nin hâricine dizilen erkân-ı divâna arz-ı didâr-ı Behçetâsâr buyurdukları hînde, serhengân-ı Enderûn-ı Hümâyûn bir ağızdan "Menzilin mübârek olsun, devletinle bin yaşa" duâsını ayyuka peyveste ve o anda tabiatıyla tecessüm eden mehâbet-i berceste ta'rîften vâreste olmakla, fi'l-hâl kâide-i teşrîfât-ı seniyye üzere vezîr-i hüceste-tedbîr Devletlü Şâkir Ahmed Paşa Hazretleri ve müteâkiben sadreyn-i muhteremeyn ve defterdar efendi ve sâir birkaç kişi dahi vâhiden ba'de-vâhid, dâhil-i huzûr-ı şehinşâh-ı mücâhid olup, icâbı kadar tevakkuflarından sonra avdetlerine ruhsat imâ ve zât-ı hümâyûnları dahi Silâhdârağa Köşkü'ne şeref-pîrâ olduklarında, o aralık bi'-l-münâsebe hâtır-güzâr olan Şehzâde Bâyezid Efendi'nin fıkdânından beri hâsodada lalası olan Bekçizâde Saadetlü SaîdAğa'nın teessüf ve teessürü tenezzül etmeyip ilâ el'an hâtırı virân ve gönlü perişân kaldığına sultân-ı zîşân nişan koyup, muktezâ-yı şefkat-i şâhî ve iktizâ-yı merhamet-i padişâhî, lala-yı müşârünileyhi mâbeyncilik şeref-i bâlâsıyla mübahî buyurdukları bir nimet-i nâ-mütenâhî oldu.

9. "Her şey için Allah'a şükürler olsun"

Ulûfe dağıtımı sonrasında sadrazam ile şeyhülislâmın Çinili Kasrı'nda padişah tarafından kabul edilmesi

Vukû'-ı rikâb berây-ı ulûfe der-Kasr-ı Çinili

Öteden beri ulûfe verildikten sonra rikâb olmak, resm-i kadîm ve merâsim-i müstedim olmakla, işbu kısteyn ulûfesi verildiğinin üçüncü günü mevâcib hançerî ve devir kürkü ile silâhdâr beyefendi Bâbıâli'ye gidip hidmet-i lâzımeyi edâ ve hatt-ı hümâyûnu dîvan yerinde kıraat ettirip avdeti ricâ ettikten sonra, kâidesi üzere mazhar-ı riâyet ve kanca başlı bostancı sandalıyla gidip gelmesi azîm saltanat demek olup, iki gün geçince Çinili Köşkü'ne rikâb [11b] ısmarlandığı vezîr-i âli-cenâba işrâb ve öğle üzeri cenâb-ı fetvâ-meab ile rikâba şitâb edip iltifât-ı pâdişâhî ile mültefet ve hâk-i pây-ı hazrete yüzler sürerek avdet buyurdukları şân-ı devlet-i ebed-müddet oldu.

Ramazan ayının gelişi ve sarayda huzur derslerinin başlaması

Âmeden-i Ramâzan-ı mağfiret-nişân ve teşerrüf-i ehl-i îmân be-eyyâm-ı siyâm ü kıyâm-ı feyz-iktisâm

İşbu yirmi yedi senesi Ramazân-ı Şerîf'in isbâtında envâ'-ı inkılâb müşâhede ve gûnâgûn mücâhede olunarak, zûr ile Pazar günü saat yedi sularında cümlenin sıyâmı tashîh ve alenen sübûtu sahih oldu. Zîra hesapça Pazar günü olacağı mütevâtir ve ancak ve ancak hüküm ekser için olmakla, tutan tutmayanı takbîh ve zürefâsı;

Hilâl-i şehri şehr içre ne görmüş var ne tutmuş

meâllerini tasrîh ederek, sarayda Tiryaki Sofu Mehmed Ağa gibiler hilâli görmedikçe tütün ve kahveyi her şeye tercîh etmişlerse de bi-hamdihi Teâlâ, müsvedde-i iştibâh beyaza çıktığına cümlesi âgâh oldular. Fakat yevm-i mezkûrda vakit pek dar olduğundan huzûr-ı hümâyûn dersleri ferdâya te'hîr ve Pazartesi günü Çırağan Yalısı'nda kütübhane hocası Bolevî Hacı Mustafa Efendi ders takrîr buyurup, hitâmında duâya işâret ve mukarrir-i müşârunileyh hazretleri dahi o saatte ref'-i dest-i niyâza mübâşeret edip, duâyı tamâm ettiği anda mükemmel akçe ve müzeyyen bohça, hazine kethüdâsı saadetlü Seyyid Mehmed Ağa yediyle taraflarına teslîm ve sekiz gün müteâkiben dersler okunması şehr-i azîme tazim oldu.

Kaymakam Şakir Ahmed Paşa'nın azledilerek yerine Rüşdü Efendi'nin getirilmesi

Azl-i Kaymakam Paşa ve nasb be-câyeş Rüşdü Efendi

Rikâb-ı Hümâyûn Kaymakamı Devletlü Şâkir Ahmed Paşa Hazretleri'nin, mukteza-yı takdîr-i Rabb-i kadîr azli karâr-gîr ve ricâl-i Devlet-i Aliyye'den Rüşdü Efendi Hazretleri'nin kaymakam paşalık ile tevkîr olunması zamîr-i münîr-i şehriyâr-i kişver-gîrde cây-gîr olduğundan, Ramazân-ı şerîfin on birinci günü taraf-ı şâhâneden da'vetine Ser-destârî Saadetlü Kâni Mustafa Beyefendi tesyîr ve müjde-i vekâlet-i sadâreti tebşîr ettiğiyle Çinili Köşkü'ne götürdüğü takrîr olunca, istikbâline hünkâr çuhadârları isticâl ve nasılsa riayet-i lâzımeyi istikmâl emelinde oldukları ma'lûm-ı pâdişâh-ı kerîmü'l-hısâl oldukta, Şeyhülislâm-ı be-nam Devletlü Dürrîzâde Abdullah Molla Efendi Hazretleri ile huzûr-ı fâizü'n-nûra [12a] rû-be-rah azîmet ve me'mûlleri üzere mültefet olduklarında, Hâsodabaşı Mustafa Ağa yediyle serâsere duhte pek temiz bir semmûr-ı müstevcibü's-sürûr dûş-ı liyâkatine iksâ ve makâma mahsûs ferve-i beyzâ dahi mevlânâ-yı müşârunileyh hazretlerine giydirdikleri şâyeste-i medh ü senâ olıcak, mahall-i mahsûsalarına sevk ve isrâ ve muvaffakiyetlerine her taraftan duâ olundu.

Sisli Feyzullah Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Sisli Feyzullah Ağa ez-hâne-i hâssa

Evâhir-i devr-i Selimî'de kilerden hâsodaya giden Sisli Feyzullah Ağa, hâsodada köşe peşkirağalığı raddesini hâiz ve bu cihetle akrânı arasında mütehayyiz olmakla, daha ilerde kat'-ı rütbe emelinde olmadığından, mahlûl olan Kuds-i şerîf tevliyetine tâlib ve münâsib görülmesi için aşağı ve yukarı zâhib olmaksızın nâil-i metâlib oldukta, münhal olan köşe peşkirağalığı Sultan Selim gününde hazine kethüdâsı kaftancılığından hâsoda ile kayrılan Esad Ağa'ya ihsân ve açık kalan hâsoda gediği ile silâhdârağa kaftancılığından gitme Saîd Bey terfi'-i şân oldu.

Huzur derslerine katılan hocaların padişahın huzurunda münakaşa etmeleri

Vukû'-ı ders-i mukarrer der-huzûr-ı hazret-i pâdişâhî

Bu sene-yi mübârekede, sekiz adet mukarrir efendiler hazerâtına min gayr-i resmin bir ders teşkil ve teşekkül müşkil ise de birkaç müstaid müder-

ris efendi dahi mukarrirlere zeyl olarak mübâhese etmesi tescîl olunmakla, işbu Ramazân-ı şerîfin on ikinci Perşembe günü, civâr-ı feyz-medâr-ı hırka-ı ser-tâc-ı server-i kâinat aliyyü'l-ekmelü't-tahiyyatda kâin kenâr-ı havzda, akd-i meclis-i ilm-i şerîf ve neşr-i tefsîr-i fenn-i latîf için mukarrirlik, kütübhane hocası Bolevî el-hac Mustafa Efendi Hazretleri'ne teklîf buyurulmakla, efendi-i müşârünileyh bu irâde-i seniyyeye izhâr-ı sürûr ederek, hemen saat sekiz sularında mürettep mâiyeti olan efendilerle dâhil-i huzûr-ı pertev-nüşûr olup, her biri tarîk-i tevfîk-i refîk-i ilmiye kaidesine tatbîk ile serilen ihramlar üzerine kuûd ve ders başı olan âyât-ı beyyinâta arîz ü amîk manalar vererek isbât-ı vücûd ettikte, dersinde hâzır ve suâl ü cevâba muntazır efendilerden, mukarririn yanında musannif efendi ve meşâhir-i esâtizden Hoca Emin Efendi ve efâzıl-ı bî-muadilden hazine hocası Kudsî Efendi, kümmelînden Karabıçak Ali Efendi ve Çarşambavî sülehâdan Saîd Efendi [12b] ve Tırnova müftüsü-zâde, fâik-i meâni, sânî-yi Taftazânî Abdurrahman Efendi ve allâme-yi yegâne Kütahyavî Mehmed Efendi ve fuhûlînden Akşehirli Hoca Ömer Efendi'den sonra muhakkikîn-i müdekkikînden halîm ve selîm Mevlânâ Abdürrahim Efendi Hazretleri ve zürefâ-yı ulemâdan Ekmekçizâde Efendi ve ulemâ-yı râsihînden Kangırılı el-hac Abdullah Efendi ve ulemâ-yı bercesteden İmamzâde Esad Efendi hazerâtının cevâhir-i kelimâtları defîne ve suâl u cevablarının değeri hazine olmakla, bu sınıftan musannif efendi mukarrire muarız olacak bazı suâl irad eyledikte, mukarrir cevaba kadir ise de sıyam hâliyle suâline mustarib ve cevap vermeye müctenib göründüğünü padişâh-ı dil-âgâha teferrüs buyurduklarında, mukarriri ta'cîzden vikaye ve hatâdan himâye emeliyle takrîri musannife ihâle ve suâl ü cevâbı huzzâra havâle buyurduklarında, ta musannif efendinin muvâcehesinde bulunan Kangırılı Efendi de ana ta'rîz ve verdiği mânâlara muarız görünerek beynehümâlarında mübâhese mümted ve münâkaşa müştedd olıcak, musannif efendi hadîdü'l-mizâc olduğundan Kangırılıya zişt 'itâb ve dürüşt hîtâb ile "Senin gibi hışeb-i mesnede kılıklıların böyle dakîk şeyleri tefrîke kabiliyetleri olmadığı hilkatinden beyân ve kıyâfetinden müstebândır. Nâfile ızâ'a-i vakt etmeyelim" diyerek suâline cevap vermemek isteyicek, Kangırılı Efendi bu sözlere bakınayıp "Derse bakmışsınız. Kitaptan cevap verin âbdan cevap ile mücâb olmam" deyince musannif efendinin şanlı ve şöhretli şâkirdlerinden, Kangırılının alt yanında bulunan İmamzâde Esad Efendi hocasına istishâb ve anın tarafından bazı cevab verdi ise "yeri değil" deyip suâlleri üzerinde ibkâ ve nâmını âvize-yi tâk-ı semâ ettiğine mevcûd olan ulemâ fasl-ı davâ emeliyle "el-eyyâmu beynenâ"[10] dediler ise vakıa Kangırılı cerbeze-ârâ ve husûsiyle talâkât-ı lisân

10. "Her şeyi zaman gösterecek" manasında Arapça bir deyim.

ve uzûbet-i beyânı â'lâdan â'lâ gösterdiğinden mâadâ, işbu keşâkeş-i ra'nâ da tâ sekizden on bire kadar sürdüğünden tarafeyn tekellümde tel'asim ve birbirilerini ilzâm ve iskâtta "summun bukmun"[11] olmuşlar idi ki tamâmına işâret ve duâya mübâşeret olundu. Hitâm- ı kelâmda mukarrirlere çokça akçe ve mükemmel bohça verildikten sonra hâk-i pây-ı hümâyûna yüzler sürmeye cümlesi me'zûn ve şeref-i hitâb-ı [13a] şevket-meab ile mecmû'u memnûn olup, ancak mahalleri mesâfe-i baîde olmakla sarayda iftara kalmalarına irâde-i seniyye taalluk ve ikişer ikişer arz ağalarına misafir verildiği cümle riâyetlere tefevvuk eyledi.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Vukû'-ı ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-Sarây-ı Sitanbul

Bu sene-yi müteyemminede dahi Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü, kaide-i kadîme-i devlet-i fahîme üzere Hırka-i Şerîf ziyâretine vüzerâ ve vükelâ ve rütbesi ileride olan ulemâ, sarây-ı Sitanbul'a da'vet ve öğle namazından sonra sevb-i seyyid-i enâm aleyhi efdalü't-tehiyyâti ve's-selâmı ziyâret ile mazhar-ı tevkîr-i hürmet ü riâyet oldular.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

İcrâ-yı resm-i merâsim-i ıyd-ı saîd der-sarây-ı cedîd

İşbu yirmi yedi senesi zarfında, muharrir-i hakîr, Enderûn-ı hümâyûna geldiğim bâlâda tahrîr olunmuş olduğundan, bu defa şeref-i hulûlü ile teşerrüf olunan ıyd-ı saîdi ve gerek teferruâtından olan usûl-i cedîdi icmâlen yazmayı iltizâm ve meram üzere ifâde ve ifhâmı, kalem-i turfe-rakam uhde-i ihtimâmına havâle olunması münâsib-i eyyâm-ı a'vam olmağın, ibtidâ gâyet-i nihâyet-i rûz-ı firûz-ı rûze olan yevm-i arifede, şehriyâr-ı dânâ-firîb, vakt-i asra karîb Yalıköşkü'ne yanaştıkları meşhûd-ı ziynet-zîb olup, ba'dehu Hırka-ı Şerîf odasına azîmet ve sünnet odasında lâbis-i libâs-ı saltanat olarak, salât-ı asrı Hırka-yı Şerîf'in içinde kılmağa niyet ve ol cây-ı icâbette cemâatle edâ-yı farz u sünnetten sonra arz odasına teşrîfleri kanûn-ı kadîme riâyet ve ma'iyyet-i mülükânede bulunacak hâsodalı ağalar dahi üstûfe kaftanlar ile babüssaâdenin iç tarafına karşı karşıya dizildikleri tezâyüd-i şân u şevket olageldiğinden, halîfe-yi rûy-ı zemîn, arz odasının hâricine kurulmuş sadef-kârî

11. Bakara Suresi'nin 18. ayetinde geçen "sağırdırlar, dilsizdirler" manalarına gelen ibare.

arife tahtına, teberrüken şeref-nişîn-i izz ü temkîn oldukları hîn-i meserret-i karînde, tabl u alem çalınması kaide-i kadîmeden olmağın, serheng-i divan "Aleyke avnullah"[12] duâsını resîde-i tâk-ı âsumân eylediği sıralarda, taşra mehterleri beş on dakika kadar darb u kös-i şâdumânî ile ıyd-ı saîdi âleme ilân eyledikleri ile pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl, be-tekrar arz odasına sâye-endâz-ı şevket ü iclâl olup, orada eimme ve hutebâ, büyük imam efendinin arkasından kaideleri [13b] üzere huzûr-ı hümâyûna duhûl ve sırasıyla birer akser sure okumaları sebeb-i metâlib-i husûl olunca, padişâh-ı muallâ-câh, arz odasından kıyâm ve Silâhdârağa Köşkü'ne teşrîfi meram edip, o sırada üç odanın ağaları takye-fesleriyle huzûr-ı hümâyûna dizildikleri bir şekl-i acîb ve o hînde silâhdârağanın takdîm edegeldiği donanmış ata başçuhadârın mehterhâne çalınırken binmesi resm-i garîb olduğundan başka, ağaların ba-irâde tomak uruşmaları bir gûna rengîn ve birkaç nevbet uruşanlar, gerek züğürt ve gerek zengîn biraz altın aldıkları karîn-i tahsîn-i aferîn olup, ba'dehu umûma şümûlü der-kâr olan çil pâre ve ecnâs, dest-i hazret-i silâhdâr-ı kadr-şinas ile ağalara serpildiği bâis-i şükr ü sipâs-ı bi-kıyâs olunca, ağalar bâ-ruhsat odalarına avdet ve velî-nimet-i bî-minnet dahi Sofa tarafında olan Mustafa Paşa Köşkü'ne sâye-endâz-ı şevket olup, orada iftara ta'cîl ve takdîm olunan enfes-i nefis taamları sâye-i şevketlerinde münâsebet aldıranlar tekmîl yedikleri hâsıl-ı tahsîl gibi olmakla, taamdan sonra nısfü'l-leyle kadar huzûr-ı müstevcibü's-sürûrlarında meş'aleler şa'şaası cihâna şâmil ve mehterhânelerin çalınması ile safâ-yı ruhânî hâsıl olıcak, gece vakti bir miktar ârâm u istirâhat ve sabâha karşı cümleten rahat ettiklerinden sonra, hazret-i pâdişâh-ı dil-âgâh, seher vakti Sünnet Odası'nda lâbis-i libâs-ı saltanat ve mütelebbis-i zîb ü ziynet olup, oradan Hırka-i Şerîf'e teşrîf ve salât-ı subhu cemaâtle edâları cümleyi taltîf olmağın, ba'dehu Hırka-i Saâdet odasının içinde devletlü dârüssaâde ağası ve silâhdârağa ve çuhadârağa ve nihâyet kırk hâsodalı, kanun-ı kadîm üzere ol cây-ı feyz-intimâda muâyede resmini icrâ ve her biri bir gûna mazhar-ı feyz-i Hudâ olduklarından sonra, akağalar kapısı önüne kurulan bayram tahtına şâh-ı âlem, vaz'-ı kadem-i meymenet-tev'em buyurdukları dem, cümle ulemâ ve vükelâ muâyede şerefiyle dil-şâd ve hürrem olup, ba'dehu bayrama mahsûs şevket-i şân ile Sultan Ahmed Câmi-i şerîfine teşrîfleri görmeye şâyân ve bayram namazını kılıp avdet-i şâhâneleri o güne mahsûs bir unvan olduğu müstağnî-i ta'rîf ü beyân olmağın, sarây-ı hümâyûna vusûlleri akîbinde [14a] Enderûn ağaları muâyedeye müsâraat ve müsâade-i mülûkâneleri ile oda-yı selâse ahâlisi müstağrak-ı zîb ü ziynet olarak edâ-yı hidmet-i biattan sonra, hazret-i pâdişah, Yalı Köşkü binişine resmen rağbet ve kanun-ı kadîme

12. "Allah'ın yardımı üzerinde olsun"

riâyet için silahşor ağalar müzeyyen yedeklere binip, biribiri ardınca huzûr-ı mehâbet-mevfûrda dolaştırdıkları görmeye şâyeste bir keyfiyet olmakla, orada bu gibi resmler icrâ ve bu iltifâtlara müterakkıb olanlar mesrûr ve ihyâ olduklarından sonra Beşiktaş Sarayı'na geçilip gece ve gündüzü envâ'-ı zevk ü safâ ile mürûr ve ferdâsı gün bayram rikâbı Dolmabahçe Köşkü'nde olmasına irâde sudûr etmeğin, öğle vakti kasr-ı mezkûre âzim saltanat ile azîmet ve oraya sâye-endâz-ı şevket olduklarında Şeyhülislâm Dürrizâde Efendi ile Kaymakam Rüştü Paşa hazerâtı, rikâb-ı hümâyûna gelip hâk-i pây-ı kimyâ-sây-ı hazret-i zıllullâhîye yüzler sürdüklerinde envâ'-ı nev'-i nüvâziş-i nâzikeye nâil ve bir iki saat mültefet oldukları hak budur ki rütbe-i tevâtüre vâsıl olup, ba'dehu huzûr-ı müstevcibü's-sürûrdan hurûca me'zûn ve bayramlara mahsûs cirit oyunu gibi şeyleri dârüssaâde ağanın dâiresinden seyr ettirdikleri ikisini de memnûn edip, tekmîlinde avdete ruhsat buyrulmasını silâhdârağa vasıtasıyla hâk-i pây-ı hümâyûna ricâ ve silâhdârağa dahi ta'zîm ü tevkîr ile izin ihsân buyurulduğunu işrâb u imâ edince, yerlerinden hareket ve yemîn ü yesârda bahşişlerine müterakkıb olanlara pek çok altın vererek yerlerine gittikleri mezîd-i şân u şöhret olup, müşârunileyhüma hazerâtı bu vechile Dolmabahçe İskelesi'ne doğru gitmede oldukları hâlde beri tarafta başka gûna oyunlar tamâmı tamâmına meydanda vukû' ve seyr ü temâşasına seyircilerin sevindikleri şüyû' bulmağın, ikindiden sonra biniş tamam ve ferdâsı gün dahi Dolmabahçe'de vezîr cündîleri mazhar-ı en'âm-ı pâdişâh-ı Behram-gulâm olup, Devlet Kethüdâsı Saîd Hâlet Efendi huzûr-ı pertev-nüşûra celp ve bol yenli samur kürk ilbâsıyla iltifât olunması ikbâle sebep olmakla, bugün de dünkü gibi şeyleri seyr ile âlem ü âdem dil-şâd u hürrem ve mâ-bâkisi azîz ü mükerrem olup, şevketlü efendimiz hazretleri, saâdet ile hareket ve sarây-ı Beşiktaş'a avdet [14b] buyurduklarından sonra tekrarını görmek duâsı cümleye ehemm ü elzem ve buralarını îma fakîr ü hakîre mültezem oldu.

Başçuhadâr Hâfız Ali Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadârağa bâ-nân-pâre-i cesîme

Sultan Selîm, hassa bi'l-lûtfi ve'l-amîm, câlis-i zer-baft-ı evreng-i hilâfet-i deyhîm oldukları üç senesi, hazîne-i hümâyûn odasına muhassas olan çantacılık mesnediyle tahsîl-i nîk-nâm ve birkaç sene mürûrunda hâsoda müjdesiyle be-kâm olan Hâfız Ali Ağa, târih-i mezkûreden yirmi yedi senesine gelince hâsodada ve gerek aşağı odada kesb-i şöhret ü şân ve Boşnak Osman Ağa'nın üzerine çuhadârağa olduktan sonra daha ziyâde meydân alıp, ancak sâl-i sâbıkta Silâhdâr Emin Ağa'nın azlinde silâhdârlık kendiden me'mûl iken

tahallüf ve ol şeref-i vâlâ ile daha aşağı rütbede bulunan Tülbent Ağası Ali Beyefendi teşerrüf edicek, çuhadârağa bi'z-zarûr müdâvim-i ya Sabûr olmağın, ba'de'l-eyyâm felek mükâfâta kıyâm edip, ağa-yı müşârunileyhi ordu-yı hümâyûna sadrazam ve serdâr-ı ekrem olan Nâzır Ahmed Paşa'ya kılıç ve kaftan getirmek unvânıyla ser-şâr-ı sürûr-ı şâdmânî ve bu imtiyâz ile dâhil-i zeyl-i zümre-i kâmrânî olarak ordu-yı mezkûre rû-be-rah azîmet ve Şumnu'da hâk-i pây-i serdâr-ı ekremîye yüz sürdüğü hakkında nimet olup, birkaç gün zarfında hâmil olduğu hatt-ı celîlü'l- unvânî ve ilâve buyrulan seyf-i cihânbânî ile ferve-i hakânîyi ba'de't-teslîm, dâmen-i muanven-i hazret-i serdâr-ı ekremîyi telsîm edip avdete ruhsat tahsîl ve ta'zîm ü tevkîr ile iâdesine orduca ta'cîl olunup, kâffe-i levâzımı tehiyye olunduktan sonra muazzezen avdet ve hâk-i pây-i hümâyûna gelip mültefet olduğundan mâadâ, nev'-umma hâl ü ahvâl-i a'dâya âşina olmak ihtimâl-i muhâli ile üç beş günde bir huzûr-ı mehâbet-mevfûra celp ve ordu ahvâline dâir suâl ve cevab ile şuûru selb olmağın, çerâğlığı silâhdârağaya emel ve ırağlığı nüfûza halel vermeyeceğinden, mahlûl düşen nân-pâre-i cesîme ile ağa-yı müşârunileyh derûnu mesrûr ve sırr-ı ser-beste el-yevm mestûr kalmakla, alt yanında rikâbdar bulunan Ahıskavî Hüseyin Beyefendi çuhadârağalık ile mübeccel ve Tülbentağası Hoca Şâkir Efendi rikâbdarlık ile mükemmel olup, Anahtarağası [15a] Hasan Beyefendi'nin dahi bâb-ı ebvâbı küşâd ve tülbentağalığı ile nâm-ı nâmîsi yâd olunca peşkirağası Çetin Hasan Ağa'nın anahtarağalığı metîn ve alt yanı biniş peşkirağası Vâkıacı Ali Efendi'nin asıl peşkirağalığı rüyâ görmüşe döneceği cümle indinde ayne'l-yakin görünüp, bundan aşağıda münhal olan köşe peşkirağalığına sâbık Sarıkçıbaşı Mesud Ağa takrîb ve açık kalan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Şah Sultan çerâğı Ali Beyefendi tatyîb olundu.

Memiş Ağazâde Mehmed Emin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Memiş Ağazâde ez-hâne-i seferli

İki seneden beri, Seferli'nin câme-şûybaşılığı mesnedinde mekîn-i temkîn ve âğavât-ı seferlinin zapt u rabtında gayreti hâric-i endâze-i hadd ü tahmîn olan Memiş Ağazâde Mehmed Emin Ağa'nın, dahâmet-i cüssesinden rükûb-ı nüzûle adem-i iktidârı ma'lûm-ı silâhdârî olmakla, hâsoda şerefiyle şerefyâb ve âmâl ü emânîsiyle kâm-yâb olamayıp menkûb kaldığı resîde-i sem'-i pâdişâh-ı âli-cenâb olmuştu. Bugünlerde tahte'l-arz münkesif olan tâli'-i nâsâzı ârâm-sâz ve bir münâsib nân-pâre ile çerâğlığı sebeb-i ihtizâz olmağın, ocak yolunda alt tarafı ağalardan Mehterbaşı Çavuş Râsih Efendi'nin yolu câme-şûybaşılığa geldiği müstedrek, serheng-i düm teki terk etmek lâzım gel-

diği derk olıcak, kendisi bi't-tav ve'r-rızâ câme-şûybaşılık ile irzâ ve mehtarbaşılık dahi çavuşlardan zurna-zen İsmail Ağa'ya icrâ olunduğu inhâ olundu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn ez-sarây-ı Beşiktaş be-Sarây-ı İslâmbol

İşbu yirmi yedi senesi Şevvâl-i şerîf-iştimâlinin yirmi altıncı gününe tesâdüf eden Cumartesi günü, Teşrinievvel'in ibtidâsı ise de havalarda rutûbet peydâ ve eser-i bürûdet hüveydâ olmakla, İslambol Sarayı'na vaktiyle nakl olunması becâ görülüp, hemen hava bozulmadan döşeme haberi zuhûr ve üç dört gün içinde her tarafın döşendiği manzûr-ı şehinşâh-ı gayûr olunca "Bârekallâhu's-sebte ve'l-hamîs"[13] meâl-i sıdk-iştimâline imtisâl ve ol cihetle kâffe-i ehmâl ü eskâl sarây-ı mezbûre irsâl olunduktan sonra, pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl, sandal-ı saltanat ile eşref saatte İslambol'a geçtikleri cümle hakkında sebeb-i husûl-ı âmâl olmakla, cem'î bendegân hayır duâ-yı şâhânelerini [15b] vird-i zebân-ı bedi' ü beyân edip, bundan böyle nice nice sinîn-i kesîre iyâb u zehâb-ı cenâb-ı şevket-meablarının müşâhedesiyle kâffe-i teb'a-yı devletleri, karîn-i sürûr-ı emânî ve kesb-i safâ-yı ruhânî vü cismânî eyleye. Amin.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Vukû'-ı müjde-i hâsoda der-hakk-ı zâbitân-ı ağavât-ı oda-yı selâse

Öteden beri derûn-ı Enderûn'da, hazîne ve kiler ve seferli odaları şöhretleri ile meşhûr olan üç odanın mâ-fevki hâsoda olduğu der-kâr ve onun kadr ü itibârı bî-hadd ü şümâr olduğundan, aded ü efrâdları, silâhdârağa ve çuhadârağa ve rikâbdarağa ve sâir kurenâ ile mecmû'u kırk hâsodalıya bâliğ olduğu âşikâr olduğundan, her ân u zamân şân-ı unvânları âli ve husûsiyle Hırka-i Saâdet hidmet-i mûcibü'l-mefharetiyle şeref-i ihtisâs bulduklarından hüsn-i teveccühleri cümlenin âmâli olmakla, işbu hâsodalılık nâmı aşağı odalarda olan ağaların ne merkezde bulunanları hakkında şâyân buyrulageldiği dahi icmâlen beyân olunmak, karîn-i tahsîn olmak me'mûlüyle usûl-i mezkûr şu vechile zibâyiş-i silk-i sütûr olur ki; aşağı odalar denilen hazine ve kiler ve seferlinin üçünde de birtakım tarîkler ve müstakil me'mûriyetler olup, her birinin bir sûrete usûlü merbût ve cümlenin ma'lûmları olduğu üzere

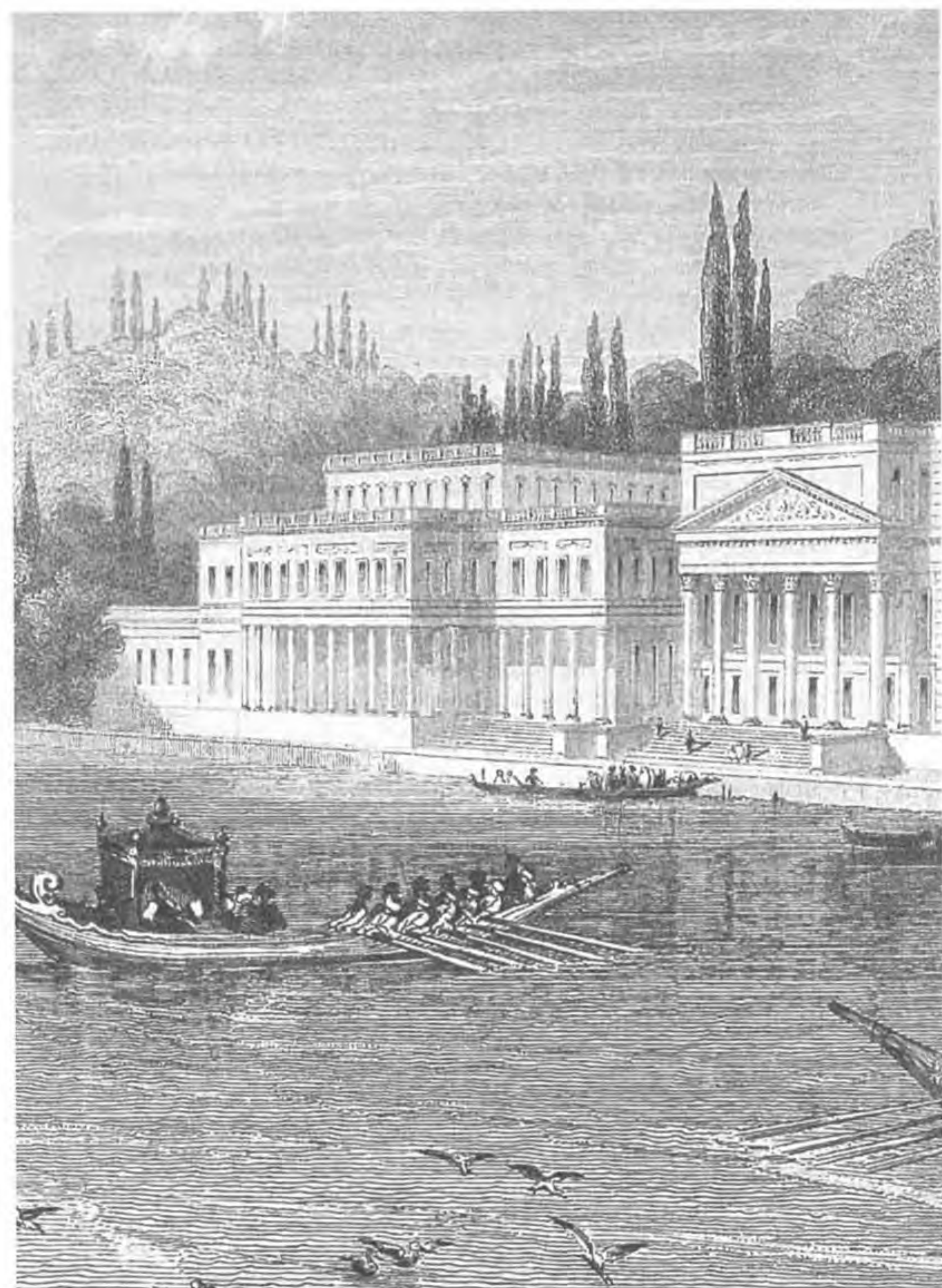
13. "Allah cumartesi ve perşembeyi mübarek kılsın."

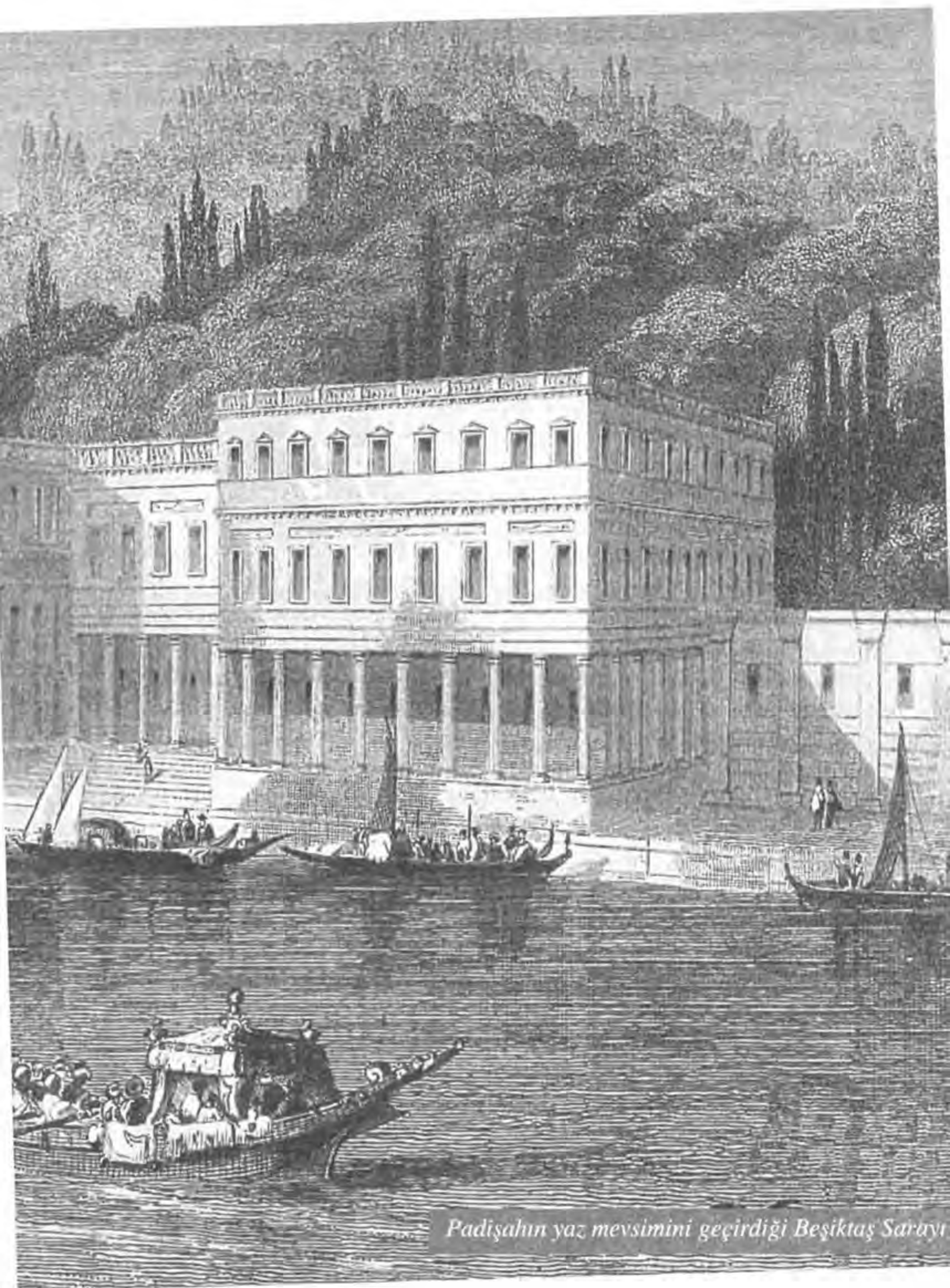
nizâmı mazbût olmağın, hâsodada olan ağalara noksan târi oldukça aşağı odada ocak yolunu tekmîl eden eskilerden, hazinede giyimbaşı, kilerde ise peşkîrbaşı, seferlide ise câmeşûybaşı olanlar yahut ocak yolunda eski olmayıp odasında mu'tenâ me'mûriyetlerde müstahdem olanlardan, hazinede başyazıcı ve çantacı ve kaftancı ve başkollukçu ve kilerde şerbetçi ve başkollukçu ve seferlide hakezâ başkollukçu dedikleri kimseleri yâhut üç odaya şümûlü olan mesnedlerden başçavuşluk ve ikinci çuhadârlık ve silâhdârağa kaftancılığı ve başçakırsalanlığı ve başçuhadârın çakırsalanı ve sırkâtibi yamaklığı gibi hidmetlerde bulunanlardan dahi aldıkları ve bazı kere ahyânen hiçbir baltaya sap olmayan acemî bir ağayı da bi'l-bedâhe aldıklarının misli mesbûk ve bu sözler her ne kadar mevsûk ise de yine ekser evkatta ocak yolunu düzce tekmîl ve cemî' harekât ve sekenâtı şâyeste-i zikr-i cemîl olmuş kadd u kameti mevzûn ve sözü sohbeti düzgün olan ağalardan alınmak kaide ve başka türlü tavırdan fâide olmadığından, hâlâ bu defa yine velînimet-i bî-minnet-i âlem [16a] efendimiz hazretleri, usûl-i mehâsin-şümûle riâyeten nakl-i hümâyûn buyurduklarının teşekkürü ma'rızında Hırka-i Şerîf riâyetine teşrîf ve nöbetçi bulunan hâsodalıları taltîf arasında lutfen ve keremen hâsodada mülâzim kalmadığını silâhdâr beyefendiye suâl ve onlar da rızâ-yı yümn-irtizâ-yı şâhâneleri ne merkezde olduğuna intikal ederek "Aşağı odalardan birkaç bendeleri hâsoda müjdeleri ile ibcâl olunmak münâsib-i vakt-i hâl görünür" deyicek, hemen tanzîm olunan pusulası mûcebince ikinci çuhadârlıktan mütekâid olan hazinenin giyimbaşısı Hâfız Mehmed Ağa ile kilerin peşkirbaşısı Cündî Sâlim Ağa'yı ve seferliye serî'an câme-şûybaşı olan şuarâ-yı zürefâdan Râsih Efendi'yi hâsodaya nakil ile be-kâm ve mâ-dûnlarında olan ağalar da bundan böyle nâil-i neyl-i merâm olmaları münâsebetiyle biraz eyyâm biribirine tebrîke kıyâm ve işi gücü olmayanlara böyle şeyler sebeb-i selâm u kelâm oldu.

Topkapı Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi ve Dârüssaâde Ağası Kâsım Ağa'nın azledilmesi

Vukû'-ı rikâb-ı nakl-i hümâyûn ve azl-i ağa-yı Dârüssaâde Kâsım Ağa fi-yevm-i mezbûr

Âdet-ı kadîm-i deb-i müstedîm üzre, nakl-i hümâyûn vukû'larında rikâb resm-i âlîsi icrâ buyrulmak merâsim-i mûtenâdan olmakla, mâh-ı mezbûrun yirmi sekizinci günü İncili Köşk'e rikâb haberi zuhûr ve vakt-i mahsûsda binişçi ağalar kasr-ı mezkûra mürûr edip, öğleye karîb, şehriyâr-ı dânâ-firîb, rikâb ısmarlanan mahalle azîmet ve zahr-ı pür-fahr-ı mülûkânelerinden Dev-

Padişahın yaz mevsimini geçirdiği Beşiktaş Sarayı

letlü Dârüssaâde Ağası Kâsım Ağa dahi tahrîk-i rikâb-ı himmet ve peyrev-i şehinşâh-ı şevket olup kasr-ı mezkûra inerken, Bostancıbaşı Abdullah Ağa icâleten azlini beyâna me'mûr ve alev gibi yakacak sözü söylemeye mecbûr olup, reh-i rasttan Balıkhâne'ye indirdiği manzûr-ı şâh-ı mansûr oldu ise de ağa-yı müşârunileyh eslâfına makîs ağalardan olmayıp, ale'd-devâm hayır duâsı iğtinâm olunur zevât-ı sadakat-ittisamdan olmakla, Balıkhane Köşkü'nden sarf-ı nazarla Beşiktaş Sarây-ı dil-ârâsında ârâm ü istirahâtına müsâade-i seniyye erzânî ve arkasından şeyhü'l-haremlik unvân-ı vâlâ-şânı resîde-i sem'-i iz'ân buyrulucak, elem-i azilden âzâd ve safâ-yı derûnu müzdâd olduğundan başka, mâlik olduğu eşyâsı istirdâd olunmayıp, cümlesi kendüye bahş olması mukaddeme-i tezâyüd-i âsâyiş-i ibâd ve sebeb-i füzûnu, eyyâm-ı ömr ü devlet-i pâdişâh-ı mekârim-mutâd olmakla, beri tarafta dârüssaâde ağalığı cülûs-ı hümâyûndan beri [16b] kendüye mev'ûd ve o cihetle bâlâya suûdu matlûb ve maksûd olan lala-yı sadakat-ihtivâ, hazine-dâr-ı şehriyârî Devletlü Amber Ağa huzûr-ı feyz-nüşûra dâvet ve dûş-ı sadakat-pûşu serâsere duhte dört yenli samur kürk ilbâsıyla müstağrak-ı ziynet olıcak, huzûr-ı hümâyûndan hurûc ve dârüssaâde ağalarına mahsûs olan kasra 'urûc ettiği ile anların dahi uhde-i âlîlerinden münhal olan hazinedâr ağalık yine şevketlü, mehâbetlü efendimizin lalalarından, hazine vekîli Hâfız İsa Ağa'ya ihsân ve anların da kamet-i liyâkatleri hila'-i fâhire iksâsıyla kesb-i şân ettikten sonra hazine vekâleti mansıbına da harem-i muhterem ağaları musâhiblerinden İbrimli Cevher şâyân ve hançer ü mücevher gibi yaraştığı müstağnî-i ta'rîf ü beyân olup, ba'dehu salât-ı zuhrun edasına kıyâm ve imâm-ı sânileri Abdülkerim Efendi'nin imâmetiyle salât-ı mefrûza resîde-i hitâm olduğu hengâmda hazret-i şeyhülislâm-ı âlî-makam ile kaymakam-ı sadakat-ittisâm, debdebe-i dârâtları ile kasr-ı mezkûre vürûd ve atlarından indikleri ile silâhdârağa ve hâsodabaşı peşkir ağaları koltuklarına girmeleri muhassenâttan ma'dûd olarak huzûr-ı hümâyûna dâhil oldukları seyr ü temâşâ ve îcâb ü iktizâsı kadar rikâb-ı hümâyûn resm-i bâlâsı icrâ olunup, oradan dârüssaâde ağasının olduğu köşke azîmet ve bir miktar akd-i peyvend-i muhabbetten sonra mahallerine avdet ve meşgûl-i duâ-yı devâm-ı devlet oldular.

Alibeyköy'e saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-karye-i Alibey

Civâr-ı mağfiret-medâr, hazret-i Ebâ Eyyûb Ensârî -radyallahu anhü'l-Bârî'-de kâin Kâğıthane ve Bahâriye gibi mesîrelere mümâsil mahall-i baîdeye saltanat binişi tasmîm ve Şevvâl-ı şerîfin selhi olan rûz-ı Perşembe'de havanın

letâfeti ve her tarafın tarâveti azîmet-i şâhâneyi tetmîm etmeğin, ta'yîn buyurulan vakitte cümle ağalar ile Alibeyköyü'ne rağbet ve şân-ı şevket-nişân-ı şâhâneye şâyân şa'şaa ile şeref-i kudûmleri cümleye mûcib-i yümn ü meymenet oldukta, hemen öğle namazına kıyam ve büyük imâmları olan Kâmilî Efendi Hazretleri'nin imâmetleriyle ol emr-i ehemmi itmâm edicek, ekser saltanat binişi olan yerlerde temâşâsıyla kesb-i safâ olunan pehlivan güreşi ve muahharen tüfeng atılmak ve aralıkta sâde-nârâ ile zurna çalınmak ve daha sonra küme faslı gibi âhenkli beste ve semâî istima'ı ile def-i gumûm [17a] u hümûm ve celb-i şevk-i zevk-i umûm olunarak, ikindiden sonra akşama karîb İslambol Sarayı'na avdet ile amme-i âlemiyân tatyîb olundu.

Arnavut Yusuf Ağa ve Başlala Saîd Efendi'nin çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Arnavut Yusuf Ağa ve Başlala Saîd Efendi ez-hâne-i hâssa

Devr-i Mustafa Hânî'de, bi'l-münâsebe hazîneden hâsodaya giden Arnavut Yusuf Ağa ile cülûs-ı şevket-menûs-i pâdişahîde başyazıcılıktan hâsoda ile kâm-râ ve el-yevm başlalalık unvânıyla çehre-nümâ olan Zerdeci Saîd Efendi'nin sinleri kemâle resîde olmakla, taraf-ı şâhâneden haklarında lûtf u ihsân-ı şâhâne bi-dirîğ ü mebzûl ve bugünlerde hâllerine çesbân olarak, iki kıt'a mahlûl olan nân-pârelere müşârünileyhümâ mevsûl olup, kemâl derece sürûr ile çerâğ olmaları mûcib-i meserrât-ı bi-pâyân ve uhdelerinden münhal olan hâsoda gedikleri ile mülâzim-i hâsodalılardan, hazineden gitme Hulyâcı Hâfız Mehmed Ağa ile kilerden gitme Sâlim Ağa mesrûr u handân olup, husûsiyle münhal olan hünkâr başlalalığı mesned-i mu'tenâsı Şehzâde Murâd Efendi'nin lalası sâbık tüfengîbaşı İbrahim Ağa'ya teveccüh ve bu nimet-i gayr-i müterakkıbe ile ağa-yı müşârunileyhin emeli teceddüd eylediği tefevvüh olundu.

Müezzinbaşı Fazıl Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-müezzin Fâzıl Efendi ve vukû'-ı hâsoda be-münâsebet-i ô

Evâhir-i Selîm-i Hânî'den berü seferlide hânende çavuşlardan iken yirmibeş senesi müezzinbaşılık ile hâsodaya alınan Fâzıl Efendi, hısâl-i hamîde ve ahlâk-ı pesendîde ile mevsûf ve rast geldiği acemî ve eskiyi taltîf ile me'lûf ise de hadâset-i sinni hasebiyle, kudema-reftâr olan ağalar müşârunileyhe ağyâr ve dâimâ aleyhinde olmaklığı muhassenâttan add u şümâr ettiklerine mebnî, bu eyyâmda cüz'î bir madde i'zâm ve gâibânesinden çerâğlığına ikdâm et-

meleriyle, müezzinbaşılık mesnedine hiç hayâle hâtıra gelmez hânende çavuşlardan hazinede Ceviz Emin Ağa nâil ve hâsoda müjdesiyle rütbe-i bâlâya vâsıl olup, mümâileyhden sesi â'lâ çavuşlardan ve müezzinlerden bu kadar ağa varken Ceviz gibi yaşlı başlı, sesi ne iyi ne fenâ kimseye teveccüh etmesi müezzinbaşı taslaklarına elem-i uzmâ ve mûsikiye âşinâ olanların kametleri dü-tâ olduğu, makam-ı taaccübde sebt-i cerîde-i imlâ kılınıp, beri tarafta münhal olan Hâsoda [17b] gediği ile mülâzim-i Hâsodalılardan Şâir Râsih Efendi'nin şah-beyt-i manzûme-i ümmîdi küşâd ve kırklara dâhil olduğu izdiyâd-ı istidâd olmakla, yine hâne-i hâssada mülâzımın vücûdu mefkûd ve mevcûdu ceviz-i ma'dûd gibi mahdûd olmakla, hâk-i pây-i şâhâneden lede'l-istizân birer kişinin daha alınması istihsân buyrulmağın, hemen hazîneden giyimbaşı Abdurrahman Ağa ile kilerin peşkirbaşısı Çuhadâr Nureddin Ağa'nın ve seferliden Câmeşûybaşı Türk İbrahim Ağa'nın hâsoda müjdeleriyle kadrleri terfi' ve dâire-i vüs'atleri tevsî' olundu.

Hazine Kethüdası Seyyid Mehmed Ağa'nın azledilmesi ve yerine Kahvecibaşı Sadullah Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Kethüdâ-yı Gencîne es-Seyyid Mehmed Ağa ve nasb be-câyeş Ser-kahve Sadullah Ağa

Cülûs-ı şevket-me'nûstan beri hazine kethüdâlığı ile hâiz-i izz ü şeref ve işbu yirmi yedi senesi Zilhicce'sine gelinceye kadar emvâl-i hazineyi telef eden Sakazâde Seyyid Mehmed Ağa, zât-ı şâhânenin şehzâdeliği evânında dahi etba'ısı olduğuna mağrûr ve o cihetle umûrunda istiklâle mecbûr ise de bu suretle hidmeti kendüyi menfûr ettiğinden, pek çok vakittir ki azl ü tebdîli tasmîm ve bir nedim-i müstakîm arandığı vesîle-i tahrîr ü terkîm olup, nihâyet evsâf-ı matlûbe ile mevsûf ve etvâr-ı memdûhe ile marûf olan kurenâdan Kahvecibaşı Saadetlü Sadullah Ağa arandığından â'lâ ise de kabûlünden imtinâ ve bir vechile o sözü istima' etmez iken, bu defa şehr-i mezkûrun ikinci Cumartesi günü huzûr-ı hümâyûnda kaftan giydirilip hâsodabaşıya terfîkan hazineye irsâl ve namus-ı hazine kaziyesi bu vech ile ikmâl olundu. Velâkin müşârunileyh Sadullah Ağa, evliyâ gibi bir âdem ve menâsıb u merâtib-i dünyeviye onca ke'l-adem olduğundan, ikbâl u idbâr indinde siyyân ve mesned-i müsteâr ve gerek itibâr ve iştihâr nezdinde makûle-i şey'an acîbân gibi olduğuna cihân âgâh ve pâdişâh da bî-iştibâh iken, birkaç defa ısrâr olunarak ol kâr-ı düşvâr, dûşuna tahmîl ve hazîne-i hümâyûna öylece tesbîl oldu ise ba'demâ erbâb-ı irtikâb bunun ile bir kapta kaynayamayacağı bî-irtiyâb olduğu hâlde, yine cümlesi hâric-i bâb-ı şevket-meâbdan istikbâline şitâb ve

kaidesine tatbîken Giyimbaşı Ferhad Ağa ile Başyazıcı Kâmî Efendi pîç ü tâb etmeyerek koltuklarına girdikleri istiğrâb olunup, hazine odasına girince kâffe-i ağavât-ı hazine dâmen-i devletini takbîl ve resm-i tebcîli hiç te'cîl etmedikleri sıralarda Hâsodabaşı Ankaravî Mustafa Ağa [18a] vedia'-i kuvve-i hâfızası olan kelâmü'l-mülûk mülûkü'l-kelâmı cümleye tebliğ eder etmez, ağa-yı müşârunileyh, hazineye azîmet ve reh-i rastta tesâdüf-i isâbet kabîlinden olmakla birlikte asıl hazineye vusûl ve yine ma'zûlü kapısını açıp mührünü üzerinden kendi koparmak usûl olmakla, ol resmleri icrâ ve koynunda emanet olan mührü çıkarıp halefine teslîmi bir elem-i uzmâ gibi olduğu hâlde, onu dahi edâ edince, hemen ağalara ağlar gibi bir vedâ ve oradan çekilip gittiği taallukâtına mûcib-i sadâ olıcak, ağa-yı cedîd kilid-i hazîneyi tecdîd ve kaparoz kapılarını kendi eliyle sedd-i sedîd edip, oradan ağa yerine döndüğü saatte sâbıkın hademesinden Kaftancı İlyas Ağa'dan başkasını tard u teb'îd ve her birine bir zemîn temhîd ettikten sonra mâbeyn-i hümâyûna vardıkta, üzerinde olan kahvecibaşılığı istifâ ve sâde kendi umûruyla meşgûl olmayı istidâ etmeğin, şâh-ı cihân, kahvecibaşılığı birkaç ay evvel mâbeynci ettiği Bekçizâde Saîd Ağa'ya ihsân ve Sadullah Ağa'nın uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine kilerin peşkirciliğinden hâsodaya giden Nureddin Ağa şâyân ve sırasıyla olduğu cümleye eltâf-ı bî-pâyân oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve tertîb-i resm-i merâsim-i mu'tenâ der-sarây-ı dil-ârâ

Be-her sene, tevcîhiyle teşerrüf olunan ıyd-ı adhâ, Zilhicce'nin onuncu günü mukarrer ve fakat Sarayca ahkâmını kaleme almak bu sefer müyesser olmak ricâsına, evvelâ Cumartesi gününe tesâdüf eden arife günü, şehriyâr-ı bülend-iktidâr, Hırka-i Saâdet'te salât-ı asrın edâsına ibtidâr eyledikleri meşhûd-ı dîde-i erbâb-ı intizâr olup, ba'dehu zîbâyiş-i câme ve alâyiş-i kernâme ile arz odasını teşrîfe sezâ-vâr ve kapısının hâricinde kurulmuş sedefkârî taht-ı arifeye şa'şaa-nisâr olunca, hemen bâbüssaâde ile orta kapının arasında tabl u alem çalınmak mu'tâd ve bir mikdar istima'ı rûz-ı firûz-ı arifeye sebeb-i izdiyâd-ı itimad olıcak, velînimet-i âlem efendimiz hazretleri, tekrar arz odasının içerisine teşrîf ve Ku'rân-ı azîmü'ş-şân okuyan eimme-i eizze-i kirâm-ı cevâmi-i selâtin-i izâmı taltîf buyurdukları gibi silâhdârağa dâiresine semt olan kasr-ı fevkânî, kudûm-i hâkânî ile tezyîn ve muvâcehesinde olan meydana ağaların takye fesleriyle dizildikleri tamâmen tahmîn oldukta, hemen [18b] mehterhâne âhenge âgâz ve sadâ-yı mehîbi muhît-i semt-i nağme-i ırak u hicaz olduğu sıralarda silâhdârağa tarafından arife günleri takdîm

olunagelen esb-i müzeyyene başçuhadâr süvâr ve iktidârı mikdârı oynatarak huzûr-ı şehriyârîden güzârı medâr-ı iftihâr-i silâhdârî olunca, fi'l-hâl ayak öpmesi yaraşıklıca bir resm ve ba'dehu ağalara tomak oynattırıldıktan sonra çil pâre serpilmesi eski merâsim olduğundan, ol madde dahi karîn-i husûl ve bu cihetle cümlesi mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümûl oldukta, hazret-i pâdişâh-ı Dârâ-gulâm, Sofa'daki Mustafa Paşa Köşkü'ne hırâm buyurunca, âfitâb-ı âlem-tâb, gurûba şitâb gösterdiğinden, kasr-ı bî-kusûr-ı mezkûrun önünde olan meydana serâpâ şamdânlar peydâ ve kilerli ağaların yaktıkları taht mumlukları geceyi gündüzden â'lâ göstermesi ta'b- hümâyûna ziyâ vermeğin, hemen huzûr-ı pertev-nüşûrlarında olan musâhibân ve serhengâna bayram bahşişleri in'âm ve bazısına ziyâdece ikrâm buyrulduğundan fazla, limonluk önünde çalınan mehterhânenin sadâsı, karîb ü baîdin türlü devâsı olacağından, taşra mehterbaşısı Kız Osman ile seferlide olan çavuşlardan Zurnazen İzzet Ağa'ya atiyyeler irsâl ve kîse-yi âmâlleri nükûd-ı sürûr ile mâl-â-mâl oldukta, biraz daha musâhib ağalar ile sohbet ve Saîd Efendi, Abdi gibileri mültefet olıcak, velînimet-i bî-minnet, harem-i hümâyûna azîmet ve huzûrda olanlar da yerlerine avdet ve kimisi zât-ı şâhâneyi beklemeye gayret edip, ne hâl ise sabaha yakın halîfe-i rûy-ı zemîn, Sünnet Odası'nı "şerefü'l-mekân bi'l-mekîn"[14] ettiklerinde, bayram için hazırlanmış libâs-ı feyz-iktibâsı orada ilbâs ve ser-i saadet-efserlerine taktıkları hümâ tüylü elmas sorguçları bir şeye kıyas olunur elmas olmadığından şa'şaasına tahammül müşkil ve miyân-ı mû-miyânlarına takılmış hançer-i mücevherin ta'rîf ve tavsîfinde dahi kalem şikeste pâ-der-gil olup, ba'dehu orada Hırka-i Resûl'e çehre-sâ-yı izz ü müsûl ve salât-ı subhu cemaât-i kesîre ile edâları vesîle-i kabûl görünüp, andan sonra kibâr-ı Enderûn-ı gûn-a-gûnun ol makam-ı vâcibü'l-ihtirâmda muâyede edegeldikleri der-kâr ve cümlesinin önünde devletlü dârüssaâdetü'ş-şerîfe ağası idüğü âşikâr ise de her birinin başında bir türlü kisbet olduğu meşhûr ve ez-ân cümle ağa-yı müşârünileyh hazretlerinin başında selimiye ve arkasında [19a] serâsere kaplı dört yenli samur kürk giydiği mahallinde mastûr olmağın, bundan başka bâbüssaâde ağasının elbise-i ıydiyyesi dârüsaaâde ağasına şebîh ve belki hâsodabaşının mücevvezesi dahi anların selimiyelerine nev'-ummâ müşâbih olup, ancak arkasına giydiği serâsere kaplı serhadli samuru başka bir kesim ve çakşır yerine al kadifeden şalvar giymesi bayramlarda resm olduğu gibi harem ağalarından hazinedâr ağanın başına bayramlarda giydiği kallâvîsi vüzerâ gibi telli ve ancak arkasına çuhaya kaplı bol yenli samur kürk giymesi ile anlar kadar kadri olmadığı belli olup, beri tarafta silâhdârağa ile çuhadârağanın bayramlarda giydiği

14. "Mekânın şerefi oturan iledir."

elbise-i ıydiyyeleri müstesnâ ve hattâ başlarına üsküf giyip zülüf taktıkları şâyeste-i senâ olduktan sonra, arkalarına giydikleri inci ile işlenmiş vîrencenin mümkün mertebe tavsîfi muhtac-ı tafsîl ve edânî mertebe ta'rîfi hâsılı tahsîl olup, ancak bellerine kuşandıkları elmaslı kemer aşırı muteber ve üzerine taktıkları hançer-i mücevher, o dahi pek kıymetli idüğü başyazıcıda olan defterde muharrer olup, bunlardan sonra rikâbdarağadan dûnundaki hâsodalıya varınca elbise-i ıydiyyeleri siyyân ve mâbeyncilerin ve sâirlerinin giydikleri üstûfe kaftan olup, bellerine şal yerine tepe başı kuşandıkları sarayca ma'lûm ve üzerine kimisi elmaslı hançer ve kimisi meşin kabzalı bıçak taktığı bir rütbe mevhûm gibi olmakla, anlar da muâyedeyi sırmalı takyelerle orada edâ ve arkalarından mülteci musâhibler başlarına âdî paşalı kavukları giyip arkalarına ancak samur kontuş giyerek muâyede eyledikleri meşhûd-ı â'lâ vü ednâ olunca, musâhibleri müteâkip haseki ağa ve kozbekçibaşı, sofabekçisi ve has-ahur eskisi ve zülüflü baltacılar kethüdâsı muâyedeye dâhil ve mumâileyhüm başlarına devetüyü renginde sivri külâh giyip arkalarına turuncu çuhadan dolamalar giydikleri taşralı olduklarına şâmil olduğu hâlde, içlerinde zülüflü baltacılar kethüdâsıyla, has ahur eskisinin külâhları diğer ve husûsiyle kethüdânın külâhı günâhı gibi sivri olmadığı mahall-i nazar olduğundan başka, arkasına gezi kaftan giydiği kendüye bir şan ve külâhının iki tarafına zülüf taktığı ocağına nişân olup has ahur eskisinin kireçli külâhı beyaz bir şey ve resminin havandan başkasına benzememesi makûle-i lâ-şey hükmünde olduğundan, cümlesinin arkasını [19b] kıyâfet-i ma'lûme ile küçük imam efendi alıp, o vechile muâyedeye müsâraat ve kaide-i kadîmesi üzere orada olan riâyet, efendi-i müşârünileyhte nihâyet bulunca, pâdişâh-ı süreyyâ-menzilet, arz odasına şeref-bahş-ı ziynet olup, oracıkta imam-ı evvel ile giyimbaşı efendi muâyede etmesi kadîm ve tarîk-i ilmiyede hangisi zî-rütbe ise o takdîm olunup, onlar çıktıkları ile şehriyâr-ı âli-tebâr, şark u garba şa'şaası âşikâr olan bayram tahtına şeref-pîra ve o anda mazhar-ı eltâf-ı mâ-lâ-yutâf yani hazret-i nakîbü'l-eşrâf, resm-i muâyede-i hümâyûnu icrâ ve ba'dehu vüzerâ ve ulemâ ve sâir menâsıb-ı mu'tenâ ashâbından olan ümenâ, gubâr-ı taht-ı pâdişâh-ı âli-bahtı ayne'l-uyûna kühl-i cilâ ettiklerinden sonra, hemen câmi-i Ahmed Han'a revân ve salât-ı ıydı kıldıkları ile yine sarây-ı saltanata atf ü inân buyurup, tâ Hırka-i Saâdet kapısının kurbünde kırk kadar koç ile kurbanı yed-i müeyyed-i sultanî zebh ederek, nâil-i ecr-i cezîl ve ma-bâkisini zebhe dârüssaâde ağasını vekîl edince Biat Köşkü'ne rağbetleri ağalara ilân ve mehterhâne başlar başlamaz üç odalı muâyedeye şitâbân olup, cümlesinden evvel ak ağalar dört yenli sincap kürkler ile edâ-yı resm-i merâsim-i muâyede ve sonra ağavât-ı hazîne ve kiler ve seferli ol şerefi müşâhede edip, ancak içlerinde oda-yı selâsede olan çavuşlar

ile çuhadârların kıyâfetlerini tefrîk müteazzir ve husûsiyle çavuş ağaların takye yerine giydikleri yelkenlerini tahkîk müteassir olmağın, sâde arkalarına giydikleri hatâyî kaftanları medhe lâyık ve bellerindeki çavuş kuşakları sâir süslerine fâik ise de çuhadârların elbîse-i resmiyeleri tab'a karîn ve giydikleri etekli canfes kaftanları cana yakîn olduğundan başka, bellerindeki sîm paftalı yaldızlı kuşakları bir gûna müzeyyen ve üzerlerine taktıkları mücevher hançerler ile murassa bıçakları dahi muanven olduğu hâlde başlarındaki sırmalı takye ve zülüfler ile muâyede ettikleri cümleten meşhûd ve hey'et ü kıyâfetleri kendilerini mahsûd edip, mâ-bâkileri için elbîse-i resmîye olmadığı mukaddemeden müstebân ve cümlesi elvan gezi kaftan üzerine sırmalı kanun kuşağı kuşandıkları "leyse'l-haberu ke'l-'ıyân"[15] kabîlinden olmadığından, başlarındaki takyelere taktıkları iki tane sırma ile işlenmiş zülf-i perişân [20a] cemî' vakitte koğuş ağası kıyâfeti böyle olduğuna nişan olduğu, endahte-i tâkçe-i nisyân olmamak için bayram münâsebetiyle beyân olunup, hitâmında Yalı Köşkü binişine teşrîfleri mine'l-kadîm kaide ve orada silahşor-ı meşhûrların hünkâr atlarına binip gezdirmeleri bir fâide olduğu hâlde, seyri öteden beri kaide olmakla çaresiz icrâsı elzem ve bir kadem akdem gidilmesi mültezem olmağın, öğle üzeri şehinşâh-ı tâc-bahş, süvâr-ı gerdûn-rahş olarak kasr-ı mezbûru teşrîf ve resm-i mezkûru tezyîf etmeyerek cem'îsini taltîften mâadâ şahinci ve çakırbaşıların getirdikleri âşikâre şikârlarını kabûl ve onlar da avâid-i kadîmelerini alarak mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümûl olduklarından sonra Yalı Köşkü resimleri tamâm ve şehriyâr-ı İskender-ihtişâm, akşam üzeri yukarı saraya avdete kıyâm buyurup, ertesi günü Gülhâne Köşkü'ne olan bayram rikâbına şeyhülislâm Dürrîzâde Efendi ile Kaymakam Rüştü Paşa gelip nüvâziş-i nâzikeye mazhar oldukları cümleyi memnûn ve rikâbdan çıktıkları ile Enderûn ağalarının oynadıkları ciridi seyre me'zûn olduklarından dârüssaâde ağasının dâiresinde istedikleri gibi seyrettikleri ile avdet ve şehriyâr-ı kerem-haslet dahi yukarı azîmet buyurup, daha ertesi günü eski saray binişine teşrîfleri ahâli-i İslambol'u mesrûr u dilşad ve husûsiyle orada cirit oynayan vezîr cündîlerini her türlü ihsân-ı mülûkâneleri ile karîn-i sürûr u şâd buyurdukları sıralarda, Vezîr Kethüdâsı Saîd Hâlet Efendi Hazretleri'ni huzûr-ı hümâyûnlarında bol yenli samur kürk ilbâsıyla taltîf ve kadr-i mahsûslarını ziyâdesiyle teşrîf buyurup, ba'dehu eski sarayda kalmış sâl-hurde harem ağalarını deryâ-yı ihsâna gark ve Eski Saray Ağası Sümbül Ağa'yı gül ü reyhana müstağrak buyurunca, geri kalan teber-dârân-ı saray-ı atîka dahi tomak uruşturdukları görülmemiş bir zevk ve dayak takırtısı tamâmında çil pâre kaptıkları cümlesine tazıyâne-i

15. "İşitmek görmek gibi değildir."

şevk olup, bu cümbüşler de faysal bulduğu gibi sarây-ı dil-ârâlarına Mercan Yokuşu tarafından avdet-i şâhâneleri seyr-i temâşâya sezâ bir alay-ı vâlâ ve o cihetle reh-i rastta olan seyirciler tezâyüd-i şevket ü devlete duâ ettikleri resîde-i tâk-ı semâ olduğu muhalif-i imlâ vü mugayir-i inşa-i kalem olunduğu, [20b] mahza hatâ ise de okuyacak olanlardan avfları ricâ olunduğu, sebt-i sahîfe-yi imlâ olundu.

Hünkâr Şerbetçisi Derviş Mustafa Ağa ve Câmeşûybaşı Hayreddin Bey'in çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Şerbetçi Lala ve Câme-şûycu Hayreddin Bey ez-sarây-ı dil-ârâ

Kiler'de hünkâr şerbetçisi olan Derviş Mustafa Ağa ile Seferli'de câmeşûybaşı olan Hayreddin Bey'in "yedü'l-ulyâ hayrun mine'l-yedi's-süflâ"dan[16] haberleri olmadığı cihetle, hemen feyz alacakları sıralarda ikisi de "saraya temel mi kaktık" diyerek çerâğlığı emel ve murâdları husûl-pezîr olmak için her tarafa amel ettiklerinden, derdest olan nemalıca nân-pârenin biri tansîf ve nısf nısfa kabûlleri teklîf olundukta, ikisi de bi'l-kabûl, hâk-i pâ-yı emel-bahşâya çehre-sâ-yı izz ü müsûl olup, çerâğlık ihsân buyrulıcak hânelerine revan ve uhdelerinden münhal olan mesnedlerden câme-şûybaşılığa alt yanında hamele-yi Kur'ân'dan Kodoşzâde Hâfız Mustafa Ağa şâyân olduğu gibi şerbetçilik ile de kilerde ser-firâz Aziz Ağa i'zâz ve küsûru kahrından müdâvim-i âgâze-yi şarkı-yı "Gönlümü bir tıfl-ı dil-bâz" oldu.

16. "Veren el, alan elden daha hayırlıdır." Hadis-i Şerif

Harem Ağası

1228 (1813) YILI OLAYLARI

Hâsodabaşı Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Vekâyi'-i sâl-i semân ve 'işrîn ve mi'eteyn ve elf ve çerâğ şüden-i Hâsodabaşı bâ-izz ü şeref

İşbu yirmisekiz sâl-i meserret-iştimâli duhûl ve tabiat-ı şiiriyyesi olan sâl târihi söyleyerek öte beriye hulûl eyledikleri günlerde, ak ağalardan Hâsodabaşı Mustafa Ağa dahi nazm u nesir ile bir arz-ı hâl tanzîm ve silâhdârağanın müsaâdesiyle takdîm-i bezm-i Baykara-nedîm edicek, bir â'lâ nân-pâreye nâil ve evân-ı pîrîde sâhil-i selâmete vâsıl olup, uhdesinden münhal olan hâsodabaşılığa kapı ağası lalası Alâiyeli Hüseyin Ağa intihâb ve kapı ağası lalalığı için de Küçükarapgirli Mehmed Ağa terk-i huzûr-ı hâb eyledi.

Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'nın Vehhâbîleri yenilgiye uğratması

Âmeden-i miftâh-ı Haremeyn-i Muhteremeyn ve tertîb-i alay-i yevm-i 'isneyn

Birkaç seneden beri Kâbe-yi ulyâya istilâ ve hüccâc-ı Beytullâh'a ezâ ve cefâ etmeye ictirâ eden hâin-i bî-din, Vehhâbî-i lâinin arâzi-yi mukaddesede etmediği hasâret ve eylemediği şenâet kalmadığını, hâfız-ı bilâdullah ve muhafız-ı ibâdullah olan pâdişâh-ı âlem-penah hazretleri işittikleri anda, lâin-i duzehkarînin vücûd-ı bed-bûdunu sahîfe-yi âlemden hak için Mısr-ı nâdiretü'l-asra vâli ve gün-be-gün rûy-ı arzda kadr-i âli olan Mehmed Ali Paşa Hazretleri'ni me'mûr [21a] ve paşa-yı kişver-küşâ dahi bezl-i makdûrda kusûr etmeyerek makhûr-ı mezbûru oralardan dûr edip, pek ilerde sergerdelerinden birkaçını ber-zencîr tashîr ve feth ettiği Haremeyn-i muhteremeynin anahtarlarını Anahtarağası Abdüllatîf Ağa ile küçük oğlu İsmail Bey'e teslîmen, der-i devlete tesyîr eylediği pâye-i serîr-i şevket-masîre tebşîr olundukta, pâdişâh-ı kadr-dan bu

fütühât-ı celîleye şâd u handân olduğundan, hemen Muharrem'in on altıncı Pazartesi günü alay-ı azîm tanzîm ve miftâh-ı fevz ü felâha bu vechile ta'zîm, mehâmm-ı sâireye takdîm olunup, Eyyûb Ensarî radyallahu anhü'l-Bârî'den alay-ı vâlâ tertîb ve bâb-ı hümâyûna kadar reh-i rast seyirci ile tezhîb olunmağın, kâffe-i erkân-ı Âl-i Osman elbise-i resmiye ile alaya âzim ve saraydan sâde devletlü Dârüssaâde Ağası Amber Ağa müteâzim olup, şöylece ol miftâh-ı misbâhı ashâb-ı salâhdan devlet kethüdâsı Saîd Hâlet Efendi sîm tepsi içinde kucaklayıp getirdiğini ahâli-yi dünya seyr ü temâşâ ve etrâfını ihâta eden eski saray baltacıları tekbîr ve tevkîri resîde-i arş-ı â'lâ eyledikleri, yollarda duran ricâl ü nisâya sebeb-i isâle-i sirişk-i mâ'-i dimâ olup, ne hâl ise Edirnekapısı caddesi ile Divanyolu'ndan bâb-ı hümâyûna doğru gelindiği göründüğü ile hazret-i pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl meşyen istikbâline isticâl ve orta kapıdan Hırka-i Şerîf'e kadar önünde yürüdükleri müeyyed min indillâh olduklarına dâll u istidlâl demek olup, nihâyet Hırka-i Şerîf'in içinde müftî-i müşkil-i küşâ ve gerek kaymakam paşa ve müsâfereten mukîm olan Baba Paşa hazerâtı ile bilcümle sudûr-ı izâm ve ricâl-i devlet-i ebed-kıyâm, nâil-i nüvâziş-i pâdişâh-ı İskender-ihtişâm olduklarından sonra, ferdâsı Salı günü müstâkilen eski saray binişine gidilip orada Şeyhülislâm Dürrîzâde Efendi'ye ve Kaymakam Rüştü Paşa'ya ve Baba Paşa'ya bol yenli samur kürkler giydirildikten sonra, anahtarların müjdesini evvelce getiren tatarlara ve Mısır kapı kethüdâsı Necîb Efendi'ye ve Haremeyn tercümânına samur kontuş kürkler Hâsodabaşı Hüseyin Ağa'nın eliyle iksâ ve bu resmler icrâsında Peşkirağası Vâkı'acı Ali Efendi ile Başçavuş Rakkas İbrahim Ağa berâber temennâ edip, ba'dehu [21b] paşazâde ile Anahtarağası Latif Ağa'ya ikişer tuğ ihsân ve şimdilik bu unvan ile terfî'-i şan eyledikleri ilân buyurulunca sarây-ı atîkte ıtık kabûl etmez emekdarlara bezl-i mürüvvet ve her sınıfa bir nev'i merhâmet buyurulduktan sonra, sarây-ı saltanâta avdet olunup, onun üzerine üç gün üç gece ale't-tevâli Bâbıâli ve gerek sâir ahâli mazhar-ı şevk ü şâdî ve rakkas-ı feleğin her tarafta raks etmesine bâdi oldu.

Peşkirağası Vâkı'acı Ali Efendi ile Mübtedî Süleyman Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Peşkirağası Vâkı'acı Ali Efendi ve Mübtedî Süleyman Ağa

Bi-hamdihi Teâlâ, sâye-i kudret-vâye-i şâhânede, ahâli-i arâzi-yi mukaddese, Vehhâbî-yi nehâbînin şerrinden halâs oldukları müjdesiyle Mısır'dan gelen tatarlara, huzûr-ı mehâbet-mevfûrda giydirilecek hila'-i hüsrevânelerde ez-kaza sehv ü hatâ vukûu kalb-i pâk-i tâb-nâki muğber ve nasılsa biniş avdetinde biniş peşkirağası Vakı'acı Ali Efendi ile hâsodabaşı lalası Mübtedî Süleyman Ağa muâhezeye mazhar olup, ikisi birden zarf-ı müstakarra makar

olan sakar bir yere nefy olunduklarından sonra, ferdâsı günü arkadan çerâğ oldukları Mübtedî'ye haber gibi oldu. Ancak ilbâs-ı hil'ât hususunda hayr ü şer hâsodabaşı olan zâta ait ve küsûrunun kusûruna bakılması harf-i zâid ise de ağa-yı müşârünileyh yeni nasb olunduğundan zârî zârî i'tizârı cümleten makbûl ve kendinin yerine lalası mes'ûl olup, beri tarafta Vakı'acı vakıa diyerek biniş yerlerini dar eylediği sıgâr u kibârı bîzâr ve bunun mugâlâtasından herkesin aklı tarümâr olduğu âşikâr denilerek kabahati ona tahmîl ve bu bahâne ile herifi tekmîl ettikleri netîce-i tafsîl oldu. Ve vakıâ Vakı'acı bedzebân ve mecrûh lisânı olan bî-hadd ü bî-pâyân olmakla, böyle olduğuna ahâli-i Enderûn memnûn ve kendinden başka kimse mahzûn olmadığı sıhhate makrûn olduktan sonra, uhdesinden münhal olan peşkirağalığına Başçuhadâr Seyyid Ömer Ağa'nın yolu gelmiş ise de ağa-yı müşârünileyh sâye-i saltanâtta mukarreb ve mâbeynde mutemedü'd-devle gibi mücerreb iken, bin peşkirağalığını bir mâbeynciliğe değişmeyeceği zâhir ve ocak yolunu terk etmesine irâde sâdır olduğu hâsodalılara safâ-yı hâtır olmağın, peşkirağalığına köşe peşkirağalarından kaftânî-yi esbak Esad Ağa elyak ve köşe peşkirağalıklarına eski hâsodalılarından Başlala İbrahim Ağa [22a] ile Maraz İbrahim müstehak olıcak, üç tane hâsoda gediği bu sırada mahlûl ve mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Abdurraman Ağa ile Türk İbrahim Ağa ve müezzinbaşılık ile hâsodaya alınan Ceviz Emin Ağa mevsûl oldukları, kuvvet-i tâli'lerine mahmûl oldu.

Arif Mehmed Ağa'nın mâbeynci olması

Mâbeynci şüden-i Arif Mehmed Ağa ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Cülûs-ı şevket-menûsta seferliden hâsodaya alınan Arif Mehmed Ağa, mâbeynciliğe sezâ olduğu âlem-i bâlâya takrîr ve fütühât-ı Mekke münâsebetiyle mâbeyncilik kendüye tebşîr olunarak, mâbeyn-i hümâyûna tesyîr olduğu zeyl-i sahâif ü *Letâif*'e tahrîr ve tastîr olundu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Mesrûriyet-i zâbitân-ı hazîne ve kiler ve seferli be-nakl-i hâne-i hâssa

Şehriyâr-ı şefkat-şiâr efendimizin mizâc-ı merhamet-imtizâcları, her sınıfın mesrûriyetine masrûf ve nigâh-ı mekârim-iktinâhları cümlenin memnûniyetine ma'tûf olmakla, böyle eyyâm-ı ebreke ve hengâm-ı mübârekede inâyet-i ilâhî ve inzimâm-ı kuvvet-i tali'-i pâdişâhî ile Haremeyn-i muhteremeynin eyâdi-i eâdîden halâs olduğuna teşekküren, oda-yı selâseden ikişer kişinin hâsodaya alınmasına irâde-i seniyye sudûr ve anın üzerine hazinenin giyim-

başısı Ferhad-ı derviş-nihad ile başkollukçusu Hâfız Hasan Ağa ve kilerin peşkircisi Kolozlu Süleyman Ağa ve başkollukçusu Derviş Ağa ve seferlinin câme-şûybaşısı Hâfız Mustafa Ağa ve başkollukçusu Sâdık Ağa, hâsoda ile mesrûr buyrulup, onların da münhal olan yerlerine ma-dûnlarında münâsib olanlardan tertîb ve giyimbaşılığa Yanturî Seyyid Bekir Ağa takrîb ve başkollukçuluğa Çantacı Bekir Efendi ve çantacılığa hazine kethüdâsının imamı Ragıb Efendi tergib olunduğu gibi kilerin peşkirciliğine de çuhadârlardan Kısa Hasan Efendi ve başkollukçuluğa Şerbetçi Aziz Efendi ve şerbetçiliğe Sâlih Efendi tayin ve seferlinin câme-şûybaşılığına da sarıkçı yamaklarından Kuloğlu Şâkir Ağa ve başkollukçuluğuna ikinci kollukçu İsmail Ağa tahsîn olunduğu cümlesine sebeb-i temkîn oldu.

Bazı ağaların Galata Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na alınmaları

İtyân-ı ba'z-ı kudemâ-yı âğâyân-ı Sarây-ı Galata be-Enderûn-ı hümâyûn

Bâyezid-i Veli -subbet aleyhi bi-rahmeti'l-celî-[17] Hazretleri'nin binâ etmiş oldukları Galata Sarayı'nda, dâima üç dört yüz ağa mevcûd ve her birisi bir hüner-i muteberle isbât-ı vücûd edegeldiklerinden, aralıkta taltîfleri maksûd olduğundan başka, bu defa [22b] bi'l-lûtf-i vedûd, tîg-ı kahr-ı hazret-i Hân-ı Mahmûd ile nâ-bûd olan Vehhâbî-yi merdûd maddesi hitâm-pezîr olduğuna teşekküren, Galata Sarayı'nda olan ağaların kodamanlarından daha birkaç kişinin mesrûriyeti netîce-i meram ve Enderûn'a alınmaları encâm-ı kelâm olmakla, Galata Ağası'na pusula ile selâm gidince ağa infâzına kıyâm edip, ber-muceb-i pusula, baş odadan top çehreli Tortop Ali Ağa ile Derviş Hâfız Ali Ağa'yı ve orta odadan Falcı Ali Ağa'yı ve nöbetçi Saîd Ağa'yı ve küçük odadan Berber Şükrü Ağa ile Rif'at Mustafa Ağa'yı ayırıp silâhdârağanın sofalısına teslîmen sarây-ı hümâyûna ilzâm ve geldikleri anda silâhdârağa dahi başodalıyı hazineye ve orta odalıyı kilere ve küçük odalıyı seferliye sevk eylediği muvâfık-ı nizâm-ı kavânin-i selâtin-i i'zâm oldu.

Şehzâde Abdülhamîd Efendi'nin doğumu

Zuhûr-ı sürûr-i velâdet-i Şehzâde Abdülhamîd Efendi

Yirmisekiz senesi Muharrem'inin yirmibeşinci Perşembe günü, sulb-i pâk-i tâb-nâkdan bir şehzâde-i âli-nijâd, der-i gehvâre-i âğuş-ı murâd olmakla, ism-i sâmileri Sultan Abdülhamîd tesmiye buyrulduğu âfâka intişâr ve bu nâm-ı

17. "Allah'ın rahmeti üzerine saçılsın."

nâmî ile iştihâr bulduklarından, hemen hazret-i hayrü'l-hâfızîn ol nâzenîn-i güzîni âfât-ı semâviye ve arziyyeden emin ve tûl-ı ömr ile muammerînden eyleye. Âmin. Çünkü şehzâde-i serv-âzâdenin yümn-i kudûm-i meymenet-lüzûmuna hesâbsız târih tanzîm ve her biri bir vasıta ile takdîm-i bezm-i Baykara-nedîm ettiler ise de içlerinde Vâsıf Osman Bey'in târihi cümlesine müreccah ve hâsodalı Râsih Efendi'nin târihi eksiği ile tamâm olduğu musarrah olmakla bu mahalle kayd-ı munakkah oldu.

Vâsıf bu nazm-ı hoş-meâl
Bir düşdi târîh bî-misâl
Şehzâdenin şâh-ı kemâl
İsmin kodu Abdülhamid

târih-i tâmmı ayân ve Râsih-i ateş-zebârun târihi bu sırada yayan ise de ol dahi dâhil-i evrâk-ı perişân oldu.

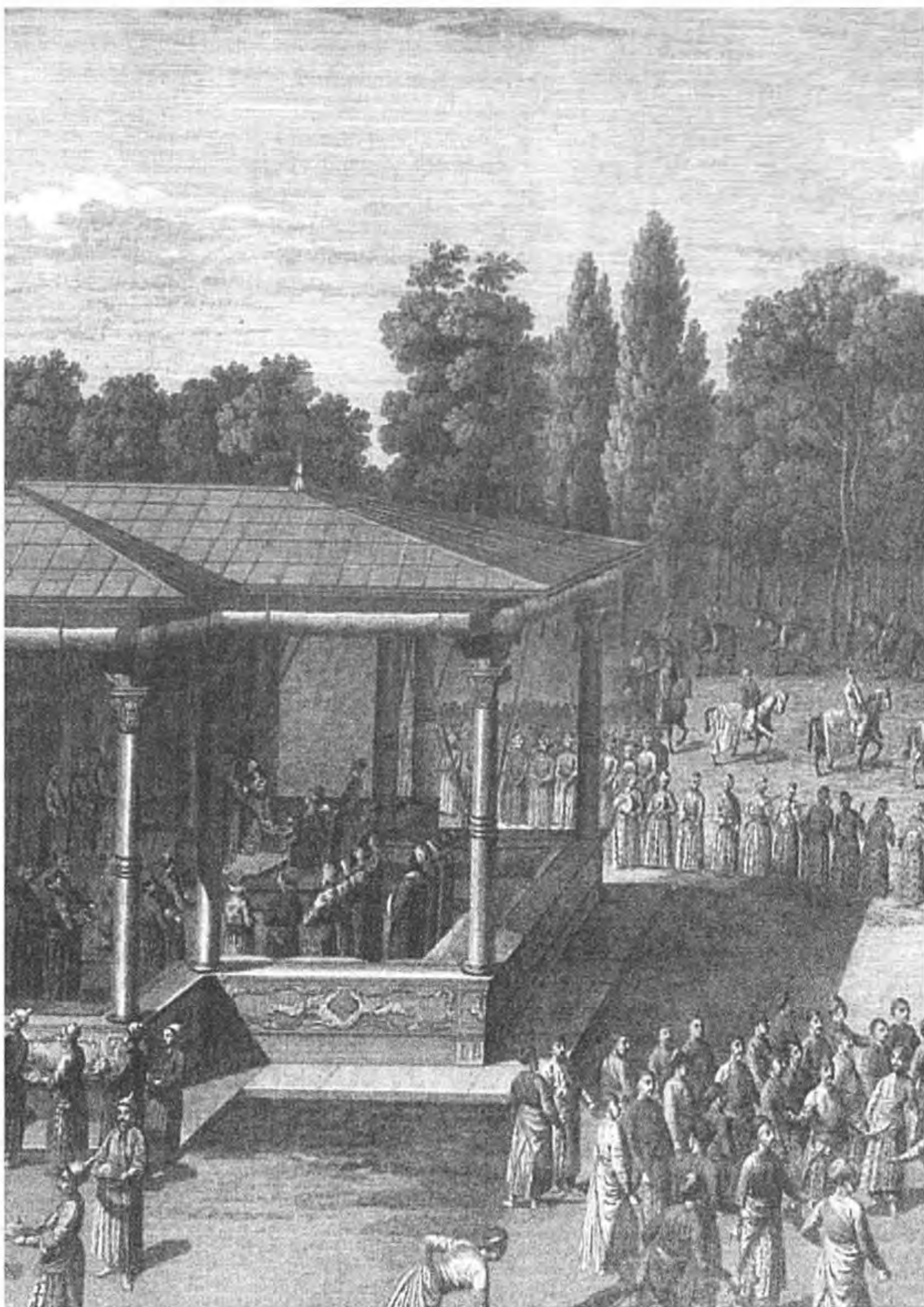
Sulb-ı pâk-i hazret-i Mahmûd Hânîden yine
Meymenetle geldi dehre hamd ola Sultan Hamîd

târihleri bu zemînde îzah ve bundan sonra yedi gün ve yedi gece eğlendiği a'zam-ı esbâb-ı inşirâh oldu.

Padişahın huzurunda ağaların kartopu oynaması

Vukû'-ı lu'b-ı kar der-huzûr-ı şehriyâr-ı İskender-vakâr

Bugünlerde zemîn ü zemân kar ile mâlâmâl ve odalardan dışarı çıkılmak emr-i muhal olduğu [23a] odalarda hasbihâl olunmakta iken, huzûr-ı müstevcibü's-sürûrda ağavâtın kar topu oynamaları hâtıra hutûr ve sinîn-i sâirelerde dahi bazı kere bunun seyri ile eğlendiğinin misli mürûr etmiş idüğünden, işbu defa Saferü'l-hayrın sekizinci Salı günü, Şimşirlik mâbeyn-i hümâyûnu muvâcehesinde olan meydana üç odalı bâ-irâde celb ü ihzâr ve huzûr-ı hazrete geldikleri ile terk-i vakâr ederek kar topu oynamağa ibtidâr ettiklerinde, eskiden beri, kar topu oynandıkça, odalarda gecelik rubasıyla gezen tozan bıçaklı eskilerin vakurcaları ile tuhafcalarını huzûr-ı hümâyûna getirip kara yatırmak âdet hükmünde olduğundan, hemen hazinenin giyimbaşısı Yantûrî Bekir Ağa'yı ve ashâb-ı asâletten Çerkes Paşazâde Abdi Bey'i ve kilerli peşkircisi Kısa Hasan Efendi'yi ve Mantar Osman Efendi'yi, sarsak-ı bisâk Emin Ağa'yı ve seferlinin câme-şûybaşısı Kuloğlu Şâkir Ağa'yı ve Dolmacı Hâfız Mehmed Ağa'yı birer nerdübâna bindirip, gecelik kavukları ile ge-

Enderûn ağalarının padişahın huzurunda tomak oynamaları

tirdikleri saat kara batırmalarına işâret buyurdukta, etrâflarını alan birtakım kaz, eski lalaları kara görelmeye âgâz edip, her birini bir zevkiyât ile düşürüp kaldırdıklarından sonra, öteden beriden atılan kar toplarının sadmesinden, eskilerin başlarındaki gecelik kavukları kar topu gibi düşüp yuvarlanınca, bî-çâreler dal kelle engüşt ber-dehan hayrette kaldıklarını şâh-ı cihân, merhameten ihsâna şâyân buyurduklarını Musâhib Saîd Efendi i'zân edince Abdi Bey'in soğuktan titrediğini kalıb-ı âhere ifrağ ve o cihetle ikisini berâber kara gömülmelerine maslahat iblâğ olup, onlara da ağalar peyderpey kar attıkça, Abdi Bey feryad-ı bî-dâdı âlem-i bâlâya eriştirinceye değin üzerine gelen top-ı inkisâr kal'a-i vücûdunu râhne-dâr edeceği âşikâr oldukta, şehriyâr-ı şefkat-şiâr hazretleri onların da hâl-i pür-melâllerine merhamet buyurup, türlü taltîf ile ihsâna seza-vâr buyurduktan sonra, toptan umûma izin ısdâr ve âğayân-ı letâfet-unvan dahi tuhaf sohbetler ile beş on gün imrâr-ı vakt etmelerine medar olduğunu abd-i ahkâr-ı çâker-i muhakkar yazmaya ictisâr [24a] ve sahâif-i *Letâif*'de bu fıkra dahi bir kıssa-i ber-güzâr-ı rûzigâr oldu.

Tülbentağası Hasan Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Tülbentağası Hasan Bey be-emîr-i voynukan

Evâsıt-ı devr-i Selîm Hânî'de, kilerin peşkirbaşılığından hâsodaya nakl ile be-kâm ve yirmi dört senesi hünkâr başlalalığı ile karîn-i ihtirâm olan Hasan Beyefendi, yirmi ay kadar mesned-i mezbûr ile mesrûr ve sâye-i saltanatta dört tarafı ma'mûr olup, yirmi Receb'inde evvelîn-i pâye-i merâtibe suûd ve sâyede peşkirağalığı rütbesiyle isbât-ı vücûd etmesiyle, sâl-i âtiyede anahtarağalığı ile tâli'i küşâd ve yedi sekiz ay kadar kimseyi rencîde etmeyerek, güzel adı her tarafta yâd olup, nihâyet beyne'l-ıydeyn tülbent ağalığı ile karîrü'l-ayni ser-şâr-ı şâd-mânî ve yirmi sekiz Rebiülevvel'inde nâil-i nân-pâre-i cihân-bânî olunca, uhdesinden münhal olan tülbentağalığına alt yanındaki Anahtarağası Çetin Hasan Ağa nâil ve anahtarağalığına Peşkirağası Esad Ağa kâil olup peşkirağalığına da Mesud Ağa vâsıl olıcak, münhal olan köşe peşkirağalığı başbolyenli bulunan Tuğlu Mehmed Ağa'ya inâyet ve açıkta kalan hâsoda gediği ile Ferhad-ı Derviş-nihad mazhar-ı riâyât olduğu derûn-ı Enderûn'da rivâyet olundu.

Enderûn ağalarının padişahın huzurunda tomak oynamaları

Vukû'-ı lu'b-ı tomak der-meydân-ı Kasr-ı İncili

Bahçe içinde meşhûr köşklerden İncili Köşk'ün meydânına Saferü'l-hayrın hitâmında tomak ısmarlanıp, cümle ağalar saat altı raddelerinde

kasr-ı mezbûra şitâb ve huzûr-ı mehâbet-mevfûrda yerler öptükleri manzûr-ı pâdişâh-ı âli-cenâb olunca, tomak oynanmasına fermân-ı vâcibü'l-iz'ânları sahîfe-pîrâ-yı sudûr ve bu merkezde olan irâdeleri cümleye sebeb-i sürûr olup, birkaç saat bununla vakit mürûr ettikten sonra pehlivanlar güreşmesine işâret ve onlar da iddiasına güreşe mübâşeret eylediklerinde, ibtidâ el ense, sonra pîş kabza ve daha sonra göğüs çaprazı ve kurt kapanı ve boyunduruk gibi zor oyunlar ile hasmı kündeden atmağa sa'y u gayret ve yekdiğere galebe ümidiyle fırsatı ganimet bilenler güzel tırpan atarak yenmeye bezl-i makderet etseler de ekserisi sarf-ı tâb ü tüvân ile hasmı galtân-ı hâk-i mezellet edemediklerine herkes [24a] hayret getirince, ekserîsinin berâbere kalmalarına ruhsat-ı seniyye erzânî ve cümlesi ihsân-ı cihân-bânî ile dâhil-i zeyl-i kâm-rânî olup, ba'dehu şâh-ı Baykara-nedîm ağalara avdeti ta'mîm ve herkes yerler öpüp odalarına döndükleri haklarında lûtf-ı 'amîm oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Nebevî der-huzûr-ı hümâyûn fi-leyle-i mevlîd-i şerîf

Fahr-i âlem, sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin, dünyaya teşrîf-sâz-ı yümn-i kudûm-i meymenet-lüzûm buyurdukları leyle-i mübârekeye hürmet, ümmet-i merhûmeye farîza-yı zimmet olduğundan, veliyyü'n-nimet-i âlem, ol şeb-i mağfiret-sebebe azîm ta'zîm kasdı ile elbise-i resmiye iksâ buyurup, beyne'l-'işâeyn Ağalar Cami-i şerîfine teşrîf ve kendilerine tahsîs olunan makam-ı muallâda cümleyi taltîf buyurdukları esnâda, huzûr-ı fâizü'n-nûrda çiçekli sevâyî kaftanlar ile hidmete kemer-bend-i sa'y ü gayret olan hâsodalılar ve onların arkasından serâpâ sırmalı takyelerle el pençe divan duran aşağı odalılar yerler öperek kuûda me'zûn ve o saatte emr ü fermân-ı vâcibü'l-iz'ân-ı şâh-ı cihâna imtîsâlleri dahi mevzûn olunca, hemen Müezzinbaşı Emin Ağa vaaz edecek vâizi kürsüye çıkarıp, makama münâsib mev'izesine müterakkıb ve vâiz-i mûmâileyh de muhtasar u müfîd vaâzı müterettib gösterip, me'mûriyetini edâ ve kürsüde duâ edince inip bol yenli sincap kürkü iksâ ve sâye-i şâhânede mesrûren geldiği yere isrâ olunduktan sonra, mevlitçi ihtiyâr Şemsi Efendi Başmevlitçi olduğu der-kâr ve medar ü maâşı mevlitçiliğe münhasır olduğunu kimse inkâr etmediğinden, hemen efendi-i mûmâileyh kürsî-i ma'hûda suûd ve temennâdan sonra mev'ûd-ı kuûd olup, nazm-ı mezkûr u meşhûrun bend-i evvelini kıraat ve pîrâne-ser okuması sebeb-i riâyet olduğundan, inince ona dahi ferve-i sincab iksâ ve âvâid-i mukannenesi ma'-ziyâdetin i'tâ buyrulduğu ile bend-i sâni'i, Beylerbeyi hatîbi, meşhûr Hünkârbeyendi Rif'at Efendi

okumaya ta'yîn ve kâr-ı kadîm nâğamât ile perde-i makâmâtı tezyîn edip, ne hâl ise tamâm edince ol dahi kürsüden nüzûl ve hazırlanan ferve-i sincab ile mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümûl oldukta, bend-i sâlisi Zâkirbaşı Hacı İbrahim okumaya ağâz ve tegannisi az ise de sesi biraz tiz olduğu sebeb-i imtiyâz olup [24b] ol dahi ferve-i fâhire ile i'zâz olıcak, bend-i râbi'i, hatîb-i mescid ü mihrab ü minber, Selimiyye Hatîbi Şeyh Ömer Efendi okumaya mecbûr ve efendi-i mumâileyhin sadâ-yı meşhûru nûru'n-alâ-nûr olduğu ma'lûm-ı pâdişâh-ı gayûr olmakla, bakıyyesinin cümlesini itmâma me'mûr olup, hitâmında atıyye-i mevfûre ile mesrûr buyrulduktan sonra, mevlid maddesi gâyete resîde ve mâbeyn müezzini olan ağalar, mevlitçiler inip çıktıkça okudukları ilâhîlerden ellerini keşîde eyledikleri gibi hünkâr imamları hatm-i şerîfe âgâz ve tecvîd üzere okumaları sebeb-i kabûl-i niyâz olup, ba'dehu pâdişâh-ı Dârâ-gulâm, salât-ı 'işâyı edâya kıyâm ve küçük imam Abdülkerim Efendi, muktedâ-yı enâm olarak salât-ı mefrûza tamâm olduğu ile şâh-ı İskender-ihtişâm, harem-i muhteremlerine hırâm edip, ferdâsı günü alay-ı vâlâ ile câmi-i Ahmed Han'a teşrîfleri muâyene ve orada okunan mevlide de riâyetleri muvâzâne olundukta, sevabı mecmû'una mukâbil ve aldıkları duâ ed-dünyâ vü mâ-fihâya muâdil olup, ba'dehu debdebe vü dârât ile avdet-i hümâyûnları mezîd-i şân ü şevkete dâll ve her şeye muvaffak oldukları istidlâl olundu.

Rikâbdâr Şeyh Şâkir Efendi ile Nurullah Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Rikâbdar-ı şehriyârî Şeyh Şâkir Efendi ve Nurullah Ağa ez-hâne-i hâssa

Kurenâ-yı saltanata ihsân ve inâyet buyrulagelen cesâmetli tevliyetlerden Eğriboz'da kâin tevliyet-i mezkûre ile muhibb-i dervişân, Rikâbdar Şeyh Şâkir Efendi terfî-i şân edip, sâye-i hümâ-vâye-i Mahmûd Hanî'de be-vefk-i merâm çerâğ ü be-kâm ve memnûnen ve mesrûren hânesine hırâm edince, rikâbdarlığa Tülbentağası Çetin Hasan Ağa ityân ve tülbentağalığına Anahtarağası Esad Ağa şâyân buyrulup, anahtarağalığına sarıkçı-yı sâbık, peşkirağası Mesud Ağa lâyık ve asıl peşkirağalığı ile hünkâr baş lalası İbrahim Ağa fâik olunca, münhal olan köşe peşkirağalığını Akbıyık Hüseyin Efendi ihrâz ve doksan yaşına kadd-i dü-tâsı tebahtur ve ihtizâza âgâz ettiği misillü, baş lalalığı dahi mümtaz hâsodalılardan Vâsıf, ol şûh-ı hoş-âvâz niyâz ve taraf-ı pâdişâh-ı bende-nüvâzdan ihsân buyrulduğu sahîfe-tırâz oldukta, tâ nihâyette açık kalan hâsoda gediği ile Kolozlu Süleyman nâil-i servet-i sâmân oldu.

Enderun ağalarının padişahın huzurunda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomak-bâzî-i ağâvât-ı Enderûn der-pîş-i kasr-ı hümâyûn

Rebiülâhir'in beşinci Salı günü, küşâyiş-i hevâ hasebiyle [25a] şevket-meâb efendimiz hazretleri, Gülhâne Köşkü'nü teşrîfe rağbet ve mahallin kabiliyetine göre esbâb-ı inşirâha gayret olunup, öğle üzeri ağaların huzûr-ı müstevcibü's-sürûrlarına celbi için adamlar ta'yîn ve sıkı sıkıya geldikleri anda oynadıkları tomak karîn-i tahsîn olunca, ceyb-i necîbleri sikke-i hasene ile tezyîn olunup, ba'dehu Gülhâne Köşkü önünden İshâkiye Köşkü'ne kadar menzil ciridi atmalarına irâde-i seniyye sudûr ve cündî takımları o saatte tecvîz-i kusûr etmeyerek bir iki saat terk-i hâb u huzûr ettilerse de hazinede olan cündîlerden Kato Hasan Ağa'nın ciridi cümlenin sebeb-i kat'-ı ümmîdi olup, ağa-yı müşârünileyhin cirid-i kadîdi mesâfe-i baîdeye resîde ve kimsenin ciridi oralara yanaşmayınca cündîler ciridden ellerini keşîde ettikte, Kato, aşağı yukarı sözler ile mağbût u mahsûd ve akrân ü emsâlinin çekemedikleri meşhûd-ı hazret-i Hân-ı Mahmûd olmağın, ağa-yı müşârûnileyhe bir donanmış esb-i müzeyyen ihsân ve bunun üzerine iddia istihsân olunca, Kato Hasan Ağa, miyân-ı mû-miyân-ı cündîyânda teferrüd ve ne zaman iddia eylerlerse yine cümlesini geçmeye taahhüd eyledi.

Mâbeynci Arif Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mâbeynci Arif Mehmed Ağa bâ-mâhiyye

Mukarrebân-ı hazretten Arif Mehmed Ağa, üç ay evvel mâbeyncilik ile mübeccel oldu ise de mizâc-ı şâhâneye muvâfık hidmete muvâfık olamadığı cihetle, gâibânesinden müstevfâ maaş ihsân ve silâhdârağa ma'rifetiyle çerâğ çıktığı ilân olunca, bî-çare telâşdan hânesine yayan gittiği resîde-i sem'-i iz'ân oldukta, arkasından istifsâr-ı hâtıra âdem irsâl ve dışarıda dahi istihdâm olunur buyrulması medâr-ı tesliyet-i ahvâl olup, uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine Hâfız Hasan Ağa şâyân ve bu vesîle ile mesrûriyeti bî-hadd ü bî-pâyân oldu.

Başyazıcı Kâmî Ahmed Efendi'nin hâsodaya alınması

Reften-i Başyazıcı Kâmî Ahmed Efendi be-hâne-i hâssa

Cülûs-ı cenâb-i cihân-bânîde başyazıcılık ile be-kâm olan Kâmî Ahmed Efendi, umûrunda mukîm ve me'mûriyetinde müstakîm olmakla, ha-

zine kethüdâsı sâbık Sakazâde'nin devir ve teslîmi hususunda efendi-i mûmâileyhin sâdıkâne hidmeti, nezd-i kerem-vefd-i şâhânede karîn-i tahsîn ve teslîm ü tesellüm tamamında kamet-i istikâmeti hil'at-i hâne-i hâssa [25b] ile tezyîn buyrulduğu, tahmînden bîrûn kendüyi memnûn ve münferiden hâne-i hâssaya alınması teşerrüfe makrûn göründükte, mâ-dûnunda bulunan ikinci yazıcı Kıbrısî Emin Efendi başyazıcılık ile kâm-yâb ve ikinci yazıcılığa üçüncü yazıcı Mehtâb Edhem Efendi intihâb ve üçüncü yazıcılık ile dördüncü yazıcı Hamâmîzâde Mustafa Efendi'nin germâbe-i sürûru iltihâb edip, dördüncü yazıcılığa okur yazardan Şükrü Efendi teşekkür ve alt yanındaki yazıcıların üzerine tasaddur eyledi.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı dil-ârâ-yı Beşiktaş

İşbu Cemâziyelevvel'in yirmi üçüncü Pazartesi günü, Beşiktaş sarayına nakl-i hümâyûn vukû' bulacağı şüyû' ve nasıl ise binişcilikte ulûfesi olmayan ashâb-ı alâka göç ricâsına şürû' edicek, hazine kethüdâsı Sadullah Ağa "Binişci olmayan koğuş ağasının göçte işi nedir?" diyerek ateş püskürdüğünü gören hazinelinin hâlleri harâb ve hasret şişiyle ciğerleri kebâb olunca, her biri kethüdâya inkisâr ve ol fasl-ı bahârdan köhne bahara kadar iğbirâr edecekler ise de sarayda olan kibâr, bu ma'kûle sözler ile târumâr olmayacaklarını bildiklerinden, öte ve beri çalışarak kimisi güç ile göçe gitmenin tarîkini istihsâl ve kimisi gidemeyecekler ile hasbihâl ettikleri günlerde, fakîr de gideceğime kuvvet-i kalbim olmadığından, geçen sene lala vekîlimiz olan hazine kethüdâsı kaftancısı İlyas Ağa'ya ismim İlyas olduğuna itinâ, bi-tarîki'l-iktibâs iltimâs ettiğimde, İlyas Ağa beyne'n-nâs kimseye kıyâs kabûl etmez bir hâtır-şinâs denir iken bize "Sen yine bizim yanımızda kalacaksın, göçte ne var ki gideceksin" diyü cevâb-ı ye's vermesi âyine-i kalbimize bir pâs-ı kirpâs getirdi ki bir daha cilâ ve incilâ kabûl etmeyeceği, sebeb-i beyân-ı terk-i esâs-ı iltimâs oldu. Meğer asıl lalamız olan Çuhadâr Mehmed Ağa, kaftancıya hulûs için anın acemîlerini göçe getirmeye taahhüd ve bizi çocuk ma'kûlesidir diye kaftancıya bırakmayı sermâye-i tereddüd addetmiş. Nasıl ise yevm-i mezkûrda, pâdişâh-ı mahmûdü'l-fiâl, sarây-ı Beşiktaş'a sâye-endâz-ı şevket ü iclâl olup, maiyyet-i mülûkânede olanlar da kalanlara "Allahaısmarladık" diyerek çekilip gittiklerinden sonra, İslâmbol Sarayı suyu çekilmiş yere döndüğü anda, fakîr kendi kendime mahzûn gezerken yeni [26a] baş yazıcı olan Kıbrısî Emin Efendi, Direklerarası'nda fakîri göricek "Vay çocuk, seni lalan göçe götürmedi ha? Vah vah. Bana niçin söylemedin? Ben seni göç defterine

yazıverirdim. Eyvah, senin arkadaşın olan çocukların çoğu gitti, azı kaldı. Yazık, sana gadrolmuş. Acıdım sana. Ama bundan sonra çâre yok" diyü söylediği meğer beni ağlatmak emeli imiş. Sonradan zevkine vardığım ile "Siz bana acısanız zevklenmezsiniz, bana Yaradan acısın" diyü yanından gittiğim ile o zaman gerçekten acıyıp, odasında ne kadar çiçek şişesi ve ne kadar meyvesi varsa kollukçusu Kırca Ahmed Bey ile benim pencereme gönderdiği kitâb-ı ma'âlî-elkâb içinde âli-cenâb olduğuna delîl ve elinden geldikten sonra kime olsa efendilik edeceği vâreste-i kayd-ı ebnâ-yı sebil oldu.

Padişah tarafından Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'ya kılıç ve kaftan gönderilmesi

İrsâl-i kılıç ve kaftan be-vâli-i vâlâ-şân-ı Mısr-ı Kâhire

Mısır Valisi Devletlü Mehmed Ali Paşa Hazretleri'nin zâtına iltifât ve hikmetine mükâfât için pâdişâh-ı kadr-dân, kılıç ve kaftan ve hatt-ı bedî'ü'l-beyân ihsân ve bunların îsâline Kahvecibaşı Bekçizâde Saîd Ağa istihsân buyurulup, göç gittiği günü o dahi gemi ile gittiği, dâhil-i zeyl-i sahâif-i *Letâif*-i evrâk-ı perîşân oldu.

Dolmabahçe Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı biniş be-Kasr-ı Dolmabahçe der-rûz-ı pencşenbe

Cemâziyelevvel'in yirmi altıncı Perşembe günü, Dolmabahçe Köşkü'ne rikâb ile biniş ısmarlanıp, öğle üzeri zât-ı şâhâne, alây-ı pâdişâhâne ile kasr-ı mezkûre teşrîf ve rikâba gelen Şeyhülislam ile Kaymakam Rüşdü Paşa hazerâtını taltîften sonra biniş yerlerinde icrâsı mu'tâd olan resm-i âdî şeyleri seyr ü temâşâ ve akşamüzeri, yine sarây-ı Beşiktaş'a avdetleri keyfe-mâ-yeşâ gibi oldu.

Tüfengîbaşı İbrahim Ağa'nın mâbeyncilik görevine tayin edilmesi ve yerine Mehmed Bey'in getirilmesi

Mâbeynci şüden-i Ser-tüfengî İbrahim Ağa ve tevcîh-i mansıb-ı ô be-uhde-i Mehmed Bey

Kurenâdan, Kahvecibaşı Bekçizâde Saâdetlü Saîd Ağa'nın me'mûriyet-i mahsûsa ile Mısır'a gönderilmesinden nâşi, mâbeynde mâbeynci başçuhadâr ile bir de berberbaşı kalıp, başkasının vücûdu mefkûd ve zâhiren hazi-

ne kethüdâsı Sadullah Ağa da mâbeynciden ma'dûd ise de hîn-i hidmette mevcûd olmadığından, oralara müstaid bir zât- âli-kadrin dahi mâbeynci olması tabiat-ı maslahata nazaran mev'ûd gibi göründüğünden, hâlâ hâsodalı [26b] ağaların arasında dâder-i sa'd-ahter-i ser-berber-i şehriyârî tüfengîbaşı İbrahim Ağa'dan mâadâsının a'yar ve itibârı nâkıs ve ağa-yı müşârünileyhin pas u kirpası zer-i hâlis gibi görünmeğin, hemen nakl-i hümâyûnun haftasında tebdîlen teşrîf buyurulan Yıldız Köşkü'ne celb ve mâbeyncilik unvânıyla şuûru selb olıcak, uhdesinde olan tüfengîbaşılık hâsodalılar içinde Canikli Abdullah Paşazâde Mehmed Beyefendi'ye ihsân ve bu kadarcık teveccühü hiss ü iz'ân eden bazı sebük-mağzan "yakında mâbeynci olacak, şöyle olacak böyle olacak" diyü ettikleri hezeyân, sebeb-i zarar-ı ziyân olup, bîçâre beyi mâ-seyyiatîde ihtimâl olan ikbâlden dûr ve gerçekten parlak hâsodalı iken söndürmeye sebep oldukları bir şerr ü şûr oldu.

Göksu Kasrı'nın bekçisinin oğlu Mustafa Efendi'nin saraya alınması

Ahz-ı ferzend-i dil-bend-i bekçi-i Göksu be-hazîne-i hümâyûn

Cemâziyelâhir'in onuncu günü, zât-ı şâhâne Göksu'ya teşrîf ve orada bulunan bostanîyânı ihsân-ı firâvânları ile taltîf buyurdukları sıralarda, kasr-ı mezbûrun bekçisi olan kimsenin ferzend-i dil-bendi Mustafa Efendi, sarây-ı dil-ârâya şâyân olduğu nâsiye-i hâlinden ıyân ve cebîn-i meh-cebîninde envâ'-ı feyz leme'ân eylediği evvel nazarda nümâyân olduğundan, hazine-i hümâyûna alınması için emr ü fermânları zîb-i sahâif-i sudûr ve mahdûm-ı mezbûr, yevm-i mezkûrda Enderûn ağalığı ile mesrûr buyrulduğu Vekâyi'e mestûr oldu.

Yeniçeri Şâkir'in saraydan çıkarılması

Çerâğ şüden-i Yeniçeri Şâkir Ağa bâ-hışm u gazâb

Enderûn-ı Hümâyûn'da eşbeh cündîlerden Yeniçeri Şâkir, sâye-i şâhânede nâil olduğu nimetlere müteşekkir olmayıp, gücü yettiği aceze gürûhunu darb- ı dest-i kahrı ile kırıp geçirdiğinden mâadâ, bıçaklı eskileri de ta'zîr ve darılttığı hiç olmazsa kibirlerini kırdığı sebeb-i tahrîr olup, ez-an-cümle bu defa hazinede olan eskilerden serheng-i sâni, meşhûr Kemânî Ali Ağa'yı iyice tekdîr ve başına iskemleyi geçirmesi aşırı tahkîr olduğuna eski lalalar infiâl ve yeniçerinin bu riâyetsizliği "Ne olmak ihtimâldir?" diyü hasbihâl ederek, Kemânî'nin emânı mâbeyn-i hümâyûna aks edicek,

velî-nimet-i âlem, kimse kimsenin yüzünden incildiğini istemedikleri müsellem olmakla, hemen Yeniçeri Şâkir'i peşin Beşiktaş'tan taş gibi İslâmbol'a attıklarından sonra, gâibânesinden çerâğ ettikleri sâir eşbehlere [27a] dağ ber-bâlâ-yı dağ ve bu suret ile saraydan ırâğ olduğu birazına sebeb-i kat'-ı ferâğ oldu.

Surre alayının Beşiktaş Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Kasr-ı Çinili

Yedi sekiz seneden beri hac yolu mesdûd ve emn-i tarîk bi'l-külliye mefkûd iken, bu defa vücûd-ı bed-bûd-ı Vehhâbî nâ-bûd olduğu cihetle, sâye-i şâhânede emniyet-i derûn hâsıl ve hüccâc-ı müslimîn Kâbe-i maksûda vâsıl olmak üzere, eskidenki kâidesine tatbîken Receb-i şerîfin on ikinci günü Beşiktaş sarayında vâki Çinili meydanında Surre-i Hümâyûn ihrâcı emr ü fermân ve bu zemînde erbâb-ı dîvana hatt-ı bediü'l-beyân ilân olunmağın, devletçe surre emini nasb olunan defterdâr-ı sâbık Saîd Efendi Hazretleri, mâh-ı mezbûrun on ikinci gününe tesâdüf eden Çarşamba günü oraya gelip, Devletlü Dârüssaâde Ağası Amber Ağa Hazretleri'nin nezâretiyle umûr-ı mevfûr-ı surre tanzîm ve huzûr-ı hümâyûnda, surre devesi tevkîr ve tekbîr ile dolaştırılıp surre emini efendi hazretlerine teslîm ve teberdârân-ı sarây-ı atîkadan büyük sakabaşı ve küçük sakabaşı unvânıyla iki müstaid kimesne dahi nasb u ta'yîn buyurulduğu Haremeyn-i muhteremeyne tekrîm ü ta'zîm demek olmakla, ol vechile kâffe-i umûru ta'dîl ü tesviye ve huzûr-ı pertev-nüşûrda me'mûrları yerler öptüğü beyân-ı ta'rîf ü tavsiye oldu.

Hâsodalı Hüseyin Efendi ve Ali Fakih'in çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Hüseyin Efendi ve Ali Fakih ez-hâne-i hassâ

Hasbe't-tarîk, hâsodada atîk olan Hüseyin Efendi'nin yolu biniş peşkirağalığına gelmiş ve ancak sinni doksanı geçmiş iken çerâğlık istemediği âlemi hayrân ve hatırına getirenlere rû-gerdân olmakta ise de biniş peşkirağalığı başka raddelere kıyas olunmayıp, resm yerlerinde her şey andan mes'ûl ve aşağı ve yukarı yorulması dâima me'mûl olmakla, silâhdâr beyefendi böyle pîr-i civân-neş'elere emr ü nehy etmeden ictinâb ve taksirât vukû'unda tekdîr etmeğe haktan hicâb edeceği suâl-i mukadderelere cevâb olduğundan, hemen hâline çesbân bir şey ihsân buyrulması hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîden istizân ve bununla berâber yine eski hâsodalılardan Ali Fakih nam baba-yı

âlem, ol dahi Hüseyin Efendi'ye tev'em gibi gösterilerek çerâğlıkları istihsân olundukta, müstevfâ maaşlar tahsîsiyle icrâsına müsâade-i seniyye erzân buyrulıcak, ikisine de [27b] çerâğlıkları çakırsalanlar vasıtasıyla tebşîr ve ol pîr-i mübârek-tedbîrin biri dil-gîr oldu ise de silâhdârağa tevkîr ile hânelerine tesyîr ettikte, Hüseyin Efendi'nin uhdesinden münhal olan köşe peşkirağalığına başlala nasb olunan Vâsıf Osman Beyefendi şâyân ve huzûr-ı hazret-i silâhdârîde içi canfesli çuha biniş iksâsı ile hürmet-i lâyıka mahalline ityân olunarak, noksan bulan hâsoda gedikleri Hâfız Osman Ağa ile Derviş Ağa hakkında çesbân görüldüğü dâhil-i evrâk-ı perîşân oldu.

Mirâç Kandili'nde Mevlevî Şeyhi Yusuf Efendi'nin Beşiktaş Sarayı'na davet edilmesi

Âmeden-i Şeyh Mevlevî Yusuf Efendi be-huzûr-ı hümâyûn der-şeb-i Mirâcü'n-Nebî

Receb-i mağfiret-sebebin yirmi yedinci gecesi, mirâc-ı ser-tâc-ı server-i enbiyâ vukû'una mebnî, minârât-ı Müslimîn kanâdille tezyîn olunmak şeref-i tezâyüd-i âyin-i dîn-i mübîn olmakla, işbu defa leyle-i mübâreke-i mezkûre cuma gecesine tesâdüf etmeğin hürmet ziyâde ve meşâyih-i selâtin-i 'izâm arasında mazanne-i kirâm vâcibü'l-ihtirâm olduğu netîce-i ifâde, evvelen Eyyûb Ensârî radyâllahu anhü'l-Bârî Hazretleri'nin câmi-i şerîfinde muktedâyı enâm, fekâhetlü Baş İmam Hoca Abdullah Efendi Hazretleri celb olunup, akşam namazı Çinili Köşkü'nde İmâm-ı sâni-i cihân-bânî Abdülkerim Efendi Hazretleri'nin imâmetiyle kılındıktan sonra, vâiz-i mûmâileyh hazretleri muvâcehe-i mülûkâneye konulan kürsüye is'âd ve îcâb u iktizâsı kadar vaaz u tezkîrinden huzzâr-ı meclis müstefad olunca vaaz tamâm ve kürsüden indiği anda ferve-i sincab ile ikrâm buyrulup, arkasından âyin-i Mevlevî icrâsı için Çırağan civârında olan mevlevîhânenin post-nişîni, Reşâdetlü el-Hac Yusuf Efendi cümle dedegân ve muhibbânı ile bâ-irâde huzûra hâzır ve emr ü fermâna muntazır oldukta, Müezzinbaşı Emin Ağa, şeyh-i müşârünileyhin makamını ta'yîn ve âdâb ü erkânını telkîn ettirerek, postu ferş olunacak mahall-i mahsûsayı tezyîn ettiği ile âyin-i şerîf kıraat ve hürmet-i riâyet nihâyet bulıcak, mutribde olan neyzen ve kudûmzenler Sultan Veled devrine âgâz ve kutb-ı nâyi gibi mümtaz oldukları hâlde Mevlevîler ellerin yere urup devrânâ kıyam ve şeyhin makamına boyun kestikleri hâsıl-ı kelâm olmakla, dedeler devrânı tamâm ve ta'zîm ü terkîmi itmâmdan sonra tennûre giyenler semâ'a iktidâ ve âdeti kadar [28a] semâ' ile safâ ettiklerinin akîbinde şeyh efendi (Nazm);

Ân Ferîdûn-ı cihân-ı ma'nevî
Bes buved burhân-ı kadreş Mesnevî
Men çi gûyem vasf-ı ân âlîcenâb
Nîst peygamber velî dâred kitâb[18]

meâl-i beşâşet-iştimâlini işrâb, ba'dehu duâ-yı vâcibü'l-edâ-yı pâdişâh-ı âli-câhı ber-daşte-i dergâh-ı cenâb-ı Rabbü'l-erbâb edicek, cümle dedeler dem çekerek atiyyelere mazhar ve kürsü şeyhi efendiyle Mevlevî şeyhi efendinin kürkleri kıymette berâber olup, anlar gidince imâmeyn ile müezzinân mâbeyn-i hümâyûnda bir hatm-i şerîf indirip sevâbını ehl-i imâna ve bi'l-husus ervâh-ı güzeşte-gân-ı selâtin-i Âl-i Osman'a irsâl ü ihdâ ve ba'dehu harem-i muhteremlerine teşrîfleri şâyeste-i senâ oldu.

Göksu Kasrı'nda gerçekleştirilen rikâb resminin ardından düzenlenen eğlenceler

Vukû'-ı rikâb der-Kasr-ı Göksu berây-ı tebrîk-i kandîl-i şerîf

Mesîre-i meşhûreden Göksu'ya mâh-i hâlin selhi olan yevm-i isneynde rikâb-ı hümâyûn ısmarlandığına cümle ağavât mübâhat edip, vakt-i muayyenesinde velî-nimet-i bî-minnet efendimizin şeref-bahş-ı izz-i nüzûl buyurması me'mûl olan köşkleri, hâsodalılar döşemekle meşgûl oldukları mahzûziyet-i mülûkâneyi mucîb olduğu sıralarda teşrîf-i şevket-redîfleri vukû' ve çok geçmeden sahib-i sadr-ı fetva Devletlü Dürrizâde Abdullah Molla ile makam-ı vekâlet-i sadâret-i uzmâ Devletlü Kaymakam Rüşdü Paşa'nın geldikleri şüyu' buldukta, hemen rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkâneye yüzler sürdükleri meşhûd-ı dîde-i dünya ve bir saat kadar mültefet oldukları malûm-ı â'lâ vü ednâ olup, ba'dehu avdetleri istizân ve huzûr-ı hümâyûndan çıkıp giderlerken, iki tarafta dizili hademe-i rikâba, kef-ber-kef altın ihsân ederek geçtikleri bir büyük şân olup, ol vechile resm-i rikâb resîde-i pâyân-ı nisâb olıcak, ağalar huzûra hâzır ve emr ü fermâna muntazır oldukta, taraf-ı eşref-i şâhâneden tüfeng-endazlığa izhâr-ı heves ve herkes bu vesîle ile iltifâta dest-res olduktan sonra, şehinşâh-ı hüner-perver bu sefer üçüncü atışta nişanı zîr ü zeber edip, arkasından mukarrebân-ı hazret ve gerek ağavât-ı zî-kudret birkaç nevbet tüfeng endaht ettiler ise de içlerinden hazinede Şişman Mehmed Efendi ve Alo Paşa yeğeni Kâmil Bey ve Kesedarzâde Atâ Bey ve kilerden Matrak Mehmed Emin

18. "Manevî âlemin Ferîdun'u, değerine delil olarak Mesnevîsi yeter, O yüce şahsın vasfında ben ne söyleyeyim, Peygamber değil, ancak kitap sahibidir."

Ağa ve seferliden Şalcı Nazîf Ağa ve Sisli Çırağı Cündî Mustafa Ağa [28b] ve taşra tüfengîbaşısı Köprülü Hasan Ağa ve Musâhib Hâtif Efendi, boy-ı sebû-yı Göksu'yu şikest ile nâil-i itibâr ve akrân u emsâli arasında mâil-i iftihâr olduklarından sonra tenâvül-i ta'ama ikbâl ve hânende ve sâzende istima'ına iştigâl arasında Farâbî'ye muadil musâhiblerden Derviş İsmail makam-ı beyatîde bir taksîm tersîm edip meşhûr bestelerden (Kıt'a);

Bir gonce-femin yâresi vardır ciğerimde
Âteş dökülürse yeri var âh serimde
Her lahza hayâlin duruyor dîdelerimde
Takdîre nedir çâre bu varmış kaderimde

faslına girdiklerinde usûl-ı âheng-i düm tekleri ayyûka resîde ve çeşni vü lezzetini erbâbı çeşîde etmekte iken, velî-ni'met-i âlem, dest-i kerem-peyvestlerin ta'amdan keşîde edicek kalkış haberleri intişar ve çavuş-ı çuhadâr iskele başında terakkub ve intizâr olup, şehriyâr-ı âli-tebâr hazretleri filika-i hümâyûna râkiben sarây-ı dil-ârâ-yı Beşiktaş'a avdet ve makarr-ı saltanatların şâyân-ı mezîd-i mağfiret buyurdular.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Be-kâm şüdend-i ağavât-ı çend be-nakl-i hâne-i hassa

İşbu Şabân-ı muazzamın üçüncü gününe tesâdüf eden rûz-ı firûz-ı Çarşamba'da, hazine odasının giyimbaşısı Seyyîd Bekir Ağa ile bıçaklı eskilerden Çerkes Paşazâde Abdi Beyefendi'yi ve kilâr-ı hâssada olan bıçaklı lalalardan Matrak Mehmed Emni Ağa'yı ve Çakırsalan-ı hazret-i silâhdârîden Sâdık Ağa'yı ve seferlinin câme-şûybaşısı Kuloğlu Şâkir Ağa'yı ve eski ağalardan Hânende Kara Mustafa Ağa'yı hâsoda müjdeleriyle şâd u be-kâm ve nâil-i neyl-i meram eyledikleri sebeb-i meserrât-ı ağavât-ı be-nâm oldu.

Berber çıraklarından Hüseyin ile Emin'in saraya alınmaları

Ahz kerdend-i dü berber-i hüner-ver ez-semt-i Tophâne

Semt-i Tophâne'de mekîn berber çerâğlarından Hüseyin ile Emin, sa'nât-ı ser-tırâşîde keskin berber-i hüner-ver oldukları ma'lûm-ı ashâb-ı temkîn olmakla, Enderûn-ı hümâyûna alınmalarına irâde-i seniyye sudûr ve seferlide olan hünkâr berberleri idâdına ilhâk oldukları zîb-i sahâif-i silk-i sütûr oldu.

Rikâbdar Çetin Hasan Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Rikâb-dâr-ı şehriyârî Çetin Hasan Ağa bâ-tevliyet-i Şehâbeddin

Emekdâr-ı tâc-dârî, rikâb-dâr-ı şehriyârî, Atûfetlü Çetin Hasan Ağa Hazretleri, her vechile şefkat-ı şâhâneye sezâ-vâr olduğu ma'lûm-ı pâdişâh-ı kâmkâr olmakla, hakkında bahr-i zehhâr-ı enzâr-ı âtıfet-i şâhâne sence-rîz ve a'tâf u eltâf-ı padişâhâne mevc-engîz olmağın, mahlûl olan Şehâbeddin tevliyeti [29a] ağa-yı müşârünileyhe bâ-mukâbele-yi nân-ı sadaka vü ihsân ve aher vakitte çerâğlığı riyâz-ı ravza-i cennete tâze fidan gibi olduğu hâlde hânesine mesrûren irsâl ve rikâbdârlık ile Tülbentağası Esad Ağa ibcâl olıcak tülbentağalığına Anahtarağası Mes'ûd Ağa ve anahtarağalığına Peşkirağası İbrahim Ağa ve peşkirağalığına köşe peşkirağalarından Maraz İbrahim Bey ve köşe peşkirağalığı unvânıyla başyazıcılıktan gitme Câcib Saîd Efendi ihyâ olup, noksan bulan hâsoda gediği ile seferlinin başkollukçuluğundan gitme Sâdık Ağa şâdân ve unvân-ı mezbûr ile mesrûr u handân oldu.

Sultaniye'ye düzenlenen saltanat binişi sırasında yağmur yağması ve güzergâh değişikliğine gidilmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat-ı Sultâniye ve tahvîl-i mahall-i biniş der-mertebe-i sâniye

Şabân-ı şerîfin onüçüncü gününe tesâdüf eden Perşembe günü, havada cevdet ve deryada saffet olduğuna itinâ, sahrâ-yı Sultâniye'ye saltanat binişi vukû' ve Enderûn halkı hazırlanmaya şürû' edip, saat üçte destâr-ı hümâyûn selâmlanıp sandallara râkiben, ibtidâ ağalar semt-i mezbûre doğru azîmet ve Arnavutköyü hizâlarına varılır varılmaz seller boşandığı hezîmet gibi olduğu ise de zarûrî sahil-i Sultâniye'ye kadar gidilmek mukadder ve karaya ayak basmak müyesser olup, ancak barınacak çerge ve çadır hazır olmadığından "Bârân-ı rahmet-i hesâbeş heme-râ resîde"[19] meâli cümleye teselli olup, ne hâl ise bir iki saatten sonra şems-i dırahşende rahşan ve afitâb-ı cihân-tâb âleme taze can verince, herkes üstünü ve başını kurutmaya dâmen der-meyan etmekte iken, tab'-ı bülend-i istiğnâ'-pesend-i sultânî, semt-i Sultâniye'den sarf-ı nazar ve Bebek Köşkü'ne tahvîli muvâfık-ı kader düşmeğin, Sultaniye'ye bu haber-i behçet-eser gelicek, cümle ağalar Bebek Köşkü'ne icâleten avdet ve çekilen zahmet mübeddel-i rahmet olarak Bebek'e muvâsalat vukû'unda, zât-ı şevketsimât-ı şâhâneleri dahi kasr-ı mezbûra şeref-bahş-ı zînet olup, öğle namazı kılındıktan sonra tüfeng atılmasına emr ü fermânîleri sudûr ve Tüfengîbaşı

19. "Hesapsız rahmet yağmuru herkese ulaştı."

İzzetlü Mehmed Bey ve Hanefî İbrahim Ağa ve Zeki Mehmed Ağa ve Köle Salih Efendi ve seferlide Kebeli Reşîd Ağa, nişanı urmakla kesb-i sürûr eyledikleri ebnâ-yı cinslerine sebeb-i nahvet u gurûr olup, hitâmında küme faslı fermân ve kâr-ı nühüft âşikâre okunduğu tel ehline dermân olmağın, hânende ve sâzende huzûr-ı müstevcibü's-sürûrda [29b] tahsîle sezâ nağâmât icrâ ve her fasılda şâh-râh olan âh u vâhları bu defa perde-i penç-gâha kadar eriştirdikleri şâyeste-i medh ü senâ olıcak, maksimler kısmetlerine kâil ve taksîm edenler ile etmeyenler me'mûllerine nâil olup, on bire yakın cümlesi tekmîl ve akşam üzeri Beşiktaş'a varıldığı sûret-i icmâlde tafsîl olundu.

Çinili Meydanı'nda tomak oynanması ve güreş müsabakası düzenlenmesi

Vukû'-ı tomak der-meydân-ı Çinili ve zuhûr-ı iltifât be-hakk-ı Başpehlivan İkiz Osman

Şabân-ı şerîfin yirmi birinci günü, pâdişâh-ı Cem-câh Hazretleri lutfen ve keremen Çinili Köşk'üne teşrîf ve silâhdâr beyi taltîften sonra cümle ağaları huzûr-ı hümâyûna celb ve Enderûn'a mahsûs olan oyunlardan tomak dedikleri oyunun oynanmasını iltifâta sebep düşürüp, ellerinden gelen çîre-dest takımlar birkaç nevbet uruşarak ihsâna şâyân ve beş on kişi bu bahâneyle meydân aldıklarından sonra, pehlivânân-ı nâm-âverân, İkiz Pehlivan ile imtihân olmaları fermân ve kim galebe ederse müstağrak-ı deryâ-yı ihsân olacağı karîn-i gûş-zed-i iz'ânları oldukta, içlerinden Suhteoğlu dedikleri dev gibi şişman, bir pehlivân-ı ejderdehan, İkiz'e meydan okuyup, vasî' mertebe bezl-i tâb ü tüvân etti ise de İkiz'in nâmı İkiz olduğu hâlde kendi tek ve müsâade etmedikçe rûy-i arzda anı yenecek olmadığı mahall-i şekk olmadığından, mevcûd olan pehlivanlar İkiz'in kuvvet ve kudretini mukırr u mu'terif ve bundan böyle anınla baş olunamayacağına rivâyet muhtelif olduğu ma'lûm-ı â'lâ vü ednâ ve cümlesi bu hâle vukuf peydâ etmeğin, ba'demâ İkiz'in mağlûbiyetinden sarf-ı nazar ve kadr ü haysiyeti nezd-i şâhânede ber-ter olduğundan, münhal olan zeytinyağcılar kethüdâlığı kayd-ı hayat şartıyla İkiz'in üzerine berât ve bundan fazla üç adet evlâd-ı metânet-bünyâdı hazine ve kiler ve seferliye alındıkları semere-i sabr u sebât oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı şerîf der-şeb-i pencşenbih

İşbu yirmisekiz senesi Ramazân-ı şerîf, penç-şenbih gecesi sâbit olduğu ehl-i îmâna ilân olunmağla, ferdâsı günü de'b-i hasene ve resm-i müstahsene

üzere huzûr-ı fâizü'n-nûrda derslere ibtidâ ve kaidesi üzere salât-ı zuhr eda olunduğu ile sarây-ı hümâyûn kütüphane hocası Bolevî El-hac Mustafa Efendi Hazretleri, dersinde hâzır ulemâ ile Balıkhâne mâbeyn-i hümâyûnuna gidip ders başı olan âyet-i kerîmeye [30a] mufassal ve meşrûh ma'nâlar verdikten sonra, suâl ve cevâba tasaddî ve muhatapları "fiil-i lâzım ve fiil-i müteaddî" diyerek sözleri mübâheseye müeddî olmakla, bir iki saatte güç ile itmâmına işâret ve duâya mübâşeret olunup, tekmîlinde hâk-i pây-i halîfe-i rûy-i zemîne yüz sürmek üzere rahle başından kıyam ve ferden ferdâ nâil-i izz ü ihtirâm olarak yerlerine atf-ı zimâm-ı ihtirâm eyledikleri, bâis-i mefharet-i ulemâ-yı a'lâm oldu.

Kâmilî Efendi'nin büyük imamlıktan ayrılması ve yerine Abdülkerim Efendi'nin getirilmesi

İnfisâl-i İmâm-ı Evvel Kâmilî Efendi ez-imâmet-i imâmü'l-müslimîn

Müddet-i medîd hünkâr imamı olan, sudûr-ı 'izâmdan semâhatlü Kâmilî Efendi Hazretleri'ne bu günlerde za'f-i pîrî târi' ve evkât-ı hamsede imâmete adem-i iktidârı ma'lûm-ı tâc-dârî olmakla, Küçük İmam Abdülkerim Efendi büyük imam nasb u ta'yîn ve Sâlihzâde Efendi'nin imâmı Bursevî Hâfız Emin Efendi'nin lisân-ı hâli;

Bu nefesle bu mücevvidlik ki vardır âkıbet
Hazret-i Sultân-ı devrâna imâm eyler beni

meâlini her an guyân olduğundan, ol dahi imâm-ı sânilik şeref-i vâlâsıyla kâm-bîn ve rüûs-ı hümâyûn itâsıyla dâhil-i silk-i müderrisîn olduğu şehr-i Ramazân-ı şerîfin aşrına müsâdif ve edâ olunacak terâvih ve tesâbihin savâbı sülüs-i sülüsân itibâriyle defter-i âmâllerine îrâd-ı masarif oldu.

Padişahın Hırka-i Şerif'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i erkân-ı devlet be-Hırka-i Saâdet

Mâh-ı mübâreke-i mezkûrenin on beşinci günü, Hırka-i Saâdet'in ziyâreti için erkân-ı devlet-i âliye ve havâss-ı dâiyân-ı saltanat-ı seniyye, sarây-ı hümâyûna âzim ve öğleden sonra ol sevb-i pâki huzûr-ı fâizü'n-nûrda ziyârete mülâzim oldular.

Kahvecibaşı Saîd Ağa'nın Mısır'dan İstanbul'a gelmesi

Âmeden-i Kahvecibaşı Saîd Ağa ez-me'mûriyet-i ümm-i dünyâ

Mısır Vâlisi Devletlü Mehmed Ali Paşa Hazretleri'ne taraf-ı eşref-i hakânîden kılıç ve kaftan götüren Mâbeynci Saadetlü Saîd Ağa, muhavvel-i uhde-i liyâkati kılınan me'mûriyetini mihver-i lâyıkında edâ vü ifâ edip, muazzez ü mükerrem der-bâr-ı şevket-karâra avdet ve gittiği günden yüz yirmi üç gün mürûrunda hâk-i pây-ı emel-bahşâ-yı hazret-i zıllullâhîye yüzler sürmek kısmet olup, ol hâl ile hidmeti makbûl ve hakkında âsâr-ı teveccühât-ı şâhâne mebzûl olarak yirmi beş bin kuruş tutar bir mukâtaa ihsân ve çektiği zahmete mükâfat olmak üzere kahvecibaşılık mesnedinde ibkâsı istihsân olunduğu ihsân ale'l-ihsân denmeye şâyân oldu. [30b]

Padişahın Kadir Gecesi'nde Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na gelmesi

Teşrîf-i şâhâne be-Sarây-ı İslâmbol berây-ı leyle-i Kadr

Ramazân-ı şerîf-i mağfiret-redîfin yirmi yedinci gecesi leyle-i kadr olmak ihtimâl-i gâlibine mebnî, leyle-i mübâreke-i mezkûreyi ihyâ ve âyin-i selâtin-i dirîni ihyâ niyet-i hayriyesiyle, pâdişâh-ı İslâm, Beşiktaş'tan İslâmbol Sarayı'na vakt-i asrı karîb teşrîf ve mahzâ hazine kethüdâsı Sadullah Ağa'yı taltîf emeliyle iftâriye tertîb etmesi teklîf buyuruldukta, ağa-yı müşârünileyh, "el-'abdu ve mâ yemlikü-hû kâne li-mevlâhu"[20] meâlince, müstevfâ etimıne-i mütenevvi'a tanzîm ve hâk-i pây-i kimyâ-sây-i şâhâneye silâhdârağanın sofada olan köşkünde takdîm eylemesi mûcib-i mahzûziyet-i şehinşâh-ı Baykara-nedîm olmağın, İslâmbol Sarayı'nda kalan ağaların ekserîsine ihsân-ı şâhâne verilerek hayır duâları iğtinâm ve tatyîb-i hâtırları iltizâm olunduktan sonra, beyne'l-'işâeyn, tertîb-i acîb üzre şaşa'alı meş'aleler ve reng-âmiz fenerler pîş-gâh-ı pâdişâh-ı dil-âgâhda çekilerek Kadir namazı için Ayasofya Câmi-i şerîfine teşrîfleri müyesser olup, hîn-i avdette derûn-ı pür-nûr-ı câmi-i meşhûrede itikâfa girmiş sulehâ-yı ümmete Çantacı Râgıb Efendi yediyle sadakalar i'tâ ve her taraftan isticlâb-ı hayır duâ olunarak, bahren Beşiktaş'a güzârları temâşâya sezâ bir alay-ı vâlâ ve husûsiyle rûy-ı deryâ riyâdan müberrâ envâ'-i mehtâb-ı âlem-tâb ile arz u semâyı pür-ziyâ etmiş olduğu Enderûn u bîrûnda medh ü senâ ve bu Kadir'deki donanma emsâlinden müstesnâ oldu.

---

20. "Kul ve kulun sahip oldukları efendisinindir."

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

İcrâ-yı resm-i merâsim-i ıyd-ı saîd der-sarây-ı cedîd

Eyyâm-ı sıyâm, otuz gün olunca resîde-i hitâm olmağın, ferdâsı Cumartesi günü cemî' erkân-ı Devlet-i Aliyye ve dâiyân-ı saltanat-ı seniyye salât-ı subhu edâdan sonra, bâbüssaâde pîş-gâhında muâyede-i hümâyûn resm-i vâlâsı icrâ ve cümlesi ol şeref-i cihân-bâhâ ile mesrûr ve ihyâ olup, ba'dehu Sultan Ahmed Câmii'ne kaide-i kadîmesi üzre teşrîf ve salât-ı ıyd-ı saîdi büyük İmam Abdülkerim Efendi Hazretleri'nin imâmetiyle eda buyurdukları vesîle-i taltîf olup, yine sarây-ı dil-ârâlarına avdet ve ol saatte oda-yı selâse ağavâtı biat edicek, Yalı Köşkü binişine rağbet ve ol mahalde dahi bayramlara mahsûs olan merâsim-i mu'tenâyı îfâ ile sarây-ı sultânîlerine azîmet buyrulup, ferdâsı günü [31a] Dolmabahçe Köşkü'nde ibtidâ rikâb-ı hümâyûn ve arkasında bayramlarda mu'tad olan mel'âbe-i gûn-a-gûn ve nihâyet cümlesinin ba'dında mel'âbe-i ayı ve samson serâpâ seyr ü temâşâ olunarak, ahali-i Enderûn u bîrûn, üç gün üç gece hadden efzûn müteşerrif-i safâ-yı derûn oldukları bâdî-i teşekkür-i cenâb-ı Hâlik-i bî-çe vu çûn oldu.

Hünkâr çavuşları Ârif Ağa, Kemiksiz Ahmed Ağa ve Hâfız Efendi'nin çerâğ edilmeleri

Serheng-i şehriyârî şüdend-i Ârif Ağa ve Kemiksiz Ahmed Ağa ve Hâfız Efendi

Enderûn-ı feyz-makrûnda olan ağalardan, mûsikiye meyyâl olanların zâtında, kimisinin sadâsı â'lâ ve kimisinin sâz-ı tarab-sâzdan birine ibtilâsı ma'lûm-ı âlem-i bâlâ oldukta, ibtidâ meşkhâneye devam nizâmından olmakla, hevesi olanlar şerâitine riâyet ederek merâmına nâil oldukları müsellem ve ez-an cümle, birçok vakitten berü sine-kemân meşkinde müdâvim ve çavuş ağalara mülâzim olan seferlide Arif Ağa ve tanbur meşkiyle meşhûr olan Kemiksiz Ahmed Ağa ve zeyl-i defter-i mehterde muharrer Zurnazen Hâfız Efendi, musıkide mahâret-i kâmile peydâ ettikleri, Başçavuş Rakkas İbrahim Ağa vasıtasıyla mukaddem bilindiğinden, işbu şehr-i Şevvâl'in yirmi altıncı Çarşamba günü çavuşlara ilhâk ile mesrûr ve başlarından sırmalı takyeleri çıkarıp çavuş yelkeni giydikleri beynlerinde aşırı iftihâr edecek bir sürûr oldu.

Tülbentağası Mesud Ağa'nan çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Tülbentağası Mesud Ağa bâ-nân-pâre

Mukaddem, sarıkçıbaşılıkta müstahdem ve el-yevm tülbentağalığı mes-

nediyle sâhib-i haşem ü hadem olan Mesud Ağa, pek ihtiyâr bir âdem olmakla, velî-nimet-i âlem cesâmetlice bir nân-pâreyle dil-şâd ü hürrem buyurdukları kendüye tebşîr ve me'mûlünden ziyâde şey ile çerâğlığı ta'zîm ve tevkîr demek ise de ol pîr-i esîr-i ikbâl, kendi rızâsıyla terk-i iksîr-i âmâl edemeyeceğini lisân-ı hâl ile sem'-i silâhdârîye isâl ettikte, muâmele-i nâzike ile hânesine irsâl olunup, ma-dûnunda anahtarağası olan İbrahim Ağa, tülbentağalığına bâ-nihâde merkez-i iclâl ve Peşkirağası Maraz İbrahim Bey dahi anahtarağalığı ile ibcâl olmağın, asıl peşkirağalığına köşe peşkirağalarından Tuğlu Mehmed Ağa takrîb ve köşe peşkirağalığı raddesiyle Tüfengîbaşı Mehmed Beyefendi tatrîb ve münhal olan hâsoda gediği de başyazıcılıktan gitme Kâmî Ahmed Efendi hakkında sermâye-i tatyîb oldu. [31b]

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı İslâmbol

Yirmisekiz senesi Zilkade'sinin yirmi yedinci gününe tesâdüf eden Perşembe günü, Teşrînievvel'in altıncı günü ise de havalarda devam ve sebat olmadığından, sarây-ı Beşiktaş'tan İslambol sarây-ı hümâyûnuna nakl olunmasına irâde-i seniyye taalluk ve yevm-i mezkûre-i mübârekede ihtiyâr olunan vakt-i muhtarda şehriyâr-ı şefkat-şiâr hazretlerinin sandal-ı saltanat ile sarây-ı mezbûre nakl-i hümâyûnları tahakkuk etmekle, mecmû'-ı bende-gân-ı Enderûn u bîrûn, vakt ü zamanıyla nakl olunduğuna fevka'l-gaye mesrûr ve memnûn oldular.

Kalfayeri Kasrı'nda rikâb merâsimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb berây-ı tebrîk-i menzil der-Kasr-ı Kalfayeri

Pâdişâh-ı rub'-ı meskûn, nakl-i hümâyûn buyurduklarının üçüncü sebt günü resm olan rikâbın, Kalfa Yeri'nde icrâsı için makam-ı bülend-ihtirâm, hazret-i şeyhülislâm-ı be-nâm, Devletlü Dürrîzâde Efendi ile vezîr-i Felâtun-tedbîr, Devletlü, Fehâmetlü Rüşdü Paşa hazerâtı, ricâl-i Bâbıâli mevcûd-ı maiyyet-i ma'âlî olarak ol mahalle vürûd ve ta'zîm ü tekrîm ile Silâhdâr Ali Beyefendi ve Hâsodabaşı Hüseyin Ağa, sâhib-i sadr-ı fetvâ hazretlerinin zîr-i bagaline girdikleri mûcib-i şeref-i nâ-ma'dûd ve kaymakam paşa hazretlerinin dahi koltuklarına peşkirağalarının girdikleri meşhûd-ı çeşm-i "el-hasûd lâ yesûd"[21] olup, bu vechile huzûr-ı mehâbet-mevfûra takarrüblerinde Dev-

21. "Haset eden efendi olamaz"

letlü Dârüssaâde Ağası Amber Ağa, kaide-i Devlet-i Aliyye-i ebed-kıyâm üzre, pîş-i hırâm-ı ihtirâm olarak derûn-ı kasr-ı İrem-asra duhûl ve hâk-i pây-i hazret-i zıllûllâhîye çehre-sây-i izz ü müsûl olduklarında, kibâr-ı Enderûn ve kurenâ-yı gûn-â-gûn, bi-ecmaihim yerler öpüp çıkmağa me'zûn ve tahmînen bir saat kadar rikâb-ı hümâyûnda müşârünileyhümâ hadden efzûn iltifât-ı mülûkâne ile memnûn olduklarından sonra, avdetlerine ruhsat-ı cenâb-ı cihân-bânî erzânî ve me'mûlleri üzere nâil-i kâm-rânî oldukları ile mahall-i mahsûsalarına azîmet edip, velî-nimet-i bî-minnet efendimiz dahi bir mikdar Kalfa Yeri'nde kabil-i hitâb-ı müstetâb olan bazı musâhibleriyle sohbete rağbet ve icâbı vech üzre cümlesi karîn-i meserret olunca, ikindi vakti Şimşirlik mâbeyn-i hümâyûnuna teşrîfleri karâr ve minvâl-i muharrer üzere yevm-i mezkûra güzâr eylediği bir kıssa-i ber-güzâr oldu.

Berberbaşı Ali Ağa'nın biraderi
Mâbeynci İbrahim Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i dâder-i ser-berber-i [32a] hazret-i şehriyârî İbrahim Ağa

Ahass-ı mukarrebân-ı hazretten, ser-berber-i cihân-dârî Saâdetlü Ali Ağa Hazretleri'nin birâderleri Mâbeynci İbrahim Ağa'nın mizâcı, kardeşi ile imtizâc edemeyeceği istimzâc olunmağla, mahlûl olan cesâmetlü bir nân-pâreyle mâbeyn-i hümâyûndan ırağ olup, uhdesine kapıcıbaşılık unvânı ilâve ve kardeşi ile beynlerinde olan gubâr-ı inkisâr izâle olunca, noksan bulan hâsoda gediği giyimbaşılıktan hâsodaya giden Seyyid Bekir Ağa'ya ihsân ve sâye-i şâhânede şâdân oldu.

Enderun ağalarının padişahın huzurunda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomak-bâzî der-huzûr-ı hazret-i şehriyâr-ı gâzi

Şehr-i Zilkade'nin yirmibirinci Pazar günü Gülhâne Köşkü'ne tomak ısmarlanıp, saat beş sularında, pâdişâh-ı kâm-yâb, kasr-i mezkûru şeref-yâb ve ol meydan-ı vasîü'l-erkânda saraya mahsûs olan oyunlardan tomak oynanmasıyla zevk-yâb olacaklarını işrâb buyurduklarına mebnî, tomak-endâz olan ağavât birbiriyle çat pat uruşurlarken çuhadârlığa ricâ olunmuş ağalara hafîce dikkat ve içlerinden ehl ü erbâb olanları ber-kaide işâret buyurup Başçuhadâr Seyyid Ömer Ağa'ya teslîm ve tomak hitâmında pusulası tanzîm olunarak çuhadâr olanlar silâhdârağa'ya tefhîm olunduğuna mebnî, tomak avdetinde hazineden çuhadâr olan Tophaneli Mehmed Efendi ve Vâlide Kethüdâsızâde

Sâlih Bey ve sâbık Hazine Kethüdâsı Sakazâde'nin kölesi Sâlim Ağa ve kilerden Haydar Ağa ve cündî Hamdullah Ağa ve Uzun Mehmed Ağa ve seferliden Kocabaş Süleyman Ağa ve Erîb Efendi birâderi Hüseyin Efendi ve silâhdârağanın tütüncüsü Hamdullah Ağa, cem'an dokuz ağa çuhadârlara ilhâk ve mülâzimlik unvânı ile rikâb-ı hümâyûna pû-yân olacakları meşhûr-ı âfâk olup, her birisi makam-ı teşekkürde kalıb ve kıyâfeti tebdîl ve meneviş-li gezi kaftanları etekli dolamalara tahvîl eyledikleri şâyân-ı tebcîl ve tescîl oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

İşbu Zilhiccetü'ş-şerîfenin dokuzuncu Çarşamba günü arife olduğundan, o güne mahsûs olan rüsumât-ı kadîme emsâli misillü icrâ ve ferdâsı günü ba'de'l-muâyede, zebh-i karabîn ve resm-i kavârûn dört gün ve dört gece sırasıyla îfâ olunduğu [32b] sebeb-i bekâ-yı ibkâ-yı âyin-i dirîn-i selâtin-i İskender-temkîn oldu.

Rakkâs İbrahim Ağa ve Peşkirbaşı Hasan Efendi'nin çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Başçavuş Rakkas İbrahim Ağa ve Peşkirbaşı Hasan Efendi ez-sarây-ı dil-ârâ

Beş altı seneden beri başçavuşluk mesnediyle kâm-rân ve emsâline nazaran mahsûd-ı akrân olan Rakkas İbrahim Ağa, Sultan Abdülhamîd zamanından bakaya olup, hayli vakittir ki hâsodaya yolu gelmişken, ol hidmet-i müstevcibü'l-mefharetten îbâ ve çalgıcılık ile öteden beriden akçe ve bohça kapmayı kendüye sermâye-i gınâ ederek mesned-i mezkûrede bekasını ricâ ettikte, alt yanında olan çavuşlar infiâl ve "Bu dönme herife başçavuşluk kayd-ı hayat mıdır?" diyü her an istiskal ettiklerinden neş'esini fütûr ve çerâğlık arzusunda tecvîz-i kusûr etmemeye sarf-ı makdûr etmişti. Nihâyet bu günlerde eski musâhiblerden Çingene Hasan lakâbıyla mulâkkab bir musâhib-i müzebzebin cura'-i mergi nûş ve sâz ü sözü ferâmuş eylediği rakkas-ı bî-raksı mest ü bî-hûş etmekle, uhdesinden münhal olan cizye kitâbetine zarûrî tâlib ve nân-pâre-i mezkûre lafzen ve ma'nen kendüye münâsib görülüp, selefi gibi musâhib-i şehriyârîlik unvânı dahi namına mastûr ve başçavuşluk mesnediyle hazinede ikinci çavuş bulunan Kemânî Ali Ağa mesrûr ve tarîk-i

serhengânda bir nev'i silsile vukû'u *Letâif-i Enderûniyye*'ye ziynet-bahş-ı silk-i sütûr olup, bundan mâadâ kilerin peşkirbaşısı Kısa Hasan Efendi'nin dahi uzun uzadıya peşkircilikte bekası bî-lüzûm ve bundan böyle ne kadar beklese hâsodaya alınamayacağı meczûm olmakla, bu günlerde düşen zeâmet efendi-i mumâileyhe inâyet ve peşkirbaşılık ile çakırpençeli ağalardan Şahin Ağa riâyet olundu.

Silâhdarağa

1229 (1813/1814) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i tis'a ve 'işrîn ve mi'eteyn ve elf ve ihsân-ı Muharremiye be-ağavât-ı Enderûn

Sâl-i cedîd-i meymenet-bedîdi tebrîk ve tes'îd an'anesiyle, ağavât-ı Enderûn huzûr-ı hümâyûnda durmağa me'zûn ve bu cihetle taraf-ı bâhirü'ş-şeref-i şâhâneden Muharremiye ihsân buyrularak cümlesi mesrûr ve memnûn oldukları bâis-i teşekkür-i gûn-â-gûn ve belki re's-i sâl oldukça bu avâid-i zevâid bir irâd-ı cedîd olduğu yekûn-i *Letâif-i Enderûn*-ı Hümâyûn oldu.

Yılbaşı tebriki için kaymakam ve şeyhülislâmın padişahın huzuruna çıkmaları

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn berây-ı tebrîk ve tes'îd-i sâl-i cedîd

Merâsim-i rüsûm-ı [33a] devlet-i aliye üzere, sâl-i cedîd-i meserret-bedîdin tebrîk ve tes'îdi için Muharremü'l-harâmın beşinci isneyn günü İncili Köşk'e rikâb ısmarlanıp, vakt-i muayyenede sadr-ı fetvâ Devletlü Dürrîzâde Abdullah Molla Hazretleri ile vekîl-i sadâret-i uzmâ fehâmetlü Kaymakam Rüştü Paşa Hazretleri, kasr-ı mezbûra vusûllerinde kaidesi üzere huzûr-ı fâizü'n-nûra duhûl ve hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîye yüzler sürerek mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümul olduklarında, hakk-ı ahakk-ı âlilerinde iltifât-ı mülûkâne mebzûl ve her vechile nâil-i me'mûl oldukları gayr-i mechûl olıcak, şeh-i vâlâ-menkabet avdetlerine ruhsat buyurduktan sonra, bir saat kadar musâhibler ile eğlendikleri rikâba gidenlerden rivâyet ve ikindi üzeri yukarı saraya teşrîf buyurdukları kanuna riâyet oldu.

Alâaddin Ağa'nın mâbeynci olması

Mâbeynci şüden-i Alâaddin Ağa ez-ağavât-ı kilâr-ı hâssa

Mukarrebân-ı be-nâm-ı pâdişâh-ı Dârâ-gulâmdan Berberbaşı Ali Ağa'nın kardeşi İzzetlü Ali Ağa, mâbeyn-i hümâyûndan çerâğ olalı mâbeynci taslakları hâb-ı huzûrdan dûr ve "Aceb kim mâbeynci olur?" diyü münselibü'ş-şuûr oldukları ma'lûm-ı cumhûr idi ki Muharrem rikâbı olduğu günün ferdâsında Kilerli Alaaddin Ağa nâmında bir ağa-yı köhne-libâsa mâbeyncilik elbisesi ilbâs ve fi'l-hâl üzerinde olan pas ve kirpas mahvolduğu meşhûd-ı ahâd-ı nâs oldu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Vukû'-ı müjde-i hâsoda der-rûz-ı firûz-ı pazar-ı meymenet-âsâr

Muharrem'in on birinci Pazar günü, hazine odasının giyimbaşısı Mahmûd Ağa'nın alt yanında "anahtar oğlanı" ta'bîr ettikleri raddede bulunan Pîr Ali Ağa ve kilerden peşkirbaşı Şahin Ağa'nın mâ-dûnu olan Hacı Ahmed Ağa ve seferliden câme-şûybaşı Müjdecibaşızâde Hâfız Ahmed Ağa, hâsoda müjdeleriyle be-kâm ve ol nâm ile be-nâm oldukları ma'lûm-ı havâss u avâm oldu.

Silâhdâr Ali Beyefendi'nin padişah tarafından orduya gönderilmesi

İrsâl-i silâhdâr-ı şehriyârî be-da'vet-i ordu-yı hümâyûn

Ordu-yı hümâyûnda sadrazam ve makam-ı sipeh-sâlârîde serdâr-ı ekrem olan Devletlü Hurşid Paşa Hazretleri, bu evânda Rusya gâilesi ber-taraf ve Belgrad darü'l-cihadı dahi eyâdi-i a'dâdan halâs eylediği gıbta-fermâ-yı halef ü selef olacak mertebe kendüye izdiyâd-ı şeref olmakla, taraf-ı eşref-i şâhaneden teşrîfâtı hâvi ve tevcîhâtı muhtevî Silâhdâr Ali Beyefendi yediyle bir kıt'a hatt-ı hümâyûn irsâl ve hemen silâhdâr-ı [33b] nâm-dâr dahi "Bârekallâhu's-sebte ve'l-hamîs"[22] hadîs-i şerîfine imtisâl için mâh-ı Muharrem'in yirmi ikinci yevm-i hâmisde hâk-i pây-i şâhâneye yüzler sürüp semt-i maksûda revân ve gidip gelinceye kadar çuhadârağa bulunan Hüseyin Beyefendi silâhdârlık vekâletiyle mahsûd-ı emsâl ü akrân oldu.

22. "Allah cumartesi ve perşembeyi mübarek kılsın."

Giyimbaşı Mahmûd Ağa ve Câmeşûybaşı Halîm Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i giyimbaşı ve câmeşûybaşı bâ-gedikliyân-ı Enderûn

Giyimbaşı Mahmûd Ağa ile seferlide câme-şuybaşı olan Boşnak Halîm Ağa'nın kadd ü kâmetleri gayr-i mevzûn yani Mahmûd Ağa ne kadar kısa ise Boşnak o kadar uzun olduğundan ortası bulunamayarak hâsodaya alınamayacakları cihetle mahlûl olan tımârâtın iki kıt'ası tefrîk ve mumâileyhümâya tâlib olmaları için hafîce teşvîk olunduklarından Giyimbaşı bî-çâre Mahmûd "Vermeyince Ma'bûd ne yapsın Mahmûd" ma'nâsına muvaffak Boşnak Halîm dahi "Külli tavîlun ahmak"[23] mazmûnuna ma-sadak olduğundan nânpâreleri niyâz ve taraf-ı şâneden ikisi de çerâğlık ile i'zâz olıcak giyimbaşılığa Burnaz Ahmed Bey tasâüd ve seferlinin câme-şûybaşılığı ile Tulumbacı Hâfız Mehmed Ağa dalkavukluktan tebâüd eyledi.

Padişah tarafından Hazine Hocası Kudsî Efendi'ye İzmir mevleviyetinin ihsan edilmesi

İhsân-ı mevleviyet be-Hâce-i hazîne Kudsî Efendi

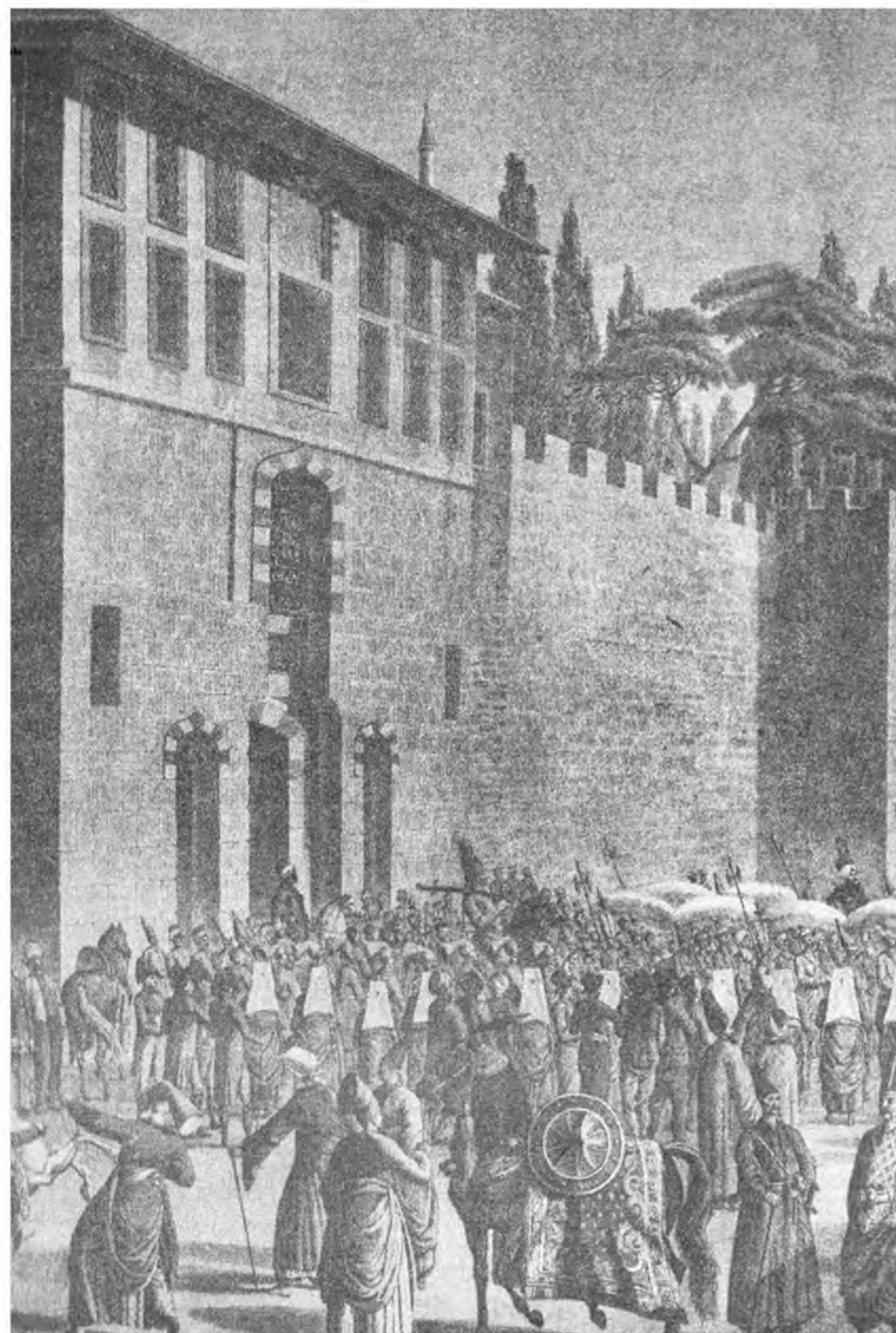
Hazîne-i Hümâyûn hocası Faziletlü Kudsî Efendi Hazretleri, İzmir mevleviyetiyle be-kâm olmakla, Galata Sarayı hocalarından Akşehirli Ömer Efendi Hazretleri, hazine hocalığıyla kâm-yâb ve Galata hocalığı için zürefâ-yı ulemâdan Ekmekçizâde Ahmed Efendi Hazretleri intihâb buyrulduğu talebeye suâl ü cevâb gibi oldu.

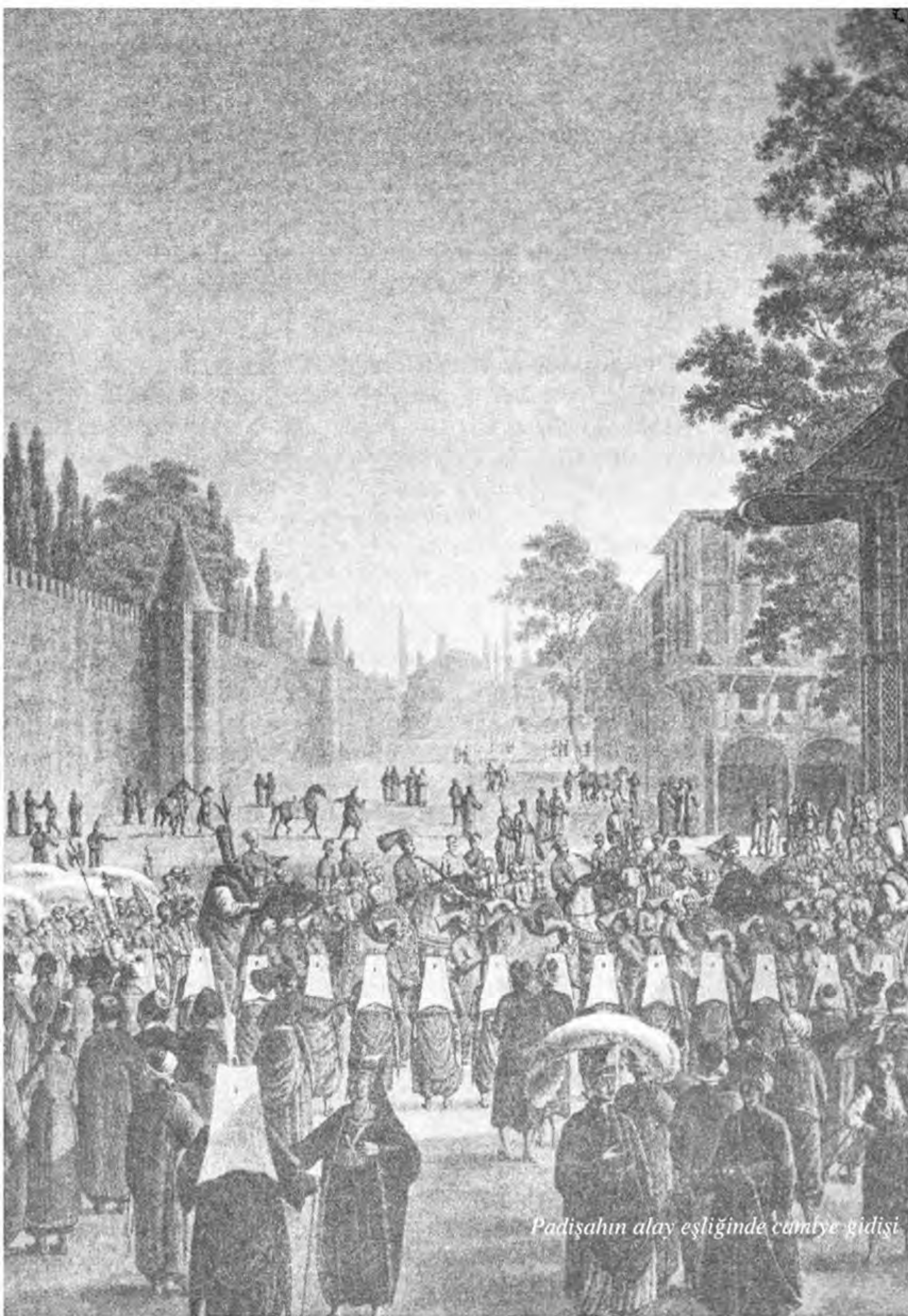
Ordunun İstanbul'a geri dönmesi

Âmeden-i Ordu-yu Hümâyûn be-Dersaadet

Bugünlerde, âvâze-i sulh ü salâh ile kâffe-i âlem fevz ü ferah bulduğundan, ba'dezîn ordu-yu hümâyûnun taşralarda lüzûmu kalmadığı cihetle, sadrazam hazretlerine daveti mutazammın hatt-ı hümâyûn ile Silâhdâr Ali Beyefendi Muharrem'in yirmi ikisinde İslâmbol'dan çıkmış idi. Mîr-i müşârünileyh kat'-ı menâzil ve tayy-i merâhil ederek yevm-i azîmetinin beşinci günü darü'n-nasr-ı Edirne'ye vâsıl ve iltifât-ı serdâr-ı ekremîye orada nâil olup, birkaç gün zarfında kâffe-i me'muriyetini edâ vü ifâ ve evvelce avdeti istidâ etmiş ise

23. "Uzun boylular ahmaktır"

Padişahın alay eşliğinde camiye gidişi

de şiddet-i şitâ sür'at-i avdete mâni olup birkaç gün meksi iktizâ etmeğin, ba'dehu âcilen Dersaadet'e vusûl bulduğunun haftasında ordu-yı hümâyûn dahi Çırpıcı [34a] Çayırı'na nüzûl ve Rebiulevvel'in ikinci günü mükemmel alay ile İslâmbol'a duhûl edip, sadrazam ü bedr-i afhâm hazretleri hâmil oldukları livâ-yı fahr-i enbiyâyı taraf-ı zî-şeref-i şâhâneye teslîm ve hâk-i pây-i zıllûllâhîyi takbîl ve telsîm ile mazhâr-ı nazar-ı âtıfet oldukları bâdî-i tahrîr ü terkîm olundu.

Hâfız Hasan Ağa'nın Şehzade Abdülhamid'e lala olarak tayin edilmesi

Lala-yı şehzâde şüden-i Hâfız Hasan Ağa ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Sâl-i sâbıkta lâbis-i libâs vücûd ve dâhil-i dâire-i hest ü bûd olan Şehzâde Abdülhamid Efendi Hazretleri'ne mütehayyizân-ı ağayân-ı hâne-i hâssadan Hâfız Hasan Ağa lala nasb u tayîn ve tîz vakitte icrâsı lala-yı müşârünileyhe sebeb-i temkîn oldu.

Kuşçu Esad Ağa ve Cündî Reşîd Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Kuşçu Esad Ağa ve Cündî Reşîd Ağa ez-hâne-i hâssa

Yirmi üç senesi kilâr-ı hâssadan hâsodaya alınan Kuşçu Esad Ağa, yirmi yedi senesi seferlinin câme-şûybaşılığından giden Reşîd Ağa, çerâğlık ricâ eyledikleri arz-ı hâllerinde muharrer ve bu cihetle matlûbları üzere mübeşşer olduklarında, uhdelerinde olan hâsoda gediklerinin biri mülâzim-i hâsodalılardan Matrak Mehmed Emin Ağa'ya ve biri Çerkes Paşazâde Abdi Beyefendi Hazretleri'ne müyesser oldu.

Bâbüssaâde Ağası Salih Efendi'nin azledilip yerine Mustafa Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Ağa-yı Bâbüssaâde Sâlih Efendi ve nasb-ı Mustafa Ağa

Kapıağası Salih Efendi ukâlâlık ile meşhûr ve umûrunda tecvîz-i kusûr etmediği ma'lûm-ı müdebbir-i umûr-ı cumhûr iken, çekemeyenler azl ü tebdîline sa'y-ı mevfûr ederek, âkıbet azline zafer-yâb oldukları herkesi şuûrdan dûr ve müşârünileyhi mesnedinden mehcûr eyledikleri ne beytü'l-harâb ve ne beytü'l-ma'mûr gibi olmakla, işbu Rebiülevvel'in onuncu Salı

günü, sâbıkâ hâsodabaşı Ankaravî Mustafa Ağa'nın davetine âdem irsâl ve silâhdârağa dâiresine geldiği ile huzûr-ı hümâyûna götürülüp serâsere kaplı dört yenli samur kürk ilbâsıyla ibcâl buyrulduğu, netîce-i meâl-i ahvâl-i vâkiü'l-hâl oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı hümâyûn

Şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesine tesâdüf eden Perşembe gecesi mevlid-i şerîf kandili îkâd ve mu'tâd olan mevlid cemiyeti Ağalar Câmi-i şerîfinde beyne'l-'işâeyn okunması ağaları mesrûr ve dil-şâd edip, zât-ı şâhâneleri, mevlid hitâmında harem-i hümâyûnlarına avdet ve ferdâsı günü meşhûr-ı afâk olan âlây-ı vâlâ ile câmi-i muallâ-yı Ahmed Hânî'ye azîmet ve be-tekrar [34b] istimâ'ları sebeb-i rif'at ve beyân-ı ilân-ı şân-ı Nübüvvet oldu.

Enderûn ağalarının padişahın huzurunda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomakbâzî-i ağavât der-meydân-ı Gülhâne

Bu eyyâm-ı mes'adet-encâmda safâ-yı derûn küşâde ve zevk ü şevk günbe-gün ziyâde olduğundan başka, bi-hamdihi Teâlâ, havalar itidâle meyyâl ve herkes seyr-i sahraya ikbâl göstermekte idüğünden, sultân-ı âli-neseb, küşâyişe sebeb olmak mütâlaasıyla Rebiülevvel'in yirmibirinci Cumartesi günü ber-vech-i peşîn, kasr-ı dil-nişîn-i Gülhâne'ye şeref-bahş-ı izz ü temkîn olup, oraya ağayân-ı letâfet-unvânın gelmelerini emr ü fermân ve o anda cümlesi huzûr-ı müstevcibü's-sürûra dizildikleri manzûr-ı şâh-ı cihân olıcak, ibtidâ tomak uruşmaları imâ ve beş on nevbet ol fende yektâ olan hem-pâlar envâ'-i kavâidler icrâ ettiklerinden sonra, mürettep olan ihsânlar tomak uruşan ağalara i'tâ ve her birisi altın alırlarken yerlere berâber temennâlar ettiklerinin ba'dından menzil ciridî atılması te'kid ve bu keyfiyet cündî ağalara sebeb-i tazıyâne-i şevk-i cedîd ve belki müstevcib-i metânet-i mel'abe-i cirid olmakla, zümre-i mezbûr nişan olunan mekândan ciridleri atmağa me'mûr ve her birisi akrânına müsâbakat etmeye mecbûr oldular ise de içlerinde Kato Hasan Ağa müstakil ve mâ-bâkileri münfail olduğu hâlde Kato vâ-beste-i karîn-i tahsîn ve şâyeste-i ihsân-ı hâkân-ı zamân ü zemîn olup, ba'dehu cümleye ruhsat-ı avdet sudûr ve bu vechile vakit mürûr eylediği dâhil-i zeyl-i sahâif-i silk-i sütûr oldu.

Hazineli Seyyid Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Seyyid Mehmed Ağa ez-hâne-i hâssa

Yirmi yedi senesi hazîne-i hümâyûndan hâsodaya giden Seyyid Mehmed Ağa'nın derûnunda çerâğlık muzmer ve bu sırr-ı ser-besteyi açar açmaz çerâğ eyledikleri herifi kıpkırmızı biber gibi yakıp, uhdesinden münhal olan oda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Kuloğlu Şâkir Ağa şâyân ve sırasıyla cümlesi resîde-i ser-hadd-i pâyân oldu.

Çuhadâr Lûbadalı Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadâr-ı şehriyârî Lûbadalı Ahmed Ağa ez-hâne-i seferli

Seferlide olan ağaların kodamanlarından ve yirmi gedikli çuhadârların kocamanlarından Lûbadalı Ahmed Ağa'nın ocak yolunda kıdemi ve çuhadârlıkta kendinden mukaddemi olmadığı âşikâr ve nasılsa sinni yetmiş ve yılı bitmiş denecek ihtiyâr iken, el-yevm rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânede çuhadâr ve iki dirhem bir çekirdek denecek [35a] emekdar olduğuna mebnî, başçuhadârlığı kendinden me'mûl ve bir yaraşıklı sözler ile meşgûl olduğu hâlde bu aralık hâsodaya gelmesi pek ihtiyârlığına tesâdüf ve bu sinde hâsodaya alınıp acemî hükmünde istihdâmı "mürüvvete muhalif" denilerek, kendine suâl olunmaksızın Kıbrıs adasındaki tevliyet, ağa-yı mumâileyhe inâyet ve ister istemez çerâğ buyrulduğu hem hakaret hem riâyet oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn ez-Sarây-ı İslâmbol be-Sarây-ı Beşiktaş

Şehriyâr-i İskender-iktidâr hazretleri, beher sâl-i meserret-iştimâlde beş altı aydan ziyâde İslambol sarayında tevakkuf ve ârâm buyurmazlar iken, bu sene-i müteyemminede hikmet-i Hudâ hava rutubet peydâ ettiğinden, hâkân-ı zaman, yirmidokuz Cemaziyelâhir'inin ikinci gününe tesâdüf eden Çarşamba günü Mayıs'ın dokuzuncu günü idi ki ihtiyâr olunan eşref saatte İslambol Sarayı'ndan sahil-sarây-ı Beşiktaş'a bi'ş-şevket ve'l-iclâl sâye-endâz-ı ikbâl oldukları anda, her taraftan top-ı şâdümânî atılarak ilân-ı resm-i cihân-bânî buyurulduğu hayât-ı taze ve meserrât-ı bî-endâze oldu. Hemân cenâb-ı feyz-resân dâver-i devrân-ı padişâh-ı kâm-rân hazretlerinin işbu nakl-i hümâyûn-ı meymenet-makrunların bâdî-i füzûnî-i inşirah-ı derûn eyleyip, nice nice sinîn-i kesîre iyâb u zehâbların müşâhedesiyle âmme-i âlemi gark-ı deryâ-yı

sürûr ve müstağrak-ı envâr-ı safa-yı huzûr eyleye. Âmin, bi-câh-ı seyyidü'l-mürselîn.[24]

Dolmabahçe Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb be-kasr-ı Dolmabahçe

İşbu şehr-i Cemâziyelahir'in yedinci günü Dolmabahçe Köşkü'ne göç rikâbı olup, öyleye yakın halîfe-i rûy-ı zemîn, Enderûn ağalarıyla kasr-ı dil-nişîne şeref-bahş-ı izzet-mekîn olduklarında, ibtidâ salât-ı zuhru edâ ve ba'dehu sadr-ı celîlü'l-kadr Devletlü Hurşid Paşa Hazretleri ile Şeyhülislâm Dürrîzâde Efendi Hazretleri gelip tebrîk-i resm-i menzil husûsunu ifâ ve mikdâr-ı vâfi iltifât-ı şeh-i devrân ile mesrûr ü ihyâ olduklarından sonra avdete ruhsat tahsîl ve at başı berâber gelip gittikleri muhtâc-ı beyân-ı tafsîl olmağın, bir iki saat müddette rikâb resimleri tekmîl olunca, biniş yerlerinde mutâd olan pehlivan güreşinin seyrine zât-ı şâhâne ikbâl ve ol gürûh-ı mekrûh yek-diğeri pâmâl edinceye değin tâb u tüvânların ibzâl edicek Çantacı Râgıb Efendi atıyelerini i'tâ ve ba'dehu tüfeng-endâzlığa [35b] sa'y-i vâfî olunarak Hazîneli Hanefî ve Kilerli Köle Sâlih ve Seferlili Ahmed Bey destiyi şikeste gayret ve küsûru tehî-dest meşakkat çekince meşâgil-i tüfeng bertaraf ve gavâil-i fişenk cümleten leff olup avdete ibtidâr ve ağavât kulları dahi rikâb-ı hümâyûnlarında pûyân olarak Beşiktaş sarây-ı dil-ârâsına vusûlleri bâdî-i şâdî-i erbâb-ı intizâr oldu.

Padişahın Kâğıthane'ye gitmesi

Meyl ü ikbâl-i şâhâne be-tarz-ı halvet-i semt-i Kâğıthane

Mevsim-i bahâr-ı hüceste-âsârda mesîre-gâhın mecmû'una müreccah olan Kâğıthane'ye, bu sâl-i meserret-iştimâlde pâdişâh-ı mahmûdü'l-fi'âl ve şehinşâh-ı kerîmü'l-hısâl ikbâl buyuracakları musammem ve birkaç aydan beri ol tarafın ebniyesine bir miktar bina munzam olmakla, mâh-ı hâlin on sekizinci gününe tesâdüf eden Cumartesi günü semt-i mezkûre azîmet ve ol câ-yı cennet-nümâya halvet tarzına rağbet buyurdukları, müstashab-ı maiyet olan ağavâta mûcib-i meserret ve müstevcib-i mefharet oldu. Rabbimiz Teâla Hazretleri, vücûd-ı beh-bûd-ı âlem-suûd-ı mülükânelerin sarây-ı sıhhatte dâim eyleyip, hemîşe safâ-yı hâtıra karîn ve hayırlı metâlibe mukarin eyleye. Âmin.

24. "Peygamberlerin Efendisinin yüzusuyu hürmetine dualarımızı kabul eyle."

Çuhadâr Âsım Bey ile Arab Selîm Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Çuhadâr Âsım Bey ve Arab Selîm Ağa ez-ağavât-ı hazîne

Hazînede olan ağalardan Sarım İbrahim Paşa hafîdi Çuhadâr Âsım Bey ile Cündî Arab Selîm Ağa, Silâhdâr Ali Beyefendi'nin çakırsalanlarından olmalarıyla beyne'l-akrân muteber ve silâhdâr-ı müşârünileyhin nazarında kadrleri füzûn-ter olduğuna mebnî sarayca hareketleri yolsuz ve etraf ile imtizâcları uygunsuz idi. Bugünlerde zât-ı şâhâne halvet tarzına azm-ı Kâğıthane edip ol fezâ-yı dil-küşâda şöylece sahra-nişîn ve bu cihetle silâhdârağa ve sâir mukarrebîn ma'iyyet-i mülükânede kâmbîn olduğundan mâadâ, aşağı odalı ağalardan yirmi gedikli çuhadârlar Bahâriye'de der-âguş-ı ferş-i zümürridîn ve bu gibi münâsebeti olanların ekserîsi bir bahâne ile mazhar-ı iltifât-ı pâdişâh-ı rû-yı zemîn oldukları hâlde, mumâileyhümânın halvetten mahrûmiyetleri ye'slerine sebep ve feleğe küskünlüklerinden çerâğlığı talep etmeleriyle, ol saatte der-dest bulunan mahlûller ile çerâğ ve sarây-ı hümâyûndan ırâğ olduklarından sonra, yerlerine eski çuhadârlardan hazinede çuhadârağa çırağı Ali Ağa ile Seyyîd Ahmed Ağa silâhdârağanın çakırsalanlığı ile be-kâm ve ikisi de akrân arasında nâil-i merâm oldu.

Emin Efendi ve Salih Efendi'nin Keçi Ârif Ağa ile birlikte çavuş olmaları

Serheng-i şehriyârî şüdend-i Keçi Ârif Ağa ve sâir der-münâsebet-i halvet

Kilerde kâin meşhûr [36a] tambur çalanlardan Keçi Ârif demekle ma'rûf Şirin Ârif Ağa, müsemmâ bi'l-nakîz ma'nâsına çirkin bir ağa olup, devr-i Selîm Hânî'den beri meşkhânelere müdâvim ve çavuşlara mülâzim olduğundan, mûsikide mahâret-i tâmme peydâ ettiğine âmme muttalî iken, bî-çârenin tâli'-i nâ-sâzı sazı gibi olmayıp rastgelen acemi kendüye takaddüm eylediği bâdi-i dâğ-ı derûn ve şimdilere kadar çavuş olamadığına kalbi mahzûn olduğu resîde-i sem'-i hümâyûn olmakla, bu eyyâm-ı mes'adet-encâmda, esbak Müezzinbaşı Halil Efendi merhûmun birâderi Kilerde Emin Efendi ile Hânende Sâlih Efendi'nin sadâları müessir ve sît-i haseneleri herkese te'sîr etmeğin, lafzen Şirin Ârif Ağa'nın ma'nen ol iki hüsnü'l-veche izafeti izâfet-i lafziyye kabîlinden olduğuna mebnî, beynlerinde umûm u husûs min-vechin bulunduğundan, üçü birden çavuş olmasına irâde-i seniyye taalluk ve bu cihetle mesrûriyetleri tahakkuk eyledi.

Bahâriye Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-i Bahâriye

Pâdişâh-ı mekârim-iktinâh hazretleri, Cemâziyelâhir'in sekizinci gününe tesâdüf eden rûz-ı firûz-ı Perşembe'de, Bahâriye Köşkü'ne saltanat binişi eylediklerinin haber-i meserret-eseri Beşiktaş Sarayı'nda kalan ağaların sem'ine resîde olıcak, cümlesi mesrûr olarak müretteb olan vakitte destâr-ı hümâyûnun arkasından sandallara râkiben Bahâriye'ye vâsıl ve her birine sürûr-ı derûn hâsıl olduğu sırada, pâdişah-ı âlem-penah hazretleri yedişer çifte yağlı piyâdeler ile Kâğıthane tarafından nûr gibi zuhûr ve deniz kenarına dizilen ağaları iskeleye yanaştıkları anda ebrû-yı iltifât-ı mülûkâneleri ile müstağrak-ı deryâ-yı sürûr buyurup, ba'dehu âheste reftâr ile kasr-ı bî-kusûr-ı mezbûra şeref-pîrâ ve kudûm-i meymenet-lüzûmları ile her taraf tarâvet peydâ edicek, öteden beri biniş yerlerinde olan şeyler bu binişte dahi kâmilen icrâ ve ikindi zamânına kadar sâye-i hümâ-vâye-i şâhânede envâ'-ı zevk ü safâ olunduktan sonra, taam vakti fasıl ısmarlanıp çavuşlar ve musâhibler pes perdeden sazları âheng ve fiske dâireler birbirine denk olduğu esnâda, hâsodalı Şâir Râsih Efendi'nin birâderi seferli odası ağalarından çavuş mülâzimi Tanburî İzzet Efendi'nin zâde-i tâb-ı müşkül-pesend ve eser-i kilk-i maâni-peyvendi olan (Nazm);

Âlem eknûn heme müstağrâk-ı eltâf-ı ni'am
Şode der-sâye-i şâhenşeh-i Mahmûd-şiyem[25]

beyt-i berceste, cümleten, el-melikü memâlik-i [36b] mûsiki olan hânendelerden hazîneli Çavuş Şâkir Ağa'nın makâm-ı bestenigârda yaptığı kâr-ı pesendîde-efkârı resîde-i sem'-i şehriyârî olmak emeliyle taksîme âğâz ve Tanburî Numan Ağa dahi biraz bâlâ-pervâz görünerek nevâ-yı âhâ dem-sâz müessir nâmeler ibrâzıyla vâsıl-ı semt-i Irak u Hicâz olmakla, hitâmında muâmele-i tahsîn ü âferîn resîde-i serhadd-i tis'în olduktan sonra, sâhib-i güfte İzzet Efendi ile bestesini yapan Çavuş Şâkir Ağa'ya ihsân-ı bî-pâyân resîde ve lezzet-i âsâr ve eş'ârı ikisi birden çeşîde eyledikleri hengâm, huzûr tamâm ve zât-ı şâhâne avdete kıyâm edip, oradan bi'-d-devlet ve'l-ikbâl Kâğıthane'ye şeref-endâz-ı şevket ü iclâl olduklarında ağavât-ı derbeder dörder beşer üçer çiftelere süvâr ve ekserîsi tersâneden gelen kanca başlı sandallar ile orsa boca Beşiktaş'a gittikleri medâr-ı iftihâr oldu.

---

25. "Sultan Mahmûd'un sayesinde bütün âlem lütuflara, güzelliklere ve iyiliklere gark oldu."

Kilerci Azîz Bey ile Hallaçoğlu Ömer Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Kilerci Azîz Bey ve Hallaçoğlu Ömer Ağa

Hazîne kethüdâsı Sadullah Ağa'nın kilercisi İzzetlü Aziz Bey ile çuhadârlardan Hallaçzâde Ömer Ağa'nın çerâğlık emelinde oldukları mesmû'-ı pâdişâh-ı âli-câh olıcak, mahlûl olan Girit dizdarlığı Aziz Bey'e ihsân ve Hallaçzâde'yi dahi bâ-mâhiye çerâğ buyurdukları şâyân-ı istihsân olmağın, kilercilik ile tütüncü Sinobî Süleyman Ağa mesrûr ve tütüncülüğe Çantacı Râgıb Efendi'nin kardeşi Sâlih Efendi me'mûr olmakla, terk-i takvâya mecbûr oldu.

Padişahın Kâğıthane'den Beşiktaş Sarayı'na dönmesi

Avdet-i şâhâne ez-halvet-i semt-i Kâğıthane

Şehriyâr-ı İskender-iktidâr, mevsim-i bahar-ı hüceste-âsârın bir miktârını Kâğıthane'de güzâr etmek niyet-i hayriyesiyle, seyr-i sahrâ-yı kûhsâra heveskâr ve leyl ü nehâr ol taraf-ı zî-şerefde hiçbir gezmedikleri yer kalmadığı âşikâr olıcak, ta'b- bî-menend-i âlem-pesend-i mülûkânelerine hatt-ı istifâ hâsıl ve fasl-ı rebî' geçtiği serhadd-i mefâsıl olduğundan, Cemâziyelâhir'in yirmisekizi ve şuhûr-ı Rûmiye'den Haziran'ın dördüncü Perşembe günü, ale's-seher, şehriyâr-ı kerem-güster Kâğıthane'den fekk-i lenger-i ikamet ve müheyyâ kılınan hinto ile sarây-ı Beşiktaş'a şeref-kudûmleri bâis-i yümn-i meserret oldu.

Silâhdârağa Kaftancısı Râsih Efendi'nin vefatı

Vefât-ı Kaftânî-i silâhdârî Râsih Efendi

Cülûs-ı cihân-bânîde Galata Sarayı'ndan hazine-i hümâyûna alınan, üç dört sene sonra silâhdârağa kaftancılığı ile mukarin-i iclâl olan erbâb-ı kemâlden Râsih Efendi'nin seyr-i serîü'z-zevâl-i ömrü resîde-i encâm ve enfâs-ı ma'dûdesi [37a] sarây-ı fânide gezer iken füc'eten tamam olduğu, evâil-i Receb-i tera'l-acebde garâib-i eyyâm olmakla, münhal olan mesnedi yine Galata'dan gelme ağalardan Derviş Hâfız Ağa'ya mesned ve Galatalıların birbirine arka olmasıyla bu kapı da münsedd oldu.

Surre alayının Beşiktaş Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Çinili

Receb-i şerîfin on ikinci Çarşamba günü, surre-i hümâyûn Çinili Mey-

danı'nda tanzîm ve sâbıkı misüllü orada teslîmi tasmîm olunmağla, yevm-i mezkûrda pâdişâh-ı kerem-fermâ, kasr-ı mezbûra şeref-pirâ ve ibtidâ huzûr-ı fâizü'n-nûrlarında Devletlü Dârüssaâde Ağası Amber Ağa serâsere kaplı samur kürk iksâ edip, ba'dehu eimme ve hutebâ birer aşr-ı şerîf kıraatiyle ervâh-ı güzeştegân-ı ehl-i imânı ihyâ ve sevâbını selâtin-i mâziyeye ihdâ ettikleri gibi dârüssaâde ağası, meydana gidip surre devesini kendi eliyle birkaç defa gezdirdikten sonra, emânetleri surre emini nasb buyurulmuş olan Şehsüvârzâde Derviş Bey'e teslîm ve saka başılarıyla yerler öpüp gittikleri şâyeste-i ta'zîm ü tekrîm oldu.

Hâsodalı Hüseyin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Sofalı Hüseyin Ağa ez-hâne-i hassâ

Cülûs-ı hümâyûnda ikinci çuhadârlıktan hâsodaya giden sofalı Hüseyin Ağa, babayiğit âdem ve kırk seneden beri hazînede ve gerek hâsodada müstahdem olup, şimdilerde ihtiyârladığı iştihâr ve hadd-i zâtında emekdar olduğu âşikâr olduğuna mebnî, mahlûl olan cesîmce tevliyet işbu defa çerâğlık olmak üzere ihsân ü inâyet buyurulup, riâyet-i tamm ve tevkîr ü ihtirâm ile hânesine irsâl ve uhdesinden münhal olan hâsoda gediği ile Kara Mustafa Ağa ibcâl ü iclâl oldu.

Çubuklu mesiresine saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-yâften-i biniş-i saltanat be-mesîre-gâh-ı Çubuklu

Boğaziçi'nde sayılır seyir yerlerinden Çubuklu nâm bir câ-yı dil-ârâma, Receb-i şerîfin yirmidördüncü isneyn günü saltanat binişi olmağın, şehriyâr-ı kâm-kâr, vakt-i mahsûsda teşrîfe rağbet ve ol câ-yı dil-küşâya bâ-nihâde-i yümn-i mes'adet olduklarında, kâidesine tatbîken Enderûn-ı hümâyûn ağaları otak-ı gerdûn-nitâk piş-gâhına âdâb u erkân ile dizildikleri bâdî-i tezâyüd-i izz ü şân-ı şevket olıcak, sâde-nara ile zurna çalınmasına ruhsat-ı seniyye erzânî ve o aralık pehlivan güreşinin seyri vesîle-i safâ-yı ruhânî olmağın, bir iki saat onlar ile imrâr-ı vakt olunup, gâlib ve mağlûba Çantacı Râgıb Efendi yediyle [37b] avâidleri ihsân ve hitâmında nişan atılmak dahi fermân buyurulmağın, hemen tüfengî yamakları şeşhane tüfengler ile sehpâların başına şitâbân ve müterakkıb-ı izn ü icâzet oldukları ma'lûm-ı şeh-i devrân oldukta atmalarına işâret ve nişan dikilen sebû-yı dil-cûyu kırmağa gayretettikleri sıralarda, sultân-ı selâtin-i zamân üçüncü atışta nişan-ı bî-şânı bî-nâm u nişân ve o anda cümle çavuşân "Ala hey!" lafzını resîde-i sem'-i iz'ân-ı bî-huşân ettikleri, pâdişâh-ı

kâm-yâbı neş'e-yâb ve tüfengî yamaklarını dahi gayrete düşürecek sözler ile birbirine istirkâb etti ise de tüfengî yamaklarından kilerde Cündî Haydar Ağa ile seferlide Ukalâ Mustafa Bey'den başkasının dâne-i ikbâli âmâc-gâh-ı âmâle isâbet etmeyip, nişanı urmaktan cümlesi kat'-ı ümmîd ve bu ye's ile sehpâların semtinden baîd oldukları manzûr-ı şâh-ı ferîd ü şehinşâh-ı vahîd olıcak, cümlenin bir mikdar teneffüs ve ârâmlarına ruhsat ve herkes ihrâmlarına sür'at gösterir göstermez tekrar cümlenin gelmesi matlûb ve çarçabuk fasıl ısmarlandığı hesâba mahsûb olup, hemen o anda ser-nâme-i sürûr-ı safâ ma'rifetli Kemânî Ali Ağa, makam-ı dil-ârâm-ı Isfahan'dan taksîme âgâz ve nagâmât-ı pesen-dîde ibrâzı ile erbâb-ı sâza nevâlar gösterdiği netîce-i imtiyâz olıcak, müessir sesli hânendelerden Kilerli Sâlih Efendi peyrev-i taksîm ve perdesi perdesine âhengi teslîm edince değin okuduğu güfte bu mahalle terkîm olunmuştur. (Nazm);

Sûzân idüğüm tâbiş-i ruhsârun içindir
Kan ağladığım turre-i tarrârın içindir
Göz yummaduğum gamze-i hun-hârın içindir
Âh eylediğim hâl-i siyeh-kârın içindir

diyerek çağırdığı gazel-i bî-bedelin meâli cümlenin hasbihâli olmakla, sâmiînin ciğerleri hûn ve derûnları hâl-i Enderûn gibi olmakta iken makama münâsib bestelerden;

Leylî-i zülfün gören Mecnûn olur

bestesi tamâmıyla terennüm olunca, cümlesine in'âm verilerek avdete kıyâm ve akşam üzeri sarây-ı dil-ârâ-yı Beşiktaş'a vusûlleri bâis-i şevk ü hırâm oldu.

Silâhdârağanın kardeşi İzzeddin Mustafa Beyefendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i dâder-i hazret-i Silâhdârî Mustafa Bey ez-hâne-i hâssa

Devletlü silâhdâr beyefendinin birâderi hâsodalılardan İzzeddin Mustafa Beyefendi, silâhdâr-ı müşârünileyhin nazar-ı kimyâ-eserleri inzimâmıyla bir parlak mesnede nâil [38a] olamadığı kendüye dağ-ı derûn ve bütün gün dâder-i şefkat-güsterine mahzûn göründüğü ma'lûm-ı ahâli-i Enderûn olmakla, kadr-i ilâhîyi, tedbîr tağyir edemeyeceğinden çerâğlık ile tebşîr olup hânesine tesyîr olunduğu lede't-tahrîr, uhdesinden münhal olan silâhdârağa lalalığı seferliden gitme Kara Mustafa Ağa'ya tedbîr ve hâsoda gediği kilerden gitme Uzun Sâdık Ağa'ya ilâve-i tevkîr oldu.

Enderûn ağalarının padişahın huzurunda mızrak oyunu oynamaları

Vukû'-ı mel'abe-i mızrak der-meydân-ı Kasr-ı Çinili

Şabân-ı şerîfin üçüncü Çarşamba günü, şevket-meab-ı şefkat-nisâb efendimiz hazretleri, Beşiktaş sarây-ı dil-ârâsı derûnunda kâin Çinili Köşkü'ne teşrîf ve cündîyân-ı ma'reke-cüyânı taltîf için mızrak oynamalarını teklîf buyurduklarında, cümlesi başlarına câr şâllar sarınıp, arkalarına Mısırlı kesimi yeşil çuha cübbeler iksâ ve boyunlarına en'âm keseleri takarak bir süslü kıyâfet peydâ ettiklerinden sonra, esb ü eşheb-i küheylân-meşreblere süvâr ve emr ü fermâna arz-ı dîdâr-ı intizâr ettikleri sıralarda, kilerde olan Köle Haydar Ağa ile hazînede Lezgî Mehmed Ağa cündîler içinde yektâ ve evvel ü âhir yalnız bir eşi yok bî-hemta gibi olduklarından, bâ-irâde alay başlarını idâreye me'mûr ve karşı alaylara kalan cündî ağaların kumandasını harem-i muhterem ağalarından meşhûr Şuayib Ağa nezârete mecbûr olıcak, la'b- mezbûrun oynanmasına işâret ve usûl-ı füru'una riâyet olunarak, icrâsına mübâşeret emeli ile ibtidâ mezbûr Lezgî ile meşhûr Şuayib, alay başlarından at kaldırıp keskin dizgin ile meydanın orta yerinde karşı karşıya geldikleri an esblerinin eşkinlerine asla halel gelmeyerek harmana soktukları âlemi hayrân ve mızrağın ucunu yere sokup anın üzerine çarh gibi döndükleri ileride iz'ân olup, bundan sonra bu hâl ile biribirini harmanın içine almağa bezl-i makdûrda kusûr etmediler ise de ikisi de biribirinden vakûr, üstâd-ı pür-zûr olduklarından, yek-diğeri galebe ihtimâli olmadığı cihetle hüsn-i rızâlarıyla birbirinden tefrîk ve sâirleri dahi mes'ele-i ma'nâyı bu cihetle tahkîk ederek, mel'abe-i mızrağı usulüne tatbîk ettiklerinde, ol kadar sanâyi'-i bedia ihtira ettiler ki emsâli gayr-i meşhûd ve birbirlerin aralarından sür'ât ile geçip merkez ittihâz ettikleri dâirede tekrar be-tekrar harman vererek halka çevirdikleri maârifden ma'dûd [38b] olmağın, cündîyân-i fârisü'l-hıyel-i iz'ân, şâyân-ı ihsân-ı sultân-ı selâtin-i zaman oldukları meydanda nümâyân ve sâye-i hümâ-vâye-i şâhânede böyle seyirler ile imrâr-ı vakt oldunduğu dâhil-i zeyl-i evrâk-ı perişân oldu.

Avrupa'dan gelen canbazların padişahın huzurunda gösteri yapmaları

Âmeden-i cân-bâz-ı perende-bâz be-huzûr-ı pâdişâh-ı bende-nüvâz

Düvel-i mütehabbe tebaasından Sardunyalı perende-bâz ile aceze-i nisâdan bir zûr-bâz, Avrupa'da envâ'-ı mel'abe tahsîli ile kesb-i imtiyâz ederek, letâfet-i âb ü hevâsı uzûbet-fermâ ve pâyîtâht-ı mülûk-ı âleme rüchânı zâhir ü hüveydâ olan Dârü'l-hilâfetü'l-aliyye ve makarr-ı saltanat-ı seniyyeye gelip hünerlerin icrâ etmeğe ruhsat istidâ etmeleriyle, müsaâde-i mülûkâne

rû-nümâ buyrularak, huzûr-ı mehâbet-mevfûrda dahi seyr ü temâşasına rağbet buyrulacağı imâ olundukta, mâh-i hâlin on üçüncü rûz-ı firûz-ı perşembede Çinili Köşkü meydanına ityân ve ol saha-i mesâhada oynanmasına emr ü fermân buyrulmağın, yevm-i mezkûrda, pâdişâh-ı bende-perver, kasr-ı mezbûrda ziyâ-güster olıcak, her taraf şeref bulup, hemen huzûr-ı hümâyûnlarına ağayân dizildikleri an, mersûm âdâb-ı rüsûm ile hâk-i zemîni takbîl ve hazzolunacak muâmeleleri tekmîl ettikten sonra, ta'rîfiyle yapılan mahall-i mürtefi'e on beş kadar sandalyeleri kendi eliyle birbirinin üzerine ilkâ ve mecmû'unu mısmar ile mıhlamış gibi imtizâc ettirdiği rû-nümâ olmağın, ibtidâki sandalyeden intihâsındaki sandalyeye kadar serbestçe basarak üzerilerine suûd ve birisinin endâmına tezelzül gelmeyerek mâ-fevkinde olan sandalyenin üstüne kuûd edip, öyle mekân-ı mürtefi'de ekl ü şürbe meşgûl ve taam tamamında göz ermeyecek mertebede perende atıp baş aşağı ayakları yukarı durması hendesece olan mahâretine mahmûl olduysa da ondan ziyâde arkadaşı olan zûr-bâz kokana dahi ağreb şeyler yapmaya âgâz ve hatta saçına çeki taşı bağlayıp gezdirdiğine seyr edenler sihirbaz dedikleri sıralarda, cündîlerden Lezgî Mehmed Ağa bindiği esb ile ahûr gibi girdiği odanın sakfında olan demir halkalara kalın ipler geçirilip kokananın kâkülüne kemend ve zülf-i siyâhına Lezgi bend olıcak, acûze-i ucûbe olduğu yerden yavaş yavaş kalkmaya cür'et ve bir iki hatve kadar yüksek yere hareket edince, esb-i mezbûr ve cündî-i cesûr [39a] ve anın girdiği âriyetî ahur heyet-i mecmû'asıyla iki zirâ kadar yerden kesildiği seyircileri dâire-i idrâkten dûr ettikten başka, kokana daha hârik-i âde şeyler yapmağa istizân ve hemen imaretten bir büyük kazgan celbini istimân edip, kazganın içinde erittiği kurşunları eliyle karıştırıp hurde-misket gülleleri yapması hayret-feza-yı erbâb-ı ukûl ve bundan ağreb işleri makbûl-i ashâb-ı redd ü kabûl olması ma'kûl ise de kokana yere yatıp cündîler at koşturarak karnına basıp geçtikleri be-tekrar âlemi engüşt-ber-dehan hayrân ve o cihetle atâyâ-yı şâhâneye şâyân oldukları vesîle-i beyân-ı kerem-i pâdişâh-ı kâm-rân oldu.

Kâğıthane'ye düzenlenen saltanat binişi sırasında Dilsiz Hüseyin'in havuzda boğulması

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kâğıthane ve gark-ı Hüseyin Dilsiz der-havz-ı kâşâne

Şa'ban-ı muazzamın dokuzuncu Pazartesi günü Kâğıthane'ye saltanat binişi olmakla, müretteb olan alay ile pâdişâh-ı kerîmü'l-hısâl berren azîmete ikbâl ve ağavât kulları dahî süvâr-ı esb-i isticâl olarak bir iki saatin

zarfında vusûlleri müyesser-kerde-i hazret-i Rabbü'l-Müteâl olıcak, mutâd-ı mülükâneleri üzre salât-ı zuhrun edasına ibtidâ ve ba'dehu mahallin kabiliyetine göre meşgûl-i zevk ü safâ olmak merâsim-i mutâddan olmakla, hemen pehlivan seyriyle iktifâ olunmayıp, ashâb-ı merâktan Musâhib Abdi Bey'in zevkini çıkarmak ümidiyle gerçekten merakına dokunacak şeyler kendüye teklîf ve mizâc bilir bir zarîf kimseyle havuza girip güreşmesi ta'rîf olundukta kasden izhâr-ı telâş ve "Müddet-i ömrümde suya girmem" diyü üstünü ve başını hurde-hâş eylediği hâlde yine göz ucuyla etrafa nigerân ve "yeşil çimen üzerine güreşmemize fermân buyrulsa" dediği kabûle şâyân olmayıp, çağlayanların üst tarafındaki suların içinde yüzülmeye karar verildi ise de hazînede olan Hüseyin Dilsiz, müstaid bir dilsiz olmakla, bir iki gün evvel gelen Frenk canbazının yaptığı ma'rifetlerden bir ikisini belleyip huzûr-ı hümâyûnda yapmayı mâbeyncilere ricâ ve peyderpey işâretler kaldırdığını pâdişâh-ı kevkeb-ârâ gördüğünü mukarreblere imâ buyurduklarında, meramını bilenler ber-tafsîl ifâde ve niyâzına müsaâde buyrulmasını tahsîl-i irâde ettikleri ile Dilsiz sür'âtle Abdi Bey'in yanına [39b] varıp, miyânına muhkem sarılıp sürüye sürüye ejderha resmi olan havuza getirdiğini, âyine-i devrânda bir cümbüş-i firâvân olacak zu'muyla huzûr-ı hümâyûnda olanlar, handekünân bunlara nigerân iken, havuz derin olduğunu Abdi Bey muâyene ve bir iki kere dalıp çıkıncaya kadar boğulacağına muvazene edicek, hemen feryad ü figâna âgâz ve "Dilsiz beni su gibi boğacak" diyü aşırı niyâz ettiği sırada, Dilsiz'in bir ayağı ejderha resminin altında olan demir ızgaranın arasına geçmiş ve ne kadar çalışmış ise bacağını kurtaramayıp suyun dibinde kalmış. Beri tarafta Abdi Bey batıp çıktıkça anın yaygarası telâşına düşüp Dilsiz'in hâlinden kimse haberdâr olmadığından, ağalar sade Abdi Bey'i istihlâsa sa'y-i firâvân ve kenâr-ı havzdan uzanıp alamadıkları herkese halecân olunca, kilerde Köle Sâlih Efendi belinden şalını çıkarıp ip gibi Abdi Bey'e atmayı akıl etti ise de Abdi Bey'de akıl kalmadığından tutamayıp, hemen can vereceği sırada pâdişâh-ı âlem-penâh "Eyvah! Bunlar gark olacak" dediğini Çavuş Şâkir Ağa işitince, bî-pervâ kendüyi mühlikeye ilkâ ve inâyet-i Rabbanî ile Abdi Bey'i tuttuğu gibi kenâr-ı havza getirdiği sebeb-i hayat-ı lâ-beka olup, beri yanda Dilsiz'in sît u sadâsı olmadığından, bî-çare deryâ-yı rahmete gark ve havz-ı şefaate müstağrak olmuş. Bunun üzerine "Aman, Dilsiz ne şekil oldu?" diyü ne kadar [âdem] var ise tersâne payzenleriyle kenâr-ı havza gelip içine girmeye adem-i cesâret ve "Tatlı sudur, yüzülmez" diyü dalmaya hiç tâkât getiremedikleri kıyamet gibi bir şey olıcak, âkıbet mevti gözüne alan bir payzen kendüyü atıp Dilsiz'in ayağı dolaştığı ızgaradan kurtarıp çıkarmaya çare bulduysa da canı çıkalı çok olmuş. Hemân Rabbim ömr-i devletini müzdâd etsin, şevketli efendimiz "Dilsiz, beni eğlensin diyü telef oldu" diyerek aşırı teessüf

ettiklerine cümle ağalar müteessir olup, mümkün olaydı Dilsiz'in yerine canını verirlerdi. "El-mukadderu lâ-yugayyeru"[26] müfâdınca huzûr-ı pâdişâh-ı âlem-penâhta, üç beş yüz ağa ve hâsodalılar ve silâhdârağa ve kızlarağası ve sâir bin âdeme mukabil nâfizü'l-kelim mâbeynciler, cümle hadem ü haşemleriyle beş hatve ilerde ejderha resminin dibine varmaya kâdir ve muktedir olamayıp, kasr-ı hümâyûnun [40a] içinde efendimiz bizzat havzın kenarına gelip "Şu biniş yerinde olan seyircilerden de bir âdem yok mu suya dalacak?" diyü orada bunca ihsânlar vaad buyurmuşlar iken kimse dalamayıp, nihâyet Dilsiz'in lâşesini bir payzen ihrâc ve "Belki sağdır" diyü bir ağaca tepe aşağı astıkları beyhûde iz'âc olup, hâl bu ise iş oralardan geçmiş. Bunun üzerine münâsib mahalle defnolunması için irâde sudûr ve Dilsiz'in vâlidesine harc-ı hâssadan mâhiye tahsîs buyrulduğu sebeb-i tesliyet-i kazâ-yı nâgeh-zuhûr olup, ancak efendimizin rahm ü şefkat ve merhameti bir kimseye kıyas olunamadığından, yevm-i mezkûrede ol derece bî-huzûr oldukları Enderûn halkını dâire-i şuurdan dûr ve bu elem-i ruhânî münâsebetiyle biniş paydos olduğu tahrîr-kerde-i abd-i pür-kusûr oldu.

Baltalimanı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-mesîre-i Baltalimanı

Baltalimanı demekle meşhûr seyir yerine, Şa'ban-ı şerîfin on üçüncü Perşembe günü saltanat binişi olmakla, kaidesi üzere Enderûn ağaları azîmete âmâde ve destâr-ı hümâyûn Çinili Meydanı'ndan geçerken ta'zîm ü tekrîm eksik ve ziyâde olmayıp, tahmînen bir saat mürûrunda şâh-ı İskender-câh hazretleri dahi teşrîf-i kudûm-i meymenet-lüzûmlarıyla muntazırîni taltîf buyurduklarından sonra salât-ı zuhrun edâsına ibtidâ ve İmam Abdülkerim Efendi'ye iktidâ edip, salât-ı mefrûza hitâmında biniş yerlerinde âdet olan şeyler icrâ ve her biri bir gûna temâşâ olunarak asr-ı sâni hulûl ve mizâc-ı mülûkâneleri üzere edâ-yı salâta meşgûl olmaları muvâfık-ı usûl olmağın, namaz tekmîlinde civâr yalılardan takdîm olunan et'ime-i mütenevvi'a piş-gâh-ı şehinşâhîlerinden güzâr ve içlerinden müştehattan olanlara ikbâl buyrulduğu vesîle-i iltifât-ı sıgâr u kibâr olmağın, fi'l-hâl ince sâz ısmarlanıp hânende ve sâzende otağ-ı hümâyûnun önünde sazların tanzîm ve içlerinden kilerli Çavuş Sâlih Efendi, ferahnâk makamında taksîm eylediği makbûl-i pâdişâh-ı heft-iklim ve arkasından beste ve semâilerini okuyup tamâm eyledikleri kâidesine ta'zîm olup, ba'dehu huzûr tamâm ve herkes sâye-i saltanâtta mes-

26. "Kaderde olan değişmez."

rur u be-kâm olıcak, avdet üzeri ezân-ı şerîf takarrüb ve hemen sarây-ı Beşiktaş Sarayı'na varılması ile cümleye safâ-yı hatır terettüb eyledi.

Bazı ağaların padişah musahibi olmaları

Musâhib şüdend-i Yedekçi Elmas Ağa [40b] ve Paşa Çırağı Abdullah Ağa ve Saîd Ağa bâ-sâye-i şahâne

Harem ağalarının müstaidlerinden Yedekçi Elmas Ağa ile Paşa Çırağı Abdullah Ağa ve Saîd Ağa, ebnâ-i cinsi beyninde fart-ı zekâ ile şöhret peydâ etmiş olduklarından, karîha-i ilhâm-ı sarîha-i hazret-i mülûkâneden intihâb ve musâhiblik unvânıyla kâm-yâb olmaları için şehr-i Şa'ban-ı şerîfin yirmi üçüncü sebt günü ağavât-ı mûmâileyhüm, Devletlü Darüssaâde Ağası Amber Ağa Hazretleri vâsıtasıyla huzûr-ı pertev-nüşûra takrîb ve hâk-pây-i hümâyûna yüzler sürerek tatrîb buyurdukları *Letâif-i Enderûniyye*'ye yazılması tasvîb olundu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı hilâl-i Ramazân-ı şerîf der-şeb-i şenbih

İşbu yirmi dokuzuncu senesi Ramazân-ı şerîf, Cumartesi gecesi inde'ş-şer' sâbit olduğu muhakkak ve bu cihetle me'mûrlar muvaffak olmakla, ferdâsı sebt günü ber-mutâd huzûr dersleri feth ü küşâd ve cemî' ümmet-i merhûme müjde-i mağfiret ile nâr-i cahimden azâd olacaklarının mübâhesesi sebeb-i sürûr-ı ibâd-ı pâkize-nihad oldu.

Mısırlı Mehmed Ağa'nın dârüssaâde ağası vasıtasıyla Enderun'a alınması

İlhâk-ı Mısırlı Mehmed Ağa be-zeyl-i ağavât-ı kilâr-i hâssa be-vâsıta-i ağa-yı dârüssaâde

Mısır'da kölemen tâifesini Vâli Paşa Hazretleri kılıçtan geçirdiği günlerde, bir takrîb-i dil-firîb ile firâr eden Mısırlı Mehmed Ağa nam bir kakavân-ı nâ-be-sâmân, hemşîresi harem-i ismet-tev'emde idüğü bi'l-münâsebe Mısır kapı kethüdâsı Saadetlü Necîb Efendi'ye her taraftan ihbâr ve mû-yi nâçizine hata gelmemesi ihtâr olunmağla, efendi-i müşârünileyh, bi's-selâme İslâmbol'a celbine sarf-ı yârâ-yı iktidâr ve ecel-i mev'ûdu gelmediğinden sağ ve selâmet getirttiği medâr-ı iftihâr olup, bunun üzerine ağa-yı merkûm

Enderûn-ı hümâyûnda kiler odası ağavâtı zeyline ilhâk olunduğu zehir zakkum oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i erkân-ı devlet be-Hırka-i Saâdet

Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü, ziyâreti mutâd olan Hırka-i Saâdet ziyâreti, bu sene-i müteyemminede dahi emsâli misüllü ziyâret ve ol sevb-i seyyid-i enâm ile cümle erkân-ı devlet, mazhar-ı şeref-i bî-gâyet oldukları mukarin-i sıhhat oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı cedîd

Gâyet-i rûz-ı firûz-ı rûze olan arife günü, pâdişâh-ı İslâm Beşiktaş'tan İslâmbol Sarayı'na teşrîf ve arifede olacak resmleri icrâ [41a] ile me'mûrları taltîf buyurduklarından sonra, bayram günü bâbüssaade pîş-gâhına kurulan taht-ı zerrîni şeref-efzâ ve ol makâm-ı muallâda, vüzerâ ve ulemâya kıyâm ederek merâsim-i muâyedenin îfâsına müsaâde-i mülûkâneleri rû-nümâ olup, hitâm-ı biatta câmi-i Ahmed Hânî'ye azîmet ve salât-ı ıyd-ı saîdi büyük imam Abdülkerim Efendi kıldırdıkları sebeb-i kabûl-i icâbet görünmeğin, ba'de'l-edâ sarây-ı dil-ârâya avdet ve şeref-i muâyede ile Enderûn ağavâtı dahi mazhar-ı feyz-i âtıfet olıcak, Yalı Köşkü binişine bi'd-devlet ve'l-ikbâl sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve ol mahalde dahi âdet olan resm-i kadîmi kaidesine tatbîken ikmâl buyurup ba'dehu Beşiktaş Sarayı'na güzâr ve bayram vürûduna değin intizârı çekilen envâ'-i inşirâha mukârenet ile derûn-ı Enderûn'da olan gubâr, rüzgâr-ı günâh-ı tövbekâr gibi mahvolduğu, sebeb-i şükr ü teşekkür-i hazret-i Hâlik-i perverdigâr oldu.

Eski Saray Ağası Sümbül Ağa'nın vefatı

Vefât-ı ağa-yı sarây-i atîk Sümbül Ağa der-sarây-i mezbûr

Harem ağalarının nizâmları üzere, darüssaâde ağasından başkasına her yerde tefevvuk ve takaddümü der-kâr olan rütbelerinin gâyet ve nihâyeti Eski Saray ağalığı idüğü kânun-ı Enderûn'da tescîl ve ekserîsinin enfâs-ı ma'dudeleri dahi ol mesnede tekmîl olduğu muhtâc-ı tafsîl olmağın, işbu defa mesned-i mezbûrun me'mûru olan Eski Saray Ağası Sümbül Ağa'nın kandil-i

ömrü şikest ve heyet-i mecmû'ası râyiha-i mevt ile mest olıcak, Yeni Saray'da baş kapı gulâmı bulunan Cezayirli Ali Ağa, Eski Saray ağalığına sezâ ve yayla baş gulâmı Tunuslu Osman Ağa dahi Yeni Saray baş kapı gulâmlığına ocak yolu kaidesince revâ görülerek, ikisine de huzûr-ı hümâyûnda hila'-i fâhire iksâ ve kâide-i kadîmeleri üzere muâmeleler icrâ buyrulması ile mesrûr ve ihyâ olarak mahall-i me'mûriyetlerine isrâ olunduklarından sonra, madûnlarında ortanca çıkmış harem ağalarından, cümle ortancaların eskisi Solak Cevher Ağa "Hasırlı" unvanı ile şâd ve acemî harem ağalarının en eskisi olan Musandırabaşı Süfyan Ağa dahi ortanca raddesiyle dil-şâd ve bu silsile hasebiyle nev-heves harem ağalarının beyninde kandil altı kaplaması yine küşâd olduğu, sırf acemî harem ağalarının ensesini berbâd ve böyle yolsuz terbiye ile niceleri telef olduğu sebeb-i [41b] feryâd-ı ebâ vü ecdâd oldu.

Saîd Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Saîd Bey ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Yirmi yedi senesi silâhdârağa kaftancılığından hâsodaya giden Saîd Bey, hâsodaya gideli silâhdârağa lalalığı ile karîn-i ihtirâm ve her taraftan mültefet olduğu sebeb-i hücûm ve iktihâm olduğundan başka, zaten vücûdu zaîf ve sıklete tahammül edemeyecek raddede nahîf olmakla çerâğlığı emel ve bu defa münhal olan çakırcıbaşılık mesnedine mahal görülmeğin, nân-pâre-i mezkûre kendüye inâyet ve kapıcıbaşılık unvânı ilâve-i riâyet olup, uhdesinden mahlûl olan hâsoda gediği ile kilerden gitme Hacı Ahmed Ağa kâm-rân ve silâhdârağa lalalığı ile Türk İbrahim Ağa fâikü'l-akrân oldu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Vukû'-ı müjde-i hâsoda der-hakk-ı ba'z-ı müteheyyizân-ı ağayân-ı Enderûn

Sâye-i şâhânede hâsodalılar çerâğlık ile be-kâm oldukça, aşağı odalılar dahi hâsodaya nakl ile nâil-i neyl-i merâm olageldikleri ma'lûm-ı enâm olmakla, işbu eyyâm-ı bî-âlâmda yani yirmi dokuz senesi Zilkadesi içinde, taraf-ı bâhirü'ş-şeref-i şâhâneden hazinenin giyimbaşısı Burnaz Ahmed Bey'i ve Çuhadâr Halil Ağa'yı ve kilerden Mantar Osman Efendi'yi ve Bahri Mehmed Ağa'yı ve seferliden Mürekkepçizâde Tâhir Ağa'yı ve Miskalî Ahmed Ağa'yı hâsoda müjdeleriyle tebşîr ve ol rütbe-i âliye ile tevkîr buyruldukları tebşîr olundukta, hazinede baş yazıcı olan Kıbrısî Emin Efendi'nin kıdemi der-kâr ve giyimbaşıdan eski olduğu âşikâr iken, başyazıcılık münâsebetiyle

ocak yolundan sarf-ı nazar etmiş ise de hâsodaya alınmakta geri kaldığına azîm elem izhâr ve bu defa "Beni hâsoda ile mesrûr etmedikleri hâlde baş efendilikten bin kese olsa yine kabûl etmeyerek giyimbaşılığı ihtiyâr ederim" dediği iştihâr bulmağın, mukarrebân- hazret efendi-i müşârünileyhi siyânet edip, iki günden sonra anı da hâsoda ile be-kâm ettiklerinden başka, evvelce gidenlerden eski itibâr ettikleri medâr-ı iftihâr olmakla, alt yanında ikinci yazıcı bulunan Mehtâb Ethem Efendi başyazıcılığa tasaddur ve ikinci yazıcılık ile üçüncü yazıcı Hamâmîzâde Mustafa Efendi teşehhür ve üçüncü yazıcılığa da dördüncü bulunan Şükrü Efendi teşekkür etmesi tekerrür etmeğin, dördüncü yazıcılığa Kaftancı İlyas Ağa'nın nevbeti gelmiş ise de kaftancılığı terk etmesi tecvîz olunamayıp, anın da [42a] alt yanı baş kollukçu Bekir Efendi bulunup, daha alt yanı Çantacı Râgıb Efendi ve daha alt yanı Sırkâtibi yamağı Yahya Bey bulunmağla, böyle mu'tenâ me'mûriyette bulunanlar mesnedlerini terk edip dördüncü yazıcılığı kabûl etmedikleri, sekizinci yazıcı bulunan baş yazıcının kardeşi Sâdık'a yarayıp, beş kişi birden eskidiği hakkında ni'met ve tîz vakitte meydan alması onca büyük devlet oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı İslâmbol

İşbu yirmi dokuz senesi rûz-ı Kasım'a on beş gün kalarak, havalar uygunsuz olduğundan İslambol'a nakil hususunda suûbet çekildiği melhûz iken, bi-hamdihi Tealâ, birkaç gündür hava nev'-ummâ küşâyiş peydâ ettiğine itinâ olunup, işbu şehr-i Zilkade'nin yirmi birinci gününe tesâdüf eden Cumartesi günü, ihtiyâr olunan eşref saat ile sarây-ı mezbûra nakl-i hümâyûn buyrulduğu cümleyi karîn-i zevk ü safâ ve müdâvim-i duâ vü senâ oldu.

Gülhâne Kasrı'nda rikâb merâsimi düzenlenmesi ve ardından ağaların tomak oynamaları

İcrâ-yı resm-i rikâb be-Kasr-ı Gülhâne berây-ı tebrîk-i menzil

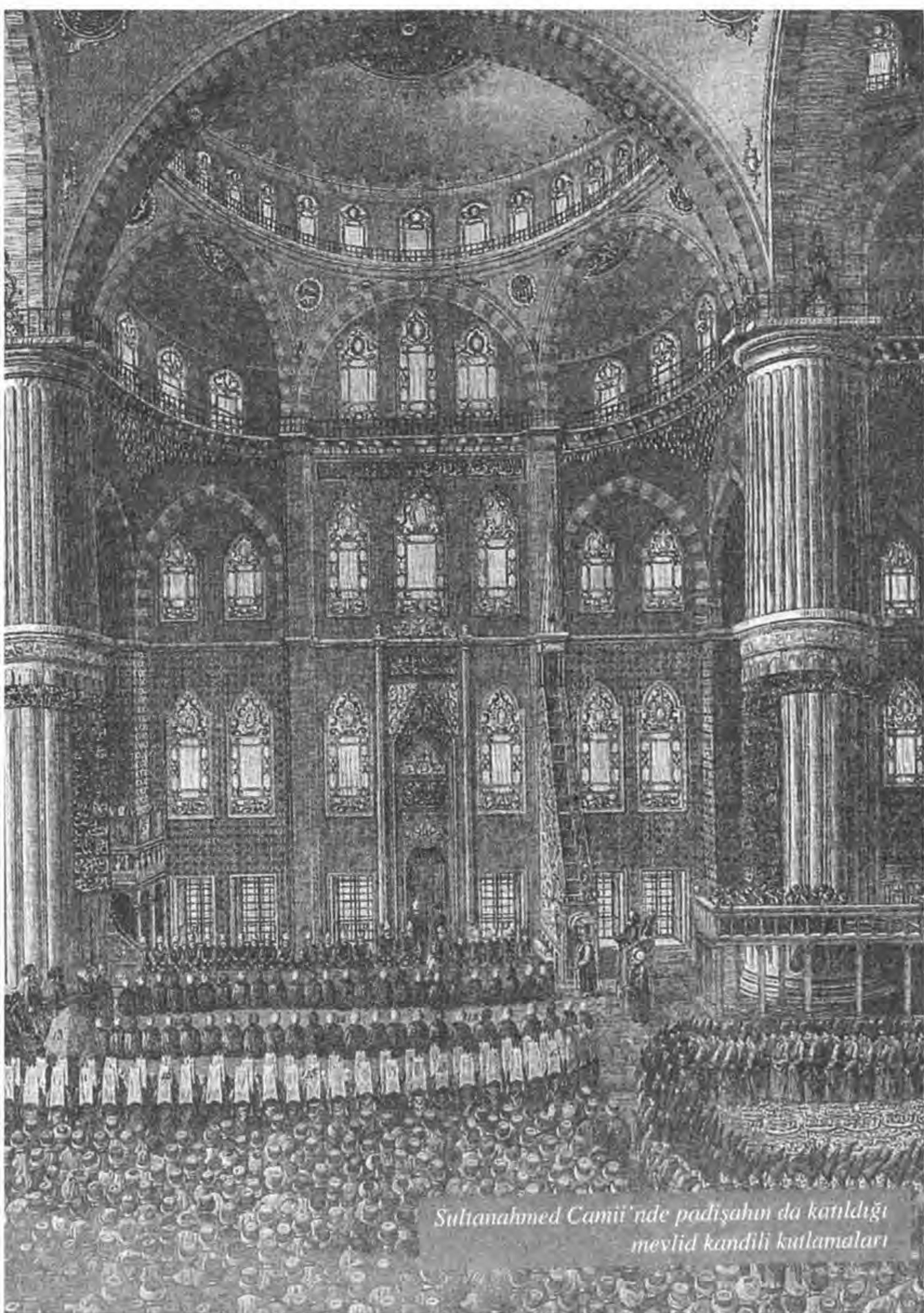
Resm-i kadîm ve de'b-i müstadîm üzre, nakl-i hümâyûn vukû'larında tebrîk-i menzil için rikâb olageldiğinden, işbu şehr-i Zilkâde'nin yirmi üçüncü isneyn günü Gülhâne Köşkü'nde resm-i rikâb icrâ ve Sadrazam Hurşid Paşa ile Şeyhülislâm Dürrîzâde Efendi hazerâtı, nâil-i iltifât-ı şeh-i vâlâ olduklarından sonra, yukarı sarayda kalan koğuş ağaları dahi kasr-ı mezkûra istenildiği resîde-i sem'-i iz'ânları olıcak, hemen başlarından takyelerini ihrâç ve alelace-

le hazırlananların hâlleri tafsîle muhtâç olduğundan başka, mâbeynci taslakları evhâm-ı hâma tâbi ve tekellüflü elbise telebbüsleriyle gittikleri ekserîsinin zevkine mâni olup, ne hâl ise huzûr-ı lâmiü'n-nûra vusûllerinde pehlivan güreşmesi fermân ve resm-i âdî beş on çift pehlivân birbirini hâk-i mezellette galtân ve hangisi galebe ettiyse ihsândan başka bir de tahsîn olunduğu ilâve-i unvân olmağın, ba'dehu ağalara da izin sudûr ve herkesin gidişi gibi gelişi alıkâma mütehammil olmadığı sebeb-i fütûr-ı ashâb-ı umûr oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Muâyede-i ıyd-ı adhâ der-sarây-ı muallâ

İşbu şehr-i Zilhiccetü'ş-şerîfenin onuncu gününe tesâdüf eden Perşembe günü ıyd-ı adhâ olmakla, kaidesi îcabı icrâ ve dört gün dört gece mütevâliyen kesb-i zevk ü safâ olunduğu [42b] sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Sultanahmed Camii'nde padişahın da katıldığı mevlid kandili kutlamaları

1230 (1814/15) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i selâsîn ve mi'eteyn ve elf ve zuhûr-ı ihsân-ı Muharremiye be-ağavât-ı Enderûn ve icrâ-yı merâsim-i rikâb der-kasr-ı İncili

İşbu otuz senesi re's-i sâl-i ferhunde-fâl, Perşembe günü olduğu mutâbık-ı akvâl olmakla, yevm-i mezkûre-i mübârekede cemî' ağavâta Muharremiye nâmıyla birçok altın ihsân ve huzûr-ı dâver-i devrânda yegân yegân verildiği cümlesini şâd u handân kıldığı müstağnî-i beyân olduktan sonra, Cumartesi İncili Köşkü'ne Muharrem rikâbı sipâriş ve vakt-i muayyenede Sadrazam Hurşid Paşa Hazretleri ile Şeyhülislâm Dürrîzâde Efendi Hazretleri mazhar-ı nüvâziş oldukları bâis-i küşâyiş ve mûcib-i asâyiş oldu.

Peşkirbaşı Şahin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Peşkirbaşı Şahin Ağa ez-sarây-ı hümâyûn

Bir iki seneden beri, kiler-i hâssaya peşkirbaşı olan Şahin Ağa'nın hâne-i hâssaya liyâkati der-kâr ve itibâr bulacağı âşikâr ise de evvel ve âhir koğuş ağalığı ile imrâr-ı vakt ettiği zâhir ü bâhir olduğundan, bî-çâre büyük yerlere adem-i rağbet izhâr ve bâb-ı rızâda olmayı ihtiyâr etmekle, bugünlerde hâline çesbân bir şey ile çerâğ olmaya çeşm-daşt-ı terakkub u intizâr olduğu ma'lûm-ı şehriyâr-i şefkat-şiâr oldukta, mahlûl gelen bir kıt'a zeâmet ağa-yı mûmâileyhe inâyet ve çerâğlık müjdesiyle riâyet olunduğu her mecliste rivâyet olup, uhdesinden münhal olan peşkirbaşılığa Hâfız Mustafa Ağa şâyân ve ağa-yı mûmâileyhin nezâreti ağavât-ı kilâra nevâle-i ni'met-i bî-pâyân oldu.

Mevlid Kandili'nde Hüdâî Şeyhi Şehâbeddin Efendi'nin saraya davet edilmesi

Celb-i Şeyh-i Hazret-i Hüdâî der-şeb-i mevlid-i şerîf ve çerâğ-ı Suyolcuzâde be-sarây-ı hümâyûn-ı feyz-makrûn

Bi-hamdihi Teâlâ, sülâle-i tâhire-i Osmâniye, öteden beri mazhar-ı nazar-ı ehlullâh oldukları câ-yı iştibâh olmamağla, daimâ ricâlü'l-gaybın celbine sâ'î ve duâ-yı hayriyelerine âsâr-ı icâbetiyle izhâr-ı mesâi edegeldikleri misillü, hâlen ulüvv-i mizâc-ı merhamet-imtizâcı eslâf-ı mülûk-ı pesendîde-sülûka gâlib ve turûk-ı aliye ashâbının teveccühlerine tâlib olan şevketlü, kerâmetlü pâdişâh-ı dil-âgâh efendimiz hazretleri, işbu şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesine tesâdüf etmiş olan Pazar gecesi, Mevlid-i şerîf-i mağfiret-redif kandili münâsebetiyle, ağalar dâiresindeki mescid-i şerîf [43a] ve ma'bed-i latîfe teşrîf ve kaide-i kadîmesi üzere kıraat olunan menkabe-i velâdet-i basaâdeti istima' ile bendegân-ı Enderûn-ı hümâyûnu taltîf ve her sınıfın gönlünü bir gûna te'lif buyurup, ba'dehu mevlid-i şerîf hitâmında, kutbü'l-ârifîn, gavsü'l-vâsilîn, Hazret-i Hudâî eş-Şeyh Azîz Mahmûd Efendi Hazretleri'nin âsitânesinde post-nişîn, Reşâdetlü Şeyh Şehabeddin Efendi Hazretleri'nin hankâhında mevcûd olan sûfileri ile huzûr-ı fâizü'n-nur-ı mülûkânelerinde âyin-i tarîklerin icrâ ve tevhîd-i şerîf arasında â'lâ sadâ ile ilâhî okuyan Suyolcuzâde Sâlih Efendi senâ olunduğundan, hadd-i zâtında sesi müessir ve husûsiyle okuduğu nutk-ı şerîf evliyâullah nutku olmasıyla kime olsa tesir etmeğin, nutk-ı mezbûr teberrüken dâhil-i dâire-i silk ü sutûr oldu.

Hazret-i Hakkın habîbi sevgili bir dânesi
Olduğuçün oldu âlem mihrinin pervânesi
Kenz-i aşkın mahzeni olmuş Sezâyî gâlibâ
İstemez aslâ imâret bu dil-i vîrânesi

nutk-ı can-bahşını dinleyenler mest ü bî-hûş ve bâ-husûs aşk olanlar mehâbet-i meclisi ferâmuş edip, ekserîsi bi'l-irâde medd-i âh ve kimisi lisân-ı hâl ile "Eyvallah" dedikleri âşıkâne âşikâre şâh-râh olunca, sagîr ü kebîr izhâr-ı mafi'z-zamîr ederek "Ah şu çocuğu sarây-ı hümâyûna alaydılar" dediklerine hazret-i pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl intikal ve mahdûm-ı mevsûm-ı pesendîde-i rüsûmu saraya alıp seferli odasına irsâl buyurdukları ahâli-i Enderûn-ı hümâyûna sebeb-i vecd-i hâl gibi olduktan sonra, azîz-i kavm olan şeyh-i müşârünileyh hazretlerine emsâlinden ziyâde ikrâm ve akrânından fazla in'âm ve müteaddid kürkler iksâsıyla tatyîb-i hâtırına mafevki'l-gâye ihtimâm olunarak, cümlesi memnûnen mahallerine izâm buyrulunca, ferdâsı gün sâbıkları misillü Sultan Ahmed Cami-i şerîfine saltanat ile

teşrîf-i şâhâneleri halk-ı cihâna meserret olup, ol câmi-i zîbâda dahi tekerrür-i istima'ları sebeb-i selâmet-i dâreyn ve hitâmında sarây-ı dil-ârâ-yı şevket-ihtivâlârına avdetleri vesîle-i beşâşet-i hademe-i mâbeyn oldu.

Kütüphane Hocası Bolevî Mustafa Efendi'nin vefatı

Vefât-ı Hâce-i kütübhane-i sarây-ı hümâyûn

Kırk seneden beri sarây-ı hümâyûn hocalığına me'mûr ve hayli müddettir ki zühd ü takvâ ile zâhir ü bâtını ma'mûr olan kütüphane hocası meşhûr Bolevî El-Hac Mustafa Efendi Hazretleri, işbu [43b] şehr-i Rebiülevvel'in yirmi üçüncü gününe tesâdüf eden Salı günü, nidâ-yı "irci'î"ye lebbeyk-zen-i icâbet ve makbere-i müteâriflerinde müstağrâk-ı deryâ-yı rahmet olmalarıyla, münhâl olan kütüphane hocalığı seferli odası hocası Çarşambavî sulehâdan Saîd Efendi Hazretleri'ne teveccüh ve seferli odası hocalığı dahi Galata Sarayı hocalarından Kangırıvî el-HacAbdullah Efendi Hazretleri'ne sebeb-i tenezzüh olup, Galata Sarayı hocalığı ile de meşâhir-i esâtiz-i ulemâdan Kırımî Mustafa Efendi Hazretleri tereffüh eylediği talebe beyninde tefevvüh olundu.

Yeniçerilerin uygun olmayan davranışları

İsâet-i tâife-i gayr-i hâife-i Yeniçeriyân

Yeniçeri tâifesi dâima isâetten hâlî olmadıklarını musaddık, hâlen bilfiil yeniçeri ağası olan devlete sâdık Mehmed Efendi'yi, mest-i ser-girân-ı sahbâ-i şehâdet eyledikleri haber-i rikkat-eseri, işbu şehr-i Rebiülâhir'in beşinci Pazartesi günü resîde-i sem'-i hazret-i pâdişâh-ı âlem-penâhî olıcak, tâife-i mezmûme-i meşhûrenin böyle böyle her dem vâki olmakta olan evzâ ü etvâr-ı nâ-hem-vârlarına sabr ü tahammül tavk-ı beşerden hâric olduğu muhtâc-ı teemmül değil ise de "Küllü emrun bi-vaktihi merhûnun"[27] mefhûmunca, cümlesinin te'dib ve terbiyeleri hususu vakt ü zamânına ta'lîk ve mâ-dununda bulunan kul kethüdâsının ağalığı li-maslahatin tasdîk olunduğu tahkîk olundu.

Seferli Kethüdâsı Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i kethüdâ-yı hâne-i seferli

Dört beş seneden beri seferli kethüdâsı olan vâlide çırağı saâdetlü Ahmed

27. "Bütün işler vaktine bağlıdır."

Ağa Hazretleri'nin, sarây-ı hümâyûnda kıdemi der-kâr ve etvâr ü mişvânı makbûl-i şehriyâr-i bülend-iktidâr olduğundan, sâye-i hümâ-vâye-i şâhânede daha ziyâde kesb-i itibâr etmesi cümlenin indinde emr-i âşikâr iken, ağa-yı müşârünileyh ol efkâr-i pergârda olmayıp, bakiyye-i ömr-i nâ-pâyidânını ibâdât u taât ile geçirmeye bezl ü cell ü cehd eylediği ma'lûm-ı sıgâr ü kibâr olmakla, bu defa mahlûl olan nân-pâre-i cesîmelerden birine sezâ-vâr ve min-gayri taleb dergâh-ı âli kapıcıbaşılığı kendüye mu'cib-i mesâr-ı bî-şümâr olmağın, uhdesinden münhal olan seferli kethüdâlığı câh-ı celîlesi için hâlâ sarây-ı saltanatta bilfiil peşkirağası olan Saadetlü Tuğlu Mehmed Ağa, Devletlü Silâhdâr Ali Bey vasıtasıyla huzûr-ı hümâyûn-ı mehâbet-makrûna da'vet ve taraf-ı eşref-i şâhâneden salâh-ı hâline hürmet [44a] buyrularak ma-fevki'l-gaye mültefet olduktan sonra, hâsodabaşı Hüseyin Ağa delâletiyle tehiyye kılınan hil'â'-i fâhire huzûr-ı pertev-nüşûrda ilbâs buyrulduğu Enderûnca mezîd-i şân ü şöhret ve sarây-ı dil-ârâda arzağası rütbesine nâil oldukları şâyeste-i mefharet olmağın, ol vechile icrâsı yevm-i mezkûrda manzûr-ı ahâli-i Enderûn ve dûş-ı liyâkatinde olan kaftanı sürüyerek seferli kethüdâsı yerine geçtiği seferli odası ağaları beyninde sebeb-i tefâhür-i gûn-â-gûn olduğu hâlde cümlesi kâidesi üzere biat ve hâsodabaşının ta'rîfi üzere itâat gösterildiği sırada, münhal olan peşkirağalığına dahi serlevhâ-i şuâra, şirâze-i mecma'a-i zürefâ, hâlâ hünkâr başlalası olan Saadetlü Vâsıf Osman Beyefendi sezâ ve başlalalık unvânı dahi kilerin başkollukçuluğundan gitme Derviş Ağa Hazretleri'ne icrâ buyrulduğu, hak budur ki bilâ-nizâ' olup, ba'dehu başbolyenli bulunan eski hâsodalılardan kulzûm-i pür-cûş-i deryâ-i maârif, nüktesencân-ı zamâneden Koyunyemez dedikleri Mehmed Arif köşe peşkirağalığı raddesini ihrâz ve sâye-i saltanat-ı hazret-i padişâhîde karîn-i i'zâz olduğu misillü, noksan bulan hâsoda gediği dahi hazîne-i hümâyûndan gitme bâlâ-pervâz Pir Ali Ağa'ya mâye-i sermâye imtiyâz oldu.

Sadrazam Hurşid Paşa ile Şeyhülislâm Dürrîzâde Abdullah Molla'nın görevlerinden azledilmeleri

İstirdâd-ı mühr-i hümâyûn ez-Hurşid Paşa ve istib'âd-ı Dürrîzâde Efendi ez-câh-ı fetvâ

Sadrazam Devletlü Hurşid Paşa Hazretleri ile sâhib-i sadr-i fetva Devletlü Dürrîzâde Abdullah Molla Efendi Hazretleri'nin makamlarından infisâlleri iktizâ ve ikisi bir günde kabûl-i uzlet ve inzivâ etmeleri imza buyrulmağla, işbu otuz senesi Rebiülâhir'inin on sekizinci sebt günü, hâlâ defterdar-ı şıkk-ı evvel câ-yi celîlesiyle mübeccel olan asdika-i Devlet-i Aliyye'den Devletlü Rauf Beyefendi Hazretleri mühr-i vekâlete elyak ve sadr-ı sadârete ziyâdesiyle

ahakk ve müstehakk göründüğünden, hemen Silâhdâr-ı şehriyârî Atûfetlü Ali Beyefendi taraf-ı eşref-i saltanattan da'vetine irsâl ve sudûr-ı 'izâm-ı ma'âlî-ittisâmdan, sâbıka nakîbü'l-eşraf Çelebizâde İsmail Âsım Efendi hafîdi semâhatlü Zihnî Molla Efendi Hazretleri'nin da'vetine de mütehayyizân-ı ağayân-ı hâne-i hâssadan Tüfengîbaşı İzzetlü Mehmed Beyefendi isbâl buyrulmağın, fi'l-hâl [44b] ol iki perr ü bâl-i ikbâl, sarây-i dil-ârâyâ sûret-i isticâl gösterip, her biri Soğukçeşme kapısından girerken istikbâllerine hünkâr çuhadârları geldikleri meşhûd-ı dîde-i ashâb-ı istidlâl olup, tahsîs olunan vakitte sarây-ı hümâyûna vâsıl ve huzûr-ı pertev-nüşûr-ı mehâbet-mevfûra devletlü darüssaâde ağası delâletiyle dâhil ve evvel-be-evvel Devletlü Rauf Beyefendi mühr-i hümâyûna nâil olup, fi'l-hâl vekîl-i mutlaklara mahsûs olan kâffe-i teşrîfat-ı seniyye tamâmıyla icrâ ve dûş-ı sadakat-pûşlarına serâsere duhte ferve-i semmûr-ı müstevcibü's-sürûr ilbâs ve iksâ buyrularak kadr ü itibârları bülend ve bâlâ kılındığı misillü, makâm-ı bülend-ihtirâm-ı meşihate da'vet buyrulan müşârünileyh Zihni Molla Efendi Hazretleri'ne dahi ferve-i fetvâ-yı beyzâ ilbâs ü iksâ ve gûş-ı menkabet-menkûşu cevâhir-i kelimât ile teşhîn ve imlâ buyrulup, ol vechile mahall-i mahsûsalarına gönderildiği nakş-i sahâif-i evreng-i inşâ kılındı.

Gülhane Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn der-Kasr-ı Gülhâne berây-ı teceddüd-i makam-ı sadâret-i uzmâ

Şehr-i Rebiülâhir'in yirminci gününe tesâdüf eden Pazartesi, seher vakti Gülhâne Köşkü'ne rikâb-ı hümâyûn haberi çıkıp, öğle üzeri pâdişâh-ı âlem-penah efendimiz hazretleri binişçi ağalar ile kasr-ı mezbûre azîmet ve salât-ı mefrûzayı derûn-ı kasr-ı hümâyûna duhûlleri anda edâya niyet buyurup, hâzır olan hâsodalılar ile birlikte edâ ve ifâ olunduğu sıralarda Vezîriazam Devletlü Rauf Paşa Hazretleri ile Şeyhülislâm Zihni Molla Efendi Hazretleri rikâba gelip, usûl-i mahâsin-şümûl üzere Silâhdâr Ali Beyefendi binek taşından istikbâl ve Hâsodabaşı Hüseyin Ağa ile koltuğuna girmeye isticâl edip, peşkirağası Câcib Saîd Efendi dahi müftî-i müşkil-küşâ hazretlerinin koltuklarına girerek huzûr-ı hümâyûna yakın yere kadar getirdikleri temâşâ ve kasr-ı hümâyûna giderken Devletlü Darüssaâde Ağası Amber Ağa dahi pîşvâ olarak hâk-i pâ-yı emel-bahşâ-yı hazret-i zıllullâhîye çehre-ber-sâ olduklarında, darüssaâde ağası, silâhdârağa ve çuhadârağa ve rikâbdarağa ve bilcümle hâsodalı ağalar hidmet-i zemîn-bûsu edâ ile dışarı çıktıkları seyre sezâ ve ancak dilsizler içerde kaldıkları hayret-fezâ olmayıp, tahmînen bir saat kadar huzûr-ı mehâbet-mevfûrda [45a] mültefet olduklarından sonra

avdetlerine ruhsat ve kaidesi üzere ferden ferdâ huzûr-ı hümâyûndan çıktıkları bir azîm saltanat ve hademe-i rikâba altun vererek devletlü darüssaâde ağasının dâiresinde bir miktar ârâm u istirahat ve orada resm olan kahve ve şerbet verildikten sonra ricâl-i Bâbıâli'ye avdet eyledikleri şân-ı übbehetnişân-ı devlet-i ebed-müddet olup, ba'dehu velînimet-i âlem, kasr-ı İremasırda bir mikdar daha eğlenmeği iltizâm ve alelacele binişçi olunan koğuş ağalarının da kasr-ı bî-kusûr-ı mezkûrun meydân-ı vasî'ü'l-erkânına gelmesine ikdâm-ı tâmm buyrulunca, yukarıda kalan koğuş ağaları koşarak gelip kasr-ı hümâyûnun önünde cündî takımları tomak uruştukları seyre şâyân ve elinden tomak uruşması gelenlerin sürûr-i derûnu bî-hadd ü bî-pâyân olup, tomak tekmîlinde pehlivanlar dahi güreş etmeye me'zûn ve onlar da bir iki saat kadar zevkine varanları memnûn edip, ba'dehu tamâm olduğu hengâm, Çantacı Râğıb Efendi ile avâidleri in'âm ve ufak tefek merâsimler itmâm olunduğu anda ağalara izin sudûru ikrâm gibi oldu.

Selim Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Selim Bey ez-ağavât-ı kilâr-ı hâssa

Kilâr-ı hâssada yamak-ı tüfengî ve ocak yolunda ekserîsinden eski olan Selim Bey, hatırlı ağa olduğu ma'lûm ve hâsodaya gitmesi kendi hakkında rızk-ı maksûm gibi iken, mîr-i merkûm oralara adem-i rağbet ve hâline münâsib bir şey ile çerâğlığı ayn-ı inâyet bilmek ile hayli günlerdir ki her mahlûle arz-ı hâl takdîm ve tîz günde huzûr-pezîr olması için dâmen-i muanven-i mukarribânı takbîl ve telsîm edegeldiğinden, işbu defa mahlûl olan şöylece bir zeâmet ile çerâğlığı kendüye tebşîr ve memnûnen ve mesrûren hânesine tesyîr olunduğu zeyl-i sahâif-i *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'ye tahrîr ü tastîr olundu.

Bostancıbaşı Abdullah Ağa'nın azledilmesi ve yerine Tebdilci Ali Bey'in getirilmesi

Azl-i Bostancıbaşı Abdullah Ağa ve nasb be-câyeş Tebdîlci Ali Bey

Cülûs-ı şevket-menûs-ı hazret-i pâdişâh-ı âli-câh-ı muallâ-bâr-gâhdan beri bostancıbaşılık eden meşhûr Abdullah Ağa'nın sadıkâne hareketi ve bilâfütûr me'mûriyetinde metâneti nezd-i kerem-vefd-i şâhânede şâyân-ı kabûl ve etvâr u reftâr u güftârı cümlenin indinde mergûb ve makbûl olarak, yedi sekiz sene evvel muhâtaralı mesnedi muhâfazada âvâze-i iştihârı âfâk-gîr ve hiddet ü şiddet [45b] ve savlet ve satveti hasebiyle erâzili ve evbâşı pençe-i kahrında

esîr etmiş idi. Ne hâl ise muvaffakiyeti minvâl-i muharrer üzere iken biraz günlerdir ki inhirâf-ı mizâc ile tedbîr-i tedâvi-i ilâca muhtâc olduğu resîde-i sem'-i pâdişâh-ı mekârim-imtizâc olıcak, iktisâb-ı kesb ü sıhhat edince değin rahat u istirahati iltizâm ve infisâline dâir söz ve sohbet söylemeye kimseler iktihâm edemedikleri hâlde, kendisi hüsn-i rızâsıyla istifâ ve azlini istidâ ettiğine binâen, işbu Rebiülâhir'in yirmidokuzuncu gününe tesâdüf eden Çarşamba günü tebdîl ve tahvîli imzâ ve müstevfâ ta'yînât ile hânesinde meşgûl-ı devâ olması iktizâ etmekle, çoktan beri miyân-ı hasekiyânda teferrüd ve baş tebdîl hasekiliği ile elkâbı teceddüd eden İzzetli Ali Beyefendi bostancıbaşılık mansıb-ı celîliyle tebcîl ve haseki ocağında kâffe-i merâtibi tekmîl eylediği bitarîki'l-icmâl tafsîl olundu.

Meşhur cündîlerden Câmî Ahmed Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Câmî Ahmed Ağa ez-meşâhir-i cündîyân-ı hazîne-i hümâyûn

Hazîne-i hümâyûn odasında olan cündî ağalardan, bıçaklı eski Câmî Ahmed Ağa'nın, câm-ı ecel peymâne-i ömr-i zindegîsine kesel verip, işbu otuz senesi Cemâziyelevvel'inin onbirinci Çarşamba günü ma'tûnen dâr-ı bekâya irtihâl ve Hastalar'da birkaç gün hasbihâl etmeden mahalline gitmeye bîçâre isticâl göstericek, mâlik olduğu emlâk ve eşyâsına, hasbe'l-velâ, sudûr-ı izâmdan esbak hazine kethüdâsı Çerkes Halil Efendi Hazretleri vâris ise de kabûl etmeyip, cümlesini cânı için bir şey yapılmasına izn ü ihsân ve bu cihetle çeşme odası kandillerinin ittisâline bir balmumu ilâve olunması istizân ve kandiller ile berâber şa'şa'alı füruzân olması istihsân olunmağın, mâl-i mevkûfu Nöbetçibaşı Kolçak İsmail Ağa'ya teslîm ve anın ma'rifetiyle be-her gece yüz dirhemlik bir balmumu mangal dibinde tanzîm olunup, minvâl-i muharrer üzere nâm-ı nâmîsi yâd ve rûh-ı pür-fütûhu şâd olduğu istidâd-i mâder-zâd gibi oldu.

Mâbeynci Alâaddin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mâbeynci Alâaddin Ağa bâ-mâhiye-i müstevfâ

Kilâr-ı hâssada bayâ ağa iken, hasbe'l-kader def'aten mâbeyncilik mukadder olup, cümlenin arasında rütbe-i mezkûre ile be-kâm ve bir seneden ziyâdece Mâbeyn-i Hümâyûn'a devâm eden Alaaddin Ağa, Rebiülâhir'in [46a] on dördüncü Çarşamba günü mâhiye tahsîsiyle çerâğ ve teşerrüf ü takarrübden ırağ olduğu kendüye dağ-ı ber-bâlâ-yı dağ olup, bu cihetle uhdesinden münhal olan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Müjdecibaşızâde

Hâfız Ahmed Ağa'ya müjdeci zuhûr ve mâbeynci taslaklarının hâb-ı huzûrdan dûr oldukları hayrette erbâb-ı akl u şuûr oldu.

Çuhadâr Hüseyin Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadârağa be-hidmet-i kitâbet-i Sultan Selîm

Meşâhir-i mülûk-ı pesendîde-sülûktan Yavuz Sultan Selîm hassa bi'l-lûtfi ve'l-amîm Hazretleri'nin evkâf-ı şerîfi kitâbeti mahlûl ve arz ağalarından çuhadârağa bulunan Hüseyin Bey mevsûl olup, mesnedine hürmet ve kıdemine riâyet olunarak Haremeyn muhâsebeciliği pâyesi hâcegânlık ilâvesine sebeb ve bu gûna taltîf ile çerâğlığı enseb görülmeğin, ma-dûnunda olan rikâbdâr-ı şehriyârî Esad Ağa Hazretleri çuhadârağalık rütbesini ihrâz ve tülbentağası bulunan emekdâr-ı cihândarî İnâyetlü İbrahim Ağa dahi rikâbdarlık mesnediyle i'zâz olup, anahtarağası olan Maraz İbrahim Bey bu kere tülbentağalığı teveccühü ile umûr-ı ağavâta müdâhaleden keff-i yed ve ancak nezâret-i Hırka-i Saâdet hidmet-i müstevcibü'l-mefharetine kemer-bend olmakla, peşkirağası bulunan Vâsıf Beyefendi anahtarağalığı pâyesiyle mazmûn ve mevzûnu ferâmûş ve Enderûn u bîrûnun vezne gelmez sözlerini gûşuna menkûş edip, peşkirağalığı dahi esbak Başyazıcı Câcib Efendi'nin kıt'asına münâsib ve devât u edevâtıyla hurûf-ı mukatta'yı muhâsib olmağın, daha alt yanında olan raddelerden hâsoda yolunca başbolyenli bulunan ser-berber-i pâdişâhî ve mücerreb ü mukarreb-i şehinşâhî Atûfetlü Ali Ağa köşe peşkirağalığı için kanûn-ı Enderûn'a riâyet ve huzûr-ı hazret-i silâhdârîde içi sandallı çuha biniş iksâsına müsâraat göstermeğin, ta nihâyette münhâl olan hâsoda gediğine yakında başyazıcılıktan hâsodaya aldıkları Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri dahil ve gedikli unvânı hakk-ı âlilerinde hâsıl oldu.

İkinci Çuhadâr Jengî Saîd Ağa'nın çerâğ edilmesi

İhsân-ı nân-pâre be-Sâni-i Çuhadâr-ı Cihân-bânî Jengî Saîd Ağa

Yirmi yedi târihinden beri ikinci çuhadârlık ile rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânede mâşî ve bıyıklı Arab olmasından nâşî hâsodaya gidemeyeceği kendüye sebeb-i telâşî [46b] olan Jengî Saîd Ağa, beyazın mefhûm-ı muhalifi olan simâ ile ikinciliğe renk verdiği imâ olmakta ise de bu defa nasılsa çerâğlığı kendisi ricâ ve o anda taraf-ı şâhâneden münâsib nân-pâre i'tâ buyrulmakla çerâğ ve ihyâ olup, mâ-dûnunda olan seferlide Uzun Emin Ağa câme-şûy başı olmasına bir âdem kalarak ikinci çuhadârlık ile kâm-râ olduğu sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Bazı ağaların çuhadâr olmaları

Vukû'-ı çuhadârlık der-sarây-ı hümâyûn-ı feyz-makrûn

Sarây-ı dil-ârâda arzusu çekilen hidmetlerin pek yaraşıklısı çuhadârlık olmakla, bu defa ikinci çuhadâr çerâğlığı vukû'una mebnî, tarîk-i mezkûrede silsile vukû' ve bu cihetle mülâzimânı az kaldığı şüyu' bulmağın, müceddeden biraz koğuşağası çuhadârlık unvânını ihrâz ve cümleden biri Hazîneli Kato Hasan Ağa ve Sultanzâde Râşid Bey ve tebdîlci birâderi Hüseyin Efendi kilerden Köprülüzâdc Emin Bey ve Mısırlı Mehmed Ağa ve Galata'dan gelen Receb Ağa ve seferliden başağanın gulâmı Selîm Ağa ve İnce Ahmed Bey ve Tatlı İbrahim Bey çuhadârlara ilhâk ile imtiyâz ve bu şerefle mümtâz oldular.

Dolmacı Hafız Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Dolmacı Hâfız ez-hâne-i seferli

Bir iki sene evvel, seferli odasına câme-şûybaşılık ile mübeccel olan Dolmacı Hâfız Mehmed Ağa, zâten her şeye kâdir ve zabt u rabt-ı neferât-ı ağavâta muktedir iken, meşreb ve mesleği mugayir-i kânun ve tavr u etvârı muhalif-i mizâc-ı Enderûn olmakla, şimdilere kadar latîfeye bulaştırarak aldığı paralar ve kaptığı şeyler yenilir ve yutulur şeylerden olmadığından, seferli odasında zâbitlik mün'adim ve itâat ü inkıyad münhedim gibi olması, Dolmacı Hâfız'ın kuvve-i hâfızası olmadığından neş'et ettiği âşikâr ve denaât ile riyâset bir yerde cem' olmayacağı der-kâr olmakla, büyük zâbitler Dolmacı'nın yuttuğu şeyleri hazmedemediklerinden, bugünlerde der-dest bulunan bir dûn nânpâre ile Hâfız-ı mecnûn ve muhafız-ı cünûnu çerâğ ve câme-şûybaşılık ile Hacı Bağdatlı dedikleri Cündî Emin Ağa işini sağ eyledi.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sahil-sarây-ı Beşiktaş

İşbu otuz senesi Cemâziyelahir'inin dokuzuncu günü, pâdişâh-ı âlempenâh efendimiz hazretleri, vakt-i muhtarda İslambol Sarayı'ndan sarây-ı Beşiktaş'a nakl-i hümâyûn buyurdukları bâis-i küşâyiş-i derûn ve bâdî-i [47a] asâyiş-i ahâli-yi Enderûn u bîrûn olmakla, cenâb-ı Mevlâ nice emsâl-i kesîresiyle müşerref ve sâyelerinde her taraf kesb-i şeref eyleye. Âmin.

Çırağan Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn der-Sarây-ı Çırağan

Nakl-i hümâyûnun dördüncü Perşembe günü, Çırağan Yalısı'nda rikâb olup, Sadrazam Devletlü Rauf Paşa ve Şeyhülislam Semâhatlü Zihni Molla Efendi hazerâtı, sâhil-serây-ı mezkûrede hâk-i pây-i hümâyûna yüzler sürüp lâzıme-i bendegiyeti edâ ve kâide-i teşrîfât-ı Devlet-i Aliyye üzere resm-i rikâbı icrâ ettikleri sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Hâsodalı Esad Efendi'nin vefatı

Vefât-ı Esad Efendi ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Yirmiyedi senesi evâillerinde, hazînenin giyimbaşılığından hâsodaya alınan Esad Efendi, beş altı aydan beri sill u dikkın alâmet-i âdîsinden olan illet-i vereme mübtelâ ve meşgûl-i tedbîr-i tedâbir-i devâ iken, mâh-ı Cemâziyelâhir'in ondokuzuncu Cuma günü irtihal-i dâr-ı bekâ eylediği haber-i rikkat-eseri, vâsıl-ı sem'-i ağâvât içeri olıcak, kıymetini bilenlere sebeb-i hüzn-i derûn ve bilmeyenlere mûcib-i mugâlât-ı gûn-a-gûn olup, bu vechile uhdesinden münhâl olan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Burnaz Ahmed Bey geçtiği tevâtür ve bu münâsebetle mülâzimlerin mesrûriyetleri zihne tebâdür eyledi. Müteveffâ-yı mûmâileyh, vaktiyle mâbeyncilik şerefini hâiz ve mâbeynden çıktıktan sonra, ricâl-i Devlet-i Aliyye arasında mütehayyiz olan tersâne emini Nazîf Efendi'nin birâder-i mihteri olup, on beş târihinde hazîne-i hümâyûnun baş yazıcısı iken, müteveffâ-yı mûmâileyh dahi sarây-ı dil-ârâya vürûd ve kâtibân-ı kenz-i şehinşâhîye bi'l-istihkâk ilhâk olarak haylice isbat-ı vücûd etmeğin, yirmi üç târihinde dördüncü yazıcılık unvânıyla katara dâhil ve emsâli misillü imlâya nâil olmuş ise de sarayca ocak yolunda eski ve doksensekiz târihinden beri defter-i ağavât-ı hazinede şöhreti belli olmağın, yirmi altıda giyimbaşılığa yolu gelip zarurî tarîk-i ketebeden keff-i yed ve muâmele-i nâzikeyi reddedip, bir seneden ziyâde meşâgil-i bîtâile dûçâr ve kanuncu mizâcı olmakla resm-i kadîmi icrâ için herkesle uğraştığı tevâtür-yâb-ı iştihâr oldu.

Surre alayının Beşiktaş Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı alay-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Çinili

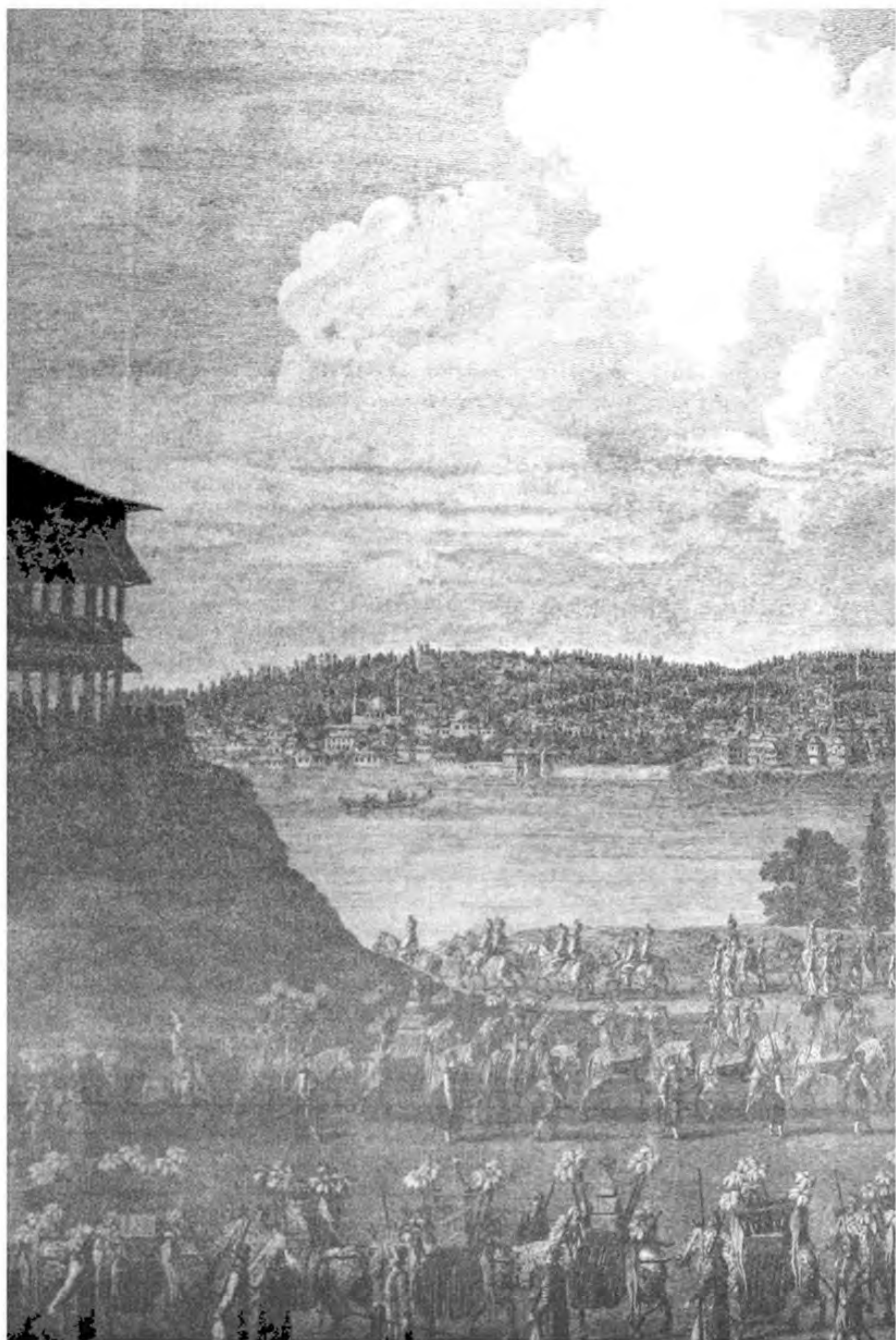
Âdet-i hasene ve bid'ât-ı müstahseneden olan surre-i hümâyûn alayı, [47b] bu sene-i müteyemminede dahi Çinili Meydanı'nda tertîb ve pâdişâh-ı

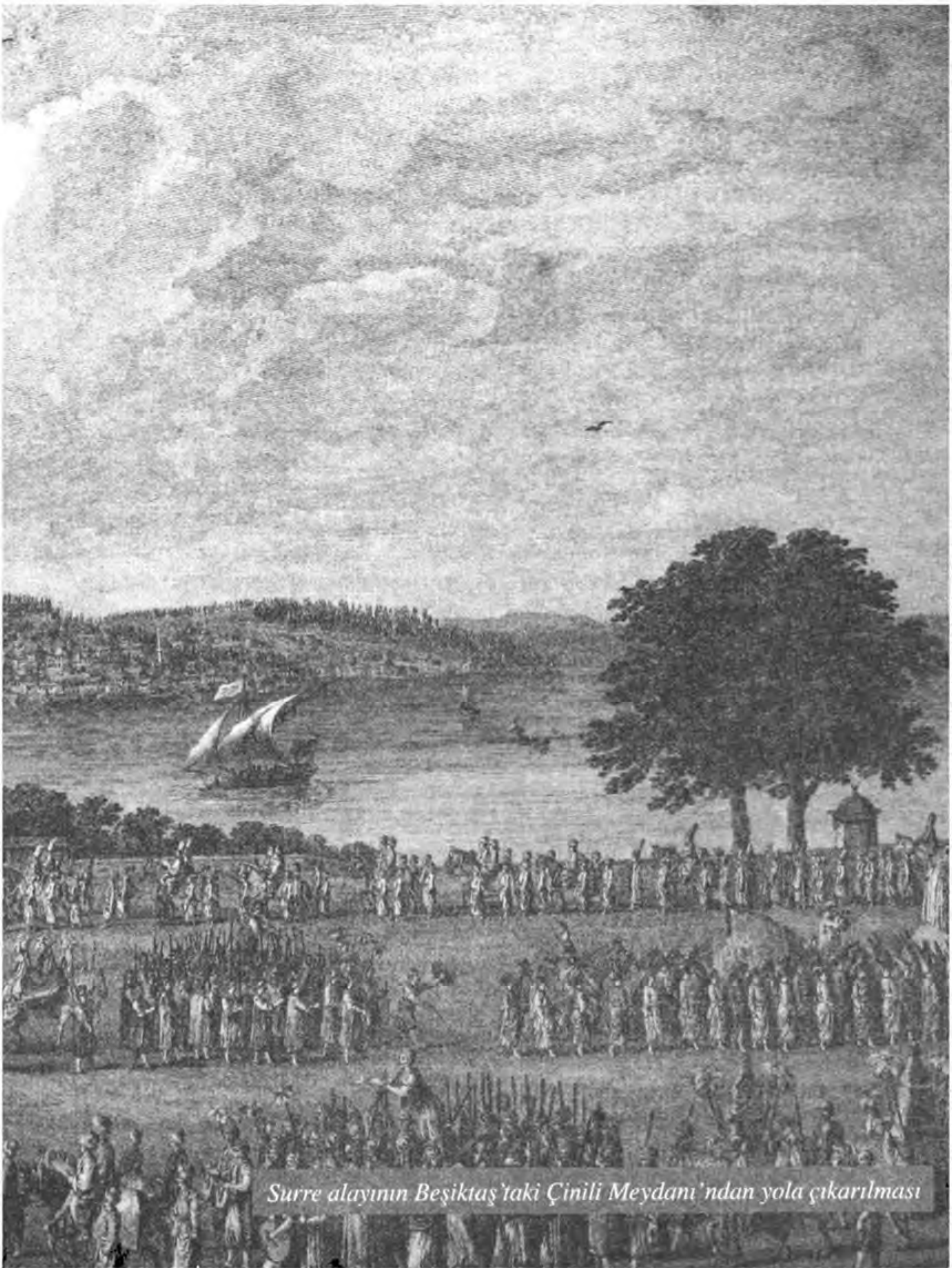
dânâ-firîb hazretleri öyleye karîb kasr-ı bî-kusûr-ı mezbûra teşrîfleri tensîb olunup, ol vechile hâzır erkânı tatyîb buyurduklarından sonra, mecmû'-ı eimme ve hutebânın okudukları aşr-ı şerîfi istima' ve halâvet-i Kur'ân-ı azîmü'ş-şândan kalb-i pâkları iltimâ edip, o aralık devletlü darüssaâde ağasını huzûr-ı hümâyûnlarına da'vet ve surre günü âdet olan serâsere kaplı samuru ilbâs ettirdikleri haremeyne hürmet olup, bu vechile ağâ-yı müşârünileyhi meydân-ı mezbûra isrâ ve arkasından kırk kadar harem ağası bolyenli sof feraceleriyle surre keselerini başları ile berâber tutarak huzûr-ı hümâyûndan geçtikleri bir alay-ı vâlâ olduğu, Devlet-i Aliyye ve saltanât-ı Muhammediyye'ye azîm ta'zîm ve bu cihetle mesâlih-i surre-i hümâyûn me'mûrları ma'rifetiyle inci gibi tertîb ü tanzîm ve deve dolaşınca surre emîni nasb buyurulmuş olan esbak Şehremini Yusuf Efendi'ye teslîm ve o hînde yerleri takbîl ve telsîm edip gittikleri şâyeste-i tahrîr ü terkîm oldu.

Câmeşûybaşı Bağdadî Emin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i câmeşûybaşı Bağdâdî Emin Ağa

Birkaç ay mukaddem, Dolmacı Hâfız'ın üzerine câme-şûybaşılık ile duçâr-ı dağdağa-yı sitem olan cündî tekâüdü Bağdâdî Emin Ağa'nın temelden binası bozuk ve ekseri çürük tahtaya basarak büyükler ile arası soğuk olduğundan bir miktar mâhiye ile gâibânesinden çerâğ ve Enderûn-ı seniyyeden ırâğ olmağın, alt yanında olana ağalardan karîbü'l-ahdde ikinci çuhadârlık ile güyâ vâsıl-ı meram ve mümkün mertebe tanzîm-i esbâb-ı ihtişâm etmekte olan Uzun Emin Ağa'nın ikinciliği pek kısa olacak ise de hasbe't-tarîk câmeşûybaşılığa yolu geldiği tahkîk olıcak, ikinci çuhadârlıktan keff-i yedine tenbîh ve iki üç ay kadar eğlediği eslâfına nazaran la-temsil velâ-teşbih demek olmakla, üçüncü çuhadâr bulunan hazînede Telhîsî Çırağı Mehmed Ağa, mesned-i mezbûr ile kâm-râ oldu. Mûmâileyh Mehmed Ağa, saraya geldiğinde fakîre lala olup ancak göç Beşiktaş'ta bulundukça lalamıza vekîl hazine kethüdâsı kaftancısı İlyas Ağa olduğu rızâsına karîn ve bizim de ismimiz İlyas olması akla yakîn düşmekle, bir iki sene göç gittikçe kaftancı geldikçe [48a] telhîsî lalamız olduğuna pîr ü bernâ vukuf peydâ ettiklerine binâen, fakîr rızâsını istihsâle sa'y ü gayrette tecvîz-i kusûr etmedim ise de sıgar-ı sinnimin iktizâsı mecbûr olduğumuz mel'abelere adem-i ruhsat ve külle yevm hâvf u haşyete sebeb olacak hiddete müdâvemet gösterdiği, sâir acemîlerinin birer birer müfârakatına vesîle olduğu bize de sirâyet ederek, Başkollukçu Hoca Bekir Efendi'nin muâvenetiyle bir mülâyim lalaya el öpmek kısmet olduğunun haftasında lala-yı sâbık, ikinci çuhadârlığa lâyık olup akrânına fâik oldukta, herkes tebrîk ve tehniyesine şitâb ve "Mübârek olsun" diyen bî-hesab iken fakîr

Surre alayının Beşiktaş'taki Çinili Meydanı'ndan yola çıkarılması

semtinden geçmeye hicâb ve kendi görüp çağırdıkça gitmekten ictinâb ettiğime istiğrâb edip, zor ile bizi peykesine götürdüğü bir nev'i istihsâb ve yeni lalamız olan Çiftlik Nâzırı Veliağazâde Mahmûd Bey'i celb edip "Bu benim evlâdım gibi olduğu hâlde yanıma min-ba'd gelmemesine siz mi mânisiniz?" diyü isticvâb ettikte, Mahmûd Bey, ocak yolunda eski ise de acemî olmada yeni olduğundan Telhîsî Çırağı'nın hiddet ve şiddetinden korkup bin kere "Estağfirullah" diyerek "Siz cümlemizin lalası gibisiniz" dediğine Telhîsî keyiflendiğinden fakîre bir sim saat inâyet eylediği vesîle-i istihlâl ve zâten dindar âdem olduğuna istidlâl olunur. Filhâkika mizâcı hadîd ve imtizâcı şedîd ise de okutup yazdırmaya dikkati ziyâde ve kimseyi hevâsına bırakmadığı sebeb-i ifâde ve istifâde olmuştur. Ez-an cümle şimdiki lalamız Mahmûd Bey nezâketi iltizâm ve bizlere serzeniş etmediği câhil kalmamıza a'zam esbâb-ı intikâm olduğu beyân-ı sergüzeşt-i eyyâm-ı serencâm olmuştur.

Göksu Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı Göksu

Şabân-ı şerîfin beşinci günü Göksu'ya saltanat binişi olmakla, ağayân-ı Enderûn, elbîse-i fâhire-i gûn-â-gûn ile saltanat sandallarına râkiben mahall-i mezkûre revân ve sandallar yarışarak akıntıyı söktükleri bir cünbüş-i firâvân olup, öylece Göksu'ya yanaşıldıkta, tertîbi musammem olan şeyler biniş peşkirağası bulunan Tüfengîbaşı Mehmed Bey ma'rifetiyle tanzîm ve ba'dehu kudûm-i şâhâneye terakkuben dest-beste-i makâm-ı ta'zîm iskele başında tevakkufları mezîd-i tekrîm olduğu hâlde, hakan-ı heft-iklîm, nesîm-i nusret-nedîm ile karşı taraftan nûr gibi [48b] zuhûr ve kasr-ı bî-kusûrun önüne saltanat sandalı ile ziya-bahş-ı şevk ü sürûr olıcak, muâmele-i mülûkâne ile sandaldan çıkıp kasr-ı mezbûra pâ-nihâde oldukları saat salât-ı zuhrun edâsına mübâderet ve hitâmında esbâb-ı inşirâha mübâşeret olunup, nihâyet akşama kadar biniş yerlerinde evvelden beri sırasıyla seyr olunan şeyler gâyet buldukta binişden avdet ve Boğaziçi cennet gibi göründüğü medâr-ı beyân-ı dildâr-ı didâr-ı hasret oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı mağfiret-nişân der-şeb-i seşenbih

İşbu otuz senesi Ramazân-ı şerîfinin Salı gecesi sübûtu tahakkuk ve bu cihetle ilânına ilâm verildiği her şeylere tefevvuk etmekle, her taraf bir gûne şeref bulup, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn derslerinin bed' ile saray hocaları

suâl ve cevaba meşgûl ve sarf u nahvi mahvederek ekseri mantıktan bahsettikleri mevzû' ve mahmûl gibi oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Vukû'-ı ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-rûz-ı salı

Eyyâm-ı rûzenin on beşinci Salı günü, erbâb-ı teşrîfât, server-i kâinât aleyhi efdalü't-tahiyyat efendimiz hazretlerinin Hırka-i Saâdetleri ziyâretiyle mazhar-ı fahr-i mübâhât oldular.

Hâsodalı Kodoşzâde Hâfız Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kodoşzâde Hâfız Mustafa Ağa ez-hâne-i hâssa

Hâsodalı ağalardan Kodoşzâde Hâfız Mustafa Ağa, mülahham bir ağa olup inip binmede zahmeti nümâyân ve nasılsa çerâğlığa şâyân idüğü ma'lûm-ı âlem ü âlemiyân olmakla, taraf-ı silâhdârîden çerâğlığını âlem-i bâlâya inhâ ve o anda münâsib görüldüğü ağa-yı mûmâileyhi ihyâ ve uhdesinden münhal olan hâsoda gediği ile hazîneden gitme Konkon Halil Ağa kırk gedikli hâsodalılara dâhil olduğu sebt ü imlâ oldu.

Saray'da Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı sâîd ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı cedîd

İşbu hilâl-ı ıyd-ı saîd, şeb-i çehârşenbihde bedîd olmakla, pâdişâh-ı felekbârgâh hazretlerinin muâyede şerefiyle vükelâ ve ulemâ mesrûr ve tetimmât ve teferruâtının sırasıyla icrâsı bây u gedâyı ma'mûr eyledi.

Hâsodalı Kara Mustafa Ağa ile Uzun Sâdık Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Kara Mustafa Ağa ve Uzun Sâdık Ağa ez-hâne-i hâssa

Hâsodalılardan, seferliden gitme Kara Mustafa Ağa ve kilerden gitme Uzun Sâdık Ağa, silâhdârağa lalalığı ile kâm-râ olmuşlar ise de Enderûn'da ifnâ-yı vücuda vücûdları mütehammil olmadığını bildiklerinden [49a] hemîşe çerâğlığı ricâ ve silâhdârağa tarafından bu mütâlâaları becâ görülmeğin, bugünlerde mahlûl olan nân-pârelerden iki kıt'ası ifrâz ve taraf-ı şâhâneden ihsân buyrulmak ile i'zâz oldukları münâsebetiyle, ahass-ı kurenâdan Ser-berber-i

şehriyârî Atûfetlü Ali Ağa Hazretleri dahi hâsoda yolunu terk ve hasbe't-tarîk vâsıl oldukları köşe peşkirağalığı menzili mukarrebîne göre teng olmakla, mâ-dûnunda olan Taşçızâde Mustafa Ağa'ya icrâsı seng münâsebetiyle denk olduğundan, üç kıt'a hâsoda gediği bir sırada mahlûl ve kilerden gitme Mantar Osman Efendi ve Bahri Mehmed Ağa ve seferli odasından gitme Mürekkepçizâde Tâhir Ağa hazerâtı gediklere mevsûl oldu.

İzzet Paşa Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi ve Dârüssaade Ağası Amber Ağa'nın azledilmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı İzzet Paşa ve azl-i ağa-yı Dârüssaâde fi-yevm-i mezbûr

Şehr-i Şevvâl-i şerîfin dokuzuncu Perşembe, Arnavut karyesi tarafında olan İzzet Paşa Köşkü'ne saltanat binişi olacağının haberi zuhûr ve vakt-i muayyenede ağavât-ı Enderûn'un mahall-i mezbûra mürûrları, ashâb-ı sevâhile sebeb-i sürûr olup, bir saat kadar geçince, pâdişah-ı bahr ü berr ve şehinşâh-ı heft-kişver dahi saltanat sandallarıyla Akıntıburnu'na doğru takarrübleri mukarrer olıcak, iskele başında muntazır-ı yümn-i kudûmleri olan hademe-i rikâb mevki'-i selâma şitâb edip, velî-nimet-i âleme istikbâl ve zât-ı mehâbet-simât-ı şâhâneleri kemâl-i şevket ü ikbâl ile iskele-i mezbûreye şa'şaa-bahş-ı izz ü iclâl oldukları hâlde, sandal-ı bî-misâlden çıkıp karaya va'z-ı kadem buyurdukları dem, azli musammem olan Dârüssaâde Ağası Amber Ağa Hazretleri'nin peyâm-ı infisâlini îsâle Bostancıbaşı Ali Bey me'mûr ve ağa-yı müşârünileyh hazretleri sandaldan çıkıp esb ü eşhebe binmek üzere iken söylemeye mecbûr olunca, bî-çare ağa bu kara haber için baht-ı siyâhına fenâ diyerek geri dönüp, henüz çıktığı sandala yine rükûb ve o anda âfitâb-ı ikbâli şems gibi gurûb edip, hemen âdet olan Balıkhane'ye azîmet ve pâdişâh-ı Feridun-menkabet dahi kasr-ı mezkûre teşrîf-sâz-ı yümn-i mes'adet olduklarında, fi'l-hâl lala-yı sâni-i cihân-bânîden hâlâ Hazinedâr-ı Şehriyârî Hâfız İsâ Ağa Hazretleri'ni huzûr-ı şevket-mevfûrlarına götürüp, Dârüssaâde ağalarına giydirilen [49b] serâsere kaplı dört yenli kömür gibi samuru ilbâs ü iksâ ile kadrini vâsıl-ı ser-menzil-i mefharet buyurdukları misillü, hazînedar ağalık için dahi yayla baş kapı gulâmı olan sülehâdan Bekir Ağa Hazretleri'ne ilbâs-ı hil'ât buyrulduğu mezîd-i mekremet ve belki öyle zâta riâyet pâdişâhımıza kerâmet gibi olup, bu tevcîhât ve teşrîfâtların tekmîlinde biniş yerlerinde seyr ü temâşâsı dâimâ mutâd ve neşat-ı inşirâh u inbisâtı kâbil-i ta'dâd olmayan istima'-ı âvâze-i mûsiki murâd olunmağın, hemen kemân-ı bî-amân feryâd u figâna âgâz ve sadâ-yı sâz-ı incesâz her tarafa velvele-endâz olunca, Başçavuş Kemânî Ali Ağa'nın istizânı ile okunıması istihsân buyrulan esâmî-i makâmâtı câmi ve

merâsim-i mûsikiyi müctemi' güfte-i nühüfte-i nev-şükûftenin âgâzesine cümlesi yeksâk-ı ittifak olarak girdikleri nazm-ı mergûbenin matla'ı ki budur (Nazm);

Rast geldim bir güzel mutrib-i rehâvî dilberine sâz-kâr
Nevâlar itmeğe leyl ü nehâr gönlüm heveskâr

diyü yaptıkları kâr-ı pesendîde-efkârı, huzûr-ı şehriyârîde hânendeler tetimmâtıyla tagannî ve hangi makâmın ismi gelirse ol makâmın nâmesi icrâ olunduğu beyândan müstağnî olup, bu vechile peşrev ve ser-hâne ve mülâzımeleri bilumum çalınarak hitâma resîde ve "fihrist-i makâmat pek güzel olmuş" diyerek herkes lezzet-i bahşâyişi çeşîde edip, biraz da başka şeylerle imrâr-ı vakt olunarak akşam üzeri avdete kıyâm ve safâ-yı hatırla sarây-ı Beşiktaş'a teşrîfleri sebeb-i şevk-i hırâm-ı erbâb-ı ihtirâm oldu.

Padişahın Sadullah Ağa'ya ihsanda bulunması

İhsân-ı nân-pâre be-Kethüdâ-yı gencîne Sadullah Ağa

Yirmi yedi târihinde, bi'l-ibrâm hazine kethüdâsı olmağa râm olan Saâdetlü Sadullah Ağa Hazretleri, hadd-i zâtında afîf ve perhiz-kâr bir zât-ı sütûde-etvâr olduğundan, dâima uzlet ve inzivâ emelinde ise de hikmet-i Hudâ yevmen-fe-yevmen sarayda istikrârına istihkâm ve makamında bekası istilzâm olunarak, bu defa yine mesnedinden infisâl etmemek şartıyla mahlûl olan Süleymaniye kitâbetine merbût yağcı mukataası gibi mazbût bir nânpâre ile nâil-i nevâle-i ihsân-ı merhamet-kânî ve husûl-ı merama vusûl bulamayanlar meşgûl-i mâlâyânî oldular.

Râşid Efendi'nin hazine ağalarına hoca olması

Âmeden-i Hoca Râşid Efendi ez-dâire-i Hüsnü Bey [50a] Efendi

Hazine kethüdâsı Sadullah Ağa, tehî kimse olduğu bedîhî ve ne murâd ederse husul-pezîr olduğu manzûr-ı hazret-i pâdişâhi olup, bu cihetle kendi nefsi için bir şey mültezem olmadığı müsellem ve dâima ağaların hayrına çalıştığı ma'lûm-ı âlem olmakla, öteden beri sarây-ı hümâyûna müretteb olan oda hocalarının haftada iki defa gelip resmen Tefsîr-i Beyzâvî ve birinde Buhârî-i Şerîf okutup gitmelerinden umûma bir fâide hâsıl olup olmadığını çok kere yani gece ve gündüz pîşe ve husûsiyle kendi ma'iyeti olan hazinelinin cehâletten halâs olmayacaklarını endişe ederek, ale'd-devam okutmaya ikdâm

eder bir kimse bulmayı emel ve bulmak nasîb olursa da o kimse Enderûn'a ağa olacağından evvel-be-evvel ulu ve sakallı olmamasını mü'evvel gösterdiğinden, bir iki senedir ki bu kılıkta okur yazar bir kimse arattırdığı işitilmiş ise de "Bu kılıkta böyle bir dürr-i güher-i nâ-yâb ukalâ tesâdüf etmek muhâle ta'lîk" denilirken niyet-i hâliselerinin semere-i hulûsu olarak Reis-i esbak Atûfetlü Hüsnü Beyefendi'nin dâiresinde bekâr olarak Arabîde me'zûn ve Fârisîde hiç emsâli olmadığı mübalağadan masûn bir zât-ı âli-kadr mevcûd olduğu pek hafî haber alındıkta, hemen mîr-i müşârünileyhe tezkere irsâl ve "Dâire-i devletinizde Enderûn ağalarından bir ağa varmış, der-akab âdemimize terfîkan isâle isticâl buyurmanız irâde-i seniyye iktizâsındandır" diyü gûş-mâl gösterilince, mîr-i müşârünileyh Râşid Efendi'yi celb ve "Sen saray ağası imişsin" diyerek Enderûn'a gönderdiği hazinelinin okuyup yazmasına sebep oldu

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkayı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn ve çerâğ-ı Ser-tüfengî Mehmed Bey ve reften-i ba'z-ı mütehayyizân-ı ağayân be-hâne-i hâssa

İşbu otuz senesi, Zilhicce gurresine tesâdüf eden Çarşamba günü Teşrinievvel'in on üçüncü günü olup, ol cihetle ıyd-ı adha takarrüb etmiş olmasıyla bayramdan evvel nakl-i hümâyûn emel olunup, yevm-i mezbûrede eşref saat ile Beşiktaş'tan İslambol sarây-ı dil-ârâsına teşrîf-i hümâyûn-ı meymenet-makrûn vukû'u Enderûn u bîrûnu memnûn ve ikinci mertebede mahlûl olan Kuşadası tevliyetini, ashâb-ı asâletten biniş peşkirağası Tüfengîbaşı [50b] Mehmed Beyefendiye bîlâ-taleb ihsân buyurmaları mîr-i müşârünileyhi derece-i gâyette mahzûn ettiğine (Beyt);

Hikmetinde ben de hayrânım ki yok cem eylemiş
Meşreb-i irfân ile kayd-ı maâşı bir yere

beytini yazmaya fakîri meftûn ettikten sonra, hâsodada mülâzim kalmayı mâbeynlerinde tezekkür ve Mehmed Bey gibi yaraşıklı birinin saraydan gittiğine mâbeynciler teşekkür ederek, dokuz kimsenin hâsoda müjdesiyle mesrûriyeti tefekkür olunduğundan, hazinenin giyimbaşısı Hacı Emin Ağa ile Hazine Kethüdâsı Kaftancısı İlyas Ağa'yı ve Sırkâtibi Yamağı Yahya Bey'i ve kilerin peşkircisi Hâfızü'l-Kur'an ve nâdirü'l-akrândan Mustafa Ağa'yı ve câmi imamı Hâfız Receb Efendi'yi ve Başkollukçu Azîz Efendi'yi, seferliden câme-şûybaşı Uzun Emin Ağa'yı ve Başağa Çakırsalanı Ustazâde Ahmed Ağa'yı ve silâhdârağanın başçakırsalanı Kemençeci Tâhir Ağa'yı hâsoda müjdeleriyle mübeşşer ve münhal olan tüfengîbaşılık ile yeni hâsodaya alınan Yah-

ya Beyefendi muvakkar olup, bundan ileri rüteb-i resmiye-i Enderûniyye'den biniş peşkirağalığı, hâsodada dûçâr-ı dağdağa-yı dâğ-ı derûn ve giriftâr-ı âzâr-ı elem-i Enderûn u bîrûn olan Koyun Ârif Ağa'ya teveccüh ve köşe peşkirağalığı dahi Kahvecibaşı Mâbeynci Saîd Ağa hakkına tefevvuh olunup tâ nihâyette açık kalan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Miskâlî Ahmed Ağa nâil ve miskâl kamışı gibi karşısına dizilen borçlusu bu aralık zâil olup, bundan başka hazine ve kiler ve seferli odalarında münhal olan başlı gediklere erbâb-ı istidâd sırasıyla ber-murâd olmasıçün hazinenin giyimbaşılığı Anahtar Oğlanı Çuhadâr Nesib Ağa'ya tensîb ve hazine kethüdâsı kaftancılığı Kütübhâneci Emin Efendi'ye tasvîb ve şirâze-yi ömrü âhir vakitte tehzîb olunup, kilerin peşkirbaşılığı dahi eski tiryâkilerden Küçük Ahmed Ağa'ya hasbe'l-kader mukadder ve öyle derbeder bir tiryâkinin zâbitliğine herkes "küllü şey'in bi-kader"[28] deyip kilerce münhal olan başkollukçuluk ile ikinci kollukçu Tayyib Efendi mutayyeb ve seferlinin câme-şûybaşılığı ile sarıkçı yamaklarından Daldal Hâfız muazzeb olup, çuhadârca icâbı icrâ olunacak çakırsalanlıklardan [51a] silâhdârağa başçakırsalanlığı seferlide ikinci çakırsalan bulunan Kemenkeş Yusuf Ağa'ya ihsân ve başağa çakırsalanlığına da başağanın kölesi yeni çuhadârlardan Selîm Ağa'ya istihsân buyrulup, sırkâtibi yamaklığı hazineliye has ise de erbâb-ı ağrâz çok gördüklerinden "Kilerli ve seferlili pâdişâhın bendeleri değil midir, anların içinde mürekkeb yalamış yok mudur, her hidmet hazineliye muhassas olması nass-ı kat'î ile midir?" diyerek kânun-ı kadîme darb-ı kalem-i ibtâl ve hazine kethüdâsı Sofu Sadullah Ağa dahi bu bâbda ihmâl etmekle, seferlide yazmadan Kâtib Kâmil Bey sırkâtibi yamaklığı ile ibcâl ve hazine ketebesi;

Feyz-i Mevlâya göre nâkıs u kâmil birdir

dedikleri meâli kendilere hasb-i hâl eylediler.

Gülhane Köşkü'nde rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn berây-ı tebrîk-i menzil

Mâh-ı mezkûrun gurresinde nakl-i şâhâne vukû' bulduğuna binâen, rikâb resmi Pazar günü Gülhâne Köşkü'nde icrâ ve me'mûlden ziyâde Sadrazam Rauf Paşa ile Şeyhülislâm Zihni Molla Efendi hazerâtı nâil-i iltifât-ı pâdişâh-ı mekârim-ihtivâ oldukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

28. "Her şey kaderledir."

Sadık Efendi ile Sümbülî Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Anahtar Şâkirdi Sadık Efendi ve Sümbülî Mustafa Ağa ez-hâne-i seferli

Enderûn-ı hümâyûnda memuriyet-i gûn-â-gûn hadden efzûn ve husûsiyle seferliye mahsûs olan anahtar şâkirdliği ekserîsinden dûn olduğu hâlde, el-yevm me'mûru olan Sâdık Efendi âlim ü fâzıl ve oda-i selâsede ilmine muâdil âlim olmadığı cümle mesnedlere mukâbil gibi olmakla, kadrine hürmet elzem ve hâsodaya yolu gelmeksizin alınması mültezem iken, bazı cühelâ furkân-ı menzilde musarrah olan mânâyı imâ için kendi taraftarlarını aldırmağa acele ettiklerine Sâdık Efendi dil-gîr ve bu sefer hâsoda ile mübeşşer olamadığı kendüye te'sîr ettiğini Silâhdâr Ali Beyefendi'ye takrir edicek, silâhdâr-ı müşârünileyh, ba'z-ı muâmele-i dil-firîb ile tatrîb ve karîbü'l-ahdde mesrûriyetini teşrîb etmişti. Ne hâl ise bir iki gün geçer geçmez Ayasofya Kâtibi Mehmed Efendi'nin vefâtı iştihâr ve hâsodalılara verilmek karar bulmuşken, silâhdârağa "el-kerîm izâ ahede vefa"[29] ibâresiyle âmil ve "Sâdık Efendi gibi fâzıl kırk hâsodalıya mukabildir" diyerek Zilhiccetü'ş-şerîfenin beşinci günü kitâbet-i mezkûre ile çerâğ ettirmesi [51b] silâhdâr beyefendinin asâletine delîl ve der-akab müderrislik dahi ihsân ettirmesi sebeb-i senâ-yı zikr-i cemil olduğu misillü, yine ağavât-ı seferliden mazhar-ı mevâid-i müteaddidde "şemâte teli" dedikleri Sümbülî Mustafa Dede çavuşlukta başçavuş-i evvel kendisi sâni ve ilm-i musiki içinde saç ve sakal ağartmış bir pîr-i fâni olmakla, bunun da hâl-i pür-melâlinden bahis gayr-i câiz ve serhadd-i sinni sitt ü sab'îni fersah fersah mütecâviz olduğundan zât-ı şâneye çerâğlığını arz u inhâ ve taraf-ı eşref-i şehinşâhîden kabûlü savb-ı silâhdârîye imâ olunca, mahlûl olan nân-pârelerin nemâlıcasından Cevâhir Osman Ağa'nın nânpâresi Dede'nin nâmına tahrîr ve musâhiblik ilâvesi ile tevkîr buyrulduğu pîr-i mübârek-zamîre tebşîr olundu.

Sarayda Kurban Bayramı kutlamaları

Tebrîk-i ıyd-ı adhâ der-sarây-ı dil-ârâ

Zilhiccetü'ş-şerîfenin onuncu Pazar günü ıyd-ı adhâ olmakla, emsâli misillü merâsim-i muâyede sarây-ı hümâyûnda icrâ ve dört gün dört gece teferruâtıyla temâşâ olundu.

29. "İnsan ahde vefa ettiğinde asildir."

1231 (1815/16) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i ihdâ ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf ve zuhûr-ı sürûr-i Muharremiye be-ağavât-ı Enderûn-ı hümâyûn

İşbu re's-i sâl olan yevm-i Muharrem "Bârekallâhu's-sebte ve'l-hamîs"[30] unvânıyla mükerrem olduğu müsellem ve ol yevm-i mübârekeye tesâdüfü cümleyi şâd u hürrem etmekle, şevketlü efendimiz dahi ağaları Şimşirlik mâbeyn-i hümâyûnuna celb ve yed-i ulyâlarıyla Muharremiye ihsân buyurdukları gumûm-ı umûmu sürûra kalb eyledi.

Darbhâne Nâzırı Sârım Efendi'ye Topkapı Sarayı bina eminliği vazifesinin verilmesi

Nasb-ı Nâzır-ı Darbhâne Sârım Efendi be-nezâret-i binâ-yı sarây-ı Topkapı

Yalıköşkü ile Ahırkapı beyninde olan mevki' Topkapı Sarayı ıtlâk eyledikleri meşhûr-ı afâk ve rûy-ı arzda öyle mevki'-i nâzike olmadığı dahi sebeb-i iltifât-ı şâh-ı şehinşâh-ı merâhim-eşfak olmakla, taraf-ı şâhâneden imârına irâde-i seniyye taalluk ve tab'-ı mimâriyesi olduğu tahakkuk eden Darbhane Emini İbrahim Sârım Efendi Hazretleri'ne binâ emaneti hil'ati sebeb-i tefevvuk oldu.

---

30. "Allah cumartesi ve perşembeyi mübarek kılsın."

Bostancıbaşı Ali Bey'in azledilip yerine Arnavut Mustafa Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Bostancıbaşı Ali Bey ve nasb be-câyeş Arnavut Mustafa

İki seneye yakın bostancıbaşılık mesnedinde mekîn olan ashâb-ı temkînden Ali Beyefendi, eslâfı gibi gaddar olmamağla zabt u rabta çokluk sarf-ı efkâr [52a] etmemesi infisâline iştiyâkını izhâr demek olduğu âşikâr olmağın, Safer'in son Çarşambası günü azl ü tebdîl ve haseki ağa bulunan Arnavut Mustafa Ağa tebcîl olunduğu tescîl olundu.

Ağaların Şimşirlik Meydanı'nda tomak oynamaları

Vukû'-ı lu'b-ı tomak der-meydân-ı Şimşirlik

İşbu şehr-i Rebiülevvel'in ikinci günü, dâver-i devrân, Şimşirlik mâbeyn-i hümâyûnu meydanında tomak fermân buyurup, ol mahalde biraz şahbâz la'b-ı mezkûre âgâz, kâidesi üzere tomak-bâz oldukları makbûl-i pâdişâh-ı bende-nüvâz olmakla, çabuk oynayanlar ihsân-ı şâhâneyi ihrâz ettikten sonra pehlivanların güreşmesi matlûb ve anlar da birbirlerini kündeden atarak mağlûb ettikleri hesâba mahsûb olunca, Çantacı Râgıb Efendi yediyle avâidleri kâmilen kendilerine mensûb ve tekmîlinde ağalara izin buyrulduğu ashâb-ı âmâli mahcûb eyledi.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Nebevî der-huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı mülûkâne

Seyyid-i kâinât aleyhi ekmelü't-tehiyyât efendimiz hazretlerinin, âlem-i fâniye teşrîf-i meymenet-redifleri vukû' bulan şeb-i mağfiret-sebeb, Rebiülevvel'in onikinci gecesi olduğu bî-reyb olmağın, leyle-i mübârekeye riâyet kasdiyle minârât-ı müslimîn kanâdil ile tezyîn buyrulduğu zamanda, zıll-i zalîlullâh halîfe-i Resûlullâh hazretleri, Ağalar Cami-i şerîfine teşrîf ve mevlidçi efendilere orada okumaları vesîle-i taltîf olup, ferdâsı günü sâbıkları misillü Sultan Ahmed'e gidilip gelindiği müstağnî-i beyân-ı ta'rîf oldu.

Hâsodalı Ferhad Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ferhad Ağa ez-hâne-i hâssa

İki yüz yirmi sekiz senesi Muharrem'i içinde, hazinenin giyimbaşılığın-

dan hâsoda müjdesiyle zâhiren şâd u dil-şâd ve bâtınen ma'mûr u âbâd olan Ferhad-i derviş-nihâdın mutâdı seyr ü sülûk ve efkâr u ezkârı "hidmetü'l-mülûk nısfu's- sülûk"[31] iken, bu aralık çerâğlığa izhâr-ı hâhiş ve bu keyfiyeti gece ve gündüz kendüye iş ettiğinden murâdı hâsıl ve çerâğ olduğu gibi mülâzim-i hâsodalılardan Hacı Emin hâsoda gediğine dâhil oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib-i kıst-ı vâhid der-sâye-i pâdişâh-ı kesîrü'l-hâmid

Cemâziyelevvel'in on birinci Salı günü bir kıst mevâcib ihrâc olacağından, yevm-i mezkûrda mesâlih-i ulûfe hesâb u kitâb olunca değin pâdişâh-ı ser-efraz Sofa Köşkü'ne sâye-endâz olup, ol câ-yı dil-küşâya [52b] ağavât-ı Enderûn'u celb ve tomak oyununa sevk buyurmaları oyuncuların şuurlarını selb edip, birkaç nevbet uruşmaları ihsâna sebeb ve arkasından pehlivanların güreşi "husûlü'ş-şey'i ba'de't-talebi"[32] kabîlinden olmakla, onların da âvâze-i iddiaları kıt'a-i Asya'ya vâfi ve terâne-i terennümleri usul-ı âhenge münâfi olduğu hâlde, içlerinde Dobrucalı ile meşhûr İkiz Pehlivan bu defa birbirlerine başka meydan okumuş iseler de Dobrucalı'nın İkiz'e galebesi zâhir ve bî-çare İkiz ihtiyârlık hasebiyle galebeye kâdir olamadığı cümle indinde ma'kûle-i nevâdir addolonup, ol pîr-i civan-tedbîr ile Dobrucalı denilen kahraman-ı zamana olunan ihsân ale'l-ihsân bir bahâne olup, bu vechile gâlib ve mağlûbu siyyân tutulduğu sıralarda mevâdd-ı lâ-yuâd-ı ulûfe encâma resîde ve zât-ı şâhâne için hazırlanan esb-i nâz binek taşına keşîde olunup, oradan bi'd-devleti ve'l-ikbâl arz odasına sâye-endâz-ı iclâl olduklarında Vezîriazam Devletlü Rauf Paşa ile Kapudan-ı Deryâ Vezîr Hüsrev Paşa atebe-i ulyâya yüzler sürerek mazhar-ı lutf-ı firâvân ve sadreyn-i muhteremeyn ve gerek yeniçeri ağası ve gerek defterdar efendi dahi hâiz-i şeref-i bî-pâyân olduklarından sonra, cümlesi hidmet-i zemîn-bûsu edâ ve teşrîfât-ı Devlet-i Aliyye üzere geldikleri yere gittikleri şâyeste-i duâ ü senâ oldu.

Şehzâde Abdülhamîd Efendi'ye hizmetkârlar tayin edilmesi

Tertîb-i etbâ'î be-hidmet-i hazret-i şehzâde-i civân-baht

Şevketlü, mehâbetlü pâdişâh-ı velâyet-dest-gâh efendimiz hazretlerini, cenâb-ı vâcibü'l-vücûd, her yüzden mazhar-ı lütf ü atâ vü cûd buyurmuş ol-

31. "Sultanlara hizmet yolun yarısıdır."
32. "Bir şeye zahmet çekerek ulaşmak"

duğunu müekked, zükûr ve inâs nice evlâd-ı metânet-mutâd ile de karîn-i sürûr-ı şâd buyrulduklarına teşekküren, ekber şehzâde-i civan-bahtları olan Necâbetlü Sultan Abdülhamîd Efendi Efendimizin inâyet-i ilâhiye ile sinn-i saâdetleri aded-i erba'aya vâsıl olmakla, peder-i şefkat-güsterlerinin sâye-i saltanatlarında dâire-i felek-fâhireleri hademesi tertîb buyrulması emel olunduğundan, iki sene evvel şehzâde lalalığı unvânı ile mübeccel olan hâsodalı Hâfız Hasan Ağa'nın hüsn-i terbiyesiyle, çend-aded ağavâtın efendi etbâ'lığı ile hisse-mend-i âtıfet olmaları üç beş günden beri tezekkür ve hidmet-i mezkûre ehl ü erbâb olanlar tefekkür olarak, işbu Cemâziyelevvel'in yirmi yedinci günü hazînede olan acemî [53a] çuhadârlardan Sâlim Ağa başçuhadâr unvânına sezâ-vâr ve ikinci çuhadârlık nâmı ile seferlide olan çuhadârlardan Keçi Ali Ağa sefîne-i sürûra süvâr olup, şerbetçilik kilerde Köle Sâlih Efendi nâmına mastûr ve efendi etbâ'lığı ile seferlide olan çocuklardan Sâlim Ağa ile Selîm Ağa mesrûr oldu.

Mâbeynci Rüstem Efendi'nin kölesi Hüseyin Efendi'nin Enderun'a alınması

Âmeden-i gulâm-ı Rüstem Efendi be-kilâr-ı hâssa

Devr-i Selîm Hânî'de kahvecibaşılıktan mahrec mevleviyeti ile be-kâm olan Mâbeynci Rüstem Efendi'nin resmen rütbesi tarîk-i ilmiyede pâye-i refi'a-i İstanbul'a mevsûl ve bu cihetle dâiresinde musiki ile meşgûl Hüseyin nâm bir gulâm-ı hüseynî-makâmı saraya sevk ettiği, sebeb-i husûl-i me'mûl olmakla, gulâm-ı mersûl, kilâr-ı kabûlde makbûl hânende olduğu mevlâsının hulûsuna mahmûl oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş

Bi-hamdihi Teâlâ, kürre-i tâli'-i cihân-bânî gün-be-gün mütezâid vü efzûn ve sâye-i hümâ-vâyelerinde her şey mutedil ve mevzûn olduğu misillü, havalar dahi küşâyiş peydâ ve emvâc-ı deryâda safvet rû-nümâ olduğundan, hemen Beşiktaş sarây-ı dil-ârâsının döşenmesine irâde-i seniyye sudûr ve umûr-ı mevfûr-ı döşemeye hazîne kethüdâsı me'mûr olmuştu. Tamam işbu eyyâm-ı mes'adet-hengâmda mecmû'u resîde-i hitâm olmakla göç haberi zuhûr ve kaidesi üzere harem-i hümâyûn ve hademe-i Enderûn sarây-ı mezbûra mürûr ettiklerinin ertesi Cemâziyelâhir'in yirmi altısı ve Nisan'ın üçüncü Perşembe

günü ihtiyâr olunan vakt-i muhtarda, velînimet-i âlem ve sebeb-i asâyiş-i benî âdem efendimiz hazretleri, sürûr-ı bâl ve kemâl-i devlet ü ikbâl ile İslambol Sarayı'ndan hareket ve Beşiktaş'a şeref-i şevketleri bây ü gedâya bâis-i zevk ü şevk-i meserret oldu.

Bebek Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb be-kasr-i bî-kusûr-ı Bebek

Mâh-ı hâlin selhi olan yevm-i isneynde, Bebck Köşkü'ne saltanat binişi tarzına rikâb ısmarlanıp, vakt-i muayyenede mahall-i mezbûra varıldığının tahmînen bir saat kadar mürûrunda dâder-i bahr ü berr, baht-ı yâver ile kasr-ı İrem-asra sâye-güster olıcak, salât-ı zuhrun edâsına kıyâm ve imam-ı sânileri Emin Efendi'nin imâmetiyle emr-i mefrûza tamâm oldukta, Vekîl-i saltanat Devletlü Rauf Paşa ve makâm-ı câh-ı fetvâ Devletlü Zihni Molla Efendi Hazretleri hak-i pây-i [53b] hümâyûna cebîn-fersâ olup, me'mûllerinden efzûn iltifât ile memnûn olarak rikâb-ı hümâyûn resm-i vâlâsı bittikte, Enderûn halkı huzûrlarında hâzır ve emr ü fermânlarına muntazır olmalarıyla pehlivan güreşi fermân ve şöyle bir iki saat Suhteoğlu ve Hocaoğlu ve Hâfız Pehlivan cümleye hasm-ı cân olan Hamza Pehlivan ile birbirine tırpan atarak kendilerini bî-tâb ü tüvân eyledikleri ayân ve beyân olunca, Hocaoğlu'nu Suhteoğlu ser-nigûn ve Hamzaoğlu'nu Hâfız Pehlivan zâr u zebûn edicek, müretteb olan avâidleri Çantacı Râgıb Efendi yediyle yedlerine teslîm ve o anda cümlesi halîm ve selîm olarak yerleri takbîl ve telsîm ettiklerinden sonra tüfenk-endâzlığa rağbet-i mülûkânelerini izhâr ve deryâya dikilen nişanlara tüfengî yamakları kurşun atmaları izbâr olunmağın, herkes nişanı kırmaya heves ettiler ise de içlerinde Musâhib Hâtif Efendi ile Hayâlî Sâlih Efendi'den başkası dest-res olamadıkları çok kimselere ders olup, ba'dehu biraz da saz ile eğlenmek tensîb ve ağalardan Hızır Ağazâde Saîd Beyefendi'nin zâde-i tab'-ı bî-menend-i âlem-pesendi olan güfte âgâze olunmak tergîb olıcak (Şarkı);

Şâhım nice ben olmayım eltâfına meftûn
Şâdî-i cihân lutf-i hümâyûnuna merhûn

şarkısını kendisi okuduğu usûl ve âhenge makrûn ve meâl ü mezâyâsı pesendîde-i hümâyûn olmakla, mîr-i mûmâileyhi çavuşlara mülâzim ettikleri bâdî-i taltîf-i ashâb-ı derûn ve belki mûcib-i memnûniyet-i ahâli-i Enderûn olduğu sıralarda şâibe-i avdet kâffe-i hareketten zâhir ve ikindi kılındığı gibi avdet-i hümâyûnları bâis-i safâ-yı hâtır oldu.

Hâsodalı Yantûrî Bekir Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Yantûrî Bekir Ağa ez-hâne-i hâssa

Yirmisekiz senesi giyimbaşılıktan hâsoda ile kâm-râ olan Yanturî Bekir Ağa, esenn ü ihtiyâr emekdar olmakla çerâğlığı ricâ ettiği becâ görülüp, mahlûl olan pazarbaşılık kendüye ihsân ve uhdesinden münhal olan hâsoda gediği herkesin Hâfız Mustafa Ağa dediği zâta hırz-ı cân oldu.

Surre alayının Beşiktaş Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı alay-ı surre der-meydân-ı Çinili

Beşiktaş Sarayı'nda Çinili Meydanı denilen mahall-i vâsi', her yerden vüs'atli idüğü vâki olmakla, Receb-i şerîfin on ikinci gününe tesâdüf eden Cumartesi günü kasr-ı mezkûre [54a] zıll-ı zalîlullâh halîfe-i Resulullâh Hazretleri saadet ile teşrîf ve huzûr-ı fâizü'n-nûrlarında birer muhtasar aksâr sûre kıraat eden eizze-i eimme-i cevâmi-i selâtini istima' ile taltîf buyurduklarının akabinde, nâzır-ı Haremeyn-i muhteremeyn olan Devletlü Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa Hazretleri'ni huzûr-ı hümâyûnlarına da'vet ve âdet olan hil'ati iksâ ile riâyet buyurup, ba'dehu meydana i'zâm ve bir iki saatten beri mîrâhur ağanın gezdirdiği nâke-i surre-i nümâyunu birkaç kere önlerde gezdirmeyi, sebeb-i ihtirâm-ı hazret-i seyyidü'l-enâm bilip, hitâmında zimâm-ı ihtimâm surre emini olan Dağdevirenoğlu Mehmed Ağa'nın yed-i âriyesine teslîm ve sakabaşılar ile birlikte hâk-i zemîni telsîm edip gittikleri şâyeste-i tahrîr ü terkîm oldu.

Musikişinas Çilingirzâde Ahmed Ağa ile Dellâlzâde İsmail Ağa'nın Enderun'a alınmaları

Çerâğ şüdend-i Çilingirzâde ve Dellalzâde be-Enderûn-ı hümâyûn

İlm-i mûsikide sâni-i Farâbî ve lahn u elhânda mesîl-i Arâbî addolunan ricâl-i hânendeden Derviş İsmail Dede'nin mümtaz ve müntehab şâkird-i müeddeblerinden Çilingirzâde Ahmed Ağa ile Dellâlzâde İsmail Ağa'nın sadâları müessir ve meşreb ü mezhebleri de bir gibi olduğundan ahadühümâ âhere denk ve ikisine de bir diyecek olmadığı hâlde Dellâlzâde delâlet-i tevfik-i nime'r-refîk ile hazine-i hümâyûnu istek ve Çilingirzâde kendüye kapı açmak ümidiyle seferli odasında meşgûl-i usûl-i âhenk ü düm tek oldu.

Ağaların padişahın huzurunda cirit oynamaları

Vukû'-ı cirid-bâzî-i ağavât-ı Enderûn der-huzûr-ı hümâyûn

Pâdişâh-ı gayûr ve şehinşâh-ı cesûr hazretlerinin tab'-ı bülend-i âlem-pesendleri, fenn-i cirid-bâzî seyre mecbûr olduğu meşhûr olmak hasebiyle, dâire-i felek-fâhire-i mülûkânelerinde müretteb seksen tane cündî-i mücerrebin, nısfı harem ağasından ve nısfı iç ağasından olmakla, ne zaman cirid oynansa siyah ve sefîd lahana ve bamya alaylarında mesâfe-i baîd gibi göründüğünden, mahâret-i kâmile hangi cinsde olduğuna tecrübe sebkat edemediği cihetle, bu defa "el-eşyâ tenkeşifü bi-ezdâdiha"[33] kavline riâyet ile müsvedde-i iştibâhın beyaza çıkmasına himmet-i bülend-mertebet-i şâhâne masrûf ve filhâkika harem ağaları cündîleri bir tarafta iç ağaları cündîleri bir tarafta oynanmasına mevkûf olmağın, şehr-i Receb-i tera'l-acebin yirmi üçüncü Salı günü, ber-mûceb-i irâde [54b] haremağaları lahana alayını ihtiyâr ve iç ağaları bamya alayına sedd-i üstüvâr olacakları silâhdâr-ı nâm-dâr tarafından hâk-i pây-i şevket-karâra arz ve ihbâr olıcak, velînimet-i âlem, Çinili Köşkü'ne vaz'-ı kadem buyurdukları dem, cündîyân-ı ma'reke-cüyân süvâr-ı esb-i iz'ân-ı küheylan olarak meydan-ı imtihana vürûd ve kaidesi üzere ikişer ikişer Mısır oyununa gidip lobut attıklarından sonra müheyyâ olan ihsânları ihrâz ile tekrar süvâr-ı esb-i nâz u eşheb-ihtizâz ve bu vechile tertîb-sâz olacakları manzûr-ı pâdişâh-ı bende-nüvâz olıcak, ciride bed' eylemeleri husûsuna irâde-i şâhâneleri sudûr ve ol anda haremağaları cündîleri karabulut gibi zuhûr edip, iç ağalarının üzerine kuru dönek göstererek birkaç mertebe hamleleri bâis-i selb-i şuûr oldukta, içağaları dahi "hem-cins çeker birbirinin gayretini" fehvâsınca yek-diğere hem-pâlığı iltizâm ve harem ağaları cündîlerinin a'zam âzâlarının üzerlerine hücûm ve iktihâm gösterdiklerinde zengiyân-ı pür-iz'ân "Vay iç oğlan" diyerek hiddet izhârıyla tekrar ve tekrar ılgarları seyircilere desâis-i gûn-â-gûnu ilkâ ve birbirlerine takarrüb ettikçe kavga edecekler gibi muâmeleler peydâ oldukça küsûr ağalar suhûletle hitâmını temenni ve "Aman kavga etmeyeydiler" diyü hafî ve celî duâlar ettikleri sıralarda tarafeynden iddiasına atılan ciritler dost ve düşmana dehşet ve vuhûş ve tuyûra dahi hayret getirdi ise de yine kimselere zarar ve ziyân olmayıp, peyder-pey karşılaşmakta tarafeyn himmetine fütûr vermeyerek bir saat kadar la'b-ı mezbûr imtidâd ve muktezâ-yı mizâc-ı maslahat husûmete istidâd-ı iştidâd bulacağı, cümle-i mahsûsât-ı padişâh-ı merahim-mutâd olmakla tamâmına işâret ve yüz aklığı içağalarında kalacak diyü olunan latîfeler kızlarağasından başkasına beşâret oldu.

---

33. "Her şey zıddıyla bilinir ve anlaşılır"

Hâsodalı Mantar Osman Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mantar Osman Efendi ez-hâne-i hâssa be-emanet-i otluk

Kilerde göç eskisi iken yirmi dokuz senesi hâne-i hâssa ile be-kâm olan meşâhir-i ağavâttan, Mantar Osman Efendi nâm ağa-yı be-nâm u nik-nâmın, çerâğlık emelinde olduğu ma'lûm-ı enâm olmakla, mahlûl vukû'unda çerâğlığı kendüye tebşîr ve bu söz ile tevkîr olmuştu. Bugünlerde mahlûl olan otluk emaneti ile çerâğ olduğuna müjdeci zuhûr ve emânet-i mezkûra kapıcıbaşılık ilâvesi [55a] bâdî-i izdiyâd-ı sürûr olup, bu vechile mesrûriyetine mağrûren ahbâbları lâtifeler tertîbine âvâz ve "Ot bittiği yerde mantar da biter" dedikleri bir azar gibi olmağın, efendi-i mûmâileyh hânesine 'atf-i 'inân ve uhdesinden münhâl olan hâsoda gediği ile mülâzimlerden Receb Efendi müşârü'n- bi'l-benân oldu.

Padişahın Enderûn cündîlerine bahşiş dağıtması

Zuhûr-ı ihsân-ı şâhâne be-cündîyân-ı Enderûn-ı hümâyûn

Mısır Vâlisi Devletlü Mehmed Ali Paşa Hazretleri "el-'Abdu ve mâ yemlikühû kâne li-Mevlâhu"[34] meâli hasbihâl-i hâli olmakla, Enderûn-ı hümâyûn cündîlerinin cümlesine birer re's esb ü eşheb irsâl ve ihdâ etmek emelinde olduğunu bâ-arz-ı hâl ricâ etmeğin, ber-muceb-i istidâ müsâade-i seniyye imâ ve ancak at gelmesinde tekellüf me'mûlü ile ale's-seviye beşer yüz kuruş gönderttikleri cündîleri ihyâ eyledi.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı Şerîf be-itibâr-ı selâsîn

İşbu otuz bir senesi, gurre-i şehr-i Şabân Çarşamba'dan olduğu mazbût-ı ehl-i îman olmakla, çok kimseler Perşembe gecesi müterakkıb-ı hilâl-i Ramazân ve müteşerrif-i visâl-i feyezân olmuşlar ise de şeb-i mezkûrede arz-ı cemâl etmediği tekmîl-i selâsîn itibârına bâdi ve Cuma gecesi kandil yanması herkese münâdi gibi görünüp, ferdâsı gün huzûr derslerine ibtidâ ve sekiz gün mukarrir efendiler mübâhase-i ilmiye ile meşgûl oldukları müstemi'îne sebeb-i zühd ü takvâ oldu.

---

34. "Kul ve kulun sahip oldukları efendisinindir."

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i erkân-ı devlet be-Hırka-i Saâdet

Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü Hırka-i Şerîf ziyâreti âdet ve ancak bu sene-i mübârekede Cuma'ya tesâdüfü mâni-i ziyâret olmakla, Cumartesi günü icrâ olması için vükelâ vü ulemâ da'vet ve ol sevb-i pâki ziyâret ile mazhar-ı riâyet oldukları, sebeb-i tezâyüd-i şân u şevket-i devlet-i ebed-müddet oldu.

Büyük İmam Abdülkerim Efendi'nin vefatı

Vefât-ı İmâm-ı Evvel-i cenâb-ı cihân-bânî Abdülkerim Efendi

Dâder-i ekber-i şâh-ı cihân, cennet-mekân Sultan Mustafa Han Hazretleri'nin müddet-i çend-rûz-ı saltanatlarında müezzinbaşılıktan imâm-ı sânilik ile be-kâm ve sarây-ı dil-ârâdan bu vechile nâil-i aksâ-yı merâm olan İmâm Abdülkerim Efendi'nin ömr-i nâ-pây-dârı resîde-i encâm olduğu peyâm-ı eyyâm-ı nâ-be-hengâmı, işbu Ramazân-ı feyz-nişânın yirmi birinci günü sâmi'a-res-i sultân-ı selâtin-i zaman olıcak, çeşm-i bâdâmları âdetâ giryân olarak [55b] imâmete şâyeste vü şâyân görülen kibâr-ı müderrisîn-i kirâm-ı maârif-ittisâmdan Kıbrısîzâde Ârif Efendi küçük imamlık ve yevm-i mezkûre değin sâni-i imâmü'l-müslimîn Bursevî Hâfız Emin Efendi büyük imamlık ile kâm-bîn olmaları zımnında Bâbıâli'ye irsâl ve ikisi de huzûr-ı hazret-i sadrazamîde samur kürkler ile karîn-i ibcâl oldukları mukaddeme-i teveccüh-i ikbâl oldu. Müteveffâ-yı müşârünileyh, zaman-ı saîd-i Selîm Hân-ı şehidde Enderûn'a ağa ve seferli odasında sît u sadâ peydâ edicek, yirmi târihinde müezzinbaşı olarak hâsoda ağalarına ilhâk ve bir iki sene zarfında hünkâr imamlığına kesb-i istihkâk ettiğinden, yirmi iki senesinden otuz bir senesi Ramazân-ı şerîfine kadar imâmü'l-müslimîne imâm ve dokuz seneden ibâret olan müddet-i imâmetinin yedi senesi küçük imâmlık ve iki senesi büyük imâmlık ile güzârende-i eyyâm iken, tarîk-i ilmiye-i resmiyyede ancak Mekke-i Mükerreme pâyesini ihrâz ve bu kadarcık izzet-i nefse kanaat ile mümtaz olup, şöyle ki nevbetine tesâdüf eden câmilerde Cuma kılmak için yer bulunmak muhal ve ol câmi-i muallâ-kıbâb her ne kadar vüs'atli olsa mine'l-bâb ile'l-mihrâb mâl-â-mâl olduğu hâlde sadâ-yı andelib-edâsına tahammül adîmü'l-ihtimâl ve hefte-i âtiyeye kadar medh ü senâsıyla iştigal güyâ cümleye vecîbe-i zimmet-i emr-i âliye imtisâl idi. Rahmetullahu Teâlâ aleyhi rahmeten vâsiaten.[35]

35. "Allah ona sonsuz rahmet etsin."

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Tebrîk-i muâyede-i ıyd-ı saîd der-sarây-ı cedîd

Bu sene-i mübârekede mâh-ı sıyâm yirmi dokuz günde tamam olup, bayram günü taht-ı hümâyûn yine babüssaâde pîş-gâhına konulmak murâd-ı pâdişâh-ı rub'-ı meskûn olmakla, yevm-i ıyd-ı saîd-i meserret-bedîd olan mübârek sebt günü sehervaktinden sonra erkân-ı devlet ol mevki'-i mehâbette tezâyüd-i şân u şevkete mezîd-i itina vü dikkat ve bu vechile edâ-yı hidmet ettikleri şâyeste-i midhat olmakla, ba'dehu merâsim-i rüsûm-ı sâire dahi emsâlinden â'lâ icrâ ve üç gün üç gece bedava zevk ü safâ olunduğu sebeb-i duâ ve senâ oldu.

Hâsodalı Pir Ali Ağa ile Hâfız Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Pir Ali Ağa ve Hâfız Ağa ez-hâne-i hâssa

Yirmi sekizde hazineden hâsodaya alınan Pir Ali Ağa ile seferliden giden Müjdecibaşızâde Hâfız Ahmed Ağa haklarında çerâğlık mev'ûd ve ikisinin de netîce-i feyzi [56a] bu vechile mahdûd olduğundan, bu defa düşen nân-pâreler ile mûmâileyhümâ i'zâz ve uhdelerinde olan hâsoda gedikleri ile Uzun Emin Ağa ile Ustazâde Ahmed Ağa ser-efrâz oldukları sahîfe-tırâz oldu.

Beşiktaş Sarayı'nda yangın çıkması

Vukû'-ı harîk der-Sarây-ı Beşiktaş

Cenâb-ı hayrü'l-hâfızîn, cümleyi görünür görünmez kazâlardan emîn ve husûsiyle halîfe-i rûy-ı zemîni hısn-i hasîn-i âfiyette mekîn-i temkîn buyurması matlûb ve maksûd-ı muvahhidîn-i dîn-i mübîn olduğu hâlde, işbu Şevval'in yirmi beşinci Salı gecesi dördüncü kadın dâiresinde kâin külhândan kazâen bir âteş-i zebâne-keş zuhûr ve o ânda cümleyi hâb-ı huzûrdan dûr ederek, itfâ-yı âteşe sa'y-i mevfûr olunmuş ise de ittisâlinde olan hamam câmekânına sirâyet ve derûn-ı câmekânda der-âguş-ı mehd-i istirahat olan henüz bir senelik bir sultân-ı aliyyetü'ş-şân, dâyesiyle misâfir ü mihman-ı âteş-i sûzan olduğuna cins-i insan muttali olmayarak, ale'l-amyâ haremağaları ve muahheren bilumum içağaları tunç kapıdan harem-sarây-ı şevkete şitâb ve devr-i bâb-ı ebvâb ederek bir saat kadar teskîn-i âteşe sa'y-i bîhisâb ettikleri manzûr-ı şeh-i vâlâ-cenâb oldu ise de itfâsına muvaffakiyetleri taht-ı imkânda olmayıp, külhân ittisâlinde olan câmekân bir anda lâ-mekân

ve dahi civârda olan dâireler şebistân-ı kazâya güyâ bir şem'-i firûzân olıcak, hemen emvâl ü eskâlin Çinili Köşkü'ne sür'at-i nakl ü îsâli isticâl ve o saatte üç beşyüz ağa giran-bahâ eşyadan mâadâ haml-i sakîl olan mefruşâtı dahi hısn-ı hasîn ü kasr-ı dil-nişîne taşıdıkları meşhûd-ı şehinşâh-ı kerîmü'l-hısâl olmuş iken, tulû'-ı şemse yakın sultân-ı zi-şânın karîn-i âh u enîn ve mukârin-i enduh-ı âteşîn olmuş olduğu haber-i dehşet-eseri tahdiş-i sâmi'a-yı mukarrebîn-i hurde-âyîn edicek, bu husûs-ı gayr-i mahsûsun hâk-i pây-i şâhâneye bir hüsn-i ta'bîr ile ifâdesi kâbil-i te'vîl olamayacağından, nâ-çâr cümlesi hacîl ve şerm-sâr olarak huzûr-ı şehriyârîde müstağrak-ı gark u 'arak olduklarından Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa ile Silâhdâr Ali Beyefendi, kendilerini Çinili Köşk'ün önünde deryâya atmaya niyet ve "Bundan başka tesliyet yoktur" diyü bir iki kere iskeleye doğru sür'at [56b] gösterdikleri mûcib-i tahrîk-i şefkat olup, mukteză-yı mizâc-ı merhamet-imtizâc-ı şâhâne bu gûna kaza-yı nâgeh-zuhûrda Amr u Zeyd'e azv-ı kusûr hakkâniyetten dûr idüğini bast ile cümlesini mukadderât-ı ilâhiyeye haml ederek, huddâm-ı süreyyâ-makamın â'mâl-i seniyyelerine darb-ı kalem-i ibtâl buyurmaları, hakkâ ki eslâf-ı mülûk-ı mâhâsin-sülûkun hiçbirinden bu mertebe sudûru, mazbût-ı vekâyi'-nüvisân-ı rüzgâr olduğu mastûr-ı sahâif-i silk-i sütûr olmamıştır. Hemân Cenâb-ı Kadîr-i Mennân ma'den-i kân-ı merhamet ve menba'-i erkân-ı ma'delet efendimiz hazretlerinin her ân u zamân vücûd-ı lâzımü'l-mevcûdlarını sarây-ı sıhhatte dâim eyleyip evvelkinden â'lâ rengîn ve bâlâ binâlar inşâsıyla mübârek ve muallâ kalb-i şâhî vü şehin-şâhîlerin maksim-i sürûr u safâ eyleyip, işbu cilve-i Rabbâniyenin tahtında mestûr olan niâm-ı ilâhî nâ-mütenâhî zâhir ü hüveydâ olacağına itina, himmet-i bülend-mertebet-i pâdişâhîlerine aslâ fütûr vermeyerek, işbu âteşi işittikleri an saraya can atan bendegâna ve husûsiyle her harîke azîmeti ve teskîn-i kîne ziyâdesiyle hidmeti sebkat eden vezîr-i Felatun-nazîr Sadrazam Devletlü Rauf Paşa Hazretleri'ne pek çok iltifâtlar buyrulup Çinili Köşkü'ne naklolunan eşyâyı o saatte mavnalara tahmîlen Çırağan Yalısı'na tesyîr ve köhne-bahar güzâr edince değin orada eğleneceklerini tebşîr ile ferdâsı Çarşamba günü oda-yı selâsede olan dört beş yüz kadar ağalara seksen kuruş ale's-seviye atiye irsâl ve bu ihsânları mezîd-i merhametlerine dâll oldu.

Çırağan Yalı'sında ta'ziye rikâbı düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı ta'ziye der-Sarây-ı Çırağan

Şevval'in yirmi yedinci Perşembe günü veziriazam ile şeyhülislâm efendi Çırağan Yalısı'nda ta'ziyeye gelip hâk-i pây-i hümâyûna yüzler sürmek mü-

yesser ve edâ-yı hidmet-i ubûdiyet münâsebetiyle iltifâta mazhar buyurulmak mukadder oldu.

Yıldız Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı Yıldız

İşbu Zilkade'nin on altıncı Pazartesi günü Yıldız Köşkü'nde saltanat binişi olmakla, sultan-ı vâlâ-menzilet, kasr-ı süreyyâya pâ-nihâde-i yümn-i meymenet olup, birkaç saat huzûr-ı müstevcibü's-sürûrlarında pehlivan güreşini seyr ü temâşâ ve muahharen tüfeng endaht olunmağa ruhsat-ı şâhâneleri îmâ buyruldukta, tüfengî yamakları şikest-i destiye gayret ve ancak Yıldız poyrazının [57a] şiddetinden dâne-i ikbâli nişâna isabet etmediği vesîle-i tesliyet oldu ise de ağalara zeyl olarak tüfeng endahtına me'zûn olanlardan taşra tüfengîbaşısı Hasan Ağa'nın tüfengi hata etmemesi sâirlerine sebeb-i infiâl ve fenn-i mezkûrede noksan olan ma'lûmatlarına mu'terif olmadıkları haklarında bir nev'i vizr-i vebâl olup, ba'dehu ikindi namazına mübâşeret ve edâ-yı salât-ı mefrûza akabinde avdete mübâderet olunduğu bu mahalle işâret olundu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

İşbu otuz bir senesi ıyd-ı adhâ, Perşembe günü mir'at-i kâinâtta rû-nüma ve dört gün dört gece teferruat ve tetimmâtı takım takım icrâ olundu.

Padişahın Çırağan Yalısı'ndan Topkapı Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı İslâmbol

Evâhir-i şehr-i Şevvâl-i şerîfde, Beşiktaş Sarayı'nın harîki hasebiyle, pâdişah-ı dil-âgâh hazretleri, hasbe'l-icâb Çırağan Yalısı'na nakl ile cümleyi kâm-yâb buyurup, ol câ-yı dil-küşâda bir iki mâh imrâr-ı eyyâm buyurmaları me'mûl-i havâss u avâm iken, ol mevsim-i bahar-ı köhne-âsâr olan Eylül hulûl edicek, sâhil-i mezbûr mahall-i sâire gibi vüs'atle meşhûr olmadığından rahmen li'l-ibâd terk-i mutâd buyurup, işbu Zilhicce'nin yirmi sekizinci günü eşref saat ile sarây-ı mezkûreden kıyam u hareket ve İslambol sarây-ı âlisine vaz'-ı kadem-i meymenet buyurdukları cümle hakkında izdiyâd-ı nân u nimet ve şân ü şöhret oldu.

Hazineli Bekir Efendi'nin hâsodaya alınması

Be-kâm-ı ser-huddâm-ı hazine Bekir Efendi ve sâir ba-müjde-i hâne-i hâssa

Öteden beri nakş-ı kilk-i harîr tahrîr olduğu üzere, Enderûn-ı feyz-meşhûnda mevcûd ağavât-ı nâ-ma'dûdun matlûb ve maksûdları hâsoda ile be-kâm olmağa ma'tûf ve bu husûsun kuvveden fiile çıkması hâsodada mülâzim kalmamağa ma'tûf olmakla, bugünlerde mülâzim nâmı ile kimse kalmadığı hâk-i pây-i hümâyûna bi'l-istizân, nakilleri istihsân olunan mütehayyizân-ı ağayân-ı letâfet-unvândan hazinenin giyimbaşısı, çuhadârlıktan mütekâid Nesib Ağa ile Başyazıcı Mehtâb Edhem Efendi ve mesned-i ser-huddâmîde istihdâm olunan ulemâdan Bekir Efendi ve kilerden Kadıköylü Şâkir Bey ve Köle Yusuf Ağa ve İncebelli Saîd Ağa ve seferliden câme-şûybaşı Yapcacık Mustafa Ağa ve Sarıkçı yamaklarından Daldal Hâfız Efendi ve eski [57b] çuhadârlardan Hasan Beyefendi hâsoda müjdeleriyle mesrûr u ihyâ ve murâdları üzere kesb-i sürûr u safâ ettiklerinden sonra, aşağı odalarda dahi acîb ü garîb silsileler tertîb ve husûsiyle tarîk-i ketebede başyazıcılığa ikinci yazıcı Hamâmîzâde Mustafa Efendi takrîb ve ikinci yazıcılığa da üçüncü yazıcı Şükrü Efendi tensîb olunup, üçüncü yazıcılık dördüncü bulunan Sâdık Efendi'ye bi-hakkın hak ve dördüncü yazıcılık için yazıcılardan, gayr-i müstaid Hâfız Saîd müstehakk görülüp, bu takım tamam olunca ocak yolu kaidesince bıçaklı eskilerden Ocak Ağası Veliağazâde Mahmûd Bey giyimbaşılığa seza ve başkollukçuluğa ikinci kollukçu Şart-ı Selâme İsmail Ağa ricâ olunup, ikinci kollukçuluğa da Hüsnü Beyefendi'nin dâiresinden ilm ü fazlına binâen hazine-i hümâyûna alınan yenbû'-ı fuhûl-ı kurûm ve mecmû'-ı cevâhir-kelimât-ı ulûm olan Hoca Reşîd Efendi Hazretleri'ne tâziyâne-i şevk olmak ümidiyle ikinci kollukçuluk hidmetinde istihdâm ve bu riâyet münâsebetiyle ders okutması istişmâm olundu.

Çuhadarağa

1232 (1816/17) YILI OLAYLARI

Yılbaşı tebriki için kaymakam ve şeyhülislâmın padişahın huzuruna çıkmaları

Vekâyi'-i sâl-i isneyn ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf ve vukû'-ı rikâb berây-ı tebrîk-i sâl-i cedîd

Usûl-i mehâsin-şümûl-i Devlet-i Aliyye üzere, nakl-i hümâyûn ile sâl-i cedîd rikâbı Gülhâne Köşkü'nde icrâ olunmasına irâde-i seniyye sudûr ve Muharrem'in üçüncü Pazartesi günü kasr-ı mezbûra pâdişâh-ı gayûr teşrîf buyurdukları sebeb-i sürûr-ı evliyâ-yı umûr olup, öğleden sonra Sadrazam Devletlü Rauf Paşa Hazretleri ile makam-ı sadr-ı fetvâ semâhatlü Zihnî Molla Efendi hazerâtı ile hâk-i pây-i hümâyûna çehre-ber-sâ olduklarında mâ-fevki'l- gâye mültefet olduklarının ba'dında, avdetlerine ruhsat ve kaide-i kadîmeye tatbîkan iyâb u zehâbları tezâyüd-i şân u şevket-i devlet-i ebed-müddet oldu.

Kiler kethüdası Osman Ağa'nın çerâğ edilmesi ve yerine Vâsıf Osman Bey'in getirilmesi

Çerâğ-ı kethüdâ-yı kilâr-ı hâssa Osman Ağa ve nasb be-câyeş Vâsıf Osman Bey

Yirmi üç senesi Ramazân-ı şerîfinde, kiler kethüdâlığından silâhdâr olan Emin Ağa'nın üzerine kiler kethüdâsı olan Osman Ağa, kerîmü'ş-şiyem bir ağa-yı âli-himem olmakla, riâyet-i hâtırı mültezem ise de illet-i samem şeyhûhete munzam olduğundan çerâğ buyrulması musammem idi. Hele bi-hamdihi Teâla, Muharrem'in yirmidördüncü günü Hudâvendigâr tevliyetiyle çerâğlığı ahlâf u eslâfına medâr-ı iftihâr olıcak, kilâr [58a] kethüdâlığı için

hâne-i hâssada devr-i menâsıb ve kat'-ı merâtib etmiş şuarâ-yı asrın ercümendi Anahtarağası Vâsıf Osman Beyefendi, derûn-ı Enderûn'da ekser rütbeleri hâiz ve her cihetle mütehayyiz olmakla, kilâr kethüdâlığı icrâsı zımnında silâhdâr beyefendinin delâletiyle huzûr-ı hümâyûnda ilbâs-ı hil'at ve iltifât-ı şâhâne ile kâmet-i mevzûnu sühan-ı mazmûnu gibi ziynet bulıcak, kilâr-ı hâssaya irsâl ve dâmen-i muanveni bûse-gâh-ı erbâb-ı âmâl olup, onların da uhdelerinden münhal olan anahtarağalığı devr-i Mustafa Hânî'de başyazıcılıktan gitme Câcib Saîd Efendi'ye ihsân ve ketebe aldığı günden beri kıt'ası mürekkeb mine'n-nisyân iken bu defa hâtır-nişân-ı sultân-ı zî-şân olmakla, ol dahi fâik-terîn-i akrân olduğu misillü anın da uhdesinde olan peşkirağalığı köşe peşkirağalarından Koyunyemez Arif Ağa'ya kısmet ve köşe peşkirağalığı ihtiyâr hâsodalılardan Sikencebîn Saîd Ağa'ya kendi gibi ezilmiş şerbet olup, gâyet-i nihâyetinde açık kalan hâsoda gediği mülâzim-i hâsodalılardan Kaftancı İlyas Ağa'ya ihsân ve felek kaftanı üzerinde olduğuna tîz geçtiği nişân oldu.

Çavuş Numan Ağa'nın musâhib olması

Çerâğ şüden-i Çavuş Numan Ağa be-unvân-ı musâhib-i şehriyârî

Mâbeyn çavuşlarından kilerde Tanbûrî Numan Ağa, serhengân arasında müştehir ve iltifât-ı şeh-i devrân ile müftehir iken, çerâğlıktan başka bir şey emel etmediğinden hâline çesbân bir nân-pâre ile musâhiblik ihsân buyrulduğu beyâna şâyân oldu.

Çuhadâr Esad Ağa'nın vefatı

Vefat-kerden-i çuhadârağa der-sarây-ı hümâyûn

Devr-i Selim Hânî'de hazine kethüdâsı kaftancılığından hâsoda ile behremend ve devr-i mezkûreden beri hâsodada rüteb-i resmîyenin kâffesinden zi'l-yed olan Esad Ağa, çuhadârağalık rütbe-i refi'asıyla bâlâ ve bülend olmuş iken bend-i kemend-i ecel zülfüne tel gibi sarılıp def'aten levni tağyîr ve nabzı mütegayyir olur olmaz füc'eten vefat ve Safer'in ikisi olan Salı günü kat'-ı derecât-ı cennât-ı âliyân etmekle, alt yanında rikâbdâr-ı şehriyârî ve müstaid-i mesned-i sâmi-i silâhdârî, İnâyetlü İbrahim Ağa Hazretleri çuhadârağalık câh-ı celîlesine sâid ve rikâbdarlığa Tülbentağası Marîz İbrahim Bey tâli'i müsaid olmamağla açıktan seferli kethüdâsı Tuğlu Mehmed Ağa [58b] ol mesnede mütesâid ve Marîz-i mevhûmu bu dâ-i asîrü'd-devâ mesnedinden mütekâid edicek, ol dahi umûruna fütûr ve kimselere azv-i kusûr etmeyerek;

Ne sendendir ne bendendir ne çarh-ı kîne-verdendir
Bu derd-i ser humâr-ı neşve-i câm-ı kaderdendir

diyü müteselli olduğu diyânetine dâll ve dirâyetine istidlâl olunup, ba'dehu seferli kethüdâlığına dahi mütehayyizân-ı ağayân-ı hâne-i hâssadan Şâh Sultan Çırağı Ali Beyefendi intihâb ve o da silâhdârlık emeliyle terk-i huzûr-ı hâb edip, uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Kemençeci Tâhir Ağa geçtiği şüyû' ve bu münâsebetle hayli silsile vukû' buldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı faizü'n-nûr-ı mülûkâne

İşbu otuz iki senesi, Rebiülevvel'inin on ikinci gecesine tesâdüf eden Perşembe gecesi Mevlid-i şerîf kandili ber-mutâd îkâd ve o şeb-i mağfiret-sebebe istinâd ile kulûb-ı muvahhidîn-i dîn ma'mûr ve âbâd olacağından, pâdişâh-ı dil-âgâh hazretleri ba'de salâti'l-mağrîb ağaların câmiine teşrîfleri mûcib-i şeref-i ecânib ü akârib olup, ol vechile teşrîf-i şâhâne akibinde mevlidhân efendiler nazm-ı mezbûr-ı meşhûru kıraat ve kıssa-i mirâc-ı ser-tâcâ varınca cümlesi nihâyet bulmağın, ferdâsı Pazar günü dahi müretteb olan mükemmel alay-ı vâlâ ile Sultan Ahmed Hân Câmi-i şerîfine teşrîfleri müyesser ve ol ma'bed-i kadîmede istima'ları sükker-i mükerrer gibi olıcak, avdet-i şâhâneleri mukarrer ve şa'şaa-yı şevket-i şehinşâhîleri ile sarây-ı dil-ârâları münevver oldu.

İran şahının padişaha fil hediye etmesi

Âmeden-i fil-i kûh-endâm ez-cânib-i şâh-ı A'câm

Şâh-ı güm-râh, dergâh-ı pâdişâh-ı âlem-penâha bir fil-i kûh-misîl takdîm ve tesbîl etmek emelinde olduğu istişmâm ve kabûl, muvâfık-ı usûl-ı eyyâm olmakla, işbu evvel-i Rebiülâhir'de fil-i mevsûl der-i devlete vusûl bulıcak, huzûr-ı mehâbet-mevfûra getirilmesi emr ü fermân ve İrân u Turân'dan me'mûr kılınan fil-bân ile Şimşirlik mâbeyn-i hümâyûnu muvâcehesindeki meydân-ı vâsiü'l-erkâna ityân olunub, ol mahalde cümle ağalar sâye-i hümâ-vâye-i şâhânede bedava seyr ü temâşâ ve böyle cesîmü'l-cüsse hayvân-ı bî-iz'âru görünce herkes taaccüb peydâ ettiğinden mâadâ, husûsuyle dehân-ı pür-ziyârının içinde sopadan kalın sağda ve solda iki zir'adan uzun fildişi [59a] dedikleri dişlerine halkın hayret ile nigâhı müstevcib-i tefekkür-i kuvvet ve kudret-i ilâhî olup şöylece bir saat kadar

aşağı ve yukarı geşt ü güzârı manzûr-ı şehriyârî olduktan sonra, ekl ü şürbüne a'zam-ı âlât olan hortum-ı şûmu ile önüne konulan yirmi otuz kavun ve karpuzu birden ağzına ilkâ ve küfeler ile gelen sebzevât-ı gûn-â-gûnu ekl ile ifnâ eyleyen hayvân-ı beyâbân, pek zaîf-i nâ-tüvân bir fil-bân-ı gayr-i bi'l-beyânın pençe-i şikencesine musahhar ve filhâkika filin böyle lâgar-ı muhakkara teshîr olması mahall-i nazar olmakla, fil-bân-ı merkûm ile ma'iyette gelen sürh-serlere taraf-ı şehriyârîden bî-şümâr zer-i hâlisü'l-ayar Başçavuş Kemânî Ali Ağa yediyle tesyâr ve â'câm-ı bî-encâm dahi bisyâr nâil-i kerem-i pâdişâh-ı hâtem-i iştihâr oldukları zamm-ı zamâim-i sahâif ü *Letâif*-i rüzgâr oldu.

Hızır İlyas Ağa'nın padişah tarafından taltif edilmesi

Zuhûr-ı taltîf-i firâvân der-hakk-ı muhakkar-ı hakîr-i nâ-tüvân

Bi-hikmet-i cenâb-ı Hayy ü Kadîr, hakîr-i pür-taksîr, sıgar-ı sinninden berü müessir sadâ ile şöhret-gîr olmadığı ma'lûm-ı sagîr ü kebîr iken, zâbitân-ı Enderûn'un ikdâm-ı tâmmı ile hâfızü'l-Kur'an olduğum şâyân-ı istihsân değilse de, işbu Rebiülâhir'in on sekizinci gecesine tesâdüf eden leyle-i mübârekede a'zam-ı mülûk-ı selâtin-i Âl-i Osman, Gâzi Sultan Mahmûd Han Hazretleri'nin Hırka-i Şerîf'e teşrîflerinde Anahtarağası Câcib Saîd Efendi bizi celb ü ihzâr ve salât-ı iş'a edâ olunduğu ile bir aşr-ı şerîf okumamızı ihtar edicek, fakîr hezar havf u hicâb ile ol câ-yı cennet-fezâya azîmet ve salat-ı mezkûre hitâmında bir iki ayet kıraat ve çarçabuk avdete mübâşeret ettiğim hâlde, velînimet-i bi-minnet dahi "Oku!" diyü işâret buyurunca, birkaç ayât-ı beyyinât daha okuduğumuz tarafımıza ilâve-i fahr ü mübâhat olup, bu suretle eda-yı hidmet ve mültefet olarak odamıza avdet ettiğimde mutâddan efzûn altun zuhûr ve şehinşâh-ı gayûr hazretlerinin okumamızdan mahzûz oldukları meşhûr olup, ferdâsı gün mihrâbda müezzinlere devam etmemiz husûsu muktezâ-yı irâde ve mâbeyn-i hümâyûna gidip müezzinlik etmemiz Müezzinbaşı Emin Ağa'ya ifâde olundukta, anahtarağası fakîri götürüp emr ü irâdeleri tenbîh ve "Seni şevketli efendimiz mâbeyn müezzini etti" buyurdukları [59b] taraf-ı âcizânemize sebeb-i terfîh oldu ise de lalamız bulunan Çuhadâr Mesud Ağa, kudemâ-reftâr bir âdem ve "Böyle hânende ve sazende içinde müstahdem olacak me'mûriyetlerden ben hazzetmem. Başka lalanın yanına verilsin" dediği fakîre ruhânî bir elem ve mes'ûd-i bî-sûdu dahi çarh-ı kec-revden gördüğü zahm ü sitem-i hem-dem oldu.

Padişahın İbrahim Bey'e ihsanda bulunması

İhsân-ı nân-pâre be-marîz-i bî-çâre İbrahim Bey

Tülbentağası Marîz İbrahim Bey'in yolu rikâbdarağalığa gelmiş iken le'alleten âhere tevcîh ve isminin cismine te'sîri hükemâca lâ-teşbih vecîh görülüp, öyle bir mîr-i dilîr-i mübârek-zamîri dil-gîr ettikleri mahallinde tahrîr olunmuştu. Husûs-ı mezkûrun vukû'u tahmînen bir mâha karîb ve böyle bir edîb ü erîb vatanda garîb olduğuna, pâdişâh-ı dânâ-firîb kâil olmadıkları, sebeb-i endîşe-i rakîb-i bed-tergîb olunca, Haseki Sultan tevliyeti mahlûl ve mîr-i müşârünileyh öyle cesâmetli nân-pâreye bâ-rütbe-i başmuhâsebe mevsûl olup, alt yanında anahtarağası bulunan Câcib Efendi Hazretleri tülbentağalığı ile kat'-ı rütbe ve Peşkirağası Koyunyemez Ârif Ağa anahtarağalığı için akd-i hutbe ettirmeğin, alt yanında Peşkirağası Taşcızâde Hezar Efendi Mustafa Ağa'ya peşkirağalığı ihsân ve bu zemîn ü zamân ile köşe peşkirağaları raddesinde bulunan Kahvecibaşı Mâbeynci Saîd Ağa'nın dahi terk-i tarîk etmesi istizân ve bu münâsebetle Sarıkçıbaşı Kânî Mustafa Beyefendi ile Hulyâcı Hâfız Mehmed Ağa'nın köşe peşkirağaları raddelerine gelmeleri istihsân buyrulup, münhal olan hâsoda gedikleriyle giyimbaşılıktan gitme Nesîb Ağa ile Kadıköylü Şâkir Bey gediğe geçtikleri tahrîre şâyân oldu.

Telhisî Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadâr-ı sâni-i cihân-bânî Telhîsî Mehmed Ağa

Sâl-i sâbıkda hâsodadan çerâğ olan Ferhad-ı nâ-murâdın uhdesinden münhal olan Galata Sarayı ruznamçeciliği, ikinci çuhadâr bulunan Telhisî Çırağı Mehmed Ağa'ya ihsân buyrulmasına Başçuhadâr Seyyid Ömer Ağa der-miyan etmekle, ağalığı hakkında nimet olacağı ikinciye ma'lûm ve kendisinden ne kadar ilerlemek me'mûl ise de hemen saraydan çıkması def'-i mevhûm gibi olduğu taallukâtını mağmûm etmeğin, ikinciye çerâğlık tebşîr ve alt yanında olan Sarıkçı [60a] Seyyid Mehmed Ağa ikincilik ile tevkîr olunduğu hakkında itibâr ve başçuhadâr sağda yürüdüğü gibi ikinci de solda yürümesi medâr-ı iftihâr oldu.

Enderun ağalarının padişah huzurunda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomak-bâzî-i ağavât-ı Enderûn der-huzûr-ı hümâyûn

Cemâziyelevvel'in yedinci Çarşamba günü İncili Köşk'e tomak ısmarlanıp, ağayân-ı letâfet-unvânı ol fenne teşvîk ve kaidesine tatbîken oynamaları

reylerine ta'lîk olundukta, dört beş nevbet izhâr-ı celâdet ve her bir takım birbirine nisbet ederek bir saat kadar uruştukları mucib-i dehşet olmağın, tekmîlinde her birisi ihsân-ı şâhâneye mazhar ve bu oyunun arkasından top oynanması muteber görünüp, ol vechile ağalar iki alay olması teklîf ve dört yüz kadar kimse nısf nısfa tansîf olıcak, karşı karşıya toplar endahtı ve topu tutamazlar ise ol tarafta olanların topu tezyîfe şâyeste olmağın, gâlib görünen taraftan şarkı yahut mâni çağrılarak sağdaki alay sola soldaki sağa geçmek kaidesinden olmakla, çavuşlar çoluk çocuk makûlesinden şarkı okuyacak kimse ararlar iken abd-i pür-kusûr hâtır-ı ulyâya hutûr ve "Şarkıyı İlyas'a okutun" diyü emr ü irâdeleri sudûr edicek, hemen çavuşân-ı bî-aman bulunduğum alaydan beni celb ve "Şarkı okuyacaksın" demeleri telâşıma sebeb oldu ise de "el-emrü fevka'l-edeb"[36] kaidesine riâyeten, Çavuş Şâkir Ağa'nın makam-ı hüzzâmda meşk eylediği;

Bu dem zencîr-i gîsûdan dil-i Mecnun'a bağ olsun
O hûn-ı gamzeden sînem bütün gün dâğ dâğ olsun

şarkısını "Ne olursa olsun" diyerek çağırdığım şâyân-ı karîn-i tahsîn ve min-gayr-i haddin nâil olduğum ihsân-ı şâhânenin teşekkürüne zemîn düşünürken ağalara ale'l-umûm izin verilip, fakîri köşkte tevkîf ve "Bildiğin şeyleri keman ile oku" diyü teklîfleri taltîf ise de şimdiye değin mûsikiyle me'luf olmadığımızdan, yanımızda keman çalan Başçavuş Ali Ağa'ya hafîce ifâde-i hâl ve mehâbet-i şâhâneden şakk-ı şefe muhal dediğime kurenâ-yı saltanat intikal edicek, hâk-i pây-i hümâyûndan affımızı ricâ ve irâde buyrulursa beste ve semâi meşk etmemizi istircâ ettikleri kabûl-ı sezâ buyrulup, be-tekrar [60b] ihsân zuhûr ve altını veren mukarreb-i meşhûr Berberbaşı Ali Ağa "Çocuk, çavuşluğa hevesin yoksa inşallahü'l-Mevlâ çuhadâr olursun" diyü ettikleri duâ karîn-i icâbet olup, altı sene sonra silâhdâr oldukları senenin âtiyesinde hayyât-ı kader hil'at-i çuhadârîyi kâmet-i nâ-mûrumuza ilbâs ve hazine odası ağaları beyninde ismimiz Çuhadâr İlyas oldu.

Topkapı Sarayı inşaatının bitmesi ve padişahın saraya yerleşmesi

İtmâm-ı binâ-yı sarây-ı Topkapı ve vukû'-ı nakl-i padişâh-ı tâc-bahşâ be-câ-yı ân dil-küşâ

Birkaç seneden beri binâsının itmâmına ikdâm olunan Topkapı sarây-ı şevket-ihtivâsı, tarz-ı zîbâ üzere tarh-ı binâ ve her bir nişîmengâh bir misl-i

36. "Görev edebin üzerindedir."

cennet-i â'lâ gibi olmakla, ol bahâr-ı hüceste-âsârın beş on günlerini orada güzâr muhtâr-ı tab'-ı pesendîde-şiâr-ı şehriyârî olduğundan etrâfıyla döşenmesine karâr verilmişti. Mevadd-ı mefrûşat birkaç hafta içinde husûl-pezîr olduğu mevrid-i ilhâm olan mübârek zamîr-i münîrlerine aks etmeğin, işbu Cemâziyelâhir'in ikinci gününe tesâdüf eden hâmis günü saray-ı muallâdan Topkapı ismiyle müsemmâ sarây-ı müstesnâya nakl-i hümâyûnları sürûr-ı nâ-mahsûre bâdî ve şuarâ-yı zürefânın envâ'-ı mezâmini hâvi medhiyeler takdîmine müeddî olduğu kibâr-ı müderrisînden şair İzzet Molla Efendi'nin altın kalem ile yazmaya şâyân beyt-i berceste-unvânı;

Topkapı denmesinin şimdi bilindi sebebi
Bunda toptan açılırmış âleme ebvâb-ı safâ

dediği kelâm-ı hikmet-encâmları kâffe-i muhassenâtına dâll ve mevki'i gibi â'lâ yer olmadığına istidlâl olundu.

Şehzade Abdülhamid Efendi'nin lalası Hâfız Hasan Ağa'nın çerâğ edilmesi

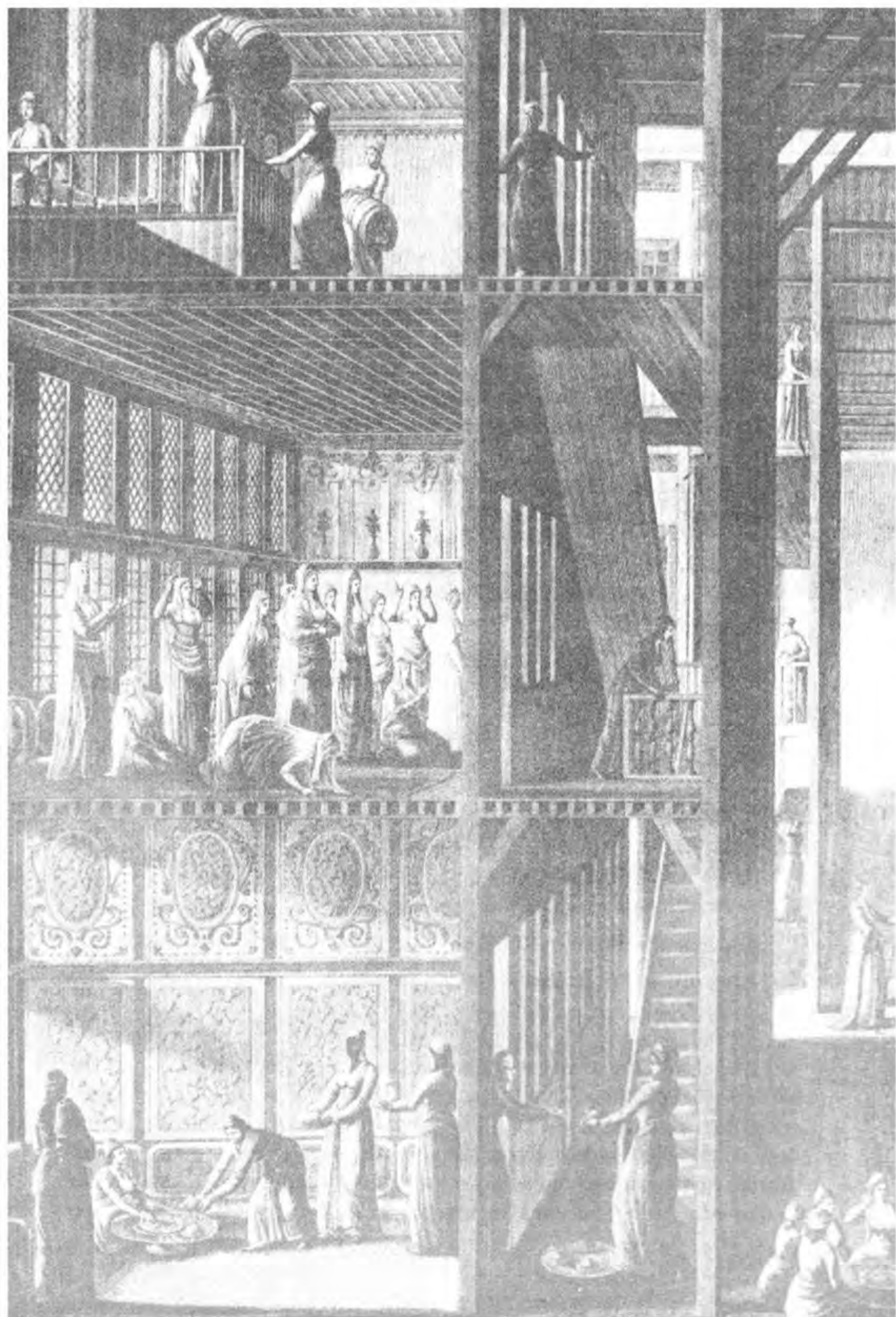
Çerâğ şüden-i Lala-yı Şehzâde Hâfız Hasan Ağa

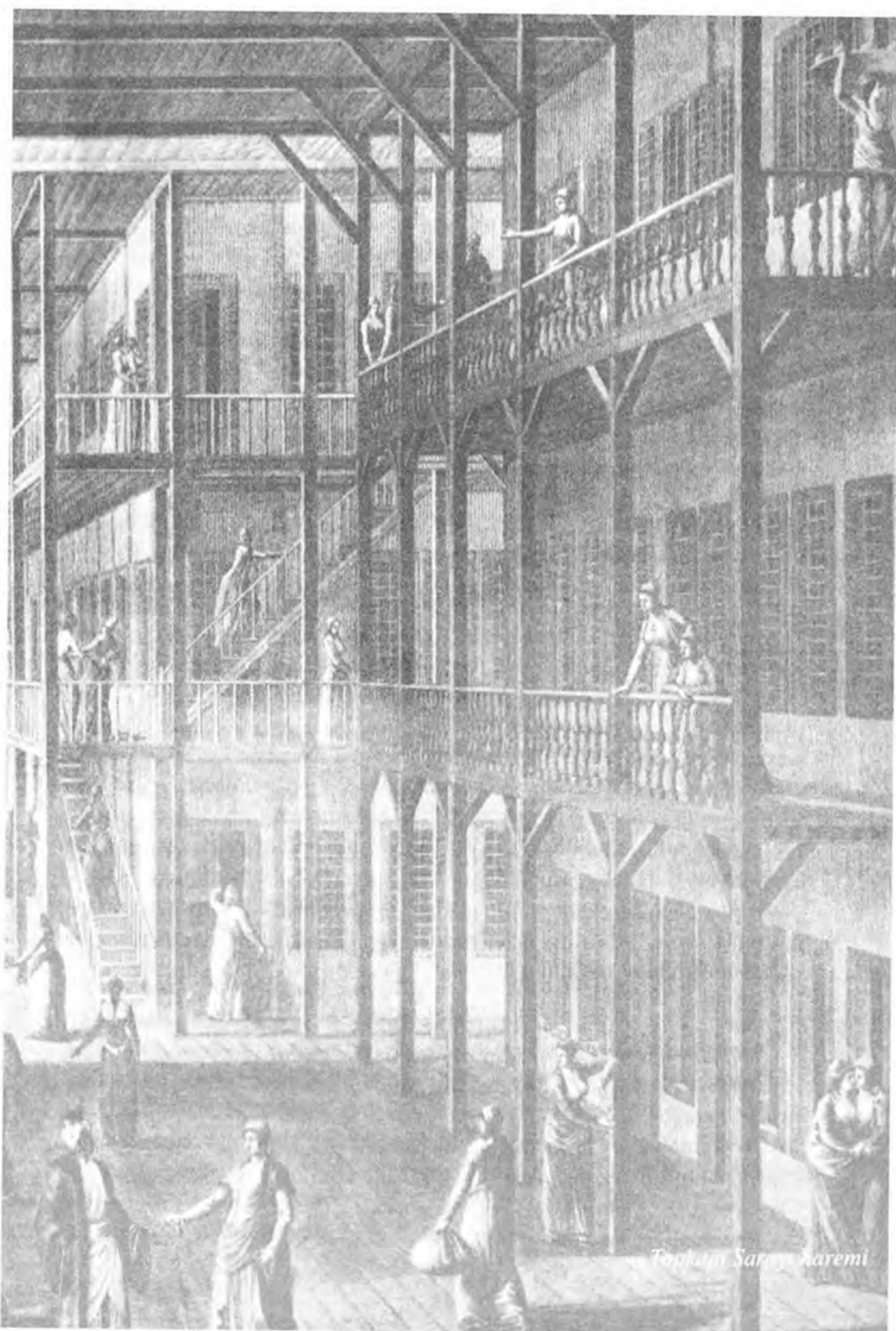
Şehzâde-i civan-baht, Necabetlü Abdülhamid Efendi Hazretleri'nin lalalığı unvânına şâyân buyrulan Hâfız Hasan Ağa, bazı mertebe evhâma duçar bir ağa-yı acîbü'l-etvâr olmakla çerâğlığı ricâ etmeğin, mâh-i hâlin on beşinci günü mahlûle mevsûl ve mizâcı üzere çerâğlığı ukalâ indinde ma'kûl ve münhal olan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan İncebelli Saîd Ağa nâil ü me'mûl oldu.

Enderûn cündîlerinin Gülhâne meydanında lobut aşırma yarışması

Va'z-ı koşu berây-ı imtihan-ı cündîyân der-meydân-ı Gülhâne

Dâire-i hümâyûn-ı feyz-meşhûn-ı şâhâneden olan cündîlerin, sanâyi vü bedâyi-i cirit-bâzîde mahâret-i tammeleri der-kâr ve teferruâtına dâir şeylerde dahi [61a] ma'lûmatları inkâr olunamadığından, dâima istidâtları müzdâd olmak için pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl bir donanmış at Gülhâne meydânına irsâl ve meydân-ı mezkûrede eflâka ser çeken servilerin üzerinden yere urdukları lobut aşar ise koşu nâmıyla konulan esb-i müzeyyeni o kimse alması münâsib-i vakt u hâl olmağın, beş on günden beri havalar müsâid olduk-

Topkapı Sarayı Haremi

ça cündîlerin cümlesi meydân-ı imtihâna vürûd ve servi hizâsına hesâb ile konulan kütüğe keskin dizgin ile at sürüp urdukları lobutun bazısı serv-i ma'hûdun nısfına yakın suûd ve kiminin lobutu telâş ile nâ-bûd gibi yere yapışması zevkiyyâttan ma'dûd olduğu hâlde, içlerinde ashâb-ı vücûd-ı maârifâluddan Hazineli Kato Hasan Ağa'nın evvel ve âhir lobut urmakta nazîri nâdir ve ne şekil olsa attığını urmağa kâdir olduğu gibi bu sefer de ağa-yı mûmâileyh lobud-ı ma'hûdu atın çiftesine uydurup sıdkla urunca envâ'-ı kavs peydâ edip urganın öbür tarafına aştığı hezârân tahsîn ü sîtâyişe sezâ ve lobud-ı behbûdu için;

Arşa as şimdengerü tîg-i süreyyâ-cevheri

gibi sözleri becâ görülerek, esb-i istiğnâ takımıyla Hasan Ağa'ya revâ görüldüğü hakkâ ki gıpta-fermâ-yı cündîyân-ı bî-pervâ olup, şimdi değil ne vakit olsa böyle beş bin kuruş eder donanmış esbe ekserîsinin irâdesi selb ve beş on günler tâb-ı tâkât ve hâb-ı râhat celb edemedikleri Receb-i tera'l-acebin dördüncü Salı günü vukû' ve koşuya cümle cündîlerin esmâsı yandığı şüyû' buldu.

Kilerli Kalyoncu Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kilerci-i hazret-i silâhdârî Kalyoncu Ahmed Ağa

Silâhdâr-ı şehriyârî devletlü beyefendinin kilercilik hidmetinde olan Kalyoncu Ahmed Ağa, çerâğlığa sezâ yaşlı başlı ağa olmakla, silâhdâr-ı müşârünileyh hazretleri, himmet edip mahlûl olan zeâmetlerden bir kıt'asını ba-mukâbele-i nân, sadaka vü ihsân ve silâhdârağanın iânesiyle hâsodalılara şâyân nân-pâre ile çerâğ olunduğu şerefü'l-mekîn bi'l-mekân[37] gibi olmağın, münhal olan kilerciliğe Kilerli Behçet Ali Ağa nam bir ağa-yı hoş-endâm istihdâm olunduğu meşhûd-ı dîde-i huddâm oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı Beşiktaş

Bu sene-i müteyemminede [61b] şiddetli şitâ olmayıp, ekserî havalar küşâyiş ile mürûr ve bu cihetle tab'-ı şâhâne seyr-i sahrâ-yı sürûra mecbûr

37. "Oturanın şerefi mekân iledir"

olduğundan başka, sâl-i sâbıkda ez-kaza muhterik olan Beşiktaş Sarayı himmet-i bülend-mertebet-i şâhâne inzimâmuyla evvelkinden â'lâ müceddeden binâ vü ihyâ ve resm-i zîbâsı "lâ-eynun re'et velâ uzunun semi'et"[38] kabîlinden bir mânâ olup, her tarafta fevkânî bunca dâireler icâd ve serâpâ sütûn-ı mevzûnu her câ-yi dil-küşâyı kasr-ı İrem-i zâtü'l-imâd gösterdiği, mûcib-i iftihâr-ı amme-i bilâd-ı ibâd olmakla, işbu Receb-i şerîfin altıncı günü Topkapı'dan fekk-i lenger-i ikâmet ve sarây-ı sâhil-sarây-ı Beşiktaş'a pânihâde-i yümn-i mes'âdet buyrulduğu, dibâçe-i evsâf-ı zîb ü ziynet-i hazret-i şeh-i vâlâ-menkabet oldu. Hemân cenâb-ı Hâlik-i heft-asmân, vücûd-ı behbûd-ı merâhim-âlûd-ı mülûkânelerin kâffe-i âfâttan masûn u mahfûz ve cümle bendegânından kalb-i hümâyûnlarını memnûn ve mahsûs eyleye. Âmin.

Dolmabahçe Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb berây-ı nakl-i hümâyûn der-Kasr-ı Dolmabahçe

Receb-i şerîfin onuncu Pazartesi günü Dolmabahçe'ye biniş haberi zuhûr ve nakl-i Hümâyûn rikâbı dahi orada icrâ buyurulacağı ma'lûm-ı evliyâ-yı umûr olmakla, öğleden akdem, velînimet-i âlem efendimizin teşrîflerinden bir saat kadar mürûrunda, Vezîriazam Rauf Paşa ve Şeyhülislam Zihnî Molla Efendi hazerâtı ol câ-yı dil-küşâya vürûd ve huzûr-ı mehâbet-mevfûrda ruhsat-ı kuûd ile nâil-i nüvâziş-i nâ-ma'dûd olup, rikâb-ı hümâyûn resm-i vâlâsını o sırada icrâ ve ba'dehu avdetlerine müsaâde rû-nüma oldukta, müşârünileyhümâ hazerâtı avdete mübâderet ve beri tarafta saltanat binişlerine mahsûs olan mürettebâta birer birer mübâşeret olunup, saat on bire kadar pîr ü bernâ meşgûl-i zevk ü safâ ve ondan sonra civârda olan sarây-ı Beşiktaş'a varıldığı bir şevk- bî-bâha oldu.

Surre alayının Beşiktaş Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Çinili

Receb-i şerîfin on ikinci Çarşamba günü, surre-i hümâyûn alayı, sâbıkları gibi Çinili Köşkü Meydanı'nda tanzîm ve surre emini olan Süleyman Ağa'ya darüssaâde ağası ma'rifetiyle emânetler teslîm ve nasıl oldu ise muhtasarca terkîm olundu.

---

38. Hiçbir göz görmedi, hiçbir kulak duymadı.

Meşhur cündîlerden Şuayib Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Şuayib Ağa ez-meşâhir-i cündîyân-ı ağayân-ı harem-i hümâyûn

Rub'-i meskûnda meşhûr olan Cündî Şuayib Ağa, harem ağaları içinde bir tane [62a] ve husûsiyle mahviyette yegâne olduğundan, kimse ona bahâne bulmamış iken, tabiatı çingâne seferlide olan sakar cündîlerden Çopur Hasan dedikleri divâne, hafîce husûmeti iltizâm ve zimâm-ı ihtimâmı elinden düşürmeye ikdâm-ı tamm edip, geçen bayram ciridinde keskin dizgin at koparıp Şuayib'e habersiz çatınca bîçare yere düştüğü gibi dizinin birisi hurde-haş ve bunun üzerine beş altı ay esîr-i firâş olup, âkıbet Çopur-ı pür-şûrun şerriyle ahrete irtihâl ve işbu a'zam-ı şuhûr-ı selâse olan Şabân-ı muazzamada rahmet-i Hakka intikal eylediği, cümle kapı yoldaşlarına sebeb-i istihlâl oldu. Müteveffa-yı mûmâileyh, serv-kadd ve bâlâ vü bülend, Sultan Hamîd gününden beri bir cündî-i bî-menend olduğu mukaddemeden müstebân ve tercüme-i hâli icmâlen beyân olundu. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[39].

Kaftancı Emin Efendi'nin Şehzâde Abdülhamîd Efendi'ye lala tayin edilmesi

Lala şüden-i Kaftanî-yi Kethüdâ-yı gencîne Emin Efendi be-şehzâde-i cihân

Şehzâde-i şâh-ı cihân, Necâbetlü Sultan Abdülhamîd Efendimizin hâsodalılarından, lalası olan Hâfız Hasan Ağa çerâğ olalı, yerine başka hâsodalı lalalık unvânını adem-i ihrâz ve ol şân ile kimse ser-efrâz olmamıştı. Bu defa mesned-i mezkûre için huzûr-ı hümâyûnda suâl u cevab icâb ve muhatablar bu madde zımnında isticvâb olunduklarında, hâsodalılardan kimse istishâb olunmayıp, aşağı odalılardan hâlâ hazine kethüdâsı Sadullah Ağa'nın kaftancısı ihtiyâr Emin Efendi intihâb ve her taraftan istisvâb olunmağla, efendi-i mûmâileyh efendi lalalığı ile kâm-yâb ve hâsoda müjdesiyle evân-ı pîrîde müdâvim-i makale-i leyte'ş-şebâb olduktan sonra, İslambol Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na nakl ve yetmiş yaşını geçtikten sonra istihdâm olunması muhalif-i akl olduğu hâlde, kaftancılığa üçüncü yazıcı Sâdık Efendi vâris ve dördüncü yazıcı Abdullah Bey vekîl-i kâtib-i sâlis oldu.

---

39. "Allah günahlarını bağışlasın."

Sultaniye'ye saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-sahrâ-i Sultaniye

Boğaziçi'nde Sultaniye denilen müferrih yere Şabân-ı şerîfin sekizinci Pazartesi günü biniş olduğuna Enderûn u bîrûn memnûn ve etrâftan gelen seyirci ile seyir yeri memlû ve meşhûn olıcak, vakt-i muayyenede hazret-i pâdişâh-ı muallâ-bârgâh, mesîre-i mezbûreye âzim ve seyr-i sahrâya mülâzim olup, ba'de'l-vüsûl muvâfık-ı [62b] usûl olan şeylerin seyri ile meşgûl ve bir miktar tüfeng-endaht olanlara ihsân-ı şâhâneleri mebzûl olunca, ikindi üzeri civâr yalılardan takdîm olunan taam it'âm ve sâz ü söz ile hânende ve sâzendeler hünerlerin itmâm eyledikleri hengâm avdete kıyâm olunup, akşam ezanıyla berâber saraya vusûl müyesser ve şükr ü teşekkür mükerrer oldu.

Çuhadâr Sârım Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadâr Sârım Bey ez-ağavât-ı hazine-i hümâyûn

Hünkâr çuhadârlarından Âsım Bey'in birâderi Sârım Bey, ukâladan ma'dûd ve hafî vü celî bazı hidmetler kendüye mev'ûd ise de büyükler hoşnut olmadıklarından, bâb-ı feyzi mesdûd gösterdiklerinden bî-çare terk-i metâlib ile çerâğlığa tâlib olup, mahlûl olan gümrük kitâbetiyle çerâğlığı tercîh ve sarayca emeli kalmadığını tasrîh eyledi.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı mağfiret-nişân fi-leyle-i Salı

İşbu otuz iki senesi şehr-i Ramazân, Salı gecesi beyân olunmağla, kâffe-i ehl-i imân ez-dil ü can şâd u handân olup, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn dersleri tebeyyün ve hefte-i âtiyeye kadar derslerde tekevvün eden suâl ü cevâbı dinleyenler tefennün eyledi.

Hâsodalı Mürekkepçizâde Tâhir Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mürekkepçizâde Tâhir Ağa ez-hâne-i hâssa

Yirmi dokuz senesi seferliden hâsodaya alınan Mürekkepçizâde Çuhadâr Tâhir Ağa, zâhiren ma'mûr görünerek hâsoda ile mesrûr olmuş ise de gâliba hâlini kimseler ıttılâ peydâ edemedikleri muahharen zâhir ü hüveydâ olunca,

der-dest olan nân-pârelerin biriyle çerâğlık kendüye ihsân ve ancak ekmeğini iltizâm ettiği günlerde borçlarının birazını vermesi medyûna âsân olur dedikleri kendüye "Ve lâ yeltâmu mâ ceraha'l-lisânu"[40] gibi gelip, uhdesinden münhal olan hâsoda gediği mülâzimlerden Köle Yusuf Ağa'ya erzânî ve sâye-i şâhânede dâhil-i zümre-i kâm-rânî oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-sarây-ı hümâyûn ve Nefy-i Başçavuş be-sebeb-i gûn-â-gûn

Kaide-i kadîm ve tavr-ı müstadîm üzere Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü ziyâret-i Hırka-i Saâdet ve o münâsebetle bünyâd-ı devlet şeref-i ziyâretle şâd u dil-şâd olup, hitâmında herkes bir tarafa âzim ve hazineli ağalardan Başçavuş Kemânî Ali Ağa dahi "Bize izin ne lâzım" diyerek bî-pervâ Tophane tarafına müteâzim olmuş olmağın, oralarda sıyam hâliyle serseri gezerken şehriyâr-ı bülend-iktidâr [63a] hazretlerine kazâen müsâdif ve tebdîl-i câme münâsebetiyle teşhis edemediği mizâc-ı mülûka muhalif düştüğünden, öyle serbest gezmesi tab'-ı şâhâneyi muğber ve "Kemânî bizden sakınmaması ne sebebe mebnîdir" diyü orada zîr ü zeber edecek olmuşlar ise de bakıyye-i enfâs-ı ma'dûdesi bu azîmete siper olup ol sevdâdan sarf-ı nazar ve hemen Hastalar'a nefy olması için Silâhdâr Ali Beyefendi'ye haber gidince iftar vakti takarrüb ve o cihetle o dakikada icrâsına silâhdâr-ı dindâr teeddüb edip, ba'de'l-iftar peşkirağası Taşçızâde'nin sofalısına terfîkan mahall-i menfasına tesyâr ve bu vesîle ile "kurb-ı sultan âteş-i sûzân buved"[41] sırrı âşikâr olduğu sırada başçavuşluk umûr-ı mevfûru, başçavuşun menfûru olan ikinci Sadullah Ağa'ya sipâriş ve Tophane'de top yoluna giden Kemânî'nin emânı hangi perdede karâr edecek ise o vakte kadar ağalara bu sohbet bir iş oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı cedîd

Hilâl-i şehr-i Şevval şeb-i çehârşenbihde arz-ı cemâl edicek, ferdâsı gün muâyede-i hümâyûn Bâbüssâde önünde icrâ ve tetimmât ve teferruâtı mihver-i lâyıkında îfa olunarak, üç gün ve üç gece mecbûr-ı zevk ü safâ ve mehcûr-ı cevr ü cefâ oldular.

---

40. "Dil yarası iyileşmez".
41. "Sultana yakın olmak yakıcı bir ateştir"

Padişahın hazine dairesini ziyaret etmesi

Teşrîf-i pâdişâh-ı rub'-ı meskûn be-temâşâ-yı hazîne-i Enderûn-ı hümâyûn

Öteden beri mülûk-ı Âl-i Osman "lâ-zâle devletihüm ilâ âhirü'z-zamân"[42] hazerâtı fütühât-ı celîleye mazhar ve seferlerde iğtinâm olunan emvâl-i ğanâim ile hazine-i hümâyûnları müstağrak-ızîb ü ziver olageldiğinden, her birisi hîn-i şeref-karîn-i cülûs-ı meymenet-menûslarında hazine-i mezkûru lutfen temâşaya sezâ-vâr buyurageldikleri mukarin-i iştihâr ise de hâlâ şehriyâr-ı sipihr-iktidâr hazretleri müddet-i medîde meşâgil-i adîdeden hâli olmadıkları hazine-i Enderûn'u bu şereften mahrûm ve niyet-i hayriyeleri kuvveden fiile çıkamadığı ehline ma'lûm idi. Nihâyet inâyet-i Bâri yârî kılıp, sâye-i saltanatlarında memâlik-i mahrûsa kesb-i emn ü âmân ve gavâil ü meşâgil bertaraf olduğu vâreste-i kayd u beyân olmakla, işbu bin iki yüz otuz iki senesi Şevval-i şeref-iştimâlin sekizinci Perşembe günü, saat beş raddelerinde hazine-i mezkûr-ı ma'mûr-ı meşhûru teşerrüfe şâyân buyuracaklarını hâlâ Hazine Kethüdâsı [63b] Saâdetlü Sadullah Ağa Hazretleri'ne âşikâre imâ ve yevm-i mezbûre-i mübârekede evvel-be-evvel Hırka-i Şerîf odasının içinde öğle namazı edâ buyrulup, ba'dehu müstashâb-ı ma'iyet-i mülûkâneleri olan mukarreblerden mâadâ, ahass ve havâss-ı kurenâdan Devletlü Darüssaâde Ağası Hâfız İlyas Ağa ve Silâhdâr-ı nâm-darları inâyetlü Ali Beyefendi ve Kapıağası Mustafa Ağa ve Hazinedâr-ı şehriyârî Bekir Ağa ve Çuhadârağa bulunan İbrahim Ağa ve Rikâbdâr olan Tuğlu Mehmed Ağa ve Hâsodabaşı Hüseyin Ağa ve Kiler Kethüdâsı Vâsıf Bey ve Seferli Kethüdâsı Ali Bey rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânelerinde pûyân olarak hazinenin kapısına kadar yere yayılı telli üstûfe ve hatâyîleri çiğneyerek bâb-ı hazineye vusûl ve derûn-ı cevâhir-meşhûnuna ancak dört mâbeynciden gayrıları girmek mugayir-i usûl olduğundan, arz ağaları hazinenin hâricinde döşenmiş şilteler üzerinde rahat ve köşede devletlü darüssaâde ağası sadr-nişîn-i istirahat olunca, alt yanında silâhdâr beyefendi ve daha alt tarafları saray kaidesi üzere darüssaâde ağasına temennâ ederek kuûda ruhsat ve cümlesine hazine kethüdâsı tarafından kahve ve şerbet verildiği sıralarda şâh-ı âdil yedi göz hazine içinde olan eşyâ-yı bî-muadili keyfe mâ-yeşâ temâşâ ve husûsiyle, ibtidâki gözde mahfûz mülûk-ı Âl-i Osman tasvîrleri, efendimizin câlis-i evreng-i istirahat oldukları yere bir hiza rast gelmesi güyâ cümlesiyle hem-bezm-i âlem-i mânâ gibi göründüğü vesîle-i duâ vü senâ olduktan sonra, ikinci gözde duran taht-ı Keykâvus'ı da ayn-ı ibret ile seyre rağbet ve ânın gibi bazı eşya-yı zî-kıymet zamîme-i zîb ü zîynet kılındığı hazineli hakkına nimet olup, el-hâsıl her gözde olan esliha ve akmişeden mâadâ, lâ-yu'add velâ-yuhsâ rızâyî, şâlî ve hesabsız malı lâubâli seyrettikleri-

42. "Devletleri sonsuza kadar sürsün"

nin hitâmına karîb, dışarıda muntazır-ı iltifât-ı mülûkâneleri olan arz ağalarını dahi içeri celb ettirdikleri vesîle-i tatyîb olup, onlar da her gözde açılmış şeyleri gözleri gördüğü kadar seyrettiklerinden sonra avdet-i hümâyûnları muhakkak ve cümlenin mesrûriyetlerine muvaffak olduklarından başka, eslâflarının isrine rağbet ve ancak in'âm u ihsânda müsâbakat buyurdukları gibi bu hususta [64a] Enderûn halkına ettikleri inâyet sâirlere sebkat ettiği tarihlerde manzûr ve hazine ve kiler ve seferli odalarının kapıları üzerindeki taşlara mastûr iken, pâdişâh-ı kerimü'l-hısâl hâsodalılara senevî yüz kuruş ve aşağı odalılara otuz kuruş bağladıkları kadar ak ağalara ve zülüflü baltacılara da münâsibi vech üzere ihsân ale'l-ihsânları kıyâmete değin duâya sebeb ve bu avâid-i zevâidler de her odanın kapısı üzerine yazılması için Vâsıf Osman Bey'in tarih yapması enseb görülmeğin, mîr-i nükte-perver;

Bendegân-ı kenzine kıldı atâ Mahmûd Hân

târihinden başka söylediği târihler hazine-i hümâyûna teşrîf-i şahâne münâsebetiyle mücevher ve kasidesiyle berâber taşa yazdıkları "ke'n-nakşi fi'l-hecer"[43] ezber olduğu icmâlen *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'ye muharrer ve alelacele yazıldığı riâyet-i kaide-i "el-hayru lâ yuahharu"[44] olmuştur.

Vâlide Sultan'ın hava değişimi için Gümrükçü Osman Ağa Köşkü'ne gitmesi

Reften-i Hazret-i Vâlide Sultan be-bağ-ı Gümrükçü Osman Ağa berây-ı tebdîl-i hevâ

Mehd-i ulyâ-yı saltanat-ı aliyyetü'-şân Devletlü Vâlide Sultan Hazretleri'nin mizâc-ı merhamet-imtizâcları biraz eyyâmdan berü inhirâfa meyyâl ve tebdîl-i hevâ ümidiyle Gümrükçü Osman Ağa'nın Çamlıca'daki bağ köşküne ikbâl buyrulup, öyle mutedil mahalde kesb-i sıhhat me'mûl ve ümmid-i âfiyet mebzûl olmak için bay ü gedâ hayır duâyâ meşgûl oldular.

Kılıç Ali Paşa Camii'nde velâdet duası yapılması

Vukû'-ı duâ-yı velâdet der-Câmi-i Tophâne

İşbu şehr-i Şevval-i şerîfin on yedinci Cuma günü, selâmlık Tophâne'de

43. "Taş üstündeki yazı gibi"
44. "İyilik ertelenmez"

vâki' Kılıç Ali Paşa Câmi-i şerîfine olup, zât-ı şâhâneleri ol ma'bed-i âliye ba'de'l-vusûl, salât-ı Cuma'nın edâsıyla meşgûl olacakları sıralarda, İmâm-ı evvel Emin Efendi'ye velâdet duâsını ta'rîf ve hutbe hitâmında bir güzel duâ eyledikleri amme-i ibâda sebeb-i tatyîb ve taltîf olmuştur.

Vâlide Sultan'ın Beşiktaş Sarayı'nda vefatı

Rıhlet-i Hazret-i Vâlide Sultan der-Sarây-ı Beşiktaş

Mâder-i mihribân, Şefkatlü Vâlide Sultân aliyyetü'ş-şân Hazretleri, bâlâda beyân olunduğu vech üzere, hayli zamandır ki nâ-mizâc ve nasılsa kesb-i sıhhate ilâç bulunamadığından, hükemâ-yı Aristo-tedbîr tebdîl-i hevâya muhtaç idüğünü takrîr ederek, Beşiktaş'tan Gümrükçü Bağı'na naklettirdikleri beyhûde iz'ac olup, üç beş gün o tarafta kaldıkları daha ziyâde ıstıraba bâdî ve onun üzerine [64b] be-tekrar sarây-ı Beşiktaş'a getirdikleri zahmet-i mütemadî olup, nihâyet işbu evâhir-i şehr-i Şevvâl'de sarây-ı fâniden semt-i bekâya rıhlet ve hâk-i pây-i ıtır-nâkda muntazır-ı mağfiret-i hazret-i Rabbü'l-izzet oldu. Merhûme-i müşârünileyhâ hayrat ve hasenâta nâile ve bezl-i sadâkata mâile olmakla, bazı lüzûm görülen yerlere çeşmeler binâ ve ebnâ-yı sebilin hayır duâsını işrâb için çok paralar sarf ettikleri sebeb-i duâ ve senâ oldu.

Sadrazam ve şeyhülislâmın padişaha ta'ziye ziyareti

Vukû'-ı rikâb berây-ı ta'ziye-i vâlide-i hazret-i pâdişâh-ı âli-cenâb

İşbu Zilkade'nin dördüncü Pazartesi günü Çırağan yalısına rikâb olup, Veziriazam Devletlü Rauf Paşa ve Şeyhülislam Zihnî Molla Efendi hazerâtı, huzûr-ı mehâbet-mevfûra çehre-ber-sâ-yı izz ü müsûl ve ömr-i devlet ü şevket-i şâhânelerinin tezâyüdüne dâll olacak sözler buldukları sebeb-i tesliyet-i kabûl oldu.

Hekimbaşı Mesûd Efendi'nin azledilerek yerine Behçet Efendi'nin getirilmesi

Azl-i Hekimbaşı Mesûd Efendi ve nasb be-câyeş Behçet Efendi

Culûs-ı cenâb-ı cihân-bânîden beri, mesned-i riyâset-i etibbâdan, tedbîr-i tedâbir-i devâ ile şöhret-nümâ olan, kibâr-ı mevâliden Mesud Efendi'nin çoktan beri kendisi de duçar-ı istiskâ ve bu cihetle "tabîbun yudâvî'n-nâse

ve huve marîz"[45] meâli hakkında iddia olundu ise de zaman-ı azli bu vakte ma'tûf ve adem-i hazâkatinden bahsolunmak infisâline mevkûf olmakla, ta'ziye rikâbının ferdâsı günü hâkân-ı saîd Selim Hân-ı şehîd Hazretleri'nin hekimbaşısı İslambol pâyelilerinden Faziletlü Behçet Efendi Hazretleri'ne devletlü dârüssaâde ağası tarafından baltacı gidip sarây-ı Beşiktaş'a götürmeğin, kaidesi üzere bir ferve-i samur dârüssaâde ağasının muvâcehesinde iksâ ve ba'dehu Bâbıâli'ye isrâ olunup, orada dahi bol yenli çuhaya kaplı samur giydirilerek hekimbaşılık tevcîh ü ihsân buyrulduğu ilân ve dâmen-i âsâfîyi takbîl eylediği gibi sarây-ı saltanata iâdesi ihsân ale'l-ihsân gibi oldu.

Padişahın okçuluğa meyletmesi

Meyl ü ikbâl-i pâdişâh-ı gâzi be-fenn-i tîr-endâzî

Sünnet-i seniyyeden olan remy-i sihâma, pâdişâh-ı dil-âgâh hazretleri, ecdâd-ı behişt-meâdları gibi izhâr-ı heves ve kaidesini öğrenmek için Ok Meydanı'na devam buyrulmak mültemes buyrulduğunu, meydân-ı mezkûr-ı meşhûrun şeyhi olan Binyüzcü Hâfız dedikleri [65a] bî-kes işittiği gibi;

Ey hâlik-ı heft-âsman der-mandeîm feryâd res[46]

duâsını işlettiğine pehlivanlar pes ettikleri karîne-i hâlden istidlâl ve şeyh-i müşârünileyhin kepâzelikten kurtulacağına, türlü deliller istihsâl ettiklerinden sonra, taraf-ı eşref-i şâhâneye işbu Zilkade'nin on birinci Pazartesi günü teşrîf buyurulması münâsib idüğünü ihbâr ve o cihetle şâh-ı İskender-iktidâr, kurenâ-yı saltanatları tebdîlen teşrîfe karâr verip, yevm-i mezbûrede Ok Meydanı Tekyesi'ne şeref-i vusûlleri kemân-keşân-ı çille-keşâna safâ-yı ruhânî ve ileri gelen Binyüzcülere sermâye-yi tozkoparanî olunca, Hâfız Efendi, huzûrda zât-ı şâhâneye üstâd ve ta'rîf-i zarîfi ile ibtidâ kepaze küşâd olup, ba'dehu tobra dökülmek mutâd olduğu cümle ifâdesinden müstefâd oldukta, mukarrebân-ı hazret dahi "en-nâsu alâ-dîni mülûkihim"[47] kaidesine riâyet ve onlar da o saatte tîr-i kemâna el urdukları rivâyet olundu.

45. "Tabip halkı tedavi eder, ancak kendisi hastadır."
46. "Ey yedi göğün yaratıcısı, zor durumdayız imdadımıza yetiş!"
47. "İnsanlar idarecilerinin dinlerine tabidir."

Topkapı Sarayı'nda bayram kutlamaları

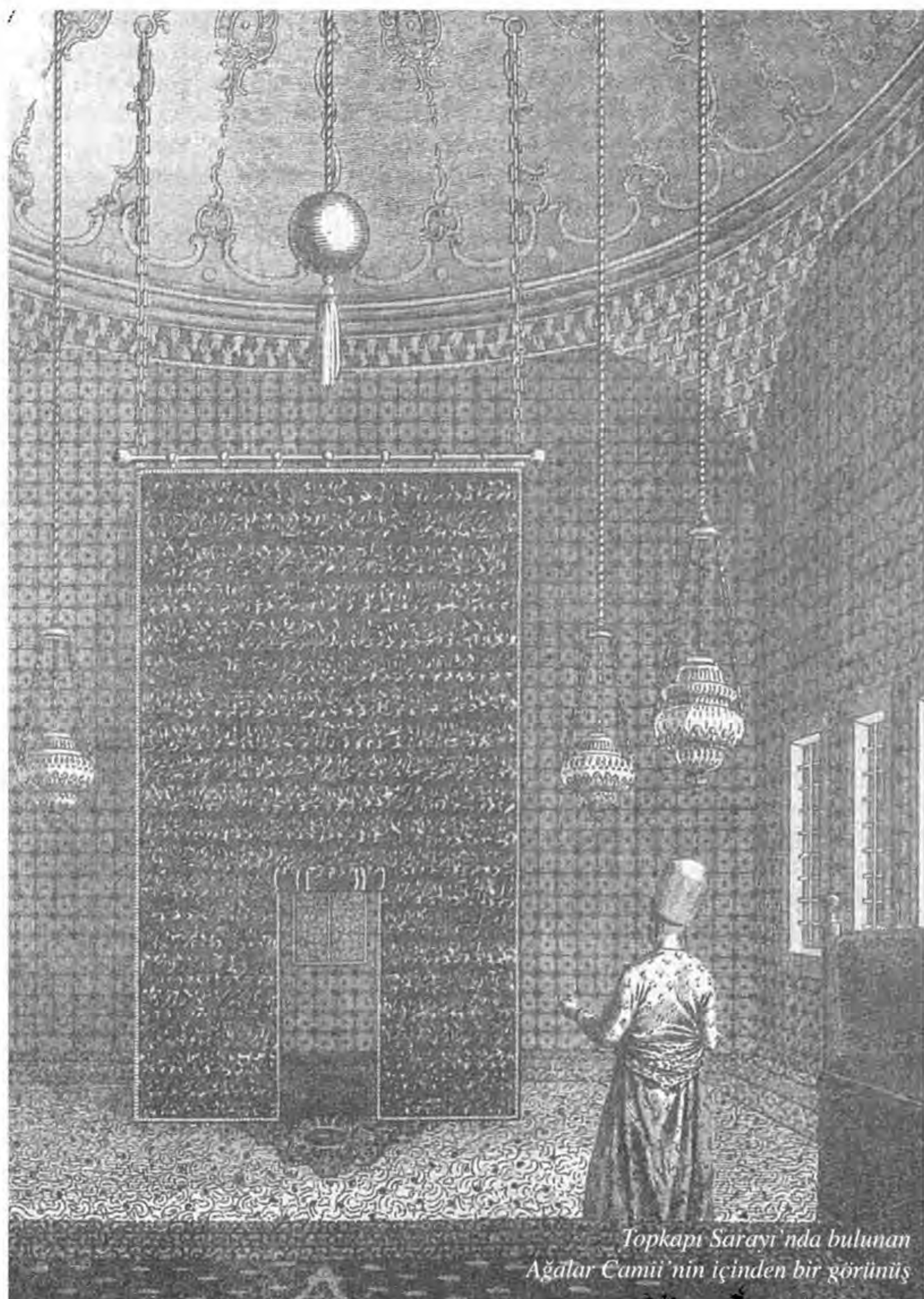
Vukû'-ı muâyede-i ıyd-ı adhâ der-sarây-ı dil-ârâ

Zilhicce'nin onuncu Çarşamba günü ıyd-ı adhâ olmakla, vükelâ ve ulemâ muâyede-i hümâyûnu sarayda icrâ ve bayram namazından sonra zebh-i karâbîn ve gerek âyin-i dirîn edâ vü îfâ olunduğunu kavuklarında elmaslı sorguç ile muvâcehe-i mülûkâneye dizilen çuhadârları tamâmen temâşâ ve zülüflü baltacılar hidmet-i karâbînde isbât-ı vücûd eyledikleri sebt-i sahîfe-i inşâ oldu.

Kilerli Sarsak Emin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Sarsak Emin Ağa bâ-mâhiye-i müstevfâ

Kiler odasında bıçaklı eskilerden mutlakü'l-yemîn, Sarsak Mehmed Emin, zaten zevzek ve bundan fazla dili de peltek olduğundan, bazı kere zevk için huzûr-ı hümâyûnda taklîd kestirttikleri Sarsak-ı bî-sâka bir pâye ve belki pelteklik kendüye sermâye ise de ocak yolu kaidesince kilerin peşkirbaşılığına yolu geldiği tezekkür ve bu bî-çâre alîl olmakla "Kimse bunu saymaz" dedikleri tefekkür olunarak, Kiler Kethüdâsı Vâsıf Bey tarafından müzekkere tanzîm ve silâhdârağa vasıtasıyla pâye-i serîr-i âlâya takdîm olunca müstevfâ maaş ile çırağlığına irâde-i seniyye sudûr ve bu vesîle ile kilerli kesb-i sürûr eylediği zîb ü zîynet-i sahâif-i sutûr oldu.

Topkapı Sarayı'nda bulunan Ağalar Camii'nin içinden bir görünüş

1233 (1817/18) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i selâse ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf

İşbu otuz [65b] üç senesi, "yevmu savmiküm [ke-]yevmu ıydiküm yevmu sünnetiküm"[48] kavl-i şerîfi üzere Ramazân-ı şerîf ve ıyd-ı adhâ ve re's-i sâl olan yevm-i Muharrem Çarşamba gününe tesâdüfü cümleyi dil-şâd ve hürrem etmeğin, velî-nimet-i âlem "şükran li'n-ni'am"[49] mübârek karîha-i ilhâm-ı sarîha-i mülûkânelerinden, mecmû'-ı ağayân-ı letâfet-unvân kullarını Muharremiye ihsânıyla muğtenem buyurdukları evvelkiler gibi sahâif-i *Letâif*'e kaydı nezd-i âcizîde mültezem oldu.

Yılbaşı tebriki için kaymakam ve şeyhülislâmın padişahın huzuruna çıkmaları

Vukû'-ı rikâb berây-ı tebrîk-i sâl-i cedîd

Sâl-i cedîd-i meymenet-bedîdi tebrîk ve te'sîd için, Sadrazam u bedr-efhâm Devletlü Rauf Paşa Hazretleri ile Müftiü'l-enâm, Hazret-i Şeyhülislâm-ı muallâ-makam, Çinili Köşkü'nde tebrîke kıyâm ve devâm-ı duâ-yı devlet-i dâver-i devrânı derûn-ı dilden edâ eyleyip döndükleri sebeb-i ihtirâm-ı şâh-ı İskender-ihtişâm oldu.

---

48. "Orucunuz aynı zamanda hem bayramınız hem de sünnetinizdir."
49. "Nimetlere şükürler olsun."

Çinili Meydanı'nda halka aşure dağıtılması

Tabh-ı aşûra berây-ı fakîr fukarâ der-sarây-ı dil-ârâ

Esahh-ı akvâl-i kavl-i siyer-i mûteber üzere Hazret-i Nuh nebî -salavâtullâhi alâ-nebiyyinâ ve aleyh-[50] yevm-i meşhûre-i mübârekede, sâhil-i selâmete vaz'-ı kadem-i muhterem buyurdukları dem, sefînede mevcut olan hububât-ı fâizü'l-berekâtı bir yere cem' ile mazhar-ı meâl-i "inne'l-hasenât yüzhibne's-seyyiât"[51] olmak arzusuyla, on türlü şeyden bir taam tabh ettirdikleri meşhûr ve bu sünnet-i seniyyelerine ümmet-i merhûme mecbûr oldukları misillü, elhâletü hâzihi sarây-ı saltanatta dahi bu usûle riâyet âdet ve be-her sene sükkerî aşure tabhı ile Enderûn halkı nâil-i nimet oldukları ma'lûm bir keyfiyet ise de bu sene-i müteyemminede amme-i âlem kâse-i in'âmlarından şirin-kâm olmak mültezem olmağın, hemen Çinili Meydanı'na aşure kazganları ityân ve iktizâsından ziyâde tabh olunup fukarâya ihsân olunmak fermân buyrulmağın, hemen İslambol ve Galata ve Eyüb seelesine taraf taraf haberler îlân olunarak, mâh-ı Muharrem'in on birinci sebt günü fukarâ ve gurebâ "el-garîbu ke'l-a'mâ velev kâne basîrâ" diyerek saray kapısından Çinili Meydanı'na duhûl ve gözlü gözsüz, yüzbin yüzsüz, aşure kazganlarının dibine vusûl bulduklarında, tâife-i merkûmenin müteârif olan meşreblerinin muktezâsı, nevbetle kaplarını doldurmağa sabredemeyeceklerinden zapt u raptlarına me'mûr olan Bostancıbaşı Arnavut Mustafa Ağa ve gerek sâir meâle âşinâ kimseler (Nazm);

Ger gedâ pîşrev-i leşker-i İslâm buved
Kâfir ez-bîm-i tevekku' [66a] *bereved tâ der-i Çîn*[52]

mânâlarını der-pîş ile Çinili Köşkü'nü Tanrı'ya emânet ve kusûr-ı hareketleri ne vechile ise sütlerine havale olunup "Uzaktan seyrine bakmak selâmettir" dedikleri sırada, her semtin sekenesi kendilerine mahsûs olan elfâz-ı cerriyye-i sitem-dîde ile duâya mübâşeret ve hitâm-ı duâda kethüdâları işâret eder etmez çanaklarını evvel doldurmak emeliyle ettikleri şemâtet bir şeye benzer rezâlet olmadığından, zâbitân zarûrî sükût ve "herkes ettiğinden utansın" yollu oldukları yerde meskût kalınca, mecmû'-ı sâil nasîbine kâil ve içlerinde bazı müstehakları mazhar-ı ihsân-ı pâdişâh-ı deryâ-dil oldukları re's-i mesâil oldu.

---

50. "Allah'ın salâtı Peygamberimiz ve diğer peygamberlerin üzerine olsun."
51. "İyilikler kötülükleri yok eder."
52. "Eğer İslâm ordusuna bir dilenci komutanlık etse, kâfir başına geleceklerin korkusuyla Çin kapısına kadar gider."

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Saray-ı İslâmbol

İşbu sene-i mübârekede, Eylül hulûl edeliden beri havalar itidâlden udûl ve husûsiyle Teşrinievvel de duhûl edicek, bi-külliye ümmîd ü me'mûl zihinden zühûl etmeğin, ba'dezîn halîfe-i rûy-i zemîn, sarây-ı İstanbul'u "şerefü'l-mekân bi'l-mekîn"[53] etmek niyet-i hayriyesiyle, Muharrem'in yirmibirinci günü nakl-i hümâyûn buyuracaklarını mübeşşer, arz ağaları taraflarına haberler neşr buyurup, yevm-i mezkûre-i mev'ûde vürûdunda eşref saat ile İslâmbol sarây-ı hümâyûnunda kâin Topkapı Sarayı şevket-ihtivâsına nakl buyurdukları sebeb-i sürûr-ı evliyâ-yı umûr oldu.

Topkapı Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb berây-ı tebrîk-i menzil der-Sarây-ı Topkapı

Nakl-i hümâyûnun üçüncü günü Topkapı Sarayı'nda rikâb olup, devletlü sadrazam, müftî-i a'lem hazretleri ile gelip ikindiye kadar huzûr-ı hazret-i pâdişâh-ı âli-cahda ârâm ve olunan iltifât ile nâil-i merâm oldukları bâis-i izz ü ihtirâm oldu.

Şehzâde Süleyman'ın doğumu münasebetiyle düzenlenen şenlikler

Vukû'-ı velâdet-i Sultan Süleyman ve tertîb-i alay-ı mehd-i meserret-i şehzâde-i şâh-ı cihân

İşbu mah-ı Muharrem'in yirmiüçüncü Pazartesi günü, sulb-ı pâk-i tâb-nâk-i hazret-i pâdişâhîden bir şehzâde-i âli-nijâd, pâ-nihâde-i sahrâ-i murâd olmakla, ism-i sâmileri Sultan Süleyman tesmiye ve kudûm-i meymenet-lüzûmları için yedi gün ve yedi gece sûr-ı sürûr tesviye olunacağından başka, şehzâde-i civan-bahtın mâder-i mihribânları zümre-i ikbâlden bulunup, emsâli hakkında vâki olan teşrîfat-ı seniyye hakk-ı müşârünileyhâda [66b] dahi icrâ buyurulmak, murâd-ı merâhim-mutâd-ı mülûkâne muktezâsından olmağın, hemen hazine kethüdâsı Sadullah Ağa ma'rifetiyle vâlidelerine incili cibinlik ve şehzâde hazretlerine müzeyyen beşik tanzîm ve velâdet-i hümâyûnun yedinci günü alay ile harem-i ismet-tev'emm tarafına teslîm olunmak tasmîm olunmağla, işbu defa dahi

53. "Mekânın şerefi oturan iledir."

kaide-i kadîmesine tatbîken Enderûn-ı hümâyûnda be-gâyet teküllüflü bir alay tertîb ve Hırka-i Şerîfe kapısından tâ Kuşhâne kapısına kadar oda-yı selâsenin ağaları zîb ü zîynet divân-ı eyvân-ı keyvân gibi meydanı tezyîn ve tezhîb edip, ol hâlde alaya dâhil olan çavuş ve çuhadâr ve cümlenin fevkinde hâsodalı ve mâbeynci ve arz ağaları ve nihâyette silâhdâr-ı nâmdâr dahi elbise-i resmiye ile alayda yürüyerek meydanın ortasından sağlı ve sollu güzâr ettiklerinden sonra, mehd-i muanven ser-â-pâ mücevher ile müzeyyen olduğundan, şems-i dırahşende gibi rahşân ve baş tarafında takılı sorgucun şa'şaası her tarafa leme'an ettiğinden başka, beşiği getiren hazinenin giyimbaşısı Mahmûd Beyefendi'ye ve göç eskisi Hâmid Ağa'ya ve peşkir oğlanı Lezgî Mehmed Ağa'ya ve sâzende başı Kolçak İsmail Ağa'ya ağır üstûfe askılar ihsân ve alayın ardınca çalınan mehterhâne için mehterbaşı Çavuş İsmail Ağa'ya dahi â'lâ askı astıkları sebeb-i sürûr-ı serverân-ı mehterân olup, böylece şân-ı şevket-nişân ile kuşhâneden girildiği nümâyân olıcak, ol mahal-i mehîb-i mehâbet-şekîbde azâmet ü şânı ile muntazır-ı hidmet-i devlet-i harem-ismet olan devletlü dârüssaâde ağasına hazine kethüdâsı beşiği teslîm ve oradan harem-i hümâyûna harem ağalarının götürmesi ilerde ta'zim olmağın, hemen hâkân-ı zamân, alay-ı beşiği seyrettikleri mekândan ağaların durdukları yere teşrîf ve orada dahi dest-i kerem-peyvestleri ile isâr-ı zer ü dinâr-ı hâlisü'l-ayâr husûsu resîde-i gâyet taltîf olduktan sonra, silâhdâr-ı şehriyârîleri bî-hadd çil pâre ve ecnâs serpip, arkadan şehzâdegân-ı civan-bahttan ve gerek selâtin-i ismet-nişân ve bi'l-cümle bânû-yı harem-serâ-yı Zeliha-unvân taraflarından başağaları vasıtalarıyla futa futa serpilen ecnâs-ı bî-kıyâsı kapmadan iç ağaları bî-tâb u tüvân olıcak, cümleye ruhsat-ı şâhâne sudûr [67a] ve sâye-i şehinşâhîde böyle müşâhede olunmakta olan ihsân-ı şâhânenin edâ-yı teşekkürü bir vakitte îfâ olunamayacağı cezm-kerde-i abd-i pür-kusûr oldu. Ancak işbu velâdette vukû' bulan fart u şevk-i muhabbet pek çok vakitten beri emsâli sebkat etmemiş bir meserret idüğüne mebnî, Enderûn u bîrûnda olan şuarâ ve zürefâ lâ-yu'add velâ yuhsâ târihler tanzîm ve takdîmler etmiş ise de amedî hulefasından Pertev Efendi'nin tarih beyti cümleye tercîh olunduğundan münferiden tahrîri vesîle-i ta'zim ve müstakilen teşhîri sebeb-i terk-i gâile-i azîm oldu. (Li-münşihi);

Habbezâ şehzâde-i Sultân-ı Mahmûdü'n-neseb
Ol seher ki kıldı çün mihr-i cihân-ârâ tulû'
Söyledim âfâka Pertev şevk ile târîhini
Gün-be-gün Sultân Süleymân kıldı şems-âsâ tulû'

Başçuhadâr Seyyid Ömer Ağa'nın vefatı

Vefât-ı ser-Çuhadâr-ı tâc-dârî es-Seyyid Ömer Ağa

Cenâb-ı Hak, ömr-i şevket-i şâhâneyi müzdâd ve vütâd-ı evtâd-ı saltanatların ilâ yevmi't-tenâd ma'mûr ve abâd buyursun. Cülûs-ı hümâyûnlarından beri rikâb-ı kamer-tâb-ı şâhânelerinde başçuhadârlık unvânıyla pûyân olan ahass u havâss-ı kurenâdan Seyyid Ömer Ağa, Saferü'l-hayrın yirmiüçüncü gecesi ba'de'l-'işâ Şevkiyye'den efendimiz ata binip harem-i hümâyûnlarına giderken, o dahi rikâb-ı mülûkanelerinde beş altı hatve gider gitmez füc'eten teslîm-i ruh eylediği taallukâtına aşırı esef ve ancak velî-nimet-i âlemin rikâbında can vermesi âkâb ve ensâbına bir şeref olmağın, fi'l-hâl Hastalar'a irsâl ve ferdâsı Ayasofya'da namazı kılınıp Sultan Hamîd Han Hazretleri'nin türbesine irsâl olunduğu ma-sadak-ı meâl-i

Küllü mâ-fi'l-kevni vehmün ev hayâlün
Ev ukûsün fi'l-merâyâ ev zılâlün[54]

olduğu hâlde, münhal olan başçuhadârlık mansıb-ı celîlesi mâbeyncilik inzimâmıyla, hâsodalı ağalardan hazinenin sâbıkâ başkollukçusu âlim ü âkil ve fâzıl ü kâmil Saâdetlü Bekir Efendi Hazretleri'ne şâyân ve öyle bir fâzıl-ı bî-muadilin kurb-ı saltanatta olması muvaffakiyete bürhân oldu.

Silâhdâr Ali Beyefendi'nin azledilerek yerine Çuhadâr İbrahim Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Silâhdâr Ali Beyefendi ve nasb be-câyeş çuhadârağa

Yirmi altı senesi Ramazân'ından beri, mesned-i sâmi-i silâhdârî ile kâmkâr ve izz ü itibâr ile makbûl-i şehriyâr-ı âli-tebâr olan Gazi Ahmed Paşazâde Ali Beyefendi'nin hakkında bir gûna iğbirâr olmadığı der-kâr ve min külli'l-vücûh teveccüh-i şâhâne âşikâr iken [67b] li-maslahatin azli murâd ve karîbü'l-ahdde daha büyük mesned ile mesrûriyeti nâsiye-i istidâdından müstefâd olmakla, işbu âhir-i Saferü'l-hayr olan Çarşamba günü, peyâm-ı azli kendüye iblâğ olunmazdan akdemce, silâhdârlığa arzû-yı iştiyâkı ber-kemâl olan, emekdar-ı pâdişâhî ve husûsiyle efendimizin şehzâdeliği eyyâmından beri etbâ'lığı ile mübâhî olarak, hâsoda yolu çuhadârlığa mütenâhî olan

54. "Kâinattaki her şey vehim ya da hayaldir. Yahut aynalarda bir akis, veyahut da bir gölgedir."

İnâyetlü İbrahim Ağa Hazretleri'ni hafîce huzûr-ı hümâyûna da'vet ve dûş-ı liyâkatlerine silâhdârlara giydirilegen çuhaya kaplı bol yenli sırt samur kürk libâsıyla karîn-i mefharet buyrulup, bu vechile ol bende-i kerem-dîdenin murâd ve maksûdu hâsıl ve derecesiz sürûr ile hâk-i pây-i emel-bahşâ-yı şâhâneye yüzler sürerek kasr-ı silâhdârîye dâhil olmak nâil olıcak, halef ve selef yek-diğere mülâkât ve bazı rumûzât ile mazhar-ı mükâfat oldukların hikâyât arasında sâbıkı gitmeği istizân ve lâhıkı iktizâsını istihsân ettikten sonra, hemen dâire-i felek-fâhire-i silâhdârîde olan gedikleri tebdîl ile kendi taallukâtlarını mesrûr etmeye dâmen der-meyân etti ise de "El-aceletü mine'ş-şeytan"[55] mefhûmunca alelacele icrâsına müsaâde-i seniyye nümâyân olmayıp, ekserîsi ibkâ-yı kâne ale'l-mekân olmak üzere mâbeyn-i hümâyûndan haberler zuhûr ve hasseten Kaftancı Derviş Hâfız ile Başçakırsalan Kemankeş Yusuf'un tuncu kımıldamadığı silâhdâr-ı cedîde sebeb-i fütûr olup, ne hâl ise ancak kilerci bulunan Kilerli Behçet Ali Ağa ile tütüncü bulunan seferlili Sulu Mehmed Ağa'yı tebdîle zafer-yâb ve kilerden Bayağı Mustafa nâm bir ağa-yı bî-safâyı kilercilik ile neşe-yâb ve rikâbdarlıktan beri kollukçusu olan seferlili Mehmed Ağa'yı tütüncü etmekle kâm-yâb edip, bu kadar şey ile o kimseleri tebdîl ve tevcîhât ü teşrîfâtı bu sırada tekmîl edicek, eski çakırsalan ağaların dahi nizâm-ı intizâmına kıyâm ve rikâbdarlığından beri çakırsalanlıkta kullandığı Hûbî Râşid Ağa'yı başçakırsalan etmeye ikdâm etti ise de mâbeynden eskisinin bekâsı merâm ve zarûrî Hubî'yi ikinci çakırsalanlıkta istihdâm edip, üçüncülüğe kilerli Uzun Mehmed Ağa'yı, dördüncülüğe kilerli çuhadârlardan Cündî Hamdullah Ağa'yı, beşinciliğe tebdîlci birâderi Hazineli Hüseyin Efendi'yi ve altıncı çakırsalanlığa [68a] seferliden Tatlı İbrahim Bey'i be-kâm ve bu nâm ile şirin-kâm ettikten sonra, hâsodalılardan silâhdâr-ı sâbıka lala olanları dahi bi'l-külliye tebdîl ü tağyîr ve ibtidâ baş lalalığına esbak başyazıcı Kâmî Ahmed Efendi'yi tahrîr ve ikinci lalalığına yine başyazıcılıktan gitme Kıbrısî Emin Efendi'yi takrîr edip, üçüncü lalalığı Matrak Mehmed Emin Ağa'ya tebşîr ve dördüncü lalalık ile Ustazâde Ahmed Ağa tevkîr, beşinci lalalığa kaftancılıktan gitme İlyas Ağa tedbîr olunduğu muvâfık-ı takdîr olmadığından, bu tevcîh-i nâ-müveccehleri dûçâr-ı ukde-i te'hîr olup, Ustazâde Ahmed Ağa ile İlyas Ağa'nın lala olmalarına mâbeyn-i hümâyûndan lala denilerek adem-i rızâ imzâ ve bunların yerine Kemençeci Tâhir Ağa ile ulemâdan Hasan Beyefendi irzâ olunduklarına "medâ mâ medâ"[56] denilmek iktizâ gibiyken, bazı zâhir-bîn ukalâ Kaftancı İlyas Ağa hakkında envâ'-i ahkâm istihrâc ve arîz ü amîk mânâlar istimzâc ederek, ba'demâ

55. "Acele şeytandandır."
56. "Geçti gitti."

taraf-ı saltanattan "Bu âdeme bir hidmet münasip görülmeyeceği şu keyfiyetten ma'lûm ve ekserî böyle parlak görünen hâsodalılar ma'dûm gibidir" diyü söyleştikleri lâf u hilâfları hezeyân ve hased belâsıyla hatırlarına gelen şeylerin küllîsi kendilere zarar ve ziyân ise de ağa-yı merkûm bu havâdislere mağmûm olup, aslından da bî-çâre mahcûb ve bu hususda kendüyü bir nev'i müttehem ve ma'yûb göstermek ile "Gerçekten menkûb oldum" itikâdıyla şuûru meslûb olup, hemen terk-i dâr u diyâr etmeyi ihtiyâr ve feyz alacak vakitte firâr etmeye karâr verince, bazı mahrem-i esrârı olan hayır-hâhları selâmet sabırda olduğunu ihtâr ve tesliyet-i hâtır için;

İzâ dâka bike'l-dünya fefekker fî "elem neşrah"
Fe 'usrun beyne yusreyni izâ fekkertehu fe'frah[57]

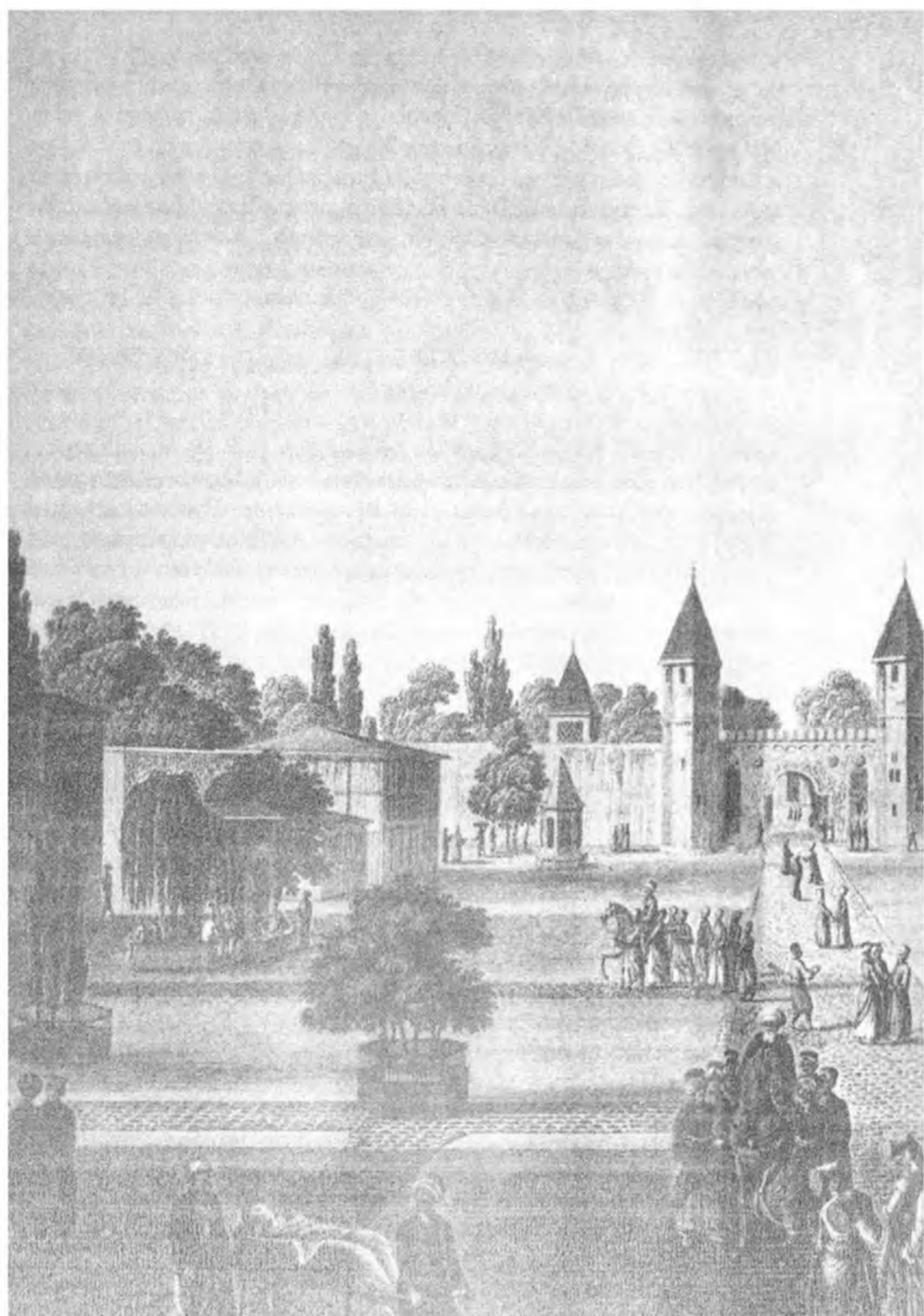
meâlini ezber ile nev'-ummâ gubâr-ı inkisârı izale ve vukû' bulacak şeyleri mukadder-i ilâhiyeye havâle ettirdikleri hâlde, silâhdâr-ı nâm-dârın uhde-i âlilerinden münhal olan çuhadârağalık câh-ı celîlesine rikâb-dar-ı şehriyârî Tuğlu Mehmed Ağa elyâk ve rikâbdarağalığa da Tülbentağası Câcib Saîd Efendi müstehak olup, tülbentağalığına da Anahtarağası Koyunyemez Ârif Ağa ve anahtarağalığına da Peşkirağası Taşçızâde Mustafa Ağa ve peşkirağalığına köşe peşkirağalarından Sikencebin Saîd Ağa şâyân ve köşe peşkirağalığına başbolyenli Şâir Râsih Efendi yan gelip, [68b] açık kalan hâsoda gediği ile mülâzimân-ı hâne-i hâssadan İncemiyân Saîd Ağa kâm-rân ve bu silsile vukû' ile gılmân-ı hâne-i hâssa şâdumân oldu.

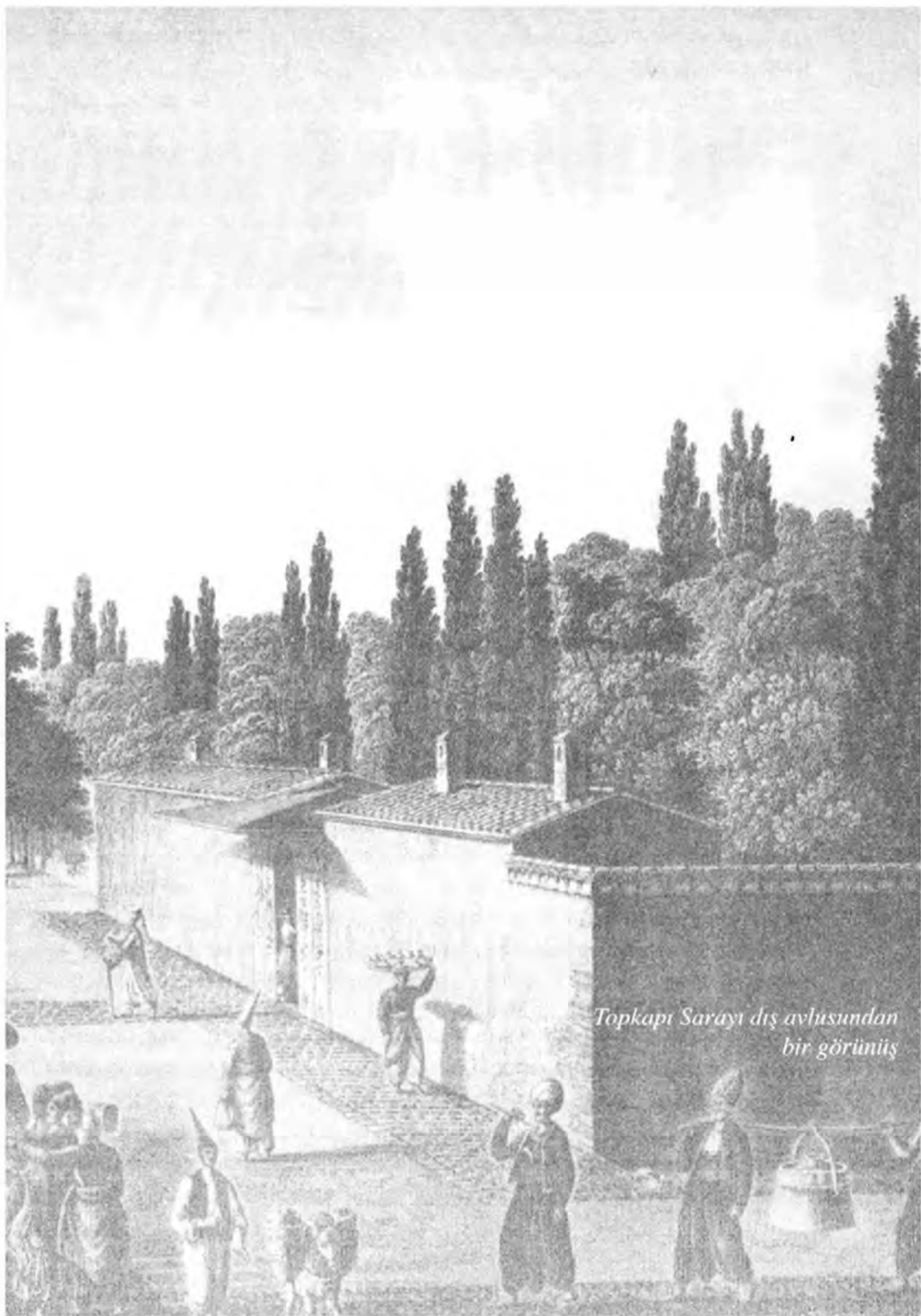
Silâhdârağaya hatt-ı hümâyûn gönderilmesi

Zuhûr-ı hatt-ı hümâyûn be-taraf-ı zî-şeref-i hazret-i silâhdârî

Eslâfda silâhdârlara gönderilen hatt-ı şerîfin aynı, bu defa silâhdâr olan Devletlü İbrahim Ağa Hazretleri'ne dahi kaide-i kadîmesi üzere, yevm-i nasbın üçüncü gecesi beyne'l-'işâeyn haremağaları musâhiblerinden Küçük Beşir Ağa yediyle irsâl ve silâhdârağa hazretleri üçüncü kapısından istikbâl eyleyip o anda arz ağaları ve umûmen hâsodalılar ve bilcümle mütehayyizân-ı ağayân Silâhdârağa Köşkü'nün önüne ityân olunup, ol mahalde hazine-i hümâyûnun başyazıcısı Hamâmîzâde Mustafa Efendi, hatt-ı bediü'l-beyânı cehren kıraat ve meâl-i vâcibü'l-imtisâlini harf-be-harf işaât edicek, seferli odası ağala-

57. "Dünya sana sıkıntı verdiğinde ümitsiz olma ve 'elem neşrah' (İnşirâh) suresini aklına getir. Zira orada 'zorlukla birlikte kolaylık vardır'. Bunu düşünürsen rahatlarsın"

Topkapı Sarayı dış avlusundan bir görünüş

rından Hâsoda İmamı Halil Efendi, teberrüken duâ etmekle edâ-yı hidmet-i riâyet tekmîl ve hitâm-ı duâda tekrâren arz ağaları etek öptükleri şâyeste-i tescîl ü tebcîl oldu.

Sadrazam Rauf Paşa'nın azledilip yerine Derviş Paşa'nın getirilmesi

İnfisâl-ı Rauf Paşa ez-sadâret-i uzmâ ve ittisâl-i Derviş Paşa be-makâm-ı vekâlet-i kübrâ

Birkaç seneden beri hâmil-i emânet-i kübrâ ve nâil-i sadâret-i uzmâ olan Devletlü Rauf Paşa Hazretleri'nin, işbu Saferü'l-hayrın yirmi yedinci Pazartesi günü infisâli hasbe'l-kader mukadder ve anın yerine Silâhdâr İbrahim Ağa'nın vasıtasıyla sadârete da'vet olunan Bursa Vâlisi Derviş Paşa Hazretleri'nin Hırka-i Şerîf'de mühr-i hümâyûn alması müyesser ve öyle makam-ı mübârekede şeyhülislam efendi hazretlerine dahi müceddeden ferve-i fetvâ-yı beyzâ ilbâs ü iksâ ve merâsim-i âdiye îfâ ve icrâ olunarak Bâbıâli'ye isrâ olundukları sebt ü imlâ oldu.

Hazine Kethüdası Sadullah Ağa'nın azledilip yerine İlyas Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Kethüdâ-yı gencîne Sadullah Ağa ve nasb be-câyeş İlyas Ağa

Yirmi yedi târihinden beri hazine kethüdâsı olan kudemâ-yı kurenâdan Saadetlü Sadullah Ağa, mücerred ve müstakîm bir nedim-i müstadîm olmakla, zât-ı şâhâne zâtından mahzûz ve sırası düştükçe istifâ etmese azli bir vakitte melhûz değil ise de iki aya yakındır ki esîr-i firaş ve hekimler elinde duçâr-ı telâş iken, inâyet-i Bâri yârî olup, bugünlerde karîn-i sıhhat ve mukarin-i âfiyet olıcak, hemen hâk-i pây-i hümâyûna [69a] çehre-ber-sâ-yı rûy-ı recâ ve ba'dehu hânesinde müdâvim-i duâ olmayı istidâ etmeğin, bu defa sinnine merhameten müsaâde-i seniyye erzânî ve beş on gün evvel silâhdârağa lalası bile etmediler dedikleri Kaftancı İlyas Ağa'nın hazine kethüdâlığı ile kâm-rânî olması murâd-ı merâhim-mutâd-ı cenâb-ı cihân-bânî olmakla, fi'l-hâl Silâhdâr İbrahim Ağa tarafından da'vetine tütüncüsü Mehmed Ağa ile kilercisi Mustafa Ağa zuhûr ve birisi hazine kethüdâlığını ve birisi mâbeyncİliği müjdeye me'mûren geldikleri manzûr-ı ashâb-ı umûr olıcak, o anda aleyhinde olan ukâlâ-yı süfelânın ekâvil-i bâtılaları fâsid ve edille-i kaviyyeleri kâsid olup, her biri bir tarafa perîşan ve ettikleri sözlere kendileri nişan koyarak dehân-ı hezeyânı sedd ve bi-hamdihi Teâlâ, sohbet-i mâlâyânî münsedd oldu-

ğu hâlde, ağa-yı müşârünileyh silâhdârağa ile berâber mâbeyn-i hümâyûna gidip orada hâk-i pây-i emel-bâhşâ-yı hazret-i şehinşâhîye yüzler sürdükten sonra, Hâsodabaşı Hüseyin Ağa ma'rifetiyle hazırlanan kaftanı "Kaftancı İlyas Ağa'nın biçimli kaftanı denilerek" dûş-ı liyâkatine ilbâs ve bu vechile lâbis-i sürûr-ı libâs olduğunu hisseden ecnâs-ı nâs bi-tarîki'l-iktibas "Koca İlyas kadir-şinastır" diyü elmas gibi mücevher târihler ihtirâ'ıyla izâle-i pâs-ı kirpâs ettikleri mahall-i nazar ve belki evvelki sözler tefekkür olunsa bu muâmele akla zarardır. Her ne hâl ise hila'-i fâhireyi giydiği ile hazine odasına sür'at ve o saatte hazineli biat edip, oradan hazine-i pâdişâhîyi âdet üzere muâyene ve halef ü selef birbirine resmen müdâhene ederek bâb-ı ebvâb-ı gencîne takfîl ve erbâb-ı tecrübe tekmîl olıcak, ağa-yı müşârünileyh mâbeyn-i hümâyûna şitâb ve uhdelerinde olan hâsoda gediği ile baş efendilikten gitme Mehtab Edhem Efendi âfitâb-ı ikbâli lem'a-tâb ve ratb u yâbis ile me'lûf olanlar mazhar-ı meâl-i

Men kâne delîluhu mine'l-gurâbi
Lâ yehricu femuhu mine'l- türâbi[58]

oldular.

Bostancıbaşı Arnavut Mustafa Ağa'nın azledilmesi

Azl-i ser-bostâniyân-ı hâssa Arnavut Mustafa Ağa

Bir iki senden beri bostancı olan Arnavut Mustafa Ağa, baba-i âlem ve eski tavırda bir âdem olmakla, rahatı elzem ve istirahati mültezem olup Baştebdîl Halil Ağa'nın makamı ile tebcîl ve barata yerine kavuk sarık [69b] giymesi çehresini tahvîl eyledi.

Şeyhülislâm Zihni Molla Efendi'nin azledilerek yerine Mekkîzâde Asım Molla Efendi'nin getirilmesi

Azl-i Zihnî Molla Efendi ez-câh-ı fetvâ ve nasb-ı Mekkîzâde Efendi be-câ-yı ô

Muktezâ-yı hükm-i hafiye-i ilâhiye, birkaç günden beri semt-i Sultan Mehmed'de, bazı talebe-i ulûm bir mum-ı mezmûm için yeniçeri takımıyla münâzaa ettikleri sebeb-i hücum-ı gumûm ve belki müstevcib-i selb-i rahat-ı

58. "Rehberi karga olanın ağzı topraktan çıkmaz"

umûm olmakla, şeyhülislâm-ı vakt bulunan Hazırcevab Zihnî Molla Efendi Hazretleri'nin zihnine gelen mum mazmûnu parlak ve "Bu mumun fitili uzarsa bizim fener söner" dediği meşhûr-ı âfâk olup, filhâkika keyfiyet-i şerr ü şûrun önü alınamayınca Rebiülâhir'in dokuzuncu yevm-i Salı o makamdan infisâli mukadder ve sudûr-ı 'izâmdan Mekkîzâde Âsım Molla Efendi Hazretleri'ne meşihat müyesser olacağından, taraf-ı saltanattan da'vetine Başçuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi me'mûr ve Kantarcılar'da meşhûr konağa varıp tebşîr eylediğine mesrûr olıcak, fi'l-hâl süvâr-ı esb-i isticâl ve sarây-ı dil-ârâya vusûllerinde destûr-ı vakûr ile huzûr-ı mehâbet-mevfûra rûy-mâl edip, ol anda hâsodabaşı ma'rifetiyle müheyyâ olan ferve-i fetvâ-i beyzâ dûş-ı istihâline ilbâs ü iksâ ve Hırka-i Şerîf odasının içinde icrâsı sebeb-i sükût-ı gavga oldu.

Mâbeynci Saîd Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mâbeynci Saîd Ağa ve nasb be-câyeş Kânî Bey

Yirmi beş târihinde hazineden hâsoda ile be-kâm ve muahharen şehzâde lalalığı ile karîn-i ihtirâm olan Bekçizâde Saîd Ağa, yirmi yedi târihinde mâbeyncilik şeref-i vâlâsını hâiz ve birkaç ay mürûrunda kahvecibaşılık ilâvesiyle mütehayyiz olmuştu. Târih-i mezkûreden beri mâbeyn-i hümâyûnda nedîm ve ancak "ismi var ise cismi yok" menzilinde ke'l-adîm ise de sinni dolgun ve zahâmet-i cüsse sebebiyle her gün yorgun göründüğünden, ağa-yı müşârünileyhin çerâğlığı dahi mâbeynce emel ve mahlûl olan şahincibaşılığa mahal görünmeğin, hemen kaidesi üzere tevcîhi ilân ve ol vechile nâlân olduktan sonra kahvecibaşılık ile mâbeyncilik Sarıkçıbaşı Kânî Mustafa Beyefendi'ye ihsân ve öyle bir zât-ı âli-kadrin mukarreb-i pâdişâhî olduğu her tarafta istihsân olunup, münhal olan sarıkçı [70a] başılığa da sarıkçı yamakları mütehayyizânından Halâvet Ahmed Efendi şâyân ve bu cihetle sarıkçı yamakları da telezzüz ettikleri zâhir ve nümâyân oldu.

Rikâbdârağa Câcib Saîd Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i rikâbdâr-ı şehriyârî Câcib Saîd Efendi

Bir iki ay evvel, rikâbdarağalığı ile mübeccel olan Câcib Saîd Efendi, boyu muallel ve kemâl mertebe kısalığı rütbesine halel vereceğinden, bu defa mahlûl olan bir tevliyet-i mutedile ile çerâğlığı müevvel olup, rikâbdarlığa Tülbentağası Koyunyemez Ârif Ağa ityân ve tülbentağalığı ile Anahtarağası Taşçızâde Mustafa Ağa tayy-ı mekân-ı sengistân edip, anın alt yanı olan Sikencebin Saîd Ağa anahtarağalığı ile kâm-rân ve peşkirağalığı dahi hâsoda yo-

lunca mâbeyncilerden Kahvecibaşı Kânî Mustafa Beyefendi'ye icrâ olunmak iktizâ ise de mâbeyncilik ile peşkirağalığının cem'i gayr-i câiz ve bu cihetle alt yanında bulunan Hulyacı Hâfız Mehmed Ağa, hulyası üzere peşkirağalığını hâiz olıcak, Kânî Beyefendi hâsoda yolundan sâkıt ve eski hâsodalılardan Nureddin Ağa ile Abdurrahman Ağa köşe peşkirağalığı raddelerine gelerek biniş yerlerinde zâbit olup, ta nihâyette açık kalan hâsoda gedikleriyle mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Yapcacık Mustafa Ağa ile Daldal Hâfız Efendi mesrûr ve yine hâsodada mülâzim kalmadığı aşağı odalıları duâya mecbûr eyledi.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i Câcib Efendi: Müşârünileyh Câcib Efendi'nin evâsıt-ı zamân-ı hazret-i Abdülhamîd Hânî'de hazineye yazılmasını bi'l-münâsebe biri ricâ ve saraya yazıldığı gibi tertîb-i hurûf-ı hecâ üzere elifbâdan câcibe kadar yazı yazdığı nâ-becâ olmayıp, Câcib lafzı kına gibi kıt'asına yaraştığı Câcib lakabına sebep düşüp, çok geçmeden kâtibân-ı kenz-i şehinşâhîye lâhık ve on üç târihinde başyazıcılığa lâyık olduktan sonra, dokuz sene Câcib lafzı hesâbınca mesned-i mezkûrede mütemâdiyen mekîn ve yirmi iki târihinde kaddinin kısalığına bakılmayarak hâsodaya alınması sebeb-i temkîn olup, on bir sene Hırka-i Saâdet'e hidmet ve orada kat'-ı rütbe ederek rikâbdarağalığa kadar kendüye kısmet oldu ise de biçârede boy bos olmadığından resm yerlerinde [70b] pek kısalığından nâşi, uzun uzadıya sohbet olmaması içün çerâğlığı münâsib ve an-asıl muhâsib kâtib olmakla Haremeyn muhasebeciliği pâyesi mukaddeme-i merâtib ve mübeşşere-i menâsıb oldu.

Kaptanıderya Hüsrev Paşa'nın azledilip yerine İçelli Ahmed Paşa'nın getirilmesi

Tebdîl-i Kapudan Hüsrev Paşa ve nasb be-câyeş İçelli Ahmed Paşa

Altı yedi seneden beri, umûr-ı mevfûr-ı tersânede bezl-i makdûr ve mersâyı mezbûrda sa'y ü gayreti meşkûr olan vüzerâ-yı kâr-âzmâdan Kaptanıderya Devletlü Hüsrev Paşa Hazretleri'nin dahi mansıbı Trabzon eyâletine tahvîl ve kudemâ-yı vüzerâdan İçelli Ahmed Paşa Hazretleri mansıb-ı kapudânî ile tebcîl olundu.

Hâsodalı Çerkes Paşazâde Abdi Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çerkes Paşazâde Abdi Bey bâ-dizdârî-i Şam

Yirmi sekiz senesi Kaymakam Rüştü Paşa Hazretleri'nin iltimâsıyla hazineden hâsodaya alınan Çerkes Paşazâde Abdi Beyefendi, derûn-ı Enderûn'da

muazzez ve mükerrem bir mîr-i muhterem olduğundan, bazı bî-hüner süfelâ-perver kimseler mîr-i mûmâileyhin aleyhinde olarak, hakkında me'mûl olan teveccüh-i seniyyeye sedd ve hâsodada hisse-mend-i feyz-i âtıfet olacak mesnedleri külliyen münsed ettirmişler idi. Nihâyet bu hakaretlere kanaat etmediklerinden başka, bütün bütün Enderûn'dan ihrâç ile iz'âc ve bir vakitte hâsodalıya verilmedik nân-pârelerden Şam dizdarlığı tevcîh ettirerek, İslâmbol'da dahi tevkîfe ilâç bulamadığı sebeb-i inhirâf-ı mizâc olup, öylece mükedderü'l-hâl Şâm-ı şerîfe isbâl ve uhdesinden münhal olan hâsoda gediği ile seferliden gitme Çuhadâr Hasan Beyefendi'nin noksanı ikmâl ve emel ü âmâl-i mâl-â-mâli istikmâl olundu.

Başçavuş Kemânî Ali Ağa'nın padişah tarafından affedilmesi

Zuhûr-ı afv u atâ der-hakk-ı Başçavuş Kemânî Ali Ağa

Yedi sekiz ay akdem, yani Ramazân-ı şerîf çıkmazdan mukaddem, mağzûben hidmet-i dergâhdan dûr ve nazar-ı merhametten mehcûr olan Başçavuş Kemânî Ali Ağa, kûşe-i inzivâda mübtelâ-yı âh u enîn ve iki gözünden kan geldiği mesmû'-ı mukarrebîn olduğundan, hakkında tahrîk-i merhameti mûcib bazı mukaddeme tertîb ve bir takrîb-i dil-firîb ile Silâhdâr İbrahim Ağa, Kemânî'nin amanı göklere çıktığını şâh-ı âlem-penâha hikâye ve "Afv u safha [71a] muhtâcdır" diyerek yerler öptüğünü irâe edince, huzûr-ı müstevcibü's-sürûra celbi fermân ve musâhiblik unvânıyla derdine derman olduğundan, geldiği an keman çalması istihsân ve o da zemîn ü zaman ile (Nazm);

Benimdür nevbet-i feryâd bülbüller hep hâmuş olsun

makalini lisân-ı hâl ile gûyân olup, şöyle hazin hazin çaldığı keman kimseye aman ve zaman vermeyip cümlenin sînesini sûzân etmekle, cemî' kusûru ma'zûr buyrulduğunu müş'ir beş on günden beri mahlûl olan soğancıbaşılık tevcîh ve fakat keman çaldığı gibi soğan çalmaması tenbîh olundu.

Nuri Ağa'nın padişah kaftancısı olması

Kaftanî şüden-i Nuri Ağa be-Kethüdâ-yı hazine İlyas Ağa

İki üç ay evvel hazine kethüdâlığı ile silm-i ikbâle suûd ve rütbe-i takarrübü eslâfından ziyâde olduğu, meşhûd-ı dîde-i hasûd olan İlyas Ağa'nın, kaf-

tancılığı hengâmında kollukçusu bulunan Nuri Ağa mehamm-âşina bir ağayı kâr-âzmâ olmakla, kaftancılığa ehakk ve itibâra müstehakk olup, eski kaftancı Sâdık Efendi yazıcı tarîkinde üçüncü yazıcı bulunduğundan kemâkân meşgûl-i imlâ olması imâ olundu.

Seferlili Corulu İsmail Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Corulu İsmail Ağa ez-hâne-i seferli

Seferli odasında câme-şûybaşı olan Corulu İsmail Ağa, cündîlik münâsebetiyle ol nâm-ı kem-nâmı ihrâz ve endâm-ı vâmı Corulu tesmiyesine suret cevâz göstermiş ise de zâten şahbaz olmadığı hâlde tavrı eşbeh ve kendine zevk için Amr u Zeyd "peh peh" dedikleri âşikâre istihzâ olduğu hâsodaya alınmasına mâni ve bu gibi şeylere tâlih müsâid olmadığı vâki olmağın, münasip bir şeyle çerâğlığı istizân ve hârc-ı hâssadan kayrılması istihsân olunca, câme-şûybaşılığa alt yanında olan bıçaklı eskilerden Caka Hüseyin Bey sezâ ve Corulu gibi Caka'yı da odalısı saymayacağı beyân-ı envâ'-ı istihzâ oldu.

Çuhadâr Sâlim Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Çuhadâr Sâlim Ağa ez-ağavât-ı hazine-i hümâyûn

İki sene evvel Şehzâde Abdülhamîd Efendi Efendimize başçuhadârlık unvânıyla meyân-ı akrânda teferrüd ve gittikçe âmâl-ı derûnîsi teceddüd eden Sâlim Ağa'nın bazı renciş-i nâgeh-zuhûr ilel, hablü'l-metîn-i zindegîsine halel vererek dünyadan kat'-ı emel edicek, münhal olan başçuhadârlığa seferlide ikincisi bulunan [71b] Keçeci Ali Ağa mahal ve o da temel tutmayacağı tabiat-ı beşeriyeye bir nev'i kesel verdi.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı Surre-i Hümâyûn der-meydân-ı Sarây-ı Topkapı

İşbu otuz üç senesi Receb-i şerîfinin on ikinci Pazar günü, Topkapı Sarayı'nda surre-i hümâyûn ihrâc ve huzûr-ı ruhsat-ı pâdişâhîde emânetler surre emini nasb olunmuş olan rikâbdarağalıktan muhrec Ceviz Saîd Beyefendi Hazretleri'ne kaidesine tatbîken teslîm buyrulduğu, sebeb-i semt-i selâmet-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâc oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş

Receb-i şerîfin yirmi birinci Pazartesi günü ve şuhûr-ı meşhûr-ı Rûmiyye'den Nisan'ın onuncu günü, pâdişâh-ı a'zam ve şehinşâh-ı muazzam hazretleri Topkapı Sarây-ı şevket-ihtivâsından Beşiktaş sarây-ı dil-ârâsına teşrîf-sâz-ı yümn-i kudûm-i meserret-lüzûm buyurdukları sebeb-i def'-i gumûm-ı umûm oldu.

Dolmabahçe Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı resm-i menzil der-kasr-ı Dolmabahçe

Nakl-i hümâyûnun dördüncü Perşembe günü, Dolmabahçe Köşkü'ne göç rikâbı ısmarlandığı ağalara ilân ve öğle üzeri şâh-ı cihân, kasr-ı bî-kusûr-ı mezkûru teşerrüfe şâyân buyurup, namazdan sonra vekîl-i mutlakları Devletlü Derviş Paşa ve bilhusus Müftî-i müşkil-küşâ Devletlü Âsım Molla Efendi hazerâtı hâk-i pây-i hümâyûnlarına çehre-ber-sâ olup, bir saat kadar rikâbda mültefet ve müstağrak-ı lutf-ı mürüvvet olduklarından sonra avdetlerine ruhsat buyrulunca, Enderûn ağaları huzûr-ı hümâyûna matlûb ve o aralık pehlivanlar güreşerek kimi gâlib ve kimi mağlûb oldukta, Çantacı Râgıb Efendi yediyle ihsân-ı şâhâneler şuûrları meslûb ettiği sırada, evvlece dikilmiş testilere nişan atılmak fermân ve biraz zaman tüfengî yamakları nişanı urmağa dâmen der-meyân ettiler ise de rüzgârın şiddetinden testiye isâbet etmediği mahall-i şekk ü gümân olmayıp, ufak tefek atılan tüfeng bir akçenin yerini tutmadığı alâ-bahtike gibi olduğundan, herkes her şeyden keff-i yed ve vaktiyle kalkış olup sarây-ı hümâyûna avdet buyrulduğu söze ve sohbete sedd oldu.

Başçakırsalan Yusuf Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Başçakırsalan Yusuf Ağa bâ-dizdârî-i kal'a-yı Sultâniye

Silâhdâr-ı sâbık Ali Beyefendi'nin zamanından beri başçakırsalan [72a] bulunan Keman-keş Yusuf Ağa, hâlâ Silâhdâr-ı şehriyârî Devletlü İbrahim Ağa Hazretleri'ne de bi't-tav' ve'r-rızâ başçakırsalanlık hidmetinde ibkâ olduğu silâhdâr-ı müşârünileyhe bir dâ'-i bî-devâ gibi görünmekle, mutlaka tard u teb'îdini murâd ve bu günlerde mahlûl olan Çanakkalesi dizdarlığı ile çerâğlığını vesîle-i isti'bâd bilip, uhdesinden münhal olan başçakırsalanlığa kendisinin rikâbdarlığından beri emekdârı olan Hazineli Hubî Râşid Ağa'yı

bi-hakkın vâris ve şimdiye kadar emeline nâil olamadığına kendinin hırsı bâis olduğu, sâni değil belki sâlis oldu.

Yıldız Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı Yıldız

Pâdişâh-ı gerdûn-menzilet ve şehinşâh-ı Feridûn-menkabet hazretleri, bir seneye yakındır ki tîr ü keman meşkiyle meşgûl ve kuvvet-i kahramânîleri muktezâsı eski keman-keşlere müsâbakatları me'mûl olmağın, kâffe-i esrâr-ı keman-keşî kendilerinde zâhir ve bu cihetle cümlenin efkârı ok yay sohbetine dâir olduğundan (Nazm);

Şast-ı ikbâle göre menzil alır ehl-i hüner

Diyerek, herkes reh-güzerde siperlendikleri mahall-i nazar olmağın, ağavât-ı derbederin mertebe-i istidâd-ı mâder-zâdları muâyene olunmak arzusuyla, kasr-ı İrem-asr-ı Yıldız'a kemend-endâz-ı kevkeb-i ikbâl ve ol câyı mürtefi'e suûdları sermâye-i erbâb-ı âmâl olduğundan, teşrîfleri hîninde keman-keşân-ı çille-keşân sadâ-yı "Yâ Hakk"ı Hak'tan ayrılmayacaklarına nişân edip, içlerinde Binyüzcü Hâfız Efendi ve ricâl-i etbâ'ılarından Bekçi Kara Molla ve Astarcı İbrahim Ağa ve Silahşor Behçet Bey, bu fende mâhir ve Bekçi, keman-keşler arasında akrânları nâdir olmakla, biniş yerlerine devâmları için irâde sâdır olup, kendilerine mahsûs tarz-ı tozkoparanî üzere yay çekip ok atmaları seyr ü temâşâ ve pek sert yaylar ile küşâdları sadâ-yı "Yâ Hakk"a nice nâğme-i dil-keş-edâ zamm eylediği tahsîne sezâ olup, arkalarından Enderûn u bîrûnda ser-efrâz ve fenn-i tîr-endâzîde mümtaz olan Hazineli Lezgi Mehmed Ağa ve Kato Hasan Ağa ve Meleşzâde İzzet Bey ve Kuril Emin Ağa ve Kilerli Haydar Ağa ve Sağır Nâşid Ağa ve seferlili Cündî Hüseyin Efendi ve Sisli Çırağı Mustafa Ağa ve Şemsi Mehmed, ruhsat-ı şâhâne ile yedişer kere oku atıp [72b] yayı yastıkları vesîle-i imtiyâz ve sair ağalara da bir nev'i sebeb-i nâz ü niyâz olup, ba'dehu biniş yerlerinde arzusu çekilen şeylerin seyri ile iktifâ ve ikindi namazı edâ olunduktan sonra, avdet-i hümâyûnları eslâf-ı mülûkun isrine iktizâ oldu.

Çavuş Ahmed Şah'ın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çavuş Ahmed Şah bâ-türbedârî-i Eyyub-i Ensârî

Sıgar-ı sinninden beri ömrü hânendelik ile kütâh ve gece ve gündüz

her dâirede fiske-dâire çaldığı günâh olduğuna bugünlerde âgâh olan seferlili Çavuş Ahmed Şah "Bu tuttuğum yol yolsuz" diyü tedârik-i mâfâta kıyam ve sağ oldukça Eyyûb Ensarî radyallahu anhü'l-Bâri türbedarı olarak güzârende-i eyyâm olmayı istirhâm etmeğin, şâh-ı evreng "ser-heng-i bî-renk hakkında me'mûl olan evreng bu zemînde renk gösterdi" diyerek türbe-darlık vâridatına biraz vezâif zamm ve kendinin kanaati de hızâne-i Hudâ'ya ilâve olunmak şartıyla çerâğlığına rızâ-yı yümn-irtizâları munzam oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Âmeden-i Ramazân-ı bâhirü'l-feyezân fi-leyle-i pazar

İşbu otuz üç senesi Ramazân-ı şerîfi Pazar gecesi beyân olunduğu ma'lûm-ı alemiyân olmakla, ferdâsı günü cümle İslâm sıyâma devam ve geceleri terâvihe kıyâmdan başka sekiz on gün müteâkiben sarây-ı hümâyûn hocaları mubâhese-i ilmiyye ile meşgûl ve letâif-i Kur'aniyyeyi beyân ve izâh ile mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümûl oldular.

Hâmide Sultan'ın doğumu

Vukû'-ı velâdet-i hazret-i Hâmide Sultan

Ramazân-ı şerîfin üçüncü günü, sülâle-i tâhire-i Âl-i Osmânî'den bir duhter-i pâkize-ahter, dâhil-i harem-serâ-yı pâdişâh-ı heft-kişver olmakla, ism-i sâmiyeleri Hâmide Sultan tesmiye ve Ramazân-ı şerîf münâsebetiyle tekellüfât-ı resmiye tamâmiyle tesviye olamayıp, ancak Silâhdâr İbrahim Ağa Hazretleri'nin yediyle çil pâre serpilerek sultan-ı müşârünileyhâ tarafları tarziye ve üç gün mehterhâne çalınıp gündüzleri top atılması taraf taraf tavsiye olundu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i Hırka-i Saâdet fi-yevm-i ehad

Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü Hırka-i Şerîf'i ziyâret için sarây-ı Beşiktaş'tan İslâmbol Sarayı'na teşrîf-i şâhâne vuku ve resme dâhil olan vükelâ ve ulemâ ol sevb-i pâki ziyâret ile mazhar-ı âtıfet oldukları şüyû' buldu.

Bazı hânende ve sâzendelere çavuş unvanı verilmesi

Serheng-i şehriyârî şüdend-i [73a] ba'z-ı mülâzimân-ı hânende ve sâzende

Dâire-i devlette, dâima devr-i ebvâb eden çavuş ve mülâzim yirmi otuz kadar olması lâzım iken, biraz vakitten beri çerâğ olanların yerlerine yeniden çavuş etmediklerinden aded ve efrâdı tenezzül ettiğini Başçavuş Sadullah Ağa silâhdârağaya ifâde ve silâhdâr-ı müşârünileyh de iktizâsı üzere icrâsında tahsîl-i irâde etmekle, hazinede Çavuş Şâkir Ağa'nın birâder-i mihteri Kemânî Mustafa Ağa ile hânende mülâzimlerinden diğer Mustafa Ağa ve Neyzen Nuri Bey ve Dellalzâde İsmail Ağa ve kilerde Köle Hüseyin Efendi ve seferlide Şevki Efendi ve Çilingirzâde Ahmed Ağa ve Kemânî Edhem Ağa, cem'an sekiz ağa çavuşluk unvânıyla be-kâm ve sırmalı takye yerine yelken giydikleri kendilerine sebeb-i ihtirâm oldu.

Sarayda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-i cedîd

İşbu Ramzan-ı bâhirü'l-feyezân, envâ'-i ibâdât ü taât ile güzerân ederek pâyâne resîde ve bayram günü Bâbüssaâde pîş-gâhında muâyede-i hümâyûna gidenler lezzet-i halâvet-i merâtib ü münâsibi çeşîde ettiler.

İzzet Paşa Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-kasr-ı İzzet Paşa

Şehr-i Şevval'in on dokuzuncu Pazartesi günü İzzet Paşa Köşkü'ne saltanat binişi olmakla, vakt-i muayyenesinde şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri kanca başlı saltanat sandalına süvâr olup, zahr-ı pür-fahr-i mülûkânelerinden, kibâr-ı Enderûn-ı hümâyûn ve ağavât-ı letâfet-nümûn, usûl-i mehâsin-şümûl üzre gittikleri sebeb-i safâ-yı derûn olmağın, ba'de'l-vusûl kasr-ı mezkûr-ı meşhûre nüzûl olunca resm-i âdî şeyler birer birer icrâ ve'l-hâsıl "El âdetü lâ-tutreku küllehu lâ-yudreku"[59] kaideleri edâ ve ifâ olunduktan sonra, taşra keman-keşleri içeri ağaları gibi beyaz sâde kaftanlar giyip, orta kuşak huzûr-ı hümâyûnda, Binyüzcü Hâfız ve gerek Kara Molla ve Astarcı İbrahim Ağa'nın attıkları ok, aslı var yok "Bin gezden ziyâde gitti" diyü tahsîn edenler çok olduğundan, mûmâileyhüme me'mûllerinden efzûn altın verilmesi irâde ve

59. "Alışkanlıkların çoğu anlaşılmamakla beraber terk olunmaz."

ağalardan olan keman-keşler biraz şey istifâde eder etmez avdete kıyam ve sarây-ı Beşiktaş'a atf-ı zimâm-ı ihtimâm olundu.

Padişahın kabza alması şerefine Ok Meydanı'nda ziyafet düzenlenmesi

Vukû'-ı ziyâfet-i kabza der-meydan-ı Ok

Ol pâdişeh ki her hünerinde [73b] yegânedir
Fenn-i tîr-endâzîde ferîd-i zemânedir

medhine mazhar olan pâdişâh-ı bende-perver efendimiz hazretleri, sâl-i sâbıktan beri meşki ile meşgûl oldukları keman-keşliği hakkı üzere tahsîl ve usûl-i fürû'unu tekmîl öğrenmek ile Ok Meydanı'nda kabza almaya karâr ve kabza ziyâfeti için, matbah emini olan Gümrükçü Osman Ağa me'mûr olduğu tevâtür-yâb-ı iştihâr olup, ağa-yı müşârünileyh kâffe-i levâzımât-ı ziyâfeti tehiyye kıldığını atebe-i ulyâ-yı saltanâta, silâhdârağa vâsıtasıyla takrîr ve işbu Zilkade'nin on birinci günü Ok Meydanı'na saltanat ile teşrîf buyrulacağı teşehhür olunmağın, yevm-i mezkûrede meydân-ı mezbûre azîm alay ile şeref-bahş-ı izz ü meymenet ve orada cem' olan bende-gân-ı saltanat, kudûm-i hümâyûnlarından iktisâb-ı meserret edicek, irâde buyrulan ziyâfet taraf taraf çıkmaya işâret olunup, sâye-i şâhânede misli görülmedik mertebede mükemmel et'imme-i mütenevvia keşîde ve lezzetini nev'-i beşerden fazla Ok Meydanı'na gelen zevi'l-ervâhın ekserîsi çeşîde eyledikleri sıhhate resîde olup, ba'dehu cemî' meydan kendine kalan Ok Meydanı Şeyhi Binyüzcü Hâfız Efendi huzûra da'vet ve kaidesi üzere kabza verdiği makbûl-i hazret-i pâdişâh-ı İskender-hey'et olmağın, arkasından bi'l-maiyye müdâvim-i tîr ü keman ve mülâzim-i kabza-i kudret-i Yezdan olan keman-keş ağalardan Hazineli Lezgi Mehmed Ağa ve Kato Hasan Ağa ve Meleşzâde İzzet Bey ve Gülşen Nuri Bey ve Keman-keş Kuril Emin Ağa ve kilerli Sağır Naşid Ağa ve Cündî Haydar ve Cündî Tâhir Ağa ve seferlili Sisli Çırağı Mustafa Ağa ve Cündî Hüseyin Efendi ve Şemsî Mehmed Ağa ve bunlardan aşağı bilâ-da'vâ sırra aşinâ olmak emeliyle meşk etmekte olanlardan yine hazinede Cündî Aşkar Ağa ve Cündî Halil Efendi ve Kâtib Tayyar Efendi ve tüfengî yamaklarından Atâ Bey ve Arap Abdullah Ağa ve harem ağaları musâhiblerinden Paşa Çırağı Abdullah Ağa ve Elmas Ağa ve Başçuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi ve Kahvecibaşı Mustafa Beyefendi ve Ser-kurenâ Berberbaşı Ali Ağa ve hazine kethüdâsı İlyas Ağa, velhâsıl zât-ı şâhâne ile yirmi dört aded erbâb-ı hıred, kabzadan hisse-mend olarak cümlesi keman-keş sırrına vâkıf ve meydân-ı maârifde dokuz yüz hatve

[74a] ok atmanın usûlüne ârif oldukları ile ziyâfet me'mûru Gümrükçü Osman Ağa huzûr-ı müstevcibü's-sürûra da'vet ve sâye-i şâhânede yaptığı ziyâfet, hakkında mûcib-i riâyet olup, anın da beline yüzbin kuruş kıymetli bir mücevher bıçak takıldığı cümlenin tâkâtini tâk edip, oradan sarây-ı Beşiktaş'a alay ile avdet ve yeni kabza alanların sırr-ı ser etmek için birbirleriyle kabzalaştıkları keman-keş olmayanlara merak edicek bir keyfiyet oldu.

Şalcı Nazîf Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Şalcı Nazîf Ağa ez-hâne-i seferli

Tüfengî yamağı olan ağavâtın içinde baş yamak olan, seferlili Şalcı Nazîf Ağa, ahz ü itâda tâli'i küşâde ve umûr-ı hâriciyesi ağaların çoğundan ziyâde olmakla, hâline münasip bir şey ile çerâğlığı tahsîl ve silahşorlük ilâvesiyle sûret-i idâresi müstağnî-i beyân-ı tafsîl oldu.

Lezgi Mehmed Ağa ve bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Terfi'-i rütbe-i Lezgi Mehmed Ağa ve sâir be-nakl-i hâne-i hâssa

Bu evân-ı sa'd-iktirânda, hazinede olan bıçaklı eskilerden Lezgi Mehmed Ağa'nın terfi'-i rütbe etmesi silâhdârağa tarafından âlem-i bâlâya inhâ ve taraf-ı eşref-i şâhâneden dahi müsaâde-i seniyye imâ buyrulmakla, işbu Zilkade'nin on ikinci Salı günü ağa-yı mumâileyhe hâsoda müjdesi zuhûr ve üst tarafından yoluyla giyimbaşı olmuş Veliağazâde Mahmûd Bey gibi bî-şuur ve gerek göç eskisi Hâmid Ağa gibi cesûr bu tekaddümü umûr etmeleri hâtır-ı hazret-i silâhdârîye hutûr etmeyip hazineden Lezgi'yi mesrûr ettiği misillü, kilerden de ikinci Çuhadâr Seyyid Mehmed Ağa'yı ve seferliden Tatar Hanzâde Ahmed Bey'i hâsodaya aldırttığı ötekileri inkisâra mecbûr ve bir dahi hâsoda olunca kadar bî-çâreler şikeste ve beste ma'zûr olduktan sonra, Seyyid Mehmed Ağa'nın üzerinden münhal olan ikinci çuhadârlığa yine kilerde Kâtib Şerîf Efendi'nin lalası Uzun Mustafa Ağa şâyân ve sâye-i hümâvâyede fâikü'l-akrân olduğu dâhil-i evrâk-ı perişân oldu.

Göksu Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-kasr-ı bî-kusûr-ı Göksu

İşbu şehr-i Zilkade'nin on beşinci gününe tesâdüf eden Perşembe günü, Göksu'ya saltanat binişi olup, vakt-i muayyenesinde kaidesine tatbîken kasr-ı

mezbûra teşrîf-i şâhâne müyesser ve bir iki saat deryâ tarafına nâzır olan [74b] köşkte eğlenilip, ba'dehu içeri Göksu'ya gidilmek mukadder olunca, orada hayli sürûr u safâ rû-nümâ ve ba'dehu salıncağa binen mukallid musâhiblerin tuhaf şeyler yaptıkları mezîd-i şevk-i şehin-şâh-ı şevket-ihtivâ olunca, akşam üzeri sarây-ı Beşiktaş'a avdet-i hümâyûnları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Silâhdâr İbrahim Ağa'nın azledilip yerine İlyas Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Silâhdâr-ı Şehriyârî İbrahim Ağa ve nasb be-câyeş Hazine Kethüdâsı İlyas Ağa

Mâh-i hâlin on altıncı Cuma günü, selâmlık Tekerlek Câmi-i şerîfine vâki olup, ancak câmi-i şerîf ile sarây-ı Beşiktaş beynehümâsı beş on hatveden ibaret ve bu cihetle ata binme tekellüfünden vâreste olduğu şâyeste-i gaflet değilse de mukteză-yı hikmet, silâhdâr-ı vakt bulunan İbrahim Ağa Hazretleri, buralarını güzelce mütâlâa edemeyerek, câmi-i mezkûra zât-ı şâhâne azîmet ederken süvâr oldukları esb-i eşheb-hırâm me'mûlden ziyâde izhâr-ı ihtişâm edicek, sorguc-ı hümâyûnun ser-i saadet-efserlerinden sukûtu iğbirar-ı şehriyâr-i âli-tebarı mûcib ve böyle semtsiz serkeş at hazırlanması silâhdâr-ı emekdârın azlini müstevcib olup, hemen selâmlık avdetinde infiâlleri berkemâl ve silâhdâr-ı ihtiyâra iltifât olunmayarak yerine irsâl buyurduklarından sonra, ferdâsı günü hazine kethüdâsı İlyas Ağa'ya, silâhdârlara hîn-i nasbında giydirdikleri bol yenli sırt samur kürkü huzûr-ı hümâyûnlarında ilbâs ü iksâ ve rütbe-i sâmi-i silâhdârî ile kadr ü haysiyetlerin mübâlâğa edip, mâbeynde mâbeynci gibi olan haremağaları musâhiblerine koltuklarına girdirerek silâhdârağa yerine gönderdikleri, selef-i sâlihlerine hüzn ü melâl ve dokuz ayın içinde infisâlleri kesr-i hâtır-ı evlâd ü 'ıyâl gibi olmuş ise de bî-çare çâresiz yalısına gidince, silâhdâr-ı cedîd kendi yerine hazine kethüdâsı olacak Şehzâde Lalası Kadîd Emin Efendi Hazretleri'ni alıp betekrar mâbeyn-i hümâyûna rû-be-râh azîmet ve huzûr-ı hazrete yüzler sürdükleri saat Hâsodabaşı Hüseyin Ağa ma'rifetiyle ilbâs-ı hil'at buyrulup, me'mûr-ı mahsûsa terfîkan hazine-i hümâyûna irsâl ve pîr-i sâl-hurde, âhir ömründe nâil-i âmâl ve mâbeyncilik inzimâmıyla hazine kethüdâlığının teveccühü onca çok ikbâl olmağın, anın da uhdesinden münhal olan şehzâde lalalığı hâfızü'l-Kur'an-ı [75a] nâdirü'l-akrândan hâsodalı Hâfız Mustafa Ağa'ya icrâ ve lalalık unvânıyla mesrûr ü ihyâ buyrulduktan sonra hazine-i pâdişâhînin halef ü selef beyninde devr ü teslîmi kâide-i kadîme olduğu ma'lûm ve ancak İlyas Ağa Hazretleri silâhdâr olmasıyla bir iki ay o gâile-i azîme ile meşgûl olacak vakti ma'dûm olduğundan, şimdilik ol tekellüften

tarafeyn vâreste ve bir âsude vakitte icâbına bakılması emr ü irâdeye vâbeste oldu. Ancak silâhdâr-ı sâbık, harem-i hümâyûnda hazinedar usta olan Cevri Kalfa'nın cebri ile ol mesnede lâyık olduğundan, kâffe-i kusûru ma'zûr buyrulmak me'mûl iken aks-i kaziyye zuhûru bî-çâreyi ser-nigûn ve dokuz ayın içinde infisâli kimi olsa "Kün fe-yekûn"[60] edeceği ma'lûm-ı hümâyûn olunca kalb-i şerîfleri merhamete makrûn ve şehzâdelikleri evânından beri etbâ'ıları olmuş olan emekdar silâhdârı müstevfâ ta'yînât ve sâir vâridât ile memnûn buyurdukları, mehmâ-emken tesliyet-i derûn ve fazlası bâdî-i şâdî-i ahâli-i Enderûn oldu.

Silâhdâr İlyas Ağa'ya hatt-ı hümâyûn gönderilmesi

Zuhûr-ı hatt-ı hümâyûn be-silâhdâr-ı Cedîd İlyas Ağa

Mesned-i sâmi-i silâhdârî ile kâm-kâr olan Devletlü İlyas Ağa Hazretleri'ne dahi eslâflarına gönderildiği misillü, yevm-i nasbının üçüncü gecesi taraf-ı şâhâneden Paşa Çırağı Musâhib Abdullah Ağa yediyle hatt-ı hümâyûn zuhûr ve kaidesi üzere arz ağaları muvâcehesinde okunması sebeb-i celb-i hâb-ı huzûr oldu.

İlyas Ağa'nın silâhdârağa dairesinde yeni düzenlemelere gitmesi

Tebdîl-i hademe-i silâhdâr-ı sâbık ez-dâire-i felek-fâhire-i silâhdâr-ı lâhık

Silâhdâr İbrahim Ağa'nın müddet-i kalîlede hasbe'l-kader azli mukadder olduğuna tallukâtı mükedder olmak iktizâ ve içlerinde ancak Kaftancı Derviş Hâfız Ali Ağa'nın kutb-ı dârı merkez-i dâire-i silâhdârîde karâr ve istikrârı muvâfık-ı rızâ olup, bâkisi hidmetlerinde mukim olamayacakları âşikâr ve husûsuyle birkaç gün mukaddem başçakırsalanlık ile "el-akdem fe'l-akdem"[61] olan Hubî Râşid muttasıl vâhid bir avâid almaksızın başçakırsalanlıktan yine çıktığı bî-çareyi dağ-dâr ve kazanıp kazanacağını tarümâr edince, anın mesnediyle hazinede lalamız alan Çuhadârağa Çırağı Ali Ağa başçakırsalanlık ile mâ-dûnlarına zâbit ve eskileri nazardan sâkıt olduğundan [75b] kayıtları terkîn ve ikinci çakırsalanlığa kilerli Haydar Ağa ve üçüncülüğe, silâhdârağaya akraba olan Yesârî Mustafa Ağa ve dördüncülüğe Hattat Süleyman Ağa ve beşinciliğe seferliden Kocabaş Süleyman Ağa ve altıncılığa kilerden Mısırlı Mehmed Ağa ta'yîn olunduklarından sonra, kilerciliğine kilerde kâin başlala

60. "Ol dedi oldu."
61. "Eski olan önceliğe sahiptir"

kollukçusu Sadullah Ağa sezâ ve tütüncülük için hazine kethüdâlığında kullandığı tütüncüsü olan Kuril İsmail Ağa ibkâ buyrulup, bunların hitâmında hâsodalılardan icâbı üzere lalalığa tanzîm ve başlalalığına Ustazâde Ahmed Ağa ve ikinci lalalığına Tüfengîbaşı Yahya Beyefendi ve üçüncü lalalığına Mehtab Edhem Efendi ve dördüncülüğe Miskalî Ahmed Ağa ve beşinciliğe ulemâdan Hasan Beyefendi'nin nasbı netîce-i ta'zîm olup, yerine kethüdâ-yı gencîne olan Emin Efendi Hazretleri dahi ağa yerinde kaftancı bulduğu Nuri Ağa'yı ve kilerci olan Zaîf Nazîf'i ibkâ ve hazine kethüdâlığında selefi olan silâhdârağaya bu vechile hareket eylediğini inhâ edip, fakat tütüncülüğüne vaktiyle acemîsi olan Nahifî Ahmed Efendi'yi intihab ve bu kadarcık tevcîhât ile iktifâ eylediğini herkes istisvâb eyledi.

Anahtarağası Saîd Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Anahtarağası Sikencebin Saîd Ağa der-hücre-i hod

Hâsodalı ağaların arasında mizâc-ı cebîn ve saraya gireli şan şöhreti sikencebin olan Anahtarağası Saîd Ağa, ziyâdece müsinn ise de mesnedinin muktezâsı umûma zâbit ve kesret-i meşâgil ile nabzı hareketten sâkıt olup, hemen hücresinde şerbet-i mevti nûş ve lezzet-i sikencebini ferâmûş etmekle, alt yanında peşkirağası olan Hulyacı Hâfız Mehmed Ağa, anahtarağalığı unvânıyla Beşiktaş Sarayı'ndan sarây-ı Sitanbul'a âzim ve peşkirağalığına Biniş Peşkirağası Şâir Râsih Efendi mülâzim olup, köşe peşkirağalığı raddesine eski hâsodalılardan Türk İbrahim Ağa vâsıl ve nihâyette açık kalan hâsoda gediğine mülâzimân-ı hazîne-i hâssadan Başçuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi nâil olduğu re's-i mesâil oldu.

Mehmed Paşa Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı Mehmed Paşa

Şehr-i Zilkade'nin ilk Cuması günü, selâmlık Selimiye Câmi-i şerîfine sipâriş ve Cuma namazı kılındıktan sonra saltanat ilc Mehmed Paşa Köşkü'ne biniş olması, cümleye sebeb-i küşâyiş [76a] olacağından, vakt-i mahsûsada, pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl, süvâr-ı zevrakçe-i iclâl olup, evvelâ Selimiye iskelesine vusûllerinde, muntazır-ı yümn-i kudûm-i meserret-lüzûmları olan solak ve peykân ve al baratalı yüzden ziyâde hasekiyân, rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkanelerinde pûyân olarak, câmi-i mezkûr-ı meşhûre vusûl ve Büyük İmam Emin Efendi'ye iktidâ olunarak edâ olunan Cuma namazı, hayyiz-i

kabûle mevsûl olunca, câmi-i şerîfden hareket ve mükemmel alay ile Mehmed Paşa Köşkü'ne şeref-bahş-ı şa'şaa-yı şevket olduklarında, ağavât-ı Enderûn-ı hümâyûn huzûr-ı mehâbet-mevfûra varıp hidmet-i zemîn-bûsu edâ ve muvâcehe-i mülûkânede dest-beste-i makam-ı ta'zîm oldukları, şâyeste-i senâ bir keyfiyet-i cihân-bahâ oldukta, biniş günleri seyr ü temâşâya şâyân olan tüvâna pehlivânân yek-diğere meydan okuyup, tahmînen iki saat kadar ol gürûh-ı pür-şükûh ile vakit güzerân ve bunların arkasından, keman-keşân kabza-i kemâna el urup, anlar dahi konulan koşuyu almaya bezl-i tâb u tüvân edicek, içlerinde içağası Bekçi Kara Molla havayı aldığı tahsîn-kerde-i şâh-ı cihân olup, dokuzyüzcüler arasında dahi hazinede olan ağalardan Meleşzâde İzzet Bey sâhib-i nâm u şân olunca, huzûr tamâm ve salât-ı asr kılındığı hengâm, avdet alâimi istişmâm ve kable'l-akşâm şehinşâh-ı İskender-ihtişâm, saltanat sandallarına râkiben sarây-ı Beşiktaş'a geçtikleri meşhûd-ı havâss u avâm oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Vukû'-ı muâyede-i ıyd-ı adhâ der-sarây-ı dil-ârâ

İşbu otuz üç senesi merâsim-i ıyd-ı adhâ, Cumartesi günü sarây-ı Sitanbul'da sâbıkları misillü icrâ ve vükelâ vü vüzerâ vü ulemâ gubâr-ı taht-ı hümâyûnu aynü'l-uyûna kühl-i cilâ eyledikleri sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Başçakırsalan Ali Ağa'nın azledilip yerine Esad Ağa'nın getirilmesi

Tebdîl-i Başçakırsalan Ali Ağa ve nasb be-câyeş Esad Ağa

Silâhdâr-ı nâm-dâr Devletlü İlyas Ağa Hazretleri, mesned-i sâmi-i silâhdârî ile kâm-kâr oldukları gün, başçakırsâlanlık unvânı ile memnûn buyurdukları Çuhadârağa Çırağı Ali Ağa'yı muahharen ettiklerine pişmân ve nasılsa bir zemîn ü zamân ile mübtelâ-yı belâ-yı nisyân imiş diyü tebdîline bahâne-cûyân olduğu Ali Ağa'ya sebeb-i tuğyân olmak lâzım iken, Ali Ağa ihtiyâr-ı inzivâ ve kendi rızâsıyla isti'fa ettikte [76b] başçakırsalanlık ile hazinede hatırlı çuhadârlardan gulâm-ı be-nâm Esad Ağa, hazz-ı istifâ eylediği bî-çareye mûcib-i cevr ü cefâ oldu ise de şâh-ı âli-himem ma'zûr-ı mezbûru perîşân-dirhem olmamak için "Biz Ali Ağa'yı daha â'lâ görürüz" kelâmü'l-mülûk mülûkü'l-kelâmı ile yarasına merhem sürmeye mülhem oldukları sebeb-i def'-i gam u vehm oldu.

Çantacı

1234 (1818/19) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i erba'a ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf ve zuhûr-ı Muharremiye be-ağavât-ı zî-şeref

İşbu otuz dört senesi Muharremü'l-harâmı Perşembe günü duhûl ve yevm-i mezkûre-i mübârekenin şerefiyle teşerrüf olunduğuna teşekküren Muharremiye ihsân buyurulacağı müsellem-i erbâb-ı redd ü kabûl olmakla, zât-ı şâhâneleri Çinili Köşkü'ne sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve bu vesileyle silâhdârağa bendelerinin taltîfini dahi sebeb-i tezâyüd-i ikbâl kıldıktan sonra, mecmû'-ı ağavâta yegân yegân Muharremiye ihsân ve biraz da top oyunuyla tomak oyununu seyrederek eğlendikleri ağavât-ı sermâye-i servet-i sâmân oldu.

Bebek Kasrı'nda yılbaşı rikâbı düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı sâl-i cedîd der-Kasr-ı Bebek

Muharrem rikâbı Bebek Köşkü'nde icrâ buyrulmak üzere, pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl, Muharrem'in beşinci Pazartesi günü Bebek Köşkü'ne sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve kanca başlı sandal ile sevâhil-i semt-i Bebek mâl-â-mâl olıcak, öğleden sonra Sadrazam Derviş Paşa ve gerek Müftî-i müşkil-küşâ Devletlü Âsım Molla Hazretleri, ol câ-yı muallâda resm-i rikâbı icrâ ve tebrîk-i sâl-i ferhunde-fâlı edâ vü îfâdan sonra avdetleri muvâfık-ı rızâ olup, biniş günlerine mahsûs olan resmler birbiri ardınca bî-fütûr zuhûr, velhâsıl saat on bire kadar envâ'-ı zevk ü sürûr ile vakit mürûr edicek, şehinşâh-ı kerem-güster, akşam ezânıyla berâber "Avdeti gönül ister" deyip hemen

sandal-ı saltanâta râkiben sarây-ı Beşiktaş'a avdet ve beyne'l-'işâeyn vusûlleri bir nev'i meserret oldu.

Eski Silâhdâr İbrahim Ağa'nın helâllik dilemek için Topkapı Sarayı'na gelmesi

Âmeden-i Silâhdâr-ı sâbık İbrahim Ağa be-sarây-ı dil-ârâ berây-ı icrâ-yı resm-i istihlâl

Öteden beri sarây-ı saltanatta silâhdârlık pek büyük mesned olmakla, ba'de'l-infisâl cemî' Enderûn halkı ile resm-i istihlâl kaide ve bu usûl-i mehâsin-şümûlün icrâsı cümle hakkında fâide olduğuna binâen, taraf-ı eşref-i şâhâneden da'vetine ruhsat buyrulmakla, mâh-ı Muharremin haftası olan Perşembe günü [77a] Enderûn-ı hümâyûna vürûdu muâyene ve Başyazıcı Mustafa Efendi ma'rifetiyle harc-ı hâssadan masrûfu muvâzene olup, ba'dezîn ashâb-ı güzîn-i rıdvânullahi aleyhim ecmain hazerâtının dahi emânetlerini halefine teslîm ve bu cihetle defterini takdîm edicek, hemen halef ve selef birlikte huzûr-ı hazrete azîmet ve lutfen ve keremen mutâd olan samur kürklerin telebbüsü ile mazhar-ı mefharet olduktan sonra, sâbık müşârünileyhin tîz vakitte infisâli kaddini dü-tâ ve silâhdârlık müddetinde gün göremediği kendiye elem-i uzmâ olduğuna binâen, taraf-ı şâhâneden sadra şifâ bazı sözler gûşuna ilkâ ve teveccüh-i şâhâne üzerinde ibkâ buyrulduğu îmâ olununca, dâire-i hümâyûnu dolaşmaya ruhsat istihsâl ve mâbeyn-i hümâyûndan çıktığı ile her odadan istikbâl olunup, beyne'l-'işâeyn harem ağaları ve zülüflü baltacılar ocağına varınca giderler iken koltuğuna peşkirağaları girip, önünde gümüş şamdanlara taht mumları dikilerek azîm ta'zîm gösterilmeğin, her odada her türlü riâyet bu surette nihâyet buldukta, ağa-yı müşârünileyh, cümleden izhâr-ı hoşnudiyet ve ba'dehu memnûnen hânesine gittiği resîde-i serhadd-i sıhhat oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı Topkapı

İşbu otuzdört senesi Muharrem'i, Teşrinievvel'in sekizinci Perşembe günü duhûl ve mâh-ı mezbûr içinde Teşrinisâni de hulûl ettiğinden havalarda rutûbet peydâ ve husûsiyle ortalığı bürûdet istilâ etmeğin, bundan böyle sevâhilde sıklet müştedd ve deryâda safvet külliyen münsedd olmakla, hemen bir vakt-i münâsibde nakl-i hümâyûn murâd-i pâdişâh-ı rub'-ı meskûn

ise de bahren İstanbul'a mürûr u ubûr biraz dehşetli görünür diyü bir gün evvel ağaların karadan Karaköy kapısına kadar atlar ile gitmesi tasvîb ve oradan piyâdelerle geçilmesi tensîb olunup, ferdâsı gün bi-hamdihi Telâla, deryâda sükûnet rû-nüma ve velî-nimet-i âlem efendimiz selâmet ile Topkapı Sarayı'na geçtikleri âleme sürûr u safâ oldu.

İncili Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb be-Kasr-i İrem-asr-ı İncili

Hadâik-i sultâniyede, dürr-i nâ-yâb gibi şöhret-yâb olan köşklerden İncili Köşk'e Muharrem'in beşinci günü rikâb ısmarlanıp, yevm-i mezkûrede Devletlü Sadrazam Derviş Paşa ve Fetvâ-meab ve takva-intisâb Semâhatlü Mekkizâde [77b] Âsım Molla hazerâtı, ba'de'z-zuhr kasr-ı mezbûrede hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîye yüzler sürerek tebrîk-i reh-yâb ve resm-i âdâb u rikâbı bu minvâl üzere icrâları mahzûziyet-i cenâb-ı şevket-meâb oldu.

Hâfız Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Hulyacı Hâfız Mehmed Ağa bâ-mâhiye-i müstevfâ

Eski Sultan Mustafa Han Hazretleri'nin zamanından beri, ömr-i girânmâyesini saraylarda güzâr ve ibtidâ Eski Saray'dan bed' ile Galata Sarayı ve Enderûn-ı hümâyûnu, otuzar sene beklediği tevâtüren iştihâr bulan hâsodalılardan Hulyacı Hâfız Mehmed Ağa, hulyâ-yı câh-i âli ile gördüğü rüya sarayca anahtarağalığına kadar pâyidâr olduğu, manzûr-ı sıgâr u kibâr olduğundan, Hulyacı'ya cümleten saray halkı riâyet ve hâssaten silâhdâr olanlar derecesiz hürmet etmekte iseler de Hulyacı'nın akvâl ü ef'al-i mâ'tûhânesi silâhdâr-ı cihân-dârı mustarib ve ne kadar iltifât eylese Hulyacı iyiliğe münkalib olmayıp, zarurî silâhdârağa gâibânesinden çerâğlığını ricâ ve harc-ı hâssadan mâhiye bin guruş ile çerâğlığı becâ görüldüğüne Hulyacı keder ve bunun üzerine kibâr-ı Enderûn'a muğber olup dışarı çıktıktan sonra, evvelki gibi her söze inat ve nisbetine lihyesini küşâd etmeyip, matrûşen merâkid-i ehlullâhı ziyâret için bütün gün türbeleri geşt ü güzâr ve "Kaderde var ise dışardan dahi gelir, ya başçuhadâr olurum ya silâhdâr" diyerek altı ay kadar rûy-i perişânı zamâna gösterdiği hatır-güzâr-ı "Fe'tebiru yâ ulü'l-ebsâr"[62] olduktan sonra, rahmet-i Hazret-i Hakk'a vâsıl ve müjde-i mağfirete kabiliyet

62. "Ey basiret sahipleri, ibret alın.", Ayet-i kerîme

hâsıl ettiğini Enderûn halkı işittiklerinde, herkes rûhunu rahmet ile şâd ve Hulyacı'nın hulyâsını bilenler ayn-ı kavm-i Semûd u Âd gibi yâs ettiklerinde "Ve'n-nefsu lâ-tentehî an neyli mertebetin hattâ termî elletî min dûnihe'l-'atabu"[63] meâlinden müstefâd olmuştur. Bunun üzerine şimdiki hâlde mahlûl olan anahtarağalığı ile Peşkirağası Râsih Efendi mübeccel ve nazm u nesri sütûn ü mevzûn gibi mükemmel olup, peşkirağalığı dahi Köşe Peşkirbaşılardan Nureddin Ağa'nın uhde-i âlisine muhavvel ve köşe peşkirağalığı unvânıyla Müezzinbaşı Ceviz Emin Ağa'nın kameti muhayyer gibi muhayyel olunca, tâ nihâyette açık kalan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Halâvet Ahmed Efendi[78a] tarâvet kesb eylediği sahâif-i Vekâyi'e mûcib-i letâfet oldu.

Giyimbaşı Mahmûd Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Giyimbaşı Mahmûd Bey ez-hazine-i hümâyûn

Hazine-i hümâyûnun giyimbaşısı, Levend Çiftliği kışlasına nâzır olan Ocak Ağası Veliağazâde Mahmûd Bey, mizâc ü mişvârının iktizâsı hâsodaya heves-kâr olduğunu yâr u ağyâra izhâr etmeyerek, pes perde-i hafâda çeşm-daşt-ı intizâr iken, akdemce mâ-dûnundaki ağalardan hazinede Lezgi ve kilerde ikinci çuhadâr Seyyid Mehmed Ağa ve seferlide Tatar Hanzâde Ahmed Bey hâsoda ile kâm-kâr ve kendisi duçâr-ı elem ve endişe-efkâr olduğunu âşikâr etmemişti. Nihâyet bugünlerde yine hâsoda olması takarrüb ve beyefendi belli belirsiz kamburca olduğundan hâsodayı kâle almaya teeddüb etmeğin, akdemce Kıbrıs'taki tevliyet ile çerâğ çıkan Ahmed Ağa'nın irtihâli ile mahlûl olan tevliyet beyefendiye inâyet ve bu riâyet namuslarını muhâfazadan ibaret olunca, alt yanında en eski bıçaklı eski olan, talâkât-ı lisân sâhibi Hamîd, giyimbaşı seddine sâid ve birkaç gün mürûrunda hâsodaya alınması hususuna da tâli'i müsâid oldu.

Enderûn ağalarının padişahın huzurunda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomakbâzî-i ağavât-ı Enderûn der-huzûr-ı hümâyûn

Şehriyâr-ı İskender-iktidâr hazretleri, Sofa'da vâki Mustafa Paşa Köşkü'ne işbu Saferü'l-hayr'ın beşinci gününe tesâdüf eden Çarşamba günü teşrîf ve ağavât-ı Enderûn'u tomak oynattırmak bahânesiyle taltîf buyurdukla-

63. "Nefis ulaşmak istediği mertebeye varıncaya kadar amacından vazgeçmez. Hatta bulunduğu yerden önceki mertebeleri yok sayar."

rından sonra, çalgı çalınmasına irâde-i seniyyeleri sudûr ve yeni yetişmiş hânendelerden Dellâlzâde İsmail Ağa ile Suyolcuzâde Sâlih Efendi

Manend-i meh etti zuhûr
Verdi cemâlin dehre nûr
Olsam gamınla bî-huzûr
Gelmez bana asla fütûr

şarkısı gibi şarkıları bilâ-kusûr okudukları, haklarında sebeb-i hâhiş-i şevk ü sürûr ve müstevcib-i iltifât-ı şâh-ı gayûr oldu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Terfi'-i rütbe-i ba'z-ı mütehayyizân-ı ağayân be-sâye-i şâh-ı cihân

Bugünlerde, hazine ve kiler ve seferliden birkaç kişinin hâsodaya alınması için mâbeyn-i hümâyûndan silâhdârağaya pusula isrâ ve ağa da icâbını icrâ emeliyle, pusulada imâ olunduğu üzere hazinenin giyimbaşısı [78b] Hamîd Ağa'yı ve eskilerden Çuhadâr Seyyid Ahmed Ağa'yı ve kilerden Çuhadâr Şerîf Ağa'yı ve Şerbetçi Sâlih Efendi'yi ve seferliden Ukalâ Mustafa Bey'i ve silâhdâr-ı esbak Ali Beyefendi'nin tütüncüsü Sulu Mahmûd Ağa'yı hâsoda müjdesiyle ihyâ edip, giyimbaşılığa sâbık nevbetçibaşı Kolçak İsmail Ağa'yı ta'yîn ve şerbetçiliğe de kilerli ağaların arasında ahlâk-ı hamîde sâhibinden Genç Edhem Ağa'yı tahmîn eylediği tahsîn olunca, seferli odasının câmeşûybaşılığını kalb ses ile ezan veren İhtiyar Selim'e teslîm ve münasip ekmek düştüğü vakit çerâğ dahi ettireceğini ezan perdesiyle herifin kulağına koyduğu bir küpe-i sîm gibi oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı Hümâyûn

İşbu otuz dört sene-i müteyemminesi, Rebiülevvel'inin on ikinci Çarşamba gecesi ber-mutâd mevlid-i şerîf kandili ikâd olunmağla, şâh-ı muhalledü'l-ikbâl, Ağalar Câmi-i şerîfine ziyâ-bahş-ı işa'a-yı iclâl olup, ol cây-ı feyz-intimâya mevlidci efendileri celb ve menkabe-i velâdeti istima' ile saâdet-i ebedî kesb ettiklerinden sonra, ferdâsı günü mevlide mahsûs alay-ı vâlâ ile Câmi-i Ahmed Hanî'ye azîmet ve ol ma'bed-i kadîmede dahi tekrar istima'ları müyesser-kerde-i cenâb-ı Rabbü'l-izzet olıcak, avdete himmet ve iyâb u zehâb-ı mülûkâneleri seyircilere ayn-ı yümn-i meserret oldu.

Tiryaki Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-peşkirî-i kilârî Tiryaki Ahmed Ağa
be-nâm-ı nâmî-i dizdârî-i Şam

Akdemce Şam dizdarlığı ile gâibânesinden çerâğ ve dahi türlü zemîn ve zaman ile Enderûn-ı hümâyûn'dan ırağ olan Çerkes Paşazâde Abdi Bey, ipek gibi nâzik bir bey olmakla, feleğin germ ü serdine tahammül edemeyerek reh-i rastta inhirâf-ı mizâc peydâ ve lisân-ı hâli "Naz-perverde-i visâlem men-kücâ hicrân-kücâ"[64] diyerek Şâm-ı cennet-meşâma vardığını melekü'l-mevt istişmâm ettiği anda, enfas-ı ma'dûdesi tamâm olduğu peyâm-ı âlâmı, resîde-i sâmi'a-yı vâli-i memleket-i Şam olıcak, devlete inhâ ve o cihetle diğerini istidâ etmekle, pek çoktan beri Afyonkarahisarı'nın dizdarlığına hasret çeken Peşkirbaşı Tiryâki Ahmed, keyf-i duhân ve neş'e-i nihân [79a] ile afyona cilâ ve "Bu akşam Şam dizdarlığı isterim" diyü afyon bıçağını çekip mâbeyncilere gitmesi sebeb-i incilâ olmakla, ferdâsı gün dizdarlık mezbûr tiryaki-i mezkûre münasip görülüp, anınla çerâğlık ihsân ve hemen kısa boyuna al kaput giyip Şam'a revân olduğu bamdan Şam'a kadar gülmeye şâyân ve peşkircilik ile nâ-dân Süleyman şâdân olduğuna mâ-dûnundaki eskiler handân oldular.

Seferli Kethüdâsı Ali Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kethüdâ-yı seferli Ali Bey bâ-nân-pâre-i cesîme

Sarayda silâhdârlığı ziyâdece emel eden, ashâb-ı âmâldenseferli Kethüdâsı Ali Bey, ba'z-ı aşüfte sözüne firifte olarak, ol mesned-i ankânın dâm-ı merâma râm olmasına leyl ü nehâr intizâr ve ısrârını her bar ağyâra izhâr eylediği iştihâr buldukta, biraz pâye-peres, ihtimâl-i ümmîd-i baîd ile defter-i bendegânına dest-res olmağa heves ettiler ise de silâhdârlık sene-i sâbıkada iki defa teceddüd ve öyle söz seferli kethüdâsının semtinden dahi geçmediği müdâhinlerin ekserîsine mûcib-i tereddüd olunca, beyefendi kepâze olduğuna intikâl ve Silâhdâr İlyas Ağa "İstiskal etmesi ihtimâldir" diyü işbu Rebiülâhir'in altıncı günü takdîm-i arzuhâl edip, mahlûl olan tevliyet-i cesîme ile çerâğ ve dâğ-ı derûn-ı Enderûn'dan ırağ oldukta, münhal olan seferli kethüdâlığına, vaktiyle seferlinin başkollukçuluğundan hâsodaya giden Sâdık Ağa lâyık ve sâik-i kaderin sevkiyle akrânına fâik olmağın, uhdesinde olan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan cündîliği meşhûr ve cevânib-i erbaa'sı ma'mûr

64. Ben her zaman rahat ve huzur içinde yaşadım. Ayrılık ve sıkıntı benden uzaktadır.

olan Lezgi Mehmed Ağa mesrûr ve evvelkinden ziyâde tatyîb-i hâtıra mecbûr olduğu sahâif-i *Letâif-i Enderûniyye*'ye mastûr oldu.

Kemençeci Tahir Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kemençeci Tâhir Ağa ez-hâne-i hâssa ve dizdarî-i Yedikule

Silâhdâr-i esbak Devletlü Ali Beyefendi'nin evâil-i silâhdârlığında başçakırsalanı olup, otuz târihinde hâsoda ile kâm-rân ve târih-i mezkûreden beri eltâf-ı firâvâna nigerân olan Kemençeci Tâhir Ağa, dâima çerâğlığı iddia ve husûsiyle metbû'u olan beyefendi azl olunduktan sonra, saraydan şarap gibi sıkıldığı bedduâ gibi olmakla, bugünlerde mahlûl olan [79b] Yedikule dizdarlığıyla çerâğlığı mir'at-i kâinatta cilve-ger ve uhdesindeki hâsoda gediği ile ikincilikten gitme Seyyid Mehmed Ağa mu'teber oldu.

Hâsodalı Tatar Hanzâde Ahmed Bey'in vefatı

Vefât-ı Tatar Hanzâde Ahmed Bey ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Silâhdâr İbrahim Ağa'nın azlinden evvelce Lezgi Mehmed Ağa ile hâsodaya alınan Tatar Hanzâde Ahmed Bey, birkaç ay sonra hummâ-i muhrikeden elif kameti lâm ve birkaç günün içinde vadesi bittiği ahbâb u ensâbına âlâm oldu. Müteveffa-yı mûmâileyhin kadr-i hâli, haseb ve nesebi âli ve ahlâk-ı hamîdesinin iktizâsı feyz alması cümlenin âmâli iken, hâsodaya gider gitmez şerbet-i mevti nûş ve lezzet-i câm-ı Cem'i ferâmuş eyledi.

Kaptanıderya İçelli Ahmed Paşa'nın azledilip yerine Kasapbaşı Hasan Ağa'nın getirilmesi

Tebdîl-i Kapudân-ı deryâ İçelli Ahmed Paşa

Sâl-i sâbıkta kaptan paşa olan kudemâ-yı vüzerâdan İçelli Ahmed Paşa Hazretleri'nin deryâca ma'lûmâtı olmadığı cihetle sûret-i istifâda göründüğü dirâyetine mahmûl ve tersânece mes'ûl olmaksızın Anadolu eyâletine mevsûl olduğu nezd-i ukâlâda makbûl olmağın, mansıb-ı deryâ, mehâmm-âşina Kasapbaşı Hasan Ağa hakkına becâ görülerek Bâbıâli'den da'vet ve gûş-ı bî-hûşuna ilbâs-ı ferve-i vezâret buyrulup, kaptan paşalık unvânıyla sâhil-res-i selâmet olduğuna teşekküren, tersâneye vusûlü anda zebh-i karâbîne mübâşeret ve tersâneyi salhâne kıyas etmemesi için gemilerden işâret çekildiği isâbet oldu.

Vehhâbî liderlerinin Mehmed Ali Paşa tarafından yakalanıp İstanbul'a gönderilmesi

Âmeden-i Vehhabî-i mel'ûn be-huzûr-ı hazret-i pâdişâh-ı rub'-ı meskûn

Sinîn-i vefîreden berü tarîk-i beyt-i atîki sedd ile huccâc-ı zevi'l-ibtihâcı iz'âc eden Vehhâbî-i lâîn-i duzâh-karîn, kuvvet-i nübüvvet-i hazret-i fahrü'l-mürselîn ile giriftâr-ı şir-pençe-i kahr ü kîn olduğu hînde, der-zencîr, Mısır tarafından der-i devlet-masîre tesyîr ve vusûlünden sonra tertîb-i cezâsı li-maslahatin Eski Saray binişine te'hîr olunmuştu. İşbu defa Cemâziyelevvel'in ikinci günü sarây-ı mezkûre saltanat binişi olup, azîm alay ile oraya gidildikte, mağrûr ve makhûr, huzûr-ı mehâbet-mevfûra müzellel ve muhakkar nîm saat kadar durdurulduğuna kâffe-i muvahhidîn-i dîn mesrûr olduklarından sonra, huzûr-ı hazret-i pâdişâhîde kâimen duran Sadrazam Devletlü Derviş Paşa ve Şeyhülislâm-ı [80a] be-nâm Mekkîzâde Devletlü Âsım Molla ve Kaptanıderya Hasan Paşa, hidmet-i zemîn-busîyi birkaç kere edâ ve duâ vü senâyı resîde-i tak-i semâ ettikleri esnâda, lâîn-i bî-dînin mühîn-i muînleri ile memerr yerlerde boyunları vurulması îmâ olduğu gibi Bostancıbaşı Halil Ağa'ya o işi görmesi fermân ve ağa dahi Vehhâbî lâînini saray meydanında hâk-i mezellete galtân ve yanında olan şeyh-i urbânı Alay Köşkü altında kurbân edip, hazinedarı dedikleri murdarı Mercan Çarşısı'nda şimşîr-i hunbâre teslîm-i gerden-i taât ve bundan sonra çölde dahi olsa itaât edeceğini hikâyet meâlinde, hâlâ rikâbdâr-ı şehriyârî ve şuarâ-yı asrın medâr-ı iftihârı Ârif Ağa, bi'l-bedâhe bir ufak tarihe muvaffak ve huzûr-ı şâh-ı gayûrda yer öpüp okuduğu kendüyi iltifâta müstehak gösterdiğinden, mısra-ı mezbûr bi-aynihî silk ü sutûra mastûr oldu. (Li-münşihi);

Nesl-i Vehhâbî kesildi seyf-i Mahmûd Hân ile

İşbu târih-i tâm, pesendîde-i tab'-ı ihtirâm-ı pâdişâh-ı İskender-ihtişâm olmakla, rikâbdâr-ı müşârünileyhe bin altun in'âm ve ba'dehu hengâm-ı asra kadar orada ârâmları cümleye ikrâm oldu.

Çuhadâr Râşid Bey'in çuhadârağa çakırsalanı olması

Çakırsalan şüden-i Râşid Bey be-ser-çuhadâr-ı şehriyârî

Hazine-i hümâyûnda olan ağalardan Sultanzâde Çuhadâr Râşid Bey, geçen sene başçuhadâr olan Mâbeynci Bekir Efendi Hazretleri'nin vaktiyle acemîsi olduğundan çakırsalanlığını emel ve fakat Bekir Efendi selefi gibi temel salacağını

bilemediğinden, def'aten eski çakırsalan Selim Ağa'yı değiştirmek "umûruna halel verir" diyü "Râşid Bey'i nasb etmek gayr-i muhtemeldir" dediği her mescliste mesel gibi idi. Ne hâl ise bugünlerde Râşid Bey taraf ve takrîbini bulup çakırsalanlığı her tarafa ricâ ve sultanzâdeliğine itinâ âlem-i bâlâya kadar tasdi'e ictira etmeğin, mesned-i mezkûru tahsîl ve namusunu tekmîl eyledi.

Sadullah Ağa'nın hacca gitmesi

Azîmet-i Kethüdâ-yı gencîne-i sâbık Sadullah Ağa be-hacc-ı şerîf

Geçen sene hazine kethüdâlığından isti'fâ ve sâl-i âtiyede Beytullah'a yüz sürmeyi istidâ eden Saadetlü Sadullah Ağa, ol savb-ı bâ-savâba âzim ve kalkmazdan evvel cemâbeyn-i hümâyûna varmak lâzım olmakla, Cemâziyelâhir'in [80b] içinde hâk-i pây-i şâhâneye yüz sürdüğü bendegâna iftihâr ve Sadullah Ağa'nın mizâcına göre gelmemek arzusu ile itizârı iştihâr buldu.

Hazine Vekili İbrimli Cevher Ağa'nın kendi isteğiyle Şam'a gitmesi

İstidâ-yı hazine vekîli İbrimli Cevher Ağa be-mücâveret-i Şâm-ı şerîf

Harem ağaları musâhiblerinden hâlâ hazine vekîli İbrimli Cevher Ağa, cevher-i imân ile kalmak ricâsına terk-i dünyâ olmakla, Şam gümrüğü malından münasip maaş ta'yîn ve arâzi-i mukaddesede mücâvereti tahsîn olunup, üzerinde olan hazine vekîlliği ile şu günlerde şevketlü, kerâmetlü efendimizin şehzâdeliğinden beri etbâ'ısı olan, harem ağaları musâhiblerinden Küçük Beşir tebşîr olunduğu teşhîr ve huzûr-ı müstevcibü's-sürûrlarında mesned-i mezbûrun menşûru tahrîr olması aşırı tevkîr olup, bundan fazla açık kalan musâhiblik şerefiyle Nakîb Sâdık Efendi'nin dâiresinde terbiye olmuş Habeşî Reşîd Ağa teşerrüf eylediği nakîbe râci ve tefevvüh olunan teveccüh-i seniyye rakîbe şâyi oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydan-ı Sarây-ı Topkapı

İşbu otuz dört senesi Receb-i şerîfinin on ikinci günü, Topkapı Sarayı'ndan surre-i hümâyûn çıkacağı tebeyyün etmekle, yevm-i mezkûrede me'mûrlar meydan-ı mezbûra tecemmu ve Haremeyn ricâli bu zemînde tevessü edecekleri, hidmette bulunanların cümlesine sebeb-i temettü olup, ba'dehu Devletlü Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa Hazretleri, resm olan serâsere kaplı dört yenli samur kürkü huzûr-ı fâizü'n-nurda giydikten sonra, surre devesini dolaş-

tırdıkları meydana gidip, kendine mahsûs olan hidmetleri sırasıyla itmâm ve ba'dehu emanetleri surre emini bulunan Cabbarzâde Kapı Kethüdâsı Mustafa Bey'e teslîm edip Kâbe'ye izam eylediği, şâyeste-i izzet ü ikrâm oldu.

Çuhadâr Sâlih Bey ile Kocabaş Süleyman Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Çuhadâr Sâlih Bey ve Kocabaş Süleyman Ağa

Hazinede, Valide Kethüdâsızâde Çuhadâr Sâlih Bey'le seferlide silâhdârağa çakırsalanlarından Kocabaş Süleyman Ağa, çektikleri esmâyı üstlerine sıçrattıklarından nâşi, herkes bunlardan tehâşî etmekle, lâ-ilâc bimârhaneye muhtâc ve bu keyfiyet darüşşifa memurlarından istimzâc olundu ise de Sâlih Bey, sade silahşorlük ile saraydan ihrâc ve fakat "Kocabaş'ın başına [81a] gelen dâhiye-i dehyâ daha sakattır" diyü bimârhaneye vaz' ettirdikleri sebeb-i şikestî-i mizâc-ı merhamet-imtizâc oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Nakl-i hümâyûn be-Sahil-sarây-ı Beşiktaş

Şuhûr-ı Rumiyyeden Mayıs'ın üçüncü günü ve şuhûr-ı Arabiyyeden Şaban-ı şerîfin dokuzuncu Cumartesi günü, eşref saat ile zât-ı şevket-meâb-ı şâhâne, Beşiktaş Saray-ı dil-ârâsına nakl-i hümâyûn buyurdukları, dîde-i dünyâyı rûşenâ ve bîgâneleri makama âşinâ eyledi.

Göksu Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn be-Kasr-ı dil-cû-yı Göksu

Mâh-ı mezbûrun on birinci Pazartesi günü Göksu'ya rikâb ısmarlanıp, öğle üzeri saltanat takımıyla zât-ı şâhâne teşrîfe rağbet ve ol mahalde Vezîriazam Devletlü Derviş Paşa ile Şeyhülislam Mekkîzâde Efendi Hazretleri, hâk-i pây-i hümâyûna yüz sürmeye ruhsat bulup, bir iki saat mültefet olduktan sonra yerlerine avdet ve o aralık ağalar da huzûra davet olunup, biniş yerlerinde kaide olan şeyler sırasıyla icrâ ve her sınıf bir bahâne ile mazhar-ı ihsân-ı şân-ı kevkeb-ârâ olıcak, bir miktar da keman-keşân-ı çille-keşân, tîr ü kemân ile meydân-ı imtihânı birbirine dar ve müstaidleri;

Şast-ı ikbâle göre menzil alır ehl-i hüner

meâlinden hissedâr olduklarından, hazinede Meleşzâde İzzet Beyefendi'nin peykçilere galebesi karîn-i tahsîn ve mükerreren hava alması netîce-i temkîn olduğu sıralarda akşam taamı sipâriş ve Silâhdâr İlyas Ağa çaşnîgirlik şerefiyle nâil-i niam-ı nüvâziş olmağın, ol anda hâsodalı ağalar sırasıyla sahan taşımaya meşgûl ve hânende ve sâzendeler sûz-ı dilârâda yapılan;

Çîn-i gîsûsuna zencîr-i teselsül dediler
Döndüler sonra hatâdur diyü kâkül dediler

bestesini çalıp çağırmak ile makbûl oldukları hâlde taam encâma resîde ve fazlasının lezzetini hidmette bulunanlar çeşîde edicek, salât-ı asrın edâsına şâh-ı İskender-ihtişâm kıyâm ve cemaâte ikdâmları riâyet-i sünnet-i seyyidü'l-enâm olup, ba'dehu leb-i deryâda müheyyâ yirmi dört çifte al koçulu saltanat sandalına râkiben, ezana yakın avdet-i mülûkaneleri rengîn ve bu vechile hareket-i hümâyûnları [81b] re'y-i rezîn oldu.

Şair Vâsıf Osman Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Vâsıf Osman Bey bâ-tevliyet-i Bolayır

Bolayır dedikleri karyede makberesi meşhûr ve gazada şehâdeti Tevârih-i Âl-i Osman'da mastûr olan Şehzâde Süleyman Paşa tevliyeti bugünlerde mahlûl ve çerâğlık isteyen arz ağalarından Kiler Kethüdâsı Vâsıf Osman Bey tevliyet-i mezbûra mevsûl olup, kiler kethüdâlığını Peşkirağası Nureddin Ağa ta'yîn ve kâmet-i liyâkati huzûr-ı hümâyûnda tezyîn olunca, peşkirağalığına mâ-dûnunda bulunan Abdurrahman Ağa şâyân ve köşe peşkirağalığıyla Kolozlu Süleyman nâil-i servet ü sâmân olup, tâ nihâyette noksan bulan hâsoda gediği saray halkının "Agucu" dediği Hamîd Ağa ile tamâm ve bu eyyâmda gediğe geçmesi netîce-i kelâm oldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i Vâsıf Bey: Mîr-i müşârünileyhin eş'ârda nazîri nâdir olduğu âsârından zâhir olmakla, sarây-ı dil-ârânın mizâcına münasip söylediği şarkı ve gazelleri her fem ve gül-femde mahfûz ve mîve-i turfanda gibi erbâbı mahzûz olduğu için çend aded âsâr-ı âb-dârı, nüvişte-i ser-i satır-ı cümle-i güftârî kılındı.

La'lin hased-i la'li ile suyu düşüktür
Güyâ leb-i rengînteri yâkut yüzüktür
Da'va edemem yok diyü ammâ fem-i yâri
Var ise de yoktur denecek rütbe küçüktür

Ünsiyyet-i etrâki bana eyleme teklîf
Ben ehl-i tabî'attenim ey şûh o hödüktür

Feryâd-ı girift olsa da dünyâya müessir
Nây-ı dil-i nâlânıma nisbet ne düdüktür

Mazmûn-ı nev elbet bulunur dilinde
Vâsıf ne kadar olsa yine eski kütüktür

Nazm-ı diğer

Mihneti kendüye zevk etmedir âlemde hüner
Gam u şâdî-i felek böyle gelir böyle gider

diyerek yaptığı güfte gibi nice rengîn mezâmin, mîr-i müşârünileyh tarafından tuhfe-i dergâh-ı pâdişâh-ı rûy-i zemîn kılındığından mâadâ, Musâhib Hâtif Efendi'ye hasbihal ve onun gibi arîf ve zarîf ehl-i hâl kimselere nazmen ve nesren takıştığı resîde-i rütbe-i kemâl olduğuna dâll olmakla, der-hâtır olan birkaç tane pek tuhaf ebyât-ı hezliyâtı *Letâif-i Vekâyi*'e tahrîr ve Vâsıf'ı vasf etmeye fakîr-i pür-taksîr bunları tedbîr etmiştir. (Li-münşihi)

Hâtif istersen gücen her gün bana
İki tane kirli hanım kaşkaval olmuş sana

Bir şekerli şerbet içmiş söylemiş Vâsıf gibi[82a]
Ekşiyip bakkalda pekmez şimdi bal olmuş sana

Lâübâli bir yâlîn yüzlü dellakmış diyen
Parça parça kirli bezler peştemâl olmuş sana

Pırpırılıktan bakiye evde kalmış bir yelek
Eskimiş astarı şimdi dest-mâl olmuş sana

Baldırı çıplak tulumbacıya bacın bir gece
İçeri gir mi demiş bilmem ne hâl olmuş sana

diyerek Hâtif Efendi'nin vaktiyle tulumbacılık ettiğini imâ eder sözleri gibi hazinede Hattat Sağır Hoca İzzet Bey'e de takıştığı manzûmeleri yazılmaya şâyeste olduğundan, bir iki satr-ı nâ-dürüst de ondan yazılmıştır.

Hiç sorma sakın hâl-i dil-i zâra karışmam
Küstüm sana ben nâfile yalvarma barışmam
Ben haddimi bilirim herkesle yarışmam
Küstüm sana ben nâfile yalvarma barışmam

dediği lakırdıları ömürden şeyler iken, Sultan Hamîd zamânından evâhir-i devr-i Selîm Hânî'ye kadar iflas ile ömrünü ifnâ ve on sekiz târihinde Silâhdâr Süleyman Paşa kendüye kaftancı ettiğinden sonra müstesnâ olup, yirmi iki senesi cennet-mekân Sultan Mustafa Han, câlis-i evreng-i taht-ı şâhî ve hâiz-i hilâfet-baht-ı şehinşâhî olduklarında mîr-i müşârünileyhi hâsodaya alarak, mazhar-ı ni'am-ı nâmütenahi edicek, orada tevârih ve kasâid ve gazeliyyâtı daha ziyâde itibâr ve Vasıf-ı Enderûnî denilerek Enderûn u bîrûnda iştihâr bulduğundan, otuz senesi hâsoda kaidesince anahtarağası iken kiler kethüdâlığı mansıb-ı mu'tenâsını ihrâz ve dört seneden ziyâde ol mesned-i mümtaz ile bâlâ-pervâz olup, işbu bin iki yüz otuz dört senesi bâlâda mezkûr tevliyet ile mesrûr ve vazîfe-i zimmeti üzere bundan böyle nakd-i vaktini duâ-yı şâhâneye vakf eylediği meşhûr oldu.

Padişahın Mısır Vâlisi Mehmed Ali Paşa'ya kılıç ve kaftan göndermesi

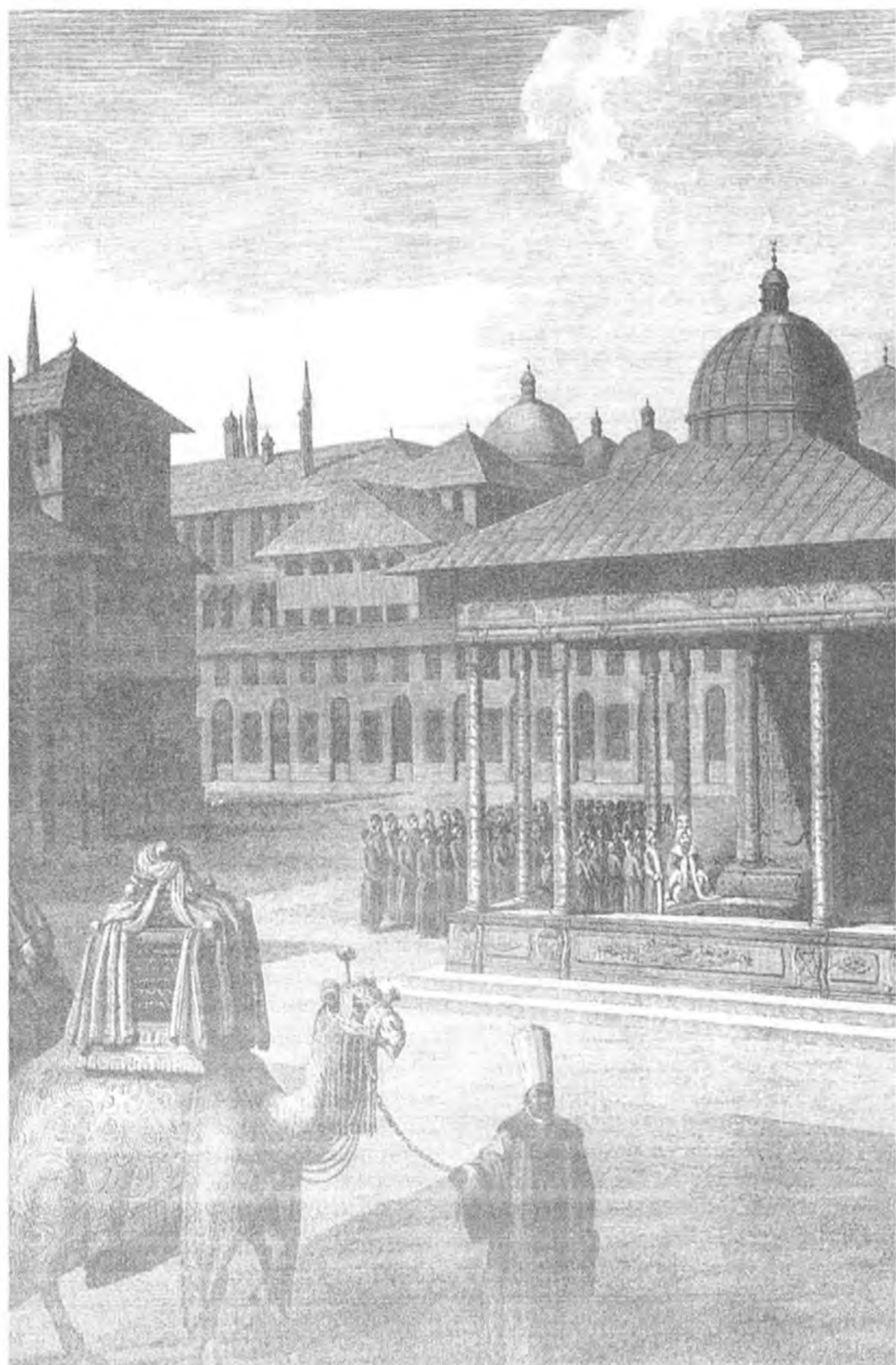
İrsâl-i kılıç ve kaftan be-vâli-i Mısr-ı Kahire bâ-yed-i Kânî Bey

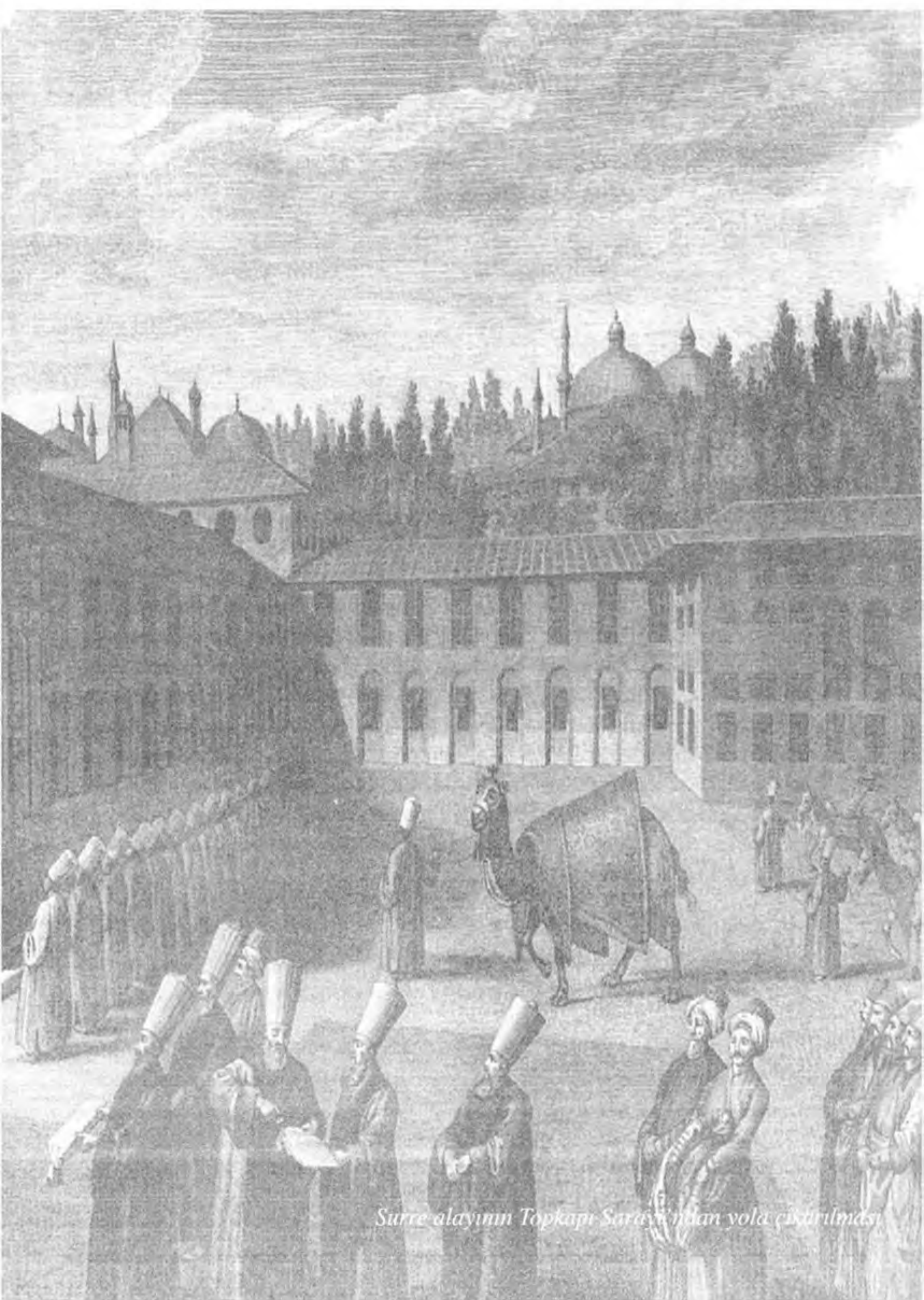
Mısır Vâlisi Devletlü Mehmed Ali Paşa Hazretleri'nin neyyir-i âtıfet-i şâhâne inzimamıyla, bu defa da Vehhâbî husûsunda husûle gelen muvaffakiyeti mahzûziyet-i mülûkaneyi mûcib ve tezâyüd-i teveccühât-ı seniyyeyi müstevcib olmakla, taraf-ı saltanattan Mâbeynci-i sâni Saadetlü Kâni Beyefendi kılıç ve kaftan isâline me'mûr ve şehr-i Şabân'ın yirmi üçüncü sebt günü semt-i maksûda azîmeti *Vekâyi'-i Letâif*'e mastûr oldu.

Ramazan ayının gelmesi ve sarayda huzur derslerinin başlaması

Sübût-ı gurre-i Ramazân-ı şerîf ve bed'-i [82b] ders-i tefsîr-i latîf der-huzûr-ı hümâyûn

İşbu otuz dört senesi Cumartesi gecesi Ramazan-ı şerif isbat olunduğu mütevâtir ve bu husûsa muvahhidîn-i dîn teşekkür edecekleri mütebâdir olduğundan, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn derslerine ibtidâ ve sekiz gün müteâkiben mübâhese-i ilmiyye istima'ına muvaffakiyetleri sebeb-i iktidâ oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-sarây-ı dil-ârâ

Mâh-ı rûzenin on beşinci günü, Hırka-i Şerîf ziyâreti arzusuyla şevketli efendimiz İslâmbol Sarayı'na teşrîf ve öğle namazından sonra ol sevb-ı latîfi erkân-ı devlete ziyâret ettirmeleri mezîd-i taltîf oldu.

Başlala Derviş Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Başlala DervişAğa ez-hâne-i hâssa

Sinin-i vefireden beri hâsodada iştihâr ve hünkâra başlala olmakla itibâr bulan Derviş Ağa, mücerrebü'l-etvâr ve germ ü serd-i rüzgârı görmüş ihtiyâr emekdar olduğundan mâadâ, el-yevm tabh-ı taamda yektâ ve şurup kaynatmada bî-hemtâ olmakla, cihân kendiyü medh ü senâ ve sânisi olmadığına itina olunarak, geçenlerde Vâsıf Bey'in çerâğlığında kiler kethüdâlığını saray halkı buna tahmîn ve bu dahi olmasını me'mûl ettiğinden hayli temkîn edip, bir tarafa ricâ ve bir kurenâya ilticâ etmemesi "Derviş recâ bî-pâdişâhi nekuned"[65] mânâlarını murâdı îma ise de mansıb-ı mezkûr âhere icrâ olduğuna câr-ı mecrûr gibi meksûr olup, bu tahallüfe tahammül edemediğini Silâhdâr İlyas Hazretleri'ne beyân ve birkaç günün zarfında mahlûl olan tahtırevancıbaşılık nân-pâresiyle çerâğlığını sebeb-i def'-i halecan-ı hâtır-ı cân gibi göstermeğin, silâhdârağa, Derviş-i dil-rişîn derdine devâ kastıyla nân-pâre-i mezkûru âlem-i bâlâdan ricâ ve taraf-ı şâhâneden ihsân buyrulduğu lala-yı müşârünileyhe sebeb-i hayât-ı lâ-bekâ olup, münhal olan başlalalık, hâsodada ulemâdan Hasan Bey'e bâis-i kerr ü fer ve açık kalan hâsoda gediği hazine-i hümâyûndan hâsodaya giden Cevâhirci Seyyid Ahmed Ağa'yı müstağrak-ı zer ü zîver eyledi.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim-i ıyd der-sarây-ı cedîd

Zıll-ı zalîlullah, halîfe-i Resulullah Hazretleri, arife günü İslambol Sarayı'na azm ü rah edip oraya ba'de'l-vusûl, usûl-i mehâsin-şümûlü icrâ ile meşgûl [83a] ve bendegân-ı Enderûn'u nâil-i me'mûl buyurduklarından sonra, akşam üzeri silâhdârağa tarafından hazırlanmış olan taamı Mustafa

65. Derviş rica ile padişah olamaz

Paşa Köşkü'nde it'âm ve bayram münâsebetiyle gece saat beşe kadar huzûr-ı fâizü'n-nurlarında ârâm eden çavuşlara musâhiblere in'âm buyrulup, nihâyet velî-nimet, kasr-ı mezkûrede istirahat niyetiyle bendegâna izin inâyet ve herkes bir tarafta rahat edip sabah olunca akağalar kapısında kurulan taht-ı murassa', şeref-i şevket-i câh-ı celâl-i pertev-i iclâl salıcak, vüzerâ ve ulemâ ve sâir ehl-i menâsib muâyede-i hümâyûn resmini icrâ ve muahharen salât-ı ıydı Sultan Ahmed Câmi-i şerîfinde edâ ve saraya avdet akabinde ağaların biatı dahi muvâfık-ı rızâ olmağın, onlardan sonra Yalı Köşkü binişine azîmet âdet ve bu gibi eyyâm-ı bayrama renk veren o renkli şeylere rağbetlerinden her taraf şeref bulduğu tezâyüd-i zîb ü zînet-i devlet ve üç dört gün eğlendiği hak budur ki ümmet-i Muhammed'e nimet oldu.

Bazı ağaların çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Şâkir Ağa ve Daldal Hâfız Efendi ve Kadıköylü Şâkir Ağa

Yirmisekiz senesi, seferli odasının câme-şûybaşılığından hâne-i hâssaya alınan Kuloğlu Şâkir Ağa, kırk bin kul ağasına geçen Cuma selâmlık yerinde bir madde ricâ ve Ağa da ısgâ etmeyicek, Şâkir Ağa ertesi Cuma biraz sûzişli sitem söylediği sebeb-i iştikâ olmağın, silâhdârağa Şâkir'in şâkisini ırzâ emeliyle gâibanesinden çerâğlığına inhâ ve beşyüz kuruş mâhiye tahsîsiyle hânesine isrâ ettiği sırada, diğer der-dest olan iki kıt'a mahlûllere yine ağavât-ı hâne-i hâssadan Kadıköylü Şâkir Bey ile Daldal Hâfız Efendi mevsûl ve sâye-i şâhânede ikisi de nâil-i me'mûl olmalarıyla, uhdelerinden münhal olan gedikler Şerîf Ağa ve Şerbetçi Salih Efendi ve seferliden gitme Ukalâ Mustafa Bey hakkında takrîr ve bunlara icrâ olunduğu tahrîr olundu.

Şehzâde Sultan Ahmed Efendi'nin doğumu münasebetiyle düzenlenen şenlikler

Vukû'-ı velâdet-i Sultan Ahmed ve mesrûriyet-i ba'z-ı ağavât-ı Enderûn be-münâsebet-i velâdet-i hümâyûn

Şehr-i Zilkade'nin dokuzuncu Salı günü, harem-i hümâyûn tarafından sadâ-yı kös-i şad-mânî, resîde-i tâk-ı asumânî olıcak, ağalar velâdet olduğuna intikal ve başka şey için mehterhâne çalınmak gayr-i ihtimâl diyü, müretteb olan kurbanları zebhe isticâl eyledikleri vâkiü'l-hâl olmağın, ibtidâ ol hidmetler edâ ve sâniyen hangi odanın önünde kurban evvel kesilirse [83b] ol odalı "Biz evvel kestik" diyü iddia etmek merâsim-i mu'tenâ gibi olmakla,

bu defa kilerli evvel kestiği sebeb-i kahkaha olduktan sonra, harem ağalarının hareketinden şehzâde olduğu teferrüs ve ism-i sâmileri ne tesmiye buyrulduğu muhtâc-ı tecessüs iken, zât-ı şâhane, hırâm-ı ihtirâm-ı pâdişâhâne ile mâbeyn-i hümâyûn tarafından zâir ve makdem-i mülûkânelerine Çinili Köşk'ün etrâfından herkes muntazır olup, ba'de'l-vusûl kasr-ı bî-kusûra şeref-i nüzûl akibinde, ibtidâ hâsodalılara köşkün içinde altın serpip, sonra meydanda dizilen baya ağalara mübârek dest-i kerem-peyvestleri ile hezar-be-hezar zer-i hâlisü'l-ayâr îsâr ve ağavât-ı encüm-şümâr nasîblerin vaz'-ı ceyb-i iftihâr ettiklerinde silâhdârağa çil pâre serpmeye âgâz ve fitalar ile dolu bunca paradan kimi çok ve kimi az kaptıktan sonra ibtidâ kol oyunu, sâniyen ince saz birbiri ardınca ihtizâzda iken, eski ağalardan birkaç kimsenin hâsodaya nakli murâd-ı pâdişâh-ı bende-nüvaz olıcak, meydandan avdet olunduğu saat hâsoda müjdeleri zuhûr ve ber-vech-i peşîn hazinenin göç eskisi Saraylızâde Hasan Ağa ve bıçaklı eskilerden Sinobî Süleyman Ağa mesrûr olup, ba'dehu kilerden de Peşkirbaşı Ukalâ Süleyman Efendi ve çuhadârlardan Merdivenköylü Mustafa Ağa ve seferlinin câmeşûybaşısı Caka Hüseyin Bey ve eskilerden Bağdatlı Çuhadâr Mehmed Bey, hâsodalılar silkine mastûr ve cümlesi cân ü dilden duâ-yı vâcibü'l-edâya mecbûr oldukları gibi şehzâde-i müşârünileyh efendimizin nâm-ı nâmî-i ism-i sâmileri de Sultan Ahmed tesmiye buyrulduğu meşhûr olunca, şuarâ ve sihr-âzmâ tanzîm ve tevârihe ibtidâr ve her biri bir vasıta ile takdîme ictisâr ettilerse de içlerinde âb-rû-yı şuarâ Âmedî Pertev Efendi cümleden â'lâ târih inşâ ettiği bu mahalle imlâ olundu.

Pertev salâdur kevn ü mekâne
Târîh yazdım beyt-i yegâne
Bu lutf-ı Îzid Mahmûd Hân'a
Sultân Ahmed geldi cihâna

İşbu târih-i mirrîhden başka musannâ yapılan tarihler bî-hadd ü bî-hesab ve ancak bir tarihte bundan â'lâ tarih söyleyemeyecekleri sebeb-i intihâb odu.

Şeyhülislâm Mekkîzâde Efendi'nin azledilip yerine Çerkes Halil Efendi'nin getirilmesi

Azl-i müftiyyü'l-enâm Mekkîzâde Efendi ve nasb be-câyeş Çerkes Halil Efendi

Pâdişâh-ı Behram-gulâm, [84a] Çerkes Halîl Efendi Hazretleri'ne liecli'l-ihtirâm şeyhülislâm etmeği meram buyurup, işbu otuz dört senesi

Zilkade'nin sekizinci günü saraydan da'vetine Tüfengîbaşı Yahya Bey'i ilzâm ve yağlı kayık ile yalısından alıp Beşiktaş Sarayı'na götürmesi bir nev'i ikrâm olup, evvelce Çinili Köşk'e celb olunan Devletlü Derviş Paşa Hazretleri ile dâhil-i huzûr-ı şâh-ı İskender-ihtişâm olduklarında, hazırlanan ferve-i fetvâyı beyzâyı dûş-ı liyâkatlerine iksâ ve hakk-ı âlilerinde kâffe-i teşrîfât-ı Devlet-i Aliyye icrâ olunarak yerlerine isrâ ve selef-i sâlihleri hâne ve sâhilhânelerinde me'mûr-ı duâ oldukları sebt ü imlâ oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede-i mu'tenâ der-sarây-ı dil-ârâ

İşbu otuz dört senesi ıyd-ı adhâ Cumâ'ya tesâdüf ve yevm-i mezkûre-i mübârekede ibtidâ bayram namazına ve muahharen Cuma namazına gidilip gelinmesi mûcib-i tekâlüf ise de şehinşâh-ı şevket-ârâ, bi-hamdihi Teâlâ, her bir merâsimi vakt ü zamanı ile icrâ ve hiçbir maddeye sekte irâs etmeksizin edâ vü îfâları memdûh-ı ednâ vü â'lâ olup, akağalar kapısında muâyede olunduktan sonra bayram namazına mükemmel alay ile iyâb u zehâbları görmeye şâyân ve teferruatından olan mevâddın kâffesi sırasıyla resîde-i serhadd-i pâyân oldu.

Sırkâtibi Yamağı Kâmil Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i yamak-ı sırkâtibi Kâmil Bey ez-sarây-ı dil-ârâ

Kanun-ı kadîmeden beri hazineliye has ve bir vakitte kilerli ve seferliye ihtisâs bulmayan sırkâtibi yamaklığının, bazı esbâbâ mebnî seferlide olan ağalardan Gümrükçü Osman Ağa'nın yeğeni Kâmil Beyefendi'ye icrâsı husûsuna seferliden neşv ü nemâ bulan berberbaşı ağa irâde istihsâl ve mîr-i mürüvvet-semîrin fenn-i kitâbette mahâreti olup olmadığı istidlâl olunamayıp, bir iki sene ol mesnedde tekâpû ve akrân u emsâli yanında def'-i arzu etmiş ise de müdâhinlerin tahmîn eyledikleri daha büyük mesnedlerin çarçabuk adem-i zuhûru mîr-i mûmâileyhin sebeb-i terk-i hâb u huzûru olup, ba'dehu çerâğlığa hâhişger ve hâmilerinin himmetiyle on bin kuruş tutar tımar ile çerâğlığı bahs-i diger olıcak, uhdesinden münhal [84b] olan sırkâtibi yamaklığına Silâhdâr İlyas Ağa Hazretleri'nin kilercisi Kilerci Sadullah Ağa elyâk ve kilercilik hidmetine Galata Sarayı'ndan alınan müstaid Saîd Ağa müstahak oldu.

Kâğıthane Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı Kâğıthane

Zilhicce'nin on dokuzuncu günü olan Pazartesi günü, Kâğıthane'ye berren gidilmek üzere saltanat binişi olup, ekser ağalar â'lâ atlara binerek Yıldız Köşkü'ne suûd ve orada müterakkıb-ı makdem-i pâdişâh-ı mekârim-âlûd olduklarında şâh-ı kevkebe-ârâ, huddâm-ı süreyyâ-makâm ile Çırağan Yalısı'ndan nümâyân ve Yıldız Köşkü'ne yaklaştıkları kırân-ı sa'd-iktirân gibi ıyân olunca, Yıldız'da tevakkuf olunmayarak yola revân ve kûh u sahrâları mehterhâne dinleyerek geçilmesi devlete mahsûs bir şan ve sadâ-yı mehîbi muhît-i tâk-ı âsumân olduğu hâlde, mahall-i mezkûre vusûl ve çağlayanların yaruna nüzûl olunup, kasra duhûl akibinde salât-ı zuhrun edasıyla meşgûl ve cemaatla edâları nezd-i ilâhide makbûl olmak me'mûl olmağın, salât-ı mefrûza hitâmında binişlere mahsûs şeyler zuhûr ve huzûr-ı müstevcibü's-sürûrda pehlivan güreşi ile bir iki saat vakit mürûr etti ise de cibâl-i şâhikalarda seyre gelen ahâli-i İstanbul, umûmen hisse-mend-i feyz-i âtıfet-i şâh-ı kerem-mebzûl olup, az çok seyrettikleri şeylerle tenezzüh ve muahharen dinledikleri çalgılarla tereffuhları tefevvuh olunduğu sıralarda kalkış olacağı haberleri biniş yerinde olanlara şâyi' ve yine karadan avdet-i hümâyûnları vâki oldu.

Mâbeynci Kânî Bey'in Mısır'dan İstanbul'a dönmesi

Âmeden-i Mâbeynci Kânî Bey ez-me'mûriyet-i Mısr-ı Kâhire

Taraf-ı eşref-i şâhâneden kılıç ve kaftan ve gerek hatt-ı bediü'l-beyân ile Mısır Vâlisi Devletlü Mehmed Ali Paşa Hazretleri'ne gönderilen Mâbeynci-i Sâni Âtıfetlü Kânî Beyefendi, Hızr-ı tevfîka refik olarak Mısr-ı nâdiretü'l-asra vâsıl ve dâire-i felek-fâhire-i vezîr-i adîmü'n-nazire dâhil olıcak, hâmil olduğu hatt-ı şerîfi ve ferve-i fâhire ve seyf-i nâdireyi ta'zîm ile teslîm ve dâmen-i devletlerin takbîl ve telsîm ettikten sonra avdetine ruhsat tahsîl ve beş on gün mürûrunda makarr-ı saltanatına rû-be-râh azîmeti müstağnî-i beyân-ı tafsîl oldu.

1235 (1819/20) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i hamse ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf

İşbu [85a] otuz beş senesi Muharrem'i, Eylül'ün onikinci günü olan Pazar-ı meymenet-âsâra tesâdüf ve tebrîk-i sâl için herkes kibâr-ı Enderûn'a gitmeyi birbirine tekâlüf ederler iken, cümlenin ser-tâcı ve her derdin ilâcı velî-nimet-i bî-minnet-i âlem efendimiz habersizce Çinili Köşk'e teşrîf ve ağavât kullarına Muharremiye vermeği vesîle-i taltîf buyurdular.

Yılbaşı münasebetiyle rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb berây-ı tebrîk-i sâl-i cedîd

Kaide-i devlet-i ebed-peyvend-i Osmânî üzere, sâl-i cedîd-i meymenet-bedîdi te'sîd zımnında Çırağan Yalısı'na rikâb olup, öğleden ikindiye kadar, Vezîriazam Devletlü Derviş Paşa ile Şeyhülislâm Hacı Halil Efendi Hazretleri, rikâbda iltifât-ı padişâh-ı bende-pervere mazhar ve tevcîhat-ı seniyyeleri ile kadd-i bülend-bâlâları felekü'l-eflâke berâber olup, rikâb avdetinde dârüssaâde ağasının dâiresinde rahat-ı istirahat âdet ve o cihetle ağa tarafında ziyâdesiyle riâyet şân-ı devlet olduğu ma'lûm-ı erbâb-ı câh-ı izzet oldu.

Mâbeynci Kânî Beyefendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mâbeynci Kânî Beyefendi bâ-mâhiye-i mahsûsa

Bir iki sene evvel, uhdesinde olan sarıkçıbaşılık mansıbı kahvecibaşılığa mübeddel ve mâbeyncilik ilâvesiyle debdebe ve dârâtı mükemmel

olan Kânî Beyefendi'nin kâ'b-ı âli ve ulüvv-i mizâcı hasebiyle kîse-i âmâli nukûttan hâli olduğuna Mısır'da vâli vâkıf olup, ziyâdesiyle ikrâmı iltizâm ve iki bin keseden ziyâde in'âm ettiği mesmû'-ı hâss u âm olmuş ise de oradan İslâmbol'a gelmeksizin, cümlesini yine orada bahş-ı kalenderî ettiği iğbirâra sebeb ve bir akçe borcuna veremediği menşe'-i gazab olup, oradan geldikten sonra yirmi beş gün kadar rûy-ı iltifât gösterilmediği kendüyi dilgîr ve yirmi altıncı günü gâibanesinden bin beş yüz guruş mâhiye tahsîsiyle çerâğlığı silâhdârağa tarafından tebşîr olunca, bî-çâre bey, duâ-yı vâcibü'l-edâyı âvize-i tâk-ı semâ ve bu tahsîsâtı dahi hakkında nimet-i uzmâ bildiği muktezâ-yı gınâ olup, ne hâl ise ağyâra sır vermeyerek hânesine çekilip gittiği fakîr gibi taallukâtlarına dâğ-ı derûn ve böyle mürüvvetli bir mukarrebin nazardan dûr olduğu mahzûniyet-i ahâli-yi Enderûn olmağın, [85b] uhdesinden münhal olan kahvecibaşılık mansıbına kilerden gitme Köle Yusuf Ağa şâyân ve kimsenin me'mûl etmediği mâbeyinciliği dahi Hudâ ona ihsân eylediği resîde-i serhadd-i pâyân olmakla, la'alleten zabtı iktizâ ve böyle olması muvâfık-ı rızâ-yı yümn-irtizâ oldu.

Hacı Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Hacı Ahmed Ağa ez-hâne-i hâssa

Hâsodada hâsodabaşı lalası olan Hacı Ahmed Ağa, yaşlı başlı bir ağa olmakla, çerâğlık lâyık görülüp münasip nân-pâre ile hânesine îsâl ve uhdesindeki hâsoda gediği mülâzimân-ı hâne-i hâssadan sâbık Şerbetçi Sâlih Efendi'ye sebeb-i terk-i vizr ü vebâl oldu.

Mehterbeşı İsmail Ağa'nın musâhib unvanıyla çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mehterbaşı İsmail Ağa bâ-ilâve-i unvân-ı musâhib-i şehriyârî

Seferli odasında müretteb olan mehterhâne takımına birkaç seneden beri zâbit ve imtidâd-ı zamân ile bazı mertebe itibârı sâkıt olan Mehterbaşı Çavuş İsmail Ağa'nın zurnası fenâ ve âheng-i serhengi şâyeste-i senâ değil ise de zaten kendisi baba-yı âlem ve halîm ve selîm bir âdem olduğundan, kimse yüzünden bir mazarrat görmediği her yerde tezkâr ve medh ü senâsı ebnâ-yı cinsine evrâd u ezkâr olmuştu. Ancak bu aralık ihtiyârlık lâhık ve o cihetle çerâğlık lâyık görüldüğünden, mahlûl olan mîzân-ı harîr kitâbeti bâ-mukâbele-i nân sadaka vü ihsân ve lakab-ı müstehâb-ı musâhibî ilâve-i unvân

olarak hânesine revân ve mehterbaşılık, keman gibi zurna çalan Çavuş İzzet Ağa'ya mezîd-i şöhret ü şân ve mehterân-ı kehkeşân-ı bî-nişâna sermâye-i riâyet-i hâtır-ı perişân oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-sarây-ı Topkapı

İşbu Muharrem'in sekizinci günü, Beşiktaş'tan Topkapı'ya, şâh-ı âlem, va'z-ı kadem-i meymenet-makdem buyurdukları sebeb-i asâyiş-i nev'-i benî Âdem oldu.

Topkapı Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb berây-ı nakl-i pâdişâh-ı âli-cenâb

Nakl-i hümâyûnun üçüncü günü Topkapı Sarayı'nda göç rikâbı olup, Vezîr-i Bermekî-şiyem Devletlü Sadrazam Derviş Paşa ile Şeyhülislâm Halil Efendi Hazretleri, öğleden sonra hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîye yüzler sürmek müyesser ve bir iki saat mürûrunda yine avdetleri mukarrer oldu. [86a]

Eski Bostancıbaşı Abdullah Ağa'nın mîrâhûr olması

Teveccüh-i mansıb-ı mîr-âhûrî be-uhde-i ser-bostâniyân-ı esbak Abdullah Ağa

Otuz tarihinde bostancıbaşılıktan infisâl ve sâl-i âtiye tevcîhâtında sipah silâhdârağalığı mansıbına ittisâl eden Abdullah Ağa, bu defa büyük mîrâhûrluk mansıbıyla teveccüh-i pâdişâh-ı kerîmü'l-hısâli istihsâl ettiğine herkes intikâl ve yakın vakitte daha büyük olacağına has âhûr hademesi bile istidlâl ettiler.

Taşçızâde Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Tülbentağası Taşçızâde Mustafa Ağa

Yirmi beş tarihinde kilerden hâsodaya nakl ile ser-efrâz ve orada yoluyla tülbentağalığı mesnedini ihrâz eden Taşçızâde Hezarfen Mustafa Ağa, meydân-ı maârifte yektâ ve musavvirlikte bî-hemtâ olmakla, her üstâd-ı

Behzad-nihâd yaptığı şeylere "lâ-eynun re'et velâ uzunun semi'et"[66] dedikleri mukarin-i sıhhat ise de bu derecede olan şöhret "eş-şöhretü âfetun"[67] kabîlinden bir keyfiyet olduğundan gözlerine nazar isabet edip, bir daha öyle şey yapmaya kudret kalmadığından başka, günden güne bu derecede olan zaaf-ı basar, cemî' âmâlden sarf-ı nazar ettirdiği âşikâr ve böyle alîl olduğu ma'lûm-ı şehriyâr-ı gerdûn-vakâr olıcak, mukarrebân-ı hazret, kelime-i tayyibe iânesiyle çerâğlığına himmet edip, bugünlerde mahlûl düşen bir tevliyet ile dîdeleri rûşen ve zalâm-ı leyl-i pür-veyle zeyl olan gönlü yine şen oldukta, tülbentağalığına Anahtarağası Râsih Efendi sâid ve o mesnedin hayr ü şerri zâtına ait olup, anahtarağalığına Peşkirağası Abdurrahman Ağa nâil ve peşkirağalığına da Köşe Peşkirağası Türk İbrahim Ağa kâbil ve nâ-kâbil olduğu hâlde kimseler hâil olmayıp, münhal olan köşe peşkirağalığı ile Kâmî Ahmed Efendi mübâhat ve açık kalan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Sulu Mahmûd Ağa taze hayat bulduğu, çektiği zahmete mükâfât gibi oldu.

Çavuş Şâkir Ağa'nın müezzinbaşı olması

Tevcîh-i mesned-i ser-müezzinî be-serheng-i şehriyârî Şâkir Ağa

Sekiz seneden beri müezzinbaşılık mesnedi kendüye mukadder ve evkât-ı hamsede iltifât-ı şeh-i devrâna nâil olmak müyesser olan Ceviz Emin Ağa'nın hâsodaca yolu biniş peşkirağalığı [86b] raddesine resîde ve bundan böyle müezzinbaşılık ol rütbeler ile cem' olmayacağı ezan perdesiyle gûşuna keşîde olduğundan, Ceviz'in gözüne uyku girmediği hafî vü celî havâdis ve bunun üzerine telâşı ziyâde olmasıçün hânende çavuşlardan Hazinede Şâkir Ağa'ya vaad buyrulmasına bâis olup, ancak bî-çare mâbeyn müezzinleri tehâşî etmediklerine çâre bulamayıp, ekser huzûr-ı hümâyûnda kâmet getirirken mâbeynciler maiyetinde bulunan müezzinlere işâret ve "câmi ne kadar büyük olsa imam bildiğini okur dedikleri ne sohbettir" diyerek telâş verdikleri herife nimet olup, namazdan çıkarken mültefet olduğu meşhûd-ı dîde-i hayret idi. Nihâyet biniş peşkirağalığına yolu gelince bu latîfeler gâyet bulup, işbu Saferü'l-hayr'ın hayırlısı ile on beşinci gününe tesâdüf eden Cumartesi günü, hazine-i hümâyûnda Çavuş Şâkir Ağa'ya hâsoda müjdesiyle berâber müezzinbaşılık müjdesi zuhûr ve Şâkir Ağa'nın gönlü bu müjdeler ile kesb-i sürûr ettiği, selefinin umûruna fütûr verdiğinden başka, hâsodalı kıyâfetinde gör-

66. "Hiçbir göz görmedi, hiçbir kulak duymadı."
67. "Şöhret afettir."

düğü gibi şuuru selb ve biniş peşkirağalığı hâtırası için beş vakitte huzûrdan dûr olduğuna günde on kere sebbeylediği lâ-seleb velâ celeb[68] oldu.

Hamâmîzâde Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Başyazıcı Hamâmîzâde Mustafa Ağa

Hazine-i hümâyûnun başyazıcısı Hamâmîzâde Mustafa Efendi'nin, gâliba ketebe-i gencîne ile germâbe-i kerem ü ülfeti biraz soğuk ve nasılsa beynleri bozuk olduğundan başefendi vehme tâbi ve akdemce müteehhil denildiği feyzine mâni gibi göründüğünden, ba'demâ çerâğlığa talip ve Silâhdâr-ı Şehriyârî Devletlü İlyas Ağa Hazretleri de nev'-ummâ sahip çıkması hasmına galip göstermeğin, bugünlerde mahlûl olan Sultan Câmi-i şerîfi kitâbeti ile sarây-ı hümâyûndan ihrâc ve hâcegânlık ilâvesi dahi umûruna revâc verince, başefendilik ikinci yazıcı Şükrü Efendi Hazretleri'ne icrâ ve ikinci efendilik üçüncü yazıcı İsmî Sâdık Efendi'ye inhâ olunup, üçüncü efendiliğe dördüncü yazıcı Abdullah Bey sezâ ve dördüncü efendiliğe beşinci yazıcı Hâfız Saîd Efendi Hazretleri nâ-sezâ olduğu hâlde, beşinci yazıcılığa kalem-i Nergîsî [87a] sâni-i Veysî ve belki aklâm-ı kadd-i lâm'ın min-vechin güveyisi olan, gulâm-ı padişâh-ı Behram-gulâm Tayyar Efendi nam, bir kâtib-i sâhib-ihtişâm ihtirâm buyrulduğu vesîle-i beyân-ı in'âm u ikrâm oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i Mevlid-i Şerîf der-huzûr-ı hümâyûn

İşbu sene-i mübâreke, şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesine tesâdüf eden Salı gecesi Mevlid-i şerîf kandili îkâd ve resm olan mevlid cemiyeti Topkapı Sarayı'nda olması murâd-ı mekârim-mutâd-ı pâdişâh-ı âli-nijâd olmakla, akşamdan sonra, yukarı dâireden hâsodalılar ma'iyyet-i hazret-i silâhdârî ile leb-i deryâda kâin kasr-ı fevkânîye duhûl ve hâk-i pây-i hakânîye çehre-sâ-yi izz ü müsûl olduklarında, hemen ihvân-ı mevlid-hân huzûr-ı pertev-nüşûra konulan kürsüye suûd ile dehân-ı andelîb-elhânların küşâd ve müessir sesleriyle mevlid okumaları sebeb-i feryâd-ı ashâb-ı istidâd olup, bu vechile mevlid tamam ve resmler resîde-i hitâm olunca, silâhdârağa ve arz ağaları ta'zîm ve tekrîm ile zemîn-i zümürrüdîni takbîl ve telsîm ederek yukarı saraya avdet ve ferdâsı günü alay ile Sultan Ahmed Câmi-i şerîfine azîmet buyrulup, orada

68. "Reddetmeyen kabul de edemez"

be-tekrar istimâ' ile nâil-i ecr-i bî-hesâb ve bu vesîle ile izhâr-ı şiddet-intisâb-ı hazret-i Peygamber-i âlî-cenâb oldular.

Hâsodalı Mehtâb Edhem Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mehtâb Edhem Efendi ez-hâne-i hâssa

Dört beş sene evvel, başyazıcılıktan hâsodaya nakli mahallinde müseccel olan Mehtab Efendi'nin her şeye liyâkati der-kâr ve nazar-ı kimyâ-esere kabiliyeti âşikâr olduğunu hisseden bazı eşrâr, Silâhdâr İlyas Ağa Hazretleri'ne, efendi-i mûmâileyhin aleyhine çok sözler söylemeğe ibtidâr ve Edhem Efendi denilen yâdigâr, Hırka-i şerîf hidmetine nöbetçi olduğu gün dahi müskirâttan keff-i yed etmediği ma'lûm-ı Perverdigâr dediğini silâhdâr-ı dindâr işittiği anda inkisâr edip, şöyle icmâl bir pusula ile keyfiyet-i efendi-i mûmâileyhi hâk-i pây-i emel-bahşâya beyân ve o saatte âlem-i bâlâdan "Bu ma'kûle riâyetsiz kimse hâsodamıza şâyân değildir. Üç yüz kuruş mâhiye tahsîsiyle saraydan çıkar" diyü iş'arları müfterîlere medâr-ı iftihâr ve hakikati tahkîk edemeyenleri [87b] güneh-kâr edip, uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Saraylızâde Hasan Ağa nâil ve gediğe geçtiği gibi çektiği intizâr zâil oldu.

Bazı ağaların çavuş mülâzimi olmaları

Mülâzim-i serheng şüden-i Rif'at Bey ve refikâneş

Pâdişâh-ı dil-âgâh -dâme müeyyeden bi'n-nasri ve'l-ilâh-[69] Hazretleri, ekser-i evkâtta Gülhâne Köşkü'ne teşrîf buyurdukları ağavâta sebeb-i taltîf olduğundan, cümlesi makdem-i meymenet-tev'emlerine dîde-rûz-ı intizâr ve her gün bir bahâne ile huzûr-ı izzete can atmayı sermâye-i medâr-ı iftihâr bildiklerinden, işbu şehr-i Rebiülevvel'in onyedisi olan Cumartesi günü mahsûsen kasr-ı mezbûre teşrîfleri vuku ve huzûr-ı pertev-nüşûrlarına ağaların matlûb buyrulduğu şuyû bulıcak, ağayân-ı kadr-dân o dakikada nümâyân olduklarından, ber-vech-i peşîn "Birkaç nevbet meşin tomak uruşun" denildikte, ellerinden geldiği kadar uruştukları şâh-ı âli-câha sebeb-i tahsîn ve rabıtalı uruşanlara ziyâde altın verilmesi bâis-i temkîn olduktan sonra, ağaların topu toptan top oynamaları mertebe-i sâniyede fermân ve içlerinde ele avuca sığmayan cündîyân bu bâbda yayan iseler de eşbehleri, havadan karşı karşı-

69. "Her zaman zafer bulsun ve Allah'ın yardımı onunla olsun"

ya atmak için dâmen der-meyân ettikleri endahte-i tâkçe-i nisyân olmamak dâiyesiyle, sağdaki ağalar sol tarafa revân olup, nihâyet tarafeynden atılan topun mevki'i bir hizâ ve nasılsa iki taraf birbirine istihzâ edemedikleri sebeb-i fasl-ı nizâ olduğundan mâadâ, aralıkta â'lâ sesli bir ağa şarkı çağırarak karşıya geçmek kaide ve bu münâsebetle Musâhib Hâfız Abdullah Ağazâde Hazineli Cündî Rif'at Bey'in â'lâ sadası olduğu ifâde olunmağın, bu cihetle mîr-i dilîri her taraf hânendeliğe teşvîk ve kendi dahi cündîlik muhâtaralı tarîk olduğun tasdîk edicek, hemen emrolunan şarkıları çağırmaya şitâb ve o saatte güftesi Vâsıf Bey'in bestesi Başçavuş Sadullah Ağa'nın;

Ey kerem kânı şeh-i âli-cenâb
Zerre-perversin misâl-i âfitâb

şarkısını makâm-ı pûselikte okuması suâl-i mukadderelere cevâb olup, dört beyti tekmîlen okuması karîn-i tahsîn ve sebeb-i [88a] iltifât-ı pâdişâh-ı İskender-temkîn olunca, cündîlikten tefrîkine irâde sudûr ve bu sırada "küllü şey'in yerci'ü ilâ aslihî"[70] ibaresi hâtıra hutûr ettiği gibi, daha başka heveskâr-ı musikârdan Tanbûrî Keçi Ârif Ağa'nın acemîsi Küçük Necib Ağa'nın tanburu ve bundan başka her ân u zamân kilerde keman öğrenmeye çalışanların meşhûru Hurî Ali Efendi'nin kemanı huzûr-ı şâhânede medh ü senâ ve emsâli arasında "Bunlar müstesnâ" denmekle üçü birden çavuşlara mülâzim oldukları iştihâr ve ustalarına sebeb-i iftihâr oldu.

Çuhadâr Ağa Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ağa Mehmed Ağa bâ-dizdârî-i Şam

Bir iki yıldan beri, iki üç kere mahlûl olan Şam dizdarlığı bu defa yine mahlûl ve hazinede olan çuhadârlardan Ağa Mehmed Ağa hilâf-ı me'mûl çerâğlığa mevsûl oldu.

Tercüme-i hâl-i Mehmed Ağa: Ağa-yı mûmâileyh an-asıl Akdeniz'de gezen korsan gemileri tayfalarından olup, Kaptanderya Küçük Hüseyin Paşa on dört tarihinde Malta taraflarına bad-bân-küşâ-yı azîmet olduğu vakit iskandil ettiği esirlerden olmakla, Tersâne-i Âmire hidmetine sevk etmiş ise de cephesinde nûr-ı imân lemeân ettiğinden, dîn-i İslâm'ı kabûl etmesi me'mûl denildiği günlerde, darüssaâde ağası bulunan Deli Bilâl'in darüşşifâ-yı tedbîri, der-zencîr-i teshîr olan esîr hakkında iksîr gibi te'sîr edicek, illet-i küfürden

70. "Her şey aslına rücû' eder, döner."

bi'l-külliye ber'-i tâm hâsıl ve maskale-i iman ile pâs-ı küfr zâil olduğu ağa-yı müşârünileyh hazretlerinin sem'ine vâsıl oldukta, ahdinde vefâ ve Enderûn'a ağa edip, muahharen Mısır meserretinde hünkâra çuhadâr ettirdiği diyânetine dâll ve yevm-i haşr u neşrde mîzânına konulacak bir âmâl olduğu istidlâl olunduktan sonra, ağa-yı merkûm, Ağa Mehmed Ağa ismiyle mevsûm olduğu günden çerâğ buyruluncaya değin tezyîn-i dîn kasdıyla ömrünü tahsîl-i ilme sarf ve binâsı kavi olmak hasebiyle maksûdu telef etmeyip ibâre-i Arabiyyeyi harf-be-harf öğrendiği mûcib-i şeref olmuş iken, müzâkere edegeldikleri çocuklar ber-taraf olduğuna esef edip, ancak bu hususlarda kıssa dırâz ve lisânında lüknet olmak hasebiyle takrîrini anlayan az olduğundan çocuklar huzûrunda gülmeye mecbûr ve onlar da ma'zûr buyurmadıkları [88b] sebeb-i azv-i kusûr olmakla, müzâkere etmeyi terk ve ye's ile çerâğlık istediği mamafih mahall-i şekk olmayıp, mürûr-ı zaman ile çerâğ olduğu gün çocukların başına üşüşüp istihlâle kalkıştıkları güya bir düğün ve Enderûn'un bu hâlleri yekûn-ı letâif-i gûn-â-gûn oldu.

Sadrazam Derviş Paşa'nın azledilip yerine Ali Paşa'nın getirilmesi

Azl-i Vezîr-i a'zam Derviş Paşa ve nasb be-câyeş Ali Paşa

İşbu otuz beş senesi şehr-i Rebiülevvel'in sekizinci Pazartesi günü, Sadrazam Derviş Paşa'nın sadâretten infisali vukû' ve mühr-i hümâyûn ile Ispartalı Ali Paşa Hazretleri'nin kevkeb-i ikbâli burc-ı esedden tulû edip, Silâhdâr-ı Şehriyârî Devletlü İlyas Ağa'nın delâletiyle huzûr-ı fâizü'n-nûra da'vet ve Hırka-i Saâdet'in içinde ilbâs-ı hil'at-ı vekâlet buyrulduğu bâdî-i izdiyâd-ı şân-ı sadâret oldu.

Hâsodalı Bahrî Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Bahrî Mehmed Ağa ez-hâne-i hâssa

Hâsodalı ağalardan cündî tekâüdü Bahrî Mehmed Ağa, deryâ-dil bir ağa olmakla, pâdişâh-ı bahr ü berr, bazı kere mâbeyn ciritlerine celbleri hakkında bir nev'i kerr ü fer gösterdiğinden, emsâli arasında kadri füzûn ve devlet ü serveti ekserîsinden efzûn olduğu hâlde, müsince bir âdem olduğundan çerâğlığa ziyâde talip olduğu silâhdârağa tarafından inhâ ve münasip nân-pâre ile çerâğlığı icrâ buyrulup, hemen hanesine isrâ ve uhdesinde olan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan seferliden gitme Caka Hüseyin Bey ihyâ oldu.

Kahvecibaşı Yusuf Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kahvecibaşı Yusuf Ağa bâ-mâhiyye

Beş altı ay akdem, mâbeyncilik unvâruyla kahvecibaşılık mesnedinde müstahdem olan Köle Yusuf Ağa, tîz-mizâc ve nasılsa mâbeynde imtizâc edemeyip, bazı muâmele-i bâride izhârına ictisâr ve "Beni çerâğ etmezlerse ben kendime kıyar ma'kûledenim" dediğine "veleke'l-hıyâr"[71] demeyi ihtiyâr ettiklerinden başka;

Sevfe terâ izâ incele'l-gubâru
E feresun tahteke em himârun[72]

meâlinde kendüye izbâr olundukta, yine çerâğlığa ısrâr edicek, silâhdârağa tarafında olan harc-ı hâssadan mâhiye bin kuruş tertîb ve anınla çerâğlığı tensîb olunup, uhdesinden münhal olunan kahvecibaşılığa ikinci çuhadârlıktan gitme Seyyid Mehmed Ağa çes-bân [89a] ve mâbeyncilik unvanı şimdilik kimsenin biçilmiş kaftanı olmadığı ashâb-ı âmâle sebeb-i atf-ı inân olup, mahlûl olan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan sarayda şöhreti Sinobî ve maskat-ı re's-i memleketinde Cenubî olan Süleyman Ağa'nın sebeb-i setr-i uyûbu ve belki bâis-i mağfiret-i zünûbu oldu.

Hekimbaşı Behçet Efendi'ye Anadolu pâyesi verilmesi

İhsân-ı pâye-i Anadolu be-ser-etibbâ-yı hâssa Behçet Efendi

Otuz iki târihinde, mükerreren riyâset-i etibbâ ile hâk-i pây-i kimyâ-sây-i hazret-i zıllullâhiye pâ-ber-câ-yı hidmet-i tabâbet ve o cihetle mazhar-ı nazar-ı feyz-i âtıfet olan makam-ı peder, semâhatlü dâder-i ekber Behçet Efendi Hazretleri, işbu otuz beş senesi Receb-i şerîfinin üçüncü Perşembe günü, Anadolu pâye-i celîlesiyle muvakkar buyrulduğu, medâr-ı iftihâr-ı abd-i ahkâr ve çâker-i muhakkar oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-sarây-ı Topkapı

Tarafeyn-i saltanattan, Haremeyn-i muhteremeyn ahâlisine be-her sâl

71. "Seçme sana aittir."
72. "Toz toprak gidince, çekilince göreceksin ki altındaki at ya da katırdır."

irsâl olunan surre-i hümâyûn, Receb-i şerîfin on ikinci günü çıkmak kanun olmakla, işbu sene-i müteyemminede dahi yevm-i mezkûre hulûlünde umûr-ı mevfûr-ı surre dârüssaâde ağası ma'rifetiyle tanzîm ve Receb-i şerîfin on ikinci gününe tesâdüf eden sebt günü Topkapı Meydanı'nda kâffesi tetmîm olunup, şevketli efendimiz Devrim Köşk'e câlis-i şeref-i şevket oldukları sırada Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa Hazretleri, mutâd olan kürkü giyip meydanda deveyi dolaştırdıktan sonra, surre emîni nasb buyrulmuş olan İrfanzâde Efendi'ye zimâm-ı nâke-i nîk-nâm-ı mübârek-endâmı teslîm ve cümlesinin yerleri öpüp gittikleri mahalline tevkîr ü ta'zîm oldu.

Bahâriye Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-kasr-ı İrem-asr-ı Bahâriye

Evvel-bahar-ı hüceste-âsâr resîde ve gül-i gülzâr-ı behişt-'izâr şâyeste-i senâ-yı cerîde olduğundan, bu mevsimde Bahâriye semtinin safâsı rûh-ı insanînin gıdası gibi olmakla, şehinşâh-ı Süleyman-bâr-gâh, fasl-ı rebî'i telef ü tebâh etmemek için, işbu Receb-i şerîfin on yedinci gününe tesâdüf eden Nisan'ın on birinci Perşembe günü, mahall-i mezkûra rağbet ve saltanat binişi tarzına azîmet buyurup, Bahâriye'ye yanaştıkları [89b] anda öğle namazına ibtidâ ve cemaat ile emr-i mefrûza intihâ bulıcak, zât-ı şâhâneleri, leb-i deryâda olan Camlı Köşk'ü şeref-i şa'şaaları mücellâ kılınca, "Aleyke avnullah"[73] sadâları resîde-i tâk-ı semâ ve huzûr-ı hümâyûna dizilen ağalar da yerlere berâber temennâ ettiklerinden sonra, binişlere mahsûs olan şeyler birbiri ardınca icrâ ve öğle vaktinden on bire kadar cümlesi karîn-i intihâ oldukta, ikindi namazı dahi derûn-ı kasr-ı hümâyûnda edâ ve akşam üzeri sarây-ı İstanbul'a vusûlleri vesîle-i medh ü senâ oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş

Mahz-ı feyz-i ilâhi ve inzimâm-ı tâli', kuvve-i hazret-i pâdişâhî berekâtıyla sû-be-sû âlem müstağrak-ı deryâ-yı kerem ve mû-be-mû ceyş-i gam harf-i illet gibi müdgam olduğundan mâadâ, a'zam-ı esbâb-ı sürûr u sefâ olan küşâyiş-i hevâ ânen fe ânen letâfet peydâ ve telâtum-ı deryâ yevmen-fe-yevmen nâ-bedîd ve nâ-peydâ olması, sebeb-i meyl-i nakl-i sahil-serâ olmağın, şehinşâh-ı kevkeb-

73. "Allah'ın yardımı üzerine olsun"

ârâ, Beşiktaş sarây-ı dil-ârâsına nakl-i hümâyûn buyuracaklarını havâss-ı kurenâya bugünlerde îmâ buyurmaları ile Hazine Kethüdâsı Atûfetlü Emin Efendi Hazretleri'nin ma'rifetiyle sarây-ı mezbûr-ı bî-kusûr ferş ü tezyîn ve her tarafı şebîh ü müşâbih-i behişt-i berîn olduğu ayne'l-yakîn, ma'lûm-ı pâdişâh-ı rûy-i zemîn olıcak, göç haberi zuhûr ve şühûr-ı meşhûreden Nisan-ı feyz-resânın on sekizinci Cumartesi günü, eşref saat ile Topkapı Sarayı'ndan sahil-sarây-ı mezbûra pâ-nihâde-i yümn-i iclâl buyrulduğu âleme sebeb-i sürûr oldu.

Dolmabahçe Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı berây-ı tebrîk-i pâdişâh-ı âli-cenâb der-Kasr-ı Dolmabahçe

Nakl-i hümâyûnun üçüncü günü Dolmabahçe'ye saltanat binişi olmakla, göç rikâbı orada icrâ buyurulacağı ma'lûm-ı makam-ı sadâret-i uzmâ ve mesmû'-ı sem'-i sadr-ı fetvâ olıcak, şevketlü mehâbetlü efendimiz hazretleri, saltanat günlerine müretteb olan hadem ü haşem ü muhteşem ile kasr-ı mezbûra vürûd ve sünnet-i seniyyeleri üzere salât-ı zuhru cemaat ile edâsına meşgûliyetleri muhassenâttan ma'dûd olup, namaz hitâmında Sadrazam u bedr-i efham Ali Paşa Hazretleri [90a] ile Şeyhülislam Halil Efendi Hazretleri, huzûr-ı hazrete hâzır ve iltifât-ı mülûkâneye muntazır olduklarından, her birerleri me'mûlleri üzere mültefet ve bir saat mürûrunda yine yerlerine avdetleri sırasında huzûr-ı hümâyûna me'zûn olan ağayân-ı Enderûn, serâpâ sedlere doğru dizildikleri rızâ-yı mülûkâneye makrûn olunca, pehlivan güreşmesi husûsuna irâde ısdâr ve o ânda birkaç çifti Dolmabahçe Meydanı'na dar gelip, nihâyet ekserîsinin tâb u tâkâtı çarçabuk meslûb ve çaresiz hasmına mağlûb olduğu kendüyi mahcûb gösterir ise de çabuk tükenmesi matlûb olduğundan, Çantacı Râgıb Efendi avâid ü zevâidlerini hesaba mahsûb edip, bunların hitâmında dahi rengîn şeyler ile eğlenilmesi cümle-i mahsûsât-ı mukarrebîn-i hurde-bîn olunca, hemen nişan atılmaya fermânları ilân ve tüfengî yamağı olan ağayân-ı nâdiredân diremli şeşhâneler ile şikest-i testiye bezl-i tâb ü tüvân ettiler ise de içlerinde fâikü'l-akrân hazinede Hanefî İbrahim Ağa

Sad bârekallah di hemân
Bin pâre oldu bu nişân
Yansın adû-yı bed-gümân
Bu âteş-i sûzânına

Meâlince, ilk atışta nişân-ı bî-şânı perîşân ve akrân ü emsâli, çâresiz mecbûr-ı muâmele-i dervişân ettiği misillü, tüfengîbaşı Yahya Beyefendi de

o merkezde şân alınca tüfeng telâşesi tamâm ve yamaklar ihrâmlarına hırâm ettiklerinde keman-keşler de iltifât-ı murâd-ı pâdişâh-ı mekârim-simat olmakla, Ok Meydanı Şeyhi Binyüzcü Hâfız Efendi, üstad-ı maârif-mutâd olduğundan, cümleden ziyâde ol pîrin tîr-i tedbîri zih-gîr-i takdîrden güzâr ve kabza-i iktidârı arsa-i âlemde iştihâr bularak, menzil-i merâma sihâm-ı hâmı iriştiği âşikâr ve arkasından atanların azmâyiş-i istidâdları halka gibi dar olup, cümlesi hava almaktan mahrûm ve bu sırr-ı ser-beste keman-keş sırrı gibi mektûm olmakla, münferiden Hâfız Efendi'nin sît ü sadâsı ayyûka peyveste ve bincilerden Behçet Bey ve Kara Molla ve Astarcı İbrahim Ağa'nın belleri şikeste vü beste gibi görünmeğin, bunların da gönülleri şad ve bahtları küşâd olması murâd-ı merâhim-mutâd olmakla, her birerlerine bir bahâne ile bazı letâife dâir sözler gûşlarına [90b] menkûş ve ziyâdesiyle verilen ihsân-ı şâhâneleri gayret-i akrânı ferâmuş ettirdikten sonra avdete kıyâm ve kemâl-i ikbâl ile akşam üzeri sarây-ı Beşiktaş'a atf-ı zimâm-ı ihtimâm buyrulduğu cümleye bâis-i ihtişâm oldu.

Hazine Hocası Ömer Efendi'nin hacca gitmesi

Reften-i Hâce-i hazine-i hümâyûn Ömer Efendi be-hacc-ı şerîf

Hazine-i hümâyûn odasının hocası olan, ulemâ-yı âmilînden Akşehirli Hoca Ömer Efendi Hazretlerine eltâf-ı ilâhi, tavaf-ı Beytullâh'ı müyesser ve bu cihetle bu sene-i mübârekede azîmeti mukarrer olduğundan, işbu otuz beş senesi Receb-i mağfiret-sebebin âhirinde ağavât-ı hazine-i hümâyûna vedâ ve ol savb-ı bâ-savâba doğrulup gitmesi hâtır-güzâr-ı "ve me'l-hayâtü'd-dünyâ illâ metâ'"[74] olmakla, hocalık vekâleti zurefâ-yı ulemâdan Ekmekçizâde Ahmed Efendi Hazretleri'nin muhavvel-i uhde-i liyâkati kılındığı teşhîr ve Akşehirli avdet edince kadar hidmet-i vekâleti taraf-ı hazret-i fetvâ-penâhîden tebşîr olundu.

Şehzâde Sultan Mehmed'in doğumu

Vukû'-ı meserret-i velâdet-i Şehzâde Sultan Mehmed

İşbu şehr-i Şabân-ı şerîfin beşinci gününe tesâdüf eden rûz-ı firûz-ı Pazar-ı meymenet-âsârda, saat beşe yakın, halîfe-i rûy-ı zemîn hazretlerinin bir şehzâde-i güzînleri tâb-âver-i fark-ı zuhûr ve nâm-ı nâmî-i ism-i sâmileri Sultan Mehmed tesmiye buyrulduğu zîb ü zîynet-i sahâif-i silk-i sutûr olmakla, şâh-ı gayûr, neşr-i sürûr dâiyesiyle hemen Çinili Köşk'ü teşrîf için mâbeyn-i

74. "Dünya hayatı aldatıcı bir metâdır" Kur'ân-ı Kerîm, Âl-i İmrân, 185

hümâyûndan kıyâm ve kasr-ı bî-kusûr-ı mezkûra şeref-bahş-ı hırâm-ı ihtirâm olduklarında, bâlâ-yı kasr-ı zibâdan serpecekleri altına nigeh-bân olan bende-gân için nisâr-ı isâr-ı zer-i hâlisü'l-ayâra âgâz ve şehbâz nigehleri ne tarafa süzülür ise herkes elini o tarafa dırâz edip, şöyle birkaç tas dolusu altın tamam olunca tâs-ı gerdûn dûn gibi kalıp, ol hâlde altın kapanların sarıkları ser-nigûn ve kavukları yerde yekûn olma sıralarında, Silâhdâr-ı cihân-dârî Devletlü İlyas Ağa Hazretleri dahi müretteb olan ecnâs-ı bî-kıyâsı serpmek niyâzı ile hâk-i zemîni takbîl ve telli futalar ile hazineden gelen pâre-i çili te'cil etmemesi kapanları hacîl ettikte, taraf-ı eşref-i şâhâneden mehterhâneler çalınmasına ruhsat [91a] ihsân ve arkasından atılan top-ı şâd-mânî ile velâdet vukû'u ilân buyrulduktan sonra kol takımı meydana zuhûr ve usûl-i âheng-i düm tek ile ettikleri curcunalar tab'a fütûr vermez ise de içlerinde meşhûr mukallid Kolbaşı İbrahim, Pîşekâr-ı hilekârlarıyla her şeyde imtihân ve dehân-ı hezeyânlarına gelen sözlerle hepsi resîde-i pâyân olduğu hâlde, şekl-i şemâillerine nispet başlarındaki kıspet cümlesinin şânı ve cinaslı sözler her birinin gıdâ-yı cânı olmağın, bir iki saat kadar söyleştikleri tecnîs hiçbir söze makîs olmadığından kolbaşıya enîs ve kol takımına celîs olan Gümüş Reis, bunlardan nefis saçma yetiştirdiği tab'a safâ ve kol takımına sebeb-i terk-i hayâ olup, hitâmında mukallidler yerlerine me'zûn ve bugünden yedinci güne kadar binişler ve rikâblar cümle hakkına bâdî-i zevk-i füzûn olacağı, sebeb-i teşekkür-i cenâb-ı hazret-i Hâlik-i bî-çe [vu] çûn oldu.

Galata Sarayı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Sarây-ı Galata

Velâdet-i hümâyûn münâsebetiyle her sınıfın mesrûriyeti mültezem ve duâ alacak şeyleri hâtıra getirmek hayır-hâhlara elzem olduğundan, Galata Sarayı'nda olan ağaların kalplerini yapmak, emel ü âmâl-i hazret-i pâdişâh-ı mahmûdü'l-hâl olmağın, işbu şehr-i Şabân-ı şerîf-i mağfiret-terdîfin ikinci günü sarây-ı mezkûra saltanat binişi olup, vakt-i muayyenede şehinşâh-ı kevkeb-ârâ, süvâr-ı esb-i istiğnâ olarak bâb-ı mualla-kıbâbdan bürûz ü zuhûr ve pîş ü pes-i hümâyûnlarında solak ve peyk ve çuhadâr ve hasekiler raks-âver-i şevk-i sürûr olarak Dolmabahçe Meydanı'ndan mürûr ve Beyoğlu caddesiyle;

Semt-i maksûda çıkar şimdi Sarây-ı Galata

ta'bîrleri hâtıra hutûr edince kadar sarây-ı mezbûre vusûl müyesser ve kasr-ı bî-kusûra duhûl mukadder oldukta, Galata Sarayı'nda olan ağalar huzûra

gelmeye me'mûl ve cümlesi mevsim elbisesi tedârikinde ma'zûr olduklarından ekserîsi elvân gezi kaftan ile dâhil-i huzûr-ı fâizü'n-nûr olıcak, başlarına giydikleri külâh çavuş yelkenlerine temsîl olunsa günah ve mukavva üzerine kırmızı çuha çekildiği için ismine şeb-külah dedikleri cây-ı iştibâh olmamağın, pâdişâh-ı dil-âgâh bunların fakîr hallerine vâkıf ve ettikleri hesapsız mesârif telef olduğuna [91b] ârif olup, ne hâl ise şimdilik te'lîf-i kulûbleri matlûb-ı pâdişâhî ve öte berisi ta'rîf-i mukarrebîn-i hurdebînin dil-hâhı olmağın, hemen kaidesi üzere beynlerinde uruştukları tomakı huzûr-ı pertev-nüşûrlarında uruşmaları emr ü fermân ve nizâmına tatbîken oyunlar yapılması resîde-i sem'-i iz'ân kılındı ise de Enderûn ağaları gibi kaide tahtında uruşmağa meşkleri olmadığından, birtakım kart hamhalat herifler çat pat birbirine urdukları mürüvvete münâfî ve böyle can acıyacak şeyleri seyr etmek merhamet-i şâhânenin hilâfı olmakla tamâmına işâret ve tomak oyunu nihâyet bulıcak, silâhdâr-ı nâm-dar altın serpilmesine karâr vermiş ise de "Serpilecek altınlar ve paralar fakîrlerin üstlerini başlarını paralar" diyü tecvîz olunmayıp, elden ale's-seviye onar rub'iyye verildiği gâyet rey-i rezîn-i güzîn olduktan sonra Galata civârında olan düvel-i mütehabbe süferâsı taraflarından şekerleme tanzîm ve örme Frenk sepetleriyle takdîm ettikleri mahzûziyet-i mülükâneyi mûcib ve cümlesinin âdemlerinin taltîfini müstevcib olduğundan, Bostancıbaşı Halil Ağa yediyle hediyeleri getirenlere pek çok ihsân i'tâ ve gelen şükûfeleri yirmi gedikli çuhadârlar ile sultan saraylarına isrâ buyrulup, bunlardan sonra Galata çalgıcıları Hünkâr Köşkü dedikleri yerin önüne celb ve lavta ve kemençe ile tavşan şarkıları çalıp çağırdıkları akılları selb ettiğinden mâadâ, ol arada okunan şarkıların safâ-yı ruhânîsi mucidi olan Tanburî Çavuş'un rûhunu şâd ve ervâhını berbâd edeceği bezm-i meyde yâd ve belki her meygedede ta'dâd olunduğu zâhiren zevkiyyât ve bâtınca hâtıra gelen haltıyyât olmağın, fasıl tekmîlinde onlar da ihsân-ı dâver-i devrândan hisse-mend olup, yerlerine avdet esnâsında kalkış haberleri gûş-ı ağavâta îsâl ve o aralık Galata Sarayı ağalarının eskilerinden altı adet kimse Enderûn ağaları zeyline idhâl ve oda-yı selâseye altı kişi isbâl olunmağla takyîd-i hâtır hususları ikmâl olunup, ba'dehu harekât-ı hümâyûnları ber-kemâl ve kemâl-i ikbâl ile sarây-ı Beşiktaş'a [92a] avdet-i mülûkâneleri mezîd-i şa'şaa-yı câh u celâl oldu.

Hattat Mustafa Efendi'nin Enderun'a alınması

Çerâğ şüden-i Hattat Mustafa Efendi be-Enderûn-ı hümâyûn

Silâhdâr-ı esbak Gazi Ahmed Paşazâde Devletlü Ali Beyefendi'nin dâire-i devletlerine bi'l-münâsebet vürûd ve semt-i vâlâ-nehmetleri ile hüner-i

maârife bezl-i vücûd eden Hattat Mustafa Efendi'nin, sadâ-yı Dâvudî-edâsı aliyyü'l-â'lâ ve nây-ı nâlânı cümleden bâlâ olduğu ittifâk-ı ârâ olduğundan mâadâ, hüsn-i hatta emsâli nâ-yâb ve yazdığı kitâbda kemâli ma'lûm-ı küttâb iken, mîr-i müşârünileyh hazretleri, tezâyüd-i feyzine sebep olmak mütalaâsıyla evvel-be-evvel Galata Sarayı'na tesyîr ve orada istidâd-ı Hudadâdı teşhîr olunca, Enderûn-ı hümâyûn'a alınması takdîr olundukta, Silâhdâr İlyas Ağa'ya mâbeyn-i hümâyûndan haberler irsâl ve "Böyle ehl-i kemâl Galata Sarayı'nda kalmak revâ-yı Hak mıdır?" diyü suâl olunca, Silâhdârağa Hazretleri fi'l-hâl celbine kapıçuhadârını isbâl ve oradan geldiği anda mâbeyn-i hümâyûna îsâl ettikte, ibtidâ nâyının istima'ına ikbâl ve ol dahi acemaşîrân makamında bir taksîm-i sîmi berâet-i istihlâl edip kemâlini izhâr ve her nağmede mahâreti ikrâr ettirdikte, huzûr-ı hümâyûnda bulunan bazı ehl-i dil "Bu kulunuzun çaldığı ney gibi Kutb-ı Nâyî değil Çalılı dahi çalamadığı şüphesiz delîl gibidir" dediği her taraftan tasdîk ve çavuş tarîkine girmesi teşvîk olunup, birçok ihsân verilerek kilere çerâğ buyrulduğu silâhdârağaya ifâde ve çavuşlara mülâzim olması netîce-i meâl-i irâde oldu.

Padişahın Hazine Kethüdası Emin Efendi'ye ihsanda bulunması

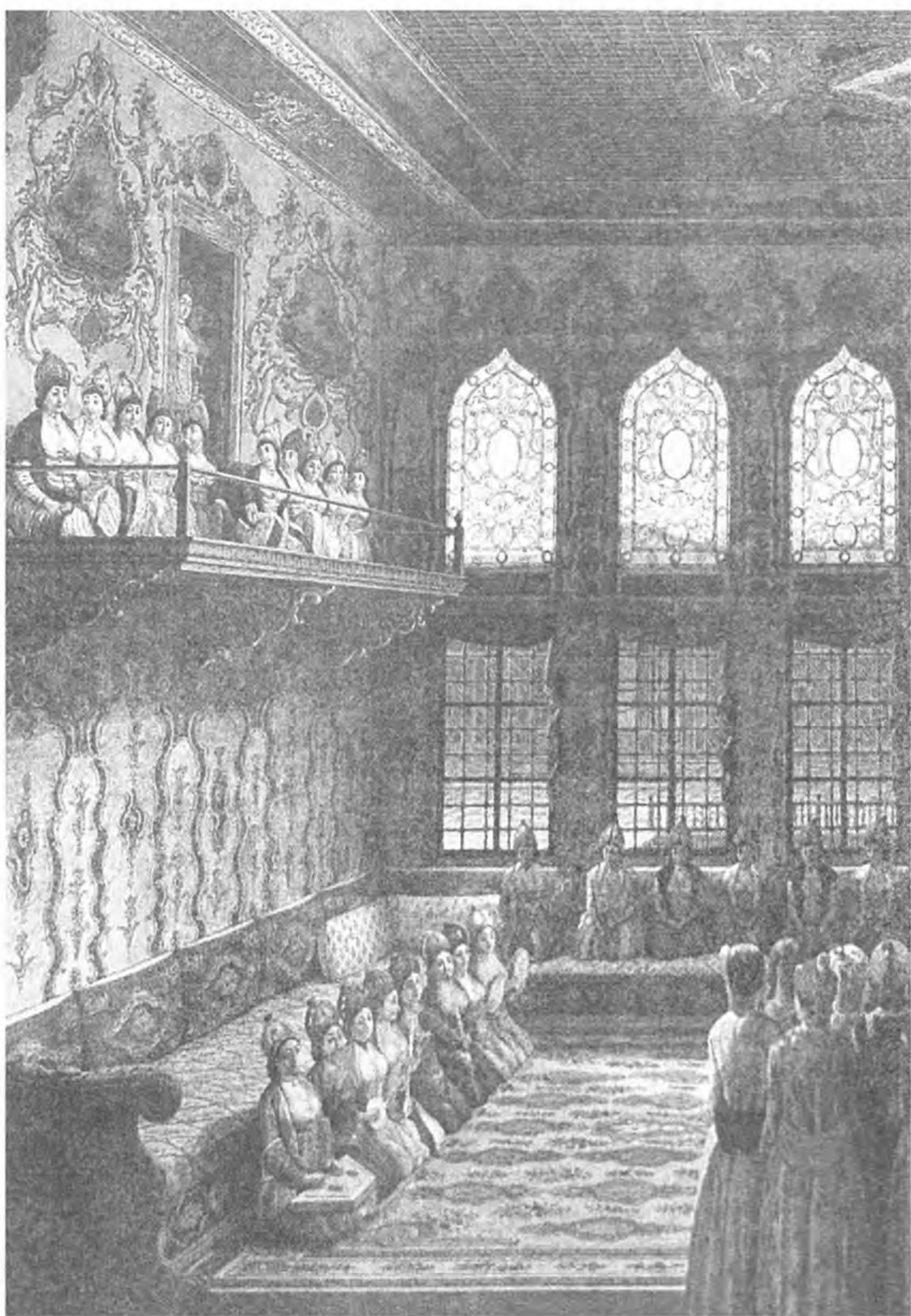
Zuhûr-ı ihsân-ı pâdişâhî be-kethüdâ-yı genc-i şehinşâhî

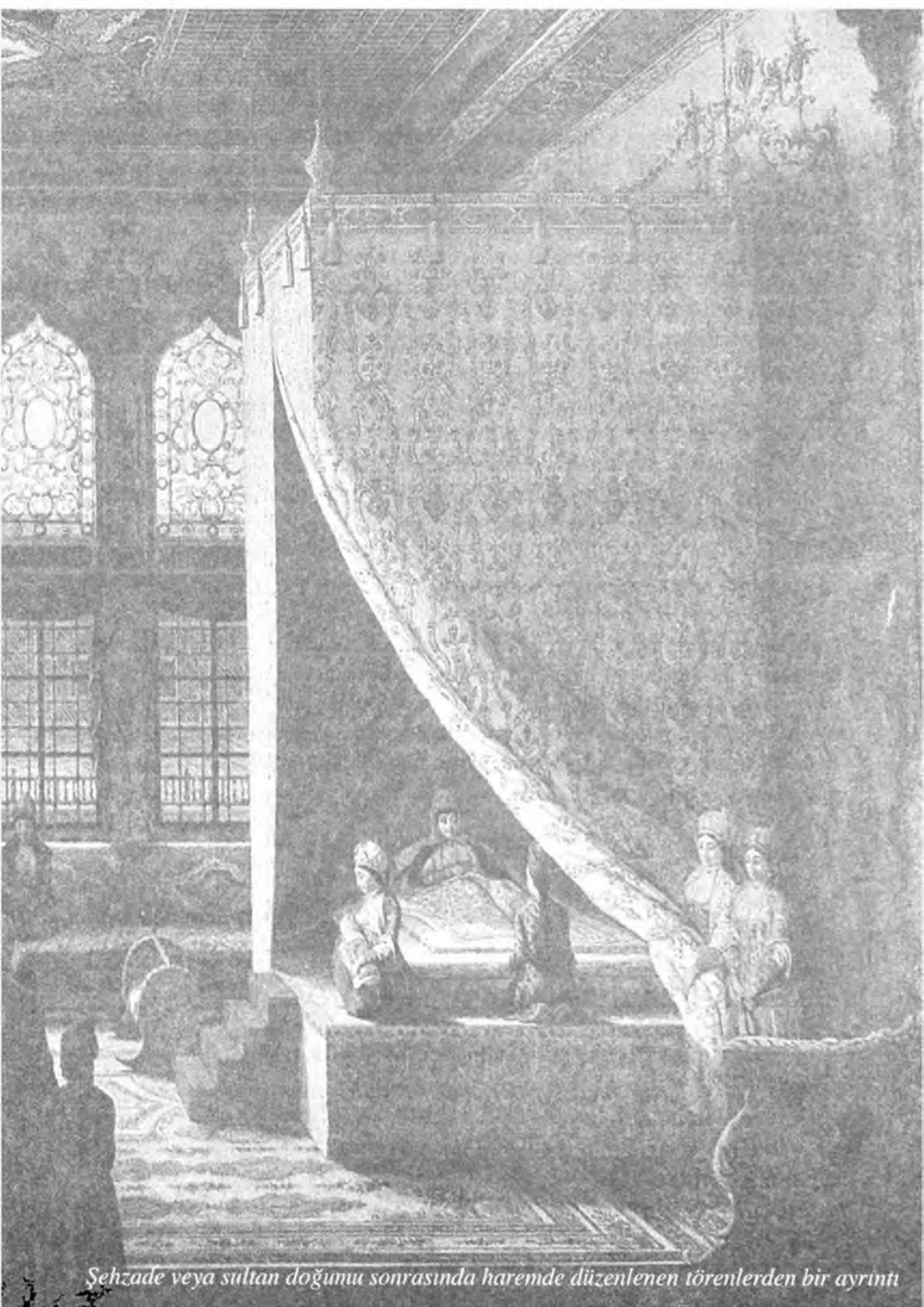
Otuz üç senesi, beyne'l-ıydeyn müşerref-i hikmet-i mâbeyn ve ba'dehu nâil-i şeref-i devlet-i dâreyn olacak hazine kethüdâsı, ulemâdan Emin Efendi Hazretleri'nin aded-i sinni serhadd-i tis'îni mütecâviz ve bu raddeye geldikten sonra teehhül etmesi akla câiz değil ise de mukarreb olanlara evlenmek kaide ve böyle işi bitmiş erkeğe varacak karı da faide görmeyeceği ehline ma'lûm ve bu cihetle teehhüle ehil olup olmadığı mevhûm iken, harem-i ismet-tev'emden pek aşırı hüsnâ ve müstesnâ memdûh-ı â'lâ vü ednâ bir cariye-i cihân-bahâ mükemmel cihaz ile ihtiyâr-ı günc-i inzivâ üzere olan kethüdâ-yı gencîneye ithaf ve ihdâ kılındığından mâadâ, [92b] civâr-ı Bâbıâli'de mefrûşatıyla müheyyâ fevkânî bir â'lâ konak dahi ihsân ve in'âm ve mahtûbe-i zîbâ ile izdivâc ve imtizâcı matlûb-ı hâss u âm oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı bâhirü'l-feyezân fi-leyle-i hamîs

Otuz beş senesi Ramazân-ı bâhirü'l-feyezân, şeb-i perşembede beyân olunduğu resîde-i sem'-i iz'ân-ı ehl-i imân olup, ferdâsı gün saray hoca-

Şehzade veya sultan doğumu sonrasında haremde düzenlenen törenlerden bir ayrıntı

larından Çarşambavî sülehâdan Saîd Efendi Hazretleri, dersinde hâzır müderrisîn-i kirâm-ı zevi'l-ihtirâm ile huzûr-ı hazret-i pâdişâhîye dâhil ve mübâhese-i ilmiyenin semeresi hâsıl olduktan sonra, es'ile ve ecvibe gâyete mevsûl ve âmil ma'mûl, hakikat mecâza mahmûl olduğu sıralarda, mukarrir-i müşârünileyh duâya meşgûl olup, ba'dehu ferden-ferdâ cümlesi hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîye yüzler sürmeye me'zûn ve sekiz gün bu minvâl üzere dersler okunması ulemâ-yı sülehâyı memnûn eyledi.

Çavuşların padişahın huzurunda ilâhi okumaları

Hânden-i ilâhî der-huzûr-ı hazret-i pâdişâhî

Ramazân-ı şerîfin onuncu gecesi terâvih kılındıktan sonra ilâhî ısmarlanıp, mâbeyn müezzinleri, Müezzinbaşı Şâkir Ağa ile tunç kapının hizâsına dizildikleri manzûr-ı pâdişâh-ı bende-perver olıcak, şeh-i devrân Devrim Köşk'ten Şâkir Ağa'ya hîtâben;

Şerm-sâr etme Hudâyâ rûz-ı mahşerde beni

ilâhîsini okumayı fermân ve ser-müezzin-i mûmâileyh dahi tîz perde ile ol nutk-ı pâki okumaya bezl-i tâb ü tüvân edip, zemîn ü zamânda envâ'-ı şûbeler peydâ ve türlü nağmeler icrâ ederek okuduktan sonra temennâ edicek, sâirleri, segâh ve karârları dügâh olan düzce ilahilerden birkaç ilâhî tûl ü dırâz okumaya cümleten âgâz edip, takım takım cumhur ilâhîlerini dinlettirdikleri misillü, biraz da hicazda okunan

Âsumân bî-sütûn-ı muâllâ-keş
Kudreti lâ ilâhe illâ hû

ilâhîsine varınca okunduğu rabt-ı kalbe sebeb ve müezzinân-ı hoş-elhânın ihsân almalarına müsebbeb oldu.

Mîrâhûr-ı Evvel Abdullah Ağa'nın kaptanıderya olması

Kapudân-ı deryâ şüden-i Mîrâhûr-ı evvel Abdullah Ağa

Öteden beri Tersâne-i Âmire hidmetine merbût olan ırgat u ekrâdın mazbût olmadığı cihetle tersânece uygunsuzluk çoğalıp, her biri bir evbaşa pâdâş ve bu cihetle cümlesi erâzile arkadaş olarak kimi serkeş ve kimi

Yirmi Beş olmasıyla, çokluk üzerlerine [93a] varılamadığı daha ziyâde yüze çıkmalarına sebep düştüğü hâlde, pâdişâh-ı İskender-temkîn bu ma'kûle kelbleri çirkin gördüklerine üzüldüklerinden, güya yiğitliklerini bildirmek emeliyle Ramazân-ı şerîfin sekizinci gününden beri Galata semtinden atılan tabanca ve tüfeng hesapsız ve esas ittihâz ettikleri şeyler dipsiz ve sapsız ise de böyle eyyâm-ı ebreke ve hengâm-ı mübârekede ettikleri riâyetsizliğe mebnî, terbiyelerine takayyüd-i tâmme lâzım gelmeğin, fi'l-hâl asdikâ-yı bende-gân-ı saltanât-ı seniyyeden Mîrâhûr-ı Evvel Abdullah Ağa'ya teveccüh-i şâhâne ber-kemâl ve kaptan paşalık unvânıyla ibcâl buyrularak tersâne-i âmireye irsâl buyrulunca, haşarât ve neferât bî-ârâm ve ser-gerde-i kavm-i bî-nevmin gözlerine uyku harâm olup, bundan sonra erâzil ve eşkıya nerede olsa muzmâhil ve bakıyyesinin terbiyesinde kaptan paşa müstakil olmakla, selef-i bî-esefi Eğinli Hasan Paşa'nın şimdilik Gelibolu'da ikameti tensîb ve mansıb zuhûruna değin ol mahalde eğlenmesi tasvîb buyrulup, münhal olan mîrâhûrluk ile Bostancıbaşı Halil Ağa tebcîl ve haseki ağa bulunan Çengelli İbrahim Ağa dahi Bostancıbaşılık ile tarîki tekmîl eyledi.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-rûz-ı pencşenbih

Kaide-i kadîme üzere, Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü Hırka-i şerîfin ziyâreti için şevketlü efendimiz İstanbul Sarayı'na teşrîf ve ol cây-ı latîfde Hırka-i Saâdet'i ziyâret ettirdikleri sebeb-i taltîf oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-ı ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-Sarây-ı Cedîd

İşbu Ramazân-ı şerîfin selhi arife günü, velî-nimet-i bî-minnet Beşiktaş Sarayı'ndan İslâmbol Sarayı'na sâye-endâz-ı şevket ve ferdâsı günü Bâbüssaâde önünde kurulan taht-ı murassa'a şa'şaa-bahş-ı ziynet olıcak, kâffe-i erkân-ı devlet muâyede-i hümâyûn resm-i vâlâsını icrâ ile mazhar-ı nazar-ı âtıfet olup, oradan alay-ı vâlâ ile Sultan Ahmed'e azîmet ve ol saatte vâcib olan bayram namazını dokuz tekbîr ile edâya niyet ve hitâmında sarây-ı dil-ârâya avdet ve üç gün üç gece bayram usûllerini itmâmâ bezl-i himmet ve usûl-ı für'ûu tamâmı tamâmına yazılması muvâfık-ı mizâc-ı maslahat oldu. [93b]

Tüfengîbaşı Yahya Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Tüfengîbaşı Yahya Bey be-emanet-i defter-i Kütahya

Otuz târihinde, sırkâtibi yamaklığından tüfengîbaşılık ile hâsodaya alınan Yahya Beyefendi, derece-i gâyette lâtif bir mîr-i zarîf olduğundan, hakkında teveccüh-i pâdişâhî cümlenin dil-hâhı iken, tâli'-i nâ-sâzı daha ileri rütbelere müsâid olmayıp, ancak mesned-i mezbûrede istihdâm olduğu günden beri kendüden mâbeyncilik şâibesi istişmâm olunur ise de âsârı zuhûr etmediği tab'ına fütûr verip, hemen çerâğlığa amel ve sarayca kat'-ı rişte-i emel etmeğin, mahlûl olan Kütahya defter emânetine mevsûl ve ibtidâ-yı neşv ü nemâsı kitâbet ile meşgûl olduğundan çerâğlığında hâcegânlık ihsân buyrulması me'mûl iken, bilâkis silahşorlük verilmesi kadere mahmûl olup, münhal olan tüfengîbaşılığa şerbetçilikten hâsodaya alınan Sâlih Efendi'nin salâhiyeti zâhir ve şerbet ezmede mâhir olduğu gibi tüfeng atmaya da belki kâdir olacağı der-hatır olmakla, mesned-i mezbûr huzûr-ı silâhdârîde uhdesine tevcîh ve noksan bulan hâsoda gediği dahi kilâr-ı hâssadan gitme Ukâla Süleyman Efendi'ye sebeb-i terfi' oldu.

Göksu Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı dil-cû-yı Göksu

Şevval-i şerîfin on sekizinci Perşembe günü Göksu'ya saltanat binişi olup, zât-ı mekârim-simât-ı şâhâne, öğle üzeri ol cây-ı dil-küşâya teşrîf ve mülûka lâyık muâmele ile bendegân-ı muallâ-unvân taltîf buyrulduktan sonra, vakt-i zuhrdan gurûba değin mevki'e münâsib nice acâib zevkler ile eğlenildiği hâtır-daşt-ı erbâb-ı merâtib olup, ol minvâl üzere ikindi zamanı olıcak, ağaların istirâhatine ruhsat ve bir müddet ihrâmlarında herkes rahat edince, vakt-i asrda tekrar huzûr-ı hümâyûna cümlesi da'vet ve o aralık ricâl ve kibârdan gelen taamlara rağbet buyrulacağına dâir sohbet olmakla, sâz ile taam münâsebet alacağından hemen musâhibân ve serhengân sazların ityân ve o ânda et'ime-i nefiseye başlanır iken sazlar âhenge âgâz ve taksîme keman ile müezzinbaşı Şâkir Ağa'nın kardeşi Çavuş Mustafa Ağa nağme-perdâz olup, hânende çavuşlardan Dellâlzâde İsmail Ağa dahi akrân u emsâl arasında mümtaz hânende olmağın, sadâsının perdesi [94a] keman gibi tîz ve nağme-i nevâsı nây gibi temiz olmakla Şâir Râsih Efendi'nin;

Bir baktı ki sermest-i gazab çeşm-i siyehle
Deldi ciğerim hançer-i hûn-rîz-i nigehle

Ebrûsu cefâlar kılıcı gamzesi pinyâl
Kim söyleşir artık bu kıyâfette o şehle

güftesini üstâdâne okuduğunun akibinde beyatî makamında bestesi yapılmış güftelerden (Nazm);

Ey gamze söyle zahm-ı dilden zebânım ol
Ey çâk-ı sîne nüsha-i şerh-i beyânım ol

Ey hûn-ı dîde men diyemem yâre derdimi
Sen rûy-i zerdim üzre gelib tercümânım ol

bestesini âheng ile okudukları taamdaki lezzete zam ve tamâmında taksîm edenlere ihsân-ı şâhane munzam olunca, fasl-ı beyâtî dahi resîde-i pâyân ve o cihetle alkış ettikleri bir şa'şaalı şân u şevket-nişân olunca ağalar da yer öpüp huzûrdan çıktıkları gibi saltanat sandallarına binilip akşam üzeri Beşiktaş'a vusûlleri cihânı memnûn ve böyle usûllere riâyetleri "el-mülûku mülhemûn"[75] oldu.

Hâsodalı Hamîd Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Hâsodalı Hamîd Ağa be-nezâret-i mâ'-i lezîz

Yirmiyedi târihinde Hazine-i hümâyûn odasından su nâzırlığı ile çerâğ olan Çuhadâr Emin Ağa, bugünlerde rahmet-i Hakka vâsıl ve deryâ-yı mağfirete nâil olmakla nân-pâre-i mezkûre mahlûl ve saraydan âb-dânesi tükenen hâsodalılardan Hamîd Ağa yüz suyu dökerek su nâzırı olduğu muvâfık-ı usûl-i kâide-i mâ'-i mevsûl olup, anın da uhdesinde olan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Merdivenköylü Mustafa Ağa geçtiği sarayda şöhret ve kırklara karıştığı haremli ve selâmlıklı bir sohbet oldu.

Hazinedârbaşı Mirasyedi Mustafa Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Hazinedarbaşı Mirasyedi Mustafa Ağa

Tâ içeride bâb-ı şevket-meabı bekleyen ak ağaların büyüklerinden Hazinedarbaşı Mirasyedi Mustafa Ağa, işbu Zilkade'nin yirmi sekizinci Perşembe

75. "Padişahlara ilham verilmiştir."

günü azm-i tarab-sarây-ı lâhut ve terk-i âlem-i fenâ-yı nâsut etmekle, ak ağalarda bir silsile tertîbi iktizâ ve kilercibaşı bulunan Küçük Ahmed Ağa hazinedarbaşılığa i'tilâ ve alt yanında saray ağası Ağzıeğri Süleyman Ağa dahi dosdoğru kilercibaşılığı istilâ edince, Saray Kethüdâsı Osman Ağa saray ağalığına ibtilâ ve saray ağalığına da [94b] üzengi ağalardan Kanuncu Abdurrahman Ağa mübtelâ olduğu ebnâ-yı cinsine bir belâ gibi oldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i Mirasyedi Mustafa Ağa: Merhûm Mirasyedi, evâil-i hâlinde mazlûm kedi gibi göründüğünden Sultan Selim'in silâhdârı İslâm Ağa, Mirasyedi'ye itibâr ve on târihinde silâhdâr olunca huzûr-ı şehriyârîye götürüp Galata Sarayı ağalığına kaftan ilbâs ettirdiği hakkında sermâye-i iştihâr oldukta, Mirasyedi tavr u tarzı tağyîr ve hadem ü haşemi teksîr edip orada bulunan üç beş yüz ağaya "Beni eğlendirin" diyü Hünkâr Köşkü'ne çıktıkça mülûka taklîd çil pâre serpmesi ileride cünûn ve sâniyen kasr-ı hümâyûna oturup çalgı çaldırması ve kol oyununa varınca oynattırması sad-mecnûn dedirttiğini hâmisi olan Silâhdâr İslâm Ağa işitince hakîkat-i hâli erbâbından tahkîk ve Mirasyedi'nin müvâcehesinde tasdîk olunduğu gibi ba'de'l-isbât, cürmüne mücâzât kasdıyla ibtidâ rütbesini tenzîl ve ba'de'l-azl yaya akağa gibi yine kapı beklettirmesi terzîl demek olmağın, yerine hâlâ kapı ağası bulunan Engürlü Mustafa Ağa'yı Galata ağalığı ile tebcîl ve Mirasyedi'nin terbiyesinde nâil-i ecr-i cezîl olup, ba'de zaman simâsında semere-i salâh zâhir olunca affına irâde zuhûr ve mürûr-ı vakt ile pek âbid ve zâhid olduğu meşhûr ve hazinedarbaşılık rütbesinde aybı mestûr olarak dünyâ ve âhireti ma'mûr gibi göründüğü sahâif-i *Letâif*'e mastûr oldu. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[76].

Sultâniye'ye saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-saha-i semt-i Sultâniye

Boğaziçi'nde vâki mesîre-gâhların sultanı olan Sultâniye sahrâsına saltanat binişi olmakla, ağalar saat iki sularında Beşiktaş'tan hareket ve kanca başlı yağlı kayıklar ile mesîre-i mezbûre selâmet-i vusûlleri mûcib-i mahmidet olup, bir miktar vakit mürûrunda pâdişâh-ı bahr u berr, kemâl-i kerr ü fer ile öteden beri zuhûr ve reh-i rastta olan Rumeli ve Anadolu Hisarları top endahtıyla izhâr-ı şevk ü şâdî vü sürûr ettikleri âlemi duâyâ mecbûr edip, oradan hezâr hisâr-ı a'da-endâzı güzâr ederek Sultaniye'ye vusûlleri [95a] meşhûr-i dîde-i intizâr ve kemal-i şevket ü mehâbet ile sandaldan çıkıp otak-ı Süreyyâ-nitâklarına karâr buyurduklarında, hemen salât-ı zuhrun edâsı için İmâm-ı

76. "Allah günahlarını bağışlasın."

evvel Emin Efendi'ye iktidâ ve sâniyen salat-ı mefrûza cemaat ile intihâ bulıcak, cây-i şevketlerine şa'şaa-bahşa oldukları an serhengân-ı divan "Aleyke avnullah"[77] duâlarını resîde-i asmân ettikleri zaman, ağayân-ı letâfet-unvân yerleri öpüp huzûrda muntazır-ı emr ü fermân olduklarında, hemen pehlivan güreşmesine ruhsat-ı şâhâne imâ ve bir iki saat ol gürûh-ı mekrûhu seyr ile hazz-ı istîfâ olunduktan sonra tüfeng-endâzlığa yamak ağalar âgâz ve içlerinden Efendi Şerbetçisi Köle Salih Efendi ve Hazineli Atâ Bey, Alo Paşa yeğeni Kâmil Bey ve Musâhib Saîd Efendi ve Taşra Tüfengîbaşısı Hasan Ağa nişan atmada mahâretlerin ibrâz ve sebû-yı dil-cûyu şikest ile ser-efraz olduklarının ba'dında, cümlenin ârâm ü istirâhatına cevâz gösterildikte herkes hayme-hâyı reng-â-renge avdet ile tahmînen bir saat kadar rahattan sonra yine huzûr-ı müstevcibü's-sürûra istenilip, ber-minvâl-i kadîm, cümleten dizildikleri manzûr-ı şâh-ı Baykara-nedîm olunca civâr yalılardan takdîm olunan taamın bazısına ikbâl buyurulacağı işrâb ve ol zaman musâhibler ve çavuşlar birbirlerini mızrab ile izrâb ederek sazların götürmeleri hasbe'l-icâb olup, tamâm huzûr-ı pertev-nüşûra hâzır ve irâdeye muntazır olduklarında, taam tamâm olunca kadar âdî şarkılardan;

Bir meclisde ol yâr ile bulundum
Neylerim âh tâ ciğerden uruldum

şarkısını Suyolcuzâde Sâlih Efendi ile Neyzen Mustafa Efendi ve Mülâzim Rif'at Bey çağırmakta nâdire-i rûzgâr ve bunun arkasından;

İstedim ey meh-ı nâzım
Geçer elbet bu niyâzım
Bilmezlikle açtım râzım
Şimden sonra neme lâzım

şarkısını bûselikte okudukları bergüzâr gibi olup, dahi emsâllerini âgâze etmede hânendeler murahhas ve bestelerden başkası mülâzimlere muhassâs olduğundan;

Hiç elem çekmez idim seveydin beni sen
Cânımda cân gibi beslerdim seni ben

şarkılarına varınca çağrılarak ikbâl buyrulmakta olan taam it'âm ve hânendeler de şarkıları itmâm edicek, makam-ı ikrâmda [95b] zuhûr eden ihsân ve in'âm

77. "Allah'ın yardımı üzerine olsun"

cümlesini be-kâm ettikten sonra kalkış âlâmetleri istişmâm olunmağın, o ânda avene-i çeng ü rebâb huzûr-ı pâdişâh-ı âli-cenâbdan zehâb ve hademe-i rikâb otağ-ı hümâyûn pîş-gâhına şitâb edip, ba'dehu pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl süvâr-ı zevrakçe-i sandal-i istiklâl olduklarını müteâkip devletlü dârüssaâde ağası ve hazinedar ağa ve iki tane zencî musâhib ve destâr-ı hümâyûnu hâmil olan hâsoda ağaları ve yirmi gedikli çuhadârlar bostancı sandallarına râkib oldukları, çeşm-i iz'âna acâib göründüğünden (Nazm);

Geçmiş zamân olur ki hayâli cihân değer
Köhne civân olur ki cemâli bin cân değer

meâlini beyân bu makamda münâsib oldu.

Berberbaşı Ali Ağa'nın kardeşi İbrahim Ağa'nın kapıcılar kethüdâsı olması

Kethüdâ-yı bevvâbin şüden-i dâder-i Ser-berber-i şehriyârî İbrahim Ağa

Cülûs-i şevket-me'nûs-i cenâb-ı cihân-bânîden bir sene sonra, melce-i âlem ve merci'-i lâ vü neam olan Berberbaşı Giritli Ali Ağa, kardeşi İbrahim Ağa için güç ile kapıcılar kethüdâsı olmasına rızâ-dâde ve o cihetle icrâsı muvâfık-ı irâde buyrulduğu ifâde olundu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

İşbu sene-i mübâreke Zilhiccetü'ş-şerîfesinin onuncu Pazar günü, ıyd-ı adhâ merâsimini icrâ için şâh-ı kerem-fermâ İslâmbol Sarayı'nda müheyyâ olan taht-ı muallâya şeref-pîra oldukları hengâm, vükelâ-yı fihâm ve ulemâ-yı 'izâm ve sâir zevât-ı kirâm teşrîfât-ı devlet-i ebede kıyam üzre gubâr-ı taht-ı şehriyâr-ı İskender-iştihârı takbîl ile nâil-i neyl-i merâm olduklarından sonra, Sultan Ahmed Câmi-i şerîfine azîmet ve salât-ı ıydı edâ ile mazhar-ı tahiyyet olup, yine sarây-ı saltanata avdet ve istedikleri kadar koç kurban zebhine mübârek yed-i ulyâları ile himmet ve ba'dehu Bağdat Köşkü kurbünde ziynet bulan Biat Köşkü'ne teşrîfleri cümleye nimet olmağın, ağavât-ı Enderûn libâs-ı fâhire-i gûn-â-gûn ile muâyede-i hümâyûn şeref-i vâlâsına ol mahalde makrûn olıcak, Yalı Köşkü binişine rağbet ve oraca resm olan muâmelâtı icrâ ile usûl-i eslâfa riâyet buyurarak Beşiktaş'a avdet ve bakıyye-i bayramı

merâmı üzere itmâma bezl-i mürüvvet buyurdukları resîde-i serhadd-i sıhhat oldu.

Bazı nüktedan ağaların Hazineli Nesib Efendi'yi gücendirmeleri

İzhâr-ı iğbirâr-ı Nesib Efendi [96a] ba'z-ı bezle-guyân-ı ağayân-ı letâfet-unvân

Taassub-ı bâride ashâbından Hazineli Mutassıb Nesib, bir tarîke mensûb olmadığına ta'rîz ma'rızında bazı erbâb-ı tezyîf "Nesib'e ne tensîb edersiz" diyü Kâtib Tayyar Efendi'ye bir tuhaf söz bulmağı teklîf ettiklerinde, efendi-i müşârünileyh ahbâb hâtırından çıkamadığına mebnî bi'l-bedahe;

Bâdenin yek medresin bir demde nûş eyler Nesib
Kimseye vermez ta'ab ne portakal ister ne sîb

demeyi tensîb ederiz" demesine muazzeb Nesib-i muzdarib "Ben menhiyâtı mürtekib değilim" diyerek ülfetten müctenib olup, ba'de zaman efkâr-ı fâsideye dûçâr ve bir aralık mehdî-i âhirü'z-zaman iddiasıyla Darüşşifa'ya va'z-ı zânû-yı istikrâr saldığı hayrette erbâb-ı ulû'l-ebsâr oldu.

Enderûn çavuşu

1236 (1820/21) YILI OLAYLARI

Padişahın yeni yıl dolayısıyla tarih ve kaside yazanlara ihsanlarda bulunması

Vekâyi'-i sâl-i sitte ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf ve beyân-ı vukuât-ı ân sâl-i zî-şeref

İşbu otuz altı senesi re's-i sâl-i ferhunde-fâl olan yevm-i mükerrem-i Muharrem, Pazar günü olduğu muhakkak ve müsellem olmakla, hazret-i padişâh-ı kesîrü'l-mahâmid, takdîm-i tevârih ü kasâid edenleri ihsân-ı avâid ü zevâid ile nâil-i neyl-i metâlib ü makâsıd ettiklerinin ferdâsı günü Muharrem rikâbı Çinili Köşkü'nde icrâ ve sadr-ı celîlü'l-kadr Ali Paşa Hazretleri ile Şeyhülislâm-ı muallâ-makâm el-Hac Halil Efendi Hazretleri, rikâb-ı kamer-tâb-ı cenâb-ı hazret-i pâdişâh-ı Cem-cenâba yüzler sürerek, sâl-i cedîd-i meymenet-bedîdi tebrîk ve tes'îd ve berat-ı ubûdiyeti min-vechin tecdîd eyledikleri bâdi-i beyân-ı tebyîz ve tesbît oldu.

Çavuş Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Serheng Mustafa Ağa be-zemîn ü zamân

Hazinede cevher-i aklını aklına gelen şeye sarf ve nakd-i vaktini tuhaf şeylere vakfeden Serheng Mustafa, dil-teng bir ağa olmakla genç yaşında çerâğlığı istek ve husûl-ı âmâle mukaddime olmak üzere ibtidâ eline bir değnek alıp an-kasdin lenk lenk yürüyerek mâbeyncilere dek gidip "Ayağımın biri çift biri tek oldu" diyü tazallüm-i hâl eylediği yalan gerçek iken yine renk vermeyerek "Aman yalan sanıp vebâlde müşterek olman" dediğine bazı zevzek şekk edip, "Vah eyvâh, şu eşek bu yolda çok zahmet çekecek" diyerek bir okkalı ekmek çektirip [96b] çerâğ ettirdiklerini işiten dişi ve erkek "Âferin köpek oğlu köpek" dedikleri oda-yı selâsede birkaç gün seyr-i âheng bir zevk demek oldu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Nakl-i ba'z-ı kudemâ-yı ağavât-ı hazîne ve kiler ve seferli be-hâne-i hâssa

Hırka-i Şerîf hizmetine mahsûs olan hâsodalıların mülâzimânı azaldıkça, aşağı odalardan birkaç kişiyi hâsodaya alınmak kanun-ı Enderûn olmakla, bugünlerde mülâzim kalmadığını silâhdârağa hazretleri hâk-i pây-i hazret-i zılullâhîye lede'l-istizân, nakilleri istihsân olunan ağyân-ı letâfet-unvândan hazine-i hümâyûnun giyimbaşısı Kolçak İsmail Ağa'dan geçen sefer sarf-ı nazar buyrulduğu gibi bu sefer de öyle olması mahall-i nazar olmağın, mâ-dûnunda olan eskilerden göç eskisi Şeyhzâde İbrahim Bey ile tüfengî yamaklarından Hanefî İbrahim Ağa'yı ve Silâhdâr İlyas Ağa Hazretleri'nin başçakırsalanı Esad Ağa'yı ve kilerin peşkirbaşısı Pırpırı Sâdık Ağa'yı ve Bıçaklı eskilerinden Çavuş Emin Efendi'yi ve kilerin başkollukçusu Tayyib Efendi'yi ve seferli odasının câme-şûybaşısı Sarıkçı Sâlih Efendi'yi ve bıçaklı eskilerden Cündî Mahmûd Bey'i ve Ukalâ Süleyman Bey'i hâsoda müjdeleri ile mesrûr ve başçakırsalanlık ile ikinci çakırsalan Cündî Haydar Ağa leb-rîz-i sahbâ-yı safâ-yı sürûr ve kilerin başkollukçuluğu ile ikinci kollukçu bulunan Kibirli Ahmed Ağa;

Hâzır ol bezm-i mükâfâta eyâ mest-i gurûr

Olup, peşkirbaşılık mesnedine Camcam Ahmed Ağa sâid ve seferli odasının câme-şuybaşılığına câmi imâmı Halil Efendi'nin yolu geldiği gûş-zed-i âbid ü zâhid oldu.

Tepedelenli Ali Paşa'nın isyan etmesi

İzhâr-ı isyân-ı Tepedelenli Ali Paşa

Kırk seneden mütecâviz rütbe-i vâlâ-yı vezâreti hâiz olan Yanya Vâlisi Tepedelenli Ali Paşa, dâimâ reâyâ ve berâyâ taraflarından iştikâ olunduğuna binâen, aralıkta nush u pendi mutazammın mektûb-ı nasihat-üslûb isrâ olunmakta ise de ısgâ etmeyip, evvelkinden eşedd taaddîsi müştedd olmağın, az ve çok hakkında olan hüsn-i zan mübeddel-i sû-i zan olmuş iken birkaç ay evvel şerrinden firâr ve pây-i taht-ı aliyyede iskânı ihtiyâr eden kapıcıbaşılardan Paşo Bey'in üzerine kurşun attırması gibi fezahatlere cesâretleri, açıktan açığa tuğyânına delîl [97a] ve bundan böyle dâire-i itâatten çıkmadığını ta'mîr ve tevîl mümkün olamayacağı ma'lûm-ı erbâb-ı temsîl olduğundan, ba'dezîn vücûd-ı musibet-âlûdu sahîfe-i âlemden hakk olmasına irâde-i kat'ıa sudûr ve hakkında fermân-ı bî-derman bu vechile zuhûr edicek, hemen ol havâlilere

min-vechin civâr u karâr edeceklere sedd-i divâr-ı üstüvâr olan Bosna Vâlisi Vezîr-i rûşen-zamîr Süleyman Paşa Hazretleri, kapısı halkı ve eyâleti askeriyle üzerine me'mûl ve havza-i hükûmetinde bulunanlar mahsûr-ı leşker-i mansûr olduğuna a'vân u ensârı makhûr oldu.

Çuhadâr Hamdullah Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadâr Hamdullah Ağa ez-ağavât-ı kilâr-ı hâssa

Kilâr-ı kabûlde makbûl olan çuhadârlardan Cündî Hamdullah Ağa, sarây-ı hümâyûnda pek eski bir ağa değilse de vücûdu seng-i siteme mütehammil olmadığından çerâğlığı istidâ ve husûsiyle hâsodada kahvecibaşı olan Seyyid Mehmed Ağa, vaktiyle lalası olduğundan anı da bu maddenin fethine vasıta ettiği ma'lûm-ı kurenâ olmağın, Kahvecibaşı bu mürüvveti icrâya dâmen der-meyân ve ser-kurenâ-yı padişâhî ve Enderûn u bîrûnun melce ve penahı Atûfetli Berberbaşı Ali Ağa Hazretleri'ne pek yalvardığı müstağnî-i beyân olmakla, bugünlerde Arnavutluk semtinde ta'şîr olunan nemalıca bir tımar ile Hamdullah Ağa'nın çerâğlığı mir'at-i kaderde cilve-ger ve kendiden eskileri böyle ekmek ile çerâğ olamadıkları maazallah Hamdullah Ağa'yı senesi olmaksızın teker meker eylediği mahall-i nazar oldu.

Mîrâhur Halil Ağa'nın azledilip yerine Bostancıbaşı İbrahim Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Mîrâhur Halil Ağa ve nasb be-câyeş Bostancıbaşı İbrahim Ağa

Üç beş ay evvel mîrâhûr-ı evvel olan sâbık Bostancıbaşı Halil Ağa, mesnedine mağrûren sefâhete mecbûr olduğu meşhûr olmakla, nezd-i mülûkânede azli karâr-gîr ve mîrâhûrluk ile hâlâ Bostancıbaşı bulunan Çengelli İbrahim Ağa tevkîr ve bostancıbaşılık nasbı dahi haseki ağa bulunan Kargılı Yahya Ağa namına tahrîr olunduğu teşhîr olundu.

Hızır Ağazâde Saîd Bey, Mukallid Azîz Bey ve Kemânî Ali Efendi ve Tanbûrî Necib Ağa'nın çavuş olmaları

Serheng-i şehriyârî şüdend-i Hızır Ağazâde Saîd Bey ve Mukallid Azîz Bey ve Kemânî Ali Efendi ve Tanbûrî Necib Ağa

Zürefâ-yı şuarâdan kilerde kâin Hızırağazâde Saîd Bey'in sadâsı hazîn ve edâsı güzîn olduğundan bâ-irâde çavuşlara mülâzim [97b] ve tahsîl-i

ilm-i mûsikiye müdâvim olmuş idi. Müddet-i mezkûreden beri makamında mahâret-i kâmile peydâ ve o cihetle güfte ve bestede memdûh-ı â'lâ vü ednâ olduğundan, beş on günün zarfında fincancılar kethüdâlığı ile çerâğ olan Çavuş Mustafa Ağa'nın yerine unvân-ı serhengîyi ihrâz ve Mukallid Azîz Bey dahi o nâm ile i'zâz olduğundan başka, kilerde Kemânî Ali Efendi ve Tanburî Necib Ağa birlikte sürûr-ı serhengîye ser-âgâz ve bundan böyle çalacakları ince saz oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-i nakl-i hümâyûn be-sarây-ı Topkapı ve icrâ-yı resm-i tebrîk-i menzil der-sarây-ı mezbûr

Teşrinisani hulûlünden beri sevâhilin zevki zâil olduğu âşikâr ve bundan sonra oralara havadar demek emr-i i'tibâr olmakla, şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri Topkapı'ya nakli ihtiyâr buyurup, işbu şehr-i Rebiülevvel'in haftası olan Perşembe günü eşref saat ile sarây-ı mezbûre mürûr ve yümn-i kudûm-i meymenet lüzûmlarına her taraftan atılan top, ahâli-i Sitanbul'a mâye-i sermâye-i sürûr olup, iki gün sonra resm olan rikâb Topkapı'da icrâ ve Sadr-ı celîlü'l-kadr Devletlü Ali Paşa Hazretleri ile Devletlü, Semâhatlü Şeyhülislâm-ı muallâ-makam El-hac Halil Efendi Hazretleri, hâk-i pây-i hümâyûna yüzler sürüp iltifât-ı padişâhî ile müftehir ü mübâhî ve avdete ruhsat buyrulunca kadar eğlendikleri fazl-i eltâf-ı ilâhî oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı hümâyûn

Şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesi, âdet üzere huzûr-ı hümâyûnda Mevlid-i şerîf okunduğu gibi, ferdâsı Pazartesi günü de Sultan Ahmed Han Hazretleri'nin câmi-i şerîfinde okunması lâzım-ı melzûm kabîlinden idüğü, teşrifâtâ vukûfu olanlara ma'lûm ve bu cihetle böylece icrâsı sebeb-i senâ-yı nâzım-ı manzûm oldu.

Hazineli Ekmel Bey'in şiir kabiliyeti etrafında yapılan şakalar

Tezyîn-kerden-i Tayyar Efendi be-eş'ar-ı ma'nidar Ekmel Bey

Ricâl-i Devlet-i Aliyye'den Lebîd Sadık Efendi merhûmun mahdûm-ı mevsûmu, hazine-i hümâyûn ağalarından İzzetlü Ekmel Beyefendi'nin eş'âr-ı

âb-dârı var ve kendi kavlince bulduğu mazmûn mânidâr olmak üzere herkese irâe ve halk da zevk için;

Rütbe-i güftâr- râ hayret telâfi mî-koned
Çâre hâmûşîst şi'rî-râ [ki] ez-tahsîn gozeşt[78]

meâlini hikâye ettiklerini hakikatine haml ile yine tab'ına fütûr vermediği [98a] halka mûris-i hayret ve "Canım beyefendi, şu muhayyel buyurduğunuz güfte-i âşüftenizde hiç lezzet bulamadık" diyenlere "el-ma'nâ fî-batni'ş-şâir"[79] demeye kâdir olamayıp, birtakım tevcîhlere kalkıştığı sarayca bir zevkiyyât ve hatta şu ebyât-ı haltiyyâtı numûne olmak üzere bir âsâr-ı beyhûde hezliyyâtıdır.

Giymiş serâpa kûhsâr hil'at-i beyzâ-yı berf
Dikmiş libâs-ı mâî şimdi rişte-i sermâ

dediği mânâ-yı ra'nâyı Kâtib Tayyar Efendi ta'mîr vâdisinde tanzîr ve ancak "Bizim güfte sizinki gibi bî-nazîr olmadı" dediğine Ekmel Bey'in inanması şâyeste-i tahrîr olmuştur.

Bir nazar kıl arza kim temkîn ile buldu şeref
Zâtına şâyeste oldu hil'at-i beyzâ-yı berf

dediği telef olmaması çün sahâif-i *Letâif*'e leff olunduğundan başka, mîr-i mûmâileyhin ka'bı âli ise de âsârı sakattan hâli olmadığından, bir iki yıl evvel mîr-i Ekmel, ekmel-i âşüfte-dil diyerek yaptığı beytin içinden fakîr o ta'bîr-i dil-pezîri intihâb ve biraz lakırdı ilâve ederek beynimiz şeker-âb olmasına sebep olan tevcîhât-i manzûmemiz mîr-i nezâket-semîrin eş'âr-ı âb-dârından dûn olduğu ma'lûm olsun için yazılmıştır.

Hiç tabiat yok mu sende Ekmel-i âşüfte-dil
Bî-vezindir yaptığın hep şi'r-i nâ-mevzûn bil

Zevk ise söyle murâdın etmeyim tezyîf seni
Yoksa gerçekten şi'irse yazdığını şimdi sil

---

78. "Sözün noksanını hayret telâfi eder; şiir çok güzel olunca, onun üzerine konuşmak yerine tek çare susmaktır."
79. "Şiirin anlamı şairin içindedir."

Bû-Cehil lafzı tecessüm etse âlemde eğer
Zât-ı ulyânız için olmazdı kat'a kâl ü kîl

Hâtıra geldikçe eş'arın güler gönlüm sana
Canım Ekmel Beyefendi eksik olma bunca yıl

Şöyle bir icmâl-i hâlin söyleyim ister isen
Muhtasar yani mufassal Ekmel-i âşüfte-dil

Nihâyet bu edâda hezeyân-ı mâlâyânîyi gördüğü ile biraz bozulup "Ey, artık ben de sizi hicve mecbûr ve ne söylesem ma'zûrum" diyü bir parça tehevvür ve yine çarçabuk affetmesi bezle-cûyân u hezle-gûyâna sebeb-i teşekkür olmuştur.

Hazine Hocası Akşehirli Ömer Efendi'nin hacdan dönmesi

Âmeden-i hâce-i hazine-i hümâyûn ez-hacc-ı şerîf

Sene-i sâbıkta Beytullah'a âzim ve duâ-yı hayriyesi için nerede olsa lâzım olan hazine-i hümâyûn hocası Akşehirli Ömer Efendi Hazretleri, işbu şehr-i Rebiüssâni'de İslâmbol'a vusûl ve kemâkân neşr-i ulûm-ı âliye ile meşgûl [98b] olduğu muvâfık-ı usûl oldu.

Çuhadâr Tuğlu Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i çuhadârağa bâ-nân-pâre-i cesîme

Havâss-ı kurenâ-yı saltanata has olan nân-pârelerden voynuk beyliği bugünlerde yine mahlûl ve dört seneye yakın çuhadârağalık mesnedinde mekîn olan Tuğlu Mehmed Ağa nân-pâre-yi mezbûre mevsûl ve çuhadârağalık ile hâlâ vaktin rikâbdarı Koyunyemez denmekle iştihârı olan meşâhir-i sühanverân-ı fazl u irfândan ârif-i âgâh-ı sarhoş, vâkıf-ı esrâr-ı mest olan Ârif Ağa makbûl olup rikâbdarlığa dahi asrının üstâdı ve cümlenin âsârını medh mutâdı olan Tülbentağası Râsih Efendi şâyân ve tülbentağalığına Anahtarağası Abdurrahman Ağa ve anahtarağalığına Peşkirağası Türk İbrahim Ağa ve peşkirağalığına Biniş Peşkirağası sâbık Müezzinbaşı Emin Ağa mevsûl ve köşe peşkirağalığı ile Başbolyenli Matrak Mehmed Emin Ağa nâil-i me'mûl ve açık kalan hâsoda gediğine de mülâzim-i hâsodalılardan Müezzinbaşı Şâkir Ağa geçtiği ma'kûl oldu.

Cündî Kato Hasan Ağa'nın Enderûn'dan çıkarılması

İhrâc-ı Kato Hasan Ağa ez-Enderûn be-unvân-ı silahşorî

Üç dört sene evvel, Şam dizdarlığı ile Enderûn'dan kat'-ı rişte-i emel ettirdikleri Çerkes Paşazâde Abdi Bey merhûmun metrûkesini alan müteallikâtından Kato Hasan Ağa, saraydan çerâğ olunmaksızın teehhül etmesi şer'-i şerîfe muhalif değil ise de kanun-ı Enderûn'a mutâbık olmadığından, bî-çâre cündîlikte mütehayyiz ve çuhadârlıkta gedikleri hâiz iken, kuru silahşorluk ile ihrâc ettikleri bi-gayr-i hakkın iz'âc ve yirmi altı senelik bıçaklı eskiyi dışarıca huşk-nâna muhtâc eyledikleri âhirete kalmış bir dava olduğu vâreste-i beyân-ı kayd-ı ihtiyac oldu.

Musahib Tanburî Zeki Ağa'nın Midilli'ye sürülmesi

Nefy-i Musâhib-i Tanbûrî Zeki Ağa be-cezîre-i Midilli

Musâhib-i şehriyârî Tanbûrî Zeki Ağa, galiba harem-i muhteremi tarafından iştikâ olunmakla, belâ-yı celâ-yı vatana mübtelâ ve kışta kıyamette deryâ korkusu çekerek Midilli adasına gitmesi büyük ibtilâ oldu.

Sadrazam ve şeyhülislâmın azledilmeleri

İnfisâl-i vezîr-i a'zam ve şeyhülislâm efendi be-icâb-ı vakt-i hâl

Ma'lûm-ı âlem-i âlemiyân olduğu üzere memâlik-i İslâmiye -sânehallâhu Teâlâ an cemii'l-âfâtı [99a] ve'l-beliye-[80] nice yüz senelerdir ki Devlet-i Aliyye'nin kabza-i kudretine musahhar ve hangi tarafa sevk-i leşker-i zafer-peyker buyursalar bi-lütfihi Teâlâ manzûr u muzaffer idükleri tevârih-i muteberelerde muharrer iken, bu aralık bazı şukka-pîşe ve bed-endîşelerin tahrîk-i rekîkleriyle sebük-mağzân-ı millet, dâire-i itâatten çıkmaya cür'et eyledikleri mesmû'-ı erkân-ı devlet olıcak, hemen keyfiyetin bi't-taharrî tedkîk ve tahkîki ile merâm-ı mefsedetin gavrına vâsıl ve esâs-ı isyân ve atv-ı tuğyân ne sebebe neş'et ettiğini ekserîsi ıttılâ hâsıl etmeğin, "Bu hâl-i müsmirü'l-melâl bi'l-külliye ihfâ veyahut etrâfıyla ifşâ olunmak tarîklerinin hangi şıkkı enseb ve ahrâdır" denilerek şû'râda envâ'-ı efkâr-ı sâibe tefekkür ve bunun üzerine çok suâl ve cevap tekerrür ettiği hâlde hâlâ hâmil-i emânet-i kübrâ Vezîriazam Ali Paşa ve gerek müftî-i müşkil-küşâ sadre şifâ söz bulmaya kâdir ve bir re'y-i

80. "Allahu Teâlâ oraları her türlü âfet ve belâdan korusun."

rezîne muktedir olamadıklarından, evvelâ vezîr-i vakûr mesnedinden dûr ve Gelibolu'da ikâmete me'mûr ve saniyen Çerkes Halil Efendi dahi Karahisar-ı sâhib'e sâhibesiz sevk olunduğu ne beytü'l-harâb ve ne beytü'l-ma'mûr gibi olmakla efâhim-i sudûrdan Yâsincizâde Mevlânâ Abdülvehhâb makam-ı meşihate intihâb ve taraf-ı saltanattan da'vetine ser-destârî Halâvet Ahmed Efendi şitâb ve dergâh-ı muallâ kapıcıbaşılarından Arpaemini-i sâbık İzmirli Sâlih Ağa muvakkaten vekâlet-i mutlakaya lâyık ve anın da da'vetine hâsodadan Kahvecibaşı Seyyid Mehmed Ağa'nın gitmesi irâde-i muvâfık olmakla, derakab bu hususlar bu vechile husûl-pezîr ve bir iki saatin zarfında biri Şeyhülislam biri vezîr olıcak, mühr-i hümâyûn dahi li-maslahatin Çıldır eyâleti mutasarrıfı bulunan Benderli Ali Paşa Hazretleri'ne tesyîr ve alelacele der-i devlet-masîre gelmesi tedbîr olundu.

Bazı ağalara çuhadâr unvanı verilmesi

İhsân-ı unvân-ı çuhadârî be-hakk-ı ba'z-ı ağayân-ı Enderûn

Öteden beri rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânede, bî-tehâşî mâşî olan çuhadârağanın mülâzimleri az kaldığından nâşi, oda-yı selâsede çuhadârlığa yaraşan ağalardan biraz kimse tertîb ve taraf-ı şâhâneden tensîb olunduğu hâlde, icrâsı [99b] re'y-i rezîn-i şâhâneye menût idüğü, ashâb-ı âmâle teşrîb olunmuş idi. Nihâyet bu defa on sekiz kişinin çuhadârlara ilhâk olunmasına müsaâde-i seniyye erzânî ve o kadar kimsenin kayrılması, nezr-i Mevlânâ'ya riâyet-i cenâb-ı cihân-bânî olduğunun beyânı, bu sırada iltizâm-kerde-i fakîr-i nâ-tüvânî olduğundan, cümlenin eskisi hazinede olan ağalardan Cündî Aşkâr Ali Ağa ve alt yanı Câcib Saîd Efendi'nin yeğeni Şemsî Ağa ve daha alt yanı Kuril Emin Ağa ve Yalnız Mehmed Efendi ve Nöbetçi Şâkir Ağa ve Hâfız Ömer Efendi ve Hâfız Kadri Ağa ve kilerden Kalyoncu Bekir Ağa ve Radiklizâde Hasan Bey ve Türk Emin Ağa ve Topçu Şâkir Ağa ve Keman-keş Tâhir Ağa ve Cündî Nazîf Ağa ve seferliden Bahçıvanbaşızâde Mustafa Ağa ve Cündî İsmail Bey ve Âlem Abdi Ağa ve Dilsiz'in kardeşi Sâlih Efendi ve Türk Ahmed Ağa çuhadârlık ile kâm-râ ve cumalara ve harîklere ve sâir tarîklere gidip gelmede bî-pervâ oldukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Eski Şeyhülislâm Halil Efendi'nin vefatı

Resîde-i peyâm-ı irtihâl-i Şeyhülislâm-ı sâbık Halil Efendi

Bu eyyâm-ı bî-hengâmda, makam-ı bülend-ihtirâm-ı Şeyhülislâmîden bi'l-infisâl, Karahisâr-ı sâhib'e irsâli isti'câl olunan Çerkes Halil Efendi,

mahall-i menfâsına ba'de'l-vusûl, tehiyye kılınan konağa duhûl eder etmez nüzûl gibi bir şey gelip, beş on günün içinde pençe-i şikence-i melekü'l-mevte giriftâr ve nakd-i cânı bezl ile mihnet-i bend-i belâ-yı celâ-yı vatandan halâs olduğu iştihâr buldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i müteveffâ-yı mevlânâ-yı müşârünileyh: Bin iki yüz yetmiş birde, şeref-i cülûsları mazbût-ı vekâyi'-nüvisân-ı devrân olan cennet-mekân Sultan Mustafa Han Hazretleri'nin, ibtidâ dünyaya gelen kerime-i mükerremeleri, İsmetlü Hîbetullah Sultan aliyyetü'ş-şân hazretlerine alınan dâyenin Çerkes'de bî-kes kalan küçük oğlu olup, muriz'a-i müşfike, cennet gibi saraya alınmış iken, külle yevm nâle-künân-ı âh u figân ile vaktini güzerân ve husûsiyle sultân-ı âli-şânı emzirirken dahi başka gûnâ nâlân ü giryân olduğunun sebebini bilenler hâkân-ı zamâna beyân ettiklerinde, hâvâli-i Çerâkise [100a] her ne kadar dâhil-i havza-i hükûmet-i âl-i Osmânî değil ise de nüfûzları taşa te'sîr ve nîm-nigâhları rub'-ı meskûnu teshîr edegeldiğinden, dâye-i bi-vâyenin ta'rîf-i zarîfi üzere Çerkes'e ademler tesyîr ve bulup getirmeleri için irâe olunan tedbîr muvâfık-ı takdîr düşmekle, müddet-i kalîlede çocuğu bulup harem-i hümâyûna gönderttikleri, dâye-i ebr-i nisânı şebîh-i pîr-i Kenânî edince, ma'lûm-ı merkûm vâlidesinin yanında tevkîf ve o günlerde vücûda gelen Şehzâde Sultan Selim ile birlikte olmaları vâlidesine ta'rîf olunup, nihâyet, zaman-ı Mustafa Hanî'de Şehzâde Selim gibi perverde-i nâz u nâim iken, Mustafa Han gözden nihan olunca haremden Halil'i hazineye irsâl ve on beş sene kadar devr-i Hamîd Hânî'de Şehzâde Sultan Selim'den ırağ düştüğüne derûn-ı Enderûn'da tesliyet muhal iken, iki yüz üç senesi Sultan Selim, müşerref-i tâc u taht-ı deyhîm olduklarında, def'aten hazine kethüdâlığı ile Halil'i tebcîl ve her söz anınla tekmîl olduğu müstağnî-i beyân ü tafsîl olup, on üç sene sonra Halil Efendi Galata mevleviyeti ile sarây-ı dil-ârâdan çıkmayı ricâ ve sâye-i Selimî'de kimse becâ ve nâ-becâ diyemeyip, on altı senesi mevleviyet-i mezkûre nâil ve böylece tarîk-i ilmiyeye dâhil olduktan sonra, on sekiz senesi Mekke-i Mükerreme pâyesiyle muvakkar ve âm-ı mezbûre içinde Beytullah'a yüz sürmek müyesser olmağın, avdette pâye-i refia-yı Sitanbul'a mevsûl ve çok geçmeden Anadolu kazaskerliği ile mecbûl olup, yirmi dörtte Rumeli pâyesi nâmına tahrîr ve mecâlis-i âliyelere me'mûriyeti ilâve-i tevkîr olmağın, yirmi sekizde bilfiil sadr-i celîlü'l-kadr-i Rumeli'yi hâiz ve otuz dört senesi yine tekerrürü câiz olmakla, otuz beş senesi Zilkade'si gurresinde Rumeli'nden infisâl ve azlinin sekizinci günü makam-ı bülend-ihtirâm-ı şeyhülislâmîye dahi ittisâli Enderûn halkına bâis-i iftihâr ve yirmi aydan ibaret olan müddet-i meşihatlerinde mugayir-i ma'delet harekete ictisârı mesmû'-ı şehriyâr-ı sipihr-iktidâr olmamışken, fetret-i millet

kendüye azvolunan kusûr hasebiyle Karahisar-ı sâhib'e sâhibesiz gittiği meşhûr ve arkasından mahall-i menfâsına me'mûren Bursa'ya doğru getirdikleri halîleleri Hoca Hanım'ı cellât-ı bî-dâd oralarda herçi ba'd-âbâd ettiği Mevlânâ-yı müşârünileyhi evân-ı pirîde güm-kerde-i râh-ı şuûr edip, bu keyfiyeti iştiği an bezl-i nakd-i cân etmeğin, Karahisar'da kâin Gedik Ahmed Paşa Câmi-i şerîfi sahasında medfun-ı hâk-i siyâh ve mecrûh-ı evzâ'-ı çarh-ı kec-rû-yı nigâh oldu. Rahmetullahu Teâlâ aleyhi rahmeten vâsiaten.[81]

Bostancıbaşı Yahya Ağa'nın azledilip yerine Haseki Kadri Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Bostancıbaşı Kargılı Yahya Ağa ve nasb-ı Haseki Kadri Ağa

Üç dört mah mukaddem, muazzez ve mükerrem, Bostancıbaşı olan Kargılı Yahya, zu'mınca ihyâ olmak efkâr-ı fâsidesiyle her gün kuşçu ve terekeci gibi ma'iyyet me'mûrlarını sık sık azl ile tazyîk ettiği, ziyâde para alıvermek için olduğu tahkîk olunca, kendinin de azli nezd-i sultanîde karârgîr ve bostancıbaşılık ile haseki ağa bulunan Kadri Haseki tevkîr olundu.

Sadrazam olan Benderli Ali Paşa'nın İstanbul'a gelmesi

Âmeden-i Benderli Ali Paşa be-makam-ı sadâret-i uzmâ

Kırk gün evvel, sadr-ı sadârate da'vet olunan Çıldır Vâlisi Vezîr-i şîr-nazîr Benderli Ali Paşa Hazretleri, dâiresi mütehayyizânından beş on kişi ile menzile süvâr ve sebük-bâr ılgar ile İznikmid'e vusûlü ihbâr olıcak, taraf-ı şehriyârîden Silâhdâr İlyas Ağa Hazretleri istikbâline irsâl ve bu gûne nüvâziş-i mülûkâne ile istifsâr-ı hâtırına isticâl olunduktan sonra, hemen Kartal caddesiyle Üsküdar'a sür'at gösterip, Harem İskelesi'nde müheyyâ bostancı sandalına râkiben Yalı Köşkü'ne yanaştığı müşâhede ve orada rikâbına giren hünkâr çuhadârlarıyla silâhdârağa köşküne kadar gitmesine müsaâde buyrulup, ba'dehu Şeyhülislâm Yasincizâde Hazretleri ile Hırka-i Şerîfe odasında zat-ı şâhâneye mülâkât müyesser ve öyle makam-ı mübârekede mühr-i hümâyûna nâil olmak mukadder olunca, hâsodabaşı Hüseyin Ağa yediyle hazırlanan serâsere kaplı ferve-i semmûr-ı müstevcibü's-sürûru ilbâs ile terkîm ve zimâm-ı devlet yed-i istikâline teslîm buyrulunca, Şeyhülislam Efendi Hazretleri'ne de [101a] beyaza kaplı samur kürk iksâsıyla ta'zîm olunup, hitâmında Babıâli'ye birlikte sevk ü tesyîr ve vukû'u üzere tahrîr ü tastîr olundu.

---

81. "Allah ona sonsuz rahmet etsin."

Büyük İmam Emin Efendi'nin vefat etmesi ve yerine Kıbrıslızâde Arif Efendi'nin getirilmesi

Vefât-ı İmâm-ı Evvel Emin Efendi ve teveccüh-i imâmet be-hazret-i Zeynelâbidin Efendi

Yirmi sekiz târihinde küçük imamlık ile be-kâm ve otuz târihinde Abdülkerim Efendi merhûmun yerine büyük imam olan Bursevî Emin Efendi, nidâ-yı "irci'î"ye lebbeyk-zen-i icâbet ve mihrâb u minberde sadâsı nihâyet bulmakla, imâm-ı sâni bulunan Kıbrıslızâde Ârif Efendi imam-ı evvel rütbesiyle mübeccel ve askerî kassâm-ı fakahet-iktisâmı Semâhatlü Aşir Efendi imâmı Zeynelâbidin Efendi Hazretleri'nin uhde-i fâzılânelerine imâm-ı sânîlik şeref-ı vâlâsı muhavvel oldu.

Sadrazam Benderli Ali Paşa'nın azledilip yerine Kaymakam Sâlih Paşa'nın getirilmesi

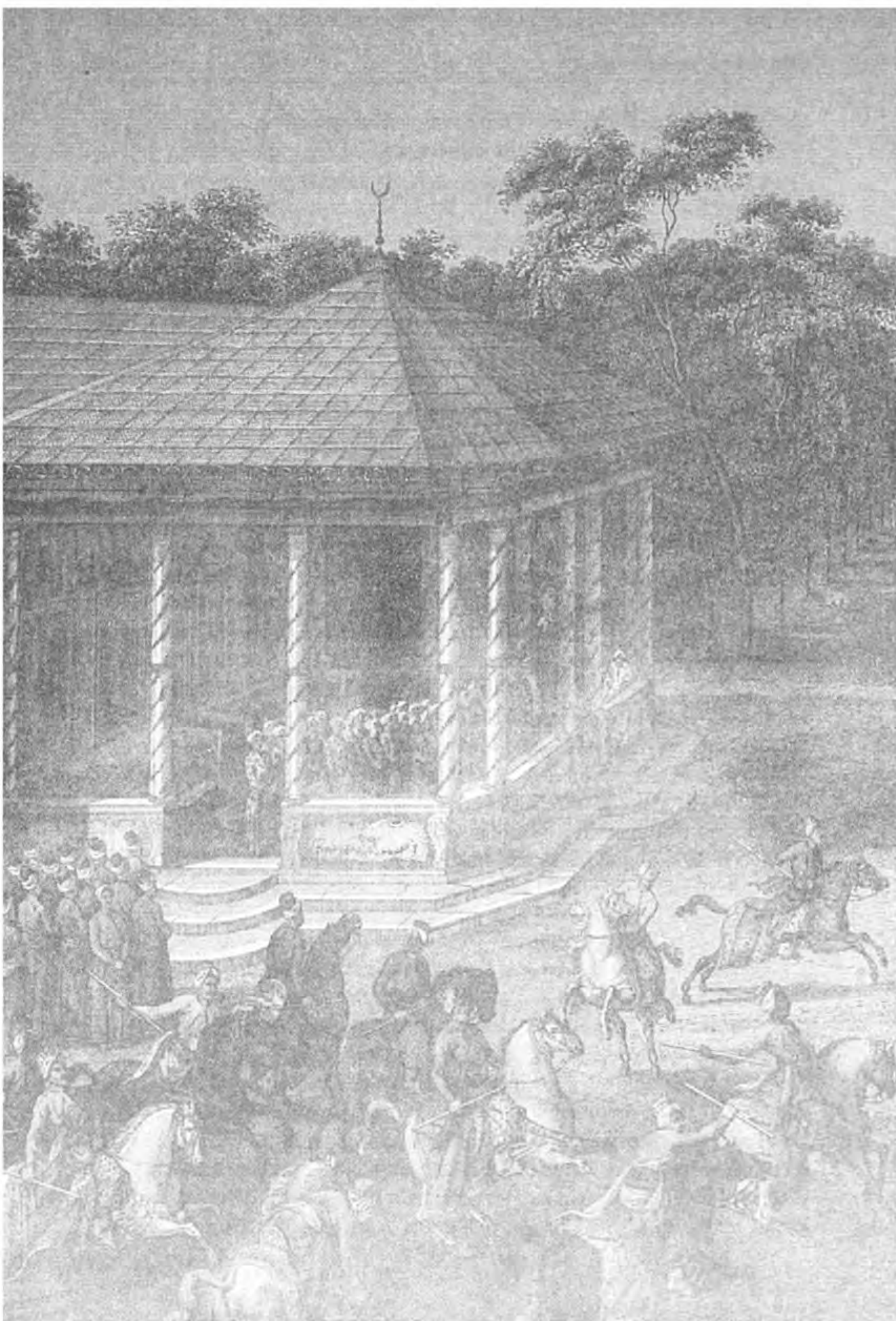
Azl-i Benderli Ali Paşa ve nasb be-câyeş Kaymakam Sâlih Paşa

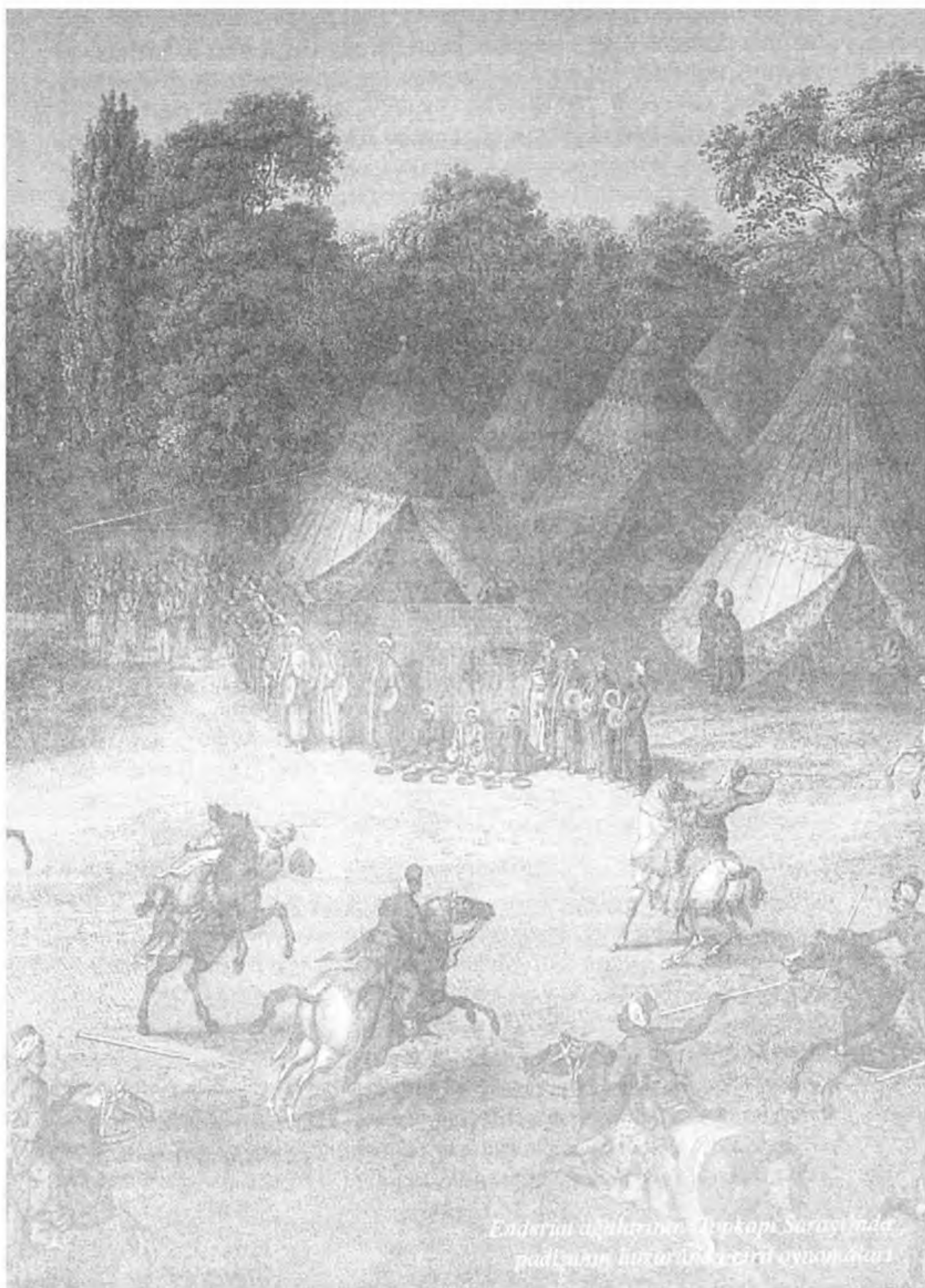
Bi-hikmet-i takdîr-i Rabb-i Kadîr, dokuz gün evvel sadr-ı sadâret ile tevkîr olunan Benderli Ali Paşa, keyfe-mâ-yeşâ hareket etmek iddiâsıyla erkân-ı devleti tahvîf ve re'y-i hodî ile tuttuğu işler şâyân-ı tezyîf olacağından, ba'dezîn makam-ı vekâlet-i mutlakada bekâsı ayn-ı hatâ ve nedâmeti çekilmeksizin azl ü tebdîli tecvîz-kerde-i vükelâ olmakla, işbu Receb-i tera'l-acebin yirmi yedinci Cumartesi günü Kalfa Yeri'ne rikâb ısmarlanıp, ol mahalde Devletlü Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa Hazretleri'nin vasıtasıyla mühr-i hümâyûn yedinden istirdâd ve cezîre-i bî-feryâddan Kıbrıs adasına tard ü ib'âd olunup, bu defa kırk gün kadar kaymakamlığında sadârete kesb-i isti'dâd eden İzmirli Sâlih Paşa, sadra is'âd ve Bâbıali'ye şeyhülislam hazretleri ile gittikleri manzûr-ı hazret-i pâdişâh-ı mekârim-mutâd oldu.

Hazine Kethüdası Emin Efendi'nin azledilmesi ve yerine Kıbrısî Emin Efendi'nin getirilmesi

Çerâğ şüden-i Kethüdâ-yı hazine-i hümâyûn Emin Efendi ve nasb be-câyeş Kıbrısî

Otuz tarihinde hazine kethüdâsı Sadullah Ağa'ya kaftancı olup, otuz ikide şehzâde lalalığı unvânıyla hâsodaya alınıp, otuz üç senesi hâlâ Silâhdâr-ı cihândârî Devletlü İlyas Ağa Hazretleri'nin hazine kethüdâlığından rütbe-i sâmi-i silâhdârî ile be-kâm olduklarında, üzerlerine [101b] def'aten hazi-

Enderun ağalarının Topkapı Sarayı'nda padişahın huzurunda cirit oynamaları

ne kethüdâlığı ile müftehir ve mübâhî ve mâbeyncilik şerefiyle mukarreb-i hazret-i padişâhî olan ulemâdan Emin Efendi Hazretleri, dâimâ rızâ-yı şâhâneyi istihsâlde dakika fevt etmediği der-kâr ve kâr-ı efkârı ma'lûm-ı şehriyâr-ı şefkat-şiâr olduğundan, inhitât-ı sinnine iltifât buyrulmayarak nezd-i saltanatta bekâsı mültezem ve ibkâsı elzem olmakla, huzûr-ı hümâyûna gitmesine mâni olan kusûru ke'l-adem farz olmağın, üç dört seneden beri umûr-ı mevfûr-ı hazine böylece idâre olundu ise de bu eyyâmda mehâmm-ı seniyyenin kesreti ve kethüdâ-yı müşârünileyhin ihtiyârlıktan zahmeti şâyân-ı mütaâlaa olmakla, ba'dehu hânesinde rahatı ve kûşe-i vahdette istirahati iltizâm ve hayır duâsı iğtinâm olunmak için, işbu Receb-i şerîfin ferdâsı Cuma günü Galata Sarayı ağalarına kaftan akçesi götürmek zımnında sarây-ı mezbûre gidip, edâ-yı hidmetten sonra vakt-i asra yakın Yalı Köşkü'ne geçip, Topkapı Sarayı mâbeyn-i hümâyûnuna gitmek üzere at çekildiği sırada silâhdârağanın sofalısı Hâfız önüne çıkıp, bâ-mâhiye çerâğ buyrulduğunu tebşîr ve levni tağyîr olmamak mülâhazasıyla muvaffak-ı hüsn-i ta'bîr olmuş ise de yine te'sîr edip, o cihetle mâbeyn-i hümâyûna azîmetten sarf u nazar ve bu vechile teselli-i derûna zafer bularak, yukarı sarayda hazine kethüdâsı yerine avdet ve halefinin zuhûruna müteallik sohbet ederken, hâsodalı ağalardan esbak Başyazıcı Kıbrısî Emin Efendi hazine kethüdâlığına ta'yîn ve kamet-i liyâkati huzûr-ı fâizü'n-nûr-i mülûkânede tezyîn buyrulup, Hâsodabaşı Hüseyin Ağa'ya terfîkan hazineye irsâl ve o ânda hazineli hâk-i pâylarına rûy-mâl edicek, hemen halef ve selef birbirine mûcib-i şeref olacak muâmelâtı telef etmeyerek, hazinenin kapısı önüne varılıp ol mahalde mühür teslîm ile halefine ta'zîm ve tarafeyn birbirini takbîl ve telsîm edicek, sâbıkı konağına ru-be-râh azîmet ve lâhıkı mâbeyn-i hümâyûna gitmeyi sermâye-i servet ü devlet bilip, uhde-i âlilerinden münhâl olan hâsoda gediği mülâzim-i hâsodalılardan Şeyhzâde İbrahim Bey'e teveccüh ve mûmâileyh bu vesîle ile tenezzüh eylediği tefevvüh [102a] olundu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-Sarây-ı Topkapı

İşbu otuz altı senesi, surre emâneti, eâzım-ı ecille-i Devlet-i Aliyye'den sâbıka Defterdâr-ı şıkk-ı evvel Saâdetlü Yusuf Efendi Hazretleri'nin muhavvel-i uhde-i liyâkati kılınmış olmakla, usûlü üzere Receb-i şerîfin on ikinci gününe tesâdüf eden Cumartesi günü Topkapı Sarayı'na celb olunup, surre-i hümâyûn Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa Hazretleri'nin ma'rifetiyle yedine teslîm ve teferruâtından olan şeyleri itmâm ile yerleri öpüp gittikleri *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* zeyline terkîm olundu.

Dürrîzâde Abdullah Molla Efendi'nin Saruhan'a sürgüne gönderilmesi

Nefy-i Dürrîzâde Efendi be-sancak-ı Saruhan

Yüz seneden mütevâciz, âbâ vü ecdâdları makam-ı meşihati hâiz olan esbak Devletlü Dürrîzâde Abdullah Molla Efendi Hazretleri'nin taazzumunu hazm edemeyen hasm, hakkında bazı sözler peydâ ve gittikçe husûmet müştedd olduğu sebeb-i belâ-yı vatan-ı celâ olup, işbu Receb-i şerîf-i mağfiret-redîfin on yedinci günü muktezâ-yı âb u dâne Manisa'ya irsâli bahâne oldu.

Kütübhâne Hocası Saîd Efendi'nin Şam'a yerleşmesi

Mücâveret-i Hâce-i kütübhâne der-Şam-ı cennet-meşâm

Sarây-ı hümâyûnun kütübhanesi hocası Çarşambavî, sülehâdan Saîd Efendi Hazretleri, çoktan beri terk-i tarîk-i emel ve nefs-i emmâre ile mücâhedeyi efdal amel bildiğinden tekâüdü ihtiyâr ve İstanbul'dan tebâüdü ibâdet add ü şümâr edip, ibtidâ hacc-ı şerîfe azîmet ve ba'de'l-hac Şâm-ı cennet-meşâmda tahsîl-i zahr-ı âhiret niyetinde olduğu karîn-i sıhhat olmakla, uhdelerinde olan kütübhâne hocalığı hazine hocası Akşehirli Ömer Efendi Hazretleri'ne inâyet ve hazine hocalığı dahi Ekmekçizâde Ahmed Efendi Hazretleri'ne sebeb-i riâyet olup, Galata Sarayı hocalığı Yasincizâde Efendi Hazretleri'nin me'zunlarından Eğinli Hoca İbrahim Efendi'ye tevcîhi işâret olundu.

Enderun ağalarının Gülhane Meydanı'nda tomak oynamaları

Vukû'-ı lu'b-ı tomak der-meydân-ı Gülhâne

Şabân-ı şerîfin on birinci Pazartesi günü, küşâyiş-i havâ ber-kemâl ve o cihetle zât-ı şâhâne Gülhâne Köşkü'ne ikbâl-ı perr ü bâl ile tahrîk-i câh u celâl buyurup, oraya ağavât-ı Enderûn'ı celb ve huzûr-ı pertev-nüşûrlarında tomak uruşmalarını seyr ü temâşâ buyuracakları tomakçıların [102b] şuûrunu selb edip, nihâyet içlerinde ser-firâz ve fenn-i tomak-bâzîde eşi ve akrânı az olan Cündî Hüseyin Efendi kendi gibi kurnaz beş on mümtaz tomakçı-yı bâlâ-pervâz ile uruştukları tomak arkadan başka bir yere urulmamak bi'l-ittifâk iken, bunlar iddiâsına yek-diğere kelle kulak giriştikleri dehşet-efzâ-yı erbâb-ı merak ve belki hayret-fezâ-yı ashâb-ı istiğrâk olacağından bitmesine işâret ve hepsine inâyet buyrulmağın, cümlesi me'mûllerine mevsûl ve bu mertebe canlarına kıydıkları gayret-i câhiliyyelerine mahmûl olup, ba'dehu cündîyân-ı

ma'reke-cûyânın dahi menzil ciridi atmaları fermân ve hepsini sebkat edene bir donanmış esb ihsân buyrulacağı ilân olundukta, mecmû'u meydân-ı imtihâna menzil ciritlerin ityân ve nişan ettikleri yerden atmaya bezl-i tâb u tüvân edenlerin arasında, Silâhdâr-ı esbak Ali Beyefendi'nin çerâğlarından kilerli Köle İsmail Ağa'nın cirid-i cedîdi menzil-i maksûda vâsıl ve mâ-bâkisinin emeği bî-hâsıl olunca, ekserîsi gam-gîn ve bazısı temkîn etti ise de gulâm-ı mezbûru bu madde dahi keskin-i sâhib-dizgin göstermeğin, mev'ûd olan esb-i müzeyyene nâil ve huzûr-ı hümâyûnda yer öpüp ata bindiği re's-i mesâil olup, ba'dehu musâhiblerden Hayâlî Saîd Efendi ile Abdi Bey bi-tarîki'l-hasbihâl birbirleriyle cidâlleri sebeb-i izdiyâd-ı inşirâh olması ihtimâl ve bu zemînde hâk-i pây-i hazret-i pâdişâh-ı kerîmü'l-hısâlden ruhsat istihsâl olunca, ol iki zarîf herîfin sözleri filhâkika tenşît-i kulûba dâll ve tertîb-i dil-firîb üzere muhâveretleri "yâri gördüm bir hayâl" gibi olup, bu vechile bir saat kadar bunlar ile de imrâr-ı vakt olunduğu gumûm-ı umûmu ber-taraf ve anın için kimisi Abdi Bey'e ve kimisi Saîd Efendi'ye "tuhaf" dediğine fusahâ-yı selef;

Sahîh est ü mîsâl est ü muzaaf
Lefîf u nâkıs u mehmûz u ecvef[82]

dediği hâtıra gelmesi daha tuhaf oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sahil-sarây-ı Beşiktaş

Şuhûr-ı meşhûr-ı Rûmiyeden Nisan'ın on yedisi ve Şabân-ı şerîfin [103a] yirmi birinci Pazartesi günü sahilsarây-ı Beşiktaş'a nakl-i hümâyûn buyrulacağı muhakkak ve yevm-i mezkûrda eşref saat ile velî-nimet-i âlem efendimiz teşrîfe muvaffak oldukları, el-hak bâis-i küşâyiş-i hâtır-ı erbâb-ı âmâl ve bundan böyle serâpâ sahbâ-yı safâ cümle hakkına mâl-â-mâl oldu.

Dolmabahçe Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn be-kasr-ı Dolmabahçe

Mâh-ı hâlin yirmi dördüncü günü Dolmabahçe Köşkü'ne rikâb ısmarlanıldığı cihetle, ekser-i nâs, cemâl-i âyine-misâl hazret-i pâdişâh-ı mekârim-

82. Burada Arapça fiil türleri sıralanmaktadır. Bunlar sahîh, misal, muzaaf, lefîf, nakıs, mehmuz ve ecvefdir.

istinâsdan iktibâs-ı feyz-i bî-kıyas arzûsuyla, reh-i rastta muntazır-ı kudûm-i meymenet-lüzûmları idüğü ma'lûm-ı şehinşâh-ı kadr-şinas olmağın, tamâm saat beş sularında şöyle öğle üzeri sarây-ı saltanatlarından zuhûr ve cebîn-i meh-cebînlerinden leme'an eden pertev-i nûr, nezdîk u dûru vâyedâr-ı hissemend-i âtıfet-i sürûr edip, ba'dehu kasr-ı bî-kusûra visâllerinde edâ-yı salâta meşgûl ve huşû vü huzû ile imâm-ı hümâma iktidâları ind-i ilâhîde makbûl olması me'mûl olup, hitâm-ı duâda bâlâ-yı kasr-ı zîbâya şeref-pîrâ ve ol cây-ı muallâdan arz-ı dîdâr-ı behçet-âsârları dîde-i temâşâcıyâna kühl-i cilâ olduğu sıralarda, Vezîr-i adîmü'n-nazîrleri Devletlü Sâlih Paşa ve Müftî-i dîn-i mübîn Kerâmetlü Abdülvehhâb Efendi Hazretleri rikâb-ı kamer-tâb-ı pâdişâh-ı Cem-cenâba yüzler sürmek müyesser ve belki eslâflarından berter neyyir-i teveccühât-ı hazret-i şehinşâh-ı bende-pervere mazhar olup, ba'dehu avdetlerine ruhsat-ı mülûkâne sudûr ve iyâb u zihâbları bu vechile zîb-i sahâif-i silk-i sütûr olunca, hemen pehlivan seyrine ikbâl ve zübde vü umdelerinden birkaç çifti sath-ı zemînde pâmâl olması pehlivanca bir iddia-yı beyhûde-meâl ise de terâküm eden seyircinin ekserîsi böyle şeylere meyyâl olduğundan, çâresiz bir iki saat kadar birtakım pehlivan-ı daltaban u kaltabanı seyre mecbûr ve tarâf-ı saltanattan Çantacı Râgıb Efendi avâidlerini vermeye me'mûr olup, tamâm oldukta kasr-ı hümâyûnun hizâsına dikilmiş sebû-yı dil-cûyu şikeste etmeye müteheyyi' olan tüfeng-endâzân-ı zamâne, kurşunu nişana isabet ettirmeleri ihsânâ bahâne olacağından, içlerinde Hazineli Baş Ağa Çakırsalanı Sultanzâde Râşid Bey ile Kesedarzâde Atâ Bey [103b] şikest-i testiye zafer ve o cihetle mazhar-ı hüsn-i nazar olduklarıyla kalkış alâmetleri zâhir ve der-akab pâdişâh-ı âli-neseb esb-i eşhebe süvâr olarak sarây-ı dil-ârâlarına avdetleri mûcib-i safâ-yı hâtır oldu.

Şehzâde Abdülhamîd Efendi'nin ilk tıraşının yapılması

Vukû'-ı meserrât-ı tırâş-ı şa'şaa-pâş-ı şehzâde-i âli-nijâd

Rûh-ı âlem ve sebeb-i asâyiş-i nev-i benî Âdem, pâdişâh-ı a'zam ve şehinşâh-ı muazzam efendimizin şehzâde-i mükerremlerinden Necâbetlü Sultan Abdülhamîd Efendi Efendimizin sinn-i sâlleri sekizi bulmuş ve mukaddeme-i mürüvvetleri müşâhedesi peder-i âli-güherleri derûn-ı şefkat-meşhûnuna düşmüş olduğundan, ba'dezîn tıraş olmaları hususu eşref saat içinde ihtiyâr ve ibtidâki tıraşı şevketli efendimize berberbaşı bulunan başmâbeynci Ali Ağa bâ-besmele ibtidâr edip, ba'dehu ilân-ı meserret münasip görülmesiyle taraf-ı şâhâneden ser-berber-i hüner-ver ile şehzâde-i müşârünileyh hazretlerinin tıraş-ı leme'a-pâşı Sadrazam u bedr-i efham haz-

retlerine tesyâr ve bu hususa vekîl-i mutlak cânibinden azîm teşekkür izhâr olunduğundan mâadâ, simâ-yı ricâl-i Bâbıâli ve anlara izâfetle cümle ahâli, cem'î vakitte meserrâttan hâli olmamalarının meâli zımnında tanzîm ettikleri arz-ı hâli ağa-yı zî-şâna teslîm ve envâ'-ı ta'zîm ile hâk-i pây-i zıllullâhiye iâdeleri sebeb-i takdîm olunduktan sonra, şehzâde-i nev-hırâmın ale'd-devâm tıraşı hidmetinde istihdâm olunmak üzere akdemce sofalılar ocağından berber ağalara rağmen Enderûn'a aldıkları şâyeste-i zîr ü zeber, seferlide Türk Mehmed Ağa nam berber-i derbeder küttâb hükmünce mecmû'a-i şûr u şerr iken şehzâde berberi ettikleri herîfi serseri edip, çok geçmeden asıl berberbaşı olmak için erbâb-ı nifak ile ittifak ve bu münâsebetle "yaraşır mı kel başa şimşir tarak" dediler ise de herif-i ahmak öyle elfâz-ı tumturaktan meraklanmayıp, bu yolda ser verip sır vermediği sâl-i âtiye vekâyi'inde bi't-tafsîl tertîl olunacağından, şimdilik ol mebhasdan sarf-ı nazar işbu berber-i bed-ter şehzâde efendimize ser-berber olup, bundan başka dahi çok kimseler muteber olmasıyla semere-i sürûr-ı tıraşa pâdâş ve herîf-i gayr-i zarîfe arkadaş [104a] oldukları asrın ser-âmedi şuarâ-yı zurefâdan Amedî Pertev Efendi'nin arz eylediği kasîde-i nâdîdeden ma'lûm ve ânın için nâzım-ı manzûm bu mahalde yazılması lâzım-ı melzûm kabîlinden oldu. (Li-münşihi);

Hazret-i Mahmûd Han ol şâh-ı gerdun-rif'atin
Ferş ider hûrşîd her gün pâyına zerrîn kumaş

Neyyir-i evc-i hilâfet ki huzûrunda kamer
Kor niyâz-ı pertev-i hüsn-i nazarla hâke baş

Reşk-i feyz-i kilk-i lütfundan Utarid mustarib
Görse tîg-i kahrını Mirrîh-i çarh eyler telâş

Kevkeb-i baht-ı hümâyûnu gibi şehzâdesi
Doğduğu günden beri oldu cihâna lem'a-pâş

Nev-tıraş ol kürre-i çeşm-i cihâna fer virüb
Âlemin fart-ı meserretle gözünden aktı yaş

Ol civan-bahtın görüb pîr olduğun şâh-ı cihân
Olalar şeh-râh-ı ömr-i sermedîde pây-daş

Hamd ile Pertev didim târih-i cevher-dârını
Meymenettir mû-be-mû Sultan Hamîd oldu tıraş

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib-i kısteyn fî-evâhir-i Şabân

Öteden beri sunûf-ı askeriyeye, Ramazân-ı şerîf-i mağfiret-redîfe karîb tertîb buyrulagelen kısteyn mevâcibi, işbu defa dahi mâh-ı mübârekeye bir hafta kalarak tanzîm ve Salı günü Kubbealtı'nda kırk bin kula teslim olunacağından, yevm-i mezkûrda pâdişâh-ı rûy-ı zemîn -halledallâhu hilâfetehû ilâ yevmi'd-dîn-[83] hazretleri bahren İslâmbol Sarayı'na vusûl ve cümle hademe-i saltanatlarıyla Mustafa Paşa Köşkü'ne nüzûl buyurup, ol cây-ı dil-küşâda bir miktar teneffüs ü ârâm ü istirahatten sonra İslambol Sarayı'nda kalan koğuş ağalarını huzûr-ı hümâyûnlarına matlûb ve her birerlerine birer bahâne ile taltîfleri sebeb-i celb-i ashâb-ı kulûb olup, ba'dehu Arz odasına teşrîf-i şâhânelerinin zamanı hulûl ve oraya esvâb-ı divânîye ile duhûllerinde, vezîriazam be-gâyet elbise-i muntazama ile pîş-gâh-ı pâdişâhîde durup istidâdına göre mazhar-ı nazar-ı âtıfet-i sultânî ve sâir arza girenler ile mastar-ı mekârim-iktinâh-ı hakânî oldukları bâis-i âsâyiş-i emn ü emânî oldu.

Göksu Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn der-kasr-ı Göksu

Beher akîb-i mevâcibde icrâsı icap eden rikâb, bu defa Göksu Köşkü'nde olması hadd-i nisâb gibi olmakla, işbu Şabân-ı şerîfin [104b] yirmi dokuzuncu Perşembe günü vakt-i mahsûsada pâdişâh-ı kâm-yâb, ağavât-ı Enderûn'u istishâb edip, ol cây-i zerrin-kıbâbı zılâl-i feyz-iştimâlleri istiâb edicek, vezîr-i âli-cenâb ile hazret-i fetvâ-meâb ü takvâ-intisâb Mevlânâ Abdülvehhâb Efendi, kasr-ı bî-kusûra şitâb ve orada hâk-i pây-i hümâyûna yüzler sürerek mazhar-ı hîtâb-ı müstedâb olduklarından sonra avdete ruhsat-yâb ve kâide-i kadîmesi üzere gittikleri manzûr-ı şeyh ü şâb olıcak, ağâvât-ı Enderûn huzûr-ı hümâyûnda dizilmeye me'zûn olduklarında, ibtidâ uzun uzadıya pehlivanların güreşte birbirlerine yaptıkları oyun herkesi memnûn ve anların arkasından Göksu Köşkü'ndeki salıncağa binip altın alanlar sürûra makrûn olup, ikindiden sonra bir miktar istima'-ı sâz-ı bülend-âvâz ile imrâr-ı vakt olunduğu cümleyi mesârr-ı bî-şümâr ve akşam üzeri avdet-i hümâyûnları sebeb-i isticlâb-ı hayr-duâ-yı sıgâr u kibâr oldu.

83. "Allâhu Teâlâ hilâfetini kıyamete kadar devam ettirsin."

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân fi-leyle-i cuma-i mübâreke

İşbu otuz altı senesi, Ramazân-ı bâhirü'l-feyezânın sübûtu Cuma gecesine tesâdüf ve "yatsıya yakın kandillere bakın" diyü halk birbirine tekâlif ettikleri sebeb-i sürûr-ı muvahhidîn ve fazlası bâis-i mağfiret-i müznibîn-i müminîn ve belki bi'l-külliye mahv-ı nukûş-ı usât-ı müslimîn olacağı müstağnin ani'l-yemîn olmağın, ferdâsı gün selâmlıktan avdet buyrulduğu hîn-i şeref-karînde, huzûr derslerine bed' olunması matlûb-ı padişâhî ve ol vechile ulemâ efendiler mazhar-ı eltâf-ı hazret-i zıllullâhî olduğu haklarında nimet-i nâmütenâhî-i ilâhî oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i erkân-ı devlet be-Hırka-i Saâdet

Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü Cuma-i mübârekeye tesâdüf ettiğinden, Hırka-i Şerîf ziyâreti on altıncı gün olmasına müsaâde-i seniyye erzânî ve dâhil-i dâire-i teşrîfât olan bendegân ve dâiyân ol sevb-i pâki ziyâret ile nâil-i iltifât-ı cenâb-ı cihân-bânî oldu.

Hâsodalı Yapcacık Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Yapcacık Mustafa Ağa ez-hâne-i hâssa

Kırk gedikli hâsodalılardan Yapcacık Mustafa Ağa "el-esmâu tenezzele mine's-semâi"[84] meâlince yavaş söyler bir ağa olup, [105a] cemî' harekât ve sekenâtı lakabına muvâfık ve ismi cismine mutâbık olduğundan, kimseyi ta'cîz edemeyeceği emr-i âşikâr ve kırk yıl kırk hâsodalının içinde dursa yine cerbeze izhâr edemeyeceği cümle indinde der-kâr olduğuna binâen, çerâğlığa istihkâkı kibâr-ı Enderûn beyninde defaatle sebkat ve bu defa Sinan Paşa tevliyeti mahlûl oldukta buna verilmesine dâir sohbet olduğunu velî-nimet-i bî-minnet işitince tevliyet-i mezkûru inâyet ve sâir gûnâ dirlikler ile riâyet buyrulup, uhdesinden münhal olan hâsoda gediği bi-hakkın mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Hanefi İbrahim Ağa'ya hak ve kendinden eski olmaması ile müstehak oldu.

---

84. "Bütün isimler semâdan indirilir."

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim der-sarây-ı cedîd

İşbu sene-i mübârekede savm-i sıyâm otuz günde tamam olup, yevm-i bayram-ı meserret-ârâm dahi Pazar günü netîce-bahş-ı feyz-i merâm olıcak, pâdişâh-ı Behram-gulâm, İslambol sarây-ı dil-ârâsında kâffe-i merâsim-i ıydıyyeyi itmâma ikdâm-ı tam ve ba'dehu yine sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş'a avdeti iltizâm ve üç gün mütevâliyen binişlere ve rikâblara devam olunduğu şâyân-ı kıvâm-ı esbâb-ı nizâm-ı intizâm oldu.

İzzet Paşa Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş be-Kasr-ı İzzet Paşa ve ihsân-ı ruhsat-ı hançer-i mücevher be-ağavât-ı sarây-ı dil-ârâ

Şevval-i şerîfin on sekizinci gününe tesâdüf eden Pazartesi günü, Akıntıburnu'nda kâin İzzet Paşa Köşkü'ne saltanat binişi olup, şehriyâr-ı bülend-iktidâr hazretlerinin kasr-ı mezkûre şa'şaa-yı şevketleri sâye-vâr olunca, koğuş ağalarının dahi umûmen hançer takmalarına emr ü fermânları sahîfe-pîrâ-yı sutûr ve bu meâlde zuhûr eden irâdeleri cümlesine sebeb-i sürûr olarak, hemen irâde-i seniyyelerin infâzına ibtidâ ve bâ-iddia üç beş yüz ağa â'lâ giran-bahâ hançerler peydâ ve böyle şa'şaa ile huzûr-ı fâizü'n-nûra dizildikleri her tarafa ziyâ verdiği hâlde seyr ü temâşâsına cihânın me'lûf oldukları pehlivan güreşi ikindi güneşigibi çarçabuk güzâr ve arkasından rağmen ale'l-ağyâr, izhâr-ı şetârete ibtidâr olunmak karâr-dâde-i erbâb-ı efkâr olmakla, sâz ü söze âgâze ve tel ehli makamâttan bayâtî ve gerek taze [105b] her ne var ise saza uydurup türlü âvâze ile ahenklerin ibrâza başladıkları ihsân-ı şâhâneyi ihrâza vesîle-i bi-endâze olmağın, mecmû'u me'mûlleri üzere maksûduna dest-res ve çalgıdaki ses kesildiği ile herkes yer öptükleri sebeb-i irtifâ'-ı arzu vü heves oldu.

Kiler Hocası Mehmed Efendi'ye Kudüs mevleviyeti verilmesi

İhsân-ı mevleviyet be-hâce-i kilâr-ı hâssa

Fuhûl-i ulemâdan, kiler hocası Kütahyavî Mehmed Efendi Hazretleri'ne dahi taraf-ı eşref-i şâhâneden Kuds-i şerîf mevleviyeti ihsân ve bu meâlde zuhûr eden fermân-ı âli-şân, hâce-i cihâna hırz-ı cân olup, bu bahâne ile resm-i tarîke riâyet ve sudûr-ı meşhûru ziyâret ettiği günlerde, kiler hocalığına Ga-

lata Sarayı hocalarından allâme-i yegâne ve ferîd-i zamâne, halîm ve selîm Mevlânâ Abdürrahim Efendi Hazretleri ta'yîn ve Galata Sarayı hocalığıyla ulemâ-yı âmilînden Konevî Hüseyin Efendi Hazretleri'nin kamet-i liyâkati tezyîn olundu.

Hazine Hocası Reşîd Efendi'nin vefatı

Vefât-ı ser-huddâm-ı sâni Hazine Hocası Reşîd Efendi

Hazîne-i hümâyûn odası ağavâtından, ser-huddâm maiyetinde istihdâm buyurulan Hoca Reşîd Efendi, bi-hikmet-i bî-illet-i Bârî, beş on gün esîr-i pister-i bimârî olup, işbu evâil-i Zilhicce'de azm-i dârü'n-nâim-i tekrîm olduğu ahbâr-ı pür-ekdârı, oda-yı selâsenin talebesine sebeb-i elem ü feryâd ü zârî oldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i müteveffâ-yı mûmâileyh: Helvahâne hademesinden Hacı Hasan Ağa nam zâtın, doksan bir târihinde semere-i sulbünden saha-yi vücûda vürûd ve fark u temyîz-i bûd u nabûd edicek, ehlinden ilmihâl tahsîl ve ulûm-ı âliyeyi erbâbından tekmîl ettikten sonra, hasbe'l-icâb reisü'l-küttâb bulunan Hüsnü Beyefendi'ye intisâb ve mâlik olduğu meleke-i isti'dâd-ı Hudâ-dâdı ketm ile âdetâ iç ağalığını intihâb ve kâbil-i hitâb olduğunu bildirmeyerek sefer ve hazarda maiyet ve asla ta'cîz etmeksizin hidmet edip, riyasetten infisâlinde ordu-yu hümâyûndan birlikte avdet ve otuz tarihine kadar dâire-i müşârünileyhde kemer-bende-i gayret iken, muktezâ-yı hikmet-i ezelî ve iktizâ-yı meşiyyet-i lemyezelî ol tarihte hazine kethüdâsı bulunan ehl-i takvâ Sadullah Ağa, dâimâ ağaları [106a] okutup yazdırmağa kâdir ve fünûn-ı şettâda mahâreti zâhir bir vücûd-ı nâdirü'l-mevcûdun ele geçmesi için leyl ü nehâr yanına gelen züvvâra bu efkârını izhârdan hâli olmadığı iştihâr bulıcak, sarây-ı hümâyûn-ı feyz-meşhûnun resm-i âdi hocalarından, Hazine Hocası Ekmekçizâde Faziletlü Ahmed Efendi Hazretleri, müteveffâ-yı mûmâileyhin kemâl-i ilm ü irfânına ma'lûmât-ı tâmmesi olmakla, kethüdâ-yı gencîneye bu cevher-i giran-bahâyı ifâde ve kethüdâ-yı müşârünileyh de bilâ-te'hîr Enderûn-ı hümâyûna alınması için tahsîl-i irâde edip, hemen Hüsnü Beyefendi'ye tezkîre tahrîr ve meâl-i tezkire ma'lûm-ı mîr-i dirâyet-semîr olıcak, bilâ tevakkuf hâce-i mûmâileyhi Enderûn'a tesyîr ve ol vechile hazineye alınması muvâfık-ı takdîr oldukta, hâce-i merhûm bu hâle ne memnûn ve ne mağmûm olarak "el-hayru mâ'htârehullâhu"[85] ibâresiyle âmil ve "Kırk yaşından sonra saraya yazılmak kaderde varmış" diyü çaresiz kâil olup, birkaç mah mürûrunda menşûr-ı unvân-ı

85. "Allah'ın senin için seçtiğinde hayır vardır."

ser-huddâm-ı sâni nâm-ı nâmîlerine tasdîr ve derse tâlib olanlara müzâkere edivermek sebeb-i tevkîr olacağı tebşîr olundukta, vaktiyle okunan sarf ü nahiv çoktan mahvolduğunu imâ ve "âdetâ tıfl-ı ebced-hân fakîre nisbetle kadı-hân gibidir" demesi hayli renkli mânâ diyenler (Beyt);

Kîtâb-i fazl-i to-râ âb-i bahr kâfî nîst
Ki ter konî ser-i enguşt safha be-şumârî[86]

denilerek derse devâm ve ağaların yarısı Farisî ve Arabî okumaya ikdâm edip, öylece ber-minvâl-i muharrer yedi sene kadar Enderûn'da muammer ve hazine-i hümâyûnda nazîri yok bir cevher-i mücevher olduğundan, *Emsile*'yi bilmeyenlerin bazısı tasdîkâta ve az çok sarf görenlerin ekserîsi mantık ve meânî ile mübâhâta başlamışlar iken kendüde mahviyet bir derecede gâyet bulmuş idi ki, şöyle uğruna can verenlere bile bir fincan kahve pişirtmeye rızâ vermesi muhâl ve ednâ mertebe pabucunu çevirseler ana dahi kâil olmak adîmü'l-ihtimâl olduğundan fazla, hısâl-i hamîde ve ef'âl-i pesen-dîdesi görülen kimselere asla nakîs olmayıp, gâyet ile tab'ı sahî, kalbi ganî ve cemî' vakitte mizâcı müstağnî olmakla, medhinde gâyet ve vasfına nihâyet olmamağın, Hak Teâlâ rûhunu rahmet ve makamını cennet [106b] eylesin. El-hâsıl üstâd-ı merhem-sâzımız ve her kâr-ı düşvârda muîn ve müzâhirimiz olduğundan, bir vechile gözümüzün yaşı dinmeyerek, irtihâllerine İbn-i Kemâl'in mâlik-i heft-iklîm, cennet-mekân Yavuz Sultan Selim Hazretleri'ne söylediği mersiye hâce-i mûmâileyhin nev-ummâ hâline şebîh ve min-vechin kâbil-i tevcîh olmakla, teberrüken tahrîri vecîh görülmüştür.

Az müddetde çok iş etmiş idi
Sâyesi olmuş idi âlem-gîr

Şems-i asr idi asırda şemsin
Zıll-ı memdûd idi sâyesi kesîr

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

İşbu Zilhiccetü'ş-şerîfenin dokuzuncu günü arife olduğu muhakkak ve bayram günü Cumartesi olacağı ilâmlarda musaddak olduğundan, yevm-i

86. "Senin fazl ve ihsan kitabının sayfalarını çevirmek için parmak ucunu ıslatmaya denizlerdeki su kâfî değildir."

mezbûre-i mübârekede sarây-ı İstanbul'a teşrîfleri ayn-ı inâyet ve bende-gân-ı sadakat-nişânı taltîfleri mahz-ı kerâmet olup, ferdâsı gün âyin-i ıyd-ı adhâyı icrâya müsâraat ve bayram namazı edâ olunduktan sonra mübârek yed-i müeyyedleriyle zebh-i karâbine mübâşeret buyurup, hitâmında Biat Köşkü'ne sâye-endâz-ı şevket ü mehâbet ve ol cây-i dil-küşâya şa'şaa-bahş-ı zîb ü ziynet olduklarında, ağavât-ı Enderûn elbise-i gûn-â-gûn ile muâyede-i hümâyûn şeref-i vâlâsına makrûn olup, ba'dehu Yalı Köşkü binişine rağbet ve ol mahalde dahi kavânin-i kadîmelerin sırasıyla icrâsına müsaâde-i mülûkâneleri resîde-i sıhhat olıcak, semt-i sarây-ı Beşiktaş'a mürûr ve bakiye-i bayramı nizâmına tatbîken icrâları bâis-i şevk ü sürûr oldu.

Eski Silâhdâr İbrahim Ağa'ya padişahın ihsanda bulunması

İhsân-ı nân-pâre be-emekdâr-ı silâhdâr-ı sâbık İbrahim Ağa

Yirmi sekiz senesi rikâbdarlıktan Şehabeddin tevliyetiyle çerâğ olan Çetin Hasan Ağa, bu sene-i mübârekede tarîk-i beyt-i atîkde vefat ve arâzi-i mukaddesede dil-sîr-i nimet-i hayât olmakla, uhdesinden münhal olan tevliyet-i mezkûre silâhdâr-ı esbak İbrahim Ağa Hazretleri'ne lâyık ve doksan kese hâsılatlı nân-pâre ile eslâfına fâik oldu.

Bostancıbaşı Kadri Ağa'nın azledilip yerine Memiş Efendi'nin getirilmesi

Azl-i Bostancıbaşı Kadri Ağa ve nasb be-câyeş Memiş Efendi

Yedi sekiz aydan beri bostancıbaşı olan Kadri Haseki, tama'-ı hâma mübtelâ ve o cihetle müddet-i kalîlede azli ibtilâ olup, mansıbıyla haseki ağa bulunan [107a] Memiş Efendi muvakkar ve kaideleri tekmîl-i tarîk etmek mukadder oldu.

1237 (1821/22) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i seb'a ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf

İşbu otuz yedi senesi Muharremü'l-harâmı ibtidâsı günü Cumartesi olmakla, yevm-i mezkûrda velî-nimet-i âlem Çinili Köşk'te ağaları Muharremiyye ihsânıyla muğtenem buyurdular.

Çırağan Sarayı'nda yılbaşı rikâbı düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı sâl-i cedîd der-Sarây-ı Çırağan

Dâimâ sâl-i cedîd-i meymenet-bedîdi tebrîk ve tes'îd vesîlesiyle, rikâb-ı hümâyûn resm-i vâlâsı icra buyrulmak, usûl-i mehâsin-şümûl-i devlet-i ebed-peyvend-i Âl-i Osmanîden olmağın, işbu otuz yedi senesi Muharrem'inin üçüncü günü Çırağan Yalısı'na rikâb ısmarlanıp, orada Vezîriazam Devletlü Sâlih Paşa ile Şeyhülislâm-ı muallâ-makam Kerâmetlü Abdülvehhâb Efendi hazerâtı, hâk-i pây-i hazrete yüzler sürmek müyesser ve serv-i kadr-i itibârları cümleden berter olup, her hâlde mazhar-ı iltifât-ı bi-gayât buyurduklarından sonra avdetlerine ruhsat-ı seniyye sudûr ve böylece iyâb u zihâbları hakk-ı ahakk-ı âlilerinde sebeb-i celb-i hâb u huzûr oldu.

Mustafa Efendi'nin hazine kâtipleri arasına katılması

İlhâk şüden-i Mustafa Efendi be-kâtibân-ı kenz-i şehinşâhî

Yirmi sekiz senesi, şehriyâr-ı şefkat-şiâr hazretlerinin Göksu Köşkü'ne tebdîlen teşrîflerinde, kasr-ı hümâyûn bekçisinin evlâd u ahfâdından Mustafa

Nuri Efendi nam mahdûm-ı mevsûmu hazine-i hümâyûna çerâğ buyurdukları mahallinde tekmîlen tafsîl ve Zeyl-i *Vekâyi'-i Letâif*'e tertîl olunmuş idi. Bi-hamdihi teâlâ, mahdûm-ı mezkûr târih-i mezbûreden beri okuyup yazmaya mecbûr ve bir an ıza'a-i vakt etmediği meşhûr olduğunu müekked, kendi yazısıyla yazdığı arz-ı hâlini Silâhdâr-ı şehriyârî Devletlü İlyas Ağa Hazretleri hâk-i pây-i şâhâneye takdîm ve meâl-i hâli arz-ı hâlinden tefhîm olıcak, ketebe-i kenz-i şehinşâhîye ilhâkı muvâfık-ı irâde ve şevkini ziyâde eyledi.

Ağaların Çinili Meydanı'nda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomakbâzî-i ağavât-ı Enderûn der-meydan-ı Kasr-ı Çinili

İşbu Saferü'l-hayrın yirmi yedinci günü pâdişâh-ı rub'-ı meskûn Çinili Köşk'e teşrîf ile bende-gân-ı Enderûn'u memnûn ve tomak oyunu bahânesiyle çok kimselere altın ihsân buyuracakları maznûn olduğu misillü, huzûr-ı hümâyûnda olan musâhiblerden Başmusâhib Hâtif Efendi'ye [107b] pâdişâh-ı Cem-cenâb tevcîh-i hitâb buyurup "Hâtif Efendi, seni pek ihtiyâr oldu diyorlar ise de onlar tahmîn ettiği kadar sen yaşlı değilsin" buyurduklarında alt yanında bulunan musâhiblerden Hayâlî Saîd Efendi, Hâtif'i iğzâb kasdıyla "Efendim, yaşının zararı yok ancak seksen doksan yaşına girer girmez çarçabuk ateh getirip ma'tûh hükmüne konulduğuna biz dahi mustarip olduk. Lâkin n'işleyelim söylediği sözü bilmiyor rast geldiği hekîme ve ispençiyâra 'Ben ilâca muhtac değilim. Fakat evvelki gibi taamda gıdam ve ekl ü şürbümde devâm yok. Midem bir şey hazmetmiyor ve dizlerimde za'afım var bana kuvvet macunu gibi bir şey tertip etseniz yahut bir reçete yazsanız ben yaptırsam' dediğini Hekimbaşı Behçet Efendi dâiniz işitince çarçabuk bir reçete yazmış. Kulunuzun elime geçti. Fermân buyurursanız reçeteyi yanında okuyayım" dedikte "Musâhib Abdi Bey muâlece ile uğraşır o okusun" diyü fermân buyrulup Hâtif'in yanında alenen okunan reçete suretidir ki bi-tıbkıhi bu mahale yazılmıştır.

Bî-çâre gelüb fakîre bir gün
Derman talebi ile Hâtif-i zâr
Baktım nabzına derdine dermân yok
Habbü'z-zeheb ü şarâb-ı dînâr

diye yazılmış [reçeteyi] tamâmen Abdi Bey okuyunca, Hâtif Efendi yer öpüp çavuş duâsı ettikten sonra "Benim derdime derman pâdişâhımız efendimizdir. Ben ispençiyârdan derman talep etmem. Bunların işleri güçleri oyun. Hele Saîd kulunuz bütün bütün cünûndur. Abdi Bey ile dârüşşifâyı arzu ettik-

leri yakinen ma'lûmumdur" diyerek sözü zencîr ettikte, pâdişâh-ı kadr-dân Hâtif Efendi'ye bin altın ihsân ve virâne gönlünü bu köhne zemîn ü zeman ile tecdîde fermân buyurduklarına Hâtif-i zâr, zâhiren mesârr olunca, şehriyâr-ı âli-tebâr, bir iki saat kadar bunlar ile imrâr-ı vakti kâr add ü şümâr edip, ba'dehu Balıkhâne mâbeyn-i hümâyûnuna azîmet ve ağayân-ı letâfet-unvân dahi odalarına gidip meşgûl-ı duâ-yı devâm-ı ömr-i devlet-i velî-nimet-i bî-minnet oldular.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı hümâyûn

İşbu otuz yedi senesi, şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesine tesâdüf eden Cumartesi [108a] gecesi, ber-mutâd îkâd olunan mevlid-i şerîf kandili münâsebetiyle, ba'de'l-akşâm, şehin-şâh-ı Sikender-ihtişâm Çinili Köşk'e teşrîf ve ağavât-ı Enderûn'ı kasr-ı mezkûre celb ile taltîf buyurup, hemen istima'ı matlûb olan menkabe-i velâdet tertîb-i lebîb üzere kıraat ve hitâmında imameyn hazerâtı hatm-ı şerîf tilâvetedicek, sevâbını bilcümle ehl-i imâna ve sîmâyı selâtin-i Âl-i Osman'a yegân yegân ithâf ü ihdâ ve ervâh-ı güzeşte-gânı bu vechile ihyâ buyurduklarından sonra, harem-i ismet-tev'emlerine hırâmân ve ağayân-ı nâdire-gûyân dahi odalarına şitâbân olup, ferdâsı gün âlây-ı vâlâ ile câmi-i Han-ı Ahmed'e teşrîfleri müyesser ve ol mabed-i zîbâda dahi istima'ları mükerrer olduğu, hak budur ki Enderûn u bîrûnu münevver eyledi.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

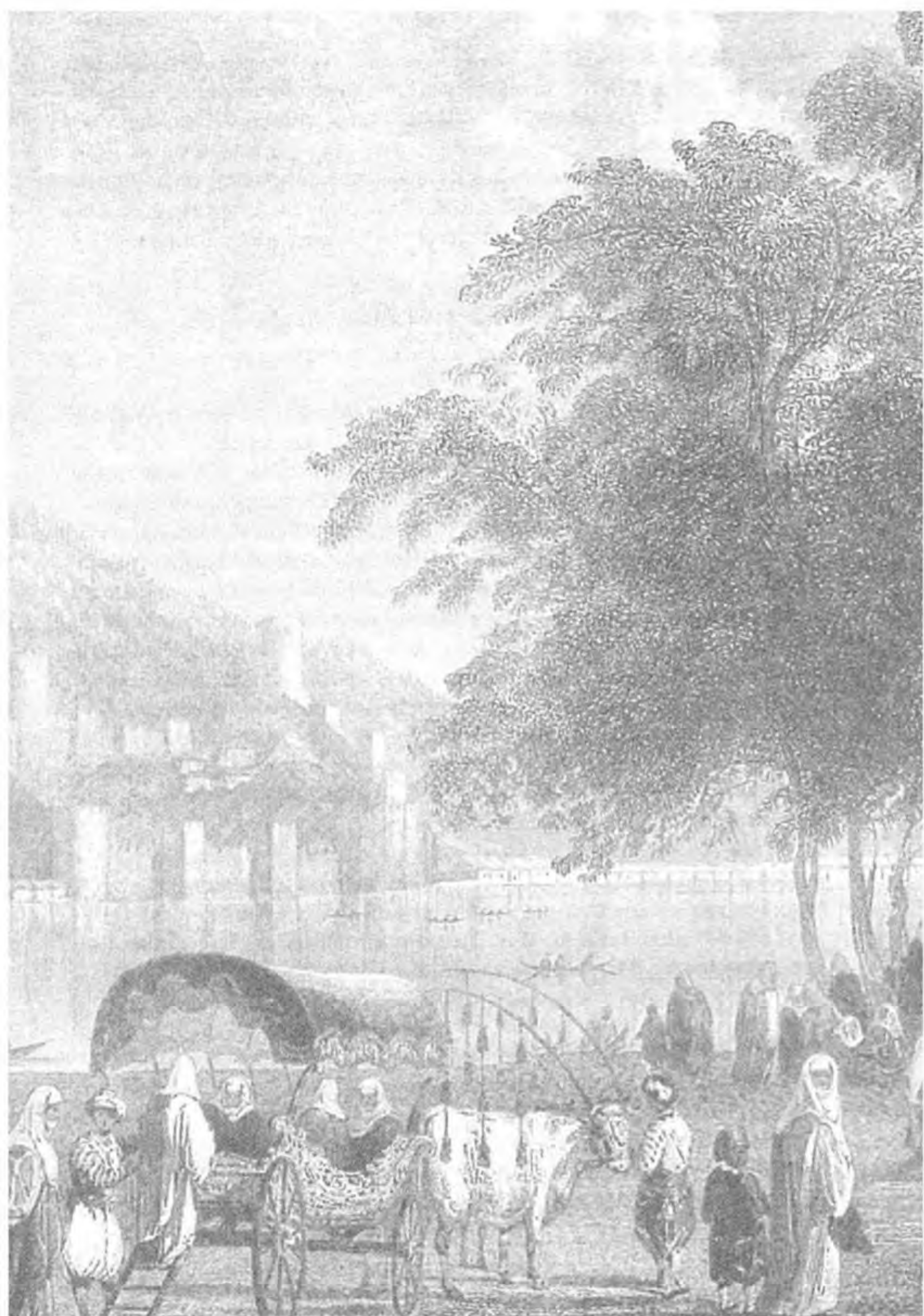
Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı Topkapı

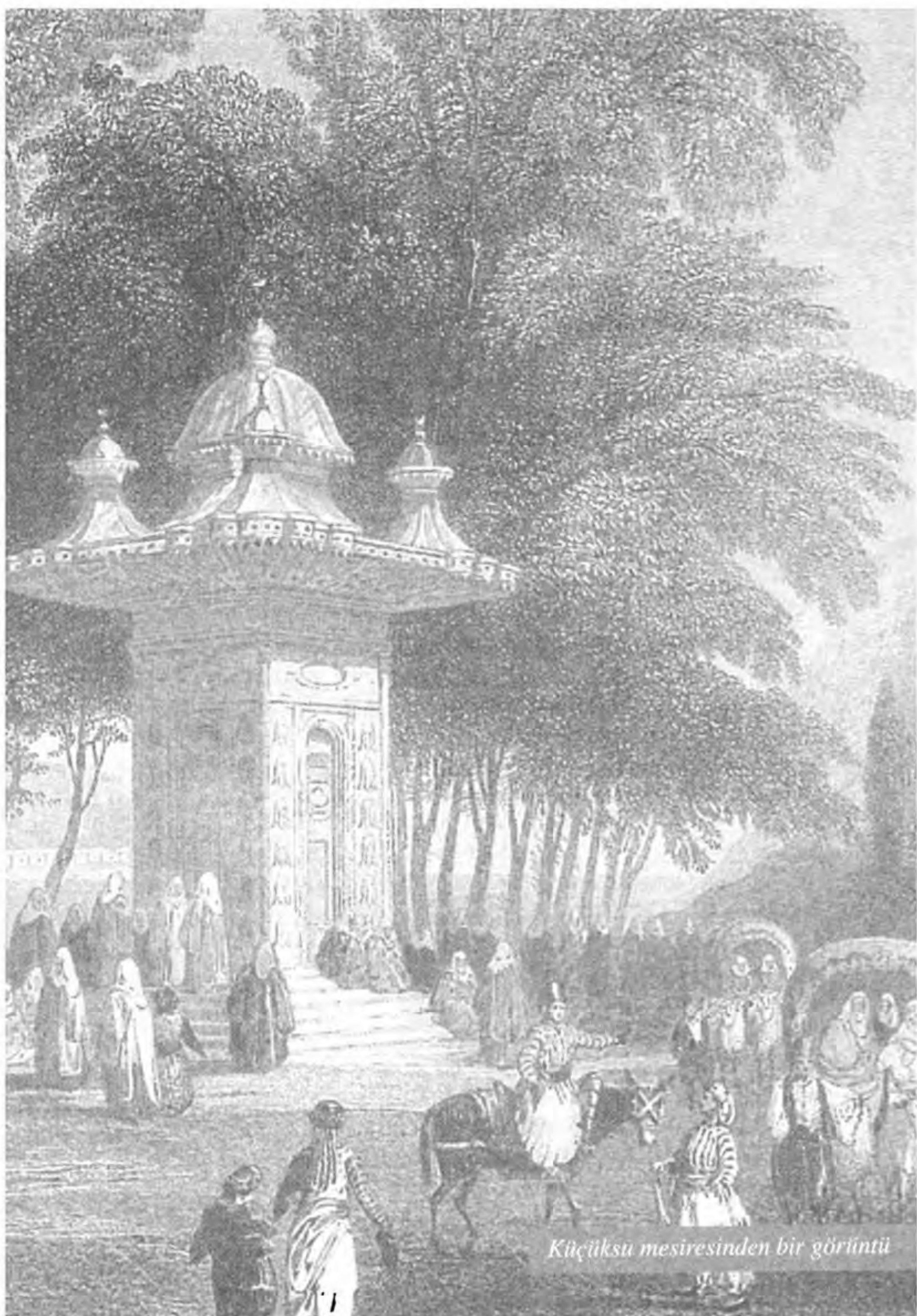
Bugünlerde, şiddet-i şitânın hücumu havfından nakl-i hümâyûn murâd-ı pâdişâh-ı rub'-ı meskûn olmakla, işbu şehr-i Rebiülevvel'in on sekizinci gününe tesâdüf eden Perşembe günü, hakan-ı zaman Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakil buyurdukları teşekküre şâyân oldu.

Gülhane Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb be-kasr-ı İrem-asr-ı Gülhâne

Öteden beri, nakl-i hümâyûn-ı meymenet-makrûn-ı şâhâne vukû'larında rikâb resm-i vâlâsı icrâ buyrulagelmek, kaide-i kadîme-i Devlet-i Aliyye'den olmakla, nakl-i hümâyûnun üçüncü günü hadâik-i Sultaniye'de olan köşkler-

Küçüksu mesiresinden bir görüntü

den Gülhâne Köşkü'ne rikâb ısmarlanıp, öğle üzeri şehinşâh-ı muhalledü'l-ikbâl mahall-i mezkûre sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve teşrîfleri anda salât-ı zuhrun edâsına iştigâli kendilerine farîza-i imtisâl bilip, cemaât-i kesîre ile kıldıkları sırada, Vezîriazam Devletlü Sâlih Paşa ve Şeyhülislâm Yâsincizâde Efendi hazerâtı ol cây-i dil-küşâda gubâr-ı taht-ı hümâyûnların tûtiyâ-yı çeşm-i rıkkiyyet edip, me'mûllerinden efzûn iltifât-ı pâdişâhî ile memnûn ve bir iki saatten sonra avdete me'zûn oldukları manzûr-ı ahâli-i Enderûn oldu.

Nakîb Sıddîk Efendi'nin Merzifon'a sürgün edilmesi

Nefy-i Nakib Sıddîk Efendi be-Merzifon

Tarîk-i feyz-refîkde Nakib Sıddîk, galiba bir hatâr-ı azîme ibtilâ ve bu cihetle Rebiülevvel'in âhirinde belâ-yı nefy ü iclâya [108b] mübtelâ olmakla, uhdesinde olan nakabete İslâmbol'dan ma'zûl Ebülhayr Efendi mevsûl ve huzûr-ı vezîr-i a'zamîde çuhaya kaplı samur kürk ilbâsıyla nâil-i me'mûl oldu.

Hekimbaşı Behçet Efendi'nin Keşan'a sürgün edilmesi

Azl ü nefy-i ser-etibbâ-yı hâssa Kazasker Behçet Efendi be-kasaba-i Keşan

On sekiz târihinden beri mükerreren hekimbaşı olan Behçet Efendi Hazretleri, mahâsin-i enzâr-ı padişâhî inzimâmı ile tarîk-i ilmiyede kazasker ve istikameti hasebiyle iltifât-ı mülûka mazhar bir bende-i sadakat-güster olmakla, beş ay evvel Anadolu kazaskerliği ile mübeccel ve meclis-i vâlâya me'mûriyet ile şân ü şöhreti mükemmel olduğunu bazı muallel bi'l-ağrâz olan kimseler çekemeyerek, hakkında muhâtaralı mukaddemeler tertîb ve kendüye azv edecek ifk ü iftirâ bulamadıklarından "aklına itinâ erkân-ı devleti terhîb ediyor" diye âlem-i bâlâya arz eyledikleri sebeb-i nefy ü tağrîb olup, işbu Rebiülâhir'in üçüncü gününe tesâdüf eden Pazar günü müteaddid çavuşlar ta'yîniyle Keşan'a nefy ü iclâ ve maiyyetinde Sarây-ı Atîk'e tabîb olan müderrisînden Abdülhak Efendi'yi dahi birlikte isrâ eyledikleri kâffe-i taallûkâtına keder-i azîm ve bi-gayr-i hakkın böyle bir hâlete uğradığı sebep olanların karîbü'z-zamanda mazhar-ı azâb-ı elîm olacakları bâis-i tesliyet-i tab'-ı selîm olmuştur. Hemân Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri cümleye muîn ve mühîn-i asdikâ olan eşrârların şerrinden âlemi emin eyleye. Âmin. Çünkü bu hâl-i müsmirü'l-melâl münâsebetiyle, münhal olan riyaset-i etibbâya müderrisin-i kiramdan saray hekimi Bendereklizâde Mustalah Saîd Efendi müstahak ve Anadolu kazaskerliğine dahi sudûr-ı izâmdan Tatarcıkzâde semâhatlü Ahmed Reşîd Efendi Hazretleri elyâk oldu.

Kaptanıderya Abdullah Efendi'nin azledilip yerine Nasûhîzâde'nin getirilmesi

Tebdîl-i Kapudân-ı deryâ Abdullah Paşa ve nasb be-câyeş Nasûhîzâde

Kaptanıderya Devletlü Abdullah Paşa Hazretleri, birkaç defa mansıbından istifâ ve şevketli efendimizin duâsıyla meşgûl olmayı istidâ etmekte ise de teveccüh-i şâhâne muktezâsı boşta kalmasına rızâ-yı şâhâne olmayıp, ancak kaptan paşalığı tersânede kapudâne bey bulunan Nasûhîzâde'ye bâ-rütbe-i vezâret ihsân ü inâyet ve selef-i âlîlerine Kütahya ve Karahisar-i sâhib [109a] sancakları tevcîh buyrulması büyük riâyet ve civâr-ı saltanatta sevâhilin muhâfazası dahi muhavvel-i uhde-i liyâkatleri kılındığı hulûs-ı semere-i sadakat oldu.

Musahib Hâtif Efendi'nin vefatı

Vefât-ı musâhib-i şehriyârî Hâtif Efendi

Cennet-mekân Sultan Abdülhamîd Han Hazretleri'nin zaman-ı bâ-emânında, musâhiblik unvânı elkâbına şâyân ve el-yevm başmusâhiblik ile sinni resîde-i serhadd-i pâyân olan câmiü'l-maârif, pîr-i sâl-hurde Hâtif, çoktan beri hasta ve fem-i gül-femi bâb-ı mürüvvet gibi beste olup, âkıbet emre icâbet ve Cemâziyelevvel'in on üçüncü günü vâsıl-ı deryâ-yı rahmet ve nâil-i eltâf-ı merhamet olıcak, makberesi Çırağan caddesiyle Beşiktaş Câmii civârında ta'yîn ve seng-i mezârı reh-i rastta tezyîn olundu. Müteveffâ-yı mumâileyhin ibtidâ-yı neşv ü nemâsı tulumbacılıktan neş'et ve muahharen mücellitlik sanatına sülûk ile tehzib-i ahlâk eylediği şöhret buldukta, Sultan Hamîd hısâl-ı hamîdesini pesend ve şehzâdegânın cüzlerine işlediği levhleri görenler dil-bend olduklarından, kaddini musâhiblik ile bülend ve belki tarz u tavrını tağyîr-i leşker-i levend etmişler idi. Târih-i mezkûrdan bu eyyâma değin dört pâdişâh-ı İskender-temkînin iltifâtına mazhar ve musâhibler arasında sühan-perver bir üstâd-ı pür-hüner idi. Rahmetullahu Teâlâ aleyhi rahmeten vâsiaten.[87]

Çantacı Râgıb Efendi'nin çerâğ edilmesi ve yerine Hâfız Ali Ağa'nın getirilmesi

Çerâğ şüden-i Çantacı Râgıb Efendi ve nasb be-câyeş Hâfız Ali Ağa

Yirmisekiz senesi Muharrem'inden otuz yedi Cemâziyelâhir'ine değin çantacılık mesnedinde mekîn olan Ragıb Efendi, hâne-i hâssâya râgıb ve kat'-ı

87. "Allah ona sonsuz rahmet etsin."

merâtibe tâlib olmadığından, müddet-i medîd çantacılığı temdîd olunmuş idi. Bu defa Silâhdâr İlyas Ağa Hazretleri'ne hukûk-ı sâbıkasından bahisle hâlinden iştikâ ve "Başkasına ittikâ etmem" diyü iddia ederek çerâğ ettirmesini istida ve "Bu sene hacc-ı şerîfde vefât eden Fıstık Saîd Ağa'nın nân-pâresini ihsân ettirmeniz, netîce-i merâm-ı âciz-i bî-murâddır" dediğinden, silâhdâr-ı nâm-dâr ihsân-ı şâhâne buyrulmasına sarf-ı yârâ-yı iktidâr ve silahşorlük unvânını dahi ilâve-i itibâr ettirerek çerâğlığını kuvveden fiile çıkarttığı kendüye [109b] sebeb-i izdiyâd-ı iftihâr olıcak, münhal olan çantacılığa kendisinin kaftancısı bulunan Derviş Hâfız Ali Ağa'yı tensîb ve kaftancılığa tütüncüsü Kuril İsmail Ağa'yı tasvîb edip, tütüncülüğe dahi hazine yazıcılarından Ressam Tâhir Ağa nam bir ağa-yı hurde-hırâmı istihdâm ve böyle eylediği sebeb-i inhidâm-ı erbâb-ı izdihâm oldu.

Bâbüssaâde Ağası Mustafa Ağa'nın azledilip yerine Hâsodabaşı Hasan Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Ağa-yı Bâbüssaâde ve nasb be-câyeş hâsodabaşı

Altı yedi seneden beri Bâbüssaâde ağası bulunan Ankaravî Mustafa Ağa, mehâm-âşinâ olmakla, umûruna fütûr vermeyerek tertîbâtına halel vermediği ma'lûm-ı â'lâ vü ednâ ve hatta kapı ağalarına has olan Kesendire gibi bir yeri yeniçeri pâ-zede-i hasar ve yağma ettiklerine asla telâş etmeyerek, mürettebâtını kem-â-kân îfâ ve "Hâsılât noksan buldu" deyip istifâ etmediği kapı ağalığına arzû-yı iştiyâkı ilerde olan hâsodabaşı Alâiyeli Hasan Ağa'ya bâdî-i izdiyâd-ı sehv ü hatâ ve belki bir kat daha kapı ağalığı için her kapıyı ta'cîz ettiği hayret-fezâ-yı ukâlâ ise de hâtıra riâyeten Ankaravî'nin azline müsaâde buyrulup, işbu otuz yedi senesi Cemâziyelâhir'inin yirmi yedinci gününe tesâdüf eden Mart'ın ibtidâki günü hâsodabaşıyı huzûr-ı hümâyûna da'vet ve kapıağalarına giydiregeldikleri serâsere kaplı semmûr-ı müstevcibü's-sürûru ilbâs ile nâil-i meserret ettikleri, hakkında sebeb-i şâdumânî ve zevkine varamayarak min-vechin kâm-rânî olunca hâsodabaşılık için Galata Sarayı ağası bulunan Küçük Mehmed Ağa'ya huzûr-ı hümâyûnda ilbâs-ı kaftan ve Galata ağalığına kapı ağası lalası bulunan Küçükarapgirli Mehmed Ağa çesbân ve kapıağası lalalığına da acemî akağalardan Giritli dedikleri kız gibi bir oğlan şâyân görüldüğü, geri kalan koca kan benizli ak ağalara sebeb-i feryâd ü figân ve kanuncularının arasında envâi söz dermeyân olduğu hâlde, ağa-yı sâbık lâhıkı istikbâl ve mülâkata tarafeyn isticâl edip resm-i tebrîk ü tehniyet ikmâl ve istikmâl arasında;

Va'd-i vasla sanma kim bu hâlet-i inkârdır [110a]
Lafz-ı lâ lâ âşıka bir gizlice ikrârdır

Sâdıkâne va'dine aldanma subh-ı devletin
N'itdüğün bilmez o çarh-ı sifle pek idbârdır

meâlini imâ ve kapı ağalığının vâridâtı fenâ-pezîr olmuş iken istifâ etmeyerek azlinin zuhûruna duâ edip hânesine gidince ebyât u eş'âr ile eğlenen Enderûn ağalarından bazı müstehzî-mizâc kimseler Alâiyeli'nin bir şey bilmediğini bildiklerinden, zevk için çeşmeler yaptıran ehl-i hayrâtın taşlara kazdıkları sudan tarihleri başka kalıba ifrâ ederek bir temiz kâğıda yazıp "Efendim, kapı ağası olduğunuza biz de sizden ziyâde mesrûr olduk ve kemâl-i sürûrumuzdan âcizane şu tarihlere de zafer bulduk" deyip önüne bıraktıklarında "Okuyun dinleyelim ve size câize verelim" dediği sarayda havâdis ve târih diyü verdikleri hezeyânın bir iki tanesinin bu mahalle yazılmasına bâis oldu. (Nazm);

Şeref bulsa sezâdır hidmetinde istikametle
N'ola ser-çeşme-i kadr olsa huddâmının unvânı

Husûsiyle bu su atşâna hayrât-ı müberrâttır
Akınca çeşme-veş hayrette kor cûyân-ı insânı

Kapısında kapı ağasına kul olmak isterdim
Şükür ki kürkü giydirdi sana şâh-ı cihân-bânî

Der-i ihsânı seddetmiş iken eslâfın evvelden
Senin şânın bütün açtı kapanmış bâb-ı ihsânı

diyerek bunun gibi hesapsız hezeyân-ı bî-ma'nârın hadd ü pâyânı yok ise de bu kadarcık îmâ ile iktifâ sebeb-i isbât-ı müddeâ oldu.

Şehzâde Sultan Mehmed'in doğumu

Vukû'-ı velâdet-i Şehzâde Sultan Mehmed der-rûz-ı firûz-ı pencşenbih

Zıll-ı zalîlullah, halîfe-i Resulullâh Hazretleri'nin, bi-hamdihi teâlâ dâima eltâf-ı ilâhiyyeye mazhariyetleri cümle hakkında ni'met-i uzmâ olmakla, işbu defa yine Cemâziyelâhir'in yirmi sekizinci Perşembe günü Sultan Mehmed ismiyle müsemmâ bir şehzâde-i serv-âzâdeleri, pâ-nihâde-i sarây-ı sürûr-ı

safâ olduğuna itinâ, ağayân-ı nâdiredân, mehterhâne sadâsını işittikleri an Topkapı'ya toptan revan ve huzûr-ı dâver-i devrânda müterakkıb-ı emr ü fermân olduklarında, şâh-ı cihân, Devrim Köşk'ün içinde mübârek dest-i şerîfleriyle serptikleri altını kapmaya dâmen der-meyân edip, herkes nasîbini almaya gayret ve hadden efzûn altın-ı mevzûnu va'z-ı ceyb-i [110b] mefharet ettiklerinden sonra, dest-i silâhdâr-ı kadr-şinâs ile serpilen ecnâsı dahi kaptıkları sırada kol takımının gelmelerine emr ü fermânları sudûr ve fi'l-hâl ucûbe-şekl birtakım curcunacı meydana zuhûr edip, içlerinden meşhûr Melahim Yahudi'nin kaba zurnayla yaptığı nağmeler cümleyi bî-şuûr edicek, iki saat kadar teferruâtıyla envâ'-ı zevkiyyâta herkes vukuf peydâ ve söyledikleri mudhikâta cihân can feda etmeğin, hitâmında ağalar odalarına me'zûn ve yukarı vardıktan sonra yedi gün ve yedi gece saz ve söz ile mesrûr ve memnûn olduklarından mâadâ, şuarâ ve bülegânın tanzîm ettikleri târihleri hâk-i pây-i emel-bahşâ-yı cenâb-ı pâdişâh-ı Cem-câhîye takdîm ve cümlesi şâyân-ı ihsân-ı şehin-şah-ı Baykara-nedîm olup, içlerinde dest-res olduğumuz bir iki kıt'a târih mazbût-ı müverrihîn olmağın, esâmileri tashîh ve bi-tıbkıhi bu mahalde tasrîh olunmuştur. Şuarâ-yı sâhib-selikâdan hazinede Şâir Nazîf Efendi dedikleri zarîfin söyledikleri târihdir. (Li-münşihi);

Nazîfâ bir düşdü târih-i gayr pür şevk ol yürü
Makdem-i Sultan Mehemmed etdi hep dünyâyı şâd

Babıâli'den gelen târihler de ricâl-i Devlet-i Aliyye'den Tezkîre-i sâni Sâlih Fâni Efendi'nin tab'-ı âlem-pesendi, işbu altı adet târih-i bî-menendi tanzîme muvaffakiyeti, hussâd-ı bed-nihâdı cihât-ı sitte ile ilzâm ü iskât ve elsine-i selâsede bunun gibi mahâretini pek az kimse ispat etmiştir.

Zihî Sultan Mehemmed nusret-efzâ kıldı dünyâyı
Vücûda geldi zîb-ârâ nihâl-i fevz-i Hân Mahmûd

Etâ min sulbi Sultânin celîlün nâyirü'-z-zaman
Bedâ nûrı Muhammed câhiden min maşriki'l-Mahmûd[88]

Zi-mecd-i saltanat Sultan Mehemmed nâm nûr-âmed
Bi-âlem zîver-âmed zâde-i mahdûm Hân Mahmûd[89]

---

88. "Ulu sultanın sulbünden dünyayı ışıklandıran birisi geldi. Bu, Mahmûd güneşinden doğan Muhammed'dir."
89. "Yüce saltanattan Muhammed adlı bir ışık geldi. Mahmûd Han'ın oğlu (Muhammed) dünyaya süs verdi."

Tepedelenli Ali Paşa'nın kesik başının Bâb-ı Hümâyûn önünde sergilenmesi

Va'z-ı ser-i maktû'-ı Tepedelenli Ali Paşa be-Bâb-ı Hümâyûn

Bir iki seneden beri, cebel-i şâhika-yı isyâna urûc ve dâire-i itâatten hurûc eden Tepedelenli Ali Paşa'nın kuvvet-i satvet-i padişâhî ile endamına lerze düşüp, tahassun edecek cây-ı temekkün bulamayarak günden güne hâli beter ve âkıbet ser-i felâket-zedesi sezâ-yı tîğ ü teber olıcak, hemen Rumeli vâlisi sadr-ı esbak devletli Hurşid Paşa Hazretleri tarafından istimâını hayyîz-i kabûle 'adem-i vusûl [111a] ve me'mûrlar vasıtasıyla ser-i maktû'u Bâb-ı Hümâyûn'a konması muvâfık-ı usûl oldu.

Hünkâr imamlarına ve hekimbaşıya ihsanlar verilmesi

İhsân-ı pâye be-imâmeyn ve ser-etibbâ-yı hâssa

Bu evân-ı sa'd-iktirânda velâdet-i hümâyûnun zuhûru cümle hakkına bir büyük nimet ve bu aralık Tepedelenli gailesi dahi ber-taraf olduğu başkaca bir meserret olduğundan, bazı dâiyân-ı hâssü'l-hâsın terfî'-i rütbe etmesi nezd-i kerem-vefd-i şâhânede mültezem ve bu vechile imâm-ı evvel ve sâniye İzmir ve Selânik mevleviyetleri muvakkaten tevcîhi elzem görülmeğin, bu sırada Hekimbaşı Bendereklizâde Saîd Efendi'ye de Yenişehir-i Fener mevleviyeti ihsân ve bu bahâne ile kayrılması âsân oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı alay-ı surre-i hümâyûn der-Sarây-ı Topkapı

İşbu otuz yedi senesi Receb-i şerîfinin on ikinci günü, Topkapı Sarayı'nda surre maddesi tanzîm ve zât-ı şâhâne haremeyn-i muhteremeyne azîm ta'zîm kasdıyla, ser-i saâdet-efserlerine sorguç taktıkları mezîd-i tevkîr ü tekrîm olmağın, hemen dârüssaâde ağasını huzûr-ı hümâyûnlarında serâsere kaplı dört yenli samur kürk ilbâsıyla mesrûr ve ba'dehu surre devesini dolaştırmaya me'mûr buyurup, onlar da biraz gezdirdikten sonra ricâl-i Devlet-i Aliyye'den surre emini nasb buyurulan sâbık Çavuşbaşı Saâdetlü Hayrullah Efendi Hazretleri'ne emânetleri teslîm ve cümlesi yerleri birlikte takbîl ve telsîm edip surre-i hümâyûnu çıkardıkları, sahâif ü *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* zeyline tahrîr ve terkîm olundu.

Ağaların padişah huzurında tomak oynamaları

Vukû'-ı tomak-bâzî-i ağavât-ı Enderûn der-huzûr-ı hümâyûn

Pâdişâh-ı kadr-dan, ağayân-ı nâdiredânı huzûr-ı müstevcibü's-surûrlarına celb ve Topkapı Meydanı'nda tomak oynamalarını taleb ettiklerinde, keskin tomak uruşanlar birkaç nevbet uruştukları karîn-i tahsîn ve Başçavuş Sadullah Ağa yediyle gönderilen ihsân-ı şâhânenin sürûru hâric ez-endâze-i tahmîn olıcak, bunların ardınca pehlivanân, azm-i meydân-ı imtihân ve çift çift güreşerek bî-tâb ü tüvân oldukları müstevcib-i safâ-yı hâtır-ı dâver-i devrân olup, müretteb olan avâidleri yeni çantacı Derviş Hâfız Ali Ağa yediyle [111b] taraflarına isrâ ve bahşişler ellerine i'tâ olunca, pehlivan-kârî temennâlar kendilerine mahsûs bir edâ olup, ba'dehu velî-nimet-i bî-minnet, bir müddet Musâhib Abdi Bey'le ve Saîd Efendi'yle sohbet ve sâir musâhibler de bir parça mültefet olur olmaz yerlerinden hareket ve tobra döktükleri odaya azîmet buyurdukları gibi ağalar da odalarına avdet eylediler.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı Beşiktaş

Otuz yedi senesi Şabân-ı şerîfin on yedinci Perşembe günü, Rumî'den Nisan ayı duhûl ve eyyâm-ı mutedile hulûl edince, o günü göç haberi çıkıp iki günden sonra ihtiyâr olunan eşref saat ile şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri Topkapı Sarayı'ndan sâhil-sarây-ı Beşiktaş'a güzâr ve kudûm-i meyâmin-lüzûmlarıyla sevâhil-i deryâ cennet-i â'lâ gibi olduğu meşhûd-ı dîde-i sıgâr u kibâr oldu.

Çırağan Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn der-Sarây-ı Çırağan

Şabân-ı şerîfin yirmi birinci günü olan Pazartesi günü, Çırağan Yalısı'nda göç rikâbı vukû' ve kaidesine tatbîken Sadrazam Devletlü Saîd Paşa ile Şeyhülislam Devletlü Yâsincizâde Efendi hazerâtı sâhil-i nâzikede resm-i rikâbı icrâ eyledikleri şüyû' buldu.

Sırkâtibi Yamağı Sadullah Ağa'nın hâsodaya alınması

Mesrûriyet-i Sırkâtibi Yamağı Sadullah Ağa be-nakl-i hâne-i hâssa

Sırkâtibi yamaklığından çerâğ olan seferlili Kâmil Bey'in üzerine sırkâtibi

yamaklığı ile tahayyüz kesbeden kilerli Sadullah Ağa, hasbe't-tarîk ocak yolunda atîk olup, hâl bu ise ağa-yı mûmâileyhin öyle mugalâtalı umûr şuûruna fütûr vereceğinden, baş mâbeynci bulunan Berberbaşı Ali Ağa'ya hâlini beyân ve her vechile andan derdine derman isteyicek, hemen vâkiü'l-hâli söyler söylemez hâsoda ile mesrûr olmasına irâde tahsîl ve bu meâlde silâhdârağaya haber tesbîl olunca, hâsoda müjdesine silâhdârağa çakırsalanlarından Ruşen Ağa me'mûl ve dîdeler rûşen demeye lisân-ı hâli mecbûr olup, münhal olan sırkâtibi yamaklığı seferli kethüdâsı Sâdık Ağa'nın kaftancısı Rif'at Bey hakkında icrâ ve hazinelinin eline bir daha sırkâtibi yamaklığı girmeyeceği imâ olundu.

Sabri Ömer Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Sabri Ömer Efendi bâ-dizdârî-i Şam

Kilerde [112a] olan ağalardan Sabri Ömer Efendi, mesnet arzusuyla bî-sabr u karâr ve leyl ü nehar tutacak bir el ararken, nâgeh birisi bu zâtı âgâh edip, hemen keman-keşliğe teşvîk ve "Sizin feyziniz ne sendendir ne bendendir, ancak bu fendendir" dediğini tasdîk edip devr-i Selimî'de oka başlayınca çektiği çile bî-hesâb ve bir semeresini müşâhede edemeyerek beyhûde bîtâb olduğuna süfehâ mehtâb ettiğinden başka, ismine Sabrî lafzı elkâb olmuş idi. Nihâyet tegayyür-i zaman ve tagallüb-i devrân ile keman-keşlik metrûk ve her bir mülûk bu fenne sülûk edeceği meşkûk olunca, bî-çâre Sabri çocuk çoluk yanında âdetâ kepâze ve bahtı küşâd olmadığı için "Aman, bu irtifa'-ı nâza taze bir endaze yok mudur" diyü öte ve beri niyâza âgâze ettiği günlerde, sâhib-kırân-ı âlem, tîr ü kemâne el urup, leyl ü nehâr meşke ibtidâr ve eski keman-keşlere de itibâr arasında Sabri Ömer Efendi'ye keman-keşlik sebeb-i iştihâr olmakla, gün aşırı huzûr-ı hümâyûna girer çıkar olup bazı kere elindeki yay gibi beli büküldüğünü ifâde ve bu zemîn ü zaman ile on târihinden beri mihnet-keşîde olduğuna ma'lûmât-ı mülûkâne ziyâde olıcak, hakkında mükâfât mev'ûd ve keman-keşlikten zi'l-yed olduğu muhassenâttan ma'dûd olup, tâli-i mes'ûduna Şam dizdarlığı yine mahlûl ve Sabri Ömer Efendi, kapıcıbaşılık ilâvesiyle mahlûl-i mezbûra mevsûl olduğu kuvvet-i tâli'ine mahmûl oldu.

İzzet Mehmed Paşa Kasrı'na saltanat binişi düzenlenmesi

Vukû'-ı biniş-i saltanat be-Kasr-ı İzzet Mehmed Paşa

Şehr-i Şabân-ı şerîfin yirmi üçüncü pazartesi günü, İzzet Paşa Köşkü'ne saltanat binişi haberi zuhûr ve destâr-ı hümâyûn Çinili Meydanı'ndan mürûr edip, arkasından üç odalı Çinili İskelesi'ne doğru sür'at-i şitâbların izhâr

ve ol mahalle yanaşmış kanca başlı sandallara kâidesi üzere süvâr olarak Akıntı Burnu'na vusûl ve karaya kadem bastıkları ile köşke duhûlden sonra hâsodalılar kasr-ı hümâyûnun her tarafını tanzîme gayret ve bu bahâne ile "hidmetü'l-mülûk nısfü's-sülûk"u[90] tasdîke bezl-i makderet ettiklerinden sonra, öğleye yakın halîfe-i rûy-ı zemîn, [112b] sarây-ı saltanattan süvâr-ı zevrakçe-i izzet-mekîn olup, hemen iskeleye takarrüblerinde rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânelerine mahsûs olan solak ve peykân ve hasekiyân ve husûsiyle Enderûn ağalarından olan çuhadârân rikâb-ı hümâyûnlarında kartal kanadı açılarak pûyân oldukları, tezâyüd-i şevket ü şân-ı devlet-i Âl-i Osman olup, ol vechile kasr-ı bî-kusûr-ı mezkûre suûd ve derûnuna girdikleri gibi namaza şürû'ları beyân-ı ta'dîl-i erkân-ı rüku' vü sücûd olmağın, hitâm-ı salâtta kasr-ı muallâya şeref-pirâ ve nezâreti aks-i taraf-ı deryâ olan semt-i deşt-i kûh u sahrâ olup, tahmînen orada üç saat kadar zevk ve şevkleri cihânı leb-rîz-i sahbâ-yı sürûr u safâ edince, ba'de'l-asr meydan kemân-keşâna hasr olup, ağalardan dokuzyüzcüler arasında teferrüd ve böylece cemiyetlerde akrânlarını geçmeye taahhüd etmiş gibi olan seferlili Şemsî Mehmed nam bir ağa-yı eşbeh-endâm, havayı almak ile kâm aldığı kendüye mâye-i iftihâr ve geri kalanlara sermâye-i âr u inkisâr demek olmakla, akşam üzeri avdete ibtidâr ve ezan ile berâber Beşiktaş'a varıldığı def'-i izâle-i intizâr oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı şerîf der-şeb-i seşenbih

İşbu otuz yedi senesi Ramazân-ı şerîfi, şühûr-ı Rûmiyyeden Mayıs'ın on altıncı gününe tesâdüf eden Pazartesi akşamısı ayân ü beyân ve Ramazân-ı şerîfin şerefiyle ümmet-i merhûme mazhar-ı gufran olacakları bî-reyb ü gümân olup, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn derslerine bed' olunması istizân ve sâbıkları misillü icrâsı istihsân olundu.

Kahvecibaşı Seyyid Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi ve yerine Sadullah Ağa'nın getirilmesi

Çerâğ şüden-i Kahvecibaşı Seyyid Mehmed Ağa ve nasb be-câyeş Sadullah Ağa

Otuz üç târihinde ikinci çuhadârlıktan hâsodaya alınıp, iki sene sonra kahvecibaşılık ile kâm-kâr olan Seyyid Mehmed Ağa, mücerrebü'l-etvâr bir ağa-yı

90. "Sultanlara hizmet yolun yarısıdır."

kudemâ-reftâr olmakla, hâtırı mer'î ve ricâsı müsmir olduğu mahallinde belli idi. Ne hâl ise bir iki seneden beri mesned-i mezbûr ile mesrûr ve akrânına nisbetle cevânib-i erbaa'sı ma'mûr iken, sâl-i sâbıkda kiler odası ağalarından Çuhadâr Hamdullah Ağa vaktiyle acemîsi olduğuna itinâ ederek çerâğ ettirmeği ricâ edince, kahvecibaşı [113a] bu hususu kuvveden fiile çıkarmaya gayret ve nihâyet Arnavutluk semtinde hâsılâtı mechûl bir tımar ile çerâğ ettirinceye kadar çektiği eziyet mâ-fevki'l-gâye bir zahmet olup, hemen Hamdullah Ağa tımarın beratını yaptırttığı anda Arnavutluk'a gidip çok geçmeden telef olduğunda rivâyet muhtelif ve kahvecibaşı da oraya gitmesini tecvîz ettiğine esef ettiği hâlde, kurenâ yine kahvecibaşıya ta'rîz ve "Böyle muhâtaralı yere teşvîk etmiş" diyü nân-pâre-i mechûlü kahvecibaşının ismine tashîh ettirerek çerâğ ettirdikleri sebeb-i beyân-ı tesbît ü tebyîz olunmağın, münhal olan kahvecibaşılığa sırkâtibi yamaklığından hâsodaya alınan Sadullah Ağa şâyân ve açık kalan hâsoda gediği ile mülâzimlerden Pırpırı Sadık Ağa'nın gediğe geçmesi cebr ü noksân oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i erkân-ı devlet be-Hırka-i Saâdet

Ramazân-ı şerîfin on beşinci Salı günü, kaide-i Devlet-i Aliyye üzere, Hırka-i ser-tâc-ı enbiyâ aleyhissâlâtı vesselâm İslâmbol sarây-ı hümâyûnunda ziyâret olunduğu cümleyi mesrûr ve ihyâ eyledi.

Berber Mehmed Ağa ve İmam Arif Ağa'nın sürgüne gönderilmeleri

Nefy-i Berber Mehmed Ağa ve İmam Ârif Ağa ez-Enderûn-ı hümâyûn

Âb-rû-yı kurenâ, başınâbeynci Berberbaşı Ali Ağa, hem saf ve hem bî-insâf olduğundan, neşv ü nemâ bulduğu seferli odası ağavâtıyla zıddıyeti bî-hadd ve husûsiyle hünkâr berberleriyle husûmeti lâ-yuâd olduğu dâima icrâ eylediği hükm-i karakuşîden menkûş ve bunun gibi işleri ser-tıraşânı mağşûş ettiğinden, geçen sene Şehzâde-i civan-baht Necâbetlü Sultan Abdülhamîd Efendi Efendimize kanun-ı Enderûn üzere bir müstaid kimse berberbaşı olması lâzım geldikte, Enderûn'da terbiye olmuş on beş kadar hünkâr berberi varken birinin o şerefle teşerrüfüne razı olmayıp, Şebinkarahisar-ı zemîn-hasârından, henüz sofa ocağına yazılmış Türk Mehmed dedikleri bir berber-i derbederi hünkâr berberlerine rağmen seferli odasına çerâğ ve çok geçmeden şehzâde berberbaşısı ettirmesi cümleye dâğ ber-bâlâ-yı dâğ olmuş iken, bu etrâk oralarını idrak etmeyerek eski hâlini ferâmuş ve asıl berberbaşı olmak emeliyle bî-hûş olup, ser-berber-i hüner-verin aleyhine [113b] haberler isrâ ve

ocaklardan hem-şehrilerine ittikâ ile tahrîk-i fesada çalıştığı inhâ olunması "ittaki şerra men ahsente ileyhi in kâne leîmen"[91] mânâsını imâ edince, Hırka-i şerîf ziyâreti avdetinde bilâ-tehir nefyine irâde sâdır ve saraydan ayrıldığı ile Kartal'da idâmına hasekiler hâzır olup, orada ser-i sevdâ-zedesi hurde-hûş ve kıyâmete kadar tıraş lakırdısını etmemek üzere hâk-i helâke baş koyduğu taş kendüye arkadaş olup, bundan sonra bazı rivâyât-ı sahîheye itimâden, hazinede olan ağalardan Galata Sarayı'ndan gelme İmam Ârif dedikleri zat, herze-vekîl-i kâinat olmakla "mağdûr-ı mezbûru teşvîkte eli ve gönderilen tezkirelerde belki medhali olmak gerekdir" diyü imâm-ı nâ-tamâmı dahi itmâma karâr vermişler iken, enfâs-ı ma'dûdesi tamam olmadığından Kıbrıs'a nefy ile iktifâ ve hasekiye teslîmen alelacele gönderilmesi iktizâ görünüp, ferdâsı gün berber ağalardan Demirkıran Mustafa Ağa şehzâde berberbaşılığı unvânıyla kâm-rân ve bu sefer seferlideki berber ağalar berberbaşı ağanın gözüne girdikleri ale'l-amyâ bir ahz u i'tâ oldu.

Silâhdârağa Kaftancısı Kuril İsmail Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kaftânî-i Silâhdârî Kuril İsmail Ağa ez-gâibâne

Silâhdâr-ı şehriyârî Devletlü İlyas Ağa Hazretleri'nin, mukaddem nöbetçilik hidmetinde müstahdem Kuril İsmail Ağa, birkaç ay evvel kaftancılık unvânıyla mübeccel oldu ise de mesned-i mezkûrun hükmünü icrâya kâdir ve silâhdârağayı muhâfazaya muktedir olamadığından tebdîli îcâb ve öylece tehî-dest ihrâc etmeye silâhdâr-ı âli-cenâb hicâb eylediğinden, az ve çok bir şey ile çerâğ ettirmesi nâmusunu vikâye ve hidmetinde bulunan bendesini himâye gibi olmakla, beş altı bin kuruş olur bir şey ile kaftancı-yı mezbûru zâhiren talebi ile çerâğ ve bâtınen hidmetinden def'ine mesağ bulup, berberbaşı ağaya müteallik ağalardan başkollukçu kollukçusu Zaîf Nazîf'i kaftancılık ile kâm-yâb ve ikinci kollukçuluğa oda hamamcısı Hoca İbrahim Efendi reh-yâb ve hidmet-i germâbeye erbâb-ı basîretten Nöbetçibaşı Ese Beyzâde Emin Ağa intihâb ve nöbetçibaşılığa Tortop Ali Ağa istisvâb olunduğu rey-i savâb oldu.

Bülbülçırağı Hasan Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Bülbülçırağı Hasan ağa ez-hâne-i seferli

[114a] Mısır meserretinden beri seferlide ağa olan sarıkçı yamaklarından Bülbülçırağı Hasan Ağa'nın bülbül gibi feryad ü figânı gün-be-gün müzdâd

91. "İyilik yaptığın kişi seciyesiz biriyse mutlaka şerrinden sakın."

ve gül gibi yüzü solmaya kesb-i istidâd eylediği ma'lûm-ı pâdişâh-ı merâhim-mutâd olıcak, bir münâsib nân-pâre ile çerâğlığı müyesser ve yirmi iki sene kadar sarayda durduğu müddette sarıkçı yamaklığı ile mübeşşer olmuş idi. Ağa-yı merkûm sarayca ne memdûh ve ne mezmûm olup, nöbeti geldikde cuma günleri hâsodalı gibi destâr-ı hümâyûnun ardınca selâmlığa gittiği kendüye şân ve hey'et-i kıyâfeti sarıkçı yamaklığına büyük nişân oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı resm-i muâyede der-sarây-ı cedîd

İşbu otuz yedi senesi otuz gün sıyâma devam ve Çarşamba'ya tesâdüf eden yevm-i arifede bayram sürûru ile amme-i âlem be-kâm olup, ferdâsı Perşembe günü muayede-i hümâyûn resm-i bâlâsı Bâbüssaâde pîş-gâhında icrâ ve kavânin-i Devlet-i Aliyye kâffeten icrâ olunduğu vesîle-i duâ vü senâ oldu.

Rüşdü Paşazâde Muammer Bey'in hazineye alınması

Âmeden-i Rüşdü Paşazâde Muammer Bey be-hazîne-i hümâyûn

Rum fetretinden beri, kapısı halkı ve eyâleti askeriyle Rumeli'ne geçirilen vüzerâ-yı âsâf-ârâdan, Ankara Vâlisi Kaymakam-ı esbak Devletlü Rüşdü Paşa Hazretleri, işbu Receb-i şerîf içinde Sofya muhâfazasına bâ-emr-i âli me'mûr ve beş on gün zarfında menşûr-ı mağfiret nâm-ı nâmîsine mastûr olup, ol hâl ile vâsıl-ı deryâ-yı rahmet-i Rabb-i gafur olduğu mesmû'-ı pâdişâh-ı gayûr olıcak, vezîr-i müşârünileyhin hâkine hürmeten, mevcûd olan evlâdından henüz dokuz yaşına girmiş Muammer Bey ismiyle mevsûm bir mahdûm-ı necabet-melzûmu Kapı Kethüdâsı Sâadetlü Necib Efendi vasıtasıyla hazineye çerâğ ve orada "Pek ateş-pâre koptu tıfl-ı dil benden ırağ olsun" meâline kalem-i turfe-rakam mesağ buldu.

Mustafa Efendi'nin Kıbrısî Emin Efendi'ye tütüncü olması

Mesrûriyet-i Mustafa Efendi be-hidmet-i duhânî-i kethüdâ-yı gencîne

Sene-i kâmileyi mütecâviz, hazine kethüdâlığı câh-ı celîlesini hâiz olan Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri'nehazinekethüdâsı olalı tütüncülük ile hidmet kimseye kısmet olmamıştı. Bugünlerde hidmet-i mezkûre çerâğ olan [114b] Çantacı Râgıb Efendi'nin acemîsi ketebe-i gencîneden Mustafa Efendi'ye münâsib ve hakk-ı âlilerinde mukaddeme-i merâtib u menâsıb oldu.

Mısırlı Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mısırlı Mehmed Ağa ez-kilâr-ı hâssa

Kölemen tâifesinin, vâli-i Mısr-ı Kahire kahrına çalıştığı günlerde, bir takrîb rakîbden kurtulup İslâmbol'a ba'de'l-vusûl, harem-serâ-yı ismette mazhar-ı nazar-ı âtıfet-i âlem-şümûl olan hemşiresi münâsebetiyle kilâr odasına yazılan Mısırlı Mehmed Ağa, altı yedi seneden beri sarayda çuhadârlık, çakırsalanlık gibi gediklerde istihdâm olunmakta ise de zâten zücâc-ı mizâcı alîl ve dıyk-ı sadra mübtelâ olduğu muhtâc-ı delîl olmadığından, Silâhdâr İlyas Ağa Hazretleri çerâğlığına himmet ve nân-pâresine silahşorlük unvânını dahi ilâve-i mürüvvet buyurmakla, uhdesinden münhal olan çakırsalanlık hidmeti yine kilerde olan çuhadârağalardan Radiklizâde Hasan Bey'in farîza-i zimmeti oldu.

Eski hazine kethüdâsı Emin Efendi'nin vefatı

Vefat-kerden-i kethüdâ-yı gencîne Sâbık Emin Efendi

Sâl-i sâbıkta hazine kethüdâlığından çerâğ ve nazar-ı kimya-eserden ırağ olan ulemâdan Emin Efendi, işbu Zilkade gurresinde Ravza-ı Rıdvan'a hırâman ve hem-nişîn-i hûrî vü gılmân olmakla, sarây-ı hümâyûndan Başyazıcı Şükrü Efendi ma'rifetiyle, hânesi temhîr terekesi tahrîr olunup, duyûnu tediye ve umûru tesviye olundu. Müteveffâ-yı müşârünileyh evâil-i saltanat-ı Selimî'de Galata Sarayı'ndan hazine-i hümâyûna duhûl ve beş on sene sonra kütübhanecilik unvânıyla mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümûl olup, on iki sene kadar ol hidmetle meşgûl ve evân-ı pîrîde bıçaklı eskiler raddesine dahi geleceği me'mûl değil iken, selef-i sâlihlerinden Saâdetlü Sadullah Ağa buna itibâr ve otuz târihinde İlyas Ağa'nın üzerine kaftancılık ile nâil-i servet ü yesâr ve otuz ikide şehzâde lalalığı ile hâsodaya aldırttığı sebeb-i mesâr olup, otuz üçte Sadullah Ağa'nın üzerine İlyas Ağa hazine kethüdâlığı câh-ı celîlesiyle şeref-i takarrübe mazhar ve sekiz ay mürûrunda rütbe-i sâmî-i silâhdârî ile muvakkar olunca, hazine kethüdâlığı ol pîr-i rûşen-zamîre tebşîr ve üç sene kâmilen hem hazine [115a] kethüdâlığı ve hem mâbeyncilik ile tevkîr olunması muvâfık-ı takdîr idüğü mahallinde tahrîr olunmuştu. El-hâsıl otuz altı senesi silm-i ikbâli resîde-i gâyet ve mertebe-i unvânı bu merkezde nihâyet bulıcak, müstevfâ mâhiye ile hanesinde duâya meşgûl ve on altı ay sonra rahmet-i Hakk'a mevsûl oldu. Merhûm-ı müşârünileyh pâk-haslet ve hûb-sîret bir zât-ı âli-kadr olup, herkese izzet ü ikrâm ve ihsân u in'âm emeli ve ashâb-ı cürm-i kusûra afv ile muâmele buyurmak efdal ameli idi. Rahmetullahu Teâlâ aleyhi rahmeten vâsiaten.[92]

92. "Allah ona sonsuz rahmet etsin."

Seferli Hocası Abdullah Efendi'ye mevleviyet ihsan edilmesi

İhsân-ı mevleviyet be-hâce-i hane-i seferli

A'lem-i ulemâ-yı efdâl-i fuzalâdan, seferli odası hocası Kangırıvî el-hâc Abdullah Efendi Hazretleri'ne Kuds-i şerîf mevleviyeti ihsân ü inâyet ve Galata Sarayı hocalarından Konevî Hüseyin Efendi Hazretleri'ne dahi seferli hocalığıyla riâyet olunup, müşârünileyh Kangırıvî'nin mücerreb ve müntehab şâkirdânından Çerkeşî Mehmed Efendi'ye dahi münhal olan Galata hocalığı işbu Zilkadetü'ş-şerîfenin on altıncı günü bâ-irâde tevcîh ve o cihetle mûmâileyhüm terfîh olundu.

Kapıcılar Kethüdâsı İbrahim Ağa'nın vefatı

Vefât-ı kethüdâ-yı bevvâbîn İbrahim Ağa ez-avdet-i me'mûriyet

Ser-kurenâ Devletlü Berberbaşı Ali Ağa Hazretleri'nin dâder-i kihteri bulunan Kapıcılar Kethüdâsı İbrahim Ağa, işbu Zilkade içinde âzim-i dâr-ı bekâ olduğu haberi Enderûn'a vâsıl ve kardeşinin hatırı için cenâzesine giden ağalara çok sevab hâsıl oldu. Müteveffâ-yı mûmâileyh, hâlâ evc-i ikbâlde şa'şaa-i şöhreti âfâk-gîr-i iştihâr olan Berberbaşı Ali Ağa'nın kardeşi olup, devr-i Selimî'de maskat-ı re'sleri olan Girit'ten üç kardeş birlikte İslâmbol'a âzim ve her biri bir vasıta ile hidmet-i dergâh-ı âliye mülâzim olup, nasılsa sâik-i kader, ser-berber-i hüner-veri seferli odasına yazılmasını mukadder edince, öbür kardeşleri dahi Enderûn'a dest-res ve pek küçükleri olan İbrahim Ağa sarık sarmaya heves ettiği esnâda, Ali Ağa berberlikte mahâret peydâ ve hafif tıraşı her başı ihyâ gibi eylediği resîde-i sem'-i bâlâ olunca, yirmi dört senesi Muharrem'inde Ali Ağa'ya berberbaşılık müyesser ve iki ay sonra mâbeyncilik şerefiyle de muvakkar [115b] olup, ilâ maşallah olduğu günden bugüne değin kevkeb-i ikbâli âli ve bir çift lâkırdısı cümlenin netîce-i âmâli olmakla, iki sene sonra müteveffâ-yı merkûmu tüfengîbaşılık ile hâne-i hâssaya nakl ve biraz daha geçince mâbeynci ettirdiği hayret-fezâ-yı akl olup, âkıbet anınla da adem-i imtizâcı mâbeyn-i hümâyûndan sebeb-i ihrâcı olduğu mahallinde mestûr ve bir aralık kapıcıbaşılık ile mesrûr ettirdiği ne beytü'l-harâb ve ne beytü'l-mâmur gibi olup, muahharen otuz beş târihinde kapıcılar kethüdâlığı mansıbıyla tevkîr ve sâl-i âtiyede Tepedelenli gailesini bertaraf eden Sadr-ı esbak Devletlü Hurşid Paşa Hazretleri'ne kılıç kaftan ile tesyîr olunup, mükemmel dâire ile Yanya'ya vusûlü vezîr-i müşârünileyh hazretlerinin a'zam-ı makâsıd-ı husûlü olmağın, me'mûlden ziyâde riâyet ile iâde ettikten sonra İslambol'a girdiğinin haftasında, Hâlet Efendi'nin dâmâdı Ârif Bey'in Yıldız

Köşkü civârında ettiği ziyâfetin gecesinde hastalandığı birâderine haber ve kardeşi gelince kadar vefat ettiği herkese keder oldu. Merhûm-ı müşârünileyh oldukça hukuk-perver ve hayr bildiği şeyleri söyler bir ağa-yı muteber idi. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[93].

Bâbüssaâde Ağası Alâiyeli Hüseyin Ağa'nın azledilip yerine Hazinedârbaşı Küçük Ahmed Ağa'nın getirilmesi

Azl-i ağa-yı Bâbüssaâde Alâiyeli Hüseyin Ağa ve nasb be-câyeş Hazinedârbaşı Küçük Ahmed Ağa

Birkaç ay evvel kapı ağalığı ile mesrûriyeti me'mûl olan Alâiyeli Hüseyin Ağa, hâsodabaşılığı hengâmında kapı ağası olmak için her kapıyı ta'cîz ve "Kesendire yağma olduktan sonra kapı ağalığının hâsılâtı bitti" diyenlere "Bir kapıyı bend ider ise bin kapıyı eyler küşâd" beytini okumayı tecvîz ederdi. Nasılsa filhâkika merkûm "el-harîsü ke'l-mahrûm"[94] mefhûmunca matlûbu üzere mahzûz olamayıp, kapı ağası olduktan sonra o çarhın bozulduğunu ve bu mansıbı olduğuna bin kere pişman olduğundan başka, hemîşe arîz ü amîk endişe ederek aklına hiffet geldiği resîde-i sem'-i sıhhat oldukta, şevketli efendimiz hakikat-i hâli tahkîke Silâhdâr İlyas Ağa Hazretleri'ni me'mûr ve onlar da İslâmbol Sarayı'na gidip kapı ağasını görmeye mecbûr oldukta, maslahat kendiyü gösterip silâhdârağanın yanına geldiği gibi "Kapı ağalığını selefimden [116a] al bana ver ve îrâdını da ona verme bana ver" demesi kapı ağasını derbeder ettiğine silâhdârağa muttali olduğunu hâk-i pây-i şâhâneye ifâde ve ol saatte müstevfâ maaş ile çırağlığı irâde buyrulup, hâlâ hazinedarbaşı bulunan Küçük Ahmed Ağa kapı ağalığına şâyân ve silâhdârağa vâsıtasıyla huzûr-ı dâver-i devrânda serâser samur kürk ilbâsıyla mazhar-ı eltâf-ı firâvân olduğu, dâhil-i zeyl-i evrâk-ı perîşân oldu.

Hattat Hoca İzzet Bey'in vefatı

Vefât-ı Hattat Hoca İzzet Bey ez-ağavât-ı hazine-i hümâyûn

Hazine-i hümâyûn odası ağalarından, ocak yolunda giyimbaşının alt tarafının daha alt tarafı olan peşkir oğlanı tabîr ettikleri raddeye gelmiş bıçaklı eskilerden Hattat Hoca İzzet Bey, altı aydan beri mübtelâ olduğu dâ'-i bî-devâdan rehâ bulamayıp, âkıbet dâr-ı dünyâdan rıhlet ve müstağrak-ı deryâ-yı rahmet

93. "Allah günahlarını bağışlasın."
94. "Hırslı olan mahrum kalır."

oldu. Müteveffâ-yı mîr-i mumâileyh hâcegân-ı dîvân-ı müşeyyedü'l-erkândan İsmail Efendi'nin hırmen-geh-i sulbünden dâne-feşân-ı mezraa-i şuhûd ve ser-ber-âverde-i bûd u ne-bûd olup ezmine-i şebâb-ı seriü'ş-şitâb ile bâliğ-i hadd ü nisâb olduğu günlerde şehriyâr-ı nükte-perver, sâye-i Rabb-i rahîm, zîb-i deyhîm-i hilâfet Hazret-i Sultan Selim, mîr-i merkûmu ikiyüz dokuzda hazineye çerâğ ve be-kâm ve ol cây-ı dil-ârâmda tahsîl-i maârife teşmîr-i sâid ü ihtimâm etmeleri meram buyrulduğu ifhâm olıcak, akrân u emsâli arasında müşârün bi'l-benân ve hüsn-i hatta husûsiyle ta'lik-nüvislikde Yesârîzâde Efendi'ye akrân gibi olduğundan başka, tabiat-ı şi'riyyesi müsellem-i âlem ve her beyt-i manidârı pesendîde-i nev'-i benî Âdem olmakla, teberrüken bir iki güfte-i âşüftesi tahrîr ve tenvîr-i sened için işbu şarkıları teşhîr olundu. (Li-münşihi);

İtdi eser-i aşk cânıma
Var bir sözüm sultânıma
Mahfice gelsin yanıma
Var bir sözüm sultânıma

Ben kimle gönlüm eyleyim
Sensiz cihânı ne'yleyim
Makbûl olursa söyleyim
Var bir sözüm sultânıma

Ağyâra etme rağbeti
Lutf et unutma İzzet'i
Korkma uzatmam sohbeti
Var bir sözüm sultânıma

gibi rengîn sözleri her fem-i gül-femde vird-i zebân ve her dehân-ı ihvânda bir sükker-i mükerrer idiğü müstağnî-i ta'rîf ü beyândır.

Tüfengîbaşı Sâlih Efendi'nin çerâğ edilmesi ve yerine Ustazâde Ahmed Ağa'nın getirilmesi

Çerâğ şüden-i ser-tüfengî Sâlih Efendi ve nasb be-câyeş [116b] Ustazâde Ahmed Ağa

Dört beş sene mukaddem bezirgânbaşılık ile çerâğ olan Mürekkepçizâde Tâhir Ağa füc'eten vefât etmekle, nân-pâresine Tüfengîbaşı Sâlih Efendi

tâlib ve der-akab münâsib görülmesi şuûrunu sâlib olup, ne hâl ise efendi-i mûmâileyh bezirgânbaşılık ile ahz u îtâya mecbûr ve tüfengîbaşılık ile hatırlı hâsodalılardan Ustazâde Ahmed Ağa mesrûr olup, münhal olan hâsoda gediği mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Çavuş Emin Efendi'ye ihsân ve gedikli unvânıyla fâik-terîn-i akrân oldu.

Bostancıbaşı Memiş Efendi'nin azledilip yerine Silivrili Osman Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Bostancıbaşı Memiş Efendi ve nasb be-câyeş Silivrili Osman Ağa

Bostancıbaşı olan Memiş Efendi'nin hareketinden herkes hoşnut ise de bugünlerde hammâl ve cemmâl ve kayıkçı ve balıkçı makûlesinden bir miktar asker tertîbi mutlaka muhtac-ı te'dîb, meşâhirden Odabaşı Habib'in cümle-i efkâr-ı mefsedet-şiârı olmakla, bostancıbaşı bu re'y-i bâtıla adem-i mümâşât ve "Ben böyle yolsuz şeylere âlât olamam" diyü ocaklı ile kat'-ı muâdât etmeğin, hasbe'l-vakt azlolunup, hasekiağa bulunan Silivrili Osman Ağa ol mesnede is'âd ve selef-i sâlihi hanesinde ik'âd olundu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

Bu sene-i mübârekede ıyd-ı adhâ Salı günü olduğu inhâ ve o cihetle arife günü Beşiktaş'tan İslâmbol Sarayı'na şevketli efendimiz teşrîf buyurup, usûl-ı sâbıkı üzere her kaideyi ibkâ ve bayram günü merâsim-i muâyedeyi icrâ buyurduklarından sonra, teferrüât-ı sâiresini dahi sırasıyla dört gün ifâ buyurdukları, cümle hakkında sebeb-i sürûr-ı safâ olduğu sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Kilerli Şâir Fâik'in sürgüne gönderilmesi

İhrâc-ı Şâir Fâik ez-me'mûriyet-i ser-huddâm-ı sâni-i kilâr-ı hâssa

Hemîşe şi'r ü eş'ârı pîşe ve başka şey endişe etmeyen kilerde Şâir Fâik şunun bunun rivâyetine nazaran biraz münafık olduğu hâlde, kilârın başkollukçu kollukçuluğuna lâyık ve akrânına ismi gibi fâik olmuş idi. Biraz vakitten sonra "Bu mizâcda kimsenin mâbeyn-i hümâyûna müteallik hidmette istihdâmı câiz değildir" diyü Silâhdâr-ı şehriyârî Devletlü İlyas Ağa Hazretleri'ne haberler teâkub [117a] ve ağa-yı müşârünileyh dahi Fâik'i lâyıkı üzere tesâhub edemeyerek te'dîbine ikdâm ve nefy suretinde

Hastalar'a îzâm ettikten sonra kendi kilercisi müstaid Saîd'i başkollukçu kollukçuluğuna ta'yîn ve kilerde acemî ağalardan Nuri Bey'i kilerci eylediği tahsîn olundu.

Çuhadâr Rûşen Ağa ile Hânende Çavuş Edhem Ağa'nın aşk yüzünden firar etmeleri

Firâr-kerden-i Çuhadâr Rûşen ve Çavuş Edhem Ağa ez-hane-i seferli

Silâhdârağa kaftancısı Nazîf Ağa'nın kardeşi, seferlide çuhadârlardan çakırsalan-ı silâhdârî Rûşen Ağa ile hânendelerden Çavuş Edhem Ağa'nın beynlerinde alâka-yı muhabbet ziyâde ve nasılsa bütün gün birlikte oldukları büyüklere ifâde olunmakta olduğundan "Bunlar evhâm-ı hâmâ tâbi ve gittikçe ülfetimize halk mâni olacaklar" diyü firâr eyledikleri şâyi' olıcak, isimleri defter-i muteberden hakk ve hakikatini tahkîk edemedikleri mahall-i şek olmayıp, ancak Rûşen, kaftancının kardeşi olmasıyla gönlü şen olup, lâkin Çavuş Edhem perîşan dirhem ve yâresine merhem uracak Allah'tan başka kimsesi olmadığına herkes "el-mülûku mülhemûn"[95] demeye bayâca mülhem gibi oldu.

95. "Padişahlara ilham verilmiştir."

Çuhadar

1238 (1822/23) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i semân ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf

İşbu otuz sekiz sene-i müteyemminesinde re's-i sâl olan yevm-i mükerrem-i Muharrem, Ağustos'un yirmi beşinci gününe tesâdüf eden Çarşamba günü idiğü müsellem olmakla, taraf-ı şâhâneden müretteb olan Muharremiye sâbıkı misillü cümleye i'tâ ve teşekküren yazılan arz-ı hâl inhâ olundu.

Bahâriye Kasrı'nda yılbaşı rikâbı düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb berây-ı tebrîk-i sâl-i cedîd der-kasr-ı Bahariye

Sâl-i cedîd-i meymenet-bedîdin tebrîk ve tes'îdi zımnında, rikâb-ı hümâyûn resm-i vâlâsının icrâsı, bahar-ı köhne-bahârın hulûlüne mebnî Bahâriye Köşkü'ne olması tensîb ve saltanat binişi tarzına gidilmesi ağavât-ı Enderûn'u tatyîb olmağın, Muharrem'in ikinci günü şehriyâr-ı âli-tebâr hazretleri öğle üzeri ol kasr-ı nâdirü'l-asra sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve ol ânda salât-ı zuhrun edâsı içün ağavâtı işgâl buyurup, hitâmında vezîr-i a'zam ve şeyhülislâm efendi hazerâtı huzûr-ı hümâyûnlarına dâhil ve me'mûlleri üzere iltifâta nâil olduklarından sonra yerlerine avdet ve ba'dehu binişlere mahsûs olan şeylere rağbet buyrulup, ibtidâ [117b] iki üç saat kadar pehlivan seyri ve gerek tüfeng endahtı ile vakit mürûr ve ba'dehu yeni yapılan şarkıların okunmasına emr ü fermânları sudûr edince Fâik Efendi'nin;

Mânend-i meh etdi zuhûr
Verdi cemâlin dehre nûr

şarkısı bilâ-fütûr velâ kusûr okunduktan sonra, seferlide alâka ile iştihâr ve eş'âr ile iftihâr eden Başyamak Hâfız Efendi'nin makâm-ı müsteârda âgâzesi muhtar-ı pesendîde-şiâr-ı erbâb-ı musikâr olan güfte-i şiftesi ki (Şarkı);

Ey sâki-i Cem neş'e-i mül tâze yetişdi
Gülzâr-ı ümîdimde o gül tâze yetişdi
Mahmûr idi mestâne gönül tâze yetişdi
Gülzâr-ı ümîdimde o gül tâze yetişdi

şarkısı okunup, ardınca Hızırağazâde Saîd Bey'in;

Meclisde kılıb lâ'l-ı leb-i yâre piyâle
Bu fikr ile zînet veririz bezm-i hayâle

Sîb-i zekanın zannedib uşşâka nevâle
Bâr olma gönül eyle kerem tâze nihâle

şarkısı da bûselikte okunması hânendelerin re'yine havâle buyrulup, â'lâ sesliler cümlesini tabiatce çağırdıkları mahzûziyeti mûcib ve ihsân verilmesini müstevcib olmağın, her birerleri bir vesîle ile ihsân-ı şâh-ı cihânı ihrâz ve akrânları arasında i'zâz olduklarından sonra, ikindi namazının vakti hulûl ve o anda edasına bây ü gedâ meşgûl olup, hitâmında avdete ibtidâr ve yine Beşiktaş'a vusûlleri cümleye mesâr-ı bî-şümâr oldu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

Tebdîl-i mevsim-i sâde ve ilbâs-ı libâs-ı mevsim-i hâre

Füsûl-ı erbaa ahkâmını icrâ ettikçe, Enderûn u bîrunda zî-rütbe bulunan ashâb-ı menâsıb hakkında münâsib elbise telebbüsü kaide ve aşağı odada olan ağalardan çavuş çuhadârdan başkası nüfûs-ı zâide gibi ise de bu usûle riâyet etmede ekserîsi fâide gördüklerinden, işbu Saferü'l-hayrın dokuzuncu Cuma günü selâmlık civâr-ı sarây-ı Beşiktaş'ta vâki' Tekerlek Câmi-i şerîfine olduğu şâyi' olduktan sonra, sâde mevsimi dahi değiştiği tevâtür ve o saatte arz ağaları ve hâsodalılar sof kerrâkeleri kolları serhadli kakum kürklere tebdîl ve çuhadârların beyaz sade kaftanları menevişli canfes hârelere tahvîl ve sâir ağalar dahi açık renkli geziler giymekle nâmusların tekmîl eyledikleri müstağnî-i beyân ü tafsîl [118a] oldu.

Mora Seraskeri Hurşid Paşa'dan sevindirici haberler gelmesi

Vusûl-i haber-i behçet-eser ez-taraf-ı serasker-i Mora

Mora Serasker-i zafer-peykeri Devletlü Hurşid Paşa Hazretleri tarafından, işbu otuz sekiz senesi Saferü'l-hayrının on beşinci Cuma günü beyne'l-'işâeyn hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîye takdîm olunan tahrîrâtın meâlinde, Mora'ya muzâf olan kazalardan Mesalong denilen memleketin zaptına zafer-yâb oldukları etrafıyla beyân ve "akreb ü karîbde derbendâta da girilerek makarr-ı vüzerâ olan Trablusça dahi âsân zabt olunacağı kuvvet-i tâli'-i hümâyûndan müstebândır" diyü yazılan mukaddeme-i meserreti, nöbetçi bulunan imâm-ı sâni semâhatlü Zeynelâbidin Efendi dâîlerine alenen ilân buyurdukları, efendi-i müşârünileyhi ve gerek ma'iyetinde müezzinleri şâd u handân edicek, imam efendiye hitap edip "Senin kudûmünde meymenet var, ekser nöbetinde meserrâtı mûcib tahrîrât ile kalbim safâ-yâb olmaktadır" buyurmaları imâm-ı imâmü'l-müslimîni mâ-fevki'l-gaye mesrûr ve hulûs-ı kalb ile duâya mecbûr ettikte "Efendi dâîmiz yalı almış" diyerek iki kere bin altın ihsân ve ondan sonra Müezzinbaşı Şâkir Efendi'ye de büyükçe bir çıkın altın verilmesi istihsân olunduğu sırada, fakîr inâyet-i Rabb-i kadîr ile ol şeb-i pür-tarabda nöbetçi tesâdüf ettiğimden, bize de bir çıkın altın verilir iken, hemen abd-ı âciz-i nâ-tüvân peyâm-ı meserret ile sekrân gibi olup, bilâ-şuûr velî-nimet ü mâden-i merhamet efendimizin lütfuna mağrûren yerleri öptükten sonra dehân-ı hezeyânı bâz ve on aydan beri nefy olunmuş kardeşlerim için şu zemînde niyâza âgâz ettiğime "Efendimizin in'âm u ihsânına her zaman mazhar düştüğümüzün şükründe âciziz. Ancak ashâb-ı cürm ü kusûrdan büyük kardeşimiz Behçet Efendi kulunuzu afv u ihsân ile tâk-çe-yi nisyân olmuş kulunuzdan büyük beş tane gelinlik kızları var. Gece ve gündüz ağlaşırlarmış, sevindirmek efendimizin bileceği şeydir" dediğimde kalb-i hümâyûnlarına rikkat gelip "Sen altınları al. Ben onları ıtlâk edeceğim" diyü mübârek lisânları ile vaad buyurdukları gibi imâm-ı hümâmları "el afvu zekatü'z-zafer"[96] diyerek affa teşvîkleri duâsına devâm etmemize sebep olmuştur. [118b]

Vefat eden İbrahim Ağa'nın tevliyetinin Çuhadâr Arif Ağa'ya verilmesi

Çerâğ şüden-i çuhadârağa bâ-nân-pâre-i Silâhdâr-ı sâbık İbrahim Ağa

Otuzüç senesi Silâhdâr Ali Beyefendi'nin üzerine, Saferü'l-hayrın son Çarşambası günü rütbe-i sâmi-i silâhdârî ile be-kâm ve dokuz ay mürûrunda

96. "Bağışlamak zaferin zekatıdır."

mübtelâ-yı belâ-yı azl-i nâ-be-hengâm olan silâhdâr-ı sâbık İbrahim Ağa, geçen sene Şehâbeddin tevliyeti gibi nemalı nân-pâreye nâil ve âhir vaktinde vüs'at-i hâl hâsıl olıcak, ibtidâ rızâ-yı padişâh-ı hamidü'l-hısâli istihsâl ve ba'dehu herkes ile istihlâl edip, hemen hacca niyet ve huccâc-ı müslimîn ile azîmetten sonra Kâbe-i ulyâyı tavaf ve bi'l-etrâf mazhar-ı eltâf olarak avdette emre imtisâl ve Hediye Çeşmesi'nde irtihâl edince emîrü'l-hac tarafından vefatı inhâ ve nân-pâresi mahlûl olduğu ifşâ oldukta hâlâ çuhadârağalık ile mübâhî ve müctenib-i maâsî ve menâhî olan kudemâ-yı şuarâdan Koyunyemez Ârif Ağa, mahlûl-i mezbûra mevsûl ve kapıcıbaşılık ilâvesiyle taşraca da istihdâmı me'mûl olup, münhal olan çuhadârağalık mesned-i vâlâsı rütbe-i resmiye-i Enderûniyye'nin bâlâsı olmakla, hasbe't-tarîk cümleye atîk olan aslâh-ı sulehâ ve afsâh-ı fusehâdan Rikâb-dâr-ı şehriyârî atûfetli Râsih Efendi Hazretleri ol mesnede ahakk ve rikâbdarlığa Tülbentağası Abdurrahman Ağa müstehak olup, tülbentağalığına Anahtarağası Türk İbrahim Ağa ve anahtarağalığına Peşkirağası Ceviz Emin Ağa ve peşkirağalığına Biniş Peşkirağası Kolozlu Süleyman Ağa şâyân ve Köşe Peşkirağalığına Burnaz Ahmet Bey çesbân ve noksan bulan hâsoda gediği mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Kato Hasan Ağa'nın kardeşi Salih Efendi'ye ihsân olundu.

Hatice Sultan'ın vefatı

Rıhlet-i Hazret-i Hatice Sultan aliyyetü'ş-şan

Cennet-mekân Sultan Selim Hân-ı Sâlis Hazretleri'nin hemşirelerinden ismetlü aliyyetü'ş-şan Hatice Sultan Hazretleri'nin, birkaç aydan beri mizâc-ı mürüvvet-imtizâcları nâ-mizâc ve birtakım âc bî-ilâc hekimlerin muâleceleri sultan-ı müşarünileyhâ hazretlerini iz'âc ederek, âkıbet mevtine sebep oldukları beyâna muhtac olmadığından, işbu Saferü'l-hayrin on beşinci Perşembe günü terk-i sarây-ı fânî ve muntazır-ı [119a] ihsân-ı hazret-i şefaat-kânî olduklarının peyâmı resîde-i sem'-i cihân-bânî olıcak, bütün Enderûn halkını sarây-ı sultanîye irsâl ve na'-ş-ı mağfiret-nakşı baş üzre tutularak peder-i behişt-makarrlarının Lâleli'de kâin türbe-i şerîflerine isâl olunduğu, bi't-tarîki'l-icmâl beyân-ı ahvâl-i vâkiü'l-hâl oldu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

İhrâc-ı mevsim-i hâre ve ilbâs-ı libâs-ı mevsim-i atlas

Eylül hulûl edeli ahkâm-ı sayf sad-hayf olup, havâlar âdetâ şitâya münkalib ve şiddet-i rüzgârdan herkes mustarib olmakla, işbu Saferü'l-hayrın

dokuzuncu Cuma günü hâre mevsimi atlasa tebdîl olduğu akdemce *Zeyl-i Letâif-i Vekâyi*'e tertîl olunmuştu. Yevm-i mezkûrdan iki hafta mürûruna değin erbâb-ı resm hâre ve canfes ilbâsı ile riâyet-i mevsim etmişler ise de yevmen-fe-yevmen leşker-i sermâ hadd-i hudûdu mütecâviz ve ba'demâ elbise-i sayfiye telebbüsü gayr-i câiz idüğünden, hemen işbu Saferü'l-hayrın yirmi ikinci gününe tasadüf eden mübârek Cuma günü mevsim-i atlasda ilbâs buyurulagelen sofa kaplı samur kürklerin ilbâsıyla erbâb-ı rüsûm mersûm ve rikâb-ı kamer-tâb-ı pâdişâh-ı âli-cenâbda yürüyen çuhadârân etekli atlas kaftan telebbüsü ile mevsûm oldukları ma'lûm oldu.

Hazinede bulunan bazı eski eşyaların açık arttırma usulüyle satılması

Füruht-kerden-i kethüdâ-yı gencîne-i ba'z-ı eşyâ'-ı bî-lüzûm-ı kenzîne

Enderûn-ı hümâyûn-ı feyz-meşhûn hazinesinde, bi-hamdihi telâlâ, lüzûmlu lüzûmsuz eşyâ lâ-yu'add velâ-yuhsâ olmakla, hazine kethüdâlarının tebeddül ve teceddüdleri vukû'unda teslîm ve tesellüm usûlüne riâyet kaide ve kaleme alınan eşyâ'-ı zâide, ta'zîb-i hayvân-ı bilâ-fâide gibi göründüğünden hâlâ hazine kethüdâsı olan Atûfetlü Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri bu husûsu takrîrde muvaffak-ı hüsn-i ta'bîr ve "hurde-haş olmuş kâse ve tabak gibi şeyleri tahrîr bî-hudedir" demesi karîn-i re'y ü tedbîr-i şehinşâh-ı cihângir olmakla, îcâbının iktizâsına irâde-i seniyye sâdır ve o cihetle kethüdâ-yı müşârünileyh terekelere nâzır olmağın, ibtidâ selefi müteveffâ Emin Efendi merhûmun muhallefâtıyla, muahharen müteveffiye Hatice Sultan merhûmun eşyâ-yı bî-nihâyesi arasında füruhtuna lüzûm görünen hırdavatı, derûn-ı Enderûn-ı hümâyûnda hâsodalı [119b] ağaların hidmetlerine merbût olan zülüflü baltacılara dellâllık ettirerek Çinili Meydanı'nda müddet-i medid "bey' u men yezid"[97] ettirdiği vâsıl-ı sem'-i karîb ü baîd oldukça, mübayanın esmânı tahmînden dûn ve zarar u ziyan hadden efzûn olduğuna ağavât-ı Enderûn gâfil ve akçe edecek şey ne olduğuna ekserîsi câhil olduklarından, ziyan edecekleri âşikâr ve kâr etmeyerek kalemi kalemine borcu kapar içlerinde kütüb-i nefiseden başka ehven bir şey füruht olunmadığı cümleyi duçâr-ı efkâr ettiğinden (Nazm);

Kitâbın sattı sahhâf-veş bâzâr-ı sevdâda
Cünûn-ı aşkla bilmezdi sûd u ziyân melâ'

meâline mezâd alanlar mazhar ve hatta bu fakîr de ale'l-amyâ aldığı şeyden zarar etmek mukarrer iken, bazı ma'lûmâtlı kimselerin iâneleriyle bahâları

97. Bir malı yüksek fiyat verene satmak.

ziyân etmediği müşâhede ve borcun edâsına müsaâde buyrulduğu sebeb-i tahsîl-i usûl-i müzâyede oldu.

Sadrazam Sâlih Paşa'nın ve Şeyhülislâm Yasincizâde Efendi'nin azledilmeleri

Azl-i Vezîr-i a'zam Sâlih Paşa ve Şeyhülislâm Yasincizâde Efendi

Yirmi aydan beri sadârette olan İzmirli Sâlih Paşa Hazretleri ile Şeyhülislâm Yâsincizâde Efendi Hazretleri'nin azilleri iktizâ ve işbu Saferü'l-hayrın hayırlısıyla hulûl eden Pazar günü, sâbıkan kaptanıderya ve hâlâ muhafız-ı sevâhil-i Asya olan Devletlü Abdullah Paşa ile sudûr-ı fihâm-ı semâhat-ittisamdan Devletlü Sıdkızâde Ahmed Reşîd Efendi Hazretleri'ne taraf-ı saltanattan da'vetçiler isrâ ve Abdullah Paşa silâhdârağanın delâletiyle ve Sıdkızâde Efendi, Müezzinbaşı Şâkir Ağa vesâtetiyle sahil-serây-ı Beşiktaş'a celb olundukları meşhûd-ı dîde-i â'lâ vü ednâ olıcak, hünkâr çuhadârları başağa ile berâber rikâblarında yürüyerek kasr-ı mezkûre is'âd ve koltuklarına silâhdârağa ile hâsodabaşı girip münâsib bir yere ik'âddan sonra, vâhiden bâde-vâhidün dâhil-i huzûr-ı hazret-i pâdişâh-ı kesîrü'l-mahâmid oldukları ile mühr-i hümâyûn yeden-bi yedin Abdullah Paşa Hazretleri'ne ihsân ü i'tâ ve ferve-i fetvâ Sıdkızâde Efendi Hazretleri'ne ikbâl ve iksâ buyrulup birlikte Bâbıâli'ye isrâ olundukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Hâlet Efendi'nin Konya'ya sürülmesi ve ardından idam edilmesi

Nefy-i Nâzır-ı devlet Nişancı Hâlet Efendi be-memleket-i Konya

Hayli vakitten beri nefs-i mütekellim vahde olan nâzır-ı devlet [120a] Nişancı Hâlet Efendi'nin hakkında dahi deryâ-yı gazâb-ı padişâhî mevc-engiz ve Abdullah Paşa mühr-i hümâyûnu aldığı saatte birtakım hûn-rîz mübâşirler marifetiyle Konya'ya nefy ederek hâne ve sâhilhanesini şebîh ü müşâbih-i rûz-ı rest-hîz eyledi.

Nakîb Sıddîk Efendi ile Behçet Efendi'nin affedilmeleri

Afv u ıtlâk-ı Nakîb Sıddîk Efendi ve Ser-etibbâ-yı sâbık Behçet Efendi

Senesine karîb nefy ile tağrîb olunan Nakîb Sıddîk Efendi ile Tabîb Behçet Efendi afv u ıtlâkları nasîb ve merhamet-i seniyye semeresi olarak sebilleri tahliye olunduğu sebeb-i kahr-ı rakîb oldu.

Silâhdâr İlyas Ağa'nın azledilerek yerine Berberbaşı Ali Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Silâhdâr-ı şehriyârî İlyas Ağa ve nasb be-câyeş Berberbaşı Giritli Ali Ağa

Otuz üç senesi hazine kethüdâlığından silâhdâr olan Devletlü İlyas Ağa Hazretleri, umûr-ı mevfûr-ı Enderûn-ı hümâyûnu mümkün mertebe idâre ettiler ise de müşârünileyh hazretlerinin hilkatinde mahcûbiyet mâ-fevki'l-âde ziyâde ve bu cihetle mesâlih-i mukteziyeyi bi-hakkın ifâde edemedikleri her maddeye sebeb-i iâde gibi olduğundan, zât-ı şâhâne serbest söylemesini mükerreren imâ ve ağa hazretlerinde de humretten başka bir semere peydâ olamadığı ma'lûm-ı şeh-i vâlâ olıcak, ba'dehu maslahatı tabiatına ihâle ve bundan sonra bir şey üzerine mâl olunmayarak resm yerlerine iyâb vü zehâbı insâfa havâle kılınıp, beş sene kadar minvâl-i muharrer üzere mesned-i sâmi-i silâhdârîde pâyidar ve öyle mesnedlerde eslâfları hazineler iddihâr etmişler iken, bu bî-çâre bir iki bin kese borca giriftar olduğu iştihâr bulduğundan, şehriyâr-ı şefkat-şiâr hazretleri müşârünileyhe merhamet ve "Bundan böyle bekâsı hakkında ayn-ı mazarrat olacak" diyü silâhdârlara infisâlleri vukû'unda mükemmel ta'yînâttan başka bir şey inâyet olunmaz iken, buna çuhadârağalıktan çerâğ olup, zifaf gecesi kurbân olan Koyunyemez Ârif Ağa'nın yüz kese tutan tevliyetini dahi ihsân ve böylece azli istihsân olununca silâhdârlık unvânı, ser-kurenâ-yı gîtî-sîtânî Berberbaşı Ali Ağa'nın mezîd-i uluvv-i şânı olup, işbu şuhûr-ı Rebiülevvel'in dokuzuncu Pazar günü silâhdârlara mahsûs olan çuhaya kaplı sırt samur kürk ilbâsıyla silâhdârağa yerine gönderildiği eslâfına [120b] iftihâr ve ancak kendilere has olan etvârları Enderûn halkına mûcib-i dehşet-i bî-şümâr ise de, selefiyle mülâkat ve re's-i gulâmları "Sizi velî-nimet azletmeyip Şehabeddin tevliyetiyle çerâğ buyurdular" demeleri mizâca mümâşât olmağın, İlyas Ağa Hazretleri nikâb-ı hicâb ile cevâb-ı savâb bulamayıp, lisân-ı hâl ile teveccüh-i seniyyelerin bekâsını ricâ ve belki "men-kücâ hicrân-kücâ"[98] mânâlarını imâ ederek sahilhânesine gidince, silâhdâr-ı cedîd me'mûlleri üzere hidmette olanların çoğunu tecdîd etmeyerek, ekserîsini te'yîd ettikten sonra uhdesinde olan berberbaşılık Hüseyin Ağa'ya müyesser ve mâbeyncilik ile de muvakkar olduğundan, ân-ı gayr-i münkasimede emsâli misillü muteber olup, ba'dehu bunun üzerine dâire-i felek-fâhire-i silâhdârîde olan me'mûriyetlerin dahi ekserisini ibkâ ve fakat ikinci çakırsalan Yesarî Mustafa Ağa'yı ve üçüncüsü Hattat Süleyman Ağa'yı ve dördüncüsü Dilâver Ağa'yı ve beşincisi Türk Ahmed Ağa'yı ve nöbetçi bulunan Ceviziçi Tâhir Ağa'yı ihrâc ile odalarına isrâ edicek, bunların yerine

98. "Ayrılık ve sıkıntı benden uzaktadır."

hazinede olan çuhadârlardan Câcib Efendi'nin çırağı Mehmed Emin Ağa'yı ve yine o zâtın yeğeni Şemsî Ağa'yı ve kilerden Kalyoncu Bekir Ağa'yı ve seferliden Âlem Abdi Ağa'yı başçakırsalanlıkta ibkâ eylediği Haydar Ağa'nın mâba'dine zeyl ve silâhdâr-ı sâbıkın çakırsalanlarından Radiklizâde kilerli Hasan Bey'i tütüncülüğe meylettirip, eski kaftancı Zaif Nazîf'i ve kilerci bulunan Kilerli Nuri Bey'i ve hâsodada silâhdârağa lalası bulunan lalaları umûmen ibkâ ve ibtidâki tevcîhâtı böylece icrâ eyledikleri herkesi hayrete ilkâ eyledi.

Yeni silâhdârağaya hatt-ı hümâyun gönderilmesi

Zuhûr-ı hatt-ı hümâyûn be-taraf-ı hazret-i silâhdâr-ı şehriyârî

Sarây-ı hümâyûn-ı feyz-meşhûn-ı şâhânede silâhdârlığın fevkinde mesned olmadığından, öteden beri tebeddül ve teceddüdlerinin üçüncü gecesi, taraf-ı şâhâneden re'yinde müstakil olduklarını hâvî hatt-ı şerîf ile taltîfleri mutâd ve o cihetle bu defa berberbaşılıktan silâhdâr olan Başmâbeynci Devletlü Ali Ağa Hazretleri'nin kadr ü itibârları eslâflarından müzdâd idiğüne itimâd olunması için, hemen ilk gecesi beyne'l-'işâeyn mâbeynden üçüncü Musâhib Elmas Ağa ile hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-makrûn [121a] taraf-ı âlilerine vusûl ve Silâhdârağa Köşkü'nün önünde başyazıcı Şükrü Efendi'nin cümle muvâcehesinde cehren kıraati muvâfık-ı usûl olup, hitâmında hâsoda imamı Seferlili Kambur Hâfız, dest-i niyâzı bâr-gâh-ı bî-enbâza bâz ve kabûl olması için pek çok tazarrû' ve niyâz ettikten sonra arz ağaları ve hâsodalı ağalar hidmet-i dâmen-bûsa âgâz ve ol şeref ile mümtaz oldukları sahîfe-tırâz-ı nakş-i iz'âz oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı hümâyûn

İşbu şehr-i Rebiülevvel'in onikinci gecesine tesâdüf eden Perşembe gecesi mevlid-i şerîf kandili yandığında, silâhdârağa hâk-i pây-i hümâyûndan bi'l-istizân cümle hâsodalılar ile ba'de'l-ezân Balıkhane mâbeyn-i hümâyûnuna revân ve kaidesi üzere mecmû'u dâhil-i huzûr-ı dâver-i devrân olıcak, mevlidhan efendiler nazm-ı mezkûr-ı meşhûru okumaya âgâz ve her bendinde bir nev'i nâğme-tırâz olarak okunduğu sebeb-i reşk-i bülbül-i hoş-âvâz olup, ba'dehu hünkâr imamları ve Müezzinbaşı Şâkir Ağa bir hatm-i şerîf tilâvet ve sevâbını ervâh-ı selâtine ihdâ ile hak hukuka riâyet eylediklerinden sonra, ferdâsı Perşembe günü alay-ı vâlâ ile Câmi-i Ahmed Hânî'ye şa'şaa-bahş u zîb ü ziynet oldukları halka bir nev'i nimet ve bu vechile iyâb u zihâb-ı padişâhâneleri tezâyüd-i şân u şevket oldu.

Musâhib Hayâlî Saîd Efendi'nin sürgüne gönderilmesi

Nefy-i Musâhib-i şehriyârî Hayâlî Saîd Efendi

Mülteci musâhiblerin arasında Hayalî Saîd Efendi, hoşsohbetle huzûr-ı hümâyûna geldikte mültefet olduğundan sâirleri adâvet edip, hakkında ifk ü iftirâya ictirâ ve "Ricâl u kibarı efendimizden ziyâde eğlendirmesi hatâ değil mi?" diyü erâcif peydâ ettikleri bî-çârenin Adana gibi yere nefy ü iclâ olmasına sebep olduğu mesmû'-ı â'lâ vü ednâ oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn-ı meymenet-makrûn be-Sarây-ı İslâmbol

Eyyâm-ı sayf tamâmıyla güzâr ve tedâvül-i leyl ü nehâr ile bakiye-i bahâr-ı köhne-bahâr dahi tarumâr olmakta olmakla, ba'dezîn peyâm-ı nakl-i hümâyûna herkes dîde-dûz-ı intizâr olduğu resîde-i sem'-i itibâr-ı şehriyâr-ı bahtiyâr olıcak, Rebiülevvel'in onyedinci Pazartesi günü Teşrinievvel'in beşinci günü idi ki haber-i mezkûr zuhûr ve yevm-i mezkûrda Beşiktaş'tan [121b] Topkapı Sarây-ı şevket-iktibâsına mürûr buyrulduğu silk-i sahâif-i sutûr kılındı.

Topkapı Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

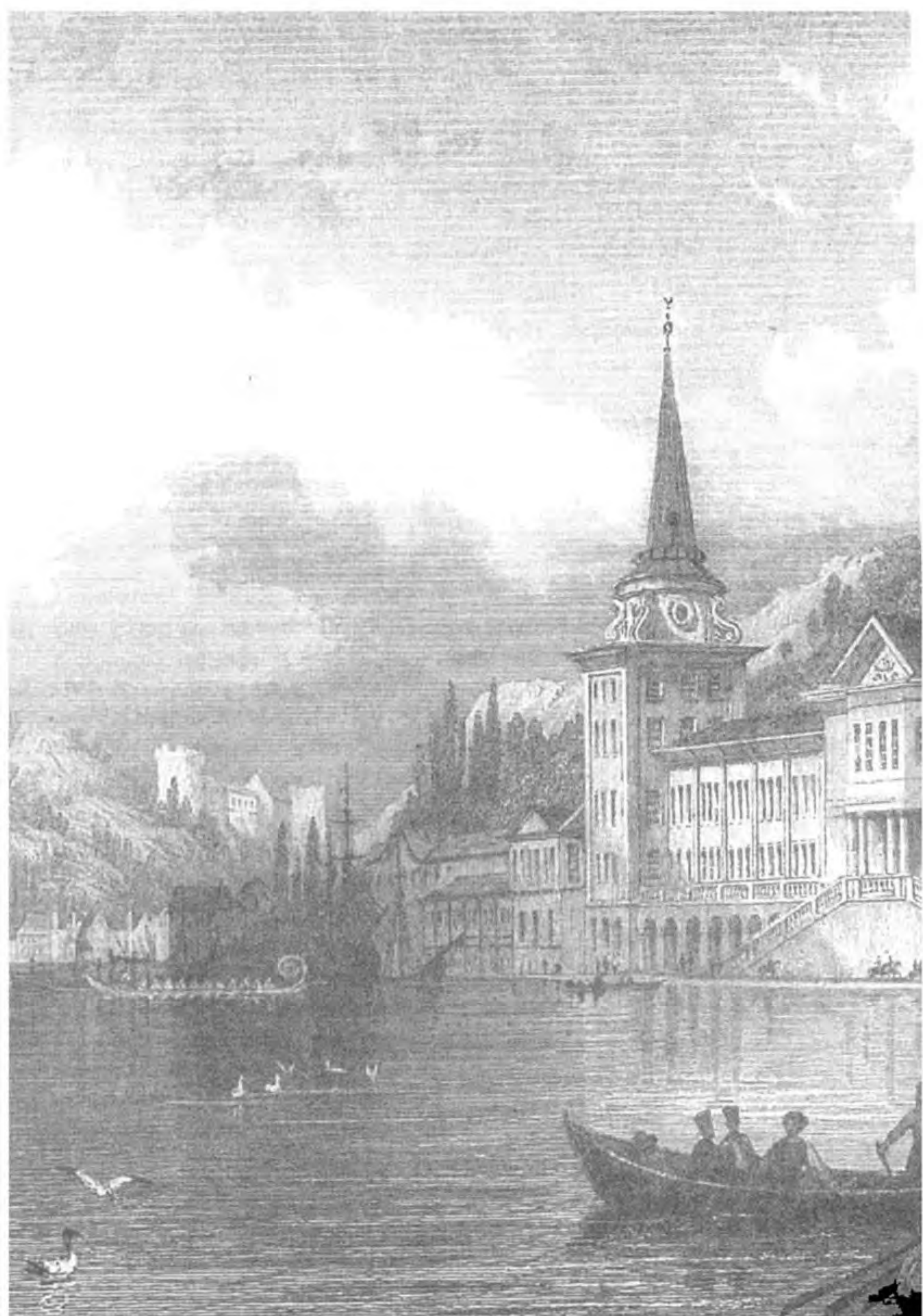
Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn der-Sarây-ı Topkapı

Nakl-i hümâyûnun dördüncü günü Topkapı Sarayı'nda rikâb olup, öğle üzeri vezîr-i esdak ve vekîl-i mutlak Devletlü Abdullah Paşa ile Şeyhülislâm-ı benâm kerâmetlü Sıdkızâde Efendi Hazretleri, huzûr-ı fâizü'n-nûra dâhil ve tebrîk-i menzili mutazammın duâ ve senâları re's-i mesâil olup, ba'dehu bir miktar sohbet ile hayli mültefet olduklarından sonra avdetlerine ruhsat ve bir parça da dârüssaade ağasının yanında istirahat eyledikleri mukarin-i sıhhat ve oradan dahi birlikte ric'atleri muvâfık-ı mizâc-ı maslahat oldu.

Peşkirbaşı Kırkayak Nuri Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Peşkirbaşı Kırkayak Nuri Ağa bâ-nân-pâre-i müstevfâ

Kilerin peşkirbaşısı Kırkayak Nuri Ağa, kırklara karışmaya ayak bastı ise de hâsodaya alınmayıp çerâğlık müjdesi ile tebşîr ve alt yanında peşkirba-

Kuleli

şı için çuhadâr Şevki Mustafa Ağa kâlıb ü kıyâfeti tebdîl ü tağyîr ve ikinci çuhadâr olmasına bir kişi kalarak peşkirci eyledikleri lafzen tevkîr ve ma'nen tahkîr olduğu icmâlen tahrîr olundu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Vukû'-ı müjde-i hâsoda der-hakk-ı mütehayyizân-ı üç oda

Bir iki seneden beri hazine ve kiler ve seferliden hâsodaya kimse alınmadığından hâsodada mülâzim kalmadığı iştihâr ve silâhdâr-ı nâm-dâr dahi kendinin berhudâr olması için oda-yı selâseden birer kişinin hâsodaya alınmasına sarf-ı yârâ-yı iktidâr edip, hemen hazineden giyimbaşı Kolçak İsmail Ağa ile kilerden ikinci çuhadâr Mustafa Ağa'yı ve seferliden câme-şuybâşı Hoca Halil Efendi'yi hâsoda müjdeleriyle me'nûs ve ancak kilere peşkirbaşı olan eski emekdar yirmibeş yıllık çuhadâr Şevki Mustafa Ağa'yı me'yûs eyledikleri ma'kûs olup, kusûrunun hazmı âsân ve giyimbaşılık bıçaklı eskilerden Tamburoğlu Ârif Ağa'ya ihsân ve ikinci çuhadârlık lalamız bulunan çuhadârağa çırağı Çuhadâr Ali Ağa'ya istihsân olunup, seferlinin câme-şûyculuğunu da bıçaklı eski lalalardan Ukalâ Süleyman Bey'e şâyân ve mâ-bâkisi ibkâ-yı kâne a'lâ-mekân oldu.

Silâhdâr Ali Ağa'nın Enderûn'da yeni düzenlemelere gitmesi

Şürû'-ı silâhdâr-ı cedîd [122a] be-nizâm-ı intizâm-ı sarây-ı hümâyûn

Silâhdâr-ı cedîd Devletlü Ali Ağa Hazretleri, Enderûn-ı hümâyûnun iğmâz-ı ayn ve belki müsâmaha-yı mâbeyn ile bazı mertebe halel-pezîr olan nizâm u intizâmına kıyâm ve kâffe-i usûlünü kanun-ı kadîme tatbîken tanzîmine ihtimâm-ı tam edip, ibtidâ oda-yı selâsede olan ağaların izinli ve izinsiz tımara çıkıp hafî ve celî teehhül edenlerini birer birer harc-ı hâssadan ellişer kuruş mâhiye ile saraydan kovar gibi çerâğ ve min-ba'd şân-ı şâhâneye şeyn verecek harekette bulunmamaları için tımar lâkırdısını dahi yasak edip, muktezî olanlara ancak bir gün izin ihsân ve hasta olanlar için Hastalar'dan başka bir yer istizân etmemeleri cümleye hâtır-nişân olup, bu cihetle müteehhil bulunanlar cümlenin tahkîki üzere hazinede ancak İkizpehlivanzâde Ali Ağa ile Hastalar Pars Kethüdâsı Mustafa Ağa ve kilerin peşkirbaşısı yirmisekiz senelik sarây-ı dil-ârâda emekdar ve Mısır meserretinden beri rikâb-ı hümâyûnda çuhadâr olan Şevki Mustafa Ağa ve mihrab müezzinlerinden Edhem Ağa ve Kaşato Kapudanzâde âteş gibi cündîlerden Hasan Bey ve Gümüşhanımzâde Âtıf Bey ve Galata Sarayı'ndan gelme Tâhir Hoca ve se-

ferliden Bahçıvanbaşızâde Cündî Mustafa Ağa ve Cündî Nuri Ağa ve Cündî Halim Bey ve çuhadâr Mehmed Efendi ve Malikîzâde Sâlih Efendi, velhâsıl koca hazine ve kiler ve seferli dedikleri üç odada mevcûd dört beşyüz ağa-yı nâdirü'l-vücûddan min-haysi'l-mecmû çekilen sigâ-yı müntehiyyü'l-cümû', onbir kişiden ibaret olduğu bâis-i hedm-i usûl-ı fürû' olup, maadası bu illetten sâlim ve gaflet ile teehhül edenler "Mâhiye ellişer kuruş ile çerâğlığı ne yapalım?" diyerek yirmibeş yıllık emeklerini hebâ eyledikleri gideni ve geleni müteellim ettiğinden, resm-i âdî tesliyetler ile birbirlerini ağalar tâ akağalar kapısına kadar teşyî' ve sebep olanları ta'n u teşnî' eylediklerinden sonra, silâhdâr-ı cihân-dârî sarây-ı hudâvendigârîde çıkan bozuk taamları düzeltmeyi iltizâm ve tepsi yerine yapılan meşin sofraları nuhas tepsilere tebdîl ettirdiği ilerde intizâm olup, ba'demâ bunun üzerine dâimâ rızâ-yı yümn-irtizâ-yı şâhânede bulunanlar az vakitte i'lâ olacakları [122b] ilân ve evkât-ı hamsede müdâvim-i duâ-yı dâver-i devrân olmaları gûş-zed-i iz'ân olundukta, kilerde münhal olan peşkirbaşılık bıçaklı eskilerden Şehlâ Hasan Efendi'ye erzânî ve selefi gibi iki tarîkde tekmîl-i tarîk etmiş yirmisekiz senelik emekdar olan Çuhadâr Şevki'yi mâhiye yüz kuruş ile içeriden çerâğ çıkarttığı oda-yı selâseliyi lerzânî eyledi.

İzzet Molla'nın Keşan'a sürgün edilmesi

Nefy-i İzzet Molla Efendi be-kasaba-i Keşan

Asr-ı mahâsin-hasr-ı hazret-i pâdişâh-ı bâhirü'n-nasrda teferrüd etmiş şuarâ-yı sihr-âzmâdan, sultân-ı şuarâ Faziletlü İzzet Molla'ya bazı a'dâları akl u fikre gelmedik şeyler azv ve "Gece ve gündüz işi ve gücü hicivdir" diyü teveccüh-i şâhâneyi tağyîr ve kasaba-yı Keşân-ı gurbet-keşâna nefy ettirdikleri zu'm-ı bâtıllarınca tekdîr oldu.

Eski Silâhdâr İlyas Ağa'nın vefatı

Âmeden-i haber-i vefât-ı silâhdâr-ı sâbık İlyas Ağa ve ihsân-ı nân-pâre-i ô be-Kethüdâ-yı kilâr Nureddin Ağa

Rebiülevvel'in dokuzuncu günü silâhdârlıktan azlolunan İlyas Ağa işbu gurre-i Rebiüssâni olan Pazar günü Enderûn'a da'vet ve silâhdârlarda olan harc-ı hâssanın hesabını rü'yet edip, Hırka-i Şerîfe hazinesinde olan enbiyâ-yı 'izâm -salavatullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhimü's-salâtu ve's-selâmu-[99] ve gerek âl u ashâb-ı kirâm hazarâtının teberrükâtlarından olan emânetleri def-

99. "Allah'ın salat ve selâmı bizim peygamberimiz ve diğerlerinin üzerine olsun."

ter mucebince halefine teslîm ve sâir şeyleri iktizâsı üzere tefhîm ettikten sonra, beyne'l-'işâeyn mâbeyn-i hümâyûna gidip eslâfı misillü mültefet ve huzûr-ı fâizü'n-nûrda sırt samur iksâsıyla nâil-i mefharet olmuş ise de bazı mertebe sûzişli siteme mazhar ve "Enderûn'a lâyıkıyla bakmamışsın" diyü tab'-ı mülûkâne muğber göründüğünü azîm keder edip, huzûr-ı mehâbet-mevfûrdan çıktıktan sonra dâire-i hümâyûnu kaidesine tatbîken dolaşıp resm-i âdî-i istihlâle riâyet ve pek mahzûn ve mağmûm olduklarından şakk-ı şefeye kudret olmadığı cihetle işâret gibi şeyler ile cümleyi Tanrı'ya emanet edip, Yalı Köşkü tarafından Defterdarburnu'nda almış olduğu yalısına avdet ve nısfü'l-leylde füc'eten rıhlet-i âhiret eylediği haberi seher vakti ağavât-ı Enderûn'u dûçar-ı efkâr-ı hayret edince, fakîr gibi vaktiyle acemîsi olup kerem ü inâyetine elûf [123a] ve iltifâtına me'lûf olan câmiü'l-hurûf gibilere sebeb-i husûf ve küsûf oldu. Hemân Hak Teâlâ Hazretleri rûhunu rahmet ve makamını cennet eylesin. Âmin.

Müteveffâ-yı müşârünileyhin muhallefâtı Enderûn'a celb ve Başyazıcı Şükrü Efendi ma'rifetiyle ketb olunup, zuhûr eden duyûnuna terekesi güç ile vefâ ve dâyinler mahzâr-ı hasm-ı câhidde ba'de'l-isbât yemin bedeli çok şeyler fedâ ettikleri hazine kethüdâsı yerinde meşhûd-ı dîde-i dünya olduğu günlerde, müteveffâ-yı müşârünileyhe medâr-ı idâre olmak üzere ihsân buyrulmuş olan Şehâbeddin tevliyeti iki ayın içinde üç kere mahlûl olmasıyla bu kere dahi Allahu a'lem bi-hakîkatihi vadesi tükenmiş arz ağalarından Kiler Kethüdâsı Nureddin Ağa'ya ihsân ve kiler kethüdâlığı dahi Peşkirağası Kolozlu Süleyman Ağa'ya hırz-ı cân olup, eslâfı misillü huzûr-ı dâver-i devrânda kaftan ilbâs ve peşkirağalığı esbak Başyazıcı Kâmi Ahmed Efendi'ye sebeb-i sürûr-ı libâs olup, münhal olan köşe peşkirağalığına başbolyenli Sandalcı Halil Ağa şâyân ve muvâcehe-i silâhdârîde içi sandallı çuha biniş giydirildiği ilâve-i unvân olmağın, tâ nihâyette açık kalan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Cündî Mahmûd Bey nâil-i servet ü sâmân oldu.

Galata Sarayı'nda bulunan bazı ağaların Endurûn'a alınmaları

Mesrûriyet-i ba'z-ı ağavât-ı Sarây-ı Galata be-nakl-i Enderûn-ı hümâyûn

Kâr u efkâr-ı silâhdâr-ı şehriyârî, dâimâ zât-ı şâhâneye hayır duâ aldırtmaya masrûf ve himmet-i vâlâ-nehmetleri celb-i kulûba ma'tûf ise de ez-kadîm Galata Sarayı'ndan bir iki senede iki üç kişiyi Enderûn-ı Hümâyûn'a almak âdet ve Galatalılar da bu usûle kanaat ederler iken silâhdârağa hazretleri istediği kadar almağa me'zûn ve hiç izin almasa da yine makbûl-ı hümâyûn olacağı ma'lûm-ı ahâli-i Enderûn olduğundan, hemen silâhdâr-ı nâm-dâr kaf-

tancılıkta ibka eylediği Zaif Nazîf'i Galata Sarayı'na tesyâr ve kaftancı da fi'l-asl Galata'dan gelme olmakla oranın gayretini çekeceği âşikâr ve "Nâm alacağım" diyerek ziyâde aldırtmaya sarf-ı yârâ-yı iktidâr edip, on iki kişiyi bir defada intihâb ve dörder kişiyihazine ve kiler ve seferliye yerleştirince kadar herkes terk-i huzûr-ı hâb [123b] ettiği akl-ı kâsırınca savâb ve silâhdârağaya Galatalılardan duâ aldırtmak güya mahşerde "ecrihü bi-gayri hesâbin"[100] denilecek zannetmesi kaftancıya cevâb olup, ancak bu cümleden hazineye tahsîs olunanlar şahsen teşhîs ve kiler ile seferliye tertîb olunanlar görülemediğinden isim ve resimleri ile birisi bile zaptolunamadığı sebeb-i tenkîs oldu.

Ser-mahfil Hasan Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i ser-mahfil Hasan Ağa bâ-nân-pâre-i cesîme

Mihrab müezzinlerinin en eskisi olmakla sarayda ser-mahfil denilen seferlili Hasan Ağa, hâlince makama âşina ve belki sadâsı da emsâlinden â'lâ olduğu hâlde şimdilere değin iltifâta mazhar düşemediğine sebeb-i zâhirî lâ-yu'add ve lâ-yuhsâ olduğundan mâadâ, hâlâ Silâhdâr-ı şehriyârî Devletlü Ali Ağa Hazretleri ile beynlerinde macerâ-yı kadîm ve o cihetle nâil-i nüvâziş-i pâdişâh-ı Baykara-nedîm olamayıp, bu kadar senedir ki merkûma muğber ve feyzine siper olduğundan, on beş senelik ser-mahfil asıl müezzinbaşı olmak değil, bir kere vekîl dahi olamadığı iğbiranın izâle olamadığına delîl olup, nihâyet bîçare derdine çare olmak itikâdıyla tabiat-ı şiiriyesi olduğundan, yaptığı şarkı güfteleri kendine hasbihâl ve bu zemîn ü zaman ile hicrân-ı derûnu def'e mecâl bulmuştu. Ez-an cümle;

İşittim ey peri-ruhsâr
Beni geçmiş sana ağyâr
Ederdim hâlimi izhâr
Bugün dursun merâkım var

ve bunun emsâlinden;

Sanırdım ey meh-i nâzım
Geçer elbet bu niyâzım
Bilmezlikle açtım râzım
Şimdensonra neme lâzım

---

100. "Ona çok sevap yazılacak"

diyü efvâh-ı âvâmda buselik âhenk ile âgâze olunan şarkıları herkese hasbihâl ve daha renkli gazelleri Sâbit mahlasıyla pesen-dîde-i ehl-i hâl olduğu, tamâmı tamâmına kaleme alınmak emr-i muhal omuştur. Velhâsıl ol zât-ı âli-kadr kendi zevkine asla fütûr vermeyerek vaktini mürûr ettirmekte iken bunca seneden beri kendiye hasm-ı cân bildiği ağa-yı âli-şân silâhdârlık câh-ı celîlesiyle terfî-i şân edicek, ser-mahfil hezar havf u hîcâb ile hâk-i pây-i emel-bahşâlarına bir tarih takdîm ve nazm u nesr ile afv u safhların vesîle-i ta'zîm kıldıkta, aşırı şefkat ve ziyâde merhamet edip, şu saatte ne gibi şey isterse istesin [124a] tesviyesine va'd-ı âlileri sebkat edicek, ser-mahfil mahfil-i kazâdan (Nazm);

Ceres feryâd mî-dâred ki ber bendîd mahmilhâ
Kocâ hâlî nihân mâned k'ez ân sâzend mahfilhâ[101]

diyüp "Şimdengerü çerâğlıktan başka kullarına ne yaraşur?" dedikte, aşağı odalı ağalara bir vakitte on keseden ziyâde nân-pâre verildiğinin misli mesbûk değil iken, hâsodada ancak arz ağalarına veregeldikleri altmış yetmiş kese tutar nân-pârelerin biri ile çerâğ ettirdiği cümleyi hayrete ilkâ ve "Bârekallah" lafzıyla senâsını âvize-i tâk-ı semâ ettiklerinden mâadâ Hasan Ağa'nın kuvvet-i tâli'ini herkes pesend ve çarçabuk;

İnsandır memerr-i vukuat-ı nîk ü bed
Sabret Kemâl mihnete în-nîz be-güzered

meâline kemend attıkları bu maddeye kavî senet oldu.

Silâhdârağanın tütüncü ve kilercisini değiştirmesi

Tebdîl-i duhânî ve kilerci-i hazret-i silâhdâr-ı şehriyârî

Dâire-i felek-fâhire-i silâhdâr-ı şehriyârîde kilerci bulunan Nuri Bey'le tütüncülük eden Radiklizâde Çuhadâr Hasan Bey'in, hadâset-i sinlerinin iktizâsı birbiriyle 'adem-i imtizâc ve bu keyfiyet silâhdârağa hazretlerine âşikâre iz'âc demek olmakla, çâresiz birini yahut ikisini ihrâc tensîb-kerde-i erbâb-ı imtizâc olduğundan, fi'l-hâl kilerci beyi kilere irsâl ve anın yerine Galata'dan gelme Osman Ağa'yı dâire-i devletlerine idhâl edip, tütüncü beyi dahi çakırsalanları 'idâdına ilhâk ve tütüncülük ile seferliden Şemsî Mehmed Ağa'yı tütüncü eylediği netîce-i meâl-i elfâz-ı tumturak oldu.

101. "Zil feryat ediyor, mahmillerinizi bağlayınız diye. Meclislerde hep konuşulan hâlimiz nasıl gizli kalabilir?"

İmam Zeynelâbidin Efendi'ye padişah tarafından vaşak kürk ihsan edilmesi

İhsân-ı ferve-i vaşak be-İmâm-ı cihân-bânî Zeynelâbidin Efendi

İmâmü'l-müslimîn hazretlerinin sulehâya riâyeti ziyâde ve husûsiyle İmâm-ı sâni Zeynelâbidin Efendi'nin salâh-ı hâli mâ-fevki'l-âde olduğundan, işbu defa zât-ı mülûkânelerine muhtass vaşak kürklerden bir cübbe kürk imâm-ı hümâma in'âm ve "Huzûrumda giy" diyü ikdâm buyruldukta, imam efendi zemîn-kâr ve mizâc-ı mülûka münâsib söz bulmakta bî-karâr olmağın, hemen bî-pervâ temennâdan sonra ser-tâc-ı şehriyâr-ı her-diyâr olan bir pâdişâh-ı sipihr-iktidârın ihsânı olan kürkün üzerine "Benim pejmürde bol yenli samur kürküm giyilir mi?" diyü çabuk dışarıda arkasındaki kürkü çıkarmaya mukaddeme tertîb ve akabinde eski kürkü çıkarıp yenisiyle içeri girdiği mûcib-i mahzûziyet-i kurenâ-yı edîb [124b] ü dânâ-firîb oldu.

Hanefî İbrahim Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Hanefî İbrahim Ağa be-defterdârî-i Kütahya

Makarr-ı eyâlet-i Anadolu olan Kütahya defterdarlığı dahi Enderûn'a mahsûs nân-pârelerden olmakla, hâsodalı Hanefî İbrahim Ağa nân-pâre-i mezkûra tâlib ve kendisi hâsoda acemîsi ise de arkası gâlib olduğundan, tevcîh ü ihsân buyurulmasını baş çuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi Hazretleri tervîc ve defterdarlık ile çerâğ olup Kütahya'ya gidip selefinin metrûkesini tezvîc eyledi.

Eski Kahvecibaşı Saîd Ağa'nın nân-pâresinin değiştirilmesi

Tebdîl-i nân-pâre-i ser-kahve-i sâbık Saîd Ağa

Otuz üç senesi kahvecibaşılıktan çerâğ olan Bekçizâde Mâbeynci Saîd Ağa, altı sene kadar mâbeynde bulunmuş ise de rutûbet peydâ edemediğinden refah-ı hâli matlûb-ı âli olup, bu cihetle uhdesinde olan nân-pârenin değişmesine ruhsat-ı şâhâne erzanî ve bugünlerde mahlûl olan bir nemalı nân-pâre ile be-tekrar kâm-rânî kılınmağın, ânın da uhdesinde olan eski ekmeği yeni başlala olan ulemâdan Hasan Beyefendi'ye "mâ-ra'ahu'l-mü'minûne hasenen fe huve ind'allahi hasenun"[102] denerek verilmesi âlem-ı bâlâdan müstahsen

102. "Müminler nazarında güzel olan şey Allah katında da güzeldir."

görünmeğin, böylece mîr-i sâfi-zamîre ihsân ve başlalalık unvânı dahi eski hâsodalılardan Uzun Emin Ağa'ya istihsân buyrulup, noksan bulan hâsoda gediği ile kilerin baş kollukçuluğundan gitme Tayyib Ağa mutayyeb ve alt tarafları dahi bu minvâl üzere müretteb oldu.

Padişahın Silâhdârağa Kasrı'na gitmesi

Teşrîf-i şehriyârî be-kasr-ı silâhdârî ve zuhûr-ı ihsân-ı firâvân der-hakk-ı ba'z-ı ağayân-ı letâfet-unvân

Pâdişâh-ı bende-perver ve şehinşâh-ı şefkat-güster efendimiz hazretleri, Silâhdâr-ı nâm-dârları Devletlü Ali Ağa kullarına evvelden beri aşırı itibâr ve bir sözü iki olmadığı her diyarda iştihâr bulduğu hasebiyle, işbu Cemâziyelâhir'in beşinci gününe tesâdüf eden Çarşamba günü Silâhdârağa Köşkü denilen dâireye zât-ı şahâne teşrîf buyurdukları haber-i meserret-eseri ağavâtın sem'ine resîde ve herkes o tarafa nezâreti olan pencerelerin perdelerini keşîde eder etmez ağavâtın huzûr-ı mehâbet-mevfûra vürûdları irâde ve o anda üç odalı Sofa Meydanı'na şitâbların ziyâde ederek, dâhil-i huzûr-ı hümâyûn ve [125a] kânun-ı kadîmeye tatbîken nâil-i iltifât-ı gün-â-gun olduklarından mâadâ, silâhdâr-ı müşârünileyhin iltimâsıyla birkaç gün evvel Galata Sarayı ağalarından Enderûn ağalığı unvânıyla mübeccel olan on iki tane ağalara yüz ellişer kuruş atiyye ale's-seviye ihsân ve o aralık tomak oyunu erbâbına bir unvân olup, işbu tomak bahânesiyle de birtakım tomakçı mesrûr ve'l-hâsıl bir zemîn ü zamân ile silâhdârağa şevketlü efendimizi ağalara altın verdirtmeye mecbûr eylediği manzûr-ı ağavât-ı şâh-ı mansûr oldu.

Tülbentağası Türk İbrahim Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Tülbentağası Türk İbrahim Ağa

Yirmiyedi senesi seferli odasının câme-şuybaşılığından hâsoda ile bekâm ve târih-i mezkûrdan beri hâsodayı bekleyerek tülbentağalığı ile karîn-i ihtirâm olan Türk İbrahim Ağa, işbu evân-ı sa'd-iktirânda mesnedine şâyân nân-pâre ile nâil-i merâm ve daha müsinn değil ise de kapıcıbaşılık gibi şeyler istemeyerek vilâyetine kadar gittiği netîce-i kelâm olup, münhal olan tülbentağalığına sâbıka müezzinbaşı ve el-yevm anahtarağalığı ile mütelâşî olan Ceviz Emin Ağa'nın mesrûriyeti şüyû' ve anahtarağalığına Peşkirağası Kâmi Ahmed Efendi ve peşkirağalığına köşe peşkirağalarından Matrak Mehmed Emin Ağa Hazretleri ve köşe peşkirağalığı raddesine eski hâsoda ağalarından Hacı Emin Ağa'nın mahzûziyetleri sebeb-i tahsîl-i usûl u fürû olduktan sonra,

açık kalan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Kahvecibaşı Sadullah Ağa sezâ ve kusûru şâyeste-istihzâ oldu.

Ağaların İncili Meydanı'nda tomak oynamaları ve Başçavuş Sadullah Ağa'nın sürgüne gönderilmesi

Vukû'-ı lu'b-ı tomak der-pişgâh-ı Kasr-ı İncili ve zuhûr-ı nefy-i Başçavuş Sadullah Ağa be-hâne-i hastahane

İşbu Cemâziyelâhir'in yirmisekizinci sebt günü hava açık olmak hasebiyle, hadâyık-ı hâssada olan köşklerden İncili Köşk'e teşrîf-i hümâyûn buyrulup, öğle üzeri aşağı odalarda olan ağaların oraya gelmelerine emr ü fermân ve kanûn-ı Enderûn üzere Anahtarağası Kâmi Ahmed Efendi, üç dört yüz kadar ağaları arkasına alıp mahall-i mezkûra revân ve huzûr-ı hümâyûnda cümlesiyle berâber yer öptüğü tahsîn-i firâvân olduktan sonra, müstakilen bir kısaca iltifât da anahtarağasına erzan olunca fi'l-hâl [125b] başçavuş Sadullah Ağa sâir işlere ziyâdesiyle dâmen der-meyân ve tomakçı ağaların dikkatli oynamalarını kendilerine ilânda kusûr etmediği nümâyân olduğundan, tomakçı ağalar bezl-i cân ederek hasımların bî-tâb ü tüvân eyledikleri manzûr-ı şâh-ı şahân-ı cihân olup, her birerlerine başka başka atiyyeler ihsân buyrulduktan sonra, bir parça da pehlivan seyrine rağbet ve çifte çifte güreşerek onlar da nihâyet bulıcak, cümlesine ihsânlar i'tâ ve ağalara toptan izin verilip odalarına isrâ olundukta, tahmînen bir saat kadar geçince silâhdârağa da yerine gelicek, Başçavuş Sadullah Ağa'nın Hastalar'a nefy olunması icâb ettiğini anahtarağasına îmâ ve oradan kaidesine tatbîken başçavuş kilerli olduğundan, kiler kethüdâsı ma'rifetiyle Hastalar'a iclâ ve güyâ başçavuş hidmetinde betâet üzre hareketi bu ezâya kendiyi sezâ ettiği sarayda havâdis ve kâm olacak makamda nâ-kâm olmaya bâis olmuş. Rabbim cümleyi şerlerinden emîn ve herkesi dil-hâhı üzere kâm-bîn eyleye. Âmin. Bu cihetle başçavuşluk hidmeti ikinci çavuş Zurnazen İzzet Ağa'nın şimdilik vekâleten kısmeti oldu.

Râşid Bey ve Süleyman Efendi'ye tüfengî yamaklığı unvanının verilmesi

Mesrûriyet-i Râşid Bey ve Süleyman Efendi be unvân-ı nâm-ı yamak-ı tüfengî

Enderûn-ı hümâyûn-ı feyz-meşhûna mahsûs me'mûriyetler müretteb ve her birinin tahtında envâ'-ı menâfi mücerreb olmakla, kimse tehî iza'a-i vakt etmeyeceği bedihî olduğundan, küçük ve büyük dâimâ mizâc-ı mülûku tahsîle mecbûr ve hatta kilerde meyve-i ter gümrükçüsü Râşid Bey ile sefer-

lide Süleyman Efendi tüfengî yamaklığı ile olsun mesrûr oldukları mastûr oldu.

Padişahın Silâhşor Hüseyin Beyefendi'ye ihsanda bulunması

İhsân-ı rüûs-ı hümâyûn be-silâhşor Hüseyin Beyefendi

Mâlik-i rüşd ü sedad, kilerde Hoca Fesad Hüseyin Bey'in mukteza-yı mâder-zâdı her şeye istidâdı ziyâde ve nasılsa lâyıkıyla kabiliyeti âlem-i bâlâya ifâde olunamadığından, Silâhdâr İlyas Ağa'nın vaktinde hâline münâsib bir kuru dirliğe tâlib ve müşârünileyh dahi ilm ü irfânından bahsetmeyerek silahşorluk zuhûru ile çerâğlığı netîce-i metâlib olmuş idi. Nihâyet saraydan çıktıktan sonra bi'l-münasebe kibâr-ı ulemâdan Ali Rızâ Bey'e damat ve ol dahi [126a] "Bizimle olacak evlât keşke müderrislik ile ber-murâd olmuş olsaydı" diyü silâhdâr-ı cedîde yâd ve o saatte silahşorluğun rüûsa tahvîli baba ve gerek evlâdı sâye-i saltanatta şâd u dil-şâd eylediği bast olunan mukaddemeden müstefâd oldu.

Başçavuş Sadullah Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Başçavuş Sadullah Ağa bâ-nân-pâre-i müstevfâ

Beş on günden beri hasbe'l-kader Hastalar'a nefy ile mükedder olan Başçavuş Sadullah Ağa'nın, zâhiren taksirâtı olmadığı kurenâ-yı saltanatın indinde tebeyyün ve ancak mizâc-ı vakte tefennün kesbedemediği sebeb-i televvün olmakla, Hastalar'a nefy için söz ve sohbet tekevvün ettiğinden tomak avdetinde nefy ü iclâ ve kalb-i mahzûnu hüzn ile imlâ olmuştu. Bugünlerde hâsodadan muhrec Yanturî Bekir Ağa'nın nân-pâresi mahlûl ve Başçavuş mahlûl-ı mezbûra mevsûl olup, bu vechile ezâdan rehâ ve çerâğlığı bu vechile çehre-nümâ olıcak vekîl bulunan Zurnazen İzzet Ağa cenâbları asîl ve tavîl zurna ile cümle çalgıcılara delîl oldu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Vukû'-ı mesrûriyet-i müstehakk-ı ba'z-ı ağayân be-hâsoda

İşbu Receb-i şerîfin gurresi olan Perşembe günü, silâhdâr-ı nâm-dâr hâsodaya biraz kimselerin alınması için hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîden istizân ve taraf-ı eşref-i şâhâneden ol vechile istihsân olunmağla, hemen hazine odasına Giyimbaşı Şişman Mehmed Efendi ile Başağa Çakırsalanı

Sultanzâde Râşid Bey'i ve dâire-i fâhire-i silâhdârîlerinde kaftancı bulunan Zaîf Nazîf'i ve kilerin peşkircisi Şehlâ Hasan Efendi'yle Başçakırsalan Haydar Ağa'yı ve seferlinin câme-şûycusu Ukâla Süleyman Bey ile bıçaklı eskilerden Pullu Nuri Ağa'yı hâsoda müjdesiyle memnûn ve münhal olan kaftancılığa yine hazineden şiir ile meşgûl ve silâhdârağa kaftancılığını bir vakitte me'mûl etmeyen Nazîf Efendi makrûn olup, başçakırsalanlığa ikinci çakırsalanı bulunan Kitapçızâde Cündî Hüseyin Efendi ta'yîn ve giyimbaşılığa ocak yolu kaidesince sâni-i çuhadâr-ı cihânbânî olan çuhadârağa çırağı Ali Ağa olması akla yakın [126b] iken, Ali Ağa fatîn olduğundan "Rikâb-ı hümâyûndan ayrılamam" diyü bekâsına zemîn döşeyip giyimbaşılığı terk ile ocak yolundan sâkıt ve ikinci çuhadârlık gibi mesnedde ibkâsı çuhadârlara kemâkân zâbit edip, giyimbaşılık hazine kethüdâsı kaftancısı Nuri Ağa'ya hasbe't-tarîk teveccüh ve beş altı seneden beri üç hazine kethüdâsına kaftancı olmuş iken giyimbaşı olmaksızın hâsodaya gitmek nasîb olmadığı her tarafta tefevvüh olunup, kilerin peşkirciliğine gençlerden Sırrı Süleyman Efendi nâil ve dünyâya geldiği ile saraya yazılmanın semeresi efendi-i mûmâileyhin hakkında hâsıl olup, münhal olan başağa çakırsalanlığına hazinede olan çuhadârlardan Başçuhadâr Bekir Efendi'nin acemîsi Hâfız Ömer Efendi me'mûr ve akrânı arasında ol mesned-i mu'tenâ ile mesrûr oldu ise de kıymetini bilmediğinden ne beytü'l-harâb ve ne beytü'l-ma'mûr gibi olup seferlinin câme-şûybaşılığına defterde eski ve saraya gelmede yeni olan koğuş ağalarından Âkif Ağa i'tilâ ve saraya yazıldığı günden gelenlere böyle işler sebeb-i inhinâ oldu.

Sadrazam Abdullah Paşa'nın azledilip yerine eski Silâhdâr Ali Bey'in getirilmesi

Azl-i Vezîr-i a'zam Abdullah Paşa ve nasb be-câyeş Silâhdâr-ı esbak Ali Bey

Otuz sekiz senesi Saferü'l-hayr'ın yirmi beşinci günü sadrazam olan Abdullah Paşa Hazretleri, düstûr-ı vakûr, vezîr-i gayûr olmakla sadâret teveccüh edeli umûruna fütûr vermeyerek sarf-ı makdûrda tecvîz-i kusûr etmediği manzûr-ı şah-ı mansûr olup, husûsiyle üç beş gün mukaddem zuhûr eden Tophane harîkinde isbât-ı vücûda mecbûriyeti kendüyi sıhhat-ı devletten dûr ve ümmîd-i âfiyetten mehcûr etmekle, ibtidâ hatırı istifsâr ve ferdâsı günü azline karâr verilip, işbu Cemâziyelâhir'in yirmi beşinci Perşembe günü mühr-i hümâyûn Silâhdâr-ı esbak Ali Bey Hazretleri'ne elyak ve elhak mesned-i vekâlet-i mutlakaya müstehak olduğundan Silâhdâr-ı şehriyârî Devletlü Ali Ağa Hazretleri da'vetine irsâl ve müjde-i sadâret ile ibcâl buyrulıcak, hemen hâk-i pây-i emel-bahşâ-yı hazret-i zıllullâhîye yüz sürmeye isticâl ve Yalı Köşkü'ne

yanaştığı ile hünkâr çuhadârları [127a] istikbâl edip, Başçuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi ile hademe-i rikâb birlikte Topkapı Sarayı'na vusûl ve evvelce celb olunmuş Şeyhülislâm-ı be-nâm Kerâmetlü Sıdkızâde Efendi Hazretleri ile hâk-i pây-i şâhâneye çehre-sây-ı izz-i müsûl olduklarında, mühr-i hümâyûna Ali Beyefendi nâil ve sadârete mahsûs olan serâsere kaplı samuru ilbâs ile rütbe-i âliyyü'l-a'le vâsıl olup akabinde Şeyhülislam Efendi'ye de ferve-i beyzâ iksâ ve ikisi birlikte Bâbıâli'ye isrâ olundukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Nakîbü'l-eşraf Ebulhayr Efendi'nin vefatı

Vefât-ı Nakîbü'l-eşrâf Ebulhayr Efendi

Kibâr-ı ulemâ-ı resmiyyeden Nakîbü'l-eşraf Ebulhayr Efendi'nin enfâs-ı ma'dûdesi tamâm ve işbu Receb-i şerîf-i mağfiret-redîfin yedinci günü âzim-i dârü's-selâm olmakla, mansıb-ı nekabet Anadolu pâyelilerinden selef-i sâlihleri Sıddîk Efendi Hazretleri'ne inâyet ve bu hususta "küllü şey'in yerci'ü ilâ aslihî"[103] kaidesine riâyet buyrulduğu hakk-ı semûhîlerinde mezîd-i lutf-ı âtıfet oldu.

Mîrâhûr İbrahim Ağa'ya vezir unvanı verilmesi

İhsân-ı vezâret be-Mîrâhûr-ı evvel İbrahim Ağa

Üç dört sene evvel bostancıbaşılıktan büyük mîrâhûrluk ile mübeccel olan Çengelli İbrahim Ağa, makamında mukîm ve mansıbında müstakîm olduğundan hakkında neyyir-i tevcîhât-ı seniyye gün-be-gün füzûn ve efzûn olmağın, karîha-i sabîha-i cenâb-ı cihân-bânîden rütbe-i vâlâ-yı vezâret ile kadri terfî' ve Bolu eyâleti zamîme-i unvânı kılınarak dâire-i vüs'ati tevsî olunup, uhdesinde olan büyük mîrâhûrluğa esbak Bostancıbaşı Ali Bey ehakk ve elyak ve bi-hakkın müstehak oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Sarây-ı Topkapı

Be-her sene, Haremeyn-i muhteremeyne irsâl ve îsâli mutâd olan surre-i hümâyûn, bu sâl-i ferhunde-fâlde dahi Receb-i şerîfin on ikinci gününe tesâdüf eden Salı günü Topkapı Sarayı'nda ihrâc olunup, surre emini nasbolunan Kapıcıbaşı Veli Ağa'ya Devletlü Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa Hazretleri'nin

103. "Her şey aslına rücû' eder, döner."

ma'rifetiyle kâffesi teslîm ve ricâl-i haremeyn-i şerîfeyn ile cümlesi hâk-i zemîni takbîl ve telsîm edip Üsküdar-ı meymenet-âsâra güzârları [127b] sahâif-i *Letâif*'e tahrîr ve terkîm olundu.

Seferli odasında yangın çıkması

Vukû'-ı harîk-i cüz'î der-hâne-i Seferli

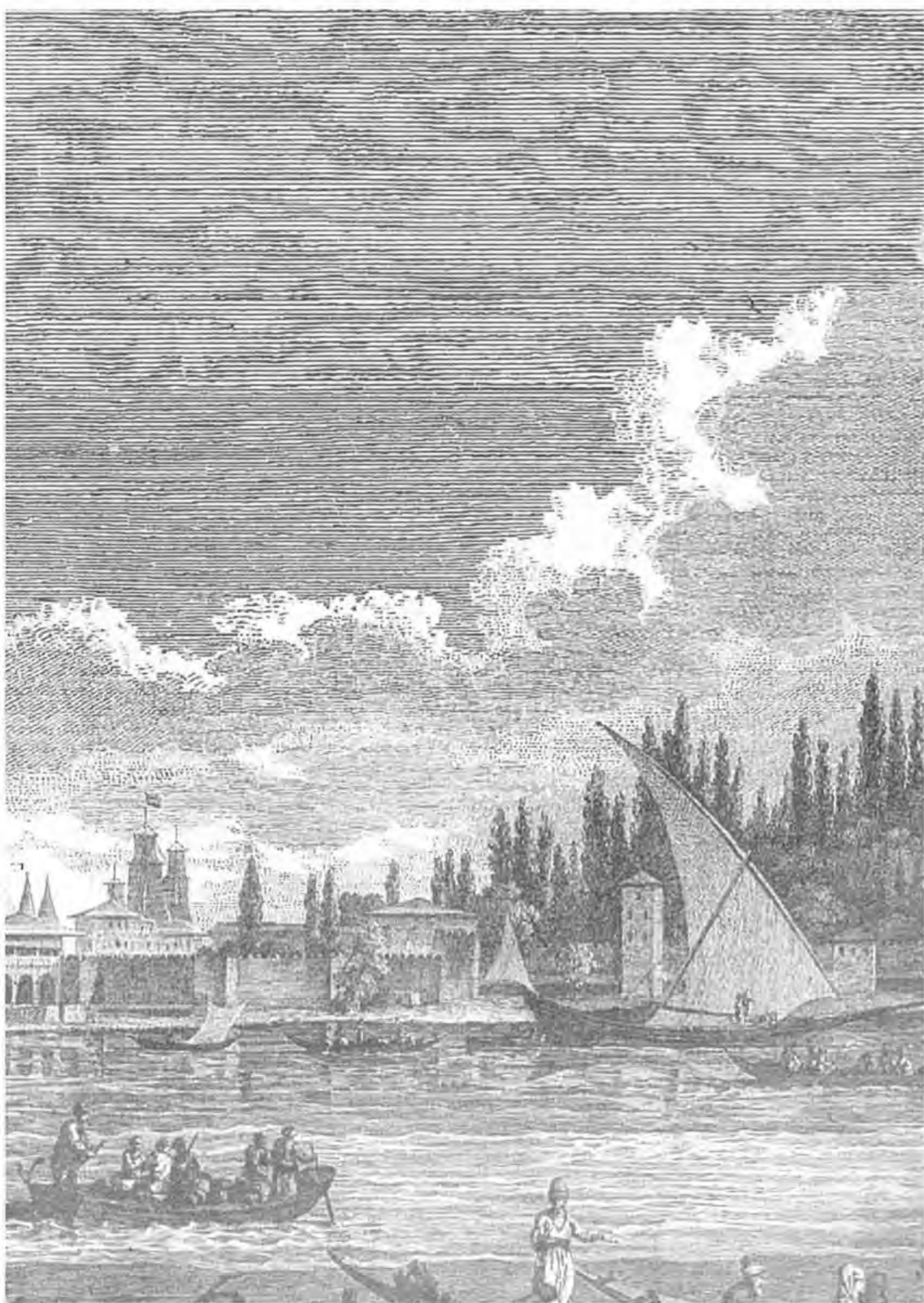
Sarayda sazın âlâsı ve sadâ-yı bülendin bâlâsı olduğu hâlde bilâ-izn çalınmak memnû' ve zât-ı şâhâne için meşkhâneden başka bir yerde mesmû' olmadığından, aralıkta ağalar isterlerse zâbitten izin alıp çaldırttıkları meşhûr ve üç beş günde bir tel ehli olanlar bu zevke mecbûr idüklerinden, işbu defa seferli odasında ba'de'l-'işâ saz dinlemeye müheyyâ olan erbâb-ı hevâ, Suyolcuzâde Sâlih Efendi'nin sadâsına can fedâ ederlerken, külhânda ocağın kurumu ehl-i aşkın âteş-i âhı ile alev-gîr ve şerâre-i kazâ pes perde-i hafâdan saçağa tesir edicek, alevi görenler telâşa dûçâr ve "Aman su getirin" diyü feryatları benizleri duvar gibi ettikte, üç odalı itfâ-yı nâra teşmîr-i sâid-i ihtimâm ve kendi hânesine çalışır gibi ikdâmları sebeb-i ihtirâm olduğu sırada, silâhdârağa, Sofa Köşkü'nden sür'at ve hareket ile seferlinin önüne vusûl ve odanın içine adem-i duhûlü muvâfık-ı usûl olup ne hâl ise teskîn-i kîne muvaffak ve yataklara sarmaksızın söndüğü muhakkak olunca, silâhdârağa çalışanlara tahsîn ve âferini teksîr ve kaz gibi yakanları ta'zîrden başka, husûsiyle seferli kethüdâsı Sâdık Ağa'yı neferâtının içinde tekdîr ve mâ-fevki'l-âde nizâm atması aşırı tahkîr olduğu gibi Anahtarağası Kâmi Ahmed Efendi'yi dahi muâhezeye mazhar ve halk içinde işittiği sözlerden levni pancara müncer olup, bundan böyle mutabassırâne hareketlerini herkese tenbîh ve işi yolunda sandığı kimselere iltifât ederek avdeti lâ-temsil velâ teşbîh oldu. Fakat fasıl nasılsa bî-asıl olduğu âşikâr ve sade ocağın kurumu böyle gecede ateş alması "kelâmü'l-leyli yemhuhu'n-nehâru"[104] meâlini hâtıra getirdiği anahtarağasına ihtâr olundu.

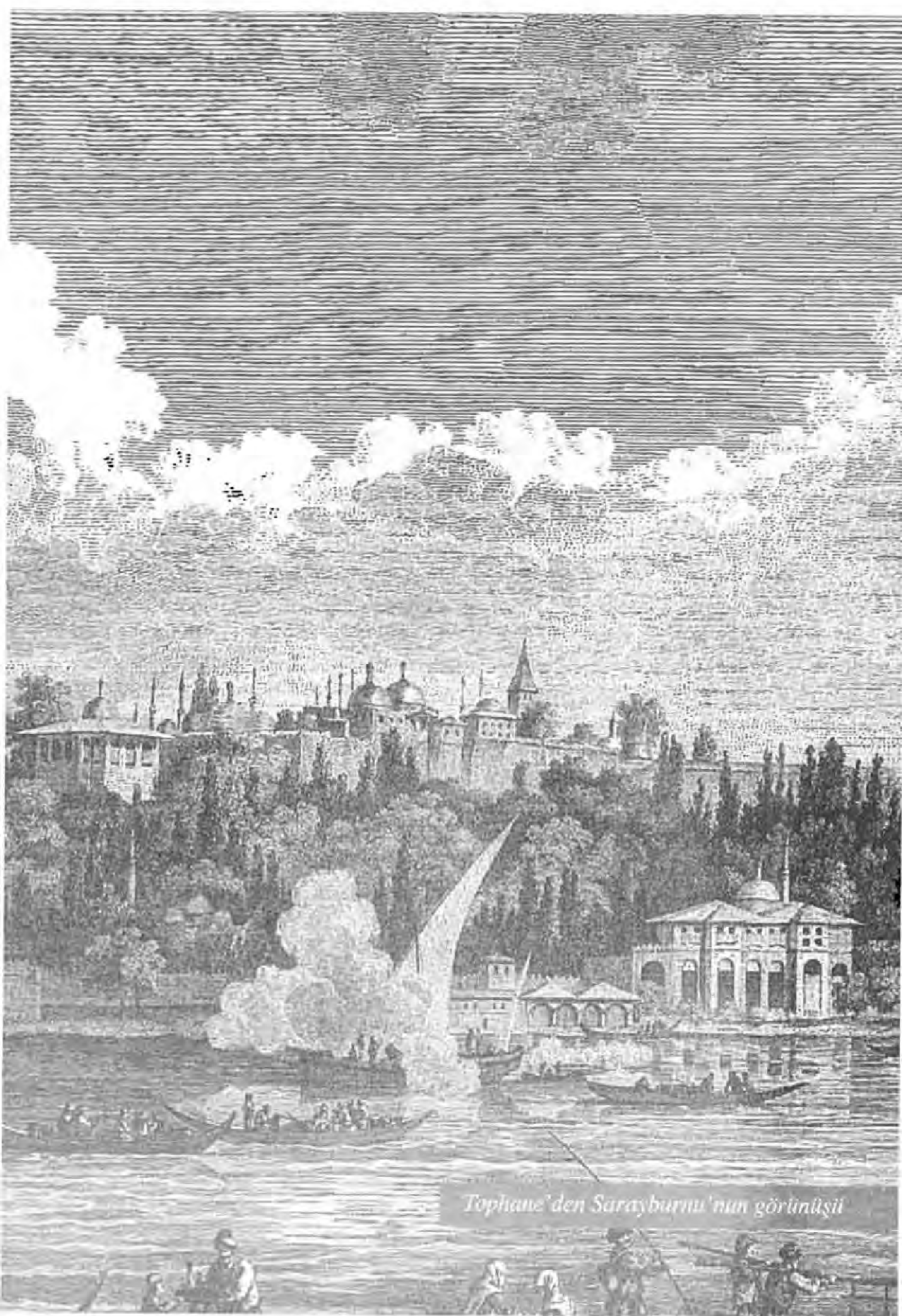
Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Zuhûr-ı haber-i döşeme ve vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sarây-ı Beşiktaş

İşbu otuz sekiz senesi Şabân-ı şerîfin beşinci günü, Nisan-ı feyz-resânın yirmi yedisi olduğu ruznâmeden beyân ve ahkâmı muâmeleden müstebân olmakla, şehriyâr-ı [128a] sipihr-iktidâr hazretleri, sinîn-i sâirede bu vakitlere kadar kaldığı katı nâdir ve bu sâl-i meserret-iştimâlde ziyâdece kaldıklarının sebeb-i

104. "Gece konuşulanlar günün ışımasıyla birlikte gündemden düşer."

Tophane'den Sarayburnu'nun görünüşü

sûrîsi sonradan zâhir olup, nihâyet hazine kethüdâsına mâbeyn-i hümâyûndan Başmusâhib Fellah Abdullah Ağa gelip, döşeme haberini teşhîr ve husûsiyle tâcü'l-mesturât ve fahrü'l-muhaddarât ismetli altıncı kadın efendinin hamli karîb olmak takrîbiyle nakl-i hümâyûndan evvelce Beşiktaş'a tesyîr olunacağı hafîce tebşîr olunmağın, fi'l-hâl hazine kethüdâlarının taht-ı nezâretlerinde olan esnâf-ı bî-insâfın başlarını celb ve terzibaşı ve hallacbaşı gibilerin şuûrları selb olup, ferdâsı gün müstevfâ yorgancı kalfaları sarây-ı Beşiktaş'ı ferşe şitâb ve üç gün içinde serâpâ döşettiği resîde-i sem'-i mehâsin-cem'-i pâdişâh-ı Cem-cenâb olıcak, sebt günü hâmil-i müşârünileyhâ hazretlerini münasip harem ağalarıyla sarây-ı mezkûra irsâl ü îsâl ve esbâb-ı istirahatleri lâyıkıyla itmâm ve ikmâl kılındığının dördüncü günü zât-ı şâhâne dahi nakl-i hümâyûna suret-i isticâl göstermeğin, mâh-ı hâlin on beşinci Salı günü sarây-ı bî-misâle sâye-endaz-ı şevket ü iclâl oldukları bâis-i tezâyüd-i safâ-yı hâtır-i erbâb-ı ikbâl oldu.

Şehzâde Abdülmecîd Efendi'nin doğumu

İlân-ı velâdet-i Hazret-i Şehzâde Abdülmecîd Efendi der-rûz-ı nakl-i hümâyûn

İşbu otuz sekiz senesi, şehr-i Şabân-ı şerîfin on dördüncü Cuma gecesi saat birde iken, lâyık-ı tâc u taht Şehzâde-i civan-baht Necâbetlü Sultan Abdülmecîd Efendi Efendimiz Hazretleri'nin vücûd-ı behbûd-ı nezâket-âludları, rûy-ı arza ziyâ-bahş olduğu haber-i behçet-eseri peder-i şefkat-güsterlerinin ma'lûm-ı meserret-lüzûm-ı şâhâneleri olıcak, fi'l-hâl mübeşşirân-ı velâdet-i hümâyûn, nidâ-yı dil-keş-edâ-yı gûn-a-gûn ile Enderûn ve bîrûnu mest-i bâde-i gülgûn ve gam-küsârân-ı dehr-i dûnu mübeddel-i mâ-kâne ve mâ-yekûn ettiği gün, hakan-ı rub'-ı meskûn Balıkhane mâbeyn-ı hümâyûnundan Çinili Köşk'üne teşrîf ve zıll-ı zalîl-i ref'et-elîflerinde müstazıll olan ganî vü fakîr ve sagîr ü kebîr iltifât-ı vefîreleriyle tatyîb ve taltîften sonra [128b] pek çok altın serptikleri müşâhede ve altın kapanlar birbirine müsaâde edemedikleri nefs ile mücâhede gibi olup, arkasından silâhdâr-ı nam-dâr bî-hadd ü bî-şümâr çil pâre nisâr ü îsâr ve herkes kısmeti kadar akça iddihâr edince kusûr şeylerin zuhûruna ruhsat-ı seniyye sudûr ve akşama kadar Çinili Meydanı'nda envâ'-ı zevk ü surûr ile vakit mürûr edip, gecesi çalgı ve hayal ve meddah ve gündüzleri binişler ve rikâblar vukû'uyla, yedi gün ve yedi gece kesb-i inşirâh olduğundan mâadâ, işbu velâdet-i hümâyûnda herkes her yüzden memnûn olduğu âşikâr ve husûsiyle şeref-i kudûm-ı meymenet-lüzûmlarına teşekküren taraf-ı şâhâneden bezl olunan zer-i hâlisü'l-ayar bir mertebe iksâr olunmuş idi ki sâbıklardaki velâdetlerde bir altın kapamayan cerbezesiz kimseler bu sefer yüz tane kaptığına sened-i kavî, muharrir-ı fakîr saraya geleli vuku bulan velâdetlerde Huda alîmdir üç altından ziyâde kapmak nasîb olmamışken, bu defa bi-hamdihi Teâlâ, yirmi adet

rubiyye kaptığım senet olmağın, tefeül olmak üzere teberrüken ve teyemmünen *Letâif-i Vekâyi*'e tahrîr ve ömrüm oldukça atvel-i ömr ile muammer olmaları duâsına devâm eylediğim vukû'u üzere tastîr olunmuştur. Velhâsıl şehzâde-i âli-nijad hazretlerinin makdem-i meymenet-tev'emlerine inşâd olunan tevârih kabil-i ta'dâd olmadığı mukaddemeden müstefâd ise de içlerinde Sultân-ı şuarâ ulemâdan İzzet Molla'nın târih-i belâgat-peymâsı nüvişte-i imlâ kılınmıştır.

Bed-nazardan dûr ola İzzet dedim târîhini
Oldu nûr-ı dîde-i Mahmûd Hân Abdülmecîd

târihini cümleden â'lâ ve ta'miyesi olmadığı dahi ra'nâ olmağın, ser-levha-i tevârih addolunup, zeyline hâmil-i emânet-i kübrâ ve nâil-i sadâret-i uzmâ olan Devletlü Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri'nin hazine katibi İzzetlü Rif'at Efendi'nin (Nazm);

Rif'atâ âfâka müjde söyledim târîhini
Geldi ahde sulb-i Mahmûd Hândan Abdülmecîd

târihleri ile isbât-ı müddeâ ve iskât-ı iddiâ olundu.

Dürrîzâde Abdullah Molla'nın padişah tarafından affedilmesi

Zuhûr-ı afv u ıtlâk-ı Dürrîzâde Efendi

İşbu eyyâm-ı meserret-encâmda, vücûd-ı nâdirü'l-mevcûdları mahz-ı merhametten halk olunmuş olan Şehzâde-i civan-baht Necabetlü Sultan Abdülmecîd Efendi Efendimiz Hazretleri'nin yümn-i [129a] kudûm-i meserret-lüzûmlarının müjde-i hasenesi olarak, biri iki seneden beri menfâda giriftâr-ı âlâm olan Şeyhülislam-ı esbak Devletlü Dürrîzâde Abdullah Molla Efendi Hazretleri'nin hakkında eltâf-ı mülûkâne mebzûl ve İslambol'a gelmesi için ıtlâk fermânı savb-ı semûhîlerine mevsûl oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması sırasında hünkâr çavuşları ve mukallitlerin padişahı eğlendirmeleri

Celb-i Cin Ahmed ez-sarây-ı Sitânbul ve çavuş şüdend-i Mukallid Azîz Bey ve sâir erbâb-ı me'mûl

Öteden beri kısteyn mevâcibi Ramazân-ı şerîfe bir hafta kalarak verildiği mücerreb ve o günlerde tedârik olunan vâridat-ı cesîme gâliba mevâcibe müret-

teb olmakla, şehr-i Şabânü'l-muazzamın yirmi birinci Salı günü, zat-ı şâhâne şân-ı padişâhâne ile sarây-ı Sitanbul'a güzâr ve mevâcib-ı kısteyn tavâif-i askeriyeye verilinceye değin, Mustafa Paşa Köşkü'ne şeref-i kudûmleri bâis-i mesâr-ı dîde-i intizâr olup, o aralık Silâhdârağa kulları İslambol Sarayı'nda kalan ağaları bi'l-münâsibe ta'rîf ve her birini bir vesîle ile taltîf ettirdikten sonra içlerinde seferli odası ağalarından Cin Ahmed lakabı ile mezkûr ve maskaralık ihtirâında akranına müsâbakatı meşhûr olan Cin-i hırçînin huzûr-ı hümâyûnda temkîn ile duran Musâhib Abdi Bey'i cin gibi çarpması teklîf ve behemehal tahvîf etmesi netîce-i tevkîf olıcak, cin-i menkûb mîr-i meczûbu te'lîf kasdıyla tuhaf tuhaf tezyîf ettikçe Abdi Bey feryada âgâz ve "Aman Cin'in yüzünü görmeyim!" diyü niyâz etmesi sebeb-i tebessüm-i pâdişâh-ı bendenüvaz olmakla, lâtîfeler hitâmında ihsân verilmesi irâde ve Başçavuş İzzet Ağa yediyle firistâde olunup, muahharen küme faslı matlûb buyrulmağın, fi'l-hâl rasttan bir kısacık fasıl tanzîm ve mülâzimlerden Hânende Rif'at Bey ile Neyzen Mustafa Efendi taksîm edip, bâkileri peşrev, semâi ve beste ve kâr, nakş ve rubâî denilen muntazam şeyleri usûlü üzere âgâze ve pek hazzolunacak mertebede çalınıp çağırıldığı Başçavuş İzzet Ağa'ya sebeb-i sürûr-ı bî-endâze olıcak, mûmâileyhe kasd-ı iltifât ve mülâzimlere berây-ı mükâfat çavuşluk ihsân ile zevk ü şevkleri kat-ender-kat olmak üzere [129b] hazineden Mukallid Azîz Bey'i ve Rif'at Bey'i ve Neyzen Mustafa Efendi'yi çavuşluk unvânıyla mesrûr ve mâ-bâkisini duâya me'mûr buyurup, ba'demâ Cin Ahmed Ağa İstanbul Sarayı'nda kalmasına manâ verilemediğinden seferli kethüdâsı Sâdık Ağa'ya sitemli sözler ithâf ve ihdâ ve bu gûnâ evzâı hakkında muzır olacağı îmâ olunca, ağa-yı müşârünileyh bu madde zımnında mes'ûl ve bundan böyle ne kadar arz-ı hulûs etse makbûl olması me'mûl değil ise de Cin-i mezmûmu, çavuş ve çuhadâr gibi ricâsız göçe göndermeye me'mûr ve müdârâ etmeğe mecbûr olduğu sıralarda, ulûfe maddesi dahi karîn-ı hitâm olduğu vezîr karakulağının silâhdârağanın kulağına söylemesinden mahsûs-ı enâm olmağın, şâh-ı âlem o anda esb-i dil-keş-hırâma râkiben arz odasına sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve Kapıağası Küçük Ahmet Ağa esbâb-ı divâniye ile istikbâline isticâl göstericek, ol mahalde mültefet ve zîr-i cenah-ı âtıfetlerine girer girmez sohbet edip, şöyle böyle arz odasının derûnuna idhâl ve nîm-nigâh-ı mekârimiktinâh-ı padişâhânelerine muntazırîn nâil oldukta, kaide-i teşrîfât-ı devlet-i ebed-müddet üzere Sadrazam u bedr-i efhâm Devletlü Silâhdâr Ali Paşa ve müteâkiben sadreyn-i muhteremeyn ve yeniçeri ağası dîvân-ı âlişânda resm-i rüsûm-ı devleti icrâ ve ba'dehu avdetlerine müsaâde-i mülûkâne îmâ buyrulunca, erbâb-ı dîvân, zemîn-i hâk-i eyvân-ı pâdişâh-ı âsumân-unvânı bûsa meydân bulup, onlar bu sûret ile avdet ve pâdişâh-ı Feridun-menkabet dahi sarây-ı dilküşâ-yı Beşiktaş'a azîmet buyurdukları karîn-ı ser-hadd-i sıhhat oldu.

Padişah tarafından sadrazama hediyeler gönderilmesi

İrsâl-i teşrîfât-ı şâhâne be-taraf-ı sadr-a'zamî be-vâsıta-i silâhdârağa

Dâimâ ulûfe çıktığının üçüncü günü, vekîl-i mutlak hazretlerine taraf-ı saltanattan mevâcib hançeri ile bol yenli çuhaya kaplı samur kürk irsâli mutâd ve ancak kısteyn mevâcibi verildikte silâhdârağanın getirmesi vezîre izdiyâd-ı itimad olmakla, üçüncü günü işbu teşrîfât-ı seniyyeyi Silâhdâr-ı cihândârî Devletlü Ali Ağa Hazretleri îsâle me'mûr ve vusûlü sadr-ı celîlü'l-kadri mesrûr edince ta'zîm ve tekrîmi [130a] iltizâm ve me'mûldan ziyâde izzet ü ikrâm ettiğinden başka, ma'iyyet-i âlîlerinde olan hünkâr ağalarından Başlala Uzun Emin Ağa'ya ve Kaftancı Nazîf Efendi'ye ve başçakırsalan Cündî Hüseyin Efendi'ye ikişer kat avaidler i'tâ ve â'lâ hila'-i fâhireler iksâ ettirdiklerinin akîbinde, silâhdârağa bâ-temennâ avdeti ricâ ve şan u şevket-i şâhâneyi ele getirmek emeli ile aldığından ziyâde yine oraya bahşişler verdiği sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân fî-leyle-i isneyn ve bed'-i ders-i şerîf der-huzûr-ı hümâyûn

İşbu otuz sekiz senesi Ramazân-ı şerîfi Pazartesi gecesi teşrîf ve ol şeref ile teşerrüf kabil-i ta'rîf olmamağla, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn-ı feyz-makrûnda fezâil-i âyât-ı beyyinâttan mübâheseye saray hocaları me'mûr ve meşhûr müderrisler ile mukarrir efendiler sekiz gün suâl ve cevâba mecbûr oldukları hazret-i pâdişâh-ı âlem-penahı me'cûr eyledi.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i erkân-ı devlet be-hırka-i Saâdet

Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü Hırka-i Şerîf ziyâretine vüzerâ ve ulemâ da'vet ve emsâli misillü ziyâret olunduğu hem ziyâret hem ticâret oldu

Eski Hekimbaşı Behçet Efendi'nin silâhdârağanın davetine icabet etmesi

İcâbet-i Behçet Efendi be-da'vet-i silâhdâr-ı şehriyârî

Mâh-ı mübârek-i mezkûrenin yirmi birinci Pazar günü, Devletlü Dârüs-saâde Ağası, Hâfızü'l-Kur'an, nâdirü'l-akrân, Hâfız İsa Ağa Hazretleri tara-

fından bir baltacı üç çifte kayık ile sâbık Hekimbaşı Kazasker Behçet Efendi Hazretleri'nin yalısına yanaşıp, sarây-ı hümâyûna gelmesi teklîf ve ancak elbise-i resmîye giymeyip, âdetâ biniş cübbe ile teşrîflerini ta'rîf edicek, efendi-i müşârünileyh beyân olunan kıyâfet ile kayığa binip, sarây-ı Beşiktaş'a vusûl ve çarçabuk dârüssaâde ağasının dâiresine duhûl edip, oradan ağa-yı müşârünileyh hazretlerinin delâletiyle, Necâbetlü Şehzâde Abdülmecîd Efendi Efendimizin vâlide-i müşfikeleri ismetlü kadınefendimizin nezd-i ismetlerine varıp, mizâc-ı iffet-imtizâcların istimzâc ederek, îcâb eden ilâçların tertîb ve bir miktar şehzâde-i civan-bahtın dahi esbâb-ı istirahatların terkîb ettiklerinden sonra cümlesini Hakk'a emânet [130b] ve oradan iskeleye avdet ederlerken, cümlenin hayırhâhı ve Enderûn ve bîrûnun melce vü penâhı olan Silâhdâr-ı pâdişâhî Devletlü Ali Ağa'nın Baş Sofalısı Abdullah Ağa zuhûr ve mahzûz olunacak muâmele ile ağanın iftara da'vet eylediği Behçet Efendi Hazretleri'ni gark-ı deryâ-yı sürûr edicek, orada teşekkür ederek akşama kadar Çinili Meydanı'nda hâsodalılar ile musâhabet ve eski kapı yoldaşları ile mülâtefet edip, iftar vakti şuarâ-yı zurefânın bî-menendi, çuhadârağa bulunan Atûfetlü Râsih Efendi ile dâire-i felek-fâhire-i silâhdârîye doğruldukларında silâhdârağa tarafından istikbâline isticâl buyrulup, lede'l-mülâkat kat kat iltifât buyrulduğu gibi bad'e'l-iftar, birlikte mâbeyn-i hümâyûna gideceklerini ihtâr ve filhâkika yatsıya yakın gittikleri manzûr-ı sıgâr u kibâr olup, Balıkhane'de hâk-i pay-i kimyâ-sây-ı hazret-i zıllullâhîye yüzler sürerek iltifâta mazhariyeti mâ-fevki'l-âde ziyâde ve Rumeli pâyesi verilmek için irâde buyrulunca fi'l-asl üzerinde olan teveccüh-i şâhâne kendiye mâye ve hususiyle silâhdârağa gibi bir zâtta başkaca sermâye olup, oradan birlikte avdet ve Çakırsalan-ı hazret-i silâhdârîden Câcib Saîd Efendi'nin çırağı çuhadâr Emin Ağa koltuklarına girerek Çinili Köşkü iskelesine değin götürdüğü muharrir-i hakîre mûcib-i meserret oldu. Hemân cenâb-ı rabbü'l-erbâb sû-i nazardan reh-yâb ve hakkında hayırlı mesnetler ile kâm-yab eyleye. Âmin.

Abdülhak Efendi'nin Enderûn tabibi olması

Ta'yîn şüden-i Abdülhak Efendi be-hidmet-i nevbet-i tababet-i Enderûn-ı hümâyûn

Devr-i Ahmed Hânî'den beri ecdâdımız tabâbet ile iştihâr ve hazâkat ile iftihâr ettiklerinden, dâder-i ekber Behçet Efendi fenn-i mezbûru tahsîle zafer ve on senesi sarây-ı hümâyûn hekîmi olması muvâfık-ı kader olup, bi-hamdihi Teâlâ, istidâd-ı mâder-zâdı yedi sene mürûrunda bilfiil hekimbaşı olmasına bâdî ve hanedânımıza sebeb-i şâdî olmuş ise de yirmi iki târihinde kavm-i mezmûm muhalif-i mefhûm harekat-ı nâ-hem-vâre ibtidâr ve hal'-i Hân-ı Selîm'e ictisâr

ile ahvâl-i âlemi târumâr ettikleri günlerde, saray hekimlerinden mazhar-ı meâl-i "el-harîsü ke'l-mahrûm"[105] Tuğcuzâde [131a] Ahmed Efendi merhûm hekimbaşılığı istihsâl ve ancak visâl-i ittisâli on iki ayda sebeb-i infisâl gibi olup, ol hengâme-i kîl u kâlde her taraftan emniyet maslûb ve kâr-güzârân-ı Mustafa Hanî mağlûb olduklarından, serîr-ârâ-yı kâm-rânî ve erîke-pirâ-yı hidîv-rânî, Şevketlü, Mehâbetlü Sultan Mahmûd Hân-ı Sâni câlis-i taht-ı cihân-bânî oldukları rûz-ı firûzda hekimbaşılık unvânı, Behçet Efendi'nin selefi Hekimbaşı Numan Efendi'nin veled-i hayrü'l-halefi Mes'ûd Efendi'nin mezîd-i şânı ve dokuz sene sonra yine Behçet Efendi'nin biçilmiş kaftanı oldukta, küçük birâder Abdülhak Efendi'yi dahi saray hekimi etmesiçün huzzâk-ı hükemâ umûmen ricâ etmişler iken büyük birâder efendi "hadâset-i sinni vardır" diyü Eski Saray'a ta'yîn ettiği hayret-fezâ-yı ukalâ olmuştu. Tamâm oraya devam etmekte iken otuz altı târihinde hâdise zuhûr ve o cihetle evliyâ-yı umûr bî-huzûr olduğu gibi Behçet Efendi dahi, muazzamât-ı umûra me'mûr sudûrdan olması, mütehammil-i azv-i kusûr olup, sâl-i atiyede nazar-ı kimyâ-eserden dûr ve Keşan'a nefy ile mehcûr olıcak, üzerine lafzı murâd hekimbaşılık isnad olunan mecnûn-ı mâder-zâd Bendereklizâde Mustalah Saîd Efendi "li-külli kavmin enyestaliha"[106] müfâdınca ıstılah paralayarak hânedânımızın feyzini kat' etmek ümmîd-i baîdi ile Abdülhak Efendi hakkına hakâreti iltizâm ve mahza hasedinden üzerinde olan tababet-i sarây-ı atîki ref' eylediği zâhiren müşrif-i inhizâm olmuştu. Ba'de bürhetin mine'l-eyyâm mesned-i sâmi-i silâhdârî ile Berberbaşı Ali Ağa be-kâm olıcak, sâl-i atiye Ramazân-ı şerîfi içinde Musâhib Abdi Bey ile Üsküdar-ı meymenet-âsâra güzâr ve iskelesine civâr olan câmi-i lâmi'ü'l-envâra duhûlleri, içinde bulunanlara sebeb-i mehâsin-i enzâr olup, ol cihetle Abdülhak Efendi'nin câmi-i şerîfede bulunmasında cihet-i câmia bulunmakla, ağa-yı müşârünileyh gelip Abdülhak Efendi'nin yanına kuûd ve o kadarcık teveccühü efendi-i mûmâileyhin kadr ü haysiyetini minber-i eflâke suûd ettirdiğinden mâadâ, lutfen hâl u hatırını suâl ve hazâkatine dâll olacak sözlerinden saraya ta'yîn etmediklerine intikal ettikte, sohbeti tebdîl ve akşam üzeri kayığına alıp saraya iftara [131b] getirmesi hekimbaşıyı tekmîl etmiş iken, ferdâsı gün Yeni Saray'a hekim olması için irâde tahsîl ve "şimdi her nerede ise buldurup ta'yîn etsin" diyü ta'cîl eylediğinin hikmeti müstağnî-i beyân ü tafsîl olduğu hâlde şu tabiatı ile husûle gelen şeyler taraf-ı Hak'dan Abdülhak Efendi hakkına bir eltâf ve hekimbaşı da korktuğuna uğradığı "neccinâ mimma nehâfu"[107] duâsına devam etmediği sebeb-i itirâf-ı bî-ihtilâf-ı ehl-i insâf olmuştur. Ne hâl ise Abdülhak Efendi bi-hakkın saraya hekim ve hakikati vech üzere hidmetine mukîm olup,

105. "Hırslı olan mahrum kalır."
106. "Her mesleğin kendisine göre ıstılahı vardır."
107. "Korktuklarımızdan bizi koru."

beri yanda Mustalah Saîd Efendi'ye bu keyfiyet dağ-ı derûn ve hekimbaşılıktan azl olunca değin Abdülhak Efendi'ye ettiği kin pek aşırı çirkin idi. Hele bihamdihi Teâlâ, bir ay geçmeden azli meşhûd ve kendi de matrûd oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

İcrâ-yı resm-i rüsûm-ı ıyd der-sarây-ı cedîd

Otuz sekiz senesi şehr-i Ramazân, bilâ-noksan tutulduğu bilene büyük ihsân olup, hilâl-i şehr-i Şevval arz-ı cemâl etmekle, seheri erkân-ı devlet ve bendegân-ı saltanât hak-i pây-ı hazrete yüzler sürerek şeref-i muâyedeye mazhar ve hitâmında salât-ı ıyd-ı saîdi Câmi-i Ahmed Hânî'de kılmak müyesser olıcak, pâdişâh-ı siṭâre-sipâh alayı ile saraya avdet ve biate muntazır olan ağalara müsaâde-i mülûkâneleri bâdî-i beşâşet olup, ba'dehu Yalı Köşkü'ne ilk günü biniş mutâd ve ol âyîn-i dîrîni icrâ ile ecdâd-ı behişt-mutâdların ervâhını şâd edip, oradan sarây-ı Beşiktaş'a güzâr ve bakiye-i bayramı zevk ü şevk ile geçirdikleri hatır-güzâr-ı 'izâr-ı şâhid-i gülzâr oldu.

Seferli Kethüdâsı Sâdık Ağa'nın çerâğ edilip yerine Başlala Emin Ağa'nın getirilmesi

Çerâğ şüden-i Kethüdâ-yı seferli Sâdık Ağa ve nasb be-câyeş Başlala Emin Ağa

Dört beş seneden beri seferli kethüdâsı olan Sâdık Ağa'nın zîr-i idâresinde olan ağaları hoş tutmadığı sarayca havâdis ve sû-i hâli ve gerek esvâ-i ahvâli nazardan sukûtuna bâis olmakla, gâibanesinden çırağlığına silâhdârağa karâr ve yerine Hünkâr Başlalası Uzun Emin Ağa nâil-i mesâr olup, silâhdârağa hazretleri vâsıtasıyla huzûr-ı hümâyûnda hila'-i fâhire iksâ ve Hâsodabaşı Mehmed Ağa'ya terfîkan seferli odasına isrâ buyruldukta, oda-i mezkûre ağavâtı [132a] hidmet-i dâmen-bûsu îfâ ve kaide-i kadîmeyi icrâdan sonra, üzerinde olan hünkâr başlalalığı ile silâhdârağa lalalarından Sulu Mahmûd Ağa rutûbet peydâ ve nihâyette açık kalan hâsoda gediği ile berberbaşı olan mâbeynci Hüseyin Ağa kayrıldığı hâsodalılara sermâye-i sürûr u safâ oldu.

Tülbentağası Emin Ağa'nın rikâbdârağaya vekâlet etmesi

İcrâ-yı vekâlet-i rikâbdâr-ı şehriyârî be-uhde-i Tülbentağası Emin Ağa

Emekdâr-ı tâc-dârî, Rikâbdâr-ı şehriyârî Atûfetlü Abdurrahman Ağa, çoktan beri duçâr-ı pister-i bîmârî olmağın, hidmet-i mahsûsası asâleten ve gerek

vekâleten şimdilere kadar kimseye ihâle olunmadığı, resm yerlerinde bazı mertebe telâşa sebep ve bu cihetle bu keyfiyeti mâ-dûnunda olanlar ifâdeye edep etmekte iseler de silâhdârağa bi'z-zarûre inhâya mecbûr olmakla, taraf-ı eşref-i şâhâneden Tülbentağası Ceviz Emin Ağa'ya vekâleten idâresi ihâle ve nasılsa uhdesine havâle olundu.

Behçet Efendi'nin tekrar hekimbaşı olması

Tevcîh-i mansıb-ı riyâset-i etibbâ be-uhde-i Behçet Efendi

Evâil-i sâl-i sâbıkta, hasbe'l-kader hekimbaşılıktan azl ve nefy ile mükedder olan, dâder-i ekber, abd-i ahkar semâhatlü Kazasker Behçet Efendi'nin hakkında bi-hamdihi Teâlâ, yine âfitâb-ı âlem-tâb-ı gîtî-sitânî lem'a-pâş fark ve zuhûr ve kâse-i ümmîdleri kerem-i pâdişâhî ile lebrîz-i sürûr olmağın, işbu otuz sekiz Saferü'l-hayr'ı içinde afv u ıtlâkı vukû' ve kasaba-i Keşan-ı bî-şândan İstanbul'a vürûdu Rebiülevvel'de şüyû' bulup, birkaç ay mürûrunda Rumeli pâyesiyle kadri terfî ve emsâlinden ziyâde dâire-i vüs'ati tevsî' buyrulduğundan mâadâ, Ramazân-ı şerîfte bir bahâne ile hak-i pây-ı kimyâ-sây-ı şehin-şâhîye yüzler sürdüğü mahallinde imlâ ve karîben hekimbaşı olacağı her taraftan îmâ olmuştu. Nihâyet eyyâm-ı iftirâk karîn-i hitâm ve hengâm-ı iştiyâk mukarin-i ihtimâm olmakla, işbu şehr-i Zilkadetü'ş-şerîfenin üçüncü sebt günü Bâbıâli'ye irsâl ve huzûr-ı hazret-i vezîr-i a'zamîde samur kürk ilbâsıyla ibcâl buyrulup, yine sarây-ı hümâyûna isbâl buyrulduğu haber-i behçet-eseri içeri aksedicek;

Çend rûz eylese de sû-yı hilâfa cereyan
Yine mecrâ-yı kadîmin bulur âb-ı ihsân

meâlini bilâ-te'hîr fakîr tahrîr ve selef-i pür-esfelleri [132b] hakkına da;

Sikke-i hâssân ne-dârî ma'rifet kem harc kun[108]

mısra-ı bercestesi sebeb-i îzâh-ı mesele-i tahkîr olmuştur. Zira merkûm, kavm u kabilemize zehir zakkum sözler söylediği cümleye ma'lûm ve bu hâl ile kendinin hülleci tarzına hekimbaşı olduğunu nâ-malûm zannederek, rûy-ı arzda kendüyi Lokman-ı sâni ve belki mahşere dek mutasarrıf-ı mansıb-ı fâni sandığından rast geldiği yerde Behçet Efendi'yi techîl ve "O benim gibi he-

108. "Zenginlerin akçesine sahip değilsin, bu yüzden marifeti az harca"

kimbaşılığa ehil değildir" dediği kendüyi tekmîl edip, lehülhamd ve'l-minne müddet-i kalîlede herkes cinnetine intikal ve çarçabuk infisâline emel eylediği Behçet Efendi'ye sebeb-i sür'at-ittisâl olduğundan mecnûn-ı mâder be-hatâya duâ elzem ve az çok cünûnundan bahsetmek mültezem oldu.

Hâsodalı Pırpırı Sâdık Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Pırpırı SâdıkAğa be-defterdârî-i Şam

Şam-ı cennet-meşâm defterdarlığı, huddâm-ı Süreyyâ-intizâm-ı sarây-ı dil-ârâma has olan ekmeklerden ma'dûd ve çoktan beri mahlûl olmadığı cihetle hâsılâtını bilen mefkûd olup, ol vechile hâsodalı ağalardan Pırpırı Sâdık Ağa defterdarlığa lâyık olup olmadığına kimsenin ilmi lâhık olmamakla, hemen arzuhaline hatt-ı ihsân keşîde ve Pırpırılık nâmı dahi yâd olmaması için hacegânlık unvânı sem'ine resîde olup, ba'de sürûr-ı çerâğlık ile Enderûn-ı hümâyûndan gittikten sonra, uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine hazinenin giyimbaşılığından gitme Kolçak İsmail Ağa ilhâk ve şimdilik anınla infâk olundu.

Yeniçeri Ağası Hüseyin Ağa'ya vezir unvanı verilmesi

İhsân-ı vezâret-i be-ağa-yı Yeniçeriyân Hüseyin Ağa

Birkaç aydan beri Yeniçeri Ağası olan Hüseyin Ağa, rızâ-yı yümn-irtizâ-yı pâdişâh-ı âlem-penâhı istihsâlde izhâr-ı yed-i tulâ eylediği taraf-ı sadrazamîden arz olunmakla, âlem-i bâlâdan zâtına iltifât ve harekât-ı sâdıkanesine mükâfât kasdıyla rütbe-i vezâret ihsân ve yeniçeri ağalığı dahi üzerinde ibkâ buyrulduğu ilâve-i unvân oldu.

Padişahın Silâhdârağa Kasrı'na gitmesi

Teşrîf-i tâc-dârî be-kasr-ı silâhdâr-ı şehriyârî

Şevketlü, kerâmetlü, velî-nimet-i bî-minnet-i âlem ve rûh-ı her-millet-i nev-i benî Âdem efendimiz hazretleri, işbu şehr-i Zilkadetü'ş-şerîfe'nin yirmi beşinci Pazar günü Silâhdâr-ı âlî-kadrları Devletlü Ali Ağa [133a] kullarının köşküne teşrîf ve ta'rîf ü tavsîf kabûl etmez tatyîb ü taltîften sonra Çinili Köşk'e rağbet ve muvâcehe-i mülûkânelerinde tomak oynanmasına ruhsat buyurduklarında, tomakçı takımı ellerinden gelen sanatı icrâda tecvîz-i kusûr ve merdâne uruşmada izhâr-ı fütûr etmedikleri mûcib-i şetâret-i şâh-ı gayûr

olunca, me'mûllerinden efzûn altın verilip, ba'dehu huzûrda hâzır ve ebrû-yı iltifâta muntazır musâhib ağalar biraz tuhaf şeyler yapmayı beynlerinde tasmîm ve kubbe-i firûzeyi Musâhib Abdi Bey'in üzerine binâ edeceklerini hafîce tefhîm ettiklerine Abdi Bey intikâl ve evhâm-ı hâma düştüğü ser-rişte-i kîl u kâl olduğu hâlde, öteden beri mîr-i keşmîre hasbihâl olan seferlili CinAhmed hışm ile musâhiblere nigâh ve o anda Abdi Bey'in benzi simsiyah olduğuna cin-i hır-çîn âgâh olıcak hiddet ile "Alimallah, seni çarpacağıma iştibâh etme" diyerek başına çıngıraklı ve ucu sivri uzun bir külâh koyunca, Abdi Bey gerçekten dûçar-ı merak ve o havf ile feryâd u figânı bâdî-i istintâk oldukta, Cin, seferliden muhrec musâhib-i şehriyârî Şemâtetli dedikleri ihtiyârı ve Kısa Abdülkerim denilen yâdigârı kendine bend edip onlara hitâben "Siz benim ecinni tâifesinden olduğumu hakikaten tahkîk ve bir aralık çubuk zıvanasına girip tel saldıkları ile yine çıktığımı tasdîk edin" demesi Abdi Bey'i aşırı tazyîk etmeğin, bî-çâre Abdi Bey, Cin'in ve Kısa Abdülkerim'in sivri külâhlarından ve yüzlerinin siyahlarından ciddî olarak telâşa düştüğünden "Aman Cin, beni çarpma" diye yalvarmaya âgâz ve o yalvardıkça Cin dahi bâlâ-pervâz görününce Abdi'nin çavuşlara "Aman, bana dâire çizin, tütsü getirin, Cin tütsüye giremez. Beni himâye edin, Cin zaptetmesin" diyerek feryadı bir gûne zevkiyyat ve bu sıfat ile mücâveretleri sebeb-i iltifât-ı pâdişâh-ı mekârim-simat olup, ikindi üzeri oyun tamâm ve mudhikler mazhar-ı en'âm-ı şâh-ı Behram-gulâm oldular.

Hazineli Mustafa Efendi'nin padişahın sırkâtibi olması

Teşerrüf-i Mustafa Efendi be-hidmet-i kitâbet-i hazret-i pâdişâhî

Çırağ-ı [133b] hâssü'l-hâss-ı bâhirü'l-ihtisâsdan, hazine-i hümâyûn ketebesi içinde mücerrebü'l-etvâr ve hadâset-i sinni ile salâh u takvâyı ihtiyâr eden duhânî-i kethüdâ-yı gencîne Mustafa Efendi, hadd-i zâtında edîb olduğu ma'lûm-ı pâdişâh-ı dânâ-firîb olmakla, mesrûriyeti hâtır-ı ulyâ-yı şehinşâhîye hutûr ve sırkâtibliği unvânı ilâve-i esbâb-ı sürûr olarak mâbeyn-i hümâyûna aldıkları mezîd-i ziynet-i sahâif-i sutûr oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

İşbu otuz sekiz senesi, ıyd-ı adhâ Pazartesi günü olduğu muhakkak olmakla, arife günü Beşiktaş'tan İslambol Sarayı'na geçilip, ferdâsı gün pâdişâh-ı rub'-ı meskûn Bâbüsssaâde önüne kurulan taht-ı zerrîn-i zümürridîne

şeref-pîrâ ve evân-ı sa'd-iktirânda bulunan vüzerâ ve ulemâ ve sâir erbâb-ı menâsıb-ı mu'tenâ, muâyede-i hümâyûn resm-i vâlâsını icrâ eylediklerinden, bayram namazını edâ için Sultan Ahmed Câmi-i şerîfine teşrîfleri meşhûd-ı dîde-i dünyâ ve namazdan sonra sarayda zebh-i karabîni dahi yed-i ulyaları ile îfâ edip, ba'dehu bayrama dâir merâsim-i rusûm-ı lâ-yu'add velâ yuhsâ kaidesi üzere îfâ ve sâye-i âsmân-pâyelerinde â'lâ vü ednâ üç dört gün zevk ü safâ eyledikleri sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Musâhib Hayâlî Saîd Efendi'nin padişah tarafından affedilmesi

Afv u ıtlâk-ı Musâhib-i şehriyârî Hayâlî Saîd Efendi

Öteden beri huzûr-ı müstevcibü's-sürûrda mültefet musâhiban-ı hoş-sohbetten Hayali Saîd Efendi, takdîr-i mümteniü't-tağyîr ile Adana'ya nefy olunduğu mahallinde ketb ü tahrîr olunmuştu. Bu defa velî-nimet-i bî-minnet kemal-i lütf u şefkatlerinden afv u ıtlâklarına irâdeleri sudûr ve bu keyfiyet cümleye bâis-i sürûr olduğu zeyl-i *Vekâyi'-i Letâif*'e mastûr oldu.

1239 (1823/24) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sal-i tis'a ve selâsîn ve mi'eteyn ve elf

İşbu ikiyüz otuz dokuz sene-i müteyemminesinde Muharrem'in ilk günü, Teşrinievvel'in yirmi üçüncü gününe tesâdüf eden Pazar günü olmasıyla, yevm-i mezkûre-i mübârekeyi herkes birbirine tebrîk ve zuhûru me'mûl olan sürûr ve hubûru teşrîk etmeleri ile on iki seneden beri müteâkiben ağayân-ı kadr-dâna ihsân buyrulagelen Muharremiye'yi [134a] kemâkân ihsân ve fakat bu sene de silâhdârağa ma'rifetiyle odalara gönderildiği avâid hükmüne girdiğine bürhan olup, ferdâsı günü Muharrem rikâbı Çırağan Yalısı'nda usûl ve fürû'u üzere vukû' ve Sadr-ı celîlü'l-kadr Devletlü Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri ile Müftî-i dîn-i mübîn Devletlü, Kerâmetlü Sıdkızâde Efendi Hazretleri tebrîk ve tes'îd-i sâl-i cedîdi orada eyledikleri şüyû' buldu.

Rikâbdar Abdurrahman Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i rikâbdâr-ı şehriyârî Abdurrahman Ağa bâ-tevliyet-i Şehâbeddin

Enderûn-ı hümâyûnda arz ağalarına ihsân buyrulagelen nân-pârelerden, Halebü'ş-şehbâ'da şöhretli Şehâbeddin tevliyeti, mevâli mevleviyeti gibi tiz tiz mahlûl ve birkaç ayın içinde mutasarrıf olanlardan dört beş kişi rahmet-i Hakk'a mevsûl olınca, ba'dezîn tevliyet-i mezbûreden arz ağaları iğrâz ve bu sefer kimsenin istemediğine va'z-i engüşt-i itirâz olunamayıp, bu vechile pes-mânde olduğu hâlde beş altı aydan beri pister-i bîmârîde esîr-i firâş ve ümmîd-i afiyet me'mûl olunamadığı kendüye sebeb-i telâş olan, Rikâbdâr-ı şehriyârî Abdurrahman Ağa'ya ihsân buyrulması için silâhdârağa tarafından takrîr ve her ne kadar dil-gîr olsa da yine arz-ı hâli tahrîr olduğundan, fi'l-hâl

taraf-ı şâhâneden diriğ buyrulmayarak, rikâbdârı dâr-ı sürûra ilka ve vesvese-i mevhûme ibkâ buyrulunca, hikmet-i Hudâ birkaç gün içinde marîz şifâ bulup, birçok seneler muammer ve yüz kese kadar hâsılâtlı tevliyet ile ömür sürmek müyesser olmağın, uhdesinden münhal olan rikâbdârlığa vekîli olan Tülbentağası Ceviz Emin Ağa anahtarağalığı ile kam-râ ve köşe peşkirağalarından Burnaz Ahmed Bey asıl peşkirağalığı ile cibilliyetini icrâ edip, münhal olan köşe peşkirağalığına dahi hâsodada Hacı Ukalâ demekle şöhret-nümâ olan Hacı Emin Ağa mesrûr u ihyâ ve tâ nihâyette açık kalan hâsoda gediğine ikinci çuhadârlıktan gitme Uzun Mustafa Ağa sezâ olduğu bî-zîb ü riyâ oldu.

Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa'nın azledilmesi

Azl-i ağa-yı [134b] Dârüssaâde Hâfız İsa Ağa fi-yevm-i cuma

İki yüz otuz târihinde dârüssaâde ağalığı ile muazzez ü mükerrem ve husûsiyle Haremeyn-i muhteremeyn nezâretiyle mutarraz ü muhterem olan, Hâfızü'l-Kur'an ve nâdirü'l-akrândan Hâfız İsa Ağa Hazretleri, abd-i memlûk-ı mülûk-ı pesendîde-sülûk ise de teveccüh-i şâhî ile âlemin kıblegâhı gibi olan silâhdâr-ı pâdişâhî, ağa-yı baht-ı siyahı kendüye hasm bildiğinden 'adem-i imtizâcı muhakkak ve kimse beynehümâlarını tevfîke muvaffak olamadığından, ahadühüma ahere muhalif, velhâsıl bu keyfiyet böyle müsâdif olmakla silâhdârağa kızlar ağasına istiskal ve onun def'ine teşebbüs ederek daha ziyâde istiklâl bulmağın, işbu mâh-ı Muharrem'in on üçüncü Cuma günü selâmlık Tophane Câmi-i şerîfine vâki ve teşrîf-i şâhâne sırasında dârüssaâde ağası mâbeyn-i hümâyûna giderken peyâm-ı azlini iblâğa me'mûr olan Bostancıbaşı Silivrili Osman Ağa azîmetine mâni olıcak, bî-çâre ağa azline intikâl ve pür-infiâl emre imtisâl edip, me'mûr olduğu Kavak Sarayı'na kendi sandalı ile güzâr ve ad'âsı iğvâsıyla zuhûr edecek muâmeleye çeşm-daşt-ı terakkub ve intizâr oldu. Beri tarafta velî-nimet-i bî-minnet, Tophane Câmi-i şerîfine bahren azîmet buyurup, salât-ı Cuma'yı imâm-ı evvel Ârif Efendi'nin imâmeti ile edâ ve velâdet yakın olduğuna delâlet eden duâ hutbeye çıkarken hünkâr imamına îmâ buyrulduğuna binâen olunan mukaffâ duâ sâmiîne bir nevi safâ demek olup, ba'dehu Cuma namazından sonra dârüssaâde ağalığı için mâbeynde hazinedar ve dâreynde ber-hurdâr olan sulehâdan Bekir Ağa Hazretleri mahfel-i hümâyûna celb ve dârüssaâde ağalarına giydirilegelen serâsere kaplı dört yenli samur kürk huzûr-ı hazret-i pâdişâhîde ilbâs ve iksâ buyrulduğu müstevcib-i sürûr-ı kalb olup, hazinedar ağalık dahi Başmusâhib Fellah Abdullah Ağa'ya inâyet ü ihsân ve huzûr-ı hümâyûnda telli kaftan giydirildiği hakkında mezîd-i izz ü şân oldu ise de akdemce, hazinedar ağalık hazine vekîli Küçük Beşir'e tebşîr [135a] buyrulmuş olduğu hâlde, şimdi tağyîr

olması Beşir Ağa'ya te'sîr ve şevketli efendimizin şehzâdeliği evânından beri lalalarından olduğu tesellisiz tahkîr gibi olmağın, zât-ı şâhâne yine emekdâr-ı kadîmine merhamet ve câmi-i şerîfden avdet buyrulduğu anda Küçük Beşir'e yüz bin kuruş inâyet ve borcuna vermesi için kıdemine hürmet buyrulduğu hak budur ki derecesiz mürüvvet olup, ancak başmusâhiblik, haremağaları musâhiblerinden Kemankeş İbrahim Ağa nâmına tashîh ve içlerinde Kemankeş cümlesine tercîh ve nutk-ı resmîye ile tasrîh buyrulduğu sırada ağayı ma'zûlun kâffe-i emlâki "el-'Abdu ve mâ yemlikü-hû kâne li-Mevlâhu"[109] meâline tatbîken ba'de'z-zabt taht-ı temellüke rabt olunup, kendisi sûret-i gazabda Şâm-ı şerîfe iclâsı tahakkuk ve mücerreden ani's-siyâb zihâbına irâde taalluk ettikte, bî-çâre gitmeden başka çâre bulamayıp âdetâ hey'et-i aslîyesine rücû' ve esîr gibi bir kat elbise ile kaldığı sebeb-i isâle-i dumû' olduğu şüyû' bulıcak, her türlü esvâbından ikişer kat irsâl ve Konya'ya yakın bir mahalde kendüye îsâl olunup, Şâm-ı şerîfe varınca îrâdından dahi kırk kese ihsân ve ba'dehu duâya meşgûl olması âsân oldu.

Hâsodalı Tayyib Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Tayyib Efendi ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Seyyîd-i veled-i Âdem, sallallahu Teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin Hırka-i Saâdetleri hidmet-i müstevcibü'l-mefharetinde müstahdem, hâsodalı ağalardan Tayyib Efendi'nin hâsodaya gideli vücûduna zaaf târî ve gün-be-gün rûhânî ve cismânî illet ile imrâr-ı vakt ettiği mesmû'-ı şehriyârî olmakla, der-dest olan nân-pârelerden sekiz bin kuruş tutar bir tımar ile dil-i virânı ma'mûr ve ta'cîz etmeksizin çerâğ buyrulduğuna mesrûr olup, uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine seferlinin câme-şûybaşılığından gitme Hoca Halil Efendi şâyân ve o cihetle memnûniyeti resîde-i serhadd-i pâyân oldu.

Şeyhülislâm Sıdkızâde Efendi'nin azledilip yerine Mekkîzâde Efendi'nin getirilmesi

İnfisâl-i Sıdkızâde Efendi ez-câh-ı fetvâ ve ittisâl-i Mekkîzâde Efendi an-makam-ı ulyâ

Nâdire-i devrân, nâdirü'l-akrândan Şeyhülislam Kerâmetlü Sıdkızâde Ahmed Reşîd Efendi Hazretleri, kâbiren an kâbir nesl-i tâhir olmakla, makam-ı [135b] meşihate teşrîf edeliden beri cümlenin hayrına çalıştığından başka,

109. "Kul ve kulun sahip oldukları efendisinindir."

eslâflarının zamanlarında bir bahâne ile kürbet ve gurbete mübtelâ olan ulemâyı sulehâyı sırasıyla kayd-ı rakddan azad ve her birini kaide-i tarîk-i ilmiyye üzere mesrûr ve dil-şâd etmekte iken, çarh-ı kec-rev-i mutâd, ol vücûd-ı fezâil-alûdu az vakitte makamından ib'âd edip, işbu otuz dokuz senesi Muharrem'inin on dokuzuncu Pazar günü Şeyhülislâm-ı esbak Devletlü Mekkîzâde Âsım Molla Efendi Hazretleri'nin da'vetine taraf-ı saltanattan Berberbaşı Mâbeynci Hüseyin Ağa irsâl ve Hisar'daki yalıdan alıp Beşiktaş Saray'ına îsâl edince, akdemce celb olunan Sadrazam Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri ile Çinili Köşk'te hâk-i pa-yı hümâyûna rûy-mal ettiklerinde, hazırlanan ferve-i fetvâ-yı beyzâ bu defa da dûş-ı istîhâline iksâ ve sadrazam hazretlerine de teşrîfat-ı şâhâne icrâ buyrularak birlikte Bâbıâli'ye isrâ olundukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Eski Darüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa'nın eşyalarının satılması

Füruht-ı muhallefât-ı mazbûte-i ağa-yı Dârüssâde-i sâbık Hâfız İsa Ağa

Akdemce mağzûben ma'zûl olan sâbık Dârüssaâde Ağası Hâfız İsa Ağa'nın muhallefât-ı mazbûtesi Enderûn-ı hümâyûnda füruht olunmasına irâde sâdır ve o cihetle hazine kethüdâsı Atûfetlü Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri terekeye nâzır olup, ol vechile Çinili Meydanı'nda yirmi beş gün kadar her nevi eşyânın bi'l-müzâyede bey'ine ikdâm ve mezad alanlar duçar-ı ukde-i âlâm olup, hezar külfet ile tahsîl olunan kaffe-i mebâliğ altı bin beşyüz yetmiş beş keseye bâliğ olduktan sonra, nukûd-ı mevcûdenin defteri başkaca takdîm ve cümlesi hazine kethüdâsı ma'rifetiyle hazine-i celîleye teslîm olmağın, onun ba'dında rakabesine mâlik olduğu abd-ı memlûklerinin içinde ikisi bir şeh-i şîd iki tane gulâm-ı reşîd bâzâr-ı sevdâda bey'u men yezîd olduğunu görenler hasret ile nigâh ve herkes "Vah vah, şu çocukları alanlar tekrar kâr için füruht ederler ise günah olur" dediklerini silâhdâr-ı dindâr işitince ikisini de alıp, o anda azad ve ikisine de müceddeden ad tesmiye edip birini [136a] hazineye ve birini seferliye çerâğ ettirdiği sebeb-i itmâm-ı mezâd olmakla, hazineye alınan Selim Efendi'nin cebîn-i meh-cebîninde envâ'-ı feyz leme'an ve seferliye alınan Hurşid Ağa dahi emsâl u akrân arasında müşârün bi'l-benân olacağı nâsiye-i hâlinden müstebân oldu.

Göç Eskisi Ali Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Göç Eskisi Ali Bey bâ-mâhiyye-i mahsûsa

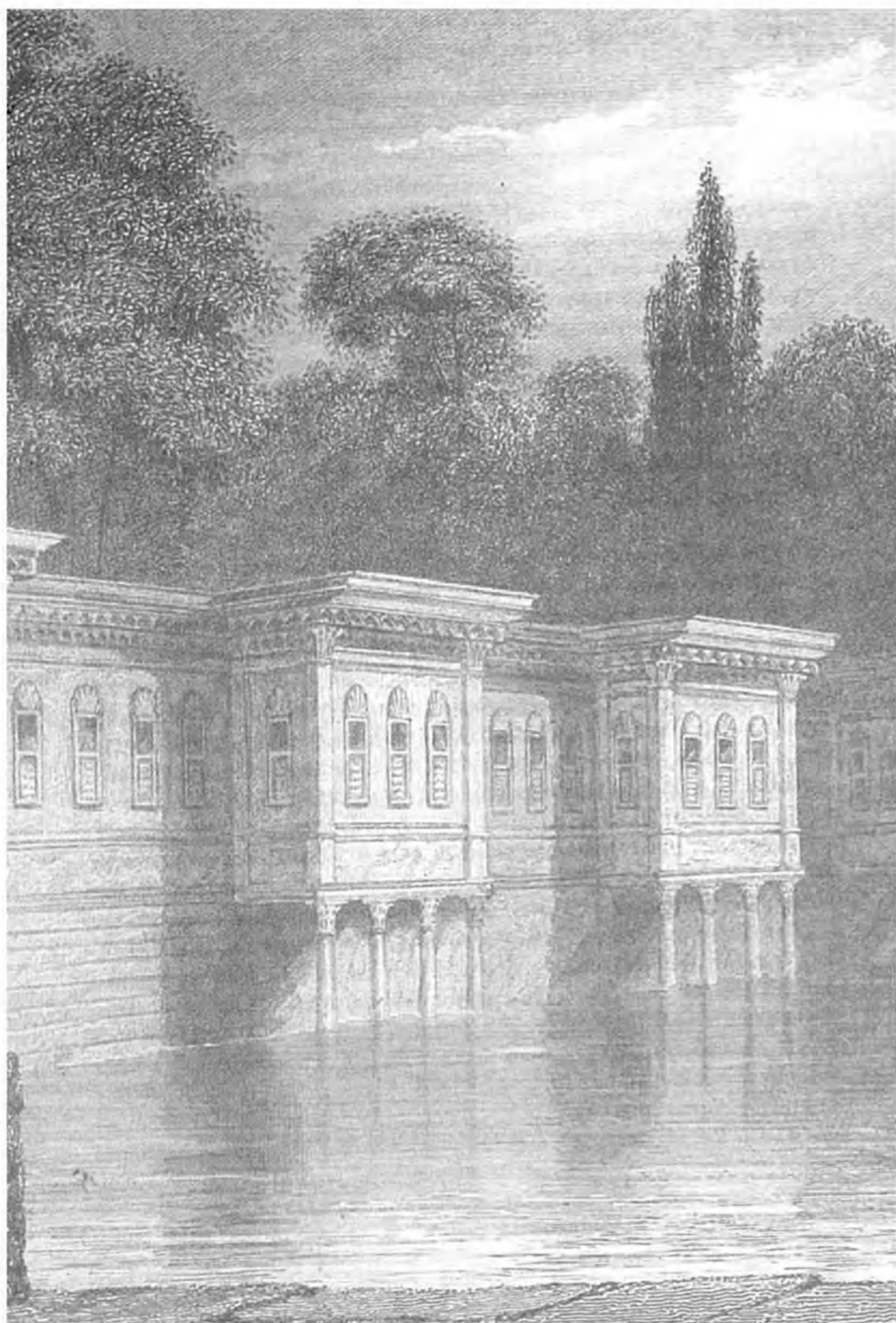
Kilerli ağalar arasında bazı bî-mana sözler peydâ ve kimsenin medhali olmayarak Peşkirağası Burnaz Bey, Zeyd ü Amr'a iftirâ edip, on sekiz kadar

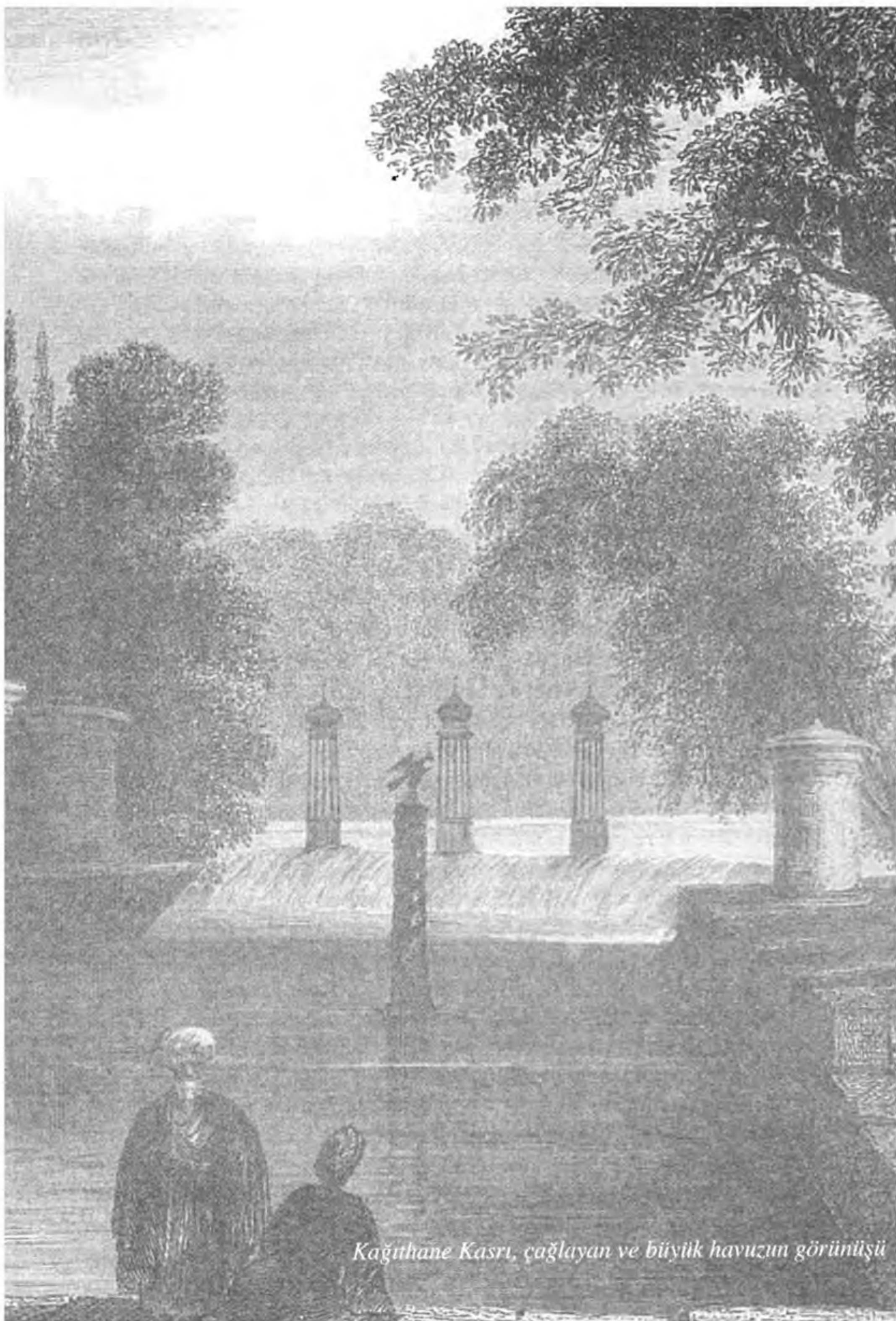
ağayı bî-gayri hakkın mazhar-ı sû-i cezâ ettirdiği üç odalıya bayâ mûcib-i ezâ ve fezâ' olduğu hâlde, devletlü silâhdârağa, mîr-i mezbûr-ı pür-şûrun şerrü'n-nâs olduğunu bilmeyerek, her sözünü doğru kıyas etmesi sebeb-i havf u hiras olmakla, kilerin hasbe't-tarîk göç eskisi bulunan Hezar-fend Ali Bey bu sırayı hesâb ve Burnaz gibi Allah'tan korkmaz peşkirağasının zamanında göç eskiliği etmeğe hicâb edip, her ne kadar hâsodaya yolu yaklaşmış ise de ahretini dünyasına tercîh ve cüz'î mâhiye ile çerâğlık istediğini tasrîh edicek, fi'l-hâl o mikdar şey'-i kalîl ile çerâğ ettikleri garâib ve "Bu raddeye geldikten sonra niçin bu kadar şeye râzı olursun?" demedikleri acâib oldu. Bunun üzerine alt yanında bulunan Eski Bîcan dedikleri can âdeta afacan ve Ali Bey'e nisbet ile bir kırık fincan kadar da sayılmayacağı bâis-i hatır-ı halecân oldu.

Padişahın Silâhdârağa Çiftliği'ne gitmesi

Azîmet-i hazret-i tâc-darî be-çiftlik-i silâhdâr-ı şehriyârî

Sultan-ı tâc-bahş ve hakan-ı gerdun-rahş hazretleri, silâhdârağanın Ayazağa dedikleri mahalde mâlik oldukları Gümrükçü Osman Paşa Çiftliği demekle meşhûr cây-ı ma'mûre rağbet-i şâhâneleri gün-be-gün müzdâd ve mümkün oldukça azîmet-i hümâyûnları ma'iyyet-i mülûkânede gidip gelenlere sebeb-i sermâye-i istidâd olmakla, işbu Rebiülevvel'in beşinci Cumartesi günü ol tarafa teşrîf buyrulacağı bir gün evvel tebeyyün ve böyle tebdîl binişi tarzına gidilen mesîrelere biraz mümtaz çavuşân-ı hoş-âvâz ile bazı keman-keşân-ı bülend-pervâz gittiği taayyün ettiğinden, çaresiz kalanlar husûl-i [136b] merâma mukaddimeler tertîb ve herkes bir zemîn ile gitmeye çalışması ta'yîb olunmayacağından, muharrir-i hakîr de felekten şikâyet etmeksizin bî-pervâ ta'lîm-i tîr-endâzîye heves ve hiç ses çıkarmayarak lâzımı kadar ok, yay peydâ etmeye dest-res olduğum keman-keşân-ı çille-keşândan seferlide Sisli Çırağı Mustafa Ağa'nın ma'lûmu olunca, kendi kendine fakîre usta olmaya tâlib ve biz de ondan meşk etmeyi vesîle-i metâlib bildiğimizden, fakîr-i ahkar ve çâker-i muhakkarı kurenâya ta'rîf ve "İstidâd-ı Hudâ-dâdı şâyeste-i taltîfdir" demesiyle, silâhdârağa hazretleri bizi de nev-heves keman-keşlerin zeyline tahrîr ve çiftliğe gideceklerin pusulasıyla serîr-i şevket-masîre tesyîr ettikte, akşam üzeri çiftliğe gitmek üzere mübeşşer ve ferdâsı gün ale's-seher gidenler ile berâber Yıldız Köşkü'ne çıkılmak müyesser olup, orada muntazır-ı makdem-i hümâyûnları olduğumuz şehriyâr-ı heft-kişver ve mâlik-i mülk-i İskender ü Kayser hazretleri, dört beygirli hinto ile Yıldız'a teşrîf ve selâm-ı selâmet-encâm-ı mülûkâneleriyle bendegânı taltîf buyurduklarından sonra, hemen reh-i rasttan Levend Çiftliği caddesiyle Ayazağa'ya revan ve sür'at ile sürdüklerinden iki saatin zarfında çiftlik ıyân olup, ba'de'l-vusûl poyraza

Kağıthane Kasrı, çağlayan ve büyük havuzun görünüşü

muhazi bir köşke nüzûl buyurduklarında, çiftliğe münâsebet alır yemeklerden külliyetli şeyler tanzîmine silâhdârağanın adamları ikdâm-ı tâm ve pek tekellüflü izzet ü ikrâm olunarak, taam it'am olunduktan sonra fakîr gibi henüz başlamış keman-keşlerden hazinede Cündî Abdülkerim Ağa ve kilerde Köle İsmail Ağa ve seferlide Soğukçeşmeli Bekir Efendizâde Rızâ Bey ve silâhdârağanın gulâm-ı nîk-nâmı Reşîd Ağa ve kilerde Aşçılar Kethüdâsızâde Mehmed Efendi ve mâbeynci ağalardan Berberbaşı Hüseyin Ağa ve Sırkâtibi Mustafa Efendi huzûr-ı pertev-nüşûrda hidmet-i zemîn-busu edâ ve aşağı koşuda yedi kere heykî oku atılıp havayı Rızâ Bey aldığı tahsine sezâ ve akrân u emsâli beyhûde nizâ ettikleri mûcib-i kahkaha olunca, binci keman-keşler meydana zuhûr ve her koşuda bilâ-futûr yedişer ok attıkları manzûr-ı şah-ı mansûr olup [137a];

En sonra gelir bezme ekâbir

Fehvasınca, şâh-ı kevkeb-ârâ, rây-ı dil-ârâ ile oraya teşrîf ve bulunan keman-keşâna kaide-i makbûleyi ta'rîften sonra, hemen tîr ü kemanı ele alıp kuvvet-i Kahraman ve Sam-ı Nerimâneleriyle küşâda himmet ve sadâ-yı bülend-edâ ile "Ya Hakk!" çağırmaları cana minnet olup, her atışta hümâ-yı himmetleri menzil-i maksûda vusûl ve yedi kere murâd üzere müsâbakatları muvâfık-ı usul olıcak, herkeste bir beşâşet peydâ ve ortalıkta şetâret hüveydâ olduğu, zât-ı şâhânelerine safâ-bahşâ olduğuna binâen, cümleye iltifât murâd ve koşuda ok atan keman-keşlere altın vererek şad u dil-şâd buyurup, ba'dehu havuz başındaki köşke ikbâl ve orada çavuşlar ve musâhibler mazhar-ı âtıfet ü iclâl olup, hemen her tebdîlde bulunan hazineli Kemanî Mustafa Ağa ve Hânende Rif'at Bey ve Mukallid Azîz Bey ve kilerli Keçi Ârif Ağa ve acemîsi Tanburî Necib Ağa ve Neyzen Mustafa Efendi ve seferlili Suyolcuzâde Sâlih Efendi ve musâhiblerden Kömürcüzâde Hâfız Efendi ve Derviş İsmail Efendi ve Tanburî Numan Ağa ve Abdi Bey ve Kemanî Ali Ağa ince sazlar ile kenâr-ı havzda fasla âgâz ve bülend-âvâz ile;

Çîn-i gîsûsuna zencîr-i teselsül dediler
Yanılıb zâikasın câna heves mül dediler

Bestesini sermâye-i imtiyâz ettikleri sırada, havz-ı mezkûrun içinde mevcûd iki tane yeşil boyalı küçük sandallar meşhûd-ı dîde-i zıll-ı memdûd olıcak, birine çavuşlar ve birine musâhibler binip gezmelerine irâde sadır ve ancak küreklerini çekmek için huzûrda hazır keman-keşlerden üstadım Sisli ile fakîr der-hatır olmakla, ser-çuhadâr-ı şeh-i âli-cenâb Bekir Efendi Hazret-

leri bizlere hitap edince fakîr lisân-ı hâl ile "Çektiğim çok, lâkin kürek çektiğim yok!" dedimse de "el-emrü fevka'l-edeb"[110] kaidesine riâyet ve emr-i ûlu'l-emre itâat emeli ile o anda çavuşların bindiği sandala binip küreğe yapıştığımda ustamız acemîlik edip, musâhiblerin sandalını bizim sandala orta yerlere gelirken çattırıp ikisini birden alt üst olmak istedi ise de musâhib sandalında dümen tutulan yerde [137b] bulunan Kemanî Ali Ağa, mülahham adam olmakla edna hareketten havza düşmesiyle sair kazalar sakıt ve boyunca berâber suya dalmasına sair musâhibler "Hay murâbıt!" deyip bir takrîb şişman herifi havuzdan ihrâc ve "Dümen kullanılması Abdi Bey'in idâresine muhtaçtır" denmesi bî-çâreye sebeb-i iz'âc olduğu hâlde, orsa boca açıldığımıza şâh-ı cihân handân ve musâhibler bir tarafta çavuşlar bir tarafta mehtâb etmesi fermân buyrulup, öylece iki sandalda da sazlar çalınarak şarkılar çağrıldığına hazzolunduktan sonra karaya basılıp, türlü letâfetler birbirini ta'kîb ve hususuyla Kemanî Ali Ağa'ya mükemmel boğça tertîb olunması sâirlerinin de havuza düşmesini tergîb demek olup, ba'dehu silâhdârağa tarafından akşam taâmı tabla tabla zuhûr ve zât-ı şâhâne tenâvül-i taâma ikbâlleri hîninde hânende ve sâzendeler çalıp çağırmağa yine me'mûr olup, fakat şimdi mevki'e münasip renkli şeyler okunmak arzusuyla Derviş İsmail Efendi sabâ-bûselikte yaptığı faslı okutmağa karâr ve bulunan me'hâz-ı musikar (Nazm);

Yâr ile âteş-mekân olsam da gülşendir bana
Lâkin ansız gülsitân-ı dehr külhândır bana

bestesini ağır ağır okutup, arkasından yürük semâiden dahi mısrâ-ı evveli hatırdan çıkıp âtisi zihinde istikrâr bulan güfte-i âşüfte ki;

Ey seng-dil etmez mi senin kalbine te'sîr
Hârâları hâkister eden âteş-i âhım

güfteleri ziyâdesiyle sengîn ve bunlar okunurken kilerde tanbur-i şîrîn Ârif Ağa dedikleri çirkin, hafîce acemîsi Necib'in yüzüne bakmasına kurenânın gizli gizli gülmesi sebeb-i hiss-i pâdişâh-ı İskender-temkîn olunca, Şirin Arif'in bir ismi de Keçi Arif olmakla acemîsine keçinin kuzusu denildiğinden mâbeynciler Keçi'ye hitâben "*Şu karşıki dağda bir kuzu meler* şarkısını çağırınız" dediklerinde Keçi'nin benzi bozulup "Emrinize kurbân olayım" diyerek Necib'in yüzüne bakarak şarkıya girmesi bir şey ve sâir hânendeler de "*Koyun sürüsüne çoban mı olduk*" diyü peyderpey Keçi'ye urdukları zevke müşteri olanlar için pey gibi olup, bu fasıl da türlü sohbetler ile [138a] tekmîl olur

110. "Görev edebin üzerindedir"

olmaz yine kilerde olan ağalardan Çocuk Mes'ûd Bey'in sadâsı resîde-i kabûl ve hânende indinde makbûl olduğundan;

Hiç eşin yok nev-civânsın
Buna nasıl can dayansın

şarkısını çocukça okuması zevke gidip, fi'l-hâl çavuşlara idhâl ve mülâzimlere isbâl olunduktan sonra taâm itmâm ve huzûr-ı hümâyûnda duranlara izn-i âm olup, akşam üzeri avdete rağbet ve müheyyâ olan hinto ile sür'at olunarak yetişenler mazhar-ı hitâb-ı pâdişâh-ı âli-câh ile kâm-yâb ve yetişemeyenlere "Yatsıya kadar gel de ne yaparsan yap!" dedikleri bir nev'i mehtâb oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı pâdişâh-ı âlem-penâhî

İşbu şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesine tesâdüf eden Çarşamba gecesi, mevlid-i şerîf kandili îkâd ve ol şeb-i mağfiret-sebebe istinâden Mevlid-i şerîf kıraati akşamdan sonra Balıkhane mâbeyn-i hümâyûnunda murâd-ı pâdişâh-ı mekârim-mutâd olup, ferdâsı günü Yalı Köşkü'ne saat beş sularında mürûr ve oradan hareketleri hadem ü haşem ü muhteşeme tekellüflü umûr olduğu hâlde, Sultan Ahmed Câmi-i şerîfine teşrîfleri meşhûd-i dîde-i dünyâ ve Mevlid-i pâk-i Resulullah'ı be-tekrar dinleyip yine Sarây-ı dil-küşâyı Beşiktaş'a geçtikleri mahsûs-ı ervâh-ı evliyâ ve etkıyâ oldu.

Padişahın Hâsodalı Esad Ağa ve Tebdilci Keklik Mehmed Ağa'ya ihsanlarda bulunması

İhsân-ı nân-pâre be-hâsodalı Esad Ağa ve Tebdîlci Keklik Mehmed Ağa

Sadr-ı sâbık Devletlü Abdullah Paşa Hazretleri'nin kaptan paşalığı evânında Kıbrıs'a muhassıl eylediği Hazinedarı Mehmed Ağa ve ada subaşılığı ile müteârif haseki ağalıktan muhrec İsmail Ağa, sâye-i saltanatta kapıcı başılık ile şeref bulduklarından üzerlerinde bulunan zeâmetler kapıcıbaşılığa münâfi ve zeâmetin bekasıyla tevcîhi kanunun muhalifi olmakla, zeâmet-i mezkûreler mahlûl ve nemalısına hâsodalı ağalardan Silâhdâr İlyas Ağa'nın baş çakırsalanı Esad Ağa çerâğlık istemeyerek mevsûl ve diğerine de tebdîlcilerden Keklik Mehmed Ağa menkûl olduğu ma'kûl olup, Esad Ağa'nın uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan

[138b] hazinenin giyim başılığından gitme Şişman Mehmed Efendi geçtiği mesmû' ve sâir hâsodalı gibi gedik usûlüne riâyet buyrulması emr-i meşrû' gibi oldu.

Hayâlî Saîd Efendi ve Tanburî Zeki Ağa'nın tekrar padişah musâhibi olmaları

Mesrûriyet-i Hayalî Saîd Efendi ve Tanburî Zeki Ağa be-unvân-ı tekerrür-i musâhib-i şehriyârî

Şevketlü, mehâbetlü ve amme-i âleme merhametlü velî-nimet efendimiz hazretlerini dâimâ eğlendiren Musâhib Hayalî Saîd Efendi ile sâzende musâhiblerden Tanbur-ı kanburu meşhûr olan Musâhib Zeki Ağa, muktezâyı incizab-ı âb u dâne, akdemce bir bahâne ile belâ-yı celâ-yı vatana ibtilâ ve bir seneden ziyâde bu keyfiyete mübtelâ olmuşlardı. Bu defa afv u ıtlâkları tebşîr ve İslambol'a vusûllerinden sonra me'mûlleri üzere mazhar-ı âtıfet-ı âlem-şumûl oldukları zeyl-i *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'ye tahrîr ve tastîr olundu.

Padişahın Silâhdârağa Çiftliği'ne gitmesi

Azîmet-i hazret-i pâdişâhî be-çiftlik-i cenâb-ı silâhdârî

Nazar-ı şehriyâr-ı gerdun-vakar-ı âsumân-iktidârda, ânen fe-ânen itibârı iştihâr bulan silâhdâr-ı cihân-dârın Ayazağa Çiftliği'nin nazîri nâ-yâb ve mevki'inin muhassenâtı bî-hesab olmakla, şevket-meab u şefkat-nisâb efendimiz hazretleri, silâhdâr-ı nâm-dârı kâm-yâb etmek emeli ile ekser birkaç serheng-i bî-reng ve gerek üç beş keman-keş-i dil-teng ile oralara iyâb u zihâbları, bir bahâne ile gidemeyen ağalara sebeb-i tezâyüd-i reşk olmakta ise de saltanat binişlerinden mâadâda umûmen ağavâtın ma'iyyet-i hazrette azîmeti usûle münâfi ve belki maksûd-ı aslînin mefhûm-ı muhalifi göründüğünden, erbâb-ı hased dehân-ı hezeyânı seddetmeyip, silâhdâr-ı dindârın aleyhine dest-i niyâzı bâr-gâh-ı bî-enbâza bâz ve az vakitte şöyle böyle olmasına tûl u dırâz harf-endâz olup "Yavaş yavaş âyin-i dîrîn-i selâtin binişini lağv ile saltanat binişlerini tebdîl binişine tahvîl ve istediklerini götürüp istemediklerini zelîl ve sefîl bırakarak bunca nâz u naîm ile perverde olmuş ağaları ve beyleri şeref-i huzûr-ı faizü'n-nûrdan dûr ve taraf-ı serverden mehcûr etti" dedikleri mesmû'-ı silâhdâr-ı şâh-ı gayûr olıcak, silâhdârağa bu efkârda değil ise de sû-i zan edenleri tasdîk [139a] ve hüsn-i zan edenleri tahmîk et-

meyerek, cümleyi bir vesîle ile çiftliği görmeye teşvîk ve taraf-ı şâhâneden ruhsat tahsîl eyledikleri alâmet-i tevfîk olup, işbu Rebiülevvel'in yirmi birinci gününe tesâdüf eden Cuma günü Fındıklı Câmi-i şerîfine selâmlık olup, avdette silâhdârağa saraya geldiği ile yarınki gün yine çiftliğe teşrîf-i hümâyûn buyrulacağını beyân ve üç odada olan ağaların nısfı bu hafta ve nısfı hafta-i âtiyede gideceklerini îlân eylediklerinde, muaccelen mübeşşer olanlar hazırlanmaya dâmen der-meyân ve müeccelen gidecekler havalarda meydân kalmadığını serrişte ederek türlü hezeyân eyledikleri, gitmeden ziyâde halka eğlence olduğu bilene gerçek bilemeyene yalan ise de aşağı odalarda mu'tenâ mesnetlerde müstahdem olan ağalardan, hâlâ hazine-i hümâyûnda lalamız çuhadâr-ı sâni-i cihân-bâni Çuhadârağa Çırağı Ali Ağa ile Çantacı Hâfız Ali Ağa'ya dahi haberler zuhûr ve mûmaileyhümâ daha neşe-yâb-ı zevk ü sürûr olup, muharrir-ı pür-kusûr dahi, bir ay evvel keman-keşlik ile gitmiş isem de bu sefer yine defter-i mutebere muharrer olduğumdan, memnûniyetim mükerrer olacağından Cumartesi günü ale's-seher gidecekler ile berâber Akağalar kapısından atlara süvâr ve envâ'-ı ılgar ile Yıldız Köşkü'ne varılıp, makdem-i meymenet-tev'em-i mülûkâneye intizâr olundukta, şehriyâr-ı sipihr-iktidâr hazretleri, bir saatten sonra Çırağan Yalısı tarafından hezâr hadem ü haşem ile Yıldız'a çıkıp, oradan bu kadar bendegân keskin dizgin ile semt-i maksûda şitâbân ve bir iki saatin zarfında vusûlümüz makbûl-ı meh ü mâh-ı tâbân olmağın, bir saat kadar ârâm ve istirahate müsaâde ve o aralık çiftlik mahsûlleri müşâhede olunup, ba'dehu huzûr-ı hümâyûna azîmet ve ber-vech-i peşîn müretteb olan ihsânlara nâiliyetten sonra, takım takım keman-keşler bulundukları koşularda tîr-i hazret-i pîri, takdîr-i Rabb-i kadîr ile zih-gîr-i tedbîrden geçirip menzil-i maksûda berrân ve hevayî-mizâc olmayanlar hava almakta fâikü'l-akrân olup, fakîr gibi bî-tâb u tüvân acemî kemân-keşân cümleden geri kaldığı hâtırı perîşân etmiş ise de bizim koşuda olan pehlivan-ı sâhib-i nâm u şândan [139b] yine Rızâ Bey'den başkası meydan alamadığı cümle meyânında der-meyân olunup, ol teselli ile müteselli olunarak ok atılan mahalden avdet ve ruhsat ile gelmiş olan ağavâta dahi dilsizce işâret buyrulunca, ağalar da yerler öpüp huzûr-ı hümâyûndan avdet ve müretteb olan yerlerde rahat ettiklerinde hazırlanan taâm tabla tabla taşınmağa merâm ve cümlenin önüne çiftlik yoğurtları bî-ârâm konduğu, elhâsıl ve'l-kelâm gibi görünüp, taâm tamâmında velî-nimet efendimiz şeref-bahş-ı izz ü ikbâl oldukları Havuz Köşkü hizâsına ağaların dizilmesini emr ü fermân ve ağayân-ı letâfet-unvân dahi huzûr-ı pertev-nüşura şitâbân olarak gösterilen yerlere dizildikleri çalgı çalınacağına nişan olmakla, müheyyâ olan mâbeyn çavuşlarından fasıl edecek çavuşlara sâir ağalar ile gelen çavuşlar da ilhâk ve cümlesi fasl-ı Irak'ı âgâzeye teşmîr-i sâk-ı ittifak olduklarında, her biri bir gûnâ nagamat icrâ ve

husûsiyle fasl-ı Irak'ta izhâr-ı yed-i tûlâdan başka terennüm arasında "terelel li le le" pek yaraşıklı bir edâ olmakla, usûl-ı aheng-i düm tek ayyûka dek peyveste ve sadâ-yı nây ve tanbur ve keman berceste olmasıyla tekerrüren istima'ı lutf-ı hümâyûna vâbeste olduğu hâlde, vakit dar ve o cihetle şehriyâr-ı şefkat-şiâr avdeti izbâr buyurdukları ile ağavât-ı zemîn-kâr, edâ-yı hidmet-i zemîn-bûsîde hezâr sanâyi-i bedia izhâr ederek temennâya ictisâr eyledikleri sırada, şâh-ı cihân def'a-yı ulâya tatbîken dört beygirli hinto ile yola revân oldukları bir cünbüş ve ancak yatsı ezanı Beşiktaş'a varıldığı beyân-ı zevk-i iniş ve yokuş oldu.

Mısır Vâlisi Mehmed Ali Paşa tarafından padişaha zürafa hediye edilmesi

Âmeden-i zürafa ez-taraf-ı vâli-i Mısr-ı nâdiretü'l-asr

Sevâd-ı hatt-ı Habeş'de vücûdu mevcûd ve diyâr-ı Rum-ı Behçet-rüsûmda ismi var ise de cismi mefkûd olan zürafa nam hayvan-ı mübârek-endamın bir tanesini, bir takrîb-i dil-firîb ile Vâli-i vilâyet-i Mısr-ı Kahire Devletlü Mehmed Ali Paşa Hazretleri ele getirip hâk-i pây-ı emel-bahşâ-yı hazret-i zıllullâhîye bahren irsâl ve memâlik-i mahrûsede şimdilere değin görülmedik bir hayvan-ı adîmü'l-emsâl olduğundan [140a] herkes görmeğe isticâl ve "Belki bu gibi hayvanın seyri vâcibü's-seyrdir" denilerek nice kimseler iskeleden istikbâl eylediklerinden, işbu Rebiülevvel'in yirmi üçüncü gününe tesâdüf eden yevm-i Pazar-ı yümn-âsârda vürûdu resîde-i sem'-i itibâr oldukta, bâ-emr ü fermân-ı vâcibü'l-iz'ân, hayvân-ı mezkûr Çinili Köşkü meydanında dâhil-i huzûr-ı şah-ı gayûr olunca, sâye-i saltanatlarında Enderûn ağaları bi-ecmaihim seyr ü temâşâ eyledikleri bir seyr-i azîm ve vâli-i müşârünileyhin arz-ı hulûsu ilâve-i ta'zîm olup, bu münâsebetle meşhûd-ı dîde-i hayret olan hayvanın hey'et ü kıyâfetini her kim görse kuvvet ve kudret-i ilâhiyeyi tefekkürden hâlî olmayacağı zâhir ve bâhir ve şöyle beygir şeklinde görünür iken başı nev'-ummâ öküze ve boynu deveye ve gövdesi kaplana benzemesi, zurefa-yı acem "üştür ü gâv u peleng" ta'bîrini alem kıldıkları müsellem-i âlem olup, tiz beri türlü sohbetler tekevvün ve ne şekil ise hazret-i pâdişâh-ı mekârim-mutâd teyemmün addettiklerin tebeyyün etmeğin, huzûr-ı hümâyûnlarında mevcûd mudhik ve musâhibler zürafayı Zeyd ü Amr'a benzeterek sözü zencir eyledikleri şah-ı kişver-gîrin keyfine gitmek ihtimâli ile ağalardan ve gerek sâir nasdan etvâr u reftârı iştihâr bulan kimselerin kimisinin koşuşuna ve kiminin bakışına müşâbehetten bahs ile esassız sözler uzayınca ukalâ-yı kurenâ;

Şevk-i dilberle sözün vezni bulunmazsa n'ola
Ârzû-yı leb-i yâr âdeme çok bal yedirir

meâlini îmâ ile cümleye izin ihsân ve o saatte yerler öpüp odalara avdet olunduğu mazbût-ı cerîde-i vekâyi'-nüvisân oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn ez-sarây-ı dil-küşa-yı Beşiktaş

İşbu otuz dokuz senesi, Beşiktaş Sarây-ı dil-ârâsında ziyâdece kalınmak zamîr-i münîr-i şehriyâr-ı kişver-gîrde müstetir ve ancak rûz-ı Kasım'ın hulûliyle havalar müessir olduğundan, herkes nakl-i hümâyûnun vukuuna muntazır iseler de bazıları mümâşât tarîki ile Kasım'dan sonra pastırma yazını yâd ve halkı sucuk gibi ıslatmak için bu sözü îrâd ettikleri bâis-i teehhür-i husûl-i murâd olup, bir müddet dahi [140b] küşâyiş-i havaya intizâren Beşiktaş'ta tevakkuf ve ârâma karâr ve nihâyet meram üzere havalar müsâit olmayacağı güneş gibi âşikâr olıcak (Nazm);

Bu lücce keştî-i Nuh'a necât vermiş işittik
O da zamânile rüzgârına düşmüş

dedikleri beyt-i berceste, hatır-güzâr-ı erbâb-ı efkâr olup, çaresiz sevâhile istiskâl ve tedârik-i mâfâta isticâl olunup, işbu Rebiüssâni'nin yirmi beşinci günü ahmâl ve eskâl İslambol Sarayı'na irsâl ü îsâl ve üçünden sonra şehinşâh-ı muhalledü'l-ikbâl dahi ihtiyâr olunan vakt-i muhtarda Topkapı Sarây-ı şevket-ihtivâsına pâ-nihâde-i yümn-i iclâl olup, ma'iyyet-i mülûkânede olan ağavât, mazhar-ı meâl-i "da'i't-tafsîle an-derki'l-makali"[111] oldukları musaddık-ı vâkiü'l-hâl ve müşevvik-i beyân-ı icmâl-i kîl u kâl oldu.

Topkapı Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn der-Sarây-ı Topkapı

Mah-ı mezkûrun yedinci günü Topkapı'da göç rikâbı olup, ba'de'z-zuhr sâhib-i mühr Silâhdâr Ali Paşa ile Şeyhülislam Mekkîzâde Efendi hazerâtı huzûr-ı fâizü'n-nûra ruhsat-yâb-ı izz ü müsûl ve haklarında neyyir-i âtıfet-i âlem-tâb-ı şâhâne mebzûl olduğu hâlde, bir saatten sonra rikâb-ı hümâyûn

111. "Meramını ifade ederken ayrıntıya girmeden öz olanı söyle."

resm-i vâlâsı karîn-i hitâm ve ikisi de bu vechile nâil-i neyl-i merâm oldukları dahîl-i zeyl-i *Letâif*-i eyyâm-i ihtirâm oldu.

Hamamcıbaşı Pişkin Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-hamâmî Pişkin Mehmed Ağa ez-sarây-ı dil-ârâ

Ol bânî-yi binâ-yı cihân-bânî, Kıbrıs fâtihi Selim Han-ı Sâni Hazretleri'nin İslambol Sarayı'na vaz'-ı üss ü esas-ı ihtimâm buyurdukları Büyük Hamam nam binâ-yı be-nâm, mevkice seferliye semt ve ezher cihet münâsebet aldığından seferli odasında hünkâr berberleri olan ağalara idâresi ihâle ve târih-i mezkûreden beri umûru onlara havâle olmuş olduğundan, beynlerinde envâ'-ı merâtib peydâ ve derûn u bîrûnu berberlere mesken ü mevâ' olarak, her taraf-ı pür-şerefi matbû' ü zîbâ ve husûsiyle içindeki camlı camekân cümleden â'lâ fevkânî bir binâ ki nezârette nazîri nâ-yâb ve her penceresi bahr-i sefîdi istiâb eylediğinden berberân-ı hünerverân ile ülfete elûf ve me'lûf olan erbâb-ı hevâ ol cây-ı dil-küşâya can fedâ edip, eyyâm-ı şitâyı [141a] orada geçirdikleri ömürden ma'dûd ve bunun gibi hasenât-ı muhassenâtı gayr-ı mahdûd olan hamâm-ı dil-ârâmın umûr-ı mevfûruna me'mûr Hamamcıbaşı Pişkin Mehmed Ağa, evâhir-i devr-i Selim-i Sâlis'de Galata Sarayı'ndan seferli odasına vürûd ve sanâyi-i berberîde keskin ustura gibi isbat-ı vücûd ederek, gürûh-ı pür-şükûha ilhâk ve çok geçmeden hünkâr berberi unvânı ona da ıtlâk olunup, gâyet-i nihâyetinde eskiye eskiye otuz iki senesi hamamcıbaşılık mesnedine irtikâ ve eslâflarının eserine iktifâ ederek tahmînen sekiz sene kadar hidmet-i germâbede kâr-fermâ olmuş ise de gâliba şimdilerde serhadd-i sinni sabiîne resîde ve elli sene kadar iki sarayda mihnet-keşîde olduğundan, bu defa çırağlığa nâil ve sâye-i saltanatta murâdı hâsıl olıcak, alt yanında tarîk-i berberânda atîk ve hazar-ı tevfîke refîk olan şehzâde efendimizin berberbaşısı Demirkıran Mustafa Ağa, nâm-ı namî-i hamâmî ile be-kâm ve ol dahi usûl ve fürûuna mâ-fevki'l-gâye nizâm verip, uhdesinden münhal olan hünkâr berberliğine müstaidân-ı ser-tıraşdan zâde-i tab'-ı telâşî ve âdetâ ettiği tıraşı baba Bektaşi gibi eden Memiş Ağazâde Memiş Baba ta'yîn ve himmet-i pîrân ile hatırlı berber olduğu karîn-i tahsîn olundu.

Eski Sadrazam Abdullah Paşa'nın vefatı

Vürûd-ı haber-i vefât-ı sadr-ı sâbık Abdullah Paşa

Çend mah mukaddem sadâret-i uzmâdan bi'l-infisâl, kasaba-i İznikmid'de müdavâta ruhsat istihsâl eden Vezîr-i adîmü'n-nazîr Abdullah Paşa'nın ol mahalde ilel-i kadîmesi iâde ve çâresiz pister-i vebâline ser-nihâde edip, birçok

günlerdir ki muâlece ile meşgûl ve nasılsa tendürüstî ve âfiyete mevsûl olamayıp, işbu Rebiülâhir'in on birinci günü deryâ-yı rahmete vâsıl ve müjde-i mağfirete nâil olmakla muhallefatı veresesine ihsân ve küçük oğlu Hasan Bey'in Enderûn'a alınması istihsân olundu. Müteveffa-yı müşârünileyh fi'l-asl Üsküdar'a civâr olan Çengelköyü'nden neşv ü nemâ ve orada fark u temyîz-i savâb ü hatâ edemediğinden, delâlet-i dostân ile doksan beş târihinde haseki ocağına yazılmak mukadder ve orada feyz almak müyesser olacağından [141b] evâhir-i devr-i Selimî'de katara dâhil ve refte refte silm-i merâtibe nâil olarak, cülûs-ı şevket-menûs-ı cenâb-ı cihân-bânîde bostancıbaşılık ile ser-efrâz ve bâlâ-pervâz geçinen yaramazları zabt u rabtta eşi ve akrânı az olduğundan yedi sene mesned-i mezbûrda karâr ve o günlerde bazı ilel ve emrâz kendüye müstevlî olmamış olsa azl ü tebdîli tez vakitte hatır-güzâr-ı şehriyâr-ı âli-tebâr değilken, bi'z-zarûre istifâya mecbûr oldukta, sâl-i atiye tevcîhatında sipah silâhdârağalığı mansıbıyla istihdâmı murâd-ı pâdişâhî ve otuz ikide dil-hâhı üzere büyük mîrâhûrluk ile mübâhî olup, iki sene sonra üç tuğ ile deryâya kaptan ve Bahr-i Sefîd ü Siyâh'a nigehbân olduğu evânda, âlât u mühimmât-ı bahriyeyi tekmîl ve tersâne hidmetinde görünen erâzil ve evbaşı terzîl ve tenkîl ederek metânet-i mizâcı serkeşlere vesîle-i itâat ve inkıyâd ve lütf u kahrı her sınıfa sebeb-i terk-i bagy u inâd olduktan sonra, otuz altı senesi hüsn-i rızâsıyla mansıb-ı kapudanîden istifâ ve sevâhil-i Anadolu'yu muhâfaza ile meşgûl-i duâ iken otuz sekizde İzmirli Sâlih Paşa'nın üzerine sadrazam ve dört ay kadar melâz u melce-i âlem oldu ise de Tophane harîkinde ettiği gayret tezâyüd-i illete kuvvet olup, çâresiz infisâli iktizâ ve İzmit'e îsâli muvâfık-ı rızâ-yı yümn-irtizâ olmağın, orada tebdîl-i havâ ile tedbîr-i devâ emelinde iken ecel-i müecceli hulûl ve bu cihetle rahmet-i Hakk'a mevsûl oldu. Merhûm-ı müşârünileyh derece-i gâyette sâdık ve mecrûh-ı lisânı olanlar dahi bu hâlini musaddık olmakla, ekser-i hâli şâyân-ı evsâf ve kalbi âyine gibi saf olduğundan icmâl-i hâli *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'ye zeyl ve rahmet ü mağfirete neyl olmak ümidi ile tafsîline tabiat meyl eyledi. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[112].

Silâhdâr Ali Ağa'nın oğluHasan Bey'in hazineye alınması

Çerâğ şüden-i mahdûm-ı hazret-i silâhdârî be-hazîne-i hümâyûn

Öteden beri "hidmetü'l-mülûk nısfü'l-sülûk"[113] denildiği müsellem ve husûsiyle sarây-ı dil-ârâ, kıblegâh-ı âlem gibi olmakla, ekser Enderûn perverdesi olanlar (Mısrâ);

112. "Allah günahlarını bağışlasın."
113. "Sultanlara hizmet yolun yarısıdır."

Kapında kul olmak dehre sultan olmadan yeğdir

manâlarını der-pîş [142a] ederek, bunca nâz u naîm ile büyüttükleri evlâd-ı nezâket-mutâdlarını, mülûk-ı pesendîde-sülûka abd-i memlûk eyledikleri mizâc-ı maslahata muvâfık ve Hakkâ ki ol câ-yı feyz-intimânın ekser husûl-i mehâsin-şümûlu şer'-i şerîf ve kanun-ı münîfe mutâbık göründüğünden, hâlâ âb-rû-yı kurenâ Devletlü Silâhdâr Ali Ağa, on beş seneyi mütecâviz mâbeyn-i hümâyûnda mütehayyiz olmasıyla, kendi gani ve taraf u taallukâtı itibâr-ı müsteârdan müstağnî iken, zuhûruyla mesrûr olduğu veled-i zükûrunu sarây-ı hümâyûna vermek indinde efdal-i a'mâl ve belki dâreynde sebeb-i selâmet-i ehl ü iyâl ümidi ile, ibtidâki mahdûmu Tevfik Bey'i seferliye yazdırdıkları feyz aldıkları odayı unutmadıklarını isbât ve bu kere tevellüd eden Hasan Bey'i hazineye yazdırdıkları üç odalıya iltifât oldu.

Bostancıbaşı Silivrili Osman Ağa'nın azledilmesi

Azl-i Ser-bostaniyan-ı hâssa Silivrili Osman Ağa

Biraz vakitten beri bostancıbaşı olan Osman Ağa'nın haseki ocağında adem-i kıdemi der-kâr ve işe yarar kârı olmadığı âşikâr iken, sarayın süflâperver sofalılarına bi'l-münâsebe hulûl ve "Silivri'deki çiftliğimin helâl mahsûludür" diyerek yalandan âmiyâne tavır ile taşıdığı yoğurt ve yumurta gibi şeyleri kabûl ettirerek katara dâhil ve az vakitte ağa karakulağı ve paşa karakulağı olduğu eski hasekilerin kulağına girer girmez bostancıbaşılığa nâil olup, ol günlerde tamâmî-i ikbâl ve kemâl-i istiklâl ile bâ-vezâret yeniçeri ağası bulunan Ağa Hüseyin Paşa'nın havfından Saya ocağına firâr eden yetmiş bir bölüğün ustası Zorba Mehmed Usta'yı Sayalıların ellerinden almakta Silivrilinin dahi hayli hidmeti müşâhede ve bu cihetle mücevherli hançer almağa anın da tali'i müsaâde edip, eslâfı gibi itibârı artmağa tabiat-ı madde mütehammil ve hiç emel etmese de hâmileri mütekeffil iken (Nazm);

Bilen hâk-i Sitanbuldur rüsûm-ı şîve-i nâzı
Kenârın dilberi nâzik de olsa nâzenîn olmaz

meâlince mizâc-ı mülûka muvâfık muâmeleden bî-behre ve "Benden başkası bostancıbaşı olsa şu herife zafer bulamazlardı" diyerek öte ve beriye çehre edicek, hemen azline ibtidâr ve bostancıbaşılığa haseki ağa bulunan Servili Hacı Mehmed Ağa sezâ-vâr oldu.

Sadrazam Silâhdâr Ali Paşa'nın azledilmesi

İnfisâl-i Silâhdâr [142b] Ali Paşa ez-sadâret-i uzmâ

Vezîr-i âsâf-nazîr Devletlü Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri, yedi sene silâhdârlıkta müstahdem ve o cihetle mizâc-ı mülûka ma'lûmatı mukaddem olduğundan, bir rey intihâb ve bir şeyi istishâb etmeyip, ancak rızâ-yı şâhâneyi istihsâl ve sekene-i Sitanbul'un hıfz u hırâseti için Yeniçeri ağası Vezîr Hüseyin Paşa'ya istiklâl vermiş idi. Bu hengâm-ı nâzikede mesâlih-i mühimmenin terâkümü, ilel-i kadîmesinin mûcib-i tehâcümü olacağı mazbût olan mizâcından ma'lûm ve bu cihetle azli hakkında hayırlı olduğu gayr-ı mevhûm olmağın, işbu Rebiülâhir'in sekizinci sebt günü îcâbı icrâ ve Tekfur Dağı'na isrâ olunduktan sonra, vüzerâ-yı âsaf-ârâdan Hudâvendigâr Mutasarrıfı Devletlü Gâlib Paşa Hazretleri'nin da'vetine silâhdârağa irsâl ve eğlendiği yalıdan alıp Yalı Köşkü'ne îsâl edicek, Başçuhadâr Bekir Efendi gedikli çuhadârlar ile istikbâl edip Istabl-ı Âmire'den çekilen müzeyyen yedeklere süvâr ve rikâbında hünkâr çuhadârları yürüyerek Topkapı'ya vusûlü manzûr-ı şehriyâr-ı İskender-iktidâr oldukta, evvelce celb buyrulmuş olan Şeyhülislam-ı be-nâm Devletlü Mekkîzâde Efendi Hazretleri ile huzûr-ı hazret-i Hüsrevâneye yüzler sürdüklerinden sonra, mühr-i hümâyûn sâni-i Felâtun Hazretleri'ne teslîm ve sadârete mahsûs olan serâsere kaplı samur kürkü Hâsodabaşı Mehmed Ağa yediyle dûş-ı liyâkatine iksâ olunarak teşrîfat-ı seniye tetmîm olunup, ba'dehu cenâb-ı fetva-meab ve takvâ-intisâb hazretleri hakkında da resm olan riâyet-i kâmile o anda icrâ ve ikisi de makamlarına münasip kürkleri giydiklerinden sonra Bâbıali'ye gittikleri seyr ü temâşâ olundu.

Yeniçeri Ağası Hüseyin Paşa'ya Hudâvendigâr eyaletinin tevcih edilmesi

Tevcîh-i eyâlet-i Hudâvendigâr be-uhde-i Ağa Hüseyin Paşa

Vezîr-i galib-a'dâ Devletlü Saîd Mehmed Gâlib Paşa, bu defa hâmil-i mühr-i emânet-i kübrâ ve nâil-i sadr-ı sadâret-i uzmâ olmaları hasebiyle, uhde-i âsafânelerinden münhal olan Hudâvendigâr eyâleti Yeniçeri Ağası Hüseyin Paşa'ya Boğaziçi taraflarını muhâfaza şartıyla tevcîh ve kul kethüdâsı yeniçeri ağalığı ile terfî' olundu.

Hazineli Şişman Numan Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Şişman Numan Bey ez-hazine-i hümâyûn

Sâbıka, defterdâr-ı şıkk-ı evvel ve hâlâ İran defterdarlığı unvânıyla mü'evvel olan Saâdetlü Ataullah Efendi'nin [143a] dâder-i kihteri, hazine-i

hümâyûn ağalarından Şişman Numan Bey, yirmi iki târihinde hazineye yazılıp otuz senesi Enderûn'a alındığı mütevâtir ve târih-i mezkûrede pek tenû-mend bir çocuk idüğü mütebâdir olduğundan, çerâğ olan Çantacı Râgıb Efendi'nin hacr ü terbiyesinde mukîm ve anın ikdâmıyla bayaca hâfız-ı kelâm-ı kadîm gibi olduktan sonra, laladaşı olan Atûfetlü Mustafa Efendi Hazretleri sâl-ı sâbıkta sırkâtipliği câh-ı celîlesiyle hâiz-i rehin-i ikbâl ve nâil-i zeyl-i iclâl olıcak, fi'l-hâl mîr-i mûmâileyh ile olan hukûk-ı sâbıkaya riâyet edip, müddet-i kalîlede yirmi keseye baliğ olur nân-pâre ile çerâğ ettirdiği mürüvvetine dâll ve âli-himmet oluduğuna istidlâl olundu.

Kilerli Topçu Şâkir Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Topçu Şâkir Ağa ez-ağayân-ı kilâr-ı hâssa

Meşâhir-i cündîyân-ı Enderûn-ı hümâyûndan, kilarî Topçu Şâkir Ağa, cirid-bazîde mümtâz ve at binip kılıç kuşanmada eşi ve akrânı az bir şehbaz olduğundan, gün-be-gün itibârı müzdâd ve mâbeyn-i hümâyûn tarafına istinâdı izdiyâd bularak, zümre-i müteheyyizâna dâhil ve hatta otuz altı târihinde çuhadârlık unvânı ile nazar-ı atıfete nâil olmuşken, hikmet-i Hudâ biraz günlerden beri kendüde nev'-ummâ bir süfliyet peydâ ve âdet üzere tıraş olmayarak yüzü ve gözü kıl ile mülemmâ olduğundan evvelki gibi ata ve ciride adem-i itibâr ve zâhiren idbâr-ı add u şümâr olunan şeylerle iştihâr bulup, ekser-i evkâtı sâz çalmaya masrûf ve safa-yı hatırı türrehât-i gevherîye mevkûf olıcak, ahbâbların hatırı perîşân ve nush u pendleri mugayir-i muâmele-i dervişân göründüğünden, ol dahi onlardan rû-gerdan olup kûşe-i inzivâda (Nazm);

Harabâtı görenler her biri bir hâletin söyler
Behişt andıkça zâhid ekl ü şürbün lezzetin söyler

meâlince zevkine fütûr vermediği mûris-i melâl ve başta olanlara sebeb-i infiâl olmakla, bunun üzerine az bir şey çektirilerek sarây-ı dil-ârâdan çerâğ ve derûn-ı Enderûn'dan ırağ olduğu cündîyân-ı hindiyana dağ ber-bâlâ-yı dağ oldu.

Ağaların Gülhane Meydanı'nda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomakbâzî-i ağayân-ı Enderûn ve şurû'-ı zevkiyyât-ı gûn-â-gûn

Cemâziyelevvel'in altıncı Çarşamba günü Gülhâne Meydanı'na tomak ısmarlanıp, hemen öyleye yakın pâdişâh-ı rû-yı zemîn kasr-ı mezkûre şeref-

bahş-ı izzet-mekîn [143b] olduklarında, ağavât-ı dîrîn-i sadakat-rehîn dahi huzûrda hazır olmaları emr ü fermân ve serhengân-ı bülend-eyvân alkış ettikleri an cümlesi yerleri öperek müterakkıb-ı irâde-i dâver-i devrân olup, bir miktar intizârdan sonra tomak oynanmasına ruhsat-ı seniyye erzân buyruldukta, lu'b-ı mezbûrede âşinâ ve bigâne yegâne görünüp hemen yek-diğer ile uruşmağa fedâ-yı can ve birkaç nevbet uruştukları sebeb-i selb-i tâb u tüvân olduğu sıralarda, musâhib-i şehriyâr Küpeli Abdi Bey'in tevahhuş ettiği vahşî hayvandan zürafa nam mübârek-endâmın hafîce huzûr-ı hümâyûna gelmesine irâde taalluk ve bu meâlde has ahûr hademesine haber gittiği tahakkuk edicek, mîr-i keşmîr, yalan ve gerçek titremeye âgâz ve "Aman pâdişâhım bu hayvan tek durmaz, yaramaz" der gibi sözler söyledi ise de resîde-i sem'-i i'zâz olmayınca musâhibler yek-sâk-ı ittifâk olarak "Bey bendeleri seferlili Cin Ahmed Ağa ile mukâvele etmişler ki zürafa müteyemmin ve mübârek bir hayvan ve eliyle bir kere gezdiren Müslüman dünyâda zarar ve ziyân görmez imiş. Şunu bir zemîn ü zaman ile gezdirelim filân demişler" dediklerinde taraf-ı şâhâneden "me'mûldür" buyruldukta Abdi Bey "Azîz başın için inanma efendim. Kulunuz her hatvesine bir hac sevabı yazılsa yine rızâm ile gezdirmeye cesâret edemem ve bâhusus zürafa gibi vahşî hayvanın asla yanına gidemem. Gerçi ecri varsa da şimdi sevabdan kaç ki günaha girmeyesin diyorlar. Efendim lâkırdısı ile benzim soldu" dediği vakit Cin temkîn ile "Bre kezzab herif, kavl etmedin mi! Şimdi niçin inkâr edersin" diyerek yüzüne bir sayha edince "ve ilallahi'l-müştekî[114] bu Cin bize belâ oldu" der demez zürafa nerede var nerede yok ise huzûra hazır ve ol hînde Cin, Abdi Bey'e "Sen bin, ben yularından tutar gezdiririm" demesi mîr-i dilîri perîşân-hâtır edip, nasılsa has ahûr hademeleri Abdi Bey'i kaptıkları ile bindirdikleri bir olup ancak zürafa ziyansız hayvan ise de postu kaplan gibi olduğundan arslan gibi bakarak, hemen bir baş İshakiye Köşkü'ne doğru sür'at ile şitâb gösterince Abdi Bey bülend âvâz ile feryâda âgâz ve bu bâbda "Yalan tükendi, [144a] ahret hakkını helâl eyle efendim. İlk menzilimiz ecel beşiği oldu, bindim gidiyorum" dedikçe cihân handan ve belki zürafa dahi yolundan rû-gerdan oldukta, zürafanın hidmetine ta'yîn olunan bir Arap seyis, envâ'-ı desâis ile hayvanı çevirip huzûra getirince musâhiblerin ta'lîmi ile Abdi Bey zürafadan iner inmez hiddet ile Abdi Bey'e sebb ü düşnâm ve izdihâm arasında rüsvâ-yı âlem etmeğe halt-ı kelâm ettikçe, bî-çâre Abdi Bey "İşte bilmem ne yemenin Arapçası buna derler. Acı Baba, ben cesâret edip zürafaya binmem. Ben korkarım, korkak. Aman sen bana uzak ol, uzak" diyü Arab'ın yüzüne bağırdıkça seyis dahi "Hay veledü'z-zina, hay maskara!" diyü Abdi Bey'den ziyâde yaygara

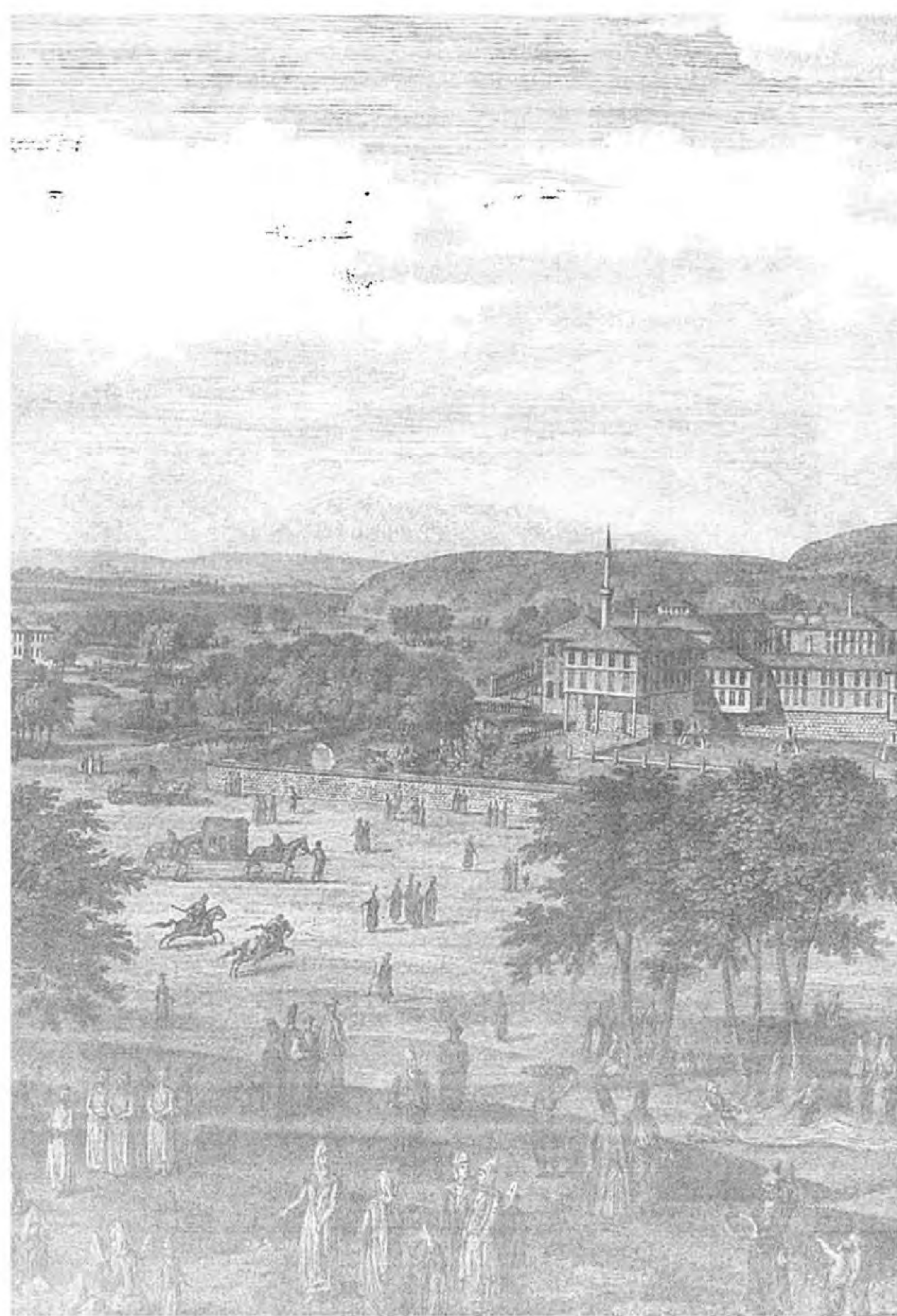
114. "Şikâyetim Allah'adır."

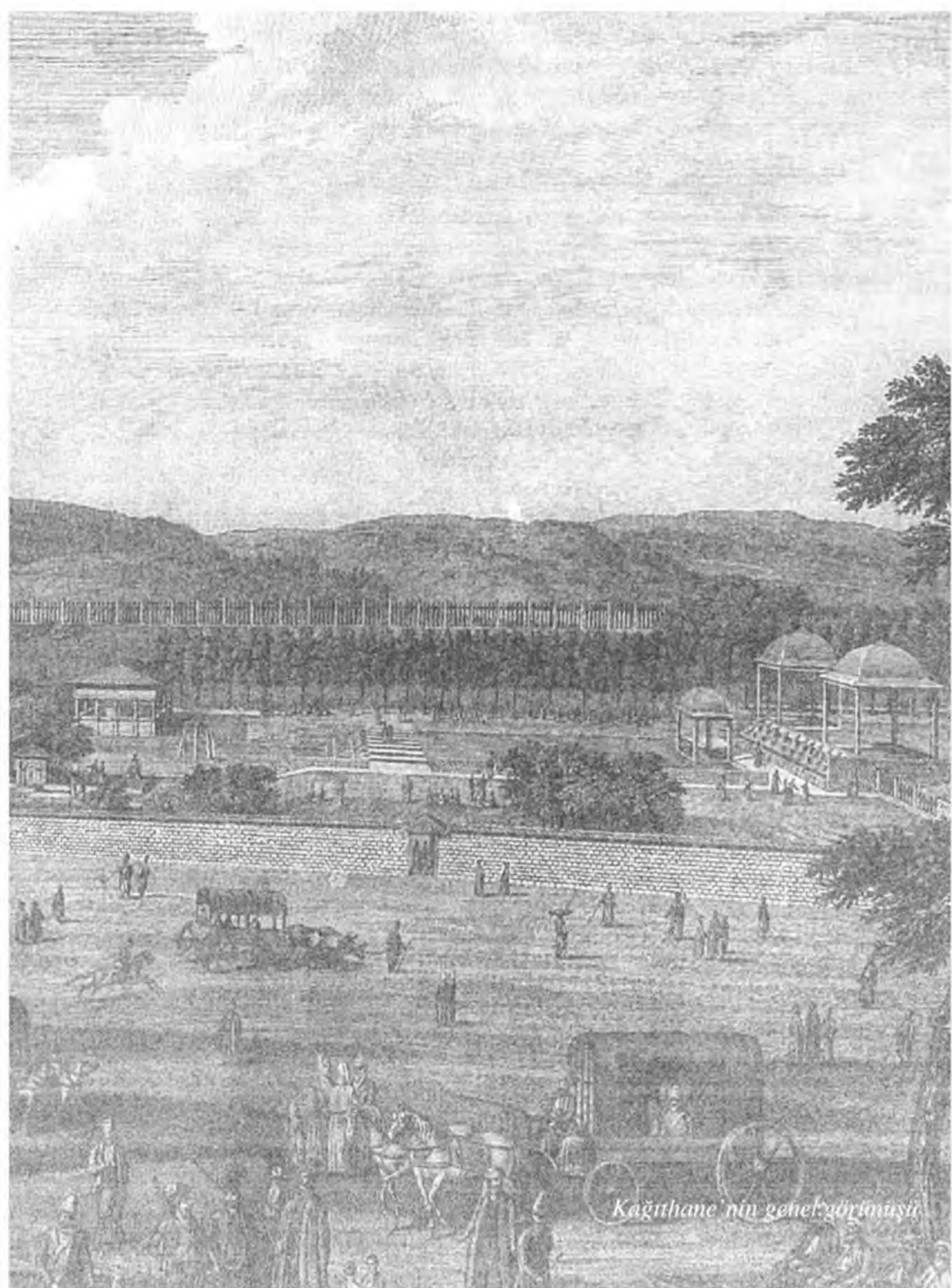
koparınca musâhibler tercümanlık tarîki ile tavassut edip, ıslah-ı zatü'l-beyne sa'y-ı vâfî ve bunun üzerine beynehümâları bulunduğu bir zevk-i bî-bahâ olmakla, Cin-i menfûra ve mîr-i mezbûra ve seyis-i mezkûre ihsânlar zuhûr ve o anda Abdi Bey "Zürafa mübârek hayvan olduğu, yüzünden gördüğümüz keremden ma'lûm-ı abd-i pür-kusûr olmuştur" dediği zeyl-i sahayif-i silk-i sütûr oldu.

Padişahın mızrak oyununa meyletmesi

Temâyül-i tab'-ı şehinşahî be-sanâyi-i bedâyi'-i mızrak u zırh-gâhî

Şâh-ı gazi, şehinşâh-ı megazî fenn-i cirid-bazî ve tir-endazî ve gerek sâir maârif-i bâlâ-pervâzînin hakikî ve mecâzisinde yeke-tâz-ı meydân-ı ser-firâzî oldukları resîde-i mesâmi'-i cihân-bâna râyegân ve hangi fenne sülûk etseler müsâbakatları dillerde destan olduğundan, hâlâ işbu evân-ı sa'd-iktirânda meyl-i mülûkaneleri nümâyân ve mümkün oldukça şugl ü iştigâlleri mezîd-i ulüvv ü şân olan sanâyi-i sinân-bazîye birkaç nevbet izhâr-ı rağbet ve bu sanatta teferrüd eden ashâb-ı şân u şöhret mültefet olması îcâb-ı maslahattan olmakla, elyevm kapıcılar kethüdâlığı vekâleti ile hidmet-i rikâbda müstahdem ve o cihetle cümleye mukdim görünen Kâşif Ali Bey ve Mısırlı Emin Bey ve Anapa Vâlisi Hüseyin Paşazâde Ârif Bey ve Nuri Paşazâde Cemal Bey ve silahşor-ı meşhûrdan Kato Hasan Ağa ve hâsodalılardan Lezgî Mehmed Ağa ve Haydar Ağa ve aşağı odalı ağalardan hazineli Hüsam Paşazâde Cündî Mehmed Bey ve Kel Nuri Bey ve Cündî Aşkar Ağa ve Cündî Arab Abdullah Ağa [144b] ve Kilarî Cündî Naşid Ağa ve Arslan Sâlih Efendi ve Darbhor Reşîd Ağa ve seferlili Cündî Hüseyin Efendi ve Topçubaşızâde Sâlih Efendi ve Sisli Çırağı Mustafa Ağa Topkapı Meydanı'nda müheyyâ olmalarıyla, işbu Cemâziyelevvel'in yirmi dokuzuncu Pazar günü mızrağa münâsib esb ile cümlesi müterakkıb-ı irâde-i pâdişâh-ı dânâ-firîb olduklarında, öteden beri kevkeb ü kevâkib-i asmân ile rîsmân-ı nazarları siyyân ve kahraman nigehleri ile zemîn ü zaman lerzân olan şah-ı İskender-tüvân, mâh-ı tâbân gibi ıyân olup süvâr oldukları benefşe nam Mısrî-i hûb-endam ile meydana teşrîf ve derece-i gâyette latîf elbise-i zarîf ile cündîyânı taltîfden sonra, meydandan sür'at ile sağ tarafa mürûr ve zat-ı şâhânelerine tâbiiyet ile mukarrebân-ı hazret dahi o tarz üzere zuhûr edip, cümlesinin akdemi devletlü silâhdârağa ve Atûfetlü Başçuhadâr Bekir Efendi ve Hazine Kethüdâsı Kıbrısî Emin Efendi ve Sırkâtibi Mustafa Efendi ve Hazine Vekîli Küçük Beşir Ağa ve Başmusâhib Keman-keş İbrahim Ağa ve Paşa Çırağı Musâhib Abdullah Ağa ve Musâhib Elmas Ağa, yek-diğere mümâsil esb-i istiğnâ ile pâdişâh-ı tac-bahş ve şehinşâh-ı gerdûn-rahş hazretlerinin alay-ı vâlâlarında saff-beste ve karşı alayın idâresi hâsodalı

Kağıthane'nin genel görünüşü

Lezgî ile Haydar Ağa'ya vâbeste olup, bunun üzerine şehriyâr-ı bahtiyâr ile Lezgî-i zemînkâr alay başlarından keskin dizgin birle merkez ittihâz olunan hudûda vusûl ve mızrak boyunca çevrilen çizgide esb-i nâzların harmana soktukları muvâfık-ı usûl olmağın, ol vechile beynlerinde redd ü kabûl bulunur bulunmaz yekdiğeri çizgiden çıkarmaya sa'y-ı bî-şümâr ve tarafeyn selâmet ber-kenâr demeden berâbere karâr verilip, arkadan sâirleri dahi bu minvâl üzere icrâ-yı hünerde tecvîz-i kusûr etmedikleri manzûr-ı şeh-i vâlâ ve her biri bir desîse ile hasmı irzâ edicek, intihâda iki alay başka başka çizgiler ihdâs ve alayca çizginin üzerinden turna katarı güzârları için emirler ib'âs buyruldukta, cümlesi ol hüner-i mutebere şîfte ve çizginin hizâsından kıl kadar ayrılmadıkları âlemi firîfte edince, pâdişâh-ı Kahraman-savlet ü Neriman-haslet Hazretleri'ne herkes derûnî duâ ve kâşif ve mükâşefeleri resmi senâ ettikleri esnâda [145a] erbâb-ı mükaşefeden biri "mızrak çuvâlâ sığmaz" diyü

Kadd-i yâre kimisi 'ar'ar demiş kimi elif
Cümlenin maksûdı bir ammâ rivâyet muhtelif

diyerek kusûrlarını mu'terif olduklarında, şâh-ı şâhân-ı cihân tamâmına fermân buyurup esb-i nâz u eşheb-ihtizâzların oynatarak kasr-ı hümâyûnun hizâsında zemîne tenezzül ve o aralık silâhdârağa yediyle mızrak oynayanlara ihsân-ı şâhâne mebzûl olup oradan cümlesi mesrûren avdet ve sâye-i saltanatta kesb-i haysiyet eyledikleri, sahâif-i *Letâif*e bir nevi zîb ü ziynet oldu.

Silâhdârağanın kendi dairesini yeniden tanzim etmesi

Teceddüd-i hademe-i dâire-i hazret-i silâhdâr-ı şehriyârî

İşbu *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'nin her satr-ı nâ-dürüstünde bilmünâsebe ism-i sâmî-i nâm-ı nâmîleri yâd olunmakta olan silâhdâr-ı cihandârın umûrunda istiklâli ve gerek cümleye fâik görünen ikbâli ma'lûm-ı esâfil ü eâli olduğundan, dâire-i hümâyûnda bulunan ağaları değil, belki külliyen hademe-i Enderûn'u derûndan dûr etse suâl ihtimâli yok iken, hidmet-i devletlerinde müstahdem biraz âdem bu sırrı bir dem tefekkür etmeyerek, dâimâ birbirlerinin aleyhine kalkıştıkları ağa-yı müşârünileyh hazretlerinin bî-huzûr olmasını mûcib olduğundan, defaatle cümlesine ekîd ve şedîd tenbîhi te'kîd etmiş ise de mütenebbih olmadıkları hayret-fezâ-yı ukûl ve belki bu muâmeleler muhalif-ı makâsıd-ı husûl olmağın, hemen çakırsalanlardan kilerli Kalyoncu Bekir Ağa, zâhiren munis bir ağa görünmesiyle emsâli arasında muteber ve tarz u tavrı nev'-ummâ bir duhter-i sa'd-ahter zannolunarak, ekser mazhar-ı hüsn-i nazar olduğuna itinâ ve nöbetçi bulunan Şemsî

Mehmed'i çekemeyerek istiğnâ suretinde görünmesi hakkında fenâ olup, bu cihetle cümlesine ağa infiâl ve çakırsalanların topunu birden odalarına irsâl ve baş çakırsalan Cündî Hüseyin Efendi'nin yerine Erîb Paşa birâderi diğer Hüseyin Efendi'yi ibcâl ve dâire-i ikbâle idhâlden sonra ikinci çakırsalan hazineli çuhadâr Mehmed Emin Ağa'nın yerine kilerli Uzun Mehmed Ağa'yı ve üçüncü çakırsalan sâbıku'z-zikr Kalyoncu Bekir yerine hazineden Tebdîlci birâderi Hüseyin Efendi'yi ve dördüncü çakırsalan Şemsî Ağa'nın yerine Silâhdâr İlyas Ağa'nın çakırsalanlarından Dilaver Ağa'yı ve beşinci çakırsalan [145b] Ahmed Ağa'nın yerine yine İlyas Ağa'nın çakırsalanlarından kilerli Hattat Süleyman Ağa'yı ve altıncı çakırsalan Radiklizâde Hasan Bey'in yerine seferlili Uzun Bekir Ağa'yı istihdâm ve bunlar müstağnî-i isti'lâm bir huddâm-ı bî-istirhâm olduğu çıkanlara ahz-ı intikâm gibi olduktan sonra, Tütüncü Şemsî Bey'in dahi tütünü göklere savrulmakla şemsin ziyâsı zalâm ile münkalib ve onun makamı ile gulâm-ı nîk-nâm-ı silâhdârî Reşîd Ağa dâire-i felek-fâhire-i hazret-i silâhdârîye iki cihetle müntesib oldu.

Atiye Sultan'ın doğumu

Vukû'-ı velâdet-i Hazret-i Atiye Sultan der-rûz-ı firûz-ı cuma

İşbu Cemâziyelahir'in onuncu Cuma günü, pâdişâh-ı felek-bâr-gâh hazretlerinin saat iki sularında, mübârek sulb-i pâklerinden bir duhter-i pâkize-ahterleri harem-serâ-yı ismetlerine pâ-nihâde-i meymenet olıcak, ism-i sâmiyeleri Atiye Sultan tesmiye buyrulduğu resîde-i sem'-i iz'ân-ı ağayân oldukta pîr ü bernâ müdâvim-i senâ olup, pâdişâh-ı âli-câh hazretlerinin kudûm-i meserret-lüzûmlarına muntazır ve ihsân ale'l-ihsânlarına nâzırlar iken, şâh-ı âlî-câh Cuma'dan akdem silâhdârağanın Sofa'daki köşküne teşrîf ve ağa-yı müşârünileyhi taltîf buyurduktan sonra, ağavâtın huzûr-ı faizü'n-nûrlarına celb olunmasına fermân-ı âlîleri ısdar ve o anda üç odalı kasr-ı mezbûrun önüne dizildikleri hüsn-dâr görünüp, şâh-ı kerem-kâr dest-i kerem-peyvestleriyle zer-i hâlisü'l-ayârı nisâr ve herkes nâhun-ı iktidârları ile yerleri dâr-ı Ebu'd-Dâred'e döndürecekleri bedîdâr olıcak, silâhdâr-ı namdâr dahi çil para ve ecnâs serptiği cümleye medar-ı iktidâr olup, şehriyâr-ı âli-tebâr hazretlerinin bu defaki velâdet-i bâ-saadette bahşişleri ziyâde ve hatta şehzâde doğmadıkça altın serpilmek kaide olmadığı ifâde olmuşken, hakan-ı zaman bu babda deryâ-yı ihsânı mevc-i bî-pâyân gibi gösterip, me'mûlden efzûn cümleyi memnûn buyurdukları esnâda hazin hazin çalınan mehterhâneyi isti'mâ ve sadâ-yı dehşet-efzasıyla tahayyül-i def'-i sudâ' edip, ba'dehu selâmlık olan Sultan Câmi-i şerîfine revan ve salât-ı Cuma'yı edâ ile yine Topkapı Sarayı'na atf-ı 'inân buyrulup, orada ilân-ı meserrete ibtidâr ve gelen kol

takımını seyr ü temâşâ ile sabaha kadar zevk ü şevkleri cümleye sermâye-i iftihâr olduktan sonra, ferdâsı [146a] gün bayram tertîbine tatbîken Gülhâne Köşkü'ne rikâb sipâriş ve öğle kılındığı ile Vezîriazam Devletlü Gâlib Paşa ve Şeyhülislâm-ı be-nâm devletlü Mekkîzâde Efendi hazerâtı rikâb-ı hümâyûna gelip nâil-i nüvâziş olıcak, huzûr-ı mehâbet-mevfûrdan huruca me'zûn ve o anda silâhdârağa delâletiyle devletlü dârüssaâde ağası dâiresine gidip lu'b-ı gûn-â-gûnu görmekle memnûn olduklarından başka, oynanan cirid-i şedîdi temâşâ ve hitâmında avdeti paşa ricâ ile Bâbıâli'ye azîmetleri becâ olmakla, zât-ı şâhâne Topkapı'ya avdet ve gecesi hayal ve meddah gibi şeylere rağbet buyurup, daha ertesi gün eski Saray binişine irâde taalluk ve öğle üzeri teşrîfleri tahakkuk edince oraya yaraşan şeyler tamâmıyla icrâ ve husûsiyle vezîr cündîlerine atiyeler i'tâ buyrularak her sınıf mesrûr ve ihyâ oldukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Hazine Kethüdâsı Fırça Ahmed Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i kilerci-i kethüdâ-yı gencîne Fırça Ahmet Bey

İvaz Paşa neslinden hazinede Fırça Ahmed Bey, hâline münâsib nân-pâre ile çerâğ ve sâye-i saltanatta mesrûriyete me sağ buldu. Mîr-i mûmâileyh on beş târihinde hazineye yazılıp, yirmi sene kadar koğuşta nefer ve bir aralık tüfengî yamaklığına zafer bulup, birkaç sene binişçi sırasında okunduğu kendüye kâr ve o münâsebetle göçlere ricâsız gidip geldiği hakkında medar-ı iftihâr idi. Bu hâl ile sinîn-i vefire vaktini lâf ü hilâf ile imrâr ve ekseri rehâvi çalar kanarya beslemek ile şöhret-şiar iken, otuz altı senesi Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri, hazine kethüdâlığı ile hâiz-i rehîn-i itibâr olıcak, mîr-i mumâileyhi kilercilik hidmetiyle mübahî edip, işbu otuz dokuz senesi Receb-i şerîfinde çerâğlığına himmet ve vaktiyle acemîsi olduğu için hakkında aşırı izhâr-ı mürüvvet buyurdu ise de tabiatı muarazaya mecbûr ve sözünü tasdîk etmeyenlere kalbi meksûr olduğundan, üç odada zıddına cevap veren ahbâb-ı bî-hesab ve ne söylese yalandır demeye kimse hîcâb etmez iken, yine elinden gelen dostluğu diriğ etmediği bâhir ve hısâl-i hamîde sahibi olduğu her hâlinden zâhir idi. Nihâyet çerâğlığı hasebiyle münhal olan kilerciliğe hazine kethüdâsının tütüncüsü Ressam Tâhir Ağa nâil ve tütüncülüğe tüfengî yamaklarından Atâ Bey kâil olmakla, yatağı ağa yerine dâhil ve [146b] Beşiktaş Sarayı'nda olan muntazam peykesi göçe giden binişçilere bir sermâye-i bî-hâsıl olduğundan, hazine kethüdâsı "Bizim okuduğumuz Kur'an-ı azimü'ş-şâna hürmet ve hünkâr müezzinidir" diyü riâyet edip, inâyet ettiğini hazmedemeyen hıyânetlerden Kel Nuri dedikleri Cündî Nuri Bey, Giyimbaşı Nuri Ağa'nın iğvasıyla hazine kethüdâsını ta'cîze cesâret ve "Ben bıçaklı eski iken hâlâ Beşiktaş'ta peyke al-

maya nâil olamadım" diyü felekten şikâyet ve "İki üç tane acemîm var, iskân ettirecek yer bulamadım" diyü hikâyet ettikte ağa "Biraz taltîf ile def'-i meclis edeyim" demiş ise de Kel ateş püskürerek kendinin kudemâ-yı lâ-yüflihûndan olduğunu bast u beyân ve kemâl-i iflâsdan at beslemeyerek binişlere yayan gittiğini nakl ile türlü hezeyândan sonra mutlaka peykenin kendine verilmesine ısrâr ve köşede dalkavuklar ile vakit geçirdiğini izhârdan başka, şimdilere kadar âdemden add ü şümâr olunmadığını ikrâr edicek, hazine kethüdâsı bu sözlere iğzâb ve "Şimdi acemîlerini de alır, ona veririm" diyü ceffe'l-kalem cevap vericek bî-çâre Kel o saatte ric'at-i kahkarî ve yelyepelek "Sağ olsun" diyerek sağdan geri etmiş ise de sâl-i âtiyede yolu ile bilfiil göç eskisi olunca bize nefsâniyeti iltizâm ve aklınca ahz-i intikâm sevdâsıyla peykeye müteallik dolapların birini başkasına verdiği ma'lûmumuz olunca, fakîr ayak patırtısına telâş etmediğinden başka, sâye-i şâhâneden çuhadârlık ile be-kâm ve haddimce vâsıl-ı merâm olmuş olduğumdan, baba ağaların göçe gittiklerinin ertesi günü şevketli efendimiz hazretleri ile göçe gidildikte, dolabı gayrının elinde gördüğüm gibi izhâr-ı infiâl ve göç eskisi kimin malını kime vermiş diyü mıhlanmış kilidi kendi elimle kırmağa mecal bulduğum eskiye mûris-i melâl ve "Şimdi bununla uğraşmak benim şânıma şeyn verir" diyü dolabı verdiği kimseyle hasbihâl ettiği kendinin küçük düştüğüne dâll ve böyle böyle şeyler için Beşiktaş Sarayı'nda kepâze olduğu vâkiü'l- hâl oldu.

Şerif Efendi ve Rüstem Ağa'nın sarıkçı yamağı olmaları

Yamak-ı destârî-i şehriyârî şüdend-i Şerîf Efendi ve Rüstem Ağa

Seferli odası ağalarına mahsûs olan hidmetlerden sarıkçı yamaklığı sarayca hayli şerefli hidmet ve bu cihetle oda-yı [147a] mezkûrede olan ağaların ekserîsi bu sanata rağbet göstermişler ise de bu hidmet cümlesine kısmet olmadığından, bazen leng ü lük sülûk edenler külliyen mesrûk olmaları için bugünlerde ashâb-ı istidâddan silâhdârağanın çırağı Rüstem Ağa ile harem-i hümâyûna müteallik ağalardan Şerîf Efendi'nin, hünkâr sarığı saran sarıkçı yamaklarına ilhâkı sâirlerinin mezîd-i şevk ü iştiyâkı oldu.

Başçuhadâr Bekir Efendi'nin Erzurum'da bulunan Rauf Paşa'ya padişahın hediyelerini götürmesi

İrsâl-i Mâbeynci Başçuhadâr Bekir Efendi be-cânib-i serasker-i İrân u Turân

Bir iki seneden beri aktâr-ı şarkiyyede serasker ve her hamlede mansûr u muzaffer olan Sadr-ı esbak Devletlü Rauf Paşa Hazretleri, ber-vech-i dil-hâh-ı

şâh-ı Cem-câh ile sulh u salâh ve fevz ü felâha muvaffak olduğu muhakkak olmakla, hidmeti makbûl ve gayreti ma-fevki'l-me'mûl göründüğünden, savb-ı destûrîlerine olan neyyir-i tevcîhât-ı şâhâne lem'a-tâb ve âfitâb-ı âlem-tâb-ı pâdişâhâne şûle-tâb olduğunu işrâb ümniyyesiyle, taraf-ı şehinşâhîlerinden Başçuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi ile irsâl ve îsâli musammem olan seyf-i Hüsrevânî ve ferve-i hâkânî ve bâlâsı tuğra-yı garrâ-yı sultânî ile muvaşşah hatt-ı cihân-bânî, mukarreb-i mücerrebe teslîm ve kâffe-i levâzımâtı tetmîm ve tanzîm olunup, işbu Cemâziyelâhir'de hâk-i pây-i hümâyûna yüzler sürerek ma'iyyet-i âlilerine terfîk olunan yüz kadar baratalı sofalı ve yedekçi ile Cumartesi günü Üsküdar'a güzâr ve Erzurum arzusuyla menzil-i maksûda süvâr olup, oradan avdetine kadar hidmet-i vekâlet ser-çuhadâr-ı şehriyârîye ahass ve havâss-ı kurenâdan atûfetlü sırkâtibi efendi hazretleri, vekîl-i sâbitü'l-vekâle ve rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkâneye dâir mesâlihin küllîsi uhdesine havâle olundu.

Reşîd Ağa'nın silâhdârağa tütüncülüğünden azledilmesi

Tebdîl-i Duhânî-i hazret-i silâhdârî Reşîd Ağa

Ağa-yı âlî-şân-ı silâhdâr-ı zî-şânın, beş on gün evvel tütüncülüğü hidmetiyle mü'evvel olan gulâm-ı nîk-nâmlarından seferlili Reşîd Ağa, küçükten beri dâire-i felek-fâhire-i hazret-i silâhdârîde neşv ü nemâ bulmuş bir bende-i bî-hûş ve halka be-gûşî olduğundan, bazı mertebe kusûr edeceği ma'lûm ve kimsenin sözünü dinlemeyeceği meczûm iken, bi'l-iltizâm istihdâm olunması gulâm-ı be-nâma sebeb-i gurûr-ı tâm olup, silâhdârağa buralarını bilerek tavrını ma'zûr tutmayıp tebdîline mecbûr olduğu hâlde, dâiresi halkı bu dakikalara [147b] tegâfül ve anın emeli ne merkezde idüğünü tecâhül edicek, silâhdârağa bunlardan i'râz ve "Kölemi zabt etmiyorsuz" diyerek kimselere itirâz etmeyip, bilâ-suâl tütüncüyü seferli odasına yatağı ile irsâl ve tütüncülük hidmetiyle seferli kethüdâsı Uzun Emin Ağa'nın tütüncüsü Sâmi Yahya Bey'i dâire-i ikbâle idhâl edip, Gulâm Reşîd şimdilik defter-i muteberden resîd ve seferli kethüdâsına tütüncülük etmek üzere ekîd ve şedîd tenbîhler ettiği sebeb-i kat'-ı rişte-i ümmîd-i baîd oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Sarây-ı Topkapı

Surre-i Hümâyûn, bu sene-i mübârekede dahi sâbıkları misillü ihrâc buyrulması karâr-dâde-i erbâb-ı ibtihâc olmakla, yevm-i mezkûrde umûr-ı

mevfûr-ı surre Devletlü Dârüssâde Ağası Bekir Ağa Hazretleri'nin ma'rifetiyle tanzîm ve o cihetle huzûr-ı hazret-i padişâhîde dört yenli serâsere kaplı samur iksâsıyla nezâret-i Haremeyn-i muhteremeyne ta'zîm olunup, ba'dehu ağa-yı mûmâileyh hazretleri, kâide-i kadîmesi üzere nâke-i surre-i hümâyûnu dolaştırdıktan sonra emânetleri emîn-i surre nasb olan Cabbarzâde Abbas Bey'e teslîm ve cümlesi yerler öpüp gittikleri *sahâif-i Enderûniyye*'ye tahrîr ve terkîm olnudu.

İzzet Molla'nın padişah tarafından affedilmesi

Afv u ıtlâk-ı İzzet Molla Efendi ez-menfâ

Asr-ı mahâsin-hasr-ı padişâh-ı bâhirü'n-nasrda teşehhür eden şuarâ-yı sihr-âzmânın pek âteş-zebânlarından Faziletlü İzzet Molla, mukteza-yı takdîr-i mümteniü't-tağyîr Keşan'a nefy ü iclâsı ser-çeşme-i hâtırını tekdîr ettiği hâlde, zât-ı şâhâneye olan hulûsunun iktizâsı yine ed'iyye-i şâhî ve medhiyye-i şehinşâhîde tecvîz-i kusûr etmediği müstevcib-i afv u âtıfet-i padişâhî olmakla, sebili tahliye ve a'dâsı tarzıyye olunarak hânesine gelmesi zümre-i hasret-keşâna tesliye oldu.

Eski şeyhülislâmlardan Zihni Molla'nın vefatı

Vefât-ı Zihnî Molla Efendi ez-ma'zûlîn-i meşâyih-i İslâm

Otuz üç senesi meşihatten azl ile müdâvim-i duâ-yı devlet ve mülâzim-i senâ-yı saltanat olan Zihnî Molla Efendi, işbu otuz dokuz senesi şuhûr-ı selâse içinde câh-ı cihânı terk ve makâm-ı a'lâ-yı illiyyîni derk etmekle rahmet-i Hakk'a vâsıl ve müjde-i mağfirete nâil oldu. Müteveffâ-yı mevlânâ-yı müşârünileyh bin yüz yetmiş bir târihinde câlis-i deyhîm-i evreng-i şâhî ve nâil-i tâc u taht-ı şehinşâhî olan, cennet-mekân Sultan Mustafa Han Hazretleri'nin zaman-ı saltanatlarında bulunan [148a] şeyhülislâm-ı sellemehü's-selâmdan İsmail Âsım Efendi'nin hafîd-i ru-sefîdi olmakla, re'sen rüûsa nâil ve tarîk-i ilmiyye-i resmiyyenin merâsimine mâil olarak iki yüz yirmi sekiz senesi pâye-i refî'a-i Sitanbul'a vâsıl olduktan sonra sâl-i âtiyede sa'dâta nakîb ve mâ-fevkine rakîb olıcak, müddet-i kalîlede câh-ı nekâbetten azl ile ahlâfına eslâf ve defter-i ulemâda ma'zûlîn-i nakîbü'l-eşraf yazılıp, muahharen Anadolu pâyesiyle refîü'ş-şân ve Rumeli pâyesiyle terfî'-i şân etmeden otuz senesi makam-ı bülend-ihtirâm-ı şeyhülislâmî ile kâm-rân olduğuna tarîk-i ilmiyye hayrân olduğu hâlde, bera'a-i fetvâ müsellem-i dest-i itfâları olmuş iken otuz üç senesi zarfında zuhûr eden vak'a-i mûm-ı mezmûm sebeb-i azl-i

mevlânâ-yı merkûm olduğu mukaddemeden ma'lûm oldu. Ancak merhûm-ı müşârünileyhin kevkeb-i bahtı âlî ve lâzım-ı melzûm gibi olan ulûm-ı zâhire ve bâtınadan zihni hâlî ve ale'd-devâm mazmûn-ı kelâm aksâ-yı âmâli olmakla, bazı nâs-ı meâl-şinas mazmûnunun dil-dâdesi ve mefhûmunun üftâdesi idi. Rahmetullahu Teâlâ aleyhi rahmeten vâsiaten.[115]

Sarıkçı Yamağı Hâfız Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Yamak-ı ser-destârî Hâfız Efendi ez-hâne-i seferli

Hâne-i bî-bahâne-i seferlide hidmet-i destâr-ı şehriyâr-ı şevket-şiâr ile iştihâr bulan sarıkçı yamaklarından Başyamak Hâfız Efendi, evvel ve âhir giriftâr-ı bend-i kemend-i zülf-i perişân ve leyl ü nehâr âteş-i aşka nişân olmuş pervâne-misâl bir cân olmakla, her zaman bir âfet-i devrâna yanageldiğinden;

Vallahi bu aşk ehline taklîd ile olmaz
Ey bü'l-hevesân etmeyin izhâr-ı muhabbet

müfâdınca gûn-â-gûn şarkı ve gazel söylemekte yekûn şuârâ-yı zürefâ ciğer-hûn olmakla, ekser mukallid-i aşk-ı hakîkî geçinen dil-i mürde ve pejmürdeler şâir-i mezbûrun gazel-i gayr-i mübtezelleri ile tesliyet-i derûna mecâl ve ânın meâl-i şefkat-iştimâliyle hasbihâl ederek, tasavvur-ı visâl-i hayâl-i muhâl ettiklerine mebnî, her güfte-i âşuftesini bir makam-ı müsteâra beste ve her nağme-i nühüftesini nevâ-yı âha peyveste eylediklerini fakîr-i dil-haste teberrüken tahrîr ve bir iki beyt-i bercestesini teyemmünen tasdîr etmiştir. (Li-münşihi);

Ey sâkî-i Cem neş'e-i mül tâze yetişdi
Gülzâr-ı ümîdimde o gül tâze yetişdi
Mahmûr idi mestâne gönül tâze yetişdi
Gülzâr-ı ümîdimde o gül tâze yetişdi [148b]

Sâkıb o ten-i nâzike gül ile dokunma
Şebnem gibi bâr olma sakın üstüne konma
Ey bülbül-i şûrîde aman pençeni sunma
Gülzâr-ı ümîdimde o gül tâze yetişdi

şarkısı şark ve garbı tuttuğuna meâl müsâid ve siyâk u sibâkı davasına şâhid olabilir ve mertebe-i sânîde hıdîv-i evreng-i meâni meşhûr Kırım Hanı Sultân-ı

115. "Allah ona sonsuz rahmet etsin."

şuarâ Şâhin Giray Sultan'ın azlini tesdîs ve bu gibi güfte-i âşüfteleri tahmîs ederek Sâkıb mahlası ile tahallüsü sebeb-i üss-i esâs ve te'sîs olmuştur.

Yâr ki bu sînemin derdine olur devây
Âh ide mi rûz u şeb hasret ile bu gedây
Yâd girüb araya oldum o mehden cüdây
Vâsıl-ı cânân iken cânımı verdim Giray

Yâr gelüb aşkın menzilini kılsa cây
Eyleye mi gün yüzün dîdeleri rûşenây
Yavru iken kondurur pençe-i şâhı kola
Tâc-ı ser-efrâza şâyeste vü lâyık ola

Saltanat u devletin hablini bende bula
Destine alsa revâ her dü-sarâyı nola
Yâver olursa eğer lutf-i Hudâ bir kula
Bir pula muhtâc iken dehre olur pâdşây

diyerek yaptığı şeylerin her varak-ı müteferriki seb'a-yı muallâka kadar iştihâr ve belki elden ele gezerek her diyârda intişâr bulmuştur. Nihâyet efendi-i mûmâileyh her fenden zi'l-yed ve her kıssadan hisse-mend olduğu bast olunan mukaddemeden ma'lûm-ı erbâb-ı hıred olduğundan başka, dâimâ aşka mübtelâ olduğu tercüme-i hâlinden meczûm ve fakat kart sevmek indinde mezmûm olmakla;

Geçmiş zamân olur ki hayâli cihân değer
Köhne civân olur ki cemâli bin cân değer

dedikleri sözlere adem-i mümâşat, bu muâmele-i bâridesi hatt-ı ber-âverdelere bir nev'i mükâfat demek olduğu hâlde, a'lâ rivâyetin bazı müneccimîni istimzâc ve zâyiçesini istihrâc ettirdikte, asıl ismi Mustafa olduğu hasebiyle müneccim "Bu isimde birisi sırkâtibi olacaktır" diyü cezm edicek, bî-çâre Sâkıb kendinin olmasına zâhib olup, hayli günler müjdecilere müterakkıb olmuş ise de sâl-i sâbıkta çerâğ olan Çantacı Râgıb Efendi'nin acemîsi küttâb-ı ma'âlî-elkâbdan Mustafa Efendi sırkâtipliği unvân-ı âlisiyle kâm-yâb ve sâye-i hümâ-vâyede melâz ve melce-meâb olıcak, Sâkıb-ı bî-şuûr "Gelmez bana aslâ fütûr" demeyip, ba'dezîn [149a] kat'-ı rişte-i ümmîd ve min-ba'd ihtimâl-i baîd için müterakkıb-ı mansıb-ı cedîd olmayarak, hemen takdîm-i arz-ı hâle ictisâr ve tecâhül-i ârifâne ile "alîl olmuş ihtiyârım" diyü tahrîk-i merhamate ibtidâr etmekle, bu defa münasip nân-pâre ile çerâğ ve yirmi üç senede saraydan

kat'-ı ferâğ etmeğin, uhdesinden münhal olan başyamaklık ile davulcubaşı Sarıkçı Emin Ağa kâm-rân ve sarıkçı yamakları beyninde hayli bey' ü şirâ olduktan sonra seferlide sarık saran ağalardan 'izâr-ı gül-'izârı ateşe aş ve ismi İbrahim olmakla, şöhreti "Yanar ateş" olan İbrahim Efendi sarıkçı yamaklarının gözüne güneş gibi girdiği vesîle-i beyân-ı keşmekeş oldu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

İhrâc-ı elbise-i şitâiyye ve ilbâs-ı libâs-ı resmiyye

Enderûn-ı hümâyûnda her mevsime riâyet âdet ve şiddet-i şitâda, külliyen kıyâfet koyu renklerden ibaret olduğu rivâyet olunduğundan başka, husûsiyle rûz-ı nevrûzdan sonra yevmen-fe-yevmen leşker-i sermâ ihtiyâr-ı inzivâ ve küşâyiş-i havâ ânen-fe-ânen rû-nümâ olmakla, nev'-ummâ ortalık itidâle meyyâl ve her taraf tarâvet kesbeylediği vâkiü'l-hâl olmağın, ba'dezîn kudûm-i fasl-ı bahar ve gerek tesâvî-i leyl ü nehâr cihâru gül-i gülzâra döndürerek, bi-hamdihi Tealâ, her yer bâğ-ı İrem'e şebîh ve belki heşt-behişte müşâbih olmasıyla, elbise-i şîtâiyyenin bu mevsimde telebbüsü gayr-i câiz ve belki atlas mevsiminin bile zamanı mütecâviz görünmeğin, hemen işbu Şabân-ı şerîfin sekizinci Pazartesi günü kışlık urbaları tebdîl ve alay ile gidildikçe telebbüs olunan çuhaya kaplı samur kürkleri sofa kaplı samurlara tahvîl olunduğu, Zeyl-i *Vekâyi'-i Letâif*'e tertîl olundu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-sarây-ı Sahil-sarây-ı Beşiktaş

Lütf u eltâf-ı ilâhî, niâm u ni'met-i nâ-mütenâhî berekâtıyla işbu şehr-i Şabân-ı şerîfin on birinci gününe tesâdüf eden Perşembe günü ve Nisan'ın on dokuzuncu günü serîr-ârâ-yı ma'delet efendimiz hazretleri, ihtiyâr olunan eşref saatte Topkapı Sarayı'ndan sâhil-sarây-ı Beşiktaş'a güzâr ve cümle âlem şeref-i makdem-i meymenet-tev'emlerin teyemmüm addeyledikleri, zîver-i sahâif-i nakş-ı nigâr-ı kalem-i bediyyü'l-âsâr oldu.

Çinili Köşkü'nde rikâb merâsimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı resm-i menzil ve nakl-i padişâh-ı âli-cenâb

Nakl-i hümâyûn-ı [149b] meymenet-makrûnun üçüncü günü, resm-i kadîm ve tavr-ı müstadîm üzre göç rikâbı Çinili Köşkü'nde olacağı silâhdâr-ı

nâm-dâr tarafından Bâbıâli'ye ihbâr olunmağın, sadr-ı celîlü'l-kadr devletli Gâlib Paşa ve Şeyhülislâm-ı muallâ-makam ve Kapudan-ı deryâ Vezîr Hüsrev Paşa ve Muhafız Hüseyin Paşa, ol cây-ı dil-küşâda hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîye yüzler sürmek müyesser ve bir saat nücûmu kadar rikâb resm-i vâlâsı icrâ buyurulduktan sonra ber-minvâl-i muharrer avdetleri mukarrer oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib-i kısteyn der-Sarây-ı İslâmbol

Ramazân-ı şerîf üzeri verilegelen mevâcib-i kısteyn, ferdâsı yevm-i isneynde sunûf-ı askeriyeye teslîm ve kaidesine tatbîken taksîm olundu.

Padişah tarafından sadrazama hediye gönderilmesi

İrsâl-i teşrîfât-ı şâhâne be-taraf-ı sadr-a'zamî be-dest-i silâhdârî

Dâimâ ulûfe verildiğinin üçüncü günü, taraf-ı şâhâneden sadrazamlara muanven hatt-ı hümâyûn ve müzeyyen hançer-i mücevher ve bol yenli samur kürk irsâli mukarınen olup, ancak kısteyn mevâcibinde silâhdârağa ile irsâli teşrîfatta mukayyed ve kıst-ı vâhide çuhadâr ağa ve rikâbdar ağa ve hâsodabaşı ve kiler kethüdâsı ve seferli kethüdâsı ile gönderilegeldiği bâlâ-yı evrâkda mümehhed olmakla, işbu defa teşrîfât-ı mezkûre, kâide-i meşhûre üzere silâhdârağa hazretleri yediyle Bâbıâli'ye irsâl ve hâmil olduğu hattı hatavât-ı iclâl ile her taraftan istikbâle isticâl olunup, hâk-i pây-i hazret-i vekâlet-penâhîye rûy-mâl olmazdan akdemce, semmûr-ı müstevcibü's-sürûru arkasına ve hançer-i mücevheri beline ve hatt-ı şerîfi eline verdiği ile dâmen-i muanven-i hazret-i vezîr-i âzâmîyi bûs edip, mecma'-ı havâss u avâmda, mazmûn-ı münîf-i hatt-ı şerîf-i mehâbet-redifi, re's-i fülk-i devlet Atûfetlü Seyyidâ Efendi Hazretleri kıraat ve hitâmında duâ-yı vâcibü'l-edâyı herkes kendüye farîza-yı zimmet bildikten sonra silâhdârağa hazretlerine, kürk odasında resm olan kürk ilbâs ve iksâ ve ma'iyyetinde gelenlerden Başlala Mahmûd Ağa'ya ve Kaftancı Nazîf Efendi'ye ve yeni başçakırsalan olan Erîb Paşa birâderi Hüseyin Efendi'ye, Başsofalısı Abdullah Ağa'ya ve Başkülâhîsi Hâfız Ağa'ya ve Başyedekçisi [150a] Harpûtî Ömer Ağa'ya ve Kapıçuhadârı Gürcü Osman Ağa'ya hila'-i fâhireler ilbâsıyla rüsûm-ı âdiye kâmilen ifâ ve teşrîfât-ı seniyye mükemmelen icrâ olunduktan sonra ağa-yı âli-cenâb, kemâl-ı edeb ü âdâb ile bâb-ı devlet-meâbdan avdet ve sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş'a vusûlü kurtlama alan binişçi ağalara sebeb-i sermâye-i servet oldu.

Başçuhadâr Bekir Efendi'nin Erzurum'dan İstanbul'a dönmesi

Avdet-i ser-çuhadâr-ı tâc-dârî ez-me'mûriyet-i ma'iyyet-i serasker-i İrân

Eyâlet-i Erzurum'da, İrân seraskerliği unvânıyla eş'ia-bahş-ı pertev ü iclâl olan, Sadr-ı esbak Devletlü Abdurrauf Paşa Hazretleri tarafına kılıç kaftan îsâline me'mûr olan Başçuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi Hazretleri, edâ-yı hidmet-i müstevcibü'l-mefharetten seri'an avdeti iddia ve bir kadem akdem ruhsatı istidâ etmekle, vezîr-i Felâtun-tedbîr tarafından muazzezen izâmına himmet ve kaide-i mehâmm-sâzî ve mihman-nüvâzîye riâyet buyrulup, Erzurum'dan İslâmbol'a yirmi beş günde vusûlü müyesser-kerde-i Rabbü'l-izzet olup, işbu Şabân-ı şerîfin yirmiyedinci Cumartesi günü hâk-i pây-i emel-bahşâ-yı hazret-i zıllullâhîye çehre-ber-sây-i izz ü müsûl ve bu vechile iyâb u zihâbı nezd-i kerem-vefd-i mülûkânede karîn-i kabûl olıcak, ke'l-evvel başçuhadârlık mesned-i vâlâsıyla mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümûl oldu.

Bostancıbaşı Mehmed Ağa'nın vefat etmesi ve yerine Kara Osman Ağa'nın getirilmesi

Vefât-ı Serbostânîyân Servili El-Hac Mehmed Ağa ve nasb be-câyeş Kara Osman Ağa

Çend mah mukaddem bostancıbaşılık mansıbıyla müstahdem olan Servili El-Hac Mehmed Ağa, diyânetli, munsıf ve hakkaniyet ile muttasıf bir âdem olmakla, herkes senâsını iltizâm ve mansıbında bekasını hâlen kâlen istirhâm ederler idi. Ancak bî-çârenin gerdeni altında luhûm ve şuhûmdan mürekkeb bir şiş peydâ ve gittikçe dâhiye-i dehyâ gibi olunca, huzzâk-ı hükemâ kimi ur ve kimi urma gibi türlü türlü devâlar ederek, tedbîrden cümlesi âciz ve bir taraftan neşter urulması gayr-i câiz dediklerinden, öyle böyle birkaç aylar zahmet çektikten sonra Ramazân-ı mağfiret-nişâna iki gün kalarak ahirete rıhlet ve muntazır-ı rahmet ve müjde-i mağfiret olmakla, münhal olan bostancıbaşılığa haseki ağa bulunan bî-rahm u şefkat Kara Osman da'vet olunup, mansıb-ı mezkûr ile mesrûr ve celb-i menfaat [150b] için ma'siyete mecbûr oldu.

Çuhadâr Mehmed Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadâr Mehmed Efendi ez-hazine-i hümâyûn

Hazine-i hümâyûn ağalarından Tophaneli Çuhadâr Mehmed Efendi, birçok vakitten beri duçâr-ı ilel ü emrâz ve hastalığı muallel bi'l-ağrâz olmadığı

sebeb-i dehşet-i erbâb-ı inkıbâz olmakla, harc-ı hâssadan mâhiye-i mahsûsa ile çerâğlığı tensîb ve merhem-i şefkat-i şehin-şâhî ile hâtır-ı mecrûhu tatyîb olundu. Ağa-yı merkûm, on sekiz senesi hazineye yazılıp Enderûn'a geldiği ehline ma'lûm ise de o tarihte bir mahbûb-ı dil-âşûb olmağın, uşşâk-ı müştâkı kendüye mensûb ve her ne kadar atıp tutmuş ise de kimseye mağlûb olmadığından, yirmi yedi senesi Dolmabahçe binişinde vukû' bulan Arabacı İbrahim'in katl maddesi bunun yüzünden zuhûra geldiği mahallinde muharrer ve bu hususa maktûlün veresesinden ziyâde mükedder olduğundan, dâima bet ve benzi bozuk ve o günden beri yıldızı düştüğü pek soğuk oldu ise de târih-i mezkûrde lalası bulunan Çuhadâr Sarım Bey'in hatırı için kusûru ma'zûr ve yirmi dokuz sene çuhadârlık unvânıyla mesrûr olmuştu. Ancak bir daha benzi yerine gelmediği âşikâr ve min-ba'd feyz alamayacağı bedidâr olmakla, bâlâda bast olunan vechile çerâğlığı karâr ve bakıyye-i ömr-i nâ-pâyidârı tarumâr olmaya yüz tuttuğu gâliba sebeb-i inkisâr oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı şerîf der şeb-i çehârşenbih

İşbu otuz dokuz senesi Ramazân-ı bâhirü'l-feyezânı, Nisân-ı pür-ihsânın yirmi yedinci gecesinde şûle-pâş-ı şa'şaa-yı zuhûr ve telezzüzât-ı ruhâniyyesi ile erbâbının kalbi nûru'n-a'lâ-nûr gibi olup, kandil yandığı Çarşamba gecesi umûmen ümmet-i Muhammed terâvihde "Salli alâ Muhammed" diyerek salâta kıyâm ve sıyâma devâm etmeleriyle, Cenâb-ı Hak muvahhidîn-i dini muvaffak buyurup itmâmını müyesser ve tilâvet olunacak Kur'an-ı azîmü'ş-şânın sevâbı ile kulûb-ı müminîni münevver ve bu hususa derûnî duâlar mükerrer olduktan sonra, ferdâsı gün huzûr derslerine bed' ile ders-i âm efendilerin duâlarına şevketlü, mehâbetlü efendimiz hazretleri mazhar ve âsâr-ı icâbeti güneş-veş izhâr oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i erkân-ı devlet be-Hırka-i Saâdet

Ramazân-ı [151a] bâhirü'l-feyezânın on beşinci gününe tesâdüf eden Çarşamba günü, mutâd olan Hırka-i şerîf ziyâretine efâhim-i vükelâ ve eâzım-ı ulemâ bâ-tezkere da'vet ve öğle namazını edâdan sonra şeref-i ziyâret-i Hırka-i Saâdet ile mazhar-ı mefharet oldukları, şân-ı şevket-i şa'şaa-i devlet-i ebed-müddet oldu.

Padişah huzurunda ilâhi okunması

Hânden-i ilâhî der-huzûr-ı hazret-i padişâhî

Hazret-i padişâh-ı dil-âgâh, min indillah mecbûr-ı nutk-ı evliyâullâh olduğu mahall-i iştibâh olmamağla, her gâh bir vesîle ile pîş-gâh-ı pâdişâhîlerinde istimâ'-ı ilâhî, kalb-i pâk-i tâb-nâk-ı şehinşâhîlerin mazhar-ı füyüzât-ı nâ-mütenâhî edegeldikleri bedihî olmağın, Ramazân-ı şerîf ile teşerrüf olunalıdan beri Balıkhane mâbeyn-i hümâyûnunda birkaç defa ilâhî okundu ise de işbu Hırka-i Saâdet ziyâreti avdetinden sonra zât-ı şâhâne iftarı silâhdârağa köşkünde edip, terâvih-i şerîfi hâsodalı ağaların namaz kıldıkları yerde edâ ve terâvih ve tesâbih hitâmında kilerli ağaların odaları üzerine binâ olunmuş olan meydana nâzır kasr-ı fevkânî kudûm-i hâkânî ile şeref-pîrâ olup, nihâyet mehtâb münâsebetiyle şa'şaadan ortalık müstağnî olduğu hâlde, ziyâde ziyâda fâide melhûz ve tab'-ı şâhân mutlaka mahzûz olacaklarından, silâhdârağa meşaleler getirtmekle gece gündüzden â'lâ olıcak, müezzinân-ı hoş-elhân, ilâhî-hân olmaları fermân ve o anda mecmû'u huzûr-ı hümâyûna şitâbân olup, meydân-ı vasîü'l-erkâna halka çevirdiklerinde cümlesine rüchânı zâhir ve ilâhi okumağa mâhir olan çavuşlardan Suyolcuzâde Sâlih Efendi;

Taht-gâh etdi vücûdum şehrini sultân-ı aşk
Dil sarâyında kuruldu bir ulu divân-ı aşk
Ey Gafûrî irmek istersen eğer cânânına
Terk-i cân eyle tecellî eylesin cânân-ı aşk

nutk-ı pâkini pek temiz okuyup sâirleri umûmen evc kolunda yapılmış müntehab ilâhiyâttan;

İlm-i bahrî vücûd asdâfının dürdânesiyim ben
Maârif kenz-i dil vassâfının pervânesiyim ben
Benim ilmim katında müctehidler âciz olmuştur
Velî ilm-i ilâhînin dil-i dîvânesiyim ben

ilâhisi de kâmilen okunup arkasından;

Ey sanem n'oldun câne kasdın var
Bağrımı deldin ya ne kasdın var
Başım önünde çevgân elinde
Çelmeden [151b] gayrı ya ne kasdın var

okunduğunu müteâkib;

Ey gönül bir derde düş ki anda dermân gizlidir

ilâhisi de alenen okununca, hâsodalı ağaların müteheyyizânından Müezzinbaşı Şâkir Ağa;

Derdâ ki râz-ı pinhân hâhed şod âşikârâ[116]

meâlini izhâr ve bî-ihtiyâr bir âh-ı can-gâh ile sadâsının yetiştiği perdelere tırmaşarak;

Bezm-i câmîde mey-i lâ'lin olup cür'a-keşi
Olmuşum mest-i muhabbet akıdub kanlı yaşı
Ururum na'râ-yı mestâne hemân subh u 'ışâ
"Lî habîbun medeniyyün Arabiyyün Kureşiyyün
Ki buved derd-i gameş mâye-i şâdî u hoşî"[117]

güfte-i şiftesini Rast yüzünden okuması samiîne te'sîr ve hakkâ ki Molla Câmi kuddise sırrehu's-sâmi hazretlerinin nazm-ı bî-menend-i âlem-pesendi bu vechile teşhîr olıcak, taraf-ı eşref-i şâhâneden tab'-ı hümâyûnları mahzûz olduğunu müş'ir, silâhdârağa kullarının vasıtasıyla kef-ber-kef altınlar müezzinbaşıya teslîm ve onun ma'rifetiyle ilâhî okuyanlara taksîm olduğu sırada zât-ı şâhâne kasr-ı İrem-asrdan kıyam ve safâ-yı hâtır ile mâbeyn-i hümâyûn tarafına tahrîk-i ligâm eyledikleri cümleye sebeb-i şevk-i hırâm u ihtirâm oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı cedîd

Gurre-i garrâ-yı hilâl-i Şevvâl, Perşembe gecesi dîde-i âmâle arz-ı cemâl edemediğinden, ikmâl ve istikmâli şeb-i mezkûrda dûçâr-ı ukde-i eşgâl olmakla (Nazm);

Hilâl-ı ıydı şehr içre ne görmüş var ne tutmuş

116. "Heyhat, gizli olan sır açığa çıkacak"
117. "Benim Medenî, Arap, Kureyşli bir sevgilim var; onun gam ve kederi dolayısıyla meydana gelen dert, mutluluk ve hoşluğa sebeptir."

kelâm-ı pür-nizâmı üftâde-i efvâlu avâm olarak, Perşembe arife ve Cuma bayram olmağın, vüzerâ ve ulemâ ve umenâ hâk-i emel-bahşâ-yı hazret-i pâdişâh-ı şevket-ihtivâya yüzler sürerek, üç gün üç gece mukarin-i envâ'-ı zevk ü safâ oldular.

Padişahın İstanbul'da okuyan öğrencilere ihsanlarda bulunması

Zuhûr-ı ihsân-ı şâhâne be-mekâtib-i etfâl-i Âsitâne

Pâdişâh-ı a'zam ve şehinşâh-ı muazzam hazretleri, resm-i şecaat ve evc-i sehâvette ke'l-'alem ve uluvv-i himmet-i bâlâ-nehmetleri cümleye müsâbakatları müsellem iken, bu defa yine hitâm-ı bayramda kâffe-i etfâl-i debistân-ı ebced-hânı ve gerek muallim-i müteallim-i hazret-i Furkân-ı Ku'ân-ı azîmü'ş-şânı deryâ-yı ihsânlarına gark ve ganî vü fakîr ü sagîr ü kebîri lütf-ı firâvânlarına müstağrak buyurdular.

Padişahın Silâhdârağa Çiftliği'ne gitmesi

Rağbet-i şehriyârî be-çiftlik-i silâhdârağa ve celb-i kibâr-ı Enderûn-ı hümâyûn be-câ-yı ân-ı dil-küşâ

Silâhdâr-ı cihândârın sâye-i şâhânede mâlik olduğu Gümrükçü Osman Paşa Çiftliği [152a] gâyetle havadar ve mevkice şâyân-ı itibâr olduğundan, ricâl ve kibâr medhiyle evkat-güzâr olup, her biri bir vesîle ile gördükleri tezkâr kılındığı gibi, işbu Şevval-i şerîfin on altıncı günü arz ağalarından çuhadârağalık rütbe-i ref'iası hâiz Şair Râsih Efendi ve rikâbdarağalık ile mütehayyiz sâbık Müezzinbaşı Ceviz Emin Ağa ve Kiler Kethüdâsı Süleyman Ağa ve Seferli Kethüdâsı Uzun Emin Ağa ve Hâsodabaşı Mehmed Ağa ve kırk hâsodalının nısfı, silâhdârağanın tavsiyesiyle tebdîl tarzına çiftlik-i mezbûra gidecekleri tebşîr ve seher vakti Yıldız Köşkü'ne çıkıp, orada müteheyyi kılınan hintolar ile azîmetleri mezîd-i tevkîr olunca, şâh-ı encüm-sipâhın ma'iyyet-i mülûkânesinde Ayazağa dedikleri çiftliğe iki üç saatte muvâsalat ve aşağı odalardan müretteb olan ağalar dahi saati saatine müsâraat edip, cümlesinin bir vakitte vusûlleri müyesser ve akşama kadar envâ'-ı zevk ile imrâr-ı vakt etmek mukadder olduğunu, işbu abd-i ahkâr bu sefer gidenler ile berâber olmadığından tafsîlinden hazer ve yatsıya yakın saraya geldiklerinde işittiğimi yazmaya zafer bulduğum vesîle-i beyân-ı sarf-ı nazar olmuştur.

Hekimbaşı Behçet Efendi'ye Rumeli pâyesi verilmesi

Tevcîh-i sadâret-i Rumeli be-ser-tabîb-i padişâhî Behçet Efendi

Sudûr-ı izâmdan, dâder-i ekber Semâhatlü Hekimbaşı Behçet Efendi Hazretleri, işbu otuz senesi Zilkâdesi gurresinde Rumeli'ne kazasker olduğu fakîr ve hakîr bayaca bir sermâye-i kerr u fer oldu. Müşârünileyh hazretlerinin hısâl-ı hamîdesine âlem meftûn ve hekimâne hareketinden her sınıf memnûn olduğundan sâl-i sadâretlerine tanzîm olunan kasâid ve tevârih hadd-i tahmînden bîrûn ise de içlerinde İzzet Molla Efendi'nin ve Aynî Efendi'nin ve Râif Bey'in tarihleri intihâb ve her cihetle;

Evvel dîbâçede lâzım gelir temme'l-kitâb

müfâdı işrâb olunmuştur. İzzet Efendi'nin;

Geldi bâ-ikbâl müjde sadr-ı Rûm'un Behçet'i

Aynî Efendi'nin;

Zi- sadr-ı Rûmeli Yahyâ be-reft, Behçet be-câş âmed[118]

Raif Bey'in;

Ser-etibbâ Behçet Efendi'ye hakkâ Rumeli

tarihleri sâirlere tercîh ve leâlleten tasrîh olundu.

Şehzade Abdülhamîd Efendi'nin lalası Hâfız Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i lala-yı şehzâde-i şâh-ı cihân

Ekber-i emced-i şehzâde-gân-ı civan-bahttân Abdülhamîd Efendi Efendimizin [152b] lalalığı unvânıyla terfi'-i şân eden, ağayân-ı kadr-dândan Hâfız Mustafa Ağa, mahviyetli bir lala olmakla beş altı sene ol hidmet-i müstevcibü'l-mefharet ile muazzez olduğu hâlde, taat u ibâdâtı ile elûf ve me'lûf olduğundan lala-yı pür-intibâh sâye-i şehinşâhîde refah görmekte

118. "Rumeli sadâretinden Yahyâ gitti, yerine Behçet geldi."

ise de sinni serhadd-i sabiîne yetmiş ve o cihetle iş bitmiş göründüğünden, hâne-i hâssadan muhrec Kara Mustafa Ağa'nın mahlûl olan nân-pâresi lala-yı mûmâileyhin can-pâresi olmak üzere tevcîh ü ihsân ve âhir vaktinde çerâğlığı medâr-ı tesliyet-i ervâh-ı güzeştegân-ı ehl-i imân olup, uhdesinden münhal olan şehzâde lalalığına seferli odasından gitme Hoca Halil Efendi nâil ve akrân u emsâli arasında iftihâra mâil olmağın, açık kalan hâsoda gediği kilerin peşkirbaşılığından gitme Sultan Çırağı Şehlâ Hasan Efendi'ye hak ve mülâzimân-ı hâne-i hâssa arasında müstehak oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icra-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

Resm-i merâsim-i ıyd-ı adhâyı icrâ arzusuyla, işbu şehr-i Zilhiccetü'ş-şerîfenin dokuzuncu gününe tesâdüf eden Salı günü arife olmakla, öğleden sonra İstanbul sarây-ı hümâyûnuna gidilip, ferdâsı günü Bâbüsaâde pîşgâhında rüsûm-ı muâyede kâmilen icrâ ve tetimmât ve teferrüâtu dört gün ve dört gece müteâkiben îfâ olunduğu sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Çuhadârağa Râsih Efendi'ye Hudâvendigâr tevliyetinin ihsan edilmesi

Çerâğ şüden-i çuhadârağa be-tevliyet-i Gazi Hudâvendigâr

Mahrûse-i Bursa'da kâin Gazi Hudâvendigâr tevliyetiyle, otuz senesi kilâr kethüdâlığından çerâğ olan Osman Ağa kurban bayramı günü canını kurban ettiği mesmû'-ı mukarrebân olıcak, uhdesinden münhal olan tevliyet-i cesîme, hâlâ çuhadârağa bulunan Atûfetlü Râsih Efendi Hazretleri'ne lûtfen ve âtıfeten ihsân ve Haremeyn-i muhteremeyn muhâsebeciliği pâyesiyle dâhil-i silk-i hâcegân-ı müşeyyedü'l-erkân olduğu hakkında ilâve-i unvân olmağın, çuhadârağalık câh-ı celîlesine rikâbdâr-ı şehriyârî, sâbıka ser-müezzin-i tâcdârî Atûfetlü Emin Ağa Hazretleri şâyân ve rikâbdarağalık mesnedine Tülbentağası Kâmi Ahmed Efendi ityân olunup, tülbentağalığına mâ-dûnunda olan Anahtarağası Matrak Mehmed Emin Ağa karîn ve Peşkirağası Burnaz Ahmed Bey anahtarağalığı ile cümleye sûy-ı mukarin olmasıyla, uhdesinde olan asıl peşkirağalığı ile diyânetli Köşe Peşkirağası Sandalcı Halil Ağa i'zâz ve köşe peşkirağalığı raddesiyle eski hâsodalı ağalardan başbolyenli bulunan Miskâlî Ahmed Ağa tarab-sâz olup, nihâyette açık kalan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalı ağalardan sâbık Câme-şûybaşı Âkif Ağa mümtaz olduğu, mazhar-ı lutf-ı atıfet-i pâdişâh-ı bende-nüvâz oldu.

Padişahın Silâhdârağa Çiftliği'ne gitmesi ve burada düzenlenen eğlenceler

Azîmet-i Hazret-i Şehriyârî be-çiftlik-i cenâb-ı silâhdârî ve taltîf-i rikâbdârağa der-çiftlik-i mezbûr-ı meşhûr

Silâhdâr-ı şehriyârî Devletlü Ali Ağa Hazretleri'nin, sâye-i saltanatta nâil olduğu Ayazağa Çiftliği, günden güne ma'mûr ve derûn u bîrûnu nûru'n a'lâ-nûr olduğundan gelen mesrûr olmakla, pâdişâh-ı şâh-ı mansûr, havalar müsait oldukça rağbete mecbûr olup; işbu ahkâm-ı bayram-ı meserret-encâm resîde-i hitâm olduğunun üçüncü günü, yani şehr-i Zilhiccetü'ş-şerîfenin on yedinci günü, tertîb-i sâbıka tatbîken rağbete ikbâl ve bugünlerde rikâbdarağalık mansıb-ı âlîsiyle mukarin-i pertev-i izz ü iclâl olan Atûfetlü Kâmi Ahmed Efendi Hazretleri'nin dahi ma'iyyet-i mülûkânede azîmet etmesi, muvâfık-ı vâkiü'l-hâl olduğunu silâhdârağa beyân ederek ruhsat istihsâl etmiş olmakla, efendi-i müşârünileyh için mahsûsen bir hinto tertîb ve ol vechile azîmete tergîb etmeğin, yevm-i mezkûrda reh-i rasttan çiftlik-i mezkûra vusûl ve münâsib görülen dâireye nüzûl edip, bir miktar teneffüs ve ârâmdan sonra silâhdârağa hazretlerinin tavsiyesiyle iltifâta mazhar ve geçen sefer da'vet olunan arz ağaları gibi mükemmel bohça almak ona da müyesser olunca, keman-keşler cümleten bulundukları koşularda menzile durarak takım takım okların atıp yayların yastıkları ile havuz başına bâ-emr ü irâde azîmet ve orada çavuşlar ile musâhibler, şehnaz-bûselik faslını çalmak için tahsîl-i ruhsat ettikleri anda hânende ve sâzende taksîme âgâz ve nâle-i âh-ı cân-gâh-ı dügâh perde-i nâz u niyâzı şehnâza mûcib-i şevk-i bî-endâze olıcak, fiske dâirelerin velvelesi feleğin çarh-ı çemberine denk [153b] ve her sâz-ı hoş-âvâz yek-diğere âhenk vermek ile tekmîlinde cümlesine bahşişler zuhûr ve her biri altın aldıkça huzûr-ı hümâyûndan mürûr edip, bunların ardınca huzûrda hâzır ve iltifâta muntazır bazı sözü ve sohbeti tuhaf ve kalıp ve kıyâfeti daha ziyâde athaf görünen ağaların, latîfe tarzına birbirine mülâtefeleri emr ü fermân ve fakat bu bahâne ile muhalif-i mizâc-ı mülûkâne muâmeleye mütecâsir olmamaları, netîce-i irâde-i dâver-i devrân olduğunu o kalıpta bulunan mukallidân-ı nüktedan his ve iz'ân edince, hazinede olan ağalardan bir hüner-i gayr-i muteberde zi'l-yed ve beş on sene evvel Galata Sarayı'ndan gelen Kambur Esad olduğu yerden hareket ve üst başta vakâret ile duran Kambur Haşmet Efendi'nin yanına yakın gelmesi Haşmet'e hakaret gibi göründüğünden, bâ-ikrâh nigâhdan sonra gözlerini çevirip "Yanıma gelmede ma'nâ ne" yollu yolsuz bakıp, yine başını çevirince Esad-ı bî-edeb keyf ile âsûde ve Haşmet-i müeddeb kibir ile âlûde ise de Esad birini sened etmeyerek bî-arlığı mâye ve ihtiyârlığı sermâye edip, ne vakit olsa afyona cilâ

ve kamburlara salâ çağırarak para kapmanın yoluna baktığından hemen bî-perva Haşmet'e "Aman kardaş, canım arkadaş 'hekim kimdir, başına gelen' derler benim derdime çare bulsan yine sen bulursun hele ben arka üzerine yatmanın yolunu bulamadım, bilmem sen nasıl edersin, bana kolayını söyle" deyince Haşmet hîcâb edip hafîce "Gideyim" dediyse de Esad "Cevap vermeden gitme, arkamızda yük büyüktür, latîfeye gelmez" diyü kamburuna urdukça Haşmet hicâbından şaşırıp "Aman çirkin herif, bana bulaşma aklını başına topla" dedikçe Esad-ı mak'ad bî-kayd olduğundan Haşmet'e "Adam sen de, kendini yorma, sana bana nerede olsak hak. 'Uç yuvarlak uç' dediklerinden başka bazı kere çay ördeği, kavurma çömleği gibi yaraşıklı sözler bulup söylüyorlar. Bu sözler benim vakârıma, belki biraz da kibrime dokunuyor. Lâkin n'işleyim, elimden ne gelir senin gibi bir çarpık âdemin biri de benim, kendimi helâk mı edeyim" demesine Haşmet'in gerçekten canı sıkılıp "Aman el aman, ne arsız pîrsiz bir herif imişsin [154a] beni rezîl ettin, durma yanımdan git şimdi 'yangın var' diyü çağırırım demesine Esad hiç iltifât etmeyip "Ey gayrı kusûra kalma, serde câhillik var bundan sonra böyle hovardalıktan elimizi çekelim. Seninle mektebe başlayalım, biraz da okuyup yazalım" derken mudhik çavuşlar bâ-irâde bunların başlarından kavuklarını kapıp yerine yazma yeni yemeniler bağladıklarında, Haşmet, o zaman başına geleceğini bildiğinden Esad'a mümâşât edeyim dediyse de vakâreti mâni olup "Aman alçak herif, çok söyledin çok" demeden başka söz söylemediğinden, Esad Ağa "Hep sözlerin fakîri tasdîkdir, sahihsin, şu meydanda ikimizden alçak âdem yoktur. Hatta sen boyunu ve posunu bilmeyerek çuhadârlık da ricâ etmişsin, demek olur ki sen bizleri emele düşüreceksin, zira bizim bildiğimiz kamburlar hâsodaya gidemez ve çuhadâr olamaz ve başka hizmetlere giremez. Eğer sen olursan bize de yol olur" demesine Haşmet gülerek "Herif, ettiğin gibi bul" deyip savuşmak istedikte Esad dâmeninden çekip;

Kaçma benden gel beri sen
Boşboğaz sanma beni sen

deyince bu defa alenen kızıp "Sus artık, yanşak köpek câhil zevzek, hâlâ "nasara" ne kelime deseler bilmezsin, mevzûn söz söylemek istersin" deyince "Nasara kelimesini bilmem ama "ik'anses" kelimesini bilirim ve kamburlara yapılmış beyitleri senden â'lâ okurum. Husûsiyle;

Be-hâk-i kabr-i nâ-pâk-i niyâkî
Be-dih sâkî şerâbî kanburâkî[119]

---

119. "Niyâkî'nin pis kabri toprağının üzerine ey sâkî kanburâkî şarabını dök."

beytini pek güzel okurum" demesine kahredip ağlama mertebesine geldikte, Musâhib Abdi Bey bu kamburları çocuk yerine koyup kendisini kadın nine farz ederek, elindeki değneye dayanarak bunların yanına geldiği gibi "Arslanlarım kavga etmeyin, sizi bir mektebe başlatayım da o kadar olsun bir mürüvvetinizi göreyim" derken, Hayalî Saîd Efendi mektep hocası olup saray çocukları "Âmin" çağırışarak havuzun kenarına geldiklerinde, mukallid çavuş ağalardan Çilingiroğlu Ahmed Ağa zenne taklîdi keserek Abdi Bey'in yanına varıp "Canım hanım nine, bu hocaefendi bey okumuş mudur? Bana haber ver" dedikte, Abdi Bey cevabında "Ne okuduğunu bilmem, lâkin hoca olalı abdest aldığını [154b] görmemişler, namazda ne okur kendine suâl et" dediği zaman Kambur Esad çocukluğa kalkışıp Haşmet'e "Hade kardeşim, havuza girelim, ördek gibi yüzelim, yine çıkalım yine istersen girelim" deyince Haşmet Efendi hiddetle bir baktıktan sonra "Behey sersem kazsın, benim yanıma karada gelsen ben boğulurum, maazallah suya girecek olursam bütün bütün boğulurum, hade defol şuradan, bıktım senden" demesi mevkie münasip renkli cevap olmakla, cümle huzzâr hazzettikten sonra Esad-ı mak'ad dahi pesend edip "Pîr ol Haşmet Efendi" diyerek sözü teslîm ve lâf u hilâfı taksîm edince, şâh-ı pâdişâh-ı Baykara-nedîm kamburlara ziyâdece zer ü sîm verilmesini taltîfe takdîm buyurup, ba'dehu akşamın takarrübüne binâen avdeti imâ ve o anda kurenâ temennâ edip, herkes huzûr-ı fâizü'n-nurdan yukarıdaki dâireye azîmet ve safâ-yı hâtır ile sarây-ı Beşiktaş'a avdet buyurulduğu vesîle-i beyân-ı zevk ü şevk-i velî-nimet-i bî-minnet oldu.

Padişahın Hâsodalı Pullu Nuri Ağa'ya ihsanda bulunması

Çerâğ şüden-i Pullu Nuri Ağa ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Devr-i Sultan Mustafa Hânîde kilâr-ı hâssadan silahşorluk ile çerâğ olan Kazak Sâlih Ağa'nın bugünlerde vefâtı hasebiyle, uhdesinden mahlûl olan nân-pâresine acemî hâsodalı ağalardan seferliden gitme Pullu Nuri Ağa mevsûl, ba'demâ telli pullu sözler saraydan kesilmesi me'mûl ve ancak Pullu sıgar-ı sinninde mühtedî olduğu cihetle medhûl ve Hırka-i Saâdet hidmetinde emsâli misillü makbûl olmadığı gayr-i mechûl oldu.

İbrikdarağa

1240 (1824/25) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i erba'în ve mi'eteyn ve elf ve zuhûr-ı sürûr-ı müjde-i hâsoda beba'z-ı kudemâ-yı ağavât-ı bakıyye-i selef

İşbu bin iki yüz kırk senesi, re's-i sâl-i ferhunde-fâl olan yevm-i mükerrem-i Muharrem, Pazar olduğu müsellem-i âlem ve bu cihetle ser-tâc-ı ibtihâc-ı nev'-i benî Âdem efendimiz hazretleri, ağavât-ı Enderûn-ı hümâyûnu Muharremiyye ihsânıyla dil-şâd ve hürrem buyurduklarından sonra, hazine odasının giyimbaşısı Kaftancı Nuri Ağa'yı ve bıçaklı eskilerden Hurşid Efendizâde İbrahim Beyefendi'yi ve Çantacı Derviş Hâfız Ali Ağa'yı ve kiler odasının peşkirbaşısı Sırrı Süleyman Efendi'yi [155a] ve kilerin göç eskisi Bîcan Ağa'yı ve Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri'nin kilercisi Behçet Ali Ağa'yı ve seferli odasının câme-şûybaşısı Leğen Kaymağı Edhem Ağa'yı ve bıçaklı eskilerden Kuru Hasan Efendi'yi ve seferli odasının başkollukçusu ihtiyâr ağalardan İsmail Ağa'yı hâsoda müjdesiyle kâm-yâb ve Hırka-i Saâdet hidmet-i müstevcibü'l-mefhareti ile feyz-yâb buyurmalarıyla, uhdelerinden münhal olan mesnedlere ehil ve erbâb olanlar intihâb ve sâye-i hümâ-vâye-i şâhânede yollu yolunca cümlesi istishâb olunarak, hazinenin giyimbaşılığını bıçaklı eskilerden Alo Paşa yeğeni Kâmil Beyefendi istiâb ve çantacılık için Silâhdâr Abdullah Ağazâde Abdülkerim Bey terk-i huzûr u hâb edip, peşkirbaşılığa kudemâ-yı çuhadârândan Baltacı Osman Ağa irtikâ ve câme-şûybaşılığa çavuşân-ı bî-şândan Tanburî Selim Bey iltikâ etmekle, başkollukçuluğu battâl ricâlden Lenduhâ dedikleri Kör Ali Bey kabûl ve göze görünecek hidmetleri hayal meyal seçtiği makbûl oldu.

Çinili Kasrı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn berây-ı sâl-i cedîd der-Kasr-ı Çinili

Muharremü'l-harâm-ı lazımü'l-ihtirâmın beşinci gününe tesâdüf eden Perşembe günü, Çinili Köşkü'nde sâl-i cedîdi tebrîk ve tes'îd ümidiyle Sadr-i celîlü'l-kadr Devletlü Gâlib Paşa ve Şeyhülislâm Mekkîzâde Kerâmetlü Âsım Molla hazerâtı, hâk-i pây-i hümâyûn-ı hümâ-makrûn-ı mülûkâneye yüzler sürerek iltifâta mazhar ve âdetten ziyâde mültefet oldukları şems gibi azhar oldu.

Atâ Bey'in silâhdârağa tütüncüsü olması

Tevcîh-i hidmet-i Duhânî-i Silâhdârî be-uhde-i Atâ Bey

Akdemce silâhdârağaya tütüncü olan seferlili Sâmi Yahya Bey, bağteten irtihâl ve illetine kimse intikâl edemediği hâlde yine seferliden birinin olması ağleb-i ihtimâl iken, silâhdârağa hazretleri bu bâbda kanun-ı Enderûn'a rağbet etmeyip, hazine kethüdâsının tütüncüsü Atâ Bey'e bu hidmet ile iltifât ve sebebini suâl edenleri nüfûzu ile iskât eyledi.

Sadrazam Gâlib Paşa'nın azledilip yerine Selim Mehmed Paşa'nın getirilmesi

Azl-i Vezîr-i a'zam Gâlib Paşa ve nasb be-câyeş Selim Mehmed Paşa

Cebehane ocağının neferât ve haşerâtını, bazı muharrik çorbacılar tahrîk ve fitne vü fesada teşrîk ederek, Devlet-i Aliyye'nin hoşnut olduğu Cebecibaşı Ali Ağa'yı azlettirmeye şerîk [155b] ettikleri tab'an rekîk olduğu hâlde, def'an li'l-fesâd ve rahme'n-li'l-ibâd, ağa-yı sadakat-mutâdı mesnedinden ib'âd ve zorba kılıklı heriflerin mizâcınca olan ocak çavuşu Mustafa Ağa dedikleri berbâdı ik'âd ettiler ise de zaten bu madde çirkin ve kîn-i fitneyi teskîn edemedikleri sebeb-i iğbirâr-ı şehriyâr-ı İskender-temkîn olduğundan, işbu Muharremü'l-hâramın yirminci sebt günü, düstûr-ı vakûr sadâretten dûr ve Küçük Yazıcı Haseki Mehmed Efendi vâsıtasıyla hafîce celb olunan Silistre Vâlisi Selim Sırrı Mehmed Paşa, hidmet-i vekâlet-i mutlaka ile mesrûr oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib-i Muharrem fi-yevm-i salı

Öteden beri tavâif-i askeriyeye üç ayda bir verilegelen mevâcib, işbu mâh-ı Muharrem'in yirmi üçünü Salı günü verilmesi münasip olup, yevm-i

mezkûrda kurulan divân-i âliye Sadrazam Selim Paşa elbise-i divâniye ile gelip, ulûfe-i mürettebeyi taksîm ve sunûf-ı askeriyeye teslîm ettirdikten sonra, arz odasında hazret-i padişâh-ı İskender-câhın huzûrlarına dâhil ve arkasından sadreyn-i muhteremeyn ve yeniçeri ağası ve defterdar efendiye kadar nüvâziş-i nâzikeye nâil olup, ba'dehu resm tamâm ve bu böylece icrâsı muvâfık-ı tab'-ı ihtirâm oldu.

Padişah tarafından sadrazama hediyeler gönderilmesi

İrsâl-i teşrîfât-ı şâhâne be-taraf-ı sadra'zamî bâ-yed-i kethüdâ-yı seferli

Mevâcib verildiğinin üçüncü günü, vekîl-i mutlak hazretlerine taraf-ı eşref-i şâhâneden devir kürkü ve mevâcib hançeri arz ağalarının birisiyle gitmesi kaideden olmakla, bu sefer Seferli Kethüdâsı Saâdetlü Uzun Emin Ağa hidmet-i mezkûra ta'yîn ve rûz-ı Perşembe'de kırk elli kadar sofalı ve yedekçi ile Bâbıâli'ye vusûlü tahmîn olıcak, taraf-ı sadr-ı celîlü'l-kadrdan hakkında muâmele-i resmiye isticâl ve hâmil olduğu hatt-ı şerîfi resm olan yerden istikbal edip, merdiven başında ferve-i fâhireyi dûş-ı liyâkatine iksâ ve hançer-i mücevheri miyân-ı hamiyyetine bend ile âdâb ve usûlü icrâdan sonra, hatt-ı hümâyûnu divan yerinde alenen kıraat ve mazmûn-ı münîfi ma'lûm-ı erkân-ı devlet olup, ba'dehu kethüdâ-yı müşârünileyhe resm olan ikrâm-ı tâmı itmâm ve nizâm u intizâmı üzere iâdesine ihtimâm eyledi.

Padişahın okçuluğa başlayan ağalara ihsanlarda bulunması

İhsân-ı kabza-i be-keman-keşân-ı nev-hevesân-ı sarây-ı dil-ârâ

Sarây-ı hümâyûn-ı feyz-meşhûn-ı [156a] mülûkânede olan ağayân-ı nâdiredânın cümlesi, velî-nimetin azat kabûl etmez bende-i derem-herîdesi olduklarından, dâimâ rızâ-yı yümn-irtizâ-yı şâhânelerine istihsâle mecd ü sâî ve cidd ü mesâî edegeldiklerinden, haklarında neyyir-i âtıfet-i âlem-şümûl-i şâhâne mâ-fevki'l-me'mûl mebzûl olmakla, yedi sekiz seneden beri şâh-ı gâzi, şehinşâh-ı megâzi hazretlerinin itibâr buyurdukları fenn-i tîr-endâzîye herkes heves ve her biri bir vesîle ile sırr-ı keman-keşîye dest-res olduklarına fakîr ü hakîr hasretle nigâh ve sıgar-ı sinnimden beri sırr-ı mezkûra âgâh olamadığıma, medd-i âh etmekten hâli olmadığıma ashâb-ı intibâh iştibâh etmeyeceklerinden, otuz yedi senesi şirvana çıktığım ile sarayca fâil-i muhtar ve babayiğit idâdında add ü şümâr olunduğumdan, heveskâr olduğum kârlara rüzgâr müsaâde edeceği der-kâr olıcak, lüzûmu mertebe tedâriki hayli masrûfa mevkûf olan ok ve yay sâye-i saltanatında pek kolay ele geçip, seferlide Sisli

Çırağı meşhûr Sarıkçı Yamağı Mustafa Ağa'yı felek bize usta edince, az müddette çok çile çektirerek usûl ve fürû'unu tahsîl ve anın ta'rîf-i zarîfiyle tobra döküp gez atmayı tekmîl ettiğimizde, bazı kere tebdîl binişi tarzına gidilen mesîre-gâhlara bizim koşuda olan kemân-keşler ile bize dahi gidip gelmek müyesser ve bu sene-i mübâreke Saferü'l-hayr'ının on dokuzuncu Pazartesi günü, Ok Meydanı tekyesinde rüfekâmız ile berâber kabza almak mukadder olduğuna (Nazm);

Olmayım dirsen kepâze bir dahi ey kaşı yay
Oku yaz ya Hakk'a yalvar olma gayre hâk-i pây

meâl-i âlisini kendi kendime hasbihâl ederek, altı adet rüfekâmız ile huzûr-ı pertev-nüşûra yüzler sürülüp, ibtidâ hazinede Cündî Abdülkerim Ağa, sonra Soğukçeşmeli Bekir Efendizâde seferlili Rızâ Bey, arkasından kilerde Cündî İsmail Ağa ve daha sonra yine kilerde olan ağalardan Aşçılar Kethüdâsızâde Cündî Mehmed Efendi, daha sonra seferliden silâhdârağanın kölesi Reşîd Ağa ve cümleden sonra muharrir-i pür-kusûr, abd-i âciz-i bî-şuûr, ihsân-ı şâh-ı gayûr ile kesb-i safâ-yı sürûr ettiğinden başka, dokuzyüzcü ve binci ve bin yüzcü koşularına konulacak vergilerin ve gerek havacıların ve menzile durulup dokuz yüz hatve atılan [156b] tîr-i hazret-i pîri, şeyh efendinin huzûrunda isbât eden şâhid-i âdil-i bî-muadillere verilecek çuhaların mesârifleri ceyb-i hümâyûndan i'tâ ve bizlerin hissesine hayır duâdan başka bir şey düşmediği, hakkımızda şükr ü teşekkürü edâ olunmaz bir nimet-i uzmâ olup, bu sürûr-ı nâ-mahsûr ile akşam üzeri sarây-ı Beşiktaş'a avdet ve vâkıf-ı sırr-ı keman-keş olduğumuz bizce büyük meserret oldu.

Çuhadârağa Çırağı Ali Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadârağa Çırağı Ali Ağa ez-sarây-ı dil-ârâ

Kudemâ-yı ağavât-ı Enderûn'dan pâdişâh-ı alem-penâhın hemîşe me'lûf-ı lûtf u ihsânı, hazine-i hümâyûn odasında pîr-i fâni, çuhadâr-ı sâni Çuhadârağa Çırağı İzzetli Ali Ağa, iki seneye karîb mazhar-ı iltifât-ı pâdişâh-ı dânâ-firîb olup, sâye-i saltanatta her türlü dirlik peydâ ve ezher cihet eslâfına rüchânı zâhir ve hüveydâ olmakla, Enderûn ve bîrûnda elzem olacak eşyâyı tekmîl ettikten sonra umûrunu Hakk'a tefvîz ve kimselere ta'rîz etmediği sebeb-i tebyîz olmağın, ocak yolu giyimbaşılığa geldiği günlerde mesned-i mezkûra adem-i rağbet ve "Ben kendi irâdetimle çuhadârlığı bırakıp rikâb-ı hümâyûndan müfârekât edemem" demesi mezîd-i mahzûziyet-i velî-nimet-i

bî-minnet olmağın, giyimbaşılık meşgalesini mâ-dûnunda bulunan sâbık Kaftancı Nuri Ağa'nın uhdesine tahmîl ve kendi mücedded ikinci çuhadâr olmuş gibi olduğu mahallinde tafsîl olunmuştu. Yevm-i mezkûrdan beri mesned-i mezbûrda müstahdem ve rikâb-ı hümâyûnda kıdemi "el-akdem fe'l-akdem"[120] kaidesine tatbîken cümleden mukaddem olduğundan, bugünlerde mahlûl olan Kıbrıs tevliyetiyle çerâğlığı tasrîh ve rahş-ı ikbâli silahşorluk unvânıyla tashîh olıcak, ikinci çuhadârlığa kilerde üçüncü çuhadâr bulunan Hâfız Hüseyin Ağa şâyân ve ol dahi mazhar-ı ihsân-ı bî-pâyân oldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i mûmâileyh: İkinci sâbık Ali Ağa on tarihinde sofa ocağından hazine-i hümâyûna alınıp, on beş senesi çuhadârlara ilhâk ve nâmına hazinede Çuhadârağa Çırağı ıtlâk olunarak, tahsîl-i mekârim-i ahlâk eylediği meşhûr-ı âfâk olduğundan, Silâhdâr Ali Paşa halvet senesi kendüye çakırsalan ve yirmi dokuz senesinden otuz üç senesine kadar ol hidmette pûyân olup, paşa-yı müşârünileyhin [157a] infisâlinde deâvi-i devlete devâm ve dokuz ay kadar odasında tehî-dest imrâr-ı eyyâm ederken, nâgâh Silâhdâr İbrahim Ağa'nın müddet-i mezkûrede azli iktizâ edince libâs-ı silâhdârî kamet-i İlyâsî'ye ilbâs ve Ali Ağa a'lâ melâi'n-nas başçakırsalanlık hidmetiyle lâbis-i sürûr-ı libâs olup, dâire-i felek-fâhire-i İlyâsî'den iktibâs-ı feyz-i bî-kıyas iltimâs ettiği hâlde, iki ay geçer geçmez İlyas Ağa, Ali Ağa'yı "mübtelâ-yı nisyân" diyü tebdîl ve başçakırsalanlık ile hazinede olan parlak çuhadârlardan köle Esad Ağa'yı tebdîl ettikte, Ali Ağa beş sene kadar sebükbâr öylece geşt ü güzâr, otuz sekiz senesi ikinci çuhadârlığa yolu gelince tekrar itibâr bulup, husûsiyle berberbaşılıktan silâhdâr olan Giritli Ali Ağa gibi nüfuzlu silâhdârın zamanına ikinciliği tesâdüf etmesi hakkında müstevcib-i hayr olmakla, iki sene kadar endâze-i tahmînden bîrun mükerrem ve mültefet olduğu ma'lûm-ı ahâli-i Enderûn ve bu gibi sergüzeşti sahife-i derûnda meşhûn olduğundan, otuz üç ve otuz dört târihinde lalamız bulunan Saraylızâde Hüsnü Ağa bıçaklı eskilerden olup, Beşiktaş Sarayı'na gidecek bir gedikte olmadığından, İslâmbol Sarayı'nda kalması hasebiyle fakîri ağa-yı mûmâileyhin ma'iyetiyle Beşiktaş Sarayı'na isrâ ve otuz dört târihinde Hasan Ağa hâsoda müjdesiyle kâm-râ olıcak, Ali Ağa asaleten bize lala olup, bir vakitte bir şey için tarafımıza lala demeyerek her emelimizi ta'dîl ve tesviye ve ancak nâzikâne terbiye etmiş olduğundan, evkat-ı hamsede duâsına müdâvemet lâzıme-i zimmet görülmeğin, hemîn Hazret-i hayrü'l-hâfızîn dareynde emîn ve korktuğu eşrârların şerrinden kendüyü te'mîn eyleye. Âmin. Bi-câh-ı hazret-i seyyidi'l-mürselîn.[121]

---

120. "Eski olan önceliğe sahiptir."
121. "Peygamberlerin efendisinin yüzü suyu hürmetine dualarımızı kabul eyle."

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

Tebdîl-i mevsim-i sayfiyye be-mevsim-i libâs-ı atlas

Öteden beri Enderûn-ı hümâyûnda dört mevsime riâyet âdet ise de bu sene-i mübârekede def'aten kış bastığından, şâh-ı kadr-şinâs mevsim-i hâreye iltifât buyurmayarak, birdenbire libâs-ı mevsim-i atlası ilbâs buyurdukları, esâs-ı şükr-i sipas-ı bî-kıyas olmakla, bende-gân-ı sadakat-nişân bu gûne hakîmâne hareket-i hümâyûnlarından aşırı mesrûr ve handân [157b] olup, işbu Saferü'l-hayr'ın yirmi üçüncü Cuma günü, sâde mevsimi ıtlâk olunan elbise-i sayfiye cümlenin dûşundan ihrâc, atlas mevsimi vakti gibi revâc buldu. Hemân cenâb-ı Hâlık-ı kevn ü mekân a'zam-ı mülûk-ı Âl-i Osman Hazretleri'ni nice nice mevâsim ve merâsimin tekerrür ve teceddüdü ile mübârek kılıp, pâk-i tâb-nâklerin menba'-ı şevk ü şâdî ve mazhar-ı zevk-i mütemâdî eyleye. Amin.

Beyhan Sultan'ın vefatı

İrtihâl-i Hazret-i Beyhan Sultan aliyyetü'ş-şân

Selâtin-i ismet-âyinden, şâh-ı şâhân-ı cihân hazretlerinin hâlilesi, aliyyetü'ş-şân İsmetlü Beyhan Sultan Hazretleri'nin çoktan beri züccâc-ı mizâc-ı nezâket-imtizâcları kabûl-i ilâc etmediğinden, işbu Rebiülevvel'in dördüncü Cuma günü terk-i sarây-ı nâsut ve azm-i bekâ-yı lâhut eylediği haber-i rikkat-eseri resîde-i sem'-i ahâli ve içeri olıcak, kaidesine tatbîken erkân-ı saltanat na'ş-ı mağfiret-nakşında bulunup, namazı câmi-i lâmiü'l-envâr hazret-i Ebâ Eyyûb Ensarî'de edâ ve oradan peder-i behişt-makarrları medfeni olan Lâleli türbesine götürdükleri sebt-i sahife-i imlâ oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı hazret-i padişâhî

İşbu şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesine tesâdüf eden Pazar gecesi, Mevlid-i şerîf kandili menâbir-i müsliminde îkâd ve o cihetle beyne'l-'işâeyn mâbeyn-i hümâyûnda kıraatı mutâd olan nazm-ı meşhûru, mâbeyn-i mülûkânesinde pâdişâh-ı pâk-itikâd hulûs-ı kalb ile istima' buyurdukları cihân-ı cihân-bânı şâd u dil-şâd edip, ferdâsı gün dahi Sultan Ahmed Han Câmi-i şerîfinde okunduğu sükker-i mükerrer ve orada dahi şürb-i şerbet ü şeker, dâiyân-ı devlet ve bendegân-ı saltanata müyesser oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn ez-Sarây-ı Beşiktaş be-Sarây-ı Topkapı

Rebiülevvel'in yirmi dokuzuncu gününe tesâdüfü, ni'me't-tesâdüf kabîlinden olan rûz-ı fîrûz-ı Perşembe'de pâdişâh-ı a'zam ve şehinşâh-ı muazzam, şevketlü, mehâbetlü, velî-nimet-i âlem, sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş'tan Topkapı Sarây-ı şevket-ihtivâsına nakl-i hümâyûnları bâdi-i şâdî-i nev'-i benî Âdem oldu.

Topkapı Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-i icrâ yı resm-i rikâb-ı nakl-i hümâyûn der-Sarây-ı Topkapı

Resm-i merâsim-i ebed-peyvend-i Âl-i Osmânî [158a] üzere nakl-i hümâyûnun beşinci günü Topkapı sarây-ı dil-ârâsında rikâb olup, Sadrazam u bedr-i efham Devletlü Selim Mehmed Paşa ve husûsiyle müftî-i müşkil-küşâ ve Hudâvendigâr mutasarrıfı Ağa Hüseyin Paşa, hâk-i pây-i kimyâ-sây-i şehinşâhîye çehre-ber-sâ ve bir iki saat kadar iltifât-ı mülûkâneye sezâ oldukları nakş-ı sahîfe-i evreng-i inşâ oldu.

Bazı ağaların terfi ettirilmesi

Mesrûriyet-i ba'z-ı ağavât-ı Enderûn be-hidmet-i mefharet-i çuhadâr-ı şehriyâr-ı padişâh-ı rub'-ı meskûn

Rebiülevvel'in altıncı Çarşamba günü Kasım'ın otuz yedisi idi ki havada gâyetle safvet der-kâr ve sayfdan bakıyye bir gün olduğu nâdire-i rüzgârdan add ü şümâr olunduğu âşikâr idi. O cihetle vakt-i zuhrdan evvelce Topkapı sarây-ı dil-ârâsı meydân-ı vâsiü'l-erkânına tomak ısmarlandığı ağalara ilân ve herkese bir sürûr-ı ma'neviye nümâyân olup, hemen sırmalı takyeleri baştan çıkarıp, kalıp işi ta'bîr ettikleri kavukları giydikleri gibi huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı mülûkâneye şitâbân olup, ba'de'l-vusûl yerlere berâber cümlesi temennâ ve âdâb u erkânı icrâ ettiklerinde şâh-ı âdil, her köşke muadil olan Devrim Köşk'ten ağalara arz-ı didâr ve tomak uruşanlara nîm-nigâh-ı mekârim-iktinâhları bedî-dâr olunca, tomakçı takımları sanatlı uruşmaya cidd ü sâî ve birer saat kadar çekiştikleri kâfi ve vâfî göründükte, uruşanlar tomaktan keff-i yed ve uruşamayanlar gussa-mend oldukları hâlde ağalara izn-i şâhâne sudûr ve herkes geldiği gibi gittiği yine hâtıra hutûr edeceği sıralarda, silâhdârağa hazretleri huzûrdan avdet ve ser-kurenâ Başçuhadâr Bekir Efendi Hazretleri dahi mai'yyet edince, ukalâ takımı hokka-i dehânların bâz

ve mânâ vermeye âgâz ederler iken, başağa aşağı odadan on dokuz adet ağaların künyesini bir kâğıda yazıp, ikinci Çuhadâr Hâfız Hüseyin Ağa'ya teslim ve odalara götürüp mucebince icrâsını tenbîh ve tefhîm edicek, alelacele tomak bahânesiyle huzûr-ı hümâyûna gidilip gelindiğinin ahkâm-ı zükkâmı zuhûr ve pusula içinde ismi mastûr olanlar çuhadârlık ile mesrûr oldukları sâirlere sebeb-i selb-i şuûr oldu ise de ibtidâ ikinci lala bâ-pusula hazine odasına [158b] gelip, çuhadâr olması pusulaya yazılmış ağaların esâmisini cümlenin muvâcehesinde kıraat ve hazineden Cündî Şükrü Bey ve Galata Gümrüğü Kâtibizâde Mehmed Ali Ağa ve abd-i ahkâr-ı nâs, yani câmiü'l-hurûf Hâfız Hızır İlyas ve Cezbeli Edhem Ağa ve çerâğ-ı hâssü'l-hâss-ı bâhirü'l-ihtisâsdan Saîd Efendi ve Sırrı Efendizâde Şâkir Efendi ve silâhdârağa hazretlerinin zülüflü baltacılar ocağından olup, kendüye kahveci ettikten sonra hazineye yazdırdığı Mustafa Ağa ve sofa ocağından dahi kendüne sofalı edip, muahharen hazineye yazdırdığı Mehmed Ağa'ya işâret ve "Çuhadârlara dâhil oldunuz" diyü beşâret gösterince, ikinci lala kilere avdet ve orada dahi çuhadârlara ilhâk olanların malûmları olması için pusula-yı mezkûreyi orada da kıraat ve ibtidâ pusulanın başında en eskisi bulunan Aşçıbaşızâde Kız Mahmûd Efendi'den bed' ile arkasından Aşçılar Kethüdâsızâde Keman-keş Mehmed Efendi'yi ve Üsküdarî Zarîf Ahmed Bey'i ve Behçet Ali Ağa'nın acemîsi Halil Bey'i ve Hudâî Dergâhı mütevellisi Silahşor Mustafa Bey'in oğlu Cündî Abdi Bey'i ve Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri'nin gulâm-ı nîk-nâmlarından meşhûr Cündî İsmail Ağa'yı okuyup, oradan seferli odasına seri'an sür'at ve başına biriktikleri gibi pusulayı okumaya mübâşeret ve oradaki çuhadâr olanların en eskisi bulunan Şair Şemsî'den bed' ile mâ-dûnunda bulunan Sarıkçı Ârif Ağa'yı ve Yazıcı Efendizâde Yahya Bey'i ve silâhdârağanın tütüncülüğünden çıkardığı kölesi Reşîd Ağa'yı, hamele-i Kur'ân'dan Hâfız Ahmed Efendi'yi çuhadârlık ile mesrûr eylediklerini kendilere işâret ve çuhadârlara mahsûs olan kıyâfete girmesini cümlesine işâret edince, defter-i mu'tebere tahrîr ve ba'dehu üç odadan on sekizini de alıp Hırka-i Şerîf kapısının önünde başçuhadâr Bekir Efendi'nin eteğini öptürttüğü sahâif-i *Letâif-i Vekâyi*'e tastîr olundu.

Hazineli Kolçak İsmail Ağa ve Sultanzâde Râşid Bey'in çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Kolçak İsmail Ağa ve Sultanzâde Râşid Bey ez-hâne-i hâssa

Hâsodalı ağalardan, hazinenin esbak giyimbaşısı Kolçak İsmail Ağa ile başağa çakırsalanlığından gitme Sultanzâde İzzetlü Râşid Beyefendi çerâğlığı ricâ ve kurenâ-yı pâdişâhîye dâimâ [159a] ilticâ etmeleriyle, der-dest olan iki kıt'a nân-pârelerden münâsibi vech üzere mûmâileyhümâya ifrâz ve çerâğlık müjdesiyle ikisi de i'zâz oldukları, sahîfe-tırâz-ı nakş-i bedîü'l-icâz

olunca, Kolçak İsmail Ağa'nın uhdesinden münhal olan hâsoda gediği ile, mülâzimân-ı hâne-i hâssadan seferli odasının câme-şûybaşılığından gitme Ukalâ Süleyman Beyefendi mesrûr ve Sultanzâde dahi gediğe geçmediğinden çerâğlığı kimseye taalluk etmediği sahâif-i *Letâif*'e mastûr oldu.

Çuhadâr Şemsi Ağa'nın silâhdârağa çakırsalanı olması

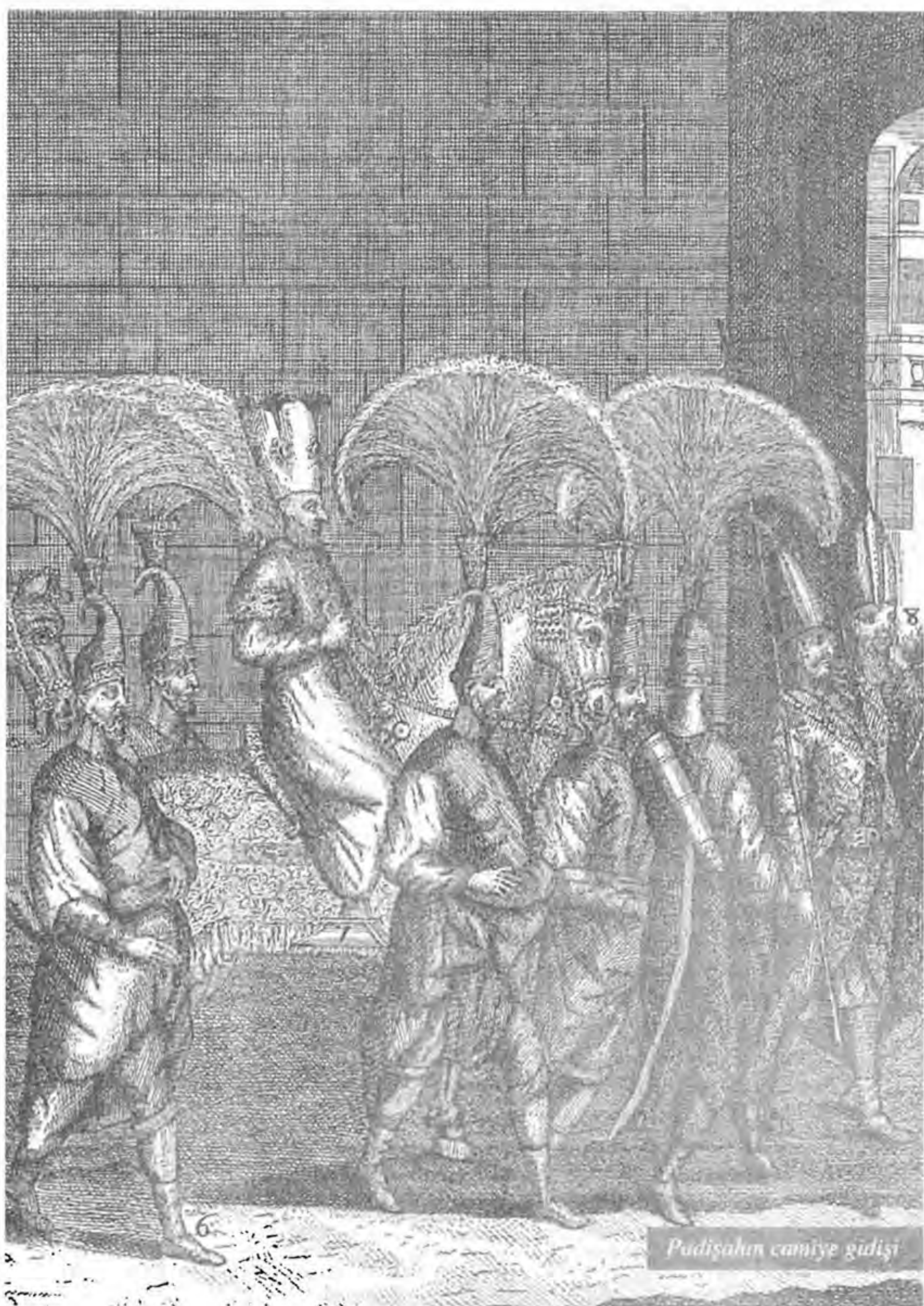
Çakırsalan-ı silâhdârî şüden-i Şâir Şemsi Ağa

Beş on gün mukaddem, hil'at-i çuhadârî ile kamet-i liyâkati tezyîn ve hidmet-i tâc-dârî ile râyet ve dirâyeti tahsîn olunan seferli odası ağalarından Şair Şemsî, vâdi-i âşıkâne, nâdî-i şâiranede gazel-i mübtezellerini çalıp çağırmakta hayli sît u sadâ peydâ ve odalarda olan ufak tefek fasıllara bu da saz ile karıştığı resîde-i sem'-i bâlâ olunca, huzûr-ı müstevcibü's-surûrda dahi çalmasına irâde-i seniyye sudûr ve işbu Rebiülâhir'in yedinci Pazartesi gecesi dâhil-i huzûr-ı pertev-nüşûr olup, sülüs-i leyle-i âhire kadar şâir-i mezbûr beş on nev'i gazel ve dâsitân gibi şeyler okuyarak saz çaldığı manzûr-ı şâh-ı mansûr oldukta, ser-kurenâ, atûfetlü başağa sarayca a'lem-i-ulemâ add olunduğu hâlde hatır için şâir-i mezbûru medhe mecbûr olunca, pâdişâh-ı dânâ-firîb, üslûb-ı garîb üzere başağaya latîfeler tertîb edip "İşbu gûne fesahat ve belâgat üzre nazm olunmuş eş'âr-ı âb-dârı mecmûanıza kaydetseniz daha ziyâde kadr-şinaslığınız zâhir ve âşikâr olur idi" diyü zevk yollu latîfeleri şâir-i mezbûre bir nev'i medâr-ı iftihâr ve belki Enderûn ve bîrûnda sermâye-i iştihâr olıcak, başağa hemen o saatte emr ü irâdeyi icrâ ve zevk-i şâhâneye gidecek sözleri âvize-i gûş-ı binâ edip, ba'dehu "Bu güftelerin her lafz-ı bî-ma'nâsı benim hasbihâlimdir" demesi Şemsî-i bî-ziyâ-yı perişân-hubâbı ihyâ ettiğinden mâadâ, silâhdâr-ı zülfikara çakırsalanlığa da sezâ edince, bî-çârenin mâye-i nühüftesi perde-i evc-i ikbâle urûc ve bu zemîn ü zamân ile [159b] süfliyetten hurûc eyledi. Hemân cenâb-ı Rabbü'l-ibâd, bî-keslerin bahtın küşâd ve cümlesin her türlü şâd eylesin. Çünkü fakîr ol şeb-i pür-tarabda nöbetçi tesâdüf etmemle, okunan gazellerin birkaç satr-ı nâdiresini başçuhadârın yanında ezber ve muahharen *Letâif*'e yazmağı zevk-i diger addeylediğim sened-i muteber olmuştur.

Gazel-i meşhûr-ı şair-i mezbûr

Ne idi bir zaman halk ile bizim ünsiyetimiz
Var idi pek muteber âdemler ile ülfetimiz
Ne aceb sûret-i âhere girmiş hey'etimiz
Kalmamış kimse katında azıcık rağbetimiz
Kader-i Hakk'a ne söz böyle imiş kısmetimiz

Padişahın camiye gidişi

Var iken dilde bu gam neşe'li hâlet mi olur
Feleğin çille-i hicrânına tâkât mi olur
Tutmadım mâmeleki başka kabâhat mi olur
Bilene kendini bundan da rezâlet mi olur
Câme-i köhneyi yok almağa hiç kudretimiz

Su-i kast eylemedim kimseye bir dem aslâ
Hüsn-i zann eyleyerek cümleyi bildim â'lâ
Oldu sermâye-i ömrüm gam-ı zilletle hebâ
Ne şekil hâle dûçâr etti bizi Bârî Hudâ
Kalbimizde yok idi kimseye kem niyyetimiz

Acımaz kimse bizim nâle-i şeb-gîrimize
Affedib Bârî Hudâ bakmaya taksîrimize
Buluruz sehv ü hatâyı yine tedbîrimize
Edemem doğrusu bühtan hele takdîrimize
Bilmedik nimet-i Mevlâ'yı budur töhmetimiz

Hüsnle hezâr mâlik-i üftâde idik
Sitem-i zulm-i dehirden dahi âzâde idik
Hâtır-ı mer'î idik rütbe-i ulyâda idik
Akla gelmez başkaca hulyâda idik
Kimseye yoğ idi cihânda minnetimiz

Kaftancı Abdullah Bey ile Kilerci Tahir Ağa'nın sürgüne gönderilmeleri

Nefy şüdend-i kaftancı ve kilerci-i kethüdâ-yı gencîne be-günc-i Hastalar

Hazine kethüdâsı Atûfetlü Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri'nin kaftancısı Abdullah Bey ile kilercisi Tâhir Ağa'nın haklarında, anahtarağası meşhûr Boşboğaz Burnaz Ahmed Bey dedikleri kurnaz silâhdârağaya gamz edip "Hazine kethüdâsı kaftancısı ilâç bahânesiyle saraya şişe şişe işret getirtmekte idüğü şöhret bulmuştur" dediğine ağa-yı saf-dil itimâd ve "Belki hazine kethüdâsına istinâd eder" diyü itikâd edip, haber-i vâhidi vâhid-i kâlif itibâr ve Burnaz-ı gammâzı rast-gû bir âdem add ü şümâr [160a] etmekle, hakikati üzere tecessüs ve tefahhus etmeksizin kaftancı ile kilercinin kadr ü haysiyetlerin pest ve ikisinin de nâmusların şikest için, ibtidâ, ber-vech-i peşîn kaftancı lalayı bayâ nefer gibi koğuşta yıktırıp tabanlarına kırk elli değnek darb ve kilercinin cezâsını daha ziyâde sarb gösterdikten sonra Hastalar'a akşam üzeri iclâ ve kaftancı

yazıcı tarîkinde üçüncü yazıcı bulunmakla hakaret-i bî-gâyeti yazıcılara imzâ ettirerek Burnaz-ı bî-nâzı ihyâ ve hazine kethüdâsına adem-i riâyeti icrâ edicek, kaftancılığı Galata Sarayı'ndan gelme Beliğ Efendi'ye teblîğ ve kilerciliği Beliğ-i bî-dirîğin refîk-i şefîki Sarı Feyzi'ye tefvîz eylediği vesîle-i beyân-ı tefrîğ oldu.

Ölen zürâfanın içinin doldurularak hazineye kaldırılması

Vaz'-ı hey'et-i zürâfa be-hazine-i hümâyûn

Sâl-i sâbıkta Mısır'dan pâye-i serîr-i şevket-masîre gönderilen zürafa nam hayvan-ı mübârek-endâmın, arâzi-i hârrede vücûdu perverde olduğundan, her yerde muammer olamayacağı ma'lûm-ı havâss u avâm olmakla, muhâfazası için ihtimâm ve huddâm-ı ıstabl-ı âmire hayli ikdâm-ı tâm ettiler ise de İslâmbol'daki hava muayyen neşv ü nümâ olamayıp, geçen günler biraz mustarib ve iki günden sonra türâba münkalib oldukta, hey'et-i asliyesi mahv olmamak arzusuyla içerisi eczâ-yı hekîmâne ile tathîr ve cildi penbe ile doldurulup hazine-i Enderûn'a vaz'ı tedbîr olundu.

Kaftancı Abdullah Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kaftânî Abdullah Bey bâ-zeamet-i gedikliyân-ı Enderûn

Birkaç gün mukaddem işret ile müttehem görünen Kaftancı Abdullah Bey'den fülk-i kaftânî ihrâc ve bi-gayr-i hak Hastalar'a nefy ile iz'âc ettiklerinden, ba'dezîn hidmet-i nâzenînde istihdâmı muvâfık-ı re'y-i rezîn olamayacağı cihetle Hazine Kethüdâsı Atûfetlü Emin Efendi mîr-i mecrûhun yarasına merhem ehemm olduğunu ifâde ve "Min-ba'd yukarıya gelmesi mugayir-i irâde" demesiyle çerâğlığına ısrâr ve mahlûl olan zeâmet ile çerâğ ettirdiği medâr-ı iftihâr olup, uhdesinden münhal olan üçüncü yazıcılık ile dördüncü yazıcı Hâfız Saîd ıyd ber-bâlâ-yı ıyd ve beşinci yazıcı Tayyar Efendi pür-hüner kâtib olduğu hâlde güç ile dördüncü yazıcı olduğu "yevmin cedîd rızkın cedîd"[122] gibi oldu.

Bazı çuhadârların sürgüne gönderilmeleri

Nefy şüdend-i kudemâ-yı çuhadârân be-sû-yı Hastalar

Cemâziyelevvel'in on [160b] beşinci gününe tesâdüf eden Cuma-i mübârekede, selâmlık Ayasofya Câmi-i şerîfine vaki olup, avdette Bâb-ı hümâyûna

122. "Yeni günde yeni rızık"

yakın yerden saraya dönülürken, etrâk-ı bî-idrâkın biri iki tarafta saf-beste-yi mevki'-i selâm olan asâkir-i encüm-şümârı ve sol tarafta yürüyen bunca çuhadârı şakk ederek, esb-i eşheb-i şahânenin altına yatmağı murâd ve bu emel ile hey'et-i mecmûayı berbâd ettiği ma'lûm-ı pâdişâh-ı mekârim-mutâd olur olmaz, çuhadârlar herifi harab-âbâd ettiler ise de velî-nimet "Bu kadar ma'iyyette gidenlere gaflet yaraşır mı?" buyurmaları selâmlık avdetinde çuhadârlara büyük töhmet olup, silâhdârağa selâma dizilenlere selâm vermeksizin, ber-vech-i peşîn ikinci çuhadâr Hâfız Hüseyin Ağa'yı Hastalar'a nefy ettikten sonra eski çuhadârlardan hazineli Hûbî Râşid Ağa'yı ve Arab Abdullah Ağa'yı ve tebdîlci birâderi çakırsalan Hüseyin Efendi'nin kamçı ve gaddârelerini istirdâd ve dört tane çuhadâr-ı emekdârı bi-gayr-hakkın Hastalar'a nefy ile şikest-hâtır eylediği yeni çuhadârlara sebeb-i izdiyâd-ı istidâd oldu.

Çavuş Kemiksiz Ahmed Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Kemiksiz Ahmed Ağa ez-serhengân-ı Enderûn-ı hümâyûn

Sarây-ı dil-ârâda olan serhengân-ı sâhib-çevgândan, seferlide Kemiksiz Ahmed Ağa def'aten şerbet-i mevti nûş ve usûl ve âhengi ferâmuş eyledi.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i müteveffâ-yı mûmâileyh: Merhûm Kemiksiz, cülûs-ı cenâb-ı cihân-bânîde Galata Sarayı'ndan seferli odasına çerâğ ve ol câ-yı bî-nevâda tambur çalmağa mesâğ bulup, müddet-i kalîlede çavuşlara mülâzim ve yirmi yedi senesi unvân-ı serhengî ile nöbetlere devr-i dâim-i müdâvim oldukta, akrânı meyânında ma'lûmât ile müftehir ve resm yerlerinde umûr-dîdelik ile müştehir olduğundan, çekemeyenler bozuma düşmesine muntazır olup, husûsiyle çavuş umûru menfûru olanlar bî-çâreyi tezyîf ve ne ta'rîf eylese aksini işlemeyi birbirine teklîf ederler idi. Ne hâl ise on üç sene kadar çavuşluk ile hidmet ve ukalâlık ile şöhret bulmuşken, ömr-i nâ-pâye-dârı başçavuşluğa müsâid olmayıp, dördüncü çavuşlukta saz u sözü terk ve makâmını derk eyledi. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[123].

Hâsodalı Şehlâ Hasan Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Şehlâ Hasan Efendi ez-hâne-i hâssa

[161a] Kilerin peşkirciliğinden iki sene evvel hâsodaya nakli mü'evvel olan Şehlâ Hasan Efendi, kilerde iken âdeta lâubâli-meşreb ve belki "li-külli

123. "Allah günahlarını bağışlasın."

mezhebin mezhebun"[124] göründüğü hâlde hâsodada tavrı tebdîl edip, dâimâ Hırka-i şerîfe devâm ve elinden tesbîhi bir vakitte bırakmayarak müdâvim-i salât u selâm oldukta, herkes hüsn-i zanna mecbûr olup "Ne mutlu Hasan Efendi'ye, tevfik-i Rabbânî ile tebdîl-i ahlâk eylemiş. Ve başka âdem olmuş, gündüzleri sâim geceleri kâim Rabb'im dâim etsin, karîben kırklara karışsa câiz" denerek endâzesiz medh olunur iken, müteallik olduğu selâtin-i ismet-penâhdan aliyyetü'ş-şân Devletlü Esma Sultan tarafından her tarafa elverişli bir tezkîre tahsîl ve "Taallukâtımızdan Hasan Efendi'nin şânını tekmîl yahut münâsib nân-pâreler ile çerâğlığı teshîl buyrulması" diyerek, gönderilen tezkîre manzûr-ı şâh-ı mansûr oldukta şıkk-ı sâni, muhtâr-ı tab'-ı cihân-bânî olmağın der-dest bulunan nân-pârelerden bir tanesi efendi-i mumâileyhe ihsân ve saraydan çerâğ buyrulduğu ilân olunca, Hasan Efendi çâresiz izhâr-ı sürûr ve bu sırr-ı ser-besteyi vedia'-i ashâb-ı azv ü kusûr ederek hânesine revân ve uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine, mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Haydar Ağa handân olduğu sâirlere vesîle-i servet ü sâmân oldu.

Sürgüne gönderilen ağaların affedilmeleri

Afv u ıtlâk-ı kudemâ-yı çuhadârân ez-ikamet-i Hastahane

Çuhadâr-ı sâni Hâfız Hüseyin Ağa ile ma-dûnunda yürüyen eski çuhadârlar rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânede basîret üzre gidip gelemedikleri için, bir iki hafta evvel Ayasofya selâmlığında hafîf bir hâdiseye bâis ve arz-ı hâl veren Türk yolsuz şeyler ettiği havâdis olmakla, solda bulunan ikinci çuhadâr ve Hûbî Râşid ve Arab Abdullah ve tebdîlci birâderi Hüseyin Efendi Hastalar'a nefy ile tekdîr ve on beş yirmi gün geçtikten sonra afv-ı âtıfet-i şehriyârî ile mesrûriyetleri taraf-ı silâhdârîden tebşîr olunmakla, yine yukarıda olan odalarına geldikleri şâyeste-i zabt u tahrîr oldu.

Silâhdâr Ali Ağa'nın hastalanması

Nâ-mizâcî-i silâhdâr-ı şehriyârî ve vekîl şüden-i çuhadârağa bâ-irâde-i tâc-dârî

İki üç seneden beri bi'd-devlet ve'l-ikbâl, silâhdârlık câh-ı celîlesine sâyere's-i izz ü iclâl olan Devletlü [161b] Ali Ağa'nın mizâc-ı hiddet-imtizâcları, birkaç günden beri nev'-ummâ münharif ve bu cihetle dâire-i felek-fâhire-i silâhdârîleri halkı cerri kabûl etmemekte gayr-i munsarif gibi olmakla, işbu Cemâziyelâhir'in on beşinci gününe tesâdüf eden Cuma günü taraf-ı

124. "Her mezhebin kendisine has bir yolu vardır."

şâhâneden istirahatlerine irâde-i seniyye erzânî ve silâhdârlık vekâleti çuhadârağa bulunan sâbık müezzinbaşı Emin Ağa'nın muhavvel-i kâmet-i liyâkati kılınmağın, yevm-i mezkûrda bâ-irâde-i seniyye vekîl ve selâmlık olan Sultan Câmi-i şerîfine gidip gelince kadar selîl-i sefîl oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Sarây-ı Topkapı

İşbu kırk senesi Receb-i şerîfin on ikinci Perşembe günü, Topkapı Sarayı'nda surre-i hümâyûn tertîb ü tanzîm ve surre emîni nasb olunmuş olan ricâl-i devletten Saâdetlü Arnavut Ali Beyefendi'ye, Dârüssaâde Ağası Bekir Ağa Hazretleri'nin yediyle huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı mülûkânede teslîm olunup, ağa-yı müşârünileyh hazretlerine de resm olan serâsere kaplı dört yenli samur kürk ilbâsıyla ta'zîm ve tekrîm olunduğu zeyl-i sahâif-i *Letâif*'e tahrîr ve terkîm olundu.

Hâsodalı Mahmûd Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mahmûd Bey ez-hane-i hâssa

Hâsodalı ağalardan seferliden gitme Cündî Mahmûd Bey, çerâğlık için hâk-i pây-i emel-bahşâ-yı şehinşâhîye arz-ı hâl irsâl etmekle, Laleli rûznamçeciliği bâ-mukâbele-i nân-ı sadaka ve ihsân buyrulup, uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine, mülâzimân-ı hâne-i hâssadan silâhdârağa kaftancısı sâbık Zaif Nazîf lâyık ve bu cihetle akrânına fâik oldu.

Silâhdârağa Çakırsalanı Bekir Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çakırsalan-ı hazret-i silâhdârî Bekir Ağa ez-hâne-i seferli

Çuhadâr-ı şehriyârî ve çakırsalan-ı silâhdârîden seferlili Bekir Ağa, şâyân-ı merhamet olmakla, geçenlerde çakırsalanlar 'idâdına idhâl ve yaşlı başlı kimse olduğundan, tercüme-i hâli bir parça icmâl olmuş idi. Ağa-yı mezbûr hidmet-i mezbûr ile mesrûr olalı hâl u ahvâlini ortaya nihâde ve kendi, görünüşü gibi olmayıp sinni altmıştan ziyâde olduğunu ifâde ettikte silâhdârağa "Kime tıraş olursun?" diyü suâl ve kerâmet berberde olduğuna intikal ettikten sonra şeyb ü heremden hasbihâl ve "Felekten şikâyete mecâl yok" dedikte çerâğ ettirmeye va'd-i âlileri [162a] sebkat ve karîbü'z-zamanda vücûda gelmesine hidmet buyurup, bu günlerde mahlûl olan bir tımar ile

çerâğ ettirdiği mesârr-ı bî-şümâr olıcak, uhdesinden münhal olan çakırsalanlığa geçen sefer hasbe'l-kader çıkarılan çakırsalanlar ile hâtır-ı âtırı teker meker olan Câcib Efendi'nin çırağı Çuhadâr Mehmed Emin Ağa ta'yîn ve taraf-ı silâhdârîye yine hulûl eylediği karîb-i tahsîn oldu.

Padişahın çuhadârlara ihsanlarda bulunması

Zuhûr-ı atiyye-i şâhâne be-çuhadârân-ı hazret-i şehriyârî

Receb-i şerîfin yirmi birinci gününe tesâdüf eden, yevm-i Cuma-i mübârekede Yeni Câmi'ye selâmlık olup, gidildikte ibtidâ hava gâyet ak ve berrak iken avdette bardaktan boşanır gibi seller akıp, rikâb-ı kamer-tâbda yürüyen cümle hademe-i rikâb gark-ı âb-ı ıstırâb oldukları, manzûr-ı padişâh-ı âli-cenâb olıcak, saraya ba'de'l-vusûl cümlesine ihsân-ı şâhâne mebzûl ve cümlemiz mâ-fevki'l-me'mûl mesrûr olduğumuz, *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* zeyline yazılması, muvâfık-ı usûl-i mahâsin-şümûl oldu.

Hâsodalı Miskalî Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Miskâlî Ahmed Ağa ez-hane-i hâssa

Hâsodalıların esenn ü ihtiyârı ve cümle saray halkının müsinn-i muhtârı olan köşe peşkirağalarından Miskâlî Ahmed Ağa'nın çerâğlık isteyip istemediği ma'lûm-ı şehriyârî olmadığından, böyle hâsodalıların resm yerlerinde kendilerine mahsûs hidmetlerini vekâlet ile idâresi suûbetli olduğundan, bu defa gâibânesinden çerâğlığına himmet ve hakkında bezl-i mürüvvet buyrulunca bî-çârenin levni tağyîr ve tebşîr edenleri ta'zîr eylemesi, netîce-i tedbîr-i pîr-i mübârek-zamîr olmuş ise de, filhâkika böyle seksen yaşına girmiş matrûş ağaların çerâğlık istemediklerinde haklı oldukları âşikâr ve bu seneden sonra nasîbleri rûzgâr olmakla çerâğ olmamak hayırlı olduğuna delîl-i müteaddid ve dünyaca atıp tutmaya meydan kalmadığına melekü'l-mevt müteahhid iken, halk böyle zengin mağşûş matrûşları kendi hâline bırakmayıp arûs-ı bikr-i mezâmine bir dâmâd-ı harâb-âbâd ve belki âhir vaktinde rüsvâ-yı âm ederek, ırzını berbâd edeceklerini Miskâlî mülâhaza ettiğinden, sarây-ı hümâyûnda kıdemi münâsebetiyle meşhûdu olan hürmet ve riâyeti ve gerek dışarı çıktıktan sonra maazallah çekeceği zahmeti her saat karış karış hesap ettiğinden, [162b] hüsn-i rızâlarıyla çerâğlık istemedikleri bu ise de yine nasîbleri kendilerin ta'kîb ve âhir ömürlerinde çerâğlıkları tensîb görülmekle, işbu defa Miskâlî'nin uhdesinden münhal olan köşe peşkirağalığına Tüfengîbaşı Ustazâde Ahmed Ağa nâil ve açık kalan hâsoda

gediği ile Sırkâtibi Atûfetlü Mustafa Efendi kırk gedikli hâsodalılara dâhil oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib-i kısteyn der-Sarây

Şabân-ı şerîfin yirmi ikinci günü, sunûf-ı askeriye için divân-ı âlîde tehiyye kılınan mevâcib-i kısteyn ferdâsı yevm-i isneynde edâ ve o münâsebet ile vüzerâ ve bazı ümenâ arza girdikleri sebt-i sahife-i imlâ oldu.

Padişah tarafından sadrazama hediyeler gönderilmesi

İrsâl-i teşrîfât-ı şâhâne be-taraf-ı asâfî be-dest-i silâhdârağa

Öteden beri ulûfe verildiğinin üçüncü günü sadrazam hazretlerine irsâli mutâd olan devir kürkü silâhdârağayla Bâbıâli'ye isrâ ve taraf-ı âsafîden muâmele-i mukteziye icrâ olunarak iâdesi şâyeste-i medh ü senâ oldu.

Topkapı Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı mevâcib der-Sarây-ı Topkapı

Şabân-ı şerîfin yirmi sekizinci Pazartesi günü, ulûfe rikâbı Topkapı Sarayı'nda olması için vekîl-i mutlak hazretlerine haber vâsıl ve öğleden sonra şeyhülislâm efendi hazretleri ile huzûr-ı hümâyûna dâhil olup, bir iki saat kadar mazhar-ı nüvâziş-i şehinşâh-ı dârâ-gulâm ve müteşerrif-i şeref-i "kelâmü'l-mülûk mülûkü'l-kelâm" oldukları mesmû'ı havâss u avâm oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı şerîf der-şeb-i çehârşenbih

İşbu kırk senesi Ramazân-ı şerîfi şeb-i çehârşenbihde isbât olmakla, kâffe-i muvahhidîn-i dîn secde-i şükre vaz'-ı cebîn edip, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn derslerine müretteb olan hocaefendilerden yenbû-ı mecmû-ı ulûm u kurûm ve metbû-ı umûm-ı ulemâ-yı rüsûm olan Fazîletlü el-hac Ömer Efendi Hazretleri, dersinde hâzır olan müderrisîn efendiler ile huzûr-ı fâizü'n-nûra dâhil ve ders başı olan âyât-ı beyyinâta mufassal ve meşrûh ma'nâlar verip mu'terizlere şakk-ı şefe ettirmediği re's-i mesâil oldu.

Şehzade Abdülhamîd Efendi'nin vefatı

Azm-i şehzâde-i şâh-ı cihân ber-vaz'-ı bâğ-ı cinân

Cenâb-ı Hakk ömr-i şevket-i şâhâneyi gün-be-gün mütezâyid ve efzûn [163a] ve vücûd-i bih-bûd-ı âlem-sûd-ı mülûkâneyi savm-i samedânîyesinde masûn buyursun. Bu aralık hikmet-i Huda çiçek hastalığı her tarafa istilâ ve ekser etfâl-i nev-nihâle mazarratı meşhûd-ı â'lâ vü ednâ olduğu sıralarda, pâdişâh-ı dil-âgâh ve şehinşâh-ı pür-intibâh hazretlerinin şehzâde-i âli-nijâd-ı mekârim-mutâdlarına dahi ziyâdece ezâ verip, her birlerinin rûy-i gül-bûylarını diger-gûn ve husûsiyle ekber-i şehzâde-gân olan Sultan Abdülhamîd Efendi'nin bütün bütün kâmet-i şeb-bûylarını vedia'-yı hâk-i ıtırnâk eylediği cihânı ciger-hûn ve haftalarca rûh-ı pür-fütûhuna Kur'ân-ı azîmü'ş-şân okunduğu, sebeb-i beyân-ı hüzn-i derûn-ı ahâli-i Enderûn u bîrûn oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Vukû'-ı ziyâret-i Hırka-i Saâdet ve çerâğ-ı rikâbdârağa bâ-tevliyet

Öteden beri Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü Hırka-i Şerîf'in küşâdı mutâd ve şeref-i ziyâretiyle erkân-ı saltanat mesrûr ve dil-şâd olduklarından sonra, zıllullâh ve halîfe-i Resulullah Hazretleri Topkapı Sarây-ı dil-ârâsına avdet ve meşgûl-i ibâdet oldukları hâlde, kiler kethüdâlığından muhrec Vâsıf-ı Enderûnî Osman Beyefendi'nin terk-i eş'âr u ebyât ve derk-i derecât-ı âliyyât eylediği haber-i rikkat-eseri, vâsıl-ı sem'-i ağavât içeri oldukda, uhdesinden münhal olan Bolayır tevliyeti, Rikâbdâr-ı şehriyârî Kâmî Ahmed Efendi'ye kapıcıbaşılık unvânıyla ihsân ve bu meâlde hatt-ı şerîfleri efendi-i müşârünileyhe sebeb-i butlân-ı âmâl-i hicrân olunca, münhal olan mesned ile Tülbentağası Matrak Mehmed Emin Ağa i'zâz ve tülbentağalığını Anahtarağası Burnaz ihrâz edip, anahtarağalığı Sandalcı Halil Ağa'ya teveccüh ve peşkirağalığı köşe peşkirağalarından Hacı Emin Ağa'ya sebeb-i tereffüh olmağın, eski hâsodalılardan İncebelli Saîd Ağa köşe peşkirağalığı raddesine geldiği kıdemine delîl ve nihâyette noksan bulan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Bîcan Ağa'nın canına can katıldığı şey'-i kalîl oldu.

İcmâl-i tercüme-i hâl-i rikâbdâr-ı Sâdık Kâmi Ahmed Efendi: Efendi-i müşârünileyh, bin iki yüz altı târihinde hazineye yazıldığı ile içeri gelip, târih-i mezkûrelerde, hazine kethüdâsı bulunan şeyhülislâm-ı esbak Hacı Halil Efendi merhûmun hidmetine hulûl ve tütüncülük ile dâiresine duhûl edip, bir müddetten sonra ketebe-i gencîneye ilhâk ve on beş [163b] târihinde üçüncü yazıcılık nâmına ıtlâk olıcak, yedi sene kadar ol hidmet ile teşerrüf ve yirmi iki senesi

ikinci yazıcı olup, yirmi üçte başyazıcılığı bilâ-tekellüf olunca, yirmi sekizde münferiden hâsodaya nakli hakkında mûcib-i iftihâr ve müstevcib-i itibâr olmağın, mukaddem ve muahhar umûr-ı mevfûr-i hazineye ıttılâ'ı kendüyi firifte ve "Hazine kethüdâsı elbette olursun" diyenlerin lâf u hilâflarına şifte olup, ol sevdâ-yı hâm ile mübtelâ-yı evhâm olarak âmâle dûçâr ve leyl ü nehâr intizâr üzre iken otuz üçte iki kere hazine kethüdâlığının tebeddülü iktizâ ve ibtidâsında Silâhdâr İlyas Ağa sezâ olup, sekiz aydan sonra İhtiyar Emin Efendi nasb olunduğu mahallinde imzâ ve ikisinin de tahallüfü kalemce muktezâ gibi görünmüş iken "leyletü'l-hublâ" diyerek emeline halel vermemesi garâib ve otuz altıda olan tebeddülâtta dahi nasîbi olmadığı acâib oldu ise de hazine kethüdâsı olan Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri'nin tîz beri tebdîl olmayacağı zâhir hâlinden ıyân ve mâbeynce imtizâc edeceği bazı karîne ile müstebân oldukta, ol ümmîd-i baîdden keff-i yed ve hâsodada eski bulunması o ihtimâlâtı sedd ü bend etmeğin, nihâyet tülbentağası ve daha sonra rikâbdar oldukta, hazine kethüdâlığından sarf-ı efkâr ve ba'demâ "Mutlaka silâhdâr olurum" sevdâlarına be-tekrâr giriftâr olduğunu silâhdâr-ı nâm-dâr bildiğinden, semt-i tegâfül ve tecâhülü ihtiyâr ve resm yerlerinde rikâbdârı tavsiyede aşırı ihtisâr göstermeyip "Rikâbdârağa kulunuzun her mesnede liyâkati der-kâr ve uğur-ı hümâyûnunuzda sadakati âşikârdır" ve "Ne kadar itibâr buyursanız değer" diyerek istihzâlar dizde sevindiğini kalemde müstahdem âdem iken fark edemeyip, tab'-ı hümâyûnu kendüye meyyâl itikâdıyla sözü zincir ettiğine zât-ı şâhâne taaccüb ve hafîce tebessümleri kurenâ-yı sâireye sebeb-i teeddüb olup, bu minvâl üzere on ay kadar "Rikâbdâr ve silâhdâr olacağım" sevdâsıyla vaktini güzâr eylediği iştihâr bulduğundan, bazı ashâb-ı mezâk daha ziyâde merak vermek için geceleri yanına gidip "Filân Cuma günü dikkat ettim şevketli efendimiz sizden başkasıyla sohbet etmedi" gibi "Yani müdâhene için söylemem. Size olan teveccüh-i şâhâneyi hâlâ [164a] silâhdârağada bulamadım, zâhire nazaran silâhdâr değişmek lâzım gelse mutlaka siz olursunuz" derim dediklerine keyiflenip "Canım oğlum azıcık daha eğlenelim, sana, bazı başı örtülü muâmeleler var, mahremâne söyleyeyim" demesi şahsına göre bir kol çengi ve alt yanı zifos çıkmasa bu zevkin dengi olmazdı. Nihâyet ziyâret günü şevketli efendimizin yanına pek yakın durup, kime iltifât buyrulsa bu zât belâhatini isbat için mültefet ile berâber temennâ ve sohbete sa'y-i vâfî eylemesine tab'-ı bî-menend-i âlem-pesend-i mülûkâne sıkılıp, buna doğru öfke ile bakarak "'Sen dur ey bülbül biraz gülşende yârim söylesin' mısraını Nâbî ne güzel söylemiş, ama ne üzerine söylemiş bilmem" deyip rûy-ı ebrû-yı iltifâtların değiştirdiklerinde akrânları mahcûb oldukları hesâba mahsûb oldu ise de ziyâret hitâmında, Vâsıf-ı Enderûnî'nin mütevârî-i genc-i türâb u hâk u hicâb olduğu iftar vakti işrâb olundukta, rikâbdâr-ı müşârünileyhe çerâğlık biçilmiş kaftan ve silâhdârlık emeliyle ziyâde sohbete karışması sebeb-i galtân u arzû-yı butlân oldu.

Tebdilci Mahmûd Ağa'nın azledilip yerine Uzun Mustafa Ağa'nın getirilmesi

Tebdîl-i Başlala Mahmûd Ağa ve nasb be-câyeş Uzun Mustafa Ağa

Seferli kethüdâsı Uzun Emin Ağa ile Başlala Sulu Mahmûd Ağa'nın beynehümâları "şeker-âb" ve kuru kuruya muhâverâtları Sulu Mahmûd'u gark-ı âb-ı ıstırâb edince silâhdâr-ı âli-cenâb kethüdâyı istishâb ve "Başlala kimdir ki seferli kethüdâsını istirkâb eder" diyü lala-yı zi'l-kâbı mazhar-ı zişt-hitâb ü dürüşt-itâb ettikten sonra, tebdîline lüzûm göründüğünü âlem-i bâlâya inhâ ve başlalalığı ikincilikten hâsodaya alınan Uzun Mustafa hakkında icrâ ettirdiği Sulu Mahmûd Ağa'nın sem'ine ilkâ olunca Mahmûd Ağa "Vermeyince ma'bûd ne yapsın Mahmûd" diyerek başlalalara mahsûs olan kuleden yatağını hâsoda koğuşuna nakl ve perişâniyetine sebep olanlara inkisâr etmeği akl eyledi.

Hazine Başkollukçusu İsmail Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-huddâm-ı hazine İsmail Ağa

Hazinenin on seneden beri başkollukçusu olan Şart-ı Selâme İsmail Ağa ma'mûriyette bekasını ve me'mûriyette ibkâsını istirhâm ve o cihetle mesned-i ser-huddâmîde [164b] müddet-i medîde istihdâm olunmakla, bî-hadd u bî-şümâr zer dinâr iddihar etmiş ise de tama'-ı hâmı ziyâde ve "Az şey ile çerâğ ederler ise idâre olamam" diyü ifâde etmiş olduğundan, bu defa hâline çesbân bir nân-pâre ile çerâğlık ihsân olunup, makam-ı ser-huddâmîye ikinci kollukçu Hoca İbrahim Efendi kaim ve ikinci kollukçuluğa nöbetçibaşı Ese Beyoğlu Emin Ağa dâim ü müdâvim olup, nöbetçibaşılığa dahi Kaftancı Nuri Ağa'nın evvelâ mesrûru, sâniyen mağdûru olan sâbık nöbetçibaşı top çehreli Tortop Ali Ağa lâyık ve mükerreren nöbetçibaşılığı muvâfık oldu.

Padişahın ulema kıyafetiyle tebdil gezisine çıkması

Teşrîf-i hümâyûn be-dâire-i ağavât-ı Enderûn be-kıyâfet-i ulemâ

Pâdişâh-ı âlem-penah -dâme müeyyeden bi'n-nasri ve'l-ilâh-[125] Hazretleri, Ramazân-ı şerîfin yirmi beşinci günü ulemâ kıyâfetiyle, Fâtih ve Bayezid'i dolaşıp ecdâd-ı behişt-muadillerin merâkidlerini ziyâretten sonra sarây-ı

125. "Her zaman zafer bulsun ve Allah'ın yardımı onunla olsun"

hümâyûnlarına avdet ve mevâlî hidmetkârları tarzına rikâb-ı kamer-tâblarında yürüyen bendeleriyle Bâbüssaâde'nin önünde attan inip, akağaların önünden serbest geçtiklerinde sersem akağalar sıyâm hâliyle murâd-ı şâhâneyi derk edemeyip, içeri girmesine mâni olduklarına ta'b-ı hümâyûnları sıkılıp, ba'de'l-iftar terbiyelerini silâhdârağaya ihtâr edip, oradan yol üzerinde olan seferli odasının önüne teşrîf ve Direklerarası'nda kendi nefisleri için tuhaf şeyler pişiren ağaların yemeklerini aldırttıkları cümlesine taltîf olup, oradan da kiler odasının önüne ve daha sonra hazinenin önüne teşrîfleri seferli odası ağalarına ettikleri muâmeleye mutâbık ve'l-hâsıl üç odanın halkını iftar vakti taltîfleri nefsü'l-emre muvâfık olup, ba'dehu bi'l-izz ü ve'l-ikbâl Silâhdârağa Köşkü'ne sâye-endâz-ı şevket ü iclâl oldukları silâhdârağaya tezâyüd-i esbâb-ı istiklâl olmakla, fi'l-hâl mülûkâne etimme-i mütenevvia tedârikinden başka, tuhafca ağalar ile dâhil-i huzûr-ı şâh-ı gayûr oldukta, Çavuş Aziz Bey'e Mukallit Kör Mustafa Bey'in ale'l-amyâ ettiği saçmalar azîz-i müşârünileyhi ser-nigûn ve musâhiblerden Abdi Bey ile Saîd Efendi de böyle şeylerde cem'-i yekûn olmalarıyla vakt-i 'işâya kadar eğlendikleri vesîle-i sürûr olmağın, terâvihi silâhdârağa dâiresinde edâ ve müezzinlere [165a] ihsânlar isrâ buyurup, ba'dehu Topkapı'ya avdet-i mülûkânelerinden sonra sersem akağalara emrolunan değneği bî-çâreler ne şekil müşkil ise şeker gibi ekl ve vurulan değneğin değnek adedince altın gönderildiği "tebdîlü'ş-şekl li-ecli'l-ekl"[126] gibi oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve tebrîk ü tes'îd-i ıyd der-sarây-ı cedîd

İşbu rûz-ı ıyd olan Perşembe'de, sadr-ı celîlü'l-kadr ile şeyhülislâm-ı muallâ-makâm ve ulemâ-yı a'lâm ve bilcümle vükelâ-yı fihâm-ı pesendîde-hırâm taht-ı gubâr-ı şehriyâr-ı Behram-gulâmı, ayne'l-uyûna kühl-i cilâ eyledikleri meşhûd-ı dîde-i havâss u avâm oldu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Vukû'-ı müjde-i hâsoda der-sarây-ı hümâyûn

Bayramın beşinci günü, hazinenin giyimbaşısı Kâmil Bey'le kilerin peşkirbaşısı Baltacı Osman Ağa'yı ve eskilerden Hekim Tâhir Efendizâde Mehmed Emin Ağa'yı ve seferlinin câme-şûybaşısı Çavuş Selîm Bey'in mâ-dûnunda bulunan Mührezenbaşızâde Çuhadâr Ahmed Bey'i hâsoda müjdeleri ile tebşîr

126. Yemek için şekil değiştirmek.

ve Selim Bey'i mahsûsen almadıkları alenen tahkîr ve giyimbaşılığa Hüsam Paşazâde Cündî Mehmed Bey takrîr ve kilerin peşkirciliğine de Dede Nureddin Ağa tahrîr olunduğu ilâve-i tevkîr oldu.

Tatlı İbrahim Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Tatlı İbrahim Bey ez-hâne-i seferli

Müteveffâ Silâhdâr İbrahim Ağa'nın çakırsalanlarından Tatlı İbrahim Bey, çerâğlık lezzetiyle huluvvü'l-mezâk-ı hubûr u sürûr ve uhdesinde olan çuhadâr gediği, berâber çuhadâr olduğumuz Cündî Şükrü Bey'e teveccüh eylediği dâhil-i silk-i sutûr oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-sarây-ı dil-ârâ-yı Beşiktaş

Şehr-i Şevvâl-i şerîfin on birinci Cumartesi günü, ihtiyâr olunan vakt-i muhtarda padişâh-ı a'zam ve şehinşâh-ı muazzam hazretleri, Topkapı Sarayı'ndan bi'd-devlet ve'l-ikbâl sahilsarây-ı Beşiktaş'a sâye-endâz-ı şevket ü iclâl oldukları, cümle bende-gâna sebeb-i husûl-i âmâl ve bâis-i asâyiş ü istirahat-ı ahvâl oldu.

Çırağan Sarayı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı nakl-i hümâyûn der-Sarây-ı Çırağan

Nakl-i hümâyûnun dördüncü Salı günü, Çırağan Yalısı'na rikâb ısmarlanıp, öğle üzeri hademe-i rikâb, ol sâhil-i bî-muadile şitâb ve o esnâda vezîr-i âli-cenâb ve şeyhülislâm-ı muallâü'l-kâb, dâhil-i huzûr-ı pâdişâh-ı kâm-yâb olıcak, tahmînen iki saat kadar resm-i rikâb icrâsından sonra avdetlerine ruhsat-ı şehinşâhî îmâ ve hidmet-i zemîn-bûsî [165b] edâ ve ifâ olunarak, geldikleri gibi gittikleri sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Sırkâtibi Yamağı Rif'at Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Sırkâtibi Yamağı Rif'at Bey ez-hâne-i seferli

Otuz yedi senesi Şabân-ı şerîfi içinde sırkâtibi yamaklığından hâsodaya alınıp, muahharen kahvecibaşılık ile kâm-râ olan Saâdetlü Sadullah Ağa'nın

üzerine sırkâtibi yamağı olan seferlili Rif'at Bey, mesned-i mezkûra ehil olduğu zâhir ve imlâ vü inşâda akrânı nâdir olmakla, kendinin sırkâtibi olmasını emel ve halk da "Olmanız muhtemel" diyerek bî-çâreyi duyûna gark ve boylu boyuna müstağrak ettikleri günlerde, hazine-i hümâyûn ağalarından Kâtib Mustafa Efendi Hazretleri'nin mesned-i mezkûre tâli'-i mes'ûdu müsâid ve müstaîd addolunan ketebe-i gencînenin kevkeb-i müzebzebleri oraları sâid olamayıp, ekserîsinin perr ü bâl-i ikbâlleri şikest ve ümmîd-i baîdleri tahayyül ve tasavvurda pest olıcak, mîr-i mağrûr teselli olacak nasâyih-i meşhûrları okuyup yazmaya mecbûr olup, "Ne yapsam n'işlesem n'eylesem âh seher-gâh" diyerek, biraz sabrettikten sonra işbu Şevvâl'in on yedinci gününe tesâdüf eden Cuma günü, Ortaköy Câmi-i şerîfinde, mîr-i mumâileyh ser-kurenâ atûfetlü başağa hazretlerine çerâğlığı ricâ ve ol dahi Enderûn ve bîrûna mültecâ olan devletlü silâhdârağaya iltica edip, "Bu makûle mey'ûsların mesrûriyetlerine gayret, mukteza-yı mürüvvettir" demesiyle o saatte silâhdârağa çerâğlığını tahsîl ve selâmlık avdetinde hânesine tesbîl ettikte, üç odanın ukalâsı sırkâtibi yamaklığını kendiye tahmîn ve onlar hırs ettikçe kurenâ temkîn edip, on beş gün kadar kimse ta'yîn olunmayıp, nihâyet bu sefer de, seferliden seferli kethüdâsının kaftancısı fuzâlâ-yı asrdan Ayıntâbî Efendizâde Emin Efendi'nin kâmet-i liyâkatine, hayyât-ı kader ol hil'at-i zîbâyı duhte ve bakiye-i emel-dârân-ı Enderûn'u suhte eyledi.

Kemânî Mustafa Ağa'nın saraydan çıkarılması

Reften-i Kemânî Mustafa Ağa ez-sarây-ı dil-ârâ be-bâd-ı hevâ berây-ı iştikâ

Mütehayyizân-ı gedikliyân-ı hâne-i hâssadan, Müezzinbaşı Şâkir Efendi'nin birâder-i can-berâberi, çavuş ağalardan hazinede Kemânî Mustafa Ağa'nın kemânı â'lâ ve taksîm-i besîmi sîm gibi mücellâ olduğundan, [166a] ser-hengân-ı zî-çevgân içinde müstesnâ ve mâbeyn fusûllarına bazen gidip bazen gitmeyenler gibi istisnâ olunmadığından, gittikçe şöhret ü şân peydâ ettiyse de tarz u tavrı mugayir-i rızâ olduğuna binâ ederek, silâhdârağa terbiyesine kıyâm ve tabanlarına birkaç değnek vurulmasını merâm etti ise de serheng-i bî-reng değnek yemek istemeyip, hazinenin eskisine 'adem-i itâat ve pencerenin önüne gelip dayak ısmarlayan peşkirağasına da muhâlefet ettiğinden başka "Peşkirağası diş kirası verirse yerim" demesi, âşikâre zâbite hakaret olmakla silâhdârağa bu sözleri işittiği ile "Şimdi saraydan gitsin" diyü bî-çârenin emeğini hebâ ve bâd-ı hevâ defterden sildiği zâbitân-ı Enderûn'a safâ oldu.

Bostancıbaşı Kara Osman Ağa'nın azledilip yerine İbrahim Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Ser-bostaniyân Kara Osman Ağa ve nasb be-câyeş İbrahim Ağa

Yirmi aya yakın bostancıbaşılık mansıbıyla karîn-i temkîn olan Kara Osman Ağa'nın zulm ü taaddîsi, Karadeniz dalgası gibi keskin ve azl olmadıkça telâtumu teskîn olmayacağından, işbu Zilkade'nin on dokuzuncu günü çâh-ı azle fütâde ve hânesine gitmesi irâde olup, bostancıbaşılığa haseki ağa bulunan Yenişehirli İbrahim Ağa ahakk ve haseki ağalığa vezîr odabaşısı Hasan Ağa müstehak ve odabaşılığa da paşa karakulağı Tatar Osman Ağa elyak görülüp, paşa karakulaklığına ağa karakulağı Kasap Bekir kurban ve bu yolda fedâ-yı cân edeceği hareket-i mezbûhânesinden ıyân olmakla, anın da uhdesinden münhal olan ağa karakulaklığı, kulağı delik hasekilerden Tığlıoğlu Lâtif Bey taltîf ve sâir hasekiler de bu bahâne ile te'lîf olundu.

Ağaların Çinili Meydanı'nda tomak oynamaları

Vukû'-ı lu'b-ı tomak der-meydân-ı Çinili ve mülâzim şüden-i Zeki Ağazâde fi-yevm-i mezbûr

İşbu şehr-i Zilkadetü'ş-şerîfenin yirmi sekizinci gününe tesâdüf eden Cumartesi günü, şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri Çinili Köşkü'ne saâdet ile teşrîf ve ağayân-ı kadr-dânı kasd-ı taltîf zımnında, topunun toptan top oynamasını teklîf buyurduklarında ağalar tasnîf olup, aralıkta alay karşı yakaya geçeceği zaman çağrılacak şarkıyı çağırmaya, huzûrda hâzır bulunan musâhiblerden Tanburî Zeki Ağa oğlunun sadâsı â'lâ olduğunu medh [166b] ü senâ ve "Şarkıyı bizim mahdûm okusa" dediğini istihzâ ettilerse de herîfin mezhebi geniş olduğundan oralara ilişik etmeyip, hitâm-ı mel'abede mahdûm-ı merkûmun çavuş mülâzimi olmasını ricâ ve "Bizim rızkımız çalıp çağırmak iledir" diyerek her tarafa ilticâ etmeğin, çocuğun sadâsı hânende edâsı değil ise de babası olacak deyyûs meyûs olmasın için çavuşlara mülâzim ve hânendelere müdâvim oldu.

Başçuhadâr Ceviz Emin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i çuhadârağa bâ-rûz-namçe-i Bâyezid Hânî

İkiyüz yirmi üç senesi mâbeyncilik şerefiyle müşerref ve birkaç sene sonra Bâyezid Han rûz-namçeciliği ile çerâğlığı matla'-ı şeref olan, ricâl-i Devlet-i

Aliyye'den esbak tersâne emîni Nazîf Efendi'nin İznikmid'den haber-i vefâtı vürûd ve uhdesinden münhâl olan rûznâmçecilik için arz ağaları arz-ı hâl vermeye suûd edip, ancak vakf-ı mezbûrun kitâbetiyle rikâbdârlıktan muhrec Ceviz Saîd Bey müftehir ve ruznamçeciliğine de hâlâ çuhadârağa bulunan Ceviz Emin-i ukalâ muntazır zannolunarak, sâirleri niyâz etmeye mütecâsir olamayacaklarını farka herkes muktedir olmakla, mahlûl-ı mezbûr Ceviz Emin Ağa'nın nâm-ı nâmîsine mastûr ve hidmet-i kitâbette olan Ceviz Saîd Bey'e tevcîh buyrulmuş olan Haremeyn muhâsebeciliği pâyesi bunlara da tevcîh buyrulmakla mesrûr olduğuna ehl-i murtezika ma'zûr yani ikisini bir yerde gördükleri vakit "Ceviz, Ceviz" demeye mecbûr olacakları cümle indinde meşhûr olduğundan sarf-ı nazar ile münhal olan çuhadârağalık rütbe-i refi'asına Rikâbdâr-ı şehriyârî Matrak Mehmed Emin Ağa pervâz ve rikâbdârlığı Tülbentağası Burnaz ihrâz edip, tülbentağalığına Dindâr Halil Ağa ve anahtarağalığına Hacı Emin Ağa ve peşkirağalığına Ebü'l-aceb Hâfız Receb enseb ve köşe peşkirağalığı için Başçuhadâr Bekir Efendi'nin huzûr-ı silâhdârîde biniş giymesine hâsoda yolu sebeb görünüp, tâ nihâyette açık kalan hâsoda gediğine mülâzimlerden Behçet Ali Ağa nâil ve sâye-i şâhânede gedikli hâsodalılara dâhil oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Tebrîk-i ıyd-ı adhâ der-sarây-ı dil-ârâ

Şuhûr-ı meşhûreden şehr-i Zilhicce'nin onuncu Çarşamba günü, âyin-i dirîn üzere erbâb-ı merâtib ve ashâb-ı menâsıb, vakt-i mahsûsada muâyede-i hümâyûn resm-i vâlâsını icrâ arzusuyla, gubâr-ı taht-ı şehriyâr-ı âli-bahtı ayn-ı uyûna [167a] kühl-i cilâ ve cemâl-i âyine-misâlleri cümlenin kalbini musaykal ve mücellâ ettikten sonra, zât-ı kerrubiyyü's-sıfât-ı şehinşâhîleri Câmi-i Sultan Ahmed Hânî'de edâ-yı ıyd-ı salât buyurup, ba'dehu 'inân-tâb-ı semt-i sarây-ı dil-küşâ ve dâhil-i dâire-i harem-serâ oldukları hîn-i şeref-karînde ifâ-yı resm-i dahâyâ ve icrâ-yı merâsim-i resm-i mu'tenâ buyurdukları sebeb-i celb-i duâ oldu.

Berberbaşı Hüseyin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-berber-i hünerver Mâbeynci Hüseyin Ağa

On dört sene mütevâliyen mâbeyn-i hümâyûnda ser-berber ve ez-her cihet cümle kurenâdan muteber olup, muahharen silâhdârlık ile muvakkar

olan Devletlü Ali Ağa'nın üzerine berberbaşılık ile mâbeyncilik mukadder olan Hüseyin Ağa, selefi gibi nüfûzlu olamadığına keder ve bunun için biraz muğber olmakla, hafî ve celî havâssa çalıştırdığı şüyû' ve bazen efsun okuyan şüyûh-ı şeyâtînin yazdıklarını üzerinde gezdirdiği muhalif-i usûl-i fürû' olmakla, ba'demâ ağa-yı müşârünileyhin mesleğinden emniyet gayr-i câiz ve böyle nâ-becâ şeylere teşebbüs eden kurenânın kurb-ı saltanatta tevakkufu tecvîz olunamadığından, hemen münâsib maaş ile çerâğ ve saraydan ırağ olunca, berberbaşılığa seferliden olan acemî berberlerden Bolevî Osman Ağa nâil ve mâbeynci olmayarak hâsodaya kâil olup, ancak kendisinden mâbeynciliği me'mûl eden ağaların yine gözlerine hâb-ı huzûr u ârâm haram ve bu evhâm-ı hâm ile rüyaları dahi adetâ ma'kûle-i adgâs ü ahlâm olup, nice eyyâm birtakım ahkâm istihrâc ve mizâc u nâ-mizâc vakti istimzâc sevdâsıyla ettikleri iz'âc tafsîle muhtac görünmeğin, nihâyet ol mebhasden sarf-ı nazar birle, açılan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Leğen Kaymağı Edhem Ağa şâyân ve şükr ü teşekkürü sütüne havâle olunduğu müstağnî-i beyân oldu.

Ağaların Çinili Meydanı'nda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomak-bâzî-i ağavât der-meydân-ı Çinili

Velî-nimet-i bi-minnet-i âlem efendimizin silâhdârağa kullarına teveccüh-i tâmmeleri der-kâr ve âfitâb-ı nazarları güneş gibi âşikâr olmakla, ağa hazretlerinin dahi safâ-yı hâtırı hâtır-ı şâhâneden başka bir şey olmadığı bedîdâr olmağın, hemân ol sâyede neşv ü nemâ bulduğu dâire-i hümâyûn halkının hâlini ta'rîf ve tavsiye ve her birinin bir zemîn ile [167b] umûrunu tesviye için dâima taraf-ı şevketi şefkate teşvîk ve haklarında zuhûr edecek kısmetleri kadrlerine ta'lîk buyurduklarında, zât-ı şâhâne, işbu Zilhicce'nin yirmi birinci Pazartesi günü kasr-ı Çinili'ye lutfen teşrîf ve ağayân-ı kadr-dânı taltîf zımnında tomak ısmarladıkları müstağnî-i beyân u ta'rîf olıcak, tomakçı takımı uruşmaya ibtidâr ve uruşanların şanları resîde-i tâk-ı iftihâr oldukta, taraf-ı şâhâneden altınlar isrâ ve tomakçı ağalar iğnâ olunmağın, arkalarından silâhdârağanın ricâsıyla umûmen ağalara altın serpilmeye karâr ve cümlesi kapmaya sarf-ı yârâ-yı iktidâr eyledikleri, netîce-i efkâr-ı silâhdâr-ı nâm-dâr olduktan sonra, bir miktar pehlivan güreşinin seyrine başkaca ikbâl ve bir iki saat de anların iddiâsıyla izâle-i esbâb-ı kıl ü kâl olunca, Çantacı Abdülkerim Bey yediyle bahşişleri irsâl ve her birerleri yerler öperek mesrûriyetleri makbûl-i pâdişâh-ı mahmûdü'l-fi'âl olduğu sırada, ağaların avdetlerine ruhsat-ı şâhâne erzanî ve cümlesi karîn-i kâm-rânî olıcak, zât-ı mekârim-

sıfat-ı şâhâneleri Çinili Meydanı'nda hava gezi endahtına kıyâm ve akşama kadar oralarda ârâmları silâhdârağa kullarına büyük ikrâm olup, tahmînen bir saat nücûmu kadar nâvek-endâz-ı şast-ı ikbâl ve ol münâsebetle keman-keşler envâ'-ı iltifâta mazhar oldukları bî-emsâl olmakla, ba'dehu oradan da velî-nimet Balıkhane mâbeyn-ı hümâyûnuna avdet buyurdukları, ağavât-ı Enderûn'a sebeb-i servet ü devlet oldu.

Cündî Nuri Bey'in Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na gönderilmesi

Nefy-i Nuri Bey ez-Sarây-ı Beşiktaş be-Sarây-ı İstanbul

Hazinenin göç eskisi Cündî Nuri Bey, eskiden beri câhil ve cesûr ve himmet-i pür-töhmetine fütûr vermeyerek, yaraşmayacak şeyleri yapmakta tecvîz-i kusûr etmediği tab'-ı silâhdârîyi bî-huzûr etmekle, zarûrî terbiyesine mecbûr olup "Böyle eski olan acemî kavgası etmez" diyü bî-çâreyi göç eskiliğinden dûr ve Beşiktaş'tan İslâmbol Sarayı'na nefy eylediği sebeb-i selb-i ashâb-ı umûr olup, eskilik gâilesi bıçaklı eskilerden Meleşzâde Keman-keş İzzet Bey'e tefvîz ve kimseye ta'rîz etmeyerek idâresine muvaffakiyeti şâyeste-i takrîz oldu.

1241 (1825/26) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i ihdâ vü erba'în ve mi'eteyn ve elf ve zuhûr-ı Muharremiye ez-taraf-ı bâhirü'-şeref [168a] be-ağavât-ı Enderûn ve vukû'-ı rikâb der-sarây-ı hümâyûn

İşbu bin iki yüz kırk bir senesi yevm-i Muharrem, Ağustos'un yirmi beşinci Çarşamba günü olduğu hesapça müsellem olmakla, şehriyâr-ı bende-perver ve tâc-dâr-ı heft-kişver hazretleri, bâb-ı ebvâb-ı sürûru küşâd ve ağavât-ı Enderûn'a mutâd buyurdukları Muharremiye'yi kâmilen i'tâ ile cümlesini şâd buyurup, ferdâsı Perşembe günü resm olan Muharrem rikâbını Çırağan Yalısı'nda icrâ için, hâlâ hâmil-i emânet-i kübrâ Devletlü Selîm Mehmed Paşa ile Şeyhülislâm-ı be-nâm Mekkîzâde Efendi hazerâtı hidmet-i zemîn-bûsu edâ ederek, hayır duâ-yı şâhâneyi kendilere evrâd ve nice sâl-i meserret-iştimâlin şerefiyle mir'at-i kâinat olan mübârek kalb-i mücellâların cilâsını müzdâd ile istidâd-ı Hudâ-dâdların ta'dâd eyledikleri, şâyeste-i senâ-yı bende-gân-ı sadakat-mutâd oldu.

Mührezenbaşızâde Ahmed Bey'in mâbeynci olması

Mâbeynci şüden-i mührezenbaşızâde Ahmed Bey ez-ağavât-ı hâne-i hâssa

Sâl-i sâbıkda, seferlide Selîm Bey'in alt yanından hâs odaya alınan Mührezenbaşızâde Ahmed Bey'in, bir iki ay evvel berberbaşılıktan çıkan Mâbeynci Hüseyin Ağa'nın yerine mâbeynci nasb olunduğu, meşhûs-ı dîde-i â'dâ ve mahsûd-ı hasûd-ı la-yuadd ve lâ-luhsâ oldu.

Hâsodalı Ukalâ Mustafa Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ukalâ Mustafa Bey ez-hâne-i hâssa

Birkaç sene evvel, seferliden hâsodaya nakli müseccel ve muahharen gedikli unvânıyla noksânı mükemmel olan Ukalâ Mustafa Bey'in vücûd-ı nâdirü'l-mevcûdu muallel ve boy ve bosu yerinde olmadığı mü'evvel olmakla, kesîr ve kalîl bir şeyle çerâğlığı vesîle-i tahliye-i sebîl olup, işbu Muharrem'in on yedinci günü bir tevliyet ile Enderûn'dan çerâğ ve uhdesinde olan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Kuru Hasan Efendi ter-i tayyib-i dimağ eylediği ağyâra dâğ oldu.

Rikâbdâr Burnaz Ahmed Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Rikâbdâr Burnaz Ahmed Bey ez-gâibâne

Hâsodalı ağaların silâhdârağadan sonra nihâyet-i rüteb ü merâtibleri çuhadârağalığa ve rikâbdarağalığa müntehî ve oradan ötesi dest-i tehî gibi olmakla, sarây-ı hümâyûnu bekleyen, sâğ oldukça o raddeleri ihrâz etmesi câiz ve bu cihetle Burnaz Bey dedikleri dahi hâsodayı bekleyerek rikâbdarlığı hâiz oldu ise de insâniyete münâfî muâmeleler ile meşgûl [168b] olduğundan, nân-pâresiz saraydan çerâğ olduğu tab'ını kalıb-ı ahere ifrâğ ve hidmet-i hazretten ırağ eyledi. Zîra mîr-i mezbûr eşrârdan idüğü meşhûr olmakla, her ne kadar bu gibiler tarîklerinde ber-hudâr ve nazar-ı şehriyârîde itibâr bulamazlar ise de bazı kere bu rütbelere gelenlerin biri ez-kazâ şeytan çomağına rast gelip, silâhdâr olduğunun vukû'u da mesbûk olduğundan, şâyet bu dahi olmak lâzım gelir ise "haklı haksız halkı rencîde eder" diyü çok kimse vesvese ederdi. Hele bi-hamdihi Teâlâ, aldığı bedduâ berekâtıyla hâtıra hutûr eden mânâ cerh olarak harîm-i harem-serây-ı saltanattan hazîn ve mahzûn, dûn mahiye ile gâibânesinden çerâğlığı ahâli ve Enderûn'u memnûn ve ekserîsinin zebân-ı bedîü'l-beyânı

Sanma ki gaddâr berhurdâr olur
Ya kesilir ya başı ber-dâr olur

meâline meftûn olunca münhal olan mesnedine Tülbentağası Dindar Halil Ağa şâyân ve sâye-i hümâ-vâyede nâil-i ni'am-ı firâvân olmağın, alt yanında Anahtarağası Hacı Emin Ağa tülbentağalığı ile te'mîn ve Peşkirağası Ebu'l-aceb Hâfız Receb anahtarağalığı ile kâm-bîn olıcak, Tüfengîbaşı Ustazâde Ahmed Ağa'ya peşkirağalığı tarîk-i âm ve acemî hâsodalılardan Alo Paşa ye-

ğeni Kâmil Bey'e tüfengîbaşılık in'âm olunup, münhal olan köşe peşkirağalığı raddesiyle Ser-destârî Halâvet Ahmed Efendi şirin-kâm ve açık kalan hâsoda gediği ile seferlinin başkollukçuluğundan gitme İhtiyar İsmail Ağa be-kâm oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İrsâl-i teşrîfât-ı şâhâne be-taraf-ı âsafî be-dest-i çuhadârağa

Mâh-ı mâtem-i Muharrem'in yirmi birinci günü, bir kıst ulûfe divan yerinde kul tâifesine i'tâ ve hitâm-ı ulûfede Sadrazam Selîm Paşa telli kâllâvî ile arza girdiği temâşâ olunup, kaidesi üzere merâsim-i mu'tenâ icrâsından sonra erbâb-ı divân, mahall-i mahsûsalarına atf-ı 'inân ve üç gün mürûrunda resm olan devir kürkü ile mevâcib hançerini çuhadârağa olan Matrak Mehmed Emin Ağa taraf-ı âsafiye getirmesi istihsân ve bu ihsân ile cümleten ratbü'l-lisân oldukları, şâyân-ı [169a] beyân-ı vekâyi'-nüvisân oldu.

Cündî ağaların lobut aşırma müsabakası

Vaz'-ı esb-i müzeyyen berây-ı cündiyân-ı Enderûn be-nâm-ı koşu-yı hümâyûn

Cündî ağalara iltifât kasdıyla, pâdişâh-ı tâc-bahş ve şehin-şâh-ı gerdun-rahş hazretleri Çinili Meydanı'na bir esb-i müzeyyen konmasını müstahsen görmeğin, işbu Saferü'l-hayr'ın hayırlısıyla hitâmına üç gün kalınca kadar, meydan-ı mezkûr cündîyân-ı meşhûr ile mâlâmâl ve harem-i muhterem ağaları ile iç ağaları hasbihâl olmakla, esb-i ejder-menend-i âlem-pesendlere süvâr ve kasr-ı Çinili'nin hizâsına çekilen iki minâre boyu yüksek ipi, keskin dizgin giderken lobut urup aşırmağa aşırı sa'y-i bî-şümâr ve bir hafta kadar bu kâr-ı düş-vâra cümlesi sarf-ı iktidâr ettikleri manzûr-ı şehriyâr-ı âli-tebâr olup, nihâyet "Resen-i tâkât-keseni aşırmak birisine mukadder olamayacak" denilirken, kilerli Köle İsmail Ağa "Ver kuvvet bâzûya" demeyip sıdk ile urduğu lobud-ı bûd u nabûd esbin çiftesine uymak ile âsmâna sûd ve ipin hizasından bu fak-ı maksûd kavislenip üzerinden aştığı, meşhûd-ı "el-hasûd alâ-yesûd"[127] olunca, bâkileri "Bâki olsun yoluna pâdişâhım sen sağol" diyerek duâya mecbûr ve esb-i müzeyyeni cündî-i meşhûrun aldığına harem ağalarından başkası mesrûr oldu.

---

127. "Haset eden efendi olamaz."

Hâsodalı Lezgî Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Lezgî Mehmed Ağa be-defterdârî-i Sofya

Mütehayyizân-ı ağayân-ı hâne-i hâssadan Lezgî Mehmed Ağa'nın cündîlikte iştihârı, cündîyân-ı Enderûn'un sebeb-i iftihârı olduğu kendinin de mezîd-i itibârı olduğundan, her dem tâlib olduğu metâlibe kimse mâni olmayarak, hâsodada sekiz sene kadar Hırka-i Saâdet'e hidmet ve ol şerefi kendüye zahr-i ahiret bildiği her tarafta şöhret bulmuş idi ki bugünlerde Sofya defterdarlığı mahlûl ve mesned-i mezkûra bi'l-istihkâk mevsûl olup, sâye-i şâhânede haysiyet-i âtiyesine halel gelmeyerek çerâğlığı mir'at-i kaderde cilve-ger ve sâye-i saltanatta mesrûriyeti sükker-i mükerrer gibi olup, uhdesinden münhal olan hâsoda gediği ile Berberbaşı Osman Ağa mesrûr ve sâye-i şâhânede dört tarafı ma'mûr oldu.

Dârüssaâde Ağası Bekir Ağa'nın vefat etmesi ve yerine Leylek Abdullah Ağa'nın getirilmesi

Vefât-ı âğa-yı Dârüssaâde Bekir Ağa ve nasb be-câyeş Leylek Abdullah Ağa

İki sene evvel Dârüssaâdetü'ş-şerîfe ağalığı ile [169b] vâsıl-ı ser-menzil-i emel olan sülehâ-yı ümmetten Bekir Ağa'nın, işbu kırk bir senesi Rebiülevvel'i gurresinde enfâs-ı ma'dûdesi tamâm ve kuvvet-i kudsiyyesi resîde-i hitâm olıcak, Pazar günü ravza-ı Rıdvan'a hırâman olduğu, resîde-i sem'-i şâh-ı şâhân-ı cihân oldukta, rûh-ı pür-fütûhuna tuhfe-i rahmet ihdâ ve na'ş-ı mağfiret-nakşı, cennet-mekân Sultan Abdülhamîd Han Hazretleri türbe-i şerîfleri sahâ-yı cennet-mesâhasına isrâ olunduktan sonra, hazinedâr-ı şehriyârî Leylek Abdullah Ağa'ya dârüssaâde ağalığı için dört yenli serâsere kaplı samur kürk ilbâsıyla ikrâm ve hazine vekîli Küçük Beşir Ağa'ya hazinedar ağalık in'âm buyrulmakla, Başmusâhib Keman-keş İbrahim Ağa'nın şast-ı ikbâli küşâd ve hazine vekîlliği mesnediyle dil-şâd olup, başmusahiblik dahi Paşa Çırağı Abdullah Ağa'nın nâm-ı nâmîsi ile yâd oldu.

İzzet Mehmed Paşa'ya vezir unvanı verilmesi

İhsân-ı rütbe-i vâlâ-yı vezâret be-Mîr-i mîrân İzzet Mehmed Paşa

Kudemâ-yı vüzerâdan Dârendeli Hasan Paşa'nın akreb-i akrabasından olup, bâ-rütbe-i mîr-i mîrânî, sevâhil-i Anadolu'nun muhâfazasına me'mûren, Beykoz'da nâil-i şerefi kâm-rânî olan İzzet Mehmed Paşa'nın, nihâyet-i merâtib-i beşeriye denilen rütbe-i vâlâ-yı vezârete liyâkati nümâyân ve

uğur-ı meyâmin-mevfûr-ı mülûkânede fedâ-yı cân edeceği nâsiye-i hâlinden müstebân olmakla, bu defâ, mübârek karîha-yı ilhâm-sarîha-yı cenâb-ı cihânbânîden, Kütahya eyâleti inzimâmıyla menşûr-ı vezâret zâtına inâyet ve bu vechile makrûn-ı mazhar-ı lûtf-ı atûfet olup kemâkân umûr-ı muhâfazada bekası istihsân ve hakk-ı âlilerinde işbu keyfiyet ihsân ale'l-ihsân oldu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i latîf der-şeb-i kandîl-i şerîf

Şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesi, mâbeyn-i hümâyûnda mevlid-i şerîf kıraati karâr-gîr ve beyne'l-'işâeyn, taraf-ı pür-şeref-i mâbeyn envâ'-ı kanâdil ile zeyn olduğu haberi resîde-i sem'-i silâhdâr-ı sadakat-mümeyyiz olıcak, ba'de'l-'işâ, silâhdârağa hâsodalıları alarak Balıkhâne mâbeyn-i hümâyûnunda hâk-i pây-i şâhâneye çehre-ber-sâ olup, ol hîn-i icâbet-karînde nazm-ı mezkûr-ı meşhûr kaidesi üzere kıraat ve ta'zîm ü tekrîm ile istimâ'ı sermâye-i saâdet olmağın, ferdâsı Çarşamba günü dahi alay-ı vâlâ ile câmi-i Sultan Ahmed'e azîmet [170a] ve derûn-ı feyz-meşhûnuna ferş-i seccâde-i taât u ibâdet buyrulmasına işâretten sonra mevlidciler sarây-ı hümâyûnda okudukları gibi yine okumaya âgâz ve evsâf-ı sâf-ı sultân-ı serîr-i levlâk hazretleri ile meclis-i melâik-enîs-i padişâhî tarab-sâz olduğunun ba'dında, hâkân-ı zaman sarây-ı sultânîlerine atf-ı 'inân ve bu gûna icrâ-yı merâsim-i Âl-i Osman buyurdukları bâdi-i izdiyâd-ı şevket ü şân oldu.

Çuhadâr Nuri Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadâr Nuri Bey ez-ağavât-ı kilâr-ı hâssa

Sâl-i sâbıkda çuhadârlık ile kâm-kâr ve sâye-i şehriyârîde temiz bir çuhadâr olan kilerli Nuri Bey, galiba bir taraftan mirâs-hor ve o cihetle saraydan boş çıktı denmemesi için silahşor olup, ol unvâna kanaât ve silâhdâr-ı sâbık u lâhıka kilercilik hidmetiyle şöhret bulduğu misillü, bu defa da mirasyedilik ile sâhib-i servet olduğu resîde-i serhadd-i sohbet oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn ve icrâ-yı merâsim-i rikâb der-sarây-ı Topkapı

İşbu şehr-i Rebiülâhir'in altıncı günü, şehriyâr-ı sipihr-iktidâr hazretleri, ihtiyâr olunan vakt-i muhtârda Topkapı Sarayı'na nakl-i hümâyûn buyur-

Peter von Hess'in fırçasından Beşiktaş'taki Çinili Meydanı'nda ağaların cirit oyunu (Erol Makzume koleksiyonu)

dukları ma'lûm-ı âlem ve bunun üzerine cümlenin duâ-yı vâcibü'l-edâsı tâk-ı âsmâna 'alem olup, üç günden sonra Topkapı'da göç rikâbı icrâ ve sadrazam ile şeyhülislâm efendi hidmet-i tebrîk ü te'sîd ü teşrîfi îfâ eyledikleri, hademe-i rikâba vesîle-i gınâ ve sermâye-i istiğnâ oldu.

Çuhadâr Ömer Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çuhadâr Ömer Efendi ez-hâne-i seferli

Kudemâ-yı ağavât-ı Enderûn'dan seferlide, Çuhadâr Ömer Efendi'nin kıdemi der-kâr ve şimdilere kadar akrânına takaddümü âşikâr olamayıp, her bâr arz ağaları çakırsalanlığı ile ömr-i girân-mâyesi güzâr ve bir vakitte bir şerefli hidmet ile iftihâr edemediği bugünlerde kendüye sebeb-i hüzn-i inkisâr olup, ba'demâ çarh-ı gaddâra tekeffül ve evzâ'-ı feleğe tahammül edemeyerek, her şeyden me'yûs olduğunu kurenâ-yı saltanata izhâr ve "Bundan sonra nasıl etmek düşerse bana ihsân ettirin" diyü ısrâr etmeğin, bahtına zuhûr eden beş on kese tutar bir tımar ile dil-i bîmarı îmâr ve çerâğlık müjdesiyle mülk-i vücûdu [170b] duâ-yı şâhâneye vakfolunduğu ma'lûm-ı sıgâr u kibâr olup, uhdesinden münhal olan çuhadâr gediğine mülâzimlerden Sarıkçı Ârif Ağa nâil ve sâye-i saltanatta kırk gedikli çuhadârlara dâhil oldu.

Şeyhülislâm Mekkîzâde Asım Molla Efendi'nin azledilip yerine Kadızâde Tâhir Efendi'nin getirilmesi

Azl-i Şeyhülislâm Mekkîzâde Efendi ve nasb be-câyeş Kadızâde Tâhir Efendi

Otuz üç târihinden beri, iki defa müşerref-i mansıb-ı fetvâ ve mükellef-i mesned-i iftâ olan Mekkîzâde Devletlü Âsım Molla Efendi Hazretleri'nin, zâhiren azlini iktizâ eder bir hâlet peydâ olmamış iken, hikmet-i Hudâ azli imza olunmakla, işbu şehr-i Rebiülâhir'in on üçüncü sebt günü taraf-ı saltanattan fetvâya ta'yîni tasmîm olunan, sudûr-ı vâlâ-kadr-i Anadolu, Semâhatlü Kadızâde Tâhir Efendi Hazretleri'nin da'vetine Berberbaşı Osman Ağa irsâl ve hâne-i semûhîlerinden teşrîflerine isticâl olunup, Demirkapı tarafından istikbâline me'mûr olan hünkâr çuhadârları rikâbında yürüyerek Topkapı Sarayı'na vusûlü mesmû'-ı pâdişâh-ı kerîmü'l-hısâl oldukta, akdemce celb olunmuş olan Sadrazam Devletlü Selîm Paşa ile huzûr-ı hazret-i padişâhîye yüzler sürdükleri an, ikisi de iltifâta şâyân olduklarından sonra, makam-ı meşihate hazırlanan fetvâ-yı dürre-i beyzâ, Hâsodabaşı Mahmûd Ağa ma'rifetiyle Kadızâde Efendi Hazretleri'ne iksâ ve teferruâtından olunan

muâmeleler icrâ buyrularak, mahall-i mahsûsalarına sevk ve isrâ buyrulup, münhal olan sadâret-i Anadolu ile ulemâ-yı resmiyyeden Ispanakçı Paşazâde Tâhir Beyefendi'nin dil-i divânesi mesrûr ve hâne-i virânesi ma'mûr oldu.

Ağaların Topkapı Sarayı'nda tomak oynamaları

Vukû'-ı tomak-bâzî-i ağavât ve tertîb-i zevkiyyât der-huzûr-ı hümâyûn

Cemâziyelevvel'in dördüncü Pazar günü, Topkapı Meydanı'na tomak ısmarlanıp, ağalar ol mahalle şitâbân ve huzûr-ı müstevcibü's-sürûrda muntazır-ı emr ü fermân-ı dâver-i devrân olduklarında, erbâb-ı tomak yeksâk-ı ittifâk olarak birkaç nevbet vuruştukları, tâkât-ı hasmı tâk ve canlarının acısı muhtâc-ı istintâk olunca, lu'b-ı mezbûr hitâma resîde ve onlar da yedlerini keşîde edip, ba'dehu kol oyununda meşhûr-ı âfâk olan mukallidlerin taklîdlerini yapmada zi'l-yed ve hâlâ hazinede Kambur Esad ve seferlide Cin Ahmed ve onlara mânend hazineli Çavuş [171a] Aziz Bey ve Kör Mustafa Bey yek-diğere sened olduğu gibi kilerde Meddah Sâlih ve Paytak İbrahim Hoca ve Uslu Şükrü cümlesinden eşedd olup, bunların dûnunda seferliden Zenne İbrahim ve Türkeçıkan Emin Ağa ve Çilingiroğlu Çavuş Ahmed Ağa ve mukallid-i Yehûd-ı bed-bûd Koca Yektâ ve müteahhid-i taklîd-i Ermeni ve ecnebi Malak Halîm Bey, kolbaşı makamında bulunan Musâhib Saîd Efendi'nin inhâsıyla kola ilhâk ve gürûh-ı mekrûha iltihâk edip, her birisi hakkâ ki meydân-ı maârifde taklîdi tahkîk ve halkın hüsn-i zannını tasdîk ettiklerinden sonra, işbu kol oyununun kolu kanadı ve belki sarayda sebeb-i küşâdı olan Çavuş Aziz Bey'in, Pişekâr-ı çille-kâr Kör Mustafa Bey'e itikâdı ne kadar cevr eylese tahammül edeceğine itimâdı olduğuna itinâ, muhâvereyi iltizâm ve meclise revnak vermek için "Kör, mör" gibi kelâm istişmâm edicek, vak'ına dokunup, Aziz'e za'f-ı basar ile nazar ve görülmeden attığı saçmalar ile iskâta zafer buldukta, Azîz-i merkûm Kör-i nanköre levm edip "Sen açıkgöz bir adam olsan böyle sakar kör olmaz idin. Seninle suâl ve cevâb ayn-ı azabdır" diyü hayli itâb gösterince, Mustafa Bey her ne kadar müşevveş ve şeşi beş görür bir kör-i bî-eş ise de yine bastığı yeri bilir keleş olmakla Azîz Bey'e "Aman azizim, nankörlüğü sen bana körlük için edersin, bari istediğin gibi eyle de gözün açık gitmesin" demesi parlakça görülmekle Azîz Bey'in sâir avenesi Aziz'e istishâb ve Mustafa Bey'e dürüşt hitâb ile "Sen bize dört göz ile bak. Sonra cevap bulamazsın" diyerek istirkab ettiklerini Kör gözüne kestirip "Cümlenize hüsn-i nazarım vardır" dedikçe herkese bir gülme peydâ, vakt-i asra kadar envâ'-ı iddiâları rûha gıdâ gibi gelip, akşam üzeri mecmû'una izin in'âm ve odalarına avdetleri ağalara ikrâm gibi oldu.

Mehter takımında görev yapan bazı ağaların çocuklarının Enderûn'a alınmaları

Çerâğ şüden-i ba'z-ı müstaid-i ferzend-i mehterân-ı bîrûn ve sarây-ı hümâyûn-ı feyz-makrûn

Ötedenberiher şeyin â'lâsı sarây-ı hümâyûna lâyık ve bu kaide-i kadîmeye cümlenin ilmi lâhık olmakla, Başçavuş Zurnazen İzzet Ağa evvel ve âhir mehterlerden neş'et etmiş bir mehter-i bih-ter olduğundan [171b] başka, çaldığı zurna Enderûn ve bîrûnda değil rub'-ı meskûnda bulunmadığı mütevâtir ve o cihetle kendisi zurnada ve gerek giriftte cümle ile berâber olmağın, ba'demâ başçavuş olıcak, resm yerlerinde zurna çalmak ve onlar ile birlikte durmak usûle münâfî olmasıyla, yerine mehterbaşı olan seferlili Hâfız, o da tahayyülü temiz zurnazen ise de biraz yeniden yetişmeye muhtaç olduğu takrîr olunarak, bu defa taşra mehterlerinin evlâdlarından Halîl Efendi ve Emin Efendi ve Osman Efendi nâm kimseler seferli odasına yazılmak mukadder ve saraya geldikleri ile Çavuş mülâzimi olmak üçüne de müyesser ve defter-i mutebere böyle yazıldıklarına Başçavuş mübeşşer oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib fi-yevm-i salı ve irsâl-i teşrîfât be-savb-ı sadr-ı âli

Cemâziyelevvel'in yirmi birinci Salı günü, tertîb buyrulan divân-ı âlişânda bir kıst mevâcib sunûf-ı askeriyeye i'tâ ve hitâmında sadrazam hazretleri, arz odasında hidmet-i zemîn-bûsı edâdan sonra, umûr-ı mevfûr-ı ulûfe tekmîl ve üç gün mürûrunda mutâd olan mevâcib hançer-i mücevheri rikâbdâr-ı şehriyârî Atûfetlü Halil Ağa Hazretleri ile taraf-ı âsafîye gönderilip, hîn-i avdette bolyenli samur kürk iksâ ve donanmış esb-i küheylân i'tâ olunduğunun ba'dında, ma'iyyet-i ağa-yı müşârünileyh ile gelen gediklilerden hâsodada lalası bulunan Sırrı Süleyman Efendi ile kollukçusu Galata'dan gelme Mehmed Ağa ve çakırsalanı bulunan câmiü'l-hurûf, elûf-ı me'lûf-ı letâif-ma'rûf Hızır İlyas'a hila'-i fâhireler ilbâs olunduğu, beyân-ı şükr-i teşekkür-i sipas-ı bî-kıyâs olmuştur.

Tanburî Selim Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Câme-şûybaşı Tanburî Selim Bey

Seferli odasının câme-şûybaşısı Tanburî Selîm Bey, sâbık Başlala Mahmûd Ağa ile Seferli Kethüdâsı Uzun Emin Ağa'nın beynehümâlarını tefrîk ve fitne

vü fesadı mizâcına tatbîk etmekle, lala-yı mûmâileyhi lalalıktan tatlîk ettirdiği kendi hakkına da sebeb-i tazyîk olmağın, âkıbet hâsodaya yolu gelmişken alt yanından aldıkları bu maddeyi tasdîk edince zarûrî çerâğlığa tâlib ve pek dûn mâhiye ile çerâğlığı kendisine yolları gâib ettirdikte, câme-şûybaşılık ile Başyamak Emin Ağa mesrûr ve Tanburî Selim Bey'in mızrab-ı ıstırâbı kâse-i tanbura sığmadığı manzûr [172a] u meşhûr oldu.

Silâhdârağanın kendi dairesini yeniden tanzim etmesi

Teceddüd-i mütehayyizân-ı hademe-i hazret-i silâhdâr-ı şehriyârî

Bundan akdem bazı mahalde, bi'l-münâsebe mizâcsızlıklarının zikri sebkat eden silâhdâr-ı cihân-dârî, beş on gün mikdârı duçâr-ı ıztırar-ı veca'-i bîkarârî olmakla, bâ-ruhsat-ı tâc-dârî hâne-i bî-bahânelerinde muâlece ile meşgûl ve ahbâb u ensâbının hayır duâlarını me'mûl ettiği misillü, mütehayyizân-ı dâirenin dahi istifsâr-ı hâtır etmeği der-hatır edemediklerine melûl olup, tashîh-i mizâc ettiği dem, şükran li'l-ni'am, bu ukde-i uzmâyı ortaya nihâde ve bu gibi hicrân-ı bî-kerânı mâ-ziyâdetin ifâde edicek, mütehayyizân-ı dâire mebhût ve muhatabları sükût ettiklerinde, hâzır bi'l-meclis olan Devletlü Dârüssaâde Ağası Abdullah Ağa, aflarını ricâ ettiyse de ısgâ etmeyip "Böyle zihinleri sakîm ve reyleri akîm kimseler odalarına gitseler" diyerek, hâsodada olan lalayân-ı mâlâyânîden evvelâ ehl-i kur'â Merdivenköylü Mustafa Ağa ve saniyen Bağdâdî Mehmed Bey ve sâlisen Sarıkçı Sâlih Efendi'yi fedâ ve hidmet-i devletlerinden cüdâ eyledikleri heriflere sebeb-i terk-i sît u sadâ olup, ba'dehu aşağı odalılardan kaftancısı Hazineli Nazîf Efendi'yi ve kilercisi Osman Ağa'yı ve tütüncüsü Atâ Bey'i ve başçakırsalan Erîb Paşa birâderi Hüseyin Efendi'yi dahi ihrâc ve cümlesini bu töhmet ile iz'âc ettikten sonra, müceddeden tecdîd-i dâireye kıyâm ve güyâ bu tedbîr-i seriü't-te'sîrle yâresi kabûl-i iltiyâm edicek, eski hâsodalılardan Şeyhzâde İbrahim Bey'i ve Bîcan Ağa'yı ve Kuru Hasan Efendi'yi ve Hekimzâde Mehmed Emin Ağa'yı lalalığa intihâb ve bu nâm ile bunları istishâb, akîbinde, hazinenin başkollukçu kollukçusu Ese Beyzâde Emin Ağa'yı kaftancılığa ve kiler kethüdâsının kilercisi Ahmed Ağa'yı kilerciliğe ve seferli kethüdâsının tütüncüsü Bekir Bey'i tütüncülüğe tensîb ve ikinci çakırsalan Kilerli Mehmed Ağa'yı başçakırsalanlık ile tatyîb ettikten sonra, münhal olan çakırsalanlık ile seferliden olan çuhadârlardan Âlem Abdi Ağa'yı dâire-i ikbâle idhal ve bu tevcîhât ve tenbîhâtı bu merkeze îsâl ettikte, kaftancı olan Ese Beyzâde'nin yerine ikinci kollukçuluğa hazinede yirmi beş senelik koğuş ağalarından Şişman Saîd Ağa münâsib ve güç ile bir temiz [172b] kaftan giyecek menâsıb buldu.

Mâbeynci Ahmed Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Mâbeynci Ahmed Bey bâ-mâhiyye

Sâl-i sâbıkta, seferliden hâsoda ile be-kâm ve çok geçmeden mâbeyncilik şeref-i bâlâsıyla kâm alan Mührezenbaşızâde Ahmed Beyefendi, zâten mütelâşî ve bu cihetle huzûr-ı hümâyûna girip çıkmaya tehâşî eylediğine tab'-ı şâhâne sıkılıp, hemen bin guruş mâhiye ihsânıyla saraydan çerâğ ve mâbeyn-i hümâyûndan ırağ buyurduklarından sonra, bunun yerine münasip bazı kesânın esâmileri huzûrda ta'dâd ve her birisi için bir şey isnâd olunduğuna şâh-ı kerem-mutâd itimâd etmeyip, hemen karîha-i ilhâm-sarîhalarından, hazine odasına Kâtip Sırrı Efendizâde Şâkir Efendi'yi intihâb ve pek acemî olduğu hâlde istishâb olunduğu, eskilere sebeb-i iltihâb oldu ise de kader-i ilâhi bu nâm-ı nâmî ile Şâkir Efendi mübahî ve sâirlerinin ömürleri bu yolda beyhûde kütâhî oldu.[128]

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydan-ı Sarây-ı Topkapı

İşbu Receb-i mağfiret-sebebin on ikinci gününe tesâdüf eden Pazartesi günü, umûr-ı mevfûr-ı surre Topkapı Sarayı'nda tertîb ve tanzîm ve Dârüssaâde Ağası Uzun Abdullah Ağa ma'rifetiyle surre emîni efendiye teslîm olıcak, ağa-yı müşârünileyh hazretleri eslâfları misillü huzûr-ı fâizü'n-nûrda samur kürk ilbâsıyla mazhar-ı ta'zim ve terkîm olup, ba'dehu deveyi dolaştırmak ile hidmetini edâ ve hitâmında Haremeyn ricâliyle yerleri takbîl ederek avdetleri seyr ü temâşa olundu.

Çengi ve kol takımlarının Şehzâde Abdülmecîd Efendi'yi eğlendirmeleri

Tertîb-i taklîd-i çengi ez-gürûh-ı pür-şükûh-ı ser-hengî

Güzide-i sülâle-i Âl-i Osmân ve şehzâde-i âzâde-i şâh-ı şâhân-ı cihân olan Sultan Abdülmecîd Efendi efendimizin, küçük etbâ'ılarının içinde, müstaid çocuklar müteaddid ve her birerleri şehzâde-i civan-bahtı eğlendirmeye müteahhid idüklerinden, her hüner bunlarda tekmîl ve neye heves etseler tahsîl edecekleri vâreste-i beyân u tafsîl olduğundan, bir gün bunların rakkas-vârî

---

128. Bu paragraf yazma nüshada yoktur.

oynadıkları karîn-i tahsîn ve çengi elbisesiyle oynansa daha rengîn olacağı akla yakîn denmekle, bazı mertebe şeyler bunlara zamm ve füruâtı kâmilen munzâm olarak, mâh-ı hâlin on üçüncü Çarşamba günü, evvelce tanzîm olunan kol takımıyla çengiler Topkapı Meydanı'na zuhûr ve çocuklara çengîbaşı Musâhib Zeki Ağa'nın oğlu Osman Bey'i etmediklerine, eb-i bî-edeb-i gayr-i müeddebi bî-huzûr olup, çengibaşılık unvânı, hazinede çocuk Âkif Bey'in mezîd-i izz ü şânı ve alt yanı Osman Bey'in şûle-i şem'-i şerâre-i tuğyânı ve daha alt yanı kilerde Merkezzâde'nin küşâyiş-i gonce-i dehânı ve cümlenin dûnunda sofalının oğlu Hurşid'in biçilmiş kaftanı olup, işbu dört adet rakkas-ı bî-menend-i dil-pesendin cevânib-i erbaası ma'mûr ve libâs-ı bî-esasları manzûr olıcak, arkalarından kolbaşı taslağı Çavuş Aziz Bey ve Pîşekâr-ı çillekârı Kör Mustafa Bey ve Osmanlı Ali ve Mak'ad Esad ve Kambur Haşmet ve Meddah Sâlih ve İbrahim Hoca ve Zenne İbrahim ve Malak Halîm Bey ve Türk Emin ve Çilingirzâde Ahmed Ağa ve mukallid-i Yehûd-ı bed-bûd ve müteahhid-i taklîd-i cühûd ve seferlide Koca Yektâ-yı semm-âlûd, Musâhib Saîd Efendi'nin indinde isbât-ı vücûd etmeleriyle kola dâhil ve Musâhib Zeki Ağa dahi dâirezenbaşılığa [173a] nâil olup, cemî' neferât ve haşerâtıyla seri'an gelince, asıl kol oyunundaki dâirezen, Yahudilere tatbîken huzûra yaklaştıkları ile yerlere berâber temennâ ve ba'dehu kaiden pastal urmaları, muvâfık-ı usûl-i beste-i sâye sezâ olmakla, Başçavuş Zurnazen İzzet Ağa kaba zurnayı dâirelere denk ve nağme-i âh-ı segâhı perde-i bî-âr-ı müsteâra âhenk edicek, curcunacılara istek gelip, her biri bir kisbet-i bed ile meydân-ı muhabbete vusûl ve kol başı Musâhib Saîd Efendi'nin muvâcehesinde Azîz Bey ile Mustafa Bey'in teptiği curcunadan başkası mugayir-i usûl görünüp, küsûru "ma'-al-'acz ve'l-kusûr"[129] gayrette tecvîz-i kusûr etmedikleri ma'zûr olduğu hâlde, içlerinde Mak'ad Esad çarpık marpık bir derd-mend olmağın, curcuna mümted oldukça zahmeti müşted olarak, şöyle kolunu kaldıracak hâli ve omuzunu kımıldatacak mecâli kalmadığını kimseler hissedemediklerinden, hemen bilâ-irâde yere kapanması şehzâde efendimiz tarafından zevk için yapılmış bir şey zannolunarak yine yapmasını işâret ve Esad-ı mak'ad ise kıyamete kadar kalkmamaya niyet eylediğinden "Kalk yine yap" diyenlere yattığı yerden "men anem ki an nistem"[130] demesi çavuşları insafa getirip, hemen koltuklarından tuttuklarıyla yer öptürtüklerinde bir çıkın altın gönderilip, kambur mesrûr olunca curcuna da tamam ve hazırladıkları oyunu itmâma cümlesi ikdâm edip, şöyle me'mûlden efzûn renk verdikleri, hâssa-i hasâis-i Enderûn ve hîn-i temkînde Azîz Bey'in Kör Mustafa Bey'den bazı suâl ve cevâbı mukabil-i mâl-i Kârun oldu.

---

129. "Acizlik ve eksikliklerimle beraber"
130. "Ben o kişi gibi görünüyorum, fakat aslında o değilim."

Başçuhadâr Matrak Mehmed Emin Ağa'nın vefatı

Vefât-ı çuhadârağa der-kûşe-i hâne-i hastahane

Beş altı ay evvel, çuhadârağalık mesnediyle muallel olan Matrak Mehmed Emin Ağa'nın, sıgar-ı sinninden beri sarayda kazandığı illet, bu defa silâhdârağaya vekâletinde hareket edip, ba'dehu silâhdârağa tashîh-i mizâc ile dâhil-i sarây-ı dil-ârâ olıcak, dâiresi halkına ettiği kin gibi çuhadârağaya da eylediği temkîn, bî-çâreye çirkin gelip, bu hâle aşırı kader ve bu ahvâle öyle mükedder olunca, üç gün sonra esîr-i pister-i bîmârî ve giriftâr-ı enîn-i âh u zârî olduğu resîde-i sem'-i silâhdârî oldukta;

Alır âşıkların gönlün ele ammâ neden sonra

müfâdınca fi'l-hâl istifsâr-ı hâtırına kıyâm ve tarafından hekîm-i hâzık [173b] irsâli ile gönlünü almayı merâm ettiyse de mûcib-i iltiyâm olamayıp, zarurî Hastalar'a irsâli isticâl ve yedi gün mahall-i müsâferette mihmân olup, sekizinci günü dâr-ı bekâya irtihâl edicek, vâris-i ma'rûf u ma'rûfesi olmadığından muhallefâtı mîrîye zabt olunup, na'ş-ı mağfiret-nakşı Hamîdiye'ye isrâ ve makberesinde duâ ve senâ olunduktan sonra, çuhadârağalığa rikâbdâr-ı şehriyârî Halil Ağa pâ-nihâde ve Tülbentağası Hacı Emin Ağa rikâbdarlık için rûy-ı niyâzı ziyâde gösterip, Anahtarağası Hâfız Receb "Tülbentağalığı ne aceb?" diyerek taaccüb çekince, Peşkirağası Ustazâde Ahmed Ağa anahtarağalığına

Husûlü'ş-şey'i ba'de't-talebi
Eazzü min neylihi bilâ-talebi[131]

demeye sebep düşüp, mâ-dûnunda olan köşe peşkirağalarından İncebelli Saîd asıl peşkirağalığı ile ıyd ber-bâlâ-yı ıyd edicek, münhal olan köşe peşkirağalığı Başbolyenli Seyyid Ahmed Ağa'nın sırasıyla hakkı ve nihâyette açık kalan hâsoda gediğinin de mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Tüfengîbaşı Kâmil Bey müstehakkı oldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i müteveffâ Çuhadârağa: Merhûm-ı meşhûr-ı müşârünileyh, iki yüz üçte kiler odasına yazılıp, beş on sene sonra saraya geldiğinde aşırı mahbûb ve muahharen çiçek çıkarıp hüsnden mahcûb olmuş ise de güzel adı üzerinde ibkâ ve sade ashâb-ı alâka muhabbeti ihfâ edip, ancak mâlik olduğu hûb sadâsı sem'-i sultân-ı Selim'e vâsıl ve aralıkta kasîde ve naat

131. "Bir şeye zahmet çekerek ulaşmak, zahmetsizce ulaşmaktan çok daha iyidir."

gibi şeyler okumak için huzûr-ı hümâyûna dâhil olduğunda mihrâb müezzinliğine nâil ve bu vesîle ile cündîlik ve tüfengî yamaklığı dahi hakkında hâsıl olarak, yirmi sekiz senesine kadar kilâr-ı kabûlde makbûl ve duâ-yı devlet ile meşgûl iken, sene-i mezkûre zarfında hâsoda müjdesiyle mübeşşer ve kırk bir târihine gelince tekmîl-i tarîk etmek müyesser ve çuhadârağalığı evânında silâhdâra vekâleti dahi mukarrer oldu ise de murâd üzere muammer olamayıp, silâhdâr-ı gaddârın cerhi ile mecrûh ve kelâmda kalan "cerâhâtü's-sinâni leha iltiyâmun velâ yeltamu mâ-ceraha'l-lisâni"[132] ile hâb u râhâtı matrûh olup, müddet-i mezbûrede ömrü tamâm ve merâtib-i rüteb-i Enderûniyyeyi itmâm eyledi. Merhûm-ı müşârünileyh tavîlü'l-kâme zarîfü'l-câme bir ağa-yı nîk-hû idi. Rahmetullahu Teâlâ aleyhi rahmeten vâsiaten.[133]

Galata Sarayı ağalarından Hayalî Hamid Ağa'nın Enderûn'a alınması

Çerâğ şüden-i Hayalî Hamîd [174a] be-hazine-i hümâyûn berây-ı icrâ-yı kat'-ı taklîd

Bugünlerde muktezâ-yı tâli'-i dûn ve iktizâ-yı metâli'-i gûnâgûn hasebiyle, kol oyunu denilen oyun, gün-be-gün derûn-ı Enderûn'da revâç bulduğu resîde-i rütbetü'l-cünûn-ı fünûn olarak, taklîdde eli ve mukallitlikte medhali olanlar hafî ve celî taharrî olunduğundan "Galata Sarayı ağaları arasında Hayâlî Hamîd keskin mukallittir" diyü Galata'dan gelme ağaların ta'rîfi, herîf-i zarîfi bâlâya peyveste ve her sözü dürr-i meknûn gibi hazineye şâyeste edip, hemen Enderûn'a geldiği gün, kol takımıyla huzûr-ı hümâyûna revân ve gürûh-ı mekrûha mülâkât ettiği an, an-kasdin sebt-i dehân-ı hezeyân etmesi muarrifleri duçâr-ı vehm ü hayâl ü gümân edip, oyun tamâmında "Aman Hamîd sen mukallit değil misin? Bu temkîn-i çirkini edip niçin bizi tekzîb ettin?" diyenlere "sükûtu merd-i dânâ, hasmını iskât için saklar" meâlini imâ ile birkaç gün mürûrunda, bazı yüz göz olduğu ağalara be-tarîki'l-hasbihâl, bir parça hayal meşk ettiğini izhâr ve başka bir şey bilmediğini ikrâr etmesi, mukallit olanlara sebeb-i tesliyet-i dil-i bîmâr olduysa da ay âhiri olan Çarşamba gecesi Topkapı Sarayı'nda oynattığı hayâli, fakîr bi'l-münâsebe orada bulunup gördüğümden tahsîn olunup olunmadığına vukûf olmak zannıyla, saat beş raddelerinde yukarı saraya avdetimde Çavuş Azîz Bey'in gözüne uyku girmemiş olmağın, alelacele yanıma gelip "Hayâli beğendiler mi?" diyü suâl ve fakîr de "Zihî tasavvur-ı bâtıl zihî hayâl-i muhâl"[134] diyerek "Beğenmeleri

132. "Mızrak yarası iyileşir ama dil yarası iyileşmez." Hz. Ali
133. "Allah ona sonsuz rahmet etsin."
134. "Acaba yanlış tasavvur mudur yoksa yanlış hayal midir?"

ihtimâldir saat beşe kadar seyrettiler dediğime kanmayıp, beğenmeyeceklerine aklı delîl ve delâil ile istidlâl etti ise de bilmem, o gece pek beğendiklerinden mi yoksa Azîz Bey gibi davalı mukallitleri kızdırmak istediklerinden mi ferdâsı gün ale's-seher kol takımına mükerrer haber gelip "Yeni alınan Hamîd ile berâber mâbeyn-i hümâyûna gelsinler" denildikte, cümlesi huzûr-ı pertev-nüşûra girdikleri gibi ibtidâdan mahcûbsu görünen Pinti Hamîd, min-ba'd hicâb etmeye kat'-ı ümmîd edip, hemen perde-i hicâbı küşâd ve makama münasip sözler îrad ederek Azîz Bey'i ve Mustafa Bey'i berbâd ettiğinden başka, aşağı boy mukallit geçinen kol takımının dahi kolunu ve kanadını hurde-hâş eylediği sebeb-i telâş-ı arkadaş olunca mukarrebân-ı hazret tabiî [174b] gayret çekip Azîz kavmi istishâb ve "Biraz da Hekim Sâkıb Efendi'nin taklîdini yap" diyü âlem-i bâlâdan hitâb ederek, meclise faysal verildiği eski mukallitleri şâb ve Azîz Bey'e a'zam-ı esbâb-ı istisvâb oldu.

Bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Vukû'-ı müjde-i hâsoda der-hakk-ı ba'z-ı müstehakk-ı zâbitân-ı ağayân-ı Enderûn

Şabân-ı şerîfin gurresi olan Cuma günü, hazinenin giyimbaşısı Hüsam Paşazâde Mehmed Bey'e ve Çantacı Abdülkerim Bey'e ve Başyazıcı Şükrü Efendi'ye ve silâhdârağanın nâ-mizâcları arasında tütüncülükten çıkarıp koğuşa gönderdiği Atâ Bey'e ve kilerin peşkircisi Nureddin Ağa'ya ve bıçaklı eskilerden Kalyoncu Bekir Ağa'ya ve Şerbetçi Edhem Ağa'ya ve seferlinin câmeşûybaşısı Davulcubaşı Emin Ağa'ya ve sâbık başçakırsalan Erib Paşa birâderi Hüseyin Efendi'ye hâsoda müjdeleri teâkub ve her birisi bir ümid ile tesâhüb olduklarından sonra, bunların mâ-dûnunda bulunanlar makamlarına kâin ve bu cihetle Rikâbdârzâde Mehmed Bey, giyimbaşı mesnedine müdâvim olup, kilerin peşkirciliğine dahi mukallitlerden Meddah Sâlih Efendi aslah ve bir mahlası da muvâfık-ı kavl-i "li-külli kavmin en-yestaliha"[135] olup, ba'dehu seferlinin câme-şuybaşılığına çuhadârlardan Miço Osman ityân ve bu nâm ile müteveccih-i meygede-i isyân olıcak, hazineye has olan gediklerden çantacılığa, silâhdârağa kaftancısı sâbık şâir Nazîf Efendi lâyık ve kilerliye icrâ olunagelen şerbetçiliğe, ikinci kollukçu Saîd Ağa lâhık olmakla akrânına fâik olup, başyazıcılığa ketebe-i gencînenin genci, başyazıcıdan sonra ikinci olan Sâdık Efendi nâil ve ikinci yazıcılığa üçüncü yazıcı Hâfız Saîd Efendi vâsıl ve üçüncü yazıcılığa da küttâb-ı ma'âlî-elkâbın hâlâ bâlâ ve bülendi dördüncü yazıcı Tayyar Efendi kâil olup, dördüncü yazıcılığa da beşinci yazıcı Sarı

135. "Her mesleğin kendisine göre ıstılahı vardır."

Sâdık Efendi münasib ve mâ-dûnunda olan kâtib mâ-fevkini muhasib olup, çuhadârca olan gediklere de mülâzim-i çuhadârlardan seferlide Yahya Bey ve kilerde Kemankeş Mehmed Efendi ve Kız Mahmûd Efendi sırasıyla mevsûl ve cümlesinin hakkında lûtf-ı merhamet-i şâhâne mebzûl oldu.

Başlala Mahmûd Ağa ile Kemankeş Tâhir Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüdend-i Başlala Mahmûd Ağa ve Kemankeş Tâhir Ağa bâ-mâhiyye

Hâne-i hâssadan mümtaz ve hünkâr başlalalığı ile kesb-i imtiyâz eden Sulu Mahmûd Ağa, kuru niza'a âgâz ve seferli kethüdâsı Uzun Emin Ağa'ya [175a] tûl u dırâz harf-endazlığına, silâhdârağa tarafından hakikî ve gerek mecaz, cevâz gösterilmediği sebeb-i infisâl-i lala-yı boşboğaz olmuştu. Nihâyet cemiyet-i hâtırı perîşân ve esbâb-ı inbisâtı bî-nâm u nişân olduğuna bazı hâmileri merhamet ve başka hidmette istihdâm buyrulmadığı hâlde çerâğ buyrulmasına himmet ettiklerinden, şimdilik harc-ı hâssadan mâhiyye bin guruş tahsîs ile çerâğlığı tebşîr ve nev'-ummâ mesrûriyet ile hânesine azîmeti zeyl-i sahâif-i *Letâif*'e tahrîr olunup, uhdesinden münhal olan hâsoda gediğine Baltacı Osman Ağa nâil ve bundan sonra belki "Ben de bir baltaya sap olurum" sevdâsıyla, o herif de bıyıklarını boyamaya bıkmadığı re's-i mesâil olup, buna yakın keyfiyetlerden, kilerde kâin Kemânkeş Tâhir Ağa'nın tîr-i tedbîri zih-gîr-i takdîr-i rabb-i kadîr-i mümteniü't-tağyîrden güzer ve "keman-keş-i bî-eş arasında kepâze olmayım" mütâlâasıyla an-kasdin çerâğlığı kendiye sabredicek, o saatte "çerâğ oldun" diyü haber gelmesine keder etti ise de ağyâra ser vermemek dâiyesiyle hemen teşekküre şitâb ve "Şükür ki genç yaşımda çerâğ-ı pâdişâh-ı âli-cenâb oldum" diyerek çuhadâr takımından olan kamçı ve gaddâreyi ikinci çuhadâra teslîm ve oradan hânesine gittiği muvâfık-ı usûl-i kadîm-i ehemm takdîm olunca, uhdesinden mahlûl olan çuhadâr gediği ile kilerde mülâzim çuhadârlardan Üsküdarî Ahmed Bey mesrûr ve mâ-bâkîsi muntazır-ı esbâb-ı sûr-ı sürûr olduğu mastûr oldu.

Dellâlzâde İsmail Ağa'nın aşk yüzünden Topkapı Sarayı'ndan ayrılması

Reften-i Dellâlzâde Serheng İsmail Ağa ez-sarây-ı dil-ârâ be-sevdâ-yı ibtilâ

Musâhib-i şehriyârî Hânende Derviş İsmail Efendi'nin yâr-ı gârı, meşâhir-i esâtiz-i ilm-i musikide Dellâlzâde Çavuş İsmail Ağa, Dede'nin duâsıyla otuz târihinden beri Enderûn-ı hümâyûnda her türlü sît u sadâ peydâ ettiğinden;

Raks eyler iken ez-kazâ
Sen şûha oldum mübtelâ

meâlinde şarkılar meşk ettiği esnâ ve müstesnâ çocuklardan Hâşim Bey nâm bir mîr-i sîm-endâma ibtilâ belâsıyla, karşısında her gece mum gibi yanarak;

Su gibi çağladığım
Yüreğimi dağladığım
Senin aşkın değil mi
Her gece ağladığım

tarzına şeyler söylediğine Ömer ve Bekir infiâl ve mîr-i dilîri yanından kesmeye kîl ü kâl ettiklerine âşık bulaşık intikal edip, bir takrîb-i dil-firîb ile [175b] hemen çocuğa lala ve sarayca başına belâ edince, ba'dehu bir kimse ile sohbet ettirmemeye ikdâm ve ale'd-devâm beste ve semâî meşk ederek çavuş mülâzimi ettirdiği netîce-i kelâm olmağın, nihâyetü'l-emr birtakım şerîr bu tavra dil-gîr olarak, mîr-i keşmîri behemehâl tefrîke tezvîr-i tedbîr etmeleri ile encâm-ı kâr çuhadârlardan Sarıkçı Şâkir Ağa'nın yanına verdirttikleri gâyet kesr ü inkisâr olunca, İsmail-i bî-dil "Bundan sonra sarayda durmak benim için değil" diyü karârı firâra tebdîl ettiğini zâhir-bînler ta'mîr ve te'vil etmeyip "Bir çocuk hatırası için sarây-ı saltanatı terk etti" demeleriyle, ism ü cismi defter-i muteber-i ağavâttan hakk ve ilm-i musikide sâhib-i sakk gibi olan bir üstâd-ı firistâdî, nâ-murâd ettikleri mahall-i şekk olmadığından, maşûk-ı mevsûk her yüzden merzûk olacağının misli mesbûk olduğuna itina ve "lalamın emeğini benim yüzümden hebâ ettiler" diyü an-kasdin bükâ ettiğini görenler (Nazm);

Sanma rahmından sunar destin dil-i bîmârına
Ol kemân-ebrû ciğerde tîr-i müjgânın arar

fehvâsınca bir ehl-i dil, İsmail tarafından cevap verse mücâb olur zannederim. Zîra mîr-i mezbûr ibtidâ İsmail Ağa'dan şarkı meşk ettiği gibi Şâkir Ağa'dan da sarık meşk etmeye mecbûr olduğunu gören, beyt-i mezkûru, mîr-i dilîrin "Üzerine okuyup üflese me'cûr olur" demişler. El-hâsıl İsmail Ağa, bedavâ saraydan gittikten sonra birkaç aylar kendi kendine ağlar sızlar iken, Vak'a-yi Hayriye zuhûrunda, ehl-i ırzı sancak-ı saâdet altına da'vet için devlet tarafından ta'yîn olunan münadîlerin birisi, âşikâre me'merr yerlerde serbes çağıramadıkları rûz-ı dehşet-efrûzda, İsmail Ağa bî-pervâ tâ zorbaların yanında dahi nidâ eylediği Dellâlzâdeliğini isbat ve sadâsı yetiştiği kadar çağırması

ehl-i ırza sebeb-i sebât olduğundan, pâdişâh-ı âlem-penâhın mütegallibeye külliyen galebe etmesine bâis ve ba'demâ zuhûr edecek muhassenât-ı kevniyyeye sebeb-i sâlis olmakla, ba'de'l-vak'a kendüye müstevfâ mâhiye tahsîs ve musâhib-i şehriyârîlik unvânı dahi teveccüh ederek, âşık-ı sâdık olduğu teşhîs olundu.

Felemenk elçisinin padişahın huzuruna çıkması

Tertîb-i divân-ı âli-şân berây-ı sefir-i devlet-i Felemenk

Bu sâl-i ferah-fâlde, düvel-i mütehâbbe süferâsı birbirini müteâkib der-i devlete vürûd ve ulûfe divânlarında arza girip isbât-ı vücûd etmeleri, muvâfık-ı şürût-ı uhûd [176a] olduğundan, işbu şehr-i Şabân-ı şerîfin ibtidâki Salı günü kurulan divân-ı âli-şânda, Felemenk elçisi sekiz adet âdemîsi ile atebe-i ulyâ-yı hüsrevâneyi takbîl ü telsîm ve nâme vü hedâyâsıılu arz odasında takdîm-i pâdişâh-ı Baykara-nedîm kıldıktan sonra, Divan Tercümanı İshak Efendi ma'rifetiyle nâmesi okununca, taraf-ı eşref-i şâhâneden rûy-ı inbisât izhâr ve hâl-i hâtır-ı kral-ı hoş-makâli istifsâr buyurdukları sırada, hedâyâ-yı dostânesi başı keçeli saray kapıcıları yedleriyle arz odası pencerelerinin önünden güzâr ve nîm-nigâh-ı padişâhîleri sefîr-i misâfiri nâil-i mesârr edicek, hey'et-i mecmûa avdete me'zûn ve o cihetle cümlesi memnûn oldukta, şehin-şâh-ı rub'-ı meskûn, Topkapı'ya avdetleri akîbinde hedâyâ-yı gûn-â-gûn dâhil-i hazine-i hümâyûn olup, ba'dehu oradan daha ziyâde mahall-i muhreze nakl ve ancak içinde muzika çalar saat müzeyyen enfiye kutularının makamlarıılu, musiki-şinâsân-ı zamâne, nota bilmediklerinden akl edemediler ise de Başyazıcı Sâdık Efendi her birine bir bahâ takvîm ve defter-i kenzîneye ba'de't-terkîm, pusulasını tanzîm ve hâk-i pây-i hümâyûna takdîm eyledi.

Nusretiye Camii'nin ibadete açılması

Tekmîl-i câmi-i Nusretiye ve vukû'-ı selâmlık-ı ân-ı mâbed

Otuzsekiz senesi Tophane harîkinde muhterik olan Arabacılar Kışlası'nın câmi-i şerîfi an-asıl vüs'atsiz olmakla, şâh-ı kerem-mutâd, zâd-ı âhiret niyet-i hâlisesiyle tevsî'ini murâd ve belki o tarafta iki minâreli bir cami îcâd olunması muhassenâttan ta'dâd olunacağından, matlûb-ı âli üzere pek âlâ inşâd olundukta, ismini teberrüken Nusretiye tesmiye buyurdukları sebeb-i ta'dîl ü tesviye ve belki topçulara da bâis-i tarzıye gibi olmağın, bi-hamdihi Teâlâ tab'-ı mimâr-ı Sinimmâr-ı himmet-i İskenderâneleri, üç senenin içinde dört

tarafı ma'mûr ve derûn u bîrûnu nûru'n-a'lâ nûr bir câmi-i meşhûr olduğu manzûr-ı şâh-ı mansûr olunca, işbu kırk bir senesi Şâbânü'l-muazzamın yirmi birinci gününe tesâdüf eden Cuma-ı mübârekede selâmlık ol câmi-i cedîd-i şeref-bedîde olup, vakt-i muâyyenesinde, hazret-i pâdişâh-ı gerdûn-vakâr, saltanat sandallarıyla semt-i Tophane'ye güzâr ve iskele başında çeşm-daşt-ı terakkub u intizâr olan bende-gâna, arz-ı didâr-ı Behçet-âsâr buyurdukları hîn-i şeref-karînde, top-ı şâdûmânî cihânı velvele ve zemîn ü zamâna zelzele verdiği hâlde, şeh-i vâlâ süvâr-ı esb-i istiğnâ [176b] olup, rahş-ı dil-keş-hırâmları yere yayılı telli hatâyîleri çiğneyerek câmi-i mezkûra vusûl ve derûn-ı mahfel-i hümâyûna duhûllerinde teşekküren li'l-ni'am, bende-gân-ı sadakat-nişân, mübârek kadem-i meymenet-makdemlerine yüzler sürmeleri haklarında mezîd-i şân olup, ba'dehu muvaffakiyetlerinin şükrânesi olmak üzere, her bende-i kerem-dîdelerinin rütbe-i resmiyesine göre atayâ-yı şâhâne, hazine kethüdâsı Kıbrısî Emin Efendi ma'rifetiyle tertîb ve ibtidâ Yeniçeri Ağası Celâleddin Ağa mazhar-ı âtıfet-i padişâh-ı dânâ-firîb olunca, silâhdârağanın eliyle miyân-ı hamiyetine hançer-i mücevher takıldıktan sonra, Câmi-i Nusret'e hatîb ve çok geçmeden hünkâr imamlığı nasîb olan Kasîdecizâde Mustafa Nesîb Efendi'ye sarı çuhalı bol yenli samur kürk telebbüsü a'zam-ı esbâb-ı tatyîb olarak, hutbeye çıkması tensîb ve karîbü'z-zamanda imâmet teveccüh edeceği kendüye teşrîb olunduğuna, imâm-ı evvel ârif ü âgâh olduğundan, çâresiz makâm-ı teslîmiyette kıyâm ve haber getiren mâbeyn hademesiyle berâber câmi-i şerîfde yer öpmek nizâm olmakla, ba'de'l-icrâ asîl vekîle iktidâ ve bu vechile salât-ı Cuma'ya ibtidâ olunup, emr-i mefrûz edâ olunduktan sonra, hidmet-i binâ-yı câmi-i zîbâda metâneti müşâhede olunan, erkân-ı ebniyeden Hasib Efendi'ye bâ-rütbe-i hâcegânî sincab kürk iksâ ve bu vechile irzâ buyruldukta, hâzır bi'l-meclis olan Darphâne Nâzırı Esad Efendi Hazretleri'ne dahi pırlanta ile müzeyyen ve murassâ olarak takılan bıçak, tâk tâkât-ı erkân-ı bülend-divânı tâk eylediği sırada, Tophane Nâzırı Sadık Efendi Hazretleri'ne de mükemmel bohça ihsân ve Topçubaşı Numan Ağa ile Arabacıbaşı Kürd Osman siyyân tutularak nâil-i ni'am-ı firâvân oldukları misillü rikâb ağalarından Bostancıbaşı İbrahim Ağa'ya ve mîr-âhûr-ı evvel Ali Bey'e ve sânisi Musa Ağa'ya ve Kapıcılar Kethüdâsı Derviş Bey'e ve haseki ağaya ve kozbekçibaşıya ve sofa bekçisine has âhur eskisine ve baltacılar kethüdâsına varınca bohçalar verildiği gibi kibâr-ı Enderûn'a ve husûsiyle havâss-ı mukarrebîne ve onlara izâfetle hâsodada ve aşağı odalarda mesned sâhibi bulunanların cümlesine verildiği netîce-i beyân ve ihsân-ı hakân-ı zaman oldukta, iskele başından binek taşına kadar yayılı telli hatâyîler çuhadârlara mal ve binek taşından mahfel-i hümâyûna kadar ferş olunmuş rızâî şâl, bâ-irâde hâsodalılara "Al!" denildiğini deryâ-yı kerem-i pâdişâhîye [177a] dâll demek

olmakla, cümlesi dest-i niyâzı bâr-gâh-ı bî-enbâza bâz ve derûn-ı dilden duâyâ dem-sâz olup, her biri lutf-i Bâri'den ümid-vâr ve şehriyâr-ı hayr-âsârın, dünyalar durdukça durmasını zamâyim-i evrâd ü ezkâr ettiklerinden, hak budur ki, böyle bir vezâif ü revâbıtı mükemmel bir ma'bed-i rânâ inşasına, şimdilere değin eslâf-ı selâtin-i güzîn vaz'-ı temel buyurdukları gayr-i muhtemel olup, her vechile mağbût-ı mülûk-i peşîn ve memdûh-ı meâbid ü mesâcid-i müslimîn, tarh-ı binâsı ve gerek sahâ-i mesahâ-i ra'nâsı mücellâ ve her sütûn-ı mevzûnu kalb-i pârsâ gibi musaffâ olmağın, ez-her cihet nümâyiş ve küşâyişi rengîn ve resm-i dil-nişîni şâyân-ı karîn-i tahsîn ü âferin bir üstâd-ı nasfetâyin olduğundan başka, her yüzde olan kandîl-i bî-adîl-i ziyâ-bâhşâsı dahi pervîn-i feleğe berâber ve meşâil-i şa'şaa-efzâsı kurs-ı hurşide hem-ser görünüp, minâreteyn-i mübâreketeyni ikişer şerîfeli olduğu mukarrer ve külâh-ı âgâhı zerrin-pûş olmak müyesser olmuştur. El-hâsıl câmi-i mezkûr, eczâ-yı müştemilâtıyla bî-kusûr ve erbâb indinde makbûl ve manzûr olduğu zeyl-i vekâyi'-i sahâif-i *Letâif-i Enderûniyye*'ye mastûr oldu.

Yeniçerilere ulûfe dağıtılması

İhrâc-ı mevâcib-i kısteyn ve irsâl-i teşrîfât be-cânib-i sadr-ı âli

Hayli vakitten beri edâsı gayr-i vâcib olan mevâcib, bu defa sâbıkları misillü iki kıstı birden verilmesi münasip görüldüğünden, Şabân-ı şerîfin yirmi dördüncü Salı günü erkân-ı Âl-i Osmân, dâhil-i dâire-i divân-ı âli-şân olup, kâffe-i sunûf-ı askeriyeye ulûfe-i mürettebe taksîm ve Kubbealtı'nda yedlerine teslîm olunduğunun üçüncü günü, resm olan devir kürkü devletli silâhdârağa yediyle taraf-ı sâfiye irsâl ve kadr-i makâdir-i sadr-ı âli-kadrı mukarin-i karîn-i pertev-i izz ü ikbâl eyledi.

Kûh-ı Revân adlı savaş gemisinin Kızkulesi yakınlarında karaya oturması

Nişten-i keştî-i Kûh-ı Revân der-hizâ-yı Kızkulesi

Kaptanıderya Devletlü Hüsrev Paşa, ma'iyyeti ile Bahr-i sefid'e sevk olunan donanma-yı hümâyûnun bakıyyesinden, mersâ-i tersânede lenger-endâz olan gemilerin mevsim-i bahardan evvel tanzîmi matlûb-ı âli ve bu cihetle tersâne ricâli hasr-ı rûz u leyâlî ederek, birkaç haftanın içinde Beşiktaş önüne çıkardıkları manzûr-ı ahâli olan keştî-i ejder-peykerlerden Kûh-ı Revân nam bir sefîne-i kûh-endâmın, patrona pâyesiyle kaptanı olan Çakmak Ah-

med Bey, ümerâ-yı bahriyenin mesleğine mugayir bir hüner-i gayr-i muteber ile gemiyi kaldırıp Kızkulesi'nin hizâsından [177b] geçerken sığa oturtması, kaptan-ı nâdânı deryâ-yı hacâlete gark ve envâ'-ı rezâlete müstağrak edicek, çâresiz hamûlesi tahliye ve umûr-ı mevfûru o mahalde tesviye olunamayacağından, imâl-i cerr-i eskâl ile Kûh-ı Revan tersâneye revân ve zikri sebkat eden Çakmak ser-âmed-i ahmak olmakla, katle bedel nefy olunduğu beyân-ı hicrân-ı bî-kerân oldu.

Hâsodalı Seyyid Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Seyyid Ahmed Ağa ez-mehterân-ı ağayân-ı hâne-i hâssa

Devr-i Selimî'de müezzinbaşılıktan çerâğ olmuş olan Şâkir Efendi'nin hastalıktan hâli harâb ve vücûd-ı mevcûdu müstaid-i türâb olmakla, işbu Ramazân-ı mağfiret-nişânın dördüncü günü vefâtı muhakkak ve uhdesinden münhal olan nemalıca nân-pâreyi, hâsodada köşe peşkirağalığı raddesini ihrâz etmiş ağalardan Seyyid Ahmed Ağa tahsîle muvaffak olmağın, köşebaşılık unvânı eski hâsodalılardan Şerîf Ağa'nın karîn-i iz'ânı olup, açık gibi kalan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Hekim Tâhir Efendizâde Mehmed Emin Ağa kâm-râ ve inkıbâz-ı derûna bu silsile nev'-ummâ devâ oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-sarây-ı hümâyûn

Mütenassıf-ı nısf-ı şehr-i Ramazân-ı şerîf-i mağfiret-redîfde, Hırka-i Hazret-i Seyyidü'l-kevneyn ve Nebiyyü's-sakaleyn ziyâretiyle erkân-ı devlet şâyân-ı şefaat-ı şâh-ı risâlet olup, hîn-i avdette Vezîriazam Devletlü Selîm Paşa Hazretleri, silâhdâr-ı cihân-dârın ta'rîfi ile arz odası önünde selâma dizilmiş ağalara selâm yerine altın vermeyi tensîb ve o cihetle hizâ-yı ağavâtı geçince kadar dört beş avuç altın serptiği, sebeb-i tatyîb-i ba'z-ı erbâb-ı tergîb oldu.

Hazineli Hâfız Ömer Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i çakırsalan-ı başağa bâ-mâhiyye

Mukarreb-i mücerreb-i padişâhî ve nedîm-i müstadîm-i şehinşâhî, Atûfetlü Başçuhadâr Bekir Efendi Hazretleri'nin çakırsalanı Hazineli Hâfız Ömer Efendi, mukarreb-i müşârünileyhin vaktiyle acemîsi olmakla, hakkın-

da himmeti mebzûl ve sarayca kaynılacak sıralarda efendiliği icrâ eylediği Ömer-i muammerin gâlibâ makbûlü olmadığından, hilâf-ı me'mûl hareket ile mes'ûl olup, işbu Ramazân-ı şerîfin yirminci gününe tesâdüf eden Cuma günü, selâmlığa teşrîf-i hümâyûn buyrulacağı sıralarda baş ağa başa çıkamayacağından bahisle, mezbûr Hâfız Ömer Efendi'yi binek taşına çağırıp kabahatlerini yüzüne karşı ta'dâd ve Ad kavmi [178a] gibi berbâd olacağını yâd ettikten sonra Deli Ömer'i huzûrundan tard u ib'âd ve baş ağa çakırsalanlığına seferlide olan çuhadârlardan silâhdârağanın acemî çakırsalanı Âlem Abdi Ağa'yı nasb ile şâd u dil-şâd edip, Ömer-i gayr-i memerri çuhadârlar ile rikâb-ı hümâyûnda yürümeye namzet ve hidmet-i mezkûra Molla Ömer kayd u alâka peyvend göründüğünden nefsine bed geldiğini;

Her ki koned bi-hod koned
Ger hemi nîk ü bed koned[136]

diyerek selâmlık avdetinde saraydan gitmeye niyet ve "Az çok her ne mürüvvet buyururlar ise bana devlettir" diyü ısrâr ettiği, büyüklere sebeb-i hiddet olduğundan elli kuruş mâhiye ta'yîniyle çerâğlığı hakkında nekbet olmağın, bî-çâre İslâmbol'da dahi duramayıp babasının maskat-ı re'si olan Nevşehir'e kadar tahrîk-i rikâb-ı himmet ve "sıla-i rahm edeceğim" ta'bîriyle te'vîle zahmet çektiği ma'lûm-ı mukarreb-i hazret oldu. El-hâsıl, bu cihetle meczûb-ı zirzopun uhdesinden münhal olan çuhadâr gediğine, hazinede mülâzim-i çuhadârlardan Galata Gümrüğü Başkâtibizâde Mehmed Ali Ağa geçtiği azhar ve ancak münhal olan silâhdârağa çakırsalanlığına da seferlide emekdâr, ihtiyâr çuhadârlardan Kalyoncu Ahmed Ağa nasb olunduğu sebeb olanları hacc sevâbına mazhar eyledi.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Vukû'-ı muâyede der-sarây-ı dil-ârâ fi-yevm-i selâsâ

Rûz-ı firûz-ı rûze, isneyn günü gâyete resîde ve ferdâsı Salı günü ilân-ı ıyd-ı saîd için toplar keşîde olunup, her bir ıyd-ı meserret-bedîde alay-ı vâlâ ile müddet-i medîde gidilemeyen câmi-i cedîde bu defa teşrîfleri, karîb ve baîde ni'met-i adîde olup, ba'de'l-vusûl usûlü üzere bayram namazı karîn-i husûl olıcak, câmi-i şerîfden avdet ve sarây-ı saltanata teşrîflerinden sonra üç gün üç gece meşgûl-i icrâ-yı âyin-i kavânin-i devlet oldu.

---

136. "Her kim, ister iyi ister kötü olsun, ne yaparsa kendisine yapar"

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-sarây-ı Sahil-sarây-ı Beşiktaş

Ahkâm-ı eyyâm-ı bayram tamâm ve kaidesi üzere icrâsı resîde-i hitâm oldu ise de fasl-ı bahâr-ı bedîü'l-âsârın semere-i sürûru dilde karâr ve bâğ-ı bostân-ı gülistânın küşâdı meşhûd-ı dîde-i ashâb-ı intizâr olmakla, şehriyâr-ı bahtiyâr hazretlerinin tab'- şâhâneleri semt-i sâhile meyyâl ve işbu Şevval'in on sekizi ve Nisan'ın yirmi birinci Sebt günü, Topkapı'dan sâhilsarây-ı Beşiktaş'a eşref evkatte ikbâl buyurdukları, şâyeste-i [178b] senâ-yı ashâb-ı iclâl oldu.

Çırağan Sarayı'nda rikâb merâsimi düzenlenmesi

İcrâ-yı resm-i rikâb berây-ı tebrîk-i menzil-i padişâh-ı âli-cenâb

Şevval'in yirminci günü, Çırağan Yalısı'nda göç rikâbı icrâ ve Sadrazam Selîm Paşa ile Şeyhülislâm Kadızâde Tahir Efendi, mazhar-ı iltifât-ı şeh-i vâlâ olduktan sonra Babıâli'ye avdetleri bu mahalle sebt ü imlâ oldu.

Âdile Sultan'ın doğumu

Vukû'-ı velâdet-i hazret-i Âdile Sultan aliyyetü'ş-şân

Mâh-ı hâlin yirmi ikinci günü, zıll-ı zalîlullah, halîfe-i Resûlullah Hazretleri'nin, asl-ı asîl ü nesl-i nesîl-i mülûkânelerinden, bir duhter-i tâbende-ahter, sahn-ı sarây-ı vücûda zîb ü fer vermeğin, ism-i sâmiyeleri Âdile Sultan tesmiye ve târih-i velâdetleri bilâ-ta'miyye olmakla, cümlenin âmâli ta'dîl ve tesviye olunup, üç gün ve üç gece top-ı cihân-bânî zemîn ü asmânı pür-tanîn ve kös-i şâdmânî halk-ı cihânı misîl-i âyin-i şehr-i Kostantin edicek, sâir velâdetlerde icrâsı musammem olan sûr-ı sürûrun bazısının, bu defa li-maslahatin terki tensîb ve ancak tertîb-i kadîm üzere, saray halkı sâbıkları misillü taltîf ve tatyîb olundular ise de etfâl-i bî-mecal-i Enderûn "Bu velâdette hayal gelmedi" diyü mahzûn oldukları, yekûn-ı mazmûn-ı sabr ü sükûn oldu.

Eski Şeyhülislâm Arabzâde Arif Efendi'nin vefatı

Vefât-ı Şeyhülislâm-ı esbak Arabzâde Ârif Efendi

Dâder-i ekber-i şâh-ı cihân, cennet-mekân Sultan Mustafa Han Hazretleri'nin müddet-i saltanatlarında, birkaç eyyâm şeyhülislâm ve melâz ü melce-i

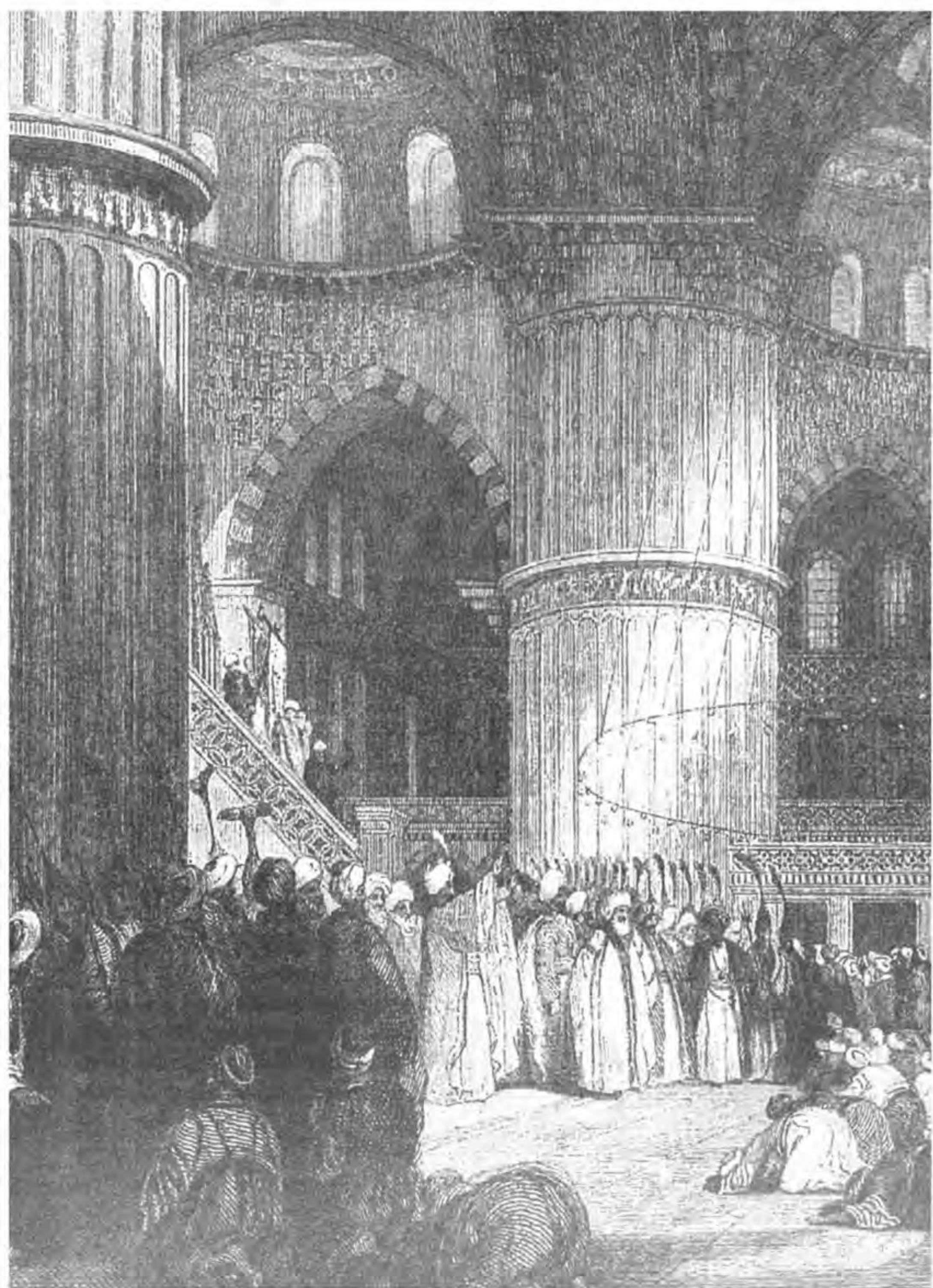
ulemâ-yı a'lâm olan Arabzâde Ârif Efendi'nin, işbu evâhir-i mâh-ı hâlde irtihâli vukû' bulduğu şüyû' bulıcak, her taraftan rûh-ı pür-fütûhuna tuhfe-i rahmet ihdâ ve makâm u mev'asına duâ ve senâ ile isrâ olundu. Merhûm ve mağfur ve meşhûr-ı müşârünileyh, kâbiren an-kabîr, Şeyhülislâm Ataullah Efendi'nin sulbünden bin yüz elli bir senesi saha-i vücûda vürûd ve giderek fark-ı ziyân u sûd edicek, müderrislik ile müşerref ve muahharen mevleviyet ile tezâyüd-i kesb-i şeref edip, tîz vakitte kat'-i merâtib-i âliye ve tayy-i merâhil-i hâliye ederek, ikiyüz on târihinde Anadolu'ya kazasker ve yirmi iki tarihine gelince kadar Rumeli sadâreti mükerrer olup, sene-i mezbûre içinde netîce-i âmâl-i ulemâ olan câh-ı vâlâ-i fetvâ bunlara da müyesser ve fakat müddetleri mümted olmak mukadder olmayıp, sadece sâhib-i tâc u taht olan Mustafa Han'ın [179a] müddet-i ma'lûme-i meşhûresi ile efendimizin zamânında cem'an yirmi üç gün kadar ol mansıba zîb ü fer ve nihâyet tekevvünât-ı kevniyyeden nâşî çar-çabuk keff-i yedleri mukarrer olduğuna "küllü şey'in bi-kader"[137] deyip, sâhil-hanelerinde murabba-nişîn-i âfiyet ve çâr-bâliş-i âsâyiş ü istirahat olup, evân-ı pîrîde ta'lîk hat ile her sene bir Mushaf-ı şerîf tahrîr ve teberrüken Ravza-i Mutahhara'ya tesyîr buyurdukları teşhîr olmuştu. Rahmetullahi aleyh.[138]

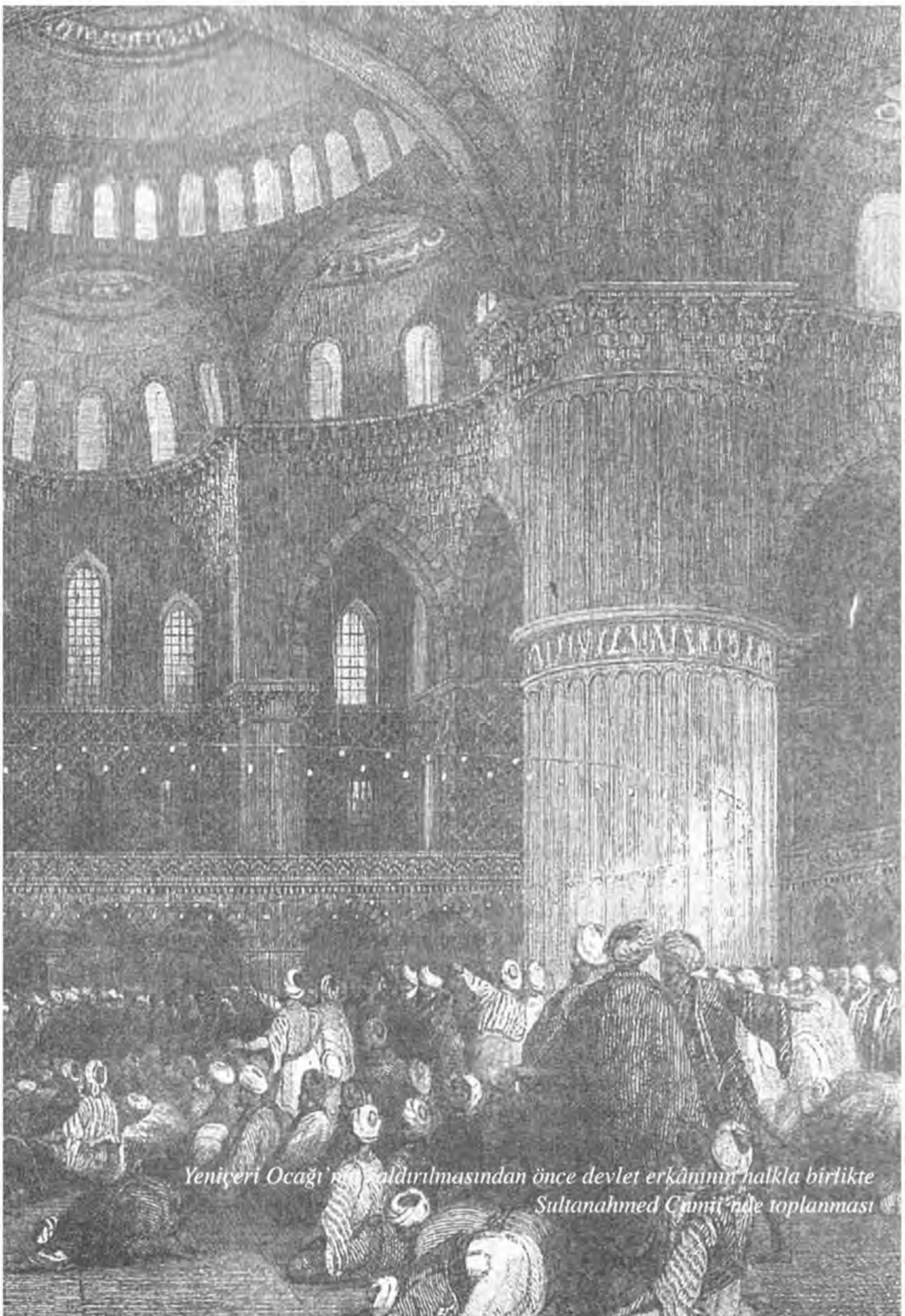
Yeniçerilerin yeni talime katılacaklarına dair söz vermeleri

Taahhüd-i tâife-i yeniçeri be-ta'lîm-i tüfeng-i cengâverî

Bi-hamdihi Teâlâ, Devlet-i Aliyye'nin silk-i mülkünde leşkeri lâ-yu'add velâ-yuhsâ ve serhâdâtta muhafızları müstevfâ olduğu hâlde, muvazzaf asker ve muzaffer leşker peydâ edemediği sırr-ı muammâ gibi olmakla, bu ukde-i müşkilenin halli hayır-hâh-ı devleti dağ-dâr ve bu dâ'-i asîrü'd-devânın tedbîrini hikmet-âşinâ-yı zamâne, kâr-ı düşvâr add ü şümâr eylediklerini, a'dâ fırsat ve ganimet bilerek, devlet-i nâzikeyi her bâr hâr u hasâra duçâr ve türlü türlü ta'cîze ictisâr etmeleriyle, ba'dezîn çâresine bakılmaya cümlesi nasb-ı nefes-i ihtimâm ve askerî tâifesini nizâm yazmaya ikdâm buyrulup, yeniçeri asker-i bî-hüneri böyle hayırlı işleri kuvveden fiile çıkartmazlar ise de mukâbele bi'l-misl için yine ta'lîme teşvîk ve bu kerre de muhalefet gösterirlerse olunacak muâmele kadere ta'lik olunarak, işbu sebt günü Bâb-ı fetvâ-penâhî'de umûm üzere bir meşveret vukû' ve sadr-ı celîlü'l-kadr mukabele bi'l-misl için ta'lîm etmek meşrû idüğünü, sanâdid-i kavmi kandırmaya şürû' ettikte, insâfı olanlar tasdîk ve olmayanlar tazyîk suretinde göründüklerinden, ulemâ-yı a'lâm, edille serdiyle cümlesini ıskât ve ilzâm ve "fenn-i harbin

137. "Her şey kaderledir."
138. "Allah'ın rahmeti üzerine olsun"

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından önce devlet erkânının halkla birlikte Sultanahmed Camii'nde toplanması

her nev'ini tahsîle ikdâm-ı tâm olunmak farîzâ-i zimmet-i millet-i İslâm'dır" dediklerini kimi tav'an ve kimi kerhen kabûl ve sözlerinden nükûl etmemek emeliyle Ağa Kapısı'nda senet yazılması muvâfık-ı usûl görülmeğin, sened-i mezbûr, müdebbir-i umûr-ı cumhur olanların mühürleriyle temhîr ve ol vechile atebe-i ulyâ-yı hüsrevâneye tesyîr olunduktan sonra, isneyn günü Et Meydanı'na, Sadrazam u bedr-i efham Devletlü Selîm Paşa ve Şeyhülislâm-ı muallâ-makam Kadızâde Tâhir Efendi Hazretleri ve muhafız-ı sevâhil-i Rumeli ve Anadolu düstûr-ı gayûr u vakûr Hüseyin Paşa ile İzzet Mehmed ve sudûr-ı izâm-ı ma'âlî-ittisâm ve ricâl-i devlet-i ebed-kıyâm ma'iyyet-i [179b] hazret-i sadrazamî ile azîmete râm olup, ba'de'l-vusûl maksûd-ı aslî karîn-i husûl olunca, hâlâ Yeniçeri Ağası Atûfetlü Celâleddin Ağa kemer-i gayreti miyân-ı hamiyete bend ve ta'lîm-i tüfengi kuvvet-i devlete sened edip, cümleden evvel meşke mübâşeret ve Mısır'dan celb olunan Muallim Davud Ağa'nın muvâcehesinde işâret gösterince, sadr-ı vakûr, ağa-yı gayûru karîn-i tahsîn, müftî-i dîn-i mübîn buna yakın sözler ile ashâb-ı temkîni te'mîn ettiği sıralarda, rükn-i rekîn-i devlet birlikte avdet ve alay ile Bâbıâli'ye döndükleri netîce-i gayret-i dîn ü millet oldu.

Hazineli Hâfız Saîd Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i kâtib-i sâni-i hazine-i cenâb-ı cihân-bânî

Hazine-i hümâyûn-ı feyz-meşhûn odasına mahsûs olan tarîk-i ketebede, kâtib-i sâni-i hazine-i cihân-bânî bulunan Hâfız Saîd Efendi'nin fenn-i inşâ ve imlâda adem-i mahâreti zâhir ve "ednâ mertebe iki satır bir tezkere tahrîrine gayr-i kâdir" denildiği, ketebe beyninde mesel-i sâir gibi dâir olıcak, hâlâ Hazine Kethüdâsı Atûfetlü Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri, vaktiyle yazıcı tarîkinden neş'et ve neşv ü nemâsı şöhret bulmuş olduğundan, yirmi dokuz târihinde başyazıcı iken hâsodaya alındığı mahallinde işâret olunmuştu. Bu cihetle ketebenin nîk ü bedine vukûf-ı tâmmı der-kâr ve mekârim-i ahlâk-ı aklâmı gayriden istifsâr etmeyeceği âşikâr olduğundan, ikinci yazıcının okunmaz yazısını bi'l-münâsebe hâk-i pây-i şâhâneye beyân ve garazdan berî olarak vâkiü'l- hâli ıyân edince, taraf-ı eşref-i şehinşâhîden hâline çesbân bir nân-pâre ile çerâğlığı fermân buyrulmağın, kilerden devr-i Selîmî'de çerâğ olmuş ağalardan, başlala kollukçusu Kırkık Hâfız'ın mahlûle kalan tımâr-ı bîmârı kâtib-i mumâileyhe ihsân ve çerâğlık müjdesiyle mürekkebi kurumadan tükrüğü kuruduğu "el-insanu mürekkebun mine'n-nisyân"[139] denmeye

139. "İnsan o kadar unutkandır ki, adı bile (Arapça) unutmaktan gelmektedir"

şâyân oldukta, kethüdâ-yı gencîne, ketebenin ihtiyâr ve gencîne rıfkla hitâb ve "Yazdığınız yazılar için suâl ve cevâb olmaması matlûb-ı padişâh-ı âli-cenâbdır" dedikten sonra, üçüncü efendi bulunan âb-rû-yı ketebe-i Enderûn ve mâlik-i maârif-i cevâhir-i hazine-i hümâyûn, İzzetlü Tayyar Efendi ikinci efendiliğe enseb ve üçüncülüğe de Dördüncü Yazıcı Sarı Sâdık akreb oldu.

Kânî Bey'in silâhdârağa hazretlerinin iltimasıyla sevindirilmesi

İltimas-ı hazret-i silâhdârağa [180a] be-mesrûriyet-i Kânî Bey

Otuz üç senesi sarıkçıbaşılıktan kahvecibaşılık unvanıyla mukarin-i izz ü nâz ve mâbeyncilik şeref-i bâlâsıyla karîn-i i'zâz olan Saâdetlü Kânî Beyefendi, sâl-i âtiyede Mısır'a me'mûr ve ba'de'l-avde kurb-ı sultânîden mehcûr olduysa da mîr-i müşârünileyh hazretleri, evvel ve âhir sehâvet ile me'lûf ve nezâketle mevsûf olduğuna Mısır Vâlisi vukûf olup, şimdiye dek bir me'mûra vermediği hidmeti "beyefendinin kısmeti" diyerek birkaç bin kese vermiş ise de (Beyt);

Karâr der-kef-i azâdegân negired mâl
Ne sebr der dil-i âşık ne âb der gerbâl[140]

Meâlince, aldığını yine orada harc ve bir akçe düyûnuna veremeyerek o kadar keseleri herc ü merc ettiğinden, târih-i mezkûreden beri hânesinde inzivâ ve sekiz seneden beri iltifât olunmadığından, bu aralık silâhdârağaya managed iltica ve ağa hazretleri dahi mahsûsen mesrûriyetini ricâ edince, taraf-ı eşref-i şâhâneden mesârifine masraf kâtibi medâr olmak ümniyesiyle, tevcîhine irâde sudûr ettiği beyândan müstağnî ve rütbe-i celîle ilâvesiyle ricâl-i devlet gibi gönlü ganî oldu.

Nakîbü'l-eşrâf Sıddîk Efendi'nin vefatı

Vefât-ı nakîbü'l-eşrâf Sıddîk Efendi der-hitâm-ı me'mûriyet-i sadâret-i Rumeli

Beş on senenin zarfında, iki defa nekâbetle muazzez ve sâl-i sâbıkda Rumeli kazaskerliğiyle kâmet-i bülend-bâlâsı mutarraz olan Nakîb Sıddîk Efendi, Rumeli olduktan sonra nev'-ummâ bir inhirâf-ı mizâc peydâ ve git-tikçe iştidâdı bir dâ'-i asîrü'd-devâ olıcak, hânesinde müdavâta me'zûn ve

140. "Elek su tutmadığı, âşığın yüreğinde sabır olmadığı gibi cömert adamların da ellerinde para durmaz." (Sadi)

tedbîr-i tedâbir-i gûn-â-gûn olmuş ise de sıhhat ü âfiyete makrûn olamayıp, tekmîl-i müddet-i muayyene ettiği gün enfâs-ı ma'dûdesi dahi tamâm ve sernâme-i ömrü resîde-i encâm oldukta, münhal olan Rumeli sadâreti, kazaskerlerden Reisü'l-ulemâ Halil Hamîd Paşazâde Ârif Beyefendi'ye müyesser ve mâl-i eytâma vaz'-ı yedi bu defa da mükerrer oldu. Müteveffâ-yı mevlânâ-yı müşârünileyh, iki yüz beşde şeyhülislâm olan Tevfik Efendi'nin hafîdi olmakla, tarîk-i ilmiye ricâli arasında serbestçe zuhûr ve görünüşü gayûr olmakla halkı bî-huzûr ettiğinden, maâsiri bulunan vükelâ kendiden bess ü şekvâ ve "Sıddîk Efendi'den mâadâ esâdık yok mu?" diyü da'vâ etmeleri, sebeb-i nefy ü iclâ olmuştu. Ba'de bürhetin mine'l-eyyâm, mazhar-ı atûfet-i şehriyâr-ı Dârâ-gulâm olup, İslambol'a [180b] ba'de'l-vusûl "selâmetü'l-insân fî-hıfzi'l-lisân"[141] muvâfık-ı usûl idüğünü kabûl edip, hüsn-i imtizâcı iltizâm ve vakte göre idâre-i akdâh-ı kelâm ederek, kırk senesi Rumeli sadâretiyle be-kâm ve sene-i mezbûre hitâmında ömr-i nâzenîni kazaskerliği ile berâber tamâm oldu. Merhûm-ı merkûmun şekl-i şemâili mehîb ve tarz u tavrı acîb bir merd-i zarîf ve şahs-ı latîf idi. Rahmetullahu Teâlâ aleyhi rahmeten vâsiaten.[142]

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması

Zuhûr-ı Vak'a-i Yeniçeriyân ve def' ü ref'-i nâm u nişân-ı îşân

Yeniçeri tâife-i gayr-i hâifesi, çok vakitten beri şakk-ı âsâ-yı isyâna elûf ve adem-i taât u itâate melûf bir kavm-i mahûf iken "Yine eski ocaktır" diyü haklarında her taraftan hürmet-i lâyıka icrâ ve sahîfe-i cürm ü hatâlarına kalem-i afv u a'tâ imâ olundukça bunların nahvet ve gururları zâid ve küfrânü'l-ni'amlıkları mütezâid olduğuna pâdişâh-ı dil-âgâh taaccüb edip "Çok zamandan beri şunların yararlığı ile dîn ü devlete bir hidmet ve yüzlerinden bir gûna fevz ü nusret görülmediği müntic-i mazarrat olduğu hâlde, yine bunlara mümâşât ve pey-der-pey mükâfat neden lâzım geliyor? Bir güzel tefekkür olunarak terbiyelerine takayyüd olunsa, ervâh-ı güzeştegân-ı Bektaşiyân-ı mâziye râzıye olmazlar mı?" yollu pek rengîn sözler söylediklerini, hatab muhatapları balta ile önünü kestirerek hatır için bir parça tasdîk ve gâyetinde mahazir-i adîde serdiyle suâl ve cevabı vaktine ta'lîk ettikleri, mizâc-ı mülûkanelerine muvâfık söz olmadığı resîde-i rütbe-i tahkîk idi. Lâkin çâre ne, ortalık vehhâm ve bir kimse bunların aleyhine bir çift kelâm edemediğinden, pâdişâh-ı İslâm sunûf-ı askerîyi nizâm edemediğine taraf-ı müzahrâf-ı a'dâ memnûn ve kabûl olunamayacak şeyleri teklîf eylemesi vükelâyı dâimâ mahzûn edip, bundan

141. "İnsanın selâmeti dilini tutmasındadır."
142. "Allah ona sonsuz rahmet etsin."

böyle bu dâ'-ı [illegible] devamın tedbîrinde huzzâk-ı hükemânın eczâ-yı lâ-yetecezzâların cüz'-i sahhat-i illete sebep olamayacağından, zarurî düşmanın kâffe-i tekâlif-i [illegible] bunlara beyân ve "Memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i pâdişâhide milyonlarca asker-i zafer-peyker var iken, a'dâmızın dinimize el vermeyecek tekliflerini kabûl etmek, muallemce muhârebelerinin kâidelerine kat'a ma'lûmâtımız olmadığından değil mi?" diyü mülzim ve müskit sözler irâd ve ityân olundukta;

Ebkem oldu fusahâ-yı Adnân
Kaldı hayrân bulegâ-yı Kahtân

müfâdına cümlesi [181a] mazhar ve bunlar gibi "hallekallahü'l-bakar fî-sureti'l-beşer"[143] şeklinde değil, gerçekten fasîhü'l-lisân insan olsalar yine cevâb-ı savâb bulamayacakları azhar olunca, çâresiz izhâr-ı inkıyâd ve "Bizler de mutî' ve münkad-ı hazret-i pâdişah-ı mekârim-mutâdız" diyü mazanneden zâtları işhâd ile senedler tahrîr ve kendi demleriyle temhîr edip, takdîm-i hâk-i pây-i şevket-masîr ettiklerinin ferdâsı günü duâ vü senâ ile ta'lîm-i fenn-i harbe işâret ve hâhiş ile tahsîle mübâşeret etmelerini on bir gün geçtikten sonra yani Zilkade'nin dokuzuncu gecesine tesâdüf eden şeb-i Perşembe'de;

Mükerrer est kazâ hezâr bâr sa'y-i kon
Behîc vech takdîr nimişved tağyîr[144]

meâli üzere tekrâr-be-tekrâr kavl ü karârlarından nükûl ve hurûc ale's-sultân töhmetini kabûl edip, ma'hûd kazan-ı fitne-kırânı istishâb ve mecmâ'-ı şerr ü şûr olan meydân-ı lahm-ı küllâba şitâb gösterip, tamâm saat beş altı sularına varır varmaz bir vâveylâ peydâ ve İslâmbol halkını ihâfe arzusuyla ellerinde olan şeşhâneleri havaya sıkarak her tarafa dehşet-efzâ olduktan sonra, öte ve beriyi yağmaya ictirâ ve bastıkları yerleri âsâr-ı imâretten müberrâ ederek, dâva-yı bâtıla-i zorba-yı bî-pervâyı şu zemînde iddia etmişler ki "Ne münâsebet, yeniçeri ta'lîm ve taht-ı râbıta-i muntazamada müstakîm olsun ve ne vakitte Yeniçeri ta'lîm etmiş ve ne zaman düşmana mağlûb olmuş ve bizler için mağlûbiyet ihtimâli vardır diyen kimler imiş? A'dâ dedikleri bizim yanımızda ne kelimedir" yollu yolsuz türrehât kâle getirmişler ki işitenler "Şecaat arz ederken merd-i Kıptî sirkatin söyler" demişler ise de heriflerin hâl u ahvâli ma'lûm ve lâf-ı hilâfları muhâlif-i mefhûm bir kavm-i mezmûm olduklarından, öyle düzce sözden ve sohbetten utanır yahut nush u pend ile mütenassıh

143. "Allah ineği insan suretinde yarattı."
144. "Sen ne kadar çalışırsan çalış Allah'ın takdiri değişmez."

olur ma'kûleden olmayıp "gurk zâde gurk şeved"[145] ma'kûlesinden olmalarıyla, öteden beri derûn-ı habâset-meşhûnlarında melânet muzmer ve inâyet-i bi-gâyet-i pâdişahîye mazhariyet bunlar için müyesser olamayacağından, tâ ibtidâ-yı cülûs-ı şevket-menûs-ı şehinşâhîden işbu kırk bir senesi Zilkade'sine gelince, on sekiz sene müddetle rızâ-yı irtizâ-yı mülûkânelerine muvâfık bir hidmetleri görülmediğinden mâadâ, pey-der-pey vükelâya ta'rîz ve ulemâya muarız görünerek cümlenin [181b] hâne ve hânümanların sûzân ve hâtır-ı erkân-ı devleti perîşân edegeldiklerinden "Kâred bi-ustuhân resîdi"[146] demeyen kalmadığını sâhib-kıran-ı âlem işittiği dem, şöyle ahd ü kasem buyurmuşlar ki "Hazret-i Bârî yârî kılur ise rûy-ı arzdan nâm ü nişânların hak ve eğer edemez isem tâc ü tahtı terk edeyim" ve vâkıa azm ü cezmleri bu merkezde olarak, rûz-ı dehşet-efzûn-ı Perşembe'de seher vakti Beşiktaş'tan tebdîl kayığına süvâr ve sür'atle sarây-ı Sitanbul'a güzâr buyurduklarından sonra Hırka-i Şerîf odasına duhûl ve ol makâm-ı mübârekede tazarrû ve niyâzları mukarin-i karîn-i kabûl görüldükte, vüzerâ ve vükelâ ve ulemâyı da'vet ve cümlenin derûnundan def'-i dehşet buyurduklarından, akîbinde netîce-i kâr-ı efkâr-ı isâbet-şiârları bu tâife-i gayr-i hâifenin, bundan böyle bi'l-külliye çâresine bakılmaktan ibâret idiğünü iş'âr ve bundan başka bir gûna mülâhazaya kimseler imâle-i efkâr etmemelerini şifâhen izbâr buyurduklarında, huzzâr-ı kibâr-ı vükelâ ve dâhil-i meclis-i vâlâ olan ulemâ, yek-sâk-ı ittifâk olarak, mağrûr ve makhûrların kal' u kam'-ı istisâllerine medâr-ı kuvvet olmak üzere, livâ-yı nusret-ihtivâ-yı hazret-i fahr-i enbiyâyı çıkarıp, sermâye-i penâh-ı İslâm etmeye karâr ve Boğaziçi muhâfazasına me'mûr, düstûr-ı gayûr, Hüseyin Paşa-yı vakûr ile meşhûr İzzet Paşa-yı cesûr, meydân-ı şerr u şûra tesyâr buyrulup, verâlarından vezîria'zam-ı zafer-tev'em hazretleri, ehl-i ırzı alarak Sultan Ahmed Câmi-i şerîfi sahâsına rû-be-kafâ ve kahr-ı eşkıyâya me'mûr vüzerâ-yı cenk-azmâya sevk-i leşkerde izhâr-ı yed-i tûlâ buyurunca, ol iki vezîr-i dilîr mecma'-ı eşkıyâya eriştikleri ile sell-i şemşîr-i adüvv-i tedmîr ettiklerinde gulgule-i "Allah, Allah!" asümâna peyveste ve sadâ-yı top ü tüfeng, zemîn ü zamânı dem-beste edip, tahmînen nîm-saat müddette illet-i müşkile-i eşkıyâ, hekîm-i nabz-âşinâ-yı kader ile teşhîs olunup, mübtelâ oldukları ilel ü emrâz-ı sevdâvîyeleri, tedbîr-i şemşîr-i serîü't-te'sîr ile şifâ-pezîr olarak, cümlesi hiddet ü şiddet ve iltihâbdan emîn ve fesâd-ı deme dâir harâret-i gılzet-i bedenîyeleri nişter-i keskin ile teskîn olundu ve gâyet ü nihâyetinde bakıyyetü's-süyûf olan avene ve havene Kışla Meydanı'nda mahsûr ve pâdişâh-ı âlem-penâhın toplarını zabt etmek zû'm-ı bâtılasıyla hücûmları anda tume'-i tîg-i mansûr [182a] olup, bi-hikmet-i Kâdir-i Mutlak, bir gecenin içinde, meydân-ı mezbûra

145. "Kurttan doğan kurt olur." (Sadi)
146. "Bıçak kemiğe dayandı"

mübâlâğasız terâkum eden otuz binden ziyâde bugat u tûgat derbeder ve kuvvet ü savlet-i pâdişâhî ile cümlesi zîr ü zeber olacakları azhar olıcak, ricâ-yı emânü'l-emânî ayyûka çıkardılarsa da hâlet-i ye'sde nedâmetleri şâyân-ı kabûl olmayıp, ekserîsi seyf-i bî-hayfdan güzâr ve şu'le-i şem'-i utüvv ü istikbârları sarsâr-ı kahr-ı gazâb-ı hüsrevâne ile bef-kerde-i mezbele-i idbâr olup, bâzı iğmâz-ı ayn olunanlar "ennen nezîrü'l-üryân"[147] gûyan olarak semt-i süfliyete şitâbân ve geşt-i kûh-ı beyâbânda bî-nâm u nişân kalıp, işbu tarz-ı bî-mağz üzere, her ân u zamân ettikleri harekât-ı mezbûhânelerinin semere-i seyyiesi olarak kassâb-ı kader, güvendikleri Et Meydanı'nı bunlara bu sefer bir selhhâne-i mu'teber yapıp, cîfe-i kesîfelerini hiçe sattı. Ve hemen bir saatin içinde bu kadar zulemât-ı muzlimât muzmahil ve bundan böyle hayr-hâh-ı devlet umûrunda müstakil olmalarıyla, iki günden sonra Âsâkir-i Mansûre-i Muhammediye ismiyle müsemmâ asker-i cedîde tanzîm ve muhalif-i mizâcları olan ta'lîm serâpâ ta'mîm olunmağın, ba'demâ pîr ü bernâ asker olmağa hâhişker ve bây u gedâ sultân-ı zafer-peyker hazretlerine leşker oldu. Ve bundan sonra herkes mülgâya müşâbeheti olan kıyâfete teşebbühden lerze-nâk ve üstlerinde başlarında bulunan elbiseleri çâk çâk ederek tebrie-i zimmet gösterip, gayret-keşân-ı mülgâdan ferd-i âferîde tahassun edecek cây-ı temkîn bulamayarak, tahlîs-i giribân-ı cân sevdâsıyla yılan deliğine girdilerse de merreten ba'de uhra, ele geçtikçe serden geçtiler ve bi-hamdihi Teâlâ, kuvvet-i tâli'-i hazret-i pâdişâhî, ol kavm-i bed-hâhı nâ-bedîd ü nâ-peydâ mesken ve mev'alarını;

Ve bâne eyvân-ı Kisrâ ve huve münsediun
Keşemli eshâb-ı Kisrâ gayri mülteimi[148]

müfâdınca "ke'en lem yekûn şey'an'"[149] hükmüne girince bunlarla ülfet ve ihtilâtı serbesliğe temessük eden birtakım tek tük Türk'ten mürkden ba'dezîn emniyet gayr-i câiz olduğundan, hemîn Emin İskelesi'nden kayıklara tahmîl ve vilâyet ve kabahat-ı nâ-fehmleri taraflarına nefy ü tenkîl ile hazm ü ihtiyâta riâyet tekmîl oldu ve şuarâ-yı zürefa bunların haklarında;

Lânet olsun ten ü ervâhına mel'ûnânın
Ebedî hâneleri dûzah-ı nîrân olsun

dedikleri [182b] mütebâdir ve hazret-i pâdişâh-ı İskender-câh hakkına da;

---

147. "Ben fakir peygamberim."
148. "Kisra'nın sarayı öyle dağıldı ki sanki o orada dostlarıyla hiç beraber olmamış gibiydi."
149. "Hiçbir şey olmamış gibi"

Şer'e tatbîk ile etti vaz'-ı kânûn-ı cedîd
Hazret-i sultân Mahmûd ibn-i Hân Abdülhamîd

dedikleri "ke'n-nakşi fi'l-hecer"[150] ezber olunduğu mütevâtirdir. Netice-i fırkayı nâciye, lenger-endâz-ı istirahat ve sâhil-res-i selâmet olup, cemî' memâlik-i pâdişâhîye evâmir-i aliyyeler ısdâr u tesyâr ve keyfiyet-i hâlleri ber-tafsîl iş'âr buyrulup, bundan böyle nâmları yâd olunmamak üzere ek'îd ü şedîd tenbîh ü te'kîd ve zinhar gayretleri çekildiği işitilir ise cevâba kâdir olamayacakları eşedd ü şedîd teşyîd olundukta, her taraftan emr-i âliye emsâl ve rızâ-yı mülûkâne ne merkezde ise hatve-i vâhide infisâl adîmü'l-ihtimâldir meâlinde müteahhid i'lâm ve mahzarlar tevârüd ve bu vesîle ile ibâd-ı pâkize-nihâdın esbâb u emn-i âsâyişi yevmen-fe-yevmen tezâyüd buldu.

Vak'a-i Hayriyye sonrasında yaşanan bazı olaylar

Avdet-i sancak-ı saâdet ez-Sultan Ahmed ve nasb-ı livâ-yı ferkad-fersâ be-pîşgâh-ı Bâbüssaâde ve mihmânî-i ulemâ der-sarây-ı dil-ârâ ve tertîb-i hıyâm-ı vükelâ be-saha-i sâmihâ-yı muallâ

Bi-avn-i inâyet-i ilâhî ve âsâr-ı hulûs-ı pâdişâhî, nâm u nişân-ı kavm-i bed-hâhı lağv ve ilgâ ve ism-i bî-cism ocak mülgâ olduğundan mâadâ, onlara taalluk eden eşyâ ve gerek elkâb ve elfâz-ı bî-mânâ dahi;

Levh-i mahfuzundan Allah sildi ocak ismini

meâline nazaran cümlesi teferruâtıyla lağv olup, şu cihetle gâile-i zorba bertaraf ve ihdâs olunacak asâkir-i mansûre gün-be-gün şeref bulacağından Vak'a-i Hayriye'nin üçüncü günü, Sultan Ahmed Câmi-i şerîfinin içinde ocağın kalktığını alenen ilân için hatt-ı şerîf-i mehâbet-redîf kıraat ve hitâmında "semi'na ve ata'na"[151] lafızlarıyla itâat gösterildiği saatte, tâife-i mezmûmenin zâhiren a'zam-ı ağavâtından ma'dûd ve bâtınen "Vermeyince Ma'bûd ne yapsın Mahmûd" kabîlinden kırk bin kul ağası denilen yeniçeri ağası ve sekbanbaşı ve kul kethüdâsı ve zağarcı ve samsoncu ve turnacıbaşılar kayd-ı rakddan âzâd ve kapıcıbaşılık rütbe-i muteberelerîyle dil-şâd olduklarından sonra, mâ-dûnlarında bulunan çorbacıların dahi haklarında a'tâf u eltâf-ı bî-nihâye tig-i bî-dirîg gibi mebzûl ve ekserisi mesul olmayarak silahşorân-ı hâssaya ilhâk oldukları kuvvet-i tâli'lerine mahmûl olup, ba'dehu [183a] Muhafız-ı

150. "Taş üstündeki yazı gibi"
151. "İşittik ve itaat ettik."

Sevâhil-i Rumeli Devletlü Ağa Hüseyin Paşa, asâkir-i mansûreye serasker ve eski saray yeni askere makarr olıcak, Kul Kethüdâsı Hüseyin Ağa'ya iki tuğ müyesser olarak Boğaziçi muhafızlığına irsâli istihsân ve bakıyye-i mehamm-ı seniyyenin sarây-ı saltanatta tesviyesi istizân olunmağın, Perşembe gününden beri mihrâb-ı şerîfin önünde sâye-res-i âlem olan alem-ı Resûl-ı Ekrem sallallahu Teâla aleyhi ve sellemi kemâl-i ta'zim ve tevkîr ve tekbîr ile cümlesi yerinden kaldırıp âheste-hırâm ve ihtirâm birle Sultanahmed Meydanı'ndan getirişleri, bi't-tabiî kalbe rikkat ve hey'et-i mecmûadan tecessüm eden hayret, cins-i beşere dehşet verdiği hâlde avdet ve'l-hâsıl ta'rîf kabûl etmez suret ile Bâbüssaâde pîş-gâhına muvasalat vukû'unda, ol cây-gây-ı mualla-bargâh, livâ-yı Hazret-i Resulullâh'a karâr-gâh olup, hidmet-i muhâfazası zülüflü baltacılara ihâle ve hürmet ve riâyeti cümlenin sütüne havâle olunup, ba'dehu şu gâile-i uzmâ külliyen ber-taraf olup, amıneye emniyet-i tâmme gelmedikçe, kimse livâ-yı ferkad-fersânın sâye-i Tûbâ-misâlinden ayrılmamaya akd ü ahd ü misâk ve bu kavl-i karâr-ı üstüvâra kemer-bend-i ittifak olduklarından, sâbık ve lâhık meşâyih-i İslâm ve eâzım-ı sudûr-ı fihâm derûn-ı Enderûn'da mihman ve bende-gân-ı sadakat-nişân ma'iyyet-i Âsafî ile Darphane önünde hayme-nişîn-i temkîn olmaları netîce-i irâde-i dâver-i devrân olmakla, cümlesi cemî' zamanda fermân-ber ve husûsiyle, öyle vakitte uğur-ı hümâyûnlarına fedâ-yı cân u ser, bir mûy-ı muhakkar kadar dahi gelmediği meşhûd-ı padişâh-ı bende-perver olıcak, mecmû'u mazhar-ı hüsn-i nazar olarak, zât-ı kerrûbiyyü's-sıfât-ı şâhâneleri dahi kutb-ı dâr-ı sarây-ı Sitanbul'da sedd-i sedîd-i Skender olmayı ihtiyâr ve mecmû'unun bâzû-yı iktidârlarına kuvvet vererek, zorba-yı şikeste-pâyı mazhar-ı kahr-ı inkisâr eyledikleri ser-levha-yı makale-i şehriyâr-ı sipihr-iktidâr oldu.

Cebecibaşı Mustafa Ağa'nın azledildikten sonra katledilmesi

Azl ü nefy ü katl-i Cebecibaşı Mustafa Ağa

Geçen sene cebehâne neferât ve haşerâtına ateş-i fitne ilka ve "Cebecibaşı Ali Ağa azl olmadıkça nâr-ı kazâ itfâ olamaz" diyü iddia eden ocak çavuşu Mustafa, o fetrette ne şekil zorba olduğu inhâ olunmuş iken, li-maslahatin cebecibaşılık hakkında icrâ olunmuş idi. Merkûm-ı mezmûmun o fitnede eli ve bu fitnede küllî medhâli olduğu için, Perşembe gecesi, bu işe başlanılmazdan evvelce cebecilerden kazan istedikleri gibi sâir ocaklardan da [183b] istediklerinde, berhudâr olacak ocak zâbitleri "Zorba olan ocağa kazan vermek töhmetinde müşterek olmaktır" diyü, kazan yerine cevap verdikleri cebecibaşı ağanın ma'lûmu olduğu hâlde, sicill-i ahlâkında merkûz olan ihânet-i

zâtiyye iktizâsı aslâ muhalefet yüzü göstermeyerek, o saatte teslîme isticâl ve zorba gürûh-ı mekrûhu ile yek-dil ve yek-cihet olduğuna kavlen ve fiilen istidlâl ettirdikten sonra, ferdâsı günü hayr-hâh-ı dîn ü devlet delâletiyle çıkartılan sancak-ı saâdetin altına ehl-i İslâm cem' olunması için salâ-yı âm olundukta, cebehâne civâr-ı sarayda olmasıyla, cümleden evvel cebecibaşı gelmek iktizâsından iken, bu ağa-yı boğa ne kendisi ve ne neferâtı gelmediği hâlde, daha ırak olan yerlerden Müslümanlar gelip, cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn, melâike-i müsevvemîni halîfe-i rûy-ı zemîne muîn gönderip, tâife-i bâğiye mazhar-ı nâr-ı hamiyye olduklarından sonra, ol bî-edeb bazı a'zâr-ı vâhiye serdini afve sebep olur zu'muyla, tamâm-ı eşkıyânın nâmı tayy olup defteri dürüldüğü zaman, huzûr-ı vezîr-i a'zamîye geldiği an "Gayretine diyecek yok" denilerek ibtidâ azl ile ser-nigûn ve ferdâsı gün Gelibolu'ya sürgün ve daha sonra arkasından haseki yetişip kellesini âgâşte-i hâk-i hûn edicek, cebecibaşılık tabiri tağyîr ve cebehanecibaşılık unvanı teşhîr olunmak üzere, kapıcıbaşılardan Karaferiyeli Hacı Emin Ağa takrîr olundukta, icâbı icrâ ve cebeciyân-ı pür-ziyânın bu bâbda ettikleri hatâ kâbil-i afv u a'tâ olmayıp, üzerlerine açıktan ağa nasbı iktizâ ve cebeci çorbacıları dahi nefy ü iclâ olundukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Ağa Kapısı'nın Fetvahane hâline getirilmesi

Nâm-yâften-i Ağa Kapısı be-dâr-ı fetvâ der-sâye-i padişâh-ı mekârim-ihtivâ

Öteden beri, makâm-ı bülend-ihtirâm-ı fetva ile be-kâm olan meşâyih-i İslâm'a, bir mekân-ı mahsûsa tahsîs buyrulmamış olduğundan, müsteftîler dâima zahmet çektikleri cümleye ma'lûm ve husûsiyle tebeddül ve teceddüd vukularında daha ziyâde eziyet olduğu emr-i gayr-i mevhûm idi. İmdi bi-inâyeti'r-Rabbâniye, zümre-i bâğiye zûr-ı bâzû-yı kuvvet-i padişâhî ile ortalıktan külliyen ref' olmakla, her maddenin semt-i suhûletini mütâlâaya tâli' müsâid ve mihver-i lâyıkında icrâya metâli mütesâid olmağın, semt-i Süleymaniye'de kâin meşhûr Ağa Kapısı bir binâ-yı âliye ve böyle mevki'de bulunan mahallin ba'dezîn hâlîye kalmaması emeliyle, ol cây-ı ra'nâ dâr-ı fetvâ olmasına irâde-i [184a] kerâmet-ifâde şeref-sudûr ve bu meâlde zuhûr eden hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûn karîb ve baîde sermâye-i sürûr olduğundan mâadâ, ol dâire-i felek-fâhire vüs'at ve füshat ile şöhret-nümâ olmakla, ba'demâ hademe-i şer'-i şerîfin küllîsi bir yerde olması muhassenât-ı adîdeyi mûcib ve mesâlih-i ibâdullahın kesb-i suhûlet etmesini müstevcib olacağından, sadreyn-i muhteremeyn ve İslâmbol kadısı, bi-ecmaihim ma'iyyet-i hazret-i fetvâ-penâhîde şeref-nişîn-i izz ü temkîn ve tahsîs buyru-

lan dâirelerde her birerleri mazhar-ı "şerefü'l-mekân bi'l-mekîn"[152] oldukları hakk budur ki habl-i metîn ve şer'-i mübîne azîm ta'zim olmuştur. Hemân cenâb-ı kadıyyü'l-hâcât zât-ı kerrûbiyyü's-sıfât-ı dâverâneyi ilelebed müebbed ve serîr-i ma'delet-masîrlerinde müeyyed buyursun. Âmin. Bi-hürmeti hazret-i sâdıki'l- va'di'l-emîn.[153]

Bostancıbaşı İbrahim Ağa'nın azledilip yerine Tatar Osman Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Serbostâniyân İbrahim Ağa ve nasb be-câyeş Tatar Osman Ağa

Sâl-i sâbıkdan beri bostancıbaşı olan meşhûr Yenişehirli İbrahim Ağa, biraz ihtiyâr ve hususiyle dahamet-i cüssesi mâni'-i geşt ü güzâr olmakla, böyle eyyâm-ı pür-evhâmda bi'z-zarur tebdîline lüzûm görüldüğü ma'lûm-ı evliyâyı umûr olmağın, mâ-dûnunda bulunan haseki ağa dahi bu vakitte elverişli olmadığı cihetle ondan dahi sarf-ı nazar olunarak, daha alt yanında olan vezîr odabaşısı Yaraşıklı Tatar Osman Ağa'nın mesned-i mezkûra ehliyeti ihbâr ve Tatar-ı tîz-reftâr ılganıyla menzil-i maksûda süvâr olup, bostancıbaşılık mansıbında karâr edicek, haseki ağanın dahi külliyen şîşe-i hâtırı şikest ve kıdem ü takaddümü tûlen ve arzen pest olmamak için bir madde-i mu'tenâ ile Mısr-ı Kahire'ye irsâli tensîb ve kahr yüzünden lutf görmesi min-vechin sebeb-i tatyîb olmakla, münhal olan vezir odabaşılığı, paşakarakulağı olan Kasab Bekir'e tevcîh ve ağa karakulağı bulunan Tığlızâde Lâtif Bey'e paşakarakulaklığı tenbîh buyrulduktan sonra, bundan böyle ağakarakulaklığı lağv olunduğu her tarafa haber ve haseki ocağından bir mesned eksildiği hasekilere keder oldu.

Padişahın bizzat yeni ordunun talimlerine katılması

Bed'-i pâdişâh-ı şark u garb be-tahsîl-i ta'lîm-i fenn-i harb

Pâdişâh-ı zafer-dest-gâh -eyyedehullahu bi'n-nasri ve'l-ilâh-[154] Hazretleri, teksir-i nizâm-ı Süreyyâ-intizâma sa'y ve ikdâm ve mahzâ tazıyâne-i şevk-i İslâm olmak dâiyesiyle bizzat zât-ı şâhâneleri dahi ağayân-ı letâfet-unvânı müstaidânıyla ta'lîm-i mezbûru tahsîle kıyâm ve piyâde ve süvârî [184b] dört yüz mikdarı bende-gân-ı hâssü'l-hâss ile ol emr-i ehemme devâm buyurup,

152. "Mekânın şerefi oturan iledir."
153. "Allahım, sözüne sadık peygamber efendimizin hürmetine dualarımızı kabul eyle"
154. "Allah'ın yardımı onunla olsun"

ağaların arasında, silâhdârağa hazretlerinin çakırsalanlarından Câcib Saîd Efendi'nin çerâğı hazineli Çuhadâr Mehmed Emin Ağa'yı usta-kârlığa ihtiyâr ve ağa-yı mezbûrun fenn-i mezkûra mâ-tekaddemden beri ma'lûmât-ı tâmmesi der-kâr olduğundan, Enderûn ağalarına meşk etmesi hakkında izdiyâd-ı itibâr olunca, binbaşılık unvânı dahi bir nevi mezîd-i izz ü şânı olmak üzere, müzeyyen cepken ihsân ve muanven şeş-pâre giymesi istihsân olunduğuna binâen leyl ü nehâr ağavâtın topu ta'lîm-i tüfeng ve gerek teferruâtı olan edevât ve âlât-ı ceng ile evkât-güzâr olduklarını "en-nâsu alâ-dîni mülûkihim"[155] meâlini musaddık ve filhakîka efendimiz başladığı anda ahâli-i Enderûn ve bîrûn ta'lîme başladıkları kul-ı mezkûr-ı meşhûru tasdîk etti.

Padişahın yeni ordunun talimlerini seyre gitmesi

Teşrîf-i padişâh-ı kâm-yâb be-Bâb-ı serâskerî berây-ı seyr-i ta'lîm-i muallim ve müteallim-i ceng-âverî

Pâdişâh-ı bahr ü berr, şehinşâh-ı İskender-fer hazretleri, bâ-tevfik-i Rabbânî, icadına muvaffak oldukları asâkir-i mansûrenin mukabele bi'l-misl için tahsîl-i müfta-bih olan ta'lîm-i müstakîmi seyr arzusuyla, serasker kapısına askerî kıyâfetinde, işbu Zilhicce gurresi olan Çarşamba günü teşrîfe rağbet ve Enderûn ağalarından şimdilik ta'lîme yazdıkları yüz nefer piyâde ile elli adet süvârîyi dâhil-i ma'iyet buyurup, reh-i rastdan Bâb-ı seraskerî'ye varınca pîş ü pes-i hümâyûnlarında çalınan cenk havalarına nev'-i insan hayrân ve husûsiyle leşker-i şâhânelerinin cepken-i müzeyyenlerine cihân nigerân olduğu hâlde serasker kapısına vusûlleri cümleye sermâye-i cân olup, saat dört sularında teşrîfleri mukadder ve Bâyezid civârında sadrazam ile serasker paşa kullarına ayak öpmek müyesser olup, öylece ta'rîf kabûl etmez heyet ve mehâbet ile derûn-ı dâireye duhûl ve orada muntazır-ı yümn-i kudûmleri olan erkân-ı saltanat cümleten çehre-sâ-yı izz-i müsûl olduklarından sonra, tahmînen bir saat kadar rahat ve istirahat ve ba'dehu ta'lîm olunmasına izn ü icâzet buyruldukta, Başbinbaşı Osman Ağa işâret ve sâir taburların binbaşıları bulunanlardan Kebapçı İbrahim Ağa ve Kalyoncu Mustafa Ağa ve Mısır'dan gelen Davud Ağa, izhâr-ı beşâşet ile kasr-ı hümâyûnun önüne doğru sür'at [185a] göstererek, kaide-i harbe tatbîken kumandayı icrâya mübâşeret ve üç tabur minvâl-i muharrer üzere tüfenglerin doldurdukları harpce sanat olmağın, şöylece bin altışar yüz neferden ibaret olan üç tabur-ı mansûrda mevcûd beş bine karîb asker-i cedîd, fişenk verdirip ateş ta'lîmi ettirmesi hayli ma-

155. "İnsanlar idarecilerinin dinlerine tabidir."

rifet olmakla, bây u gedâ bekasına duâ edip, pâdişâh-ı âlem-penah efendimiz hazretleri derecesiz hazz ederek, cümle askerinin haklarında hüsn-i teveccüh-i şâhânelerin ber-ziyâd ve hususuyla din ü devletlerine derûnî hidmet ve samimî sadakat edenler iki âlemde ber-murâd olacaklarını mübârek lisân-ı bediü'l-beyânları ile yâd edip, ba'dehu sarây-ı hümâyûnlarına avdet ve cümleyi be-tekrar mecbûr-ı midhat buyurdukları, icmâlen *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* zeyline yazıldığı karîn-i sıhhat oldu.

Yeniçerilerden Kasap Bekir ve Odabaşı Habib'in katledilmeleri

Nefy ü katl-i Kasab Bekir ve Habib Odabaşı

Haseki ocağında kat'-ı rütbe ederek katara dizilmiş hasekilerden vezîr odabaşısı Kasab Bekir'in hovardalığı eyyâmında yeniçerilere nisbeti ve muahharen Alemdar Mustafa Paşa Vak'ası'nda Kadı Paşa malını yağma ettirmekle şöhreti olduğundan, merkûm bu nâm ile mezmûm olduğuna mağmum olup, muahharen zorbalığı mahv için haseki ocağına yoldaş ve kırk yıllık haseki gibi arkadaş olup, tez günde katara dâhil ve ağakarakulaklığına ve paşakarakulaklığına nâil olduğu günlerde, yeniçeri vak'asının zuhûru ileri gelmesine hâil olmuş ise de yine üç beş gün evvel bostancıbaşının tebeddülünde paşakarakulaklığından vezîr odabaşısı unvâruyla mübeccel olmakla, bostancıbaşılığa iki raddesi kaldığı hâlde eski defterler yoklandıkça "Kasab Bekir'in vaktiyle ettiği harekât-ı mezbuhânesi kasap süngeriyle silinmiştir. Bu herif devletçe temiz ve pâk bir adam olamaz" denilerek, on sekiz yıl evvel eylediği kabahat ayağına dolaşıp, hemen ibtidâ nefyine karâr ve Mihaliç'e giderken Karaman koyunu gibi canı zorbalara kurbân olduğu kasap esnafına Et Meydanı gibi dâr oldu. Ve bu sırada yine yeniçeri ocağından neş'et ve refte refte zorbalık ile şöhret bulan Habib Odabaşı, hayli müddetten beri ocak-ı mülgâda nefs-i mütekellim vahde olup kâffe-i fitnede eli ve mizâc-ı maslahata muhalif olan maddelere dili olmakla "Habib Odabaşı" denilerek [185b] şöhreti ayyuka çıktığına yoldaşları dahi taş vurduklarına telâş ettiğinden, odabaşılığı terk ile silahşorluk tahsîl ve bir iki sene evvel kalafatı paşalı kavuğuna tahvîl etti ise de yeniçerilik urûk u âsâbına te'sir eylediğinden, her sırlarına mahrem ve hafî vü celî meşveretlerinde kendüye cerr-i mugtenem gözettiğinden, bu defa ocak bucak zir ü zeber olıcak, Habib Odabaşı o saatte başı kurtulmayacağına intikal ve nasıl olsa İstanbul'da bırakmayacaklarına istidlâl edip nefy olunduğu ile idamına me'mûr olan hasekilerden Mîrkelâm Ahmed Efendi yetiştiği yerde cân-ı bicânını bedenden cüdâ, ser-i maktu'unu der-i devlete ithaf ve ihda eyledi.

Padişahın Vak'a-i Hayriyye sırasında yardımı olan ulemaya ihsanlarda bulunması

Zuhûr-ı in'âm-ı hazret-i pâdişâh-ı âli-câh der-hakk-ı ulemâ-yı a'lâm-ı fezâil-ittisâm

Lehü'l-hamd ve'l-minne, zamân-ı nâ-amân-ı hazret-i pâdişâh-ı gîtî-sitânîde ittihâd-ı vükelâ ve ittifâk-ı fukehâ ile nâm-ı bed-nâm-ı zorba, kalem-rev-i hükûmet-i Âl-i Osmânî'den bi'l-külliye mahv olduğu, hakka ki padişâh-ı kişver-küşâ hazretlerini kıyamete kadar şâyeste-i medh ü sena etmeğin, binâberîn bu husûs-ı hayret-i mahsûsda sıdk u sadâkati müşâhede olunan daiyân-ı devlet ve erkân-ı saltanatları haklarında her vechile hürmet ve riâyet mebzûl ve ne gibi rüteb ve merâtibe tâlib olsalar, nâil-i me'mûl olacakları medlûl olduğundan, hemen eltâf-ı mâ-lâ-yutâf-ı mülûkânelerin izhâr dâiyesiyle, evvelâ Enderûn-ı hümâyûnlarında Vak'a-i Hayriye'den beri misafir olan ma'zûlîn-i meşâyih-i İslâm ve meşhûrîn-i sudûr-ı 'izâma müzeyyen ve mükemmel bohçalar ile on beşer bin kuruşluk sikke-i hasene tertîb ve Şeyhülislâm-ı sellemehü's-selâm hazretlerinin marifet-i semûhîleriyle verilmesi tensîb buyrulmağın, tertîbât-ı mezkûre, hazine kethüdâsının yerinde şeref-nişîn olan sâhib-i sadr-ı fetvâ Kerâmetlü Kadızâde Efendi Hazretleri'ne tesrîb olundukta, emr ü irâdenin infazına mübâşeret ve işbu Zilhiccetü'ş-şerîfenin beşinci Sebt günü ma'zûlîn-i meşâyih-i İslâm hazerâtını hazine kethüdâsı yerine da'vet edip, evvel-be-evvel birlikte oldukları Devletlü Dürrizâde Abdullah Molla Efendi Hazretleri'ne atiye-i mülûkâneyi bi't-ta'zîm telsîm ile teslîme mübaderet ve ba'dehu kiler kethüdâsı yerinde müsaferet üzre bulunan Mekkîzâde Asım Molla Efendi ile Yasincizade Mevlânâ Abdülvehhâb Efendi hazerâtına dahi öylece riâyet buyrulduktan sonra, seferli [186a] kethüdâsı yerinde münferiden meşgûl-i ibâdet olan Sıdkızâde Efendi Hazretleri'ne de bi-tıbkıhi inâyet buyrulduğunun ba'dında, efâhim-i sudûr-ı iz'âmı umûmen da'vet ve ibtidâ reisü'l-ulemâ Halil Hamîd Paşazâde Arif Beyefendi'ye ve Yahya Beyefendi'ye ve ser-tabib-i pâdişâh-ı dânâ-firîbe ve Anadolu ma'zullerinden nakibü'l-eşraf Tatarcıkzâde Ahmed Reşîd Efendi'ye ve Rahmi Bey'e ve Sadullah Molla Efendi'ye ve Hamdullah Molla Efendi'ye ve İmâm-ı evvel Arif Efendi'ye ve İmâm-ı sâni Zeynelâbidin Efendi'ye ve saray hocalarından Akşehirli el-hâc Ömer Efendi'ye ve Ekmekçizâde Efendi'ye ve seferli hocası Konevî Hüseyin Efendi'ye ve Gürcü Ahmed Efendi'ye ve Kürd Abdurrahman Efendi'ye mükemmel bohçalar i'tâ ve müzeyyen akçeler isrâ buyrulup, bakıyye-i talebe-i ulûm-ı fezâil-rüsûma dahi elden akçeler verildiği sebt-i sahife-i imlâ oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

Öteden beri muâyede-i hümâyûn resm-i vâlâsının icrâsı, Bâbüssaâde pîşgâhında olagelmek resm-i kadîm ve de'b-i müstadîm ise de bu sâl-i bî-misâlde tâife-i mülgâ mevc-i deryâ gibi tuğyân ve cümlesi hadden hâric isyân etmekle, livâ-yı fahrü'l-enbiya -sallallahu aleyhi ve selem- mahallinden ihrâc ve âteş-i bî-eşi teskîne bu vechile ilâç olunacağından, ol livâ-yı ferkad-fersâ hâlâ Bâbüssaâde önünde sâye-res-i arz u sema olmağın, muâyede-i hümâyûnun ol mahalde icrâsı asîr ve husûsiyle bayram tahtının mevki'-i mezbûra konması müteassir göründüğünden, erkân-ı saltanat Kubbealtı'nda cemiyet edip, vakt-i seherde âdet-i devlet üzere muâyede-i hümâyûnu ol cây-i ma'delet-pîrâda icrâ ve gubâr-ı taht-ı şehriyâr-ı âli-bahtı ayn-ı uyûna kühl-i cilâ ve didâr-ı Behçet-âsârların temâşâsıyla cümlenin dîde-i kerem-dîdeleri mücellâ olduğu, nakş-i nukûş-i sahâif ü *Letâif*-i inşâ oldu.

Kiler dairesinde olan bazı memuriyetlerin kaldırılması

Çerâğ şüden-i ser-huddâm-ı kilâr-ı hâssa ve lağv-ı ân-ı mesned-i mezbûre ez-oda-yı mezkûre

Dâire-i felek-fâhire-i şehinşâhîde, kilâr-ı hâssa odası ağavâtı pâdişâh-ı rûy-ı zemîn -halledallâhu hilâfetehû ilâ yevmi'd-dîn-[156] hazretlerinin me'kulat ve meşrubatları hidmetlerine ta'yîn ve her biri bir nâm ile kâm-bîn iseler de me'mûriyet-i mezbûrelerde istihdâm olunan huddâm-ı pür-ikdâmın kimine kilerci ve kimine şerbetçi ve yemişçi ve turşucu denildiği [186b] sarayca meşhûr-ı âfâk ve kilerli beyninde cümlesine mertebe takımı ıtlâk olunarak, mecmû'u başkollukçu ma'iyyetine ilhâk oldukları ma'lûm-ı şehriyâr-ı kerimü'l-ahlâk ise de bu evân-ı sa'd-iktirânda tâife-i mülgâ "ke'en lem yekûn şey'an"[157] oldukları hasebiyle bazı mertebe mîrîye hisâr ve alınıp verilmesi sebeb-i inkisâr olan şeylerden tevakki' ve mücanebet, din ü devlete hayr menfaat olacağını, vücûd-ı hümâyûnları mahz-ı merhametten halk olunan pâdişâhımız efendimiz hazretleri bildiklerinden, hemen o anda hatt-ı şerîf ısdâr ve ba'demâ bu hisar dahi lağv olması matlûb-ı şâhâneleri olduğunu izbar buyurmalarıyla, ibtidâ hidemât-ı mezkûrelerin teferruatlarını icrâya âlet-i mülahaza görünen pazarbaşılık lağv olması tensîb ve bundan sonra saraya

156. "Allâhu Teâlâ hilâfetini kıyamete kadar devam ettirsin."
157. "Hiçbir şey olmamış gibi"

pazarbaşı eliyle (mazmûn) "Ne portakal gelsin ne sîb" denilerek, yemiş getiren me'mûr-i mezkûrun pençe-i şikencesinden ashâb-ı mahsûl halâs olması me'mul ve Eminönü'ne meyve getirenlerden duâdan başka bir şey alınmaması dergâh-ı izzette dahi makbûl olunca, kiler odasında müretteb olan "mertebe takımı" da kaldırılıp sade şerbetçiliği ibka ve o hidmette olan Müstaid Saîd Ağa'yı me'mûr ittikâ buyurup, bâkilerinin başları olan Başkollukçu Küçük Ahmed Ağa'yı büyükçe ekmek ile çerâğ ve küsûrlarını başka hidmetler ile kayıracakları bu aralık hâtırdan ırağ oldu.

1242 (1826/27) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i isnâ ve erba'în ve mi'eteyn ve elf ve vukû'-ı rikâb-ı sâl-i zî-şeref

İşbu bin iki yüz kırk iki senesi Muharremü'l-haramı, Haziran'ın beşinci Pazartesi günü duhûl ve tebrîk-i sâl zımnında, büyük ve küçük hâk-i pây-i emel-bahşâ-yı hazret-i zılıllulâhîye çehre-ber-sâ-yı izz-i müsûl olmak usûl-i mehâsin-şümûlden olmakla, yevm-i mezkûrda taraf-ı padişâhîlerinden ihsân ale'l-ihsânları olan Muharremiye bahşişi, kaide-i kadîmesi üzere ağavât kullarına zuhûr ve cümlesi nevâle-i ni'am-ı şehinşâhîlerinden hisse-mend-i şevk ü sürûr olup, üç gün mürûrunda Muharrem rikâbı kasr-ı Gülhâne'de icrâ ve o münâsebetle Sadrazam Selim Paşa ve Şeyhülislâm Kadızâde Efendi ve Serasker-i zafer-peyker Hüseyin Paşa ve Muhafız-ı sevâhil İzzet Mehmed Paşa mazhar-ı iltifât-ı hazret-i pâdişâh-ı mekârim-ihtivâ oldukları dâhil-i zeyl-i *Letâif-i Vekâyi'*-i sarây-ı dil-ârâ oldu.

Yeni ordu için saray bostancıları arasından asker seçilmesi

Tertîb-i leşker-i [187a] muntazama ez-bostaniyân-ı sarây-ı hümâyûn

Bi-lütfihi Teâlâ, şehinşâh-ı zafer-peyker hazretlerine her sınıf leşker olacağından cihân kendilere musahhar ve mülk-i mevrûslarını eyâdi-i mütegalibeden halâs etmek müyesser olduktan sonra, zimâm-ı hükûmet yed-i müeyyedlerine te'yid ve amme-i ibâd-ı pâk-nihadın köhne berât-ı ubûdiyetleri tecdîd olmakla, ba'demâ bu ni'met-i uzmânın şükr ü teşekkürü elzem ve bundan böyle kimselerin serseri gezmelerine adem-i ruhsat mültezem olduğundan, evvelâ hadâik-i sultaniyelerinde mevcûd cünûd-ı nâ-ma'dudu leşker-i muntazamalarına tashîh ve nâm-ı nâmîlerine asker-i hâssa tabiri tasrîh buyrulmağın,

zümre-i bostaniyândan maada haseki ocağında dahi bunca istekli peydâ ve pek çoğu askerliğe can feda eyledikleri mahzûziyet-i mülûkânelerini mûcib ve belki sekene-i İstanbul'un nısfı tabiatıyla asker olması müstevcib göründüğünden, hemen yazılan asker-i hâssa için teberrüken Bâb-ı seraskerî'den binbaşılığa elyak bir âdem matlûb ve o anda serasker paşa, âsâkir-i mansûre yüzbaşılarından Debbağ Osman nâm bir merd-i be-nâm-ı eski nizâmı binbaşılık unvanıyla mansub edip, ol taraf-ı zî-şerefe irsâl ve o cihetle ağa-yı mumâileyhi mazhar-ı iltifât-ı şâh-ı kerimü'l-hısâl edicek, binbaşılığa müstaid Haseki Seyyid ile Kuruçeşmeli Hasan Bey kol ağalığına intihâb ve o cihetle biri sağ ve biri solu istiab edip, alt yanında olan rütbeler için idâre-i askere kâdir ve hasekiler beyninde bahadır Servili Selim Ağa ve Beykozlu İzzet Ağa ve Kâğıtçı Ahmed Ağa ve İncirköylü Hasan Bey ve Üsküdarlı Arif Bey gibiler yüzbaşılık rütbeleriyle şâd u dil-şâd ve sâye-i kudret-vâye-i mülûkânede mertebe-i istidâdları resîde-i merâtib-i erbâb-ı gazâ vü cihad olıcak, bu sırada asker yazılmayan bâzı tâli'i dûn ve yıldızı düşkün atlı hasekiler bütün cihâna küskün görünüp, her biri bir efkâr ile birtakım evhâma dûçâr ve "Hangi şıkkı ihtiyâr etsin?" diyü encüm-şümâr oldukları netîce-i meâl-i;

Sevfe terâ izâ incele'l-gubâru
E feresun tahteke em himârun[158]

oldu.

Mîrâhûr Ali Bey'in Bektaşî tekkelerini teftiş ve tathir için Rumeli'ye gönderilmesi

Me'mûriyet-i Mîrâhûr Ali Bey be-cânib-i Rumeli berây-ı tekye-hâ-yı Bektâşiyân

Ma'lûm-ı âlem-i âlemiyân olduğu üzere, tâife-i mülgânın yolsuz şeyleri hesapsız ve hatta ekserisi ipsiz ve sapsız olduğundan bazısına kitapsız dahi denilerek, tünd ü kin [187b] bilmez o çarh-ı sefele pek idbârdır müfâdınca, nâbecâ şeylere sülûk bunların şânı ve tarîk-i müstakîmi bilmemek mecmû'unun kollarındaki nişânı gibi olduğundan, birçok vakittir ki Hazret-i Hacı Bektaş Velî'ye bir nisbet-i beyhûde iddia ve "Bu ocak Hacı Bektaş ocağıdır" dedikleri delîlsiz dava iken, herifler kışlalarında pîr vekîli nâmıyla birini iskân ve onun duâsıyla ocaklarına şân verdikleri dervişânın akîdesini perîşân etmiş

ise de bunların itikâdlarında böyle böyle seyyieleri muhassenâttan addetmek, efdal-i âmâl ve belki tedârik-i zahr-i âhiret sanmaları ihtimâl denilmiş ise de hâla Rumeli ve Anadolu taraflarında müteaddid tekyeler bünyâd ve müstevfâ îrâd bağlattırdıkları nice hârâb-âbâdları berbâd etmekte idi ki ocak-ı mağrûr cümle nazarında menfur olup, vekîl-i herze-vekîle bazı mertebe suâl vârid ve cevâb-ı savâb veremediğinden hayli hacâlet âid olıcak, mürşid ve müsterşid ikrârların inkâr edemeyerek kârları tamâm ve ser verip sır vermedikleri netîce-i kelâm olduğu hâlde, her tarafı şer'-i şerîfe tatbîken tathîr etmek vecîbe-i zimmet-i himmet-i bülend-mertebet idüğünden, Bektaşi tekkesinden ma'dûd olan mahallerin îcâbına bakılmak niyet-i hâlisesiyle, ulemâ-yı muhakkikînden dakik ve müdekkik efendiler ta'yîn ve bendegân-ı saltanat-ı seniyyeden dahi dindar ve perhiz-kâr zâtların terfîk olunması karîn-i tahsîn olunmakla, hâlâ mîr-âhur-ı evvel Saadetlü Ali Beyefendi, Galata Sarayı hocalarından Faziletlü Çerkeşî Mehmed Efendi ile Rumeli'ye me'mûr ve müddet-i muayyenede kâffe-i işleri tesviye olunamayacağı ma'lûm-ı evliyâ-yı umûr olduğundan mîr-ahurluk mansıbıyla Şehsuvarzâde Derviş Bey mesrûr ve kapıcılar kethüdâsı olmaya Küçük Mîr-âhur Musa Ağa mecbûr olup, küçük mîr-âhurluk ile de hâlâ Davudpaşa Kışlası'na binâ emini nasb buyrulmuş olan, sâbık Kıbrıs muhassılı Mehmed Ağa manzûr olmakla her tarafı ma'mur olduğu, *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* zeyline mastûr oldu.

Kahvecibaşı Sadullah Ağa'nın çerâğ edilmesi ve yerine Nazîf Ağa'nın getirilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-kahve Sadullah Ağa ve nasb be-câyeş Lala-yı silâhdârî Nazîf Ağa

Üç dört sene evvel sırkâtibi yamaklığından hâsodaya alınıp, muahharen kahveci olan Saadetlü Sadullah Ağa'nın temeli, sarayda emeli olmadığından, [188a] zâhiren zuhûr eden mesrûriyetlere, izhâr-ı sürûrda tecvîz-i kusûr ettiği, hâmilerine sebeb-i fütûr olduğuna silâhdârağa intikal ve kahvecibaşıya infiâl edip, hemen hâk-i pây-i hümâyûndan çerâğlığına müsaâde buyrulmasına ricâ ve bugünlerde mahlûl olan bir nân-pâre ile çerâğlığı becâ görüldüğünden, kahvecibaşılık mesnedine silâhdârağa lalalarından sâbık kaftancı Zaîf Nazîf şâyân ve himmet-i silâhdârî ile ol mansıba yan geldiğinden başka, zâhir-i hâle nazaran Nazîf gibi zaîf ü nâ-tüvân ve marîz-i bî-dermân, âdetâ hâsodaya alınmaya dahi çesbân değil iken kahvecibaşılık ile de müşârün bi'l-benân olunca, Zaîf Nazîf mabenyci olmuş kadar zarîf göründüğünden, uhdesinde olan silâhdârağa lalalığı mesned-i mezkûre münâfi ve lalalık unvanı hâsodalıların

ihtiyârlıkta meşhûr ve mütearifi olan Baltacı Osman Ağa'ya "kâfi vâfi" denilince ol peyrevân-ı pîr, ser-levha-i makale-i teşhîr olacak bir lâtife tedbîr edip "Eğer bundan sonra elime daha âlâ bıyık boyası geçerse silâhdâr da olurum" dediği, sarayca manidâr tabir olmakla, zevk için tahrîr olunup, bundan mâadâ açık kalan hâsoda gediği ile mülâzimân-ı hâne-i hâssadan, sâbıka Davulcubaşı Emin Ağa, dâhil-i dâire-i kâm-rânî ve nâil-i na'ra-i kös-i şâdumânî oldu.

Sancak-ı Saâdet'in Bâbüssaâde önünden alınarak eski yerine konulması

Vaz'-ı livâ-yı nusret-ihtivâ-yı Fahrü'l-Enbiya be-hazine-i şâh-ı mansûrü'l-livâ

Tâife-i mülgânın zorbalığa kalktıkları rûz-ı dehşet-efrûzda, üzerlerine çıkarılan sancâk-ı saadet üç gün Sultan Ahmed Câmi-i şerîfinde merkez-i riâyet olup, ba'dehu saraya getirilince, yetmiş yedi gün de Babüssaade önünde şeref-endâz-ı zîb ü ziynet ve din ü devlet olıcak, mesâlih-i umûr-ı mülk ü millet ve gerek sâir mehâmm-ı saltanat nev'-ummâ suhûlet etmesiyle, ba'demâ pek de icâbı kalmadığı ma'lûm-ı erbâb-ı hall u akd olduğundan, işbu Muharrem'in yirmi dokuzuncu Perşembe günü, ol livâ-yı fahrü'l-enbiyâ sallallahu aleyhi ve selem, kemâl-i ta'zîm ve tevkîr ve tekbîr ile me'menn-i kadîm ve mesken-i müstadîmine vaz' olunması karâr-gîr-i emîr-i kebîr-i vezîr-i dilîr iken, hemen vakt-i zuhrdan evvelce Hocapaşa semtindeki simitçi fırınından bir âteş-i ser-keş zuhûr ve iki gün mütemadiyen itfâsına sarf-ı makdur olundu ise de muvaffak olunamadığı, şehr-i ma'mur-ı meşhûru âsâr-ı imâretten dûr edip, pek memdûh yerlerini âteş-i [188b] suzân harâb ü virân ve dumân-ı mazlûmân göklere revân olması, sekene-i Sitanbul'u bayaca sâkin-i semt-i hâmuşân etmekle, çaresiz Perşembe günü ol emr-i ehemmin te'hiri takdîm ve iki gün sonra yine bilcümle vükelâ ve ulemâ ol hidmeti edâ için saraya cem olup livâyı ferkad-fersâyı hazine-i hümâyûna teslîm ve me'mûriyetlerini tetmîm eyledikleri beyân-ı tahrîr ü terkîm olundu.

Saray aşçılarının değiştirilmesi

Ref'-i aşçıyân-ı sarây-ı âmire ve vaz'-ı aşçıyân-ı sâire be-dâire-i felek-fâhire

Sarây-ı hümâyûnun taamlarını tabh eden Nevşehirli aşçıların, evvelden beri hidmetleri mukabelesinde bir gûna dirlikleri yok ise de zaten kendilerinde insaniyet olmayıp, gâyet fenâ bir gürûh-ı mekrûh olmalarıyla, usûlü üzere nizâmına bakılmanın tarîki bulunamayarak, et'imme için tahsîs olunmuş bunca ta'yîn ve ta'yînât, ağavâtı beynlerinde taksîm ve hatırlı hırsız-

lar bi-tarîki'l-münâvebe matbaha girdikçe adem-i insâfı her şeye takdîm ettikleri cihetle, gelen beylik yemekler eklden müberrâ ve mazallahu Teâlâ haftalar ile aç kalsa âdem yine yemekten îbâ edeceği karîn-i zihn-i ezkiyâ olmağın, öylece götürdükleri yemekleri yine takımıyla geri götürdükleri meşhûd-ı dîde-i dünyâ olduğundan, bazı kere yemeklere nâzır olan zâbitler, bu taş yürekli Türklere bahşişler vererek "Aman koğuş ağalarının yemeklerini olsun bir parça düzeltseniz sevâbı mizanınıza konurdu" gibi sözler, sem'-i bî-iz'ânlarına ezân perdesiyle ilkâ ettilerse de herifler ısgâ etmediklerinden mâadâ, bî-pervâ bir de istihza ettiklerinin sebebi yeniçerilere arka verdikleri olup, bu cihetle sarây-ı hümâyûnun zâbitânını lafzî murâd yâd ve silâhdârağaya vesâire asla inkıyâd etmedikleri için ervâh-ı evliyâullâhdan istimdâd olunur idi. İmdi bugünlerde âsâr-ı icâbeti zâhir olup, tamâmıyla yeniçerinin zevâline irâde-i ilâhiyye taalluk ettiği anda güvendikleri dağlara kar yağınca silâhdârağa;

Müddea hâsıl oldu bî-çe [vu] çûn
Küllü emrun bi-vaktihi merhûnun"[159]

diyerek tamâmıyla ta'yînat defterlerini celb ve tertîbâta tatbîken taam tabhını talep edip, ba'dehu çıkardıkları et'ime-i mütenevvi'ayı muâyene ve evvelki yemekleri muvazene ettikte, koğuş ağalarının ve gerek sâirlerinin yemeklerini bu harcın rub'u ile idâre ettirdikten sonra, fazlasından aşçıların ve tablakârların mâhiyelerini bâligan-mâ-belâğ [189a] eda ve mâadâ bir o kadar da hazine-mande olacağı hüveydâ olunca, ba'demâ eski aşçıları matma'-ı nazarları olan matbahdan tard u teb'îd ve Mengenli aşçılardan lüzûmu miktarı tertîb ile cümlesini tecdîd ettiklerine, Enderûn halkı ıyd ber-bâlâ-yı ıyd ettiklerine mebni, şimdiki Mengenli aşçılar "Küllü cedîdün lezzetun"[160] kaidesince, eski aşçılara nisbet birkaç ay yemeğe lezzet verdikleri ağalara ni'met olmuştur. Hemân Cenâb-i vâhibü'l-âmâl, hazret-i pâdişâh-ı mahmûdü'l-hâlin kıyamete kadar ömrünü füzûn ve nimetini üzerimizde efzûn buyursun. Âmin.

Meşhur cündîlerden Lezgî Mehmed Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Lezgî Mehmed Ağa ez-mahrec-i ağavât-ı hâne-i hâssa

Bir iki sene akdem, Sofya defterdarlığı ile çerâğlığı mukaddem görünen Lezgî Mehmed Ağa, birkaç gün zarfında müteveccih-i semt-i adem oldu.

159. "Bütün işler vaktine bağlıdır."
160. "Her yeni şeyde bir lezzet vardır."

Müteveffa-yı mumâileyh, Şeyhülislâm-ı esbak Hacı Halil Efendi'nin hazine kethüdâlığı eyyâmında hazineye yazdırdığı gulâm-ı be-nâmlarından olup, sarayda durduğu müddet cündîlik ile şöhret ve Bamya alayında teferrüd ettiği hakkında sebeb-i hürmet olarak, mâbeyn ciritlerinde velî-nimet efendimiz ile sohbet ve cündîbaşı gibi sahib-i servet olmuştu. Bu hâl ile mizâc-ı kâtibâne ve imtizâc-ı nâzikâne olduğundan, otuz üç târihinde silâhdâr olan İbrahim Ağa'nın ianesiyle hâsodaya alındığı mahallinde tahrîr ve eskisi var iken kayrıldığının sebebi efendisine tevkîr olup, otuz dokuzda Sofya defterdarlığıyla çerâğ ve memleket-i mezbûra varmaksızın "selefi sağ" denilmesi derûna dâğ olacak şey ise de diğer nân-pâre ile mübeşşer olması tesliyete mesağ görülüp, İslâmbol'a avdetinde Kuds-i şerîf tevliyeti ile teşrîf ve saraydan alâkası kesilmemesi için silahşorluk ile de taltîf olunduğu günlerde Vak'a-i Hayriye zuhûr ve kendisi emniyet olunur ashâb-ı şuurdan olduğu ma'lûm-ı evliyâ-yı umûr olmakla, kale kapılarının sedd ü bendine me'mûr olup, mürûr ve umûrun tezkirelerine dikkati bâis-i izdiyâd-ı şân u şöhreti olmuş idi ki pençe-i ecel, giribân-ı hayatı çâk ve vücûd-ı nâ-mevcûdu vedia-ı hâk eyledi. Merhûmun tab'ı mürüvvete meyyâl ve husûsiyle hak hukuka hürmeti ber-kemâl olmağın, mâlik olduğu marifeti kimseden dirîğ etmediği meşhûr ve hüsn-i hatta mahâreti halkı medhine mecbûr etmiş idi. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[161].

Başçuhadâr Halil Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i [189b] hazret-i çuhadârağa bâ-nân-pâre-i cesîme

Sadr-ı Saîd ve Selim Han-ı şehid Hazretleri'nin ahd-i hümâyûnlarında, çuhadârağalıktan bâ-rütbe-i hâceganî çerâğ olmuş olan Hasan Efendi'nin vefatı haberi, Enderûn'da şüyu ve bu misillülerin uhdelerinde bulunan nân-pâreler arz ağalarından gayrılara verildiği nâdirü'l-vukû olmakla, hâlâ çuhadârağa bulunan Atûfetlü Halil Ağa mahlûl-ı mezkûra tâlib ve âlem-i bâlâdan dahi münâsib görülmeğin, işbu Saferü'l-hayrın sekizinci Çarşamba günü çerâğlık müjdesi gûş-ı hûşuna ilka ve haber-i behçet-eser ile ihyâ olduktan sonra, çuhadârağalık câh-ı celîlesiyle Rikâbdâr-ı şehriyârî El-Hac Emin Ağa kâm-râ ve Tülbentağası Receb Efendi rikâbdarağalığa irtikâ edip, Anahtarağası Ustazâde Ahmed Ağa tülbentağalığına pâ-nihâde ve Peşkirağası İncebelli Saîd Ağa anahtarağalığına irâde buyrulup, peşkirağalığına da hâsoda defter-i muteberi mucebince Başçuhadâr Mâbeynci Bekir Efendi Hazretleri olması ifâde olunmuş ise de olmaması için ol söz iâde buyrulup, daha alt

161. "Allah günahlarını bağışlasın."

yanında biniş peşkirağası bulunan Sarıkçıbaşı Halâvet Ahmet Efendi'ye asıl peşkirağalığı icrâ ve eski hâsodalılardan Saraylızâde Hasan Ağa ile Çuha Hüseyin Bey'e köşepeşkirağalıkları inhâ olunmakla, huzûr-ı silâhdârîde içi canfesli çuha binişler iksâ olunmağın, gâyet ve nihâyetinde açık kalan hâsoda gedikleriyle mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Dede Nureddin ile Hüsam Paşazâde Mehmed Bey mesrûr oldukları sahâyif-i *Letâif*'e mastûr oldu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

İhrâc-ı mevsim-i sâde ve ilbâs-ı libâs-ı hâre fî-yevm-i cuma

Enderûn-ı hümâyûnda dört defa mevsim urbası değişmek, âdet-i mevsime münâsib kıyâfet, mezîd-i taat u ibâdet gibi olmakla, eyyâm-ı hârenin pek germiyetli vakitlerinde telebbüsü ile telezzüz olunan sâde mevsimi, ruz-ı Hızır'dan beri mütemâdî ve bu cihetle beyaz kıyâfetlerin bu aralık sefası âdi olup, ancak Eylül hulûl edeli şemsin harareti zâil ve nev'-ummâ burûdet hâsıl olduğundan, işbu Saferü'l-hayrın on yedinci Cuma günü mevsim değiştiği haberi mâbeyn-i hümâyûn tarafından vürûd ve fi'l-hâl silâhdârağanın tütüncüsü Bekir Bey vasıtasıyla arz ağalarına ilânı, muvâfık-ı usûl-i şürûd u kuyûd olmakla, erbâb-ı resm tebdîl-i mevsim ile selâmlık olan Fındıklı Câmi-i [190a] şerîfine azîmet ve huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı mülûkânede bu kesim elbise ile hidmet eyledikleri, mahzûziyet-i velî-nimet-i bî-minnet oldu.

Mukallid Osmanlı Ali Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Osmanlı Ali Ağa bâ-zeâmet-i pedereş

Teberdarân-ı sarây-ı atîkden muhrec Deli Mustafa nâm, zaîm-i be-nâmın tımarhâne-i sulbünden ikiyüz on iki senesi saha-i vücûda vürûd ve Osmanlı nâmıyla fark-ı terk-i kıyâm-ı kuûd ü sücûd ettikten sonra, yirmi iki târihinde hazineye yazılıp, bir müddet orada hidmet ve mizâcının meyleylediği şeylere rağbet ederek, babasının taklîdini yapmak ile şöhret bulmağın, nâm-ı nâmîsine Osmanlı Ali elkabı sezâ ve kendisine hayr ile ceza olmak üzere Amr ü Zeyd'i istihza etmekte iken, kırk senesi küşâd olan kol takımına dâhil ve müdâhane ettiği mukallidlerin himayesiyle hatırlı erâzil olup, nihâyet peder-i derbederi tayy-ı tomar-ı ömr-ı serseri edicek, veled-i muteberi öte ve beri ederek nâil-i nân-pâre-i peder-i bî-deri olmağın, ol vechile saraydan semtleri olan Selimiye civârına güzâr ve bedel-i zeamet ve tımar ile mecbûr-ı lu'b-ı kumar olduğundan, koca Üsküdar kendüye dar gelince bunca nükûd-ı bî-şümârı

ve gerek peder-mande olan eşyâ-yı kıymet-dârı târumâr ettikden sonra, be-tekrâr vüzerâ kapılarında hidmetkârlığı ihtiyâr ve evvelden beri Osmanlı taklîdi yaptığından, şimdi gerçekten Osmanlı iç ağası gibi at sırtında ömür geçirdiği, meşhûd-ı dîde-i ahâli-i Üsküdar oldu.

Enderûn ağaları arasından oluşturulan birliklerdeki asker sayısının arttırılması

Teksîr-i muallemân-ı ağayân-ı Enderûn bâ-irâde-i padişâh-ı rub'-ı meskûn

Padişâh-ı gayûr ve şehinşâh-ı cesur hazretlerinin tab'-ı âlem-pesend-i mülûkâneleri, fenn-i harbin her nev'ini tahsîle mecbûr ve bu münâsebetle ağalar her şeyden keff-i yed ederek ta'lîme me'mûr olduklarından, maârif-i sâire cümlenin nazarından mehcûr ve bu fenne ma'lûmâtı olmayanlar, bayaca müstaskal ve menfur gibi oldukları meşhûr olmakla, Enderûn-ı hümâyûn ağalarının nısfı ve belki mevcûdun her sınıfı, işbu ta'lîm-i müstakîmi kendilerine sermâye-i necat ve mâye-i iltifât bilerek (Beyt);

Botî dârem derûn-ı sine-i hîş
Be-rûz u şeb men ân bot mî perest-em[162]

meâlince leyl ü nehâr, kâffe-i kâr u efkâr, kumandaya masruf ve emel ü âmâl manevra çevirmeye mevkûf olunduğuna fatîn olan ağalar vukuf olunca, her biri manevra çevirmede [190b] izhâr-ı yed-i tûlâ ve "Bunlar müstaid imiş" diyü taraf-ı şâhâneden imza olunca, taşradaki askerlerde olan topçu ve arabacı ve cephaneci ve sakaya varınca içlerinden tanzîm olunmasına irâde-i seniyye sudûr ve bu cihetle ağalara bir taraftan "şudur, budur" dememek niyetiyle, Enderûn-ı hümâyûnda ta'lîmi icâda sebep olan çuhadârlardan Çakırsalan Emin Ağa, binbaşılık unvânını ihrâz ettikten sonra, tetimmat ve teferruatını tekmîle bezl-i makdurda kusûr etmediğinden, yevmen fe-yevmen şân u şöhreti müzdâd ve fakat büyüklerde hasm-ı kavîsi izdiyâd bulmakta ise de keyfiyet bu raddelere vardıktan sonra, Emin Ağa lisân-ı hâl ile;

Ağyâra rağm ile ol şâd herçi bâd-âbâd

ederse de kec-rev-i mutâd demeyi kendüye evrâd edip, ibtidâ-yı hevesde ta'lîme yazmadığı kart ve kırantaları, bu defa tabur-ı mansûre idhâl ve nasıl

162. "Yüreğimde bir sevgili var. Gece gündüz ona tapıyorum."

ise elli nefer süvârîyi işbu sefer yüz nefer yapmak ile bir bölük unvânını ikmal etmeğin, piyâde ve süvârî siyyân olması nizâm-ı Süreyyâ-intizâmda nâ-sezâ ve mutlaka bir bölük süvârîye iki bölük piyâde ancak hiza olabileceği mahall-i niza' olmadığından, piyâdeleri münâsibi vech üzere iki bölüğe iblâğ ve seksen kimse de topçuluk ve arabacılık ve cephanecilik için kalıp ve kıyâfeti kâlıb-ı ahere ifrağ eyledikleri, şâyeste-i beyân-ı "yerim sol!" ve "yerim sağ!" oldu.

Galata Sarayı'nda bulunan bazı ağaların Enderûn'a alınmaları

Âmeden-i ba'z-ı ağavât-ı Sarây-ı Galataberây-ı itmâm-ı ta'lîm-i nizâm-ı Süreyyâ-intizâm

Enderûn-ı hümâyûn ağalarına tebaiyyet ile Galata Sarayı ağaları dahi sehv ü hatadan ârî olarak, müdâm-ı tahsîl-i ta'lîme devam eyledikleri resîde-i sem'-i ihtirâm-ı padişâh-ı İskender-ihtişâm oldukta, mâ-fevki'l-me'mûl, ağavât-ı sarây-ı Galata hakkında mezid-i eltâf-ı mâ-lâ-yutâf-ı mülûkâneleri mebzûl olup, içlerinde kadd ü kâmetleri uzunca ve kıt'aları mevzunca otuz kadar ağa Enderûn'a alınmasını emr ü fermân ve o anda silâhdârağa kaftancısı Ese Beyzâde Emin Ağa sarây-ı mezbûra revân olup, irâde iktizâsınca her şeylere kâbiliyetli otuz adet ağa tefrîk ve zaten kendi dahi Galata'dan gelmesi bâdî-i teşvîk olmakla, ba'de'l-vusûl Enderûn'da cümlesi kabûl buyrulduğu sıralarda her birisi münâsibi vech üzere hazine ve kiler ve seferli odalarına taksîm ve oralarda her biri bir lalaya teslîm olunup [191a] elbise-i resmiyelerini lala olanlar tanzîm ve bu zemîn ü zaman ile ekserisi tecrîm olunduğu karîne-i hâlden tefhîm ve hatta bir tane de fakîre verildiği zâhiren ta'zim ve ma'nen tağrîm demek olduğu acemî olduğumuz günü ta'lîm olundu.

Topkapı Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Hânden-i nazm-ı Mevlid-i Nebevî der-huzûr-ı lâmiü'n-nur-ı mülûkâne

İşbu şehr-i Rebiülevvel'in on ikinci gecesine tesâdüf eden Salı gecesi, mevlid-i şerîf kandili îkâd ve ol şeb-i mâğfiret-sebebe istinad ile çok kimseler nâr-ı cahîmden âzâd olacağı karîne-i hâlden müstefâd olmakla, ber-mutâd müretteb olan menkâbe-i velâdet Çırağan Yalısı'nda beyne'l-'işâeyn kıraat olunup, ferdâsı gün, şehin-şâh-ı rub'-ı meskûn, mevlide mahsûs alay-ı vâlâ ile Sultan Ahmed Câmi-i şerîfine teşrîfleri bâdî-i şa'şaa-i gûn-â-gûn olmağın, ol ma'bed-i lâtifde erkân-ı bülend-eyvânı taltîf buyurduklarından sonra, mevlid-hân-ı andelib-elhân efendiler, nazm-ı mezkûr-ı meşhûru envâ'-ı

nağamât-ı güzîn ve asvât-ı savt-ı hazin ile okumaları karîn-i tahsîn ü âferin olıcak, şerbet-i şefaat-i hazret-i seyyidü'l-mürselîn kâse ve kâse nûş olunduğu, ayne'l-yakîn meşhûd-ı dîde-i gayret-bîn ve husûsiyle manzûr-ı pâdişâh-ı kâm-bîn olup, duâ ve senâ ile meclis-i şeref-enis resîde-i hitâm ve ba'dehu zât-ı kerâmet-sımât-ı şahâneleri hareket ü kıyâm ve sarây-ı saltanatlarına atf-ı zimâm ü ihtimâm buyurdukları netîce-i kelâm oldu.

Sarayda cirit oyununun kaldırılması

Ref'-i lu'b-ı cirîd ez-miyân-ı ağayân-ı siyâh u sefîd

Enderûn u bîrûnda, mine'l-kadîm muteber ve cümlenin nazarında güyâ hüner görünen cirîd-i gayr-i müfîdin, düşmen muvâcehesinde semeresi müşâhede olunur bir şey olmak ihtimâli olmadığından başka, muhatarası âşikâr ve ne zaman oynansa birkaç kişi pây-mâl-i esb-i sabâ-reftâr olageldiği ma'lûm-ı sıgâr u kibâr iken yine ekser-i nas bu lu'b-ı bî-esâs-ı pür-hirâsı bir faideli şey kıyâs edip, sarayda cündî olmayı iltimâs edegeldiklerinden, şimdilere kadar bu oyunun aleyhine söz söylemek mesmû' olmayıp, beyhûde birtakım hüsnâ ve müstesnâ beyler ve ağalar bayram ve gerek sâir eyyâm arasında oynanan ciritlerde devlet ü dîdârdan dûr ve hüsn-i nazardan kazâen mehcûr oldukları meşhûr idi. İmdi bu defa inâyet-i Bârî cümlenin yâri olup, ocak-ı ma'hûd nazardan nâ-bûd olunca, nâ-becâ nesnelerin [191b] men olunmasına irâde-i şâhâne şeref-sudûr ve min-ba'd cündîlik elkâbı lağv olduğu pesendîde-i erbâb-ı şühûd olıcak, harem ağaları cündîleri bu habere keder ve "Cirid çifteli oyun idi kalktığı isabet oldu" dediklerine derecesiz mükedder olup "Cirid gibi rûy-ı arzda muteber hüner var mı idi ki şevketlü, mehâbetlü pâdişah-ı alem-penah efendimizi bundan tebrîd ettirdiler?" dediklerine her taraftan

Divâni şodem ber-ser-i divâni kalem nist[163]

dedikleri cümlesine sebeb-i kat'-ı ümmîd-i lu'b-ı cirid oldu.

Hâsodalı Hüsâm Paşazâde Mehmed Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Hüsâm Paşazâde Mehmed Bey ez-hâne-i hâssa

Sâl-i sâbıkta, giyimbaşılıktan hâsodaya alınan Hüsâmeddin Paşazâde Mehmed Bey, sıgar-ı sinninden beri defter-i muteber-i ağavâtta muharrer

163. "Ben divaneyim; divaneye söz işlemez."

ve anın için tekmîl-i selâsîn etmeksizin hâsodaya gitmek müyesser olup, ba'dehu çok geçmeden Cidde gümrüğü kitâbetiyle çerâğlığı mukadder ve uhdesinde olan hâsoda gediği ile çantacılıktan gitme Abdülkerim Bey muvakkar oldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i mîr-i mûmâileyh: Mîr-i mezbûr evvel ve âhir sefahata mecbûr olmakla, peder-mande bunca emlâk ve akar ve gerek nükûd-ı bîşümârı târumâr, velhâsıl ba'de-hârâbi'l-Basrâ rüştünü isbâta şâhid-i zûr ararken, nedîm-i bezm-i hâssü'l-hâsları olan enîs-i kâse-lîsleri kendüye istiskâl ve "Hesapsız parayı telef etti de şimdi sohbet edecek ahbap arar" diyü aleyhine hasbihâl ederler idi ki cenâb-ı fâtihü'l-ebvâb müsebbibü'l-esbâb olmakla, o günlerde pederinin bendelerinden Mısır'da neşv ü nemâ bularak, Devletlü Mehmed Ali Paşa Hazretleri'ne bi'l-istiklâl, kethüdâlık câh-ı celîlesiyle karîn-i iclâl olan Lazoğlu Ahmed Ağa, mîr-i mûmâileyhin sergüzeşt-i ahvâline vâkıf ve dalkavukların yiyip içtiklerinden sonra söyledikleri sözlere ârif olup, rağmen alâ- a'dâ, bir mektûb-ı tesliyet-üslûb ile yirmi beşbin kuruşluk zer-i mahbûb ihdâ ettiğinden mâadâ, daimâ "el-mürâseletü nısfu'l-muvâsala"[164] kaidesine riâyeti ricâ eylediğine Mehmed Bey ihyâ olup, Lazoğlu'na derûnî duâ ve nankörlere nisbet daha fena şeyler yaptıktan sonra, Lazoğlu tarafına gitmeye sebep olacak nemalı ve nemasız nân-pârelerin biriyle çerâğlığa müterakkıb ve hafî ve celî azîmete tâlib olup, âkıbet bâlâda muharrer Cidde gümrüğü kitâbetiyle çerâğlığı âyine-i kaderde [192a] cilve-ger olunca Mısr-ı nâdiretü'l-asra revân ve ol cây-ı vasiyyü'l-fezâda sahib-i nâm u şân olmak üzere iken Lazoğlu ahirete rıhlet ve beyefendi dahi fekk-i lenger-i ikamet edip, tekrar İslambol'a avdeti murâd ve ba'de'l-vusûl Zahire Nazırı Hacı Veli Ağa'ya damat oldukta, istidâd-ı mâder-zâd muktezâsı cesîm mübayaalarda istihdâm olunarak, evvelkinden ziyâde ma'mûr ve âbâd olduğu sebeb-i beyân-ı rüşd ü sedâd oldu.

Kilerli Aziz Efendi'nin talim gören ağalara imam olması

Çerâğ şüden-i muallem-i imâm-ı ağayân-ı Enderûn Aziz Efendi bâ-rüûs-ı hümâyûn

İkiyüz yirmi beş senesi, Galata Sarayı'ndan kilâr-ı hâssaya nakl ve giderek şeyhlik ve dervişlik iddiasıyla bayaca ızâ'a-i akl eden Aziz Baba, velî-nimet-i âlem, şâh-ı mansûrü'l-alem efendimiz hazretlerinin, cemî' zamanda a'dâsına gâlib olması için Hırka-i Şerîf odasında zikre meşgûl ve delinin devamı

164. "Mektuplaşma kavuşmanın yarısıdır"

zevi'l-ukûl geçinenlerin yanında ma'kûl ve belki şeyhin kerâmeti kendinden menkul demeyip, "mecnûn-ı mâder-zâddan me'mûl" denmesi dirâyetlerine mahmûl olacağından, mutekidler hâlini hâk-i pây-i hümâyûna ifâde ve medh ü senâsını ziyâde ederek muallem ağaların imamlığını irade ettirdiklerinde, Aziz-i müşârünileyh velâyete kâil olmayıp "Kutb-ı a'zam ve gavs-i muazzam menem diger-nîst" diyü gürledikçe "Bâtın yüzünde tasarruf bunda imiş" diyerek Enderûn ukâlaları bunun sözlerine itimat ve evliyâ olduğuna itikat etmeleriyle, lihyesini küşâda müsaâde ve nasıl ise gösterdiği kerâmâtın semeresini kendisi müşâhede ettiğinden başka, nemalıca nân-pâreye nâil ve âhir vaktinde rüûs olarak huzûr-ı hümâyûn derslerine dahi dâhil olması cehlini zâil eyledi.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Zuhûr-ı nakl-i hümâyûn ez-sarây-ı Beşiktaş ve icrâ-yı resm-i rikâb der-sarây-ı Topkapı

Padişâh-ı âlem-penâh -tâle bekâhu ve mâ yetemennahu-[165] Hazretleri sancak-ı saadeti mahalline vaz'ından sonra be-tekrar semt-i saray-ı Beşiktaş'a güzâr ve Çırağan Yalısı civârında olan sahralarda, Cemâziyelevvel'in beşinci Pazar gününe kadar envâ'-ı nev'-i fenn-i harbi ta'lîm ettirmekle vakt-i nâzikânelerin imrâr ettirdikleri, cümlenin hakkında feth-i küşâd-ı bâb-ı murâd olup bu zemîn-i hurde-bîn ile herkes nâil-i nüvâziş-i şâh-ı kâm-bîn olmakta iseler de (Nazm);

Felek dü yâr-ı muvâfık bi-hem ni-misâzed [192b]
Şarâb-ı bî-nemek est kebâb-ı pür-nemek[166]

meâlince filhâkika yaz geçip kış gelmeğin, ortalık her an müstaid-i bârân ve Yıldız Köşkü'ne değil oda kapısından dahi dışarı çıkmaya meydan bulunamadığından, işbu Teşrinievvel'in yirmi altıncı günü ihtiyâr olunan vakt-i muhtârda sarây-ı Beşiktaş'tan Topkapı Sarayı'na nakl-i hümâyûnların vukû'u âlemi mesrûr ve altı günden sonra sarây-ı mezkûre-i ma'mûrede rikâb resm-i vâlâsının icrâsı dahi hademe-i rikâb-ı kamer-tâba sebeb-i sürûr-ı nâ-mahsûr oldu.

---

165. "Onun ömrü ve arzuları uzun olsun."
166. "Felek iki dostu bir zaman sonra birbirinden ayırır. Değil midir ki şarap tuzsuz, tatsız; kebap ise olabildiğince tuzludur."

Galata Sarayı'nda bulunan bazı ağaların Enderûn'a alınmaları

Tekerrür-i çerâğlık ez-Sarây-ı Galata be-Enderûn-ı hümâyûn

Şah-ı mansûrü'l-livâ, kumandanın icrâsında izhâr-ı yed-i tûlâ buyurdukları hasebiyle, muallemlerin müstaidlerine bilumum kol hücum ettirerek muhârebe suretlerini beyân ile tebdîl-i eşkâl ve süvârîleri dahi bu minvâl üzere işgâl ettirdikleri sebeb-i istihsâl olmakla, Enderûn-ı hümâyûn ağalarının edna neferi taşra zâbitânının pek muteberi gibi görünmeğin, bunların cümlesi şâh-ı şehinşâh-ı cihânın tertîb-kerdesi olmakla, işbu defa nakl-i hümâyûnun haftası olan Pazar günü, silâhdârağa kaftancısı Ese Beyzâde Emin Ağa'yı, be-tekrâr silâhdâr-ı nâm-dâr Galata Sarayı'na tesyâr ve oradan bâ-irâde yine otuz kadar ağa seçip, Yeni Saray'a getirdiği sebeb-i iftihâr-ı erbâb-ı iştihâr oldu.

Şehzâde Berberi Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i ser-berber-i şehzâde-i civân-baht Mustafa Ağa bâ-nân-pâre-i müstevfâ

Seferli odası ağalarına mahsûs olan sanâyi'-i bedi'adan berberlik sanatı oda-yı mezkûre ağalarının bazısının sebeb-i rif'ati olageldiğinden, sanat-ı mezbûrede mümtaz ve hünkâr berberliğiyle imtiyâz bulan berber-i hüner-ver, defter-i muteberde muharrer oldukça berberbaşı olmak müyesser olmadığı takdîrce hamamcıbaşı olmak mukarrer olduğundan, birkaç seneden beri hamamcıbaşı olan Demirkıran Mustafa Ağa, şehzâde berberbaşılığıyla kâm-rân olduğuna binâen çerâğlığı ricâ ve o cihetle becâ görülmesi muvâfık-ı usûl-i tertîb-i hecâ gibi olmakla, mumâileyh mesrûr ü ihyâ ve şehzâde berberbaşılığı fâikü'l-akrân olan berberlerden Kuru İsmail Ağa hakkına icrâ ve bu unvân ile rütûbet peydâ eylediği sebt ü imlâ oldu.

Silâhdâr Ali Ağa'nın lalalarını değiştirmesi

Tebeddül-i teceddüd-i lalayân-ı silâhdâr-ı şehriyârî

Silâhdâr-ı nâm-dâr Devletlü Ali Ağa [193a] Hazretleri, âteşin-meşreb oldukları hasebiyle baktıkları yeri yaktıkları âşikâr ve şerâre-i gazâbları tîz beri teskîn olamadığı mücerreb-i rüzgâr olmakla, bu defa hidmet-i devletlerinde olan hâsodalılardan birinci lalası Şeyhzâde İbrahim Bey'e ve Bican Ağa'ya ve Kuru Hasan Efendi'ye ve Hekim Tahir Efendizâde Mehmed Emin Ağa'ya ednâ bir şey için dil-gîr ve o saatte dört tane lalasını birden tağyîr edip, onla-

rın yerine tütüncülükten çıkarıp muahharen hâsoda ile be-kâm eylediği Atâ Bey'i ve Erib Paşa birâderi Hüseyin Efendi'yi ve Sırrı Süleyman Efendi'yi ve Kalyoncu Bekir Ağa'yı kendüye huddâm ve çıkardığı lalaların yerine istediği gibi istihdam eyledi.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-meydân-ı Topkapı

İşbu Receb-i şerîf-i mağfiret-redîfin on ikinci Cumartesi günü, surre-i hümâyûn Topkapı sarây-ı dil-ârâsında kaidesi üzere ihrâc ve taraf-ı bâhirü'ş-şeref-i şâhâneden surre emîni nasb buyrulmuş olan Derviş Ağa'ya, huzûr-ı hümâyûnda emânetler teslîm buyrulduğu vâreste-i beyân-ı kayd-ı ihtiyâc olmakla, sâbıkları misillü sırasıyla icrâsı, sebeb-i sürûr-ı ser-tâc-ı huccâc-ı zevi'l-ibtihâc oldu.

Kaptanıderya Hüsrev Paşa'nın Anadolu valiliğine getirilmesi

Be-câyeş câh-ı vâlâ-yı kapudânî be-muhafız-ı sevâhil-i Anadolu İzzet Paşa

Kirâren ve mirâren, mansıb-ı kapudânî ile muazzez ve mutarraz olan Vezîr-i lâ-nazîr Devletlü Hüsrev Paşa, bu defa donanma-yı hümâyûn ile Bahr-i sefîd'de iken yeniçeri lafzı lağv olduğu resîde-i sem'-i âsafâneleri oldukta, sefinelerde bulunan bayrak askerlerinin kabiliyetlerini tefrîk ve feyz almalarına sebep olmak için nizâma yazılmalarını teşvîk edip, Avrupa'dan celb ettiği Muallim Hurşid vasıtasıyla ettirdiği ta'lîm üçlü ta'lîme takdîm olunacağından, İslambol'a ba'de'l-vusûl tersâne bahçesinde meşke meşgûl olduğu nezd-i şâhânede makbûl olmakla, şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri münasip vakitte bahçe-i mezbûra azîmet ve tersâne muallimlerinin ta'lîmlerini seyre rağbet buyurdukta, ettirdikleri ta'lîm-i müstakîmi tamâmıyla temâşâ ve bunun üzerine "Hüsrev Paşa çok sene yaşa" buyurdukları sebeb-i teşekkür-i subh u mesâ olunca, pâdişah-ı kâm-kâr avdete ibtidâr ve Enderûn takımının ta'lîmlerini dahi bu surete koymağa sarf-ı yârâ-yı iktidâr buyrulması, vezîr-i müşârünileyh hazretlerine a'zam iftihâr olmakla, çend gün [193b] mürûrunda pâdişâh-ı âlem-penah Hüsrev Paşa'nın harpçe ve gerek askerce ma'lûmatına âgâh olup, yazdığı askerlerinin tendürüstlüğünü tezekkür ve ta'lîmlerini tefekkür buyurarak, hakk-ı âlilerinde olan teveccüh-i şâhâneleri bir kat daha müzdâd ve ba'dezîn ol Hüsrev-i deryâ-kerem-i hâtem-'atâyı dahi cesîm mesâlihde istihdamı murâd buyurmalarıyla, şimdilik ber-vech-i peşîn kaptan

paşalığı becâyeş tarîkiyle Anadolu Vâlisi Vezîr-i dilîr İzzet Paşa'ya ihsân ve anın mansıbı dahi Hüsrev Paşa Hazretleri hakkına icrâsı istihsân olundu.

Binbaşı Emin Ağa'nın Enderûn'dan çıkarılması

İhrâc-ı Binbaşı Emin Ağa ez-Enderûn

Hazinede olan ağayân-ı kadr-dândan, binbaşılık unvanını ihrâz eden Emin Ağa, cennet-mekân Sultan Selim Han Hazretleri'nin devrinde Nizâm-ı Cedîd ocağına yazılmak ile hulûsunu te'kîd ve köhne berat-ı ubûdiyetini tecdîd edenlerden olup, muahharen yeniçeri zorbaları nizâm yazılanları istirkâb ve "Hevesim var" diyenlere istiğrâb ederek, sadr-ı saîd ve Selim Hân-ı şehîde izhâr-ı buğz u kîn ve öyle halîm ve selîm bir padişâh-ı İskender-temkîni hal'e ikdâmları âlemi gam-gîn eylediği eyyâm-ı âlâmda, nizâmlara sû-i kasdleri muhakkak ve mazarratlarını def'e bir sınıf muvaffak olamadığından, Levent Çiftliği ve Selîmiye kışlalarında mekîn ve bunca keskin muallimîn zîr-i zemînde mekîn olup, birazı öte ve beride perîşân ve yine zorbalar meydanda sâhib-i nâm u nişân olunca, mezkûr Mehmed Emin canından emîn olamayıp, hemen tebdîl-i câme ile sarây-ı hümâyûnda sofalılar ocağına dahîl ve bir delîl vasıtasıyla hazinede başyazıcı bulunan Câcib Saîd Efendi'nin hidmetine sebîl bulup, cülûs-ı Mustafa Hânî vukû'unda hazineye yazdırtmaya başyazıcı teşmîr-i saîd ve o saatte tâli'i müsâid olduğundan başka, birkaç günden sonra mukarrebânın iltimâsı ile çuhadâr-ı şehriyârîlik elkâb-ı muallâ-kıbâbı dahi ilâve-i unvânı ve belki min-vechin mezîd-i ulüvv ü atüvv-i tuğyanı, velhâsıl bin iki yüz yirmi iki târihinden, işbu kırk iki sene-i müteyemminesi şehr-i Şabânü'l-muazzamı evâiline değin, rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânede iyâb u zihâbı manzûr-ı hâkânî olmuştu. Vaktâ ki bu defa inâyet-i Bârî ile yeniçeri tâifesi muzmahil ve erkân-ı devlet umûrunda müstakîl oldukta, muallem askeri ta'lîme ibtidâ ve nîk ü bedine kimse ıttılâ peydâ etmeden, Mehmed Emin Ağa, Levent Çiftliği'nde gördüğü ta'lîmi "Sarayda ta'rîf [194a] ve kumanda şöyle idi" diyerek ağalara ta'lîm etmeği teklîf etmesi, hakkında sebeb-i taltîf olup, çarçabuk huzûr-ı müstevcibü's-sürûra celb ve "Ta'lîm etsin seyredelim" buyrulduğu Emin Ağa'nın şuurunu selb etti ise de bildiği kadar üçlü ta'lîmi icrâ ve hitâmında yere berâber temennâ ettikten sonra bizzat zât-ı şâhâne "Âferin Emin Ağa, hazzettim. Bildiğini dâire-i hümâyûnumuzda hevesi olan ağalara sen de meşk eyle, seni ağalara binbaşı ettim" diyü emr ü fermânları sahîfe-i zîb ü ârâyiş-i sutûr ve bu meâl-i vâcibü'l-imtisâlde zuhûr eden nutk-ı hümâyûnları bâdî-i sürûr olup, o saatte tedârik olunan süngülü soltat tüfenkleri ile ta'lîme bed' olunca serasker kapısı binbaşıları gibi al ve yeşil ve bu renklere misîl kadifeden

kesilmiş müzeyyen cepken giydirilerek kadri terfî' ve som sırmalı şubaranın üzerine fermâyiş şâl sardırttıkları dâire-i vüs'atini tevsî' edip, hemen Enderûn ağalarına binbaşılık unvânıyla kâm-râ ve sagîr ü kebîr kendüye müdârâ edince, ta'lîm yerinde silâhdârağa kadar hükmü câri ve o cihetle kudemâ-yı lâyüflihûna hased-i cibillî târi oldu ise de Emin Ağa, meâl-âşinâ kimse olmakla feleğin yüzüne güldüğüne firîfte olmayıp, hemen girdiği kapıdan çıkmaya heves ve murâdına dest-res olmadıkça kimsenin lâf-ı hilâfına ses vermeyip, baya bî-kes gibi herkese pes etmeğin, nihâyet Kütahya'dan müretteb tabur ile İslambol'a gelip, Üsküdar'daki Selîmiye Kışlası'nda sâkin olan Musa Ağa'nın füc'eten fevti Emin Ağa'nın mesmû'u oldukta, himmet-i bülend-rütbet-i silâhdârî ile tabur-ı mansûrun binbaşılığı ile çerâğ buyrulmasına hâk-i pây-i emel-bahşâ-yı hazret-i padişâhîden istizân ve taraf-ı şâhâneden dahi bu şân ile mesrûriyeti hâtır-nişân-ı sultân-ı zî-şan olunca, ağa-yı mûmâileyh cümleden evvel nâm-ı nizâm ile kâm ve kalben ve kâlıben bir nizâm-ı Süreyyâ-intizâm olup selefi gibi semt-i Selîmiye'yi mülhâkâtıyla muhâfazaya me'mûr ve sâye-i saltanatta asâkir-i mansûreye âb-rû olduğu Enderûn ve bîrûnda meşhûr olduğundan başka, saray ağaları arasında asâkirliğe müstaid olan erbâb-ı istidâda bu bâb-ı murâdı küşâd ve günden güne hâssa ve mansûre taburları zâbitliği ile şâd u dil-şâd olacakları, hak budur ki bast olunan mukaddimeden müstefad olduğunu beyândan sonra [194b] ağa-yı mûmâileyhin yerine şimdilik binbaşılık unvânı ile kimse mesrûr olmadığı cümleye merak ve nihâyeti neye netîce vereceği hall u akd ashâbına bâdî-i hayret ü istiğrak ve belki mütemadî nizâ'-ı erbâb-ı istihkak oldu ise de ale'l-hesâb piyâde yüzbaşılıkları ile def'-i dağdağa-yı hîcâb eden hazinede Nebil Bey ile seferliden silâhdârağanın kölesi Reşîd Ağa, zîr-i idârelerinde olan bölüklerine kemâkân nezâret ve ta'lîm yerinde riâyet ederek, ateş ta'lîmi olacağı günlerde asâkir-i hâssa binbaşısı Debbâğ Osman Ağa, mecmû'unu kumandaya mecbûr ve böyle olmasında bir gûne mahzûr görülmediğinden her taraf mesrûr ve çerâğ olan binbaşı ağanın üzerinde bulunan çuhadâr gediğine defter-i mu'teber mûcibince fakîr-i pür-taksîr namzet ve sâye-i hümâ-vâye-i şâhânede kırk gedikli çuhadârlardan addolunduğumuza sim paftalı kuşandığımız senet olduğu, bizce şayân-ı iftihâr ve böylece beyâna sarf-ı yârâ-yı iktidâr oldu.

Sarıkçıbaşı Halâvet Ahmed Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-destârî Halâvet Ahmed Efendi bâ-nân-pâre-i cesîme

Otuz üç senesi evâilinde, mâbeyncilik ile be-kâm olan Kânî Beyefendi'nin yerine sarıkçıbaşı olan Halâvet Ahmed Efendi'nin hâsodada yolu asıl peş-

kirağalığına müntehî ve bu raddeye gelince değin sarıkçıbaşılıktan infisâl etmediği tehî olmayıp, şimdilerde ikisini birden idâre biraz asîr ve bundan böyle mâni'atü'l-cem' olan şeyleri birleştirmek me'mûrîne zarurî bazı kusûr zuhûrunda "ilâ cehenneme bis'e'l-masîr"[167] dedirttiği, ma'lûm-ı sagîr ü kebîr olduğundan, çaresiz, Halâvet tatlı yerinde bırakıp çerâğlıktan lezzet almaya sa'y ü ikdâm ve a'zâr-ı vâhiye serdiyle mahlûl olan Yeni Câmi-i şerîf ruznâmçeciliğinin in'am buyrulmasını istirhâm etmekle, o anda ihsân-ı şâhâne buyrulduğunu müş'ir müjdeciler zuhûr ve bu vechile çerâğ olduğuna mesrûr olıcak, münhal olan sarıkçıbaşılık, hâsodalı ağalardan sâbık Davulcubaşı Emin Ağa'ya inâyet ve vaktiyle sarıkçı yamaklığı ettiğine riâyet buyrulup, peşkirağalığı dahi biniş peşkirağası bulunan Şerîf Ağa'ya şâyân ve açık kalan köşe peşkirağalığı ile eski hâsodalılardan Sinobî Süleyman nâil-i ni'am-ı firâvân olup, tâ nihâyette münhal olan has gediği ile mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Kolyoncu Bekir Ağa kâm-rân [195a] olduğu, zeyl-i sahâif-i *Letâif*-i evrâk-ı perişân oldu.

Sabri Mustafa Ağa ve Abdi Ağa'nın Enderûn birliklerine subay olmaları

Teşerrüf-i Muallim Mustafa Ağa ve Abdi Ağa be-şeref-i müteallimân-ı ağayân-ı Enderûn

Sâbıka kaptanıderya ve hâlâ Muhafız-ı semt-i sevâhil-i civâr-ı saltanât-ı uzmâ olan Devletlü Hüsrev Paşa, donanma-yı nusret-ihtivâ ile Akdeniz'de olta vururken, yeniçeri ocağının battığını işittiği gibi şükr-i Mevlâ ederek, beylik gemilerde olan bayrak askerlerini muallem yazmayı tensîb ve alelacele bir tabur tertîb edip, ba'dehu İslambol'a vusûlünde zât-ı şâhâne leşker-i hâhişgeri Kuleli nam mahalde seyrü temâşa veta'lîmleri hatt-ı müstakîm gibi göründüğü medâr-ı iftihâr-ı pâşâ-yı kişver-küşâ olduğu ecilden, kâffe-i asâkir-i muntazamanın üçlü ta'lîmi terk ile bu ta'lîm-i cesîmi tahsîl eylemeleri imâ ve bu emel ve âmâli ilân için paşa-yı müşârünileyhin mümtaz ve müntehab yüzbaşılarından Sabri Mustafa Ağa ile gulâm-ı nîk-nâmlarından Abdi Ağa'nın Enderûn'a alınması hususu vezîr-i âsâf-nazire bir iltifât-ı cihân-bahâ ve muallimân-ı mûmâileyhümâ haklarında mezîd-i itibâr olup, onlara izâfet ile vezîr-i müşârünileyhin muzıkası içinde düdükçü çocuklardan Çanakkaleli Ferhad ile Bozcaadalı Hüseyin nam ma'sûmânın dahi hazineye alınması murâd-ı pâdişâh-ı mekârim-mutâd olmağın, avdette bu sözleri yâd ve tabur-ı mezkûrdan dört kişi Enderûn ağalığı ile şâd olduğu, muallimâna sebeb-i izdiyâd-ı istidâd oldu.

167. "Yeri cehennem olsun. Bu ne kötü bir sondur."

Hazineli Şişman Saîd Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Şişman Saîd Ağa der-hâlet-i nez'

Hazineodası ağalarından ikinci kollukçu Şişman SaîdAğa, hikmet-i Hudâ, pulat gibi bir ağa iken hidmet-i mezbûra me'mûr olalı sıhhat-i devletten dûr ve tendürüstî vü âfiyetten mehcûr olmağın, hakkında merhamet mebzûl ve tebdîl-i havâ ile tashîh-i mizâc etmesi kavl-ı zaîfe göre me'mûl olduğundan, silâhdârağa çerâğlığını takdîr ve âlem-i bâlâdan müsaâde buyrulduğu tebşîr olıcak, ferdâsı müjde getirenlere canını verdiği havâdis ve hukuku olanların müteessif olmasına bâis olmakla, hazinenin imamı Kitapçı Salih Efendi salât-ı iş'ayı kıldırdıktan sonra ruhuna bir hatm-i şerîf kıraat ve cemaate hak hukuku helâl ettirdiği kapı yoldaşlığına riâyet olup, uhdesinden münhal olan ikinci kollukçuluk eski ağalardan Keklik Mehmed Efendi hakkına icrâ ve ânın da canı kuş gibi olduğundan az vakitte ömr-i nâzenîni ifnâ oldu.

Hüsrev Paşa'nın Enderûn ağalarının talimlerini seyretmesi

Âmeden-i Hüsrev Paşa berây-ı temâşa-yı ta'lîm-i kadîm-i ağavât-ı sarây-ı dil-ârâ

Asâkir-i mansûre icâd olunalı [195b] olunan ta'lîm-i tab'-ı Selîm, kabûl edecek ta'lîm değilse de çaresiz Sultan Selîm, ehlini celb edemeyerek bu ta'lîm-i sakîm-i gayr-i müstakîm ile vaktini geçirdiği ma'lûm-ı şehriyâr-ı heft-iklim olduğundan, yeniçeri lağv olduğu ile devr-i Selîmî'den bakıyye bulunan nizâmlara ale'l-acele itibâr iktizâ, az buz ne bilirse karîn-i imzâ olması mukarin-i rızâ-yı yümn-irtizâ olduğundan, Bâb-ı seraskerî'de Başbinbaşı Osman Ağa'nın her reyini cihân tasdîk ve devr-i Selîmî'de ne öğrenmiş ise o da onu öğrettiği tahkîk olunduğundan başka, Enderûn-ı hümâyûnda ağalara binbaşı olan Emin Ağa'nın dahi ma'lûmâtı Osman Ağa'ya nisbetle dûn olduğu ma'lûm-ı hümâyûn iken, ta'lîmi tervîc için ona da ne derecelerde itibâr buyrulduğu mahallerinde kirâren ve mirâren tezkâr olunmuştu. İmdi ortalık muterizden masûn ve elzem olan her ne ise anın tahsîli maslahatça yekûn olduğuna itinâ, Vezîr-i şîr-i vegâ Devletlü Hüsrev Paşa, donanma ile avdet ve gemilerdeki askerlere sebeb-i devlet olmak niyetiyle, Sardunyalı Hurşid nâm muallim ma'rifetiyle meşk ettirdiği (ta'lîm) manzûr-ı velî-nimet olıcak, her gören ta'lîm-i Hüsrevîye meyyâl ve ta'lîm-i Selîm'e ikbâl edemeyeceği vâkiü'l-hâl olduğundan, paşa-yı dil-küşâya taraf-ı saltanattan kat kat iltifât ve karîbü'l-ahdde mükâfat buyrulmak üzere ibtidâ saraya da'veti hakkında bâis-i mübâhât olacağından, işbu Şabân-ı şerîfin on ikinci isneyn günü, vezîr-i müşârünileyh, saat dört sularında silâhdârağa delâletiyle Topkapı sarây-ı

şevket-ihtivâsında hak-i pây-i zılullahîye yüzler sürüp, pek çok mazhar-ı iltifat olduktan sonra ma'iyyet-i hazret-i zıll-ı zalîlde müstazıl ve ol sâye-i âsman-pâyede Gülhâne Köşkü'ne gittikleri iltifât-ı müstakil olmağın, orada ağaların ta'lîmini tamamıyla seyre me'zûn ve bu cihetle derûnu memnûn olduğundan, ba'de'l-muâyene nîk ü bed ta'lîm-i kadîmi kendiden suâl ve ol dahi lisân-ı hâl ile (Nazm);

Her ki Hüsrev be-koned şîrîn est[168]

meâline mecâl bularak kat'-ı rişte-i kîl ü kâl ettikte, pâdişâh-ı hamîdü'l-hısâl bu ma'nâ-yı ra'nâyı ser-levha-i dibaçe-i mâkâl edip, ikindiye yakın avdet ve Hüsrev Paşa dahi birlikte gitmesi hakkında nimet oldu.

Hâsodalı Kuru Hasan Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kuru Hasan Efendi ez-hâne-i hâssa

Hâsodalı ağalardan Kuru Hasan Efendi, "ratb u yâbis söylemeye mecbûr" diyü silâhdârağa [196a] lalalıktan mehcûr ettiği mahallinde mastûr idi. Ancak efendi-i mûmâileyh zatında zaîf ve vücûd-ı nâ-mevcûdu hafîf ve nahîf olduğu hâlde, bezle-gû ve latîfe-cû olmasıyla halk kendüye itibâr ve fakat silâhdârağanın adem-i teveccühü neş'esini târumâr ettiğine gönlü dağdâr olup, bu vechile silâhdârın aleyhinde olduğunu bazı bed-zebân ma'-zamm ve zamîme beyân ve ağa hazretleri de "Bu bâbda ettiği hezeyân yalan" demeyip, ehl-i nifaka nisbet "Hasan Efendi'ye kısmet geldi" diyerek çerâğlığa himmet ve Hekimbaşı Behçet Efendi'nin dâmâd-ı fezâil-mutâdı Müderris Sâdık Efendi'nin vefâtıyla münhal olan kitâbeti inâyet ettirdiği, cezm ü ihtiyâta riâyet gibi olmakla, uhdesinden mahlûl olan hâsoda gediği, mülâzimân-ı hâne-i hâssadan Bolpaça Emin Ağa'ya teslîm ve bu münâsebetle kırk gediklilere luhûku sebeb-i tahrîr ve terkîm oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı mağfiret-nişân der-şeb-i çehârşenbih

İşbu bin iki yüz kırk iki senesi, Ramazân-ı şerîf-i mağfiret-redîfin, memâlik-i mahrûse-i İslâmiyye'nin hâvi olduğu kurâ ve kasabâtın hiç-

168. "Hükümdar ne yaparsa hoştur."

birinden isbâtı zuhûr etmediğinden, tekmîl-i selâsîn itibâr ile Çarşamba gecesi hükm-i şer'-i şerîf lâhık ve Cenâb-ı Hakk'ın lutf u kerem ü in'âmı inzimâmıyla, hükkâm-ı kirâmın ilâmları habl-i metîn ve şer'-i mübîne muvâfık oldu.

Silâhdârağa Başçakırsalanı Uzun Mehmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-çakırsalan-ı silâhdârî Uzun Mehmed Ağa be-kitâbet-i mizân-ı harîr

Silâhdâr-ı şehriyârî devletlü ağa hazretlerinin başçakırsalanı Uzun Mehmed Ağa, çerâğlık ricâ etmekle bugünlerde perde-i hicâbda mestûr ve zîr-i turâbda makamı meşhûr olan erbâb-ı sâz-ı tarab-sâzdan, esbak ser-serheng-i tâc-dârî ve hâlâ musâhib-i şehriyârî Rakkas İbrahim Ağa'nın uhdesinden münhal olan mizân-ı harîr kitabetine çakırsalan-ı mûmâileyh tâlib ve ancak mizânına konulacak savâb u hatâyı hesâb edecek kadar muhasib kâtib değil ise de himmet-i hazret-i silâhdârî ile münâsib görülüp, ol nâm ile be-kâm ve sâye-i saltanatta çerâğlık müjdesiyle vâsıl-ı ser-menzil-i merâm olunca, uhdesindeki başçakırsalanlık ikinci çakırsalan bulunan Tebdîlci birâderi Hazineli Hüseyin Efendi'ye elyak ve çuhadârca kuşandığı gümüşlü kuşak mülâzim-i çuhadârlardan bu defa gediğe geçen Hazineli ağalardan Cezbeli Edhem Ağa'ya müstehak oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Vukû'-ı ziyâret-i Hırka-i Saâdet fî-yevm-i çehârşenbih

[196b] Beher sene, şehr-i sıyâmın on beşinci günü ziyâreti mutâd olan Hırka-i Şerîf-i bâhirü't-teşrîfin, bu sene-i mübârekede sâbıkları misillü ziyâret olunmasına müsaâde-i mülûkâne erzânî ve on beşinci günü ol şeref-i vâlâ ile cümle erkân-ı Âl-i Osmânî nâil-i feyz-i füyüzât-ı sübhânî oldular.

Talim sisteminin değiştirilip Hüsrev Paşa usulünün getirilmesi

Neşr-i ta'lîm-i Hüsrevî der-sarây-ı dil-ârâ ve teceddüd-i zâbitân-ı ta'lîm-i kadîm-i nâ-becâ

Sarây-ı dil-ârâ ve gerek sâir kışlahâ-yı mu'tenâda, ibtidâ icrâ olunan üçlü ta'lîm pek yolunda olmadığı ma'lûm-ı şehriyâr-ı heft-iklim olmakla,

ba'dezîn Hüsrevîlerin ta'lîmi fürce bulacağı taayyün ve üçlü ta'lîmde zâbit olanlar işe yaramayacağı tebeyyün etmeğin, bunun üzerine, bu sefer zâbit ve nefer yeni baştan cümlesi berâber paşa-yı müşârünileyhin yüzbaşılarından Enderûn'a alınan Sabrî Mustafa ile Abdi Ağa'dan meşk etmeye me'mûr ve iki bölük piyâde bu ta'lîm-i müstakîmi öğrenmeye mecbûr olup, gereği gibi usûl ve fürû'unu tahsîl ve kumandanın kaidesini tekmîl edenlerden hazine-i hümâyûnda Rodosîzâde İzzetlü Ahmed Bey ve Hânende Hâşim Bey ve hazine kethüdâsının tütüncüsü Necib Ağa ve kilerli Süleyman Bey ve seferlide Ahmed Paşazâde Hasan Bey ve İşâretçi Osman Efendi şöhret bulmakla, bunlar müceddeden zâbit ve ta'lîm-i kadîmde bilâ-imtihan yüzbaşılık ile ibtidâ şan ve sonra nişan alan Hazineli Nebil ile seferlili Gulâm Reşîd Ağa mesnedinden sâkıt oluğu gibi mülâzım-ı ulâ Yahya Bey ve sânîsi Bostancıbaşızâde Mehmed Bey ve ikinci bölükte hazineli Dilaver Ağa ile sipâhi Ahmed Bey de rütbelerinden hatt u tenzîl ve çavuşlardan Tarakçı Sa'deddin ve Kuril Mehmed Emin dahi bu bâbda karîn-i âh u enîn oldukları kabil-i ta'mîr ve te'vîl olamadığından, hatıra hürmet ve kıdemlerine merhamet buyrularak, ednâ mertebe onbaşı olmaları tezekkür ve böyle karâr verildiğine birazı teşekkür ettiyse de birazı tekebbür ettiğinden mâadâ, ta'lîmi terk ile Tarakçı Sa'deddin yerinde rahat ve Sipâhi Ahmed Bey de ihtiyâr-ı seyahat edicek, Bostancıbaşızâde Mehmed Beyefendi de sâde silahşorluk ile saraydan çerâğlığı ricâ ve bu gibi bî-mânâ iddia ile teşeffî-i gayz ettikleri nâ-becâ olduğu, fakîrce mutazammın-ı mânâ-yı "men-kücâ hicrân-kücâ"[169] ve mâ-bâkisi tahsîl-i rızâda bulundukları bâis-i medh ü senâ oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Vukû'-ı muâyede-i [197a] hümâyûn der-sarây-ı dil-ârâ

Hâtime-i hitâm-ı eyyâm-ı sıyâm olan rûz-ı firûz-ı arifede, resm-i rüsûm-ı kadîme kâmilen icrâ ve ferdâsı Cuma günü bayram olmakla, vükelâ ve vüzerâ ve ulemâ, gubâr-ı taht-ı şehriyâr-ı âli-bahtı takbîl ile ihyâ olup, ba'de'l-muâyede edâ-yı salât-ı ıyd-ı saîd için Sultan Ahmed Câmi-i şerîfine azîmet ve İmâm-ı evvel Ârif Efendi'ye iktidâen, dokuz tekbîr iki rekât vâcib olan bayram namazına niyet buyrulup, kaidesi üzere kılındıktan sonra sarây-ı hümâyûna avdet ve üç gün üç gece bayrama münasip hareket ile izhâr-ı şetâret buyrulduğu cümleye bâis-i meserret oldu.

---

169. "Ayrılık ve sıkıntı benden uzaktadır."

Çengeloğlu Tahir Paşa'nın rütbesinin yükseltilmesi

İhsân-ı rütbe-i mîr-i mîrânî be-hazinedâr-ı Hüsrevî ve Patrona-i tersâne-i âmire Tâhir Kapudan

Sâbıkâ Kaptanıderya ve hâlâ muhafız-ı sevâhil-i Asya olan Vezîr-i dilîr Devletlü Hüsrev Paşa'nın, hazinedârı İzzetlü Halil Efendi'nin, dirâyet-i kâmile ashâbından olduğu cihetle her mesnede ehliyeti der-kâr ve husûsiyle fenn-i harbin her hâlinden haberdâr olmakla, hakkında neyyir-i teveccühât-ı seniyye muktezâsı, mukaddeme-i mertebe-i vezâret olan rütbe-i mîr-i mîrânî ile dil-şâd ve istidâd-ı mâder-zâdı yevmen-fe-yevmen müzdâd olduğu gibi, tersâne ricâlinden patrona pâyesini hâiz ve kapudân-ı nâdân içinde mütehayyiz olan Çengeloğlu Tâhir Kapudan dahi iki tuğ ile mümtaz ve akrân arasında karîn-i imtiyâz oldu.

Nöbetçibaşı Tortop Ali Ağa'nın vefatı

Vefât-ı ser-nevbet Tortop Ali Ağa ez-ağavât-ı hazine

Yirmisekiz senesi evâilinde Galata Sarayı'ndan hazineye ityân ve târih-i mezkûreden beri hazinede hamamcılık ve nöbetçibaşılık gibi hidmetler ile imrâr-ı vakt eylediği müstağnî-i beyân olan top çehreli Tortop Ali Ağa'nın, şir-pençe-i ecel giribân-ı hayatını çâk ve birkaç günün içinde bî-çâreyi der-leyip toplayıp vedia-ı hâk etmekle, rûhuna sûre-i me'sûre kıraat ve beyne'l-'işâeyn cümle kapı yoldaşları hatm-i şerîf sevâbını ihdâ ile hak hukûka riâyet ettiklerinden sonra, ferdâsı gün lakâbı hadden bîrûn Ebu'l-burun Sâlih Efendi nöbetçilik ile memnûn ve bu dahi selefi gibi gece gezip fitili uzayan mumların burnunu kesmeye me'zûn oldu. Müteveffa-yı mûmâileyh şakrak ve yuvarlak bir âdem olduğu müsellem ve kalıp ve kıyâfetinin iktizâsı Tortop denecek mertebe mülahham idi. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[170].

Hüsrev Paşa'nın serasker olması

Tevcîh-i câh-ı vâlâ-yı [197b] sipeh-salârî be-uhde-i Hazret-i Hüsrev Paşa

Civâr-ı meymenet-âsâr-ı Üsküdar'da şeref-nişîn-i izzet-mekîn olan Devletlü Hüsrev Paşa, sâl-i sâbıkta donanma ile Akdeniz'de yüz aklığı ederek avdet ve İpsara Adası'nın teshîri ile de mazhar-ı fevz-i nusret olduğundan, gemilerde mevcûd bulunan beylik bayrak askerlerine ettirdiği ta'lîm, makbûl-ı padişâh-ı Baykara-

170. "Allah günahlarını bağışlasın."

nedîm oldukta, hakkında olan neyyir-i teveccühât-ı seniyye bir kat müzdâd ve bayramdan sonra serasker etmek murâd buyrulduğundan, işbu şehr-i Şevval-i şeref-iştimâlin on birinci gününe tesâdüf eden isneyn günü, vezîr-i müşârünileyh Bâbıâli'den da'vet ve dûş-ı liyâkatine ilbâs-ı hil'at-i sipahselârî ile riâyet olunduğu rivâyet ve selefi Hüseyin Paşa dahi Boğaziçi taraflarını muhâfaza etmek üzere, ibka-i unvân-ı debdebe vü dârât buyrulduğu mezîd-i şan u şöhret oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn be-Sahil-sarây-ı Çırağan ve icrâ-yı resm-i rikâb der-sahil-i mezbûr

Pâdişâh-ı rûy-ı zemîn -halledallâhu hilâfetehû ilâ yevmi'd-dîn-[171] efendimiz hazretleri, bu mevsim-i bihîn-i behişt-karînde Topkapı sarây-ı hümâyûnundan nakl ü hareket ve Şevvâl-i şerîfin on dördüncü Perşembe günü eşref saatle Çırağan Yalısı'na pâ-nihâde-i yümn-i meymenet olup, üç gün mürûrunda göç rikâbı sâhil-i mezbûrda icrâ ve yevm-i mezkûrda atlas mevsimi dahi iksâ buyrulduğu ilâve-i esbâb-ı safâ oldu.

Sarıkçı Sâlih Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Sarıkçı Sâlih Efendi ez-hâne-i hâssa

Yirmi sekiz senesi seferliden hâsodaya gidip otuz senesi Ayasofya ruznamçeciliği ile çerâğ ve tâli'i müsâid olduğu kadar, vakıf odasından harc-ı ferâğ alan Kodoşzâde Hâfız Mustafa Efendi'nin vefâtı cihetiyle, mahlûl olan nân-pâresine hâsodalı ağalardan Kato Hasan Ağa'nın küçük birâderi Sarıkçı Sâlih Efendi nâil ve ol dahi hidmetine mukabil harç almada kaderine kâil olacağı re's-i mesâil olup, ancak çerâğlığı münâsebetiyle hâsodadan bir gedik noksan bulduğu müstağnî-i beyân ve o gedik ile başyazıcılıktan hâsodaya giden Şükrü Efendi geçtiği bâis-i şükr-i firâvân oldu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

İlbâs-ı libâs-ı mevsim-i hâre fi-yevm-i cuma

Evâhir-i şehr-i Şevval olan Cuma-i mübârekede atlas mevsimi hâreye tebdîl ve erbâb-ı rüsûmun elbise-i resmiyyeleri açık renklere tahvîl oldu.

---

171. "Allâhu Teâlâ hilâfetini kıyamete kadar devam ettirsin."

Bazı hânende ve sâzendelerin çavuş olmaları

Vukû'-ı icrâ-yı serhengî [198a] be-mülâzimân-ı sâzende ve hânende-i Enderûn

Sarây-ı saltanatta sâz-ı tarab-sâz ile dem-sâz olan sâzende ve hânende-i hoş-âvâzın mülâzimânından hazinede Rif'at Bey ile perverde-i nâz u naîm mülâzim Hâşim Bey ve kilerde Mesud Bey ve seferlide Zurnazen Halil Efendi ve Emin Efendi ve Osman Efendi, Zilkadetü'ş-şerîfenin yedinci günü çavuş ağalara ilhâk ve başlarından sırmalı takyeleri çıkarıp çavuşlara mahsûs olan yelkenleri giydikleri, sebeb-i tebdîl-i mehâsin-i ahlâk oldu.

Hazineli Ekmekçizâde Ahmed Efendi'nin vefatı

Vefât-ı Ekmekçizâde Ahmed Efendi ez-hâce-i hazine-i hümâyûn

Hazine odasının ders hocası olan zurefâ-yı ulemâdan Ekmekçizâde Ahmed Efendi'nin, nân u nimeti dünyâda tamâm ve habbe-i vâhide kısmeti kalmadığı netîce-i kelâm olmakla, işbu mâh-ı hâlin on yedinci Pazartesi günü, ol gencîne-i cevâhir-i ulûm, zîr-i hâkde medfûn ve mektûm oldu. Mevlâna-i müşârünileyh ilm ü irfanda yegâne-i devrân ve fünûn-ı şettâda müşârün bilbenân olup, asrının ulemâsına ilmi fâik ve ne kadar medh ü senâ olunsa lâyık olduğundan, pek çok kimseler rıhletinden gussa-mend ve bu sırada "mevtü'l-âlim mevtü'l-âlem"[172] meâlinden kadrini bilenler hisse-mend olıcak, nâm-ı nâmîsi rahmet ile yâd ve rûh-ı pür-fütûhu müjde-i mağfiret ile şâd olup, münhal olan hazine hocalığı ile Galata Sarayı hocalarından Eğinli İbrahim Efendi Hazretleri muvakkar ve anın yeri de fuzalâdan Gürcü Ahmed Efendi Hazretleri'ne müyesser oldu.

Bazı ağaların çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüden-i Çopur Hasan ve sâir ez-hâne-i seferli

On sekiz târihinde terk ü târik-i dünyâ olan, kapudan-ı deryâ meşhûr Küçük Hüseyin Paşa'nın sarây-ı hümâyûna alınan kölelerinden, seferlide sâkin Çopur Hasan, gerek olmadıktan sonra "Ha sen, ha ben" diyenlerden olmakla, herkes şerrinden tevakki ve cirit oynadıkça çiftesinden nasîbi olanlar temettü ederler idi. Ne hâl ise yirmi beş sene kadar sarayda cündî ve "Bana ciritlerde Çopur Hasan dendi" diyerek feleğe kelek demediği, zevkini çıkaranlara bir

172. "Âlimin ölümü âlemin sonu gibidir."

kol çengi, velhâsıl dârüşşifadan başka bir yerde dengi olmadığından, ta'lîm çıktıktan sonra cündîlik lağv olduğuna murâbıt-ı mezbûr bî-huzûr ve "Cirit gibi marifetli şey var mıydı ki ciridi lağvettiler" dediğine muhatapları "Bu sözünüze akarsular durur" dediklerine gurûr getirerek, ağzına gelen [198b] hezeyânı söylemekte tecvîz-i kusûr etmez ise de kıdemine hürmeten sadaka-i ser-efser-i pâdişâhî olan nân-pârelerin biriyle çerâğlığını tensîb ve nân-pâre-i pâdişâhî ile tatyîb olunmağın, ihsân buyrulan nân-pâre kendüye tebşîr ve o saatte dışarı gitmesi teşhîr olunduktan sonra, yine seferlide tasvîr gibi ağalardan sarıkçı yamağı Rüstem Ağa'nın ve bilâkis Vânizâde Ahmed Ağa'nın ve hattat Cüce Abdullah Hoca'nın ten-perver oldukları takrîr ve taraf-ı şâhâneden her birinin nâmına birer dirlik tahrîr ve böylece çerâğlıkları seferliyi tathîr ettiyse de dûn şey ile çerâğlık bî-çâre cüceye te'sîr ve o anda levni tağyîr olup, hânesine gittiği ile kahrından hasta ve aylarca kapısı beste olduğu açılmaya şâyeste oldu.

Binbaşı Mehmed Emin Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Binbaşı Mehmed Emin Ağa der-kışla-yı Selîmiye

Üç dört ay evvel, Kütahya taburu binbaşılığı ile Enderûn'dan çerâğ ve nev'-ummâ dâğ-ı derûndan ırağ olan Mehmed Emin Ağa'nın bâğteten pister-i bâlîn-i bîmârîye baş koyduğu bir dahi kalkmamasına bâis ve iki gün geçer geçmez vefat ettiği havâdis olunca, merhûmun taburuna binbaşılık için, ehliyeti nümâyân olan ağayândan hazinede çuhadâr Dilaver Ağa ile seferlide hâsodabaşı kollukçusu Ahmed Paşazâde Hasan Bey'e teklîf olundukta, ikisi de istinkâf ve a'zâr-ı vâhiye serdiyle "Biz ehil değiliz" dedikleri hilâf olup, ancak Kütahya taburunun binbaşılığı yümnsüz demeye hicâb ve beş altı ayın içinde iki binbaşı terk-i havâşî eyledi demeye ihticâb ederek "Sâye-i saltanatta asker-i hâssa taburlarıyla mesrûr olmak ümidindeyiz" dedikleri serasker kapısı zâbitânınınn kayrılmasını icâb eyledi.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i müteveffâ-yı mûmâileyh: Merhûm-ı merkûm, bidâyet-i ta'lîmde Enderûn ağalarına binbaşılık unvânını ihrâz ve o nâm ile sarây-ı hümâyûnda kimse i'zâz olmamış iken, geçen yaz kuvvet-i tâli'ine nazaran nâil olduğu rütbe az gibi olup, hattâ ta'lîm olunan yerlerde üç odalıya âmir ve ne emir eylese infâzına irâde sâdır olduğundan, kudema hazmetmeyerek aleyhine sözler söylediklerinden başka, ellerinden gelse saraydan sağ çıkartmamaya imzâ ettiklerine kendi intikâl ve "Bir çiftelerine uğramamız ihtimâl" diyü beş on gün zarfında mahlûl olan Kütahya taburu binbaşılığını istihsâl eyledikte, selefi gibi Selîmiye kışlasında mekîn ve civâr-ı Üsküdar'ı

muhâfazada kendüyi [199a] metîn gösterdiğinden, Beykoz'a kadar bekleyen karakollar dahi zîr-i idâresinde masûn ve yüzbaşılar her hâlinden memnûn oldukları cihetle, Göksu'yu bekleyen karakolhânenin yüzbaşısı, binbaşıya Göksu salırasında tertîb-i ziyâfet ve ol dahi icabet ettiği gün hufyeten hıyânet eylediği el-uhdetü ale'r-ravî[173] rivâyet olundu. Ne hâl ise merhûm, mamafih hatır-şinâs ve oldukça hayrü'n-nâs değilse de yine sâir vesvâslara kıyas değil idi. Tecâvezallâhu an-seyyiâtihi[174].

Süvarî Muallimi Vaybelim Ahmed Ağa'nın uyguladığı talim düzeninin değiştirilmesi

Def'-i Muallim-i süvarî Vaybelim Ahmed Ağa ve celb be-câyeş Ustakâr-ı dîger

Zaman-ı hakân-ı saîd, Selîm Hân-ı şehidde, Nizâm-ı Cedîd süvârîlerine boru-zen olan Vaybelim Ahmed Ağa, ta'lîm-i kadîm-i süvârîye âşinâ ve bu fenn-i mu'tenâya nev'-ummâ ma'lûmâtı mesmû'-ı kurenâ oldukta, Enderûn ağaları süvârîlerine ustakâr olmasına irâde ısdâr ve nazar-ı İskender-vakârda itibârı iştihâr olıcak, herîf-i gayr-i zarîf, şâyân-ı tezyîf nice ma'nâsız kumandaları velî-nimet-i âleme teklîf eylemiş iken, şehriyâr-ı şefkat-şiâr Ustakâr'ın saf-dil olduğuna hamlederek her ta'rîfini kabûl ve hatırını kırmamak emeliyle hiçbir gûne muhalefet göstermedikleri sebeb-i makâsıd-ı usûl oldu ise de Ustakâr-ı nâ-bekâr yolsuz yaptığı şeylere tövbekâr olmayıp, gittikçe tavrı tahammülden kalınca, kurenâ "Bu herifin muâmelesinden bî-huzûr ve ne kadar nush u pend olunsa yine bî-şuûr" denildiği mesmû'-ı şâh-ı gayûr oldukta, serasker-i mansûre Devletlü Hüsrev Paşa bendelerine diğer bir ustakâr tedârikini fermân ve Hüsrev Paşa dahi ta'lîm-i Vaybelim'i hiç beğenmediği ma'lûm-ı âlemiyân olduğundan, fi'l-hâl bir keskin muallim-i efrenc-i bî-renc peydâ ve hâk-i pây-ı tâc-bahşâya isrâ edip, Çırağan Yalısı'nda muallim-i mersûmun mahâreti zâhire ihrâc ve anın üzerine Yıldız Köşkü'ne getirdikleri Vaybelim'e sebeb-i iz'âc oldu ise de ol cây-ı muallâda, muallim-i mersûmun ismi Rüstem tesmiye buyrulması tensîb ve bu cihetle edeceği ta'lîmde kimseyi beyhûde ta'zîb etmemesi taltîf olunarak ta'rîf buyrulduktan sonra, Vaybelim'e dahi eyâlet-i Vidin dâhilinde küşâdı matlûb-ı muvahhidîn-i dîn olan süvârî taburuna binbaşı nasb ve ta'yîn olunması, hâlâ Vâli-i Vidin Devletlü Çengelli İbrahim Paşa'ya telkîn olıcak, saray süvârîleri takım takım kasr-ı Yıldız'a suûd ve ol cây-ı [199b] Zühal-mahalde isbât-ı vücûd ettiklerinde, cümleden ziyâde istidâd-ı mâder-zâdı zâhir ve nümâyân olan ağayân-ı hüner-mendândan,

173. "Mesuliyet rivayet edenin üzerindedir."
174. "Allah günahlarını bağışlasın."

hazinede çuhadâr-ı şehriyârî İzzetlü Aşkar Ali Ağa, ağaların bölüğüne yüzbaşı olması kendüye mev'ûd ve ez-her cihet nasbı muhassenâttan ma'dûd olmakla, evvel-be-evvel ol zât-ı hamiyet-sımât, mazhar-ı iltifât-ı pâdişâh-ı kerrûbiyyü's-sıfât olduktan sonra, yüzbaşılık vekâleti seferlide Soğukçeşmeli Bekir Efendizâde Rızâ Bey'in muhavvel-i uhde-i liyâkati kılınıp, harem ağaları musâhiblerinden Reşîd Ağa mülâzim-i evvel ve seferlide sâbık başağa çakırsalanı Selîm Ağa sânilik ile mü'evvel olup, hazinede hezar-fend ve kumandada zi'l-yed olan İsmet Bey, mülâzim-i evvele vekîl ve kilerde Süleyman Bey dahi mülâzim-i sâniye misîl olmağın, sancaktarlığa kilerde Mehmed Ali Rızâ bi't-tav' ve'r-rızâ irzâ ve bu raddeye kadar bu minvâl üzere icrâsı muvâfık-ı rızâ-yı yümn-irtizâ olduğu imzâ ve bundan aşağısı zâbitân ma'rifetleriyle tesviyesi iktizâ ettiğine binâen, bir bölükte dört çavuş ve dört çavuş vekîli bulunmak kaide ve o cihetle sekiz onbaşı ile o kadar da vekîl nasb olunması bölüğe kaide olup, sâye-i saltanatta süvârîye kâtib ve câmi-i cemî'-i maârif ü mekâtib olan ikinci yazıcı Tayyar Efendi'nin tanzîm ettiği defter mûcebince, hazinede Halid Ağa ve Kırımî Mustafa Ağa ve seferliden Köle Sâlim Ağa ve Çuhadâr Ahmed Bey süvârîye çavuş vekîli nasb ve ta'yîn ve onbaşılığa da yine hazinede Arab Abdullah Ağa ve Çuhadâr Şükrü Bey ve Vâlide Kethüdâsızâde Nuri Bey ve Köle Şâkir Ağa ve kilerden Cündî Nazîf Ağa ve Cündî İsmail Ağa ve efendi şerbetçisi Sâlih Efendi ve Hânende Hüseyin Efendi ve Karabıçak Ali Efendizâde Cündî Emin Efendi ve yine seferliden Cündî Hüseyin Efendi ve Sisli Çırağı Mustafa Ağa ve Topçubaşızâde Sâlih Bey ve Dâyezâde Yusuf Bey ve harem ağaları musâhiblerinden Hayrullah Ağa ve Hazinedarlı Mahmûd Ağa onbaşılık ve onbaşı vekîli oldukları karîn-i tahsîn olunca, rütbelerine tatbîkan nişan-ı âli-şâna nâil ve akrân u emsâl arasında iftihâra mâil olduklarından sonra, geri kalan birtakım yıldızı düşkün nefer-i bî-fer, üçer beşer Yıldız Köşkü'ne celb ve Rüstem-i bî-sitem muvâcehesinde şuûrları hep selb olmakla, muallim-i mersûm, muhalif-i mefhûm muâmele ile ta'lîm-i [200a] Vaybelim'i terk ettirip, kendi bildiğini ve her birisine kabiliyetine göre kumandalar ettiği zeyl-i sahâif-i *Letâif*'e terkîm olundu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-ı ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

Gurre-i Zilhicce Pazartesi'nden mazbût olmakla, ıyd-ı adhâ Çarşamba gününe tesâdüf edip, padişâh-ı muhalledü'l-ikbâl arife günü Çırağan Yalısı'nda sarây-ı Sitanbul'a sâye-bahş-ı pertev-i iclâl olup, bayram günü Bâbüssaâde önüne kurulan taht-ı hümâyûnda, kadem-i meymenet-makdemleri cümle erkân-ı Âl-i Osmân'a bûse-gâh ve ol vechile resm-i merâsim-i muâyedeyi

icrâları şeref-i tezâyüd-i ashâb-ı izz ü câh olduktan sonra, edâ-yı salât-ı ıyd için Câmi-i Ahmed Hânî'ye teşrîfleri âlemi mesrûr ve duâ-yı devletlerine cihânı mecbûr buyurdukları cihetle, güzergâh-ı şehinşâhîlerini bekleyen temaşâcıyân "Aleyke avnullah"[175] sadâlarını resîde-i tâk-ı asumân ettikleri, görünmeye şâyân bir âlây-ı vâlâ-şân ve bayram namazı hitâmında avdetleri, kemâkân mazbût-ı vekâyi'-nüvisân-ı devrân olup, sarây-ı salatanâta duhûlleri anda zebh-i karabîne meşgûl ve bu azîmetleri dergâh-ı izzette makbûl olması me'mûl olduğu sıralarda, ağavât-ı Enderûn'un muâyedesi usûl-i sâbıkı üzere icrâ ve üç odalı müteâkiben muâyede şerefiyle mesrûr ve ihyâ olduklarından sonra, sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş'a mürûrları meşhûd-ı dîde-i dünyâ ve üç dört gün âyin-i dirîn ile imrâr-ı vaktleri sebt ü imlâ oldu.

Sabri Mustafa Ağa'nın hassa ordusuna binbaşı olması

Çerâğ şüden-i Sabri Mustafa Ağa ve Dilâver Ağa be-merâtib-i asâkir-i muntazama

Bi-hamdihi Teâlâ, şâh-ı mansûrü'l-livâ, emel buyurdukları umûr-ı hayriyet-mevfûru kuvveden fiile çıkarmaya muvaffak ve her ne murâd buyururlarsa vücûda geldiği muhakkak olduğundan, şimdiye kadar asâkir-i hâssa vü mansûreleri bî-şümâr ve bundan böyle tekessürü âşikâr olmakla, bu evân-ı sa'd-iktirânda, leşker-i hâssaya bir binbaşı dahi iktizâ ve sağ kol ağası bulunan Kuruçeşmeli Hasan Bey binbaşılık ile kayrılması imzâ olacağından, bir tabur dahi tertîb ve anın binbaşılığı ile de Hüsrev Paşa Hazretleri'nden alınan Muallim Sabri Mustafa Ağa tatrîb buyrulmağın, "şükran li'l-ni'am"[176] sarayca lalası bulunan Dilâver Ağa'yı rüteb-i askeriyede muntazam olmasını mültezem sandığından, kendi taburuna taleb ve ancak ma'iyyetinde [200b] götürmesi menâfî-i edeb ise de bu husûs cümle indinde ma'dûd-ı mevâdd-ı mu'tenâ ve sâniyen Dilâver, baht-ı yâver idüğünü itinâ ederek, âlem-i bâlâdan müsaâde buyrulduğu takdîrde memnûnen gideceğini inhâ edicek, tahsîl-i rızâda olacağı imzâ olunup, kol ağalığı ile bostancı taburlarına isrâ ve şimdilik bu rütbe ile çerâğ ve ihyâ buyrulduktan sonra, karîbü'l-ahdde rütbe-i vezârete kadar çıkacağı, inşallah mahallerinde tafsîlen beyân ve ibtidâları miyân-ı hasekiyânda yayan yürüdüğü der-meyân oldu.

175. "Allah'ın yardımı üzerine olsun"
176. "Nimetlere şükrolsun"

1243 (11827/28) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Vekâyi'-i sâl-i selâse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf ve icrâ-yı rikâb-ı sâl-i cedîd-i meymenet-bedîd bi'l-izzi ve'ş-şeref

İşbu iki yüz kırk üç senesi Muharrem'i, şühûr-ı Rumiyye'den Haziran'ın yedinci gününe tesâdüf eden rûz-ı Çeharşenbih'de duhûl ve herkes tebrîk-i sâl-i cedîde meşgûl olmak muvâfık-ı usûl olmakla, Enderûn halkı bu resme riâyet ve ekserîsi mazhar-ı inâyet olup, ferdâsı gün Çırağan Yalısı'nda Muharrem rikâbı icrâ ve yevm-i mezkûrda, sadrazam ile şeyhülislâm efendi nâil-i nüvâziş-i pâdişâh-ı şevket-ârâ oldukları, dâhil-i zeyl-i sahâif ü *Letâif-i Vekâyi'*-i evreng-i inşâ oldu.

Hünkâr İmamı Ârif Efendi'nin azledilip yerine Kasîdecizâde Mustafa Nuri Efendi'nin getirilmesi

Azl-i İmâm-ı evvel Ârif Efendi ve nasb be-câyeş Kasîdecizâde

Otuz senesi küçük imamlık ile kâm ve otuz altı târihinde büyük imamlık ile be-kâm olan Kıbrısîzâde Semâhatlü Ârif Efendi'nin, gittikçe edâsı tağyîr ve sadâsı te'sîr etmez olduğu kabil-i tev'îl ü ta'mîr olduğundan, işbu mâh-ı matem-i Muharrem'in evâilinde kıble-i âmâli minber-i ikbâlden sâkıt ve hutbe-i a'mâli mecmû'-ı cemaatten hâbit olmakla, Nusretiye Câmi-i şerîfi hatîb-i andelîbi Kasîdecizâde Mustafa Nuri Efendi, hallolan imâmete mahal ve azlolan efendiye bedel oldu.

Gülhâne Kasrı'nın tamir edilmesi

Ta'mîr ü tecdîd-i binâ-yı Kasr-ı Gülhâne der-sâye-i şâhâne

Hadâik-ı sultâniyede olan köşklerden Gülhâne Köşkü nam, makam-ı dil-ârâm, ârâm-geh-i hazret-i padişeh-i Dârâ-gulâm olduğundan, bu eyyâm-ı fevz-encâmda ta'mîr ve termîmi iltizâm ve birkaç aydan beri külliyetli amele ile itmâmmaihtimâm olunmağın, ol kasr-ı köhne-bünyâd, bu defa himmet-i bülend-rüteb-i şâh-ı kerem-mutâd ile müceddeden bir nev'i bâğ-ı İrem-i zâtü'l-imâd gibi olmağın, hizâsına müvâzi olan meydân-ı vasîü'l-erkânda, birtakım eşcâr-ı çınar-ı bî-şümârın adem-i lüzûmuna mebnî, kökten kal' u kam'ına me'mûrlar ruhsat tahsîl ve o cihetle kasr-ı mezkûrun senâsı ve husûsiyle mevki'in [201a] âb u havâsı, ser-çeşme-i şuara Faziletlü İzzet Molla Hazretleri'nin takdîm eylediği kasîde-i müteaddîde ile tekmîl olduğu tescîl olundu. (Li-münşihi);

Bâğbân-ı himmet-i şâhenşeh-i gîtî-sitân
Sâha-yı Gülhâne'ye tarh etti bir nev gülsitân

Zeyn edib cünd-i süvârî vü piyâde gül gibi
Harbeler oldu o bâğa gûyiyâ nehr-i revân

Leşker-i hâs-ı hümâyûnu olan ağaların
Her biri gülzâr-ı fevz ü nasra oldu bağbân

Gonce-i şeb-nem nisârı yok iken Gülhâne'nin
Şimdi gül deryâsı etti leşker-i bostâniyân

Cündüne nezzâredir hâkân-ı asrın maksadı
Tarh-ı meydândan değil maksûd seyr-i bûstân

Zevk ancak ol Hudâvend'in gazâ esbâbıdır
Gerçi kasrı zevk için eyler binâ şâhen-şehân

Böyle nutk etti o hâkân bende-i nâçîzine
Hak Teâlâ hüsn-i encâmıyla kılsın şâdmân

Ben de gönlümden niyâz edib Hudâ-yı ekreme
Kaldırıb destim dedim ey pâdişâh-ı lâ-mekân

Pâdişâhlar pâdişâhısın sana müşkil değil
Bende etsin pâdişâhânı kulun Mahmûd Han

Gonce-veş târih-i İzzet oldu şebnem-dâr-ı feyz
Kasrın ihyâ eyledi Gülhâne'nin şâh-ı cihân

Li-nâzımihi

Gülşen etti kişverin Gülhâne Meydânı gibi
Nahl-i bâğ-ı şevketin Haksâyesin memdûd ide

İsm-i şâh-ı enbiyâ hakkı o şâh-ı ekremin
Ahdini Bâri Teâlâ âkıbet Mahmûd ide

Cündine kendi sarâyın eyledi ta'lîm-gâh
İster ol hüsrev ki ednâ askerin hoşnûd ide

Leşker-i hâsı husûsâ kim ağalardır ânın
Sâyesinde her birin Hakk nâil-i maksûd ide

Şehriyâr-ı bende-perverdir ki bu kâşânesi
Kıldı taltîf-i cünûdullah mahz-ı sûd ide

Çünki hâtır-hâhıdır ancak refâh-ı mü'minîn
Her ne isterse inâyet Hazret-i Ma'bûd ide

Mülk-i İslâm'a o şeh çok kişveri zamm eyleyüb
Az zamanda devletin eslâfına mahsûd ide

Hak Teâlâ düşmen-i serd kemînin başını
Süllem-i seng-i rikâbın kasrına cülmûd ide

Açtı hâmem gonce-veş Gülhâne'nin târihini
Tâkını Sultan Mahmûd'un Hudâ mesûd ide

Hazineli Cündî Nuri Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Cündî Nuri Bey ez-ağayân-ı hazine-i hümâyûn

Hazine-i hümâyûn odasının göç eskisi Cündî Nuri Bey'in, zamîr-i gayr-i münîri fâsid ve mizâc [201b] u meşrebi nasıl ise hâsid idüğünden, halka ettiği mazarratlar kendüye ait olarak, ibtidâ göç eskisi olduğu sene garazını temşiyyete ikdâm ve şerre âlât olanlar ile ülfete devam edicek, silâhdârağa

Kıyafet inkılâbından sonra II. Mahmud

hazretleri terbiyesine kıyâm ve o saatte Hastalar'a nefy edip, bıçaklı eskilerden mâ-dûnu bulunan Meleşzâde Keman-keş İzzet Bey'i eskilikte istihdâm etmiş idi. Nihâyet mîr-i merkûm, zehir zakkum sözlerle mezmûm oldukta, ettiği işlere nâdim ve ba'demâ şeriat-ı garrâya hâdim gibi göründüğünden, silâhdârağanın afv u safhına mazhar ve sâl-i âtiyede yine göç eskiliği ile Beşiktaş Sarayı'na gitmek müyesser oldu ise de bu sefer evvelkinden beter olup, ancak tâli'ine beş on gün mürûrunda yeniçeri vak'ası zuhûr ile cihân gümgeşte-i râh-ı şuûr olunca, mîr-i medhûl harekât u sekenâtı için mes'ul olmadığı tâli'-i nâ-sâzının kuvvetine mahmûl olup, o sene vaktini öylece imrâr ve ertesi sene yine Beşiktaş'a güzâr ettikte, ke'l-evvel harekât-ı nâ-hem-vâra iktidâr ve lisâna gelicek şeylere ictisâr eyledikte, silâhdâr-ı dindâr "Bu âdem ıslah olmayacak" diyü be-tekrar Hastalar odasına tesyâr edip, böylece haysiyet-i zâtiyesini pest ve bu defa sarâydan ayağını şikest ettikten sonra, mahlûl olan tevliyet ile Enderûn'dan nâ-murâd tard u ib'âd ve nâmına;

Hakk'a olmak dilersen âsî
Yâ mütevelli ol yâ vâsî

meâlini isnâd ettirdiği mukaddemeden müstefâd olmuştur. Hikmet-i Hudâ mîr-i merkûm "el-harîsü ke'l-mahrûm"[177] mefhûmuna bi-tıbkıhi mâ-sadak düştüğünden hâsodayı ne kadar emel ettiyse de bahtına işlemediğinden, o şeref ile müşerref olması gayr-i mukadder ve bunun için tavşanlara şan verecek şarkı yapmadan başka bir şeyi müyesser olmayıp, otuz sene kadar sarayı beklediği gayr-i müfîd ve yine emeline nâil olamadığı akıldan baîd oldu.

Mâbeynci Şâkir Efendi'nin çerâğ edilip yerine Saîd Efendi'nin getirilmesi

Çerâğ şüden-i Mâbeynci Şâkir Efendi ve nasb be-câyeş Saîd Efendi

Dört beş sene mukaddem Galata Sarayı'ndan hazine-i hümâyûna vaz'-ı kadem ve geldiği sene çuhadârlıkta müstahdem olan Sırrı Efendizâde Şâkir Efendi, zâhiren nâzik bir âdem ve "Kimle olsa hem-dem olur" diyü, mâbeyncilik şerefiyle nâil-i haşem ü hadem oldu ise de muahharen tahsîli emel ve âmâl-i şâh-ı mansûrü'l-alem olan ta'lîm-i süvârîde nefer kaldığına keder edip, sâirleri gibi derûnî dikkat [202a] ve çarçabuk öğrenmeye niyet etmediği sebeb-i hiddet-i velî-nimet-i bî-minnet olıcak, mecma'-ı nâsda bir-

177. "Hırslı olan mahrum kalır."

çok tekdîr ve daha sonra birkaç kırbaç vurduğu aşırı tahkîr olunca, nedîm-i nâdân ta'lîmden rû-gerdân olup, bundan böyle terk-i dünyâ olmak suretinde pûyân ve o cihetle çerâğlık ihsân buyrulması istihsân olunduğu, hakkında ni'am-ı bî-pâyân olduktan sonra, mâbeynciliğe hazine-i hümâyûnda müstaid çuhadârlardan Saîd Efendi şâyân ve nazar-ı kimyâ-eserde kabiliyeti nümâyân oldu. Hemân Cenâb-ı vâcibü'l-vücûd mesned-i ulyâların müteyemmin ve mes'ûd ve gün-be-gün kendüyi mahsûd eyleye. Âmin.

Şemsi Mehmed Ağa ile Kollukçu İzzet Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Reften-i Şemsi Mehmed ve Kollukçu İzzet ez-Enderûn bâ-mâhiyye-i dûn

Silâhdârağanın, sâbıkta tütüncülüğünden çıkan keman-keş ağalardan Şemsî Mehmed ile seferlikethüdâsının kollukçusu İzzet Efendi nam, iki âğa-yı bî-endam, makam-ı ulyâda istihdâm olunmak arzusuyla beynehümâlarında çok şeyler tezekkür ve husûsiyle Kollukçu İzzet, izzet-i nefsi için Şems'in ziyasını tefekkür ederek sihir yaptırmaya teşebbüs eylediği teşehhür edince, silâhdârağa işittiği anda tehevvür edip böyle sıdk u kizbe ihtimâli olan lâf-ı güzâfı hakîkate haml ile bî-çâreleri ellişer kuruş mâhiye ile saraydan ihrâc, nasıl ise fukarâları iz'âc etmeğin, Şemsî'nin uhdesinden münhal olan piyâde bölüğünün mülâzim-i sâniliği ile hazinede olan çuhadârlardan Kuril Mehmed Emin kâm-bîn ve anın yeriyle de hazine kethüdâsı Atûfetlü Kıbrısî Emin Efendi Hazretleri'nin akrabası ağayân-ı kadr-dândan Mehmed Efendi bölük-i mezbûra emîn oldu.

Hâsodalı İhtiyar İsmail Ağa'nın çerâğ edilmesi ve bazı ağaların hâsodaya alınmaları

Çerâğ şüden-i İhtiyar İsmail Ağa ez-hâne-i hâssa ve vukû'-ı hâsoda be-münâsebet-i çerâğlık-ı ô

Sadr-ı esbak Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri'nin başçakırsalanlığından otuz târihinde hâsodaya nakl ile terfî'-i şân ve birkaç sene sonra ilhâk-ı zümre-i çerâğ-ı sultân-ı âli-şân olan Kemençeci Tâhir Ağa'nın, bugünlerde hayât-ı müsteârı vücûdundan selb ve makâma münâsib bir yere defn olunduğu ile türâba kalb olunca, uhdesinden münhal olan Yedikule'nin ağalığını, hâkân-ı heft-iklîm hâsodalılardan İhtiyar İsmail Ağa nâmına terkîm ve ol dahi "Yedikule'de sekiz güne kadar canını kurban etse zebh-i azîme ta'zîm etmiş olurdu" buyurdukları [202b] bir nev'i sebeb-i iltifât-ı bende-gân-ı kadîm olmakla, cümle nedîm-i hâssü'l-hâsları yerleri takbîl ve telsîm edip, bunun

üzerine İsmail Ağa hânesine isrâ olunduktan sonra, açık kalan hâsoda gediği ile silâhdârağa lalalarından Erib Paşa birâderi Hüseyin Efendi mesrûr ve hâsodada mâbeynci Saîd Efendi'den başka mülâzim-i hâsodalı kalmadığı manzûr-ı şâh-ı mansûr olunca, taraf-ı şâhâneden aşağı odalardan birkaç kişinin hâsodaya alınmasına müsaâde-i seniyye erzânî ve o anda hazinenin giyimbaşısı Rikâbdarzâde Mehmed Bey ile göç eskisi Keman-keş İzzet Bey ve kilerin peşkircisi Meddah Sâlih Efendi ile Radiklizâde çuhadâr Hasan Bey ve seferlinin câme-şûybaşısı Sücü Osman ile eskilerden Cündî Abdülfettah Ağa kâm-ranî oldukları bâis-i şâdumânî oldu.

Padişahın Davutpaşa sahrasında askerlerin yaptığı talimi izlemesi

Vukû'-ı evvel-i ta'lîm-i seyr-i alay-ı mîrâlay der-sahrâ-yı Davutpaşa

Pâdişâh-ı Dârâ-gulâm, şehinşâh-ı Sikender-ihtişâm, muallem askere muvaffakolalı tabur ta'lîmlerini defaatile seyrettikleri ma'lûm ve ancak dört tabur-dan mürekkeb mükemmel bir alay ta'lîmi, derûn-ı memâlik-i mahrûselerinde görülmediği meczûm olmağın, Devletlü Hüsrev Paşa nâmzed-i asker-i seraskerî olalı, asâkir-i muntazamanın sefer ve hazerde hareket-i mukteziyelerini itmâm ve istihkâma gayret ve husûsiyle hiyel ve hüd'a-i harbiyeyi tahsîle sarf-ı makderet eylediği meşhûd-ı dîde-i devlet olmakta ise de bu defa alenen izhâr-ı himmet dâiyesiyle bir mîralay ta'lîminin tanzîmini istizân ve taraf-ı zî-şeref-i şâhâneden dahi Davutpaşa sahrasında teşkîli istihsân buyrulmakla, işbu Rebiülevvel'in on beşinci günü mahall-i mezkûra erkân-ı devlet rû-berah azîmet ve hayme-hâ-yı rengârenklere zînet verdiklerinde, pâdişâh-ı bahr u berr kemâl-i kerr ü fer ile Enderûn ağalarının süvârîlerini alıp Yıldız Köşkü caddesiyle Kâğıthane tarafına mürûr ve Fil Köprüsü'nden ubûr ile mahall-i mezbûre vusûlleri, manzûr-ı evliyâ-yı umûr olıcak, cümlesi istikbâle isticâl ve kemâl-i iclâl ile bârgâh-ı bülend-cây-gâha îsâl ettiklerinde, vüzerâ ve vükelâ me'zûn-ı rahat ve memnûn-ı istirahat olduklarından sonra ta'lîm-i cesîme mübâşeret ve usûl ü fürû'unu icrâya Hüsrev Paşa hazinedarı Halil Paşa [203a] müsaraat edip, ibtidâ bir kumanda-yı acîbe ile alaya nigâh ve ba'dehu cümlesini dâhil-i huzûr-ı hazret-i padişâh-ı dil-âgâh ettikte, ma'iyyetinde, müntehab yâver-i harb-i mücerreb ve mîralay kumandasına muîn olacak zâbitler müretteb olmağın, onların vâsıtasıyla ettiği kumandayı alaya tefhîm ve cümlesi de müterakkıb-ı ta'lîm-i cesîm olunca, Halil Paşa nizâmına tatbîken top ve tüfenglerin doldurtmaya işâret ve mecmû'u o anda nevbet-i âteşe mübâşeret ettikte, hemen dört bin âdemin bir hamlede ateşi numûne-i kıyamet görünüp, şöyle bir yirmi beş dakika kadar endaht olunan top u tüfeng ve nevbet-i âteşte

yanan nice bin deste fişeng, şebîh ü müşâbih-i reng-i ceng-i Peşeng olmağın, Halil Paşa, bu sırada tahsîne sezâ ve böyle ateşli dumanda ettiği kumanda şâyân-ı ma'nâ-yı "cezâhullahu hayra'l-cezâi"[178] olmakla, ta'lîm-i müstakîmin tamâmına işâret ve o saatte "yerim sağ, yerim sol" kumandalarıyla askerler çadırlarına avdet ettiklerinde, taraf-ı şâhâneden cümle vükelâya ve husûsiyle celîs-i bezm ve enîs-i rezm olan ulemâya başka başka iltifât ve içlerinde Hekimbaşı Behçet Efendi ve imâm-ı hümâm Zeynelâbidin Efendi ve Ârif Hikmet Beyefendi ve Emin Beyzâde Kadri Beyefendi ve ser-levha-i şuarâ İzzet Molla Efendi mazhar-ı mükâfât olunca, her birisi mevki'e münâsib sözler irâd ve hasenât-ı muhassenât-ı ta'lîmi ta'dâd ettiklerinden sonra, şâh-ı kerem-mutâd muzıkalar çaldırarak reh-rev-i bâb-ı murâd olduğu, meşhûd-ı dîde-i erbâb-ı ittihâd-ı nîk-nihâd oldu.

Vezirlerin padişah tarafından Silâhdârağa Çiftliği'ndeki talimleri izlemeye davet edilmeleri

Celb-i vüzerâ be-çiftlik-i silâhdârağa berây-ı temâşâ-yı ta'lîm-i padişâh-ı mekârim-ihtivâ

Şehinşâh-ı sîtâre-sipâh hazretlerinin, nihâd-ı İskender-itiyâdlarında olan şecaat-i mâder-zâd muktezâsı, rûz u leyâl esbâb-ı fevz ü nusrete medâr olan âlât-ı ceng ü cidâl ile iştigâl buyurduklarını, vüzerâ-yı ceng-âzmâ temâşâ ricâsında idükleri mesmû'-ı kurenâ olduğundan, işbu Rebiülevvel'in yirmi birinci Sebt günü, silâhdârağa hazretlerinin çiftliğine teşrîfleri vukû'unda, ibtidâ güzîde-i sevâhilde mekîn, sâbık Serasker Hüseyin Paşa-yı pür-temkînin celbi muvâfık-ı rey-i rezîn-i şâh-ı güzîn olmağın, hemen o anda vezîr-i müşârünileyhe yek-diğeri müteâkib haberler ta'kîb [203b] ve akîb-i da'vette fes ve harvânî iksâsıyla huzûr-ı fâizü'n-nûra takrîb olunup, ba'dehu ber-vech-i me'mûl hakk-ı âsafânelerine iltifât-ı mülûkâne mebzûl olup, öğle üzeri bed' olunan ta'lîm-i süvârî ve piyâdeyi keyfe-mâ-yeşâ seyr ü temâşâ ettikten sonra avdete me'zûn ve neyyir-i teveccühât-ı hüsrevâne ile kadd-i mevzûnu füzûn-ı efzûn olup, iki gün mürûrunda bu gibi bir iltifât-ı âlem-baha Serasker Hüsrev Paşa Hazretleri'ne de müyesser ve ta'lîm-i cihad-ı pâdişâh-ı nîk-nihâd ü pâk-itikâdı çiftlikte görmek mukadder olduğunun üçüncü Perşembe günü, hâlâ hâmil-i emânet-i kübrâ ve nâil-i sadâret-i uzmâ, Devletlü Selîm Mehmed Paşa Hazretleri ile dâder-i ekber Hekimbaşı Kazasker Behçet Efendi celb olunup, müşârünileyhümâ dahi fes ve harvânî ile huzûr-ı hümâyûna dâhil ve

178. "Allah onu en iyi şekilde mükâfatlandırsın."

envâ'-ı nev'-i nüvâziş-i nâzikeye nâil olduklarından sonra olunacak ta'lîm-i cesîm-i pâdişâhîyi seyre murahhas ve herhâlde bunlara bir â'lâ yer muhassas olduğundan silâhdârağa ile üçü berâber lûtf u eltâfa mazhar ve kadr ü haysiyetleri eflâk ile hem-ser olup birkaç saat ta'lîme dikkat ve himmet-i bülend-mertebet-i mülûkâne ne derecelerde âli idüğüne hayret getirdikleri sıralarda velî-nimet-i bî-minnet avdetlerine ruhsat buyurup onlardan sonra selh-i Rebiülevvel olan yevm-i Sebt'te Kapudan-ı deryâ Devletlü İzzet Paşa dahi çiftlik-i mezbûra bâ-da'vet ru-be-rah azîmet ve İmâm-ı evvel Zeynelâbidin Efendi ve İmâm-ı sâni Kasîdecizâde Nuri Efendi ve mîrâhûr-ı evvel Derviş Bey ve Kapıcılar Kethüdâsı Musa Ağa ve mîrâhûr-ı sâni binâ emîni Mehmed Ağa ma'iyyet edip, huzûr-ı pertev-nüşûrda durdukları ile ta'lîm-i cesîm-i padişâh-ı heft-iklimi temâşâya me'zûn ve emsâlleri misillü iltifât ile memnûn oldukları ma'lûm-ı hazret-i pâdişâh-ı rub'-ı meskûn oldu.

Bazı ağaların çuhadâr olmaları

Vukû'-ı zuhûr-ı sürûr-ı çuhadârlık der-hakk-ı ba'z-ı ağayân-ı Enderûn

Rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânede pûyân olan çuhadârân, tarîklerinde kâm-rân oldukça mâ-dûnlarında bulunan mülâzim çuhadârağalar, sîm paftalı kuşak kuşanan gedikliler 'idâdına ilhâk ve mülâzim de azaldığı ile koğuş ağalarından çuhadâr yazdıkları meşhûr-ı âfâk olup, bu defa yine çuhadârlara ilhâk [204a] olacak ağavâtı bizzat zât-ı şâhâne muâyene buyurmayı ihtiyâr ve bu husus müceddeden çuhadâr olacak ağalara medâr-ı iftihâr olacağından, işbu Rebiü's-sâni'nin altıncı Çarşamba günü Çırağan Yalısı'ndan Beşiktaş Sarayı'na teşrîf ve orada silâhdârağa kullarını taltîften sonra, mevcûd bulunan koğuş ağalarını Çinili Köşkü meydanına matlûb ve hafî vü celî ricâ olunmuş on sekiz kadar menkûb ve gerek mergûbu çuhadârlara mensûb edip, mâadâyı mahcûb olmamaları için mazhar-ı duâ-yı "yâ gâliben gayre mağlûbin"[179] buyurdukları hesaba mahsûb olunca, çuhadârân-ı cedîdin esâmileri yegân yegân beyân ve rikâb-ı hümâyûnda yayan yürüyecekleri ıyân olmakla, on sekizden en eskisi hazinede Hâfız Hüseyin ve alt yanı Kırımî Mustafa Ağa ve daha alt yanı Eyyûbî Râşid Efendi ve ondan sonra Üsküdarlı Cemil Bey ve Köle Şâkir Ağa ve Galatalı Mustafa Ağa ve İzzet Efendi ve gulâm-ı hüsrevî Abdi Ağa ve kilerden Süleyman Bey ve Karagöz Mustafa Ağa ve Galatalı Tâhir Efendi ve seferliden Sâlim Ağa ve kardeşi Selîm Ağa ve İşâretçi Osman Efendi ve Keysû Osman Efendi ve Dâyezâde Yusuf Bey ve Tabur Macör Hâlid ve Lekecizâde

179. "Ey, mağlûp edilemeyen"

Vâhid, dâhil-i 'idâd-ı efrâd-ı çuhadârân-ı hazret-i Padişâh-ı kesîrü'l-mahâmid oldu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmeleri

Tebdîl-i mevsim-i libâs-ı sâde ve ilbâs-ı mevsim-i hâre

Rebiülâhir'in sekizinci gününe tesâdüf eden Cuma günü, mevsim değiştiği haberiyle selâmlık Üsküdar'da Eski Vâlide Câmi-i şerîfine vâki olduğu şâyi' olıcak, erbâb-ı resm bir kesim elbiseleri nefis ve enfes hâre ve canfese tebdîl ve çuhadârlardan başkası mevcli geziler giymeye ta'cîl eyledikleri şâyeste-i tebcîl oldu.

Kiler Kethüdâsı Süleyman Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kethüdâ-yı kilâr-ı hâssa Süleyman Ağa bâ-nân-pâre-i müstevfâ

Birkaç seneden beri kiler kethüdâsı olan Kolozlu Süleyman Ağa, illet-i sameme mübtelâ ve bu cihetle kilerli ağalara belâ olduğu cümleye bir ibtilâ gibi idüğüne silâhdârağa intikal ve "Ne desek işitmez" diyü izhâr-ı infiâl ederek "Arz ağalarıyla hasbihâl etmesi ihtimâl" diyü kethüdâ-yı müşârünileyh başı örtülü muâmelelere keder ve "Sultan Abdülhamîd Han zamanından bakıye emekdar olduğum hâlde bana hakaret reva-yı hak mıdır?" yollu mükedder olunca, hazine kethüdâsı Atûfetlü Kıbrısî Emin Efendi, kethüdâ-yı kilâra merhamet ve "Sarây-ı hümâyûnda ondan eski yoktur" diyü gayret çekip, silâhdârağanın hürmet etmesini [204b] iltizâm ve hasbice beynehümâlarını bulmaya sa'y ve ihtimâmı sebeb-i kabûl-i iltiyâm olmağın, devletlü silâhdârağa hazretleri ikrâm ve ihtirâmda ifrât ve evvelkinden ziyâde ihtilât ettiği günlerde, vefâtı tevâtüren tahakkuk eden ekmek sahiplerinden esbakta çuhadârağalıktan çıkan Hâfız Ali Ağa'nın, seksen kese hâsılatlı nân-pâresini kethüdâ-yı müşârünileyhe çektirttiği ilerde ihsân ve ancak sinni doksandan noksan olmadığına mebnî "Yüzden aşağı olur ise istemem" dediği yüz bulduğuna nişan ise de "Bundan böyle yüz de verilse kimin yüzüne bakacak" gibi hakkında latîfeler irâd ve "Belki zifaf gecesi sakal boyası ile murâdı berbâd ederse" diyü tuhaf mazmûnlar inşâd ve mecâlis-i müteaddidede ta'dâd ettiklerinden sonra, kiler kethüdâlığına Rikâbdâr-ı şehriyârî Hâfız Receb enseb ve rikâbdarağalık kiler kethüdâlığından rütbeli iken Receb'i geri çevirdikleri "erkeb ale'l-merkeb"[180] gibi ağreb olduğu hâlde, mâ-dûnunda bulunan

180. "Attan inip eşeğe binmek"

Tülbentağası Ustazâde Ahmed Ağa rikâbdarlığa ityân ve tülbentağalığına İncemiyan Saîd Ağa yan geldiği der-meyân olup, anahtarağalığı ile Peşkirağası Şerîf Ağa teşerrüf ettiği teşehhür ve peşkirağalığı ile köşe peşkirağalarından Saraylızâde Hasan Ağa teşekkür edince, münhal olan köşe peşkirağalığı eski hâsodalılardan Bağdad Vâlisizâde Mehmed Beyefendi'ye teveccüh ve nihâyette açık kalan hâsoda gediği ile kurenâdan Saîd Efendi tenezzüh eylediği, derûn-ı Enderûn-ı hümâyûnda tefevvuh olundu.

Hoca İbrahim Efendi'nin çerâğ edilmesi

İhsân-ı çerâğlık-ı ser-huddâm-ı hazine Hoca İbrahim Efendi

Seferli odasından muhrec Saltanat Mustafa Ağa'nın mukîm olduğu hânede müddet-i müsâfereti tamâm ve ser-nâme-i ömrü seyr-i serîü'z-zevâle râm olmakla, uhdesinden mahlûl olan nân-pâresine yine seferli odasında olan eski ağalardan Çavuş Şevki Efendi ve Alyanak Müezzin Şâkir Ağa gibi ağalar cümleten tâlib ve cümlesi nâil-i metâlib olmak emelinde oldukları münâsib ise de hazinenin başkollukçusu Hoca İbrahim Efendi, selef-i sâlihi gibi sinni yetmiş olduğunu silâhdârağa bir bir hesab ve alelacele mahlûl-ı mezkûru İbrahim Efendi'ye ihsân ettirdiği derecesiz sevâb olmakla, münhal olan mesned-i ser-huddâmî ikinci kollukçu bulunan Keklik Mehmed Efendi'nin temâmî-i vâmı olup, ikinci kollukçuluğa da bıçaklı eskilerden Tarakçı Sadeddin Ağa [205a] ahakk ve yirmi sekiz sene saray bekledikten sonra şâne-i mürüvvete müstehak oldu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

Tebdîl-i mevsim-i hâre ve ilbâs-ı libâs-ı atlas fi-yevm-i cuma

İşbu Rebiülâhir'in on beşinci Cuma günü dahi hâre mevsimi atlasa tahvîl olunduğu teşhîr ve havalarda olan yubûset rutûbete tebdîl olunduğu tahrîr olundu.

Silistre'den gelen süvârî alayının padişahın huzurunda talim yapması

Âmeden-i süvârîyân-ı Silistre be-çiftlik-i silâhdâr-ı şehriyârî

Sadrazam u bedr-i efham Devletlü Selîm Paşa Hazretleri, sadr-ı sadârete eyâlet-i Silistre'den gelmesi cihetle, ahâlisi min-vechin kendilere mensûb ve o münâsebetle yerlisinden bir alay süvârî matlûb olmuştu. Bugünlerde alay-ı

mezkûrun semt-i sahrâ-yı Davutpaşa'ya vürûdu hâk-i pây-i hümâyûna arz u ilâm ve murâd-ı merâhim-mutâdları ne merkezde idüğü isti'lâm olunca, hemen re'y-i rezîn-i mülûkâneleri silâhdâr ağanın çiftliğinde görülmesi tensîb ve anın üzerine Rebiülâhir'in yirmiüçüncü Cumartesi günü süvârî ağalar ile oraya gidilmesi tertîb buyrulmağın, yevm-i mezbûrda çiftlik-i mezkûra zât-ı şâhâne teşrîf ve süvârîyân-ı Silistre'ye taltîf buyurup, hitâmında ta'lîmleri karîn-i tahsîn ve ceyb-i mefharetleri sikke-i hasene ile tehzîb ü tezyîn buyrulunca, içlerinde kolağası pâyesiyle mecmû'unun umûruna me'mûr, hanedân-ı Silistre'den Saîd Mirza demekle meşhûr mirza-yı mezbûru binbaşılık ile mesrûr ve elinden geldiği kadar ta'lîm-i süvârîyi tahsîle mecbûr göründüğü mezîd-i mahzûziyet-i şâh-ı mansûr olduktan sonra, şehriyâr-ı bahtiyâr bir miktar irâe-i suver-i resm-i per-kâr-ı kâr-zâr etmeği ihtiyâr ve bu gûne seyr ü seyrânları, cümleten bâis-i kesb-i kuvvet-i iktidâr olduğu her diyâr-ı emsârda mezîd-i iştihâr oldu.

Nebil Bey ve silâhdârağa kölesi Reşîd Ağa'nın yeni orduda subay olmaları

Mesrûriyet-i Nebil Bey ve gulâm-ı silâhdârî Reşîd Ağa be-merâtib-i asâkir-i muntazama

Devr-i Selimî'de silk-i askeriye dâhil ve devir döndükten sonra sâhil-i selâmete vâsıl olan binbaşı müteveffa Emin Ağa'ya ibtidâ-yı ta'lîmde inkıyâd ve mutlaka himmetiyle feyz almaya itikat eden hazineli Nebil Bey ile seferlili Köle Reşîd Ağa'nın filhâkika tahsîle hevesleri ziyâde ve sözleri sohbetleri bütün gün ta'lîm-i piyâde olduğu hâk-i pây-i hümâyûna kadar ifâde olunduğundan, mansûre binbaşılarından Kebapçı İbrahim Ağa'nın ocakta ciğeri kebap ve hûn-ı derûnu ocak kurumu gibi münkalib-i âb u türâb olmakla, ba'demâ tekâüdlüğü imzâ ve yerine bir müstaid kimsenin [205b] mutlaka nasbı iktizâ ise de ancak kebapçı ocakta ihtiyâr emekdar ve Nizâm-ı Cedîd vaktinden bakıyye yâdigâr olmağın, tehî-dest ihrâcı gayr-i şâyân ve bu misillü bî-tâb u tüvân, muhtâc-ı huşk-nân olması mugayir-i mürüvvet-i şân-ı şevket-i Devlet-i Âl-i Osman olduğundan, ibtidâ Kebapçı'nun şarâb-ı âfiyet sem'ine resîde ve ba'dehu nâmına nân-pâre keşîde buyrulduktan sonra, uhdesinde olan binbaşılığı mûmâileyh Nebîl Bey ile Râşid Ağa'ya lede'l-imtihân bilâ-imtinân ihsân buyrulması istihsân ve bu cihetle Bâb-ı serâskerî'ye irsâlleri istizân olunca, hemen serasker paşanın huzûrunda ikisinin de ehliyeti nümâyân ve ancak Nebil Bey'in dirâyeti daha ziyâde şâyân göstermek ile o anda mîr-i mezbûr binbaşı ve arkadaşı kolağalığı rütbesiyle şikest ü hurde-hâşî oldu.

Padişahın Beşiktaş Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na nakletmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn ez-Sarây-ı Beşiktaş be-Sarây-ı Topkapı

Kırk üç senesi Cemâziyelevveli'nin yedinci gününe tesâdüf eden Perşembe gününe kadar, şevketli efendimizin Beşiktaş Sarayı'nda eğlendikleri cümle bendegâna nimet ve husûsiyle Enderûn halkına başka devlet olup, ancak şuhûr-ı Rumiyye'den Teşrinievvel hulûlünden beri şiddet-i şitâ alâmetleri zuhûr ve ahkâm-ı nâ-kâm-ı bahar, köhne baharı güm-keşte-i râh-ı şuhûr ettiği tab'a fütûr verdiğinden, semt-i sevâhilde lezzet kalmadığı âşikâr ve mevc-i deryâ mâni'-i geşt ü güzâr olmasıyla, Topkapı Sarayı'na nakl-i hümâyûn buyrulması karâr buyrulmağın, yevm-i mezbûrda, şah-ı gayûr, süvârî ağaları muallem libasıyla İstanbul Sarayı'na götürmeleri hâtır-ı â'tır-ı şehinşâhîlerine hutûr edince, ber-muceb-i irâde, muallem urbalarını herkes iâde edip, heyet-i makbûle ile Dolmabahçe Meydanı'nda makdem-i meymenet-tev'em-i mülûkâneye muntazır ve emr ü işârete hazır ve nâzır olduklarında zât-ı şâhaneleri dahi muallem libasıyla teşrîfleri anda "İkişer olacak!" kumandasını sem'-i süvârîye îsâl ve böylece nizâmına idhâl edip, oradan bi'l-izzi ve'l-ikbâl, cibâl-i râsiyyatı üzleyerek Kâğıthane üzerine sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve ol çây-ı dil-küşâda bir parça rahat ve istirahati sermâye-i mecâl ettiklerinden sonra, be-tekrar süvâr-ı esb-i istiğnâ ve kumanda-yı İskenderâneleri vesîle-i itinâ olarak Fil Köprüsü'nden karşı yakaya geçilip, semt-i Bahariye ve civâr-ı hazret-i Eyyûb Ensârî radyallahu anhü'l-Bârî [206a] tarafları tamâmıyla temâşâ olunduğu şayeste-i şükr ü senâ olmağın, tek ü tenha leb-i deryâ üzeri seyr ü hareket ile sarây-ı Sitanbul'a vusûl müyesser ve eşref saatle duhûl mukadder olduğu *Letâif-i Enderûniyye*'ye muharrer ve ferdâsı gün zât-ı şâhâne teşrîfâta tatbîken teşrîfleri mükerrer olunca, cümle âlem ve âdem "el-akdem fe'l-akdem"[181] kaidesini her işe mukaddem bildikleri netîce-i beyân-ı kalem-i turfe-rakam oldu.

Behçet Ali Ağa'nın su nâzırı olması

Çerâğ şüden-i Behçet Ali Ağa be-nezâret-i mâ'-i leziz

Birkaç sene evvel su nâzırlığı ile hâsodadan çerâğlığı müseccel olan Hamid Ağa, mâ'-i mevsûlü usûlü üzere icrâdan âciz ve suyolcu esnaf-ı bî-insâfı bin dereden bin su getirdiklerine ta'cîz olup, kendi kendine;

181. "Eski olan önceliğe sahiptir."

Mâ-cerâmız bizim ey dil daha çok su götürür

meâllerini işrâb ederek, nezâret-i mezkûreden istifâ ve afv ile azlini istidâ etmekle, bugünlerde bağteten vefat ile terk-i hayât eden köhne kapıcıbaşı ağalardan Civan Ârif Ağa'nın mahlûl olan nân-pâresi Hamîd Ağa'ya ihsân ale'l-ihsân ve su nezâreti gedikli hâsodalılardan Behçet Ali Ağa'ya ma'-ilâve-i unvân-ı silahşorî çesbân görülüp, münhal olan hâsoda gediğine mülâzim-i hâsodalılardan Rikâbdarzâde Mehmed Beyefendi nâil ve bu silsile vukû'unda gediğe dâhil ve emsâline mümâsil oldu.

Aşkar Ali Ağa'nın Anadolu sipâhilerine binbaşı olması

Çerâğ şüden-i Aşkar Ali Ağa bâ-rütbe-i binbaşı-yı sipâhiyân-ı Anadolu

Öteden beri memâlik-i mahrûsede, sipâhiler sancak başlarında olan alay beylerinin arzlarıyla tımârâta mutasarrıf ve sefer ve hazerde eşmeleri onların emr ü nehylerine mütevakkıf ise de ba'demâ usûl-i sâbıka ilga ve "Sipahi tımarı ne tutar?" diyenlere "Tuttukça tutar" demeleri cevâb-ı bî-mânâ olduğundan, kâffesine nizâm verilmek iktizâ ettiğine binâen, bu defa Anadolu sipâhilerinin esâmileri tashîh ve cümlesi nizâma tatbîk olunacağı fermânlarında tasrîh buyrulmağın, işbu defa Enderûn ağalarının Süvârî Yüzbaşısı İzzetli Aşkar Ali Ağa, ağalar arasında tehdîdini ika'a kâdir bahadır olmakla, Anadolu sipâhilerine binbaşı ta'yîn ve dergâh-ı âli kapıcıbaşılığı ile berat-ı şerîfi tezyîn buyrulunca, şimdilik ol deryâ-yı mevc-i temkîn arabacılar kışlasını "şerefü'l-mekân bi'l-mekîn"[182] etmeğin, uhdesinde olan yüzbaşılığı, vekîli bulunan Soğukçeşmeli Bekir Efendizâde Rızâ Bey'e tevcîh ve aşağı doğru yürüyen [206b] silsile-i süvârîde açık kalan onbaşı vekîlliği, harem ağalarından Ağa Lalası Mercan Ağa'ya verilmesi Süvârî Kâtibi İzzetlü Tayyar Efendi'ye tenbîh olundu.

Cündî Hüseyin Efendi ile Arab Abdullah Ağa'nın çerâğ edilmeleri

İhsân-ı çerâğlık be-Cündî Hüseyin Efendi ve Arab Abdullah Ağa

Silâhdârağaya bir aralık başçakırsalan olan Cündî Hüseyin Efendi, miyân-ı cündîyânda sâhib-i dizgin, pek keskin bir cündî-i bî-kîn olduğu müsellem-i âlem ve ancak ta'lîm zuhûr edeli cirit nâ-bedîd olduğu kendüye

182. "Mekânın şerefi oturan iledir."

elem olup, bu evânda tahsîli mültezem olan ta'lîm-i süvârî, bu mizâcda olanların muhalif-i mişvârı olmakla, ta'lîm olundukça kerhen nazar ve ellerinden gelse ta'lîm edenleri zîr ü zeber edecekleri muâmelelerinden azher olduğuna kurenâ intikal ve "Bunların tavrı, manzûr-ı pâdişah-ı mahmûdü'l-fiâl olacak olursa, sebeb-i infiâl olur" ihtimâliyle kable'l-vukû' bu ma'kûle içi dar emekdarları bir zemîn ile çerâğ ettirmeye mukaddimeler tertîb ve bugünlerde mahlûl olan Selîmiye rûznamçeciliği ile evvelâ Hüseyin Efendi'nin çerâğlığı tensîb olunup, ba'dehu bu gürûhtan hazinede Arab Abdullah Ağa dahi devr-i Mustafa'dan beri cündîlik ile iştihâr ve tevârih-i muhtelife ile oynanan ciritlerin hiçbirinde elinden bir kaza çıkmadığına iftihâr eder bir ihtiyârca emekdar ve rikâb-ı kamer-tâbda dahi yirmi iki yıllık çuhadâr bulunduğundan, şâyet kıdemine itinâ ve dâvâ-yı bî-ma'nâsını bu hulyaya bina ederek "Bu da bir pot kırar ise fena olur" diyü hayır-hâh olanlar endîşe ve renginin iktizâsı cirit gayreti çekeceğini pîşe edinerek, Arab Abdullah'ı da Hüseyin Efendi'ye zeyl ve bahtına tesâdüf eden Arab Câmi-i şerîfi tevliyetiyle çerâğlığı kendüye "Ya lelli yâ leyl" dedirttiği sebeb-i meyl olduktan sonra, uhdesinden münhal olan onbaşılık ile harem-i muhterem ağaları musâhiblerinden Alaaddin Ağa terfî-i şân ve Hüseyin Efendi'den kalan nişan, ortanca ağalardan Abdülganî Ağa'ya başka şân verdiği, sâir harem ağalarının aklını Arab saçı gibi perişân eyledi.

Hassa Ordusu Tabibi Abdülhak Efendi'ye mevleviyet ihsan edilmesi

İhsân-ı mevleviyet be-Tabib-i hâssa Abdülhak Efendi

Devr-i Selîmî'den beri, hidmet-i tabâbet-i müstevcibü'l-mefharet-i hazret-i pâdişâhî ile mübâhî olan Hekimbaşı Behçet Efendi'nin, fakîrden büyük kendüden küçük kardeşi, eski müderrislerden Abdülhak Efendi nabz-âşinâ bir hekîm-i Felâtun-simâ olmakla, sarây-ı hümâyûna tabîb unvânıyla ta'yîn ve kamet-i liyâkati [207a] hil'at-i hazakat ile tezyîn olunduktan sonra, bugünlerde asâkir-i hâssa hekimbaşılığı nâm-ı nâmîsine tahrîr ve mukaddeme-i ikbâl hakkında tedbîr olunması muvâfık-ı takdîr olmakla hidmetine mükâfât ve mevleviyet ilâvesi Behçet Efendi'ye iltifât oldu. Hemân Cenâb-ı hakîm-i mutlak şükrüne muvaffak buyurup, daha bâlâ-ter rütbeler ile mübeşşer eyleye. Âmin. "Bi-hürmeti hazret-i sâdıki'l-va'di'l-emîn."[183]

---

183. "Allahım, sözüne sadık peygamber efendimizin hürmetine dualarımızı kabul eyle"

İkinci Çuhadâr Hâfız Hüseyin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i İkinci Hâfız Hüseyin Ağa bâ-nân-pâre-i müstevfâ

Yirmi seneden beri hatırlı çuhadâr ve min-külli'l-vücûh emekdar olan ikinci Hâfız Hüseyin Ağa, cümleyi taltîfe mecbûr ve yüzünden bir mûr-ı nâçiz dahi rencûr olmadığı meşhûr olmakla, herkes duâsına devâm ve senâsına kıyâm ettiklerinden, bugünlerde nemalıca nân-pâre ile mesrûr ve sâye-i saltanatta çerâğlığı *Letâif-i Vekâyi*'e mastûr olduktan sonra, uhdesinden münhal olan ikinci çuhadârlığa üçüncü çuhadâr Hubî Râşid Ağa sezâ ve Silâhdâr İbrahim Ağa'ya teşehhüd miktarı başçakırsalan olduğu gibi çuhadârlık da lağv olacağına yakın ikincilik mesnediyle kâm-bîn olması sebeb-i istihzâ oldu.

Padişahın miralay rütbesiyle bizzat talimlere katılması

İcrâ-kerden-i şehriyâr-ı gerdûn-vakar be-kumanda-yı mîralâyî der-ta'lîm-i süvârîyân-ı Enderûn

Neyyireyn-i târım-ı burc-ı celâdet ve ferkadeyn-i mihr-i sipihr-i saâdet olan pâdişâh-ı sîtâre-sipâh hazretlerinin, ta'lîm-i ceng-i fişeng ile iştigâlleri medâr-ı iftihâr-ı erbâb-ı top u tüfeng olacağı mahal-i şekk olmamakla, şimdilere değin bizzat tertîb-kerdeleri olan süvârîyân-ı hâssa, saray ağaları süvârîleri ile iki alayı mütecâviz ve "her birisi bir tabur-ı mansûre mukabil" denilse câiz iken, yine pâdişâh-ı dil-âgâh oralara atf-ı nigâh etmeğin, hâlâ ta'lîm-i cesîmde dahi tevâzuan binbaşı tarzına kumanda edegeldikleri umerâ-yı askeriyeye dâğ-ı derûn ve sırası geldikçe bu ricâdan geri durmadıkları ma'lûm-ı süvârîyân-ı Enderûn idi. Nihâyet bu teşvîkâttan feragat olunmayıp, lutfen ve âtıfeten muâmele-i mîralâyî ile kumandaya himmet-i vâlâ-nehmetleri her taraftan istidâ ve tab'-ı bülend-i istiğnâ-pesendleri güç ile kabûl-i ricâ edip, işbu evâhir-i şehr-i Receb-i şerîfde rütbe-i mezkûrun kumandasını Topkapı Sarayı sahasında ettirdikleri ta'lîmde icrâ ve kâffe-i süvârîyân-ı Enderûn'u muâmele-i matlûbe ile ihyâ buyurdukları esnâda, ber-vech-i peşîn [207b] sırkâtibi efendiyle Mâbeynci Saîd Efendi bendelerini "şeft-iskotran" unvânıyla kâm-bîn ve Yüzbaşı Rızâ Bey'i kolağalığı rütbesiyle tabur-ı süvârîye emin edip, Yüzbaşı Vekîli Musâhib Reşîd Ağa'yı asîl ve Mülâzim-i evvel Selim Ağa'yı vekîl ettiklerinden sonra, mülâzimlik raddesine hazinede Hâlid Ağa ve çavuşluğa Kilerli Nazîf Ağa ve onbaşılığa laladaşımız Şâkir Ağa lâyık ve onbaşı vekîlliği ile muharrir-i hakîr geri kalmada fâik olmuş ise de bazı kasîrü'l-himme ona da kâni olmayıp mâni' olmak istediklerinde, devletlü sırkâtibi efendi hasbice bizi istishâb ve has-

ma cevab vererek asıl onbaşı ettirdiği def'-i dağdağa-yı hicâb oldu.

Başçuhadâr Emin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Tevcîh-i nân-pâre-i cesîme be-uhde-i çuhadârağa

Gâyet ü nihâyet-i merâtib-i rüteb-i resmiye-i ağayân-ı letâfet-unvân olan çuhadârağalık câh-ı celîlesiyle ser-efrâz ve bir sene kadar evvel mansıb ile i'zâz olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâcdan el-hac Emin Ağa, çerâğlığa şâyeste ve bu husus ta'rîf ve tavsîfden vâreste olmakla, mesrûriyeti merhamet-i seniyyeye vâbeste olmağın, devr-i Selîmî'de sarıkçıbaşılıktan Şehzâde vakfı tevliyetiyle çerâğ olunup, muahharen silk-i ricâl-i devlete sâlik ve meslek-i mekâtibe mâlik olan, esbak şehremini Hacı Yusuf Efendi'nin fevtiyle mahlûl olan nânpâresini, şâh-ı cihân çuhadârağaya ihsân ve sâye-i mülûkânede kâm-rân olunca çuhadârağalık ile rikâbdâr-ı şehriyârî Ustazâde Ahmed Ağa tekmîl-i tarîk ve Tülbentağası İncebelli Saîd Ağa'nın dahi rikâbdar olması dakîk olup, tülbentağalığına Anahtarağası Şerîf Ağa şâyân ve anahtarağalığına Peşkirağası Hasan Ağa ityân olunmakla, köşe peşkirağalarından Caka Hüseyin Bey peşkirağalığı ile şâd ve eski hâsodalılardan Şeyhzâde İbrahim Bey köşe peşkirağalığı raddesiyle "bâd ebedü'l-âbâd"[184] gibi olup, açık kalan hâsoda gediği ile mülâzim-i hâsodalılardan Meleşzâde İzzet Beyefendi nâil ve bu silsilede hâsoda kaidesi üzere murâdı hâsıl oldu.

Hazineli Halil Efendi'nin süvârî alayına kâtip olması

Tevcîh-i kitâbet-i askerî be-uhde-i kâtib-i gencîne Halil Efendi

Hazine-i hümâyûn ketebesinden, sâni-i kâtib-i gencîne-i cihân-bânî İzzetlü Tayyar Efendi'nin fenn-i kîtâbette fâikü'l-akrân olduğu ma'lûm-ı dâver-i devrân olmakla, Enderûn ağaları muallem olalı, efendi-i müşârünileyhi [208a] askerî kitâbeti ile müftehir ve mübâhî ettiler ise de ancak ikinci efendilik teferruâtı kesîr ve ikisi bir âdemin üzerinde olarak idâresi emr-i 'asîr göründüğünden, ba'dezîn kitâbet-i mezkûre müstakil me'mûra muhtac olduğundan, lâ-ilâc kitâbet-i askerîden ihrâc ve kemâkân ikinci efendilik unvâna revâc vermesi izdiyâd-ı izdivâc gibi olup, süvârî kâtipliğine müstaidân-ı ketebe-i kenzîneden laladaşımız Halîl Efendi nasb u ta'yîn ve cüzdan-ı kılâbdânı kâğıd-ı zerrîn ile tezyîn olunması re'y-i rezîn oldu.

---

184. "Sonsuza kadar mutlu olsun!"

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı bahirü'l-feyezân fi-leyle-i ehad

İşbu kırk üç sene-i müteyemminesinde dahi ser-mest-i meygede-i isyâna medâr-ı gufrân olan Ramazân-ı mağfiret-nişân, Pazartesi gecesi huzûr-ı hâkimde isbât ve şer'-i mübîn ve habl-i metîn kuvvetiyle müddeî iskât olunca, yatsıya yakın muvahhidîn-i dîn terâvihe kıyâm ve ferdâsı meşgûl-ı sıyâm olunduğu semere-i saâdet ve selâmet-i ehl-i İslâm olup, ol vechile sâbıkları misillü huzûr derslerine hoca efendiler ruhsat-yâb-ı şeref-müsûl ve dersler hitâmında mazhar-ı âtıfet-i âlem-şümûl oldular.

Tebdilci Hâfız Pehlivan Ağa'nın sipâhilere binbaşı olması

Mesrûriyet-i Tebdîlci Hâfız Ağa be-unvân-ı sipâhiyân-ı kal'a

Tebdîl hasekilerinden Hâfız Pehlivan, miyân-ı süvârîyân-ı hâssada müşârün bi'l-benân ve yüzbaşılığı ihrâz ile fâik-terîn-i akrân olmağın, hakkında neyyir-i taattufât-ı kitî-sîtânî lem'â-pâş-ı fark-ı zuhûr ve nizâmca kumandası bî-kusûr olduğundan, timarlı kal'a sipâhilerine binbaşı olması için irâde sudûr etmeğin, giribân-ı mefhareti murassâ nişân-ı âli-şân ile tezyîn ve bu rütbeye istidâd kesbeylediği şâyeste-i karîn-i tahsîn oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-Sarây-ı Sitânbul

Mâh-ı mübâreke-i sıyâm-ı feyz-iktisâmın on beşincü günü, Hırka-i şerîf ziyâretiyle erkân-ı devlet karîn-i meserret olup, hîn-i avdette sadr-ı celîlü'l-kadr ile bulunan vüzerâ-yı kaviyyü'l-iktidâr, güzergâhlarında selâm-ı selâmet-encâmlarına müterakkıb olan Enderûn ağalarına sâl-i sâbıkta serptikleri zer ü dinâr-ı hâlisü'l-ayârı, bu sene dahi iksâr ederek îsâr etmek menvî-i zamîr-i sehâ vü tesmîrleri idüğünü silâhdâr-ı cihândâra izhâr ettiklerinde, ağa-yı müşârünileyh ol re'ye darb-ı kalem-ı ibtâl ve karîhalarından kurdukları mebâliği nakden saraya îsâl etmelerini müreccâh-ı akvâl göstermeğin, fi'l-hâl [208b] sadrazam ile evc-i müşir-i muazzam, cem'an elli bin kuruş irsâl etmeyi vecibe-i imtisâl bilip, ol minvâl üzere gönderdikleri karîn-i sıhhat ve meblâğ-ı mevsûl üç odada koğuş ağası olanlara kısmet olması silâhdârağa tarafından himmet olmağın, o saatte Başyazıcı Sâdık Efendi cümlesini hesâb ve âdem başına ikiyüz elli beşer kuruş düştüğünü beyân-ı kâide-i ihtisâb eyledi.

Eski Hünkâr İmamı Ârif Efendi'nin vefatı

Vefât-ı İmâm-ı evvel-i sâbık Ârif Efendi der-vakt-i iftâr

Sâl-i sâbıkda, hasbe'l-kader hünkâr imamlığından bi'l-infisâl, mecbûr-ı terk-i câh u celâl ve mehcûr-ı cemâl-i âyine-misâl olan İmâm-ı evvel-i sâbık Kıbrısîzâde Ârif Efendi'nin, tarîk-i ilmiyyede rüteb-i resmiyyesi pâye-i Anadolu'ya vâsıl ve sudûr-ı izâm ile kadr-i müşterek hâsıl olmuş ise de hubb-ı câh hasebiyle hâli diger-gûn ve mesmûâta nazaran her gün melûl ve mahzûn gezdiği ma'lûm-ı ahâli-i Enderûn-ı hümâyûn idi. Ne hâl ise işbu kırk üç senesi Ramazân-ı şerîfinin on beşinci günü, Hırka-i Şerîf ziyâretine kazaskerler ile müşerref ve ol sevb-i pâki takbîl ile kesb-i tezâyüd-i şeref edip, ba'dehu hânesine avdet ve iftar vakti füc'eten rıhlet-i âhiret eylediği sebeb-i mağfiret görünmeğin, ruhuna tuhfe-i rahmet ihdâ ve ol vechile mahalline isrâ olunduğu sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Hazineli İsmet Bey'in Rumeli sipâhilerine binbaşı olması

Mesrûriyet-i İsmet Bey be-unvân-ı binbaşı-yı sipâhiyân-ı Rumeli

Hazine-i hümâyûnda cevher-i akl ile pîrâste ve cevher-i maârif ile ârâste olan süvârî Mülâzım-ı evveli İzzetlü İsmet Bey'in idâre-i askere iktidârı zâhir ve her vechile dirâyet ve liyâkati bâhir olduğundan, hakkında bahr-i zehhâr-ı âtıfet-i padişâhî mevc-rîz ve deryâ-yı kerem-i şehinşâhî lücce-engîz olmağın, Rumeli sipâhilerinin binbaşılığı için irâde-i seniyye taalluk ve mîr-i mûmâileyh dahi Aşkar Bey misillü tefevvuk eylediğinden, uhdelerinden münhal olan mülâzim-i evvellik rütbesi kilâr-ı kabûlde makbûl olan çuhadâr Süleyman Beyefendi'ye ihsân ve mülâzim-i sâni nişanı yine kilerden Sancaktar Ali Rızâ Ağa'ya sebeb-i terfî'-i şân olup, sancaktarlık hidmetine yine kilerde kâin Köle İsmail Ağa münâsib ve kadd-i kâmeti şimdilik bu kadarcık kat'-ı merâtib edicek, en nihâyette açık kalan onbaşı vekîlliğine, yine kilerli ağaların arasında çîre-dest ve emsâline [209a] nazaran serbest olan Cündî Halîm Ağa nâil ve sâye-i mekârim-vâye-i Hüsrevânede katara dâhil oldu.

Topkapı Sarayı'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı saîd ve icrâ-yı merâsim-i ıyd der-sarây-ı cedîd

Rûz-ı firûz-ı rûze, resîde-i hitâm ve tetimmât ve teferruâtıyla usûl-i kadîm nizâm bulduktan sonra, ferdâsı Salı günü bayrâm-ı meserrât-encâm olma-

II.Mahmud'un camiden çıkışı

ğın, hengâm-ı seher cümle vüzerâ ve ulemâ ve sâir menâsıb-ı mu'tenâ ashâbı dîdâr-ı Behçet-âsâra intizâr ve şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri dahi salât-ı subhu Hırka-i şerîf odasında edâ buyurdukları gibi arz odasına güzâr ve orada kapaniçe ta'bîr ettikleri elmaslı ferve-i semmûru giyip, taht-ı hümâyûnlarına vaz'-ı zânû-yı istikrâr buyurdukları hîn-i şeref-karînde, eşref-terîn-i erkân-ı Âl-i Osman olan mazhar-ı eltâf-ı mâ-lâ-yutâf, hazret-i nakîbü'l-eşrâf cümlenin önünde kaide-i kadîme-i devlet-i ebed-müddet üzere ibtidâ muâyede-i hümâyûnu icrâ ve arkasından cümlesi gubâr-ı taht-i pâdişâh-ı âli-bahtı ayne'l-uyûna kühl-i cilâ ve her vechile dîde-i kerem-dîdeleri mücellâ olıcak, hazret-i pâdişâh-ı muallâ-bâr-gâh, hîre-sâz-ı a'yan-ı erbâb-ı temâşâ olan alay-ı vâlâ ile câmi-i cennet-mekân-ı hazret-i Sultan Ahmed Han'a azîmet ve salât-ı ıyd-ı saîdi ol mâbed-i kadîmde ifâ ile be-tekrâr sarây-ı şehriyârîlerine avdet ve tertîb-i zîb ü zîynet-i devlet üzere Enderûn-ı feyz-makrûnun usûl ve fürû'unu ikmâle himmet buyurup, ferdâsı gün bayram rikâbı Gülhâne Köşkü'nde olmasıçün Bâbıâli'ye haberler isrâ ve vakt-i muayyenesinde Sadrazam Selîm Paşa Hazretleri ile Şeyhülislâm-ı muallâ-makam Kadızâde Devletlü Tâhir Efendi ve asker-i muntazama-i Muhammediyye seraskeri Şeyhü'l-vüzerâ Devletlü Hüsrev Paşa ve Kaptanıderya İzzet Mehmed Paşa hazerâtı, mansıblarına münâsib hadem ü haşem ü muhteşem ile Bâb-ı hümâyûndan duhûl ve kasr-ı mezkûrun önünde esb-i nâz ü eşheb-ihtizâzdan nüzûl ettiklerinde, Silâhdâr Ali Ağa Hazretleri istikbâl-i resmiyyelerine isticâl ve ta'zîm ü terkîm ile birer birer koltuklarına girdikleri emr-i ulü'l-emre imtisâl ve vezîr-i utarid-nazîrlere mâye-i ikbâl ve sermâye-i istiklâl olup, cümlesi huzûr-ı fâizü'n-nurâ dâhil ve her birisi mâ-fevki'l-gâye nüvâziş-i nâzikeye nâil olıcak, rikâb resmi tekmîl ve her birerleri hâk-i zemîni takbîl birle dârüssaâde ağası [209b] dâiresine tesbîl olundukları sırada, Enderûn süvârîleriyle asâkir-i hâssa yek-sâk-ı ittifâk bir ta'lîm-i müstakîm eyledikleri mahzûziyet-i pâdişâh-ı kerîmü'l-ahlâk olup, ta'lîm tamâmında müşârünileyhüm hazerâtı mahall-i mahsûsalarına me'zûn ve o gün pâdişâh-ı murabba'-meskûn öğleden ikindiye kadar Gülhâne Köşkü'nde eğlendikleri mûcib-i safâ-yı hâtır-ı ahâli-i Enderûn u bîrûn olup, ikindi namazı kılındıktan sonra şevketlü efendimiz avdete hâcil ve koca alay ile Gülhâne'den Topkapı Sarayı'na indikleri suret-i icmâlde tafsîl olunduktan sonra, daha ertesi günü yine kasr-ı bî-kusûr-ı mezkûr kudûm-i meymenet-lüzûmları ile ma'mûr oldukta, kaidesi üzere kethüdâ-yı vezîr-i a'zamî Hacı Saîd Efendi hâk-i pây-i hümâyûna çehre-sây-i izz-i müsûl ve iktizâsı kadar iltifât buyrulduğu sebeb-i makasıd-ı usûl olup, ba'dehu Bâb-ı seraskerî muallemânı Gülhâne meydanında azîm ta'lîm-i top ve tüfeng ve irâe-i suver-i resm-i ceng edicek, cümle asker mazhar-ı nazar-ı hazret-i padişâh-ı heft-kişver olarak mahallerine me'zûn ve bu iltifât-ı mane-

viye ile kamet-i askeriye mevzûn olduğu hâlde, yine teferruât-ı ıydıyyenin seyrine tab'-ı bülend-i pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl meyyâl ve bu bahâne ile mukallidân-ı zamâne, nâil-i nevâle-i ni'met-i şehinşâh-ı kerimü'l-hısâl olduklarının hitâmında, şâh-ı Dârâ-gulâm kasr-ı mezbûrdan kıyâm ve hıram u ihtirâm ile Topkapı'ya atf-ı zimâm-ı ihtimâm buyrulduğu dâhil-i zeyl-i *Letâif-i Vekâyi'*-i eyyâm oldu.

Mâbeynci Saîd Ağa'nın başçuhadâr olması

Tevcîh-i mansıb-ı ser-çuhadârî bâ-uhde-i Mâbeynci Saîd Efendi

Velî-nimet-i bî-minnet-i âlem ve ser-tâc-ı ibtihâc-ı nev'-i benî Âdem efendimiz hazretleri, birkaç ay mukaddem mâbeyncilik şeref-i vâlâsıyla dil-şâd ve hürrem buyurdukları Saîd Efendi bendelerini başçuhadârlığa intihâb ve işbu Şevval'in yedinci Pazar günü icrâ ile kâm-yâb buyurup, selef-i sâlihleri ser-kurenâ atûfetlü Bekir Efendi Hazretleri'ni dahi mâbeynde ibkâ ve halef ü selefi deryâ-yı sürûra ilkâ eyledi.

Rikâbdâr Saîd Ağa'nın çerâğ edilmesi

Zuhûr-ı çerâğlık ez-gâibâne-i Rikâb-dâr-ı şehriyârî Saîd Ağa

Evâhir-i şehr-i Şabân-ı şerîfde rikâbdârlık mesnediyle rehîn-i itibâr ve karîn-i iftihâr olan İncebelli Saîd Ağa'nın kand-i nebât-ı etvâr-ı şîrîn-güftârı mihr-i rahşende-i burc-ı şeref-i âleme gâlibâ muhalif ve zuhûr-ı ufûl [210a] ve tulû'u kevkeb-i ikbâle müsâdif düşmediğinden yıldız barışıklığı olamayıp, tîz günde ihrâcı melhûz ve erbâbının istihrâcı muvâfık-ı meâl-i levh-i mahfûz olduğundan, otuz üç senesi yine bu mesnedden çerâğ olunmuş zevâttan Câcib Saîd Efendi'nin bugünlerde haber-i irtihâli sem'-i âliye resîde ve o saatte nân-pâre İncebelli'nin nâmına keşîde olduğu belli ise de silâhdârağa an-kasdin ilân etmezden evvelce kendisine riâyeten suâl ve "Çerâğlık emeli ise mahlûl olan nân-pâreyi ister mi?" diyü haber irsâl ettiklerinde, rikâbdâr-ı bî-medâr bu istifsârı başka ma'nâya haml ile izhâr-ı iğbirâr edince silâhdârağa kahkahadan sonra "Bana gücenmesin ben bilmeyerek sordurmuşum meğer velî-ni'met mahlûl geldiği saat ânın gıyâbından inâyet buyurmuşlar" deyince, beli ince kırılıp meyûsen hânesine gittikte mâ-dûnunda olan Tülbentağası Şerîf Ağa rikâbdârlığa şeref ve Anahtarağası Saraylızâde Hasan Ağa dahi tülbentağalığıyla müşerref olup, daha dûnunda Peşkirağası Çuha Hüseyin Bey selefine halef ve asıl peşkirağalığıyla Zünûbî Süleyman Ağa mazhar-ı "afalla-

hu amma selefe"[185] olmağın, alt yanında eski hâsodalılardan Merdivenköylü Mustafa Ağa'nın köşe peşkirağalığı unvâruyla bu mevsimde silm-i merâtibe suûdu boşuna telef ve kanun-ı kadîmelerin lağv olacağı günlerde, merâtib-i Enderûniyye'nin cümlesi ber-taraf olacağından, açık kalan hâsoda gediğine mülâzim-i hâne-i hâssadan Meddah Sâlih Efendi'nin geçmesi daha tuhaf ve bunların böyle tesâdüf ettiği bi-tarîki'l-esef *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'ye leff olundu.

Ağaların atış talimi sırasında padişahın ölüm tehlikesi atlatması

Hatâ-yı Hattât Süleyman Ağa ez-piyâdegân-ı muallemân-ı ağayân-ı Enderûn

Şâh-ı İskender-câh, ta'lîm-i tüfeng-i ağayâna âgâh olmak arzusuyla, gâh-be-gâh Gülhâne Köşkü'ne teşrîf ve âteş ta'lîmlerini seyr ile taltîf buyurageldikleri birkaç kere ta'rîf olunmuştu. Nihâyet, bu kere yine kasr-ı bî-kusûr-ı mezkûrun önünde bir nihal-i Tûbâ-misâl sâyesine ferş-i seccâde-i sücûd ve ol mevki'e ikbâlleri vesîle-i imtidâd-ı kuûd olıcak, muallemân-ı piyâdegân-ı Enderûn ta'lîm-i gûn-â-gûn ile izhâr-ı fünun ederek nevbet-i âteşe başladıklarında, ağavât-ı kilârdan silâhdârağanın üçüncü çakırsalanı Hattat Süleyman Ağa'nın tüfeng çubuğu içinde kaldığına [210b] vukûfu olmayarak, tüfengin tetiğine dokunduğu an tüfeng çubuğu ok gibi revân olup, şâh-ı şehinşâh-ı cihân-ı İskender-nevânın ittika buyurdukları dıraht-ı müntehâya saplanınca, cümlenin levni tağyîr ve fakat ser-i saâdet-efserlerinden iki karış kadar yukarı saplandığı kabil-i te'vîl ve ta'mîr oldu ise de Hattat-ı ham-halat-ı bî-ihtiyâtın bu bâbda vâki olan tehâvün ve tekâsülü cümlenin kıt'asına ketebe konmasına sebep olacak iken, afv u atûfet-i hazret-i pâdişâhî mecmû'-ı uyûbun setr ü penâhı olup, ba'demâ basîret üzere hareket cümleye vecîbe-i zimmet ve bu keyfiyet herkese sebeb-i terk-i gaflet oldu.

Bazı acemi çuhadârların silâhdârağa çakırsalanlığına getirilmeleri

Mesrûriyet-i acemî çuhadâran be-unvân-ı çakırsalan-ı silâhdârî

Silâhdâr-ı cihân-dârî Devletlü Ali Ağa'nın çakırsalanlarından Hattat Süleyman Ağa'nın ve seferlide sâkin Kalyoncu Ahmed Ağa'nın ve Şâir Şemsî'nin, çakırsalanlık hidmetine ehliyetleri kalmadığı Hattat'ın hatâsı arasında tebeyyün ve bu gibiler dâire-i silâhdârîde taaffün ettiklerinden üçü birden ihrâc

185. "Allah onları affetsin."

ve başçakırsalan hazineli Hüseyin Efendi'den maâdâsı iz'ac olunup, onların yerine hazineden Hâfız Hüseyin ve Kırımî Mustafa Ağa ve kilerden Karagöz Mustafa ve seferliden Köle Sâlim Ağa ve Dâyezâde Yusuf Bey'in çakırsalanlıkları revâc bulduğu tafsîle muhtâc oldu.

Şeyhülislâm Kadızâde Tahir Efendi'nin azledilip yerine Yasincizâde Abdülvehhâb Efendi'nin getirilmesi

Vukû'-ı infisâl-i Kadızâde Efendi ez-câh-ı fetvâ

Üç seneden beri sellemehü's-selâm şeyhülislâm olan Kadızâde Tâhir Efendi Hazretleri'nin rahat ve istirahati iltizâm ve hayır duâsı iğtinâm olunmak aksâ-yı amâl-i pâdişâh-ı Skender-ihtişâm olmakla, ol makam-ı ihtirâma yine eslâf-ı kirâmlarından Kerâmetlü Yasincizâde Mevlânâ Abdülvehhâb intihâb ve a'zam-ı kurenâdan Sırkâtibi Mustafa Efendi'nin vâsıtasıyla celbi istisvâb olunup, huzûr-ı fâizü'n-nûra vusûllerinde, ol cevher-i cevâhir-i kenz-i ulûmu mükerreren cây-i vâlâ-yı fetvâ ile taltîf ve kadd-i kâmet-i istikameti işbu Şevval'in yirmi ikinci günü hil'at-i beyzâ-yı semmûr ile teşrîf olundu.

Mevsim sebebiyle elbiselerin değiştirilmesi

Tebdîl-i mevsim-i şîtâiyye ve ilbâs-ı libâs-ı atlâs-ı resmiyye

Mâh-ı hâlin yirmi beşinci Cuma günü, elbise-i şîtâiyelere istiskâl ve libâs-ı atlasa ikbâl buyrularak, evvel-bahar-ı hüceste-âsâra dahi istikbâl olunduğu muvâfık-ı esbâb-ı istibdâl oldu.

Padişahın Topkapı Sarayı'ndan Beşiktaş Sarayı'na göç etmesi

Vukû'-ı nakl-i hümâyûn [211a] ez-Sarây-ı Topkapı be-Sarây-ı Beşiktaş

Şehr-i Zilkade'nin üçüncü günü pâdişâh-ı Cem-câh Hazretleri, eşref saat ile Beşiktaş Sarayı'na nakl-i hümâyûn buyurdukları âlemi dil-şâd u hürrem ve husûsiyle ashâb-ı sevâhili müstağrak-ı deryâ-yı kerem buyurdukları müsellem-i âlem oldu. Hemân Rabbimiz Teâlâ, işbu nakl-i hümâyûnların müteyemmin ve mübârek eyleyip, nice sinîn-i kesîre iyâb u zihâb-ı cenâb-ı mülûkânelerin müşâhedesiyle kâffe-i bende-gân-ı saltanatların dil-sîr-i sürûr ve o sâyede cümle ümmet-i hazret-i Muhammed'i mesrûr eyleye. Âmin.

Binbaşı Nebil Bey'in miralay olması

İhrâz-ı Nebil Bey be-rütbe-i alay-ı mîralayî

Enderûn-ı hümâyûn perverdesi olan ağalardan, binbaşılık ile be-kâm olan Müderris Hâşim Beyzâde İzzetlü Nebil Bey, silk-i askeriye meyl-i muhabbeti emsâlinden ziyâde olmasıyla, Cenâb-ı Hak o tarîkde feyz almayı halk eyleyip, müddet-i kalîlede mîralaylık rütbesiyle terfî'-i şân ve cümleden evvel yirmi beşbin kuruş kıymetli elmaslı nişân-ı âli-şân taktığı, sebeb-i 'adâvet-i zümre-i hasret-keşân oldu.

Saray ağalarının taktığı bazı başlıkların yasaklanması

Men' -i kisbet-i bed ez-sunûf-ı ehl-i sûk

Öteden beri her sınıfa mahsûs olan kalensüvelerin her birisi bir kisbet ve nasıl ise ekserîsi bed olduğundan, bundan sonra pırpırı sarığı ve gerek pırpırı baratası ve haseki ve baltacı ve aşçı külâhı gibi türlü şeyler giyilmek yasak ve ancak giyilmesine mesağ olandan mâadâsına cesâret eden olur ise muâheze olunacakları gûş-ı hûşlarına iblâğ olunup, sade cuma günleri hasekiler kaba barata ile rikâb-ı hümâyûnda pûyân ve eski saray baltacıları dahi ba'demâ barata giymemek için Haremeyn yazıcısı Nazîf Efendi'ye hâcegânlık ihsân buyrulması istihsân olundu.

Süvârî Mülâzimi Mehmed Ali Rıza Ağa'nın kolağası olması

Mesrûriyet-i Süvârî mülâzimi Mehmed Ali Rıza be-merâtib-i muntazama

Kilerde süvârî mülâzimi Mehmed Ali Rıza Ağa'nın, kalıp ve kıyâfeti mehîb ve satvet-i savleti şekîb göründüğünden mâadâ, zâtında edîb ve her hâl ve ahvâli tayyib olmakla kol ağalığı ile tatyîb buyrulup, İzzetlü İsmet Beyefendi'nin taburuna i'zâm ve şimdilik bu rütbeyle ilzâm olmakla, sarayda yürütülen silsile-i süvârîde seferlili Sâlim Ağa selâm-ı selâmete vâsıl ve mülâzimlik unvânıyla murâdı hâsıl olup, alt yanında asıl onbaşılığa ikinci çuhadâr Hûbî [211b] Raşid Ağa sezâ ve ta'lîm bilmeyerek nişân alması na-sezâ oldu.

Halil Paşa'ya vezir unvanı verilmesi

İhsân-ı rütbe-i vâlâ-yı vezâret be-Hazinedâr-ı Hüsrevî Halîl Paşa

Hazret-i serasker-i zafer-peyker-i nusret-eser Devletlü Hüsrev Paşa

Hazretleri'nin hazinedârı, mîr-i mîrân-ı kirâm-ı ma'âlî-ittisâmdan Saadetlü Halîl Paşa Hazretleri'ne, karîha-yı ilhâm-ı sabiha-i cenâb-ı cihân-bânîden rütbe-i vâlâ-yı vezâret ihsân ü inâyet buyrulduğu rivâyet ve bu iltifât-ı bî-gâyât Hüsrev Paşa'ya büyük riâyet olduğu hakkâ ki mezîd-i atûfet oldu.

Enderûn piyadelerinin süvârî sınıfına dahil edilmeleri

İlhâk şüdend-i piyâdegân-ı Enderûn be-süvârîyân-ı hümâyûn

Ağayân-ı Enderûn, endâze-i tahmînden bîrûn, ta'lîm-i cihada cümleden ziyâde heves ederek, kimi süvârî ve kimi piyâde olmuştu. Nihâyet bu karâr üzere ta'lîm-i fenn-i harb Enderûn-ı hümâyûnda istikrâr ve nasılsa süvârîye itibâr piyâdeden ziyâde olduğu iştihâr ve bu cihetle piyâde bölüklerinde bulunan sebük-mağzan-ı ağayân bu şeylere gam-küsâr olarak süvârîye hased ve yek-diğere bed bakarak ta'lîmden keff-i yed eder gibi oldukları silâhdârağaya dahi bed gelip, bu ma'kûleleri terbiyeye senet aradığını bazılar sedd ettikleri sıralarda, mukarrebân-ı pâk-tıynetten biri bu hâlleri hüsn-i ta'bîr-i dil-pezîr ile hâk-i pây-i hümâyûna hikâye ettikte zât-ı şâhâne "Ta'lîmden maksat din ü devlete kuvvet ve a'dâya kesr-i hezimetten başka bir niyet olmadığı akıldan müsteb'ad değildir" (buyurmaları ve) imdi ağaların a'zârı vâhî ve efkârları mübâhî gibi ise de yine kimsenin kırıldığını istemediklerinden, cümlesinin süvârîye tashîh olmasına fermân-ı vâcibü'l-iz'ânları şeref-sudûr ettiği silâhdârağa tarafına tebşîr ve silâhdârağa da yukarı gidip, muallem kâtibi Halîl Efendi'ye defterini tahrîr ettirip, pâye-i serîr-i â'lâya tesyîr ettirince, pâdişâh-ı nükte-perver, defter-i gayr-i mutebere nazar edip, îcâbını icrâ ve ekserîsini mahv u isbâttan sonra yine silâhdârağaya isrâ buyurduklarında keyfiyet-i süvârî umûma ilân ve ağalarda piyâdelik nâmı kalmadığı unvan gibi tutulup, mevcûd olan bir bölük süvârî iki bölüğe iblâğ ve bu münâsebetle yarım tabura ifrâğ olduğundan sonra, kimseye sâhib olmayan Musâhib Zengi Reşîd Ağa'nın tâli'i kolağalığına sâid ve yüzbaşı [212a] vekîli seferlili Selim Ağa ile mülâzim-i evvel Süleyman Bey'in metâli'leri yeni açılan bölüğün yüzbaşılığına mütesâid olmağın, Mülâzim-i Sâni Çuhadâr Halîl Bey ile Darb-hor Reşîd Ağa'nın yüzbaşı vekîlliği raddelerine geldikleri haklarında mezîd-i izz ü şân ve o rütbelere mahsûs olan nişân-ı âli-şân, sebeb-i cemiyyet-i hâtır-ı perişân olup, mâ-dûnunda bulunan rütbeler için hazinede Kırımî Mustafa Ağa ve kilerde Çuhadâr Nazîf Ağa ve Sancaktar İsmail Ağa ve Musâhib Hayrullah Ağa takımlara zâbit ve onbaşılardan seferlide Çuhadâr Ahmed Bey, sancaktar olmakla sıradan sâkıt olıcak, yine eski onbaşılardan hazinede Hânende Rif'at Bey ve Çuhadâr Şükrü Bey ve piyâde binbaşısı, gulâm-ı hazret-i seraskerî

Abdi Ağa ve neferlerden Silâhdâr Abdullah Ağazâde Ahmed Bey ve Musâhib Alaaddin Ağa ve Şerbetçi Sâlih Efendi ve Sisli Çırağı Mustafa Ağa ve Kilârî Küçük Halim Ağa, bölük-i sâniye çavuşluk ve çavuş vekîlliği ile âzim ve eski bölükte mukaddemden onbaşı vekîlleri bulunanlar, yeni bölüğe asıl onbaşı olmalarıyla duâya mülâzim olduklarından, muharrir-i hakîrin tâli'i dûn ve adem-i istidâd-ı gûn-â-gûnu birinci bölüğe baş onbaşı olmak müyesser ve nefer gibi bölüğün başında kalmak mukadder olduğuna mükedder, gönlümüz "küllü şey'in bi-kader"[186] deyip "Elhamdülillah alâ külli hâlin"[187] ibâresiyle müteselli olduğumuzdan sonra, müstaidân-ı süvârîyândan hazinede Kâtib Tâhir Efendi ve çuhadârağalardan Sarıkçı Şâkir Ağa ve kilerde Keman-keş Mehmed Efendi ve Çuhadâr Ahmed Bey ve seferlide eski cündîlerden Alyanak Şâkir Ağa ve Mıcık Reşîd Ağa ve Keysû Osman Efendi ve İşâretçi Osman Efendi ve Lekecizâde Vâhid Efendi ve Tabur Macör Hâlid Efendi ve Dâyezâde Mehmed Bey ve yine hazineli ağalardan Büyük Mîrâhûrzâde Sâlih Bey ve piyâde bölüklerinde yüzbaşı bulunan Rodosîzâde Ahmed Bey ve Hânende Hâşim Bey, yeniden süvârîye onbaşı vekîli oldukları defter-i süvârîde mastûr ve bu minvâl üzere işâret buyrulduğu manzûr olup, bundan böyle hasbe'l-iktizâ süvârîlik ile istihsâl-i rızâ etmiş olan piyâde bölüğünde, birinci yüzbaşı, laladaşımız mîr-i mumâileyh Ahmed Bey'le ikinci bölüğün yüzbaşısı Hânende Haşim Bey'in piyâde bölüğünde kat'-ı rütbe etmiş olduklarına hürmet ve kadrlerine riâyet buyrularak, süvârîde [212b] asıl onbaşılık nişanlarıyla girîbân-ı mefharetleri tezyîn ve o kadarcık imtiyâz ile kadrleri zâyi olmadığı tahsîn olunduğunun eski süvârîlere hazmı âsân ve tesellisini Hudâ ihsân edeceği müstağnî-i beyân olup, fakat sakat makat bir iki tane, gözlerinde zaaf-ı basar ve hey'etlerinde süvârîye zâbit değil nefer olması muhill-i nazar olan sakarları def'aten çavuşluk ile mazhar-ı hüsn-i nazar ettirdikleri nefse girân geldiği, beyân-ı hicrân-ı muktezâ-yı zamân oldu.

Vezir Hüseyin Paşa'nın Rus istilâsı sebebiyle Rumeli'ye gönderilmesi

Teşyi'-kerden-i şehriyâr-ı gerdûn-vakâr be-serasker-i Tuna Hüseyin Paşa

Bugünlerde Rusyalının hudud-ı hâkâniyyeyi bazı mertebe tecavüzü serhadd-i sıhhate karîn ve bu cihetle hâmi-i habl-i metîn ü şer'-i mübîn olan halîfe-i rûy-ı zemîn hazretleri, mukabele bi'l-misle mecbûr olmak levh-i

186. "Her şey kaderledir."
187. "Her şey için Allah'a şükürler olsun"

mahfuzda mastûr olmakla, hemen düstûr-ı vakûr Hüseyin Paşa-yı gayûru Tuna muhâfazalarına me'mûr ve ma'iyyetine külliyetli asker sevk olunamadığı "Ne beytü'l-harâb ve ne beytü'l-ma'mûr" gibi ise de bi'z-zarur sür'at-i azîmetine irâde-i seniyye sudûr etmeğin, işbu şehr-i Şevvâl-i şerîfin yirmi altıncı mübârek Sebt günü pâdişâh-ı Süleyman-bâr-gâh, vezîr-i âli-câhı teşyî' kasdıyla Davudpaşa sahrâsında mülâkat ve iltifât-ı resmiyyeleri kat-ender-kat olması hidmetine mükâfât gibi olup, hîn-i veda'da duâ-yı bi'l-hayrı terfîk ve neyyir-i tevcîhât-ı şâhânelerin terfîk buyurdukları alâmet-i tevfîk oldu.

Çuhadâr Ahmed Efendi ile Kalyoncu Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmeleri

Çerâğ şüdend-i Çuhadâr Ahmed Efendi ve Kalyoncu Ahmed Ağa

Çuhadâr-ı tâc-dârîden hazine-i hümâyûnda BîcanAhmed Efendi ile hâne-i bî-bahâne-i seferlide sâkin Kalyoncu Ahmed Ağa, eski çuhadârlardan olmakla çerâğlıkları elzem ve mesrûriyetleri nezd-i saltanatta mültezem oldu.

Kaptanıderya İzzet Mehmed Paşa'nın Varna'ya gönderilmesi

Reften-i kapudan-ı deryâ be-muhâfaza-yı kal'a-i Varna

Moskovlu sevâhil-i Bahr-i siyâh'a istilâ sevdâsında idüğü tahdîş-i sâmia'-yı erkân-ı Âl-i Osman etmeğin, hemîn Kaptanıderya Devletlü, Celâdetlü İzzet Mehmed Paşa Hazretleri, Varna kalesinin muhâfazası için mersâ-yı tersâne-i âmireden fekk-i lengîr-i ikamet ve kal'a-yı mezkûrenin daha ziyâde metânetine sarf-ı bezl-i makderet eylemesi matlûb-ı mülk ü millet oldu.

Bazı subayların rütbelerinin yükseltilmesi

İlâve-i elkab-ı unvân-ı mîralayî be-binbaşıyân-ı sipâhiyân ve zuhûr-ı me'mûriyet-i îşân be-maiyyet-i muhafız paşa-yı âli-şân

Çerâğ-efrûhte-i hâssü'l-hâsdan, hazine-i hümâyûndan muhrec sipâhi binbaşısı İzzetlü Aşkar Ali Bey'in ve İsmet Bey'in [213a] ve Hâfız Bey'in nâm-ı nâmîlerine menşûr-ı alay-ı mîrâlâyî mastûr ve cümlesi unvân-ı mezkûre ile mesrûr olduklarından sonra, Tuna seraskeri Devletlü Hüseyin Paşa Hazretleri'nin ma'iyyet-i safderânelerine me'mûr oldukları meşhûr oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

Âmeden-i ıyd-ı adhâ ve icrâ-yı merâsim-i muâyede der-sarây-ı dil-ârâ

Aşr-ı Zilhicce'de zebh-i karâbîn, âyin-i dirîn-i selâtin-i peşîn-i ma'delet-karîn ve sırasıyla icrâsı, mûcib-i mesrûriyet-i cümle-i muvahhidîn-i dîn olduğundan, işbu yevm-i arife olduğu ilân olunan Cumartesi günü, İslâmbol Sarayı'na eşref-i şâhâne vukû' ve matlûb olunan teşrîfât-ı devletin "kemâhuve hakkahu"[188] tesviyesine şürû olunup, evvelâ ikindi namazı Hırka-i Şerîfe odasında edâ ve ba'dehu arz odası şeref-i kudûmleri ile şa'şaa-peydâ edicek, ol mahalde, umumen eimme-i hutebâ, birer aksar sûre-i me'sûre kıraatini kendilere sermâye-i gınâ bilip, hitâmında Çantacı Nazîf Efendi yediyle avâidleri taraflarına i'tâ ve bu vechile kendileri iğnâ buyrulunca arz odasından kıyâm u hareket ve silâhdârağanın meydana nâzır köşküne rağbet buyruldukta, serhengân-ı Enderûn duâ-yı gûn-â-gûnu resîde-i tâk-ı gerdun eyledikleri gibi seferli odası ağalarına mahsûs olan mehterhane takımları darb-ı kös-i şâdumânîyi ayyûka peyveste ve usûl ve âhengi muvâfık-ı sırr-ı ser-beste eylediklerinde, Enderûn ağaları takye fesleriyle huzûr-ı fâizü'n-nura zuhûr ve serâpa dizilip muntazır-ı emr ü fermân-ı pâdişâh-ı gayûr oldukları ma'lûm-ı evliyâ-yı umûr olunca tomak oynanması işâret ve bu keyfiyet erbâbına bir beşaret gibi olup, hemenhem-pâ hem-pâya uruşmakta oldukları hâlde, mine'l-kadîm arife günü silâhdârağa tarafından takdîm olunan esb-i nâz u eşheb-ihtizâza, ser-çuhadâr-ı cedîd, mukarrebân-ı hazretten Mâbeynci Saîd Efendi süvâr ve huzûr-ı hazret-i şehriyâr-ı şehriyârîden oynatarak güzârı muhtâr-ı tab'-ı pâdişâh-ı bülend-iktidâr olunca, taraf-ı eşref-i şâhâneden silâhdârağa yediyle nisâr ve îsârı resm olan ecnâs-ı bî-kıyasdan ağavât-ı sarây-ı dil-ârâ nasîblerine nâil ve kısmetlerine kâil olıcak, velî-nimet-i bî-minnet sofa tarafında olan dâire-i felek-fâhire-i hazret-i silâhdârîye izhâr-ı rağbet ve ol şeb-i pür-tarabda sabaha kadar safâ-yı rahat ve istirahatleri [213b] bende-gân-ı Enderûn'a bâis-i meserret olmağın, seher vakti Bâbüssaâde pîş-gâhında kurulan taht-ı zerrîni şeref-pîra ve o evân-ı sa'd-iktirânda erkân-ı Âl-i Osmânî eyvân-ı bülend-unvânı takbîl ile kâm-râ olup, ba'dehu bayram namazını edâ için câmi-i Ahmed Hânî'yi teşrîfe sezâ ve salât-ı ıydı usûlü üzere edâdan sonra sarây-ı saltanata avdet ve zebh-i karâbîne mübârek yed-i müeyyedleri ile mübâşeret buyurup, ol ecr-i cezîle nâil ve tekmîlinde Biat Köşkü'ne teşrîfleri sem'-i ağavâta vâsıl olduğu ile üç odalıya muâyede etmek müyesser ve her oda ağavâtı kaide-i kadîme üzere mazhar-ı âtıfet-i pâdişâh-ı bende-perver olmağın, hitâm-ı muâyede akîbinde, bi'd-devleti ve'l-ikbâl, saltanat sandal-

188. "Gerektiği gibi"

larıyla sarây-ı dil-küşâ-yı Beşiktaş'a sâye-endâz-ı şevket ü iclâl, sebeb-i safâ-yı ashab-ı âmâl olup, ba'dehu dört gün dört gece fürü'ât-ı teferruât-ı ıyd-ı adhâyı icrâ ile ahâli-i Enderûn ve bîrûnu ihyâ buyurdukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Çerkeşî Mehmed Efendi'nin ordu kadısı olması

Nasb-ı kâdı-yı ordu-yu hümâyûn Çerkeşî Mehmed Efendi

Muktezâ-yı kader Rusyalı ile ceng-i perhâş mukarrer olduğundan, tertîb olunan ordulara ordu-yu hümâyûn kadıları nasb ve ta'yîn olunmak de'b-i dirîn ve bu cihetle kilâr-ı hâssa hocası Çerkeşî Mehmed Efendi'nin, Hüseyin Paşa ordusuna kadı olması re'y-i rezîn olduğundan, evâhir-i şehr-i mezbûrede icrâsı ilân ve münhal olan kilâr ocağına Galata Sarayı hocalarından ferîd-i asr ve vâhid-i dehr olan üstâd-ı ekrem ve hâce-i mükerrem, Faziletlü Denizli Yahya Efendi Hazretleri şâyân olduğu, mazbût-ı vekâyi'-nüvisân-ı devrân oldu.

Yeni ordunun binbaşı rütbesindeki bir subayı

1244 (1828/29) YILI OLAYLARI

Çırağan Sarayı'nda Muharrem rikâbı düzenlenmesi

Vekâyi'-i sâl-i erba'a ve erba'în ve mi'eteyn ve elf ve icrâ-yı rikâb der-Çırağan

İşbu kırk dört senesi re's-i sâl olan yevm-i Muharrem, şuhûr-ı meşhûr-ı Rumiyye'den Temmuz-ı sâmân-sûzun on beşinci Cumartesi günü idüğü müsellem olmakla, hemen kibâr-ı Enderûn hâk-i pây-i hümâyûn-ı pâdişah-ı rub'-ı meskûna yüzler sürdüğü sıhhate makrûn olup, iki günden sonra resm olan Muharrem rikâbı sâhil-sarây-ı Çırağan'da icrâ ve iki saat kadar Sadrazam Selîm Paşa ile Şeyhülislâm Yasincizâde Efendi hazerâtı, huzûr-ı müstevcibü's-sürûr-ı şâh-ı gayûrda nâil-i nevâziş-i lâ-yuhsâ oldukları [214a] sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Yüzbaşı Selîm Ağa ve Çavuş Hüseyin Efendi'nin rütbelerinin yükseltilmesi

Mesrûriyet-i Yüzbaşı Selîm Ağa ve Hüseyin Efendi be-merâtib-i asâkir-i muntazama

Müteveffâ esbak Başçuhadâr Seyid Ömer Ağa'nın kölesi seferlide sâkin Selîm Ağa, hadd-i zâtında şeci' ü cesûr ve ta'lîm-i kadîm-i süvârîde bî-ayb u kusûr göründüğü mezîd-i teveccüh-i şah-ı gayûr olduğundan, akdemce yüzbaşılık ile mesrûr buyrulduğu mahallinde dâhil-i silk-i sutûr olmuşdu. İmdi bu defa, eyâlet-i Haleb-i şehbâda küşadı murâd-ı pâdişâh-ı mekârim-mutâd olan sipâhi taburuna binbaşı nasb olunmasına irâde-i seniyye sudûr ve bu meâlde zuhûr eden hatt-ı hümâyûnları mesmû'-ı eyliyâ-yı umûr olup, ma'iyyetine kol ağalığı için kilerde süvârî onbaşılarından Çavuş Hüseyin Efendi dahi Bâb-ı seraskerî'ye isrâ ve kol ağalığı unvanı hakkında icrâ buyrulunca, münhal olan yüzbaşılık rütbesiyle kilerde kâin Yüzbaşı Vekîli Çuhadâr Halîl

Bey asil ve mülâzim-i evvel bulunan hazineli Halid Ağa mîr-i merkûma vekîl olup, mâ-dûnunda çavuşlardan kilerde Karagöz Mustafa Ağa'nın hey'et-i hâl ü hayâli takım zabitliğine münâsib ve takımındaki neferatı Hacı İvaz tarzına Karagöz'e musâhib olmağın, ta nihâyette açık kalan onbaşı vekîlliklerinin biri hazine-i hümâyûnda nedim Mahmûd Beyzâde Şevket Bey'e şan ve birisi yine hazinede sipâhi Ahmed Bey'in rû-yı sefîdliğine nişan oldu.

Sadrazam Selîm Paşa'nın Rumeli'ye hareket etmesi

Azîmet-i sadr-a'zamî be-ordu-yu hümâyûn ve tevcîh-i kaymakamî be-uhde-i Hulûsi Ahmed Efendi

Moskovlu tarafından İbrail ve Silistre kaleleri pey-der-pey muhâsara ve tazyîk olunduğu müstağnî-yi beyân ü tahkîk olmakla, Dersaadet'ten bir takrîb-i dil-firîb ile Sadrazam Selîm Paşa Hazretleri harekete himmet ve ma'iyyet-i âsafaneleri kılınan ordu ricâli ile Muharrem'in ikinci sebt günü İslambol'dan güççe tahrîk-i semend-i gayret edebilmeğin, makam-ı vekâlet-i sadâret-uzmâya efâhim-i vükelâ-yı saltanat-ı seniyyeden, sâbıka kethüdâ-yı âli-câh-ı hazret-i vezîr-i a'zamî ve hâlâ menâsıb-ı mu'tenâdan, hıyamiyye nezâretine şeref-bahşâ Devletlü Hulûsi Ahmed Efendi Hazretleri makam-ı vekâlete kaim ve kaymakam paşalık unvânıyla, mehamm-ı saltanat-ı seniyyenin tesviyesine müdâvim oldu.

Çuhadâr Yesârî Mustafa Ağa'ya padişahın ihsanda bulunması

Tahsîs-i nân-pâre be-Çuhadâr-ı şehriyâri Yesârî Mustafa Ağa

Hazine-i hümâyûnda olan ağalardan, müteveffâ [214b] Silâhdâr İlyas Ağa'nın yeğeni Yesarî Mustafa Ağa, sarây-ı hümâyûnda emekdar ve rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkanede kıdem peydâ etmiş çuhadâr olmakla, eltâf-ı şehriyâr-ı şefkat-şiâra sezâ-vâr olup, derdest olan nân-pârelerden bir kıt'a zeâmet Yesârî'ye inâyet ve şimdilere kadar yemîn ü yesarda yürümesi hakkında sebeb-i hürmet ü riâyet oldu.

Padişahın Rus savaşı sebebiyle Râmi Kışlası'na yerleşmeye karar vermesi

İlân-ı azîmet-i hazret-i pâdişâh-ı rub'-ı meskûn be-mevkib-i hümâyûn-ı nusret-makrûn

Pâdişâh-ı müeyyed min indillah hazretleri, işbu sene-i mübârekede vukû'

bulacak muhârebeye müstevfâ asker-i nusret-intimâ sevk ü isrâ buyurduklarından mâadâ, bizzat zât-ı zafer-âyât-ı şâhâneleri dahi leşker-i hâssa ile İslambol Sarayı'ndan ref'-i liva-yı nusret-ihtivâ ederek, hâric-i sûr-i Sitanbul'da kain Râmi çiftliği kışla-ı muallâsına sâye-endâz-ı satvet ve mehâbet olacaklarını, işbu Rebiülevvel'in ikinci günü Beylerbeyi Câmi-i şerîfine olan selâmlıkta Başçuhadâr Mâbeynci Saîd Efendi, çuhadârların muvâcehesinde ikinci çuhadâr Hûbî Râşid Ağa'ya hitâben keyfiyet-i hareket-i hümâyûnu yegân yegân beyân ve takrîr-i şifahîlerinden teveccühle azîmet buyurulacağı müsteban olduktan sonra, çuhadârağaların kâffesinde emânet olan sîm kamçı ve gaddâre ve kuşak ve hançerlerin herkes kendi ismine pusulasını tanzîm ve bir temiz bohçaya mevzu'an hazine kethüdâsına teslîm etmelerini tefhîm ettikte, cümlesinin bet ve benzi tağyîr ve çoğu "çuhadârlık da elden gidecek" diyü neş'esi mütegayyir oldu ise de "el-mukadder lâ-yugayyer"[189] diyerek cümlesi resm-i duâ ve senâyı edâ ve selâmlık avdetinde çuhadârlığa mahsûs olan kıyâfeti hey'et-i letâfet-i nizâma feda edip, emr ü irâde buyrulduğu vech üzere hareket ve emânet olan şeyleri hazine kethüdâsı tarafına teslîme musâraat olunduktan sonra, nizâmda muntazam olanların ma'iyyette mevkib-i hümâyûna gidecekleri alenen iştihâr ve askere taalluk etmeyenlerin İslambol Sarayı'nda kalacakları güneş gibi âşikâr oldu.

Padişahın Râmi Kışlası'na nakletmesi

Hareket-i hazret-i zıllullâhî be-kışla-yı muallâ-yı çiftlik-i Râmi

Rusya seferine sevk olunan asker-i nusret-esere, tâzıyane-i şevk-i gayret olmak niyet-i hâlisesiyle, şehinşâh-ı Sikender-seyr hazretlerinin zamîr-i münîr-i kişver-gîrlerinde sefere gitmek mukarrer [215a] olduğundan, işbu kırk dört senesi Rebiülevvel'inin üçüncü günü Beşiktaş Sarayı'ndan İslâmbol Sarayı'na nakl-i hümâyûnları vukû' ve esbab-ı seferiyyeye kâmilen şüru' olunmuş olmağın, mâh-ı mezbûrun beşinci isneyn günü, saat iki raddelerinde Hırka-i Saâdet odasından sancak-ı şerîfi teberrüken yed-i müeyyedlerine alıp âlây-ı vâlâ ile saraydan hareket ve Saray Meydanı caddesiyle Divanyolu üzere azîmetleri İstanbul ahâlisine firkat-i sûrî gibi bir hâlet irâsı, mûcib-i rikkat olduğu hâlde, saat üçü üç dakika geçerek mevkib-i hümâyûna vusûlleri müyesser ve kışlaya duhûlleri mukadder olunca duâ vü senâ ile livâ-yı nusret-ihtivâ Davutpaşa Kışlası'na hizâ olan kuleye nasb olunduğu, sebt ü imlâ ve nakş-i sütûn-ı mevzûnu zîbâ oldu.

---

189. "Kaderde olan değişmez."

Şeyh Şâkir Efendi'nin Sancak-ı Şerîf şeyhliğine tayin edilmesi

Ta'yîn şüden-i Şeyh Şâkir Efendi be-hikmet-i livâ-yı Fahr-i Enbiyâ

Turûk-ı aliyyenin ekserîsinden müstahlef ve kibâr-ı sûfiyye ile dâimâ halef-selef gibi görünen meşâyih-i Nakşibendîyye'den, mazhar-ı mâ-sabak, Rikâbdâr-ı esbak Reşâdetlü Şeyh Şâkir Efendi'nin Enderûn-ı hümâyûn perverdesi olması hasebiyle, sancak-ı şerîf şeyhliğine münâsebet-i tammesi derkâr ve o cihetle mevkib-i hümâyûnda refâkati meymenet add ü şümâr olunacağından, şeyh-i müşârünileyh için livâ-yı şerîfe mahsûs kulenin kurbünde bir oda-yı mahsûsa küşâd ve ol cây-i feyz-intimâda meşgûl-i evrad olması matlûb-ı padişâh-ı pak-itikâd oldu.

Müezzinbaşı Şâkir Efendi'nin Topkapı Sarayı'nda kalması

Tefvîz-i hidmet-i vekâlet-i ser-müezzinî be-uhde-i müezzinân-ı ağayân-ı süvârîyan

Velî-nimet-i bî-minnet mevkib-i hümâyûna azîmet ettikte, ağavâttan sâde süvârîyi alıp, mâ-bâki hadem ü haşem ü muhteşemi sarây-ı saltanatta terk ettiklerinden nâşi, beş vakitte kamet eden müezzinbaşı İstanbul Sarayı'nda kalacağına mütelâşî ve bu muâmele mihrab müezzinlerine sebeb-i tehâşî oldu ise de mesned-i mezkûre yine müezzinbaşı üzerinde ibka olunarak, hidmet-i kameti mihrab müezzinleri etmek istihsân ve her müezzin kendi nevbeti günü müezzinbaşı demek olduğu bilâ istizân oldu.

Eyüp Sultan Camii'nde düzenlenen selâmlık sırasında alay tertibinde bazı değişikliklere gidilmesi

Tertîb-i zîb ü ziynet-i sûret-i resm-i selâmlık der-mevkib-i hümâyûn

Şehr-i Rebiülevvel'in dokuzuncu Cuma günü, küşâyiş-i hevâ hasebiyle, câmi-i hazret-i Eba Eyyûbü'l-Ensârî radyallahu anhü'l-Bârî'ye [215b] selâmlık olması mizâc-ı maslahata muvâfık görülmüş ise de ancak ordu-yı hümâyûn, tertîbi üzere Râmi Çiftliği'nde bulunduğundan, resm-i kadîmi bazı mertebe tebdîl ve tağyîr iktizâ ve rikâb-ı kamer-tâbda yürüyen çuhadârların yerlerine nizâm zâbitânı imzâ olunması muvâfık-ı rızâ görünmek ile süvârî ağaların zâbitleri ile asâkir-i muntazamanın zâbitânı yalın kılıç yürümeleri kendilere tebşîr ve Kolağası Rızâ Beyefendi'den çavuşa kadar taşra zâbitânına rikâbda takaddümleri Enderûn-ı hümâyûna tevkîr olup, fakat hasekiyân ve gerek

solak ve peykân sekban misillü geriden gelmeleri netîce-i emr ü fermân-ı dâver-i devrân ve şimdilik kendi kendilerine giymiş oldukları nîm-ten, yek-renk olduğu şâyân-ı istihsân değilse de giderek yoluna gireceği müstağnî-i ta'rîf ü beyân olup, hazine-i hümâyûndan ihsân buyrulan mercanlı tüfenkler, dûş-ı berdûş-ı sadâkatlerinde kılıç ve kalkan gibi göründüğü ilâve-i unvân, velhâsıl bir müddet böyle gidip gelinmesi ordu-yı hümâyûn Râmi'de oldukça pür-şân-ı âlî-şân olduğu hademe-i rikâba ilân buyrulduktan sonra, öteden beri selâmlıklara ber-mutâd me'mûr yani zümre-i zuemâ ve gerek silahşor ve bunların fevkinde kapıcıbaşı ve bostancıbaşı ve mîrâhûr-ı evvel ve sâni ve kethüdâ-yı bevvabin-i dergâh-ı âli evvelki elbise-i resmiyyelerden hâli olarak, başlarına şallar sarırup üzerine şemseli kaputlar giydikleri manzûr olmakla, cümlenin hareketi irâdeye tatbîk ve mes'ele-i mesnedleri bu kesim elbise ile tefrîk olunduktan sonra, alayın ardında velî-nimet-i bî-minnet, hey'et-i mehâbet-i İskenderâne'den istedikleri kıyâfete ikbâl ve o cihetle dûş-ı şevket-pûş-ı hüsrevânelerine murassa al kaput giymeye tab'-ı bülend-i bî-menend-i âlem-pesend-i mülûkâneleri meyyâl olmakla, ser-i saâdet-efserlerine dahi Rızâî şâl-ı adîmü'l-emsâl sardıkları şa'şaa-i câh-ı celâl olduğundan başka, miyân-ı mû-miyânların seyf-i sultânîlerin ta'lîk ve mukarrebân hazeratı dahi kıyâfet-i şâhânelerine teşvîk buyurup, bu vechile taht kapısından tulû'ları şark ve garba ziyâ ve husûsiyle hâssa askerine sebeb-i duâ ve senâ olarak cümlenin hizâsından güzâr ile câmi-i şerîfe vusûl ve usûl-i mehâsin-şümûl üzere derûn-ı pür-nûruna duhûllerinde, imâm-ı sâni-i cihân-bânî Kasîdecizâde Nûri Efendi [216a] esvâb-ı seferiye ile hutbe kıraat ve ba'dehu edâ-yı hidmet-i imâmet edicek, pâdişâh-ı kesîrü'l-mahâmid ziyâret-i hazret-i Hâlid için türbe-i şerîfe azîmet ve ol cây-ı cennet-nümâda, Fâtih merhûmun teberrüken teberrû etmiş oldukları seccâde-i cadde-i şeriatte Kur'ân-ı azîmü'ş-şândan birkaç ayet tilâvet buyurup, sevâbını rûh-ı pür-fütûh-ı hazrete ihdâ ve ruhâniyet-i ma'neviyelerin istidâdan sonra Kışla-yı Râmi'ye alay-ı vâlâ ile avdet ve her vechile müstaid-i fevz ü nusret oldukları bâis-i şükr ü mahmidet oldu.

Râmi'deki Kışla Camii'nde zafer için tevhid-i şerif okunmaya başlanması

Bed'-i tevhid-i şerîf der-civâr-ı livâ-yı nusret-ihtivâ

Kutb-ı dâire-i saltanat ve merkez-i burc-ı vilâyet efendimiz hazretleri, hasbe'l-kader a'dâ-yı bed-peymâ ile muharib ve herhâlde asâkir-i nusret-meâsirleri galib olmak için esbâb-ı zâhire ve bâtınaya teşebbüsleri münâsib görülmeğin, Râmi Çiftliği Kışlası'nda mukaddemleri yapılmış olan mescîd-i

şerîf ve ma'bed-i latîfde edâ-yı salâta kıyâm ve akşam namazı tamâm olduktan sonra, kaiden tevhîd-i şerîfe devâm olunmak üzere sancak-ı şerîf şeyhi Şâkir Efendi Hazretleri'ni, ol mecma'a celb ve halka-i tevhîde reis-i meclis nasb buyurduklarında, şâh-ı gâzi, mihrâba müvâzî bir yere sâye-endâzî olup, şeyh-i müşârünileyhin teveccühüne nâzır ve enfâs-ı kudsiyyelerine muntazır olduklarında, azîz hazretleri tevhîd-i şerîfe mübâşir ve o hâlde hâl ehliyle muâsır olıcak, hazineli Hânende Rif'at Bey ile seferlide Suyolcuzâde Sâlih Efendi zâkir-vârî ilahilere âgâz ve bülbül gibi feryâdları sebeb-i kabûl-i niyâz olacağından, hâric-i halka-i zikrde bulunan Hekimbaşı Behçet Efendi ve Mâbeyn-i Hümâyûn Vekîli Abdülhak Efendi ve imâm-ı evvel ve sâni ve Bostancıbaşı Osman Ağa ve Asâkir-i Hassâ Nazırı Saîd Muhib Efendi ve Matbah Nâzırı Tâhir Beyefendi ve Süvârî İmamı Müderris Azîz Efendi, bâ-ruhsat-ı şâhâne halka-i zikre dâhil ve sâye-i hümâ-vâyede ecr-i cezîle nâil olacakları re's-i mesâil olup, nihâyet yatsı olunca mukabele resîde-i hitâm ve namaz kılındığı ile avdet olunduğu netîce-i ifâde-i merâm oldu.

Râmi Kışlası'nda Mevlid Kandili kutlamaları

Kıraat-ı Mevlid-i şerîf der-Câmi-i hazret-i
Ebâ Eyyûbü'l-Ensârî radyallahu anhü'l-Bârî

İşbu kırk dört senesi, Rebiülevvel'inin on ikinci gecesine tesâdüf eden isneyn gecesi, mevlid-i şerîf kandili kâffe-i bilâd-ı İslâmiyyede îkâd ve ol şeb-i mağfiret-sebebe istinaden, istimâ'-ı [216b] nazm-ı Nebevî mutâd-ı hazret-i pâdişâh-ı mekârim-nihâd olmakla, mevlidhan efendiler mevkî'-i hümâyûna celb ve sâbıkları misillü okunduğu muharrik-i rikkat-i kalb olup, ferdâsı gün dahi Sultan Ahmed Câmi-i şerîfinde okunagelen mevlide bedel Eyüb Câmi-i şerîfinde okunması mübeddel mâ-yetebeddel oldu.

Hâsodalı Cündî Haydar Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Cündî Haydar Ağa ez-hane-i hâssa

Hâsodalılara has olan ekmeklerden, Eski Vâlide tevliyeti bugünlerde mahlûl ve çerâğlık isteyen ağalardan Cündî Haydar Ağa mahlûl-ı mezbûra mevsûl oldu.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i Haydar Ağa: Ağa-yı mûmâileyh, devr-i Selîmî'de Kaptanıderya Küçük Hüseyin Paşa merhûma köle olup, on sekiz senesi paşa-yı müşârünileyhin irtihâlinde sâir köleleriyle saraya alındığı mahallinde yâd

ve her biri bir odada kesb-i istidâd edince, Haydar-ı gâlib cündîliğe tâlib olmakla, o fende mahâret-i kâmile peydâ ve zevkine varanlar "üstâdına rahmet" dedikleri zâhir ve hüveydâ olıcak (Beyt);

Yek ateş-pâre koptu tıfl-ı dil benden ırağ olsun
Enderûn'u aşka verdim ko varsın ber-çırağ olsun

müfâdınca cirid-i cedîdi gittikçe şedîd ve lobud-ı'udu zîr-i zemînde nâ-bedîd gibi olmağın, sıgâr ve kibâr kendüye itibâr ve Haydar-ı kerrrâr gibi nâm-ı nâmîsi tekrar-be-tekrar olarak yirmi dokuzda çuhadârlık ile kâm-kâr olunca, silâhdâr bulunan Ali Paşa fi'l-hâl çakırsalanları 'idâdına idhâl ve infisâline değin istihdâmı sebeb-i ikbâl göründüğünden, ahlâf-ı bî-hilâflarından Silâhdâr İlyas Ağa dahi intikal etmekle, eslâf-ı sülâfının mesleğine sâlik ve Haydar-ı mükerrere mâlik olup çakırsalanlıkta istihdâm ve subh u şam iltifâtıyla bekam eylediği misillü, anın dahi halef-i zî-şerefi Devletlü Ali Ağa bu muâmele-i nâzikeyi icrâ ve Haydar'ı başçakırsalanlıkta ibkâ etmiş idi. Nihâyet kırk bir târihinde ağalardan tertîb buyurulan süvârî bölüğüne ba-irâde sancaktar ve hâsodalı ağaların arasında bu iltifâta ancak Haydar mazhar olduğu sâirlere sebeb-i 'âr-ı inkisâr olunca, silâhdâr-ı kaviyyü'l-iktidâr rükûb ve nüzûle muktedir hâsodalıların defterini mâbeyn-i hümâyûna tesyâr ve âlem-i bâlâdan zuhûr edecek habere intizâr üzere iken, defter-i mu'teber geriye red ve Haydar-ı hüner-mend dahi ta'lîmden keff-i yed edip, evvelki gibi yine Hırka-i saâdet hidmetine kemer-bend [217a] oldu ise de sâl-i âtîde ordu tertîbi üzere mevkib-i hümâyûna teşrîf buyurulacağı günlerde, süvârîden mâadâsı sarayda tevkîf olunacağı süvârî olmayanlara ta'rîf ve bu gûna teklîf Haydar-ı mükedderi tezyîf gibi göründüğünden, ba'demâ sarayda durmamaya karâr ve ekmek düştükçe ta'cîze ısrâr eylediği sebeb-i iğbirâr-ı şehriyâr-ı şefkat-şiâr olmadığından başka, Haydar'ın haklı olduğunu dahi ikrâr ve nemalı nânpâre ile çerâğ buyurdukları medâr-ı tımâr-ı dil-i bîmâr oldu.

Davutpaşa salırasında süvârî talimi yapılması

Vukû'-ı ta'lîm-i süvârî der-sahrâ-yı Davutpaşa ve zuhûr-ı sürûr-ı haber-i havâdis ez-taraf-ı serasker-i Tuna Hüseyin Paşa

Zat-ı şâhâne süvârî ağalar ile sahra-yı Davutpaşa'ya azîmet ve ol kazâ-yı nüzhet-efzâda ta'lîm-i süvârîye rağbet buyurduklarında, asker-i hassa süvârîleri yüzbaşılarından Tebdîlci Ahmed Ağa ile Yüzbaşı Şerîf Ağa'nın bölüklerine ziyâdece iltifât ve bu cihetle bölükât-ı mezkûrelerin yüreklerinin

yağları kat kat olup, cümlesi bir yerde iki saat kadar ta'lîm ve hiçbirisi çırpıdan çıkmadıkları makbûl-i pâdişâh-ı Baykara-nedîm olmakla, bir miktar tevkîfi avdete takdîm etmişler idi ki Hüsrev Paşa Hazretleri, o aralık zuhûr ve nüvâzişe nâil olacak muâmelede tecvîz-i kusûr etmediğine gururlanıp, Tuna Seraskeri Hüseyin Paşa ma'iyyetinde olan vüzerâ-yı ceng-âzmâdan Aliş Paşa'nın sırası düştükçe ettiği dağlı kavgaları Rusya'ya telâş vermesini fütühat-ı celîle şeklinde hâk-i pây-i hümâyûna beyân ve Hüseyin Paşa'nın tahrîratından "karîbü'l-ahdde külliyen galebe nümâyân olacağı müstebândır" dediğine edille-i akliyye ve nakliyye ityân edemediğine şâh-ı müşkül-pesend irâe-i suret-i red edip "Bu tebşîrattan bir ahkâm istihrâc edemem" buyurmaları müdâhenenin önünü sedd demek oldukta Hüsrev-i şîrîn pâdişâh-ı hurde-bîne cevâb-ı savâb bulamadığı çirkin ve bu sırada avdet buyrulduğu rengîn oldu.

Kahvecibaşı Nazîf Ağa'nın çerâğ edilip yerine Bekir Efendi'nin getirilmesi

Çerâğ şüden-i Kahvecibaşı Nazîf Ağa ve nasb be-câyeş Bekir Efendi

İşbu Rebiülevvel'in on yedinci Cumartesi günü, oldukça nemalı bir nân-pâre zuhûr ve icâleten Kahvecibaşı Zaîf Nazîf'e verilmesi hâtıra hutûr edince, şâh-ı kerem-mutâd kimse ihtâr eylemeden nâm-ı Nazîf'i yâd buyurdukların mukarrebîn-i hurde-bîn şad oldukta, şah-ı [217b] Mansûr îfâ-yı ahde mecbûr olup, o saatte nân-pâre-i mezkûr, nâm-ı mezbûr-ı meşhûra mastûr ve kavl-i zaîf ile hâtır-ı kavîsi alâ-rivâyetin meksûr olarak saraydan çerâğ ve emel ü âmâl-i Enderûniyye'den ırağ olıcak, münhal olan kahvecişbaşılığa kurenâ-yı kudemâdan sâbık Başçuhadâr Bekir Efendi Hazretleri münâsib ve tâli'-i devletleri yeniden yeniye tahsîl-i menâsıb eylediği min-vechin acâib merâtib oldu.

Eski Sadrazam Silâhdâr Ali Paşa'nın Râmi Kışlası'na gelmesi

Âmeden-i sadr-ı esbak Silâhdâr Ali Paşa be-mevkib-i hümâyûn

Konya eyâletinden, bi'l-infisâl der-i devleterûy-mâl-i isticâl olan Sadr-ı esbak Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri, işbu Rebîü's-sani'nin yirmi sekizinci Çarşamba günü mevkib-i hümâyûna çehre-ber-sâ ve iltifât-ı âlem-bahâ ile mesrûriyeti muâdil-i ed-dünyâ ve mâ-fihâ olıcak, huzûr-ı müstevcibü's-sürûrdan avdete ruhsat buyruldukta, orada bulunan ehibbâsını başka başka ziyâret ve husûsiyle reis-i ehl-i hikmet Hekimbaşı Behçet Efendi'ye me'mûr-ı mevkib-i

hümâyûn olduğunu hikâyet edince, efendi-i müşârünileyh hakîmâne cevap olarak haklarında mahz-ı hayr olacağını tebşîr ve civâr-ı Râmi'ye "ramyeten min gayri ramin"[190] atıldıklarını ta'bîr eyledi.

Padişahın Baruthane'yi ziyaret etmesi

Rağbet-i şâhâne be-temâşâ-yı kâffe-i Baruthaâne

A'zam-ı mülûk-ı Âl-i Osman olan hakan-ı zaman hazretlerinin, cemî' evkât-ı faizü'l-berekâtları muhassenâta masrûf ve nakd-i vakitleri hasenâta mevkûf olduğundan, şu aralık Râmi'de ârâm olunduğu hâlde, baruthâneleri görmek fâideden hâlî olmayacağı bedihiyâttan olmakla, işbu Rebiüssânî'nin on dördüncü Perşembe günü süvârîyân-ı Enderûn'u alıp semt-i mezbûra azîm ve hîn-i takarrüblerinde Baruthâne Nâzırı Necib Efendi rikâb-ı hümâyûnlarına mülâzim olup, ba'de'l-vusûl kasr-ı mahsûsaya nüzûl olundukta, nâzır-ı müşârünileyhin semere-i gayreti hâl-i hâzırasından 'iyân ve sıdk u sadâkati nizâm-ı intizâmından müstebân olmağın, hakkında mükâfat me'mûl ve iltifât mebzûl olarak, evvela eczâ-yı nâriyye amelesini ihsâna sezâ ve sâniyen işlerini seyr ü temâşâ ile cümlesini ihyâ buyurup, akşam üzeri avdetleri sebeb-i rahat-ı kalb-i devletleri oldu.

Müezzinbaşı Şâkir Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-müezzin-i şehriyâri Şâkir Efendi [218a] ez-hâne-i hâssa

Mütehayyizân-ı gedikliyân-ı hâne-i hâssadan Müezzinbaşı Şâkir Efendi, hâline münâsib bir şey ile çerâğ olup hânesine gittikten sonra, uhdesinden münhal olan müezzinbaşılığa ricâl-i hânendeden şimdilik kimse aranmadığı kamet-i mevzûn müezzinânı dü-tâ ve belki sadâ-yı bülendlerini mevsim-i şitâda mukarin-i reng-i âheng-i buz-nevâ eyledi.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i ser-müezzin-i sâbık efendi: Mûmaileyhin an-asıl maskat-ı re'si Köprü kasabası olup, ba'de'l-bülûğ tahsîl-i dürûğ için İstanbul'a vusûl ve ahenkli sadâsı olduğundan Sultan Selîm'in hazine kethüdâsı Sâlih Bey'in dâiresine duhûl edip, ba'dehu saraya verilince tab'-ı pesendîdesi nice üstâd-ı nihavende karîn ve her kâr-ı araz-bân musikiye mukarin olmağın, orada kabiliyeti zâhire ihrâc ve kendini ta'rîf için kimsenin tavsiyesine muhtac olmayıp mugnî ve muganniden müstağnî ve lalası olan Başçavuş Mevâlî

190. "Umulmadık bir anda kendimizi burada bulduk"

II.Mahmud'un üniformalı iki resmi

Mustafa Ağa'nın terbiyesi fakîri ganî göstericek, zemzeme-i âhı reh-i rastı beste ve nağme-i dil-sûzu uşşâkı haste eylediğinden, işitenler müezzinbaşı olmasını Hakk'a niyâz ve o cihetle otuz beş senesi mesned-i mezbûr ile mümtaz olduktan sonra, yevm-i mezkûrda hâsoda müjdesiyle imtiyâz bulmağın, Kadir geceleri sadâsını dinlemek için halkın Ayasofya Câmi-i şerîfine hücûmu mübâlâğadan müberrâ ve makam-ı hüzzâm-ı dil-ârâmı semt-i Irak ve Acem'e âşina gösterdiğine binâen cemaat imam olmasına himmet ve taraf-ı şâhâneden dahi bu husûsa niyet buyruldu ise de muktezâ-yı hikmet kısmet olmayıp, kırk üç târihinde Nusretiye hatîbi ol emele nâil ve şâkir ve müteşekkir olmamasına kaderden başka hâil olmayıcak, imâmü'l-müslimîn Şâkir-i hazîni başka zemîn ile kâm-bîn etmeye te'mîn etmiş iken, mevkib-i hümâyûna gidilmesi Enderûn'un ekser kanununu tağyîr ve bu gibi va'd-ı vâid-i mevâidleri dûçâr-ı avk u te'hîr edince o dahi çerâğlık istemeye mecbûr ve işbu evânda hâcegânlık inzimâmıyla me'cûr olduğu nüviste-i silk u sütûr oldu. El-hâsıl efendi-i mûmâileyh sâde ilm-i musikide değil bütün mütûn-ı fünûnda mahâreti zâhir ve husûsiyle ta'lik-nüvislikte akrânı nâdir olmakla fakîr duâsına devam [218b] eylediğim der-kâr ve kibârdan olduğunu işittiğim âşikârdır.

Devlet memurlarının kıyafetlerinin değişmesi

Tebdîl ü tağyîr-i esvâb-ı ihtişâm-ı havâss u avâm

Evvelden beri giyilegelen libâs-ı bî-esâs, ba'dezîn ilbâs olunmaması limaslahatin iltimâs olunmakla, şâh-ı kadr-şinâs bundan böyle terk olunmasını irâde buyurdukları ma'lûm-ı ahâd-ı nâs olması için bilcümle tarîk-i ilmiye ve belki bi'l-külliye seyfiyeden sonra umûmen teb'a-yı Devlet-i Aliyye'ye haberler neşr olunduğu iştihâr ve ba'demâ kavuk ve sarık ve resm günleri ulemânın örfleri ve kibârın mücevveze ve Horasanîleri men' olunması izbâr buyrulmağın, herkes emre imtisâl ve müceddeden irâde buyrulan elbiseyi istimâl edecekleri dâhil-i zeyl-i sahâif ü *Letâif*-i icmâl oldu.

Sadrazam Selîm Mehmed Paşa'nın azledilerek yerine İzzet Mehmed Paşa'nın getirilmesi

Azl-i Sadrazam Selim Mehmed Paşa ve nasb be-câyeş İzzet Mehmed Paşa

Dört beş seneden beri mühr-i vekâlet ile muazzez ve sadr-ı sadâret ile mutarraz olan Selîm Paşa, Rusya seferi gibi bir gâile-i uzmâyı hiçe sayıp itmâm-ı

mehâmm-ı muhârebeye ikdâm-ı tâmm etmemesi iğbirâr-ı şehriyârîyi mûcib ve iftihâr-ı hâr-ı hâk-sârı müstevcib olmakla, mühr-i hümâyûnun nez'i ile mâmelekinin mîriye müsâdere ve kendisinin Gelibolu'da ikameti müşâvere olunduğunun üzerine mevkib-i hümâyûndan Bostancıbaşı Osman Ağa'ya bazı şeyler şifâhen izbâr ve ol vechile orduya tesyâr olunduğundan, ba'de'l-vusûl hayme-i mahsûsa-yı vezîr-i a'zamîye Rebiülâhir'in on yedinci Perşembe günü nüzûl ve ol saatte me'mûriyetini icrâ eylediği resîde-i sem'-i kabûl olduktan sonra, Varna istilâsında sebâtı müşâhede olunan Kaptanıderya Devletlü İzzet Mehmed Paşa mühr-i hümâyûna sezâ ve selefinden müsâdere olunan emvâl ve eşyâ bî-tamâmiha halefine verildiği selefine ezâ oldu.

Laz Ahmed Ağa'nın Kaptanıderya tayin edilmesi

Tevcîh-i câh-ı vâlâ-yı kapudânî be-liman reis-i tersâne

Varna muhâsarasında mahsûr olmakla kusûr ve küsuru ma'zûr ve ayb u uyûbu mestûr olan Kaptanıderya İzzet Mehmed Paşa Hazretleri'nin, Sadrazam Selîm Paşa üzerine sadâret hakkı ve bu cihetle ordu-yı hümâyûnda başka müstehakkı bulunmadığından, mühr-i şerîf ile teşrîf olunup uhdesinden münhal olan câh-ı celîle-i kapudanî, tersânede liman reisi bulunan baş ağa vekîli sâbık Papuççuoğlu Laz Ahmed Ağa'ya bâ-rütbe-i mîr-i mîrânî erzânî ve sâye-i saltanatta dâhil-i zeyl-i zümre-i kâm-rânî oldu.

Şair İzzet Molla'nın Sivas'a sürgün edilmesi

Nefy şüden-i Şâir [219a] İzzet Molla Efendi be-eyâlet-i Sivas

Tarîk-i ilmiyyede rüteb-i resmiyyesi pâye-i refi'a-yı Sitanbul'a mevsûl ve lezzet-i güftâr-ı nükte-âsârı cemî' diyâr u emsârda mergûb ve makbûl olan nâdire-i rüzgârdan İzzet Molla Efendi'nin zamîr-i münîri rûşen ve kendisi bir şâir-i şûh u şen olmaktan nâşi, bî-tehâşî bulunduğu mecâlis ü mahâfilde açılan sefer-i pür-hatârı takbîh ve sulh u salâhı cenge tercîh ettiğinden, padişâh-ı zafer-peyker leşker-i hâhiş-ger mansûr u muzaffer olmaksızın "Sulh niçe olunur. Hasım ne teklîf ederse kabûl etmeli mi?" diyü molla-i müşârünileyhe muğber olup, bunca seneden beri envâ'-ı iltifâtlarına mazhar olmuş bende-i kerem-dîdelerin kahr-ı sipihr-i dehre siper ederek tarîkini tenkîh ve arpalığını ref' ile nefyini Sivas'a tasrîh buyurup, hemen çavuşân-ı bî-amân ile gitmelerini fermân ve işbu Rebiülâhir'in yirmi beşinci Salı günü mevkib-i hümâyûndan gönderdikleri netîce-i meâl-i irâde-i dâver-i devrân oldu.

Sinobî Süleyman Ağa'nın Topkapı Sarayı'ndan Râmi Kışlası'na gelmesi

Celb-i peşkirağası be-mevkib-i hümâyûn berây-ı zabt u rapt-ı süvârîyân-ı Enderûn

İşbu defa ma'iyyet-i mülûkânede mevkib-i hümâyûna giden iki bölük süvârî ağaların bazıları serseri gezdikleri nizâmın mugayiri ve mizâcın muhalifi olduğunu silâhdârağa sem'-i saâdete ilka ve "Bunların zabtına mutlaka peşkirağası kâdirdir" demesi "levle'l-hamka"[191] gibi bir ma'nâ ise de hâtır-ı âtır-ı silâhdârînin şikesti revâ görülmeyip, peşkirağası bulunan Sinobî Süleyman Ağa'nın sarây-ı Sitanbul'dan celbine âdemler irsâl ve Râmi'ye geldiği gibi ağalara "Müsaâde edersen vizr ü vebâl boynuna olsun" dedikleri zünûbu hakkına durûb-ı emsâl oldu.

Seferli Kethüdâsı Uzun Emin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kethüdâ-yı seferli Uzun Emin Ağa bâ-tevliyet-i cesîme

Beş altı seneden beri seferli kethüdâsı bulunan Uzun Emin Ağa'nın, ihtiyârladığı hâk-i pây-i hazrete inhâ olunmakla, şâh-ı mebzûlü'l-ni'am, derdest olan tevliyet-i cesîmeyi tevcîh ve ihsân ile muğtenem buyurup çerâğlığını ilân ve o pîr-i neş'e-civan, evân-ı nâ-tüvânîde rîş-i sefîdini siyah göstermeye çalıştığı ricâl ü nisâyı hayrân eyledi.

Tercüme-i icmâl-i hâl-i ağa-yı müşârünileyh: Ağa-yı müşârünileyh, ikiyüz yedi târihinde seferli odasına yazılıp on târihinde çuhadârlık ile kâmrân [219b] ve yirmi sene kadar rikâb-ı hümâyûnda pûyân olarak otuz senesi ikinci çuhadârlık ile müşarün bi'l-benân ve bu unvân ile birkaç ay mesrûr ve hândân olur olmaz seferli odasının câme-şûybaşılığına ocak yolu geldiği kendüyi perîşân ve ne hâl ise arası çok geçmeden hâsoda müjdesi hâtır-nişân olup, ol cây-ı feyz-intimâda ekser evkâtı silâhdârağa lalalığı ile imrâr ve Giritli Ali Ağa silâhdâr olunca hünkâr başlalası olduğu mahallinde tezkâr olunup, biraz vakitten sonra seferli kethüdâlığı için huzûr-ı hümâyûnda ilbâs-ı hil'at ve beş altı sene kadar tûlen ve arzen seferliye nezâret etti ise de ihtiyârlık umûruna fütûr verdiği çerâğlığına illet olup, hemen sarây-ı saltanattan mesrûren çerâğ ve tevliyet-i mezkûreden dolayı âhir ömründe nasîbi harc-ı ferâğ olunca, seferli kethüdâlığına çuhadârağa bulunan Ustazâde Ahmed Ağa nasb ve ta'yîn ve ba'dezîn çuhadârağalığın kaydı terkin olunduğu inkıbâz-ı derûnu telyîn eyledi.

---

191. "Ahmaklık olmasaydı."

Kapıcılar Kethüdâsı Musa Ağa'nın memuriyetle Bosna'ya gönderilmesi

Me'mûriyet-i Kethüdâ-yı bevvâbîn Musa Ağa be-eyâlet-i Bosna

Memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i pâdişâhîde olan elviye ve eyâletten Bosna eyâleti hıtta-i cesîmeden olduğu bedihî ve husûsiyle ekser hudûdu Nemçe'ye müntehî iken, ile'l-ân askerîsi nâ-mazbût ve hiçbirisi nizâm ve intizâma merbût olmadığından, padişâh-ı muhalledü'l-ikbâl onları da vebâlden vikaye için kapıcılar kethüdâsı Musa Ağa yediyle asker elbisesi irsâl buyurup, ber-muceb-i fermân cümlesi nâil-i ni'am-ı firâvân olması ağa-yı mumâileyhe ilâve-i unvân olacağından, hâlâ uhdesinde olân kapıcılar kethüdâlığı mîr-âhûr-ı sâni Mehmed Ağa'ya vekâleten tefvîz ve anın vekâleti kimseye icrâ olunmadığı sebeb-i tebyîz oldu.

Sipahi Ahmed Bey'in binbaşı olması

Zuhûr-ı mesrûriyet-i Sipâhi Ahmed Bey be-merâtib-i asâkir-i muntazama

Enderûn-ı hümâyûnda ta'lîmin icâdına sebeb ve rüteb-i askeriye ile ağaların feyz-yâb olmasına müsebbib olan Binbaşı Emin Ağa'nın acemîsi sipâhi Ahmed Bey'in dûd-ı âhı, baht-ı siyâhı gibi göklere çıktığına erbâbının iştibâhı olmadığı ma'lûm-ı pâdişahî oldukta, fi'l-hâl mîr-i merkûmu Bâb-ı seraskerî'ye irsâl ve o saatte binbaşı ettikleri emr-i âliye imtisâl oldu.[220a]

Mîrâhûr Mesud Ağa'nın azledilip yerine Mehmed Ağa'nın getirilmesi

Azl-i Mîrâhûr Mesud Ağa ve nasb be-câyeş Mîrâhûr-ı Sâni Mehmed Ağa

Şehsuvarzâde Derviş Bey'in üzerine mîrâhûr olan Esad Paşa birâderi Mesud Ağa'nın, tâli'-i mes'ûdu kevkeb-i ikbâle suûd edemediğinden tiz vakitte hidmet-i dergâhdan dûr ve silsile-i intisâbdan mehcûr olmakla, mîrâhûrluk kapıcılar kethüdâsı vekîli bulunan Küçük Mîrâhûr Mehmed Ağa'ya elyak ve kapıcılar kethüdâlığına Cabbarzâde Abbas Bey müstehak olup, küçük mîrâhûrluğa Nuri Paşazâde Cemal Beyefendi şâyân ve pederi Ziştovi muhafızlığı için Bâbıâli'ye davet olunduğu gün ikisine birden mansıb nasîb olduğu, âsâr-ı kerâmât-ı bî-gâyât-ı hazret-i pâdişeh-i devrân oldu.

Rodosîzâde Ahmed Bey'in kolağası olarak orduya katılması

İlhâk-ı şüden-i Rodosîzâde Ahmed Bey be-asâkir-i muntazama

Ağayân-ı kadr-dândan hazine-i hümâyûnda kâin Rodosîzâde İzzetlü Ahmed Bey, hadd-i zâtında edîb ve kâmil ve sıgar-ı sinninden beri tahsîl-i maârife mâil olmakla, her mesnede liyâkati der-kâr ve hangi sınıfta bulunmuş olsa ehliyeti âşikâr olduğundan, silk-i askerîde bulunması bâlâda tezekkür ve bu hususa kendisi de teşekkür edeceği tasavvur olunarak, işbu Cemâziyelâhir'in yedinci Perşembe günü mevkib-i hümâyûndan Bâb-ı seraskerî'ye tesyâr ve şimdilik kolağalığı ile gönderdikleri bâis-i iftihâr ise de muhârebe esnâsı, bulunduğu tabur sefere me'mûr olduğu fakîr gibi laladaşlarının zihnini tahdîş ve birdenbire cenge gitmesi arkadaşlara sebeb-i teşvîş oldu. Hemân hâfız-ı hakikî sıhhat ü selâmet ihsân ve inâyet buyurup, karîbü'z-zamanda mesrûren avdeti müyesser ve envâ'-i tebşîrât ile mübeşşer eyleye. Âmin.

Ali Paşa'nın kalelerin muhafızlığına tayin edilmesi

Me'mûriyet-i Sadr-ı esbak Ali Paşa be-muhâfaza-i kıl'a-yı hâkânî

Bâ-irâde Râmi'de mekîn-i temkîn olan Sadr-ı esbak Silâhdâr Ali Paşa Hazretleri'ne karîha-i sabîha-i saltanatîden kıl'a-i hâkânîye muhafızlığı tevcîh ü ihsân ve işbu âhir-i Cemâziyelâhir'de Râmi'den remy olunduğu hâtır-nişân oldu.

Zafer için tertip edilen tevhîd-i şerif halkasının genişletilmesi

İlâve-i zâkir be-zikr-i tevhid-i Şâkir Efendi der-mevkib-i hümâyûn

Şâh-ı velâyet-i dest-gâh, her gâh meşgûl-i zikrullah olduğu ma'lûm-ı evliyâ-yı dil-âgâh olduğundan, ziyâdesiyle germiyyet-i zikre sebeb olan şeylerin tekessürü irâde-i [220b] kerâmet-ifâdeleri iktizâsından olduğuna binâen, sancak-ı saâdet hidmet-i müstevcibü'l-mefharetinde bulunan sancaktar efendilerden Tophaneli Hûbî Ahmed Efendi ile sarây-ı hümâyûn kapıcılarından Arab Ali Efendi'nin tarîkatte eli ve zâkirlikte medhali olduğu tevâtür-yâb-ı iştihâr ve meclis-i zikrde zâkirlik etmeleri için irâde sâdır olduğu kendilere mâ-bihi'l- iftihâr oldu.

Esma Sultan'ın annesi Ayşe Sineperver Valide Sultan'ın vefatı

İrtihâl-i mâder-i mihribân-ı Esma Sultan der-semt-i Eyyûb Ensarî

Dâder-i dâver-i devrân, cennet-mekân Sultan Mustafa Han Hazretleri'nin mâder-i mihr-bânları, devletlü, ismetlü vâlide sultan, hâher-i hâkân-ı zamân İsmetlü Esma Sultan aliyyetü'ş-şân hazretlerinin dahi vâlide-i mihr-bânları olmakla, her taraftan hürmet vecîbe-i zimmet olmağın, rahat ve istirahatlerine müsaâde rû-nümâ ve tebdîl-i hevâ için her semtte saraylar müheyyâ olduğuna itinâ, birkaç aylardır ki Eyüb Sultan'da sultan saraylarına rağbet ve oralarda istikmâl-i esbâb-ı ifâkat etmiş ise de hiçbirisi de sebeb-i sıhhat olamayıp, işbu Receb-i şerîfin on üçüncü günü rıhlet-i âhiret eyledikleri resîde-i sem'-i velî-nimet-i bî-minnet olıcak, erkân-ı devlet ve dâiyân-ı saltanâta emirler irsâl ve bilfiil vâlide gibi ibcâl olarak na'ş-ı mağfiret-nakşı Hazret-i Hâlid'e nakl olunduğu emr-i ulü'l-emre imtisâl oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-Sarây-ı İstanbul

Adet-i hasene ve şenşene-i müstahsene üzere, beher sene ihrâc ve irsâli mutâd olan surre-i hümâyûnun, bu sene-i mübârekede dahi vakt ü zamanı hulûl ve Receb-i şerîfin on ikisi olan yevm-i mübâreke duhûl etmekle, pâdişâh-ı tâc-bahş ve şehinşâh-ı gerdûn-rahş, vâfir süvârî zâbitleriyle mevkib-i hümâyûndan İslâmbol Sarayı'na teşrîf ve orada olanları ba'de't-taltîf, Topkapı Sarayı'ndaki meydana nâzır olan Devrim Köşk'e sâye-res-i şevket ü iclâl ve erbâb-ı resmi huzûr-ı fâizü'n-nûrlarında rehîn-i merkez-i ikbâl buyurdukları sırada, umûr-ı surre tanzîm ve teferruâtı tetmîm olunca Devletlü Dârüssaâde Ağası Abdullah Ağa Hazretleri'ne dört yenli serâsere kaplı samur kürk giydirildiği sebeb-i tefhîm ve o hînde ağa-yı müşârünileyh hazretleri yerleri takbîl ve telsîm edip surre devesini [221a] dolaştırdığı mahalline ta'zîm ve tekmilinde surre emini Mes'ud Ağa'ya teslim eylediği *Vekâyi*'e terkîm olundu.

Padişahın Tekirdağ, Silivri ve Büyükçekmece seyahati

Rağbet-i pâdişâhî be-temâşâ-yı sayd-ı mâhî ve şikâr-gâhî

Şehriyâr-ı bülend-iftihâr, sayd u şikâr bahânesiyle bazı diyâr u emsârı geşt ü güzâr ve bu zemîn ü zaman ile ahvâl-i ibâd u bilâda ıttılâları hayli bir kâr add u şümâr olunacağı tezkâr olunarak, işbu Recebü'l-ferdin on dokuzuncu

günü saat iki sularında mâbeynciler ile Mâbeyn-i Hümâyûn Hekîmi Abdülhak Efendi'yi ve İmâm-ı sâni-i cihân-bânî Nûri Efendi'yi ve Musâhib Abdi Bey'i ve Saîd Efendi'yi ve ilm-i sayd ile elûf bazı ma'rûf ağaları alıp, tersâne önünde müheyyâ olan vapura rükûb ve Çekmece göllerini seyrederek saat on bir sularında Tekfur Dağı iskelesine vusûlleri mûcib-i inşirâh-ı kulûb olunca, eşrâf-ı hânedân-ı beldeden İbrahim Ağa'nın konağına rağbet ve bir gece kalınıp ferdâsı gün a'yân-ı memlekete ilbâs-ı hil'at buyrulduktan sonra, kar havası olduğuna intikal ve bazı esbâb-ı zâhireden istidlâl olunarak, be-tekrâr süvâr-i zevrakçe-i ikbâl ile Silivri'ye sâye-endâz-ı şevket ü iclâl olundukta, kasabayı mezkûrenin sıgâr u kibârı ve belki umûmen ihtiyâr-ı muhtârı, merâsim-i istikbâli sermâye-i medâr-ı iftihâr edip, her birisi pîş ü pes-i hümâyûnlarında kâdime-cünbân-ı sürûr-ı şâd-mânî oldukları müstevcib-i mahzûziyet-i cihân-bânî olıcak, cümlesine kat kat iltifât mebzûl ve âcizane açtıkları menzile nüzûlleri kemâl-i merhametlerine mahmûl olduğundan, bir gece orada kalınıp ferdâsı gün Büyükçekmece nâm palangaya hırâm ve oraya ba'de'l-vusûl göl kenarına nüzûl buyurmaları bâis-i ihtirâm olup, orada bulunan zümre-i sayyâd-ı bî-dâdı bi'l-münâsebe taltîf ve terâküm etmiş olan vuhûş-ı tuyûr-ı sâhib-gurûru âşikâre şikâr etmelerini teklîf buyurduklarında hayli şikâr cem' ve iddihâr ve sayyâdlar anınla iftihâr edip, akşam üzeri tehiyye kılınan konağa azîmet ve gecesi tamâmıyla rahat olunduğundan ertesi gün yine kalınmaya niyet ve bugün dünkü günden ziyâde izhâr-ı beşâşet buyrularak akşam vakti yine mebît-i devletlerine avdet ve gecesi bende-gân-ı hâssü'l-hâsın sohbetleri ile birkaç saat eğlendikleri bâdî-i şâdî-i [221b] meserret olup, nihâyet sabah olunca avdet-i hümâyûna netîce verildiyse de ahâli-i Çekmece üç gün iki gece nice nice inâyetlere zafer bulduklarından bahisle, şehin-şâh-ı rağbet-pervere derecesiz duâ ve yine bugünleri görmek arzusuyla gözlerine uyku dahi girmeyeceğini lisân-ı hâlleri imâ ettiği sıralarda, muntazır-ı makdem-i hümâyûnları olan vapur-ı pür-zûra râkiben semt-i Sitanbul'a vusûlleri, âlem-i âlemiyânı safâ-yı rûhâniye mülâkî ve Perşembe günü Râmi'ye duhûlleri sebeb-i sürûra telâki oldu.

Sadrazam İzzet Paşa'nın azledilerek yerine Reşîd Mehmed Paşa'nın getirilmesi

Azl-i İzzet Paşa ez-sadâret-i uzmâ ve nasb be-câyeş Reşîd Mehmed Paşa

Selîm Paşa'nın üzerine orduda sadrazam olan İzzet Paşa'dan dahi sadra şifa bir şey istişfâ olunamadığından anın da azli imzâ olunup, işbu Receb-i şerîfin on sekizinde Mîr-âhûr-ı kebîr Mehmed Ağa, ordu-yı hümâyûna tesyîr

olunmağın, yirmi ikisinde oraya varınca paşa-yı kişver-küşâyı makamından hatt u tenzîl ve mühr-i hümâyûn ile Rumeli Vâlisi Devletlü Reşîd Mehmed Paşa Hazretleri tebdîl olunduğu hatt-ı şerîfde tafsîl olunup, yevm-i vürûduna değin Nizâm Kaymakamı Devletlü Halil Paşa Hazretleri makam-ı sadr-ı sadârete vekîl ve bu vechile suret-i vekâleti tescîl olundu.

Çavuş İzzet Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-serheng-i şehriyârî İzzet Ağa bâ-dizdârî-i kal'a-i Sultâniye

Kırk senesi Çanakkalesi dizdarlığı ile saraydan çerâğ olan Gemici Ali Ağa'nın sefîne-i vücûdu deryâ-yı rahmette nâ-bûd ve zevrak-ı ümmîdi sâhil-i selâmette mefkûd olduğundan, dizdarlığı bu darlıkta şevketlü efendimiz Başçavuş İzzet Ağa'ya ihsân ve bu inâyetleri âdem sırasından çıkmış herîfi be-tekrar insan eyledi. Mûmâileyh İzzet Ağa devr-i Selimî'den beri mehterân-ı Enderûn'un âb-rûyu ve bütün gün çalgı çalanların nîk-hûyu olmakla, herkes zurnasını pesend ve nâme-i nihânîsini sened ettiklerinden, mehterhâne çalındıkça şöhretli şarkıları zurnada inşâ ve herkesin sürç-i lisânını lisân-ı hâl ile ifşâ eylemesi sebeb-i zevk ü safâ olmuş idi. Nihâyet otuz sekiz senesi yolu başçavuşluğa geldikte, eslâfından ziyâde alâyişe heves ve Cuma günleri destâr-ı hümâyûnun önü sıra selâmlıklara gidip gelirken bindiği atlara hâsodalılar dahi dest-res olamadıkları sebeb-i adâvet-i pîş ü pes [222a] olup, kırk bir senesi ta'lîm çıkınca ibtidâ bir zaman zurna ile idâre ve muahharen mızıka zuhûrunda "Zurna zırıltıdan ibâret" denilip İzzet Ağa'yı izzet-i nefisden avare ettiklerinde bazı müşevviklerin teşvîkleriyle süvârî ağaların borazanlığına kâil ve bu zemîn-i hurde-bîn ile ta'lîme dâhil oldu ise de iltifâta nâil olamayıp, çâresiz bilâ-istifâ ihtiyâr-ı inzivâ ettiği günlerde Râmi'ye çıkılmak iktizâ ve süvârîden mâadâsı gitmemek imzâ olundukta silâhdârağa bin ricâ ile oda-yı selâseden birer eski gitmesine ruhsat istihsâl ve bu da bu sırada gidip namusunu istikmâl etti ise de mevkib-i hümâyûnda boşu boşuna başıbozuk esvâbıyla derûn-ı kışlada geşt ü güzâr ve kendilerini arar sorar olmadığı başçavuşa mûcib-i âr olup, hemen dizdarlık-ı mezkûrun mahlûl haberi geldiği gibi ta'cîze ısrâr ve Çanakkalesi'ne dizdar oldu. Bunun üzerine ba'demâ başçavuşluk, kıççavuşluk ilgâ ve alt yanındaki ikinci çavuş bulunan Kemanî Ârif Ağa'ya icrâ olmayınca bî-çâre Ârif (Nazm);

Derd ile savma'a-i beyt-i cihânı tâif
Hedef-i tîr-i sitem yani Mehemmed Âkif

gibi bir şey olup sade eski makamına kail ve başçavuş denmediği için Makamât-ı Harirî'ye müdâvim oldu.

Çilingirzâde Ahmed Ağa'nın müezzinbaşı olması

Tevcîh-i mesned-i ser-müezzinî be-Çilingirzâde Çavuş Ahmed Ağa

Sâbık Müezzinbaşı Şâkir Efendi, çerâğ olduğu günden beri yerine kimse nasb olunmayıp, süvârîde müezzin bulunan ağaların her biri bir gün nöbet tutarak huzûr-ı hümâyûna nöbetçi imam efendi ile gidip hidmet-i kameti edâ ettikleri bâlâ-yı evrakta nakş-ı harîr-i inşâ olmuştu. Ancak bugünlerde Ramazân-ı şerîf takarrüb ettiğinden mutlak bir müezzinbaşı nasbolunmak zamîr-i münîr-i şehriyâr-ı kişver-gîrde müstetir ve bu mesned için zâde-i Çilingir tedbîr olunmak muvâfık-ı takdîr-i Rabb-i kadîr olmağın, mesned-i mezbûr ile mûmâileyh mesrûr ve hâsoda rütbesiyle virâne-i kalbi ma'mûr oldu. Hikmet-i Hudâ bir şey vücûda geleceği zaman bir esbâb-ı zâhire peydâ olmak iktizâ ettiğinden, bu maddeye de sebeb-i müstakil, işbu Şabân-ı şerîfin on sekizinci günü velî-nimet-i âlem efendimiz livâ-yı şerîf konulan kuleye öğle namazı kılmak için azîmet ve sünnet kılındıktan sonra kamet olunmasına işâret buyruldukta [222b] nöbetçi müezzin bulunamadığından, kamete kimse cesâret edemediklerine pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl intikal edip, cemaat-i hâzıradan birinin kamet etmesini fermân ve o anda kilerli Kâtib Halîm Efendi kameti ityân edip, namaz kılındıktan sonra pâdişâh-ı âli-cenâb "Müezzinler dayak yemek îcâb eder mi?" diyü silâhdârağadan isticvab buyurduklarında, silâhdârağa re'y-i rezînlerin istisvâb ve bu suâl ve cevabı işiten müezzinânı havf u haşyet istiâb ettiğinden, her biri bir tarafa şitâb etmişler ise de Çilingiroğlu'nun çeneleri kitlenip olduğu yerde kaldığı işitilince, beş on değnek tabanlarına vurulduğu âlem-i bâlâya aksettikte, şâh-ı âdil "Yalnızca Çilingirzâde'nin dayak yemesine muâdil, olsa olsa müezzinbaşı olması mukabil olur" buyurmalarıyla istidâd-ı mâder-zâd-ı çilingirî bu kadarcık bir kapı açmaya sebeb ve bununla müezzinbaşı olması bayaca bir isbât-ı hasb u neseb oldu. Hemîşe cenâb-ı hazret-i Hallâk, şâh-ı kerîmü'l-ahlâkı taht-ı saltanatlarında bâki ve cihân şâd u handân olacak nice ma'delete mülâki eyleye. Âmin.

Padişahın Hekimbaşı Behçet Efendi'ye ihsanda bulunması

Zuhûr-ı ihsân-ı şâhâne be-Ser-etibbâ Behçet Efendi

Pâdişâh-ı kişver-gîr, bende-i nabz-gîrlerin teşhîs ve her birine pek çok şeyler tahsîs buyurduklarından başka, hâlâ Hekimbaşı Behçet Efendi dâîleri

hakkında da her türlü inâyetleri azhar ve bu defa huzûr-ı hümâyûnlarında ceyb-i necîbleri müstağrak-ı zer ü zîver kılındığından fazla, tarîk-i ilmiyece mazhar oldukları Tırnovi arpalığı gibi cesîm arpalığa Sakız adası arpalığını dahi zamm buyurdukları hussâd-ı bed-nihâdı çâk çâk ve kadd-i bülend-i bî-menendlerini resîde-i küngüre-i felekü'l-eflâk eyledi.

Kaptanıderya Ahmed Paşa'ya vezir unvanı verilmesi

İhsân-ı vezâret be-Kapudân-ı deryâ Ahmed Paşa

Birkaç ay evvel liman reisliğinden iki tuğ ile kaptan paşa olan Ahmed Paşa'nın, tersânece ma'lûmâtı eslâfına fâik ve husûsiyle kendisi sâdık olduğundan rütbe-i vezârete lâyık görülüp, işbu Şabân-ı şerîfin yirmi birinci günü Bâbıâli'ye da'vet ve hil'at-i vezâret ile kamet-i istikameti müstağrak-ı deryâ-yı mevc-i mekremet oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı mağfiret-nişan der-şeb-i şenbih

İşbu kırk dört senesi mâh-ı mübâreke-i Ramazân, Şubat'ın yirmi yedinci Cumartesi gecesi iyân olmakla, zât-ı şâhâne, Kışla câmi-i şerîfinde [223a] terâvih kılacaklarını süvârî ağalara beyân ve onlar da oraya yayan seğirtip muntazır-ı makdem-i meymenet-tev'emleri olduklarından, tahmînen beş on dakika mürûrunda ezan-ı şerîf okunurken teşrîf-i şâhâne müyesser ve sünnet kılındığı gibi müezzinbaşı kameti muhayyer edip, ol vechile sadâsı mihrâb ve minbere fer vericek, nöbetçi bulunan küçük imam efendinin sesi ile vesvesesi denk ve o cihetle perdesi perdesine âhenk olduğundan, istediği gibi okuyarak namazları tekmîl ve dört rekatta bir makam tebdîl olunması çehresini tahvîl edip, öylece terâvih ve tesâbih tamâm ve cümlesi yerlerine hırâm edince, şeh-i devrân, taht kapısının önünde müezzin ağaların ilâhi okumalarını fermân ve onlar da;

Ey dertlilerin derdine derman veren Allah

ilâhisine girip şevk ü tarab ile okuduklarından sonra, bu kavlde iki üç ilâhi dahi vird-i zebân-ı bedîü'l-beyânları olunca, uşşâkta makamı meşhûr ve cümlenin müntehabı olduğu mecmûalarda mastûr olan;

Ey enbiyâlar serveri ey evliyâlar rehberi
Ey ins ü can peygamberi ehlen ve sehlen merhaba

nutk-ı can-bahşı fütâde-i fem-i gül-fem-i cumhûr olup arkasından;

Her kaçan anarsam seni karârım kalmaz Allah'ım
Senden gayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allah'ım

ilâhisini de tamâmıyla tekmîl ve bunun ardınca;

Göster cemâlin şem'ini yansın oda pervâneler

ilâhisi tertîl olundukta, Suyolcuzâde Sâlih Efendi'yle Neyzen Mustafa Efendi'nin birer na't-ı Resûl okumaları karîn-i kabûl düşüp, bu cihetle cümlesine ihsân-ı şâhâne zuhûr ve Ramazân-ı şerîfin ilk gecesi imam ve müezzin mesrûr olup, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn dersleri Kışla Câmi-i şerîfinde okunması murâd-ı pâdişâh-ı rub'-ı meskûn olmakla, öğleden sonra oraya teşrîf ve Başmukarrir Hoca Ömer Efendi Hazretleri'ni taltîfbuyurup, ders hitâmında akçe ve bohça verilerek müderris efendilerin mizâcları tashîh ve anın üzerine kimi gitmeyi tasrîh ve kimi mevkib-i hümâyûnda kalmayı tercîh eyledi.

Saray ağalarının elbiselerinin değiştirilmesi

Tahsîs-i elbise-i resmiyye be-hademe-i sarây-ı hümâyûn

Ordu tertîbi üzere Râmi'ye çıkıldıktan sonra, kanun-ı kadîm kâlıb-ı âhere ifrâğ olunması matlûb-ı pâdişâh-ı Baykara-nedîm olmakla, silâhdârağa Ramazân-ı şerîfin dokuzuncu günü sarây-ı Sitanbul'a gidip orada olan ağaları tahrîr ve ba'dehu sırmalı takye ve kaftan ve entâri ve çakşır kestirmemeleri netîce-i fermân-ı pâdişâh-ı [223b] kişver-gîr idüğünü ta'bîr-i dil-pezîr ile takrîr edip, bundan böyle takye yerine örme püsküllü fes ve öbür esbâbların yerine Mısırlı kesimi cübbe ve nîm-ten ve şalvar giyileceği herkes için bir ders olup, ancak hâsodalılar aşağı odalılardan fark olunmak dâiyesiyle, yakası sırmalı kukuleta giymeleri şâyân-ı beyân olduktan sonra, silâhdârağa sarayda olan ocakların cümlesine evvel ve âhir âmir ve sâye-i şâhânede ne söylese icrâsına kâdir olmakla, ibtidâ zülüflü baltacıların ve helvahane ve aşçılar ve sofalılar ocaklarının zâbitânına da irâde-i seniyyeyi ilân ve onlar da irâde ne merkezde ise öyle hareket edeceklerini iz'ân edince cümlesi "semi'na ve ata'na"[192] de-

192. "İşittik ve itaat ettik."

yip kisbet-i bedlerin tebdîl ve ta'rîf olunan elbiseyle gelip gideceklerin tescîl ettikleri gibi silâhdârağa bir miktar da Devletlü Dârüssaâde Ağası Abdullah Ağa'ya mülâkat ve onunla da elbise sohbetini birkaç kat ettiği ile Râmi'ye avdet ve cümlenin itâatini hikâyet eyledi.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Vukû'-ı ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-Sarây-ı Sitanbul

Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü, Hırka-i ser-tâc-ı server-i kâinat-ı aleyh-i ekmelü't-tahiyyatı ziyâret ile erkân-ı devlet, kesb-i ziynet ettiklerinden sonra süvârî ağaların dahi ziyâret etmelerine müsaâde-i seniyye erzânî ve evvelki senelerdeki gibi karîn-i sürûr-ı ser-şâr-ı şâdumânî oldukları ser-i satr-ı sahîfe-i kâm-ranî oldu.

Baştebdil Kadri Ağa'nın Sadrazam Reşîd Mehmed Paşa ile İstanbul'a gelmesi

Âmeden-i Baştebdîl Kadri Ağa ez-ordu-yı hümâyûn

Rumeli eyâletinden bu defa sadrazam olan Devletlü Reşîd Mehmed Paşa Hazretleri'ni, makarr-ı eyâlet-i Rumeli denilen Manastır kazasından ordu-yı hümâyûna getirmek üzere akdemce me'mûr olan Baştebdîl Kadri Ağa, hidmet-i lâzımesini edâ ve Ramazân-ı şerîfin yirmi dördüncü günü mevkib-i hümâyûna geldiği mesmû'-ı bây u geda oldu.

Padişahın Kadir Gecesi'nde Eyüp Sultan Camii'ni ziyaret etmesi

Teşrîf-i şehriyârî berây-ı edâ-yı salât-ı Kadr der-Câmii-i Eyyûb Ensârî

Şâh-ı kadr-şinâs, leyle-i Kadr'i ahâd-ı nâs gibi kıyas etmeyip, ol şeb-i mağfiret-sebebi ihyâ için ba'de'l-iftâr rahş-ı dil-keşe süvâr ve rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkânelerinde hezar fenâr-ı şa'şaa-i şümâr ile câmi-i Ebâ Eyyûb Ensârî'ye lem'a-nîsâr olduklarında, evvelâ salât-ı iş'ayı edâ ve sâniyen terâvih-i şerîfi ser-nâme-i duâ vü senâ ettiklerinin akîbinde, on iki rekât kadar namazını tertîbi üzere tekmîl ve derûn-ı câmi-i şerîfde itikâfa giren sulehâya atıyye-i vefîre tesbîl edip, [224a] ba'dehu civâr-ı Alemdar'da âsude-nişîn-i âfiyet olan hâher-i ekber-i zinde-ahterleri, aliyyetü'ş-şân İsmetlü Esma Sultan Hazretleri'nin sarây-ı âlilerine alay ile teşrîf ve gece kaldıkları sultan-ı müşârünileyhâyı taltîf oldu.

Râmi Kışlası'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Vukû'-ı icrâ-yı resm-i merâsim-i muâyede der-mevkib-i hümâyûn

Bu sene-i mübârekede, eyyâm-ı sıyâm yirmi dokuz günde resîde-i hitâm olup, bayram Pazar günü olacağı ma'lûm-ı enâm olduğundan, ol rûz-ı firûzda vükelâ ve ulemâ ve bilcümle menâsıb-i mu'tenâda bulunan ümenâ, vaz' olunan kanun-ı cedîd-i mehâbet-medîd üzere hâzır ve irâdeye muntazır olduklarında, muâyede-i hümâyûn resm-i vâlâsının Râmi Çiftliği'nde icrâsı merâm-ı pâdişah-ı Behram-gulâm olmağın, taht kapısının önüne bayram tahtı kurulup, vakt-i muayyenede bendegân-ı devlet-i şâhî, müterakkıb-ı makdem-i şehinşâhî olduklarında, hazret-i pâdişâh-ı Süleyman-bârgâh, taht-ı Belkıs'a makîs bir taht-ı zerrine celîs olup, ser-i saâdet-efserlerinde tâc-vârî mücevherli fes ve harvânî ve miyân-ı cihân-bânîlerinde murassâ seyf-i sâhib-kırânî, cemâl-i nûrânîlerine şa'şaa-yı şâd-mânî olduğu meşhûd-ı dîde-i erkân-ı Âl-i Osmânî olıcak, ser-hengân-ı divân alkışların resîde-i tâk-ı âsumân ettikleri sıralarda mızıka çalınmaya âgâz ve ol sâz-ı tarab-sâz ile mehâbet-i meclis bir kat daha şule-tırâz oldukta, nakib efendi hazretleri ulemâ-yı resmiyyeye tahsîs buyrulan telli imâme ve yeşil ferâce ile merâsim-i muâyedeyi cümleden evvel icrâ ve geri çekilip duâ edince, kâffe-i ashâb-ı menasıb ve erbâb-ı merâtib birbirlerini müteâkib nâil-i metâlib olduklarından sonra, hazret-i şeyhülislâm-ı muallâ-makam ve sudûr-ı fihâm-ı ma'âlî-iktisâm ve bi-ecmaihim mevâli-i izâm ve müderrisîn-i kirâm ol vechile mazhar-ı ikrâm-ı izz ü ihtirâm olarak resm-i rüsûm-ı muâyede tekmîl ve leb-i edeb ile takbîl ettikleri gibi velî-nimet-i âlem edâ-yı salât-ı ıyd-ı saîd için Eyyûb Ensârî'ye azîmet ve debdebe ve dârât ile hareketleri şâyeste-i midhat olup, ol hâl ile ba'de'l-vusûl derûn-ı pür-nûruna duhûllerinde bayram namazına meşgûl olunup, her vechile tekbîr ve tevkîr ile namaz kılındıkta yine Râmî'ye avdet ve şa'şaa-i şevket ile kasr-ı hümâyûna zînet verilince, süvârî ağaları dahi biata ruhsat bulup, sâye-i [224b] hümâvâye-i şâhânede zâbit ve nefer bu sefer evvelki sefer gibi muâyedeye zafer buldukları "Ne desek değer" denilip, ba'dehu teferruat-ı ıyd-ı saîd muhtasar u müfîd üç gün ve üç gece icrâ olunduğu sebeb-i ümmîd-i karîb ü baîd oldu.

Padişahın av için Silâhdârağa Çiftliği'ne gitmesi

Rağbet-i pâdişâhî be-çiftlik-i silâhdârî be-tarz-ı tavr-ı sayd u şikârî

Şâh-ı Baykara-nedîm, bendegân-ı kadîm ile ıyd-ı saîdin sekizinci günü silâhdârağanın Ayazağa'daki çiftliğine bir miktar süvârî ile azîmet ve reh-i rastta rastgelen şikâr-ı vahşîleri şah-bâz-ı bülend-pervâz-ı nigehleriyle say-

da rağbet buyurduklarından, hîn-i vusûllerine değin biribirine hasm-ı cân bunca tazı ve tavşan dağlara perîşân olduklarına şâh-ı zer-efşân vaz'-ı nişân buyurup, ol sûret ile çiftlik-i mezbûra vusûlleri bir zevk-i bî-bahâ ve havuz kenarındaki köşke nuzûlleri bambaşka bir safâ olup, akşam olunca taam orada tenâvül ve gecesi bâlâ-yı dâirede kalınmaya izhâr-ı temâyül buyrulup, ma'iyyet-i mülûkânelerinde müstashab olan bendegân-ı hâssü'l-hâsdan Mâbeyn-i Hümâyûn Hekimi Abdülhak Efendi ve Musâhib Abdi Bey ve Saîd Efendi, ol şeb-i pür-tarabda tuhaf sözler bulmakta biribirine tefevvuk ve husûsiyle Abdi Bey'in tıpça merakına dokunacak söz söylemesi için Abdülhak Efendi'ye irâde taalluk edince, efendi-i müşârünilcyh hekimâne zemîn ve zaman bularak "Şu simada görünen kimseler mutlaka dûçâr-ı istiskâdır. Dikkat buyrulsun" dedikçe mîr-i mezbûr külliyen bî-huzûr olup, yalan gerçek yaptığı şeyler gülünecek şeyler olmakla velî-nimet hayli eğlendiği bendegâna bâis-i meserret olup, ba'dehu istirahata ruhsat erzânî ve sâyelerinde kesb-i safâ-yı nûrânî olup, sabah olunca velî-nimet, dün gece pek mahzûz olduğunu bunlara hikâyet ve bugün de biraz keman-keş ağalara iltifât buyuracaklarını işâat buyurup, mevcûd olan keman-keşleri isimleriyle birer birer yâd ve boy-ı riyâza muhâzî tîr-endâzî olmalarını murâd buyurduklarında, kilerli Sağır Nâşid Ağa ve Sisli Çırağı Mustafa Ağa ve Kuril Emin Ağa ve Kolağası Rızâ Bey biribiriyle iddia ve "Sağır bizi geçiyor" diyü bedduâ ettilerse de Sağır'ın kulağına duâ ve bedduâ girmeyip hepsine müsâbakat edince, konulan koşuyu almaya [225a] müsâraat gösterdikte, ötekiler de ni'am-ı nüvâzişden dil-sîr-i âtıfet olmaları için ayıpları sedd ü bend ve koşudan hisse-mend oldukları ile şâh-ı cihân kabza-yı kemâna el urup onların attıkları yerden yedi kere attıkları müşâhede ve bi-hamdihi Teâlâ üçüncü atışta havayı almaya tâli'-i hümâyûnları müsaâde etmeğin, orada bulunan bendegân şâd u handân ve havacılar bin yüz elli yedi gez gittiğini ilân ettiklerinde Abdülhak Efendi, o saatte menzile durdukları sâhayı mesahâ edip tamâm geldiğine itminân-ı kalb hâsıl edince, çarçabuk bir târih tanzîm ve hâk-i pây-i emel-bahşâya takdîm eylediği bi-tıbkıhi bu mahalle terkîm kılınmıştır. (Li-münşihi);

Bendesi Abdülhak gezmiş
Bin yüz elli yedi gezmiş

lafızları târih düştüğüne şâh-ı âlem mahzûz ve iltifât-ı mahsûsa ile taltîf buyurmaları melhûz oldu. Hemân Cenâb-ı Rabbü'l-ibâd şân-ı şevket-i şâhâneyi müzdad edip, herkesi bir vesîleyle ber-murâd buyursun. Bu latîfeler ile öyleye kadar ârâm ve bir parça taam akibinde avdete kıyâm olunup, akşam ezanıyla berâber Râmî'ye vusûlleri müyesser ve teşrîf-i şâhânelerinin şüyû'u ile Râmî'de kalanlar mübeşşer oldu.

Sarıkçıbaşı Emin Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Ser-destârî Emin Ağa ez-sarây-ı dil-ârâ

Fi'l-asl seferli odasında mükemmel mehterhane var iken, davulcubaşılık şöhretiyle iştihâr bulan sarıkçı yamaklarından Emin Ağa, kırk iki senesi yolu ile hâsodaya gidip sonra sarıkçıbaşılık ile kâm-râ olduğu mahallinde imlâ olmuştu. Ba'dehu iki sene mürûrunda makdem-i şevket-meâb ile mevkib-i hümâyûn şeref-yâb olıcak, birer birer eski usûller tağyîr ve kavuk, sarık dahi terk olunduğu teşhîr olunca, sarıkçıbaşıya çerâğlık tebşîr ve Sofalı Hüseyin Ağa merhûmun ekmeği ihsân buyrularak tevkîr olundu.

Padişahın Sancak-ı Şerif ile birlikte Râmi Kışlası'ndan Kalender Kasrı'na göç etmesi

Nakl-i livâ-yı nusret-ihtivâ be-Kasr-ı Kalender-i ferhunde-fer

Padişâh-ı âlem-penâh, Karadeniz'in boğazı boş kalmamak emeliyle, işbu mevsim-i sayfda o semtlere münâsib bir mahalle livâ-yı şerîfi götürmeyi tensîb ve cümlenin reyiyle Kalender Köşkü'ne vaz'ı tasvîb olunup, zât-ı şâhâneleri için dahi Tarabya nâm sâhil-i bî-muâdilde bir cesîm yalı tanzîm olunmağın, işbu Zilkade'nin sekizinci Salı günü, livâ-yı fahr-i enbiyâyı alarak alay ile Râmî'den hareket [225b] ve berren beş saatte kasr-ı Kalander'e muvasalât olunduktan sonra, erkân-ı devlet istihsâl-i ruhsat ile herkes yerine avdet ve zât-ı şâhâne dahi Tarabya'daki yalıya sâye-endâz-ı şevket ü mehâbet olduklarına cihân izhâr-ı şâdî ve meserret edip, süvârî kullarını dahi civâr-ı tâc-dârîlerinde olan Bibika nâm Boyar-ı bî-yârın yalısına tahsîs ve bu vechile takrîbleri sebeb-i semere-i teşhîs oldu.

Padişahın Karadeniz Boğazı'ndaki kaleleri teftiş etmesi

Teşrîf-i pâdişâh-ı âlem-penâh be-temâşâ-yı kıl'a-i Boğaz-ı Bahr-i siyâh

Şâh-ı pür-intibâh hazretleri, dâima esbâb-ı refâh-ı ibâdullaha hasr-ı efkâr eyledikleri mahall-i iştibâh olmadığı, her hâl-i şefkat-iştimâllerinden istidlâl olunduğundan başka, bu aralık Tarabya'ya teşrîf-i şevket-rediflerinin ertesi günü beş çifte döşekli kayığa binip Boğaz'dan dışarı ve Telli Tabya'yı ve sâir kaleleri temâşâya rağbet ve kal'aların hâfızı ve umûmen boğazın muhafızı Hamîd Ağa'ya dikkat etmesi için hayli sohbet söyleyip avdet buyurdukları, resîde-i serhadd-i sıhhat oldu.

Peşkirağası Sinobî Süleyman Ağa'nın Topkapı Sarayı'na gönderilmesi

Def'-i peşkirağası ez-mevkib-i hümâyûn be-sû-yı Sarây-ı Sitanbul

Bundan evvel gidilen Râmî Çiftliği İslambol sarây-ı hümâyûnu gibi mahfûz olmadığından, süvârî ağaların zâbit ve neferi ekseri serseri geşt ü güzâr ve zabt u raptlarına nizam zâbitleri ve gerek kanunca zâbit olan peşkirağası kâdir olamadıkları âşikâr olunca, şehriyâr-ı bülend-iktidâr hazretleri, Tarabya nâm sâhile sâye-i istikrâr saldıklarında, süvârîler câr-ı mülâsıkları olan yalıda hem-civâr bulundukları hasebiyle be-gâyet edibâne hareket farîzâ-yı zimmet ve vecîbe-i ubudiyetleri iken, bilâkis hareketi iltizâm ve İslâmbol Sarayı'ndaki gibi ba'de't-taam oynadıkları oyunları yine oynamaya kıyamları sebeb-i iğbirâr-ı şehriyâr-ı Behram-gulâm olup, o saatte ibtidâ Peşkirağası Sinobî Süleyman mazhar-ı infiâl ve "Bu Sinobî zünûbu bilmez hayvan gibi bir insandır" diyü berâet-i istihlâl tarîki ile İslâmbol Sarayı'na irsâlden sonra, süvârî ağalara nizâm zâbitânı nezâret etmelerini irâde ve bundan böyle asker gibi hareket etmeleri, sırkâtibi efendi vasıtasıyla ortaya nihâde olundukta, cümlesi ber-vech-i peşîn "semi'na ve ata'na"[193] deyip, kâtib efendi gittikten sonra birkaç alîl-mizâc bu hareketten iz'âc olunduklarından, içlerinde kilerde Tatlıcı Mesud Ağa ve biri Edhem Ağa kıdemlerine itinâ ve "Yirmi beş sene [226a] saray bekledikten sonra süvârîde nefer olmak fena değil mi?" diyü Kolağası Rızâ Bey'e sûzişli sözler söylemeye ictirâ ettikleri sırada, sâir lapacılar da bu gibi sözler peydâ ettikleri muhalif-i rızâ iken Rızâ Bey kişizâde olduğundan bu evza'a tahammül edip, onların sözlerini kâlıb-ı ahere ifrâğ ve sırkâtibi efendinin müsâmahasıyla "Fıtık illetine mübtelâ olan birkaç ağa İslâmbol Sarayı'na ruhsat ricâ ediyorlar" diyerek sem'-i şâhâneye iblâğ ettikte, velî-nimet-i âlem mahz-ı merhametten halk olunmuş bir pâdişâh-ı a'zam ve şehinşâh-ı muazzam olduğundan, bende-i derem-herîdelerin kusûr-ı nâgeh-zuhûrların mestûr ve ayn-ı askerîye mümâsil harekete vücûdları mütehammil olamadığını ma'zûr buyurdukları *Letâif-i Vekâyi*'e mastûr oldu.

Karadeniz'de Ruslara ait bir savaş gemisinin ele geçirilmesi

Teshîr-i firkate-i Rusya der-Bahr-i siyâh ez-taraf-ı donanma-yı hümâyûn

Rusyalının Karadeniz Boğazı'ndan çıkan gemilerinden bir büyük fırkatesini, Devlet-i Aliyye'nin donanması zapt ettiğini Kaptanıderya Papuççu Ahmed Paşa hâk-i pây-i şâhâneye takrîr ve mahzûziyet-i mülûkâneyi mûcib olduğu *Vekâyi*'e tastîr olundu.

---

193. "İşittik ve itaat ettik."

Büyükdere sahrasında Kurban Bayramı kutlamaları

İcrâ-yı resm-i muâyede der-sahrâ-yı Büyükdere

İşbu kırk dört senesi ıyd-ı adhâ, Haziran'ın beşinci gününe tesâdüf eden Cumartesi günü olmakla, muâyede resm-i bâlâsının icrâsı Büyükdere'de musammem ve o cihetle bayram tahtının oraya kurulacağı müsellem olduğundan, arife günü taht-ı zerrîn ol fezâ-yı zümürrîdine kurulup, bayram günü pâdişâh-ı bahr u berr yedişer çifte yaldızlı kayıklar ile deryâya zîb ü fer verdikte, erkân-ı saltanat teşrîfât-ı devlet üzere pây-i taht-ı hümâyûnu leb-i edeb ile takbîl ve resm-i muâyedeyi bu vechile tekmîl ettiklerinden sonra, salât-ı ıydı dahi ol sahrâ-yı dil-küşâda edâ ve ba'dehu toplar endahtıyla Tarabya Yalısı'na avdet-i mülûkâneleri meşhûd-ı dîde-i dünya olduğu gibi ağaların muâyede etmelerine müsaâde-i seniyye erzânî ve kemâl-i şefkat-i şahâneleri ile cümlesini dâhil-i zümre-i kâm-rânî buyurdular.

Mîralay Hüseyin Bey'in askerlikten ihraç edilmesi

İhrâc-ı Mîralay Hüseyin Bey ez-silk-i askerî

Asâkir-i hâssa piyâde alayına mîralay olan gulâm-ı Hüsrevî'den Hüseyin Bey, şebâb-ı serîü'ş-şitâba şîfte bir mîr-i aşüfte olmakla, âşikâre ve nühüfte her şeye firîfte olduğu mesmû'-ı mukarrebîn-i hurde-bîn olıcak, silk-i askerîden ihrâcını irâde taalluk ve binbaşılardan [226b] Telvezâde Mehmed Efendi def'aten mîralay olarak akrânına tefevvuk eyledi.

Kapıcılar Kethüdâsı Cebbarzâde Abbas Beyefendi'nin azledilip sürgüne gönderilmesi

Azl u nefy-i Kethudâ-yı bevvâbîn Cebbarzâde

Birkaç aydan beri kapıcılar kethüdâlığı mansıbıyla hâiz-i itibâr ve nâil-i iftihâr olan Cebbarzâde Abbas Beyefendi, ordu-yı hümâyûna asker sürmek üzere Anadolu'nun orta koluna me'mûr ve vardığı kazalarda 'adem-i muvafakati meşhûr olmakla azline mecbûr olunup, rütbesinin ref'iyle kapıcılar kethüdâlığı mîr-âhûr-ı sâni Nuri Paşazâde Cemal Bey'in nâmına mastûr ve menşûr-ı küçük mîr-âhûrî ile Sâlih Paşazâde Kapıcıbaşı Mehmed Bey mesrûr oldu.

1245 (1829/30) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Beyân-ı vekâyi'-i sâl-i nev-sâl-i hamse ve erba'în ve mi'eteyn ve elf

İşbu bin iki yüz kırk beş senesi, re's-i sâl olan yevm-i mükerrem-i Muharrem, Sebt günü der-âguş-i zîb ü zînet-i âlem olduğu mazbût-ı erbâb-ı seyf ü kalem olmakla, şeyhülislâm-ı muallâ-makam ve kaymakam-ı ma'âlî-ittisâm hazerâtı, tebrîk-i sâl-i cedîd-i meymenet-bedîd ümidiyle rûy-mâl-i hâk-i pây-i hazret-i pâdişâh-ı kerîmü'l-hısâl olup, tahmînen bir saat miktârı nâil-i nüvâziş-i tâc-dârî olduklarından sonra avdete me'zûn ve süvârî ağalar da Muharremiye nâmıyla mazhar olageldikleri inâyete yine makrûn oldukları, dâhil-i sahâif ü *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûn* oldu.

İngiltere büyükelçisi şerefine Büyükdere'de divan tertip edilmesi

Tertîb-i divân-ı âli-şân berây-ı sefîr-i kebîr-i devlet-i İngiltere der-Büyükdere

İngiltere devlet-i fahîmesi tarafından ba's olunan sefîr-i kebîr için Muharremü'l-harâmın on birinci Salı günü Büyükdere'de divân-ı âli kurulup, ol mecma'a elçi bey kaide-i devlet üzere da'vet ve huzûr-ı hazret-i kaymakamîde elmas kopçalı harvânî iksâsıyla mazhar-ı riâyet olup, bir saat sonra huzûr-ı mehâbet-mevfûra duhûl ve usûl-i mahâsin-şümûl üzere takdîm ettiği nâme ve hedâyası karîn-i kabûl oldu.

Bostancıbaşı ve topçubaşı tabirlerinin kaldırılması

İhsân-ı rütbe-i mîr-i mîrânî be-ser-bostâniyân ve topçubaşı

Istılâh-ı avâm üzere söylenen bostancıbaşı ve topçubaşı tabîrleri, ba'dezîn tağyîr olunmak için Bostancıbaşı Tatar Osman Ağa ile Topçubaşı Numan

Ağa'ya rütbe-i mîr-i mîrânî erzânî ve bostancıbaşıya muhafız paşa ve topçubaşıya topçu paşa ta'bîri sebeb-i unvân-ı kâm-rânî oldu.

Cündî Abdülkerim Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Eski-i hazine Cündî Abdülkerim bâ-dizdârî-i Bozcaada

Enderûn-ı hümâyûn hademesine çerâğlık olarak ihsân buyrulagelen dirliklerden Bozcaada [227a] dizdarlığı dahi bugünlerde mahlûl ve meslek-i kudemâda görünen Cündî Abdülkerim Ağa mahlûl-i mezbûra mevsûl olup, eskilik unvanı ilm-i maânî, hırz-ı cânı olan Ahmed Necib nam bir merd-i mürüvvet-kânî ocak yolu kaidesince ol hidmete namzet olduğu sebeb-i beyân-ı abd-i âciz-i bî-tâb u tüvânî oldu.

Padişahın İkinci Çuhadâr Raşid Ağa'ya ihsanda bulunması

Nâil-i nân-pâre şüden-i İkinci Raşid Ağa der-mevkib-i hümâyûn

Kanun-ı kadîmede kadri muteber ve şimdiki hâlde tig ü teber-i lâ-yu'teber görünen gediklerin biri de ikinci çuhadârlık idüğü mahlûllerinde muharrer iken, cenâb-ı müsebbibü'l-esbâb, her kuluna bir yüzden feth-i bâb edegeldiğinden, ikinci Hûbî Râşid'e de taam tabhını vesîle-i şiddet-i esbâb-ı intisâb edip, tabh ettiği taamlardan şevketli efendimiz lezzet-yâb ve "İkinci bana taam pişirsün" diyü emr-i fermânları Râşid'i kâm-yâb ettiğinden, mevkib-i hümâyûna azîmetten evvelce süvârîye ata binmeyi bilmediği hâlde âdetâ onbaşı olduğu mahallinde söz başı gibi idi. Ne hâl ise bu defa düşen bir ekmek ile kalbi şen ve çerâğlık ile dîdeleri rûşen olduğundan başka Râmi'de kalmasına irâde sudûru gönlünü gülşen eyledi. Ancak uhdesinde olan onbaşılık nişanına Galata Sarayı'ndan gelme Kalpaklı Hüseyin Ağa bâ-imtihan nâil ve kılıcı ekmeği olarak altın tuğralı nişanı hâmil oldu.

Neyzen Mustafa Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Neyzen Mustafa Efendi bâ-mâhiyye ez-sarây-ı hümâyûn

Ağayân-ı hüner-mendândan, kilerde Neyzen Mustafa Efendi'nin nây-ı nâlânda nazîri nâdir ve sadâsının dahi emsâli olmadığı zâhir olduğundan fazla, yazısı Yakut-ı Musta'sime mümâsil ve sülüsde Şeyh'in hattına mukabil iken, sefer-i pür-hatâr zuhûrundan beri çok şeyler tab'a fütûr verdiği, herkesi güm-keşte-i râh-ı şuûr ettiğinden, mukarrebân-ı hazret efendi-i mûmâileyhin

haysiyetinden bahse istihsâl-i ruhsat edemediklerini iz'ân ve bir zemîn ü zamân ile Hacc-ı şerîfe gitmeyi istizân ettikte, taraf-ı şâhâneden yüz kuruş mâhiye ihsân buyrularak çerâğlığı istihsân buyrulduğu, dâhil-i zeyl-i sahâif-i *Letâif-i Vekâyi'*-i evrak-ı perîşân oldu.

Tarabya'da inşa edilen hâs ahırın çökmesi

İnhidâm-ı âhur-ı hâs-âhur der-sâhil-i Tarabya

Pâdişâh-ı müeyyed min-indillah hazretleri için, Tarabya'da tanzîm olunan sâhil-i bî-muâdile nakl-i hümâyûn vukû'undan sonra, süvârî bârgîrlerine bir ahır yapılması [227b] fermân ve çerden çöpten yapılmaması için mimarağa bulunan Mühendis Mahmûd Efendi dâmen der-meyân etmiş ise de mimarağanın tab'-ı mimârîyesi fenâ ve o cihetle yaptırttığı binâ pâyidâr olmayıp, bârgîr bağlandığı gün şedîdce esen rüzgârda kârı tamâm ve baştan âhire kadar ahır-ı mezbûr müşrif-i inhidâm olup, baş tarafta bulunan on bir bârgîr nimet-i hayattan dil-sîr olmağın, mâ-bâkisi savm-i samedânîde masûn ve cümlesi hurde-hâş olmadığı tesliyet-i derûn olduğu hâlde, mimarağanın bu maddede vâki olan taksirâtı sâir ta'mîrâtı gibi kabil-i ta'mîr olamayıp, o anda menfâsına tesyîr ve mansıbıyla selefi Halîm Efendi tevkîr olunduğu şâyeste-i zabt u tahrîr oldu.

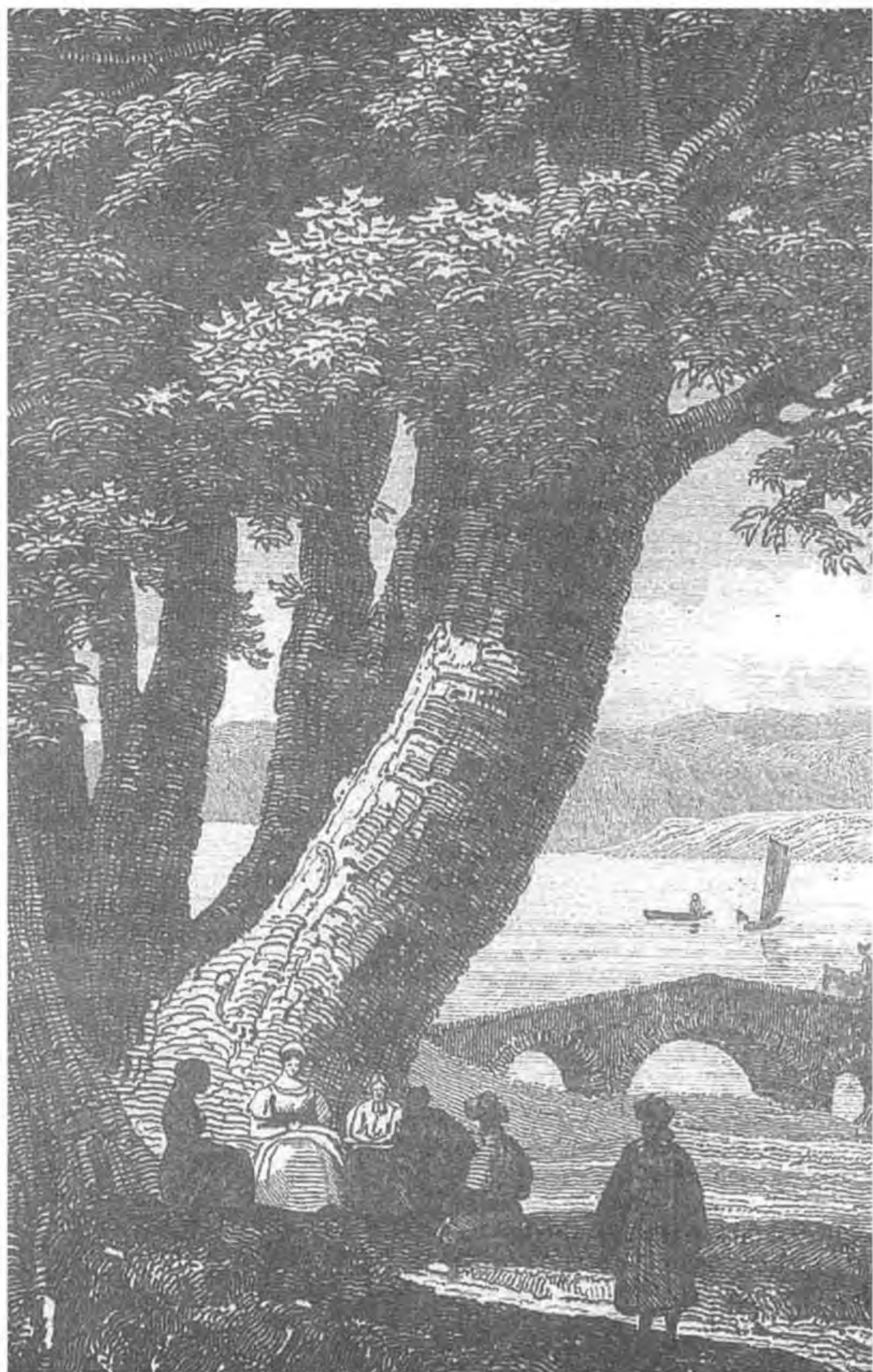
Silâhdâr Abdullah Ağazâde Abdülkerim Bey'in çerâğ edilmesi

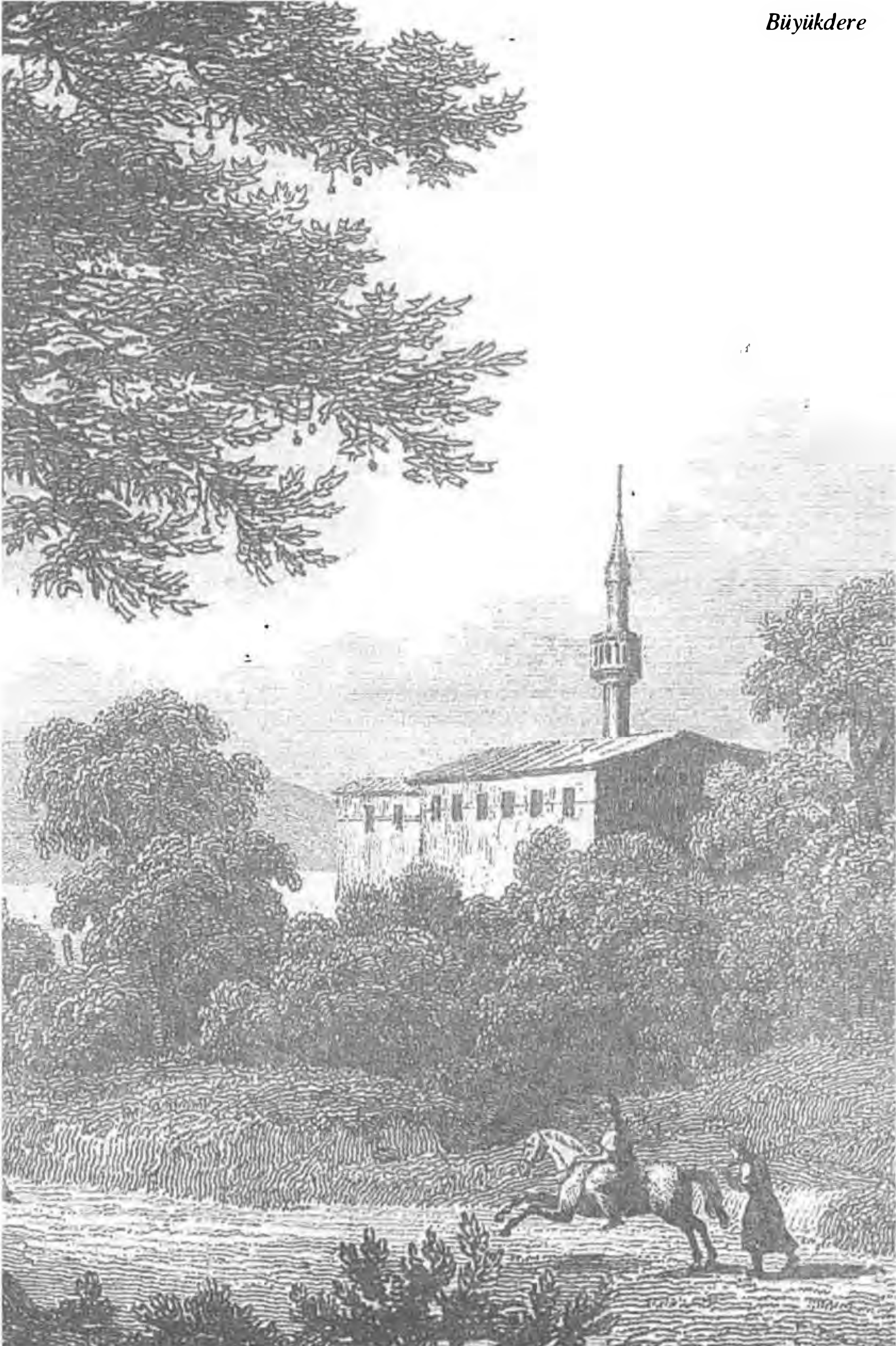
Çerâğ-ı Silâhdâr Abdullah Ağazâde Abdülkerim Bey ez-hâne-i hâssa

Otuz târihinde tüfengîbaşılıktan Kuşadası tevliyetiyle çerâğ olan Canikli Sarı Abdullah Paşazâde Mehmed Bey'in mürg-i rûhu kafes-i tenden cüdâ ve dâne-i ömrü kuş yemi gibi tükendiği Hüdhüd-i peyâm-âver vasıtasıyla hâsodalıların gûşuna ilkâ ve her biri Kuşadası tevliyetine bir sâki-i saka-yı hoş-likâ olunca, mîr-i merkûmun tevliyetten payını hâsodada kaynı olan Silâhdâr Abdullah Ağazâde Abdülkerim Bey;

Ederdim mürg-i dil ile yâre irsâl peyâm amma
Bu yerlerden kuş uçmaz n'eyleyim semt-i dil-ârâya

meâlini imâ ederek, mâbeyncilerden taalluk-ı tâmınesi olduğu Bekir Efendi'ye haberler irsâl ve merhûmun âşiyânesi âşiyâne-i bûm u gurâb olmaması için, türâbına hürmet olunmak zımnında tekrâren takdîm-i arz-ı hâl edince, efendi-i müşârünileyhin anka-yı hümâ-yı himmeti bâlâ-pervâz ve Abdülkerim Bey hakkında ettiği niyâz-ı sahîfe-tırâz kabûl-i i'zâz oldu. Hemân

Büyükdere

Cenâb-ı bî-şerîk ü bî-enbâz, pâdişâh-ı dil-nüvâzın ömr-i şerîfin tûl u dırâz ve her bende-i şermendelerin perr ü bâl-i ihsânları ile uçmağı cümleye mâye-i sermâye-i imtiyâz eyleye. Âmin.

Prusya elçisinin İstanbul'a gelmesi

Ruh-sûden-i sefir-i Prusya be-atebe-i ulyâ-yı Hüsrevâne

Prusya devleti tarafından gönderilen orta elçi için dahi Muharremü'l-harâmın yirmi altıncı Pazar günü, Büyükdere'de divân-ı âli kurulup, erkân-ı Âl-i Osmânî resm kayıklarıyla geldikleri zaman elçi bey dahi hayme-i mahsûsasına nüzûl ve divân-ı âli-şân münâsebetiyle [228a] dizilmiş asâkir-i muntazamayı seyre meşgûl iken kaymakam paşa tarafından da'vet ve rüt-besine göre hil'at giydirilip, oradan otak-ı Süreyyâ-nitâka isrâ ve resmler icrâ olunarak dâhil-i huzûr-ı hazret-i şeh-i vâlâ olduğunu, süferâ-yı sâire haymelerinden seyr ü temâşâ ettikleri sıralarda muâmele-i resmiye tamâm ve pâdişâh-ı Behram-gulâm Çubuklu nâm mesîre-gâha gittikleri ser-levha-yı hulâsâ-yı kelâm oldu.

Silistre Kalesi'nin Rusların eline geçmesi

İstilâ-yı Rusya be-kal'a-i Silistre

Devlet-i Aliyye muhârebeye mübâşeret edeli, serhâdâtın muhâfazasına me'mûrlar bezl-i makdûrda kusûr ettiklerinden düşmana kuvvet ve İslam'a dehşet gelmekle, bilâ-muhârebe kıl'a' ve bık'aı teslîm ve geri çekilerek Silistre'yi dahi verdikleri muvahhidîn-i dîne 'azâb-ı elîm oldu. Bu haber-i bârid sem'-i şâhâneye vârid olıcak, civârlarında olan livâ-yı fahr-i enbiyârun ziyâretine rû-be-râh azîmet olup, müstehakk-ı icâbet olacak mertebe tazarru ve niyâza âgâz ve bu derde zât-ı ulûhiyetten başka çâre-sâz olmadığını itirâfları medâr-ı tesliyet-i bende-gân-ı mahrem-i râz oldu. Hemân Cenâb-ı Hayy-i Müsteân, akreb ezmânda kâffesinin istirdâdı ile amme-i ibâdı şâd u dil-şâd ve bilâd-ı İslâmiyye'yi be-tekrar ma'mûr u âbâd buyursun. Âmin.

Hazine ağalarından Ahmed Necîb Efendi'nin vefatı

Vefât-ı eski-i oda-yı hazine-i hümâyûn Ahmed Necîb Efendi

Hazine odasının eskisi olan kâmil ve edib, meşhûr Ahmed Necîb, iki aya karîb, tabîb eline düşdü ise de şifâ-yâb olmak nasîb olamayacağından Hastalar'a

irsâl ve vekâletiyle bıçaklı eskilerden Giyimbaşızâde Osman Ağa ibcâl olunduktan sonra, kendisi üç gün mürûrunda irtihâl ve emr-i ilâhiye imtîsâl eyledi. Hemân Rabbimiz Teâlâ, yevm-i haşr u neşrde menşûr-ı âmâlini nukûş-ı mağfiret ile tezyîn ve nâm-ı nâmîsini ser-defter-i süedâda sadr-nişîn-i makâm-ı â'lâyı illiyyîn eyleye. Âmin. Çünkü merhûm u mağfur şürekâmız içinde fart-ı zekâ ile meşhûr ve derse bakmadan başka kimseye mecbûr olmadığından, okuduğu dersi birkaç kere okumuş gibi cümlemize takrîr ve hocamız kadar kendüye tevkîr etmemiz lâzım geldiği beyân-ı vech-i tahrîr olmuştur.

Müşârünileyhin icmâl-i hâli: Onbeş târihinde dünyaya gelip onaltıda hazineye yazıldığından 'iyân ve yirmi sekiz senesi yatağıyla Enderûn'a alındığından [228b] müstebân olup târih-i mezkûrdan ilâ vefâtihi derse çalıştığı ma'lûm-ı ahâli-i Enderûn ve nüket-i mezâyâ sahîfe-i derûnunda gûyâ âyet-i "Nun ve'l-kâlem ve mâ yusterûn" [194] olup, nihâyet kırk dört senesi mevkib-i hümâyûna çıkıldıkta, merhûm İslâmbol Sarayı'nda dersiyle meşgûl iken göç eskisi Abdülkerim, çerâğlık ile mazhar-ı terkîm olunca eskilik kendüye teveccüh ve mevkib-i hümâyûna celbi tefevvüh olunup, hemen tarafına âdem irsâl ve geldiğiyle gavâil ile işgâl ederek ömrü âhir ve vücûd-ı fezâil-alûdu mehekk-i hâk ile "kem tereke'l-evvelu li'l-âhiri"[195] oldu.

Süvârî Mîralayı Aşkar Bey'in Rumeli'den İstanbul'a gelmesi

Âmeden-i Aşkar Bey ez-ordu-yı hümâyûn be-hâk-i pây-i şâhâne

Süvârî mîralaylarından İzzetli Aşkar Bey'i, Sadrazam Reşîd Mehmed Paşa bazı şeyleri şifahen ifâde etmesi için hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhiye tesbîl etmeğin, mîr-i mûmâileyh Muharrem'in yedinci günü, Tarabya'da rûy-mâl-i hâk-i pây-i şâh-ı kerîmü'l-hısâl olup, orduca ma'lûmatını takrîr ve ba'dehu Bâbıâli'ye tesyîr olunduktan sonra yine ordu-yı hümâyûna iâde olunduğu, sahâif-i *Vekâyi*'e tastîr olundu.

Hassa Tabibi Abdülhak Efendi'ye Mekke pâyesi verilmesi

İhsân-ı pâye-i Mekke-i Mükerreme be-Tabîb-i hâssa Abdülhak Efendi

Fakîrin büyük kardeşi, Hekimbaşı Behçet Efendi'nin küçük kardeşi Abdülhak Efendi'den, Hakk'ın inâyetiyle tab'-ı şâhâne mahzûz ve o cihetle terfî'-i

194. "Nun, kaleme ve (kalem tutanların) yazdıklarına andolsun ki", Kur'ân-ı Kerim, Kalem Suresi, 1. ayet.
195. "Öncekiler sonrakilere neler bıraktı." Hadis-i Şerif

rütbe etmesi melhûz idi. Bu defa me'mûl olunduğu vech üzere Mekke-i Mükerreme pâyesinin menşûr-ı âlisi huzûr-ı müstevcibü's-sürûrda yeden bi-yedin teslîm ve ol dahi hâk-i zemîni takbîl ve telsîm eylediği edâ-yı şerâit-i tuhfe-i ta'zîm oldu. Hemân Cenâb-ı Hudâvend-i alîm, pâdişâh-ı heft-iklimi serîr-i saltanatta dâim ve vücûd-ı lâzımü'l-mevcûdunu saray-ı sıhhatte kaim eyleye. Âmin. Çünkü pâye-i mezkûrun sürûrundan hissemiz âşikâr ve leylen ve nehâren tanzîm olunan pâye târihlerinin bir tanesini olsun *Letâif*'e terkîm edeceğimiz der-kâr idüğünden, Vehbizâde Hayri Efendi'nin târih beyti li-maslahatin intihâb ve teberrüken sahâif-i *Vekâyi*'e kayd olunması icâb etmişdir.

Söyledim Hayrî hicâzî nağmeden târîh-i tâm
Aldı Abdülhak Efendi Mekke rütbesin sezâ

Tarabya'daki Osman Reis Mescidi'nin genişletilmesi

Tevsî'-i Mescid-i Osman Reis be-himmet-i tab'-ı mimâr-ı silâhdâr-ı cihândarî der-Tarabya

Tarabya İskelesi'nde, Osman Reis nam sâhibü'l-hayrın ihyâsına muvaffak olmuş olduğu mescide, [229a] reis-i merkûmun nâmı ile'l-ân rahmet ile yâd ve rûh-ı revânı evkat-ı hamsede şâd olduğuna silâhdâr-ı dindâr irşâd olup, hemen tevsi'ini murâd ve etrafta münâsib yerleri mescide zam ve ilâve ile nîm kâr-gîr bir câmi bünyâd edip, cemî' tetimmâtını tekmîl ve derûnuna mahfel-i hümâyûn vaz'ıyla rızâ-yı şâhâneyi tahsîl ettikten sonra, minâresinin resmini tağyîr ve kurşunlu külâh yaptırttığı Beytullah'a mezîd-i ta'zîm ü tevkîr olup, güya müceddeden bir câmi-i muallâ inşâ ve yine bânî-yi evvelin nâmını kemâkân ibkâ etmesi ervâh-ı ashâb-ı hayrâtı ihyâ etmiştir. Bunun üzerine şehriyâr-ı bülend-iktidâr hazretleri, Saferü'l-hayr'ın ibtidâki cumasında câmi-i mezkûra selâmlık edip salât-ı cumayı orada eda ve nöbetçi bulunan İmâm-ı evvel Zeynelabidin Efendi Hazretleri hulûs ile duâ edip, bânî-yi sâniyi evvelkinden sonra tezkâr ve her birinin eser ü âsârını nâdire-i rüzgâr add ü şümâr eylediği sahâif ü 'e bir kıssa-i bergüzâr oldu.

Padişahın Tarabya'dan Râmi Kışlası'na dönmesi

Hareket-i hümâyûn ez-sâhil-i Tarabya be-kışla-yı çiftlik-i Râmi

Birkaç günden beri, Tarabya'dan Râmi Çiftliği'ne nakl-i hümâyûn, murâd-ı pâdişâh-ı rub'-ı meskûn olmakla, işbu Saferü'l-hayr'ın dokuzun-

cu Pazar günü saat on bir buçukta, sancak-ı saâdetin sâye-res olduğu kasr-ı Kalender'den şevketlü pâdişâh-ı âlem-penah -eyyedehullahu bi'n-nasri ve'l-ilâh-[196] efendimiz hazretleri, eşref evkatta harekete ibtidâr ve berren teşrîf buyuracaklarından esb-i eşheb-i eşbeh-endâma süvâr olduklarından, sancaktar efendiler livâ-yı fahr-i enbiyâyı alıp der-âguş-ı dûş-ı iftihâr ettikleri alay-ı vâlâya sermâye-i saâdet olmağın, ol vechile vükelâ-yı devlet Râmi Çiftliği caddesine azîmet ve nihâyet Kalender Köşkü, Râmi'ye berren beş saat olduğu ma'lûm-ı velî-nimet olduğundan, Şeyhülislâm Efendi Hazretleri'nin şeyhûhetine hürmet ve Rumeli Kazaskeri Yahya Beyefendi ile nakîb efendiye de merhamet buyurup, bahren gitmelerine ruhsat buyurduklarından sonra, Kaymakam Hulusî Paşa ve Serasker Hüsrev Paşa ve zî-rütbe ulemâ ve sâir ashâb-ı menasıb-ı mu'tenâ dâhil-i alay-ı vâlâ olduklarında, cümlenin önünde süngülü mızraklarıyla süvârî ağalar ve asâkir-i hâssa pîşrev-i hırâm u ihtirâm ve dört saatte Kâğıthane sahrâsına nasb-ı hıyâm-ı ârâm olıcak, orada bir miktar teneffüs hâsıl ve ba'dehu azîmete tab'-ı şâhâne mâil olduğuna binâen hazırlanan hintoya ikbâl buyurulmayıp, hemen esb-i [229b] istiğnâ ile beş buçuk saatte Râmi Çiftliği'ne vusûl müyesser ve duâ vü senâ ile sancak-ı saâdeti geçen sene koydukları kuleye nasbetmek mukadder olduğu ile süvârî ağalar kışladaki odalarına kemâkân iskân ve asâkir-i hâssa da tabyalara yerleşmek fermân oldu.

Râmi Kışlası'nda Tevhid-i Şerîf zikrine devam edilmesi

Devâm-ı Şeyh Şâkir Efendi be-kelime-i tevhîd der-civâr-ı Sancak-ı Şerîf

Sancak-ı şerîf Şeyhi Şâkir Efendi, yetmiş tane Muhammed ismiyle be-nâm zevât-ı kirâm ile yetmiş bin kelime-i tevhîde devâm ve bu suretle peyâm-ı fevz ü nusrete müterakkıb olduğu istişmâm olundu.

Derviş Hâfız Ali Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Derviş Hâfız Ali Ağa ez-hâne-i hâssa

Gürûh-ı dervişân-ı dil-rîşân-ı perîşân-nişândan Hâfız Ali Ağa, yirmi sekiz senesi Galata Sarayı'ndan hazineye alınıp sâl-i âtiyede silâhdârağa kaftancılığına sezâ ve dokuz sene mütevâliyen mesned-i mezbûrda ibkâ olunduktan sonra, Silâhdâr İlyas Ağa, infisâline yakın çantacılık mesnediyle kâm-bîn

196. "Allah ona devamlı surette yardım etsin"

edip, iki sene mürûrunda Silâhdâr-ı nâm-dâr Ali Ağa Hazretleri'nin himmetiyle hâsoda ile mesrûriyeti meşhûd-ı dîde-i ibret-bîn ve çok geçmeden dâhil-i aded-i erbain olmağın, işbu kırk beş senesi çerâğlık ile kâm-yâb ve âhir vaktinde nemalı nân-pâre ile feyz-yâb oldu. Hemân cenâb-ı Rabb-i gafûr cümleyi dil-hâhı üzere mesrûr ve muharrir-i hakîrin dahi nây-ı dil-i nâlânına mazhar-ı eltâf-ı şâh-ı mansûr eyleye.

Rusların Edirne'yi istilâ etmesi

İstilâ-yı Rusya be-hıtta-i eyâlet-i elviye-i Edirne

Rusyalı, Şumnu'ya zafer bulamayıp Derviş Yovan'dan Balkan'ı aşarak Edirne'ye takarrübü, muhafızı bulunan zâtın mesmû'u olıcak, envâ'ı evhâma zâhib ve bilâ-nizâ memleket-i cesîmeyi teslîme tâlib olup, li-maslahatin Aragdin generali istikbâl ve bu sırada "Halakallahu li'l-hurûbi ricâlen ve li-kas'atin ve serîdin"[197] meâlini mîsâl getirdiği hasbihâl-i vakt-i hâl oldu. Rabbimiz Teâlâ Hazretleri pâdişâh-ı âlem-penah efendimizi gayûrlara karîn ve cesûrlara mukarin eyleye. Âmin. Bunun üzerine eltâf-ı ilâhiye inzimâmıyla tedârikât-ı kâviyyeye teşebbüs mümkün iken "Mütâreke yahud musâlâha olsa da fenâ olmazdı" diyenlerin hâtır-ı âtırları için müsaâde buyruldu ise de şâyet düşmen-i dîn hod-bîn görünmek ihtimâline mebnî, asdika-yı devlet ihtiyâta riâyeten bedenlerinden birkaç bin âdem techîz ü tahrîr ve asâkir-i hâssa alaylarından dahi bir iki alay Muhafız Osman Paşa ma'iyyetiyle Çorlu'ya tesyîr olunmak ahsen tedbîr olduğun [230a] takrîr etmeleriyle, pâdişâh-ı kerîmü'l-ahlâk bu ittifâka kemer-bend-i vifâk olup, Filibe taraflarında külliyetli asker ile tevârüdü tevâtür bulan İşkodralı Mustafa Paşa'ya dahi evâmir-i aliyyeler irsâl ve Edirne'ye doğru gelmesine isticâl olunduğu muvâfık-ı vâkiü'l-hâl oldu. İnşallahu Teâlâ cenâb-ı Mevlâ velî-nimet-i âlemi hayırlı harekete muvaffak ve asdika-yı devletin sa'y u gayretlerini muhakkak buyursun. Eğerçi "es-sulhu seyyidü'l-ahkâm"[198] kavl-i şerîfi zeban-zed-i havâss u avâm olmuş ise de;

Bu mesel ile bulur cümle düvel fevz ü felâh
Hâzır ol cenge eğer ister isen sulh u salâh

denildiğinden li-maslahatin bu tedbîr-i dil-pezîr karâr-gîr olduğu zeyl-i *Vekâyi'*e tahrîr olundu.

197. "Allah bazı erkekleri savaşmak, bazılarını da bakır tas içinde tirit yemek için yaratmıştır."
198. "Barış kararların en güzelidir." Hadis-i Şerîf

Âmedî Âkif Efendi'nin Edirne'ye gönderilmesi

İrsâl-i Âmedî Âkif Efendi be-cânib-i Edirne

Bu defa hikmet-i Hudâ, ekser-i serhadât istilâ gördüğü derûn-ı mahzûnu hûn ve sekeneyi zebûn ettiğinden, pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl, Âmedî Âkif Efendi'yi icâleten Edirne'ye irsâl ve hakikat-i hâli tahkîke isticâl buyurduklarından, âmedî vekâletiyle hulefâdan Mustafa Reşîd Beyefendi ibcâl olunduğu, inşallahu'l-müteâl, hayırlar feth olup şerler def' olacağına istidlâl olundu.

Süvarî ve piyadelerin Râmi Kışlası'nda manevra yapmaları

Zuhûr-ı irâde be-ta'lîm-i süvârî ve piyâde der-meydân-ı kışla-yı Râmî

Saferü'l-hayr'ın selhi olan Pazar günü hava açık ise de kalp kapalı olduğundan kasvet-i kalp ziyâde ve o cihetle kimsenin dehâru küşâde olmayıp sükûnet mâ-fevki'l-âde olmağın, hazret-i halîfe-i rûy-ı zemîn -halledallâhu mülkehû ilâ yevmi'd-dîn-[199] rağmen ale'l-a'dâ süvâr-ı esb-i istiğnâ olup, mecmû'-ı muallimân-ı asâkir-i hâssanın ta'lîm-i top u tüfeng ve ceng-i fişeng etmelerini emr ü fermân ve o saatte ağayân-ı süvârîyânın benizlerine kan gelip meydan-ı vasiü'l-erkâna şitâbân olduklarında müheyyâ olan bâr-gîrlere süvâr ve zât-ı şâhâne savlet-i padişâhâne izhâr buyurup, cümleyi Râmî Çiftiği kışlasıyla Davutpaşa sahrası mâbeynine ityân ve orada ta'lîm-i cesîme sa'y-i firâvân ettirip, iki saat kadar envâ'-ı manevra çevrildikten sonra nevbet-i ateşe ibtidâr ve bölük aralarında atılan top-ı düşmen-kûblar sağ ve sola ateş saçtığı meşhûd-ı dîde-i intizâr olup, oradan ikindiye karîb kışlaya geldiği sebeb-i küşâyiş-i dehân-ı andelib oldu.

Abdülkadir Bey ve Defterdâr Sâdık Efendi'nin barış görüşmeleri için Edirne'ye gönderilmeleri

Murahhas şüdend-i Abdülkadir Bey ve Defterdar Efendi be-husûs-ı musalâha

Sudûr-ı izamdan [230b] Emin Beyzâde Abdükadir Bey ile Defterdâr Sadık Efendi Hazretleri, musâlahaya murahhas ve bu umûr-ı mevfûr bunların uhde-i liyâkatlerine muhassâs olup, ol vechile Edirne'ye âzim ve muvaffakiyetleri için herkese duâ etmek lâzım olunduğundan, müşârünileyhümâ bahren Tekfur Dağı'na vaz'-ı kadem ve üç günde Edirne'ye girecekleri müsellem-i âlem oldu.

---

199. "Allâhu Teâlâ mülkünü kıyamete kadar devam ettirsin."

Eyüp Sultan civarındaki tarikat şeyhlerinin Râmi Kışlası'na davet edilmeleri

Da'vet-i meşâyih-i semt-i Ebâ Eyyûb Ensârî be-mevkib-i hümâyûn

Civâr-ı mağfiret-medâr-ı Alemdâr'da sâkinân, bilcümle meşâyih ve dervişân, işbu Rebiülevvel'in beşinci gecesi olan Cuma gecesi, mevkib-i hümâyûna gelmeleri fermân ve süvârî ağaların odalarında izzet ü ikrâmlarına ikdâm olunması, mahzûziyet-i kutb-ı devrân-ı velî-nimet-i hazret-i Sultan Mahmûd Han olacağından, herkes misâfirlerini sükkerî taam ile it'âm ve beyne'l-işâeyn huzûr-ı Hüsrevâne'de bulunan tevhîd-i şerîfe i'zâm edip, mukâbele hitâmında her birerlerine yüz kuruş atıyye in'âm ve rû-be-kafâ müseccâ ve mukaffâ duâ eden meşâyih-i Sa'dî'den Sütlüceli Sülün Efendi'ye başkaca ihsân verildiği beyân-ı izz ü ihtirâm oldu.

Padişah aleyhine hereket eden bazı fitnecilerin idam edilmesi

Tertîb-i cezâ-yı sezâ-yı ba'z-ı bakıyye-i avene-hûne der-sûk-ı Sitanbul

Esnâf-ı bî-insaf kâhyalarından bazı bakıyyetü's-süyûf, sözleri kalp akçe gibi züyûf olduğunu bilmeyerek, öte ve beride mugayir-i rızâ-yı âlî, gizli ve âşikâr söyleştikleri erâcif sohbetler sem'-i hümâyûna gidince, Serasker Hüsrev Paşa vasıtasıyla bu ma'kûlelere bir kere ekîd ve şedîd tenbîh ve te'kîd olunmuş iken, Edirne istilâsından sonra daha ziyâde bî-pervâ sözlere ictirâ ettikleri mesmû'-ı âlem-i bâlâ olıcak, ba'demâ iğmâz-ı ayn ayn-ı hatâ olmakla, cezâ-yı mâ-yelîkleri tertîb ve me'mer yerlerde boyunları vurulması tensîb olunup, evvelâ meşâhir-i eşkıyâ, şöhretli Şişeciler Kethüdâsı Zülüflü Ahmed Ağa ve emsâlinden birkaç bî-hayâ tu'me-i tîg-i sezâ oldular.

Sezâ-yı tîg olur haddin tecâvüz eyleyen mûlar
Anınçün dâima âsûdedir müjgân u ebrûlar

demişler.

Râmi Kışlası'nda Mevlid Kandili kutlamaları

İkâd-ı kanâdil-i Mevlid-i şerîf der-şeb-i şenbih

İşbu mâh-ı Mevlid-i şerîfin on ikinci Perşembe gecesi kanâdil îkâd ve ol leyle-i mübârekede, müretteb olan mevlidcilerin mevlid-i şerîf okumaları ken-

dilere küllî irâd olduğu ma'lûm-ı pâdişah-ı âli-nijâd olmağın, [231a] hemen beyne'l-işâeyn menkabe-i velâdet-i hazret-i seyyidü'l-kevneyn ve nebiyyü's-sakaleyn Kışla Câmi-i şerîfinde kıraat ve mevlidhan efendilere huzûr-ı fâizü'n-nûrda ilbâs-ı hil'at buyrulup, sâbıklarından ziyâde ihsân verilmesi irâde olduktan sonra, ferdâsı gün mevlid alayı Eyüb Sultan Câmi-i şerîfine tertîb ve erkân-ı devlet elbise-i resmiye ile cemiyete tergîb olunup, şehinşâh-ı âli-câh eyyiden bi-nasrullah, elmaslı fes ve harvânî iksâ buyurdukları bâis-i refâh-ı bendegân-ı hayr-hâh olup, ol vechile câmi-i mezkûra vusûllerinde kıssa-i pür-hisse-i velâdet mükerreren kıraat ve kürsü şeyhlerine daha ziyâde riâyet buyrulup, hitâmında pâdişâh-ı melek-simâ, süvâr-ı esb-i istiğnâ olarak Râmi'ye avdetleri hîre-sâz-ı uyûn-ı erbâb-ı temâşâ oldu.

Rusya ile barış antlaşması imzalanması

İ'lân-ı âvâze-i sulh u salâh bâ-devlet-i Rusya

Devlet-i Aliye, Rusyalı ile bir iki sene hasbe'l-kader muharib olmak mukadder olup, bu defa muslihûn tavassutuyla gubâr-ı kudûret zâil ve beynehümâda safvet ve muhâlasat hâsıl olmakla, taraf-ı devletten Vezîr Halîl Paşa büyükelçi nasb u ta'yîn ve kamet-i liyâkati hil'at-i sefâret ile tezyîn olunduğundan sonra, ma'iyyetine eâzım-ı ricâl-i Devlet-i Aliyye'den sâbık çavuşbaşı vekîli Saâdetlü Necib Efendi terfîk ve İstenaki Bey'i dahi refîk-i tarîk eyledikleri resîde-i rütbe-i tahkîk oldu.

Süvârî Baba Mustafa'nın vefatı

Vefât-ı süvârî Baba Mustafa ez-kazâ der-kışla-yı Râmi

Kilerli ağalardan, Baba Mustafa nam bir ağa-yı köhne-endâm, kilerde olan tüvâna tazelerden Emin Bey ismiyle müsemmâ bir mahbûb-ı hûb-sîmâya alâka peydâ ve külle yevm oğul ve baba kuvvet iddiâ ederek peşt ü pâ ururlar iken, muhârebe esnası Moskovludan alınmış beş on pâre boylu toplardan birkaçını, efendimiz seyretsin için mevkib-i hümâyûna gönderilmiş olduğundan, mîr-i dilîrin rızâsını tahsîl arzusuyla, Baba Mustafa, kundağıyla yerde yatan koca topun birini kaldırmayı emel ve nasılsa ecel bunun üzerine temel kurulduğundan, beş on gün bu iddiâ ile o işe devam ve imâl-i cerr-i eskal ile ancak kalkacak topun ağzından tutup yerden kaldırmaya ziyâde ikdâm edince, içi dönüp ağzından burnundan kan revan ve bir iki saatin içinde can verdiğini zürefâ-yı zaman [231b] (Mısra);

Bî-çâre herîf top yoluna gürledi gitti

mısraını vird-i zebân-ı hâtır-nişân ettikleri sırada, Topçular Câmi-i şerîfinde namazı kılınıp makberesine irsâl olunduğu sebeb-i beyân oldu. Tecâvezallâhu anseyyiâtihi[200]. Rabbim Teâlâ, böyle belâ ve bunun gibi ibtilâdan cümleyi masûn ve mahfûz ve belki eşbehlik iddiâsında olan kanlı ve husûsiyle delikanlının ülfet ve ünsiyetinden kimsenin gönlünü memnûn ve mahfuz eylemeye. Âmin.

Tatar Osman Paşa'nın Çorlu'dan İstanbul'a gelmesi

Avdet-i Muhafız Paşa ez-Çorlu be-mevkib-i hümâyûn

Bi-lutfihi Teâlâ, ortalıktan telâş-ı perhâş bertaraf ve âvâze-i sulh u salâh sebeb-i tezâyüd-i şeref olunca, gönderilen umerânın avdetleri için evâmir-i aliyyeler tesyâr ve o cihetle Çorlu'da bulunan Tatar Osman Paşa'nın iki günde mevkib-i hümâyûna ılgar ile gelmesi sebeb-i itibâr oldu.

Silâhdâr Ali Ağa'nın İngiltere büyükelçisine ziyafet vermesi

Ziyâfet-i silâhdârağa be-sefir-i kebîr-i İngiltere der-çiftik-i Ayazağa

Velî-nimet-i bî-minnet efendimizin silâhdâr-ı emekdarı, zât-ı zafer-simât-ı şâhâneye sebeb-i şâdî ve şâd-mendî olacak umûr-ı muazzamada bulunanlara riayet âdeti ve lâyıkı vech üzere ikrâm etmedikçe hâb u huzûr u rahatı olmadığından, bu defa İngiltere devlet-i fahîmesi tarafından büyükelçilik unvânıyla atebe-i ulyâ-yı Hüsrevâne'ye yüz süren elçi beye, Rebîülâhir'in on dördüncü günü eylediği ziyâfeti elçi-i müşârünileyhin sebeb-i sürûr-ı kabûl-i îcâbeti oldu.

İstanbul'da bulunan tarikat şeyhlerinin Râmi Kışlası'na davet edilmeleri

Âmeden-i meşayih-i turuk-ı aliyye-i âsitâne be-mevkib-i hümâyûn

Akdemce, Eyyûb Ensârî radiye anhü'l- Bârî'de olan meşâyih hazerâtının, haklarında zuhûra gelen ihsân u inâyet ve ağaların odalarında gördükleri riâyet bâlâ-yı evrâkda işâret olunmuştu. Bu defa İstanbul'daki şeyhlerin de huzûrları şâyân görüldüğü ilân olunmakla, mâh-ı hâlin on dokuzuncu Cuma

200. "Allah günahlarını bağışlasın."

gecesi defter mucebince küllîsi mevkib-i hümâyûna vürûd ve içlerinde Murâd Molla şeyhi duâ ederek isbat-ı vücûd ettikten sonra, ağalar ikrâmlarına ikdâm ve mükemmel taam ile it'âm olundukları ilâve-i beyân-ı ihsân u in'am oldu.

Kaftancı Nuri Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kaftânî Nuri Ağa ez-hâne-i hâssa

Otuz üç târihinde, Silâhdâr İlyas Ağa hazine kethüdâsı olduğu zaman, kaftancılık ile müşârün bi'l-benân olan Nûri Ağa, otuz dokuz senesine kadar hazine kethüdâlarına hizmet ve o mesned ile altı sene şöhret bulmuşken, giyimbaşılığa yolu [232a] gelmedikçe hâsodaya alınmak kısmet olmadığına mahzûn ve muahharen hâsoda ile memnun oldu ise de daha parlak bir mesnede konulmadığı kendüye dâğ-ı derûn olduğundan, bu defa düşen münâsib nân-pâre ile çerâğlığa hâhiş-ger ve bu tecellîde olanlar hakkına çerâğlık baya bir sükker-i mükerrer oldu.

Padişahın hünkâr imamlarına ihsanlarda bulunması

İhsân-ı pâye be-imâm-ı evvel ve imâm-ı sâni ez-taraf-ı cihânbânî

Bi-hamdihi Teâlâ, ortalıktan ceyş-i gumûm zâil ve cümbüş-i umûm hâsıl olunca, herkes murâdına nâil olma sırasına geldiği ma'lûm-ı pâdişah-ı deryâdil olmağın, İmâm-ı evvel Zeynelâbidin Efendi Hazretleri ile İmâm-ı sâni Nuri Efendi'ye pâyeler ihsân ve büyük efendi İslambol pâyesini hâiz bulunmakla, onlara Anadolu pâye-i celîlesi istihsân ve küçük efendi müderrisînden olmasıyla Selânik mevleviyeti mevkûf-ı istizân oldu.

Silâhdâr Ali Ağa'nın kölesi Reşîd Bey'e mîralay unvanı verilmesi

İhsân-ı unvân-ı mîr-âlâyî be-gulâm-ı nîk-nâm-ı silâhdâr-ı şehriyârî

Silâhdâr-ı cihân-dârî Devletlü Ali Ağa Hazretleri'nin kölesi Reşîd Ağa, saraydan neş'et ve muahharen askerîce de hayli hidmet ettikten sonra binbaşılık kendüye kısmet olunup, hemen o günlerde muhârebeye sevk ü i'zâm ve nasılsa sebâtı iltizâm ederek kılıcı ekmeği ordu-yı hümâyûnda kaymakam olmuştu. Ba'de bürhetin mine'l-eyyâm, mîralay bulunan Nebil Bey, Moskovlu Aydos'a geldiğinde be-tekrar mukâbeleye ikdâm ve merdâne hücûm ve iktihâm gösterince vücûdu zahm-dâr ve İslimye'de azm-i dârü'l-karâr edip, yerine unvân-ı alay-ı mîralâyî Reşîd Bey ihrâz ve kaymakamlık ile Enderûn

perverdesi Binbaşı Yahya Bey i'zâz olunduğu emsâline nazaran az ve böyle olması berây-ı mukteză-yı tâli'-i nâ-sâz oldu.

Süvârî ağaların Çırpıcı Çayırı'nda talim yapması

Vukû'-ı ta'lîm-i ağavât-ı süvârî der-semt-i Çırpıcı Çayırı

Cemâziyelevvelin on ikinci Salı günü hava â'lâ olmakla, velî-nimet-i âlem efendimiz, süvârî ağaları Çırpıcı Çayırı'na getirip orada bir ta'lîm-i cesîm etmeyi emr ü fermân ve onlar da üç saat kadar envâ'-ı sanâyi'-i harbiyye icrâ eyledikleri, şâyân-ı zabt-ı vekâyi'-nüvisân-ı devrân olmağın, akşam üzeri âheste-hırâm ile mevkib-i hümâyûna avdetleri meşhûd-ı dîde-i en'am ve bu tarz üzere gidilip gelindiği netîce-i kelâm oldu.

Vezîr Aliş Paşa'ya Edirne vilâyetinin tevcih edilmesi

Tevcîh-i eyâlet-i Edirne be-Vezîr Aliş Paşa

Mevkib-i hümâyûnda bir iki aydan beri [232b] misâfir olan Vezîr Aliş Paşa Hazretleri'ne Edirne eyâleti tevcîh ve eyâlet-i mezkûre doksan üç gün Moskovlu elinde zebûn olduğu cihetle vikaye olunması tenbîh buyrulup, işbu Cemâziyelâhir'in on üçüncü gününe tesâdüf eden Çarşamba günü vezîr-i müşârünileyh der-i devletten hareket ve Moskovlu çıktığı günü Edirne'ye girmesi karâr-dâde-i devlet-i ebed-müddet oldu.

İngiltere büyükelçisi tarafından devlet erkânına ziyafet verilmesi

Tertîb-i ziyâfet-i sefîr-i kebîr-i İngiltere der-keştî-i hod der-vükelâ-yı Devlet-i Aliyye

Londra sefîr-i kebîri, tersâne önünde yatan firkatesini bâ-istizân zîb ü zînet ile tezyîn ve her tarafını donatması muvâfık-ı re'y-i rezîn olmağın, birkaç günün içinde noksanını tekmîl ve irâdesini tahsîl ettikten sonra, işbu Cemâziyelevvel'in âhiri olan Pazar günü, elçi bey tarafından vükelâ-yı devlet davet ve Enderûn u bîrûndan mecmû'u icâbet edip, akşama karîb Râmi'den silâhdârağa ve mâbeynci Bekir Efendi ve Hekimbaşı Behçet Efendi ve mâbeyn-i hümâyûn hekimi Abdülhak Efendi ve Musâhib Abdi Bey ve Saîd Efendi ve asâkir-i hâssa süvârîlerine binbaşı olan Tebdîlci Ahmed Ağa, silâhdârağa ile berâber baloya azîmet ve ezân-ı şerîften sonraca firkateye muvâsalatlarında kendilerinden evvelce orada bulunan serasker paşa ve Kaptanıderya Ahmed

Paşa ve Reis-i fülk-i devlet Pertev Efendi, silâhdâr-ı cihândârı istikbâl ve kamarada sadr-nişîn-i merkez-i ikbâl etmeleriyle, elçi-i müşârünileyh izzet ü ikrâmlarına ikdâm-ı tâm ve gece saat dokuza kadar baloda muhabbet eyledikleri, sebeb-i inbisât-ı vükelâ-yı fihâm-ı ebed-kıyâm oldu.

Üsküdar'da bulunan tarikat şeyhlerinin Râmi Kışlası'na davet edilmeleri

Âmeden-i meşâyih-i semt-i Üsküdar-ı meymenet-âsâr be-huzûr-ı şehriyâr-ı âli-i tebâr

Üsküdar'da olan meşâyih-i kibâr dahi huzûr-ı şehriyâr-ı âli-tebâra da'vet ve onlar da emsâlleri misillü mazhar-ı riâyet olup, beyne'l-'işâeyn tevhîd-i şerîfe cümlesi matlûb ve mukâbele hitâmında 'atâ-yı mülûkâneye nâil oldukları hesâba mahsûb oldu.

Nizâm Kaymakamı Yahya Bey'in vefatı

Vefât-ı Kaymakam-ı nizâm Yahya Bey der-hâne-i hod

Seferden ba'de'l-avdet, Mîralay Reşîd Bey'e kaymakam nasbı ile karîn-i evc-i rif'at olan seferliden muhrec Yahya Bey, beş on günün içinde hastalanıp, işbu Cemâziyelâhir'in on yedinci Çarşamba günü, azm-i dârü'n-naîm ile tekrîm olduğu peyâm-ı âlâmı, fakîr gibi muhibb-i nâ-kâmı sebeb-i selb-i [233a] tesliyet-i hâtır-ı ahbâb-ı kirâmı oldu.

Padişahın Baruthane'yi ziyaret etmesi

İkbâl-i şâhâne be-seyr-i semt-i mesîre-gâh-ı civâr-ı Baruthâne

Padişâh-ı deryâ-nevâl, baruthaneleri seyre semt olan mesîreleri görmeye meyyâl olmağın, işbu Cemâziyelâhir'in yirminci Cumartesi günü ibtidâ Baruthane'ye sâye-endâz-ı şevket ü iclâl ve sâniyen Zeytinburnu'na atf-ı semend-i ikbâl buyurup, ol çây-ı dil-küşâda taama rağbetleri Baruthane Nâzırı Necîb Efendi bendelerine medâr-ı iftihâr ve birkaç saat eğlendikleri bâis-i ezyâd-ı itibâr-ı iştihâr olup, akşam üzeri avdet-i şâhâneleri bambaşka bir safâ ve lütfen ve keremen iyâb u zihâb-ı padişâhâneleri musaddık-ı ma'nâ-yı "El-kerimu izâ ahide vefâ"[201] oldu.

201. "Asil kişi, sözünde duran kişidir."

Ağa Hüseyin Paşa'nın Râmi Kışlası'na gelip padişahın huzuruna çıkması

Âmeden-i Hüseyin Paşa be-mevkib-i hümâyûn ve zuhûr-ı iltifât der hakk-ı vezîr-i müşârünileyh

Muhârebe esnâsı Şumnu'ya istihkâm ve Moskovluyu semtine uğratmadığı mezîd-i tevkîr ü ihtirâm olan Ağa Hüseyin Paşa, vüzerâ-yı kâr-âzmâ arasında müdebbir vezîr olduğu cihetle der-i şevket-masîre gelmesiçün irâde sâdır olup, işbu evâhir-i Cemayizelâhir'de Râmi'ye gelip, hâk-i pây-ı hümâyûna yüz sürdükten sonra, Hüseyin Paşa oradayken velî-nimet-i âlem efendimiz ta'lîm-i süvârîye izhâr-ı hâhiş ve Hüseyin Paşa kullarına "Sen de seyret" buyurmaları bir nev'i nüvâziş olup, onun üzerine iki saat kadar kışlanın önünde ta'lîm-i süvârî eyledikleri tahsîne sezâ ve ateşli ta'lîmde tebdîl-i hizâ kumandaları cümleden â'lâ olup, hitâmında pâdişâh-ı İskender-ihtişâm, taht kapısının üstündeki kasr-ı mahsûsalarına hırâm buyurdukları, süvârî ağalara sebeb-i teneffüs ü ârâm oldu.

Rus generali Orlof'un Râmi Kışlası'na gelip padişahın huzuruna çıkması

Ruh-sûden-i Ceneral Orlof be-hâk-i pây-i şâhâne der-mevkib-i hümâyûn

Hikmet-i Hudâ, Edirne gibi hıtta-ı cesîmeyi bilâ-nizâ istilâ ve tamâm doksan üç gün ol eyâlette emr ü nehy-i kabûl-i tavk-ı gerden-i reâya vü berâyâ olan Ceneral Orlof cenâbları, hâk-i pây-i şehinşâhîye yüzler sürmek arzusunda idüğü ma'lûm-ı cihân-bânî ve ol cihetle gelmesine ruhsat-ı mülûkâne erzânî buyurulduğundan, ceneral-i müşârünileyh, ol Receb-i tera'l-acebde olduğu yerden hareket ve Râmi Çiftliği'nde me'mûlü üzere mültefet oldu.

İngiltere büyükelçisi tarafından devlet erkânına ikinci defa ziyafet verilmesi

Tekerrür-i da'vet-i sefîr-i kebîr-i İngiltere der-fırkate-i devlet-i müşârünileyh

İngiltere devlet-i fahîmesinin [233b] büyükelçisi vükelâ-yı fihâm ile hüsn-i muâşereti iltizâm ve hûbb-ı muvalâtın tezâyüd ve tevâfürüne mezîd-i dikkat ve ihtimâm etmekte olduğundan, bu defa evvelki balodan tekellüflü bir balo tertîb ve tersâne önünde yatan sefînesini kandîl-i bî-adîl ile tezyîn ve tezhîb ettikten sonra, yine sarây-ı saltanâttan silâhdârağayı ve Mâbeynci Bekir Efendi ve bundan evvel gidenleri da'vet ve cümlesi Pazar gecesi îcâbet

edip, fakat Hekimbaşı Behçet Efendi, nâ-mizâc olmakla gidemediği, lâ-ilâc tafsîle muhtâc olmağın, vükelâ ve vüzerâ, bî-kusûr kesb-i sürûr eyledikleri müstevcib-i meveddet-i evliyâ-yı umûr oldu.

Surre alayının Topkapı Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-sarây-ı Sitanbul

Beher sene Haremeyn-i muhteremeyne irsâl ve îsâli mutâd olan surre-i hümâyûnun, bu sene dahi vakt ü zamânı ile tanzîm olunması murâd-ı hümâyûn-ı kerâmet-makrûn olduğundan, îcâb ve iktizâsını me'mûrları icrâ ve kaide-i kadîmesi üzere Receb-i şerîfin on ikinci Pazar günü ihrâc olunacağı inhâ olunmağın, yevm-i mezkûrda a'zam-ı mülûk-ı Âl-i Osman Hazretleri, süvârî ağalar ile sarây-ı Sitanbul'a teşrîf ve manzarını ebrû-yı iltifâtlarıyla taltîften sonra, Kubbealtı nam mahalli şeref-i nüzûle şâyân ve ol cây-ı mehâbet-efzâya sâye-bahş-ı şevket-i şân olduklarında, Haremeyn-i Muhtemeyn Nâzırı olan Devletlü Dârüssaâdetü'ş-şerîfe Ağası Abdullah Ağa, hâk-i pây-i hümâyûnu çehre-ber-sâ ve yakası işlenmiş beyaz çuha harvânî iksâ buyrulduğu esnâda, umûr-ı mevfûr-ı surre sırasıyla icrâ ve huzûr-ı hümâyûnda emânetler emîn-i surreye teslîm kılındığı meşhûd-ı dîde-i dünyâ olunca, avdetlerine ruhsat-ı şâhâne sudûr, akkâm ü zükkâm darb-ı bûka çalarak Üsküdar'a güzârları muhtar-ı tab'-ı şehriyâr-ı gayûr olduktan sonra, velî-nimet bahren avdete niyet ve ma'iyyet-i mülûkânelerinde getirdikleri süvârî ağaları kol ağası Rızâ Bey'e emânet edip, mevkib-i hümâyûna iâdeleri inâyet oldu.

Nusretiye Camii hatîbi İzzet Efendi'nin Râmi Kışlası'na davet edilmesi

Celb-i hatîb-i andelîb-i Nusretiye be-câmi-i kışla-yı Râmi

Kırk bir senesi câmi-i Nusret'e hatîb ve iki sene sonra hünkâr imamlığı nasîb olan Kasîdecizâde Nûri Efendi'nin üzerine hidmet-i hitâbet, Beylerbeyi Câmi-i şerîfi hatîb-i tayyibi İzzet Efendi'ye inâyet ve bunun üzerine başka ses feryâd-ı bî-kes gibi kalacağı rivâyet olunmakla, cihân medhine meftûn [234a] ve dinleyen ve gerek dinlemeyen Leyla ile Mecnûn olduğundan, mevkib-i hümâyûna teşrîf-i şâhâne buyurulmazdan akdemce, zât-ı şâhâne birkaç defa sadâsını istimâ' ve safâ-yı ruhâniyyesiyle kalb-i şerîfleri ictima' etmiş olmağın, ol saatte imam etmek menvî-i zamîr-i münîrleri ise de hadâset-i sinni husûl-i metâlibe mâni' ve biraz daha zaman geçmesi muhassenâtı câmi olacağından başka, hâlâ büyük imam efendinin hâk-i pây-i hümâyûna hulûsü ziyâde ve hâtır-mânde ol-

ması mugayir-i irâde olup, şimdilik asâleten imâmeti te'hîr ve icâleten vekâleti tedbîr olunmağın, mâh-ı hâlin yirmi beşinci Cuma günü Râmi'ye celb ve Kışla Câmii'nde okuduğu hutbe imâmeynin şuûrunu selb eyledi.

Vezîr Halîl Paşa'nın kaptanıderya olması

Tevcîh-i câh-ı celîle-i kapudanî be-sefîr-i kebîr Vezîr Halil Paşa

Kapudan-ı deryâ Papuççuoğlu Vezîr Ahmed Paşa, birkaç aydan beri bir dâ-i asîrü'd-devâya mübtelâ ve nasılsa ol illetten rehâ olamayarak müteveccih-i semt-i beka olup, işbu Receb-i mağfiret-sebebin on sekizinci Sebt günü, deryâ-yı rahmete mevsûl ve na'ş-ı mağfiret-nakşı Eyyûb Ensârî aleyhi rahmetü'l-Bârî civârına menkûl oldu. Müteveffa-yı müşârünileyhin an-asl maskat-ı re's-i Trabzon ve o cihetle tercüme-i hâli biraz uzun ise de ancak vaktiyle tersâneden neş'et ve hâlâ serasker olan Hüsrev Paşa Hazretleri'nin ibtidâki kaptan paşalığında başağa vekîliolmakla şöhret bulup, Galata semtinde haylisît u sadâ peydâ ve lâvta ve kemençe sesinden ziyâde kendüyi dinlettirdiği ma'lûm-ı bây u gedâ olmakla, zât-ı şâhâne kendisinden hoşnûd ve Ok Meydanı'na gidilip eğlendikçe iltifât-ı mülûkâne kendüyi mahsûd etmişti. Nihâyet minvâl-i muharrer üzere nice sâl mürûr ve ba'de zaman yeniçeri vak'ası zuhûr edicek, Papuççuoğlu yoldaş geçinen evbaşın iki ayağını bir pabuca koyup hiçbirine sahâbet etmeyerek devlete teslîm eylediği sadâkatine delîl ve öte ve beri firâr eden fitneleri tutup getirdiği metânetine misîl olmağın, ba'de'l-vak'a, Patrona pâyesiyle limana reis ve kibâra celîs olup, iki sene sonra orduda sadrazam olan İzzet Paşa'nın üzerine iki tuğ ile kapudan-ı deryâ ve dört ay sonra üç tuğlu paşa olunca gün-be-gün gayreti efzûn ve Karadeniz'de Moskovlu'nun bir firkatesini zincîr-i teshîre çektiği hak budur ki [234b] düşmana dağ-ı derûn oldu ise de bugünlerde ömrü encâma resîde ve dünyadan elini keşîde ettikte, kaptan paşalık elçi Halil Paşa'ya ihsân ve Rusya'dan gelinceye değin tersâne emini Hacı Ali Bey'in vekâleti istihsân oldu.

Padişahın Büyükçekmece'de ava çıkması

Rağbet-i şahâne be-Çekmece-i kebîr be-tarîk-i sayd u şikâr

Şehriyâr-ı bahtiyar hazretleri, Râmi'ye çıkalı bir iki defa Büyükçekmece'ye teşrîf ve orada sayd u şikâr ile eğlendikleri bendegâna sebeb-i taltîf olduğundan, yine bu aralık o tarafın zevki çıkacağını mukaddem gidenler ihtâr ve şehriyâr-ı kâm-kâr dahi meyl ü ikbâl buyurduklarını izhâr edicek, işbu şehr-i Şabân-ı şerîfin üçüncü Pazar günü mevkib-i hümâyûndan hareket ve ma'iyyet-i mülûkânelerinde mâbeyncilerden başka mâbeyn-i hümâyûn hekîmi Abdülhâk

Efendi ve Musâhib Saîd Efendi ve Abdi Bey ve ikinci çuhadârlıktan çerâğ olan Hûbî Râşid Ağa bâ-irâde ma'iyyet edip, mızıka takımı dahi başkaca istishâb ve öğle üzeri tersâne önünde müheyyâ olan vapuru istiâb ettiklerinde, şehinşâh-ı bâhirü'ş-şafak, bu tertîb tersâneden açıldıkları seyircilere sûziş-i firâk ve Râmi'de kalanlara mûris-i iftirâk gibi ise de hemân cenâb-ı cihân-âferîn-i pâdişâh-ı rûy-ı zemîni âfet-i semâviyye ve arziyyeden emîn etmek duâsını umûmen vird-i zebân-ı bediyyü'l-beyân etmekteler iken, hazîn hazîn mızıka sadâsı vâsıl-ı sımâh'-ı sem'-i zümre-i kûşe-nişîn-i uzlet-güzîn olarak Yalı Köşkü hizâsı geçildiği, ayne'l-yakîn ma'lûm-ı müdekkikîn oldukta cümlenin meâl-i hâli;

Gitti Tûbâ bir yana serv-i dil-ârâ bir yana

hasbihâli olmuş idi ki şâh-ı cihân bir iki saat zarfında Çekmece-i kebîri şeref-i nüzûle şâyân ve hemen meşhûr olan cisrin civârındaki göl kenarına sâye-i şevketleri sâye-bân olduktan sonra, oralara terâküm etmiş şikâr-ı vahşîyi sayda kasd-ı âhenk ve orada kaz ve ördek gibilere cihânı teng ettirdikleri bir zevk-i bî-renk olunca, oradan kıyam u hareket ve akşam üzeri hazırlanan konağa rağbet buyurup, gece tamâmıyla rahat ve ziyâdesiyle istirahat buyurmuş olduklarından nâşi, ferdâsı Pazar günü şâh-ı kevkeb-ârâ bir mikdar seyr-i sahrâ edip, her tarafta tesâdüf olunan tazı ve tavşan ve bazen geyik gibi nâzik hayvan, esîr-i pençe-i sayyâd-ı bî-âmân olup, [235a] akşam üzeri yine mebîte avdet ve müstashab-ı ma'iyyet-i şevketleri olan hoş-sohbetler ile birkaç saat eğlendikleri bendegâna meserret olduğundan, daha ertesi Salı günü ve Çarşamba günü mizâc-ı merhamet-imtizâc-ı mülûkâneleri üzere her tarafı seyr ü temâşâ ve hâl u ahvâl-i âleme dîde-küşâ olduklarından sonra, kasaba ve kur'a ahâlilerine pek çok bezl-i ihsân ve Perşembe günü İslâmbol'a vusûlleri âlemin cismine taze can ve sarayın halkına hayat-ı câvidân oldu.

Hazine Kethüdâsı Kırımî Mustafa Ağa'nın mâbeynci olması

Mâbeynci şüden-i Kırımî Mustafa Ağa be-câ-yı kethüdâ-yı hazine-i hümâyûn

Otuzaltı târihinden beri hazine kethüdâlığı ile mübâhî ve vefâtına değin mukarreb-i pâdişâhî olan Kıbrısî Emin Efendi, çoktan beri nâ-mizâc ve Nusret Efendi Risâlesi'nden ahkâm istihrâc ederek vücûduna ilâç etmesi tafsîle muhtâç olup, âkıbet, âlemin derdine derman olan hâkân-ı zamân, Çekmece'ye revân oldukları şeb-i pür-tarabda seyr-i serâbistân-ı cinâna âzim ve rahmet-i mağfiret-i Rabb-ı rahîme mülâzim olduğunun haberi hâk-i pây-i hümâyûna beyân olunmak lâzım ise de sabaha kadar te'hîri tensîb ve ertesi günü bâzı mukaddime tertîbiyle bildirildiği ma'lûm-ı pâdişâh-ı dânâ-firib olunca, fi'l-hâl hazine kethüdâlığı

sâbıka başağa ve el-yevm kahvecibaşı olmasıyla rütbesi aşağı olan Mâbeynci Bekir Efendi Hazretleri'ne icrâ ve ol şeref-i vâlâ ile sarây-ı İstanbul'a isrâ olunup, sayd u şikâr avdetinde mâbeynciliğe sezâ ağalardan hazinede Kırımî Mustafa Ağa'ya mâbeyncilik müjdesi zuhûr ve kahvecibaşılık unvanı ilâve-i elkab-ı sürûr oldukta, uhdesinden münhal olan mülâzımlık nişanı, seferlide süvârî Sisli Çırağı Mustafa Ağa'ya ihsân ve ondaki çavuşluk nişanı baş onbaşı bulunan muharrir-i tahrîr-i harîre çesbân görülüp, bizdeki onbaşılık nişanına seferlide Lekecizâde Vâhid Efendi müstahak ve ondaki onbaşı vekîlliğine dahi hazinede Boşnak Osman Ağazâde Mehmed Bey ahakk u elyak oldu.

Şehzâde Abdülazîz Efendi'nin doğumu

Zuhûr-ı sürûr-ı haber-i velâdet-i Şehzâde Abdülazîz Efendi be-mevkib-i hümâyûn

İşbu şehr-i Şabân-ı şerîfin on beşinci isneyn günü, hâkân-ı a'zam, sultan-ı muazzam efendimizin mübârek sulb-ı pâklerinden yine bir şehzâde-i servâzâdeleri zîb-i arâyiş-i gehvâre-i vücûd ve nakş-ı zibâyiş-i evreng-i şühûd oldukları haber-i [235b] meserret-eseri, hazine vekîli Paşaçırağı Abdullah Ağa vâsıtasıyla sem'-i şâhâneye vâsıl ve o anda derecesiz safâ-yı ruhânî hâsıl olup, hemen ism-i sâmileri Sultan Abdülaziz tesmiye buyrulduğu ilân ve kâide-i kadîme-i devlet-i fahîme üzere yedi gün ve yedi gece fişenk donanması olmasına ruhsat-ı şâhâne erzan buyrulmakla, evvelâ bu müjde-i uzmâ ile dârüssaâde ağası Bâbıâli'ye isrâ ve sâniyen silâhdârağa savb-ı seraskerîye sevk olunması min-gayr-i resmin bir taltîf-i zîbâ olup, nihâyet ol şevk-i şâdî sürûr-ı âleme bâdi olacağından, tetimmât ve teferruâtına her taraftan âgâz ve toplar endahtıyla nişîb ü firâz velvele-endâz oldukta, gecesi mevkib-i hümâyûnda her türlü esbâb-ı ferah zuhûr ve tâ-be-sabâh hayâl ü meddâh bî-kusûr olmağın, ertesi günü hazret-i şeyhülislâm-ı muallâ-makam ve kaymakâm-ı ma'âlî-ittisâm ve serasker-i nizâm-ı Süreyyâ-intizâm rikâb-ı kamertâb-ı hazret-i pâdişâh-ı âlicenâba yüzler sürmek ile be-kâm olduklarından sonra avd u rücu'a me'zûn ve Enderûn-ı hümâyûn ağaları dahi elden aldıkları altın ile memnûn olup, ba'dehu yedi gün müteâkiben istimâ'-ı âvâze-i çeng ü rebâb ve geceleri seyr-i ruhsâr-ı rakkâs-ı felek-nikâb ile ref'-i hicâb olunduğunun ta'rîf-i zarîfinde aczim zâhir ve şükr ü teşekkürünün ta'bîr-i dil-pezîrine zebânım kâsır olduğundan;

Bir velî-nimetim vardır benim kim Nevresâ
Gördüğüm in'âmını ihsânını etsem hesâb
Nüsha-i ta'dâd-ı a'dâdında olup intihâ
Evvel dibâcede lâzım gelir temme'l-kitâb

duâsıyla kıt'a-yı mezkûru hatâ ve gerek savâb yazmak îcâb etmiştir. El-hâsıl, noksan kusûrdan sarf-ı nazar, velâdetlerde takdîm olunan târihler ele geçerse de orduda bulunmak hasebiyle bu sefer zafer bulamadığımdan, ancak Çantacı Nazîf Efendi'nin ve hazinede cevâhir-i vücûdu mevcûd ve kıymet-i lezzet-i güftâr-ı eş'ârı mefkûd olan Ekmel Bey'in târih beyti elimize geçmek ile teberrüken tahrîrine sarf-ı yârâ-yı iktidâr ve te'mînen teşhîrine sa'y-i bî-şümâr olunmuştur.

Nazm u nesre oldu dest-res nev-heves Ekmel yine
Âlemi hep kıldı şen şehzâdemiz Abdülazîz

Çantacı lalanın;

Şevk ü şâdiyle Nazîfâ söyledim târîh-i tâm
Âlemi etdi azîz şehzâdemiz Abdülazîz

Bu ikisiyle iktifâ ve mâ-bâkisi ele geçmediğinden bu esere iktifâ olundu. [236a]

Süvârî subaylarından Avni Bey ile Hasan Bey'in İzmit'e sürgüne gönderilmeleri

Nefy şüdend-i Avni Bey ve Hasan Bey be-kasaba-i İznikmit

Asâkir-i hâssa süvârîleri zâbitânından Kolağası Avni Bey ile piyâde alayının alay emini Kuruçeşmeli Hasan Bey'in, istidâd-ı mâder-zâdî cihetiyle ehliyetleri herkese fâik ve dirâyetlerinin iktizâsı her mesnede lâyık iseler de hevâ ü hevesleri kendilerini medhûl ve hâmilerini mes'ûl ettiğinden, terbiyeleri murâd-ı pâdişâh-ı merâhim-mutâd olmakla, nişanları istirdât ve İzmit'e nefy olundukları sebeb-i beyân-ı istib'âd oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı mağfiret-nişân der-şeb-i çehârşenbih

İşbu kırk beş senesi şehr-i Ramâzan, şeb-i çehârşenbihde nümâyân ve kâffe-i ehl-i imân, müdâvim-i tilâvet-i Hazret-i Kur'an-ı azîmü'ş-şân olarak mazhar-ı gufran olacaklarından nâşi, ertesi günü pâdişâh-ı dil-âgâh hazretleri huzûr derslerini küşâd ve sekiz gün müteâkiben ders dinledikleri sebeb-i izdiyâd-ı itikâd oldu.

Cemil Bey ve Kaftancı Beliğ Bey'in Râmi Kışlası'na gelmeleri

Celb-i Cemil Bey ve Kaftânî Beliğ Efendi be-mevkib-i hümâyûn

Bugünlerde azm-i dârü'n-naîm ile tekrîm olunan hazine kethüdâsı Kıbrısî Emin Efendi'nin kaftancısı Beliğ ile kilercisi Feyzî'nin acemîsi Cemil, feyz almaya delîl arayarak, şevketli efendimize esvabcı olmanın esbâbına teşebbüs eyledikleri iştihâr ve ancak meramları Râmi'ye gelmek ile iftihâr olduğu âşikâr olduğu hâlde, münhâl olan kaftancılığa üçüncü yazıcı Sarı Sâdık lâyık ve tütüncülüğe sâbık hazine kethüdâsının akrabası Mehmed Efendi'nin olmasını kadr-i ilâhî sâik oldu.

Hızır İlyas Ağa'nın Hazineli Mahmûd Bey tarafından dolandırılması

Hulûl-i Mahmûd Bey be-dâire-i kethüdâ-yı hazine be-unvân-ı kilerci

Enderûn ve bîrûnda biribirimize birkaç türlü münâsebetimiz olan ağalardan hazineli Cündî Mahmûd Bey, Şah Sultan kocası Nişancı Mustafa Paşa'nın yeğeni olup, pederimiz paşa merhûmun dâiresinde divan kitâbetiyle müştehir ve hidmet-i memdûha ile müftehir olduğundan, yirmi sekiz senesi mîr-i merkûm zehir zakkum yiyerek saraya gelince bizi hazinede bulup "Pederi yazı hocam" idi diyü subh u şâm riâyeti iltizâm ve bu sözler ile halkı ilzâm eder idi. Meğer mîr-i müzevvir tezvîr etmiş. O cihetle ahz u itâsı müzahref ve kendisi kemâl-i iflâsa müşerref olduğuna fakîr-i sâfî-zamîr habîr olmayıp, bunun lâf u hilâfına itimâd ve sıdk u kizbe ihtimâli olan sözlerine itikâd edip ülfet ve ihtilâta halel ve kesel [236b] vermez idim. Zira bi'l-farz ve'l-takdîr tezvîr de olsa "Pederimden yazı yazmış, marifet öğrenmiş ve riâyetten başka bir zarar ve ziyan görmemiş bir kişizâde bey, bizim hakkımızda mazarratlı şeyleri kabûl eder mi?" diyerek sözümüzden dönmeyip ülfete devam ve başka ağalar ile çokluk selâm ve kelâm etmez idik. Meğer bu sefîh sermâyeyi tüketmiş, bunda ağızdan başka bir şey kalmamış, bunun üzerine bizi vaktine düşürmek için aldatmaya acele etmemiş. Tamâm, merâm üzere emniyet ettirdikten sonra şevketli efendimiz sefere niyet buyurdukları rûz-ı dehşetefrûzda, bu berbâd-ı harâb-âbâd süvârîlikten tebâüd ve tekâüdü murâd edip "Ben orduya neferlik ile gitmem" diyü İslâmbol Sarayı'nda kalmanın tarîkini bulunca yanımıza gelip, suret-i hayr-hâhîde sözler söyleyerek "Sen beş senedir çuhadârsın. Her mevsim için bunca resm urbalarınız var, etekli çuha dolamaları ve hâre atlas kaftanları ve husûsiyle elmaslı hançer ve bıçak ve sîm paftalı kamçı ve gaddâre ve kuşak gibi şeyleri kime bırakmak mülâhazasını edersin? Eğer birâder efendinin konağına gönderecek olursan büyük hatâ

edersin. Gönderdiğin sandığın içinde şalları malları bütün güve yer, bir paralık olur. Bunun hayırlısı ben iki defter yapayım. Biri sende biri bende dursun ve siz giderken ber-mûcib-i defter bir ilmuhaber birâder efendiye vereyim. Hemân Mevlâ selâmet versin. Siz gidin, ben efendimiz gittikten sonra şirvanın boş kalacağını bilirim. Fırsat buldukça şirvana çıkar sandığı açar, şalları sererim, kürkleri çubuklarım. Canfes hâre ve atlas kaftanları nizâmlarım ve vaktimi bunlarla geçirir, eğlenirim. Sonra inşallah safâ-yı hâtır ile geldiğinizde malınıza yine mâlik olursunuz" demesinden kalbinde fesad olduğu fehm olunmak lâzım iken mukteza-yı sâde-dilî ihânet me'mûl etmediğimden fazla "Muhibb-i sâdıkı yeğdir kişinin akrabasından" dedikleri kelâma itimâd ve bunun mahmûdü'l-hâl olduğuna itikâd edip, her ne varsa buna teslîm ve efendimiz giderken sade süvârî libasıyla mevkib-i hümâyûna gittiğim hayrette akl-ı selîm olmuşdur. Ba'dehu biraz günler geçip eski usûller tebdîl ve tağyîr olmakta olduğu tebeyyün edicek, bey hazretleri bu eşyâları alıp ağalara mahsûs hastaneye [237a] inmiş ve saray koltukçuluğu eden külâhîlerin birkaçını celb etmiş "Bu elbiseler bir dahi telebbüs olunmak ihtimâli kalmadı" diyü "Sahibi bey' etmemize izin vermiş" demiş. Meğer ol mukallid-meslek Yezîd, emânete hıyânet kasdı ile cümlesini "bey'ü men yezid" ettiğini ba'deharâbi'l-Basra işittiğimizde fakîr şaşıp "Mal sâhibine sormadan emânet şeyler satılır mı? Ve acaba böyle mugayir-i insaniyet iş tutulur mu? Hele bir gidip öğreneyim" diyerek süvârî zâbitânından akşama kadar izin alıp Hastalar'a revân ve mîr-i müzevvire mülâki olduğumda, hiç ketm etmeyip, tebessümkünân vâkiü'l-hâli beyân ve bundan sonra yalan malan kimseye inanma, işte dünyanın ahz u itâsı şimdi böyle oldu hemen" deyip, ba'dehu "Benim kırk bin kuruştan ziyâde olan borcumu senin malından sattığım on sekiz bin kuruşluk mal ile edâ ettim, şimdi dünyâda bir sana, bir de Tanrı Teâlâ'ya can borcu kaldı" deyince bu serbest söyleyişler için hatırıma gelen karşılık birden şu oldu ki "Bî-peder ferzend peydâ evkend"[202] demişler deyip başımı öbür tarafa çevirdiğimde, öyle ettiğime de canı sıkılıp "Dur telâş etme, ben senin paranın üzerine yatmam, yine bir yar yıkar, kırar sarar veririm; indimde sohbeti olacak şey değildir. İstersen sana bir tahvîl vereyim ve üçünü yazıcı Sadık Efendi'yle acemin Emin Efendi'yi şâhit yazayım" dedikte "Aman sohbeti uzatma, benim çehrem tahvîl olduğu elvermez mi? Başka tahvîl ne lâzım? Şu elinde kalan hançerler ile bıçakları ver de mevkib-i hümâyûna geç kalmayım" diyerek elinden aldığım ile birâder efendinin konağına götürdüm ve oradan yine Râmi'ye avdet ve "Mahmûd Bey gibi nekbet herifin semtinden dahi geçmeyi Huda kısmet etmesin" demekle kendime tesliyet verdim. Ba'dehu bir

---

202. "Babasız çocuğu o (Allah) yaratır."

müddet mürûr ettikten sonra, sâl-i âtiyede hazine kethüdâsı iken vefat eden Kıbrısî Emin Efendi merhûmun üzerine mesned-i mezkûr ile tecdîd-i berât-ı hayat eden esbak Başçuhadâr Bekir Efendi Hazretleri'nin dâiresine kaftancılık yahut tütüncülük ile duhûl ve sonra kendisine hulûl ederek merâmına vusûl bulmağı kurduğundan, taraf-ı âcizâneme bir kâğıt yazmış ki "Benim sırkâtibi efendi vaktiyle laladaşım olduğunu bilirsiz. Şimdi ben İslambol Sarayı'nda bulundum. Siz Râmi'desiz, hâk-i pây-ı devletlerine benim tarafımdan yüzler sürüp bana merhamet ve mürüvvet [237b] etsin. Yeni hazine kethüdâsına şu hizmetlerin biri ile beni be-kâm etmeleri için haber göndersin. Eğer nâil olur isem size olan borcumu bir aya bırakmam, eda ederim" demiş. Biz meâl-i hezl-iştimâli anladığımız ile bu mizâcda olan adamların tezvîrden elini çekmek ihtimâli yok. Zira dünyâda müzevvirliği âfâk-gîr-i iştihâr olan kimsenin hazine kethüdâsı yeri gibi mevki'-i nâzikede istihdâmı zâhiren akla gelir mi? Hiç bunu kale alsam kabûl ederler mi? Bu âdem kendi de bilir ki bu böyledir. Murâdı benim biraz daha hacâletime sebeb olacak. Bundan başka semere yok, lâkin zevk için "Kâtib efendimizin vakt-i neşâtında bunları söylerim" dedim. Ve öyle bir vaktinde naklettiğim gibi, "Olmaz şey değil, ancak def'aten kaftancılık olmaz. İbtidâ tütüncülük ile ağa yerine girsin. Sonra o da olur. Şuna çabuk bir tezkere yazdırayım" deyip tezkereyi yazdırdığı ile isrâ ve hazine kethüdâsı da o saatte tütüncülüğü icrâ eylediği fakîre hayret-fezâ ve ancak niz'a bizim on sekiz bin kuruşun tahsîline kaldığı beyâna sezâ oldu.

Padişahın Hırka-i Saâdet'i ziyaret etmesi

Ziyâret-i Hırka-i Saâdet der-rûz-ı çehârşenbih

Ramazân-ı şerîfin on beşinci günü Hırka-i Şerîf'i ziyâret âdet ve onun üzerine velî-nimet efendimiz, süvârî ağaları da ziyâret ettirdikten sonra yine Râmi'ye iâde ettirdikleri haklarında ayn-ı inâyet oldu.

Çavuş Emin Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Çavuş Emin Efendi ez-hâne-i hâssa

Sekiz on seneden beri hâsodada müstahdem Çavuş Emin Efendi, nâzik bir âdem olmakla, çavuşluğu hengâmında iltifât-ı pâdişâhî ile dil-şâd ve hürrem iken, hâsodaya gelerek göç eskiliğinden gideli resm-i âdemîsi olup hâtırdan ferâmuş olduğu gûş-ı bî-hûşa menkûş olıcak, iktibâs-ı feyzden me'yûs ve hasbe'l-vakt tâli-i meskûtları ma'kûs görülmesiyle çerâğlığa tâlib

ve emsâli misillü münâsib nân-pâre ile çerâğ buyrulduğu sermâye-i semere-i kat'-ı merâtib oldu.

Râmi Kışlası'nda Ramazan Bayramı kutlamaları

Vukû'-ı icrâ-yı resm-i muâyede der-mevkib-i hümâyûn

Bu eyyâm-ı mes'adet-encâmda, mâh-ı mübâreke-i sıyâm-ı mağfiret-ittisâm resîde-i hüsn-i hitâm olunca, Cuma gününe tesâdüf eden bayram bâis-i tezâyüd-i şevk ü hırâm olup, ol vechile erkân-ı devlet müstağrak-ı zîb ü zîynet olarak mevkib-i muallâda biat ve muâyede-i hümâyûn icrâ olunduktan sonra velî-nimet-i bî-minnet şân-ı şevket ile tahrîk-i rikâb-ı himmet [238a] edip, Eyyûb Ensârî'ye azîmet ve salât-ı ıyd-ı saîdi ol mâbed- lâtîfde edâ ile nâil-i izz-i saâdet olarak yine Râmi'ye avdet ve orada süvârî ağaları dahi şeref-i muâyedeye şâyân buyurdukları sebeb-i meserret oldu.

Kiler Kethüdâsı Receb Efendi'nin vefatı

Vefât-ı Kethüdâ-yı kilâr Receb Efendi ve nasb be-câyeş baş-lala

Kibâr-ı Enderûn'dan Kilâr Kethüdâsı Hâfız Receb Efendi, esenn ü ihtiyâr ve saray-ı dil-ârâda rikâbdar olmuş emek-dâr ise de çerâğlığa rağbet izhâr etmeyerek, Şevvâl'in üçüncü günü azm-i dârü'l-karâr eylediği vâsıl-ı sem'-i şehriyâr-ı bülend-iktidâr olunca, hünkâr başlalası olan Uzun Mustafa Ağa kethüdâ-yı kilâr olmaya sezâ-vâr ve kilâr kethüdâsı yerinde kaftancı bulunduğu acemîsi Kâtib Şerîf Efendi'yi ibka eylediği sebeb-i itibâr ve a'kâb u a'sâbına a'zam esbak-ı iştihâr olduktan sonra, başlalalığa pek ihtiyâr hâsodalılardan Baltacı Osman Ağa talebkâr ve bu yaşta baş olmayı kendüye kâr add ü şümâr eyledi.

Sadrazam Reşîd Mehmed Paşa'nın Râmi Kışlası'na gelmesi

Âmeden-i sadr-ı celîlü'l-kadr Reşîd Mehmed Paşa be-mevkib-i hümâyûn

Rusya gâilesi külliyen ber-taraf olduğu cihetle Sadrazam Devletlü Reşîd Mehmed Paşa, der-i devlete avdet ve Şevvâl'in on altıncı günü mevkib-i hümâyûna gelip hâk-i pây-i şâhâneye yüz sürmek kısmet olunca, beş on gün İslâmbol'da kalmağa me'zûn ve ba'dehu Rumeli taraflarını terbiyeye me'mûr olduğu mevzûn oldu.

Hayalî Saîd Efendi ile Musâhib Abdi Bey'e kapıcıbaşılık unvanının verilmesi

İhsân-ı unvân-ı ser-bevvâbîn-i dergâh-ı âli be-Hayâlî Saîd Efendi ve Abdi Bey

Musâhib-i şehriyârî Abdi Bey ile Hayâli Saîd Efendi mine'l-kadîm mazhar-ı nazar-ı pâdişâh-ı Baykara-nedîm olduklarından, ikisi de musâhibler arasında mümtaz ve bir kat daha kapıcıbaşılık ile ser-efrâz oldukları sebeb-i imtiyâz oldu.

Dilaver Bey'e mîralay unvanı verilmesi

Mîralay şüden-i Kaymakam-ı asâkir-i hâssa Dilâver Bey

Enderûn-ı hümâyûndan, kırk iki senesi, kol ağalığı ile asâkir-i hâssa taburlarına irsâl ve çok geçmeksizin binbaşılık ile ibcâl olunup, Râmi Çiftliği'ne çıkılacağı günlerde alay eminliği ile karîn-i iclâl ve ol mahalde kaymakamlık teveccühü hakkında sebeb-i ikbâl olan Dilâver Bey, işbu Zilkade içinde mîralaylık rütbesiyle nâmusunu ikmâl ettiği sebeb-i husûl-i â'mâl oldu.

Sancak-ı Saâdet'in Topkapı Sarayı'na getirilmesi ve padişahın Tarabya'ya nakletmesi

Avdet-i Sancak-ı Saâdet be-sarây-ı Sitanbul [238b] ve nakl-i hümâyûn be-Tarabya

Kırk dört senesi evâilinde Rusyalı ile bed' olunan muhârebe, kırk beş senesi Rebiülevvel'i içinde karîn-i hitâm ve musâlaha vukû'uyla kat'-ı rişte-i kelâm olduktan sonra, biraz eyyâm yine Râmi'de ârâm olundu ise de ba'demâ oralarda bir gûna iş kalmadığı ma'lûm-ı âlem-i bâlâ olmakla sancak-ı saâdetin mahalline bi't-ta'zîm teslîmi icâb ve iktizâ ettiğinden, işbu Zilhiccetü'ş-şerîfenin üçüncü Perşembe günü şehriyâr-ı bahtiyâr hazretleri, ihtiyâr olunan vakt-i muhtarda, livâ-yı fahr-i enbiyâyı der-âğuş-ı iftihâr ederek Râmi Çiftliği'nden İslâmbol sarây-ı hümâyûnuna hareket ve Topçular caddesiyle Topkapısı'ndan dâhil-i semt-i selâmet olunduğuna İstanbul ahalisi meserret edip, o cihetle sarây-ı mezkûra ba'de'l-vusûl, livâ-yı fahr-i Resûl, usûl-i mahâsin-şümûl üzre me'men-i kadîmine vaz' u teslîm ve oraları misk ü amber ile ta'tîr olunduğu mezîd-i tevkîr ü ta'zîm olunca, şâh-ı âdil, Tarabya'daki sâhil-i bî-muâdile hafif tertîb teşrîf ve sade süvârî ağalara muzâf olan mızıkacı ağaları nekre olmak üzere ma'iyyet-i mülûkânede götürmeleri ta'rîf ve nekrenin nev'-ummâ muârefe kesb eylemesi muzafün ileyh olanlara sebeb-i teklîf ve tevkîf oldu.

Tarabya'da rikâb merasimi düzenlenmesi

Vukû'-ı rikâb-ı hümâyûn berây-ı tebrîk-i menzil-i padişâh-ı rub'-ı meskûn

Padişâh-ı Cem-câh, birkaç mâh Tarabya Yalısı'nı ârâm-gâh buyuracakları cây-ı iştibâh olmadığına mebnî, mahall-i mezkûra nakl-i hümâyûnlarının üçüncü günü şeyhülislâm efendi ve kaymakam paşa ve serasker paşa, hâk-i pây-i hazret-i zıllullâhîye çehre-ber-sâ ve birlikte resm-i tebrîk-i menzili icrâ buyurdukları sebt-i sahîfe-i imlâ oldu.

Topkapı Sarayı'nda Kurban Bayramı kutlamaları

İcrâ-yı resm-i muâyede-i ıyd-ı adhâ der-sarây-ı dil-ârâ

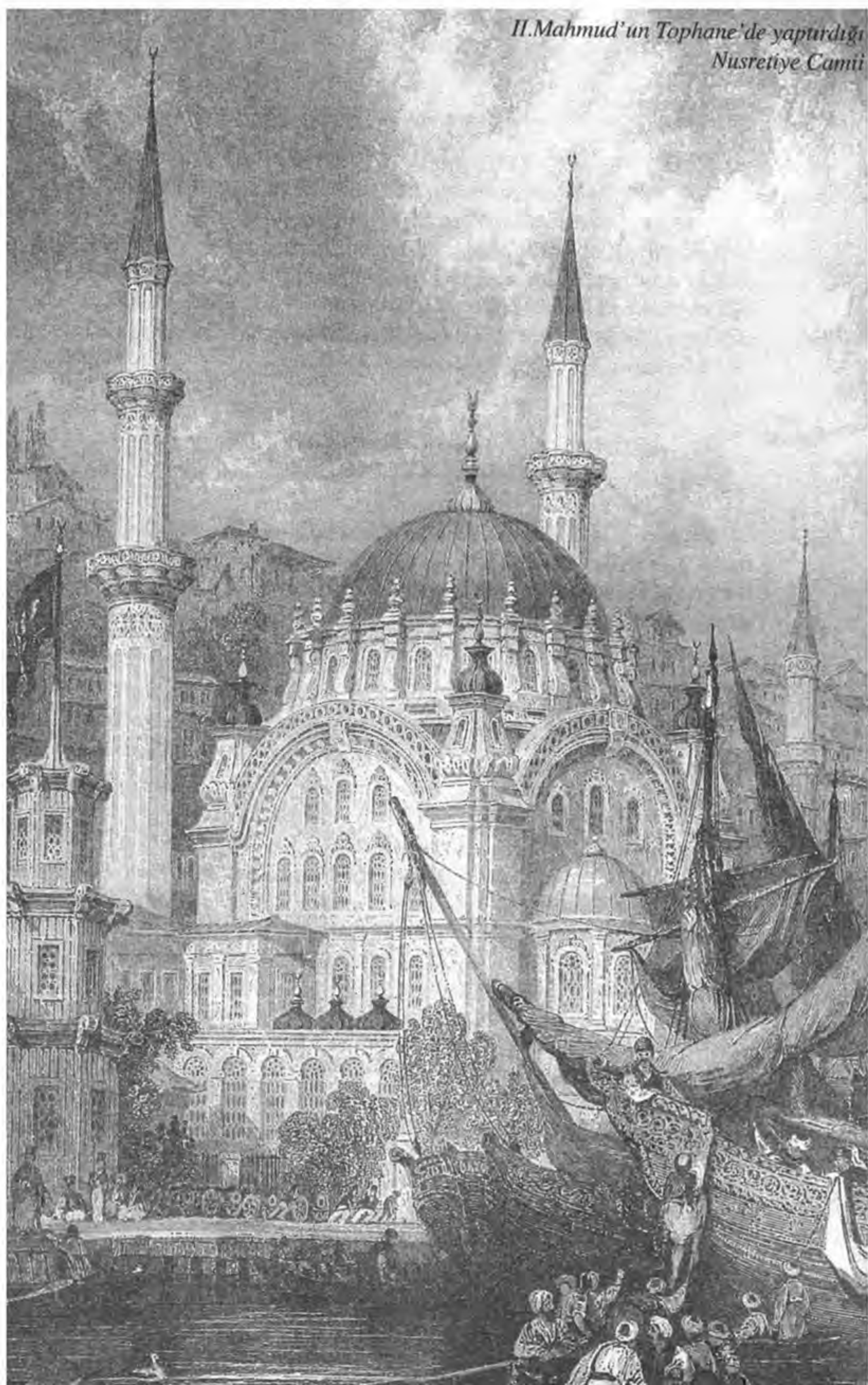
Âyin-i ıyd-ı adhâ, bu sene-i mübârekede Çarşamba günü İslâmbol Sarayı'nda icrâ ve bayram namazı Câmi-i Ahmed Hânî'de îfâ olunup, avdette efendimiz yine sarây-ı dil-ârâyı teşrîfe sezâ ve ağavât kullarının dahi Biat Köşkü'nde muâyede etmelerine müsaâde-i seniyyeleri sebeb-i duâ vü senâ oldu.

Şişman Mehmed Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Şişman Mehmed Efendi ez-hâne-i hâssa bâ-nân-pâre-i Kemânî Ali

Tercüme-i icmâl-i hâli, otuz iki, otuz üç seneleri vekâyi'inde derc ve nasıl ise usûl-i âhenk-i düm teki herc ü merc olan başçavuşluktan muhrec meşhûr Kemânî Ârec Ali Ağa, işbu eyyâm-ı nahrda canını kurbân ve parlak [239a] musâhibler gibi "lahmeke lahmi"[203] olamadığına ciğeri püryân olup, bayram tamâm olduğu gün perde-i hayât-ı müsteârı çâk ve makâm-ı suz-i nâkı melâyı â'lâda ferah-nak olunca, münhal olan nân-pâresine hâsodalılardan arz-ı hâl verdiğine pişman, Şişman Mehmed Efendi şâyân oldu.

203. "Etin etimdir."

II.Mahmud'un Tophane'de yapurdığı Nusretiye Camii

1246 (1830/31) YILI OLAYLARI

Padişahın Enderûn ağalarına Muharremiye dağıtması

Beyân-ı vekâyi'-i sâl-i sitte ve erba'în ve mi'eteyn ve elf

İşbu bin iki yüz kırk altı senesi Muharrem'inin ibtidâki günü, mukarrebân hazret-i hâk-i pây-i şevkete yüzler sürmeye ruhsat bulup, her biri bir gûna mültefet olduklarından sonra, zât-ı şâhânelerinin eser-i feyz-i 'amîmi olan Muharremiye bahşişi, silâhdâr-ı nâm-dâr yediyle ağavât-ı Enderûn'a vâsıl ve cümlesine safâ-yı derûn hâsıl oldu.

Hekimbaşı Behçet Efendi'ye Rumeli pâyesi verilmesi

Tevcîh-i sadâret-i Rumeli be-Ser-etibbâ Behçet Efendi

Yevm-i mükerrem-i Muharrem'de, Rumeli sadr-ı sadâreti, Ser-tabîb-i Pâdişâhî Semâhatlü Behçet Efendi'ye mükerreren tevcîh ve şükr-i teşekkürü min-vechin bize daha sebeb-i terfîh oldu.

Tarabya Yalısı'nda rikâb merasimi düzenlenmesi

İcrâ-yı resm-i merâsim-i rikâb-ı sâl-i cedîd der-Sâhil-sarây-ı Tarabya

Kaide-i kanûn-ı kadîm-i müstadîm üzere, resm olan Muharrem rikâbının Tarabya'da icrâsı için Muharrem'in ikinci günü Şeyhülislâm Efendi ile Kaymakam Paşa müşerref-i hâk-i pây-i hazret-i pâdişâh-ı tâc-bahşâ oldukları nakş-ı evreng-i bî-reng-i inşa oldu.

Seferli Kethüdâsı Ustazâde Ahmed Ağa'nın çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i kethüdâ-yı seferli be-kitâbet-i Süleymaniye

Otuz üç senesi saraydan çerâğ ve hacc-ı şerîfe gitmek arzusuyla, mâbeyn-i hümâyûndan zâhiren ırağ olan hazine kethüdâsı Hacı Sadullah Ağa, bugünlerde bizzat zâik-i zevk-i hâzımü'l-lezzât olıcak, uhdesinden münhal olan Süleymaniye kitâbeti kibâr-ı emek-dâr-ı Enderûn'dan, vâsıl-ı ser-menzil-i intihâ, sâbıka çuhadârağa olup el-yevm seferli kethüdâsı olan Ustazâde Ahmed Ağa'ya, bazı şerâit ile ihsân buyurulacağı gûş-ı hûşuna ilka olundukta, ağa-yı müşârünileyh;

Râzıyım her ne dilerse bana serv ü semenim

meâlini îmâ ederek silâhdârağayı te'mîn ve silâhdârağa da kırk beş bin kuruş tutacağına yemin ettikten sonra, şevketlü efendimizin aşağı odalı ağalardan üç ağayı dahi bu nân-pârenin sülüsü ile çerâğ buyuracağını tasrîh ve kâil olduğu takdîrce, kendi ismine altmış kesesi min-gayr-i resmin tashîh olacağı telmîh olunup, ba'dehu çerâğlık müjdesi bu vechile zuhûr ve sülüsüne hissedâr olanlar için zevkine fütûr [239b] vermeyip, ferdâsı gün hazinenin başkollukçusu Nâ-mizâc Mehmed Efendi ve kilerli Paytak İbrahim Hoca ve seferlinin câme-şûycusu Kısa Abdülkerim Ağa, ma'iyyette çerâğ olmaları kazıyyeyi tasdîk ve sülüsüne şerîk oldukları tahkîk olduktan sonra, münhal olan seferli kethüdâlığına Rikâbdâr-ı şehriyârî Şerîf Ağa çesbân ve rikâbdarlık mesnedi dahi karâr-ı der-keff-i azâdegân gibi alan taran olunca, câme-şûybaşılık seferlide eski ağalardan şiir söyleyen Halîm Bey'e bâis-i terfi'-i izz ü şân ve hazinenin başkollukçuluğu ile ikinci kollukçu bulunan Tarakçı Sadeddin Ağa'nın hâtır-ı perişânı şâna şâyân olup, ikinci kollukçuluk ile de yeni mâbeynci olan Kırımî Mustafa Ağa'nın kardeşi Mehmed Ağa mesrûr u handan ve mazhar-ı atûfet-i hazret-i pâdişâh-ı devrân oldu.

Padişahın hasta olan silâhdârağanın hatırını sorması

İstifsâr-ı hâtır-ı âtır-ı silâhdârî ez-taraf-ı hazret-i cihândârî

Silâhdâr-ı nâm-dar, bir miktar nâ-mizaç olduğu resîde-i sem'-i şehriyâr-ı şefkat-şiâr olunca, istifsâr-ı hâtıra mâbeyn-i hümâyûndan mâbeynci irsâl ve minvâl-i muharrer üzre taltîfleri tezâyüd-i şa'şaa-i evc-i ikbâl oldu.

Hâsodalı Şeyhzâde İbrahim Bey'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Şeyhzâde İbrahim Bey ez-hâne-i hâssa

Sene-i sâbıkta Eski Valide tevliyetiyle çerâğ olan Cündî Haydar Ağa, bugünlerde tahta-i tabuta süvâr ve zimâm-ı ihtimâmı melekü'l-mevte teslîm eylediği tevâtür-yâb-ı iştihâr olmakla, uhdesinden münhal olan nân-pâresine eski hâsodalılardan Şeyhzâde İbrahim Bey nâil ve mahlûlesini dahi akd edip firâşına dâhil olduğu re's-i mesâil oldu.

Mâbeynci Kırımî Mustafa Ağa'nın çerâğ edilmesi

Zuhûr-ı çerâğlık-ı Kırımî Mustafa Ağa ba-maaş-ı müstevfâ

Dört beş ay evvel mâbeyncilikle mübeccel olan Kırımî Mustafa Ağa, hadd-i zatında müeddeb ve vücûh ile mücerreb bir mukarreb oldu ise de hâtırı mutayyeb olamadığı kendüyi müseyyeb gösterdiğinden çerâğlığı tensîb ve harc-ı hâssadan müstevfâ maaş tertîb olunarak hânesine tesrîb olundu.

Enderûn ağalarından teşkil edilen süvârî alayının dağıtılması

Ref'-i ta'lîm-i süvârî ez-miyân-ı ağayân-ı nâdân-ı nâdire-dân

Vak'a-yı Hayriyye'den beri, Enderûn ağalarının eyledikleri ta'lîm-i fenn-i harb, ma'lûm-ı padişâh-ı şark u garb iken Râmi avdetinde velî-nimet, Tarabya Yalısı'na rağbet ve süvârî ağaları dâhil-i maiyyet buyurmadıkları ta'lîmin gevşemesine illet olup, nihâyet bir miktarı zâr u zor ta'lîm ve birazı da zimâm-ı ihtiyârı semend-i sebük-seyre [240a] teslîm eyledikleri cümlesine cünha-yı cesîm olmakla, mecmû'una azv-i kusûr isnâd ve zâbitânına bir gûna töhmet istinâd olunarak nişanları istirdât ve arsa-yı âlemden adları ib'âd olunduğu zâhiren sedd-i bâb-ı esbâb-ı istidâd oldu. Ancak müşkil burası ki Enderûn'da mevcûd dört beş yüz zî-vücûd sarây-ı dil-ârâda ömrünü güzâr ve her biri bir vesîle ile mazhar-ı nazar-ı şehriyâr-ı şefkat-şiâr olarak kimi çavuş kimi çuhadâr olmuş ve kimisi hiçbir şey olamayıp sade koğuş ağası olduğu hâlde, o da ebnâ-yı cinsi ile iftihâr ve emekdarlığı ile itibâr bulduktan sonra, birazı da seferli odasında mehter ve beş on kadarı dahi odayı mezbûrede hünkâra berber oldukları defter-i muteberde muharrer olup, bunlardan başka üç odaya umumî şumûlü olan cündîlik ve tüfengî yamaklığı başkaca bir şan ve mihrab müezzinleri evkat-ı hamsede iltifâta zemîn ü zaman bularak müşârün bi'l-benân olup, el-hâsıl her birinden bin türlü

semere hâsıl ve edânî mertebe cümlesi silâhdârağanın koltuklamasına dâhil olduğundan, göçlere ricâsız gittikleri muhassenât-ı Enderûniyyeden ma'dûd ve haklarında her birisi için her mesned mev'ûd gibiydi. Bunlardan başka hazineye has olan yazıcı tarîki güneş gibi parlak ve kilerliğe ıtlâk olunan mertebe takımı yazıcı tarîkine nazaran bir elfâz-ı tumturak ise de onların da haklarında kabûl-i amme bulunduğu bi'l-ittifak olup, ancak hâsodaya taslak pek parlak gediklerden kaftancılık ve baştan başkollukçuluk ve çantacılık ve şerbetçilik ve sırkâtibi yamaklığı ilerde şeyler ve süslü gedikler olduğu gibi, çuhadârlara mahsûs me'mûriyetlerden silâhdârağanın ve başağanın ve arz ağalarının ma'iyyetlerinde bulunan çakırsalanların şa'şaaları cihâna şâyi' ve cümlesinin hidmetleri velî-nimete râci olduğundan, resm yerlerinde ne tekellüfler ile me'mûriyetlerini icrâ eyledikleri vâki ve gayr-i vâki ise de ağalarımız reylerinde müstakil ve böyle böyle hizmetler ile mukarreblerin zîr-i cenâh-ı atûfetlerinde muztazıllar iken, ta'lîme bed' olunalı cümlesinin nazarından her şey sâkıt ve nizâma kabiliyeti olanlar gece ve gündüz zâbit olmak emeliyle müjdelere müterakkıb ve hilâfında olanları kendilere rakîb bildiklerinden, kâffesi leşker-i hâhiş-ger iken ikinci defa Tarabya'ya teşrîf-i şevket-redif [240b] buyruldukta, süvârîler sarây-ı Sitanbul'da tevkîf oldukları ta'lîmin gevşemesine sebeb ve âkıbet âlem-i bâlâdan "Hevesleri kalmadı ise bir daha ta'lîm etmesinler" denilmesine müsebbib olunca, ba'demâ kudemâ tereke-i gurâmâ gibi hakkına ne düşeceğini bilemediğinden, meccanen alıp alacağından geçegeldikleri bu fıkraya misîl ve mübalâğasız beş altı sene ta'lîm edip tamâm meram üzere be-kâm olacak hengâmda "Ta'lîm etmesinler" denildiği herkesi zelîl ve sefîl edeceğinden;

Pek tehî devr ediyor sâgar-ı mînâ-fâm bizden

deyip ye's-i tam ile ağızlarına geleni söylediklerine silâhdârağa bî-huzûr ve böyle olmamasına gayrette tecvîz-i kusûr etmediği hâlde himmetine fütûr verince, ağaların bundan sonra sarayda işi ocak yolu defterinde "Bu bunun alt pelekeşi üst pelekeşi" demeden ibâret olduğuna silâhdâr-ı müşârünileyh ziyâde keder ede ede âdeta nâ-mizâc ve keyfiyet bu raddeye gelmemek mümkün iken muvaffak olamadığı tafsîle muhtâc olmakla, ol mebhasden sarf-ı nazar ve alt yanında Hazine Kethüdâsı Bekir Efendi Hazretleri okur-yazar ise de kendiden başkasını düşünmek mesleğinin muhalifi ve ikinci mertebede yeni yetişenlerin külliyen hilâfı olmağın, bî-çare ağavâtın işi sâhibine kalıp kimseler bunlara muîn düşmediği cümlesini alîl ve kendi cinsleri dahi aleyhlerine oldukları sabırsızlara sebeb-i tahliye-i sebîl olacağı şüphesiz delîl oldu.

Padişahın Tarabya Yalısı'ndan Çırağan Sarayı'na nakletmesi

Nakl-i hümâyûn ez-sahil-i Tarabya be-Sarây-ı Çırağan

Pâdişâh-ı Behram-gulâm, Kasım'a kadar Tarabya'da güzârende-i eyyâm olup, ba'dehu havalar tebeddül ve safâlar tenezzül ettikçe tab'-ı bülend-i dil-pesendleri Çırağan'a temeyyül buyurduğundan, Rebiülevvel'in ilk cumasını Beylerbeyi Câmi-i şerîfinde edâ ve selâmlık avdetinde sâhil-i mezkûru teşerrüfe sezâ buyurdular.

Çırağan Sarayı'nda Mevlid Kandili kutlamaları

İkâd-ı kanâdil-i Mevlid-i şerîf der şeb-i çehârşenbih

Bu sene-i müteyemminede, Mevlid-i şerîf kandili Çarşamba gecesi îkad ve beyne'l-'işâeyn okunması mutâd olmakla, ber-tertîb-i sâbık, okuyucular Çırağan Yalısı'nda huzûr-ı fâizü'n-nûra lâhık olup, biribiri ardınca nazm-ı mezkûr u meşhûru okumaları makama hürmet ve arada okunan ilâhîler meclis-i melâik-enîse zîynet olup, ba'dehu imam efendiler hatm-i şerîfe âgâz ve büyükefendi bülend âvâz ile ref'-i dest-i niyâz edip, duâları bitirdikte cümlesi avdete me'zûn ve ferdâsı gün pâdişâh-ı rub'-ı meskûn [241a] alay-ı vâlâ ile Câmi-i Ahmed Hânî'ye teşrîf-i hümâyûn buyurup, orada dahi mükerreren istimâ'ları seyyid-i kâinat -aleyhi efdalü's-salati ve ezkâ et-tehiyyâti ve et-teslimat'a-[204] ta'zîm ve erkân-ı Devlet-i Aliyye'lerin bu vesîle ile taltîfleri şâyân-ı takdîr ve terkîm oldu.

Bazı süvârî ağaların orduya alınmaları

Mesrûriyet-i ba'z-ı müstaidîn-i ağavât-ı süvârî be-merâtib-i askeriyye

Ta'lîm-i cesîm-i süvârîde kesb-i mahâret etmiş ağayân-ı kadr-dândan, evvelâ laladaşımız gulâm-ı pâdişâh-ı Behram-gulâm Şâkir Ağa ve Şükrü Bey ve Vâlide Kethüdâsızâde Nûri Bey ve Topçu Yüzbaşısı Kahvecibaşızâde Hacı Bey ve kilerde meşâhir-i cündîyândan Köle İsmail Ağa ve Süvârî Yüzbaşısı Süleyman Bey ve Hânende Mes'ûd Bey, bî-riyâ makam-âşina ve husûsiyle seferlili Sâlim Ağa merd-i tüvâna, ashâb-ı itinâdan olduğu müdârâdan müberrâ iken, battal ricâl hükmünde kalmaları nâ-revâ olduğu kendilerine sebeb-i hüzn ü bükâ olarak arka aradıkları ma'lûm-ı âlem-i bâlâ olıcak, taraf-ı şehriyâr-ı

---

204. "Selâmların en güzeli peygamber efendimizin üzerine olsun."

şefkat-şiârdan ehliyetleri tasdîk ve hemen serasker paşa hazretlerine bildirilmesi mizâc-ı maslahata tatbîk buyrulunca, ibtidâ Şâkir Ağa ve Şükrü Bey ve Nûri Bey ve Hacı Bey ve İsmail Ağa ve Sâlim Ağa, sağ ve sâlim sipâhi taburlarına kol ağası ve yüzbaşı ve mülâzim olup, ancak Hânende Mes'ûd Bey, asker-i hâssa piyâdegânına yüzbaşı ve Süleyman Bey, hâssa süvârîlerine o rütbe ile girmesi muhabbetinden nâşi iken, zâbitleri bulunan herîf, mugayir-i şer'i şerîf, mîr-i mürüvvet-semîri gördükçe tezyîf ve "Sarayda yüzbaşı idim diyü kendini büyük sanma" diyerek tahvîf etmesi Enderûn ağalarına girân teklîf ise de;

Kadr-i zer zerger şinâsed kadr-i gevher gevherî[205]

dediklerinden fazla "Yârâb gedâ-muteber neşûd"[206] duâsını arş-ı â'lâya îsâl ve bu meâlde mazmûnları mîralaya yüz kere irsâl etseler;

Bilen hâk-i Sitanbul'dur rüsûm-ı şîve vü nâzı
Kenârın dilberi nâzik de olsa nâzenin olmaz

dedikleri gibi;

Varak-ı mihr ü vefâyı kim okur kim dinler

Hemân Hak Teâlâ, kişiyi gördüğü itibârdan düşürmesin. Hatta fakîrin askerliğe iştiyâkım bunlardan aşağı değil iken hâlâ bir kabâ kurtaramadığımın a'zam esbâbından biri bir kere pek kaviyyü'l-bünye olamadığım derûnî azîmetime mâni ve biri de "Bed-ahlâk bir zâbite rastgelirsem emeğim zâyi' olur" hulyası murâdımın ele geçmesine mevâni [241b] olmuştur.

Mukallid Çavuş Aziz Bey, Mehmed Bey ve Meddah Salih'in Çırağan Sarayı'na çağırılmaları

Celb-i Çavuş Aziz Bey ve Mustafa Bey ve Meddah Salih ez-Sarây-ı Çırağan

Mukallidliğe mecbûr, hazinede meşhûr Çavuş Aziz Bey ve refîk-i tarîki Mustafa Bey ve hâsodaya alınan Meddah Sâlih Efendi, tuhaf söz söylemek ile elûf ve şevketli efendimiz dahi aralıkta bunlar ile eğlenmeye me'lûf iken, ta'lîme heves olunalı bu gibi zevkler nazardan dûr ve itibârdan mehcûr ol-

205. "Altının değerini kuyumcu, mücevherinkini de mücevher ustası bilir."
206. "Allahım, dilenci muteber olmaz!"

muştu. Ne hâl ise bu aralık yine hâtır-ı Hüsrevâne'ye hutûr ve icâleten sarây-ı Sitanbul'dan Çırağan Yalısı'na celb olunmaları sarayca umûr olup, der-akab Hazine Kethüdâsı Bekir Efendi Hazretleri, bunları tesyâr ve ma-bâkîsi "el-intizârü eşeddü mine'n-nâri"[207] eyledi.

Başdilsiz Bârgîr'in çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Bâr-gîr Dilsiz ez-sarây-ı dil-ârâ bâ-maaş-ı müstevfâ

Seferli odasında baş dilsiz bulunan Bârgir Dilsiz, hayvan gibi bir dilsiz olduğu hâlde yine hafî ve celî şeylere intikâl ve bugünlerde kanun-ı Enderûn'un lağv olduğuna infiâl ederek, bîçarenin eşkini bozulup bütün gün lagâr ve zebûn, hazine kethüdâsına derdini dilsizce anlatmaya gûn-â-gûn zahmet çektiği resîde-i sem'-i hümâyûn olıcak, kıdemli bendelerin melûl ve mahzûn kaldığına merhamet-i şâhâne kail olmayıp ol saatte ismine ve cismine;

Âb-ı hayvan doludizgin girdi At Pazarı'na

meâli yâd ve çarçabuk çerâğlık ile dilsiz şâd olunca, mâ-dûnunda bulunan dilsizlere Bârgir Dilsiz'deki başlık takmaması tenbîh ve bundan sonra başdilsizlik lafzı lâ-temsîl velâ- teşbîh oldu.

Hazineli Kambur Esad Ağa'nın vefatı

Vefât-ı Kambur Esad Ağa der-kûşe-i inzivâ

Hazine-i hümâyûnda olan ağalardan Kambur Esad, dehân-ı hezeyânı sedd ve dünyâ-yı denîden keff-i yed ettiğine sükûtu sened oldu. Merhûm ve mağfur, nasıl ise bî-çâre ve kırk sene kadar saraylarda afyon yemeden başka çâre bulamayıp, külle yevm gıdasını, külâhîsi Türbedaroğlu elinde hazır ve çeşme avlusunda işâretine nâzır olduğundan mâadâ, kısa çubuğu ve kahve kutusu mültezem ve afyon bıçağı ve su kâsesi sırasıyla muntazam olmakla, ibtidâ afyona cilâ, sâniyen ahbâba salâ edip zu'munca tuhaf sandığı sözlere âğaz ve ara yerde kalbî ses ile şarkı çağırmasını dinleyen az ise de yine kendisi onunla dem-sâz olduğuna keyiflenerek kendi gibi kamburun birine takışması yerinde ve suya sabuna dokunmayarak attığı saçmalar [242a] ilerdeydi. Ne hâl ise o da bir zemîn ü zaman ile huzûr-ı müstevcibü's-sürûra reh-yâb ve şehzâde efendimize curcuna tepmesi def'-i dağdağa-i hicâb olmuştu. Hemân

207. "Beklemek ateşte yanmaktan daha şiddetlidir."

Cenâb-ı Rabb-i gafûr, kambur-ı mezbûrun zünûbunu mağfûr ve uyûbunu mestûr eyleyip, yevm-i haşr ü neşrde şühedâlar ile mahşûr eyleye. Âmin sümme âmin.

Sâzende Keçi Arif Ağa'nın musâhib olması

Çerâğ şüden-i Keçi Arif Ağa be-unvân-ı musâhib-i şehriyârî

Dâhil-i dâire-i maârif, sâzende çavuşlardan kilerde Keçi Ârif, sarayda saz çalmak ile meşhûr ve ancak yüzü çiçekten bozuk olmakla burgârî gibi menfûr olmağın, çok vakit çavuşluğa nâil ve mâbeyn fasıllarına dâhil olamayıp, nihâyet halvet senesi çavuşluğu mir'at-ı kaderde cilve-ger ve şöylece tîğ ü teber bir ser-heng-i gayr-i muteber olunca, iktizâsından ziyâde bir edâ peydâ ve lâzım olan yerlere kısa temennâ ederek odasında tahsîl-i ilm-i musikiye müstaid çocuklara lala olup, ilk acemîsi Tanburî Necib'e alâkası ayyûka çıktığından "keçinin kuzusu" denerek koyun sürüsü gibi arkalarına düşenler bî-hadd ü bî-pâyân ve haklarında envâ'-ı mezâmîn-gûyan olduğu Keçi'ye nimet ve kuzuya ganîmet olmağın, bu zemîn-i hurde-bîn ile "o çirkin bu şirin" denilerek, ikisi de rengîn ve bu cihetle saltanat binişlerinden başka tebdîllere de gidip gelmeleri kendilere sebeb-i temkîn olmuş iken, ta'lîm zuhûrunda bu gibi cümbüşler külliyen hurde-haş ve evvelki gibi iltifât buyrulması sebeb-i zıyk-ı maaş oldu ise de pâdişâh-ı dil-âgâh, keçinin kuzunun feryâdına atf-ı nigâh edecek vakti olmadığı cây-ı iştibâh olmaması "kasaba et keçiye can kıydı" kılığında olduğunu bunlar fehmedince;

Hûmlar şikeste câm tehî yok vücûd-ı mey
Ettin esîr-i kahve bizi hey zamâne hey

Diyerek, âkıbet musâhibliğe sahib ve güçle münâsib görüldüğü acâyib oldu.

Bazı kıdemli ağaların hâsodaya alınmaları

Be-kâm şüdend-i ba'z-ı kudemâ-yı ağavât be-nakl-i hâne-i hâssa

Bugünlerde kanun-ı Enderûn, numûne-nümâ-yı reng-i bukalemun olduğuna, kudemâ-yı lâ-yüflihûn diğer-gûn olmakta oldukları resîde-i sem'-i hümâyûn olmakla, onların haklarında dahi bâb-ı murâd küşad ve tâli'leri imdâd ettiği mertebe mesrûr ve dil-şâd olmaları için hâsoda keyfiyeti yâd ve o münâsebetle esâmileri ta'dâd olundukta, öteden beri [242b] onlar ceviz

ma'dûd ve kırktan eksik ve ziyâde olmadığı sebeb-i senâ-yı nâ-mahdûd olmakla;

Ala Hind ü Yemen'i destine bâ-avn-i Vedûd
Bahr ü berr pâdişâhı hazret-i Sultan Mahmûd

"Bu zâtların nizâm ve intizâmları mübârek ve mes'uddur" diye erkânına halel gelmemesini iltizâm ve çerâğ olanların yerleri boş kalmamasına ihtimâm buyurup, kâidesine tatbîken aşağı odalıların pek eskilerinden hâsoda için parça parça olan Giyimbaşı Osman Efendi ve bıçaklı eskilerden Neyzen Nuri Bey'i ve kilerin eskisi Türk Mehmed Emin Ağa'yı ve Câvid Beyzâde Nâşid Bey'i ve seferliden Fârisî hocası Çavuş İzzet Efendi'yi ve Âlem Abdi Ağa'yı hâsoda müjdeleri ile mesrûr ve duâ-yı hayriyelerine mecbûr buyurdukları sahâif-i *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye*'ye mastûr oldu.

Surre alayının Beşiktaş Sarayı'ndan yola çıkarılması

İhrâc-ı surre-i hümâyûn der-Sarây-ı Beşiktaş

Receb-i şerîfin on ikinci günü surrenin çıkması, usûl-i mehâsin-şümûl-i Devlet-i Aliyye'den olmakla, yevm-i mezkûrda velî-nimet-i bî-minnet, Beşiktaş Sarayı'na sâye-i şevket salıp, huzûr-ı pertev-nüşûrlarına dizilen bendegân-ı sadakat-nişâna arz-ı dîdâr-ı Behçet-âsâr buyurdukları sırada, Devletlü Dârüssaâde Ağası Uzun Abdullah Ağa'ya beyaz çuha üzerine işlenmiş sırmalı harvânî iksâsıyla riâyet buyrulduktan sonra, surre emîni olan Mısır Kapı Kethüdâsı Saâdetlü Necib Efendi Hazretleri'ne emânetler teslîm ve uhdesinde olan Baruthâne Nezâreti, Asker-i Hassâ Nâzırı Saîd Muhib Efendi nâmına terkîm ve geri kalan umûr-ı mevfûre-i surre sırasıyla tanzîm ve Üsküdar'a güzârı muhtar-ı tab'-ı şehriyâr-ı Baykara-nedîm oldu.

Padişahın Miraç Gecesi'nde Topkapı Sarayı'na gelmesi

Teşrîf-i şâhâne be-Sarây-ı Sitanbul fi-leyle-i Mîrâc

Pâdişâh-ı âlem-penah, -eyyedehullahu bi'n-nasri ve'l-ilâh-[208] hazretleri, şeb-i Mîrâc-ı ser-tâc-ı enbiyâ aleyhi efdalü't-tahâyada İstanbul semtine teşrîf ve ol leyle-i latîfede zümre-i zuefâyı taltîf buyurduklarından sonra, vakt-i asra kadar çarsû-yı bâzârda geşt ü güzâr ve ba'dehu sarây-ı Sitanbul'u teşrîfe sezâ-

208. "Allah ona devamlı surette yardım etsin"

vâr buyurup, Hırka-i Saâdet'te salât-ı asrı edâ ve yeni hâsodalı ağalara ayak öptürttükleri eski hâsodalılara sebeb-i sît u sadâ oldu.

Hazine kâtiplerinden İzzet Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i Kâtib-i râbi'-i hazine İzzet Efendi ve nasb be-câyeş Mahmûd Bey

Yazıcı tarîkinde Takkeci İzzet, zâhiren "münkir-i âhiret" diyü şöhret bulduğundan [243a] zahr-ı âhireti ticârete tebdîl ve nakd-i taâti ma'siyette tekmîl edip, leyl ü nehar efkâr-ı kâr ve ağalara sırmalı takke ve zülüf işlemesi sebeb-i iddihâr-ı âr olup, bu vechile hareket ederek yazıcı tarîkinde dördüncü yazıcı olmuş ise de kendisi erbâbı olmadığını itirâf ve esnâf-ı bî-insaftan olduğunu inkâr etmemesi vesîle-i eltâf-ı mâ-lâ-yutâf olmakla, çerâğlığına kurenâ-yı saltanat himmet ve Berat gecesi çerâğlık müjdesi sebeb-i tecdîd-i köhne-berât-ı ubûdiyet olmağın, uhdesinden münhal olan kitâbet-i râbi'a, hazine kethüdâsının tütüncüsü Mahmûd Bey'e icrâ olunduğu şâyi'a olunca, kethüdâ-yı gencînenin hakîmâne hareketi tahsîn ve mîr-i mûmâileyhi suret-i ikrâmda ağa yerinden def eylediği rengîn oldu.

Şehzâde lalası Halîl Efendi'nin çerâğ edilmesi

Çerâğ şüden-i lala-yı şehzâde-i civan-baht Halîl Efendi

Lâyık-ı tâc ü taht, şehzâde-i civan-baht hazretlerinin hâsodalı ağalardan lalası olan Hoca Halîl Efendi, çerâğlığa tâlib olmadığı iştihâr ve böyle görünmesi hakkında mezîd-i itibâr olmuş ise de sinnen istihkâkı nümâ-yân ve bu seneden sonra istihdâmı gayr-i şâyân olmakla, münâsib nân-pâre ile çerâğ buyrulduğu tebşîr ve müjde edenlere "Hazzetmedim" dediği teşhîr olup, ancak uhdesinden münhal olan şehzâde lalalığına hâsodalı ağalardan Şerbetçi-i sâbık Edhem Ağa lâyık ve nezâketi cihetiyle eslâfına fâik oldu.

Rodosîzâde Ahmed Bey'e mîralay unvanı verilmesi

Tevcîh-i câh-ı celîle-i alay-ı mîr-alâyî be-uhde-i Rodosîzâde Ahmed Bey

İkiyüz on târihinde, hakan-ı saîd, Selîm Han-ı şehîde rikâb-dâr ve çerâğ buyrulduktan sonra Çırağan Yalısı'nı alıp sarây-ı şehriyâra hem-civâr olan Rodosî Ahmed Ağa'nın ferzend-i ercümendi İzzetlü Ahmed Beyefendi, sene-i sâbıkta mevkib-i hümâyûndan kolağalığı ile Bâb-ı seraskerî'ye irsâl ve birkaç

günün içinde binbaşılık ile ibcâl buyrulup, Rusya muhârebesine icâleten isbâl ve bi-hamdihi Teâlâ, düşman muvâcehesinde metâneti sebeb-i gayret-i akrân u emsâl olup, şu kadar zaman vukû' bulan muhârebelerde tabur-ı mevfûru mansûr u muzaffer ve kumandasında olan leşker-i hâhiş-gere galebe müyesser olmakla, kaymakamlık menşûru nâmına terkîm ve tarafına teslîm olup, ba'de'l-musâlâha nâ-mizâc olarak ordu-yı hümâyûn ile birlikte der-i devlete avdet ve Fethiye'de olan konaklarında tahsîl-i esbâb-ı sıhhat üzere iken mîralaylık [243b] rütbesiyle terfi'-i şân ve cephâne-i âmire mîralaylığı ilâve-i elkâb-ı unvân olunca, üzerinde olan illet ve kıllet külliyen zâil ve sarây-ı hümâyûnun civârında hüsn-i idâresi mesâmi'-i cihân-bâna şâmil oldu.

Ramazan ayının gelmesi

Sübût-ı Ramazân-ı mağfiret-nişan fi-leyle-i isneyn

İşbu kırk altı senesi Ramazân-ı şerîf-i mağfiret-redifi, şuhûr-ı meşhûr-ı Rumiye'den Şubat'ın on ikinci gününe tesâdüf eden Pazartesi gecesi isbât olunmakla, ferdâsı gün huzûr-ı hümâyûn dersleri Çırağan Yalısı'nda küşâde ve ulemâ efendilerin mübâhese-i ilmiyesinden müstemi'îne fâide ve istifâde ziyâde olmağın, müretteb olan avâid-i mukanneneleri hâlen Hazine Kethüdâsı Atûfetlü Bekir Efendi Hazretleri'nin ma'rifetiyle bi'l-noksan ihsân ve duâ-yı hayriyelerine mazhar buyrulduğu bî-reyb ü gümân oldu.

Kitabın yazarı Hızır İlyas Ağa'nın çerâğ edilmesi

Zuhûr-ı sürûr-ı çerâğlık der-hakk-ı abd-i âciz

Fakîr ve âciz, Râmi'den avdet buyrulalı çerâğlık için kurenâyı ta'cîz ettiğim, büyük kardeşimiz Semâhatlü Hekimbaşı Behçet Efendi Hazretleri'nin mesmû'u olunca, münâsib bir şeyle çerâğlığımıza himmet edeceklerine va'd-i âlileri sebkat ettiğinden, akdemce Süleymaniye kitâbetine hisse-dâr ve inâyet-i bi-gâyet-i pâdişâhîden vâye-dâr olan, hazine-i hümâyûnun başkollukçuluğundan muhrec Keklik Mehmed Efendi'nin bugünlerde tâir-i rûhu âşiyâne-i kudse revân ve mesken ü me'vâsı hem-'inân-ı ankâ-yı lâ-mekân olduğu sarayda râye-gân olunca, uhdesinden münhal olan hisse-i kitâbete büyük ve küçük tâlib ve sarayda çerâğlıktan başka ağalara metâlib kalmadığına cümlesi zâhib olduklarından, fakîr de çerâğlığa râgıb olup, düşen mahlûllere takdîm-i arz-ı hâlde tecvîz-i kusûr etmedim ise de verilen arz-ı hâl, manzûr-ı pâdişâh-ı muhalledü'l-ikbâl olamadığı cihetle, bu defa yazılan ruk'a-yı niyâzı dâder-i ekber-i şefkat-güster tarafına kendim îsâl ve onlar da pâye-i serîr-i

â'lâya mâbeyn-i hümâyûn hekimi küçük birâder Abdülhak Efendi'nin yediyle isbâl eylediklerinde, şehin-şâh-ı kerimü'l-hısâl, Hekimbaşı Efendi'nin hakîmâne hareketinden hazzedip, fi'l-hâl bâlâ-yı arz-ı hâle;

Eyledim tevcîh İçîl'den derd-i dil tımârını
Enderûn-ı seniyyeden çıksın çerâğım olsun

diyü hatt-ı ihsân keşîde ve Ramazân-ı şerîfin üçüncü gecesi terâvih edâ olunduktan sonra müjdecisi tarafımıza resîde olunca, fi'l-hâl secde-i [244a] şükre kapanıp, dilim döndüğü kadar şevketlü, mehâbetlü, kudretlü, kerâmetlü velînimet-i bî-minnet-i âlem ve ser-tâc-ı ibtihâc-ı nev'-i benî Âdem efendimiz hazretlerine derûnî duâ ve ömr-i devletlerinin tezâyüdünü istidâ ettiğimden sonra, sarây-ı dil-ârânın kaidesi üzerine odamızın zâbiti olan hazine kethüdâsına gitmek âdet ve biz de ol usûle riâyet için hâk-i pâylarına yüz sürdüğüm saat "Seni kim çerâğ ettirmiş?" diyü bir hiddet edince fakîr şaşırıp "Siz bilirsiniz" dediğimde yavaş yavaş muâmeleyi tebdîl ve gılzeti mülâyemete tahvîl edip "Pek güzel, oğlum çerâğ olmuşsun ama sen senevî beş bin kuruşa maktû' olan hisse-i kitâbet ile nice idâre olabilirsin? Sana kardeşlerin sanki kardeşlik mi etmişler? Rabbim hayırlı eyleye. Hoş, şimdi olmuş, bitmiş" dediğini biz de tasdîk ve murâd-ı devletleri ne olduğunu tahkîk etmeyerek sahur vakti ruhsat tahsîl ve seher vakti birâder efendinin konağına gittiğim ta'cîl gibi oldu. Ba'dehu dâder-i ekber-i şefkat-güster, evvelden beri çerâğ olduğumu ister idi. Fakîre izhâr-ı inbisât ile taltîf ve dâiresinde tevkîfimizi teklîf ettikten sonra işlerimizi yoluna koyacak yolları ta'rîf etmiştir. Rabbim Teâlâ Hazretleri, ömrüne bereket ve rızkına vüs'at versin. Biz onların münâsebetiyle evâhir-i devr-i Selîmî'de sarây-ı saltanâta yazılıp, yirmi yedi târihinde on bir yaşına girdiğimiz gibi yatağımız ile saraya gönderdikleri günden işbu kırk altı senesi Ramazân-ı şerîfine gelince, on dokuz sene hazîne-i hümâyûnda hizmet ettiğim müddet, kimseden bed-sohbet işitmediğim hakkımda nimet ise de ancak efendilik edecek surette görünen hayr-hâh-ı bî-râhların lâf-ı hilâfları tab'ıma nev'-ummâ sıklet vermiştir. Yoksa kimseye minnet edecek yüzümüz ve şöyle böyle diyecek sözümüz yoktur. Zirâ mâni ve mu'tî Hak Teâlâ olduğunu â'lâ bilir iken;

Kerem-dârân-ı âlem-râ direm nîst
Direm-dârân-ı âlem-râ kerem nîst[209]

dedikleri sözü de yazmak lâzım değil idi. Bi'l-iltizâm yazmaktan meram (Beyt);

209. "Dünyada, kerem sahiplerinde para, para sahiplerinde ise kerem yoktur."

Şevk-i dilberle sözün vezni bulunmazsa n'ola
Ârzû-yı leb-i yâr âdeme çok bal yedirir

demişler. Kubbe-i fîrûzeyi şu sözün üzerine binâ etmek [244b] için yazıldı. "Eğer her şey kadere menût imiş" diye sükût etsek sabrımız semeresi olarak sarayda biz de kırklara karışmak lâzım gelir idi. O da olmadı. Mürüvveti me'mûl ettiğimiz kimselerden görmeyip, emel ettiğimiz çuhadârlık ve çakırsalanlık gibi şeyleri hiç münâsebetimiz olmayan silâhdârağadan gördüğümüz hasebiyle, ömrüm oldukça duâsına devam etmek vâcibe-i zimmetim ve hazine kethüdâsı hocam olmamış olsa inkisâr etmek niyetim idi. Lâkin te'sîr etmeyeceğinden terki tercîh ve medh ü zemmi takbîh olunacağından 'adem-i mürüvveti tasrîh olunmuştur. Hikmet-i Hudâ âkil ü dânâ ve âlim-i her-ma'nâ olduğu hâlde, meşreb-i bî-vefâ ve va'dini ifâ etmemek kendüye mahsûs bir safâ idi. Ne hâl ise;

Hudâ kâdirdir eyler seng-i hârâdan güher peydâ

demişler. Rabbim cümleyi iyilere karîn ve hayr-hâhlara mukarin eyleye. Bizim bundan sonra beş vakitte boynumuzun borcu Cenâb-ı Rabbü'l-ibâd, mülk-i Mahmûd Hân'ı ilelebed ma'mûr ve âbâd eyleyip, medâ'd-duhûri ve'l-a'vâm serîr-i saltanat-masîrlerinde pâyidâr ve a'dâ-yı bed-peymâların mukarin-i helâk ü demâr eylesin. Biz ve gerek ebâ vü ecdâdımız, nân u nimetleriyle her yerde perverde olmuşuz. Ve bundan böyle her nerede olsak ihsân ale'l-ihsânları ile idâre olacağımız der-kâr ve bu cihetle hak hukûku edâ etmenin tarîki kâr-ı düşvâr olmakla, bunun üzerine derûn-ı dilden duâmız Rabbim kıyâmete kadar saltanatların mümted ve taht-ı hilâfetlerin yed-i müeyyedlerinde müebbed buyursun. Biz her türlü nazar-ı merhametlerine mazhar düştüğümüz gibi büyük kardeşlerimiz de tabâbet münâsebetiyle mesned-i riyâset-i etibbâda istikrârı her diyâr u emsârda iştihâr ve silsilemiz kirâren ve mirâren ol mansıb-ı nâzike ile karîn-i izz ü itibâr oldukları bize dahi medâr-ı iftihâr olmuştur. Bu cihetlehemîşe Hak Teâlâ i'lâ eyleyip sû-i nazardan masûn u mahfûz ve kâffe-i harekâtlarından velî-nimetimiz efendimizi memnûn ve mahzûz buyursun. Âmin. Bi-hürmet-i sûret-i Tâhâ ve Yâsîn ve bi-hürmeti men halaktehû ve ba'stehu rahmeten li'l-âlemin. [245a] Temmet *Letâif-i Vekayi'-i Enderûniyye* fî seneti sittin ve erbaîne ve mi'eteyn ve elf [1246]. Min hicreti hazreti men lehü'l-izzü ve'ş-şerefi fî-şehri ramazan el-mübârek. Harrarahu el-hakîr kesîrü'l-cürmi ve't-taksîr Halil Niyazi min telâmiz-i Arabzâde Sadullah Efendi gafare lahum. 275 sene H(icri).

ایچون یازلدی اکر هر شی قدره منوط ایمش دیو سکوت ایتمک صبر ایمزه
ثمره سی اوله رق سرایده بزده قرقلره قارشمق لازم کلور ایدیسه اوده
اولمدی مرزوقی مأمول ایتدیکمز تکمه لردن کورمیوب امل ایتدیکمز چوقدارلق
وچاقرسلانلق کبی شیلری هیچ مناسب ایتمز اولمیان سلحدار اغادن چه
کوردیکمز حسبیله عدم اولدیغیچون دعاسنه دوام ایتمک واجبه ذمتم و خزینه
کتخداسی خواجه م اولمامش اولسه انکسار ایتمک نیتم ایدی لکن تأثیره
ایتمیه جکندن ترکی ترجیح و مدح و ذمی تقبیح اوله جغندن عدم مرزوقی تصریح
اولنمشدر حکمت خدا عاقل و دانا و عالم هر معنا اولدیغی حالده مشرب
بیوفا و وعدینی ایفا ایتمامک کندویه مخصوص بر صفا ایدی نه حال ایسه
ع خدا قادر در ایلر سنک خارادن کهر پیدا دیشلر همان ربم جمله یی
بولره قرین و خیرخواهلره مقارن ایلیه بزم بوندن حکره بش قده (?) بونمزک
بورجی جناب رب العباد ملک محمود خانی الی الابد معمور و آباد ایلیوب
مدی الدهور و الاعوام سریر سلطنت مصیرلرنده پایدار و احلاف ابد پیمالر (?)
مقارن هلاک دمار ایلسون بز دخی کرک ابا و اجداد مزتان ونعمتلری ایله پرورده
پرورده اولمشز و بوندن بو طلبه نه هر زرده اولساق احسان علی الاحسانکز
ایله اداره اولنه جغمز درکار و بو جهتله حق حقوقی ادا ایتمه نک طریقی کار دشوار
اولمغله بونک اوزرینه درون دلدن دعامز ربم قیامته قدر سلطنتلرک
مسند و تخت علا قیلرک یدمؤیدلرنده مؤبد بیورسون بزه هر دم لو نظر مرحمتلرینه
منظور دوشدیکمز کبی بیوک قرداشلریمزده طبابت مناسبتیله مسند ریاست
الطبابه ده استقراری هر دیار و امصارده اشتهار و سلسله مز کرارا و مرارا
اول منصب نازک ایله قرین عز و اعتبار اولدقلری بزه دخی مدار
افتخار اولمشدر بو جهتله همیشه حق تعالی اعلا ایلیوب
سوء نظردن مصون و محفوظ و کافه حرکاتلرندن
دلی نعمتمز افندمزی مصون و محفوظ بیورسون
آمین بحرمة سورة طه و یس
و بحرمة من فلقته و نعشته (?)
رحمة للعالمین

Yazma nüshanın son sayfası

DİZİN

A

B

C

Ç

F

G

İ

N

O

Ö

P

R

S

Ş

T

Klasik dönemde bir padişahın gündelik hayatı yanında bütünüyle Topkapı Sarayı'nda yaşanan hayatı anlatan en önemli eserlerin başında Hâfız Hızır İlyas Ağa'nın yazdığı *Letâif-i Vekâyi'-i Enderûniyye* gelmektedir. Her ne kadar II. Mahmud dönemini anlatmakla beraber, eseri sadece bu dönemle sınırlı düşünmemek gerekir. Bir başka deyişle II. Mahmud öncesinde başa geçmiş padişahlar döneminde yaşanan saray hayatı ile bu dönem arasında belirgin bir farkın olmadığı hesaba katıldığında, eserin, geleneklere sıkı sıkıya bağlı klasik dönem Osmanlı saray hayatını büyük ölçüde yansıtma ve anlatma kabiliyetine sahip olduğunu görürüz.

Osmanlı Sarayı'nda Gündelik Hayat üst başlığını koyduğumuz eserin merkezinde tahmin edileceği üzere padişah II. Mahmud vardır. Ele alınan ve anlatılan olayların büyük kısmı padişahla ilgilidir. Bununla beraber başta yazar olmak üzere padişahın yakın çevresinde bulunan saray görevlileri bir figür olmaktan çok ete kemiğe bürünmüş bir insan şeklinde eserde yerini alır. Saray halkının kullandıkları dil, mesleklerinde yükselme kaygısı, birbirlerine olan davranışları, şaka ve mizah anlayışları, kıskançlıklar, hayal kırıklıkları, üzüntüler, sevinçler, başkalarının yerine geçmek için yapılan ayak oyunları, az da olsa ağalar arasında görülen aşk maceraları, padişaha kendisini beğendirme gayreti, iyi niyeti suistimal vb. gibi hayatın gerçeği olan insanî durumların saray boyutu canlı bir şekilde eserde verilir. Ayrıca ramazan hayatı, bayram törenleri, şehzade ve sultan doğumlarında düzenlenen eğlenceler, başta cirit, tomak ve pehlivan güreşleri olmak üzere padişahın huzurunda düzenlenen spor müsabakaları, sarayda musiki ve edebiyat hayatı, İstanbul'da yaşanan karışıklıklar, padişahın İstanbul içinde, Boğaz'ın Anadolu ve Rumeli yakasında gerçekleştirdiği geziler, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması, Osmanlı-Rus Savaşı, II. Mahmud'un yeni ordu kurma çabaları, batılılaşma ile saray hayatında başlayan değişim eserde ayrıntılı bir şekilde ele alınır.

ISBN 978-605-5397-00-5
9 786055 397005

60 ₺

KİTABEVİ